

SESSION
ALGAS(Paar minutit juttu kaugõppepro-
rektori sm. J. Adojaaniga.)Mida on uut Kaugõppeosakon-
nas?

On kasvanud kaugõppeüliõpilaste arv. Tallinnas on praegu üle 800 üliõpilase. Konsultatsioonipunkt on tööga väga üle koormatud ja mõ-
gutame mõtteid sellest, et organi-
seerida Tallinnas ülikooli filiaal.
Üliõpilased, kes tulid meile üle
rahanduse ja majanduse instituut-
dist, käivad juba praegu 8 tundi nä-
dalas loengutel. Muidugi on see
alles tulevik.

Veel oleme mõelnud organiseeri-
da suuremates keskustes nn. õppe-
punktid. Sealt saaksid kaugõppeüli-
õpilased kolm korda nädalas vaja-
likke raamatuid, konspekte, metoo-
dilisi juhendeid. Kui luua need õp-
pepunktid keskkoolide juures, siis
on mõeldav isegi õppefilmide ja
magnetofonilindile võetud loengute
saatmine.

Raadioloengud jätkuvad endiselt.
On loota, et saame endi kasutusse
lühilainesaatejaama, mis on hästi
kuuldav kogu Eesti NSV-s. Prae-
gune kellaeg ei sobi loengute kuu-
lamiseks — lõuna paiku on inime-
sed tööl.

Suur töö seisab ees kateedritel.
Kui kateedrid loenguid ei anna,
pole ka midagi raadiosse anda ega
magnetofonilindil õppepunktidesse
saata. Praegu on kõige rohkem
loenguid andnud klassikalise filö-
loogia kateeder (7), NLKP ajaloo
kateeder (6), poliitilise ökonomia
ja võõrkeelte kateeder (kumbki 5).
See muidugi ei rahulda üliõpilaste
vajadusi.

Kuidas aga jääte rahule kaugõp-
peüliõpilaste enestega?

Ei saa kiita, ei saa ka laita. Õp-
peedukus peaks muidugi parem ole-
ma.

Detsembris oli Õigusteaduskon-
nal eksamissessioon. Mõned kursu-
sed olid 90- kuni 95-protsendiliselt
kohale tulnud.

Praegu toimuvale Ajaloo-Keele-
teaduskonna ja Matemaatika-Loo-
dusteaduskonna sessioonile on saa-
bunud 743-st üliõpilasest 569, Kaug-
õppe Pedagoogilise Instituudi osas
670-st 532 üliõpilast. Halb on mui-
dugi, et paljudel üliõpilastel on
võlgnevusi, mis takistab neid osa
võtta loenguist ja lahendada üles-
andeid, mis on seotud käesoleva
sessiooniga.

RSK avaõhtu

Meie kohvikus toimus
26. detsembril inglise ka-
minaõhtu. See oli ühtlasi
ka rahvaste sõpruse klubi
avaõhtu.

Külla oli tulnud Eesti
Radio noorsoosaadete toi-
metaja Ene Hion, kes
rääkis oma muljeist Ing-
lismaa-reisilt.

Leegitseva kamina ju-
res, millel seisib klubi süm-
bol — gloobus —, joodi
inglispärast piimaga teed
ja söödi röstitud saiakesi.

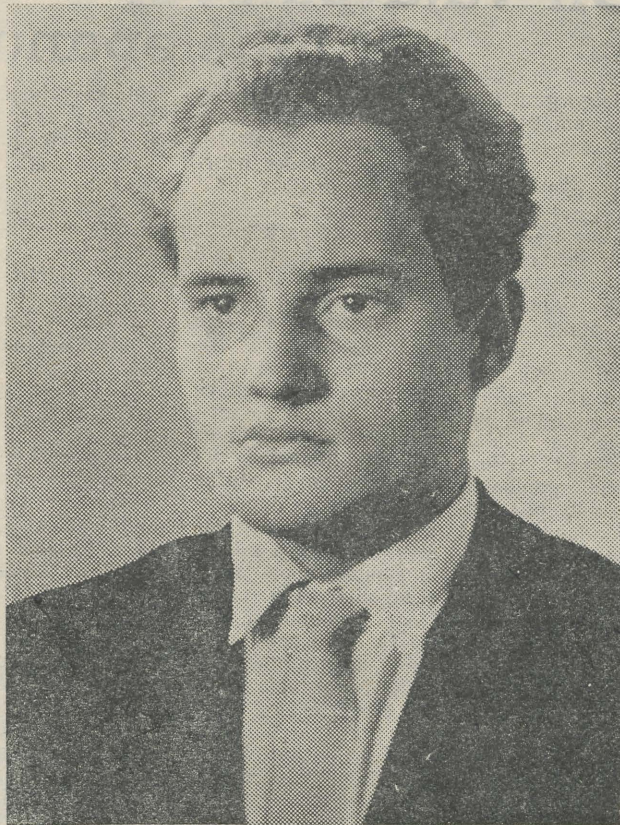
Ohtu kujunes huvitavaks
ja on loota, et varsti kuu-
leme uuesti rahvaste sõp-
ruse klubist ja ka tema
tulevikuplaanidest, seekord
juba pikemalt.

eduga oma aega kasutada heade
juhendite ja monograafiate koosta-
miseks ning just selle seletami-
seks, mis seda tööpoolest vajab.
N. I. Pirogovi arvates ei ole kaht-
lust, et sellised vestlused annaksid
võrdlematult enam ainet mõistu-
sele ja aitaksid kaasa iseseisvale
teaduse omandamisele üliõpilaste
poolt.

N. I. Pirogov rõhutas korduvalt
üliõpilaste iseseisva töö tähtsust.
Ta pidas vajalikuks üliõpilaste ra-
kendamist ka uurimistöödesse, mi-
da teostavad professorid.

N. I. Pirogovi mõtted olid uued
sel ajal, kui ta neid esitas, ent
võib-olla tuleks nende üle järele
mõelda nüüdki.

H. KURM

Kommunistlik noor Tarmo Tamm õpib raivosakonna neljandal
kursusel. Juba kahel suvel on ta olnud Viljandi RTJ juures
ülikooli maaparanduslaagri staabiülemaks.

ENSV Ministrite Nõukogu Riiklik Kõrgema ja
Kesk-erihariduse Komitee

KASKKIRI Nr. 356

Tallinn

30. detsembril 1960. a.

Lõppevale 1960. aastale võivad Eesti NSV kõrgema ja kesk-eri-
hariduse töötajad tagasi vaadata rahuldustundega, teades, et ka nenda
on andnud oma osa nõukogude rahva grandioosse seitseaastaku teise
aasta ülesannete edukaks täitmiseks.

Sellel aastal laiienes spetsialistide ettevalmistamine meie õppeasu-
tustes ja paranes mitmeti selle töö sisu. Paljudel erialadel tehti mää-
ratavaid edusamme õppetöö tihedalt, orgaaniliselt seostamisel vastava
ala elupraktikaga, tootmisega. Tugevnes õppe- ja teadusliku töö mate-
riaalne ja tehniline baas, jätkus teadusliku uurimistöö lähendamine
praktika vajadustele. Paranes õppiva noorsoo kommunistlik kasvata-
mine; sellest ülitähtsast tööst võtab tõsiselt, innuga osa õppejõudude,
mitmesuguste erialade spetsialistide rõhuv enamik. Eriti hinnatavad
on edusammud töökasvatuse ja esteetilise kasvatuse arendamise ja
vastavate töövormide mitmekesistamise alal. Mõnevõrra paranes ühis-
konnateaduste õpetamine, suurenes nende osatähtsus õppijate maailma-
vaate kujundamisel.

Kõik need uued sammud said teoks tänu hoolitsevale tähelepanule
ja abile, mis said osaks meie kõrgematele ja kesk-eriõppeasutustele Kom-
munistliku Partei ja Nõukogude valitsuse poolt, tänu sellele, et meie
õppejõud ning kõik õppeasutuste töötajad võtsid vastutuse oma
partei ja valitsuse otsustes seatud eesmärgid ning töötasid väsimatult
neis otsustes õppeasutustele antud ülesannete lahendamise nimel.

Seni tehtu tunnustamine aga ei tohi meie eest varjata kõike seda,
mida on tarvis teha veel kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste töö ümber-
korraldamisel vastavalt kooli ja elu sidemete tugevdamise seadusele
ja partei ning valitsuste senistele otsustele. Tuleb tunnustada, et kõr-
gema ja kesk-eriharidusega spetsialistide ettevalmistamise parandami-
sel on meil veel väga palju tegemata; õppeasutuste töö põhjalikul
ümberkorraldamisel on veel palju lahendamata küsimusi ja puudusi, nii
mõneski asjas oleme siin teinud alles esimesi samme. Eeloleval 1961.
aastal tuleb kõikidel töötajatel pingutada kogu jõudu, ilmutada suurt
energiat ja initsiatiivi teoksil olevate ja uute ülesannete lahendamise-
seks, spetsialistide ettevalmistamise auväärtuse suurendamiseks sellele
kõrgemale tasemele, mis täiel määral kindlustab meie suure ajastu, kom-
munismi laiahaardelise ehitamise ajastu grandioosete eesmärkide
saavutamise.

Saagu algav 1961. aasta uute silmapaistvate edusammude aastaks
Nõukogude Eesti kõrgemate ja kesk-eriõppeasutuste töös! Aastavahtu-
se puhul avaldan tänu kõikidele professoritele ja õppejõududele,
töölisele ja teenistujatele, üliõpilastele ja õpilastele, kes oma tubli ning
kohusetruu tööga aitasid kaasa õppeasutuste ja ettevõtete ülesannete
edukale täitmisele. Soovin kõikidele töötajatele ja õppijatele uueks aas-
taks raugematut indu ja teotatust meie ühise suure töö edasiviimiseks,
partei ja valitsuse poolt antud ülesannete edukaks lahendamiseks spet-
sialistide ettevalmistamisel ja sirguva põlvkonna kommunistlikul kas-
vatamisel.

Head uut aastat, seltsimehed!

M. PESTI,
komitee esimees

Tartu Riikliku Ülikooli ja rektori nimele on saanud
terve rida õnnesoove

Head uut aastat!
Võtte vastu südamlukud õnnitlused ja head soovid.
Leningradi ülikool

* * *

Plurimos laborum successus,
prosperam pacem, vitae laetitiam
nomine suo totiusque civitatis academicae
sincere vobis exoptat

Prof. R.NDr et Dr. Sc. Theodor Martinec,
Universitatis Purkynianae Rector
Brunae (Brno, CSSR) m. Decembri a. 1960

Suurimat edu töös, õnnelikkude rahu ja elurõõmu enda ja kogu aka-
deemilise pere nimel soovib teile siiralt

Prof. R.NDr et Dr. Sc. Theodor Martinec,
Brno ülikooli rektor

* * *

Jerevani Riiklik Ülikool õnnitleb Teie kollektiivi uue aasta puhul.
Südamest soovime Teile tervist ja loomingulisi saavutusi töös!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ
komitee ja ametiühingukomitee häälekanaja

Nr. 1 (467) Reedel, 6. jaanuaril 1961 XIV aastakäik

SUUREMAT TÄHELEPANU
JA VASTUTUSTUNNET!

Algas uus aasta — 1961. Ülikooli elu kulgeb näiliselt vanu radu:
statsiooniarsetel üliõpilastel algas eksamissessioon, Kaugõppeosa-
konna üliõpilastel talvine õppe- ja eksamissessioon. Nii oli see aastat
kaks-kolm tagasi, nii toimub see ka tulevikus...

Oleme harjunud jaanuarikuud nimetama vastutusrikkaimaks
kuuks sügissemestril. Ja seda õigustatult. Ja ometi unustame tihti,
et sellel kuul nõutakse vastutustunnet mitte ainult üliõpilastelt, kes
eksamilaua taga annavad aru semestri vältel tehtud tööst, vaid
kogu ülikooli kollektiivilt alates õppeosakonnast ja dekanatidest
ja lõpetades üliõpilaste ja teenistujatega.

Eksamite heaks kordaminekuks ei piisa heast eksamite plaanist,
on vaja ka selle plaani täitmist kursustel. Pahatihti kahele päevale
planeeritud eksami esimesel päeval on kohal kaks-kolm «viimeest»,
teisel päeval aga kogu kursus (kuni kolmkümmend üliõpilast), mis
ei võimalda eksami normaalset kulgemist. Dekanaadid peaksid
eksamiprotokollide kontrollimisega vältima selliseid anomaalsusi
sessioonipäevil, mis väsitab nii õppejõude kui ka üliõpilasi.

Eksamissessiooni ajal vajavad üliõpilased erilist hoolitsust majan-
dusorganite ja ametiühingu poolt. Üliõpilased õpivad raamatuko-
gudes, ühiselamutes, puhketubades, vabades auditooriumides ja
mujal. Iga asjatult kulutatud minut või tund häirib. Kas majandus-
organid ja ametiühing ei oleks võinud organiseerida ajutisi toitlus-
tuspunkte Pälsoni tänava vanas ühiselamus, kaugõppeüliõpilaste
majutuspunktid, õpperaamatukogus ja mujalgi? Et eksamid
toimuvad ka pühapäeviti, tuleks tagada auditooriumide puhtust ja
telefoniside kogu sessiooni vältel. Veel pole hilja mõelda selle üle,
mis võiks veel teha eksamissessiooni heaks kordaminekuks.

Erilist tähelepanu vajab aga meie Kaugõppeosakond. Oleme rää-
kinud koosolekutel vajadusest senisest rohkem tegelda Kaugõppe-
osakonnaga, kuid reaalseid tulemusi on vähe. Ülikooli Kaugõppe-
osakonnas õpib 2495 üliõpilast — see on oma üliõpilaste kontin-
gendi poolest üks suuremaid kõrgemaid õppeasutusi. Ja selle kõr-
gema kooli õppe- ja metoodilist tööd juhivad üks prorektor, kolm
metoodikut ja väike arv kantseleitöötajaid. On loomulik, et sellise
kaadriga puudused õppe- ja metoodilises töös on vältimatud.

On ilmne, et õppetööd ka Kaugõppeosakonnas peavad juhtima
dekaanid (nendes teaduskondades, kus on kaugõppijaid) kaugõppe-
prodekaanide kaudu. Kaugõppe loenguline koormus peaks olema
võrdselt jaotatud kateedri kõigi õppejõudude vahel, mis tagaks
loengute kõrge kvaliteedi. Ülikooli metoodilisel komisjonil tuleks
erilist huvi tunda kaugõppe loengute vastu, peavad nad ju erinoma
statsiooniarsetele peetavatest loengutest. Endast mõistetavalt vaja-
vad kaugõppeüliõpilaste loengute konspekte ja loenguid suuremal
määral kui statsionaarsed üliõpilased.

Elu ise on ostanud väga palju kaugõppe kasuks. Selle tööloigu
organiseerimisest me mõõda ei pääse. Ülikooli Opetatud Nõukogul
ja ühiskondlikel organisatsioonidel tuleks mõelda, kuidas paran-
dada ja uut moodi organiseerida tööd Kaugõppeosakonnas, mis tule-
vikus võib kujuneda ülikooli peamiseks õppetöö vormiks.
Senisest rohkem tähelepanu jaanuarikuu sessioonidele!

Väga tänapäevased
MÕTTED

N. I. Pirogov, töötades ise kõr-
gemas koolis õppejõuna ja olles
hiljem Odessa ning Kiievi õp-
peringkonna kuraatoriks, tundis hästi
kõrgema kooli tööd. Ta analüüsis
tööd ülikoolides ja esitas oma ette-
panekud. Eelkõige nõudis ta, et
kõrgem haridus oleks tihedalt seotud
praktikaga, elu nõuetega. Üli-
koolid pidid oma töös arvestama
selle piirkonna iseärasusi, kus need
ülikoolid paiknesid. Ta nõudis üli-
koolidelt, et nad oleksid tõelisteks
teaduse läheteks, aitaksid kaasa
uute seaduspärasuste avastamisele
ja nende rakendamisele tegelikus
elus. Pirogov väitis, et kõrgemas
koolis ei saa pedagoogiline töö
ilma teadusliku tööga eksisteerida.

Kõrgema kooli töö metoodika
küsimustes esitab Pirogov seisukoha,
et ei tohi liialdada loengu-
tega. Tema arvates õigustavad
loengud end vaid siis, kui õppe-
jõud esitab probleeme ja näitab,
kuidas tuleb probleemile läheneda,
osutab sellele, missugused on selle
probleemi lahendamise võimalused,
tutvustab üliõpilasi oma uurimis-
tööga ja selle käiguga. Niisugusel
juhul juhib õppejõud üliõpilasi
n. ö. oma töö laboratooriumi, või-
maldab üliõpilastel jälgida õppejõu
uurimistööd. Selline teadlase loeng
on äärmiselt õpetlik üliõpilastele.
Ta õpetab uurimisele kaasa elama
ja kaasa töötama.

Teiseks õigustab end loeng siis,
kui õppejõud ei esita küll uusi

(N. I. Pirogovi arvamusi õppe-
tööst kõrgemas koolis.)

teaduse andmeid, annab aga ole-
masolevaid ja tuntud andmeid
meisterlikus esituses. Selline loeng
kütkestab kuulajaid, haarab neid
emotsionaalselt ning innustab üli-
õpilasi iseseisvalt süvenema loen-
gus esitatud andmetesse.

N. I. Pirogov arvab, et kui õppe-
jõud ei ole iseseisev uurija ega ka
silmapaistev lektor, siis oleks õi-
gem loengud asendada vestluste-
ga üliõpilaste poolt enne iseseis-
valt läbitöötatud materjali põhjal.
Kõrgemas õppeasutuses ei tohiks
vestlus seisneda küsimustes ja vas-
tustes ega muutuda paljaks aine
reproduktseerimiseks. Pirogov arvab,
et vestlust juhtida selliselt, et ta
tõstataks probleeme ja näitaks teid
nende lahendamiseks. Üliõpilased
ise esitaksid küsimusi ja ühtlasi
avaldaksid ka oma arvamusi nii
esitatud küsimuste kui ka vastuste
kohta.

N. I. Pirogovi arvates ei ole sel-
lise õpetamisviisi puhul professoril
mingit vajadust iga päev pidada
loenguid ja kaotada aega niisuguste
tõdede süstemaatilisele esitamisele,
mida iga kuulaja, kui ta on kir-
jaoskusega ja vähegi ette valmis-
tatud, võib ise lugeda ning lugeda
ruttamata ja hästi järele mõeldes.
Iga õppejõud võib palju suurema

On vaja pidevat tähelepanu

TEADLASTE ETTEVALMISTAMISEST

NII OLI MINEVIKUS

Parteialgorganisatsiooni edusammud võitluses meie ees seisvate ülesannete täitmise eest olenevad suurel määral partei jõududest ja nende paigutusest. Seepärast on Arstiteaduskonna parteiorganisatsioon lugenud alati üheks tähtsamaks ülesandeks tööd partei ridade kasvu alal, valides parteisse parimaid õppejõude ja üliõpilaste hulga. Selleks on parteiorganisatsioon pidevalt enda ümber koondanud laia parteitu aktiivi, tõmmates aktiivi kaasa mitmesuguste ülesannete täitmisele, nagu teaduslike konverentside ettevalmistamisele, lahtiste parteikoosolekute ettevalmistamisele, seinalehtede toimetamisele, mitmesuguste kasvatustöö ülesannete täitmisele jne. Kõige selle tulemusena on Arstiteaduskonnas 1959. ja 1960. aasta jooksul astunud parteisse 19 uut liiget. Nende hulgas õppejõud seltsimehed E. Türi, A. Seffer, S. Tamm, M. Kask, H. Kuus, J. Riiv, L. Schotter ja teised.

Parteisse on astunud meie teaduskonna eesrindlikumad inimesed. Kommunisti kuju nemine ei lõpe aga veel parteisse astumise, vaid alles algab sellest. Kõrge ideelisuse, parteilise printsiipsaalsuse, distsipliinierituse omandab noor kommunist kas-

vatustöö protsessis, praktilises töös. Pidevalt kontrollides ja abistades noorte kommunistide tööd enesetäiendamise alal, suunas parteibüroo neid ka vastutavate tööülesannete täitmisele. Raske ülesandeks võttis enda peale noor kommunist E. Türi, kui ta valiti teaduskonna konsomoli- algorganisatsiooni sekretäriks. Juhtides ligi 800-liikmelist organisatsiooni suutis E. Türi noore õppejõuna vajalikult organi- seerida ka oma esimesi samme õppe- ning teadusliku töö alal. Noor kommunist K. Gross alustas oma tööd propagandistina. Juba peagi võis ütelda, et parteilised ülesanded atisid kommunistil leida õige koha kateedri töös. Sm. K. Gross kaitses kommunistile omase järjekindlusega iga uut algatust kollektiivis ning võitleb printsiipsaalselt kõige selle vastu, mis kahjustab kateedri tööd. Samal ajal töötab K. Gross edukalt ka teaduslikul alal. Praegu täidab K. Gross vastutusrikkaid ülesandeid ülikooli parteibüroo liikmena. Parteibüroo suunab kommuniste kõigile aladele, arvestades nende soove ja huvi- alasid. Noored kommunistid, kuid suurte pedagoogikogemustega õppejõud seltsimehed M. Kask ja J. Riiv täidavad vastutusrikkaid ülesan-

deid kasvatustöö alal. M. Kask prodekaani ja J. Riiv teaduskonna ametiühingubüroo massilise poliitilise töö sektori juhatajana. Mõlemad kommunistid, ilmutades hinnatavat initsiatiivi ja vastutustunnet neile usaldatud ülesannete täitmisel, on ümbritsenud end parteitu aktiiviga, kelle hulgast kasvab uusi parteiliikmeid. Üliõpilasel noorel kommunistil sm. A. Välbalt oli esimesel kandidaadiks oleku aastal tõsiseid raskusi õppetöös. Põhjuseks oli hooletus. Parteior- ganisatsioon hoiatas sm. A. Välbalt ja pikendas pooleks aastaks tema kandidaadiaega. Olukord on nüüd palju parem. Kavandisel eksamisessi- oonil sooritas A. Välb kõik eksamid väga headele hinnetele ja oli eeskujuks suvistel ehitustöödel. Hiljuti võeti A. Välb partei- liikmeks. Hästi täidavad oma ülesandeid noored kommunistid seltsimehed Tiik, A. Seffer, S. Tamm jt. Parteialgorganisatsiooni tõsisest suhtumisest töösse noorte kommunistidega annab tunnistust aga see asjaolu, et praegu ei ole Arstiteaduskonna parteialgorganisatsioonis ühtki aegunud staaziga parteiliikme kandidaati. A. PETERSON, Arstiteaduskonna parteibüroo liige

Pool sajandit tagasi, sügisel 1910. a., arstiteaduskonna noore üliõpilasena oli mul võimalus rakendada teadusliku uurimisülesande teostamiseks, mille tulemuseks oli minu esimene trükkis ilmunud töö. Järgmisel (1911.) aastal lülitusin ma patoloogilise anatoomia kateedri tegevusse, kuhu olen jäänud kuni tänapäevani. Tollal kuni Esimese maailmasõjani olid arstiteaduskonna kõikide kateedrite juhatajad professorid-doktorid. Minu õpetaja patoloogilise anatoomia kateedri juhataja prof. V. A. Afanasjev oli saanud väga hea teadusliku koolingu Peterburis Sõjameditsiinilises Akadeemias möödunud sajandi 80. aastatel, millal selles Akadeemias kulges hoogne viljakas teaduslik uurimistegevus (Botkin, Pavlov jt.). Sellele sai ta tõhusat lisa Kievis Podvõsotski, Berliinis Virchowi ja Pariisis Metšnikovi teaduslikkudest koolidest. Oma akadeemilises pedagoogilises tegevuses talitas prof. Afanasjev rangelt nende põhimõtete järgi, mis olid aastakümnete jooksul kristalliseerunud Euroopa teaduslikkude koolides. Kui ma sain patoloogilise anatoomia kateedri pere liikmeks, oli prof. Afanasjev arstiteaduskonna dekaan. Ta valiti kolm korda kolmeks aastaks dekaaniks tema sihikindla printsiipsaalsuse pärast teadusliku uurimistöö taseme tõstmise ja noorte teaduslikkude uurijate juurdekasvu edendamise alal. Ja tõesti, siis kerkis tema kasvandikkude hulgas tusedaid teaduslikke tööjõude, kes said ajajärgus enne Esimest maailmasõda eradotsentideks, aga ka professoreiks mitte ainult Tartus, vaid ka väljaspool Tartut, isegi välismaal. Mõned neist on valitud Nõukogude Liidu akadeemikuks (Burdenko, Sirokogorov, Leporski). Meie ülikooli arstiteaduskonnas oli tollal veel teisi professoreid, kes taotlesid samuti sihikindlalt teadusliku uurimistegevuse arendamist ja hoolitsesid uurijate järelkasvu eest. Ülikoolide ülilmaks ülesandeks on teaduslikkude uurimiste teostamine, mis avastaksid uusi tõdesid. Arstiteaduse alal on *terra incognita* piiritu lai ja sügav, kuid inimese tervis nõuab kategooriliselt teadmatuse olevate tõsiasiade väljaselgitamist. Seda võivad teha tõelised uurijad, kes pühendavad kogu oma elu sellele tööle. Teaduslikud uurijad võivad targata ja teovõim-

saiks areneda ainult teatavalt tingimusi. Järgnevalt puudutan neid tingimusi meie ülikooli arstiteaduskonnas, milliste tingimuste tähtsuse tunnustajaks sain ma ajajärgus enne Esimest maailmasõda. Tõelistel uurijatel on juba noores eas tärpanud sisemine tung asju uurida ühes või teises suhtes, samuti kasvatada eneses võimeid niisuguseks uurimiseks ja oma tähelduste väljendamiseks. Üliõpilasena ihaldab säärane noor kateedri juurde pääseda, kus toimuvad tema huvi kohased teaduslikud uurimised, et oma sisemisel ajal anduda ka uurimistööle. Kuulsin omal ajal meie ülikooli ringkonnas väljendust, et see on suur kuritegu teaduse ja kultuuri vastu, kui üliõpilaste seast jäävad leidmata need noored, kelledest võiksid saada viljakad uurijad. Neid ei ole alati ülikooli noorsoos seas, seda suurema hoolega tuleb neid otsida. Kuidas leida neid? Kas hinnate järgi, mida üliõpilased saavad tavalistel eksamitel? Ei! Kõikide väga heade hinnetega üliõpilane võib osutada uurimistööks täiesti kõlbmatuks. Tublidest uurijaist on osal olnud üliõpilaseksameil tõesti kõik hinded väga head. Kuid on väga suuri uurijaid, kellel üliõpilaspõlves tuli mõne aine eksamil leppida hindega «rahuldav», kuid aineis, mis olid nende otsesest huvivaldkonnast, olid nad harilikult väga tugevad. Juba möödunud sajandil korraldasid teadusliku uurimistöö metoodika erikursusi need kateedrid, kus teostati uurimistööd. Seesugused kursused ei ole kateedrite kõrvaliseks asjaks, vaid eluliseks vajaduseks leida väärtuslikke tööjõude uurimistöö tarvis. Üliõpilastele on need kursused kui «eraasi»,

neist võtku osa ainult need üliõpilased, kellel on tõesti sisemine huvi uurimistöö vastu. Siin toimub uurimistehnika omandamine praktiliselt, aga ka iseseisev ülesannete lahendamine. Ei siin kohustata või sunnita kedagi, igaüks talitab omaenda tunnetuse järgi. Niisuguste kursuste kaudu selguvad, kelles hõõgub sisemise töötsimise sädemeke ja kellel on indu ja visadust teaduslikuks uurimistööks. Kui meie arstiteaduskonnas leiti üliõpilaste seast tõsine töömees teadusliku uurimise alal, siis kindlasti see tingimata kateedri juurde assistendi kohustetäitjana palgaga ülikooli erisummadest, sest üliõpilased ei saanud tollal stipendiume ja töökad üliõpilased olid harilikult kehvad ja nad pidid kõrvaltöödega raha teenima, et ülikoolis studeerida. Sellega oli kindlustatud niisuguse uurimishuvilise üliõpilase tõhus edasiareng ja kateedril kindel uurimistöö teostajate järelkasv. Nii oli N. Burdenko üliõpilasena haavakliiniku assistendiks ja nii oli ka teiste üliõpilaste- ga üksikutes kateedrites. Ülikooli poolt kuulutati igal aastal võistlustööde teemasid auhindade (kuld-, hõbe- või pronksau- raha) saamiseks. Teemasid võisid esitada ainult kateedrijuhatajad ja teemad kinnitas ülikooli nõukogu. Arstiteaduskonna teemad olid niisugused, mille lahendamine nõudis teostajalt pikemaajalist sügavat laboratoorset uurimist. Neid uurimisi pidid üliõpilased oma kulul tegema. Kui üliõpilane teostas vastavat uurimist kateedris kust teema väljunud, siis teatas mõni kateedrijuhataja juba töö algul, et ta lubab tööd esitada võistluseks ainult

(Järg 4. lk.)

VOISTLUSTÖÖ

«J. U. ARUKAS»

POEEDILE

Kui leiad mõtte
mõtete merest,
mis tuleb südamest,
siis haara ta julgesti,
Tarmukalt tõtta
terasest sullega,
loomingu tulega

teda saatma tindi ja paberi valdal!
Lase mõttel laulda
oma laulu ses
tummade riigis
ja usu, et mõõgaks või piigiks
ta muutub kord Kunsti armees,
millel mandril, õhus ja veel
on avatud teed
iga mõtleja hinge...

Su sõnade kõrgepingel
ei helgi siis kauges pälgu,
vaid muutub
vägevaks välguks,
mis süütab inimsöö soonis
parema homse toonid.

Veel õnnitlusi

Tbilisi Riikliku Ülikooli kollektiiv saadab Teile uusaastaõnnitluse ja soovib edasist edu kõrgelt kvalifitseeritud spetsialistide ettevalmistamisel õilsas ülesandes ja teaduse edasiarendamisel kogu meie armastatud kodumaa hüvanguks.

* * *

Võtke vastu südamlilikud õnnitlused ja head soovid!

Samarkandi Riiklik Ülikool

* * *

Petrozavodski Riikliku Ülikooli rektoraat, parteibüroo ja ühiskondlikud organisatsioonid õnnitlevad südamlikult teie ülikooli kollektiivi uue aasta puhul.

Soovime kogu kollektiivile uusi loomingulisi edusamme nõukogude teaduse edasiarendamisel, kommunismiajastule väärilise kaadri ettevalmistamise edasises täiustamisel.

* * *

Meie ülikooli õnnitlesid veel Tallinna Pedagoogiline Instituut, Eesti Põllumajanduse Akadeemia, Kirgiisia Riiklik Ülikool, Eesti NSV Haridusministeeriumi kolleegium, Eesti NSV Riiklik Kunstiinstituut, Kaasani V. I. Lenini nimeline Ülikool, Vilniuse V. Kapsukase nimeline Riiklik Ülikool, Tallinna Riiklik Konservatoorium, Gorki N. I. Lobatševski nimeline Riiklik Ülikool, Kaunase Polütehniline Instituut, Tallinna Polütehniline Instituut, Valgevene Riiklik Ülikool ja paljud teised kollektiivid.

T. MURNIKOVA

MÕTTEID VENE KEELE ÕPETAJATE KONVERENTSILT

Möödunud aasta detsembris toimus meie vabariigi eesti koolide vene keele õpetajate töös kaks tähtsat sündmust: vene keele õpetajate konverents, kuhu sõitsid esindajad kõigist Eesti linnadest ja rajoonidest, ja esimene vabariiklik klassikalise töö seminar vene keelest. Ülelignee on rääkida nende ürituste tähtsusest. Tahaksin vaid rõhutada, et nii konverentsil kui ka seminaril tehti kokkuvõtteid tehtud tööst, märgiti ära teed ja konkreetsed ülesanded edaspidiseks. Seoses sellega väljendati huvitavaid ja kasulikke mõtteid, mis kõik olid suunatud vene keele õpetamise kvalitatiivsele parandamisele. Pole ju saladuseks, et eesti õpilaste teadmised vene keeles pole täiesti rahuldavad. Seepärast on loomulik, et töötatakse ja hinnatakse ümber kõik seni kasutusel olevad programmid, õpikud ja meetodid. II ja III klassis katsetatakse juba teist aastat konkursil heaks kiidetud kahte vene keele õpikut, neljanda klassi jaoks võetakse aluseks ja ühendatakse nende kahe katseõpiku positiivsed küljed. Ka viiendas ja kuendas klassis õpitakse uute õpikute järgi. Lõpliku hinnangu nende õpikute materjalide ja aluseks võetud teaduslik-metoodiliste printsiipide kohta võib anda muidugi hiljem, kuid juba praegu õpetajad-praktikud kõnelevad nendest ainult kiitvalt ja rõõmustavad, et lõpuks ometi on vene keele tunnid muutunud kergeteks ja huvitavaks nii õpetajale kui ka õpilastele. Kõik see lubab oletada, et eesti koolides vene keele õpetamise keerukas ja vastutusrikas küsimus on nihkunud surnud punktist, et selle õppeaine kogu õpetamise süsteemi parandamiseks ja korraldamiseks on juba märgitud efektiivne tee.

Muidugi kerkib küsimus, mis aitas kaasa niisugusele murrangule paremuse poole. Arvatavasti eelkõige ka kõige rohkem vene keele

õpetamise spetsiifika arvestamine mittevene koolides. Uus programm (praegu veel projekt) ja selle alusel koostatud õpikud on määratud nimelt eesti õpilastele, s. o. mitteemakeele omandamise keerulise ja kompleksse protsessi kõikide külgede arvestamisega. Konverentsil viibinud Leedu NSV Haridusministeeriumi esindaja iseloomustas uut eesti grammatika programmi väga kujukalt ja tabavalt sõnaga «julge», rõhutades sellega kõikide vene koolidele püstitatud normide ja reeglite halastamatut mürdmist antud aine läbivõtmisel. Traditsiooniline vanaemake grammatika on tõepoolest ümber tehtud täiesti uutmoodi, kuid nähtavasti oli selline keeruline operatsioon vajalik. Vene keele ja kirjanduse kateedrite liikmeil, samuti ka IV ja V kursuse üliõpilastel, kes võtsid konverentsi tööst väga aktiivselt osa, tuli ära kuulata rida õiglasi etteheiteid: paljud Tartu Riikliku Ülikooli lõpetanud, vene keele õpetajad eesti koolides ei oska küllaldaselt oma ainet ja mis veel halvem, ei valda vajalikul määral vene keelt. Seoses selliste aastast aastasse korduvate tõsiste signaalidega kohtadelt tuleks TRÜ vene keele ja kirjanduse osakonnal tõsiselt ja asjalikult läbi vaadata olukord üldse, praktilise vene keele õpetamine aga eriti.

Kõigepealt paar sõna sellest valusast küsimusest — vene keele praktilisest valdamisest. Mida tehti senini ja tehakse vene keele oskuse

kvaliteedi ja taseme tõstmiseks? Vene keele kateeder organiseeris paaril korral (mitte regulaarselt) üliõpilaste suvepraktika Leningradis (Leningradi üliõpilasehitustel). See üritus ei andnud kahjuks märgatavaid positiivseid tulemusi, sest praktika oli lühiajaline ja peale selle said üliõpilased ise sellega hakkama, et rääkisid ka Leningradis eesti keelt, kuna nad elasid kõik koos ja suhtlesid peamiselt omavahel. Praktilise vene keele oskuse parandamiseks ja taseme tõstmiseks suurendati selle aine tundide arvu, kuid lektorsele kursusele eraldatud tundide arv võib ja peab andma rahuldavaid tulemusi ainult sel juhul, kui talle kaasneb õpetamise kvaliteedi tõstmine, niieeldatav uundamine. Kui antud kursus peab silmas vene keele spetsialistide ettevalmistamise eesmärki, siis on vajalikud ka spetsiaalsed programmid, spetsiaalsed tehnilised vahendid ja tingimused, tänu millele ongi võimalik hääldamisse ravi ja lihvimine, vene keele intonatsiooni iseärasuste uurimine jne. Praegu praktilise vene keele õpetamine ülikooli vene keele osakonnas erineb tegelikult vähe selle aine õpetamisest teistes osakondades, aga mis veel halvem — vene keele õpetamisest eesti keskkoolis. Konverentsil märkis üks esineja õigesti, et meie vene filoloogid pole rahul praktilise vene keele õpetamise olukorraga: nad tahaksid tegelda selle ainega tõsiselt, «ülikoolilikult». Kui siis sellise «ülikooliliku» õpetamise juures vene filoloogil V kursuse lõpul ei ole kül-

KUU AEGA TAGASI TEGIME AJALEHE VEERGUDEL NII SONAS KUI KA PILDIS JUTTU SELLEST, KUS MEIE ÜLIÕPILASED-RAHVALUULEUURIJAD SUVEL KÄISID, MIDA NAD OMA RETKEL NÄGID JA KUULSID.

TANA JÄTKAME JUTUSTUST NENDE RAHVALUULETEEKONNAST.

A. H. Tammsaare kodukohas

Meie suvine rahvaluule-ekspeditsioon Tapa rajooni kehtis üksteist päeva. «Meie», s. t. V. Metsak, A. Lepamaa, H. Last ja mina — filoloogid — ning TRK üliõpilane I. Leesmaa, tulevane komponist, kelle ülesandeks oli viiside kirjapanimine — kokku siis viis inimest.

Õõbisime Ambla Kesk-kooli internaadis. Käisime umbes kümnes külas, häirisime mitmekümne inimese igapäevast tööd. Kogusime rahvaluulelist materjali — seekord frontaalselt, ilma mingi eriuksandeta, n. ö. tutvumise korras. Põhiosa meie sõjasagist langes riimilise laulu arvele; naljandeid saime ka mitu, üht-teist kombestiku alalt (pulmad), — regivärssi aga juba hoopis kasinalt. Küllastasime A. H. Tammsaare muuseumi jm. «Tõe ja õigusega» seotud kohti, nagu nüüd kutsutakse, Vargamäel. Tutvusime etnograafiliselt huvipakkuva Salu taluga Jämeda lähedal, vestlesime Aravete Seitsmeklassilise

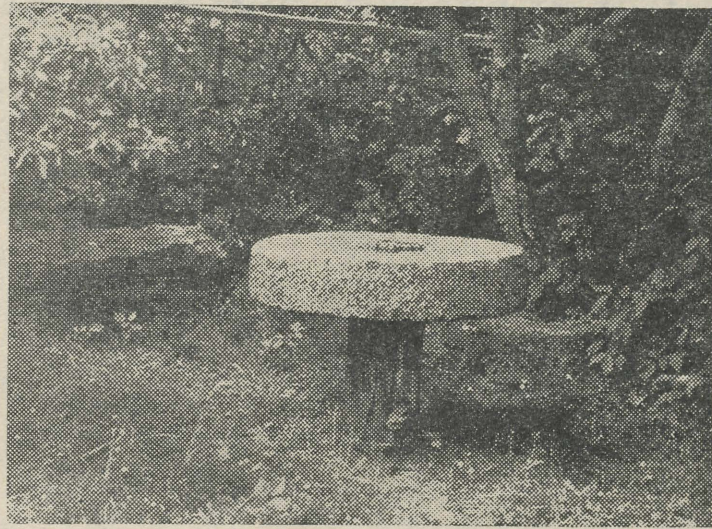
Kooli direktori V. Järvega ja saime teada, et koolis on koduloolise aineistiku kogumine otse imestama panevalt õitsval järjel. Oli hea, et ilm oli ilus. Põhjalikumast päevitamisest ei tulnud siiski midagi välja — liikusime millegipärast alati ümber nii, et päike põletas rohkem vasakut külge. Meie käisime ringi, ja päike käis ringi; õhtuks olime nagu ahjukartulid — üks pool punane, teine valge. Aga sest polnud midagi. Mida-gi polnud sellestki, et esimestel päevadel pärast mahamarsitud paari-kolmekümmend kilomeetrit tundsid jalgade asemel mingeid tinast proteese. Aga — ära harjusime.

Meie töömeetod oli lihtne: mingeid keerukaid aparate ega seadmeid meil õnneks kaasas polnud — välja arvatud võib-olla meie viienda kaaskannataja absoluutne kuulmine ja fotoaparaat (mõlemad kandmiseks üsna kerged), kõigil veel täitesulepea taskus ja kaustik kaenlas. Läheme

kuhugi tallu sisse — enne seda on muidugi vaja kohapeal veidi pinda sondeerida — ütlemele viisakalt: «Tere päevast!» küsime, kas asjaomane isik on kodus, lausume siis oma stereotüüpse «Meie kogume nüüd vanu laule ja kuulsime, et Teie olete noorelt neid laulnud — kas Te ei laulaks ka meil

le midagi?» — ja jääme põnevusega ootama, mis nüüd saab. Vahel ei saa midagi, öeldakse: «Jah, üks neid ole ju lauldud ja teatud ikke küll, aga keske siis nüüd enam mäletab kõiki!» Püüame selgeks teha, kõiki pole vajagi, saaks ehk mõnegi. Noh, mõne ikka saab... Kord tuli isegi endal «rahvalauliku» osasse astuda. Mul oli just juhust eelmisel kevadel tegelda pisut rahvalauljandiga — asi hakkas huvitama. Kui nüüd mõne muhedama

taadiga kokku juhtusime (naisobjektid nalja ei mõistnud — see oli kaunis kindel reegel), püüdsin iga hinna eest ikka midagi naljataolist välja meelitada. Algul ei tahtnud õnnestuda, öeldi: «Eks neid teatud ju ka, aga kel seda vana lori veel mees on!» Uhele taadile tuli siis anda inspiratsiooni omalt poolt mõne vanatüdrukuloo jutustamisega. Räägin, räägin, pole veel omadega valmiski — juba lööb taadi nagu kavalalt muigele. Mul on tarvis ainult paarjal ajal vait jääda — ja juba ta alustabki: «Jah, näe, üks teine vanatüdruk oli jälle old...» Üldmulje jäi väga hea. Nalja ja naeru oli enam

Sõõgilaud Aino Kalda suvitusmaja õuel (Kassari).

E. LAUGASTE foto

Mida nägime ja kuulsime rahvaluuleteekonnal

kui küllalt. Enamik meie klientuurist (vanusetsensusega ca 40–90 aastat) pani meid oma elurõõmu ja reipusega imestama. Lahked olid nad küll enamjaolt kõik — mitmel pool pakuti piima-leiba, kuskil koguni mett-saia, kord pandi midagi poolvägisi kaenlassegi: «Kus te, lapsed, oskate nüüd endale võõras kohas süüa teha või kedagi...»

A. KRIKMANN

Ekspeditsioon Tartu ja Räpina rajooni oli huvitav juba algusest peale: sõitsime väikesel jõelaeval «Vodnik» mööda Emajõe alla. See oli 1. juulil. Grupi koosseisu kuulusid juhina asp. Ingrid Sarv, üliõpilased L. Järvemäe, T. Vitsur, K. Kõivumägi, T. Kaevando ja konservatooriumist üliõpil. E. Hirv.

EMAJOE

Paar tundi sõitu Emajõel, ja olimegi esimeses peatuskohas, Kavastus. Kohe samal õhtul asusime andmeid koguma laulike ja jutustajate kohta. Kohaliku kooli juhatajalt saime mõned aadressid. Töötasime kaheliikmeliste gruppidega, jõudsime külastada veel Alevi, Sooranna ja Viira küla ning samuti ka Kastre Invalidekodu.

Parimatest lauljatest võib nimetada Anna Möldrit, Linda Mikelsaart ja Ida Mikkelsoni, jutustajatest aga Karl Tikku ja pimedat Vainu-Jaani. Allakirjutatu töötas koos Kersti Kõivumäega. Meid huvitasid eriti vanad tavad ja rahvameditsiin. Seda teada saanud, kutsus meid enda juurde Rosalie Preeks, kes elas Kavastus. Selgus, et tal oli väga palju teadmisi mitmesugustest ravimivõimudest. Kahju ainult, et ta «nõidust» ei uskunud.

Laulud, mida me üles kirjutasime, olid kas riimilised rahvalaulud või sentimentaalsed tõkelised laulud, kus tegelasteks olid sellised mehed, nagu Ataman von Don Morgana ja Rinaltine. Regiovrssidest on kõige rohkem säilinud mardilaul. Mõned regiovrssid kirjutasime üles Kastre Invalidekodus 93-aastaselt Riis Tsentertilt, kuid need ei olnud kohaliku päritolu.

Rohkem oli vanemaid laule Peipsi ääres, kuhu sõitsime samuti laevaga. Meie «residents» asus Meeralu koolimajas. Üleskirjutusi tegime veel Saksas, Laaksaates, Parapalus, Laane külas ja Jõeperes. Eriti meeldis meile Peipsi ääres, kus inimesed olid eriti südamlukud ja paigad kaunid, kalasupp maitsev ja paadisõidud järvel unustamatud.

Jutustajaid jäid eriti meelde Karl Raudvoo ja Voldemar Truuts,

viimane neist kõneles Jaan Vaht-rast. Tänuandega meenutame Meerapalu velskri Viktor Kliimandit. On ilmne, et teda on huvitanud rahvapärased arstimisviisid ja tavad ning et ta on nende kohta juba varem andmeid kogunud. Liisi Lukk Laane külast laulis meile muuhulgas mõned laulud, kus regivärssile oli lisandunud uuemaid elemente.

Kogu tööaja jooksul küsitlesime kuutkümmend üht objekti. Umberkirjutatud materjale saime 725 lehekülge. Rahvaviise oli 136.

Oli muidugi ka naljakaid juhtumeid. Nii näiteks pidid Eva Hirv ja Laine Järvemäe aitama üht perenaist tema kodustes toimetustes. Kui puud saetud ja leivad-saiad küpsetatud, alles siis laulis ta neile.

Kord oli meil Kersti Kõivumäega vaja minna Virvissaare soosaarele. Kohalikul inimesel ütlesid, et meie seda ilma juhita üldse üles

JA PEIPSI

ei leia ja võime sohu uppuda. Tegime siiski proovi. Kaks tundi soolpsisime soos, kuigi tee pikkus oli kõigest kolm kilomeetrit. Rada oli kogu aeg vee all ja soontekohades vajusime põlvini sisse. Olime juba täiesti kaotanud lootuse veel kunagi inimeste hulka jõuda, kui nägime maas ligunenud tikutoosi.

VAHEL

See andis meile jälle lootust. Varsiti hakkasidki vaevakaskede vahelt katused paistma. Olime õnnelikult kohale jõudnud.

Kõige kurvem lugu juhtus meil Kastes, kus kaks setu laulikult meile nagu käsest puistasid iga-suguseid laule, mida me aga kahjaks üles kirjutada ei suutnud. Ei saanud keelestki aru, kirjutamisest rääkimata.

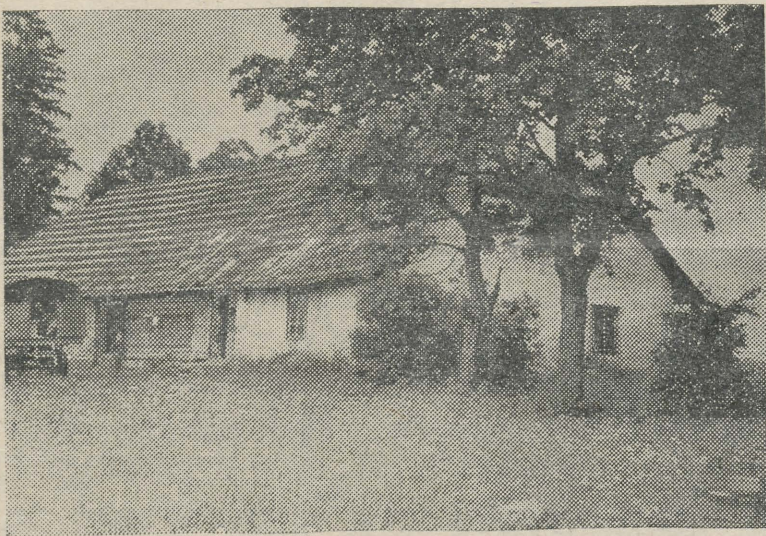
Nii Emajõe kui Peipsi ääres kohatasime mitmeid huvitavaid kohamuistendeid. Kavastu rahvas rääkis kullavalvurist, neiuat Kantsi kõrtsi all. Muistendi järgi olevat seal olnud rootslaste kants ja varandus oli lossihärra oma. Näidati isegi salakäike, mis viisid kõrtsi alla. Seni polnud aga keegi veel suutnud seda varandust välja tuua. Iga otsijaga juhtus midagi, ta jäi kas pimedaks või sai halvatuks. Räägiti mitmetest rootsi kabelitest Peipsi ääres. Kohapeal on mitmeidki mälestusi Põhjasõja ajast ja rootslastest.

Vanadest tavadest märgitagu veel üht järgmist.

Karjalastele oli seaduseks, et esimese päeva karjavitsa pidi tervelt tagasi tooma. Siis ei juhtunud loomadel suve jooksul luumurdeid. Mõnikord, kui oli palju loomi, võtsid karjased metsas hoopis teise viitsa ja viisid esimese õhtul terve-na koju. Selliseid näiteid võiks tuua väga palju.

Mälestused vanadest kommetest on rahva hulgas kohati veel küllaltki elavad ja nende kogumine, nagu muugi rahvaluule kogumine, on väga huvitav ja vajalik, sest nad kaovad varsti lõplikult. Olen kindel, kes kord on käinud ekspeditsioonil, see tahab sinna jälle minna. Samuti ka meie: tuleval suvel tahaksime jälle minna rahvaluulet koguma.

T. KAEVANDO

Ernst Enno kodutalu Soosaare Korustes.

E. LAUGASTE foto

Rahvaviisidest heliloomingu alusena

Meie päevil on saanud üldrahvalikult tuntus suurte helimeistrite parimad teosed, vähem teatakse aga seda, kui võrd tihedasti on seotud nende looming rahvamuusikaga, kui võrd määraval kohal on olnud rahvaviisid nende inspiratsioonil allikana. J. S. Bachi paljusid suurematuid teoseid tuntakse üldiselt, vähem teatakse, kui arvukalt on ta nendes kasutanud kaasaegse rahvamuusika motive. P. Tšaikovski *Andante cantabile* re-mažoor-kvartetist on saanud maailmakuulsaks, vähesed teavad aga, et selle meloodia pärineb Rimski-Korsakovi vene rahvaviiside kogust. Võib leida sadu näiteid selle kohta, kuidas rahvamuusika ained ja kujunduslaad on olnud heliloojaile eeskujuks.

Ka eesti rahvusliku muusikakultuuri kogu kujunemisekäik on tihedasti seotud rahvamuusikaga. Kui I üldlaulupeol 1869. a. domineerisid valitsevate ringkondade mõjul saksa viisid, astus selle vastu välja C. R. Jakobson, esitades rahvaviisidele põhineva rahvusliku muusika arendamise nõude ja koostades veel samal aastal teedrajava noodiraamatu «Vanemuine kandle healed», mis sisaldab juba eesti rahvaviise. Jakobsoni aatekaaslane A. Thomson avaldas üleskutse rahvaviiside kogumiseks ja näitas eeskujut rahvaviiside intonatsioonidele tugineva laulu «Kannel» loomisega. K. A. Hermann, innukas rahvaviiside koguja, lõi laule, mille lähedus rahvaviisidele on sedavõrd suur, et neid on peetud rahvalauludeks. Käesoleva sajandi heliloojaist paistavad silma M. Saar, eriti M. Lü-

dig. M. Saare rahvaviisile põhinev «Ihkasime ikkest lahti» on saanud üldtuntuks, tema «Eesti süüdid» klaverile on rahvamuusika meisterliku arendamise näideteks. Sügavalt on rahvamuusika sisu tunnetanud M. Lüdig, kelle paljudest paladest õhkub ehtsa rahvalüürika soojust. Hell «Kiigelaul» ja elev sümfoonia poeem «Jaaniöö» kõnelevad ise enese eest.

Nõukogude Eesti heliloojad on mitmeti avardanud rahvamuusika rakendamise sfääri. Suure Isamaasõja päevil kirjutas E. Kapp ühe meie parimaist oopereist — «Tasuleegid», milles keskseks on vanale regivärsiviisile põhinev haarav «Tasujate marss». Rahvaviise, eriti nende omast stiili leidub paljudes G. Ernesaksa populaarsetes lauludes («Näarisokk» jt.). E. Arro ja L. Normeti muusikalise komöödia «Rummu Jüri» rahvusvahelises men-nus on oma osa ka paljudel suurepärastel arendatud rahvaviisidel. Instrumentaal- ja vokaalmuusikas on A. Garšneki õnnestunud algatusi ereda omapäraga setu viiside looval kasutamisel. Valdeko Viru «Kihnu süit» baseerub ehtsail Kihnu lauludel (seda on kasutatud Kihnu pulmakommete filmi saate-muusikana).

Eelöeldust peaks järgnema, et ka üliõpilaste töö rahvalaulude ja viiside kogumisel on hinnatav kõigepealt juba rahvusliku muusikakultuuri varasalvede täiendamisel. Otsene tutvumine rahva elava muusikatradiitsiooniga on kindlasti laiendanud ka kogujate esteetilisilmlaringi, soodustanud muusikakunsti tunnetamist.

U. KOLK

HIMUSTE JA KÖRKKULA RAHVALAULIKUD

Hirmuste külas Saaremaal elab 86-aastane Jakob Arge. Temalt kirjutatakse üksteist laulu, nendest kolm regivärssi. Kuulnud, et oleme «vanavarakogujad», paneb taat pili-bu lauale ja pajatab:

Ma laulaksin, kui tohiksin, ma kardan, kodu kuulevad. Kodu on kurjad kuulijad ja pikad pihtapanijad. Noid värse kasutas laulik nagu sissejuhatuseks. Teise regivärsina kuulsime, kuidas «arak ja kiive augulesid». Kass sõi kiive rasvad ära, mille eest teda taheti karistada. Ent «kass läks karates kajusse». Kui kurjategija kätte saadi siis: aksime nouda pidama, mis sest kassil nahast saab. Nina peelt said nelu kingad, otsa peelt said orja kingad, hännast said härja rahkmed.

Arge neid «vanu laule» küll laulda ei oska, aga regivärs oli tore retsiteerideski. Riimilistest lauludest olid huvitavamateks «Sörve vallameeste laul» ja «Vana Jaagu elumaja». Väga huvitava pulmalaulu saime Kõrkkülal elavalt Leena Lepikult. Laulik ise ütles, et see üks tühine laul olevat, «mida ju raadiuskil pole kuulda»:

Me aksime taane tulema ja marga maada marssima, laulavad peipoolseid küllalised pruudikoja ukse taga. Küllalisi ei taheta sisse lasta. Kui üks lõpuks avatakse, pilkavad küllalised vastu. Nad ei julge tuppa tulla ja küsivad: ehk kaju tell keske kammerit, ehk allikas aseme ääre all. Sörve pulmakommetest rääkis 62-aastane Vilhelmine Hääl Hirmustel. Tema teadis ka «Kaitre kõrtsi limbu laulu», mida oli pulmades ikka lauldud.

Üht laulu teile ette seana, mis väga selgelt küll ei tea, kus vallas künip sai valmistud, ta koostad vaamad korjatud. Üks noormees võttis kosida endal pruuti Tiina nimega. Ei olnud kauge kosjatee, just sada sülga oli see. Laulu «ots» oli laulikul aga ununenud.

P. LIAS

«Ja lohun laia kivi pääl...» Nii oli laulus, nõnda on ka tegelikkuses. Ja siin ongi kivi, millest laulis A. Rennit «Kodune kotus». U. PUUSEPA foto

Päikese poole sirutavad valged käed,
mis saavad pruuniks,
sest pilvi ei ole.

Ahta kuusirbi poole sirutavad valged käed,
mis ei saa pruuniks,
sest kiiri ei ole.

Meri on õhuline,
õhk on mereline.
Meri on õhk,
õhk on meri
ja kummastki pole maamuna peal puudu.

Minu suured varbad pigistavad liivast laulu
ja laul tuleb liivast välja.

Oo meri! Sina suur siniroheline!
Ja rohesinine!

Süda on vaikne
ja kanarbik lõhnab mändide all
ja ma olen nagu surnud.

Silmad astuvad vasemale ja paremale:
on punane ja roheline.

Jalad vaatavad vasemale ja paremale:
on sinine ja lilla.

Silmad astuvad üles ja alla:
on sinine ja sinine.

Jalad vaatavad üles ja alla:
on roheline, roheline.

Ohoo! Elu on nauding.
Nauding on elu.

Hingan sügavalt sisse ja välja,
välja ja sisse ning...

Kurrrat! Kella 16.52 rongiga sõidan ma
kirjandusest välja.

SÜTTISID TULUKESED

Üliõpilaste looduskaitseringi liikmed kogunevad vana-aasta õhtul lauluisa Kreutzwaldi mälestussamba juurde. Siit tahetakse alustada retke uude aastasse. Üliõpilasmüt-sides noori tuleb aina juurde: kümme, seitseteist, kakskümmend... Lõpuks on koos 21-liikmeline grupp.

Enne kui asume teele, loeme ette Leningradis viibivalt ringi juhendajalt saabunud tervituse. Aplodeerime sellele ja oleme rõõmsad, et ta on alati meiega, kui mitte isiklikult, siis oma mõtetes ikkagi. Kui kell lööb veerand üksteist, seame oma sammud üle Emajõe viiva pontoon-silla poole. Viru laulik jääb üksi mõtisklema pargi raagus puude alla. Ta ei oska arvata, et teda veel täna meelde tuletakse, kuid mitte siin säravate lampide valgusel.

Meie tee viib kõigepealt kalmistule, igavese vaikuse riiki. Ringile on saanud traditsiooniks avaldada austust ülikoolilinnas puhkavatele suurtele inimestele küünalde süüta-misega uusaasta õöl.

... Seisame Tartu ülikooli esimese rektori G. F. Parroti kalmul. Mõne hetke pärast peegeldub seis-jate nägudelt tulekuma, — süttivad tulukesed. Noored loodusekaits-jad mõtlevad Parrotile kui visale võitlejale Toome pargi loomise eest. Tahame võtta endasse selle tulu-kese, mis innustas esimest rektorit, ja võidelda selle eest, et Toome park jääks linnas puhkeparkiks lihtsuse ja iluga, just niisugusena,

nagu seda omal ajal tahtis näha G. F. Parrot.

Põlevate küünaldega käes liigume edasi, läheme otsima eesti rahva valgustaja Fr. R. Kreutzwaldi hauaplatsi. Siin võiks meelde tuletada E. Schulzi sõnu: «Ei nimetult sa lahu meie hulgast, ei puhu laiali su põrmu ajatorm!»

Tulukesed süttivad metsateadlase A. Karu, helilooja M. Härma, luuletaja Anna Haava ja kirjanik August Kitzbergi viimastel puhkepaikadel.

... Värske, pärgadega kaetud kalmikungas. Mälestused sellest inimesest, armastatud õpetajast ja teadlasest on veel selged. Siin puhkab professor August Vaga, kes on olnud otseseks õpetajaks kõigile meie ringi bioloogidele, kaudselt aga kõigile loodussõpradele. Las loidavad vaiksed tuleleegid professor A. Vaga rahupaigas!...

Meie reik mälestustemaale hakkab lõppema. Jättime maha tulede kuma, kaasa võtsime aga igaüks väikese tulukese oma hinges, suure töö, visaduse ja armastuse sädeme. Nüüd aga — uut aastat vastu võtma! Vana aasta viimasteks minutiteks jõuame raekoja ette. Juba süttib aastaarv 1961. Raketid, kääpistused. Onnitudused. Seguneme hõiskavasse rahvamassi.

Edasi viib meie tee Toomemäe poole. Helekollased leegid lõövad värelema mäe kõrgemal tipul. Kõrgelt kajab meie laul. En-

NII OLI MINEVIKUS

(Algus 2. lk.)

juhul, kui töö on kindlasti kuldaura väärt. Kui juhtus olema kaks soovijat töö teostamiseks, siis lubati neid mõlemad tööle asuda, kuid teadmisega, et võistlusele lubatakse ainult üks — kõige parem — töö. Töö teostajaid ei sunnitud, kuid juhtnööre said alati need, kes seda ise soovisid. Auhinnatööd esitati teaduskonnale märgusõnaga, mis seisis töö tiitel-lehel ja ümbrikul, milles oli autori nimi. Auhinnatööd pidid olema esitatud kõik täpselt tähtpäevaks. Töid, mis laekusid järgmisel päeval pärast tähtpäeva, arvesse ei võetud. Kuldauraha võis määrata ainult tööle, mis osutus tõeliseks uurimuseks ja oli nii hästi vormistatud, et seda oli võimalik esitada otse Toimetiste redaktorile. Kuldaurahasid said siis iga aasta ainult 1—3 üliõpilast teaduskonna kohta. Osa teemasid jäid teostamata või esitatud tööd jäid auhin-damata (ümbrikud põletati ära). Tähtsaks põhimõtteks auhinnatöö-de suhtes oli mitte tööde hulk, vaid leida üliõpilaste seast isikuid, kellel on omadused, mis ilmtin-gimata vajalikud teaduslikule uuri-jale.

Arstiteaduse alal oli tollal ette nähtud ainult doktori teaduslik kraad. Kolm retsensenti-oponenti esitasid teaduskonnale ainult ühise

seisukoha, kas dissertatsiooni võib lubada trükkimisele ja kaitsmisele või mitte. Lähemat analüüsi töö kohta seal ei olnud, seepärast dis-sertant ei teadnud enne kaitsmist oponentide arvamust töö kohta. Üheks oponentideks oli juhataja sel-lest kateedrist, kust dissertatsioon väljunud. Kaitsmine algas otse diskussiooniga. Oponentid esitasid dissertandile küsimusi töö metoodi-ka, sisu, kasutatud kirjanduse jne. kohta, millele kaitsja pidi kohe vastama. Diskussiooni ülesanne oli kõigepealt selgitada, kas dissertat-siooni aluseks olev uurimus on tõesti dissertandi enda töö või teiseks dissertandi kui iseseisva uurija väärtus. Dissertatsiooni lu-gedes näis vahel uurimus olevat hea, kuid kaitsmisel ilmnis disser-tandi teadusliku hariduse puudu-likkus. Oli kaitsmisi, kus tulid ere-dalt nähtavale dissertandi väga head uurijavõimed ja küpseks ku-junenud teaduslik enesekooling. Niisugustel kaitsmistel selgus see-ga konkreetselt, kes on edasi are-neda võiv aktiivne uurija, kes mitte.

Uurimistööd korraldavad vanad professorid tunnetasid siis minevi-ku kogemustest saadud töde, et produktiivseks loovuuriaks võib saada see, kes on omandanud tea-dusliku töö kooli kateedris, kus kulgeb vilgas teaduslik uurimiste-gevus vilunud kateedrijuhataja sihiteadlikul organiseerimisel. Tea-dusliku kooli saamine ei seisne mitte selles, et juhataja õpetab, manitseb, nii nagu dressseerib kooli tahta saavat, vaid selles, et viima-ne ise kujundab või koolitab en-nast nende eeskujude järgi, mida

ta oma ümbruses uurimistöö alal näeb. Temale osutatakse alati abi, kui tal on tahtmist õppida. Teadus-lik kool omandatakse mitte õpeta-mise, vaid enesekoolingu teel. Ker-kis siis vahel esile ka noori assis-tente, kes ilma koolita ainult omal jõul tahtsid «teadlaseks» saada, kes pahandasid, et juhataja ei anna nende kätte kalleid aparate ja reaktiive, et ise oma äranägemise järgi nendega talitada. Need olid diletandid, kuid diletandid ei jõua midagi luua, nad ainult rikuvad aparate ja raiskavad mõttetult kalleid reaktiive. Diletantismi ei sallitud siis ja diletante loeti kah-juriteks teadusliku töö alal.

Leidus siis arstiteaduskonnas ka kateedreid, milledes mitte mingisu-guseid uurimisi ei tehtud ja juha-taja ei sallinud, et tema assistent või assistendid oleksid doktori-kraadi taotlemata hakanud, ta kartis võistlejaid enda kõrval. Oli ka kateedreid, kus teaduslik uurimistöö oli väga loid ja viljatu. Sääraste kateedrite liikmed oleksid meeleldi püüdnud häirida noori edukaid uurijaid, kuid siiski olid ülekaalus kateedrid, kus teaduslikku uurimis-tööd teostati edukalt. Seesuguste kateedrite juhatajad oskasid hin-nata õigesti noorte uurijate tea-dusliku töö tulemuste väärtust ja neid kaitsta pahatahtlikkude peale-tungide eest. Ses suhtes on väga õpetlikuks näiteks N. Burdenko professoriks valimise lugu 1911. a. (vt. Jurjevi Ülikooli Toimetised, 1911 nr. 2 ja 1912 nr. 3, eriproto-koll). Teadusliku uurimistöö väärtust tunnetavad professorid löid tollal arstiteaduskonnas terve posi-tiivse teadusliku õhkkonna, milles noored uurijad võisid targata ja areneda.

Prof. A. VALDES

Mõista, mõista?

On juba vana komme, et aasta viimasel päeval puretakse pähkileid. Seekord esitati klubi kohvikus ühi-seks puremiseks üksteist mõista-tust. Vanarahvas ütleb, et sel kaovad kindad sõlvid, kes uue aasta õöl mõistatusi ei lahenda.

Et 1961. aasta ei tahtnud oodata, kui parimatele «purejatele» auhin-nad välja jagatakse, siis kasutame ajalehe veerge, et teha mõningaid kokkuvõtteid võistlusest. Auhinnad pandi välja nii õigete kui ka valmu-kate vastuste eest. Zürii peab kah-juks märkima, et lahenduste tase ei küüni mulluste tulemusteni: õiged vastused oli antud maksimaalselt kuuete mõistatusetele (üheteistkümnest). Viie kümnest osavõt-jast said sellise palli vaid kaks laudkonda. Nende omavahelise pa-remusjärjestuse määras zürii teiste-le mõistatusetele antud vastuste te-ravmeelsuse põhjal. I preemia õige-te vastuste eest sai laudkond «Kolm paari ja üksainus». Kahete mõistatusetele anti järgmised kaks tabavat vastust: «Kurbuna lä-neb, luigena tuleb?» (parašütist pro-kapsas) ja «Ühest kõiest tõmma-takse, kõik linn liigub» (kirikukell pro kedervarrest keritakse lõnga).

II auhinna sai laudkond varju-nime all «6. kursus». Et ülejää-vat tantsinud kõikidest poistest kaue.

Hiljem voodis tuleb tal järsku inspiratsioon. Deklameerib meile kõigepealt kümnesalmise luuletuse. Seejärel ütleb, et võib ka ise laule

nud lahendajad pole saavutanud 50 protsenti õiged vastused, jättis zürii III auhinna välja andmata.

I auhinna vaimukuste eest otus-tas zürii määrata laudkonnale «Profunda Superficialis».

1. Karu magab, kõrv liigub? Hom-mikvõimlemine intris.

2. Istub kui isand, tolmab kui ton? Näisüliõpilane kohvikus.

3. Mikit-mõkit mäe otsas, neli sar-ve peas? Üks kahekordsete sarve-dega abielumees.

4. Ümber, ümber — potstil? Pur-jus tudeng koduteel.

5. Ühest kõiest tõmmatakse, kõik linn liigub? Klats Tartus.

6. Kanda jõuad, lugeda ei jõua? Kohustuslik lektüür.

7. Kurbuna läheb, luigena tuleb? Juhm tudeng, kellel eksamil vedas.

8. Mida nõuab kogu maailm? Lu-mumba vabastamist.

9. Silmad paneb nutma, aga sü-dant ei liiguta? Manitsuskõne deka-naadis.

II auhinna vaimukuse eest otus-tas zürii määrata laudkonnale «Kuuse all» ja III auhinna laud-konnale «Allikiri 8». Nende ja ka teiste vastustes väärivad märki-mist järgmised teravmeelsused:

Karu magab, kõrv... Olümpiaadi ettevalmistus. Seinakell.

Istub kui isand... Bürookraat. Tiigi tänava saun.

Kargan kuival, ujun vees, olen mõlemal pool mees? Aktivist. Tu-deng.

Lihane laut, luised lehmad? Pro-grammid ja nende põhjal antud vastused.

Kanda jõuad, lugeda ei jõua? Ühiskondlikud kohustused.

Kurbuna läheb, luigena tuleb? Tu-deng sööklas stipipäeval.

Mida nõuab kogu maailm? Rahu-likku koostööteostamist. Uut aastat.

Ümber, ümber — potstil? Abielu. Talvel ehitatud elamu.

Silmad paneb nutma, südant... TRÜ karskuskädal. Kaasaegne draa-ma.

Zürii ei saa märkimata jätta üht vastust, mis tekitas sin üksmeelset hämmeldust. Nimelt vastas keegi mõistatusetele «Mida nõuab kogu maailm?» järgmiselt: «Uni, rahu ja armastus» (?)

Preemiatele palutakse järele tulla ülikooli kohvikku puhvetisse.

Zürii tänab kõiki võistlusest osa-võtnuid ja soovib neile tahet meelt teritada enne järgmist võistlust

31. jaanuaril 1961. a.

TEADAANDED

Täna, 6. jaanuaril kell 17 toimub keemia ringauditooriumis

UUE LIKLUSMÄÄRUSTIKU

järjekordne õppus. Registreeritak-se uusi kursulasi.

Teisipäeval, 10. jaanuaril kell 19 räägib Eesti NSV Ajakirjanike Liidu liige K. Metsaots alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) reisist Hiina Rahvavabariiki. Järgneb värviline film «Giselle».

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский Государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар-тийной организации, ректората, ком-итета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heldemann nim. trükkikoja trükk Tartus. Ülikooli 17/19. Otsik-numbri hind 20. kop. Tellimine nr. 72. MB 00613.

Reisipäevikust

Gruusia taevas ja tavad

Enn Kreem

nurga tagant välja. Õhk täitub kohe sillerdustega. Rohus hakkab sahise-ma. Peagi kostab ritsika monotoon-ne saagimine. Orgudest tõuseb auru. Mägede varjud lühenevad. Ju-ba toob tuul meieni hõikeid ja gru-siakaalset härjanõõtamist. Hakkab liigutama end igapäevane töomasin.

Uus päev on alanud.

Meil on aeg puhkama heita.

28. juuli.

Meie autojuht Sergei on suurepä-rane inimene. Uskusin varem, et selliseid inimesi võib leiduda ainult romaanides. Ta on tõeline venelane. Oskab kõike. Mängib igal ettejuhtu-val pillil, tantsib iga tantsu. Kahju, et ta on nii vähe haridusevilja maitnud. Sõda on süüdi.

Mõnikord on Sergei liiga tormak-as, nii et meil tuleb teda tagasi hoida, samas jällegi suurepärase sõber. Kõne aina riimides, täis va-nasõnu ja kõnekäände.

Täna on ta väga elav. Tahab pe-retütrele astronoomiat õpetada. Ta palub minu käest gruusiakeelse ast-ronoomiaõpiku, istub trepile ja kut-

sub Vero lähe-male. Pille näi-dates seletab: «Mäe peal on väga huvitav aparaat. Selle ni-mi on teleskoop. Kui selle teles-koobiga mäe pealt vaadata, siis võib iga tähe ümber rõngast näha (näitasime talle kord Saturni) ja mõnel käib ümber kaksteist kuud!»

«Siin on vana-aeagne teleskoop», ütleb ta, näidates Verole teodoliiti. Kui ta arvab, et tüdruk on küllalt tark, annab ta raamatu tagasi ja kaob mõneks tunniks ära, sest kiri-ku juurest tuleb ammugi kütkesta-vat trummpõrinat.

Tagasi ilmub üleni higisena. Ole-

teha, näiteks nii — ja loeb meile terve tunni oma värsse. Siis lubab mulle kui sõbrale midagi pühenda.

(Järgneb.)

RAHVUSRAAMATUKOOL

AR

21. juuli.

On esimene täielikult selge öö. Valmistume vaatlusteks. Lepime Tõ-nuga kokku, et tema võtab teles-koobi, mina teodoliidi. Öö jooksul tuleb mõõta 60 tähte. Saame val-mis parajasti NO vööndiga, kul lõunataevas pilve tõmbub. Peame leppima ainult põhjataevaga.

Teeme väikese puhkuse. Telgis on soe ja hubane. Väike petrooleumi-latern tundub hiigalkroonlühtrina. Minul vajuvad silmad kohe kinni. Soe vatijopp soodustab unerammes-tust veelgi. Toetun aparaadikastile. Tõnu minu kõrval. Tukun, kuni pea langeb vastu kastiserva. Küllalt! Viimane aeg on alustada teistkõr-dse vaatlusega. Oh, kuidas tahaks magada! Ja kui külm on väljas. Tuul poeb jopi alla ja paneb hamb-plagisema. Kuradile! Kui ma ennem ei ole end ära külmetanud, siis täna öösel ammugi mitte. Sõja ajal vedelesid minu aastates mehed nädalate kaupa lõikava tuule käes...

Need mõtted innustavad mind. Saan peagi täiesti erksaks ja mõõ-tmine algab uue hooga.

Tähed kaovad ükshaaval. Ida-poolsed mäeservad lõövad helenda-ma. Koit mägedes on lühike. Kui teodoliidi kasti saan, on juba täiesti valge. Tõnul on hää ära. Unistame mõlemad kuumast kohvist.

Päikeseserv veeretab end mäe-

Tartu Riikliku Ülikooli rektor tõstis oma käskkirjaga 28. detsembrist 1960 esile ja premeeris rahaliselt meie tublimaid noori teadusmehi — üliõpilaste mul-luse teaduslike tööde võistluse 53 paremat.

UTU nõukogu õnnitleb süda-mest kõiki auhinnasaajaid ja hellitab lootust, et nende esi-mestele teaduslikele töödele järgnevad peatselt uued ja kaalukamad tööd. Arvatavasti need lootused ka täituvad, sest kõneleb ju rahvatarkus, et kui

Jõudu

loomisjärgus. Peame mees, et auhinnatööde esitamise tähtpäev on 15. aprill.

Kolme viimase aasta jooksul on auhinnatööde autoreid pre-meeritud kokku umbes 27 000 rublaga. Valminud töödest on saadud palju väärtuslikke tulemusi. Laiem avalikkus ei tunne aga ei töid ega nende autoreid peaaegu üldse. Mis oleks veel loomulik, kui see, et žurnalistid valgustavad meie noorte teadusejõugrite töid üldarusaadavas keeles nii TRÜ ajalehes kui ka vabariiklikes ajalehtedes. Loominguliste portreede eest oleks kindlasti väga tänulik ka ajakiri «Noorus». Selline laiem tulemuste tutvustamine aitaks asjale mitmeti kaasa.

Kateedrid peaksid organiseerima TRÜ toimetistes iga-aas-

kuradile sõrme annad, ega ta siis sellega lepi. See mõttemõl-gutus on eriti paikapidav teadusliku töö juures. Kes on juba kord «hamba verre saanud», ega see enam teadust unusta. Niisiis, jõudu tööle!

Sama tuleb soovida ka kõigile neile, kelle tööd on alles

edas-pidiseks

L. VÖHANDU,
UTU nõukogu esimees

TÖÖ VILJAKAMAKS, LÖPP AJA RAISKAMISELE

Hiljuti toimunud ülikooli parteiorganisatsiooni lahtisel koosolekul võeti vastu rõõmustav otsus üliõpilaste tööreežiimi parandamise suhtes, mille kohaselt kohustuslik õppetöö ülikoolis võib kesta vaid ajavahemikus kella 8 kuni 15-ni (neljapäeviti kella 8 kuni 14-ni) või keskmiselt 32 tundi nädalas. Selle otsuse elluviimise eesmärgil viidi 7. jaan. s. a. läbi dekaanide nõupidamine. Sellel nõupidamisel kerkis esile erine-vaid seisukohti, mis andsid tõuke alla-kirjutajale küsi-must käsitleda üli-kooli ajalehe veer-gudel.

Nii nagu tavaliselt õppejõudude peres, esines ka sellel koosolekul seltsimehi, kes olid arvamusel, et üliõpilaste teadmiste taset saab tõsta vaid rohkearvuliste ja ulatuslike loengute kaudu. Kuid ometi näitab tegelik elu vastupidist. Tartu Riiklikus Ülikoolis on viimasel ajal alustatud loenguid üsna vara hommikul (kell 8) ja lõpetatud neid hilisõhtul, kusjuures mõned õppejõud on kok-kuleppel üliõpilastega teinud veel lisatööd. Ometi aga teatas sm. Makarov ülalnimetatud koosolekul selle töö tagajärgedest: «Meie oleme viimasel ajal konstateerinud üliõpilaste teadmiste taseme langust bioloogias, füüsikas, keemias jne.» ja seepärast ei ole võimalik filosoofias loengute arvu vähendada.

Allakirjutanu on aga arvamusel, et just suur loengute arv paljudes ainetes ongi see põhjus, mis tingib üliõpilaste teadmiste taseme langust, kuna neil enam ei jää üle vaba aega iseseisvaks tööks raamatuga.

On ju igal nõukogude inimesel oma teadmiste sügavuse ja mitmekesisuse poolest eeskujuks suur Lenin, kuid temal oli vähe võimalusi maapaos olles ja väljasaadetuna kuulata parimaid lektoreid. Tänu raamatule omandas Lenin erakordselt põhja-likud teadmised väga mitmel alal. Et mitte loengute arvu suurendamine ei ole teadmiste tõstmise faktor, seda kinnitas samal koosolekul ka sm. Mik-kelsaar, mainides, et arstiteadlased on 90 loengu-tunniga sageli mitte halvemini ära õppinud poliit-ökonoomia kursuse kui majandusteadlased 300 loengutunni kestel. Kõigis ainetes aga ei saa pea-miseks muuta või piirduda ainult iseseisva tööga kirjanduse varal. Need ained on praktilisi oskusi nõudvad eksperimentaalsed teadused.

Ei ole mõeldav, et üliõpilastest saaks hea kirurg, kui ta loeks kodus vaid kirurgia-alaseid raamatuid, ilma et ta asuks koos professoriga operatsiooni-laua juurde õppeprotsessis jne. Seepärast on häda-vajalik anda üliõpilastele rohkem aega oma spet-siaalsusele põhjalikumalt ettevalmistumiseks, kār-pida loengute arvu neis ainetes, kus üliõpilane saab iseseisvalt raamatu abil töötades ainet ras-kusteta omandada. Seda nõuet silmas pidades otsustas üldfüüsika kateeder juba alates käesolevast õppeaastast täielikult ära jätta loengud füüsika ajaloost. See muidugi ei tähenda seda, et meie soovitsime ka täielikult ära jätta näit. loengud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei ajaloost, ehkki ka siin on õpik üliõpilastele kättesaadav. Teatav arv loenguid hea hingestatud lektori poolt on siin tingimata vajalik, et siduda materjali täna-päeva aktuaalsete probleemidega, mida ükski õpik ei suuda operatiivselt peegeldada, samuti ka sel-leks, et tutvustada üliõpilasi vastava ala kõige uuemate uurimustega. Samuti on siin loengud kind-lasti vajalikud kasvatusliku mõju seisukohalt. See-pärast on lektori kohuseks välja selgitada loengute hulk, mis on vajalik raamatus esitatud materjali

EKSAMID, EKSAMID

6. ja 7. jaanuaril toimus mate-maatikaosakonna II kursusel ma-temaatilise analüüsi eksam. Ühek-sateistkümnest üliõpilasest vastasid kaksteist hindele «väga hea», pari-maid vastuseid andsid Uno Kalju-laid ja Jüri Rebane.

*

Hiljuti olid eksamitules füüsika-matemaatika pedagoogilise haru I kursuse üliõpilased.

Annab tunda, et semestri jooksul on vähe tööd tehtud. Küllap loode-ti eksamieelsetele päevadele. Nii tuli Vello Traho eksamile, kuid ei teadnud korralikult ühtki valemit.

Tütarlapsed andsid seekord noor-meestele «silmad ette», vastused olid paremad. Vabalt käsitlesid ainet Aime Raudkats, Helgi Rohtla, Linda Kukrus ja meesüliõpilastest Jaan Huik.

*

9. jaanuaril oli keemiaosakonna orgaanilise keemia eriharu viienda kursuse üliõpilastel orgaaniliste ühendite struktuurteooria eksam.

Enamik üliõpilasi vastas hindele «väga hea». Kõige paremini oli aine omandanud Helle Voolaid.

täiendamiseks, ja loengud, mis on vajalikud noor-tes emotsionaalse külje arendamiseks ja nõu-kogude inimese kasvatamiseks.

Oppeosakonnal tuleks tõsiselt kaaluda kehalisele kasvatuslele pühendatud kohustuslike tundide osa vähendamist ja leida võimalusi kehalise kasvatusle tundide paigutamiseks päeva lõppu loengute järele või pärastlõunasele ajale, et varajasi hommiku-tunde, kus üliõpilased on välja puhunud ja vaim-selt värsked, saaks kasutada loengute kuulami-seks.

Kehalise kasvatusle tundide paigutamisel loengute ette ja vahele on veel üks teine pa-he: üliõpilased aja-vad neis tundides tavaliselt keha soo-jaks ja pärast seda asuvad loenguid kuulama jahedates auditooriumides, külmuvad kergesti ja haigestuvad, mistõttu selli-ne kehaline kasvatus toob kasu asemele kahju.

Minu mõtetele loengute arvu järsu vähendamise osas võivad tõsiselt vastu vaielda matemaatikud ja teoreetilise füüsika eriteadlased põhjusel, et meil puudub veel küllaldaselt arvul kohaseid õpikuid ja konspekte. Neid kõiki ei saa üldse ja seni, kuni valmivad head konspektid, tuleb edasi minna vana rada.

Seda vana rada on paljud õppejõud hästi käinud, paljud aga on seal teinud ka vigu. Mõnes aines on läbi kukkunud üliõpilaste protsent lubamatult suur. Kas on siin põhjuseks vähene loengutundide arv? Kahtlematult mitte! Või õppejõu ebarahuldav õppetöö! Õppejõud võib olla hea teadlane, ta võib olla ka hea lektor, kuid ta ei ole igakord hea õpetaja. See viimane on põhjusi, mispärast ka pari-mal teadlasel ja parimal lektoril võib olla eba-edu õppetöös. Kui õppejõud seda ise ei märka ja seda ei katsu parandada, siis muudab ta ebameel-divaks üliõpilastele oma aine ja ühes sellega ka oma isiku ning töö tulemused ei ole rõõmustavad.

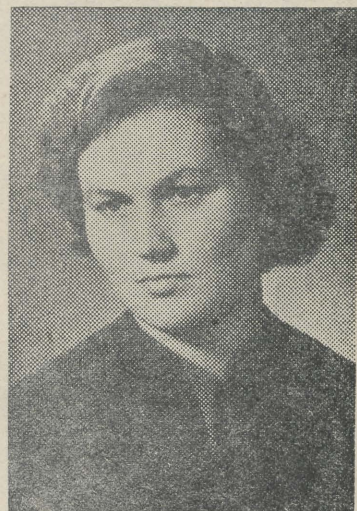
Ma ei taha siinkohal kriitikat teha ühe või teise kaasõppejõu arvel, sest keegi meist pole vigadeta oma õppetöös, kuid lubatagu mulle selle küsimuse selgitamiseks peatuda ühe minu ülikooliaegse õppe-jõu professor Jaan Sarve õppepegevusel, kes oli silmapaistev teadlane, progressiivne inimene, mitte hea lektor, kuid selle eest asendamatu õpetaja. Ta oli teadlik, et tema ettekanne oli raskesti arusaadav üliõpilastele ja veel raskem oli seda konspektee-rida, kuid tema loengud muutusid meile teaduse raudvaraks, mis olid paremad ka kõige paremast raamatust. Milles seisnes selle edu saladus?

Iga kord pärast loengut kutsus see suur tead-lane ja õpetaja ühe parima üliõpilase loengukons-pektiga enda juurde ja vaatas selle üksikasjalikult läbi ning tegi vajalikke täiendusi. Pärast seda vastav loeng paljundati ja sai juba kõikide üli-õpilaste ühisvaraks. Semestri lõpul oli kõikidel üli-õpilastel aine omandatud suurima põhjalikkusega, vaatamata sellele, et prof. Sarve loengute jälgi-mine oli erakordselt raske ja käis tavalisele üliõpi-lasele üle jõu.

Ma arvan, et kui need õppejõud, kelle aines üli-õpilaste õppeedukus on madal, seda tõsta püüavad prof. J. Sarve eeskujul, siis tunnevad nad peagi suurt rõõmu sellest, et üliõpilased hakkavad armas-tama teda ennast ja ainet, mida ta loeb. Sel teel saadud loengu materjali võib anda pärast vastavat redigeerimist rotaprintil paljundamiseks ja nii saame kiiresti üliõpilastele kättesaadavaks teha hädavajaliku teaduse raudvara seal, kus vastavas aines puuduvad veel kohased raamatud.

J. REINET,
üldfüüsika kateedri juhataja kt.

NEID PREMEERITI

SILVI PÄRN

bioloogiaosakonnast sai I preemia

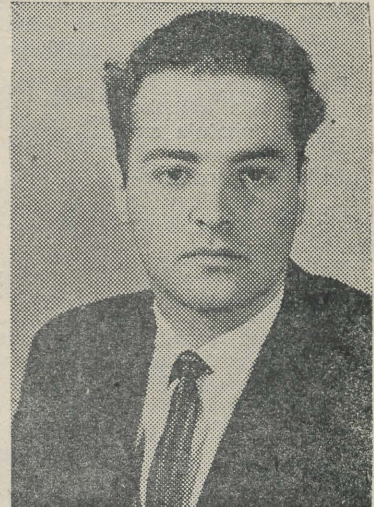
RAUL TALVIK

raviosakonnast sai I preemia

JÄRVI METSPALU

raviosakonnast sai III preemia

PEETER-JAAN KINK

stomatoloogiaosakonnast sai I preemia

Die sportlichen Beziehungen der Völker untereinander können nur im Frieden gedeihen. Zum Jahreswechsel herzliche Grüße verbunden mit den besten Wünschen für Gesundheit und erfolgreiche Arbeit im Jahr 1961.

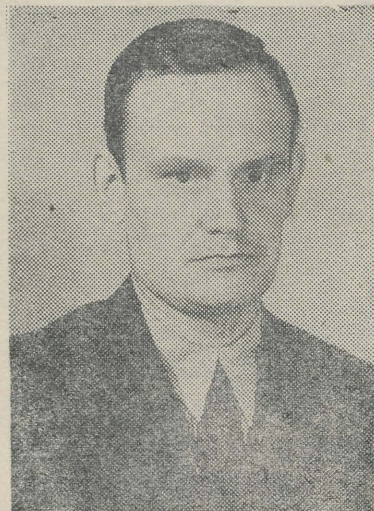
Sportclub Wissenschaft Deutsche Hochschule für Körperkultur Leipzig Sektion Leichtathletik

NEID PREMEERITI

KAIE NOOR

stomatoloogiaosakonnast sai I preemia

NEEME ALJES

võõrfiloloogia osakonnast sai III preemia

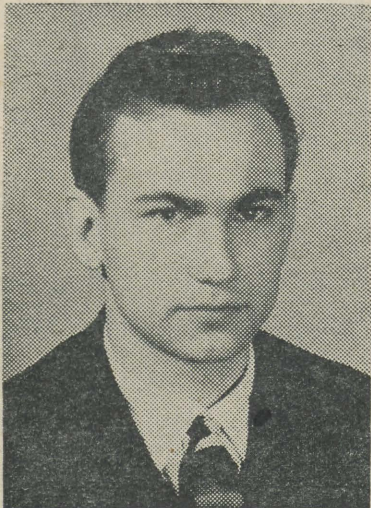

VILMA METSTAK

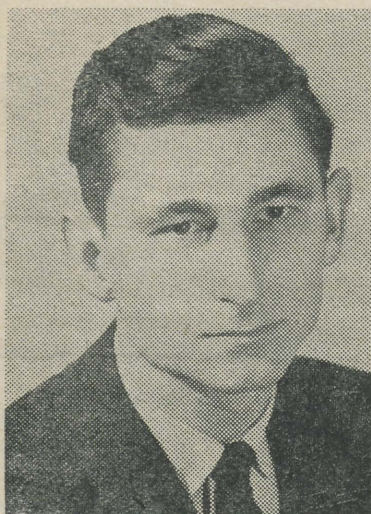
eessti filoloogia osakonnast sai I preemia

TIINA TANIMÄE
raviosakonnast sai I preemia

PEETER ROOSAAR
raviosakonnast sai III preemia

AGU LAISK
füüsikaosakonnast sai III preemia

TRÜ Matemaatika-Loodusteaduskonnas on üliõpilaste kohustusliku õppetöö vormide kärpimist 30–32 tunni piiresse suudetud läbi viia juba enamiku erialade juures, välja arvatud need spetsiaalsused, kus lõpetaja saab keskkoopiõpetaja kutse kahe kuni kolme eriala kohta.

Praegu ei saa aga veel öelda, et selles küsimuses oleks tehtud kõik võimalik ja ka loengulise koormuse kergendamine oleks kõikjal piisavalt ratsionaalselt teostatud ning vaba puht-mehhaanilisest tundide arvu vähendamisest. Enamikus kateedritest on tehtud tõhusat tööd kordamiste kõrvaldamiseks kateedri õppejõudude poolt loetavais distsipliinides ning fikseeritud konkreetset, missuguses distsipliinis tuleb käsitleda üht või teist sõlmküsimust koos viidetega naaberdistsipliinidele.

Samuti oluliseks hõlbustuseks on asjaolu, et õppejõud loobuvad mõningate osade ümberjutustamisest loenguil ning suunavad selle asemel üliõpilasi vastava ala konkreetsete õpikute, käsiraamatute või paljundatud õppematerjali juurde, kuid käsitledes pikemalt ja põhjalikumalt neid osi antud kursusest, kus ilmneb materjali puudus või õpikud vajavad korrigeerivaid täiendusi või õppejõu enese teadusliku töö tulemustest saab anda tõhusat lisa varasemale materjalile. On loomulik, et ka sellise loengutele täiendavalt antud materjali õppejõud paariaastase vaheaja järel avaldab trüki või laseb paljundada rotaprindil, millist võimalust seni siiski pole veel kasutatud täiel määral.

Vastavalt ülikooli parteiorganisatsiooni lahtise koosoleku otsusele on juba füüsikaosakonnas otsustatud teha algust kardinaalse muutusega — jääb lugemata kursus füüsika ajaloost, kuna kõik vajalik materjal on üliõpilastele kättesaadav vastavates õpikutes.

Teiseks analoogiliseks sammuks on esialgu katse muuta vanematel kursustel mõnede distsipliinide loengud fakultatiivseks, kui on olemas õppematerjali. Eeloleval semestril tehakse selline katse vähemalt füüsikaosakonnas ja bioloogiaosakonnas.

On loomulik, et sellele vastavalt tullakse üliõpilastele vastu ka eksamite suhtes. Kokkuleppel õppejõuga ja dekanadi loal võib üliõpilane sooritada sellises aines eksami niipea, kui on jõudnud vajalikult ette valmistada. Sellega kergeneb pinge eksamisessioonide puhul ja kujuvab välja olukord, kus üliõpilane võib koostada endale isikliku kalenderplaani ja organiseerida oma õppetööd ühtlaselt pingeliseks kogu semestri ulatuses ilma suuremate tõusude ja langusteta.

Ei saa pidada eriti otstarbekaks,

et üliõpilane kolme kuni nelja nädala jooksul sooritab neli kuni viis eksamit. Selline pingutamine ei ole paljudele jõukohane ja ei anna maksimaalseid tulemusi. Kiiresti õpitu ei püsi kaua mees. Kui aga üliõpilane suudab semestri jooksul anda ära kaks eksamit ja eksamisessioonile jääb veel ainult

õppejõud antud vestluse puhul arvas.

Eriliseks küsimuseks üliõpilaste tööreežiimi ja aja ratsionaalse kasutamise raames on ühiskondlikule tööle ja isetegevuse aladele kuuluv aeg.

Pahatihti osutub mõni üliõpilane juba esimesel kursusel heaks

ühiskondliku töö aktivistiks ning jääb selles kuni ülikooli lõpetamiseni, kuid teised

jäävad neist ülesannetest suhteliselt puudutamatuks kogu üliõpilasajaks. Siin tuleks ühiskondlikel organisatsioonidel ja ka administratsioonil teravalt arvestada aktivistide koormuse vähendamise võimalusi sel teel, et just tõmmata kaasa varjujääjaid ning kasvatada neis vilumusi ühiskondlikuks tööks, mida nõuab neilt elu ka tulevikus.

Isetegevusala harrastamisega on enam-vähem analoogiline lugu. Mõni noor üliõpilane huvitub paljudest aladest ja lööb kõikjal aktiivselt kaasa kuni nädalane õppetöö koormus koos ühiskondliku tööga ja isetegevusalasest ringidest ning üritustest osavõtuga ulatub kuni 60 tunnini nädalas. Teised aga pole eriti veendunud oma võimeis ning jäävad kõrvalseisjaks või pealtvaatajaks kuni ülikooli lõpuni. Kui siis hiljem peab asuma tööle pedagoogina, jääb selline inimene ainult õpetajaks-tunniandjaks, täites kasvataja ülesandeid üsnagi kesikult. Ka siin vajame ratsionaalset tööjaotust. Ühelt poolt liigselt aktiivsete suhtes kasvõi pidurdamist, kuid teiselt poolt — mahajäävate ning tagasihoidlike suhtes eriti suurt aktiivsust, et ka neid kaasa tõmmata vastavalt võimetele ja eeldustele, mille äratamine ja selgitamine ei ole küll kaugeltki lihtsaks ülesandeks. Kuid raskused ongi selleks, et neid ületada ja siin on eesmärk õilis ja tähtis — kasvatada täisväärtuslikku kõrgema haridusega kaadrit nõukogude ühiskonnale. See eesmärk aga kohustab meid kõiki.

L. TIHK,

Matemaatika-Loodusteaduskonna prodekaan

Jätkakem mõttevahetust

2–3 eksamit, siis suudab ta kindlasti paremini süveneda ja anda ka märksa läbimõeldumaid vastuseid.

Teatavat muret on veel mõningate õppeainete käsitlemisega üksikute õppejõudude poolt ja eriti eksaminouetega. Õppejõud püüab oma loengul distsipliini lugeda kõigi detailidega ja finessidega ning nõuab eksamil ka vastava sisuga vastuseid. Entsüklopeedilised teadmised omandatakse suhteliselt kergesti mehhaaniliselt mäluga üliõpilaste poolt, kuid pahatihti jääb puudu teadmiste operatiivse rakendamise oskusest. Tuleks siiski päris tõsiselt kaaluda, kuivõrd on meil tegelikult elus vajadus entsüklopeediliste teadmistega inimesi ja kuivõrd on vaja neid inimesi, kes suudavad oma teadmisi operatiivselt rakendada ning vajaduse korral leida üles ja kasutada ka seda, mis on käsiraamatuis ja entsüklopeedias juba trükitud kõigi daatumite ja finessidega. (Mõeldagu ainult keemia laboratooriumile, kui puudusid käsiraamatud ja kõik keemikud peaksid tuginema ainult oma mälusse talletatule. Loomulikult oleks sellise laboratooriumi töö nonsens. Siit tuleks teha vastavaid järeldusi ka teiste alade kohta.)

Kunagi seletas üks noor õppejõud, et kui eksamil küsida ainult põhimõtteid küsimusi, siis tuleks igale eksamineeritavale panna välgu «väga hea», diferentseerimiseks tuleb küsida seetõttu ka kõiki pisi-asju. Julgeme siiski arvata, et põhimõtte küsimuste rõhutamine koos rakenduslike probleemide esitamisega annavad märksa tõhusamaid võimalusi üliõpilase küpsuse selgitamiseks, kui eelmainitud noor

HUVITUME AAFRIKAST!

Tavaliselt nimetatakse Aafrikat «mustaks mandriks». Seda eeskätt tema rahvastiku rõhuva enamiku musta nahavärvuse tõttu. Ent veelgi rohkem väärab Aafrika seda nime oma rahvastiku kurva mineviku pärast, mille valmistasid aafriklastele Euroopast saabunud kolonisaatorid, sest kuni viimase ajani (ja osaliselt veel praegugi) kujutas Aafrika endast koloniaalse eksploatseerimise klassikalist näidet. Aafrika pärisrahva julm eksploatseerimine eurooplaste poolt sai alguse juba väga vanal ajal.

Möödunud, 1960. aasta läks maailma ajalukku Aafrika aastana, kolonialismi intensiivse ja üha süveneva lagunemise aastana. Aafrika mandril, kus elab rohkem kui 200 miljonit inimest, tekkis 17 uut iseseisvat riiki üle 80 miljoni inimesega. Seega läks 38% Aafrika maapinnast taas aafriklaste enese kätte ning iga kolmas aafriklane sai sel aastal sõltumatu riigi kodanikuks. Praegu on koloniaalsest rühmisest vabanenud rohkem kui 1/3 Aafrika pindalast ja ligi 1/4 tema rahvastikust. Aafrikas loendatakse nüüd 27 iseseisvat riiki umbes 207 miljoni elanikuga. Koloniaalvaldustes elab veel umbes 65 miljonit aafriklast.

Suure mandrina on Aafrika loodus väga erinev ja omapäraselt kaunis. Põhjarannikul kummub helisinine taevast Vahemere roheliste voogude kohal. Silmade ees kangastuvad päikesesse uppuvad Tu-neesia, Alžeeria ja Maroko. Haljaste palmisalude taustal kerkivad islami linnad, osalt euroopalikud, osalt idamaised, valgete elamute-ga. Jõuliselt viskuvad taeva poole minaretide hügelnoelad. Loodes tõusevad kõrgele Atlase võimsad lumised tipud, sama Atlase, mis juba antiikajal põhjustas legendi tekkimise hiiglasest, kes kannab turjal taevaavaloit äärt. Sellest lõuna laub tohutute mõõtetega Sahara liivakõrb, mille krobelsel pinnal roomasid varem pikad kaamelite karavanid, otsides oase, kus leiduks vett ja palmisalud oleksid varjuks kõrvetavate päikeskiirte vastu. Hoopis kaugel idas lookeb Niiluse piki rohelisel orgu.

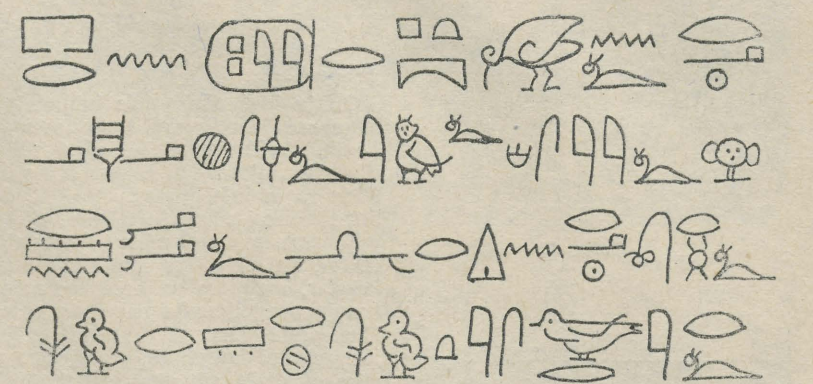
Tema mudastes voogudes püherdavad jõehobused ning kaldal konutavad krokodillid. Egiptus on püramiidide, obeliskide ning tardunult põrniitsevate sfinkside maa. Juba aastatuhandeid on nad seal seisnud ning nende pilkudes kangastub kauge minevik. Egiptusest veelgi idas laiub Araabia poolsaar, kõrbeline ja luiteline, ääristatud roheline. Jälle omapärased islami linnad mošeede ja minarettidega.

Egiptusest lõunas asub märgine Abessiinia. Siinses maalilises Tana

Praegu kujutab Lõuna-Aafrika endast rassilise diskrimineerimise klassikalist näidet.

Lisaks looduslikele ja kliimaatilistele erinevustele on ka Aafrika rahvastik väga erinevat tõugu, erineva nahavärviga, erineva iseloomuga ja erinevate võimete-ga. Aafrika rahvad on loonud erinevaid kultuurivorme, mille tundmaõppimine pakub suurt seosmist naudingut ja avardab tohutult meie teadmiste sfääri.

Aafrika rahvaste ajalugu kum-

Egiptuse hieroglüüfikir.

järves asub Niiluse, Egiptuse tuiksoone algus. Abessiiniast kagus laiub metsavaene Somaali. Viimast edelas näeme suuri järvi. Iõuame poolitajale, mis läbib Aafrika südame. Selle võõndi taimestik, loomastik ja kliima on meile tuntud maateaduse õpikuist. Oli-rohke niiskus, kuumus ja päikeseküllus on sigitanud troopilises võõndis floora ja fauna, millega teistel maakera võõnditel pole midagi võrreldavat. Isegi inimese jantastast ei piisa, et suuta seda isegi nägemata luua vähegi tõetruud kujutelmale. Troopika ürgmetsa jõulisuus ja temas kihav elu on ainulaadne.

Hoopis lihtsamana näib aga kõik, kui väljume troopilisest võõndist ning siirdume Lõuna-Aafrikasse. Siingi on veel «mustade maa», kuhu üha rohkem sekkub valgeid, mida rohkem nihkuda lõunasse.

mutab vaeleväite aafriklaste mahajäämusest ja võimetusest endid ise valitseda. Juba iidsetel aegadel leidus mandril tugevaid riike, kus õitsesid kunst, teadus ja käsitöö. Veel tänapäeval imetleme Aafrika iidsete meistrite kätetööd ning Kongo, Etioopia ja Lääne-Aafrika muistsete arhitektide loomingut. Suure panuse maailma tsivilisatsiooni arengusse andsid aga sellised Aafrika riigid, nagu Egiptus, Maroko, Liibüa ja Sudaan. Egiptusel on väga palju vanu kultuuri- ja keelemälestisi. Vanimateks keelemälestisteks on nn. hieroglüüfikirjad, ulatudes 4. aastatuhandesse enne meie ajaarvamist. Seega kuulub muistsele Egiptusele Hiinaga võrrelda olla autohooone hieroglüüfikirja üks sünnikoldeid. Egiptuse hieroglüüfikirja nädisena esita-

(Järg 4. lk.)

TRÜ AMETIÜHINGUKOMITEES

Luua

Esmaspäeval istungil kuulati kirjastusgrupi juhataja sm. Kemi informatsiooni üliõpilaste varustamisest konsektidega ja teiste abimaterjalidega.

Mullu rotaprindile antud uued ruumid ja koosseisude täiendamine on parandanud tunduvalt võimalusi nende trükiste valmistamiseks. 1960. aastal oli planeeritud õppevahendite trükkimist 200 trükipoogna ulatuses, tegelikult ületati aga plaan 120 trükipoogna võrra.

Kuid peab kahjuks ütleva, et paljude kateedrite ebarütmiline töö pidurdab korrapärase tööd. Kirjastusgrupp on korraldanud rotaprindil tööd vastavalt kateedrite poolt tehtud ettepanekutele, kuid paljud kateedrid ei pea kinni nendest plaanidest. Senini on näiteks laekumata veel A. Mihkelsoo «Maa-ilmajagude füüsiline geograafia» (tähtaeg oli 20. jaanuar 1960),

S. Bichele «Füüsika praktikumitööde juhendid» (esitamise tähtaeg 1. veebruar 1960), 1960. a. kolmandas ja neljandas kvartalis lubatud 48 tööst

komisjoni esindaja, reitsensentide ja üliõpilaste osavõtul, et abistada autorit edasiste trükide ettevalmistamisel ja tagada õppevahendite kõrge

paremad võimalused iseseisvaks tööks

on laekunud vaid neli. Ka käesoleva aasta jaanuaris ei ole laekunud veel ühtegi tööd, kuigi pidi olema trükivalmis juba 6 tööd. Kõrvuti loengumaterjalide ettevalmistamisega on vajalik ette valmistada materjale üksikute probleemide sügavamaks tundmaõppimiseks ja uusimate teaduste saavutuste valgustamiseks, mida õpik ei kajasta.

Ühtlasi on vajalik tõsta materjalide sisulist taset. Ametiühingukomitee peab vajalikuks, et teostataks ilmunud õpikute, loengukonsektide, juhendite jt. abimaterjalide põhjalik arutelu kateedrites metoodilise

teaduslik ja metoodiline tase.

Muidugi ei tähenda trükkimisvõimaluste avardamine ülikooli rotaprindil seda, et me ei peaks tegema ettevalmistusi õpikute väljaandmiseks, vaid vastupidi. On vaja, et kateedrites tõsiselt planeeritaks abinõusid õpikute koostamiseks ja väljaandmiseks ka Eesti Riikliku Kirjastuse liinis.

Kõikide kateedrite ja ühiskondlike organisatsioonide tähtsaks ülesandeks on luua paremaid võimalusi iseseisvaks tööks. On tarvilik, et kateedrid arutaksid tõsiselt just seda osa iseseisva töö organiseerimisest.

O. KASK

Me läheme aeglaselt. Lähme külg külje kõrval ja tunneme, et maiöö ruttab koidikule.

1.

Tookord tantsisid peaaegu kõik juba. Oli tütarlaste valik. Ma istusin saali pimedas nurgas ja ootasin järgmist tantsu. Ma pole ei iludus-ega ela ainult tantsule, kuid mulle meeldib koolipeol valssi tantsida. Istusin ja kuulasin tangot.

Ja siis tuli tema esimest korda mu ellu. Ta tegi reveransi ja me läksime tangot tantsima. Ma olin üllatatud, sest tüdruk oli ilus ja vaevalt 17-aastane. Just selline, kelle järele joosta ei pidanud endale häbistavaks ka kõige kangelaslikud «eluvennad» meie kümnendast klassist. Me ei rääkinud omavahel sõnagi. Lihtsalt vaikisin ja vaatlesin teda. Ja mõtlesin: «Miks sa küll mind palusid? Kas sümpaatias? Ahhaa... Mina ja sümpaatne! Aga miks? Miks siis? Kas vedasid sõbrataridega kihla, et tuled minuga tantsima? Tütarlapsed teevad sageli selliseid tempel!» Ta tõstis vaeumärgatavalt oma pikki ripsmeid. Me pilgud kohtusid. Eil! Orkester vaikis enne, kui ma otsusele jõudsin. Ja ma ei saanudki vastust end piinavale küsimusele ei tolle ega ka järgmise tantsu ajal. Ma mõistan seda alles nüüd, kus ma teile oma lugu jutustan.

Too oli tore õhtu. Ma polnud veel kunagi sellist veetnud.

Saalis kustus aeglaselt valgus. Hämaruses keerles vaikselt, kuid muusikast läbitungiva sahina saatel noorus. Kirkalt valgustatud laual mängis orkester uinutavat lõpuvalssi.

Meil poiste seas oli kirjutamata seaduseks, et see tütarlaps, kellega tantsisid lõpuvalssi, tuli ka koju saata. Seda teadsid ülihästi ka tütarlapsed. Teadis ka Hilje. Ja nii me läksimegi.

Mäletan, millise erutuse ja uhkusega aitasin tal garderoobis selga moodsat helesinist mantlit. Mäletan neid kadestavaid ja imestavaid pilke, mis saatsid meid välja märtsiõösse. Õo oli ilus, niuske ja lõhnas saabuva kevade järele. Lumi sulas.

Meie jutt ei tahtnud sobida. Rääkisime tühja-tühja, õpetajatest, koolipeost. Rohkem rääkis tema, mina vaid kuulasin. Minu jaoks oli ta siis veel üksainus suur mõistatus.

Ja siis läks jutt sellele, millest ma ei tahtnud rääkida. Kommunistlikule noorsooühingule. Oma ellusuhtumise pärast olin mitmetega vaenujalal. Olin üks esimesi kommunistlike noori koolis. See oli ajal, kui meie organisatsioon hakkas kasvama, algul aeglaselt, hiljem kiiresti poolehoidu võites. Aga Hilje ütles nagu minu proovimiseks: «Mina küll komsomoli ei astu...» Küllap arvas, et püüan talle selgeks teha, kui üllas on olla kommunistlik noor, hakkab veenma. Ma ei teinud seda, mul olid kujunenud omad arusaamised. Üks oli selline: tühjad fraasid ei maksa midagi, nendega kedagi ei kasvata. Ja nii ma vaiksingi.

Vaikides olime jõudnud koolitänavale, mille kohati paljastunud niiskel, tuledest säraval asfaldil peegeldusid inimkontuurid, majade siluetid. Meile tulid vastu õpilased, tulid samalt poolt, kust meiegi. Tulid lõbusate salkadena, kahekesi, harva üksi. Nad tundsid meid ja võisid mõelda, et oleme leidnud suurima õnne. Sest nii nagu meie — vaikides — käivad vaid armunud. Kuid meie olime siis veel kaugel sellistest asjadest. Me hingedes, peas ja mõtetes — igal pool valitses segadus, ja uhkuses oma teadmiste üle mõtlesin, et see on tingitud mingitest klassivastuoludest. Nii mõtlesin ma tookord.

Meid äratas mõtete maailmast kellegi irooniline «tere». Just irooniline, külm ja pilkav. Hilje võpatas ja tõmbas kiiresti oma kätte minu käelt. See «tere» polnud hoopiski minule määratud. See kuulus Hiljele. Meist möödusid kaks äärmiselt soliidset ja elegantset noormeest, Hilje klassikaaslased. Hilje käitumine muutus kummaliselt, ta silmades vilksatas hirm. Ma viisin ta koju — Hilje ei elanud kaugel. Kuid mina jõudsin sel ööl koju väga hilja — pärast Hilje koju-äätmist hulkusin oma mõtetega veel tunde mööda tuttavaid tänavaid.

2.

Ka meie loo järgmised sündmused toimusid lõbusas kohas. Ma ei kavatsen sellest pikalt jutustada, sest

ma ei armasta oma teist kohtumist meenutada. Kuid teile on ta vajalik minu mõistmiseks. Niisiis, nädal hiljem kohtusime jällegi peol. Me tantsisime, ja mina kujutlesin üha, et tantsin Hiljega läbi elu. Tantsisime kirglikult, vaikisime nagu lapsed, kes tunnevad häbi esmase intiimsuse läheduse üle, vaid hingasime teineteisele näkku tulist hingehõhku. Ta silmad sädelesid ja ma kavatsesin teda hiljem tingimata suudelda.

Nii saime sõpradeks...

Aga ka tema oli seal, soliidne ja elegantne. Temagi tantsis Hiljega. Nad sosistasid, vaidlesid ägedalt millegi üle. Võib-olla tema süüdistas Hiljet. Ma ei tea seda ega kavatsen kunagi teada saada. Kui nad tantsisid, istusin mina fuajees. Ei meeldinud mulle siis saalis. Ma ei suutnud vaadata, kuidas tema hoiab kätt Hilje pihal, vahetevahel kummardub ta näo kohale ja naerab oma viisakat naeru. Lõpuvalssiks kogusin end ja palusin kiiresti Hiljet. Kuid ka noormees oli juba tema poole ruttamas. Hilje ei keeldunud mulle, aga ta tegi seda mitte vist meeleldi.

Ma teadsin, et läheme nüüd koos. Ootasime teda. Hilje ei teinud minust väljagi, riietus kaua, oli kuidagi üllatavalt lõbus, lobises sõbrataridega. Ja rääkis temaga. Siis ta tuli, ja tema kõrval astus elegantne klassikaaslane. Ma ei toibunud niipea, kuid mällu sõbisisid sõnad; juhuslik lausekatke, mis polnud määratud minule: «...aga kui mina ei taha, see on minu asi ikka ka...» Aga võib-olla olid need sõnad just mulle? Sel õhtul matsin Hilje ja unistused maha. Needsin oma ühiskondlike kohustusi ja töötasin enesele, et teen valiku, nagu olid teinud juba mõned «eluvennad»: «Tütarlapsed või ühiskondlik töö?» Ja praegu on mul esimest korda hea meel oma nõrga

iseloomu üle — ma ei suutnud otsustada kummagi kasuks!

3.

Nädalaid, kuid veetsin ma teadmatuses. Ma püüesin ja seda võis igaüks mu väsinud laugudelt lugeda. Miks, seda nad ei saanud mu silmist välja veerida. Naersin sarkastiliselt, kui mõni tahtis mul seda välja uurida. Püüdsin õppida, sukeldusin ülepeakaala töösse. Korjasin enesele igalt poolt ühiskondlike kohustusi. Muidugi ei tulnud ma nendega toime. Mind noomiti. Mu meeled olid segi paisatud.

Nägin Hiljet iga päev. Ta jalgatas samal korrusel, kus minagi. Mis edasi, seda piinavamaks muutusid mu mõtted: «Mis ma küll talle tegin, et ta eemale hoidub, mind naeruvääristas?» Alles nüüd tundsin, mida oli Hilje mulle tõeliselt tähendanud. Sõpra. Kord otsustasin temaga tõsiselt kõnelda. Kuid ka seekord tuli mul julgusest puudu. Ma ei tahtnud olla pealetükkio. Ja nii jäigi tema juurde minemata. Ehk oli see heagi!

Vahetevahel tundsin ta pilke enesel. Võimatu vastu panema, pöörasin pead. Ta seiras mind ning tal ei õnnestunud ükskõiksust teeselda. Ta sinistes silmades sädeles kurbus, mingi hele põhjatus. Võib-olla lootus ja igatsus, mõtlesin hiljem. Aga võib-olla... jah, kindlasti. Esimest korda mõistsin, et temal on veel valusam.

Mulle meeldis, et olen kellelegi kallis ja lähedane. Ma ei suutnud talt enam pilku pöörata. Algul ta ei saanud must aru. Hiljem ma taipasin seda, ja naeratasin. Kui hea meel mul oli, kui ta mulle esimest korda vastu naeratas, olgugi et tegi seda võib-olla kogemata. See oli sel päeval, kui ma ajalootunnis üleelikeusest vilistasin.

See oli täna hommikul. Ja mina, kommunistlik noor, seisn püsti sel ajal, kui nooruke ajalooõpetaja rääkis kodusõja heroilistest päevadest.

Räägin seda Hiljele. Ta naeratab ja ütleb, et seda peaks arutama komsomolikoosolekul. Seda minu vilistamist.

Quo vadis?

(Algus 2. lk.)

Meie ülikoolis suure aplombiga rakendatud instruktivikiri 1-100 tõi endaga kaasa mõningaid moonutusi. Kõige suuremaks veaks tuleb lugeda üliõpilaste koormuse näilist, mehhaanilist vähendamist eriainetes arvel. Nii lakkas eesti filoloogia osakonnas aineana olemast üldkeeleteadus. Ministrium ühte plaanide alusel see viga kõrvaldati ja alates 1961/62. õ.-a. on aine taas plaanis. Võõrkeelte kateedrid tegi aga läbimõttelamata otsuse, kui ta vähendas tundide arvu mehhaaniliselt ja lõpetas aine arvestusega.

Ja nüüd jõuamegi peamiseni. Õppejõud loeb 36 tunni ulatuses teoreetilist ainet (detsembri lõpuni) ja siis tuleb üliõpilastel sooritada arvestus, kusjuures nad peavad olema lugenud arvukalt teoseid, mida viimasel ajal on ilmunud. Et nad seda ei suutnud, näitas arvestus ise, mida korrata ei tuleks: 24 üliõpilastest vastasid hästi 4 üliõpilast (Grünberg, Uustalu, Viljap, Sepp), 6 üliõpilast vastasid rahuldavalt, 10 mitterahuldavalt, kuid nad arvestati, sest suutsid ühele kolmandikule küsimustest vastata (lünkadega), 4 üliõpilast (Soobik, Müürsepp, Kitsing, Tikk) jäid arvestamata, sest nad ei suutnud ühelegi küsimusele iseseisvalt vastata.

Võib-olla on süüdi eksamineerija, kes esitas liiga raskeid küsimusi. Loetlegem mõningaid: võrdlev-ajaloolise meetodi tekkimine, keele uurimise meetodid tänapäeval, keele teke, keelekontakt, keele arengusuunad jne. Lausa hämmastav on aga üldharidusliku taseme nõrkus, mida kinnitavad väited, et Darwin elas XVII saj., Rousseau XIX saj., et võrdlev-ajalooline meetod tekkis XVII saj., et Kongos kõneldakse somaali keeli, Gaana asukohast ega keeltest

ei teata midagi ning Kuuba leitakse kaardil suure vaevaga, Haitiit aga võivad näidata vaid vähesed, kõnelemata seal kõneldavaist keeltest. Häälikute moodustamise kirjeldamine käib suuremale enamikule lõpetajaile (NB! keeleteadlasele in spe) täiesti üle jõu.

Ja selliste teadmistega lähevad diplomeeritud keeleteadlased raajoonidesse. Nende ülesandeks on peale muu olla oma teadusharu populariseerijad, nad hakkavad võib-olla pidama loenguid keele olemusest või tekkest, asuvad tööle keeleteadladesse jne. Keeleteaduse lektorina tunnen närvivat südamepiina, sest oma allkirjaga arvestuse kohta olen tasandanud teed seal, kus seda ei oleks tohtinud teha.

Milleks siis selline jutt? Aga sel leparast, et teha kiired ning otsustavad järeldused. Loengute arvu vähendamise poole võrra võib jätta jõeuse, sest olemasolev kirjandus võimaldab vabaks jäänud aja arvel iseseisvalt läbi töötada põhilisi teoseid. Arvestus tuleb aga tingimata asendada eksamiga, sest on mõistusevastane, kuidas saab puhtteoreetilist ainet lõpetada arvestusega, sest õppejõul pole üliõpilaste teadmistest enne arvestust mingit kindlamat ülevaadet. Sellist tõe peaksid tundma kõik, kes vähegi on tegelema teoreetiliste ainetega õpetamisega. Ka metoodilised komisjonid peaksid kateedreid aitamata õppeplaanide koostamisel, et viga vältida. Konkreetse juhul on üliõpilastel üksnes kaks eksamit, neist üks eriainet, milles üliõpilaste teadmisi kontrollitakse nagunii igal loengul. Ühe eksami juurdetoomine on täiesti reaalne. Praegu aga tekib paratamatult küsimus quo vadis? sest kuiv praktitsisin pole veel keeleteaduslik eriharidus.

ED. VÄÄRI

E. SAKI foto

Mida tegime ja teha tahame?

Filmiaparaadid surisesid aulas pidulikult aktusel ja rae-koja ees miitingul. «Ülikooli filmimehed on väljas,» kostis siit-sealt. Mõni ettevõtlikum tudeng küsis koguni, millal end ekraanil näha võib. Kaamerakandjad olid tagasihoidlikumad. Ja hiljem selgus laboratooriumis, et seda õigusega. Suurem osa esimestest võetud ketastest läks prügikasti. Igaüks asjaosalistest oli aga oma silmaga veendunud, et ilmi tegemine pole mitte ainult väline au ja tähtsus. Mõneminutiline liikuv kinodokument jäi meie esimeseks käeprooviks.

Möödunud aasta lõpul töötasid kinoringi operaatorid ligemale paarikümnes eri kohas. Filmiti meie üliõpilaste-lüüsikute, I kursuse ehitajate, raadiojaama, arvutuskeskuse, kunsti- ja kodundusekabineti jne. tööd. Ei unustatud ka kohvikut ega «tinnatki». Kokku võeti materjali veidi rohkem kui kahekümne minuti ulatuses. Siit peaks midagi tulema juba ka näitamiseks-vaatamiseks. Seda enam, et kinoringi enda šefluse alla võtnud Tallinna Televisionistuudio saatis meile appi operaatori M. Põldre, kellelt saime palju häid näpunäiteid. Loodame, et seekordne ringvaade jõuab ka televisiooniekraanidele, et tutvustada meie huvitavat üliõpilaselu.

Operaator peab hästi tundma oma kaamerat. Algteadmisi kinoaparaadist ning -filmist on meile andnud kino-ja fotokabineti juhataja E. Sakk.

Missugune peab olema kunstiline film ning mida uut on meie ja välismaa kinoelus? Sel teemal toimunud ringi kooslek kestis viis tundi. Kuid keegi koosolijaist ei väsinud kuulamast Tallinna Kinostuudio noort režissööri sm. Kasperit ja küsimused kõnelejale ei tahtnud ega tahtnud lõppeda.

Huvi on pakkunud ka koos komsomolikomiteega korraldatud kohtumised ning arutelud filmide «Näitleja Joller» ja «Perekond Männard» autorite ja osatäitjatega.

Eelolevat semestrit alustab ringi töökoosolekuga, mis on pühendatud kino ajalool. On oodata kohtumist Võru kinoamatöörade hinge Hillar Uusiga, uusi arutelusid kunstilistest filmidest ning jõudumööda jätkame ka meie elu filmimist. Kokkuleppe saamisel ootame Tartu ka režissööri Tšuhraid ning Kalatozovit.

Selleks aga, et ringi töö edaspidi ei soikuks, loodame juhtkonnalt saada materiaalselt abi kaamerate jm. muretsemiseks.

P. Puks

ÜLIÕPILASNAIJA

PROFESSOR MUHELEB

Vana professor tuleb auditooriumisse. Ta on õõ läbi töötanud, mistõttu ta pisut vaarub. Kaks meesüliõpilast järeldavad, et õppejõud on istunud pisut kauem kohvikus. Kui loeng lõpeb, lähevad nad õppejõu juurde ja ütlevad: «Vabandage, meie armastame ka

vahel seal istuda», ja näitavad käega kohviku suunas. «Meil hakkab vein tavaliselt pähe, kuidas teil see asi jalgadesse läks?»

Professor vastab: «Loodus ei armasta tühjust; kus kellelgi see tühjus asub, sinna vein läheb.»

APR 1964

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

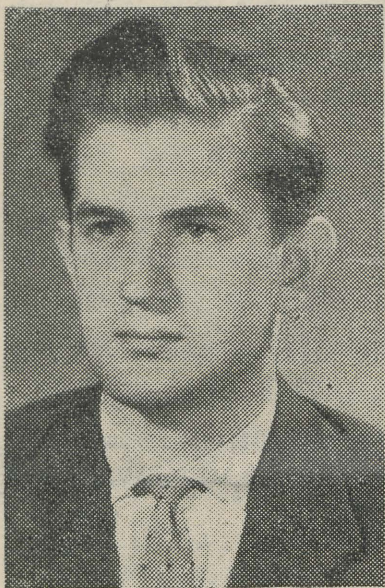
Nr. 3 (469) Reedel, 20. jaanuaril 1961 XIV aastakäik

* Eksamid * Eksamid *

Varajane hommikutund. Kellaosutid on jõudmas üheksa ligi, kuid juba on eksamiruumi ukse taha kogunenud grupp II kursuse ajaloolasi, kel seisab ees küllaltki tähtis vahejaam matkal sinna, kuhu ei vii laia maanteed. Ees seisab eksam vene nõukogude kirjanduse ajaloost.

Juba kutsutakse esimesed sisse.

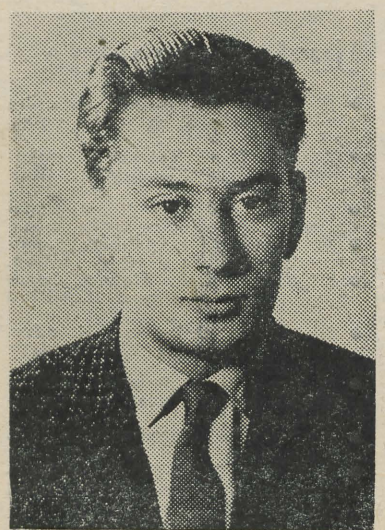
NEID PREMEERITI teaduslike tööde eest

HENNO TIKKO
raviosakonnast sai I preemia

LEILI JÄRVA
bioloogiaosakonnast sai II preemia

ILMAR RAMMO
füüsikaosakonnast sai III preemia

Ülejäänud aga «närveerivad» edasi.

«Kas sa tead midagi Fedinist?»

«Oled sa Furmanovi lugenud?»

Umbes selletaolisi küsimusi sajab kaunistest. Korratatakse päheõpitud luulekandekendeid (enamikul juhtudel on selleks muidugi Jesseni viimane luuletus), Mati Veson leiab, et ta mitte midagi ei tea (hiljem selgub muidugi vastupidist), mõned ettevõtlikumad püüavad isegi ruumist kostva kõnekõmina järgi ennustada asjade käiku.

Siis väljubki Kaido Jaanson.

«Missugune pilet?»

«Mis ta veel küsis?»

«Palju said?»

Viimane küsimus on küll tarbetu, sest seda võib juba naeratava näo järgi ütelda ja kõigile on selge, et Kaido peab kinni oma vanadest traditsioonidest.

Peagi väljub teisi kursusekaaslast ja selgub, et see salapärase ja hirmutava «Ta» seal sees polegi nii hirmus. Peamine on ikkagi semestri jooksul tehtud töö.

Üksainus «rahuldav», ülejäänud kõik «head» ja «väga head» — pole mitte paha.

E. KOPPEL

Eesti filoloogia II kursusel on seljataga esimene eksam — eesti kirjanduse ajalugu. Vaatamata küllaltki raskele ja ulatuslikule materjalile hinnati enamiku üliõpilaste teadmisi «hea» ja «väga heaga». Neljakümne kahest üliõpilasest vastas ainult kolm hindele «rahuldav». Ühel üliõpilasel tuli leppida «mitterahuldavaga».

H. TIISVALI

Arstiteaduskonna raviosakonna V kursuse sooritas praegu närvihäiguste eksam dots. E. Raudami juures.

Üliõpilastele on loodud võimalused eksamiks ette valmistada kateedri ruumides, kus neil on kasutada näitlikud õppevahendid ja tabelid.

Ilmselt on vilja kandnud kateedris rakendatud süsteem, mille puhul praktikumides on üliõpilastel peamine rõhk asetatud haigete iseseisvale uurimisele.

Tubli töö tulemusena on eksamihinded senini olnud üksnes head ja väga head. Põhjalikumate teadmisega on silma paistnud üliõpilased Samarüütel, Gliksman, R. Ivanov ning neuroloogiaringi liikmed Kaarma ja Tanimäe, kellel on ka teistest suuremad praktilised kogemused.

A. TIKK

KUIDAS KEEGI

Ajaloo-Keeleteaduskonna mittestatsionaarsetel üliõpilastel on põhiliselt eksamisessioon juba seljafaga. Ajaloo-osakonna kaugõppe üliõpilased sooritasid sellel sessioonil eksami pedagoogikas. Üldiselt tulid nad oma ülesannetega hästi toime. Valdav enamik nendest töötav õpetajate ja seetõttu suhtusid nad ainesse täie tõsidusega. Nad töötasid hoolikalt läbi teoreetilise materjali, oma vastustes püüdsid anda asjalikku analüüsi ja sügavaid põhjendusi ühe või teise pedagoogika põhiküsimuse kohta. Eriti sügava kogu küsimust ammendava vastuse andis Raikküla Internaatkooli õppealajuhataja Valdur Lulla. Põhjalikud teadmised aines, pikk koolipraktika, sügav analüüsi- ja üldistamisvõime koos hea esitusega näitasid seda üliõpilast kui kogunud pedagoogi, kes võrdsest hästi orienteerub nii teooria kui ka praktika küsimustes. Tuleks veel mainida, et sm. Lulla töötab eri tüüpi internaatkoolis, kus tuleb rakendada oligofrenopedagoogikat. Oma vastuses

1960. aasta oli tähelepanuväärne kosmilise ruumi uurijatele. Kosmoselaeva väljalaskmine elavate organismidega pardal ja selle tagasipöördumine Maale töid lähemale inimese lennu kosmosesse ja teistele planeetidele.

Tuumafüüsika ja elementaarosakeste valdkonnas õnnestus nõukogude ja hiina teadlastel ühiste pingutustega avastada uus elementaarosake — anti-sigma-miinus-hüperon.

Uurimused möödunud aastal tahke keha füüsika alal lahendasid tähtsa rahvamajandusliku ülesande — kunstlike ülikõvade materjalide saamise. Nende tööstuslik tootmine tekitab täieliku revolutsiooni metallitöötlemis- ja mäetööstuses.

Töötati välja uus huvitav meetod, mis võimaldab uurida pooljuhtide rüni- ja germaaniumikristallide sisemist struktuuri. Selle meetodi rakendamine tehnikas mitte üksnes ei paranda pooljuhtaparaatide kvaliteeti, vaid vähendab tunduvalt ka praaki nende tootmisel.

Viimastel aastatel pööravad teadlased erilist tähelepanu suurele teadusele elust — bioloogiale. On iseloomulik, et uurimisi tehakse mitte niivõrd laiuti, kui vord sügavuti, sest ainult mikrotasemel, molekulide ja aatomite tasemel võib selgitada tähtsaimate eluprotsesside olemust. Biokeemikud said sel aastal huvitavaid tulemusi organismi elutegevuses väga tähtsate nukleiinhapete uurimisel. Tähtsamate biopolümeeride — organismis valkainete sünteesi eest vastutajate — rübonukleiinhapete ehituse uurimisel õnnestus kindlaks teha, et rübonukleiinhapete ehituse tähtsamad jooned on samad, sõltumata päritolust — kas siis viiruselisest, bakteriaalsest, taimsest või loomsest.

Võrdlemisi hiljuti lasti käiku automaatne bioloogiliste struktuuride elektronarvutusanalüsaator. Selle abil saame väga kiiresti kindlaks määrata uuritavas preparaadis leiduvate osakeste keskmise suuruse. Sellega on pandud alus uuele suunale — bioloogiliste protsesside elektron-masinaanalüüsile, millel on otsustav tähtsus rakus toimuvate protsesside uurimisel ja vähihaiguste diagnostikas.

Möödunud aastal tehti hämmastamapanev avastus ka taimefüsioloogias, mis seni on üks kõige rohkem uuritud alad. Teadlased avastasid taimedel ebahariliku omaduse: nad reageerivad maa magnetväljale ja kunstlikule magnetväljale. Osutub, et kui taimede seemned asetada idujuurega maa Lõunanaba suunas, siis idanevad seemned märksa kiiremini ja annavad paremad tõusmed kui Põhjanaba suunda asetatult.

1960. a. oli kordaläinud ka geoloogidele. Avastati esmakordselt kõrge kvaliteedilise nafta leiukohad Lääne-Siberi madalmiku rajoonis; töötati välja uued nafta ja gaasi otsimise meetodid, radiogeokeemiline meetod, mis võimaldab avastada nafta ja gaasi leiukohti otse maapinnalt või, mis veelgi tähtsam, õhust lennuki abil.

Keemia alal teostati huvitavaid uurimusi elementaarorganiliste ainete valdkonnas. Meie teadlaste poolt sünteesiti uued kiudained — enant ja pelargon, mis ületavad kasulikult omadustelt oma laialt tuntud eelkäijad — kaproni ja nailoni.

Füüsikalise keemia instituudis töötatakse polümeeridele elektriliste ja magnetiliste omaduste andmise kallal. Möödunud aastal saadi esmakordselt sünteetilist kiudu, millel on pooljuhi omadused. Siin on ära teha rohkem, kui on tehtud.

Missugused probleemid ootavad teadlasi aga 1961. aastal? Muidugi mõista teaduslikud avastused ei allu plaanidele, kuid selleks, et tuua nad lähemale, peame töötama antud probleemi kallal. Probleem aga on juba midagi reaalselt, mida saab võtta plaani.

Keemias pööratakse peatähelepanu, nagu ka eelmistel aastatel, polümeeride omaduste ja ehituse üldise teooria loomisele, tuleb leida peamised printsiibid ja meetodid soovitud keemiliste ja füüsikalismehaaniliste omadustega kautšuki, kiudainete ja plastmassi saamiseks.

osutas ta sellele, missuguste eriraskustega ajutiste seoste kujunemisel on tegemist debiilsete laste juures. Tänu pedagoogikateooria sügavale tundmisele ja analüüsivale suhtumisele praktikasse ületas sm. Lulla vastus paljude üliõpilaste vastuse taseme.

Käesoleval eksamil ilmnas, kui palju paremini mõistavad pedagoogilise teooria tähtsust, eriti aga koolireformi vajalikkust, töökasvatusega seoses olevaid probleeme need kaugõppeosakonna üliõpilased, kes on töötanud õpetajatena, kuna neil teooria baseerub kogemuslikel alustel.

Kaugõppe Pedagoogilise Instituudi üliõpilastest sooritasid pedagoogika ajaloo eksami 28 üliõpilast. Kaugelt suurem osa üliõpilasi lühendas aga eksami kevadisele eksamisessioonile.

Analüüsides nende üliõpilaste vastuseid, ilmnas, et raskusi valmistas paljudele kasvatussüsteemi tootmisviisist sõltuvuse mõistmine.

Kahekümnend sajand sai aasta vanemaks, algab seitsmes aastakümne. Palju on näinud see meie rahuu sajand: elektri- ja raadioajastu on muutunud kosmose- ja aatomiajastuks.

Iga uus aasta — see on uued peatükid teaduse saavutuste loetelus. Aastavahetusel tegid teadlased kokkuvõtteid 1960. aastast ja koostasid plaane edaspidiseks.

Mida andis meile kuuekümnend aasta, mida tõi uut nõukogude teadusele, millega rikastas teda ja mida annab ta edasi 1961. aastale?

Need küsimused esitas NSVL TA viitsepresidendile Aleksander Vassiljevits Toptšijevile nädalalehe «Неделя» korrespondent. Avaldame katkendeid A. V. Toptšijevi mõtteavaldusest.

* * *

vastased ja antivirused.

Füüsikas jätkub uute osakeste otsimine. Peale selle seisavad ees veel väga tõsised teoreetilised otsingud. Tuleb üldistada kogutud eksperimentaalne materjal: süstematiseerida kõik meile teada olevad elementaarosakesed — teiste sõnadega, tuleb luua elementaarosakeste ja nende vastastikuse mõju teooria. Selle «küsimuste küsimuse» kallal töötavad praegu kõik tähtsamad füüsikud maailmas ja loodame, et nõukogude füüsikud läheb korda anda oma vääriline panus tänapäeva teoreetilise füüsika arendamisse.

Jätkatakse töid juhitava termotuumareaktsiooni saavutamise suunas. Mida annab selle ülesande lahendamine, on hästi teada: praktiliselt ammendamatu energiavarud tulevikuks.

Tähtsal kohal on ka küsimus kütuse energia vahetust muutmiseks elektrienergiaks. Praegu teeb kütuse energia läbi rea vaheastmeid: põlemine, auruturbiin, elektrigeneraator. Igal astmel aga kaob vältimatult teatav hulk energiat, läheb meie jaoks kaotsi. Teadlased leidsid printsiipselt teise tee kütuse energia kasutamiseks. Erilistes seadeldistes — kütuseelementides muutub ta ilma põlemiseta elektrivooluks. 1961. aastal peavad teadlased otsima paremaid konstruktiivseid lahendusi seadeldistele, tegema nad võimsaks, kergeks, mugavaks käsitseda.

Bioloogia alal on teadlaste jõupingutused sihtitud, nagu eelmistel aastatelgi, biofüüsika ja biokeemia arendamisele, eluprotsesside füüsikalise-keemiliste ja struktuursete aluste uurimisele, ainevahetuse juhtimisele organismis. Erilist tähelepanu osutatakse valkudele. On vaja selgitada, mil viisil nad kiirendavad meie organismis toimuvaid keemilisi protsesse, kuidas neil läheb korda «ehitada» kõige keerukamaid makromolekulaarseid struktuure. Samuti tuleb selgusele jõuda aine struktuuri ja ta biokeemiliste funktsioonide omavahelistes suhetes organismis, lahendada lõpuni tähtsamate eluliste ainete biosünteesi, taastumise ja pärilikkuse küsimused. See on tõsine ülesanne, kuigi ta senini kannab ainult teoreetilist iseloomu.

Radiogeneetika alal huvitavad meid eelkõige kõikide põhimiste inimeste struktuuride, millest sõltub pärilikkuse tundlikkus radioaktiivsele kiirgusele. Meid ümbritseva keskkonna radioaktiivsuse suurenemisel tekki geneetilise hädaohu suuruse selgitamisel on kolossaalne tähtsus inimkonnale. Sellega on seotud mitte ainult tuumaplahvatuste tagajärjed, vaid ka inimese tulevaste kosmiliste lendude probleemid.

Geoloogia- ja geograafiateadustelt ootame konkreetseid ja rahvamajandusele tähtsaid resultate. Tuleb lõpule viia Euraasia tektoonilise kaardi koostamine koos hiina teadlastega. Loodetakse lõpetada materjalide ettevalmistamine maailma suure füüsilis-geograafilise atlase jaoks. Maa koore sügavamate kihtide ehituse geoloogiline uurimine pakub mitte ainult teoreetilist, vaid ka suurt praktilist huvi: ta toob lähemale aja, mil inimene hakkab kasutama nafta- ja gaasileiukohti 10—15 kilomeetri sügavusel.

Radiobioloogias tehakse äärmiselt tähtsaid uurimisi elusorganitele tuumakiirguse mõju mehhanismi ja põhiliste seaduspärasuste selgitamisel, samuti kiirguse kahjustuste vastase kaitse küsimuste alal.

Need on peamised probleemid, mille lahendamisele asuvad meie teaduslikud instituudid 1961. aastal. See loetelu pole muidugi ammendav, sest uusi probleeme võib üles kerkida iga päev — teadlased arvestavad seda alati.

ja nende pedagoogide vaateid, kelle kohta on ilmunud eesti keeles täiendavat kirjandust. Rotaprintil ilmunud abimaterjal oli leidnud hoolikalt läbitöötamist ja osutub vajalikuks seda veelgi ulatuslikumalt kaugõppeosakonna üliõpilastele kättesaadavaks teha.

Osutus igati õigustatuks, et osa kaugõppeosakonna üliõpilasi sooritas pedagoogika ajaloo eksami novembris. Nende vastused olid põhjalikumad, aine läbitöötatus sügavam kui praegusel eksamisessioonil. See on ka täiesti mõistetu, sest kui kuulatakse 8 tundi loenguid päevas ja valmistatakse samal ajal 2—3 eksami (kuigi neid põhiliselt on läbitöötatud enne), siis on selle tulemuseks väsimus, mis kisub alla ka saavutused ja nii tuli mitmelgi lahkuda hindenga «mitterahuldav» ning uuesti süveneda aine õppimisse. Hästi läbimõeldud vastuseid andsid Paul Saar, Liidia Tern, Vivian Kalder, kes aga kõik valmistusid eksamiks juba ammu enne sessiooni.

H. KURM

Francis Bacon

Scientia et potentia humana in idem coincidunt (Inimlik tarkus ja võim on ühtsed).

Need sõnad kuuluvad inglise filosoofile Francis Baconile, kelle 400. sünniaastapäeva tähistame 22. jaanuaril 1961. aastal. Ja need sõnad pole juhuslikud. Teaduse peaeesmärgiks seab filosoof looduse üle valitsemise, mis kindlustab inimesele järjest suuremaid hüvesid. Kuid selleks, et loodust valitseda, peab teda tundma, sest teadmises on jõud. «Meie ühiskonna eesmärgiks on kõikide asjade põhjuste ja varjatud jõudude tunnetamine ja inimese võimu laiendamine looduse üle, kuni kõik saab talle võimalikuks».

Filosoofia peab aitama inimestel allutada loodust oma tahtele. Seepärast tuleb filosoofias kõige tähtsamaks pidada meetodit, loogikat. Bacon formuleerib oma teoses «Novum organum» vana traditsioonilise Aristoteelse süllogistliku loogika asemel uue loogika. Et täita oma osa, peab filosoofia astuma abielusidemeisse loodusteadusega, siis ta on võimeline «saa-ma lapsi ja andma tõelist kasu ning vooruslikke naudinguid».

Liidus loodusteadusega võib filosoofia lõpmatult tunnetada maailma. «Kõik, mis väärib eksisteerimist, on väärt ka teadusele, mis ongi ainult tegelikkuse peegeldus». Mitte kulmu, vaid otse tänapäeva agnostitsismi silma pihta on sihitud Baconi sõnad: «Kõikides teadustes me kohtame üht ja sama juba tavaliseks saanud võtet, et ükskõik millise teaduse loojad põo-

ravad oma teaduse jõuetuse laimuks looduse üle. Ja selle, mis on nende teadusele kättesaamatu, kuulutavad nad jällegi sama teaduse alusel võimatuks ka looduses.»

Baconi poolt väljatöötatud induktiivne meetod on materialistlik, sest ta lähtepunktiks on teadvusest sõltumatu materiaalne maailm. K. Marx nimetas Baconit täiesti põhjendatult «inglise materialismi ja üldse uusaja katseteaduste tõeliseks isaks».

Bacon kuulutas kõike seda religioosse vaimupimeduse ja keskaja jesuiitluse peaaegu täieliku võimutsemise ajal. Kas selline inimene ei vääriks, et ta mälestust tähistataks kõikide poolt, kes armastavad teadust ja võitlevad inimeste õnne eest?

R. BLUM

Professor H. Jaakson 70-aastane

Homme kell 18 koguneb Matemaatika-Loodusteaduskonna kollektiiv TRÜ peahoonesse, et tähistada matemaatilise analüüsi kateedri professori füüsika-matemaatikadoktori Hermann Jaaksoni 70. sünnipäeva.

Hermann Jaakson sündis 25. jaanuaril 1891. a. Viljandimaal. Juba õpilasena Riia Aleksandri Gümnaasiumis avaldas H. Jaakson sügavat huvi ja erilist kalduvust matemaatika vastu. Pärast gümnaasiumi lõpetamist astuski ta 1909. a. sügisel Tartu ülikooli füüsika-matemaatikateaduskonda, mille lõpetas 1913. a. füüsika-matemaatikakandidaadi kraadiga. Töötanud aastail 1915–1919 matemaatikakateedri juhatajana Tartu Kommerts-gümnaasiumis, kutsuti ta 1919. a. tööle pärast Esimest maailmasõda taasavatud Tartu Ülikooli juurde. Siitpeale ongi H. Jaaksoni kogu elu lahutamatu seotud Tartu Ülikooliga, kus ta töötas kuni 1926. aastani dotsendina, edasi aga professorina ja kateedrijuhatajana. Viibides 1923/1924. õppeaastal Pariisis teaduslikul kommandeerimisel, valmis tal dissertatsioon «Teatavatest lõpmata paljude tundmatutega lineaarsetest võrrandisüsteemidest», mille eest

talle omistati 1925. a. füüsika-matemaatikadoktori teaduslik kraad. Alates 1921. aastast kuni 1947. aastani võttis Hermann Jaakson peaaegu pidevalt osa Tartu ülikooli juhtimisest küll ülikooli sekretärina, majandusprorektorina, üliõpilaskonna kuraatorina, matemaatika-loodusteaduskonna dekaanina ja prodekaanina. Vaatamata suurele administratiivsele koormusele on prof. H. Jaakson temale omase visa püsivuse ja sügava kohusetundega pidevalt tegelnud mitmete teaduslike probleemide uurimisega matemaatilise analüüsi, arvuteooria ja topoloogia valdkonnast. Kõige südamelähedasemaks on talle saanud topoloogiline neljapäevaprobleem.

Enam kui 40 aasta vältel on Eesti laialdane matemaatikute ja füüsikute pere saanud prof. Jaaksonilt oma ettevalmistuse matemaatilise analüüsi mitmesuguste distsipliinide alal. Kõik tema õpilased on sageli tundnud oma õpetaja südamekindust ja sügavalt humaanset suhtumist

Õnnitleme oma armastatud õpetajat ja soovime talle raugematut jõudu ning püsivat edu tema ees seisvate ülesannete edasiseks täitmiseks!

G. KANGRO

Kommunistliku kasvatus üheks põhieesmärgiks on kasvatada aktiivseid, algatusvõimelisi ja iseseisvalt mõtlejaid inimesi. Iseseisvad mõtted tekivad iseseisvalt omandatud teadmiste baasil ja nende omandamise käigus. Selleks tuleb õppetöö hariduse omandamise kõikidel astmetel nii korraldada, et see asetaks õppijad ülesannete ette, mille täitmine nõuab iseseisvat mõttetööd ja arendab loovat suhtumist vaimsetesse väärtustesse. Õppijale tuleb anda mitte ainult neid või teisi teadmisi, vaid ka arendada temas soovi ja võimet ühiskondlikust elust aktiivselt osa võttes omandada uusi teadmisi. Nõukogude pedagoogikale ei ole iseseisvuse arendamine õppetöös ainult meetodiline võtte, mida võib ka rakendamata jätta või mõne teise võttega asendada, vaid põhimõtteline, ideoloogiline küsimus, mille õige lahenduseta ei saa olla õiget kommunistlikku kasvatust.

Kui kõnelda üliõpilaste iseseisvast tööst kui aktiivse ellusuhtumise ja iseseisva mõtlemise arendamise tegurist, siis tuleks kõigepealt jõuda selgusele, mida see mõiste endas sisaldab, et ei esineks asjatuid üksteisest mõeldakõnelemisi.

Kui võtta üliõpilaste iseseisvat tööd väga laias tähenduses, siis sahuksid kõik õppimise vormid selle alla, sest esineb ju isegi õpiku materjali pähetuupimise või loengu mehhaanilise järelekirjutamise puhul teatud iseseisvuse sümptomeid. Sellegipoolest ei tule küsimust püstitada nii, et kas teatud õpingute vorm kuulub üliõpilase iseseisva töö hulka või mitte, vaid — mil määral ta eeldab õppi-ja iseseisvat tööd. Üliõpilaste iseseisva töö soodustamise nimel ei ole tarvis ühtegi õppetöö vormi täiesti kõrvaldada, vaid neis kõigis on võimalik tõsta õppi-ja aktiivsuse ja iseseisva mõtlemise osatähtsust.

Üheks, ja võib-olla kõige olulisemaks üliõpilase töö iseseisvuse kriteeriumiks on see, kas ja mil määral selle töö tulemused on juba ette teada. Kui üliõpilane ainult õppimise eesmärgil teostab või kordab ülesandeid,

mille tulemused temale ja niisamuti ka ülesande andjale õppejõule on ammu teada, siis on niisuguse töö iseseisvuse aste väga madal. Kui meil aga on tegemist ülesande lahendamise, mille tulemust üldse veel teada pole ei üliõpilasele ega õppejõule, siis on meil tegemist täisväärtusliku teadusliku uurimistööga. See on iseseisva töö kõrgem aste, mida võime nimetada ka loominguliseks

töö iseseisvuse aste väga madal ja tulemused ei vasta kommunistliku kasvatus eesmärgile. Inimese oma mõte ei harju niisugusel juhul üldse töötama. Kui õppejõud laboratoorse või praktilise tööde puhul töövõtet ja -meetodeid üliõpilasele üksikasjalikult kätte näitab, siis jääb üliõpilasele ainult nende mehhaanilise kordamise vaev, mis harjutab rohkem lihaste kui aju jõudlusvõimet.

Olukord on hoopis teine seal, kus üliõpilane allikatele läheneb kriitiliselt, püüab selgusele jõuda, millise algmaterjali põhjal ja milliste meetoditega autor ühele või teisele järeldusele

ROHKEM ISE-SEISVAT TÖÖD!

töök. Sellele läheneb teatud määral ka töö, mis seisneb juba teadaolevate faktide esitamises uue nurga all, uues seostuses või uues süsteemis, näit. mingi teadusliku artikli, monograafia või õpiku koostamine.

Teaduste arengu praeguse kõrge taseme juures on niisugune töö üliõpilasele harva jõukohane, kuid siiski mitte põhimõtteliselt võimatu. Meie ülikooli mitmed kateedrid on avaldanud suurt leidlikkust, et üliõpilaste niisuguseid õpingute vorme, nagu kursuse-, seminari- ja diplomitööd, suunata ja juhendada nõnda, et nad omandavad iseseisvate uurimuste ilme. Niisugune töö pakub rahuldust tegijale ja toob kasu teadusele. Niisuguste kateedrite järgi tuleks joonduda ka nendel, kes kursuse- ja diplomitöödes näevad ainult teadusliku töö vilumuste omandamise vahendit ja nendeks töödeks annavad teemasid, mis ei võimalda muud, kui kõikidele juba tuttavaid allikaid veel kord kirjeldada või ümber jutustada ja tsiteerida.

Teiseks kriteeriumiks, mis määrab üliõpilase töö iseseisvuse astme, on meetodi valik. Kui üliõpilane teadmiste omandamisel rakendab ammu tuntud meetodeid, s. t. kordab seda, mida enne teda on juba sadu kordi tehtud, või kui ta loengul kuulnud või õpikust saadavaid teadmisi dogmaatiliselt pähe õpib, neid mõttes läbi töötamata, varem olemasolevate teadmistega seostamata, sisemiselt omandamata, siis on niisuguse

on jõudnud, kas see järeldus tingimata ja alati paika peab või leidub fakte, mis sellele vastu räägivad, mis arvab selle kohta mõni teine autor, kes käsitleb sama või sellele lähedast küsimust jne. Niisugune kriitiline lähenemine allikatele toimus hästi juhitud seminarides ja sellel on väga suur tähtsus kriitilise mõtlemise koolitamisel. Kui seminar muutub õpiku materjali lihtsaks kordamiseks, ilma elava diskussioonita, ilma osavõtjate omapoolsete arvamusete esiletoomisega, siis on see dogmaatilise tuupimise üks vorme, mille väärtus iseseisva mõtlemise arendamise seisukohalt on väga väike. Laboratoorse tööde puhul tuleks lasta üliõpilasel endal katsetada erinevate meetodite ja võtete, kuni ta mitme võimaliku hulgast kõige sobivama kätte leiab ja seda siis süstemaatiliselt rakendamaks hakkab.

Kolmandaks sõltub üliõpilase töö iseseisvus suurel määral allikatest, mille juurde ta teadmiste omandamise eesmärgil suunab. On allikaid, mis otse sunnivad endi kallal vaevarikalt töötama, enne kui nad «rääkima hakkavad», teised taas — peaaegu ei võimalda iseseisvat tööd. Looduslikud allikad näiteks ei avane nii kergesti, neid peab enne pikema aja jooksul vaatlema, nendega katsetama, eksperimenteerima, enne kui võimaldub nende najal mingeid kindlaid fakte või seaduspärasusi teada saada. Raamatust, eriti õpiku (Järg 3. lk.)

Sõprus tugevneb

Selleks et tutvuda vastastikkü NSV Liidu ja Ungari rahvamajanduse, teaduse ja kultuuri saavutustega, on loodud Nõukogude-Ungari Sõprusühing, millel on osakondi mitmes linnas nii Ungaris kui ka NSV Liidus. Sõprusühingu Eesti osakonna tööplaanis on huvitavaid üritusi, nagu sõprusõhtuid, loenguid, fotonäitusi jm., mis on pühendatud NSV Liidu ja Ungari Rahvavabariigi vahelise sõpruse, koostöö ja vastastikkuse abistamise lepingu allkirjutamise 13. aastapäevale.

Kavatsetakse korraldada veel Ungari Rahvavabariigi tutvustamise dekaadi ja tähistada Ungari vabastamise 16. aastapäeva, pidada loenguid Ungari Rahvavabariigi kons-

titutsiooni vastuvõtmise tähistamiseks jm.

Ungari ühiskonna- ja kultuuritegelastest on kavatsus kõnelda seoses tähtpäevadega. Märtsis tähistatakse Tallinnas väljapaistva ungari helilooja ja pianisti Bela Bartoki 80. sünniaastapäeva, aprillis on kavas üritusi ungari kirjaniku-komunisti Mate Zalka (legendäärse kindral Lukácsi) 65. sünniaastapäeva tähistamiseks, oktoobris pühitseb ülemajalmsel kuulsusega helilooja ja klaverikunstniku Franz Liszt 150. sünniaastapäeva. Seoses tähtpäevadega korraldatakse loenguid, vestlusi, näitusi, kontserte, kohtumisi jm.

Tahetakse veel välja anda Ungari Rahvavabariigi tutvustav brošüür

mitmekesisustamiseks?»

«Tahaksime ühendada stuudioga kõik TRÜ ühiselamud, samuti meie kohviku ja uue klubi. Ei teeks paha ka mõne auditooriumi radio- ja televisiooni. Tahame tulevikus jõuda proovida ka kuuldemängudega. Kindlasti hakkame saatma soovikontserte üliõpilastele.»

«Huvitav, kas selliseid ülikoolide juures asuvaid stuudioid on Nõukogude Liidus palju. Vahest võiks nende kogemusi omaks võtta?»

«Meie oleme seni teada olevatel andmetel esimesed. Eeskujuks saame seepärast võtta ainult riikliku ringhäälingu süsteemi ennast. Kas ma võin teie ajalehe kaudu avaldada tänu?»

«Muidugi, palun!»

«Meie saatete koostamisel on abiks olnud paljud seltsimehed. Täname kõiki! Eriti tänulikud oleme V. ja E. Kiisale, seltsimeestele Tammeorule, Jõgisele, Jõgiõjale, Tiggasele, Reilsonile jt.»

«Suur tänu teile, sm. Lupp, vestluse eest. Edu edaspidiseks tööks!»

«Täna, astuge teine korra sisse. Raadio ja ajalehe koostöö tuleb asjale kasuks.»

ja avaldada retsensioone Ungaris ilmunud «Kalevipoja» kohta.

Loetletu oli vaid osake tehtavast tutvustamistööst. Analooiliselt tutvustatakse ka Ungaris Eesti NSV saavutusi mitmel aladel. Nii saadetakse igas kvartalis Ungari Rahvavabariiki üks Tallinna Kinostuudio poolt valmistatud kroonika- või dokumentaalfilm, samuti vahetatakse vastastikkü Eesti NSV-d ja Ungari Rahvavabariiki tutvustavat kirjandust. Ungarlasi abistatakse eesti klassikute väljaandmisel ja eepose «Kalevipoeg» ilmutamise 100. aastapäeva tähistamisel.

Endiselt jätkuvad ekskursioonid ja tänapäeva kajastavate artiklite ja fotomaterjali avaldamine.

Nagu näitab senine töö, on vastastikune huvi teise maa ja rahva saavutuste vastu olnud elav. Et tutvustamistööd veelgi laiendada ja Eesti NSV—Ungari RV sõprust süvendada, on otsustatud luua Nõukogude—Ungari Sõprusühingu Eesti osakonna Tartu sektiioon. Lähemal ajal toimub selle asutamiskoosolek, millest palutakse kõigi Ungari-huviliste osavõttu.

Koosoleku ajast ja kohast teatatakse ajalehe ja teadetahvli kaudu. ED. VÄÄRI

Uusi konspekte

● P. Alles. Märgitud aatomite meetodi kasutamisest bioloogias. Hind 8 kop.

● E. Jõgi ja K. Velsker. Elementaarmatemaatika ülesandeid. Hind 6 kop.

● A. Lepp. Inimese lihaste süsteem. Hind 36 kop.

● A. Elango ja H. Liimets. Loenguid pedagoogikast I. Hind 10 kop.

● H. Kurm ja A. Elango. Pedagoogika ajaloo küsimusi II. Hind 17 kop.

● A. Kõörna, G. Rekker, K. Indre. Loenguid poliitilisest ökonoomiast. Hind 13 kop.

● L. Roots ja K. Soonets. Näidis-ülesandeid teoreetilistest mehhaanikast I. Hind 9 kop.

● E. Reimers. Matemaatilise füüsika võrrandid. Hind 21 kop.

● V. Altkõ. XIX—XX sajandi väliskirjanikke I. (Kordustrükk.) Hind 15 kop.

* Konspekte saab osta igal tööpäeval TRÜ kirjastusgrupist (V. Kõngiseppa tn. 18, III korrus, tuba 6) kella 8—12 ja 12.30—15.30.

Siin TRÜ stuudio!

30. detsember 1960. aastal. Kell on 20.15. Pälsoni uues ühiselamus on avatud kõik «krapid». Lähed Tartu Riikliku Ülikooli raadiostuudio vana-aasta saade.

«Meeldis?»

«Kuidas veell!» avaldab Peeter Raotma, «tõepoolest tore oli. Võib ainult imestust avaldada, et saate materjalid on kogunud ja ette valmistanud meie üliõpilased. Nalja jäi ju veidi väheseks, aga ega see puuduseks ole. Tahaks väga teada, kuidas tuld sellisele toredale mõttele luua TRÜ raadiostuudio.»

Tõepoolest — vastus sellisele küsimusele huvitab kindlasti paljusid meie ajalehe lugejaid. Kelle poole pöörduda vastuse saamiseks? Aga miks mitte minna stuudiosse, mis asub õpperaamatukogu hoones? Läki!

«Tere jõudul!»

«Saagem tuttavaks. Küttim, aja-lehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusest.»

«Heinu Lupp, TRÜ raadiostuudio toimetaja. Mis teid meie poole tõ?»

«Meie ajalehe lugejad on huvitatud teie stuudio tööst, tahaksimegi seepärast veidi vestelda ja veidi ka paberile panna.»

«Olge lahked!»

«Kuidas tekkis stuudio loomise mõte?»

«Kavatseti luua stuudio juba paar aastat tagasi. Tegudeni jõuti mõõdnud aasta juunis, kui Eesti Raadio kaudu läksid eestrisse meie stuudios lindistatud loengud kaugõppijatele. Et aga võimalusi oli rohke-maks, siis tuli neid kasutada. Ja siis tekkiski rektoraadis mõte hakata ise koostama raadiosaateid meie üliõpilaste elust-olust.»

«Kuid kas teete seda jällegi Eesti Raadio kaudu?»

«Ei, sugugi mitte! Tartu sidemehed on nii tublid ja võimaldavad meil kasutada oma translatsiooniliini, millega on ühendatud mõlemad Pälsoni tänava ühiselamud, samuti Tiigi ja Nõukogude väljaku ühiselamud.»

«Millal läks esimene üliõpilassaadet kuulajateni?»

«See oli viiendal novembril. Tahtsime üllatada üliõpilasi Suure Sotsialistliku Oktoobrerevolutsiooni 43. aastapäeva puhul. Ja see meil õnnestus.»

«Teil on kindlasti oma toimetus?»

«On. Koos seis on praegu järgmine: ühiskondlik-poliitiline töö lasub M. Lauristini õlgadel, E. Pau teeb spordiosa, informatsiooni E. Padar, ise teeb kultuurilõiku. Diktöriks on M. Viiding. Tööd teeme ühiskondlikul alusel. Kõik on oma ala suured entusiastid.»

«Esimesed kuus saadet on juba seljataga. Nüüd võib juba midagi soovida.»

«Tahame suurendada alates järgmisest semestrist toimetuse koosseisu, haarata sinna üliõpilasi kõikidest teaduskondadest. Igal raadiostuudio on oma fonoteek. Ka meie peame ta looma. Praegu pole selleks küllaldaselt helilinti. Häda-vajalik oleks stuudiole muretseda mõni magnetofon «Reporter». Siis saaksime kasvatada endale ja võib-olla ka Eesti Raadiole raadiokorrespondentide kaadrit. Tõenäoliselt saab stuudio meie tulevaste žurnalistide üheks praktikabaasiks.»

«Millised on kavatsused töö

NEID PREMEERITI

ASJALIKUMAT

LIIVI OIT
raviosakonnast sai III preemia

HARRI TIHANE
raviosakonnast sai I preemia

ANNE LÄTT
raviosakonnast sai III preemia

Kirjanike Liidu kriitika-alane nõupidamine, millest nende ridade autor koos teistega osa võtma sõitis, töötas kujuneda küsimusterohkeks ja huvipakkuvaks ürituseks igale kirjandussõbrale. Nii see ka oli. Kui me tagasi jõudsim, leidsime neid, kes asja vastu huvi tundsid. Nõupidamine kestis kolm päeva, kuid sessiooni tõttu olime sunnitud naasma päev enne lõppkokkuvõtte tegemist. Seetõttu olgu tähelepanu juhitud mõningatele üksikülesannetele — ülevaade, ilmub loodetavasti «Sirbis ja Vasaras».

Sõnavõtjad väitsid üksmeelselt, et meie kirjanduskriitika tase on tõusnud koos kirjanduse taseme tõusuga. Sm. Kuusberg märkis, et sageli on kriitika akadeemiline, lähitakse kitsalt teoreetilistest printsiipidest, nägemata n. ö. teose liha ja verd. Toepoolest, selliste printsiipide illustreerimine teose abil võib viia selleni, et ühest teosest võib saada mitu versiooni, nagu väitis teravmeelselt O. Jõgi. «Anna Karenina» võib niisuguse kriitika käes moonuda bulvariromaaniks. Nii avaldas E. Nirk siiralt imestust, et mõnes kriitilises artiklis on avastatud I. Pau romaanis «Pika Hermannil pilguga» niisuguseid väärtusi, mille autoriõigus on ainult kriitikul endal. Täiesti põhjendatult rõhutab O. Utt («Edasi» nr. 11) seda nõupidamisel esitatud seisukohta, et «siin-seal ilmneb pseudokaasaegsust, et teinigi kord asendatakse tõelised loomingulised otsingud väliste vigurustega. See kõik ei saa üksikõikeks jätta kriitikat, mida nimetati kirjanduse kaaludeks ja südameetunnistuseks».

(Minu sõrendus. P. L.) Poliitiliselt aktuaalne sisu puudulikkus kunstilises teostuses — see ei ole veel kunstitõus. Säärane kunst võib sageli kompromiteerida kasvatustlikult vajalikke ideid, nagu see juhtus filmis «Perekond Männard», märkis V. Gross.

Kriitikult on nõutav suurem süvenemine teosesse endasse. Analüüs peab ta küündima selleni, et autori spetsiifilisi kujundusvahendeid käsitleda teose sisust lähtudes, rõhutas R. Alekõrs.

Oma sisutihedas ettekandes juhtis E. Nirk tähelepanu sellele, et «kriitika peab säilitama normaalsed töötemperatuuri».

Nõupidamisel väitsid kõik toimetajad nagu ühest suust, et artiklite saamisega on raskusi. Sellega seoses on meil põhjust kinnitada, et O. Jõel oli õigus, kui ta väitis, et mõni ajaleht annab oma veerud nimekatele meesetele, jättes noorte kriitikute artiklid avaldamata. Selle küsimuse aktuaalsust näitab ka nõupidamisel esitatud seisukoht, et just ajalehed olgu meie kriitika peamiseks tribüüniks. Statistiliste andmete põhjal väitis aga M. Laosson, et suurem osa «Sirbi ja Vasara» kirjanduskriitika

listest materjalidest tõlgitakse teistest keeltest. Kuidas õigustada seda, et mõned ajalehed ei pidanud vajalikuks isegi ülevaade anda nõupidamisest, kus arutati ajalehete juhtivat osa kirjanduskriitika edasiarendamisel. Tõsiselt pahan-dav oli aga «Sirbi ja Vasara» esin-daja tunnistus: «Meil ühtki spetsia-listi-kirjandusteadlast toimetuses kahjuks ei ole.» (1). Sm. Andresen soovitas tungivalt leida spetsialisti. Sellega seoses sai täieliku heak-skiidu osaliseks sm. Siimiskeri sei-sukoht, et tuleb suurendada kriitiku isiklikku vastutust oma seisukoh-tade eest. Kriitikat tuleb

KRIITIKAT!

rohkem avaldada. Siin võiks eeskujuks olla kas või «Komsomolskaja Pravda», kus ilmutatakse sa-geli diskutiivseid artikleid, kusjuu-res vastukäivad seisukohad avalda-takse ühes ja samas numbris.

Nõupidamisel leiti ka, et Tartu Riikliku Ülikooli lõpetanute teo-reetilist ettevalmistust ei saa ko-hati pidada küllaldaseks. Väideti, et lõpetajad tunnevad küll fakto-loogiat, kuid kirjandusteose ana-lüüsimise oskus ei ole piisav. Vä-he tuleb järelkasvu meie kriitikute perele.

Ülikool võiks kaaluda, kas ei lei-duks võimalusi selleks, et korralda-da meil tõhusamat kriitika-alast et-tevalmistamist kas või fakultatiiv-korras asjahuvilistele.

Praegustes loengute koondamise tingimustes oleks võimalik, et loen-guid asendataks praktilise analüüsi seminaridega. Alles selline teadlik analüütiline töö teoste juures se-mestri kestel võib üliõpilastes aren-dada asjaomaseid oskusi ja terav-dada kriitilist meelt. Teadagi, et eksamik läbivõtmist nõudev suur materjalihulk ei võimalda detailset süvenemist üksikteosesse.

Teoreetiliste üksikülesannete seos-tamist praktilise analüüsiga on ju-ba rakendatud. Sellist meetodit ka-sutab dotsent E. Laugaste stilistika praktikumides neljandal kursusel. Need stilistilised mõisted, mis omandatakse praktilise harjutamise käigus, omandatakse püsivalt.

Jääb veel lisada, et kriitika-alasel nõupidamisel on kahtlemata meie kirjanduselu tervendav ja edasiviiv osa, kui sellel nõupidamisel avalda-tud ühised mõtted saavad juhtimõ-teks.

P. LEPIK

See oli huvitav

Detsembri lõpul toimus eesti filoloogia II kursu-sel poliitinformatsioon, mis oli üles ehitatud küsimus-tele ja vastustele. Küsimused koguti kokku juba eelmi-sel nädalal. Neile vastas dots. A. Uustal Õigusteadus-konnast. Nagu tulemused näitasid, on selline poliit-informatsioonide läbiviimine huvitav ja kasulik, võiks öelda — ka vaheldusrikas. Üliõpilased aga said vastuse just nendele küsimustele, mis neid huvitasid.

H. VÄLI

FOLETON

Peterson mängib „Kitse“

Niisiis, ta nimi on Peterson. Ta on umbes 20 aastat vana, täpselt 183,2 sentimeetrit pikk ja esialgu iima kindla tegevusalata. Ajaviiteks mängib Peterson pingpongi, tunneb hästi lauakombeid ja võib poolteist tundi järjest vilistada «Mariinat». Pärast 11-aastast edu-kat teaduslikku tööd meie haridus-süsteemi madalamates lülides sai ta lisaks diplomile 110 meetri tõkkejooksus ja tubli töö eest Punase Risti ja Punase Poolkuu Seltsis ka paberi küpsuse kohta. Viimasele dokumendile ei omista-nud ta ise erilist tähtsust, aga tema perekond (Peterson on väga heast perekonnast) otsustas sel puhul: «Nüüd peab sinust saama haritud inimene!»

Nii ilmus ta ülikooli, taskus kaks paberit. Parempoolses taskus oli soovivaaldu hambaarstide osa-konda astumiseks, vasakpoolses keeleteaduskonda. Kohapeal sel-gus, et polnud mõtet kätt pista kummassegi taskusse, sest nendel olad olid temaga ühele kohale otsustanud asuda veel seitse noort inimest. Peterson andis suuremeel-selt loobumisvõidu ja astus hoopis keemiaosakonda, kus oli viis ini-mest ühele kohale (Ruut 1). Oleks

ülikoolis ette valmistatud dzäss-orkestrite trummilööjaid, indivi-duaalalamute ehitajaid või elektri-kaitsekorkide parandajaid — oleks Petersonist samahästi võinud saada spetsialist nendel aladel.

Kui Peterson esimest korda auditooriumi astus, haaras ka teda hea tahe töötada, üles kirjutada õppejõu iga sõna, lugeda ise läbi kogu kohustuslik ja soovitatav kir-jandus, teha vähemalt iga päev hommikuõõimlemist ja lõpetada ülikool viie aasta asemel kolme aastaga. Ta haaras sulepea ja kir-jutas ilma käsi tindist pesemata järjest kolm ja pool nädalat (Ruut 6).

Ent ühel vaheajal astus tema juurde vana kala, kes oli enne keemiaosakonda sattumist juba ühes kodumaa teises kõrgemas koolis kaks aastat teadust piina-nud ja andis talle lahkest nõu:

«Konspekteerimine on labane. Ja tulutu. Parem mängime linnapõle-tamist».

Pärast seda ei otnud Peterson enam ühtegi kaustikut. Ta istus koos vana kalaga alati tagumisse pinki ja laskis laevu põhja. Kui vana kala eksamite lõhna tundis

ja jälle ühte uude kõrgemasse kooli kolis, hakkas Peterson ristsõnu lahendama, pildiajakirju lehitsema ja kursuse nägusamatele tüdrukutele kirjakesi kirjutama. Teda pääs-tis just viimane tegevus. Et kursu-sel oli 20 tüdrukut ja 5 poissi ning tema oli nendest üks siledamaid, siis anti talle üsna lahkesti kons-pekte (Ruut 19).

Peterson oli spordimees läbi ja läbi, fenomeen, kes tegi kõike: jooksis (tüdrukutele järele), viskas (eksamil kirvest), heitis (kahemõt-felisi nalju), tõstis (viinapitsi). Ent nagu igal tõeliselt sportlasel, oli ka temal oma lemmikala — 110 meetri tõkkejooks. Ja ta oli selline põikpea, et kui kogu ülikool val-mistus õppeasutuse ajaloo enne-olematuks jõu ja ilu pidupäevaks (mille eest anti arvestust), tegi tema ikka oma 110 meetri tõkke-jooksu (mille eest arvestust ei antud). Kui suupäev kätte jõudis, oli Petersonil täpselt samasugune tunne nagu ükskord «Volgas», kui kelnel ootas viiekümnerublaste arvega ja tema leidis taskust 5 rubla 30 kopikat (vanas hindade mastaabis). Ent teadjad mehed soovitasid siiski minna ja kõik vapra-sti kaasa teha, sest arvestusi pidi vahel saama ka hea tahtmise ja kange püüdmise eest. Peterson marssis staadionile, tegi väikese hulinemise-ga seda, mida teised ees tegid ja sai arvestuse (Ruut 28).

Rohkem iseseisvat tööd!

(Algus 2. lk.)

kust fakte väljalugemine on pal-ju hõlpsam ja nõuab palju vähem loomingulist mõtlemist, vaimset pingutust. Eriti madala väärtusega on sellt seisukohalt konspekt, ise-äranis siis, kui selle on valmista-nud keegi teine, mitte õppi-ja ise. Konspekt sisaldab teatavasti ainult kõige olulisemaid fakte, mis õppi-jal tuleb mehhaaniliselt mällu jätta. Kui õppi-ja ise suurema raamatu põhjal koostab konspekti, siis nõuab see omajagu loomingulist tööd, sunnib põhjalikult teose si-susse tungima ja seda oma sõna-dega lühidalt kokku võtma.

Sellepärast et tule üliõpilaste ise-seisva tööd parandamist mitte rajada konspektide paljundamisele (näiteks rotaprintil), vaid pearõhk tuleb ase-tada õppematerjali kättesaa-davaks tegemisele. Iseasi on üksi-kute loengute tekstide paljundami-ne, kui need käsitlevad vastava tea-dusala aktuaalseid küsimusi, sisalda-vad uusimaid andmeid, seega täien-dades õpikut, või kui nad ei ole veel igas suhtes trükiküpsed õpi-kuna avaldamiseks. Üksikute loen-guteksti paljundamine rotaprin-dil ei välista sugugi täisväärtuslike õpikute avaldamise vajadust — sel-leks on aga trükitehnika palju sobi-vam kui rotaprint.

Loengut teadmiste allikana tuleb iseseisvale tööle stimuleerijana hin-nata erinevalt, vastavalt loengu ta-semele ja iseloomule. Ei ole kaht-lust, et hea raamat on parem tea-dmiste allikas kui halb või keskpä-rane loeng. Selle vastu on hea, sisu-kas, lektori poolt sügavasti läbi mõeldud ja meisterlikult ettekan-tud loeng parimaks teadmiste alli-kaks. Heas loengus ühineb lektori isiklik elamus ja vaimustus väärt-sliku sisuga ning kisub kuulajat kaasa, sütitab ja venab.

Loengute üldiseks puuduseks on, et nende kuulamine nõuab füüsilist pingutust ja kui tahame sealt mi-dagi meelde jätta, peame tingimata tegema ülestähendusi. Selleks on vaja teatud vilumust ja see on nii väsitav, et üle 3—4 tunni järjest seda vaevalt keegi viljakalt teha suudab. Ka on loengule minek ja sealt tulek seotud lisa-ajakuluga (eriti kui tunniplaan on koostatud ebaratsionaalselt), mispärast ühe ja sama teadmiste hulga omandamine loengute kaudu nõuab alati roh-kem aega, kui raamatute kasuta-mine (eeldades raamatute kergesti kättesaadavust). Sellepärast on ten-

dents loengute arvu vähendamisele ja nende asendamisele õpikutega või muu õppekirjandusega üliõpi-laste iseseisva tööd parandamise seisukohalt kõigiti tervitatav. Uhen-duses sellega tuleks otsustavalt kõrgendada nõudmisi loengute si-sulisele ja metoodilisele tasemele.

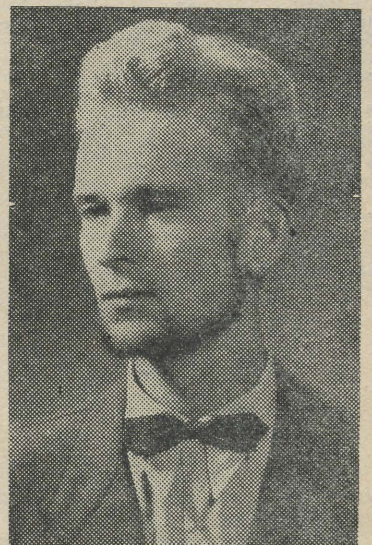
Neljandaks asjaoluks, mis määrab üliõpilase tööd iseseisvuse astme, on tööaja valik. Mida rohkem üliõpilane on ise oma aja peremees ja saab ise määrata oma tööd tem-pot ja rütmi, seda iseseisvam on ta oma töös. Meie kõrgemates kooli-des, kus üliõpilastele makstakse stipendiumi, mis üliõpilasele paneb samasugused kohustused, nagu töö-tasu muudele töötajatele, ja kus õppetöö põhiliselt toimub kogu rüh-maga frontaalselt, tuleb igal üli-õpilasel enam-vähem kohaneda ühi-se töötempo ja -rütmi-ga. Ainult väiksemaid võimalusi, nagu mõne aine (näit. vene keel, võõrkeel) kiirendatud tempos omandamine ja eksamite ennetähtaegne sooritamine on sellelgi alal olemas.

Ajaprobleem on üliõpilaste ise-seisva tööd organiseerimise seisukohalt praegu üks valusamaid. Tunniplaaniga reguleeritud tegevus on paisunud nii ulatuslikuks (ja selle planeerimine on sageli eba-rahuldaval tasemel), et see võtab suurema osa üliõpilase tööajast enda alla. Ühiskondlike ülesannete vähesed diferentseerituse tagajärjel on ka sel alal üliõpilaste koormus viimastel aastatel tõusnud. Neil asjaoludel on üliõpilane praegu ühelt poolt väga vähe oma aja peremees ja teiselt poolt jääb tal üldse vähe aega õpingute niisuguste vormide rakendamiseks, mis nõuavad põhjalikumalt süvenemist õpitavas materjali. Tema esma-seks huviks kujuneb eksamite soori-tamine ja selleks püüab ta valmis-tuda nii vähesed ajaga kui iganes võimalik. Kõik need õpingute vor-mid, mis on seotud üliõpilase ise-seisva tööd ulatuslikuma rakenda-misega, nõuavad aga palju aega.

Nagu näeme, ei ole üliõpilaste iseseisva tööd taseme tõstmise nimel vaja ühtegi praegu rakendatavat töövormi täiesti hüljata, küll aga võib ja tuleb nende rakendamisel tunduvalt tõsta üliõpilaste tööd osa-tähtsust.

A. ELANGO,
pedagoogikateedri juhataja

NEID PREMEERITI

AIN RAITVIIR
bioloogiaosakonnast sai III preemia

KULLO VENDE
võõrkeelte osakonnast sai III preemia

«Raske Juhtum»

VALGUSTUSEST

Eelmise, 1960. aasta novembris ja detsembris teostatud töökaitse ühiskondlik ülevaatus TRÜ väga mitmepalgelistes tööruumides tõstis teiste korraldamist vajavate probleemide hulgas taas teravalt esiplaanile valgustusalasest puudusest ülikoolis.

Nagu teada, on silma tervishoiuks vaja tööl vastavat kas loomulikkust või kunstlikku valgust. Kunstliku valgustuse puhul eelistatakse valgustusallikat, mille valgusspekter on võimalikult lähedane päikese valgusspektrile. On ju inimese silm välja kujunenud päikesevalguse tingimustes ja sellega harjunud. Rakendatavatest kunstliku valguse allikatest — hõõglampide ja luminesentslampide — eelistatakse viimaseid. Ka ülikooli on leidnud luminesentslampid tee ning peahoone auditooriumid nr. 1, 4, 5, ülikooli kunstikabineti, hügieenikateedri auditooriumi ja ülikooli administratiivhoone kaks ruumi on nendega hästi valgustatud.

Sobiya lambiliigi valiku kõrval peab silma tervishoiu tagamiseks töökoha valgustustugevust vastama töö iseloomule — töös kasutatavate esemete suurusele, töö täpsusele ja ka esemete ning töölaua kontrastile. Neid asjaolusid arvestades on kehtivates sanitaarnormides (kehtivad 1959. a. 1. jaanuarist) kindlaksmääratud valgustustugevused eraldi tootmisruumides ja erinevates vaimse töö ruumides.

Ülikooli eelmärgitud luminesentsvalgustusega ruumide, töö iseloomule vastava tugevusega valgustuse kõrval on kahjuks valgustuse rohkuses TRÜ ruumides nõrk. Ajaloo-Keelteaduskonna ühiskondliku ülevaatus komisjon (esimees sm. E. Turu) märkis, et peahoone auditooriumide nr. 48, 49, klassikalise filoloogia väikese auditooriumi, eesti keele kateedri ja soome-ugri keelte kateedri õppe-ruumi 81, võõrkeelte kateedri ruumi, eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri ruumi valgustustugevus

sed on madalad, moodustades vaid väikese osa kehtivast hõõglambi 150-luksisest valgustustugevusest (luminesentslampil 300 luksil) töölaual ja tahvlil. Samuti ei vasta nõudeile marksismi-leninismi hoone pedagoogika- ja filosoofiaauditooriumide valgustustugevused. Ebaapiisav on ruumide valgustustugevus Arstiteaduskonna (ühiskondliku ülevaatus komisjoni esimees H. Jalviste) kohtumeditiini lahangu-

meie ülikoolis

ruumis, patoloogilise anatoomia kateedris, biokeemikateedri auditooriumis, mikrobioloogiakateedri praktikumide ruumis ja laboratooriumis, hügieenikateedri assistentide ja preparaatorite ruumis, sünnitusabi ja günekoloogiakateedri ruumides. Sanitaarnormidele mittevastav on ruumide üldvalgustuse tugevus Majandusteaduskonna (ühiskondliku ülevaatus komisjoni esimees G. Voznessenski) kaubanduse organiseerimise ja tehnika kabineti jne.

Arstiteaduskonna ühiskondliku ülevaatus komisjon tõstab esile, et kohtumeditiini- ja biokeemikateedris tahvlivalgustus puudub. Matemaatika-Loodusteaduskonnas (ühiskondliku ülevaatus komisjoni esimees V. Reeben) märgitakse astronoomia- ja geofüüsikakateedri auditooriumis tahvlivalgustuse puudumist.

Selleks et valgusallikast valgus ei pimestaks töötaja silmi valguskiirte otseselt silmasattumise tõttu, on sanitaarnormides nõue katta lambid katetega, mis suunavad valgusvoolu. Nad peavad tagama horisontaaljoone ja nägemise piirjoone vahel nõutava kaitsenurga, mis üldvalgustuslampide puhul peab olema minimaalselt 40°, silmadest kõrgemal asetuvate kohtvalgustuse lampide puhul aga 30° ja silmadest allpool asetuvate lampide korral 10°. Töökaitse ühiskondliku ülevaatusmaterjalid näitavad, et lambiarmatuure (kuplite, sügav- ja laikiirgajate, reflektorite, lütssetide, rõngasarmatuure) osas on meil olukord halb. Selgub, et vene kirjanduse, samuti vene keele kateedris on laearmatuur ja lauakamp kuplita, samuti orientalistikakabinetis ja reas teistes ruumides. Matemaatika-Loodusteaduskonna rohked, väga täpse tööga töökohade kohtvalgustuse lambid, real juhtudel ka üldvalgustuse lambid on armatuuriideta-kateetide nagu üld- ja eksperimentaalfüüsika kateedris, kõigis keemia-kateedrites jm.

Kunstliku valgustuse eri liigiks on ohutusvalgustus, mida toetatakse eri energiaallikast ja mille ülesandeks on üldvalgustuse avariilisel katkemisel töötajate ruumist lahkumise võimaldamine, aga ka eriti tähtsate, edasiliikumatuute tööde lõpetamise võimaldamine. Esimesel juhul on küllaldane mõneluksine valgustustugevus, kirurgi

operatsioonilaua juures peab ta aga tagama operatsiooni jätkamiseks vajaliku valgustustugevuse juhuks, kui üldvalgustus lakkab funktsioneerimast. Seesugune avariivalgustus naistekliiniku operatsioonisaalis puudub, on aga vältimatult vajalik.

Valgustuse olukorra parandamise alal on ülikoolis viimasel kahel aastal saavutatud mõningat edu. Töökaitsealane ühiskondlik ülevaatus tõi aga sellel alal esinevad puudused eriti teravalt esile. Puuduste kõrvaldamise ülesandeid kaaluti 9. jaanuaril toimunud TRÜ ametiühingukomitee laiendatud koosolekul 1961. a. töökaitse kokkuleppe projekti läbiarutamisel. Kokkuleppesse võeti vastutavaid töid. Nende elluviimise kõrval tahaks loota, et ülikooli valgustusolukorra kiireks parandamiseks rakendaksid enam hoolt ülikooli ohutustehnika insener, hoonete komandandid, haldusprorektor ja allüksuste juhatajad.

Dotsent V. RITSLAID, töökaitsekomisjoni esimees

Oli tore

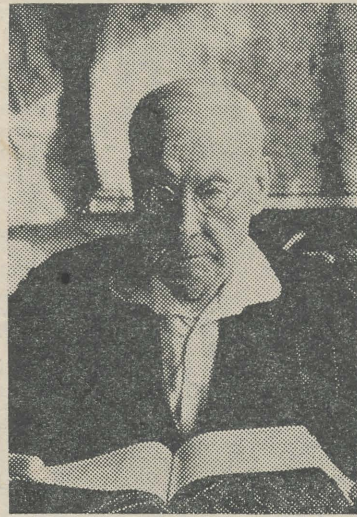
Juristina täitevkomitees praktikal olles on rõõmsaid momente, kuigi need toovad kaasa terve kotitüü mõtteid, rahutust, ohetama kippuvad pösed ja värisema kippuvad käed. Mõtlen nimelt abielude registreerimist perekonnaseisuahtide büroos.

Mendelssohni pulmamars, pidulikud tuled, ärev ja õhetav noorpaar, vanemad, töökaaslased, lilled, kingitused. Ja kõige selle vastasina, selja taga kogu Nõukogude riigi autoriteet. Mida paganalt nendele ometi rääkida, et see läheks südamesse, jääks meelde, et see mõjuks ka vanematele, mõjuks külalistele, et nad räägiks ka teistele, kui tore perekonnaseisuahtide büroos oli ega laeks ennast kirikusse meelitada pidulikkust otsima! Kogemusi on just niipalju nagu kanapjal kohe pärast munast väljumist, katsetada ja eksida aga ei tohi. Iga paar noori inimesi — see on ju terve maailm mõtteid, unistusi ja lootusi, maailm soove ja noorust.

Esimene paar juhtus õnneks olema väga erutatud ja tundlik. Neil oli oma värisemise käte ja märjakõmbuvate silmadega tegemist, registreerija erutusega tegelemiseks ei olnud neil lihtsalt mahti. Edasi aga läks üha kergemini. Viienda paari registreerimine oli juba tore ja sujuvalt kulgev, viieteistkümnendale paarile elumuse valmistamine aga ka registreerijale endale meeldi, elamust valmistav toiming.

Need on osa ühe V kursuse juristi praktikumimuljeist, kokku aga on meid ju üle neljakümne. Vabariigi prokuratuuris, ENSV Ülemnõukogu Presiidiumis, Rahvamajanduse Nõukogus, Miilitsavalitsuses — kõikjal on meie poisid ja tüdrukud kesk elu, kõikjal puutuvad nad kokku inimeste murede ja rõõmudega, õnne ja õnnetustega. Ja igal pool on vägagi tihti ees sellised probleemid, mille lahendamist ei määra ükski paragrahv, ükski otsus ega määrus.

KARL WELTMANN

14. jaanuaril lahkus meie keskest endine TRÜ raamatukogu direktor ja kauaaegne raamatukogu töötaja Karl Weltmann. K. Weltmann on sündinud 24. augustil 1878. a. Märjamaal talurentniku pojana. Haridusteed alustas ta kohalikus vallakoolis, jätkas seda Tallinna linnakoolis ja reaalkoolis ning edasi Riia polütehnikumis (1906—1910). Pärast mõne aastast töötamist kooliõpetajana õppis ta

aastatel 1914—1916 edasi Moskva Kommertsinstitiudis (praegu G. V. Plehhanovi nimeline Rahvamajanduse Instituut). 1918. aastal siirdus ta tööle Kiievi ülikooli raamatukogusse.

Alates 1920. aastast oli K. Weltmanni elu ja tegevus kõige tihedamas seoses Tartu ülikooli raamatukoguga. Raamatukogus on ta töötanud pidevalt 30 aastat, neist 1944—1949 aastatel juhatajana. 1950. a. märtsist siirdus ta pensionile.

K. Weltmann on üks neist, kellel on suuri teeneid ülikooli raamatukogu väärtuste päästmisel ning säilitamisel ohtlikel sõjapäevil 1944. aastal. Selle kohusetundliku töö eest on teda autasustatud medaliga «Vapra töö eest Suure Isamaasõja ajal 1941—1945».

Raamatukogu otsese töö kõrval tegeles K. Weltmann intensiivselt Baltimaade venekeelse ajalookirjanduse bibliografeerimisega, mille tulemusena on valminud mahukas sedelite-kogu, mis on hinnatavaks materjaliks sellealase bibliograafia koostamisel ja trükkitoimetamisel.

Raamatukogu kollektiiv mälestab kurbuses Karl Weltmanni kui kohusetruud, kauaaegset kaastöötajat.

TRÜ Teaduslik Raamatukogu.

Kõigile spordihuvilistele

27. jaanuaril ja 2. veebruaril suusamatk Tartu ümbruses vilunud matkajuhi juhendamisel. Kogunemine mainitud kuupäevadel kell 11 suusabaasi juurde.

Ajavahemik 23. jaanuarist kuni 6. veebruarini on soovijail võimalus igal esmaspäeval kella 17—20, kesknädalal kella 15—18 ja reedel kella 15—18 mängida võrk- ja korvpalli Viljandi tänava võimlas (Viljandi tn. 1).

TRÜ suusabaas on avatud iga

VÖRK- JA KORVPALLISÕPRADELE

Tartu esivõistluste finaalar 23. jaanuaril. Kell 19.10 kohtuvad TRÜ võimlas TRÜ I ja EPA I naiskond. Kell 17.50 kohtuvad TRÜ võimlas TRÜ II ja Lihakombinaadi meeskond.

Kell 20.30 kohtuvad TRÜ võimlas TRÜ ja EPA I meeskond.

25. jaanuaril. Kell 19.10 kohtuvad TRÜ võimlas TRÜ I ja TRÜ II naiskond.

Asjad tuleb lihtsalt lahendada nii, nagu teie seda õigesti peate, nagu dikteerib südame tunnistus.

Juristile on vähe sellest, kui ta ka hästi seadust tunneb. Ennekoike peab ta olema Nõukogude kodanik selle sõna kõige paremas ja puhtamas mõttes, sest elu on sügavam ja mitmepalgelisem kui ükskõik millised seadus tähed.

VELLO LATTIK,

Oigusteaduskonna V kursuse üliõp.

5. milliseid tulemusi on meie töö andnud. Saadud tulemused ei ole kuigi kiiduväärased. Kujutis on halb, vaatluseks kõlblikke öid vähe. Pealegi see tugev tuul, mis paneb liikuma tohutud tolumassid. Põhju siin on küllalt, et tõestada selle koha ebasobivust.

Kahju on lahkuda armsaks saanud kohast. Meid aga pureb ka kojuigatsus. Mis teha? Inimene on juba loodud selline!

15. august.

Meie ärasõidupäev. Pidime sisse magama. Tõnu ärkas õnneks ise. Sergei ülesseamisega oli suuri raskusi. Pealegi tahtis üks vanamees oma veinivaate linna viia. Pakkus sada rubla. Sergei ei suutnud sellest ära öelda ja niimoodi suurenes rongilt mahajäämise oht veelgi. Pärast kihutas, kuidas jaksas. Teel ostis meile närvides rahustamiseks külma limonaadi. Ja siis jällegi edasi. Jõudime Tbilisi 20 minutit enne rongi väljasõitu.

...Nüüd istume kahekesi tühjas kupees ja Sergei peab hüviistijätkõne. Siis kaob korra ära ja tuleb tagasi kringlite ning kommikotiga. Oleme liigutatud. Surume kolm korda kätt, enne kui rong hakkab liikuma.

Ja siis sõidame... (Lõpp.)

Kas see on tõesti nii raske?

Üheks üldtunnustatud hügieeni-nõudeks on enne sööki käsi pesta. Kuidas täidavad seda nõuet TRÜ üliõpilased ja õppejõud ning missugused tingimused on selleks loodud TRÜ sööklas ja kohvikus? Kontrollimisel selgus, et ühe tunni jooksul külastas söökiat ja kohvikut 75 nais-üliõpilast ja 96 meesüliõpilast, kusjuures käsi pesid neist 5 naisüliõpilast ja üks meesüliõpilane! Mõlemal on käte pesemiseks üks kraan. Käterätikut kasutasid ole. Selline olukord on lubamatu, sest see takistab külastajaid täiust elementaarsetatki hügieenilõuet. Imestamapanev on fakt, et meie viie ja poole aastase üliõpilaspõlve jooksul ei ole midagi ette võetud sellel ebaühtlase olukorra normaliseerimiseks.

Hügieenilise olukorra loomiseks oleks vajalik muretseda eesruumi külastajate arvule vastav arv kraane ja kätekuivateid. Ülikooli sööklas ja kohvikus juhtkonnalt tuleks sellise väljapääsule tõsiselt mõelda.

O. OTT,
S. KÜLLAMAA,
VI kursuse üliõpilased.

12. august.

Ronin mööda pöösakesi ja rohututte. Kahesaja meetri järel teen pikema peatuse. Õõ on vaikne. Täiesti pilves. Peas peksab. Jalad on nagu puupakud. Jõuan lõpuks külla.

Jälle hakkab piinarikas kraadimisprotseduur. Seekord saan märksa rohkem. Mul on 39,3 palavikku. Söön jällegi igasuguseid arstirohtusid. Siis hakkab hommi-kut ootama...

Sandaalirihm on torgatud vastlasse läbi kahe augu. Milleks selline pedantsus? Mina panen ta läbi ühe augu. On ökonoomsem. Tuleb kergemini jalast ära ja ka jalga saab poole kergemini. Nüüd on jälle läbi kahe augu. Mina panen aga läbi ühe. Kõnnin ülikooli ees ja vaatan sandaalidele. Oi, pagan, riim on jälle läbi kahe augu. Ronin Kuressaare lossi torni. Kõrgus on väga suur. Võtab südame alt külmaks. Käed pääsevad lahti ja ma kukun alla. Minu järel lennab sandaal, rihm läbi kahe vastlaugu.

Nüüd on näha spiraaludukogu. «Orion!» hüüan ma. Ei, ei, see ei sarnane siiski Orioniga. Nüüd läheb ta siledaks, on kui triigitud. Siis tekivad keskele uuesti jutid. Milleks on sellised külmad ja teravad jutid? Oled sa udukogu või hoopis

Reisipäevikust

Gruusia taevast ja tavad

Enn Kreem

mingi lummutis. Udukogu hajub laiali, siis tekib uuesti mingi sile ja kiirest pöörlev pind. Uurin ja murrin pead ta olemuse üle. Järsku avastan, mis ta tõeliselt on. See on sandaal, rihm läbi kahe vastlaugu.

Sergei valmistub postile sõiduks. Ta küsib, mida ma linnast soovin. Palun mahla ja kõige kangemat viina. Siis vajub kõik jälle uttu. Hakkam uuesti tegelema sassiläinud kangekaelse sandaalirihmaga.

Järsku näen, et mu kohale on kummardunud Tõnu osavõitlik nägu. Vaene poiss! Kui suure heameelega ütlesin sulle praegu midagi hästi naljakat, aga aju on niitõrd nüri, et midagi ei nupuuta välja.

Ta naeratab. Ka mina püüan naeratada. Suunurgad venivad veidi laiemaks, muud ei midagi. Ta pakub kuumat teed. Hakkam kohe higistama. Tervis peab tulema. Ta istub mu voodi juurde ja me hakkame siis kodusõitu läbi arutama.

Kuidas ma tahaksin, et sa täna istuksid minu voodi juures. Kuid

hing on sul selline sisse loodud, et pead kogu aeg olema liikvel. Noh, mine pealegi. Küllap saan ka sinuta hakkama oma sandaalirihmadega.

Lõpuks tuleb Sergei. Seab mulle viinapudelit nina alla, tehes ise kõrisõlmega kõikeütleva liigutuse. Valan talle klaasitäie. Ta tühjendab selle ainsa sõõmuga ja matsutab siis terve igaviku suud.

Valan ka endale klaasitäie vastikult haisvat põrguvedelikku. Algu! kipub kohe tagasi tulema, kui olen kaks sibulat peale sõõnud, hakkab see tunne üle minema. Tuleb jällegi higistada.

«Kui see pole surmatõbi, siis saab ikka viinast abi.» Ja täna usun seda. Usun sama kindlasti kui muhameedlane Allahit.

Suigun vaevaunne.

14. august.

Tegeleme viimast päeva teleskoobi, anemomeetri, termograafi, hügragraafi ja teiste mõõteriistadega. Meenutame Tõnuga toredalt veedetud päevi ja püüame ette arvata,

TEADAANDED

TRÜ KLUBIS

☛ Demonstreeritakse ja õpitakse tantse Viktoriin «Kas tead, mida tantsida?» ☛ Laulab Illart Orav ☛

PUHKEOHTU

21. ja 22. jaanuaril kell 20. Tantsuks mängib «Harvlek».

25. jaanuaril räägib moekunstnik INA AASAMAA klubi kohvikus 1961. aasta moejoonest.

27. jaanuaril toimub kohtumiskohtu Leningradis õppivate rahvademokraatiamaade üliõpilastega (kas klubis või klubi kohvikus).

Vaheaajal toimub ka Gruusia Polütehnilise Instituudi estraadiorkestri kontsert (jälgi kuu-lutusi).

4. ja 5. veebruaril toimub klubi puhkeõhtu.

Ajalehe järgmine number ilmub 10. veebruaril.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 610. MB 00659.

EES OOTAVAD SISUKAD PÄEVAD

Arstiteaduskonna komsomoli-
algorganisatsioon on üks arvu-
kamaid ülikoolis. Sel teotah-
telisel perel jätkub energiat nii
pingutavaiks õpinguiks, ühis-
kondlikuks tegevuseks kui ka
puhkeheteke sisustamiseks.

Uue semestri algul jutustas
sekretär Endel Türi meie toime-
tuse esindajale uutest kavatsus-
test.

«Tulevaste arstide sidemed
eluga tihenevad. Juba veebruaris
lähevad 40 raviosakonna III
kursuse üliõpilast õpetama sani-
taaraktiivi 12 Tartu koolis. Um-
bes 700 õpilast hakkavad val-
mistuma üliõpilaste käe all
OVSK katsete sooritamiseks.»

Ja mida teevad vanemad kur-
sused?

IV ja V kursuse üliõpilasi
võime näha märtsis ja aprillis
linna ettevõtetes ja asutustes.
Nad asuvad teadmisi edasi and-
ma nn. sanitaarpostidele.

Teaduskonna isetegevuslasi
ootab ees üks tore asi. Oige küll,
seda oleksime pidanud ette
võtma juba mullusel semestril.
Vabariiklikus Tartu Sanitaar-
hariduse Majas organiseeritakse
isetegevusansambel. Selle liik-
med annavad vastavaid temaa-
tilisi eeskavu arstiteaduslike
loengute juurde.

Nii palju tööst väljaspool üli-
kooli. Mida võite öelda kultuu-
rliste ürituste kohta?

Eks iga kursuse tee praegu
oma plaane. Kogu teaduskonna
ulatuses on ette nähtud L. Kom-
puse näidendi «Ümberaetud tin-
dipott» etenduse ühiskülastus ja
kohtumine näitlejate ning auto-
riga.

Muidugi ei unusta me ka ise-
tegevusolümpiaadi. Teine koht
ootab kaitsmist, esikoht valluta-
mist!

Aga poliitinformatsiooni?

Tõsi mis tõsi, mullu ei täit-
nud need oma eesmärgi. Kaht-
lemata võime leida uudiseid vor-
me ja meetodeid. Arstid näiteks
saaksid arutada kutse-etiika
probleeme. Ainevald võiks olla
senisest tohutult avaram.

Haiglates peavad arstid me-
ditsiinilisele personalile poliit-
informatsiooni. On hea, kui üli-
õpilased omandaksid õpingute
ajal ka oskuse koostada refe-
raate sise- ja välispoliitika kü-
simustes. Nende tulevases töös
on see oskus hädavajalik.

Oleks hea, kui üritusi, mis
hõlmavad kogu ülikooli, ei pla-
neeritaks vahetult eksamieelsele
päevadele. Kas poleks otstarbe-
kam üritusi, mis toimusid nn.
tervete eluviiside nädala jook-
sul, korraldada pidevalt, kogu
semestri vältel?

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 4 (470) Reedel, 10. veebruaril 1961 XIV aastakäik

Süvendada kommunist- likku veendumust

On alanud 1961. aasta
kevadsemester. Nagu näita-
vad esialgsed kokkuvõtted,
võime tööga üldiselt rahule
jääda, kuigi oleksime soovi-
nud paremaid tulemusi.

Asunud tööle seitseaasta-
ku kolmandal aastal, võime
konstateerida eelmise aasta
töötulemuste põhjal, et nõu-
kogude rahvas mitte ainult
ei täida, vaid ületab Kom-
munistliku Partei poolt rah-
vamajanduse arendamiseks
ettenähtud kontrollarvud. See
peab innustama ka meid,
vaimse tööala töotajaid, suu-
rematele pingutustele uue
kaadri kasvatamisel ja ette-
valmistamisel.

Käesoleva aasta oktoobris
tuleb kokku NLKP XXII
kongress, kus muude küsi-
muste hulgas tuleb arutami-
sele ja vastuvõtmisele Kom-
munistliku Partei uus pro-
gramm — kommunismipro-
gramm.

Selle programmi elluvi-
mine lasub peamiselt selle
põlvkonna õlgadel, kes käes-
oleval ajal ellu astub ja kes
on õppeasutustes omandanud
vajalikud teoreetilised tead-
mised ja tööalased koge-
mused. Kuid teadmistest
ja kogemustest üksinda
ei piisa. Kommunismiehi-
taja vajab veel marksistlik-
leninlikku maailmavaadet,
kommunisti veendumust ning
usku kommunismi ürituse
võidusse.

Meie noored teadlased,
õpetajad, arstid, juristid jne.
tulevad toime kommunismi

ülesehitamisega — igaüks
oma erialal — kui nad on
kommunistliku veendumu-
sega eriteadlased.

Selle veendumuse kasvata-
mine üliõpilaskonnas on aus-
tav, kuid suur ülesanne, mis
nõuab teaduskondade partei-
organisatsioonide, komso-
moli- ja kõikide teiste orga-
nisatsioonide ühist koordi-
neeritud tööd üliõpilaskonna
poliitilisel kasvatamisel.

Siin on meil saavutusi,
kuid on veel ka palju tege-
mata jäänud. Meie tublide
üliõpilaste seas esineb üksi-
kuid, kes pole veel vabad reli-
giooni uimast, leidub kerget
suhtumist õppe- ja ühiskond-
likku töösse, vastutus- ja
kohusetunde puudumist jne.
Kommunistlikus kasvatus-
töös on ülikoolis teha veel
küllaltki palju. Tarvis on
saavutada selline suhtumine
töösse, kus iga üliõpilane
ja õppejõud annab ühiskon-
nale oma võimete kohaselt.
See on täiesti teostatav, kui
vastavalt eelmistel aegadel
vastuvõetud otsusele suu-
dame hästi organiseerida
õppe- ja teaduslikku tööd,
rakendada kõik ülikooli pere
liikmed ühiskondlikule tööle,
kui senisest tõsisemalt ja
sisukamalt tegeleme kommu-
nistliku kasvatus tööga kur-
sustel ja rühmades, et kol-
lektiivi igas liikmes süven-
dada kommunistlikku veen-
dumust.

Valimised lähenevad

Juba nädala algusest peale toimuvad ülikoolis õppejõudude, üliõpi-
laste ja teenistujate koosolekud, kus valitakse valimisjaoskondade
nr. 2 ja 8 jaoskonnakomisjonide ja 14 ringkonnakomisjoni koosseisud.
Meie üliõpilased ja õppejõud juhiavad ka kahe agitpunkti tööd.

Lähemal päeval algab ülikoolis saadikukandidaatide ülesseadmine
Tartu Linna Töörakva Saadikute Nõukogusse.

Jaauarikuu lõpupäevil täienesid Eesti NSV Tea-
duste Akadeemia tegevliikmete ja kirjavahetajaliik-
mete read. Uute akadeemikute seas on ka väljapais-
tev Tartu teadlane Harald Keres, uute kirjavahetaja-
liikmete seas on kuus teadlast-tartlast.

GUNNAR KANGRO (sünd. 1913), füüsika-matemaatikadoktor,
professor. Väljapaistev eriteadlane
rõuade teooria alal. TRU matemaat-
tilise analüüsi kateedri juhataja.
Valitud Eesti NSV TA kirja-
vahetajaliikmeks füüsika alal.

MÕNINGAID

Analüüsides talvise eksamises-
siooni tulemusi teaduskonnas ja
võrreldes neid 1959/60. õ. a. talvi-
se eksamisesisiooni tulemustega näh-
tub, et õppeaduse teaduskonnas on
tõusnud. Nii moodustab sessioonil
saadud väga heade ja heade hinne-
te arv 85,3%, rahuldavate hinnete
arv 12,3% ning mitterahuldavate
hinnete arv 2,4% saadud hinnete
üldarvust (1959/60. õ. a. talvi-
se eksamisesisioonil olid vas-
tavad näitajad 81,6%, 15,7%
ja 2,7%). Keskmine eksami-
hinne teaduskonna ulatuses
tõusis 4,16-lt 4,23-le. Kasvas
ka nende üliõpilaste arv, kes
sooritasid kõik eksamid vaid
hinnetele väga hea. Samal ajal vä-
henes üliõpilaste arv, kes eksamitel
said rahuldavaid või mitterahulda-
vaid hindeid.

Õppeaduse keskmiste näitajate
tõus annab tunnistust sellest, et
üliõpilaste rõhuv enamik mõistab
õigesti iseseisva töö tähtsust tead-
miste sihikindlal ja sügavamal
omandamisel ja see tõus on seda
rõõmustavam, et see kaasneb nõud-
miste pidevale kasvule. Teiselt poolt
on sellele tõusule kaasa aidanud
ka kateedrite tööd üliõpilastele õppe-
vahendite soetamisel. Piisab kas
või ühest näitest. Rea aastate jook-
sul oli Oigusteaduskonnas keskmise
eksamihindeks kolhoosioiguses
3,85—4,00. Õppejõu poolt koostatud
õppevahend nimetatud aines ja
praktiliste tööde osatähtsuse suure-
nemise tõttu õppeaduse selles aines
paranes. Keskmine hinne 4,40.

Keskmete näitajate paranemine
ei tohi aga varjutada veel mada-
lat õppeadusest real kursustel ja
reas distsipliinides. Nii kateedrid
kui ka teaduskonna komsomoliorga-
nisatsioon ja eriti selle õppekomis-
jon peavad üksikasjalikult analüü-
sima neid põhjusi, miks real kursu-
stel ja reas distsipliinides õppeadu-
sus on veel madal, sest siin peitu-
vadki võimalused õppeaduse eda-
siseks tõstmiseks. Nii näiteks on
teaduskonna madalaima õppe-
aduse kursuseks rahandusharu
III kursuse, kus 14 üliõpilasest said
rahuldavaid ja mitterahuldavaid
hindeid 9 üliõpilast ja kus keskmine
eksamihinne oli vaid 3,71. Madal
õppeaduse oli ka kaubandusharu
II kursusel (keskmise eksamihinne
3,76), rahandusharu I kursusel
(keskmise eksamihinne 3,90), Oig-
usteaduskonna II kursusel (kesk-
mine eksamihinne 3,97). Kõige edu-
kamalt sooritasid eksamisesisiooni
aga Oigusteaduskonna IV ja V kur-
sus ning Majandusteaduskonna V
kursuse, samuti rahandusharu IV
kursuse, kus ei esinenud üldse mitte-
rahuldavaid hindeid.

Torkab eriti silma suur erinevus
eksamitulemustes üksikute distsi-
pliinide lõikes. Keskmised eksami-

hinded kõiguvad neis 3,17 kuni
4,92 piirides. Tekib paratamatult
küsimus, miks ühtedes ainetes õppe-
aduse on vägagi kõrge ning teiste
hoopis madal? On muidugi sel-
ge, et kõik ained pole ühekaaluli-
sed juba oma ulatuse ja mahu poo-
lest. Kuid olulistele puudustele
tõos viitab see, kui ühes või teises
aines õppeaduse on pidevalt ma-
dal. Üheks selliseks aineks on dia-
lektiline materialism. Selles aines
sooritasid eksami mõõdund ses-
sioonil 47 Oigus- ja Majandustea-

KOKKUVÕTTEID

duskonna üliõpilast. Neist said vä-
ga hea hinde 4, hea hinde 22, ra-
huldava hinde 12 ja mitterahuldava
hinde 9 üliõpilast. Sealjuures mitte-
rahuldava hinde saanute arvus pole
arvestatud neid 5 üliõpilast, kes
oma mitterahuldava hinde selles
aines parandasid sessiooni vältel.
Dialektilise materialismi keskmine
eksamihinne on olnud madal juba
rea aastate jooksul (1958/59. õ. a.
— 3,32; 1959/60. õ. a. — 3,63) ja
sellepärast on vaja eriti hoolikalt
analüüsida, mis on selle põhjuseks.
Põhjusi näib siin olevat aga mit-
meid. Ühelt poolt üliõpilased ise ei
sugunud küllaldase tähelepanuga
selle aine omandamise, millest kõ-
nelevad dialektilise ja ajaloolise
materialismi kateedri korvunud ette-
kanded dekaanile loengutest puudu-
miste ja seminarideks nõrgalt ette-
valmistumise kohta. Et üliõpilased
neile kateedri ja dekaani poolt
semestri vältel tehtud märkustele
vajalikul ei reageerinud, see on
kaheldamatult üheks oluliseks ma-
dala õppeaduse põhjuseks. Kuid
puudusi esineb nähtavasti ka ka-
teedri õppe-metoodilises töös. Kui-
das saab teisiti seletada teatud osa
üliõpilaste hulgas esinevat vastu-
meelsust selles nii huvitavas ja si-
surikkas aines toimuvate õppe-
töövormide vastu. Ka reas teistes
distsipliinides, nagu kõrgem mate-
maatika, loogika, majandusgeograa-
fia, nõukogude tsiviilõiguse jne. on
keskmise eksamihinne veel tundu-
valt madalam teiste ainetes keskmis-
test eksamihinnetest. Ka siin on
tarvis teha tõsist tööd õppeaduse
tõstmiseks neis ainetes.

Kuidas tulid toime oma esimese
eksamisesisiooniga I kursuse üliõpi-
lased? Tugevamaks osutus siin
Oigusteaduskonna I kursuse, kesk-
mise eksamihindega 4,19 (mõõdu-
nud õppeaastal 3,90). Kuigi nime-
tatud kursuse üliõpilastel tuli soori-
tada 4 eksamit ja 1 diferentseer-
itud arvestus, ei jäänud siin ühelgi
üliõpilasel võlgnevust mittera-
huldava hinde saamise tõttu. Kõik
eksamid hindele «väga hea» soori-
tasid tööstaažiga noored G. Alaküla
ja S. Grossberg, tootmistööl viibi-
vatest üliõpilastest saavutasid siin
paremaid tulemusi P. Konni ja
M. Treiveld. Rahuldavaid hindeid
said aga 8 üliõpilast. Majandus-
teaduskonna I kursuse üliõpilastel
tuli sooritada 2 eksamit. Ainult vä-
ga headele hinnetele sooritasid
siin eksamid tootmistööl viibivad
üliõpilased H. Grünberg, A. Iso-
tamm ja H. Hollo. Rahuldavaid
hindeid said 14 üliõpilast ja mitte-
rahuldava hinde 1 üliõpilane.

On tarvis, et kateedrid kui ka
teaduskonna komsomoliorganisat-
sioon üksikasjalikult analüüsiks
sügissemestri õppetöö tulemusi kõi-
gil kursustel, selgitaks välja need
põhjused, mis tingisid veel real
kursustel puudujääke eksamisesisio-
nil ja kavandaks abinõud, kui-
das kevadsemestril korraldada tööd
nii, et minna vastu kevadisele eksa-
misesisioonile paremini ja põhja-
likumalt ettevalmistatuna.

K. PUSS,
Oigus- ja Majandusteaduskonna
dekaan

ALGAS PRAKTIKA

Teisipäeval oli keemiahoone
ringauditoorium üliõpilastest tul-
vil. Alanud kevadsemestril läksid
pedagoogilisele praktikale Ajaloo-
Keeleteaduskonna IV ja Matemaat-
ika-Loodusteaduskonna V kursuse
üliõpilased. Teisipäeval toimus nen-
de instrueerimiskoosolek.

Etteandega tootmisõpetusest
esines sm. A. Kõverjal. Pedago-
gogika kateedri õppejõud sm.
H. Lõhmets rääkis klassijuhataja-
tundide sisustamisest.

Paljud üliõpilased tutvuvad õppe-
tööga väljaspool Tartut. Nii sõitis
grupp üliõpilasi Rakverre, et tut-
vuda sealse internaatkooli õppe- ja
kasvatustööga.

A. PURI

UUSI ENSV TEADUSTE AKADEEMIA LIIKMEID TARTUS

HARALD KERES (sünd. 1912),
füüsika-matemaatikadoktor, pro-
fessor. Väljapaistev füüsik-teoreet-
tik, relativistliku gravitatsiooni-
teooria üleliiduliselt tunnustatud
eriteadlane. TA Füüsika- ja Astro-
noomia Instituudi teoreetilise füü-
sika ja matemaatika sektori juha-
taja. On olnud TRU teadusala pro-
rektoriks. Valitud ENSV TA aka-
deemikuks teoreetilise füüsika alal.

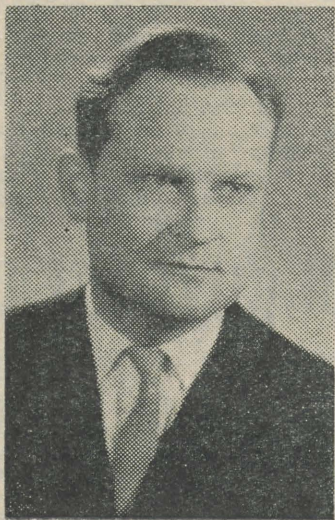
PAUL KARD (sünd. 1914), füü-
sika-matemaatikakandidaat, dot-
sent. Väljapaistev füüsik-teoreetik,
üleliiduliselt tunnustatud mitme-
kihiliste optiliste katete teooria eri-
teadlane, tööde autor elementaar-
osakeste teooria ja füüsika filo-
soofiliste probleemide alalt. TRU
teoreetilise füüsika kateedri juha-
taja. Valitud Eesti NSV TA kirja-
vahetajaliikmeks füüsika alal.

GUNNAR KANGRO (sünd. 1913), füüsika-matemaatikadoktor,
professor. Väljapaistev eriteadlane
rõuade teooria alal. TRU matemaat-
tilise analüüsi kateedri juhataja.
Valitud Eesti NSV TA kirja-
vahetajaliikmeks matemaatika alal.

ARNOLD KASK (sünd. 1902),
filoloogiadoktor, professor. Silma-
paistvamaid eesti keele eriteadlasi,
eriti eesti kirjakeele ajaloo alal.
TRU eesti keele kateedri juhataja.
Valitud ENSV TA kirjavahetaja-
liikmeks eesti keele alal.

KARL REBANE (sünd. 1926), füüsika-matemaatikakandidaat, dotsent. Väljapaistvamaid noorema põlvkonna füüsikuid-teoreetikuid, tunnustatud eriteadlane tahke keha füüsika alal. ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi direktori asetäitja teaduslikul alal. Valitud ENSV TA kirjavahetajaliikmeks füüsika alal.

GRIGORI KUZMIN (sünd. 1917), füüsika-matemaatikakandidaat. Tunnustatud eriteadlane-astronoom, tööde autor tähesüsteemide ehituse ja liikumise küsimuste alal. ENSV TA Füüsika ja Astronoomia Instituudi stellaarastromia sektori juhataja. Valitud ENSV TA kirjavahetajaliikmeks astronoomia alal.

EERIK KUMARI (sünd. 1912), bioloogiadoktor, professor. Baltimaade silmapaistvamaid ornitoloog. Eriteadlane lindude rände probleemil alal. ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudi direktori asetäitja teaduslikul alal. Aastaid tegelnud TRÜ üliõpilaste-ornitoloogi juhendamise, vastava erikursuse lektor. Loodusuuriuste Seltsi esimees. Valitud ENSV TA kirjavahetajaliikmeks zooloogia erialal.

TÖÖ VILJAKAMAKS, LÖPP AJARAIKAMISELE!

Üliõpilaste iseseisva töö olukorrast ja olemasolevate võimaluste maksimaalsest ärakasutamisest on viimasel ajal olnud üpris palju juttu. Selle alamoistetakse raamatuid, õpiku või monograafilise uurimuse lugemist ja läbitöötamist eksami ettevalmistamiseks, aga ka seminari-, kursuse- või diplomitöö kirjutamiseks. Siia lisandub arhiivide kasutamine harjutuste, seminar-, kursuse- ja diplomitööde koostamiseks. Üliõpilaste suur loengukoormus on siin ette veerenud suure koormuskivina ja jätnud liiga vähe võimalusi selleks kõigeks.

Ülikoolikursuse ülesandeks on anda valitud aine põhiteadmised ja orientatsioon, s. o. oskus iseseisvalt kasutada kirjandust ja teatmeteoseid ning tunda marksistlikku meetodit, mis on eelduseks elukutselise töö jaoks. Sellepärast on esimeste kursuste vastustus eriti suur. Siin just antakse sissejuhatavate kursuste näol kätte põhimõisted järgnevaiks aastateks, antakse ettevalmistus juba kõrgemate kursuste ja erikursuste kuulamiseks ning neist arusaamiseks. Et enamikus neist aine-

ÜLIÕPILANE OLGU ISE AKTIIVNE!

test puuduvad sobivad õpikud, tuleb õppida põhiliselt loengumaterjali järgi, kasutades täiendavalt veel käsiraamatuid või õppejõu poolt selleks kättejohatatud teoseid. Loengutest ja seminaridest osavõtt on siin küll ilmingimatu vajalik, seda enam, et siin saavad üliõpilased kogemusi ka ülikoolis töötamiseks, ülikoolitöö on tööst keskkoolis õige oluliselt erinev. Samasugune on lugu ka võõrkeeltega, mille õppimisele peab suurema rõhu panema just esimestel kursustel, ja siin oldagu juba eriti järjekindel, teades, et sissetulnud lüngad raskendavad edaspidi tööd ja teevad üliõpilasele palju rohkem vaeva kui järjekindel, suure enesedistsipliiniga tegutsed tööd.

Vanemal kursustel saab siis igaks süveneda rohkem oma huvialasse, kitsamalt, teda pealvasse probleemistiku. Siin on igaljuhul võimalik tegelda ka selle kitsama

spetsiaalsusega, mis huvitab kõige rohkem. See ei tohi aga kuidagi kahjustada üldiste küsimuste omandamist, mille õppimist õppeplaan ette näeb. Hoopis huvitavam on igal õppejõul töötada sellise üliõpilasega, kel on juba mingi valitud süvenemise-

alus. Oige ajajaotus, töö, puhkuse ja kehalise karrastuse korrapärane vaheldus lubab otse imet teha.

Järjest rohkem püütakse vähendada loengukursusi, mis ei või kunagi minna elava sõna täieliku likvideerimiseni. Kõige ideaalsem oleks üldiselt kõigi distsipliinide alal õpikute ja õppevahendite täielik olemasolu, ja õppejõu loeng kujuneks sellele selgitavaks ning süvendavaks lisandiks. Oleks veelgi parem, kui üliõpilased loengule minnes oleksid ettevalmistavalt loengu peatükkidega mõnevõrra tuttavad, mis hõlbustaks loengu jälgimist ja selguse saamist ähmastes küsimustes. See tagaks pideva, hüpeta õppimise.

Kindlasti tuleb ligemal ajal hoopis rohkem kasutusele film, tulevad kasutusele muudki näitlikustavad vahendid. Tähtsuset rohkem võidavad ka praktilised tööd paralleelselt loengutega.

Ülikooli ja õppejõudude pingutused ei kanna soovivat vilja, kui õppija ise on passiivne. Enese aktiivsus ja töötahe, mis eriti tööstaja üliõpilasi praegu iseloomustab, loob pinnase heaks viljakasvaks.

Ed. Laugaste.

SEE ON SIISKI VAJALIK

Käesoleva artikli kirjutamise põhjustasid L. Ilvese kahtlus üliõpilase esinemise otstarbekuses poliitinformatsioonis (Poliitinformatsioon või mitte?, «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 36, 9. 12. 60) ja sellele järgnenud ajaleheteated, milles teataval määral propageeriti väljastpoolt kutsutud esinejaid.

L. Ilves toonitab poliitinformatsiooni igavust tingituna ettekandja-üliõpilase poolt pakutava materjali pinnapealsusest («... kokkuvõtteid ajalehepealkirjadest...») ja temaatika ühekülgsusest. Järgnevalt peatun mõlemal küsimusel.

Iga ettekandja peab teadma, et ei ole igavasti teemasid, kuid on igavad esinejad, ja et tema ettekande ajal ajalehti lugevad või isekeskis jutlevad kursusekaaslased on ta esinemise praagiks tunnistanud kas esitatava materjali või esinemise tõttu.

Materjali

KOGUMINE

on tülilikam kui tavaliselt arvatakse. Tuleb ju antud küsimuses tõsta iseseisvalt oma teadmised kõrgemale kursuse tasemest, et saaks rikastada kaaslaste teadmisi millegi uue pakkumisega. Näiteks rahvusvahelist elu käsitlevates teemades tuleks kasutada peale nappide ajaleheteade entsüklopeediat, teat-

meteost «Välisriigid», ajakirju «Новое время», «За рубежом» jm. Abi materjali leidmiseks võib paluda raamatukogu töötajalt. Ainult kaasõpilasi ja nende aega alahindavad esinejad julgevad pöörduda paari ajaleheartikli uurimisega.

Kogutud materjali hulgast tuleb välja valida esitamisele tulev materjal nii, et see annaks üldise ülevaate, kuid sisaldaks rea konkreetseid pilte ja võrdlusi, tuleb lahendada üldise ja üksiku vahet. (Pakuks huvi, kui keegi analüüsiks meie paremate esinejate (H. Palametsa, J. Kalitsa jt.) sõnavõtude ülesehitust ja esinemist.) Materjali valikul tuleb juba arvestada, et liiga pikad esinemised muutuvad tüütavaks.

Ettekande edukuse teiseks põhjuseks on

ESINEMINE.

Ülikoolis õppimine pakub üliõpilastele enamikule vähe võimalusi avaliku esinemiseks ja seda hakatakse isegi kartma (koosolekutel ja seminaridel istutakse taktitult ainult viimastesse ridadesse, välditakse sõnavõtte, koosolekute juhatajast jne.). Mõned üliõpilased hakkavad esinemisel kopeerima akadeemilise loengu tempo ja maneere. Nimitatud tempo on aga ainult kuulami-

seks aeglane ja väsitab tähelepanu.

Esinemine peab olema loomutruu ja vaba. On loomulik, et esineja vaatab kuulajaid. Sellest järeldub, et esinemisel võib toetuda teatavale kirjalikule kavale, kuid ei või ette kannet maha lugeda, sellelt aegajalt silmi tõstes. Ei või lasta viia end väärasarusaamisele teaduslike ettekannete ja riigitegelaste ajalukku minevate avalduste ja kõnede esitamise viisist. Suuremas ruumis esinedes tuleb teadlikult pöörata tähelepanu diktsiooni selgusele, hääle tugevusele ja näo suunale. Näiteks räägib enamik aulas sõnavõtjatest liiga tasa ja laseb rääkimise ajal pea alla.

Pole vist tarvidust selgitada avaliku esinemise

OSKUSE VAJADUST

iga tulevase spetsialisti töös ja elus kui vahendit selle uue edasiandmiseks, mida me oleme omandanud. Seetõttu ei tuleks loobuda ettekande vormist poliitinformatsioonis, vaid tuleb selle vormi praegused puudused kõrvaldada ettekandetaseme tõstmise teel auditooriumi tasemeni. Teema läbivõtmist ei tule vaadelda tööplaanis «sine linnukeses» seisukohalt, vaid selles tuleb näha üliõpilase toimetulekut oma esinemisega. Koos hea esinemisega saavutatakse ka põhieesmärk. Lektorite kasutamist, eriti vanematel

Hiljuti lõppenud eksamisessejoon annab ülevaate semestri jooksul tehtud tööst ning võimaldab hinnata seda, missugust mõju on avaldanud õppetöö tulemustele üliõpilaste iseseisva töö süvendamiseks ning õpitavate ainete põhjalikumaks omandamiseks ettevõetud uuendused.

Kokku oli teaduskonnas eksamitel 460 üliõpilast (vastavalt õppeplaanidele ei olnud eksameid eesti ja vene filoloogia osakondade I kursusel, kus enamik üliõpilasi töötas tootval tööil; 10 üliõpilast viibib ravipuhkusel). Võrreldes absoluutseid arvusi moodunud õppeaasta talvise eksamisessejooni tulemustega võib märkida, et mõnevõrra on vähenenud väga head hinnete arv, kuid samal ajal on kasvanud mitterahuldavaid hindeid saanud üliõpilaste hulk — 28 moodunud aastal ja 38 käesoleval aastal.

Vaadeldes eksamite tulemusi osakonniti selgub, et paremini sooritasid eksamid võõrkeelte osakonna üliõpilased, neile järgneb eesti keele ja kirjanduse osakond, siis ajaloo-osakond ja lõpuks kõige viimase kohal vene keele ja kirjanduse osakond, kus ainult kahel üliõpilasel on kõik hinded väga head (Ella Tamm II k., Kiira Allikmees IV k.), kuid 17 üliõpilasel esinevad mitterahuldavad hinded. See on väga tõsiseks signaaliks nii dekanaadile, kui ka ühiskondlikele organisatsioonidele.

Õppetöö esirinnas sammuvad kommunistlikud noored. Kommunist Olo Parbus, IV kursuse eesti filoloog, sooritas ka sel sessioonil kõik eksamid väga hästi ning teaduskonna Opetatud Nõukogu tegi ettepaneku temale Joh. Varese nimelise stipendiumi maksmise jätkamiseks.

Nagu tavaliselt esinesid käesoleval eksamisessejoonil paremate näitajatega nooremad kursused. Nii ei esine esimestel kursustel (ajaloo- ja võõrkeelte osakonnal) üldse mitterahuldavaid hindeid. Kiitust väärib õppetöö ajaloo-osakonna I kursuse, kus 14 tootval tööil käivast üliõpilasest sooritas eksamid headele ja väga headele hinnetele 10 üliõpilast, sealhulgas kanti Hille Sarve õpinguraamatusse sis-

kursustel ei saa pidada otstarbekaks auditooriumi väiksuse ja asjaolu tõttu, et ainult kuulamisega ei omandata ei huvitava ettekande koostamise ega selle esitamise oskust.

Veidi

TEMAATIKAST.

Poliitinformatsiooni poliitilise kasvatus töö vahendina tuleks mõista laias tähenduses. Seda tuleks kasutada erialase piiratud vältimiseks, kultuursuse tõstmiseks ja ka tähtsamate sise- ja välispoliitiliste sündmuste arutamiseks. Viimaste küsimuste käsitlemise suhtes olen kuulnud mõningate pedagoogideks valmistavate naisüliõpilaste eitavat seisukohta. Kuid kellelgi neist tulevastest kasvatajatest pole õigust peale suruda oma isiklikku piiratud sirguvale põlvkonnale, kes alates 5.—6. klassist tunneb huvi rahvusvahelise elu vastu, küsib selgitusi. Seepärast tuleb tegelda poliitinformatsioonis mitte ainult huvitavaga, vaid ka vajalikkuga.

KURSUSHOOLDAJAL

tuleks töö poliitinformatsioonides nii korraldada, et teatud aja vältel saaksid kõik üliõpilased esineda ja ka poliitinformatsiooni juhataja. Üliõpilasi tuleks suunata materjali leidmisel ja lubada esitamisele ainult sisukaid ettekandeid (ühe korra aastas suudab iga üliõpilane korraldada esineda). Selgitama peaks ka väite: «Meist saavad oma ala spetsialistid ja igas suhtes haritud inimesed».

Poliitinformatsiooni mõiste laiendamine tingib käsitletavate teemade rohkuse ja nende käsitlemisviiside mitmekesisuse, kuid kindel koht nende hulgas peab olema nii poliitilistel teemadel kui ka üliõpilaste ettekannetel. Tuleb vaid lõpetada selline liberaalne suhtumine poliitinformatsioonideks ettevalmistumisse (kus lubatakse refereerida ajalehtede pealkirju) ja nende läbiviimisse. Poliitinformatsioon peab tõhustama spetsialistide ettevalmistamist.

J. REIMAND

se ainult väga head hinded. Ka tööalane iseloomustus on H. Sarve kohta hea. Väga hästi sooritas eksamid ka Nõukogude armeest tulnud Kalju Vongri.

Väga häid tulemusi saavutas eesti keele ja kirjanduse osakonna II kursuse. Siin on 41 üliõpilasest 13 kõik hinded väga head ja ainult 3 üliõpilasel on üks rahuldav. Selle kursuse headele saavutustele on palju kaasa aidanud kursuse komsomoligrupi (sekretär H. Tiisväli) aktiivne ja pidev töö õppedistsipliini tugevdamise alal.

Rahule ei saa jääda kõigi osakondade viiendate kursuste eksamitulemustega, eriti filosoofia ajaloos. Selles aines esineb palju rahuldavaid ja mitterahuldavaid hindeid, ehkki eksami tähtpäeva pikendati peaaegu nädala võrra. Selliste tulemuste peamiseks põhjuseks oli paljude üliõpilaste mittetõsine suhtumine ainesse. Semestri jooksul esines sagedasi puudumisi loengutelt, kusjuures väideti, et materjal on juba põhiliselt tuttav ning on rohkem kirjandust. Kuid eksam näitas, et paljud üliõpilased siiski liiaks vähe kasutasid loengutelt puudumise aega iseseisvaks tööks algallikatega. Puudus pidev töö semestri jooksul, aine omandamine jäeti sessioonile, kuid viimane oli selleks liiga lühike. Paljud vastajad ei suutnud siduda filosoofilisi probleeme rahvusvahelise olukorra ja meie elu nähtustega, oma erialaga. Viimane puudutab eriti ajaloo-osakonna V kursuse üliõpilasi. Mõned üliõpilased koguni väitsid, et filosoofia ajalugu polegi võimalik selgeks õppida. Kuid selle väärseisukoha kummutasid T. Nuudi, E. Linna, M. Metsa (võõrkeelte osakond), E. Kuuse, E. Sirola (eesti keele ja kirjanduse osakond) ja H. Lupp'i (vene keele ja kirjanduse osakond) väga hästi läbimõeldud ja põhjalikud vastused. Viienda kursuse kurvad kogemused olgu hoiatuseks kolmanda ja neljanda kursuse üliõpilastele, kellel seisab kevald ees eksam dialektilises ja ajaloolises materialismis. Juba sügissemestril esines neil kursustel rohkesti puudumisi loengutelt, eriti aga seminaridest. Siin seisab ees suur tööpõld osakondade õppe-

(Järg 4. lk.)

KUHU SÕITA...

Vastavalt ÜAOKN-i sekretariaadi määrusele kuuluvad Eesti NSV-s komplekteerimisele juunis-novembris 1961. a. järgmised turistlikud grupid:

1. Ekskursioon Ungarisse ja Tšehhoslovakkiasse juunikuus. Spetsialiseeritud grupp Matemaatika-Loodusteaduskonna õppejõududele. Dokumentide esitamise tähtaeg 1. märts 1961. a.
2. Ekskursioon Soome juunikuus. Dokumentide esitamise tähtaeg 15. veebruar.
3. Ekskursioon Tšehhoslovakkiasse juulis. Dokumentide esitamise tähtaeg hiljemalt 1. märts.
4. Turismimatka laeval ümber Euroopa mais ja septembris. Dokumentid esitada 15. veebruariks.
5. Turismimatka laeval mööda Doonau juunis ja augustis. Dokumentide esitamise tähtaeg 15. märts.
6. Ekskursioon Rumeeniasse ja Bulgaariasse Arstiteaduskonna õppejõududele. Dokumentid esitada 1. märtsiks.
7. Ekskursioon Bulgaariasse septembris. Dokumentid esitada 15. maiks.
8. Ekskursioon Rootsi septembris. Dokumentid esitada 15. aprilliks.
9. Ekskursioon Ungarisse ja Tšehhoslovakkiasse oktoobris. Dokumentid esitada 15. juuniks.
10. Ekskursioon Albaaniasse novembris. Dokumentid esitada 15. juuliks.
11. Ekskursioon Tšehhoslovakkiasse novembris. Dokumentid esitada 15. juuliks.

Küsimuste täpsustamiseks pööruda TRÜ ametiühingukomitee poole.

TRÜ ametiühingukomitee.

KIRJANDUSE KUNSTI LEHEKÜLG

VOISTLUSTÖÖ

Eksamite ajal

«Paljukesed meist siis ookeanil on olnud, et kõiki ränki asju sealsete tormidega võrdleme. Aga vaat tormid veeklaasis — nende all kannatame igapäev, kogu elu läbi. Ja need alles ongi hirmsad!» (Fr. Tuglas)

1

Ka kõige ebaharilikumas kevades on niipalju argipäevast ja tavalist, et ajuti poeb hinge tõsine kahtlus: kas tõesti on vaja oodata terve pikki sajand, et ta jälle korduks?

Toogi kevad tuli ülikoolilinnas täpipealt nii, nagu ta siia alati oli saabunud. Tõi endaga kaasa päikese, pori ja hirmu liginevate eksamite ees. Muidugi... Ta olevat toonud kaasa ka midagi muud — nimelt kevadromantika. Tolle viimase nähtuse hindamiseks pidi aga noorel filoloogil Allan Kallasel peajus vastav tsentrum puuduma. Nii arvasid vähemalt ta kursusekaaslastes. Tõepoolest hulkusid selle noormehe teadvuses kummitavate tontidena ümber kursuse- ja seminartööd, vanad germaani tüved vahetasid tervitusviipeid mõne sajandi võrra nooremate tuletistega, terve kirja- ja keeleteaduse plejaad lonkis isegi niisugustes ajukolgasest ringi, kus oleksid pidanud sündima mõned tähelepanuavaldused oma naissoost kursusekaaslaste vastu, signinema mõtted jalutuskäikudeks Toome iidsetel nõlvadel...

Päike paistis auditooriumi. Kuldseena helkis tolmukübemete tantsisklev viirg. Isegi siia — iidse teadusetempli nukravõitu müüride vahele tungis kevad, tulvasid kevadised haaled. Ka mängivate laste kilatsevais huikeis oli midagi erakordset, midagi niisugust, mis on omane ainult kevadele... Vägisi kandusid auditooriumis käratsevat üliõpilastegi mõtted eemale möödunud loengu materjalidest. Hoopis kaugel olid nad aga saabuva loengu teemaaltikast. Võtaks tont neid loenguid kevadisel ajal! Mõnigi silmapaar püüdis varitsedes meelitavat ukseava: «Kui õige väristaks varvast!» Ainult Allan loeb geel kibekiirelt üle eelmisel tunnil kirjutatut, et uue loengu algul kohe kursis olla vastse materjaliga. Ta on nii nagu harilikultki süvenenud oma töösse. Tema jaoks pole kevadet, pole päikest, ei jookse too lehvivate patsipaeltelgi tüdrukud tänaval. Muidugi pole tema jaoks ka kaaslaste jutuvada... Ta ei saa kunagi elus teada, et Võru tänava poodi on tulnud uut kleidiriidet, et kingade tegumood pole suur asi. Igaveseks jääb tema teadmiste varasalve lünk ka selles osas, et Hellet ning Hillel on uued kavalerid. Nii oli Allan käitunud alati. Isegi kõige kangekaelsemad ning reipamad näitsikud olid loobunud katsetustest tema «ellu äratamise» alal. Allan oli meessoost vaid keelegrammatika ja passiivide põhjal...

«Vaata sina ka ilma, mis sa tühnid oma väresejalgu. Loeng lõppes ju ammu!» hüüab Sirje Rahn — sõostab tuulispeana Allani mööda, rebib sellelt konsepti, sibab siis kateedrisse, avab Allani kaustiku ning püüab tähtsat ilmet näole manades ise loengut hakata pidama... «On aga sul kiri, Allani!» Seda ei loe küll vanasarviline ise kahl! —

Allanil on häbi. Tahaks nii väga Sirje kannul kateedrisse tormata, rebida tollelt häbematu tüdrukult vihki, kuid teised vaatavad — lõpuks, kes teab, kas saab väledat Sirjet kätte. Paigale jääda on kah piinlik... Allan püüab hästi väärikalt tõusta, väärikalt kateedri poolegi sammuda... Paraku ei tule aga midagi sama väärikat keelele... Sirje lökerdab naerda... Suured sinisilmad vaatavad Allani suunas kummaliselt kelmikalt ja väljakutsuvalt. Muidugi ei kavatsegi ta Allani liginemist rahulikult oodata. Ei! Ta paiskab noormehele vihiku vastu nagu: «Säh! Võta oma kapsas!» Ise on ta aga juba vilksti kateedrist maas, lippab kiiresti riidevarna suunas, leiab Allani kalossid — upub oma pisikeste daamikingakestega nende päratusse avarusse, kuid teeb siiski paar lohisevat sammu. Allan on lihtsalt nõutu... Kas hakata nüüd tõesti taga ajama toda rumalat plikat! Talle tuleks midagi ütelda, midagi vaikemat, et tal häbi hakkaks, et ta terve elu aeg mäletaks. Kuid mida, mida ometi ütelda? Allani vabastab kimbatusest õppejõu saabumine. Sirje on sunnitud kohale pöörduma. Märgates, et Allani kõrval on iste, nagu tavaliselt ikka, seegi kord vaba — istub temagi sinna — laseb oma konsepti järele ulatada, ise pilgutab kelmikalt vasakut silma ning sosistab sõbrataridele: «Mis teie siis arvate? Ainuke vaba noormees kursusel!»

Allan on jälle stardivalmis nagu alati... Oigupoolest küll ainult väliselt. Sirje vallatused on kummalisel kombel hinges midagi käärima pannud... Ülim aeg oleks aga neid rumalusi unustada. Just praegu avab ju lektor suu...

«Seltsimehed! Me jääme eelmise kord peatuma...»

Allangi on konsepti kirjutanud — «seltsimehed». See on juba tõepoolest liig... Kiiresti kriipsutab ta küll «seltsimehed» läbi, kuid Dostojevski sünnidaatum ongi kõrvust mööda libisenud. Vaja kuskilt vaadata... Alles nüüd märkab ta Sirjet enda kõrval. Istub teine nii süütu ja malbe näoga, otsekui polekski tema süüdi, et Allan täna nii pahasti konspekteerib.

«Kas sul jäi midagi vahele, Allani?» pärib ta lahkelt ning hoiab vihikut lähemal. Sirjel juba midagi olulist kunagi vahele ei jää... Allan on päris üllatunud, et too valatu alati nii palju jõuab... Tal jätkub aega kõikeks. Kasseerib keset loengutundi sisse ametiühingu liikmeks, lahendab ristsõnu, ajab juttu, loeb kohustuslikku lektüüri ning lektori sõnadki on konspekteeritud nii, et Allanil tuleb täpsustusi teha selle näitsiku märkmete põhjal.

«Lihtsalt häbi!» mõtleb Allan. «Ise vahi kogu aeg õppejõule otse suu sisse, kuid ikka jääb just see kõige tähtsam vahele...» Nüüdki tuleb tüdruku abi tänuga vastu võtta. Loeng kulgeb omasoodu... Lektor on koos Dostojevskiga tsaririigi sünges vangila. Päikeses sillerdavale auditooriumile on see

aga liiga kauge minevik — tume ja mõisimatu... Sirje pühib heledal lauakattel tusaselt kokku olematut puru...

«Miks ta küll pühib nii alalõpmata? Laua pole ju tolmukübetki... Ja miks ta üldse tuli siia minu kõrva. Terve auditoorium on ju pooltühki...» mõlgutab Allan jällegi mõtteid, mis on päris kaugel Dostojevskist ja tema rännakutest... Midagi taolist pole Allan loengu ajal küll veel mõelnud. Ta tahaks olla kuri endale, kuid millegipärast poevad näole naerukurrud, otsekui olnuks Dostojevskilgi väga lõbus...

«Missugune kuri vaim sind küll siia saatis?» püüab ta kurjustada. Kuid Sirje taipab, et see kurjus pole ehne.

«Mitte sugugi kuri vaim, hoopis hea vaim saatis mind sinu juurde, kustkohast sa siis muidu... oleksid tolle Dostojevski sünnipäeva teada saanud... Minu oma sa niikuinii ei tea...» sosistab Sirje vastuseks ja sosistaks kindlasti veel paljugi, kui Allani oleks kuulajat. Niigi on ju see loeng Allani jaoks midagi täiesti ebataolist. Ajada keset õppetööd tüdrukuga juttu! Ennekuulmatul lihtsalt võimatul Vastata pole praegu muidugi mõtet, sest Sirje suud juba nii hõlpsalt ei sule. Ütled talle sõnakese, vähemalt sada saad vastu, nii et hakka või oigama... Nüüd aga konsepti juurde... Paar lehekülge täituvadki hüplevate varesejalgadega. Millegipärast ei taha aga mõtted kuidagi paigal püsida...

«Allan, anna tintil!» müksab jällegi Sirje ning hoiab oma täitesulepead õieli, oodates, et Allan talle pisut oma tindist tilgutaks...

«Ära sega! Mul ei ole!» hüüab Allan pahaselt ning pöörab Sirjele demonstratiivselt selja.

«Issand küll! Missugune jube egoist! Ei tahagi sellise lolli käest tinti! Käi pörge kõige oma tindiga!» siunab Sirje ja pöördub oma sullepeaga tagapool istujate poole. Need muidugi nii kitsid ei ole. Allani on kuidagi valus ja piinlik. Hirmus on olla ju kaaslaste silmis nii kohutavalt ihne, et isegi tindist on kahju... Kuidas teha aga Sirjele selgeks, et kahju on lihtsalt loengust. Nõndagi on ju konsept tohutute «aukudega»...

Jälle veereb aeg... Lektor on vaimustuses oma ainek. Ilmekalt esitab ta kuulajatele veenvaid näiteid, kuidas haige hingega Dostojevski oma loomingus paremikus siiski vihaselt süüdistab ja paljastab tsaaririigi häbitut omavoli. Jõuab Allangi umbes poole loengutunni ajaks nii kaugele, et suudab Sirje koos tema süüdistustega ajutiselt unustada. Too ei lase seda aga nii hõlpsalt sündida.

«Allan, ega sa enam pahane ole?» sosistab ta uuesti ja nendes sosinal lausunud sõnades kuulub nagu mingit enneolematut soojust.

Allan pöörab tahtmatult oma keha uuesti endisesse asendisse, vaatab Sirje suunas. Pilk peatub Sirje suurte tumesinistel silmadel... «Kui neis ilusates silmades oleks ometi pisutki rohkem soojust!» mõtleb Allan hindavalt ning arutleb edasi. «Küllap on soojustki... Peaks ainult oskama seda välja meelitada. Oigupoolest on see Sirje pagana ilus tüdruk. Vallatu küll, kuid meeldib...» — nii arutleb Allan. Ta ei jõua veel Sirje küsimusele poole sõnagagi vastata, kui too ulatab poisile šokolaadikompeki...

«Säh, Allani! Lepime ära! Sa ei ole ju enam pahane... Sa oled ometi kõigest niisugusest hulga kõrgemal...» vadistab Sirje. Allan naeratab kohtlaselt, punastab, pomiseb «aitäh» ja võtab kompeki, ehmdes sealjuures isegi, et ta jälle on oma põhimõtete vastu eksinud. «Üliõpilase meelepeas» ei ole ju kusagil märgat selle kohta, et loengut kuulates võib süüa ka kompekki.

Lõpeb loeng. Allanil lihtsalt ku-

miseb midagi peas, Ta on väsinud. Mõtted on laokil. Keelemeeste plejaad ajukurdudes nõuab vägisi oma õigusi ning püüab noorukit vana tava kohaselt raamatukogusse õppima suunata, kuid nende auväärsete teadusemeeste väärikasse riidadesse on äkki ilmunud Sirje — inimene, kelles pole sajandite väärikust, vaid ainult kevadise Tartu sätenda päike... Allan otsustab siirduda internaati, et valmistada meeldivat sürpriisi oma toakaaslastele. Ta ei tea ju harilikult isegi, kuidas ta vooditekk päise päeva ajal välja näeb. Oma voodit näeb ta ainult öösel, siis kui linnas on viimane raamatukogu suletud... Nüüd aga väljub ta ülikooli peakuksest. Silmadesse tungib päikese ere kiirgus. On pimestavalt valge... Kogu linn näib pulbitsevat kevadest ning elurõõmust... Tol ilusal kevadpäeval leiab Allani hinge esmakordselt tee kummaline mõte.

«Kas ei ole siiski midagi vääriti kogu senises elus? Terve lühike elu on veedetud täielikus vastavuses

põnevusega...» Ta pomiseb aga selle asemel midagi ebamäära, mis Sirje kõrvus võib kosta umbes: «Lase aga tulla!»

«Vaata, Allani! Ma tahtsin küsida, et kus kohas sa õige õppima hakkad, kui eksamid algavad?» — «Miks sa seda küsid, tead ju isegi, et töötan alati raamatukogus...» —

«Tead, mis oleks, kui hakkaksime õige koos õppima. Ma olin talvel haige. Sa võiksid seletada mõnda asja. Istuksin su kõrval ja küsiksin mõnikord... Näitad mulle raamatust koha kätte, kust õppida tuleb... Oled nõus?»

Allan on nagu puuga pähe saanud. Oleks võinud kõike oodata, kuid seda... Ei, see on vast üllatus. Midagi senini tundmatut sooja ja hella valgub Allani teadvusse... See ettepanek valmistab poisile mingit kummalist, hingestavat rõõmu... Kas tõesti on teda, Allani, kellelegi tarvis? Siiani oli teda ju ainult pilgutud, tuupuriks nimetatud... Just Sirje oli teda alati kõige halastamatult narritanud ja

Talv on saabunud?

E. SAKI foto.

TÄHELEPANU!

Ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» kuulutati 25. novembril välja kirjandusvõistlus. Tuletame meelde kõigile sulemeestele ja värsiseppadele, kunstnikele, karikaturistidele ja fotomeestele, et tööde esitamise tähtajad lähenevad.

1. märts on olukirjelduste, jutustuste, luuletuste, valmide, lühinäidendite ja filmistsenaariumide laekumise tähtaeg.

15. maiks peavad laekuma jäljetonid, epigrammid, kirjanduskriitilised tööd, teatri- ja kinoretsensioonid, karikatuurid ja fotod.

1. aprill on kunstnikele tööde laekumise tähtajaks. Auhindadest loete järgmises numbris.

Toimetuse

(Järgneb.)

Tartu Riikliku Ülikooli kunstilise isetegevuse ja omaloomingu XIII olümpiaadi juhend

TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu XIII olümpiaad on TRÜ kollektiivide liikmete kunstilise isetegevuse ja omaloomingu alane ülevaatus, mille eesmärgiks on arendada kultuuritööd üliõpilaste hulgas, tugevdada olemasolevaid ja luua uusi kunstilise isetegevuse kollektiive, välja selgitada uusi isetegevuslasi ja tõsta olemasolevate isetegevuslaste meisterlikkust, suuredada kunstilise isetegevusega tegelevate üliõpilaste arvu, süvendada nõukogude noorsoo ja üliõpilaste traditsioone ning arendada üliõpilaste omaloomingut komsomoli, noorsoo- ja üliõpilastele teematilal. Olümpiaad selgitab parimad üksikesinejad ja kollektiivid ning parima kursuse, osakonna ja teaduskonna kunstilise isetegevuse alal.

I OLÜMPIAADI LÄBIVIIMISE KORD JA JUHTIMINE.

Olümpiaad toimub kahes etapis: I etapp — kursustel ja osakondades 7. veebruarist — 20. märtsini 1961. a.

II etapp — teaduskondade vahel 21. märtsist — 8. aprillini 1961. a. Märkus. Näidendid esitatakse eraldi, vastavalt iga teaduskonna soovile, kuid hiljemalt 6. aprilliks 1961. a.

Parimate väljaselgitamine kursustel ja osakondades on soovitatav läbi viia kursuse ja osakonna õhtul. Parima teaduskonna või osakonna väljaselgitamiseks võetakse arvesse:

1. a) teaduskondade kunstilise isetegevuse ja omaloomingu ülevaate lõppkontserdid;

b) olümpiaadi I vooru tulemused. 2. a) osavõtt üleüldkoollisest ametühingu klubi poolt korraldatud kunstilise isetegevuse õhtustel, kontserditel jne.; b) osavõtt TRÜ suurte isetegevuskollektiivide tööst.

3. TRÜ klubi kohvikus organiseeritud üritused. 4. kursuste ja osakondade ning teaduskondade puhkeõhtud, kohtumised, šefluskontserdid jne.

Parimate isetegevuskollektiivide ja üksikesinejate väljaselgitamine toimub üleüldkoollise olümpiaadi žürii poolt teaduskondade olümpiaadi lõppkontserditel esinenud isetegevuslaste seast.

Žürii poolt valitud parimad isetegevuslased esinevad TRÜ kunstilise isetegevuse ja omaloomingu XIII olümpiaadi lõppkontserdil TRÜ aulas.

Organiseerimiskomitee ja žürii poolt valitud parimad üksikesinejad, isetegevuskollektiivid ja parimad üleüldkoollised suured kollektiivid suunatakse Eesti NSV kõrgeimate õppeasutuste üliõpilaste kunstilise isetegevuse ja omaloomingu olümpiaadi lõppvoorule, mis toimub Tartus 13.—17. aprillini 1961. a.

Olümpiaadi üldjuhtimist teostavad TRÜ ametühingukomitee, TRÜ ELKNO komitee ja TRÜ klubi poolt moodustatud olümpiaadi organiseerimis- ja läbiviimise komitee (edaspidi «organiseerimiskomitee») koosseisus:

Liikmed — klubi juhataja (Siimer), klubi kunstiline juht (Voites), klubi juhataja esimees (Vilu), teaduskondade ametühingu büroode kultuurmassilise sektori juhatajad Ajaloo-Keelte, (Viirre), Matemaatika-Looduse, (Bichele), kehakultuuriosakond (Sahva), Majandus, (Hüüs), Õigust, (Lott), Arstid, (Kapp), adm. maj. osakond (Kisper), TRÜ ametühingu kultuurikomisjoni esimees (Lupp) ja TRÜ ELKNO komitee kultuurimassilise töö sektori juhataja (Lauristin).

II OLÜMPIAADI TINGIMUSED.

1. Olümpiaadist võivad osa võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed (üliõpilased, õppejõud, teenistujad ja töölised).

2. Isetegevusõhtute kulgemise eest on vastutavad täiel määral vastavate teaduskondade ametühingubürood.

3. Olümpiaadi I vooru üritustest teatada organiseerimiskomitee esimehele vähemalt 2 päeva enne vastava ürituse toimumist.

4. 2 päeva enne teaduskonna lõppkontserti esitada teaduskonna kultuurikomisjonidel organiseerimiskomitee esimehele kirjalikult:

a) lõppkontserdi detailne kava
b) lõppkontserdil esitatavad omaloomingulised palad
c) aruanne I vooru teostamisest.
5. Olümpiaad toimub järgmistes žanrides:

- vokaalmuusika koorilaul vokaalansambliid vokaalsolistid
- instrumentaalmuusika orkestrid instrumentaalsambliid instrumentaalsolistid
- näite- ja sõnakunst muusikalised lavastused sõnalavastused (draama, komöödia) lühilavastused stseenid deklamaatorid katkendid sõnakunstnikud
- võimlemine rühmvõimlemine üksikvõimlemine
- akrobaatika rühmad üksikesinejad
- püramiidid
- rahvatants ja koreograafia nais-, mees- ja segarühmad solistid
- agitbrigadid
- originaalžanrid
- Iga teaduskonna lõppkontserdil peavad olema esindatud järgmised isetegevuskollektiivid ja üksikesinejad:

vokaalansambliid instrumentaalsambliid kunstilise isetegevuse agitbrigadid võimlemisrühmad vokaalsolistid instrumentaalsolistid üksikvõimlejad tantsusolistid sõnakunstnikud konferansjee

III OLÜMPIAADI HINDAMINE.

A. Kõikide isetegevuskollektiivide, üksikesinejate ja ettekantud omaloomingu hindamine toimub olümpiaadi žürii poolt teaduskondade lõppkontsertide põhjal kümnepunktilises süsteemis.

Üksikesineja või kollektiivi poolt esitatavate palade hulk ei ole piiratud, kuid hindamiseks tuleb vaid kuni 3 parimat esinemist või teost, mille hinnate aritmeetiline keskmine korrutatakse allpool tähendatud koefitsientidega (koefitsiendiga korrutatakse, kui hinne on vahemalt viis):

koorikollektiivid (kooris peab olema vähemalt 25 inimest)	5
vokaalansambliid duetid, tertsetid, kvar-tetid	1,5—2,5
vokaalsolistid orkestrid	2
instrumentaalsambliid instrumentaalsolistid suurlavastused	2—3
lühilavastused ja stseenid	1,5—3
deklamaatorid ja sõnakunstnikud	2
tantsurühmad (rühmas peab olema vähemalt 4 inimest, paaritantsu puhul aga 8 inimest)	4
kunstilise võimlemise ja akrobaatika rühmad (alates 4 inimesest)	4
kunstilise võimlemise ja akrobaatika üksikesinejad	2
agitbrigadid omalooming (sõnalised ja muusikalised palad, võimlemisrühma kavad ja rahvatantsud)	2—5
tantsusolistid originaalžanr	3—5 2 1—5

Märkus. Vokaalansambliid, instrumentaalsambliid, lühilavastused ja stseenid, agitbrigadide, omaloomingu ning originaalžanri koefitsient sõltub esitatud omaloomingu või pala seadest-kvaliteedist.

Eelmistel olümpiaadidel (sama kollektiivi poolt) esitatud ettekan-deid või omaloomingut ei hinnata. Iga omaloomingulist pala hinnatakse ainult esmakordsel esinemisel žürii ees.

Esinejate saatjaid hinnatakse samuti 10-punktilises süsteemis, kusjuures kahest suurema arvu saatjate puhul saate eest saadud hinne korrutatakse koefitsiendiga 2. Punktide arvustuse tulevad ühe isiku poolt 2 kõige kõrgema hinde saanud saadet. Saatja punktide arvustatakse sellele teaduskonnale, keda antud saatja esindab. Kui saatja on aga väljastpoolt TRÜ-d, siis tema saadet ei hinnata.

Kui teaduskonna isetegevuskollektiivi koosseisus esinevad teiste teaduskondade isetegevuslased, kes ei moodusta 20% esinejatest, siis saadud punkte arvu teaduskondade vahel ei jaotata. Kui teisest teaduskonnast esinejate arv on suurem kui 20, siis jaotatakse saadud punktid pooleks. Kui teaduskonna kollektiivis esinevad inimesed väljastpoolt TRÜ-d, siis üldreeglina seda kollektiivi ei hinnata, erandjuhtumitel võidakse aga hinnata, kui selleks on eelnevalt taotletud organiseerimiskomiteelt luba.

Kui isetegevuskollektiiv on esitatud palad selgese õppinud ühiskondliku juhendaja juhtimisel, siis arvustatakse teaduskonnale selle kollektiivi juhendamise eest täiendavalt punkte 50% saadud punktide arvust juhul, kui kuni 3 parema pala keskmine hinne on vähemalt 5. Punktide arvustatakse sellele teaduskonnale, kelle koosseisu kuulub antud ühiskondlik juhendaja.

Kui teaduskonna lõppkontserdil puudub moni I peatüki 6. punktis nimetatud ettekan-de liik, siis arvustatakse teaduskonnale miinuspunkte iga puuduva ettekan-de liigi ja omaloomingu eest ühe maksimaalse hinde ulatuses (maksimaalne hinne, s. t. 10 punkti korrutatud vastava liigi koefitsiendiga). Eraldi hinnatakse iga teaduskonna lõppkontserti kui tervikut, kusjuures hindamisele kuuluvad:

1. õhtu organisatsiooniline külg (ürituse täpne algus, kontsertosa näidetate kulgemine, sobiva pikkusega vaheaajad kogu õhtu vältel).

2. Kava ülesehitus (nii temaatilisest, sisulisest kui ka dünaamilisest küljest võetuna).

3. Repertuaari kasvatustlik külg.

4. Esinemiskultuur (kehtiv kontsertosa esinejate kohta).

5. õhtu seltskondliku osa sisustamine.

Iga lõik kuulub eraldi hindamisele 10-punktilises süsteemis. õhtu üldhindeks võetakse saadud hinnete summa.

B. Olümpiaadi I vooru tulemusi teaduskondade paremusjärjestuse määramisel hinnatakse järgmiselt: saadud punktide arv võrdub kahe ja poole kordse protsendi arvuga, mille moodustab esimeses voorus esinejate arv teaduskonna üliõpilaste üldarvust

punktid = 2,5 × $\frac{\text{esinejad} \times 100}{\text{üliõpilaste üldarv}}$

Märkus. Iga esineja tuleb arvesse ainult üks kord. Suurema üliõpilaste arvuga teaduskonnale võimaldatakse kasutada rohkem juhendajaid.

C. Osavõtu eest üleüldkoollisest klubi poolt korraldatud isetegevusõhtustel, kontserditel jne. (ka väljaspool TRÜ-d) arvestatakse teaduskonnale iga isetegevuslase esinemise eest ühel üritusel 2 punkti. Siia hulka ei kuulu esinemine TRÜ suurte isetegevuskollektiivide koosseisus.

Märkus. TRÜ suured isetegevuskollektiivid on:

koorid rahvakunstiansambel puhkpiliiorkester üleüldkoolline näitering sümfoניותorkester «HARVLEK» üleüldkoolline naiste-võimlemise rühm

D. Iga teaduskonna isetegevuslane, kes võtab regulaarselt osa ühest või enamast TRÜ suure isetegevuskollektiivi tööst, annab oma teaduskonnale 3 punkti osavõtu eest iga suure kollektiivis eraldi (vastav nimekirja esitatakse olümpiaadi organiseerimiskomitee esimehele kollektiivide juhataste poolt)

E. TRÜ klubi kohvikus organiseeritud ürituste eest arvestatakse teaduskonnale maksimaalselt 50 punkti (hinne 10-punktilises süsteemis korrutatud koefitsiendiga 5)

Märkus. Ürituste organiseerimisel tuleb silmas pida:

a) nõutavat ürituste arvu (8); b) ürituste sisulist ja kasvatustlikku väärtust; c) üritustest osavõtivate kohvikukülastajate arvu; d) et üritusi võib läbi viia nii üliõpilisest kui ka väljastpoolt üliõpilisest esinejatega. e) et üritused toimuksid ametühinguklubi materiaalse abita.

Arvestust ja aruandlust organiseerimiskomiteele klubi kohvikus toimunud ürituste kohta annab kohvikukogu.

F. Toimunud kursuste, osakondade ja teaduskondade puhkeõhtude, kohtumiseõhtude, šefluskontsertide jne. eest arvestatakse teaduskonnale kuni 50 punkti Iga toimunud ürituse eest eraldi, juhul kui teaduskonna ametühingubürood esitavad organiseerimiskomiteele toimunud ürituste täpsed kirjeldused hiljemalt kaks päeva enne teaduskonna lõppkontserdi toimumist.

Märkus. Nii klubi poolt organiseeritud üleüldkoollisest üritustest osavõttu kui ka kursuste, osakondade ja teaduskondade ürituste läbiviimist arvestatakse 7. veebruarist 1961. a.

Teaduskondade lõplik paremusjärjestus määratakse kindlaks saadud punktide summeerimise teel.

IV. OLÜMPIAADI ŽÜRII.

Olümpiaadi esinemiste hindamiseks moodustatakse TRÜ ametühingu klubi poolt kooskõlas TRÜ partei-, komsomoli- ja ametühingukomiteedega olümpiaadi žürii, kuhu kuuluvad vastavate erialade spetsialistid. TRÜ partei-, komsomoli- ja ametühingukomiteed esindavad TRÜ klubi esindajad.

Žürii töökooalekud toimuvad vahetult pärast teaduskonna lõppkontserti. Nendest koosolekustest on kohustatud osa võtma vähemalt 6 žürii liiket. Nimetatud koosolekustest on veel kohustatud osa võtma:

a) vastava teaduskonna ametühingubüroo esimees
b) teaduskonna ametühingubüroode massilise kultuurilise töö sektori juhatajad
c) ametühinguklubi juhataja või kunstiline juht
d) ametühinguklubi poolt määratud sekretär.

Žürii teostab hindamist ametühinguklubi ja ametühingukomitee poolt kinnitatud hindamissüsteemi alusel.

Kokkuvõtte žürii töö ja kogu olümpiaadi tulemustest teevad organiseerimiskomitee ja ametühinguklubi hiljemalt 9. aprilliks 1961. a.

Teaduskonnale ei ole õigust esitada žüriile pretensioone. Igasugused arusaamatused hindamise küsimuses lahendab organiseerimiskomitee.

Kui mõnel teaduskonnal jääb juhendis ettenähtud ajaks mõnel alal aruanne esitamata, jääb see osa teaduskondade punktide arvustusest välja.

V. AUTASUSTAMINE.

1. Üldkokkuvõttes parimaks osutunud teaduskonda autasustatakse TRÜ ametühingukomitee poolt väljapandud rändvimpiliga.

2. Kolme parimat teaduskonda autasustatakse aukirjadega.

3. Olümpiaadi autasustatakse igal kavasse kuuluval alal kolme paremat aukirjaga.

Märkus. a) Olümpiaadi tulemustest avaldatakse ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool». b) Loosimise tulemusena kujunesid teaduskondade lõppkontsertide ajad järgmisteks: 25. III Arstiteaduskond 26. III Ajaloo-Keelte-teaduskond

1. IV Õigusteaduskond 2. IV Matemaatika-Loodusteaduskond

3. IV Kehakultuuriosakond C. TRÜ XIII kunstilise isetegevuse ja omaloomingu lõppkontsert toimub TRÜ aulas 9. aprillil 1961. a.

Kursusehooldajad!

21. detsembril võtsite vastu otsuse, et igal kursusel valitakse kirjasaatja ülikooli ajalehele.

Seni on otsus täidetud ainult ühel kursusehooldajal (meie andmetel).

17. veebruariks ootame andmeid valitud kirjasaatjate kohta kõigilt kursustelt, et organiseerida kirjasaatjate nõupidamine.

HEAD JA HALBA

(Algus 2. lk.)

komisjonidel ja komsomoliorganisatsioonidel.

Filosoofias, nagu eksamivastused on näidanud, tuleb rohkemvõltselt puudulike hinnate esinemise põhjusi näha ka selles, et erialal ja muudes õppeainetes ning seminaride töös ei pöörata nõutaval määral tähelepanu filosoofiliste küsimustele ja üliõpilaste ideelis-teoreetilise mõtlemise arendamisele. Sellest ongi tingitud ülalnimetatud asjaolu, et üliõpilane ei suuda leida mingit seost teatava filosoofilise probleemi ja oma eriala vastavate küsimuste vahel.

Eksamisessiooni käigus selgus, et õppejõud on mõnevõrra tugevdanud nõudeid eksamitel, ühtlasi tuleb aga tõsiselt selgitada mitterahuldavate hinnate põhjusi.

Tuleb teha tõsiseid etteheiteid dekanadaile, et vaatamata korduvalt

esinenud puudulikele hinnatele on talutatud siiski viienda kursuseni sellised üliõpilased, nagu E. Jerohina, T. Lesnikova, G. Navagina, A. Lillemets, kes ka käesoleval eksamisessioonil said mitterahuldavaid hindadeid.

Eksamitulemused näitavad, et esineb veel suuri puudusi üliõpilaste iseseisva töö organiseerimisel nii kateedrite kui ka üliõpilaste eneste poolt. Kateedrites on veel vähe üliõpilaste kättesaadavaks tehtud meetodilisi juhendeid ja muid iseseisvaks tööks vajalikke õppemateriale. Kevadsemestril on tunniplaanilist tööd märgatavalt vähenenud. Loodame, et õppejõud osutavad igakülgselt abi üliõpilastele iseseisvas töös, millele järgnevad ka paremad tulemused kevadisel eksamisessioonil.

L. ERINGSON,

Ajaloo-Keeleteaduskonna prodekaan

Palju helgeid õnnepäevi ühisel eluteel

EVA LIPSTUHLILE

ja

UNO MIRMELE

soovib raviosakonna kuues kursus

Alpinistid kodumägedel

Alpinism on lahutamatu seotud mägedega. Seekord otsustasid TRÜ alpinistid pöörduda üksnes Otepää kuppelmaastikuga. Võeti nõuks jätta rasked mägisaapad kõrvale ning veeta pool õppevahetust suuskadel.

Huvitav oli vaadata tänaval inimeste kaastundlikke, heatahtlikult muigavaid nägusid, kui 14 alpinisti kogunesid sõiduks Käärikule, suusad õlal. Otsustasime suusatamise asemel tegelda ka veeslaalomisega või vettehüpetega, sest rentis voolas kevadiselt vesi... Kuid Kääriku võitis meid vastu lumega. Ei ole vist palju õeldud, kui pidada Käärikut meie vabariigi lu-

merikkaimaks paigaks.

Hommikul kell 8.00 äratus, hommikusöök ja siis suuskadele. Vahepeal lõuna ja siis jälle suusad. Nii möödusid imekiiresti 6 päeva. Kõige sügavam mulje saime laagri viimasel päeval. Sooritasime koos laagris viibivate kehakultuuriosakonna üliõpilastega suusamatka. Kääriku ümbruskonnas. Muljet süendas veelgi ideaalselt ilus ilm.

Alanud semestriks saime juurde palju uut jõudu ja tahet. Selle kõige eest alpinistide poolt suur «Aitäh!» suusaspordi kateedritele, eriti sm. O. Allikasele.

A. UUSNA

«KUIDAS MEELDIS?»

Talvisel õppetöö vaheajal võtsid ülikooli laskurid vastu külalisvõistlejaid Moskva Naftakeemia ja Gaasitööstuse Instituudist. Moskvalastega seovad meie laskureid tihedad sidemed. Kahe küllaltki tugeva kollektiivi vaheline esimene sõpruskohtumine oli 1958. a. Moskvast. Seni pole ülikooli laskuritel õnnestunud veel moskvallasi üldkokkuvõttes võita. Kuid iga aastaga muutub võistlus üha tasavõrsemaks ja huvitavamaks.

Üldkokkuvõttes võitsid matškohtumise külalised 4 miinuspunkti. Meie võistkonnal oli üks miinuspunkt rohkem.

Külalised tutvusid ka meie igapäevase eluga ja Tartu vaatajaskonnaga. Püüdsime

nende huvisid ja soove rahuldada. Külalistele meeldis väga meie kohvik-klubi. Oli kuulda häält, et ka Moskvast võiks luua üliõpilaste vaba aja veetmiseks sellise mugava koha. Palju kiitvaid sõnu öeldi uue klubi ja Pälsoni tänava uue ühiselamu kohta.

Vahetult enne ärasõitu esitasin mitmele külalisvõistlejale küsimuse: «Kuidas meeldis?» Kõige üksmeelseks vastuseks oli: «Väga!» Veel viimased käepigistused ja juba hakkaski rong liikuma, viies endaga kaasa külalised ja nende head mälestused Tartust.

Uue kohtumiseni järgmisel aastal, ja juba Moskvast! P. GREENBAUM

TEADAANDED

Kõigil UTÜ suure nõukogu liikmetel ja osakonnanoõkugude esimeestel koguneda esmaspäeval, 13. veebruaril kell 16 koosolekuks TRÜ arvutuskeskusesse.

Päevakorras on kevadise konverentsi ja eelarve küsimused. UTÜ nõukogu esimees

*

TRÜ KINOLEKTOORIUM

Täna kell 19

Loeng «Sõja ja rahu küsimused kaasajal».

Lektor A. Vahemetsa.

Film «See ei tohi korduda».

*

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, täispäeval, 14. veebruaril kell 19 demonstreeritakse järgmisi filme: «Kongo sündmuste puhul» «Jutustus kaitsealustest» «Krasnõi treugolnik'ust» «Kaug-Ida meredele».

Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi käesoleva semestri esimese

õritusena toimub pühapäeval, 12. veebruaril ekskursioon K. E. Sõõdi sünnipaika Lohkval.

Kogunemine kell 10. Jalakäijate siila juures. Soodsa ilma puhul toimub matk suuskadel.

*

Looduskaitseringi esimene töökooalek toimub täispäeval, 14. veebruaril kell 20 geograafia suures auditooriumis Vanemuise tn. 46.

Päevakord:

1. «Suviselt praktiliselt Polaar-Uraalis» (ettekanne IV kursuse botanikutele).

2. Informatsioonilisi teateid.

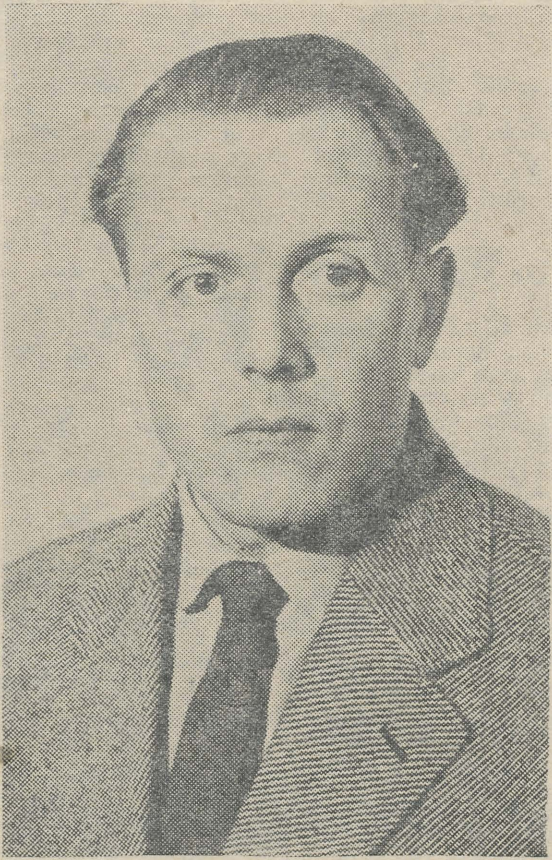
Ringi juhatus

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk Tartu Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 1302. MB 00742.

ESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

TEMALE ANTI KOMSOMOLI AURAAMAT

Kommunistliku partei liige Lembit Bartels õpib Oigusteaduskonna V kursusel. Ta on kursuse kom-somoliorganisatsiooni büroo liige.

KUIDAS LÄKS?

Pärast eksamissessiooni küsitakse tavaliselt ka teaduskonnalt: kuidas läks? Kuidas olid hinded? Matem.-Loodusteaduskonnas olid need sedakorda kaunis head, sest väga häid ja häid hindeid oli 77%, rahuldavaid 18,2%, mitterahuldavaid 4,7%. Läänud aastal oli samal ajal teaduskonnas 78% väga häid ja häid hindeid. Hinnete tase seega nimetamisväärselt muutunud ei ole.

Kuuldavasti on mõnes teaduskonnas hinded veelgi paremad. Sellest muidugi järeldust teha teaduskondade õppeedukuse kohta ei oleks õiglane ja õige. Õppeedukus on niivõrd komplitseeritud nähtus, hindamise alused ning teaduskondade spetsiifika on selles erinevad, et arvudest mehhaaniliselt järeldusi teha suurte rühmade õppetöö kohta. Veel aas-

tat kolm tagasi oli ka Matem.-Loodusteaduskonnas väga heade ja heade hinnete protsent 90 ümber, aga me ei leidnud selle normaalse olevat ja nüüd on olukord tõepoolest paranenud. Igal juhul võime konstateerida, et üliõpilased on neile eksamissessiooniks ettenähtud töö ära teinud üldiselt kaunis korralikult ja et eksamissessiooni tulemustega võib kõigiti rahule jääda.

Vähemates rühmades (osakondades) on aga hinnete vahekorrad kohati kaunis suured ja siin kajastavad nad nii puudusi kui ka häid külgi õppetöös.

Kõige nõrgemad hinded olid füüsikaosakonna pedagoogilises harus (29,1% rahuldavaid ja 17,8% mitterahuldavaid hindeid) ja füüsikaosakonna vene rühmas (24,1% rahuldavaid ja 3,1% mitterahuldavaid hindeid); kõige paremad olid hin-

(Järg 2. lk.)

Lühidalt

Autasustati

Suurte teenete eest nõukogude rahva tervise kaitsel ja arstiteaduse edasiarendamisel autasustas NSV Liidu Ülemnõukogu Presiidium oma seadlusega 11. veebruarist 1961 järgmisi Tartu Riikliku Ülikooli õppejõude:

LENINI ORDENIGA

Ernst Johannese p. Raudamit — Tartu Riikliku Ülikooli dotsenti;

TÖÖPUNALIPU ORDENIGA

Artur Jakobi p. Linkbergi — Tartu Riikliku Ülikooli professorit, Arstiteaduskonna dekaani.

See on tore!

Vastavalt kosmose uurimise programmile saadeti Nõukogude Liidus 12. veebruaril orbiidile Maa raske tehiskaaslane. Sellelt tehiskaaslaselt startis samal päeval juhitav kosmoserakett planeetidevahelise automaatjaamaga ja lendas kosmosesse Veenuse suunas.

Kogu maa jälgib Nõukogudema teadlaste, universumi vallutajate, uut hiigelsaavutust — planeetidevaheliste sidemete loomise sündi. Oleme uhked oma teadlastele!

Mõrtsukad süüpink!

Teade Kongo rahva ustava poja ja rahvusliku vabadusvõitluse väljapaistva juhi Patrice Lumumba ning tema kaasvõitlejate metsikust tapmisest vapustas kogu progressiivset inimkonda. See on suurim rahvusvahelise tähtsusega imperialistlik provokatsioon. See alatu mõrv lasub mitte ainult Tšombe, Mobutu jt. klikil, vaid ka imperialistlikul valitsusel, eriti aga Belgia kolonisaatoritel, kes toetasid oma käsilasi. Lumumba surm on suureks kaotuseks Kongo rahvale, kuid see ei pidurda, vaid veel enam, aktiveerib Aafrika võitlust iseseisvuse eest. Mingisugust andestust kuriteo süüdlastele, nad ei tohi pääseda õiglasest karistusest! Palavalt toetame NSV Liidu valitsuse ja rahvaste protesti Kongos toimunud kuriteo vastu.

L. ERINGSON

Valimised

Laupäeval, 11. veebruaril toimus Tartu Riiklikus Ülikoolis saadikukandidaatide ja usaldusmeeste üleseadmise Tartu Linna Tööraha Saadikute Nõukogusse.

Üksmeelselt esitati saadikukandidaatideks seltsimehed E. Kivimaa (46. valimisringkond), L. Vainer (26.), L. Keres (28.), J. Mäll (44.), R. Hagelberg (14.), A. Mitt (30.), H. Pauts (153.), J. Lott (22.), K. Püss (101.), H. Kurm (174.), E. Abel (53.), T. Kaare (54.) ja I. Sildmäe (50.)

Raamatupalat

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 5 (471) Reedel, 17. veebruaril 1961 XIV aastakäik

Põhjalikumate

Käesoleva õppeaasta detsembrikuul lahtisel parteikoosolekul vastuvõetud otsus päevarežiimi reguleerimise kohta tõstis antud probleemi kõikide teaduskondade tähelepanu keskpunkti ja andis tõuke senisest radikaalsemate abinõude otsimiseks küsimuse lahendamisel.

Ka Ajaloo-Keeleteaduskonnas arutati seda kõigis liinides — teaduskonna parteibürool, õpetatud nõukogus, dekanadis, metoodilises komisjonis ja kateedrites. Arutluste tulemuseks olid konkreetsed sammud õppekoormuse vähendamisel. Peaaegu kõik kateedrid vähendasid eriainetes õpetamise tundide arvu. Nii näiteks vähendati võõrkeelte osakonnas põhikeelt grammatika osas kõigil kursustel 1–2 tunni võrra nädalas (välja arvatud viimane kursus), asendades selle iseseisvate praktiliste kirjakeelide harjutustega. Eesti keele ja kirjanduse osakonnas vähendati soome keele, eesti kirjanduse ajaloo ja vene kirjanduse ajaloo tundide arvu 1 tunni võrra nädalas. Ajaloo-osakonnas kärbiti ühe tunni võrra NSV Liidu ajaloo ja uusaaja loenguid. Vene keele ja kirjanduse osakonnas — dialektoloogiat ja valikkursust. Peale selle vähendati ajaloo- ja võõrkeelte osakonnas nooremalt kursustel lisaspetsiaalsuse loenguid samuti 1 tunni võrra nädalas. Iseseisvalt õpitut kontrollitakse kontrolltööde kaudu või kollokviumide abil.

Tundide arvu piiramise tagajärjel alanes nädalatundide üldarv kõigis osakondades 32-lt 30-le. Õppetöö ei kesta üle kella 15. Kui ka eriõppus ära jääb, siis väheneb tundide arv nädalas 28-le, mõnel kursusel isegi 27-le, millist arvu võib juba pidada normaalseks õppekoormuseks.

Ühiskondliku töö koormuse vähendamiseks, mis mõnel puhul pole tähtsusetum õppe- ja teadusliku töö omast, on teaduskonna ühiskondlikud organisatsioonid käes-

oleval aastal ülesannete jaotamisel rangemalt silmas pidanud iga üksiku töötaja konkreetset koormust. Eeskätt on uusi ülesandeid jagatud neile seltsimeestele, kel varem ülesandeid ei olnud või oli neid vähemas ulatuses. Sellest seiskohast lähtudes valitigi teaduskonna ametiühingubüroosse uusi

teadmiste

liikmeid juurde; sama põhimõtet peeti silmas valimiseelses teoses rakendamisel.

Siinkohal tuleks mainida, et ühiskondliku töökoormuse ühtlustamist raskendab asjaolu, et paljudele seltsimeestele antakse ülesandeid väljaspool TRÜ-d seisvatelt organisatsioonidelt, kes ei kooskõlasta seda teaduskonna ühiskondlike organisatsioonidega. Seetõttu ulatub mõnel seltsimehel ühiskondlike ülesannete hulk kuni viiele kohustusele (sm-d Nedzvetski, Kurm, Taev, Kask, Liimets jt.). Selles osas ei ole parteibüroo veel õiget tasakaalu saavutanud ning peab pingutusi jätkama, et olukorda normaliseerida.

Mis puutub koosolekute pidamisse, siis on teaduskonna kõik instantsid piiranud nende aega. Üldiselt on saavutatud, et koosolekud toimuvad ettenähtud aja raamides, s. t. kella 18-ni, kuid vahetevahel esineb siin olude sunnil veel «kõrvalehüppeid».

Üliõpilastele ühiskondliku spetsiaalsuse andmise korras peab parteibüroo vajalikuks ette võtta mõningaid muutusi.

Teatavasti kehtib praegu olukord, et üliõpilane peab omandama II kursusel pioneerijuhi kutse, III kursusel valmistuma lektoriks-propagandistiks, IV kursusel omandama mõne aineriingi juhtimise oskuse.

Nagu kogemused näitavad, ei võimalda siiski ainult üheaastane praktika omandada küllaldaselt vajalikke vilumusi. Sellepärast oleks otstarbekohane, et üliõpilane valmistub kogu õppeaja jooksul omal valikul ainult üheks

Ringid töötavad kindlate tööplaanide alusel. Plaanides on teaduslike tööde teemasid rohkem kui mõeldud aastal: ligikaudu 450. ÜTÜ nõukogu aga leidis, et esineb ka nokitsemist pisiteemade kallal, kus on puudu tõelise teadusliku töö vaimust. Eriti on see maksev Ajaloo-Keeleteaduskonna ringide tööplaanide kohta.

Näib, et ÜTÜ on siiski üle saamas oma paigaltammumise perioodist. Mida on selleks tarvis? Üliõpilaste poolt iga üliõpilase aktiivset kaasalõõmist teaduslikes ringides, administratsiooni poolt ühingu majandusliku baasi edasist kindlustamist.

L. ILVES

100. number

Neil päevil ilmus geoloogiaosakonna seinalehe «Vasar» 100. number. Sel puhul toimunud geoloogiaringi juubelikooalekul jutustas geoloogiaringi juhendav õppejõud H. Viiding «Vasara» minevikust, rikkalikult traditsioonidest. Oma olemasolu 13 aasta jooksul on seinaleht olnud geoloogiaosakonnas ja geoloogiaringis toimunud sündmuste ning ürituste tõeliseks peegeldajaks. Selle aja kestel ilmunud rohkem kui 700 artiklit käsitlevad väga mitmesuguseid küsimusi: teaduslikke probleeme, üliõpilaste tööd ja õpinguid, vaba aja veetmist jne. Geoloogiaringi koosolekul moodustati ka seinalehe uus toimetis. «Vasara» toimetajaks valiti II kursuse üliõpilane Heino Koppelmaa.

P. JÖGAR

ühiskondlikuks spetsiaalsuseks, kuid seda põhjalikumalt. Seejuures on mõeldud muidugi ühiskondlik-poliitilist spetsiaalsust.

Päevarežiimi probleemide arutamise käigus kerkis üles rida uusi küsimusi.

Avaldatakse arvamust, et ka ühiskonnateaduste õpetamise osas võiks seal, kus head õpikud olemas, loenguid suuremal määral ära jätta ning asendada need seminari-dega, mis aitaksid kaasa üliõpilaste paremale orienteerumisele filosoofilistes probleemides. See võimaldaks üliõpilastel rohkem tutvuda ühiskondlik-poliitilise kirjanduse allgallikatega ning süvendada oma teadmisi selles osas.

Teravalt tõusis üles õpikute kirjastamise probleem. On ju selge, et üliõpilaste iseseisva töö mahu suurendamise üheks eeltingimuseks on vastavate õpikute ja õppeabinõude olemasolu. Reas ainetes on uute õpikute käsikirjad ammu valmis ja ootavad trükkimist (näit. saksa keele õpik, Rooma ajaloo õpiku tõlge jt.), kuid Riikliku Kirjastuse praeguse töötempo juures on väljavaated selles osas lausa sünged. Nii üliõpilased kui õppejõud oleksid ülikooli kõrgematele instantsidele väga tänulikud, kui selles suunas radikaalsemaid samme ette võetaks.

Loomulikult jääb ka õppejõudude

huvides

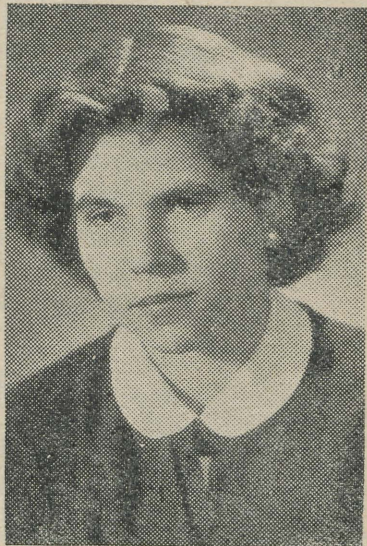
esimeseks ülesandeks teha tõsiseid pingutusi loengukonspektide ja metoodiliste juhendite kiiremaks valmistamiseks ning paljundamiseks; selles osas on teaduskonna kateedritel veel väga palju tarvis ära teha, et kindlustada iseseisvaks tööks vajalikke eeltingimusi.

Lõpuks jääb loota, et üliõpilased oskavad hinnata neid samme, mis tehakse õppeprotsessi paremaks, kasutavad põhjalikult ära iseseisvaks õppe- ja uurimistööks eraldatud aja ning ilmutavad eeloleval kevadisel eksamissessioonil senisest hõõpis paremaid teadmisi.

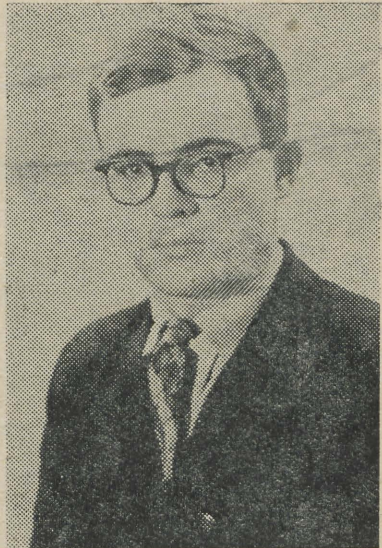
A. HABERMAN,

Ajaloo-Keeleteaduskonna parteibüroo sekretär

Neid premeeriti teaduslike tööde eest

MARE LEPP
raviosakonnast sai I preemia

VLADIMIR HIZNIAKOV
füüsikaosakonnast sai II preemia

Kuidas läks?

(Algus 1. lk.)

ded geoloogiaosakonnas (88,6% väga häid ja häid hindeid). Tuleb märkida, et ka eelmisel aastal olid füüsikaosakonna pedagoogilise haru üliõpilased «nõrgad» ja geoloogiaosakonna üliõpilased kõige paremad. Millega seda seletada?

Et geoloogiaosakonna üliõpilaste hinded on head, tuleb vist küll peamiselt sellest, et siin on vähe üliõpilasi (5 üliõpilast kursusel); valik oli väga range, ainult kõige paremad pääsesid õppima ja õppetöö sellise väikese rühmaga on igal juhul produktiivsem kui suure rühmaga.

Füüsikaosakonna pedagoogilises harus aga ei näi miski klappivat. Kõrgema algebra eksamil said näit. 50% üliõpilastest mitterahuldava hinde, 10% üliõpilastest ei ilmunud üldse eksamile, eksami sooritas seega kõigest 40% üliõpilastest. Tõsi küll, osa üliõpilasi ei pääsenudki eksamile, sest et neil vastav arvestus oli õiendamata. Osa üliõpilasil on siin arvestust võlgu ka teistes ainetes. Muidugi ei ole see normaalne ja õppetööga näib siin midagi korrrast ära olevat. Samal ajal jääb aga mulje, et füüsikaosakonna pedagoogilisesse harusse ei ole võimalik olnud saada parema ettevalmistusega ja andekamaid üliõpilasi. Teoreetilised alad võtavad paremiku. Normaalne see ei ole. Tahes-tahtmata tuleb jällegi korrata: esimesele kursusele võetagu enam üliõpilasi, lõplik kontingent tuleks kujundada alles esimese õppeaasta lõpuks. Ka näib füüsikaosakonna pedagoogide haru I kursuse tööplaani olevat liigselt koormatud; siin tuleks midagi ümber korraldada.

Silma paistab suur mitterahuldavate hinnete % ka matemaatikaosakonna I kursusel kõrgemas algebras ja bioloogiaosakonna I kursusel anorgaanilises keemias (25% mitterahuldavaid). Vist tuleks siingi olukorda lähemalt analüüsida.

Teistest küljest äratav tähelepanu ka liberaalitsemine mõnedes kaatedrites resp. mõnede õppejõudude

juures. Rida õppejõude atesteerib — ja seda juba mitmendat aastat — ainult hinnetega väga hea ja hea. See ei ole normaalne, sest samad üliõpilased saavad teiste õppejõudude juures hoopis teist laadi hindeid. Kui niisugune «väga hea» õppepõuekus oleneb õppeaine lihtsusest ja kergusest, siis võiks niisugustes ainetes loengud hoopis ära jätta või õppeprogramm tuleks revideerimisele võtta.

Metoodilise komisjoni liikmed külastasid 16 õppejõu eksameid. Külastamise eesmärgiks oli muidugi õppejõudude metoodiline abistamine. Samaaegselt koguti rohkesti materjali, mida õppetöö ja eksamineerimise paremustamisel tuleks edaspidi arvestada. Ma ei tahaks siin minna üksikasjadesse, aga ühele asjaolule juhiksin tähelepanu: kaunis mitmel õppejõududel ei ole küllaldaselt määral eksamineerimisoskust. Esineb rohkesti kasüsimusi, tühje või etteütlevald küsimusi, osa neist on laialivalguvad, ebaselged, liigselt pikad ja — mis peaasi — ikkagi nad ei aita välja selgitada üliõpilaste teadmiste ja võimete taset. Mõned õppejõud viidavad palju aega lisaküsimuste väljamõtlemisega, selle asemel et esitada selget, sisukat ning tabavat küsimust. Mõned õppejõud seletavad ja «aitavad» liigselt palju, teised, vastuoks, on eksamil liigselt passiivsed, võiks öelda isegi mugavad, ei korrigeeri sisulisi eksimusi, rääkimata keelelistest ja loogilistest lohakustest. Mõned lepiavad sellega, et üliõpilased kogu aeg räägivad, nad ei pööra tähelepanu vastaja «kõne» sisule. Kahtlemata on see omamoodi nõrkus ja üliõpilased oskavad seda nõrkust suurepäraselt kasutada. Soovida jätab ka hindamisoskus.

Halb on see, et sellelaadsed metoodilised vead ei taha kuigi märgatavalt väheneda ja vist sellepärast, et ollakse arvamisel, nagu ei oleks eksamineerimiseks vaja mingit oskust ega metoodikat. Aga see ei ole siiski nii.

Prof. J. AUL,
Matem.-Loodusteaduskonna
metoodilise komisjoni
esimees

ХОРОШО! ОЧЕНЬ ХОРОШО!

Vana Tallinna kitsad tänavad ja siksak-kontuurid olid vaevalt kunagi varem leidnud korraga nii palju eri nahavärviga ja erinevaid keeli kõnelevaid imetlejaid kui nüüd, jaanuarikuu lõpupäevil. Nädal aega kõlasid siin rahu- ja sõpruslaulud ligi 20 eri rahvuse esindaja suust. Moskva ja Leningradi kõrgemates õppeasutustes õppivaid välismaa noori tõi talvisesse Tallinna meie kutse osa võtta teistest noorsoo rahvusvahelisest sõprusnädalast ja samuti nende soov tutvuda selle väikese maaga, mida enamik külalisi tundis senini vaid geograafia-õpikute järgi.

Sõprusnädala pidustused kujunesid omapäraseks väikeseks festivaliks. Siin sõlmiti palju uusi tutvusi, oli huvitavaid vestlusi, ühiseid küllaskäike, oli vaidlusigi ja lõbusaid õhtuid tantsude ning mängudega. Külaliste muljed olid head. «Хорошо! Очень хорошо!» sai otse traditsiooniliseks hüüdeks. Kuulsime siis üheaegselt rütmikaid neegri-laule, kurblik-igatsevad viise kaugest Nepaalist, nukraid poola meeloodiaid ja hoogsaid saksa naljalaule.

* * *

Meid kõiki ühendas vene keel. Tõsi küll, Boliivia noormees Hil-

berto Pedroza oli alles üsna hiljuti saabunud Moskvasse ja oskas vene keelt alles vähe, ent sellest hoolimata jälgis ta kõike huviga ja talletas vajaliku, eriti, mis puutus ta erialasse — agronoomiasse.

Ühel kohtumisel ütles Hilberto: «Boliivias, oma kodumaal, ei osanud ma uneski näha, et ühel maal võivad olla sellised võimalused õppimiseks, kui teil Nõukogude Liidus. Ma olen õnnelik, et saan õppida siin.»

Filoloogide oli meie hulgas küll vähe, ent keelekõnemustele veeres jutt üsna tihti. Vene keel on saamas maailma tähtsaimaks keeleks, seda kinnitasid kõik. Vaideldi üldse võõrkeelte tundmise vajalikkuse üle. Peaaegu kõik külalised kõnelevad peale oma emakeele hästi üht võõrkeelt ja õpivad nüüd inukalt vene keelt.

* * *

Meie kõigi lemmikuks sai peagi väike tõmmu sansibarlane Usi Khamis Haji — alati lõbus ja temperamentne. Usi jutustas meeleldi oma väikesest kodumaast Sansibarist Aafrika idarannikul, kus veel praegu peremehetsevad Ingliise imperialistid.

«Mul on hea meel, et ka Eestis leidsin ma nii palju Aafrika sõp-

Baconi 1597. a. ilmunud kümnest esseest koosnev kogumik kasvas 1625. aastaks pidevas isiklike kogemuste tuginevas kirjutamise ja ümbertöötamise protsessis raamatuks, mis sisaldas viiskümmend kaheksa tuumakuselt ja mõttetiheduselt ületamatut ning paljudel juhtudel üle aegade kestva väärtusega esseed. Toome siin näitena essee «Õpingutest».

Õpingud on rõõmuks, kaunistuseks ja osavuseks. Rõõmu leidmiseks kasutatakse neid peamiselt eraelus ja üksinduses, kaunistuseks vestluses ja osavuseks asjade üle otsustamisel ning nende korraldamisel. Sest praktilised mehed võivad täide saata ja võib-olla ka üksikasjade üle ükskõik otsustada, kuid üldised nõuanded ja asjade põhikavad ning korraldus õnnestuvad kõigil nendel, kes on õpetatud. Õpingutele liiga palju aega raisata on laisklemine; neid liiga palju ornamendiks kasutada on edevus; langetades otsust tervest nende reeglite kohaselt on pedantne koolitatus. Nad täiustavad loodust ja täiustuvad kogemuses, sest looduslikud võimed on nagu elavad taimed, mida tuleb õppimise teel kultiveerida, õppimine omakorda annab jälle juhiseid liiga üldiselt, kui kogemus ei ole talle piire seadnud. Riukalised mehed põlastavad õpinguid, lihtsameelsed imetlevad ja tar-

gad mehed kasutavad neid, sest ise nad ei õpeta endid kasutama, vaid õpingute tulemus on tähelepanekutega kogutud tarkus, neist väljaspool ja kõrge-mal. Ära loe selleks, et vastu võtta või ümber lükata, ega selleks, et uskuda ja pimesi õigeks pidada, ega ka selleks, et leida kõne- ja jutuainet, vaid selleks, et kaaluda ja arvesse võtta. Mõned raamatud on nuu-

et näida teadlikuna sellest, mida ta ei tea. Ajalugu teeb inimesi targaks, luule fantaasia-rikkaks, matemaatika teraseks, loodusfilosoofia sügavaks, moraali tõsiseks, loogika ja retoorika vaidlusvõimeliseks. *Abeunt studia in mores.** Veel enam, arukusel ei ole mingeid tõkkeid ega takistusi, neid võib välja juurida sobivate õpingutega, just nagu kehalistelgi haigus-tel on vastavad harjutused. Keeglimäng on hea neerukividele ja ristluuvalule, laskmine kopsudele ja rinnale, jalutamine kõhule, ratsutamine peale ja nii edasi. Niisiis, kui keegi ei suuda oma mõtteid koguda, õppigu ta matemaatikat, sest tõestustega on nii, et kui tähelepanu viivukski kõrvale pöörata, tuleb otsast alata; kui keegi ei tee asjade vahel kergesti vahet ja ei leia erinevusi, uurigu skolas-tikuid, sest nemad on *cymini sectores*;** kui keegi ei suuda asju põhjalikult analüüsida, kasutada üht asja teise tõestami-seks või illustreerimiseks, õppigu ta tundma kohtlulugusid; nii on iga mõistuse puudujäägi jaoks võimalik anda eri retsept.

Tõlkinud K. Vende

* Õpingud siirduvad (s. o. kujundavad) iseloomu.

** Kõõmneseemne lõhestajad, «juuksekarva lõhkiajad».

TILLUKESI

Naljakas küll, isegi parimast sõbrast võib äkki pedagoog saada.

Asja tabas see saatust Ajaloo-Keelteaduskonna neljandat kursust. Selle hämmastava muutuse üle on vastukajasi juba siin-seal liikumas, muidugi mõista, väga vähe, sest praktikandid on nii kinni, et suurkooli peal ei näe neid ilmaski ja ühiselamuski võib tabada ainult varahommikul ja hilisõhtul. Siiski õnnestus meil mõned neist üles otsida, et küsida, millised on esimesed muljed esimesest praktikast asjaosalistel enestel. Kibekiire töö tõttu napid vastused olid ligikaudu järgmised:

VELLO KAIMRE: «Pagaña keeruline on pedagoog olla. Mul on 6. klassis sellised elumehed koos, et tõstavad või lae pealt

ära. Iseseisvaid tunde pole veel olnud, pea tulevad need ka. Siiani on tulnud rohkem kuulata ja vaadata, et asjasse sisse elada. Esimene mulje, — eesti keele tunnid

KILLUKESI

nõuvad kõige rohkem tööd ja vaeva, ajaloolastel näiteks on asi lihtsam.»

NEEME ALJES: «Seltsimehed õpilased võtavad asja tõsiselt. Eks ma katsun ise ka teha, mis saab, ehk läheb korda. Tuntud väljend — kergem on teist õpetada kui ise teha — siin küll paika ei pea. Võõrkeelt on lihtsam ise õppida kui teistele õpetada.»

ULO ALLVEE: «Üle noatera pääsesin skalpeerimisest juba esimesel päeval. Poisid näppasid ühe tüdruku koti ja andsid tasapisi

tunni ajal edasi, kuni see jõudis viimasesse pinki. See peideti minu kõrvale ähvardusega, et kui ma selle välja annan, siis nõutakse vastu mitte vähem ega rohkem kui minu skalpi. Õnneks jäin siiski elu ja skalp on ka alles. Nüüd pais-tab, et pole eriti vigagi. Peaasi on külm närvi.»

PEET LEPIK: «Mul on 9. klass. Need on natuke suuremad, ja näib, et ka mõistlikumad. Ainult õppe-dukus on kohutav — terves klas-sis on kõigest üks õpilane, kellel on eesti keel 5. Üldiselt on asi hu-vitav, meelsasti annaksin juba mõ-ne tunni, ainult aega on napilt.»

Kokkuvõtteid teha ja tulemustest rääkida on veel vara — suurem ja kaalukam osa praktikast on alles ees. Aga näib, et tulemused kujunevad headeks, sest praktikantidel on energiat, tahet, ja mis kõige tähtsam — huvi.

Pärast esinemist võtab Usi Khamis Haji vastu tallinlaste tänu ja lilled.

ru. Aafrika rahvas teeb kõik, et vöidelda oma maa vabaks kolonialismi ahelatest.»

Stefan Rolewicz oli poolakas ja erialalt matemaatik. Temaga vestlesime me sageli paljudel teemadel.

«Inimene ei või piirduda oma k'sta erialaga» ütles ta. Olles ise matemaatika aspirant, tundis ta mitut võõrkeelt ja huvius ajaloost.

* * *

Tallinlased olid kõik teinud, et külalised õpiksid võimalikult mitmekülgset tundma Nõukogude Eestit. Ekskursioonid vaheldusid kohtumistega kunsti- ja kirjandus-tegelastega, üliõpilastega, töölis-

noortega, kooliõpilastega, pioneeri-dega.

Mis meeldis külalistele kõige rohkem? Raske öelda.

Miroslav Fiala Tšehhoslovakiast oli võlutud eesti rahvarti-est. Ungari noormees Páli Gyögy oli lahutamatu oma filmiaparaa-dist ja Vana-Tallinnast. Bulgaar-lasele Margarita Tsvetkova-le meel-disid Tallinna kohvikud ja rumee-nia noormeestele eesti tantsuor-kestrid.

Kõikide ühiseid mõtteid aga väl-jendas väike tumedasilmne Ne-paali noormees Dibe Ratna Sake:

«Meil on hea meel, et me leidsi-me Eestis nii palju sõpru, et kogu eesti rahvas võitleb rahu eest, et

nõukogude rahvas ja Nepaali rah-vas ja teisedki teeavad kõik sel-leks, et poleks enam sõdu ja vae-sust, et valitseks suur rahu ja igavene rõõm.»

Päevad möödusid imekiiresti. Kuulasime Tallinna Pioneeri-de Pa-lee lastekoori ja meil tuli julusta-da eesti laulupidudest. Paul Keres andis simultaani, kus küll keegi ei võitnud suurmeisterit, ent polnud ka kedagi, kes varem ta nime ei teadnud. Kui tuul lubas, sõitsime jääpurjekaga Harku järvel.

«See oli haruldane, imetore. Xo-pouuo», ütles Usi, kes tegi jääga alles esimest tutvust.

Sõprusnädalast jäi tore, haarav ja kaunis mälestus. T. NUUT

Külalised Iraagist ja Nepaalist tutvuvad fotonäitusega Tal-linna kunstihoones.

«Niisuguseid rumalusi sina juba ei tee... Oled selleks liiga tark...» vastab Sirje ja juhib vestluse osavalt endisse roopasse. «Kuidas siis jääb? Kas võin tulla eksamite ajal?»

«Tule, tule!» vastab Allan teeseldud väarikusega, kuigi hinges liigutab end midagi niisugust, mis sunnib nagu kogu väarikust unustama ja ehtsa poisikeseliku vaimustusega hüüdma: «Tule, Sirje, tule juba homme, tule täna õhtul... Mul ongi kõrini sellest üksildasest elust raamatukogus.»

«Noh, hüva! Tubli! Head aega siis!» tahab Sirje kannapealt ringi pöörata.

Hämmeldunud Allan, kes juba salaja oli lootnud, et temalegi naerataks jalgutuskäik romantilisel Toomemäel, püüab kogeldes küsida: «Ku-ku-kuhu nüüd?» —

«Ratsabaasi! Mul on seal treening!» vastab Sirje ja teeb nobedalt minekut.

Allan on jällegi üksi. Üksi, nagu ta on olnud alati. Ometi on selle päeva üksinduses midagi enneolematut. Toomemäelt tuhivev kevadtuul paistab jutustavat Allanile tulevase õnne muinasjutu... Taevakumm on nagu veelgi kõrgunud... Kogu olelus on kuidagi avaram. «Miks see Sirje küll tormas sinna ratsabaasi nii kibekiiresti? Küllap ta ikka tõesti pidi minema...»

Sirje oli kindlasti juba mitu tiiru ümber maneeži teinud, kui Allan alles tuppä jõudis. Veel kaua oli ta hulkunud Toomemäel. Esmakordselt elus märkas temagi vastutulevaid paarikest. Tahtmatult tikkus pähe mõte:

«Jalutage, jalutage! Varsti olen minagi teile seltsiks... Minu Sirje on aga kümme korda ilusam kui see vastutulev nõiunina, kes paiskab olevat unustanud kogu maailma ja kudrutab oma noormehega...»

Ka Sirje meenutas ratsutades möödunud päeva. Ta teeb seda küll pisut teises laadis. Sirje põhimõtteks on, et tuleb osata elada. Selgi päeval on ta sooritanud küllaltki hea tehingu. Allan on muidugi igavene veidrlik... Ükski korralik tüdruk ei vaatagi niisuguse poole, kuid liginevad ju eksamid... Enne eksameid ja eksamite ajal võib endale ajutiselt lubada ka sellist sõprust. Häda ei anna ju häbeneda!

2.

Siis nad lõpuks tulidki, need hirmsad eksamid. Isegi Allan ei saanud enam kurta kaaslaste vähesuse üle raamatukogus. Viimane kui toolike oli alati kinni. Õppimiseks kasutati isegi aknalaudu. Kõik nagu mullu ja ülemullugi — ainult üsna pisikesed erinevused. Allanil on võimalus tooli kohta enda kõrval ütelda, et see on juba «kinni». Truult ja innukalt hoiab ta kohta Sirjele. Ei läbenud õõselgi korralikult magada. Akki ei ärka hommikul õigeaks ajaks — jääb raamatukogus kohast ilma, Egas Sirjet või ometi aknalauale õppima saata. Pa-

Eksamite ajal

neb veel pahaks, kukub sõimama ega soovigi enam koos õppida. Siis aga varitseb jällegi üksindus. Senini oli Allanile täielikult piisanud kirja- ja keelemeeste seltskonnast luitunud raamatulehtedel. Sel kevadel tundus aga millegipärast, et too seltskond on siiski lootusetult kesine... Kesine või mitte, tegelda temaga tahes-tahtmatult siiski tuli, sest eksamineerijat huvitab just niimeelt kõik too kuiv ja kesine. Ta ei soovi kindlasti sõnakestki teada tollest uuest maailmast, kuhu Allan nüüd oli unistustes arglikult piiluma hakanud. Allan istub oma «põlisel» kohal raamatukogus. Valvab hoolikalt kõrval asuvat tooli. Päev aga kulub... Hommikust on saanud keskpäev... Nõrgemate närvidega uustulnukad tuupurite hulgast seavad juba samme lõunale... Sirjet aga ei tule...

Allan püüab endale vägisi sisenada, et ta seda tüdrukut ju mitte sugugi ei oota. Kus sa sellega! On ju ometi sessioon! Ta tegeleb pööraselt huvitava küsimusega saksa keele grammatikast. Uurib nimisõnade deklinatsiooni ega mõtle mingisugusele Sirjele... Kraavikaevaja visadusega urgitseb ta käändkondade segases süsteemis. Veelgi segasemaks muudab seda süsteemi ikka too kummaline Sirje.

«Miks ta siis ei tule, kui ta ometi lubas selge sõnaga? Kas ta siis tõesti pettis?»

Punkt kell 9 hommikul oli Sirje lubanud eksamissessiooni esimesel hommikul kohal olla. Aeg aga veeleb... Hommikune rebas meeleolu on aset andnud iseloomulikule päevasele sumbumisele roidumusele... Jah! Allan oleks ammugi juba substantiivi läbi võtnud, jõudnud õnnelikult adjektivi juurde ega mõtleks üldse Sirjele, kuid need kaks paksu mammit mittestatsionaarset osakonnast ajavad juttu. Nende sisisev sosin tungib lihtsalt lihast ja luust läbi. Peaks neil paluma vaikida, kuid on kuidagi piinlik.

Kas ta siis tõesti ei tule? Igakord kui kõlksub üks, kui ilmub uksekünnisele kellegi kuju, peab Allan silmad tõstma, vaatama nung petuma. Kümneid kordi annab ta endale sel päeval töötuse, et enam ukse poole piiluma ta küll ei hakka. Akki Sirje tõepoolest tuleb... Vaja on talle näidata, et siin istub tõsine teadusemees, mitte mingisugune rumal seelikukütt. Ei tohiks pilkugi tõsta, tuleks teeselda tõsise süvenemist. Kui raske on ometi näidelda...

Üksteise järel lahkuvad õppijad raamatute kuningriigist — väljas on ju õilmitsev suvi. Paremini jõe äärde, võtta raamat kaasa, kui siin umbes, tolmuses ruumis hapneda...

Ligineb õhtu — Hämaridub... Allan viib raamatukoguhoidjale ta-

gasi Sirje lõbustamiseks mõeldud pildiajakirjad... Kui nüüd keegi veel peaks küsima kohta Allani kõrval, siis ütleks ta kõhklemata, et see on vaba. Ohtusel ajal aga sellised entusiastid puuduvad... Viimaks ometi suudab ta ka õppida. Õppida nii, nagu ta seda on teinud harilikult... Miks ei peakski ta õppima?! Eksamini on ainult kolm päeva. Ta pole ka ju kaugelki Sirjesse armunud. Kus sa sellega?! Missugune mõistlik inimene armub siis eksamite ajal?

Siis aga avaneb ometi uks, et lasta sisse hilisevõitu tuupurit. Tuleb Sirje. Olgugi et Allan juba ammu enam ukse suunas ei piilunud, kohtas ta pilk ometi Sirje oma ja seda parajasti silmapilgul, kui too uksekünnisel peatus. Sirje naeratas oma võluvaimalt naeratust. Allan aga teeskles, et ta on hirmsasti õpingutesse süvenenud ega malda pilkugi grammatika kohalt tõsta. Tegelikult hakkas aga prepositioonide rida kuidagi kummaliselt vööbisema. Süda põksus. Ei tea kust ilmus puna näole.

«Ära ole narr? Allan! Ole rahulik! Sirje ei tohi midagi märgata!» sisendas Allan iseendale.

Sirjel aga muidugi polnudki mahti psühholoogilisteks vaatlusteks Allani juures — liiati kui valmistuda ei tulnud ju psühholoogia, vaid hoopis saksa keele eksami. Oma tavalise nobedusega istub ta otsekohe Allani kõrval. avab oma halli käekoti, laob seal välja mõningad õpikud ning alles siis lausub:

«Tere õhtust! Kas ma pole täpne, Allan? Lubasin kell üheksa kohal olla ja olengi punktipealt...»

Allan püüab küll poolkogeldes meenutada, et too kell üheksa oli mõeldud ju hommikuks... Sirje võtab tal aga resoluutselt sõna suust. Üheksa on üheksa. Olgu see õhtu või hommik... Nüüd aga polevat tal üldse aega tühja jama ajada, sest eksam on ju nii ligidal. Temal aga kulunud esimene päev niisama.

Egas tal siis selliseid tingimusi ole tuupimiseks kui Allanil. Teda segavat ju kogu aeg mitmesugused tõelise elu mured. Nüüdki olevat korteriperenaise tädiütre vennapoja naine surnud. Allanile jäi küll segaseks, missugust funktsiooni Sirje selle tundmatu daami surivoodi juures oli etendanud, kuid lõppkokkuvõttes polnud see ka ju väga oluline... Tähtis oli, et ta lõpuks siiski kohale tuli ega paistnud ka leinameeleoludest mitte eriti rõhutatud olevat.

Olgu aga Allan nüüd hea ja lubagu oma saksa keele tõlgete vihk. Sirje tahvat kontrollida... Allan andis vihiku, ootas nagu midagi rohkemat, kuid asjatult... Sirje süvenes vihikusse. Kell raamatukogu seinal luges minuteid, mida Allan nii kannatamatult oli päev läbi oodanud...

Kas see kõik peabki siis nii tavoline olema? Allani kõrval istub Sirje, kuid ta istub samuti nagu seal oli istunud mõnikord varemgi mõni juhuslik kursusekaaslane, kellega polnud parajasti paremat kohta. Sirje õpib... Ka Allan võiks ja peakski õppima, kuid ei suuda. Liiga erutav on Sirje naabrus.

Väljas on äkitselt hämaridunud. Mustad pilverünkad on katnud sinetava taeva. Kuuldub kõue kõminat...

«Sadama hakkab!» märgib Sirje. «Kuidas me nüüd küll koju saame?»

...Seda ei tea ka Allan. Jälle vaikus, kuni raamatukogutädi meenutab kojuminekuaga. Väljas sajab tõesti. Kõmiseb kõu. Sähvivad väljud...

«Luba, ma saadan sind?» lausub Allan.

«See veel puudus!» naerab Sirje. «Leiad aga sina ka aja... Ma pigem lippan juba üksi, see vihm, egas ma suhkruks ole... Head nägemist! Homme tulen varem!»

Läinud ta ongi. Allan jääb uksetühemesse vihmavarju ja vaatab kaugenevat Sirjet. Tol oli punane kleit üll. Nüüd liibus see juba pärast paari esimest sammu läbimärjana keha ümber... Allanil on pööraselt kahju Sirjest. Kui too nüüd kulmetub ja naigestub? Nii väiksena ja armetuna tundub ta voolavas vihmavalangus. Tahaks nii väga teda hoida ja kaitsta... Mantli pole aga ka Allanil... Järsku meenub noormehele takso... Kui kohutavalt loll on ta ometi! Miks ta siis takso ei võtnud?! Laseb Sirjet läbi voolava vee koju minna!

Kummaline on see sessioon Allani jaoks. Alati on ta eksamieelsetel päevadel elanud ainult ühe mõttega — kuidas sooritada eksam. Nüüd aga hakkab see mõte kuidagi tahes-tahtmatult tagaplaanile tõmbuma. Hommikul vara, siis kui Sirjet veel pole, kulub aeg tema ootamiseks. Kui ta aga saabub, siis kaob rahu hoopis. Millist pingutust nõuab ometi, et teeselda õppimist, ükskõiksust Sirje suhtes. Kui õnnelik on Allan, kui Sirje talle järjekordselt ribide vahel koputab, et mõne sõna tähendust pärida... Allan on valmis kas või terve raamatukogu pahupidi pöörama, kui Sirje pärib sõna, mille tähendust Allan isegi ei tunne... Kui hea meel tal on, kui õnnestub Sirjele kasulik olla.

Miks on aga Sirje kogu aeg nii väga kinni läheneva eksami juures, miks ta ei pööra üldse tähelepanu Allani kui inimesele, vaid kasutab teda sõnaraamatuna või grammatikakäsiraamatuna. Miks tõrjub ta tagasi kõik Allani vestluskatsed «ilmalikel» teemadel?

«Lähme õige õhtul laevaga sõit-mat!» teeb Allan ettepaneku. Sirje aga keeldub. Tal polevat aega. Liiati võivat poisikesed sel hetkel, kui laev parajasti silla alt läbi sõidab, reisijatele pähe sülitada. Ei, ei...

Eksam on ju ukse ees. Ratsabaasis kestavad treeningud aga ka suvel... Kodused mured pealekauba... Ei Sirjel pole sugugi aega... Allan muidugi polegi oodanud kiiret võitu. Ta on harjunud ootama... Praegu peab ta tõesti õppima... Egas Sirjet ju üksi eksamineerima hakata.

Uhel õhtul — just saksa keele eksami eel, naeratab aga Allanile ometi õnn. Sirje vajab teda ka pärast raamatukogu lukustamist... Olevat veel paar segast kohta nende käändkondade juures. Kas Allan ei oleks nii hea ja ei seletaks neid asju pargis — Kreutzwaldi ausamba juures pingil... Sellist soovi ei tarvitsenud Allanile muidugi mitut korda esitada... Nii väga oli ta kõik need päevad oodanud, et tal siiski õnnestuks Sirjet kuidagi koju saata...

Piduliku ja kaunina tundub õhtune Tartu Allanile, kui ta väljub Sirje kõrval raamatukogu uksest. Loojuva päikese kiired kuldaavad aknaruute. Lapsed kilatsevad ja mängivad. Vanemad inimesed tõtavad väarikate ja tähtsate nägudega nagu varemgi... Ometi on aastate jooksul sügavalt mällu sõbinud tänavapilt sel õhtul nagu kuidagi hoopis erinev. Allan sooviks hõisata rõõmu pärast... Kuidas too tee sinna ausamba juurde küll täna nii pööraselt, pööraselt lähike on? Lõpuks ei tee see ka ju viga... Allan juba teab... et see teekond hämarduva Tartu tänavail on vaid suure õnne väike algus. Siiski oleks palju parem, kui rännak ausamba juurde oleks võimalikult pikk.

Sihtkohas hakkab Sirje jälle muidugi oma käändkondadega pih-ta... Just nüüd... just nüüd peaks ometi algatama juttu ka mõnel «ilmalikul» teemal...

«Ilus õhtu täna...» tuleb Allan lõpuks lagedale... «Jah, on küll ilus...» vastab Sirje. Jälle kõmp-suvad sammud trotuaaril, vaikus... Allanile tundub, et kõigil vastutuli-jatel on ainet vestluseks üliküllu-ses. Ainult tema üksi otsib vaeva-ga sõnu.

«Tead, Allan, ma kukun vist läbi selle eksamiga,» räägib Sirje.

Sõna

Võite katta oma kõrvad kahe käega,

või toppida pea padja alla, pageda suurtesse kaugustesse. Mul on üks sõna ja te kuulete seda, sest ma hüüan ta

valjusti ja toredalt. Ma sosistan oma sõna hääletult, õrnalt.

Kuna te olete inimesed kõrvade ja südametega, jõuab mu sõna teieni oma ilu kaotamata, kuigi te seda ei mõistaks. Pange kotti oma pillid, tublid muusikud! Häbenege,

kartke, sest mu sõna on laul, ülem teie kesistest viisidest, õilsam õhu imemeloodiast, mis sünnib kevadel tuulena kaskede ladvus. Kui ma ka vaikisin hoopis, sulgesin reetlikud silmad, pööraksin selja oma lihtsameelsete huulte kartusel ja teeskleksin paljusid muid mõtteid — siiski sa mõistaksid ütlemata sõna, mis juba ammu täidab meie teesklevat vaikust, meie tühiiste kõneluste üle aga muigab...

Märgusõna: J. U. ARUKAS

«Ära aja hullu juttu!» vaidleb Allan. «Ma pole kunagi nii kartnud!» ütleb Sirje. «Mis minust siis küll saab!» «Mul see segakäändkond veel päris tume...» —

«Noh, selle teeme täna õhtul kiiresti selgeks! Ole aga mureta! Kõik läheb hästi!»

Allan tahaks veel midagi lisada, midagi niisugust, mis teeks Sirjele paugupealt selgeks, et ta pole mees siiski mitte ainult kooligrammatika peatükkide selgitajana. Lõpuks ei leia ta paremat:

«Tead, inimene ei tohi kunagi enne õiget aega midagi karta... Sa meenutad oma jutuga noid kõstri vasikaid rahvajutust, kes läksid kolm päeva enne sadu vihmavarju...»

Peatub siis äkki. Jahmub oma jämeduse üle, punastub, kohmetub ja vaikib... Sirje puhkeb aga lõbusalt naerma. «Tead, Allan! Mulle võid sa muidugi nii rumalasti ütelda, kuid hoiu sa selle eest, et sa mõnele teisele daamile ütled, et ta on kõstri vasikas! Siis on su lips paugupealt läbi!»

Allan saab isegi aru, et ta on järjekordse rumalusega toime tulnud...

Sirjel hakkab noormehest kahju. Ta teeb muud juttu... «Oled sa ehk kuulnud, Allan, kas on mõni selline rohi, mis teeb enne eksamit rahulikuks, nii et ei karda?»

Nad mõelduvad parajasti Kivisilla apteegist. Allan naeratab... Päriskindlat rohtu hirmu vastu ta küll soovitada ei tea, kuid eks rahvas räägi palderjanist niisugustel kordadel.

«Ostame ka meie endale palderjani homseks!» teeb Sirje ettepaneku. Millist ettepanekut võiks Sirje teha, millega Allan ei nõustuks?! Meelsasti tassiks ta taeva-tähed ükshaaval Sirje jalgade ette, kui see vaid sooviks? Sisenetakse apteeki. Allan küsib:

«Palun kaks pudelit palderjani!»

Ta on õnnelik, kui märkab muiet apteegitöötaja näol... Natuke meeletu hirmu valmistab talle ainult asjaolu, et Sirje ei taha palderjani kuidagi kingina vastu võtta. Eil Ta maksab kopikalise täpsusega oma pudeli hinna.

«Nojah», arutleb Allan, «eks muidugi ole ka seekord õigus Sirje poolt nagu harilikult ikka... Mis kingitus see palderjanipudel olekski... Vaja muretseda selleks midagi hinnalisemat, uurida välja Sirje sünnipäev.»

(Järgneb.)

FOTOVOISTLUS

TRÜ ametiühingu klubi kuulutab välja ülikoolisise fotovoistluse. Voistlusest võivad osa võtta kõik TRÜ kollektiivi liikmed piiramatult arvu fotodega. Must-valgete fotode formaat peab olema vähemalt 13×18 cm, värviliste fotode formaat vähemalt 9×12 cm. Fotod varustada märgusõnaga ning juurde lisada sama märgusõnaga varustatud kin-nine ümbrik andmetega autori (nimi, eesnimi, teaduskond, osakond, kursus) ja foto kohta (missuguse aparaadi ja objektiiviga pildistatud).

Voistlustest ei lubata osa võtta varem avaldatud või konkurssidele esitatud töödega.

Tööde esitamise tähtaeg 1. aprill. Parimaks osutunud fotosid premeeritakse ja saadetakse edasi aprillis Tallinnas toimuvale vabariiklikule kõrgemate koolide vahelisele fotovoistlusele.

Tööd lasta klubi kirjakasti Tähe tn. 29.

TRÜ ametiühingukomitee

Sakslannadest, korvpallist ja muust

TRU Ajaloo-Keeleteaduskonna V kursuse saksa filoloog Jaan Soonvald oli üheks tõlgiks Halle korvpallinaiskonna võistlusreisil Tartus. Ülikooli ajalehe toimetuse liige esitas sm. Soonvaldile rea küsimusi, millele ta lahkelt vastas.

Kuidas ja millal võeti vastu külalisi SDV-st?

Külalised saabusid laupäeval, 4. veebruaril Tallinn—Tartu rongiga. Külalisi võttis vastu TRU naiskond. Vastuvõtt oli sõbralik. Külastele pandi rinda alpikannikesed.

Kus oli külastel eluase ja mida nad tegid esimesel päeval?

Külalised majutati hotelli «Park». Esimesel päeval oli vastuvõtt Tartu TSN Täitevkomitee esimehe sm. M. Variku juures. Külastele kingiti kunstipäraselt valmistatud küünlajalad. Juba esimesel päeval alustasid sakslannad treeninguid EPA võimlas.

Kuidas meie võimla külastele meeldis?

Kiitsid, ütlesid olevat parema kui neil Halles.

Pühapäeval külastasid sakslannad meie ülikooli peahoonet. Mida

Minu teada oli arste, joonestajaid, farmatseute.

Kuidas möödus vastuvõtt rektori juures?

Väga meeldivalt, rektor vestles nendega väga südamliselt. Neil jäi sellest kohtumisest väga hea mulje.

Mis tõi naiskonnale niisuguse suure kaotuse?

Kindlasti väikesed kogemused. Kuid nagu TASS-i korrespondent saksa treenerilt vastuseks sai, oli neil valulapeks tempo. Saksa treener ütles piltlikult:

«Teie naised tapsid meid oma tempoga.»

Teiseks kaotuse põhjuseks oli taktika liigne ülehindamine.

Keda sakslannade treener pidas peetud mängudes TRU parimaks mängijaks?

Valve Lüütseppa, kes oli siis resultatiivsemaid mängijaid.

Kas I. Brock arvestas nii suure kaotusega?

Ta arvestas umbes 30-punktilist vahet, kuid 43-punktilist kaotust ta siiski ei oodanud. Saksa treener ütles esmaspäeval peetud mängu teisel poolajal, kui TRU naiskond juba lootusetult juhtis ja mängis kui kass hiirega, et «nad võiksid natukene sõbralikumalt». Kuid meie naiskond näitas oma jõudu.

Missuguseid kogemusi vahetasid Naarits ja Block?

Neil toimus ligi kahe ja poole tunniline jutuajamine korvpalli küsimustes. Brock sai Edgar Naaritsalt palju väärtuslikku. Naaritsa arvamus, et saksa naiskond jõuab 2 kuni 4 aastaga rahvusvahelise klassi, pidas ta suureks komplimentiks.

Mida arvab Brock edaspidistest sõpruskohtumistest?

Ta ütles, et noored peavad rohkem kohtuma. Tulgu meie Hallesse võistlema ja mitte ainult korvpallis, vaid ka muudel aladel.

Kas sakslastel on lootusi meid millegagi võita?

Treener oli naljatades vastanud, et sakslased võidavad meid kindlasti magamisest ja kinganumbritega. Kuid eks nad võidavad

ütlesid nad meie ülikooli kohta?

Neile oli see külastus väga huvitav. Nende ülikool on suurem. Olgu mainitud, et Halles elab umbes 290 000 elanikku. Nende ülikoolis on kehakultuuriosakond ühendatud filosoofiateaduskonnaga. Peaks mainima, et kõik sellesse ülikooli astuda soovivad peavad varem ühe aasta kohustuslikult töötama.

Mis aladelt oli naiskonnas üliõpilasi ja kui palju.

Nii paari-kolme ümber igalt alalt.

meie omi, kui need kunagi Hallesse lähevad, teistelt aladelt. Huvitav on märkida, et üldettevalmistuse norme on nad täitnud meie naiskonnaga samaväärselt ja isegi paremini.

Missugune mulje jäi saksa naiskonna liikmetest?

Väga hea. Nad on nii lihtsad. Oma suhteliselt noorele vanusele (keskmine vanus 19 aastat) vaatamata on nad väga taibukad ja elavad. Reageerivad hästi küsimus-

Rakveres praktikal

Kolmest soome-ugri ja pedagoogika eriharju üliõpilast viibib praktikal Rakvere Internaatkoolis ja Rakvere I Keskkoolis. Esimesel nädalal kuulati peamiselt tunde, tutvuti õpilastega ja üldse koolilelu mitmesuguste lõikudega.

Käesoleva nädala teisel poolal hakkasid üliõpilased ise tunde andma suurte kogemustega õpetajate M. Kuiva, H. Onga, F. Lahi, E. Kivimäe, K. Kõrgesaare jt juhendamisel.

Väga mitmekülgselt on kujunenud pioneer- ja komsomolitöö. Internaatkoolis on tavaliselt kogu klass kas pioneerid või kommunistlikud noored, mistõttu üritused on ühtlasi kogu klassi ettevõtteks. Tugevad pioneerisalgad on ka keskkoolis. Kavas on suusamatkad, õppevahendite valmistamine ja koondused erinevaid teemadel. Mitmes komsomoligruppis korraldatakse vaidluskooalekuld (argoo olemusest jm.). Õpilaste erilise imetuse osaliseks on saanud T. Esko hea suustamisoskuse tõttu.

Klassijuhatajatunnid on keskkoolis seotud Nõukogude armee aastapäevaga; õppimis- ja käitumisprobleemidega. Muidugi ei puudu ka poliitinformatsioonid. Internaatkoolis on parajasti eeskujuliku käitumise kuu, mistõttu ka klassijuhatajatunnides arutletakse käitumisküsimusi, maailmavaatelist probleeme jne. Ühiselt külastatakse Rakvere Teatrit A. Kuznetsovi «Legendi järje» dramatiseeringut, millele järgnevad arutelud salkades, gruppides ja klassides.

Klassivälisest üritusest võib märkida seinalehtede väljaandmist, luuletajate pidevat konsulteerimist, deklameerimisvõistlust (keskkoolis), puhkeõhtuid eeskavaga, nukunäidendi lavastamist jm. Üliõpilased L. Veskis ja E. Eevardi valmistavad ette kirjandusliku kohtu J. Smuuli «Lea» tegelaste üle. J. Orn korraldab A. H. Tammsaare mälestusaktuse.

Üliõpilased elavad Rakvere Internaatkoolis õpilasgruppides, mistõttu on võimalik vahetult jälgida ka kasvatajate tööd ja sekkuda otseselt kasvatusprotsessi.

Üliõpilaste suhtumine pedagoogilisse praktikasse on hea. Kõik on asunud põhjalikult ette valmistama esimesi tunde. Ja see ongi loomulik, sest esimene praktikatund jätab igasse nooresse peaaegu niisama kustumata jälje kui esimene koolitund neliteist pool aastat tagasi.

Ed. VÄÄRI

tele ja oskavad arukalt vastata. Üldse paistab silma suur küpsus.

Kuidas nad suhtusid oma treenerisse?

Näiteks see vahejuhtum oli suur üleastumine: pärast dušši jooksis osa naiskonna liikmeid palja päi võimlast hotelli «Park». Said treenerilt kõva peapesu ja kuulslad alistunult. Üldse peeti täpselt kinni treeningute plaanist. Pärast treeningut puhati, oma päi olemist ei olnud.

Missugune mulje jäi külastel Tartust ja selle elanikest?

Nad said piiratud aja tõttu väga vähe ringi liikuda. Kuid paistis, et meeldis. Paljud lääne filoloogid said head keelepraktikat ja ühtlasi jättis hea mulje, et külalisi tähelepanuga ümbritseti ja nendega vesteldi. Nad ütlesid, et neid pole kusaigil nii hästi vastu võetud kui meil.

Mida pidasid naiskonnaliikmed kõige paremaks kingituseks Tartust?

Kahtlemata ülikooli vormimütsi, mis kingiti võistkonna esindajale. Nemad oma ülikoolis vormimütsi ei kannu.

Kuidas möödus ärasaatmine, millal tuleb uusi kohtumisi?

Hüvastijätt kahe naiskonna vahel oli väga südamliselt, lihtsalt väga meeldejääv. Kohtumisi tuleb aga kindlasti varsti.

Trotsige tormi ja näkhe iga pilve taga päikest!

IMBI LIIVI

ja

MART VIKMAAD

õnnitleb bioloogiaosakonna IV kursust ja Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering

Suusamatk Lohkvale

12. veebruari hommikul kogunesid looduskaitseringi liikmed kesklinnas asuva jalakäijate silla juurde, et siit alustada matka Lohkva liivikule ja luuletaja K. E. Söödi sünnikohta. Enne teeleasumist toimus veel vaidlus, kas minna suuskadel või jalgsi. Ilm oli ju sula, lausa vesine, ja enamikul olid suusad määrinata. Kurdeti, et suusad ei libise ja nii võib koguni teele jääda. Otsustati siiski suuskade kasuks. Sõit oli nagu mingi takistusriba ületamine — teel oli tõheks küll kraave, küll traataedu. Onneks ei väänanud keegi ei jalga ega kukkunud sogaesse kraavivette.

Lohkva nõmmel oli esimene peatus. Siin sirgub noor männik, et muutuda tartlastele toredaks puhkepaigaks, n. ö. linna kopsuks. Botaanik A. Marvet rääkis Lohkva liivasaarte taimestikust. Kevadel ja suvel on siin puude vahel lõhnava võrviirika vaip. Praegu sirutasid end läbi lume vaid noored männikarvad ja kuivanud raudrohupuhmad. Kuid et siia ilusale metsale nõmmele pääseda, selleks tuleb

rajada linnast korralik tee. Nii nagu meie tulime — otse üle luha ja kraavide, nii ei jõua ju kaugele.

Edasi sõitsime Lohkva külla ja asusime otsima K. E. Söödi sünnitalu. Seda maja ei ole enam. Tartu II Keskkool on üles pannud tahvli selle talu õue, kus omal ajal asus maja — luuletaja hälliase. Oma armast kodukohta meenutab Sõot luuletuses «Vatke palve».

Seal, kus kaunil kingurinnal kasvab kasemetsake, seal on minu hälliase, seal mu kodu kullane.

Oma sünnikohas ei elanud kirjaniik kaua. Kui K. E. Sõot oli 6-aastane, rentis isa Kurvitsa talu Ilmatsalus.

Veel mõndagi tuletati meelde selle eesti vanema põlve luuletaja elust. Praegugi on Tartus Tähtvere tn. 5 alles maja, kus K. E. Sõot elas ja töötas. Maja kõrval kasvab vana pärn. See oli kirjaniiku lemmikpuu. Pärn kuulub linna looduskaitseobjektide hulka...

Ja jällegi tõi meid tee tagasi Tartusse.

E. R. ENNUSE

Palju päikest, vähe äikest!

HILMA VIKBERGILE

ja

KALJO PUISILE

soovib ajaloo-osakonna viies kursust

MEIE AGITPUNKTIDES

Meie agitkollektiiv teenindab valimisjaoskonda nr. 8 ja valimisringkondi nr. 51—58, koosnedes põhiliselt TRU Arstiteaduskonna õppejõududest, teenistujatest ja üliõpilastest.

Agitbrigadeid brigadirid ja agitatorid on suhtunud oma ülesannetesse täie tõsidusega, välja arvatud sisehaiguste propedeutika kateedri vanem-laborant M. Lööper, kes ei ole ühestki koosolekust osa võtnud ja seetõttu brigadid ei ole veel töösse lülitunud. Aktiivsemalt alustasid oma tööd assistendid A. Vapra, M. Uibo, R. Talviku ja E. Salu oma brigadidega, kes on loonud valijatega juba tiheda kontakti.

Agitkollektiivil on kavandatud palju üritusi agitpunktis kui ka va-

lijate kodudes, ühiselamutes.

Toimub kohtumine meie valimisringkonna ENSV Ülemnõukogu saadiku ja EKP Tartu Linnakomitee esimese sekretäri sm. J. Raidiga, Tartu Linna TSN Täitevkomitee kaubandusosakonna juhataja sm. Leloviga. Agitpunktis esinevad dots. Kurm, dots. E. Laasik, dr. M. Kask.

Ette on nähtud kohtumine saadikukandidaatidega (7. ja 14. märtsil) agitpunktis kui ka ühiselamuis (Päisoni 14, Ehitustehnikumi, Meditsiiniilise Keskkooli ühiselamuis).

Agitpunkt nr. 8 on avatud valimiskampaania ajal igal tööpäeval kl. 17—21 ja pühapäeval kl. 13—21.

S. TAMM,

agitpunkti nr. 8 juhataja asetäitja

TEADAANDED

OSKA KAUNILT JA ÕIGESTI TANTSIDA!

Seda oodatakse Sinult, üliõpilane, nüüd ja veel rohkem siis, kui Sa lähed tööle kooli või tehasesse, laboratooriumisse või haiglasse... Kõikjal soovitakse, et Sa õpetaksid ka teisi. Eriti oodatakse seda muidugi kehalise kasvatusõpetajatelt ja treeneritelt.

Ise õppida seda kunsti ja harjutada saad Sa igal kolmapäeval kell 20—23 ja pühapäeval kell 16—18 TRU klubis vilunud tantsupedagoogi sm. Suri juhendamisel.

16. ja 17. märtsil toimuvad teaduskondadevahelised peotantsude võistlused. Alga j a t e k a v a s on valss, tango, aeglane valss ja fokstrott.

Klubi juhatus

* * *

Ülikooli juures korraldatakse langevarjurite kursused, millest võivad osa võtta kõik üliõpilased. Kursustel tutvutakse kaasaegsete langevarjude ehituse ja pakkimisega, langevarjuhüppe tehnikaga. Ja niiõelda punkti panevad kursustele märtsikuus toimuvad langevarjuhüpped.

Kursused algavad kolmapäeval, 22. veebruaril kell 19 Vanemuise tn. 46 aud. 8.

* * *

TRU KINOLEKTUORIUM

Täna kell 19 loeng «Nõukogude patriotismist ja proletaarset internatsionalismist». Lektor J. Kalits. Film «Proloog».

* * *

LEEDU KEELE KURSUS (ülelinnaline) algab kolmapäeval, 22. veebruaril kell 15.30, keemiahoone auditooriumis 13.

POOLA KEELE KURSUS

Ühes poolakeelse konversatsiooni- (ettekanded ja keskustelud) algab kolmapäeval, 22. veebruaril kell 19.30 keemiahoone auditooriumis 13.

VANA-INDIA (SANSKRITI) KEELE ülelinnaline kursus algab neljapäeval, 23. veebruaril kell 16 keemia-

hoones auditorium 53 (orientalistikakabinet).

TRU esperanto keele ring registreerib kuni 10. märtsini üliõpilasi, kes soovivad osa võtta kolmandast üliõpilaste-esperantistide suvelaagrist.

Laager toimub 1.—10. augustini Leedus.

Lähemaid teateid saab ringi koosolekutelt, mis toimuvad esmaspäeviti kell 19 eesti keele kateedri ruumides.

ÜHISKONDLIK ELUKUTSE

Fakultatiivkursuse «TURISM» loengud algavad kolmapäeval, 22. veebruaril kell 16 Vanemuise tn. 46 geograafia suures auditooriumis.

* * *

TERVETE ELUVIISIDE

LEKTUORIUM

Jätkab oma tegevust neljapäeviti kell 15 Vanemuise tn. 46 suures auditooriumis.

Loeng teemal «Alkoholi mõjust inimorganismile» toimub 24. veebruaril. Lektoriks professor G. Kingissepp.

* * *

Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering alustab

LOODUSKAITSE ÜHISKONDLIKE INSTRUKTORITE

ettevalmistamist.

Sissejuhatajast vestlust ringi teaduslikult juhendajalt J. Elartilt, kirjanduse ja programmi tutvustamine toimub ringi töökoosolekul, mis toimub teisipäeval, 21. veebruaril kell 20 geograafia suures auditooriumis Vanemuise tn. 46 (III korrus).

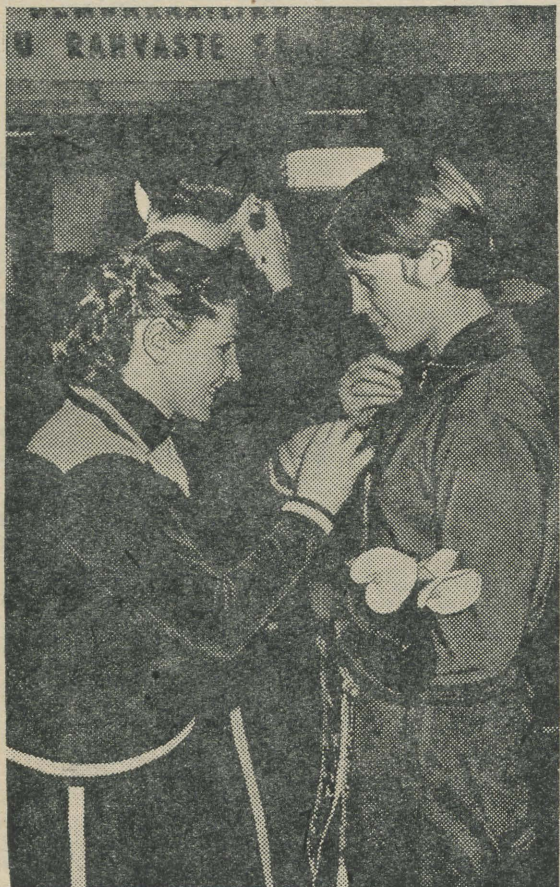
Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийкли Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimine nr. 1609. MB 00765

8831

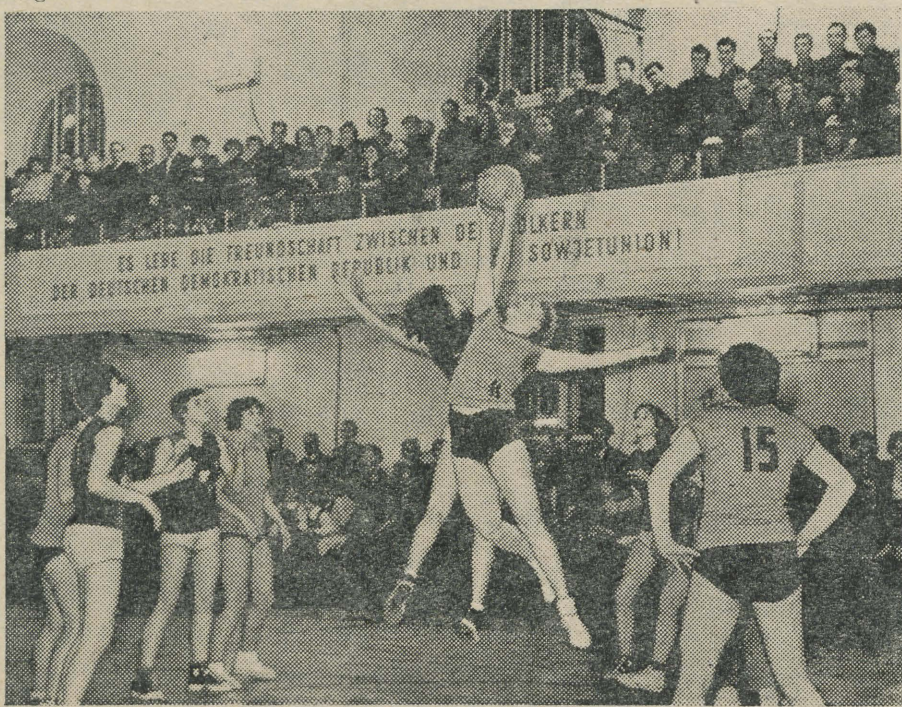
RAHVUSRAAMATUKOOGU

AR

Fotol ülal. Mälestusmäkke vahetavad naiskonnade kaptenid S. Multer (TRU) ja M. Ismeier («Chemie»).

Fotol paremal. Algas esimene mäng.

Au Nõukogude armeele, meie rahuliku töö kaitsjale!

RALF PARVE

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 6 (472) Reedel, 24. veebruaril 1961 XIV aastakäik

Meie uhkus

Kodusõja lahingutes 1918. aastal sündis Töölis-Talupoegade Punaarmee — Oktoobrirevolutsiooni võitluse kaitsja. Noor armee karastus suurtes võitlustes: vene valgekaartlaste jõuke abistasid imperialistlikud jõud välismaal, 14 riigi hambuni relvastatud polgud ründasid noort Nõukogudemaad. Ometi võitis Punaarmee, sest ta oli relvastatud rahvas, rahvaarmee.

23. aastat hiljem ründasid fašistliku Saksamaa väed Nõukogudemaad, algas Suur Isamaasõda, mis oli võitlus elu ja surma peale. Nõukogude armee, teinud läbi esimeste sõja-aastate rasked katsumused, kogus jõudu, karastus lahingutes ja, relvastatud paremate relvadega, purustas vaenlased, pühkis fašistid Nõukogudemaalt välja ja vabastas inimkonna fašismi orjusest.

Au ja kuulsus meie armeele, kommunismi suure ülesehitustöö kaitsjale!

Meenutades suure heitluse päevi Nõukogude armee 43. aastapäeval anname töotuse õppida ja töötada hästi, et olla nende väärilised, kes kangelaslikult kaitsesid Sotsialismimaad Kodusõja ja Suure Isamaasõja päevil.

Mida tegid sina, kui olid 18-aastane?

1942. a. tuli Ufaa mobilisatsioonipunkti 18-aastane tütarlaps. See oligi Erna Russak, kes töötab praegu meie teadusliku raamatukogu komplekteerimisosakonnas. Ta oli evakueerunud Tallinnast Ufaasse, seljataga keskkool ja mõned kuud instituuti. Ta tahtis astuda vabatahtlikuna Eesti korpusesse. Vaatamata korduvalet avaldustele ta soovi ei rahuldatud. Ta leiti olevat vajalikum vastuluure sõjalises tsensuuris. Tööd kirjade kontrollina võiks pidada küllaltki hädahutuks.

«Nii see ei olnud,» jutustab Erna Russak. «Minu meelest üks kurvema ja meeldejäävamaid sündmusi kogu sõja vältel oli Orjoli oblastis Rossošnoje all. Sattusime tookord kolmnurka, mille moodustasid raudteejaam, lennuväli ja sild. Sakslased pommitasid päevad läbi hommikust õhtuni. Elasime kogu aeg varjendites ja meil olid erakordselt rasked töötingimused. Ohel hommikul, kui tuli oli eriti tugev, lippasid kolm tütarlast (neid kõiki hüüti Leenadeks) meie hulgast varjendist välja õuele. Samal hetkel lõhkes õues mürsk. Kaks minu sõbratari hukkusid, kolmas sai haavata.»

Kuigi Erna Russakul olid selleks ajaks tuleristsed juba ammu seljataga, kokkupuude surmaga juba igapäevaseks muutunud, jäi sõprade kaotus siiski raskeimaks mälestuseks sõjast.

J. MAGI

mulle üha vähem tähelepanu. See oli viieteistkümnendaastase artistiaasiga tõsine lihtsa käitumisega vene naine. Austasime teda väga. Ta oli alati nii rahulik, arvasime et ta elus pole vist olnud kunagi sellist momenti, mil ta oleks elavnenud, põlema süttinud.

Ohel õhtul õega vesteldes ütlesin oma arvamuse ka temale. Ta jäi mulle hetkeks otsa vaatama. Siis aga ütles naeratades, et sel

ütlemata jäi

päeval, kui lahkun haiglast, ta ütles mulle midagi.

See päev saabus üsna pea. Ja siis, kui olin juba selga tõmmanud sõdurisinelini ning ootasime jaamas rongi, jutustas õde mulle seda, mis minu jaoks polnud määratud. See oli lugu ekspertide komisjonist.

Kartes mürgitust oli komisjon arvamisel, et mu parem käsi tuleb amputeerida, et ära hoida kõige halvemat. Mu pärastine palatiarst oli ainukesena arvanud, et tuleks siiski riskida ning operatsioonist loobuda. Kui teised sellega ei nõustunud, siis oli ta lubanud võtta kogu vastutuse endale ning olla kriitilisel perioodil isiklikult valvel.

Jällegi tundsin, et ma ei saa rääkida. Ode mõistis mind ja pööras pisut kõrvale. Raske oli mõista mu palatiarsti käitumist. Ainult sellepärast, et mulle jääks käsi alles, oli ta valmis riskima oma arstinimega, oli valmis töötama puhkamata päevi ja öid järjest. Ja ometi polnud ma tema jaoks midagi muud kui lihtne reavõitleja, kes vene keeltki oskas väevalt niipalju, et seletada, kus ja mis valutab.

Kogusin ennast. Rong tuli. Ebatahtliselt tugevasti surusin ma meid saatva õe käsi. Täna sin teda sellega kõige eest, mida ma ei suutnud sõnades väljendada. Ta mõistis mind...

* * *

Nüüd on sellest varsti möödunud paarkümmend aastat. Nende aastate kestel on olnud ebaõnnestumisi ja rõõme. Kuid kui rasketel hetkedel, mil tunded end väsinuna ja tülpina, meenuvad need huimaansuse kangelasteod, siis usku, — nad äratavad uusi jõureserve ja uut tahet. Ja töö hakkab edasi liikuma. Olgu siis seegi tänuks nendele, kes on seda väärinud, kuid kellele see on ütlemata jäänud.

J. KALITS

TAGASI TULLES

Täna on linn kui üksainus tere, sõbralik käesurve sünnimaa pinnal, ja sulle näkku lööb tuttavlik mere rohetav jahedus koduses linnas.

Tuleme tagasi nii nagu võitjad, kaasa kõik lahingu kiirud ja tuuled; poisid, kes päikesest põlenud, kõik nad võidujuubeldust kannavad huultel.

Nüüd on me mõtted ja südamed keevad, Eesti, su haavasid ravima viimseid, ning meie sõdurilihased teevad lossideks viimseid kui varemeriismed.

Muudame jälle su tänavad sirgeiks, puhtaks ja avaraiks päiksele paista, tahame näha, et tõusule virguks linnad ja külad, mis antud meil kaitsta.

Lütku me mõtteid ja tegusid jäävalt tööroõm, ta mehine kiirus ja heitlus. Onnele avatud silmad veel näevad kord, mis me tahes ja südameis peitub.

«Punaväelane» nr. 123, 1945.

See ei unune kunagi

4. juuli 1941. a. See oli haruldast ilus, päikesepaisteline suvepäev. Kindlasti olen näinud palju selliseid päevi, isegi samal kuupäeval enne ja pärast 1941. aastat, kuid ühtegi neist ei suuda ma kirjeldada nii täpselt, ükski neist pole sõõbinud nii jäädavalt mällu.

Kell 13.00 hakkas liikuma rong Petseri suunas ja koos reisijatega rongis hakkas perroonil liikuma samas suunas ka suvepäevasele rietatud saatjate mass. Saatjate hulgas kuulusid südanilõhestavat nutu ja hüüdeid: «Jääge terveks, tulge kõik elusalt tagasi!»

Mida kiiremini hakkas liikuma rong, seda kiiremini hakkas liikuma ka rahvamass, kuid nad jäid rongist maha. See oli päev, kus mitu tuhat Tartu 18- kuni 21-aastast noormeest sõitsid kaitsma nõukogude kodumaad fašistlike anastajate vastu, kes tungisid 22. juunil reeturlikult kallale meie kodumaale. Saatjateks olid isad-emad, õed-vennad, sugulased ja tuttavad, samuti ka päris võõrad inimesed.

* * *

5. juulil 1941. a. Pihkvas. Linnas puhkes tulekahju äsjase pommitamise tagajärjel. Ešelonil tuli teha varsti peatus raudteeliini rikke tõttu. Näen nagu praegu piki maanteed põletava päikese käes ida suunas liikuvat inimeste voolu. Selles massis oli inimesi igas vanuses, alates rinnalastest kuni raukadeni, kes liikusid kepi najal. Kõik lähevad jalgsi, oma varanatuks kompuksesega seljas, lapsed emadel käe otsas. Mõni ajab ka kärul kas lapsi või oma emakest, kes ei suuda enam kõndida. Ja äkki ilmub taevasse oma lennukil «uljas» frits ning pikeerides tulistab liikuvat rahvamassi. Enamik surnutena lamama jäänud tõstetakse rahulikult kõrvale, mõned neist jäävad jalgade alla, kuid rahvamass liigub ikka edasi ida suunas...

* * *

Luuga linnas on jaam täis ešelon — kokku seitse — kaks ešelonit laste, emade ja raukadega, kaks ešelonit rindele sõitvaid sõdureid, üks ešelon rindele viidavat sõjaväe...

* * *

KES OLID? KES ON?

Igor Sobolev, polgu staabi ülem, major — orgaanilise keemia kateedri laborant.
Edgar Naarits, Eesti Laskurkorpuse miinipildujajao komandör, nooremseersant — TRÜ korvpallinaiskonna treener.
Heino Eiken, Eesti Laskurkorpuse reavõitleja — võimlemiskateedri juhataja.
Johannes Vörno, Eesti Laskurkorpuse rünnakomandör, vanemleitnant — kehakultuuriosakonna laskesportitreener.
Valli Haidre, haigla ülemase täitja poliitalai — TRÜ Teadusliku Raamatukogu komplekteerimisosakonna juhataja.
Mihhail Sõstikov, Eesti Laskurkorpuse pataljoni keemiainstruktor, nooremseersant — TRÜ Teadusliku Raamatukogu vanemraamatukoguhoidja.
Erna Russak, vastuluureosakonna töötaja — TRÜ Teadusliku Raamatukogu vanemraamatukoguhoidja.

* * *

rustust (miine, mürske, kuule, relvi), üks ešelon bensiini ja naftaga tsisternides ja meie. Rindele sõitjale on avatud roheline tee — meie aga ootame. Akki kõlab üdini tungiv sireen ning saksa lennukid ongi juba linna kohal. Võimatu on kirjeldada olukorda, mis tekkis laste ja emade vagunites. On päris selge, mis oleks juhtunud pommi otsetabamuse korral bensiini või laskemootori ešelonile. Onneks langesid pommid eesmärgist natuke kõrvale, olgugi, et lennukid ei olnud kõrgemal kui 200 m. Kui pärast häire lõppu välja ronin raudteekraavist, näen, kuidas korralikult rõvastatud eideke ja taadike kannavad puuga kahvahaale võetud omatehtud kirstus 6-aastast pommitamise tagajärjel surma saanud tütrepoega surnuaiale.

* * *

Raske on sõjaväeline väljaõpe harjumata noortele, eriti aga sõjaja tingimustes. Õppus kestab 12–16 tundi ilma erilise puhkeajata. Kuid mingisugust nurisemist polnud kunagi kuulda. Kõiki põletas ainus soov — pääseda võimalikult kiiresti rindele, et vabastada kallid sünnimaa. Polnud kõige vähemat aimu, kuidas elavad kodused ja kas nad on üldse elus. Rindeuudised ja teated sakslaste tapatalgutest okupeeritud maades teevad meid sakslaste vastu äärmiselt tigidaks. Kui oleks lubatud, oleks iga mees kas või jalgsi hakanud astuma Siberist rinde suunas.

Ja 16. augustil 1942. a. sõitsingi tolleaegse 7. Eesti laskurdiviisi 354. polgu 2. pataljoni koosseisu kuuluva sõdurina rinde suunas.

* * *

Meie väekoondis asub Toropetsi linnast kümme kilomeetrit ida poole väikesel soosaarel.

30. november 1942. a. Kui mind kell 4 hommikul äratati, oli väljas selline lumetorm, et kolme sammuga kaugusele polnud midagi näha. Kui olime poolteist aastat muldonnis elanud, algas rännak lageda taeval alla, vaenlase tule alla ja vaenlast hävitama. Tuli võltis selga sõjaväerustust kaaluga üle 30 kg ning hakanata astuma läbi põlvini ulatuva lume, läbi lämmataava tuisu. Nii toimus rännak. Olime peaaegu kolm päeva ja ööd magamata, viimane ööpäev ilma söömata ja joomata, sest moonavoorid ei jõudnud järele. Väikesed siberi hobused väsisid, lumi takistas autotransporti. Pealegi käisid saksa lennukid aeg-ajalt «tulda ja tõrva» kaela pildumas.

* * *

15. detsember 1942. a. Velikije Luki linn põleb. Kaugelt vaadates põlevad ka kivid. Puumajad on juba ammu kas maha põletatud või kasutatud võimajade kütteks. Rood roodu järel läheb pealetungile. Näen, et äsja täiesti elujõulised noored mehed kukuvad nideuna vaenlase tulest ja jäävad alatiseks lamama oma veres.

Meie 82-millimeetrilise miinipilduja tugiplat on pidevast laskmisest tunginud 1/2 meetri sügavusest külmunud maasse.

(Järg 2. lk.)

KES OLID? KES ON?

Aastad viivad meid oma töömehesammudega üha eemale Suure Isamaasõja karmidest päevadest. Eredalt on need päevad aga mees neil, kes ise aitasid sepiatada võitu, nüüd aga peavad meile loenguid, juhendavad laboratooriumides, annavad näpunäiteid võimlates... Siin nad on, mõned meie suure pere sõjaveteranidest:

Ilo Sildmäe, Eesti Laskurkorpuse rünnakomandör, vanemseersant — TRÜ õppeprorektor.
Johannes Jakobson, Eesti Laskurkorpuse reavõitleja-sapöör — NLKP ajaloo kateedri juhataja.

Jüri Lotman, jaokomandör, vanemseersant — vene kirjanduse kateedri juhataja.
Vladimir Kilk, sapöör, vanem — vene kirjanduse kateedri vanemlaborant.

Edgar Salumaa, Eesti Laskurkorpuse polgu raadiojaama ülem, seersant — tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri vanemõpetaja.

Endel Laasik, Eesti Laskurkorpuse reavõitleja — tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri dotsent.

Eugen Tallmeister, sanitaarroodu komandör, meditsiiniteaduskapten — nakkushaiguste ja mikrobioloogia kateedri dotsent.

Fred Kudu, Eesti Laskurkorpuse rünnakomandör, leitnant — Arstiteaduskonna prodekaan.
Richard Tani, Eesti Laskurkorpuse reavõitleja — orgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja.

Martin Soots, Eesti Laskurkorpuse suurtükiväedivisjoni komandör, major — orgaanilise keemia kateedri vanemõpetaja.

Siis aga virutati mulle täiesti ootamatult nagu teibaga vastu külge. Sain pihta! Aga kuhu? Pea oli omal kohal, jalad samuti. Parema käsi aga ei liikunud. Käte alla lumme tekkis kiiresti üha laienev punaste servadega auguke.

Siis tundsin äkki, et keegi puudutas mu seljakotti. Olin hõmmas-

tunud sellest, et keegi julges mulle läheneda sellises tulekeerises. Ja siis veendusin, et lähenejaid oli koguni kaks — jaokomandör seersant Paulman ja nooremseersant Malk.

«Said pihta, näita,» kostsid napid sõjamehelikud sõnad.

Nad püüdsid kuidagiviisi siduda mu haavatud kätt. Siis avas üks neist mu seljakoti ja võttis välja telkmantli. Ma ei jõudnud veel midagi öelda, kui mind kattis telkmantel, mille ääred mulle hoolikalt külje alla topiti.

«Et sul külm ei hakkaks,» kuuldus poolvabandav selgitus.

Et sul külm ei hakkaks! Ja sellepärast olid nad valmis oma eluga riskima. Neid ei hirmutanud tihe tulemüür ja ümberringi vihisevad valangud. Hirmutunne, armastus oma elu suhtes taganes selle mõtte ees, et haavatud seltsimehel võiks lumel külm hakata. Tundsin, kuidas midagi valgus kurku. Raske oli leida sõnu. Kui aga suutsin neid juba tänada, olid nad läinud. Mu hüljed mattis lahingumüra.

Polgu medpunktis tehti side. Suure verekaotuse tõttu olid nad mind polgu langenute nimekirja kantud. Kui seal küsiti, kas ma ei annaks ära oma komsomolipileti, oli mu «ei» nähtavasti niivõrd kindel, et sellest rohkem enam ei räägitud.

Ja nüüd olin juba haiglas.

Mind viidi palatisse. Puhtus ja rahu tundus isegi häirivana. Järgmistel õhtutel näidati kino. Ja kuna arvati, et ma venekeelsest kõnelsest küllalt hästi aru ei saa, olid õed vaheldumisi valmis mind selgitustega abistama.

Punaarmee aastapäeval saadeti meile kinke. Igaüks sai pisipaki. Ka mina sain pakikese, milles oli väljaõmmeldud taskurätt ja kirjake Ivanovo-Vosnessenski tekstiilikominaadist. Kõikjal hoolitsus...

Päevad möödusid kiiresti, haav paranes ja palatiarst pühendas

Rindeajalehed jutustavad

JAAN KÄRNER

Eesti väeosadele

Meid ootab kauge kodumaa, maa, mis on meie püha: sealt kostab kurva kutsena ta metsa, mere müha.

Ta üle külvab vägivald vaid nälga, häda, turma; fašismi raudne saapatald taob julmalt vaimset surma.

Sest peame minema nüüd siit, kui tuulispäa ta teile, et meie põld, ja mets, ja niit saaks osaks jälle meile.

Me peame vabastama maa, mis eest ju isa-isad on võtnud vapralt võidelda, teos sihted, karmid, visad.

Me peame puhastama maa fašismi viimsest pärast, et rahvas vabalt elada võiks tõusva päikse säras.

Koos lõõme puruks vaenlase, ta orjastava ringi ja võidule viib meie tee — ses pole kahtlust mingit.

4. II 42. a.
(«Punaväelane» nr. 5, 1942. a.)

Iga mürisk toob surma fašistidele

Ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilane Jaan Palk, siin on juttu teie isast, kes Velikije Luki lahingus oli patareikomandör. Kas olete teinud kõik, et olla isa vääriline?

Paljudele tema seltsimeestele näis, et ta ei maga kunagi. Päeval ja öösel võib kohata patarei komandöri n.-leitn. Palki vaatuspunkti. Ta lahkub sealt vaid selleks, et koha peal kontrollida positsiooni ja suurtükimeeskondade tööd.

Kodusõja ja Suure Isamaasõja rasketel päevadel küsisid need plakadid igalt kodanikult: «Kas oled juba registreerunud vabatahtlikuna? Emake-kodumaa kutsub!»

KUULI

1942. aasta lõpul oli korpus lahingutes Velikije Lukis, kus hävitati sissepiiratud hitlerlik garnison. Neid päevi meenutab järgnev lahingupildike.

«Vabatahtlikud minu juurde!» Jaakomandöri seersant Viidikul ja neljal punaväelasel seisis ees tankidessant.

Ette astusid seersandid Tiido ja Kreiman ning punaväelased Lilla ja Heinaste. Määratud ajal ronisid mehed viiekesi tankile.

«Maha astuda ainult siis, kui tank peatub ja avab tule!» — oli tankikomandöri viimane korraldus.

Mootorid hakkasid töötama — vajutades roomikutega värsket lund kihutas tank linna suunas. Põnevusega puurisid võitlejate pilgud halli udu, mis kattis välja. Äkki peatus tank traatfökke juures. Lähedalolevad künkad elustasid. Metsikult vingusid kuulid, vihinal lendasid miinikillud. Hitlerlased avasid oma dzottidest marulise tule. Tank vastas. Iga lask tabas märki — mürsud langesid sinna, kus hetk varem välkusid vaenlase kuulipildujate tulesälvitused.

Julged dessantlased hüppasid maha ning avasid täpse tule vaen-

lase dzottide ambrasuuride pihta. Tank, lõhkunud traatfökke, jätkas edasilükumist. Võitlejad järgnesid.

«Granaadid. valmis seada!» —

JA GRANAADIGA

käskis seersant Viidik. Dzotti avastesse lendasid granaadid. Vaenlase kuulipildujad vaikisid. Võitlejad nägid, kuidas ühenduskäike mõõda põgenesid fritsud. Kuid viis julget ei peatunud, — saabus uusi mehi ning ühiselt hakati rajama teed edasi, et vallutada ettenähtud positsioonid.

A. ARUOJA, pv.
(«Punaväelane» nr. 409, 1942.)

SÕDUR NAERAB

Tummnäidendid

Litzmanni omavalitsuse haridusasjade füürierid Meret ja Pärn on välja kuulutanud kirjandusvõistluse teemal: «Millest võib eestlane rääkida saksa okupatsiooni ajal.» Seni on võistlusele esitatud ainult tummnäidendeid.

Õige otsus

Pommidest lõhutud Berliini kohal lendavad Hitler ja Göring.

«Ma viskan meestele alla oma tubaka- ja napsikaardid,» ütles Göring, «siis kõik mehed on minuga.»

«Aga mina viskan naistele alla oma kinga-, puudri- ja pesukaardid,» ütles Hitler, «siis kõik naised on minuga.»

Seda kuuldes arvas lendur omalt poolt:

«Aga mina viskan õige teid mõlemad alla, ja siis kogu rahvas on minuga.»

«Kohtu-uurija» juures

«Jaan Aru! Teie olete nimeetanud Saksa füürierit Hitlerit verejanuliseks tainapeaks. Esitan teile süüdistuse kolme paragrahvi põhjal: esiteks teie olete teinud valitsusevastast propagandat, teiseks olete laimanud riigipead ja kolmandaks — olete välja lobisenud tähtsa riikliku saladuse.»

«Narva pataljoni» kaotused

Parun Litzmann: «Kas Narva pataljoni kaotused lahingus Harkovi all olid ka suured, härra major?»

Hitleri timukas Soodla: «Ainult üksikud kaotused, parunihärra. Jefreitor Nurme kaotas ühe pea, jefreitor Tiiksaar kaotas ühe kere, jefreitor Haan kaotas ühe jala, scharfjuhrer Frick kaotas ühe rühma ja «Narva pataljoni» ülem sturmbannführer Eberhardt kaotas ühe pataljoni.»

«Tasuja» nr. 1, 1944

Nii valmis «Tasuja»

Käisime vestlemas praeguse Kreutzwaldi-nimelise Kirjandusmuuseumi direktoriga, sõjaaegse lehemehed Ed. Ertisega. Ta jutustas järgmist:

«Sõja-aastail olin Eesti laskurdiviisi ajalehe «Tasuja» (esialgu «Rünnakul») tõlgiks. Ajaleht hakkas ilmuma juba 1942. aastal Uraali taga laagris, kuid enamuse ilmunisajast langeb lahingutele Velikije Luki all ning järgnevale perioodile, mis lõppes sünnimaa vabastamisega.

Igal ööl täpselt kell üks — ärastuskella polnud, kuid tõusmine oli muutunud juba mehaaniliseks — asusin raadioaparaadi juurde Sovinformbüroo teateid vastu võtma. Kell kaheksa-üheksa oli leht juba valmimas — tuli tegutseda operatiivselt.

Meil oli väike välitrukikoda ning ladu jaoks Tallinna vilunud trükikoolilised.

«Tasuja» muutus võitlejate keskel väga populaarseks leheks. Mäletan, et lehti jagati hommikupoolikul ning kui juhtus, et me vahel hilinesime, helises juba välitelefoni kuisiti, kas lehti ei tulegi. Võibolla oli siin oma osa lehe «vaimul», mis oli alati võitluslik ja optimistlik.

Tuli läbi elada ka sõjaraskusi. Meelde on jäänud 1943. aasta uusaastapäev Velikije Luki all. Ajaleht oli kella kümneks valmis ja kui meenutada, et fašistide pealik von Sassi oli selleks ajaks ümber piiratud, ei olnud tulistamist ooda-

ta. Seadsime end puhkama, sest õõ kulus lehe tegemiseks. Kuid just siis hakkasid läheduses lange-ma üksikud saklaste mürsud. Uus-aasta tuli unustada.

Kaliniin rindele saabudes magasime kord päris lageda taeva all. Tegime väikese lõkke. Kui magasime, siis üks külg hõõgus palavusest, teine külmas.

Väga selgesti on jäänud meelde 1942. a. sügis ning 1943. a. talv. Olid rasked teed. Meil tuli päevas läbida 18 km, et jõuda ettenähtud peatuspunktini ning veel samal õhtul hakata lehte tegema. Olime küll kogu päeva jalul, kuid siiski jäime teele. Autot tuli meeter-meetrilt peaaegu kätel kanda, ja pealegi mitte tühja, vaid trükimasinatega koormatud autot.

Nii jäimegi ööseks metsa alla. Valmistusin kella ühe ajal vastu võtma Moskvat, kuid lisaks päevaste vintsutustele oli nüüd raadiorike. Et meeste ees mitte täiesti võlgu jääda, suutsime trükkida väikese teatelehe.

Oli ka väikesi viperusi, näiteks kohanimedega, mis vahel diktori ebaselge diktsiooni või ragina tõttu kaduma läksid, kuid seda ei pandud pahaks — ei saanud ju ikkagi töötada tavalistes tingimustes.

Sõjaaeg oli raske, kuid inimesed on meelde jäänud elujõuliste ja tugevatena. Meenutati perekondi ja sünnimaad ning soov sinna tagasi jõuda saigi teoks.»

See ei unune kunagi

(Algus 1. lk.)

Kohutavat vaeva nõuab kogu miinipilduja jao koosseisult väikese sõdurilabidaga külmunud pinnase kaevamine, et välja kangutada tugiplat, et viia miinipilduja uuele positsioonile. Väsimus pärast viie-ööpäevast ülevalolemist on nii suur, et peale vahiposti jääb miinipilduja jao 6-liikmeline koosseis magama nagu silgud miinipilduja pessa toru ümber. Pärast 2-tunnist magamist ärkame kohutavas külmas: miinipilduja pesas on ca 20 cm vett ja kõikidel on üks pool külge märg (magasime küljeli), õhu temperatuur on 25° alla nulli. Minna pole kuhugi, tuld ka teha ei tohi, aitab ainult hammaste kramplik kokkusurumine, sest vastasel korral oleks vaenlasele olnud hammaste plagin kuulda.

Linn aga suitseb ja põleb, õhk müriseb. Taevast sajab mitte vihma, vaid surma toovaid mürsukilde ja kuule... Sõdurid lähevad ikka edasi võitlusse vihutatud vaenlasega ja nad saavutavad oma tahte — võidavad surma.

Külustasin 18 aastat hiljem seda kohta Velikije Luki lähistel. Endistel lahinguplatsidel kasvab lakkav viil. Kohal, kus sain raskesti haa-

ainult musta tušši. Fotode suuruse alammääraks on 13×18 cm ja nõutav kõrgläige. Võistlustööd esitada paberi ühele küljele kirjutatuna, vasakule jätta tekstist vaba ruumi. Parimate tööde jaoks on žüriil auhinnaad.

vata, kasvab noor istutatud mets: tammed, vahtrad, pärnad, männid... Ja ka pinnase ettevalmistamisel metsa istutamiseks andsid kümned inimesed veel kümme aastat hiljem maa sees asuvate miinide lõhkemise tagajärjel elu. Endise tuha ja kivihiiniku asemele on ehitatud uus ja kaunis linn. Võimatu on tõepäraselt kirjeldada neid tundeid, mis mind valdasid seda kõike nähes. Veel praegugi tõmbub allesjäänud käsi rusikasse.

Neist episoodidest võiks kirjutada raamatu. See kõik ei unune kunagi.

Raske on praegu nagu uskuda, et need episoodid vastavad tõele ning ei ole võetud mitte muinasjutust. Ja ometi on maailmas inimesi, kes on oma eluülesandeks seadnud sõja vallapäästmise. Need inimesed ei ole ise kunagi sõjast osa võtnud, neile on sõda olnud ainult pöörase kasusaamise allikaks, rahva vara enda kätte ahnitsemise teeks. Sõja koledused on aga kogu maailma ausatele inimestele teada, seepärast hoiavad nad ära ka uue sõja puhkemise võimaluse.

E. LAASIK

UUS TEADUSTE KANDIDAAT

Esmaspäeval, 20. veebruaril kait- ses eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedri vanemõpetaja Harald-Heino Peep oma väitekirja «Johannes Vares-Barbaruse kirjanduslik- esteetiliste ja ühiskondlik-politiiliste vaadete kujunemine». Kaitsmine toimus Tallinnas Eesti NSV Teaduste Akadeemia ühiskonnateaduste osakonna nõukogu avalikul koosolekul.

Harald Peep lõpetas 1955. a.

Ülo Lepik professoriks

Neil päevil saabus Kõrgema Hariduse Ministeriumi Kõrgemalt Atestatsioonikomisjonilt teade, et meie ülikooli õppejõule Ülo Lepikule on omistatud professori kutse teoreetilise mehhaanika alal.

Professor Lepik töötab ülikooli õppejõuna 1946. aastast alates. Füüsika-matemaatika doktori kraad omistati sm. Lepikule 1959. a.

Professor Lepik on üliõpiliseliselt tunnustatud teadlane elastus- ja plastilisuse teooria alal. Tema juhti-

Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keelteaduskonna eesti kirjanduse eriala ja astus samal aastal aspirantuuri Tartu Riikliku Ülikooli juures. Õpingute ajal ülikoolis ja hiljem aspirantuuris paistis sm. Peep silma nii õpingutes kui ka ühiskondlikus töös.

Kaastöötajad soovivad filoloogika-kandidaadi kraadi omandanud teadlasele palju õnne, indu ja head töötahet edaspidiseks.

misel töötab kateedri juures elastus- ja plastilisuse teooria alane seminar, kuhu on koondunud kõik Tartus plaatide ja koorikute alal töötavad mehhaanikud. Plaatide ja koorikute teooria küsimused on loetud üliõpiliseliselt tähtsamate probleemide hulka, sest kaasaegne raketitehnika, samuti moodsad ehituskonstruksioonid nõuavad paljude teoreetiliste küsimuste lahendamist.

K. SOONETS

Oled sa juba sellele mõelnud,

mida tänavu ülikooli kirjandusvõistlusele esitada?

1. märtsini

võtab žürii vastu olukirjeldusi, jutustusi, luulet, valme, lühinäidendeid, filmistenaariume.

15. maiks

peavad žürii kätte jõudma följetonid, humoreskid, epigrammid, lühisatiir ja -humor, karikatuurid, fotod, kirjanduskriitilised tööd, teatri- ja kinoretsensioonid.

Võistlusest võivad osa võtta kõik ülikooli kollektiivi liikmed. Töid võib esitada eesti ja vene keeles. On soovitatav, et võistlustöodes kajastuksid tänapäev ja eriti just üliõpilaste elu.

Võistlustööd saata märgusõna all ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusele või lasta toimetuse postkasti ülikooli peahoone vestibüülis, lisada juurde märgusõnaga varustatud ümbrik, kus on autori nimi ja perekonnanimi, osakond, kursus, aadress.

Karikatuuride juures kasutada

OLUKIRJELDUS JA JUTUSTUS

Üks I auhind 20 rubla.
Kaks II auhinda à 12 rubla.
Kaks III auhinda à 8 rubla.

LUULETUS JA VALM

Üks I auhind 15 rubla.
Kaks II auhinda à 8 rubla.
Kaks III auhinda à 5 rubla.

LUHINÄIDEND JA FILMI- STSENAARIUM

Üks I auhind 12 rubla.
Üks II auhind 7 rubla.

FÖLJETON JA HUMORESK

Üks I auhind 10 rubla.
Kaks II auhinda à 5 rubla.

KIRJANDUSKRIITILISED TÖÖD, TEATRI- JA KINORETSENSIOONID

Üks I auhind 10 rubla.
Üks II auhind 5 rubla.

LÜHISATIIR JA -HUUMOR NING EPIGRAMM

Üks I auhind 6 rubla.
Üks II auhind 4 rubla.

KARIKATUUR

Üks I auhind 6 rubla.
Üks II auhind 4 rubla.

FOTOD

Üks I auhind 6 rubla.
Üks II auhind 4 rubla.

Peale selle on žürii kasutuses veel viis ergutuspreemiat à 3 rubla.

Žüriil on õigus vastavastaselis- te tööde puudumisel mõnes žanris auhindu sealt teiste žanride vahel ümber jaotada. Žürii ei võta arvesse varem trükisõnas avaldatud töid. Ajalehel «Tartu Riiklik Ülikool» on õigus võistlusele esitatud töid avaldada märgusõna all enne võistluse tulemuste teatavakstegemist.

Kujutava kunsti alal on võistlus avalik, tööde esitamise tähtajaks on 1. aprill. Võistluse tulemused tehakse teatavaks 1. maiks 1961. a.

Elada ja töötada kommunistlikult!

Kommunistlik kasvatus on suur ja sügav mõiste. Kommunistliku kasvatusel all mõistame me eelkõige kõigi nende teadmiste omandamist, mis inimkond on sajandite vältel välja töötanud, sest ei saa olla kommunismiehitajat teadmisteta. Kommunistliku kasvatusel raamidesse mahub tõeline inimkultuuri kasvatamine igas kodanikus, kultuuri, mis ei väljendu mitte ainult välises kultuuris ja viisakas käitumises, vaid kultuurse ellusuhtumises. See on selline suhtumine ühiskonda, kui ühiskonna huvid on esiplaanil, kui iga kodanik püüab anda ühiskonnale oma võimete ko-

haselt, kui tööd peetakse auasjaks. Kommunistliku ühiskonna inimene austab kollektiivi, hindab seltsimeheliikkust ja sõprust kollektiivis, sest inimene kollektiivita on nõrk, kollektiivi liikmena — tugev. Ülikooli ühiskondlikud organisatsioonid kavatsevad läbi viia ulatuslikke üritusi kommunistliku kasvatustöö parandamiseks meie kollektiivis. Avaldame esimesi sõnavõtte ja arvamusi kommunistlikust kasvatuses, tööst, ellusuhtumisest, õppimisest ja seltsimeheliikkusest. Ootame teie arvamusi, kommunistlikud noored, kurseuskooldajad, üliõpilased, õppejõud!

* * *

Missugune on kommunistlik suhtumine ellu?

Sellele toimetuse küsimusele vastas rektor F. Klement.

«Individualist töötab selleks, et hästi süüa ja magada, nägemata kaugemale iseendast. Inimene, kes suhtub ellu kommunistlikult, elab selleks, et loovalt töötada, et pühendada kogu elu armastatud tööle oma rahva huvides.»

On märgata edu

Kommunistlik ellusuhtumine on üliõpilastes märgatavalt tugevnenud. Meil oli näiteks ühiselamu kütte sissekandmiseks kibekiiresti vaja töökäsi. Palusin poisse appi ja ilma puiklemata nõustusid kõik, kuigi oli pühapäeva hommik. Mõne tunniga oli 42 m³ puid kuuris. Ja see pole ainus kord — nii oleme kandnud madratseid ja voodeid, koristanud ühiselamu ümbrust, raiunud jääd jne.

Keegi ei hoidu tööst kõrvale, peale üksikute — ja nende pärast on häbi. Eelmisel esmaspäeval keeldusid abistamast Matemaatika-Loosusteaduskonna üliõpilased Pöder, Seljamäe ja Laja. Niisugused juhtumid on harvad ja niisugune suhtumine on kadumas nii, nagu on kadumas kaardimäng, joomingud ja mürgeldamine.

F. LINNAMÄGI, ühiselamu nr. 1 komandant

„VÄIKESED“

10 minutit enne üheksat. Tiigi tänavale ehitustele ruttab inimesi. Lühike laueerimine porilompide vahel ja õnnelik pääseja hüppab trepile. See on üks eesti filoloogial kursuse «väikestest» (nii nimetavad oma äsja keskkoolipingist tulnud kursusekaaslasti tööstaažiga üliõpilased). «Väike» ruttab tööle. Teda ootab 10-minutilise tööriiete otsimine ja seejärel kellu, kanderuam, segukast või värvi pintsl.

«Vaadake ikka, kui tore meil on! Tuul lahutab õppimisest kuumi ajusid (aknad on pahatüki klaasimata), kanderuam karastab lihaseid. Karta on, et kevadeks ei valmista meile enam raskusi igav lektor auditooriumist ühe sõrmega välja tõsta.» kuulutab üks ülemelik.

«Kas raske ei ole? Tööpäev ikka küllalt pikk, kokku teeb üksteist tundi.» muretsesvad töökaaslased.

«Sügisel oli veel raskem. Siis juhtus tihti, et kui hommikul voodist tõusime, oli selg nagu puust. Ainult puu vist ei tunne valu.»

Jälle ootavad tellised müürseppa, seinad krohvijat ja maalrit.

Aga vahel juhtub ka nii, et tööd ei jätku. Et, Tartu pole veel valmis. Viga on mujal. Kus nimelt, seda ei oska värske II kategooria ehitaja veel öelda, aga tal on kahju mahavisatud ajast, kui segu ei tooda ega tooda, või kui maalritel lõppes juba paar päeva tagasi kips.

«Võiks seda aega ju tulusamalt ära kasutada. Soome keele kontrolltöö tahab õppimist, aga nüüd...» heidab nii mõnigi pahaselt käega.

«Ja kui need tunnidki kirja lähivad, lisab teine.

«Mis muud kui ehitada aga suvi läbi, et istumistunnid tasa tehaks!» on kolmas nõrkinud. Tuju kipub vä-

gisi keldrikorrusest veelgi allapoole vajuma.

Kella viie ajal unustatakse paha-meel suure kiiruse tõttu objektile. Tunni ajaga on tarvis muundada ehitajast üliõpilaseks. Hea tahte juures jõuab selle ajaga isegi raamatukogus ära käia, nagu näitavad mõne virgema kogemused.

Esimesel loengul kipuvad silmad kinni vajuma, sest vaimu ergutamiseks on vahel vaja ka konte liigutada. Need on aga väsinud. Viimase loengu lõpuks — raekoja kell lööb parajasti kümme lööki — on energiat isegi niipalju kogunenud, et tuntakse puudust sportid ja ringidest. Mõni on end küll poetanud isetegevustate perre, kuid proovide

...ja töö käib täie hooga.

Et hästi

Komsomolikoosolekud saavutavad oma eesmärgi vaid siis, kui nad viiakse läbi ettevalmistatult. Selliseid komsomolikoosolekuid, mis lõpevad vaid sekretäri abistamisega, parem ärgu toimugu. Kasu neist on minimaalne, mõnikord aga seda ei olegi.

Arutamisele tulevate küsimuste ring sõltub grupis valitsevast olukorrast ja peab haarama neist kõige printsiipiaalsemad ja pakilised. Kui näiteks eksamisessiooni tulemustega ei saa grupis rahule jääda, siis peaks semestri esimene koosolek arutama tingimata õppetöö küsimusi jne.

Mitte üksnes koosolek, vaid ka tema ettevalmistamine on kasvatus- töö üks osa. Koosolekut valmistab ette mitte grupi, vaid kogu komsomoliaktiiv grupis, kes samuti peab analüüsima oma tööd talle usaldatud loigus.

Keskne koht koosoleku ettevalmistamises käigus kuulub ettekande või aruande koostamisele. Nagu praktika näitab, ei valda seda

Siit algab sõprus

Kindlasti on kõikidel meist pärast ülikooli lõpetamist kõige soojemad mälestused ülikooliajast, üliõpilassõprusest ja sõpradest. Meie, esimese kursuse üliõpilased, oleme veel väga vähe maitunud tudengipõlve muresid ja rõõme, kuid oma sõbrad ja ühised elamused on juba meilgi. Võib vist julgelt ütelda, et paljudel meie hulgas algas tee ühiste eesmärkide ja taotlustega juba sisseastumiseksamite päevist, sellest ajast, kus erutusest ja võib-olla ka hirmust põksuva südamega astuti eksamilaua ette. Mäletan, kuidas me võõrkeele eksami ajal ühe oma rühmakaaslasega (siis ei teadnud me vist küll kumbki, et meist saavad rühmakaaslased) arutasime, millist võõrkeelt oleks kõige kasulikum õppida ja mida ülikoolis kõige enam vaja on.

Kolhoosis olles tutvusime üksteisega juba lähemalt. Said selgemaks nii mõnedki jooned kaaslaste iseloomus. On ju tuntud tõsiasja, et töös õpid inimest kõige paremini tundma.

Ja kindlasti sedamööda, kuidas meid üha enam ja enam haaratakse kaasa ülikoolipere rahutu ja tööka elu keerisest, süvenevad ja tugevnevad meie sõprussidemed ka teiste osakondade ja teaduskondade üliõpilastega.

L. TURK, raviosakonna I kursuse

aega on keeruline loengute ajast varastada.

Kord räägiti, et ka töötavatele üliõpilastele pidi loodama spordiringid. Jutt jäi jutuks, pea kadus seegi, vaikselt ja häbelikult. Värsked tudengid tambivad endiselt ühiselamu, auditooriumi ja ehituse vahel.

Siiski. Pool aastat on vastu peetud, raske algus seljataga, esimesed arvestused läbi ja tasapisi usume, et ka teine semester meid ära ei hirmuta. Primum vivere!

M. PAJUSTE

oskust kaugeltki kõik, eriti aga nooremate kursuste kommunistlikud noored. Siin on vajalik õpetada aruandjat analüüsima tehtud tööd, nägema selle puudusi, abistada teda abinõude kavandamisel töö parandamiseks. Selleks tuleb juhendajal tunda olukorda. Grupi aktiiv peab esitama koosolekul arutamisele tulevad probleemid kommunistlikele noortele läbimõtleamiseks juba varem. Mitte alati ei suhtu meie kommu-

õnnestuks

nistlikud noored printsiipiaalselt esinevatesse väärnähjustesse, neid peetakse pisiasjadeks, peetakse halvaks tooniks kursusekaaslastele tõtt öelda või halvemal juhul isegi hakatakse ebaõiget käitumist õigustama. Nii näiteks arutas möödunud õppeaastal Õigusteaduskonna III kursuse komsomoligrupp äsja ülikoolist eksmatrileeritud kommunistliku noore E. Padari ebaõiget käitumist. Et koosolek oli ette valmistamata ning suhtumine toimunud kursusehooldaja kaasabil eelnevalt kujundamata, siis printsiipiaalse hukkamõistmise asemel hakkas kogu grupp E. Padarit kaitsma ja isegi õigustama. Kommunistlik noor K. Lodi avaldas koosolekul isegi selliseid ebaõiged märke, et «kui keegi sind kas või sõrmeotsaga puudutab, on sul täielik õigus vastu lüüa, kui keegi laseb sinu aadressil lendu ebasobiva sõna, siis söima vastu» jne. On täiesti selge, et selline ebaõige arusaamine juba põhimõtelistest küsimustest oleks tulnud selgitada enne koosolekut. Niimoodi asjasse suhtuv kommunistlik noor ei saanud ka hiljem minna etteheiteid tegema sm. Padarile, kes oma käitumist ei parandanud. Õigusteaduskonna III kursuse komsomoligrupp on täielikult kaassüüdlane selles, et nende kursusekaaslane pidi hiljuti ülikoolist lahkuma ja kui nad edaspidi samasuguselt suhtuvad ka kursusekaaslastesse sm. Johanson, siis on päris selge, et nad osutuvad kaassüüdlaseks veel ühe kursusekaaslaste ülikoolist lahkumisel.

Komsomolikoosolekute ettevalmistamise käigus on ilmnunud veel teisi ebaõiged arusaamasid. Nii näiteks selgusid Õigusteaduskonna II kursusel mitmed puudused kom-

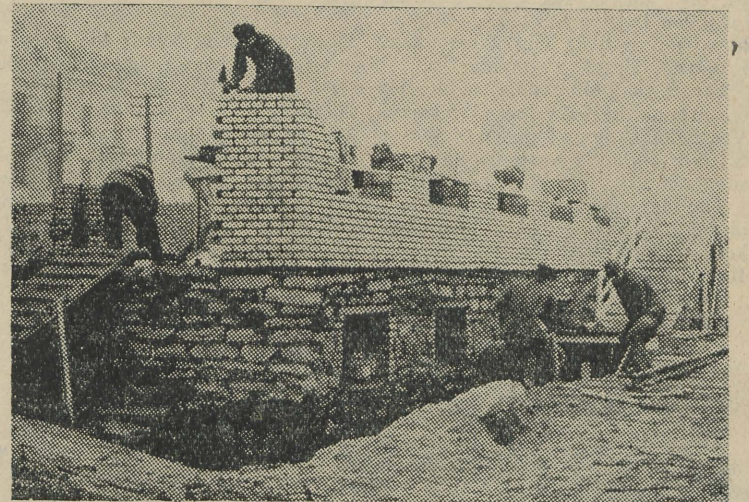
somoliorganisatsiooni töös, alkoholi kuritarvitamine, vastuolud üksikute kommunistlike noorte vahel jne. Vestlustest üksikute kommunistlike noortega aga selgus, et nad ei pea taunitavaks isegi küllalt sagedast alkoholi tarvitamist rea üliõpilaste poolt, kui pole järgnenud «sissekukkumist». Seejuures unustatakse aga, et «sissekukkumise» korral olakse juba hilinenud ning «sissekukkujaid» ootab sm. Padari saatust. Ilmnes, et kommunistlikud noored pole avameelsed, isegi vastupidi, mõistetakse hukka avameelseid kommunistlike noori, peetakse ebaõigeks kõikide üksikasjade ärarääkimist õppejõududele ja lubatakse isegi väikest valet. Teravaks arutlusobjektiks oli küsimus, miks üldse õppejõud ja parteiorganisatsioon segavad vahele kursuse sisseelu küsimustesse (isegi siis, kui nad ise pole astunud ühtki sammu väärnähjuste kõrvaldamiseks) jne.

On muidugi selge, et niisuguste arusaamadega kursuse komsomolikoosolekule minnes pole sealt oodata midagi head. Seesugused küsimused tuleb n. ö. selgeks rääkida juba enne koosolekut. Koosoleku aeg ja raamid seda teha enam ei luba. Nii näiteks kulub vestluseks kursuse komsomolisekretäriaga peaaegu 5 tundi, teistega aga keskmiselt tund.

Eelneval vestlusel tuleb kommunistlike noorte ette ka otseselt asetada küsimused, millele nad koosolekul ise peavad andma vastuse, tuleb suunata neid mõtlema olukorra parandamisele.

Sellised individuaalsed vestlused aitavad kõigepealt tundma õppida iga üliõpilast. Seda õppetöö kaugeltki ei võimalda, kujundades üliõpilastest mõnikord isegi vale pildi. Selline individuaalne vestlus on ka üheks parimaks kasvatus töö vormiks. Muidugi ei tähenda see, et ainuüksi ühe vestlusega oleksid kõik väärarusaamad likvideeritud. On vajalik, et igast komsomolikoosolekust võtaksid osa kommunistid, kes koosoleku käigule annaksid õige suuna. Kui komsomolikoosolek oma eesmärgi ei saavuta, siis peab olema järgnevas sammus põhjuste analüüs, miks ta seda ei saavutanud. Komsomoli järjekindlus selles seisnebki, et püstitatud eesmärk saavutada.

V. KELDER

Uue ühiselamu müürid kerkivad...

Nii saab rutem...

Sügisel töötasime verivärskete üliõpilastena kolhoosipõllul, möödunud pühapäeval tegime esmakordselt tutvust ka ehitustööga, esialgu küll ainult ehitusplatsi puhastajana, kuid peaaegu on, et hea algus on tehtud.

Kui meile laupäeval teatati, et pühapäeva varahommikul tuleb ehitama minna, ei olnud üldine vastustus eriti suur. Ehitamast koju tulles ütles aga igaüks: tore oli!

Töötasime gruppidega. Ühes grupis keemikud, teises geoloogid ja bioloogid ning kolmandas geograafid. Töö oli kõigile «kontimööda»: ehitusplats tuli puhastada kividest ja siis need kivid korralikult riita laduda. Pärastpoole järgnes auto tühjaks laadimine. Ehitajate entusiasmi tõstis tublisti lõbus laul. Repertuaari eest hoolitsesid hästi geograafiaosakonna tüdrukud.

Kaks tundi läks lausa lennates ja koju läksime rahuldustundega südames. Väike panus selleks, et uus ühiselamu rutem valmis saaks, oli antud!

T. ALLIMANN

J. MIKU fotod

JÕUDU TÖÖLE!

Möödunud nädalal toimus TRÜ ametiühingukomitee büroo. Esimesena arutati spordiosakonna tööd. Muretsetakse juurde suuski 570 rubla eest. Rohkem suuski — rohkem värsket õhku. Kahju ainult, et lund ei ole.

Elav keskustelu tekkis isetegevusolümpiaadi ettevalmistamise ümber. Nii tegi sm. Pütsep ettepaneku võtta edaspidi kavas ka kujutav kunst. Viia läbi kaks vooru: esimene voor teaduskonna ulatuses, teine üleülikooliline. Sellised konkurssid-näitused oleksid mõeldavad ka kodunduse alal.

ÜTÜ esimees sm. Vöhandu märkis, et ÜTÜ 58 ringist nii mõnedki eksisteerivad ainult formaalselt

(hügieeniring, spordimeditsiin jne.) Ringide töö on sageli huvitav, kuid puudub teaduslikuks tööks vajalik lai haare jne.

On plaan korraldada Balti liiduvabariikide ja Valgevene teaduslike asutuste humanitaarlane konverents. Seni on neid korraldatud ainult tehnilistel aladel.

Seflustoost Matemaatika-Loodusteaduskonnas rääkis sm. Alles. Kuigi šeflustoost on paranenud, takistab transport ikkagi sidemete tugevdamist Zdanovi-nimelise kolhoosiga.

Niisugused olid lühidalt mõtted, mida avaldati. Head mõtted — jääb vaid soovida — jõudu tööle!

E. LEMBER

Kõigile juhulubade omanikele

Varsti saabub kevad ja tuuakse garaazist välja autod ning mootorrattad. Et aga liiklusmäärustikku on muudetud, võib sõitjat juba esimesel ristteel oodata ebameeldivus — militsionäär tunneb huvi, kas uus liikluseksam on sooritatud. Kui ei ole — tuleb kergendada rahataskut või (see on muidugi raskem lugu) loobuda juhilubadest.

Tartu Riiklikus Ülikoolis toimusid jaanuaris liiklusmäärustiku õppimise kursused. Et paljud ei saanud nendest osa võtta, organiseeritakse märtsis uus kursus.

Kõigil asjast huvitatuil registreeruda eeloleval nädalal peahoone valvuri juures.

UR2KAG

Kas teate, et 1958. aastast alates töötab ülikooli põningul ühes vana-dest kartseriruumidest TRÜ lühilaine amatöör-saatejaam UR2KAG? 1960. aasta augustis loodi esimesed sidemed Hollandi amatööridega. Praegu on ühendus saadud juba 15 välisriigi ja 6 vennasvabariigiga. Kokku on peetud 231 saadet. Kaugeimaks punktiks läänes, mille- ga side on saavutatud, on Inglismaa, idas on selleks Obi ääres asuv Poljarnõi Uraali saatejaam.

Peamiseks sidepidamisvahendiks on praegu ingliskeelne morsekood. Varsti saab aga valmis uus saatja. Siis on võimalik vestelda ka suusõnaliselt.

Tublike amatöörideks on seni olnud Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilased Mauno Reisner, Heino Türrpuu, Ilmar Kuusmann

Need kaardid on leidnud tee juba kahekümne ühele eri maale.

ja Jaan Villem. Nende töö on väga huvitav. Peaaegu iga päev toob post siia uusi postkaarte teistest riikidest teadetega uute vastuvõetud saadete kohta.

Võimalused töötamiseks on olemas. Kuid saatejaama töö oleks huvitavam, kui sellest võtaks osa rohkem asjahuvilisi. Meie amatöörid ootavad teid, üliõpilased!

H. TIISVALI

Miks me ei maga?

Märkmeid kontrollreidi päevikust

Vanad head seadused üliõpilase päevarežiimi kohta ühiselamus lubasid töötada kuni kella 24-ni. Uued aga — ainult 23-ni. Meie ei taha magada!

Kui sm. Ühiselamu SISEKORD jalutaks kell 23.00 mööda Pälsoni tänava uuest ühiselamust (ka vana-), siis näeks ta valgustatud aknaid, mille taga:

kõik 117. toa elanikud on kodus. Filoloogid — toa elanikud — kuulavad spordisaadet. Alpinism! Mare Preimer, Sirje Ruus ja Tiit Vares kuulavad seda. Tuleb ka midagi võimlemisest — Inga Fivegerile. Paraku, nüüd tekib vaidlus «kumma oma paremb!»

215. toas magatakse juba, aga Milvi Kreek tõi rühmakoonduselt kaasa tootäie pioneere (oma juttudega neist!)

217. tuba magab nagu kord ja kohul! Tööpäev oli pikk ja väsitav. Meie ei ärata neid.

234. tuba on tööhoos. Siin on I kursuse vene filoloogid. Päeval töö, õhtul ülikoolis, ja hilisõhtul konspektid.

Oppetoas lähevad konspektid inimestele pähe.

Keegi hilinenud võtab kõõgis õhtueinet.

Päev hiljem samas majas kell 23.05.

211. toas on elanikud — I kursuse Ajaloo-Keeleteaduskonna töölkäivad üliõpilased kõik kodus. Enn Ki-

vinurm kuulab Chopini, kuigi tal on käes vaid noodid. Jüri Keevallik eelistab kahjuks täiskõhuga magamist magamisele tühja kõhuga: ta praeb kõõgis kartuleid. Kolmas mees magab ja neljas loeb «Jean Christophe'i».

313. toas. Noor pedagoog — neljanda kursuse üliõpilane — annab homme oma esimese tunni, valmistab sellega seoses konsekti ja mõtleb õpetaja autoriteedist.

Diplomand Soonvald: «Lõpetasin õhtuvõimlemise, pesin, leban kahe lina vahel ja mõtlen päevasündmustest.»

Praktikant Raim: «Nr...» (te-ma magab).

301. toas kell 23.30. Jaan Rumm loeb laulambi valgusel ilukirjandust, keegi magab ja kaks olla veel teatrist tulemata.

Kolmanda korruse puhketoas istuvad pimeduses kaks inimest, meie neid ei näinud: võib-olla saabus neile juba üliarane kevad!

Mõistab seda ka sm. Ühiselamu SISEKORD, seadus on hea ja õige, ta peab olema: aga erandjuhtude põhjused tuleb välja selgitada. Kui erandjuhtumid on massiliseks nähtuseks, võib põhjus olla seaduses — nõnda on lugu!

Kella 23-st öörahul — see pidurdab siiski liialt kunstist ja kultuurist osasaamist.

Heine ütles: «...Saksamaa norkab...», aga meie ei taha.

Orienteerujad

«At sa jeekim ilmataat vedas meid nii alt kui üks ilmataat üldse inimesi alt vedada saab.» kurjustasid ülikooli orienteerujad Sakari Pälsi stiilis. Oli ka põhjust. Polnud kuigi mõnus kõmpida läbi pori Vellaverest Tõravere jaama poole, suusad õlal.

Möödunud nädalavahetusel lõpes ülikooli orienteerujate treening-õppekogunemine Vellaveres. Treeninglaagri aega oli mõeldud ära kasutada peamiselt just suusatamiseks, sest mõni päev enne laagri algust oli parasjagu lund sadanud. Korra saadigi suuski proovida, aga see oli ka kõik. Ohtuks tõmbas taevast pilve ja hommik võttis meid vastu udu ja mustava maaga.

Kahju oli lumest, ent see ei katkestanud siiski laagrirahva treeninguid. Hommikused treeningud kasutati krossijooksuks, õhtupoolikul toimusid orienteerumisalased teoreetilised õppused.

Laagris korraldati ka kahed võistlused. Naistest oli mõlemal korral kindlalt parim Eesti NSV meister orienteerumisspordis Tiit Liblik ja meestest võitsid Madis Aruja ning Enno Lelumees. Rada polnud kiita kummalgi võistlusel. Esimene kord kergelt kahutanud pinnas, teedel lausa jääväljad. Julgemad sõandasid raja lühendamiseks proovida isegi Viisjaagu järve jää tugevust. Kandis hästi! Teisel päeval oli aga kõikjal lausa sopp ja pori.

Ohtud laagris olid lõbusad. Populaarseim raamat oli Sakari Pälsi «Mina olin veel väike». Igal õhtul korraldati ka viktoriin. Osavõitjad pidid vastama sellistele küsimustele, nagu: «Missuguse lausega algab L. Tolstoi romaan «Anna Karenina»? Kes on USA riigisekretär? Kes TRÜ üliõpilastest täitis viimasena meistersportlase normi? Mis teeb kurg, kui ta seisab ühel jalal?» ja veel paljudele teistele küsimustele.

Ei jäänud ära ka laagri lõpu- ball, kuigi laagris polnud ühtki muusikariista. Ainuuksi balli esimene osa koosnes viieteistkümnest numbrist ja esineda said kõik. Populaarne «Bingo» vaheldus lõbusa lauluga, tantsud järgnesid ringmängudele ja lauludele. Nii mööduski viimane õhtu laagris.

Suusatajad saabusid

Möödunud nädalavahetusel jõudsid Moskva rongiga Tartusse mägede päikesest pruunistunud nägudega ülikooli suusatajad. Nad tulid kaugest Alma-Atast, kus nad võtsid osa üheksa liiduvabariigi matškohtumisest suusatamises. Meie sportlaserele töid võistlused Alma-Atas palju rõõmustavat. Kolm meie kollektiivi liiget täitsid meistersportlase normatiivi. Nendeks olid õppejõud Erna Abel, üliõpilased Helle Riitsing ja Paul Seekin. Hästi esinesid veel Maie Villemson slaalomis ja Heido Mee- ma kahevõistluses.

Nüüd seisavad suusatajail ees jälle uued treeningud. Tuleb ju neil varsti võistelda Eesti NSV 1961. a. meistrivõistlustel suusatamises. Kui lumeolud meie vabariigis ei parane, siis arvatavasti peetakse vabariigi tänavused meistri- võistlused Kavgolovos.

T. VEE

TRÜ-Moskva ülikool

Möödunud nädalavahetusel toimus Moskvas esmakordne matškohtumine kergejõustikus Moskva Riikliku Ülikooliga. Pingelises võistluses osutusid paremaks meie kergejõustiklased 134:129. Eriti hästi esinesid naised, võites 62:53.

Kavas olnud 23 alast võitsid tartlased 13. Kolm esikohta tõi K. Met-sur: ketas 51.73 (2. J. Erm — 43.24), kuul 15.83 (2. J. Erm — 14.32) ja vasar 48.22.

Vilve Maremäe võitis kaugushüppe — 5.44 R. Puškova ees. Esikohad võitsid veel L. Ruto 500 m jooksus — 1.23.8, naiskond 4x150 m teatejooksus ajaga 1.23.3, Ille Palm kõrgushüppes — 1.45, Tiit Tiits kettaheitel — 40.14 ja Kersti Raudsepp odaviskes — 39.05. Kuulitõukes võitis L. Busina — 14.02, I. Helari tõukas 10 cm vähem.

Mehest võitis B. Ommuk 1000 m jooksus — 2.39.5. Odaviskes oli kindlalt parim M. Paama — 67.80, edestades ülejäänud võistlejaid liigi 13 meetriga. Kaugust hüppas E. Akkel 6.95, võites teiseks jäänud moskvalast M. Kašinski 14 sentimeetriga.

Kokkuleppe kohaselt sõidavad moskvalased Tartusse maikuus, mil toimub ülikooli spordipäev.

H. REITAVI foto

Vellaveres

Pole kahtlust, et laager andis kõigile osavõtjale palju head ja kasulikku. Laagriülem Madis Aruja küsimustele: «Mida andis teile laager? Mida oleksite veel soovinud näha laagris?» vastati peaaegu üksmeelselt, et laager meeldis kõigile nii, nagu üldse üks orienteerujate koosolemine orienteurajale meeldida saab.

Omandati uusi orienteerumisalaseid teadmisi nii teoorias kui ka

praktikas. Paranes tublisti ka meie sportlaste füüsiline ettevalmistus. Kõik ootasid aga rohkem lund ja oleksid soovinud, et õhtuti põleb Vellaveres elekter ja mängib raadio.

Laagris omandatud teadmised ja füüsiline vastupidavus peaksid kindlasti aitama meie orienteurajaid märtsikuu alul toimuvail Eesti NSV talvistel orienteerumise võistlustel.

K. KALDVEE

Noorsoo talispordimängud

7. veebruarist kuni 15. märtsini toimuvad kõigis osakondades (Arstiteaduskonnas kursustel) noorsoo talispordimängud.

Et tänavune talv on kapriisne, tuleb peatähelepanu suusatamisel pöörata ülejäänud spordialadele, millisteks on laskmine, orienteerumissport, tõstesport, lauatenis, male ja kabe.

Üldreeglina toob iga üliõpilane, kes ühel spordialal võistlustest osa võtab, oma kehakultuurikollektiivile ühe punkti. Seega on kõige olulisem üliõpilaste rohkearvuline osavõtt talispordimängudest. Kuid väärikalt hinnatakse ka meisterlikkust. Nii näiteks toob iga III spordijärgu täitja laskmises oma osakonnale 3 punkti. Tõstespordis võisteldakse kahe käega tõstmises. Võistleja, kes tõukab üles oma kehakaalu, toob osakonnale 2 punkti. Võistleja, kes tõukab lisaks oma kehakaalule + 10 kg, toob

osakonnale 3 punkti ja iga järgneva 10 kg toob juurde jällegi ühe lisapunkti.

Talispordimängude paremusjärjestuse selgitamiseks liidetakse osakonna poolt saavutatud punktid kõigil spordialadel ja jagatakse osakonna üliõpilaste üldarvuga. Oppejõudude ja abiõppepersonal poolt saavutatud punktid liidetakse osakonna punktide summaga, kusjuures jagamisel üldarv ei tõuse.

Teaduskondade (kursuste) kehakultuurikollektiivide nõukogud koos teaduskonna ja osakonna komso- molibüroodega peavad kiirustama osakonnaseste võistluste korraldamisega. Täpsete juhendite ja abi saamiseks pööruda TRÜ spordiklubi poole. Mida suuremat üliõpilashulka suudetakse haarata üritusest osa võtma, seda suuremad on eeldused tulla selle massilise spordiürituse võitjaks.

P. TAMM

TEADAANDED

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, (auditoorium 2), annab reedel, 24. veebruaril kell 19 konsultatsiooni hügieenialastes küsimustes TRÜ õppejõud dr. M. Kask.

Demonstreeritakse filme.

Teisipäeval, 28. veebruaril toimub samas agitpunktis küsimuste ja vastuste õhtu. Küsimustele vastab Tartu Linna TSN TK kaubandusosakonna juhataja Lelov.

*

UNO LAHT TARTUS

28. veebruaril kell 19 toimub ülikooli klubi-kohvikus kohtumine kirjanik Uno Lahega.

*

Laupäeval, 25. veebruaril toimub agitpunktis nr. 2, V. Kingissepa tn. 14/16 (keemiahoone)

AGITAATORITE NÕUPIDAMINE.

Kõigi agitbrigadiride ja agitaatorite osavõtt kohustuslik.

*

TRÜ kino- ja fotokabineti töö paremaks korraldamiseks kehtestatakse alates 27. veebruarist järgmised vastuvõtutajad:

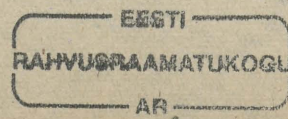
Esmaspäev kell 10—12
Teisipäev kell 13—15
Neljapäev kell 10—12
Reede kell 13—15.
Kino- ja fotokabineti juhataja *

TRÜ KINOLEKTOORIUM

Täna kell 19 loeng «Jõududest, mis purustavad kolonialismi». Lektor A. Blumfeldt. Filmid: «Sündmused Kongos», «Meie sõber Indoneesia»

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 1843. MB 01406

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 7 (473)

Reedel, 3. märtsil 1961 XIV aastakäik

Mõtete kokkuvõtteks

16. nov. 1960 avaldas meie ajaleht «Komsomolskaja Pravda» ilmunud prof. V. Serstobojevi ja Moskva ülikooli rektori, akadeemik I. Petrovski artiklid teadlaste ettevalmistamisest, paludes ühtlasi meie õppejõude ja aspirante avaldada oma mõtteid nende küsimuste kohta. Üleskutses reageerisid aspirantuuri lõpetanu E. Jürimäe, õigus-teaduskonna lõpetanu B. Maiste ja prof. I. Aul. Hiljem pöördus toimetuse otseselt rea õppejõudude poole, kuid kahjuks ainult prof. A. Valdes leidis, et tema südametunnistus nõuab toimetuse tagasihoidlikule palvele vastamist. Hulk häid mõtteid jäi nii küünlaga koos vaka alla, ent vaatamata sellele on koorunud isegi neist kuuest artiklist seisukohti, mis vajavad kokkuvõtmist ja võimalust mõõda ka ellurakendamist.

Algame teadlaste valikust. Siin on kõik sõnavõtjad ühel arvamisel, et valik peab olema range. On päris selge, et meie senistes ebaõnnestumistes on enamikult juhtudel süüdi just ebaõige valik. Igast kõrgema õppeasutuse lõpetanust ei saa teadlast, vaatamata sellele, et paljud nendest kujunevad suurepäraseks tootmiskomandörideks, spetsialistideks, milliseid vajab kommunismi ehitav ühiskond. Ka nendest võib mõni hea juhendamise korral hakata saada mõne teadusliku tööke-sega, ent see ei tee temast veel teadlast, kes võimeline oleks oma ala edasi viima. Õige valiku tegemiseks tuleb valikuga alata juba varakult, üliõpilaspõlves, ka selle mõttega on kõik nõus. Intensiivne töö üliõpilaste teaduslikes ringides loob siin juhendajale suurepärase võimalused valikuks. E. Jürimäe arvates ei ole tarvilik, et nimetatud töö hõlmaks suuremaid üliõpilaste hulki, kuid sel juhul satume ilmselt teise ohtu, mille iseloomustamiseks kasutame prof. Valdes sõnu: «Kuulsin omal ajal meie ülikooli ringkonnas väljendust, et see on suur kuritegu teaduse ja kultuuri vastu, kui üliõpilaste seast jäävad leidmata need noored, kelledest võiks saada viljakad uurijad». Seetõttu peab üliõpilaste teaduslik ring haarama võimalikult palju üliõpilasi. Prof. Valdes toob siin veel ühe huvitava tähelepaneku, mis lahendab ka teise ülestõstetud küsimuse: kas on tarvis kandidaadmii-niumi eksameid? Ta märgib, et tublid uurijad on juba üliõpilaspõlves olnud neis aineis, mis olid nende otsestest huvivaldkonnast, harilikult väga tugevad. Oma huvitava eriala teadmiste laiendamine küll vaevalt kisub noort teadlast kõrvale tema peamistest ülesannetest. Vastupidi, see on töö kirjutamisele asumisel hädavajalik. Halvasti tehtud põhi- ja eriala miinimumi eksamid peaksid küll olema tõsiseks ja hoiatavaks signaaliks aspirandi võime-te kohta. Nii-siis tuleb ühineda sm. Jürimäe mõttega «...ei näe põhjust, mis sunniks oluliselt muutma kehtivat süsteemi».

Küsimust, kas aspirantuur või kateedri kaastööline, saab ilmselt lahendada ainult konkreetse teadusharu seisukohast. Tõepoolest: meetodid, mis küll aspirantuuri kaudu ette valmistada ei ole õige (prof. Aul). Samuti ei anna kolmeaastane tege-likust tööst eemalolek täisväärtus-likku kandidaati ka niisugustel praktilistel aladel, nagu kirurgia ja teised praktilise meditsiini alad. Siia võib lisada veel tehnilised alad. Kuid sel juhul ei tohi rakendada tavalise töötaja töökoormust. Samuti on vajalik töö lõplikuks vormis-tamiseks töötaja täielikult vabasta-

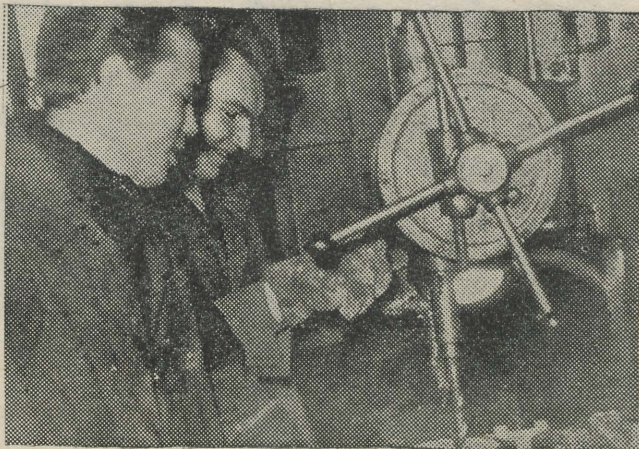
da kõigist kohustustest. Sel juhul langeks ära ka kaheaastase töö-staazi nõudmine, kuigi praktikalt tulnutele tuleb endiselt üks lahti jätta. Kuidas sellisel viisil töötavaid aspirante nimetada, on küsi-mus omaette. Vanemlaborantide töökohta tulevase teadlase hüppe-lauana ette näha ei ole küll õige, sest kaasajal osutub vajalikuks täita see koht tihti mõne teise spetsiaalsusega (meditsiinis näiteks keemikuga, füüsikuga jne.). Prakti-lisele tööle siirdunute abistamiseks teadlase tööpõllule minekul on B. Maiste ettepanek teretulnud. Olgu tähendatud, et see ettepanek ongi juba ellu viidud. Tartu linna kom-somolikomitee juurde loodud teadusehuviliste klubi, mille liikmeks võib astuda iga kõrgema hariduse-ga töötaja, on juba pidanud 6 hu-vitavat diskussiooniõhtut. Jääb vaid lootat, et klubi oma tegevust veelgi laiendaks.

Teoreetilistel aladel, eriti seal, kus puuduvad laboratoorsed tööd, on aspirantuur end igati õigustanud. Pedagoogilisele osale tuleb ilmselt rohkem tähelepanu pöörata (Jürimäe), ent teadlast enne kooli-papaks saata pole küll mõtet. Õppe-töö kõrgemas õppeasutuses peab eelkõige kõitma oma teaduslikkuse-ga. Ainult pedagoogika viib kooli-likkuse. Arvestades aspirantidele loodud soodsaid töötingimusi, tu-leks küll rohkem rakendada aspi-rantuuri katkestamist juhtudel, kui selgub, et kandidaadi valikus on tehtud viga (Petrovski, Aul).

Doktorite ettevalmistamise alal omame veel vähe kogemusi ja see on meie suur puudus. Seda küsi-must on ka mõttevahetuse korras vähe puudutatud. Ei saa nõustuda Serstobojevi väitega doktorantuuri vahetu kaotamise kohta. Siin oleks küll õigem olnud doktorantuuri mitte kaotada, vaid muuta. Kindlasti oleksid tulemused paremad, kui töötaja doktorantuuriks ette-nähtud 2 aastat saaks kasutada ositi, 3- või 6-kuuliste etappidena. Praegune olukord on aga enam kui kummaline. Doktoritöö vormistami-seks lubatakse praegu 6 kuud, kan-didaaditööks 12 kuud. Küsime, kumb töö on ulatuslikum?

Viimase küsimusena tuleks kom-menteerida Petrovski mõtet kateed-rijuhataja, lisaks ka juhendaja, suurematest õigustest kaadri vali-kul. Konkursside rakendamisega oleme siin need isikud jätnud taga-plaanile. Tuleb aga siiski silmas pi-dada, et kui konkursi tulemused ja juhendaja või kateedrijuhataja ar-vamus ei ühti, on kuskil midagi viltu ja häid tulemusi ei saagi oodata.

J. TAMMEORG,
teadusala prorektor

TRU Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilased Udo LAAS (vasakul) ja Ants AASMAA on lõbusas tujus. Miks siis mitte! Torulukksepa eriala on käes.

PRAKTIKAL

II KESKKOOLIS

Hindepanemine ei olegi nii lihtne töö, kui algul näib...
H. Raimel on päris palju peamurdmist (vasakul).

Tulevane õpetaja proovib oma võimeid (ülal).

LÜHIDALT Sulemeestele!

Vastu tulles üliõpilaste arvukate soovidele on võistlustööde esitamise tähtaeg pikendatud 20. märtsini järgmistes žanrides:

olukirjeldus ja jutustus, luuletus ja valm, lühinäidend ja filmistse-naarium.

Meie külalisi

Hiljuti olid meil külalised Le-ninigradi Mäeinstituudist. Nad olid saanud teada, et Tartus töötab juba kauemat aega (ja edu-kalt!) üliõpilaste klubi-kohvik ning tulid tutvuma selle saamislooga ja kohviku endaga. Klubi-kohvik ja uus klubi jätsid neile väga hea mulje. Nad võtsid osa ka koh-vikus toimunud õhtutest ning loo-davad Leningradiski üliõpilastele luua sellise hea puhkekoha. Mui-dugi ei lähe see kõik nii kiiresti.

Ka ülikooli uus klubi üllatas neid. Nende instituudi üliõpilased peavad praegu veel läbi ajama ühis-elamu punanurkade ja instituudi aulaga. Külalistel jäi Tartust hea mulje, eriti meeldis neile südame-lik vastuvõtt.

Kohtumine U. Ugastega

Meie raadiosaadete toimetuse lahtisel koosolekul oli külaliseks Eesti Raadio korrespondent Udo Ugaste. Ta rääkis, kuidas koosta-da reportaaži, informatsiooni ja üldse raadiosaateid. Küsimusi ja koostamisi oli rohkesti.

Huvitav oli kuulda, missuguse suure arengu on meie raadio läbi teinud viimase viieteistkümnede aas-ta jooksul. U. Ugaste alustas oma tegevust 8 aastat tagasi, ilma et tal oleks olnud kasutada ühtki mag-netofoni, rääkimata veel kaasas-kantavast reporterimagnetofonist. Nüüd on aga Tartu raadiostuudio-l oma auto, magnetofonid, kõik va-jalikud seadmed.

Hiljem tutvusid koosolekust osa-võtjad meie raadiostuudioga.

Meie ajalehes toimuvast mõttevahetusest üliõpilaste ise-seisva töö küsimuses olid seni hoopis kõrvale jäänud üliõpila-sed ise. Raik Mikelsaare artikkel on esimene. Toimetuse ootab, et teisedki üliõpilased ei jää ainult lugejaks, kui kõne all on nende oma töö parema korraldamise küsimused. Ka õppejõududelt ootame uusi mõtteavaldusi.

Iga üliõpilase poolt on tervitatav, et ülikoolilehe veergudel on arutu-se võetud loengute osatähtsuse probleem õppetöös. Tuleb imestada, et nii tähtis küsimus pole ikka veel lõplikult lahendatud. Nagu lugesime sm. Kurmi artiklist ülikoolile-hes, väljendas juba Pirogov õppe-töö vormide kohta niisuguseid prog-ressiivseid vaateid, milliseid tänase-ni pole täiesti ellu rakendatud. Nä-htavasti toimub siin visa võitlus uue ja vana vahel. Igandite juured pei-tuvad oletatavasti ajajärgus, millal vähe-se kirjaoskuse ja kirjavara tõ-tu oli seletuste kuulamine ratsio-naalsem õppimisvorm kui lugemine. Vana püsimine on seletatav tohutu harjumuste jõuga, mille likvideeri-miseks kulub, nagu ütles Lenin, va-hel isegi aastakümneid. Kuid seda likvideerimisprotsessi tuleb kiiren-dada. Missugune on siis progres-siivsem õppetöö vorm?

Põhilisteks õppetöö vormideks on loengud ja iseseisev töö, s. o. õppimine kirjanduse, konsepektide abil. Praegu on peamiseks vormiks loengud. Kas nad täidavad paremini õppimise eesmärki kui iseseisev töö?

Kõige kindlamini laheneks proble-lem praktikas. Siin on aga veel palju teha. Isiklikult enda ja kaas-laste juures teostatud tähelepane-kud on kinnitanud veenvalt iseseis-va töö eeliseid. Kui keskkoolis tun-ni ajal mõned õpilased raamatust uut ainet lugesid, omandasid nad selle kiiremini nendest õpilastest, kes vastavalt materjali õpetaja esi-tuses kuulasid. Ülikoolis selgus, et enda konsepteeritud loengu järgi ei toimu õppimine oluliselt kiiremi-ni kui võõra konsekti põhjal. Loo-mulikult tuleb üldistamiseks arves-tada andmeid kogu üliõpilaspere kohta, seepärast võib mu üldistus olla ennatlik. Poliitilise ökonomia kateedris on märgatud, et Arstitea-duskonna üliõpilased omandavad poliitilise ökonomia kursuse vä-hendatud loengutundide arvu juu-res peaaegu niisama hästi kui üli-õpilased teistest teaduskondadest.

Mõlemal õppetöö vormil on häid ja halbu külgi. Meie ülesandeks on leida, kummal vormil on eeliseid rohkem.

Hea ettekande puhul on loengutel järgmised silmapaistvad eelised:

- 1) näitlikkuse — loeng on seotud katsete, tabelite, preparaatide ja teiste demonstatsioonidega;
- 2) pidev seos uuemate andmete-ga käsitletavas õppeaines;
- 3) ilmekus — loengu hoogsus, elavus, õppejõu vaimustus tekitab

üliõpilastes armastust õppeaine vastu.

Kui suurel määral saame neid positiivseid momente asendada?

Katsetele on loenguil määratud siiski liiga väike osa ajast, et õigustada pikkade loengute olemas-olu. Sageli kulutab katseseadmete püstitamine asjatult loengu aega. Parem olekski neid demonstreerida mitte teooria esitamise käigus — loenguil, vaid kui rakendust prak-tikas — praktikumidel või konsul-tatsioonidel. Tabelid ja illustrat-

VÕI ILMA?

sioonid on ka trükitud konsepektides ja õpperaamatutes tavaliselt olemas. Asendamatutele preparaatide-le ja tabelitele võiks olla võimalda-tud juurdepääs ja seletus praktiku-midel või määratud ajal kateedris.

Loenguil saab tõesti esitada alati kõige uuemat materjali. Kuid kui palju seda uut siiski igal aastal juurde tuleb? Ka see eelis ei õigusta loenguid, sest lisandunud uus puudutab tavaliselt ainult teaduse «tippe», mitte aga niivõrd laiala-tuslikku baasi, mille üliõpilased peavad eeskätt omandama.

Ka kolmas eelis pole täiesti asen-damatu.

Loenguil pole seega asendama-tuid eeliseid, see-eest on neid aga hästikoostatud konsepektidel. Need teevad kaotused kuhjaga tasa.

AJA KOKKUHOID

on põhiline. Seda eelist on võimatu ignoreerida. Kui palju kurdetakse kõikjal ööpäeva väikese mahu üle!

Diskussiooni käigus on juba ol-nud juttu ajakulust seoses loengu-tele minekuga ja kuulamise väsitavusest. Paljudel inimestel on näge-mismälu palju paremini arenenud kui kuulmismälu, mis on valitsevaks just loengutel. Seetõttu viidab lugemismälu baseeruv iseseisev töö palju vähem aega. Loenguil haara-tava materjali ulatuslikkuse tõttu on ka kuulmismälu osatähtsus vä-henenud. Kurdetakse, et tihti ei suudeta üles märkida isegi olulist. «Stenogramm» pole aga korralikku trükisõna väärt ja detailide ärajät-mine vähendab materjali põhjalik-kust. Ülesmärkimise suur kiirus mõjub negatiivselt käekirja selgu-sele, hilisem «tõõtlus» võtab rohkesti aega. Seega on trükitud konsekti-de teiseks eeliseks

HEA LOETAVUS.

On ju selge, et ükski käekiri ei suuda selles suhtes trükitud teksti asendada. Tuleb märkida, et viima-sel on ka

ESTEETILISELT VAATEKOHALT võrratud paremused.

Trükitud konsekte iseloomustab

SUUREM LOOGILISUS.

Loenguil pole muidugi õige sõnasõ-naline üleskirjutamine, vaid tuleb «sünteesida», toetudes isiklikule loogikale. Ajapuudus ja pealesun-nitud loengutempo teevad võimatuks sõnasõnalise konsepteerimise, kuid nad teevad puudulikuks ka «süntee-si». Materjali ettekandmine ise jääb juba teatud määral mitterahulda-vaks, sest ta toimub ikkagi jooks-valt, kõnes. Õppejõu väljenduste ebatäpsused, eksimised kuulamise (Järg 2. lk.)

KASVAGEM TÕELISTEKS

Eeloleval kevadel saadab meie ülikool ellu järjekordse pooltulehandelise lõpetajate pere — meie vabariigi linnad ja rajoonid saavad uusi arste, pedagooge, juriste, inseneri ja teisi noori spetsialiste. Koos sinikaanelise diplomiga viivad lõpetajad meilt kaasa vajaliku teadmiste pagasi, mis neil läheb vajaks iseseisva töö alustamiseks. Peale selle võtab aga iga ülikooli kasvandik endaga kaasa ülikooli kollektiivis kujunenud ja omaks-voetud kindla suhtumise ellu.

Kahtlemata on enamik meie lõpetanuid tublid noored spetsialistid ja nende üle võivad rõõmu tunda dekaanid, õppejõud ja ühiskondlikud organisatsioonid. Kuid pole ju kellelegi saladuseks, et pahatihti anname diplomeid inimestele, kes mõistavad oma tööd kitsalt ja kelle kohta töökohtadest tulnud iseloomustustes on selliseid üldisi, kuid paljuütlemaid fraase «ei suhtu tõsiselt oma töösse», «ühiskondlikult vähe aktiivne», «ei tunne huvi ümbritseva elu vastu» jne. Kahtlemata on selliste üliõpilaste juures midagi väga olulist jäänud vajaka üliõpilasaastail ja selle eest kannavad vastutust ühiselt nii dekaanid, õppejõud kui ka ühiskondlikud organisatsioonid.

Siit tulenebki peamine ülesanne, mis seisab kõigi meie, s. o. kõigi ühiskondlike organisatsioonide ja õppejõudude pere ees ja mis pole vähem tähtis kui üliõpilastele põhjalike teadmiste andmine, s. o. üliõpilaste õige ellusuhtumise kasvatamine, nende ettevalmistamine iseseisvaks tööks. Selleks on aga vaja, et meie kasvatustöö oleks konkreetne, pidev ja vormidelt kõige mitmekesisem.

Kasvatustöö on edukas siis, kui ta raskuspunkt on õpperühmades ja kui ta haarab iga üliõpilast. Meil on ülikoolis välja kujunenud terve rida traditsioonilisi üritusi kasvatustöö alal nagu poliitinformatsioonid, iga-aastased kunstilise isetegevuse ja omaloomingu ülevaatused jm. Kuid nagu näitavad kogemused, on just nende traditsiooniliste vormide rakendamisel palju formaalset.

Ometi on võimalik poliitinformatsiooni korraldada selliselt, et nad muutuksid üliõpilastele oodatud tunniks, kus saab vastused huvitavaile probleemidele.

Poliitinformatsioon ei tohi olla ainult komsorgi ja kursusehoidaja mure, vaid sellega peavad tegelema kõik ühiskondlikud organisatsioonid parteiorganisatsiooni juhtimisel. Teaduskondade parteiorganisatsioonid peavad aga võtma oma süda-

kommunismiehitajateks

measjaks selles kasvatustööloigus omandatud heade kogemuste tutvustamist. Aeg on asuda ka teaduskondade raames meetodiliste kogemuste üldistamisele sel alal.

Uudse üritusena otsustasid ülikooli parteibüroo ja komsomolikomitee käesoleval aastal korraldada üliõpilaste kommunistliku kasvatuse konverentsi, mille eesmärgiks on peale kommunistliku kasvatuse teoreetiliste seisukohtade tutvustamise konkreetse olukorra analüüs antud õpperühmas. (Juhend on ära toodud käesolevas ajalehes).

Viimastel aastatel on tehtud rida edusamme meie üliõpilaskonna kasvatustöös, seda eriti töökasvatuse juurutamisel, kuid väärt oleks silmi kinni pigistada puuduste ees. Veel enam — väärt on passiivset puuduste olemasolu konstateerida või otsida teid nende õigustamiseks.

Kõnesolev kommunistliku kasvatuse konverents täidab ainult siis oma ülesande, kui iga kollektiiv, iga õpperühm asub analüüsima kasvatustööd oma kursusel, toob välja puudused ja asub üksmeelselt nende kõrvaldamisele. Kommunistliku kasvatuse konverentsi üritused peavad muutma elavamaks ja konkreetsemaks kogu komsomolitöö kursusel, peavad mitmekesistama kursuse poolt korraldatavaid üritusi.

Selleks on aga hädavajalik, et kiiresti asutaks konverentsi plaane koostama ja tööd korraldama.

Selle suure ürituse, millega me tähistame NLKP XXII kongressi, peavad nii ametiühing, komsomoli-

kui ka parteiorganisatsioon võtma oma südamasjaks.

Kogu ühiskondlik-poliitiline töö ülikoolis toimub meil loosungi all — igale üliõpilasele ühiskondlik spetsiaalsus. See nõue seati meil päevakorda juba möödunud aastal, kuid kahjuks ei ole veel kõik isetegevuskollektiivid, teaduslikud ringid, kateedrid asunud sellest nõudest tulenevate ülesannete lahendamisele. Teaduskondade dekaanid, kõik ühiskondlikud organisatsioonid, klubi juhatus ja teised peavad kiiresti muutma oma suhtumist selle

tähtsa ülesande lahendamisse, ootamata instruksioone kõrgemalt poolt. On vaja kogu meie töö ümber korraldada nii, et juba käesoleval kevadel saaks teatud arvule lõpetanuile anda koos diplomiga kätte ka tõendid selle kohta, et nad on ühiskondlikud spetsialistid kindlal erialal.

Selleks kõigeks on vaja, et kasvatustöö küsimused tõstetaks esikohale igas õpperühmas, igal kursusel ja et nende lahendamisele asutaks loovalt.

A. METSA,
TR Ülikooli parteibüroo sekretär

Suhtuda loominguliselt

Teisipäeval võeti parteibüroo ja komsomolibüroo ühisel koosolekul kõne alla poliitinformatsioonide paremaks muutmise. Õppejõud ja üliõpilased vahetasid kogemusi, jutustasid raskustest ja esitasid ettepanekuid.

Kursusehoidaja sm. Reimand oli arvamusel, et poliitinformatsiooniüks ettekannete koostamine ja esinemine annavad üliõpilastele kogemusi propagandistitööks.

Sm. Peterson tegi ettepaneku korraldada konsultatsioone, kust poliitinformatsioonide ettevalmistajad saaksid meetodilist abi.

Komsomolibüroo liige sm. Kiris ütles:

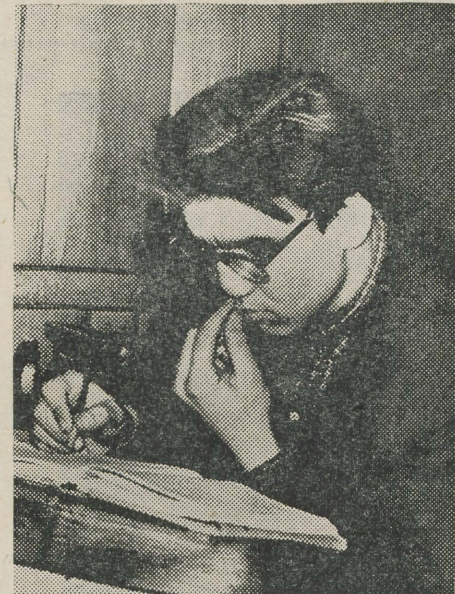
«Poliitinformatsioonide eesmärgiks on suurendada üliõpilaste huvi poliitilise elu sündmuste vastu. Vormid sobivad ka diskussioonid, küsimuste-vastuste õhtud, vaidlusõhtud. Ettekannete koostamisel võiks üliõpilane kasutada kirjandust ja ajakirjandust, millega tavaliselt enamik pole tuttav. Mõnikord kuulatakse huviga antud küsimuses kompetentse õppejõu paeluvat vestlust.»

Nõustuti sm. Metsa mõttega, et poliitinformatsioonide temaatikasse on tarvis suhtuda loominguliselt. Nii partei- kui komsomoliorganisatsiooni ülesandeks on pidevalt hoida vaateväljal poliitinformatsioonide käik, analüüsida seda ja levitada kogemusi.

Ühiskondlik elukutse — matkainstruktor

Matkamine mitte ainult ei tugevda tervist, vaid õpetab meid armastama loodust ja meie kodumaa kauneid kohti. Matkamine on ka üheks paremaks vaba aja veetmise vormiks.

Üliõpilased tallavad igal aastal pikki matkaradu. Et me noori sel suvel eelmisest rohkem kohtaksime, selleks alustame vajalikke ettevalmistusi juba nüüd.

NLKP XXII KONGRESSI EEL

Konverents läheneb

NLKP XXII kongressi tähistab Tartu Riiklik Ülikool kommunistliku kasvatuse konverentsi korraldamisega.

Konverentsi eesmärgiks on kogu üliõpilaskonda ja õppejõudude kollektiivi kaasa tõmmata kommunistliku kasvatuse küsimuste süvendatud arutamisele NLKP XXII kongressi eel, kommunistliku kasvatustöö ülesannete praktilisele lahendamisele, samuti teoreetilisele üldistamisele ja paremate kogemuste väljaselgitamisele ning kasutamisele.

Konverents toimub kolmes etapis: 1. kursustel (õpperühmades), 2. osakondades (teaduskondades) ja 3. üliõpilaskooliselt.

Konverentsi ettevalmistamisel ja korraldamisel tuleb peatähelepanu pöörata järgmistele küsimustele:

1) Kommunistliku kasvatuse suhtumise kasvatamine.

2) Nõukogude patriotismi, internatsionalismi ja rahvaste sõpruse kasvatamine.

3) Marksistliku esteetika, moraali ja võitleva ateismi küsimused.

Kõigi nende küsimuste teoreetilist arutamist tuleb siduda konkreetsete, praktiliste kasvatustöö ülesannetega, mis on aktuaalsed antud kursuse (õpperühma), osakonna (teaduskonna) või kollektiivi hulgas.

Kommunistliku kasvatuse konverentsi organiseerimisel kursustel (õpperühmades) langeb peamine vastutus komsomoligruppidele koos hooldava õppejõu ja teiste ühiskondlike organisatsioonidega; osakondades (teaduskondades) komsomolibüroodele ja dekaanidele (profileerivatele kateedritele); selleks moodustada vastav komisjon. Üleülikoolilise konverentsi organiseerimist juhhib komisjon, mis koosneb rektoraadi, parteibüroo, komsomolikomitee, ametiühingukomitee ja pedagoogika ning ühiskonnateaduste kateedrite esindajatest.

Konverentsi I etapp

toimub kursustel (õpperühmades) 1960/61. õppeaasta kevadsemestril. Selleks organiseeritakse kursustel 3—4 konkreetset üritust, mis on pühendatud ülalootetud tähtsamate probleemide arutamisele: loengud ja vestlused, rahvaste sõpruse ja proletariaarse internatsionalismi õhtud, vastavasisuliste filmide ja teatrietenduste külastamine koos järgneva aruteluga, puhkeõhtud, ekskursioonid jne.

Õnnitleme kursusevanemat

MILVI PASSI

ja

VALTER TARASKIT

abiellumise puhul.

Farmaatsiaosakonna viies kursus

mistusse lisada ka matkainstruktor.

Ühiskondlike matkainstruktorid hakatakse ülikoolis ette valmistama fakultatiivse õppeaine «Turism» kaudu, mille programm on nii loengud kui ka õppematkad.

Avaloeng toimub täna, 3. märtsil kell 19 Vanemuise tn. 46 geograafia auditooriumis (III korrus).

PRAKTICAL...

II Keskkooli praktikantidel on kibekiire. Konspektid!

See õpetaja paneb päris mõtlema. Foto vasakul on tehtud K. Laugaste praktikatunnis.

LOENGUD VÕI ILMA?

(Algus 1. lk.)

ja üleskirjutamise protsessis võivad põhjustada loengumärkmetes isegi tõelisi vigu.

Konspektide paremuseks on ka nende süsteemikindlus. Aine jaotamine, osade pealkirjastamine on selgem ja ülevaatlilikum. Oluline on alla kriipsutatud või sõrendatud, väheolulist võib lisada peenes trüki. See tingib konspektide suurema mõistetavuse. Kuivõrd väike on loengute arusaadavus, seda näitab ka kogemus, et on kasulik loengule eelnevalt vastavat kirjandust lugeda.

Tööd trükitud konspektidega on ka see hea omadus, et ta kasvatat otseselt iseseisvust. Konspekti kasutaja ei saa jääda ootama täiendavaid selgitusi, vaid peab ainet iseseisvalt juurdlema.

Probleemi arutluse käigus on toodud väiteid, et loengute üheks eeliseks on *kasvatustlik moment*: loengul käimise nõue kasvatab distsipliini. Kas ülikoolis õpivad inimesed, kes ikka veel arvavad, et nad õpivad õppejõu jaoks või hinde pärast? Kas on siin koht mahajäänute ümberkasvatamiseks? Kas peame üldse tarvitama sundimise meetodit psühholoogiliselt õigemaks tunnistatud veennismetoodi asemel? Kas ei ole muul teel võimalik mõjutada neid üliõpilasi, kes ei suhtu õppetöösse kohusetundlikult? Pealegi ei garanteeri loengul käimine tegelikku aktiivset esitatava vastuvõtmist. Tavaliselt on ikkagi võimalik loenguil õppimise asemel tegelda hoopis muuga. Kas on seega loengul käimise kontrollil mõtet? Kui me aja ratsionaalse kasutamise kontrolli vajame, siis võib seda edukalt ka teisiti teostada. Võidetud aja arvel võib rohkem kontrollitoid, arvestusi korraldada.

Diskussiooni käigus avaldati ka seisukoht, et trükitud konspekte pole vaja, et ainuõige tee loengute kõrval on kirjanduse uurimine, s. t. esinevate allikmaterjalide iseseisev

analüüs ja sünteis. Kardetakse, et valmismaterjali kätteandmisel õpitakse see läbimõtlematult pähe. Kas pole ka siin tegemist meie üliõpilaste võimete alahindamisega? Kas loengukonspekt polegi just see *ratsionaalne baas*, mille omandamise järel on hoopis produktiivsem teostada tõelist analüüsi ja sünteisi rikkalikust kirjandusest, praktilistest töödest jms. Kuid kas see, kuigi oluline probleem, mahub üldse antud diskussiooni raamidesse. Kas oluliste teadmiste tuuma kätteandmise suhtes pole loeng ja loengukonspekt praktiliselt võrdsed?

Loengute kaotamine või nende arvu väga tunduv vähendamine oleks sügavaks uuenduseks. Selle *rakendamine, tehniline lahendamine* on tõsine probleem. Praktikume võiks olla loengutest võidetud aja arvel senisest tunduvalt rohkem. Eriiline rõhk tuleks asetada konsultatsioonidele, kus õppejõud esitaksid kõige uuemaid teaduse saavutusi ja selgitaksid probleeme, mille iseseisvalt lahendamisel tekib üliõpilastel raskusi. Nagu mainitud, esitatakse vahepeal ilmunud uuemad andmed konsultatsioonidel, praktikumides või avaldatakse vastavad andmed trüki, kust need on igale üliõpilasele kättesaadavad. Ülikoolile tuleks muretseda rohkem rotaprinte ja luua trükkikoda. Tehnilised raskused ei tohi tehnikasajandil progressiivsete õppimisviiside ellurakendamist pidurdada! Üliõpilased paljundavad muude võimaluste puudumisel neile antud käsikirja heameelega ka isiklikel kirjutusmasinatel.

Nii selgub, et senist õppimissüsteemi on võimalik tunduvalt täiustada. Kui uuest teest meie spetsialistide ettevalmistamisel kasu on, siis ärgem hoidkem vanast kinni ainult sellepärast, et temaga harjunud oleme. Vähemalt katsetagem! Kogu üliõpilaspererele on õppetöövormide probleem ülimalt aktuaalne. Ootame igatsusega selle lahendamist!

RAIK MIKELSAAR,
Arstiteaduskonna IV kursuse
üliõpilane

KIRJANDUSE KUNSTI LEHEKÜLG

F. TUGLAS 75-aastane

Meie kirjanduse vanameister Friedebert Tuglas pühitses teisel märtsil oma seitsmekümne viendat sünnipäeva. Nagu silmapaistva isiku puhul loomulik, pole see ainult tema juubel. Lugupeetud kirjaniku sünnipäevale elab kaasa kogu kirjandust armastav rahvas. Selles kaasaelamises avaldub rahva hinnang, tema armastus oma kirjaniku vastu.

Üldrahvalikku lugupidamist võib nautida üksnes visa töö suur meister, kes oma asja tunneb. Friedebert Tuglas on pika aja kestel tõestanud oma talenti, meisterlikkust ning kõrget töökuultuuri. Mitu ajajärku meie rahva elust on tema loovast isiksusest läbi murdunud ja kunstiteoseks saanud.

Rohkem kui pool sajandit meie kirjanduse arengust on lahutamatu seotud Friedebert Tuglasega. Üheks tema juhtimõtteist on — olla mitmekülgne. Ja tõepoolest, palju erinevat leiame tema loomingus. Mahlakas, rahvalikust huumorist vembukas jutustus. Tõsine, traagiline «Hingemaa». Peen psühholoogiline novell. Proosaluuletus. Habras, värvivarjundest värelev impressionism, julge fantaasialend. Omapärane «Felix Ormusson». Kõige krooniks elukogemust kirgastunud küpse mehe tagasivaade noorusaiale — romaan «Väike Illimar». Suurepäraseid reisikirjad.

On sellestki küllalt suure kirjaniku loominguks. Kuid see on vaid üks pool Friedebert Tuglase tööst. Teine pool on kriitika, arvepidamised iseene ja teistega. Omal ajal enneolematult põhjalikud teaduslikud uurimused Juhani Livisti ja Eesti Kirjameeste Seltsist. See on niisama vajalik kui tema puhtilukir-

janduslik looming. Jah, muidugi leidub selles vastuolusid nagu eluski, millest see kriitika välja kasvab. Kirjanduse sisu ja vormi dialektilisest ühtsusest õpetas Friedebert Tuglas mõistma peamiselt vormi. Tõeliselt suur sisu pääseb igakülgsest mõjule ainult täiuslikus kunstilises vormis.

Asja ilmunud «Loomingus» avaldas juubilar kaksteist toredat kildu «Ema ja laps» ning katkeid memuaaridest. Kirjaniku sulg on endiselt täpne ja kindel. Ei, isegi ülekõhtune olla riskides ei tahaks Friedebert Tuglast teenitud puhkust maitsuma lubada. Tema rikkalikult täidetud mälestuste-varamu ukseid on lugejale alles laiemalt avamata. Häid aastaid, loomisrõõmu, sügispäevade viljarikkust ning virgutavat tervist vanameistrile!

K. MURU

ESIMENE MULJE

Kujutlege viieaastast tüdrukutirtsu lugemas Tuglase «Suveöö armastust»! Küllap see on kummaline pilt. Asjaosaline ise mäletab veel praegu, kuidas ema seletas, et täiskasvanute raamatud ei ole temasugusele lugemiseks, ja tema end õigustas:

«Aga see oli ju nii naljakas, kui poiss ajas tüdrukut taga ja kätte ei saanud.»

Noore kirjandushuvilise arvamus ei muutnud sugugi ema suhtumist asjasse. Kõik vanemate riulil olevad raamatud pandi veto alla, novellikogu «Ohtuataevas» peideti nii põhjalikult, et veel kümme aastat hiljem tekitas selle leidmine raskusi.

F. Tuglas noorusaastail.

Vahepeal olin lugenud «Väikest Illimari», «Popit ja Huhuud», reiskirju, vaimustunud «Merest», kuid salapärase raamat, millest oli jäänud mingi ähmane mälestus, ei andnud rahu. Kui teistkordselt sama raamatut lugesin, olid muljed muidugi hoopis teised. Paelusid kaunid loodusekirjeldused ja nukker lüürika. Ainult kohal, mis oli põhjastanud minu esimese «kirjanduskriitilise» hinnangu, pidin tahtmatult muigama. Arusaamad olid muutunud, olin õppinud mõistma, mis on selles novellis põhiline.

Hiljem olen Tuglase teoseid lugedes sageli mõelnud: kui hea, et eesti kirjanduses on selline kirjanik nagu Tuglas. A. VASAR

Miks?

Age diskussioon luuleküsimumustes on senini olnud rohkem küll päheandmise kui diskussiooni moodi. Üksteise võidu mõistetakse õigeks või süüdi peamiselt kolme autorit — Krossi, Kaalepi ja Niidu — kusagil aga ei analüüsita asja lõpuni. Miks arenesid kolm andekat luuletajat just selles suunas? Kuidas seletada asjaolu, et just nüüd ilmnes selline tendents, nüüd, pärast rahulikke ja vaikkeid aastaid? Ei ole ometi juhus, et korraga kolm autorit astuvad välja niivõrd erinevas suunas. Meie diskussioonist tuleks eelkõige vastata neile küsimustele ja siis alles mõista hukka või kiita heaks.

Korduvalt on viidatud sõja- ja sõjajärgsete aastate luule eeskujule. Tõepoolest, säärane oltilev ja kõrgelt ideeline luule oli Eestis, eriti pärast kodanluse võimupäevi, haruldane tõus. Sellest on õppida, aga selle seadmine ideaaliks võib viia rutiini. Aeg on ju tohutult muutunud.

Muutunud on ka samad sõjajärgsel perioodil luulesse tulnud autorid. Jälgigem Smuuli, Vaarandi, Raua viimaseid teoseid — kas neis ei ole selgesti märgatav areng kujundlikkuse suunas, vormi osatähtsuse tõusu suunas? Täiesti ilmselt on Niit, Kaalep ja Kross läinud tegelikult sama teed, ainult mitte nii tugevasti ideelisest varasemast luulest lähtudes — ja on jõudnud äärmusse, kujundite üliküllusse, idee alahindamisse. Muidugi mõista ei kehti see mainitud kolme autori kogu loomingu kohta, vaid üksikute viimaste teoste suhtes.

Äärmuste kritiseerimine on õiglane, kuid senini ühekülgne. On ju teine äärmus näiteks A. Kaalu luule näol. Ometi on mainitud kolmik tunduvalt rikastanud kaasaegset eesti lüürikat. Seda kahe silma vahele jätta on tähelepanematus ja ühekülgsus.

P. HEIN

Luulearutelu eel

Vaidlused luule üle on viimasel ajal «läinud moodi». Ei ole siit kõrvale jäänud ka üliõpilaspere, keda meie kirjanduse käekäik on alati huvitanud ja kellel on mõnigi kord olnud üldel oma sõna. Täna luuleleheküljel avaldavad oma mõtteid P. Hein, M. Lauristin ja L. Ilves. Ajalehe «TRU» toimetuse ootab ka kõigi teiste kirjandussõprade arvamus tänase päeva luule ja tänase päeva eesti nõukogude luule kohta.

Juhime lugejate tähelepanu sellele, et lähemal ajal toimub ülikoolis diskussioon luuleprobleemide üle, millele on kutsutud ka EN Kirjanike Liidu esindajad.

Ootame kõigi osavõttu.

* * *

Luulest ja liialdustest

Viimastel kuudel on meie kirjanduseluse päevakorda kerkinud küsimus luule olukorrast ja mõnede autorite liialdustest vormitaotlustes. Nähtus iseenesest on olemas ja õigusega taunitav. Samal ajal aga näib, et nn. «uue luule» vastased pole suutnud hoiduda liialdustest ka oma kriitikas.

Liialdus on see, kui pidada ainult vabavärssi võimaliseks edasi andma tänapäeva tegelikkust. Aga ka mitte väiksem liialdus pole noorte hirmutamine «vabavärsitondi» eest. Soovitatakse just noortel autoritel samm-sammult enne läbi käia kõik traditsiooniliste stroofivormide jalgrajad kui püüda ennast väljendada vabavärsis. Liialdus on vahet ka see, kui L. Rummelgas oma artiklis luuleküsimuste kohta «Sirbis ja Vasaras» väidab, et ta E. Niidu luuletusest «Igatsus» midagi aru ei saa.

Meie luule üheks rikkuseks on tema mitmekesisus. Tavaliselt toovad kriitikud oma väidete kinnituseks appi lugeja. Vaadake, lugeja ei saa aru, lugejale ei meeldi! Seejuures unustatakse, et see mõjuvõimas «lugeja» pole sugugi mingi

kindla arenguastme ja maitsega isiksus. Meie kirjandus on rahvalik ja meie ühiskonnas pole kihte, kellele oleks tarvis erisugust kirjandust. Aga paratamatult on meil väga erineva maitsega ja luulest erinevalt arusaavaid lugejaid.

Seepärast — olgu meie luules nii häid nelikuid kui ka vabavärsse, nii lihtsat kui ka keerukat vormi! Peamine on see, et otsustada vormi kaudu mõjuvalt esile toodud sisu vastaks meie ideedele ning oleks nende elluviimise teenistuses.

L. ILVES

VOISTLUSTÖÖ

NAER

Suunurkadesse peidetud on seitse põrgulist. Salk juukseid taha hoidetud, suu tuulest marraskil.

Näol viisteist suve säravad ja viisteist kevadet, ja kuuldes seda helinat ka vanataadid räägivad, et kõrvad liiguvad. «Vilge»

Mälestuskilde

Aeg lendab kiiresti ega tahaks uskudagi, et sellest päevast on kulunud 35 aastat, kui noore üliõpilasena sai tagareas istuda tolleaegse Karskusliidu saalis (praegused Tartu Riikliku Ülikooli raamatupidamise ja kassa ruumid) ja esimest korda näha otse palgest palgesse Friedebert Tuglast tema 40. sünnipäeva ühel aktusel. Tuglast olin lugenud keskkoolis. Olin temasse nõnda kiindunud, et üritasin teda tõlkida esperanto keeldegi koos koolivenna Henrik Seppikuga (praegune Sepamaa). Mu polnud siiski tõlkijapüüvust. Hea stiilimeistrina avaldas Henrik Seppik hiljem mitu Tuglase jutustust esperantos. Mina ei ole aga seni isegi Tuglase keele kohta midagi kirjutanud.

Varsti pärast mainitud aktust kutsus Johannes Aavik mõned üliõpilased enesega kaasa «Wernerisse». Kohvikusse tuli ka Friedebert Tuglas ja Aavik kutsus ta enese juurde lauda. Kui Aavik oli kirjanikule noori tudengeid tutvustanud, küsis Tuglas, kas ma olevat toosama Berg (olingi siis Paul Berg), kes «Eesti Kirjanduses» oli kirjutanud «Kalevipoja» juudikeelsest tõlkest, Tuglas kahetses, et ma polevat juut. Ta oli nime ja keele järgi arvanud, et arvustuse autor on noor juudi literaat. Minu mittejuutlust kahetses Tuglas sellepärast, et eesti kirjanike ega kirjanduse arvustajate hulgas polevat ühtki juuti. Juudid olevat aga eriti terava sülega kriitikud, keda meil oleks vaja. Siit innustus Tuglas Georg Brandesest kõnelema. Küsisin kirjanikult, kas ta on lugenud juudi rahvaluulet, et ta selle ainetel on kirjutanud «Golemi». Tuglas tundis hästi kesk-aegset juudi folkloori. Eriti huvitavaid jutustas ta neid legende, mis olid seotud Praha getoga. Praha geto imerabi Löbi legendide sarjast on pärit ka golem, millele Tuglas on andnud uue ilme ja sisu.

Tuglase reiskirjeldustes ja kirjandusloolistes teostes on palju haruldasi tähelepanekuid isikute ja situatsioonidest. Neid poliitilisi, kirjanduslikke ja personaalseid suhteid iseloomustavaid detaile, mida kirjanik oma heast mälest on aina puistanud vestluste vahele, ei ole ta ise kuigi palju kirja pannud ega pole neid talletanud teisedki.

Oleme kõik lugenud Tuglase reiskirjeldusi Aafrikast. Teame, kuidas ta on püüdnud aru saada sealse inimese koraani kütkestatud eluolust. Et Tuglas on sügavalt uurinud islami maailma, pidin alles äsja imestama Tallinna «Moskvas», kui ta ühe tatari õpetlasega vestles moslemite vanadest traditsioonide

dest ja põhimõtetest. Tuglasel oli mõnegi suura sisu ning seletus käepärasem kui moslemite maailmavaate uurijal enesel.

Kolmekümnendate aastate keskel pidasin Eesti Kirjanduse Seltsi aastakoosolekul ettekande eesti keele ortofooniast, milles toodi esile mõningaid tolle aja kohta uusi

F. Tuglasest

vaateid. Vanemad seltsiliikmed olid ägedasti igasuguste uuenduste vastu, eriti selle vastu, et eesti rahvuskeele häälduski oleks rangelt normeeritud enamiku foneetiliste traditsioonide järgi. Võttis sõna ka Tuglas, kes leidis, et nooremate põlvkondade hääldamissuundade vastu pimesi võitlemine ei saavuta kunagi tulemusi, sest see, mis on omane noortele, saab kunagi ikkagi ülekaalu. Tartu aegade Tuglast iseloomustas üldse see sümpaatne joon, et ta tundis huvi noorte ürituste vastu ja suhtus neisse heatahtlikult vajalike kriitika. Üliõpilaste küllaline oli Tuglas õige sageli. Küllalisõhtutel kujunes harilikult kuulajatering, kes haaras Tuglase memuaare või tema arvamus ülestest teostest. Temaga võis ka vaielda, seda ei saanud aga Johannes Aaviku, Gustav Suiisu või mõne teiseiga mehega, kellele üliõpilased vaatasid alt üles. Mitme aasta jooksul tuli Tuglasega olla koos «Eesti Kirjanduse» toimetuse koosolekutel. Kui tuli ajakirjale noore senitundmatu või vähetuntud autori käsikiri, ei jätnud Tuglas seda isiklikult lugemata. Kuigi vahel oli otsus üsna rangete, lasti noorel siiski avalikkuse ette tulla, et tal ei kaoks innustus.

Kunagi soovitas Tuglas lugeda Lafcadio Hearn, kellel on väga peeni taimeid kirjeldusi. Tuglase kiviiktaimlas taipab, miks kirjanik huvitus Hearnist. Selles kiviiktaimlas on igal lillal oma ajalugu, oma elu ja isegi oma surm paest «põletusaltari». Tuglases elab «Maailma lõpu» ja teiste teoste floora ikka edasi ja ta on õnnelik, kui ta suudab enese aias mõne haruldase kiviriku või kukeharjaga teistki looduse vormi- ja värvilule ahvatleda.

Kalendri järgi on Tuglas vana mees ja ta on hall. Tal on aga alles too huvi noorte püüdluste vastu, mis tal oli 35 aasta eest ja varemgi.

Tuglas on ülikoolilinnast jäänud kaugele. Pärast sõda pole ta siin elanud. Ülikooli noorsugu loeb tema teoseid, nagu ta on neid ikka lugenud. Kuigi tänapäeva Tartu tudeng ei tea teisele tänaval näidata: «See on Tuglas», on Tuglas siiski lähedane noortele ja meile, vanadele.

P. ARISTE

Audiatu et altera pars

Selgus ja üldmõistetavus on head asjad, eriti mis puutub publitsistikasse — olgu siis luules või proosas (ja sellest aspektist on näiteks Uno Lahe publitsistlikud värsid hoopis hinnatavamad kui Krossi «Kõietrikk»). Kuid selle kõrval on minu meelest tänapäeva luules vajalikud ka suurem intellektuaalsus, komplitseeritum mõtte- ja tundeelu, puhaste põhitoonide kõrval ka raskemini tabatavad ja taibataavad varjundid. Ja nii nagu leidub neid, kes eelistavad Schubertit või Verdit Bachile või Prokofjevile, kui ka neid, kes on just vastupidisel arvamusel, on ka luulesõprade hulgas nii lihtsama kui keerukama vormi eelistajaid. See ei peaks aga põhjust andma ühe või teise

vormi taunimisele. Mis puutub konkreetselt viimase aasta luulesse, siis kuulun ma (paraku!) nende hulka, kellele tõesti meeldisid ja pakkusid elamust nii Kaalepi «Lõikuskuu sonaati», Niidu «Laulu algus» kui ka Krossi «Asjad, mida ma tahaksin», nende kõrval aga ka D. Vaarandi «Silmad», «Hirošima lendur» ja teised tema «Loomingus» ilmunud luuletused ning mõnedki U. Lahe suvistest värssidest. Tingimusteta pean aga viimati ilmunuist kõige väljapaistvamaks ja hinnatavamaks luuletuskoguks E. Niidu «Maa on täis leidmist».

Paar sõna ka viimastel aastatel «Sirbis ja Vasaras» ilmunud luulekriitikast. Mõnedki seisukohad selles tunduvad põhjendamatute ning liialdatutena. Oleks hea, kui nende kõrval, kes kuulutavad, et nad «ei saa aru», antaks sõna ka mõnele, kes julgeks tunnistada, et ta saab aru ka sellisest luulest ning läheneks Krossi, Kaalepi ja Niidu viimase aja luuletustele kui luulele, aga mitte kui ristsõna, mõistatustele. Avalik poleemika lahendaks nii mõnegi arusaamatuse ning vastuolu ja kõrvaldaks desorientivad ühekülgsed liialdused.

M. LAURISTIN

Kodulinn

Keemiahoones lõpeb loeng. Küm-
ned üliõpilased kiirustavad puhve-
tisse. Mida siin täna siis pakutak-
se? Ahaa, riisi piruk, kohvi
sai, singi piruk, Koore
sokl, küpsised, mille juurde sildile
on kirjutatud Tartu 100 g...
10 minutit kihab puhvet üliõpilas-
test, siis tühjeneb ta jälle. Auditoo-
riumides krabisevad suled. Noorte
filoloogide konsektidesse ilmuvad
uued leheküljed täis õigekirjareeg-
leid. Vigased keelendid aga seisa-
vad kõigile lugemiseks määratud
siltidel ja plakatitel. Igal aastal
räägitakse sellest, ent sildid oota-
vad tegusid.

Sõnadeni on jõutud selgi aastal.
II kursuse eesti filoloogid käisid
piirkondadeks jagatud linnas kaup-
lusest kauplusesse, ühiselamust õppe-
hoonesse... Ü. Puusepa märkimiku
ilmusid read raudteejaamas välja-
pandud plakatitelt, A. Lapp ja A.
Tiit käisid läbi kinod, M. Kreek oli
paberi ja pliatsiga Pirogovi täna-
val, A. Melles keemiahoones. Vi-
gade nimekiri aina täienes.

Missugused vead esinevad siis
kõige sagedamini?

Kõigepealt kindlasti vead kokku-
ja lahkukirjutamises. Enamasti
eelistatakse kõik sõnad lahku kir-
jutada. Müüakse siid pluuse, hom-
mik mantleid, vahvel soklaadi ja
toru kooke... Kino «Kalev» kas-
sast võib saada pileteid dokumen-
taal filmidele, kui nad ei ole aga
väljamüüdud.

Ikka veel pole loobutud tõkeli-
sest väljendist *koore või* (сливоч-
ное масло) lihsa, sajandeid pusi-
nud sõna *voi* kasuks, mis üksinda
esinedes eesti keeles just sama tä-
hendab.

Et silt «selgem» oleks, vahetata-
kse tihti täiend- ja põhisõnal kohad.
Kaupluse keeles tuleb öelda *kisell*
jõhvika (pro jõhvikakissell), sai
*Moskva, pirukas singi, öösärk puu-
villane lühikeste varrukatega*...
Nõukogude väljaku komisjonikaup-
luses aga on müügil *gulaš loom*(l).
Ent ega ühiselamu nr. 3 puhveti

sildid eespoolmainituist palju maha
jäägi. Meenutame vaid: *Kuld kala-
ke, Poolavorst, Veri vorst, mompa-
se, draše, õuna komf.*

Sööklates, kus varem oli vigaseid
keelendeid peaaegu kõige rohkem,
on nüüd trükitud menüüd ja vigu

ootab

enam ei esine. Kas ei võiks samal
viisil lahendada ka siltide küsi-
must kauplustes? Miks ei võiks
kaupadega koos anda ka hinnasilti
— korralikke, hea kujunduse ja
õige keelega?

Suure osa vigadest moodustavad
veel ebakorrektsed laused. Kino
«Saluut» kassa juures palutakse *ta-
gastatud raha ja pileтите kellaegu*
kontrollida kassa juures.

Kurioosend on muidugi raudtee-
jaama piirides kasutatavad laused.
Seinalehes näiteks kirjutatakse:

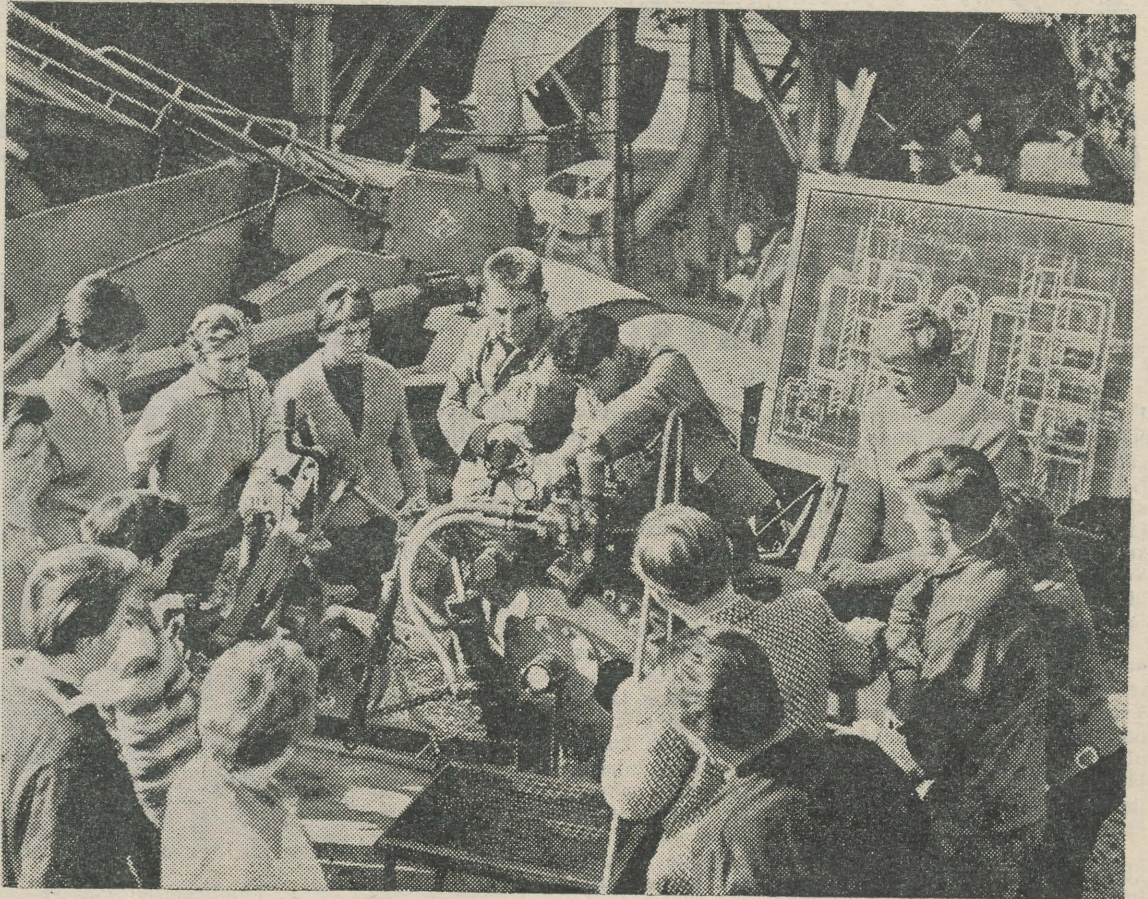
Raudtee klubi suveestraadi ees
tantsu ajal kodanikud: Mironov
Vladimir eluk. Ropka tn. 17—3 töö-
tab komb. «Edu» Lambinen Jüri
eluk. Ropka tn. 17—11 töötab Tartu
Lihakombinaadis Tihomirov Peeter
eluk. Ropka 17—4 töötab «Tartu
Nahakombinaat» olles ebakaines
olekus kaklesid. Mitte ühtki koma,
üksainus koolon ja seegi seal, kus
teda vaja ei ole!

Ent enne kui hakata tegema ette-
heiteid teistele, tuleks veel ringi
vaadata ülikooli oma hoonetes.

Enamasti loetakse vigased kee-
lendid läbi, vigu märgates müia-
takse omaette ja unustatakse nad
kohe. Oleks aga aeg asuda võitle-
ma vigade vastu. Kõigepealt ei to-
hi lubada, et meie alma materi
seinte vahel on asu vigadel, mida
isegi viienda klassi õpilased oma
vihikutes piinlikkusetundeta ei vaa-
taks. Ent sellega ei tohi veel piir-
duda. Meie kodulinn ootab tuden-
gite initsiatiivi. Keefereeglid ei tohi
jääda konsektidesse ainult arves-
tusi ja eksameid ootama!

MAIE SAUVERE,
INGER KOEMETS

Sotsialismimaade ülikoolides

Humboldti-nimeline Ülikool Berliinis pühitses hiljuti oma 150. aastapäeva. See on ülikool, mille
asutasid Wilhelm ja Alexander von Humboldt koos Johann Gottlieb Fichte'ga, kus Hegel, vennad Grim-
mid, Magnus, Poggendorf ja Hufeland pidasid oma esimesed loengud, kus tequtsesid sellised kuulsad
õpetlased, nagu Helmholtz, Planck, Einstein, Hessenberg, Virchow ja Sauerbruch, kus õppisid Marx ja
Engels.

Humboldti-nimelise Ülikooli põllumajandusteaduskonna töös ilmneb kõige selgemini seos sotsia-
listliku argipäevaga. Enne kui noored üliõpilased asuvad kulutama auditooriumide pinke, omandavad
nad kõik esimesel õppeaastal praktilisi kogemusi tootmiskooperatsioonides ja rahvale kuuluvates
suurmajandites.

Siin näeme verivärsked tudengid ülikooli õppe- ja katseamajandis Blumbergis näitlikus õppe-
tunnis laageda taeva all. Nii rajatakse juba õpingute alguses alusmüür ühisele tööle, mis on ülikooli
sotsialistliku ümberkujundamise tunnuseks.

Initsiatiivi ja visadust!

Lähenev kunstilise isetegevuse
olümpiaad on virgutanud üliõpilasi
elavamale tegutsemisele. Hoogsam
rütmi oleks tahtnud juba va-
rem tunda. Sügissemestril ei and-
nud mitmed väiksemad kollektiivid
endast elumärke. Veel leidub neid,
kes puuduvaad harjutustelt, häirides
ühtlasi teiste tööd. Mõnel kursusel
tegeleb isetegevusega ainult näpu-
täs üliõpilasi. Eemalejäänute seas
on eriti ohtralt noormehi. Komso-
mologirupid ei hooli tõsiselt isetege-
vuse olümpiaadiks valmistumisest,
lootes ainult ametiühingule.

Sellest kõneles kultuuriaktiivi
nõupidamisel, mille kutsus kokku
ametiühingu kultuurikomisjon, klubi
juhataja A. Siimer. Kultuuriko-
misjoni esimees H. Lupp tõi näi-
teid repertuaaripõuast ülesaami-
seks. Nii võiksid arstid kasutada
tervishoiuteemadega seotud ma-
terjale, juristid materjale kohtu-
praktikast jne. Kogemusi võiks
saada linna parematelt isetege-
vuskollektiividelt ja teistelt tead-
uskondadelt.

Klubi kunstilise juhi E. Voitease
jutust jäi kõlama: vajame kõikjal
häid organisatooreid, ja rohkesti.

Aktivistid kõnelesid raskustest:
repertuaari vähesusest, heade õi-
metega isetegevuslaste passiivsusest
jne. Sellest kõigest saab üle,
kui jätkub initsiatiivi ja visadust.

J. ELLEN

14. Vihik 95. Keemia-alased tööd I
(207 lk.).

15. Vihik 96. J. Konks. Eestimaa
feodaal-pärisorjuslik põllumajandus
ja talurahva olukord XVIII sajandi
lõpul ning XIX sajandi 1. aastaku-
mnel (340 lk.).

16. Vihik 97. Majandusteaduslik-
ke töid II (328 lk.).

17. Vihik 98. Труды по русской и
славянской филологии III (315 lk.).

18. Vihik 99. В. Кельдер. Мате-
риальная ответственность за причи-
нение ущерба имуществу колхозов
(133 lk.).

19. Vihik 100. H. Siigur. Mõnina-
gatest töötasustamise eriviisidest
nõukogude töölõiguses (77 lk.).

20. Väljaspool «Toimetiste» sarja
TRÜ väljaandel ilmunud monograa-
fia: K. F. Kudu. О начальных стадиях
разряда с острия в воздухе (Исследо-
вание счетчика ионов на пренуме-
ственно положительных полупериодах
напряжения высокой частоты) (56 lk.
tavallisest 2 korda suuremas for-
maadis ehk 7 trükipoognat).

Vastavalt kirjastamisplaanile aval-
datakse äsja alanud 1961. aasta
jooksul umbes 20 «Toimetiste» vihi-
kut üldmahuga ca 235 trükipoognat,
nende hulgas 7 monograafiat (üle
65 trükipoognat).

Möödunud laupäeval
sõitsid Kohtla-Järvele
TRÜ tõesportlased,
et osa võtta seal toi-
muvatest Kohtla-Järve,
Narva, EPA ja TRÜ
vahelisest matškohtu-
misest tõesportlased.

Pingsas võistluses
saavutas ülekaalukalt
I koha TRÜ koond-
meeskond (13 miinus-
punktiga), II kohale
jää Kohtla-Järve (21
miinuspunktiga) ja III
kohale EPA (samuti 21
miinuspunktiga).

TRÜ meeskonna võit
on seda hinnatavam,
et möödunud aasta
Eesti NSV meeskondlik
esivõistlustel Tartu
meeskond kaotas Koht-
la-Järvele. Kohtla-Jär-
ve meeskonnas ei võis-
telnud seekord kaasa
nende parim — E. Tsii-
rit, kuid ega temagi
oleks võitu toonud.
Individuaalselt saa-

vutati järgmisi tule-
musi:

Helveskaalus oli 1.
A. Merisalu (TRÜ
Arstit.) 117,5 kg (35+
32,5+50), kõrbeskaalus
võitis Grabov (Narva)
247,5 kg. Sulgkaalus
oli 1. J. Saukov (Koht-
la-Järve) 267,5 kg, kol-
mandaks jäi M. Kõlu
(TRÜ Matem.-Loodust.)
170 kg (75+0+95).
Kergekaalus võitis
N. Kudrjajev (Koht-
la-Järve) 305 kg. Ker-
gekeskaalus saavu-
tasid kaksikvõidu mele
sportlased: 1. A. Hein-
laid (TRÜ KKO) 315 kg
(90+100+125) ja 2.
A. Mikelsaar (TRÜ Ars-
tit.) 300 kg (87,5+92,5+
120). Keskaalus võit-
sid jälle meie sportla-
sed: 1. E. Väärtnõu (TRÜ
Matem.-Loodust.) 342,5
kg (110+102,5+130) ja
2. A. Tammet (TRÜ
Arstit.) 342,5 kg (105+
102,5+135). Poolraske-
kaalus võitis esimese
koha T. Kaimur (EPA)
360 kg, teiseks jäi
B. Samarukov (TRÜ
Matem.-Loodust.) 310 kg
(92,5+95+122,5). Ras-
kekaalus võitis T. Viir
(TRÜ KKO) 360 kg
(107,5+107,5+145) ja
üliiraskekaalus A. Paid-
la (EPA) 262,5 kg.
Võistluste käigus
püstitas keskaallane
Aleksander Tammet
kolmevõistluses uue
Eesti NSV noortere-
kordi (342,5 kg). Tema
tulumus surumises (105
kg) on uueks Tartu lin-
na noorterekordiks.
Alates käesolevast
aastast toimuvad võis-
tused helveskaalus (ku-
ni 51 kg kehakaaluga),
seega on ka Merisalu
tulumused esimesteks
TRÜ rekorditeks selles
kehakaalus.
E. SIMSON

Ärgu ial kustugu teie õnnemajakas!

MAIE MAASIKAT

ja

REIN PUHKET

õnnitleb farmaatsiaosakonna V kursus.

TEADAANDED

Isikuid, kes õppisid möödunud
aastal algajate rühmas türgi keelt
ja mitmesugustel põhjustel õpingu
katkestasid, palutakse ilmuda kol-
mapäeviti kell 18—19 TRÜ orien-
talistikakabinetti poolelijäänud
õpingute jätkumise asjus.

Täna kell 19 annab agitpunktis
nr. 8, Vanemuise tn. 46 (aud. 2)
konsultatsiooni

lastevanematele TRÜ pedagoogika
kateedri õppejõud dotsent H. Kurm.
Demonstreeritakse filme.

Kõrgemate õppeasutuste grupis
tuli Tartu linna kehakultuurikollek-
tiivide vahelise 1960. a. sotsialisti-
ku võistluse võitjaks TRÜ Spordi-
klubi.

3. märtsil algusega kell 20 toi-
mub EPA aulas rändpunalipu pidu-
lik käteandmine. Järgnevad isete-
gevuskontsert ja tants.

Ootame TRÜ kehakultuuripere
rohket osavõttu.

Looduskaitseringi töökoosolekul
toimuvad loengud looduskaitse ühis-
kondlike instruktorite ettevalmista-
miseks.

Reedel, 3. märtsil kell 20 on
päevakorras:

1. Looduskaitse kaasaegne mõis-
te. Looduskaitse üldkultuuriline ja
pedagoogiline tähtsus (A. Marvet),

2. Looduskaitse teaduslik tähtsus
(J. Tamberg).
3. Tänapäeva looduskaitse seos
estetiilise kasvatuse probleemidega
(V. Ahas).

Teisipäeval, 7. märtsil kell 20 on
päevakorras:

1. Looduskaitse — vahend loo-
duslike ressursside ratsionaalseks
kasutamiseks (ringi teaduslik ju-
hendaja J. Eilart).
Koosolekul toimuvad geograafia
suures auditooriumis Vanemuise
tn. 46 (III korrus).

Kõigile üliõpilastele!

Palutakse tulla tantsukursustele,
mis hakkavad toimuma laupäeval
kell 16 ja neljapäeval kell 21 TRÜ
Ametiühingu klubis.

Opetatakse vanu (tango, valss
jt.) ja uusi (rumba, samba jt.)
tantsu.

Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тар-
туский государственный университет»)
г. Tartu Эстонской ССР. Орган пар-
тийной организации, ректората, коми-
тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского
государственного университета.
Hans Heidemann nim. trüükikoja
trüük Tartus Ülikooli 17/19. Üksik-
numbri hind 2 kop. Tellimine
nr. 2132. MB 01451.

Päikest ja pärituuli ühisel eluteel

HILMA VIKBERGILE

ja

KALJO PUISILE

soovib farmaatsiaosakonna V kursus.

TRÜ toimetised

1960. aasta jooksul ilmus TRÜ
väljaandel «Toimetisi» ja muid tead-
uslikke töid umbes 214 trükipoog-
na ulatuses, sealhulgas 10 mono-
graafiat (üle 70 trükipoognat). Peale
selle ilmus 1960. a. ülikooli kunsti-
ja kirjanduslane almanahh «Loov
Mõte» I (üle 12 trükipoognat).

«Toimetiste» sarjas ilmus aasta
jooksul 19 viihikut üldmahuga ca
192 trükipoognat.

Vahemärkusena olgu tähendatud,
et trükitis ilmunud viihikute arv ning
nende üldine maht on viimastel
aastatel pidevalt tõusnud: 1958. a. —
11 viihikut (ca 129 trükipoognat),
1959. a. — 14 viihikut (ca 169 trü-
kipoognat) ja 1960. a. — 19 viihikut
(192 trükipoognat).

Humanitaarteaduste valdkonnas
ilmus 1960. aastal 14 viihikut (142
trükipoognat), nende hulgas 4 vihi-
kut (50 trükipoognat) ajaloo, 4 vihi-
kut (27 trükipoognat) õigustea-
duse, 3 viihikut (20 trükipoognat) fi-
losoofia, 2 viihikut (25 trükipoog-
nat) filoloogial ning 1 viihikut (üle 20
trükipoognat) majandusteaduse alalt.
Reaaltõõduste valdkonnas avaldati
aasta jooksul 5 viihikut (50 trüki-
poognat), nendest 2 viihikut (25 trüki-
poognat) botaanika ning vastavad
erivihikud geograafia, zooloogia ja
keemia alalt.

Erinevalt varasematest aastatest
(1954—1956), millal TRÜ «Toimetis-
te» viihikud kujundati tavaliselt ühe
(aga mõnikord ka kahe) teaduskon-
na õppejõudude artiklitest, nende
sisule vaatamata, kujunesid mele
«Toimetistes» avaldatavatest teadus-
likest töõdest 1957.—1958. a. alates
välja teatud seeriad (vasta-
vate teadusharude või -alade jär-
gi). Käesoleval ajal eksisteerivad
TRÜ «Toimetiste» osas seeriad ma-
jandusteaduse, filosoofia, keeletea-
duse ja filoloogial, vene ja slaavi
filoloogial, Eesti NSV ajaloo, arsti-
teaduse, botaanika, zooloogia, geo-
graafia, Eesti NSV geoloogia, kee-
mia ning matemaatika ja mehha-
nika alal, kusjuures kõik vastavad
viihikud kuuluvad «Toimetiste» üld-
numeratsiooni alla. Erilise populaar-
suse ning lugejate poolehoidu Vene
Föderatsioonis ja teistes vennasva-
hikides on nende seeriate hulgas
võitnud 1958. a. alates meie ülikooli
«Toimetistes» ilmuma hakanud ve-
nekeelsed artiklid kogumikud (vihi-
kut) vene ja slaavi filoloogial alalt.

Üldse on viimase 15 aasta jooksul
(1946—1960) TRÜ väljaandel pub-
litseeritud 100 «Toimetiste» viihikut
üldmahuga üle 880 trükipoognat.

Muide, aastail 1946—1950 avaldati

Tervitame ülikooli tublit naisperet rahvusvahelise naistepäeva puhul!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 8 (474) Neljapäeval, 9. märtsil 1961 XIV aastakäik

Meie saadikukandidaate-naisi

Jõudu ja head tahet!

Viimase aastakümne kestel on laste suremus Tartu linnas järsult langenud. See tõstab Tartu linna teiste NSV Liidu linnade seas esikohale. See ei ole saavutatud mitte ainult tänu uutele tervisetele ravimitele, vaid ka lastearstide pideva ja visa töö tulemusena. Tartu pediaatrid on koondunud ühiseks sõbralikuks pereks, kes suhtub tõsiselt oma väikeste hoolealuste tervisesse ning arengusse. Selline kohusetundlik suhtumine oma töösse ei ole kujunenud stiihiliselt, sellele on aluse pannud meie saadikukandidaat L. Keres.

Töötades TRÜ pediaatriakateedris assistendina, vanemõpetajana

ja viimastel aastatel kateedrijuhatajana, on dotsent L. Keres kavalikult ja tõsiselt oma põhjalikkusega suunanud tulevaste pediaatrie ettevalmistust nii praktiliseks kui ka teaduslikuks tööks.

Dotsent L. Keres abistavat kätt ja sõbralikke nõuandeid on meie tulevased ja praktiseerivad pediaatrid igal pool tunda saanud: küll teaduslike konverentside, plaanipärase kvalifikatsiooni tõstmise koosolekute kui ka seminaride organiseerimisel.

Soovime meie tublile saadikukandidaadile palju jõudu ja head tahet oma tulevaste vastutusriikaste ülesannete täitmiseks.

Pleksiklaasist kuppel varaealiste laste demonstreerimiseks loengul. Valmistatud TRÜ õppe-katsetöökojas kateedri skeemi kohaselt. Kuppel kaitseb last piisknakkuse eest, ta on kootav, varustatud päevavalguslampidega ja vajaduse korral võib kupli alla viia hapnikku. Kupli all on võimalik üliõpilastele demonstreerida ka noori imikuid ja rasked haigeid ilma neid kahjustamata. Dotsent L. Keres näitab loengu ajal halget last (fotol).

ELU JA RAAMATUD

Elus on palju kohtumisi. Mõni neist jätab hea, mõni ebameeldiva mälestuse, ühed ununevad, teised meenuvad veel kaua, kaua hiljem. See pool tundi meie teadusliku raamatukogu direktori kabinetis oli üks meeldejäävaid kohtumisi.

Astun läbi vaikse saali, tõttan alla Toomelt, olen juba südalinna sagimises. Kuid ikka veel leian end vahetpidamata mõlemast naerusest Aimi Hiire näol ja neist nooruslikest silmist, mis helkisid armastusest, kui jutt oli raamatust, enam kui kahest miljonist raamatust. Jah, palju on neid kirja pandud. Vähem on kirjutatud kirjanikest, veel napimalt kriitikute. Hoopis vähe aga teame neist, kelle hoolle all on tuhandete mõtete, elukogemused, unistused.

Kes meist ei unistaks? Ka Aimi Hiir unistas pärast kooli lõpetamist tööst raamatukogus. Kui aga Tartu keskraamatukogus avanes selleks võimalus, oli kuulutusele reageerijaid tervelt 72 kandidaati. Kuid pärast sõelumisi, vaagimisi ning katseid naeratas õnn ka noorele A. Hiirele. Ta võeti vastu — palgata praktikandiks. Aastanumbriks kirjutati tol korral 1926.

«Aga kõige tähtsam oli siiski see, et sain raamatute juurde,» kajab mu kõrvus jutustaja naerata hää. Reastan mälus kilde äsjakuuldud

mälestustest... Praktikant, haigestunud raamatukogutöötajate asendaja... Võru tänava raamatukogu ja lugemistoa koristajast selle hoidjaks, Üksinda viie inimese töö murdmine...

Jõuan jõeni. Selle kaldal möödusid A. Hiirel tööaastad keskraamatukogus. Ja raamatuid! Küll lastele ja linna koorekihi daamidele; hästihoitud ja panni rasvaringaga lehtedel... Siis aasta, käed täis uut energiat, organiseerimist ja rõõmu kordaminekutest... Sõda ja tagala... 1945. a. alguses on A. Hiir jälle Taaralinna. Kujutlen praegust Gogoli-nimelist raamatukogu — akende ja usteta, lagedeta... Kõledail varemil otsivad raamatukogutöötajad kivide vahelt oma väikseid armastatud sõpru... Laialikantud fondid, tühjad haruraamatukogud... On külm, kuid pole kütet, puudub valgus. Töötatakse kinnastes... Metsas sahib saag, kargavad tüved kändudel ning naised töötavad kihiliselt... Raamatukogu väike, kuid üksmeelne kollektiiv taastab kodulinna... Tiigi tänaval, keldris, loendatakse esimest tuhandet tänasest kahest miljonist. Kõigi raamatute inventeerimine (milline vaev!)... Reservfondi korraldamine... Ligi 200 kohaga lugemissaali ja Ajaloo-Keeleteaduskonna kogu andmine meie üliõpilaste käsutusse.

VALIMISTENI ON JÄÄNUD AINULT 10 PÄEVA

On tarvis lõpule viia valijate nimekirjade kontrollimine, hästi organiseerida saadikukandidaatide kohtumised oma valijatega.

Kas suudan?

Veebruaris oli Tiidu Kaarel sünnipäev. Sai kakskümmend.

Mõni päev enne seda leidsid üliõpilased, õppejõud ja teenistujad, et Tiidu Kaare Õigusteaduskonna II kursusel sobib saadikukandidaadiks linnanõukogusse. «See tuli mulle päris ootamatult. Elukogemusi — neid on üpris napilt. Kas suudan oma valijaid aidata?»

Tütart lapse mure näib tõsisena. Lõpetas ta ju kõigest poolteist aastat tagasi Tallinna 7. Keskkooli.

Esimene aasta ülikoolis kujunes pingerikkaks varasemate sisseastujate omast. Tiidu ruttas argipäevade aovalguses mitte auditooriumi, vaid töökohale. Oppis kolme kuu vältel sanitaartechniliste tööde trustis selgeks isoleertija eriala. Oli raskusi, kuid hea oli tunda tõelist rõõmu esimese töö õnnestumisest. Ohtuti aga kattusid konspektilehed ühtlase kirjaga.

Oma aja nõudsid muusika, teater, hea raamat. Neist, keskkoolipõlves armsaiks muutunud kaaslas-

Me usaldame teda

Eile oli naistepäev. Naisi on meie ülikoolis palju, meie leht aga väike. Erna Abel väärrib kindlasti seda, et me talle täna pühendame mõned read.

Juba on halli ta juustes, ent ta välimus ja rüht on nooruslikud. Ikka võib teda kohata noorte hulgas — need on ta kaaslased suusarajalt, nende on ta ühtlasi kasvatajaks ja seltsimeheks.

Suured on Erna Abeli saavutused Eesti suusaspordis. Palju kordi on ta tulnud meie vabariigi meistriks sel alal. Viimaseil aastail on tema kõige tõsisemaks vastaseks olnud ta oma õpilased. Väerikaks tasuks talle tehtud töö eest on NSV Liidu meistersportlase nimetus.

Meie noored tunnevad Erna Abelit mitte ainult kui head suusaspordlast, vaid ka kui ranget ja

«Elu läheb nii kiiresti, et näete, praegu on endalgi naljakas mõelda ja vaadata, mida ja kuidas on tehtud,» vangutas A. Hiir jutustades pead. Aga et tehtud on palju, seda tunneb meist igaüks, kes läheb üles Toomele, võtab riulilt või leiab kiiresti ja hõlpsasti kataloogist vajaliku raamatu. Ega me seejuures tavaliselt ei mõtle raamatukogu aega ja kannatust nõudvale tööle, millele harilikult lugejale nähtamatuks jäävad inimesed, nende hulgas ka A. Hiir, on pühendanud aastaid oma elust.

Kogemusi ei hoita siin vaka all ning teistegi saavutusi töös on huvitav tundma õppida. A. Hiire kirjavahetus Moskva, Leningradi, Saraatovi, Vilniuse jt. linnade kolleegidega toob uudiseid teistest meie maa raamatukogudest.

Raamatute lõputud lätend kaunistavad inimest. Ning A. Hiir on nende keskel töötanud peaaegu kogu elu. Mõtlen ja istun laua taha, et kirjutada raamatuid, raamatukogudest ja Aimi Hiirest.

P. PUKS

KA MINA TERVITÄN!

G. LOSSI foto

test, ei suutnud ta loobuda isegi pingelistel päevadel. Töö viis Tiidu Kaare ja tema kursusekaaslased lähemasse kontakti eluga. Ta õppis tundma tööinimesi, süvenes nende päevaprobleemidesse. Elu sügavam tundmine kulub igale juristile marjaks ära.

Oieti oligi soov tegelda inimestega selleks põhjuseks, miks Tiidu Kaare tuli õppima õigusteadust. Kaaslased kogu teaduskonnast tunnevad teda abivalmi üliõpilasena, kes kuulab su jutu tähelepanelikult ära ja ei jäta oma abi vaka alla.

Teaduskonna komsomoli-algorganisatsiooni büroo liikmena hoiab Tiidu Kaare end kursis elu peamiste probleemidega. Jah, mis parata, kõik ei lähe veel nii, nagu sooviks. Kasvõi samal teisel kursusel. Esimesel õppeaastal, kui tööaegadel oldi eraldi, lasti kasvatuslööks lüüa sisse ja nüüd liigub nende kõrvaldamine üle kivide ja kändude.

Varsti astuvad tema juurde tööinimesed mitme laadsete soovide ja ettepanekutega. Kaaslased loodavad, et üliõpilane Kaare ei peta nende usaldust. Esialgu pole tal saadikuna muidugi kerge. Kuid kogemused kasvavad tööd tehes.

J. ELLEN

nõudlikku treenerit. Oma õpilastelt nõuab ta sama tahtekindlust ja energiat, mis on omane talle endalegi.

Oma lugupidamist ja usaldust

tema vastu on kaaslased kõige ilmekamalt tõestanud, esitades ta Tartu Linna Tööräha Saadikute Nõukogu saadikukandidaadiks.

K. KALD

1861 TARASS ŠEVTŠENKO 1961

10. märtsil, Tarass Ševtšenko 100. surma-aastapäeval, mälestame ukraina rahva suurt poega, tulihingelist revolutsioonilist demokraati, võitlejat ja vabaduslauluk.

Testament

Kui ma suren, siis mind matko kalme peale üles kallil kodumaal Ukrainas, laia stepi süles, et seal laiad põllupinnad, Dnepr ja kaldad üha oleks näha; oleks kuulda, kuidas jõgi mühab. Kui kord tuleb tal Ukrainast sinimerre viia vaenuverd... siis jätan maha mäed ja põllud siia — ise aga õhinaga

sinna, kus on jumal, tõttan palveks... Seni mulle ent jääb võõraks jumal. Matke mind ja üles tõuske orjake vastu, priiust kuri vaenlasveri pühaveena kastku. Tuletage peres uues, peres vabas, suures siis mind veel te lahkelt meelde vaikselt jutu juures.

1845. a.

A. KAALEPI tõlge.

Teadaanne

Ülikooli komsomolikomitee teatab, et ELKNU TRÜ algorganisatsiooni IX konverentsi delegaatide registreerimine toimub komsomolikomitee ruumides järgmistel kellaaegadel:

Esmapäeval	kell 10—12	ja 14.30—17.
Teisipäeval	kell 10—12.	
Kolmapäeval	kell 10—12	ja 14.30—17.
Neljapäeval	kell 10—12	ja 14.30—17.
Reedel	kell 10—12.	
Laupäeval	kell 10—12.	

Tänapäeval võime öelda, et enamikule nõukogude inimestest on töö muutunud kohustusest vajaduseks. Isiklikult ma ei ole suuteline kujutama oma elu ilma tööta, ilma ühiskonnale kasuliku tegevuseta. Kõige suuremat rõõmu on mulle alati valmistanud vajaliku tööülesande hea kordaminek.

Ei või leppida sellega, kui inimesed seavad oma isiklikud huvid kõrgemale ühiskonnale omadest. Kahjuks on meil veel säraseid inimesi, kes püüavad anda oma tööga ühiskonnale võimalikult vähe ning saada ühiskonnalt võimalikult palju. Nende vääramatavate vastu tuleb meie ühiskondlikel organisatsioonidel pidada ranget võitlust.

H. MOOSBERG

Kui päike tõuseb ja vajub

Hommikul vaatab päike igale poole. Pimedus kaob kõikjalt. Must kass tuleb alt keldrist ja läheb haigutades aia poole. See on tädi Sepa kass.

Tiigi ühiskodu vaheksed hakkavad kiiresti paukuma. Tädi Sepp teeb teekatla alla tuld. Ta pole mingi plika ja laulab:

«Pam... alam-paa, lalla-lalaa!» Auru tõuseb üles ja tee hakkab keema, sest kell on 7.

«Tere hommikust! Aa, juba soel!» Karvase põsega aspirant lööb näo vahtu.

«Tere, lats!» ja tädi Sepa nägu on aurust punane, hää lühike.

Mõni sõna juttu. Poisse tuleb sööma. «Tere hommikust!» Kõigil on kiire. Tädi Sepp läheb üle hoovi, must kassivolask longib järele. Tema pole veel hommikulist saanud.

Kui internaadi köögis on «supikeetmise praktika», kulub tädi Sepa abi ilmtingimata ära.

Sa püha Peetrust! Tädi Sepal on kuri suu. — Siis ütleb ta: «Rumal lats, kes siis sedamoodi suppi keedab, sa nagu vana seitu, kes...»

Ja teinekord: «Ära tule mulle rääkima, heidan hilja, tõusen vara, küll ma näen...»

Naerab ja aitab välja.

Kassivolask on juba teisel pool hoovi.

«Triikrauda? Pole praegu aega, tule õhtul... Ah sul on kiire, kõigil on kiire.»

Peole see vaene poiss siiski jõudis.

Ja nii edaspidigi.

Tädi Seppa tunnevad Tiigis kõik. Pole ühtegi, keda tema ei tunne.

Mõni ehk tunneb tädi Sepa hinda!

Nii see on, mõni... Ohtul kaob päike igalt poolt, tädi Sepp kaib veel igal pool ja kass ootab, et minna kodu poole.

P. SILLA

nende seletuseks erilisi põhjusi.

Arstiteaduskonna dekanat koos filosoofia kateedriga peab juba lähemal ajal üksikasjaliselt analüüsima kõiki neid põhjusi, mis kutsusid esile moodunud eksamisessioonil akadeemiliste võlgnevuste järsu tõusu, ja välja töötama abinõud selle vältimiseks tulevikus. Igal juhul võiks selline ühine nõupidamine anda vaid positiivseid tagajärgi. Vastav konkreetne näide on meil olemas. Nii esines eelmistel õppeaastatel pidevalt raviosakonna ja stomatoloogia kursusel väga suur «läbi-

SESSIOON?

kukkumine» anorgaanilise keemia eksamil. Et seda nähtust polnud võimalik seletada üksi üliõpilaste hooletu suhtumisega õppetöösse, siis otsustas Arstiteaduskonna dekanat arutada küsimust koos vastava kateedriga. Tulemusena töötati välja rida õppe-metoodilisi abinõusid (korraldati anorgaanilise keemia alal praktiline kursus, mis seni puudus, reguleeriti anorgaanilise ja analüütilise keemia vahetunde jne.). Selle tagajärjel muutus olukord anorgaanilise keemia alal moodunud eksamisessioonil märgatavalt paremaks.

Ka filosoofia õpetamise alal tuleks analüüsida võimalusi õppetöö organisatsiooni ja metoodika tõhusdamiseks. Teiselt poolt ei saa aga unustada tööd üliõpilastega, neile tuleb selgitada järjekindlalt iseseisva töö tähtsust ja neid iseärasusi, mis on seotud filosoofia-alase ettevalmistumisega. Oluline tähtsus langeb siin filosoofiakateedri õppejõududele, ent samuti ka vastavate kursuste hooldajatele-õppejõududele. Viimaste osatähtsust ei saa alahinnata. Seda demonstreerivad kujukalt meie kogemused spordiarstide osakonnas. Eelmise õppeaasta talvesessioonil esines selles osakonnas väga suur akadeemiline võlgnevus — 12 üliõpilast 25-st. Küsimuse uurimine näitas, et peamiseks põhjuseks oli mitte küllalt

(Järg 4. lk.)

Sel aastal tuleb kevade vara. Mul oli sinilillekimp käes, kui ma astusin seminariraamatukogusse. «Seminarka» — nii kutsuvad teda Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased. Siit saavad filoloog ja ajaloolane erialast kirjandust ja valivad ning valitsevad kogu seda varandust L. Aidak ja E. Laas.

Raamatukogus oli kevad. Uuendamine. Töömehed värvisid laudu, panid kohale juhtmeid lauavalgustuse jaoks. Remont. Raamatuid laenutada saab siiski. Värskest värvitud, seipaisatud mööbli vahel liigub kapi juurest kapi juurde meie «raamatukogutädi» sm. E. Laas.

«Oh, juba sinililled! Tere, tere!» «Teil tehakse siin kõik nii uueks ja kenaks...»

Ta räägib, mida kavatsetakse. Räägib oma raamatutemaailmast — teoseid on «seminarkas» üle 3600. Ruumi on neil vähevoitu.

Meie jutujamist katkestatakse. Tulevad inimesed, toovad ja viivad raamatuid. Kõiki mäletab sm. Laas, tunneb, teab, mida nad soovivad. Teab nõu anda, missugust materjali kasutada, teab juhatada, kelle käes on üks või teine teos. Ja vahel, kui oled päris kaotanud lootuse mõne raamatu saamiseks — ei ole sees! — leiad ootamatult, juhustlikult raamatukogusse astudes laualt sinu jaoks kõrvale pandud teose.

«Toodi ära, ma mõtlesin, et tulete ja teil on vaja...»

Niisugune suhtumine toob südamesse tänulikkusetunde.

«Praegu on meil remont,» jutustab E. Laas, «ja meie lugejad olevat mõned pearaamatukogu töötajad, minu kolleegid, juba lausa ära tüüdanud. Nad küsivad ikka minult, millal meil siin lõpuks valmis saab.»

vaimuvara valvamas

Aga meie,» lisab sm. Laas naeratahes, «ei tüdine küll teist ära!»

Räägime jälle kevadest.

«Kui nüüd veel külmaks peaks minema... ma kardan oma roosi-de pärast. Hakkasin eelmisel aastal neid kasvatama.»

Hoolitsus... Kõige ilusa ja hea eest. See on joon, mis teeb inimese armastatuks, see on see, mis teeb hämara raamatukoguruumi päikesepaisteliseks.

«Minu esimene ja viimane töökoht» — need sõnad on öeldud soojusega hääles. Jah, augustis saab 25 aastat täis sellest, kui E. Laas pärast ülikooli lõpetamist (erialaks ajalugu, filosoofia, bibliograafia) asus tööle meie teaduskonna raamatukogusse.

«Veel sama palju!» mõtlen, la-veerides ehitusprahi vahel ukse poole. «Nägemiseni!»

«Nägemiseni! Aga — kui meil siin kõik valmis saab, siis peaksid kunstikabineti üliõpilased siia ühe kena uue loosungi tegema.»

Ikka paremaks — see on ta peamine mõte. Ja väljas on märtsi algus. Kevad tuleb.

M. VIIDING

J. BEZRUKOVA

K. KUKULIND

Kirjanduslik kõnelus meie Tiinga

Meie Tiitu on noor, meie Tiitu on kena, tal on lillakaks võõbatud huuled. Ta on muuseumi direktori lapsele ema ning armastab kohvi ja luulet.

Esialgu küll riulis värse loevad tal hiired: Tiitu ootab aeglasi aegu. Sest kohvikuskäimisest temal on praegu küll koletult kiire.

Minu kõhetud nelikud vana tutvuse pärast Tiitu siiski lehitses läbi. Ja eileõhtuses tänavasäras mind peatas ta varblasesädin: Sinu laule ma loen! Mõni salm on neist hea, aga — issand, mul öelda on piinlik — praegu sellised pole ju moes, sest, kujuta ette, su read on kõik ju riimis! —

Jah, patt on sündinud, armas Tiitu.

Ära kirjuta, kui sul on nohu!

U. Laht kui luuletaja ja U. Laht kui inimene — see on üks. Niisama otsekohene ja teravmeelne kui tema värsireadki, sellisena jäi ta meile meelde hiljutiselt kohtumisest, mis toimus meie klubikohvikus.

Osavõtjaid sellest õhtust oli palju — kes tuli niisama kuulama, kes lihtsalt uudishimust, kes aga selleks, et saada vastus mõnele huvitavale küsimusele otse luuletajalt endalt.

Et luuleküsimus on kirjandusprobleemide hulgast praegu aktuaalseim, siis on päris loomulik, et küsimusi sellest vallast oli kõige rohkem. Kas U. Laht oleks kirjutanud alla hiljuti «Sirbis ja Vasaras» ilmunud L. Rimmelga artiklile?

Ta vastas. Kuid pangem see kirja tema sõnadega.

«Teid huvitab ilmselt see «uus luule» küsimus. Peab ütleva, et on juba varem olnud palju igasuguseid vorme. Ka see vorm, mida nimetatakse vabavärsiks. Nii et väljend «uus luule» pole põhjendatud. Minu seisukoht on väga lähedane Rimmelga omale.»

Luule funktsioon on alati olnud küllaltki selgete asjade seletamine, et nad saaksid veel selgemaks. Praegu on aga omaks võetud tendents, et need lihtsad asjad, mildest kirjutatakse, oleksid huvitavalte ebaselged. See viib paratamatult abstraktsionismi.

Teiseks puuduseks on see, et esikohale on asetatud detail, mis varjutab terviku. Üldmuljet ei jää.

Lugeja jääb n.ö. lõhkise küna ette, kas ta seda tunnistab või mitte. Särav detail petab kõiki. Kolmandaks: ta jääb halvasti meelde.

On küll ka häid omadusi. Näiteks ta annab suuremaid vabadusi, eriti keeles. Rimmelga viga on see, et ta jätab kõrvale selle luule head küljed.

Ja lõpuks — küsimus pole niivõrd vormis, niivõrd selles, kas luule eesmärgid on üldsusele arusaadavad või mitte.

Arvan, et see artikkel ei olnud praegu vajalik, sest pikk arutelu selles küsimuses on ees lähemal ajal. Alla aga oleksin kirjutanud küll, kui lugeja muidugi.»

Tõepoolest — lihtsat võib seletada keeruliselt, aga on võimalik ka vastupidine. Oma küsimustest me võiksime teha pika keerulise ahela. Kuid jätkem see «keeruline» praegu kõrvale ja vaadakem ainult U. Lahe lihtsaid vastuseid ilma küsimusi nimetamata.

Tal tuli rääkida paljust. Sellest, et tema esimene luuletus ilmus 1947. aastal «Noorte Hääles». Siit algaski ta luuletajate. Sellest, et ta on kirjutanud ka lühijutte, peamiselt aga ajaleheartikleid.

«Kunagi kirjutasin isegi ajalehe juhtkirja,» räägib autor naerdes. «Kartulite jaroviseerimisest. Mingit kirjandust kasutada polnud ja see oli ka esimene selleteemaline artikkel meie ajakirjanduses. Ei tea, Mark Twainiga just kõrvutanud ei ole, aga usun, et ega palju maha

Sinult hirmasti ootasid kiitust — aga rida on enese teisega liitnud nagu talvise tuulega viiul. — Vaevalt alustan nii nõrka enesekaitset, juba sõna on Tiitul: Muidugi eesmärk on siin meie tõelise lugeja maitse...

Minu sõbratar, näiteks, peab vabavärsi ainuõigeks ning sõbratar juba teab, sest temal on mõistusepärase pea ja huvitav kleidilõige... Kuid, issand, tema ju ootab! Kirjuta midagi moodsat — sul luule tarvis on eeldust! — Tiitu minema tõttab, käega midagi tähendab... Taamal sildi all sumiseb kohvik. Samal hetkel

— oh seda needust! — peas robinal riimi lähevad vabavärs, turumärss ja Sohvi.

ei jää. Tolleaegne põllumajanduse ministri ei ehk selgeks, mis see kartulite jaroviseerimine on.»

Saime teada, et U. Lahtel on palju lemmikkirjanikke. Eesti luuletajatest hindab ta Marie Underi ees kõige enam Betty Alverit ja Juhan Sütist, vene kirjandusest Solohovi, eriti tema «Vaikset Doni». Lääne kirjandusest on lemmikuteks J. Hašek, K. Capek ja E. Hemingway. Üle kõige aga peab ta lugu Jack Londonist.

Keegi üliõpilastest küsis, kas on olemas juhuslikku inspiratsiooni ja milline on pealkirja osa luuletuse kirjutamisel.

U. Laht vastas: «Inspiratsiooni kohta midagi ütelda ei või. Näiteks satiiri ei saa juhuslikult kirjutada. See on võimalik ainult siis, kui ise ainet põhjalikult tunned ja sellest üle oled. Teiseks ei tohi sul olla mingeid segavaid tegureid — näiteks nohu. Mis puutub pealkirjasse, siis tuleb see luuletusele panna lõpuks või veel parem — hoopis ära jätta.»

Terve rea oma uuemaid luuletusi oli U. Laht meile külakostiks kaasa võtnud, ühe andis esmaseks avaldamiseks meie ajalehele. Kahjuks ei jõudnud me seda aga teha, sest meie ajaleht ei ilmu iga päev ja «Noorte Hääle» jõudis meist ette. Me jääme U. Lahtelt ootama uusi luuletusi, kuigi autor ise märgib, et luulekogusid tal lähemas tulevikus pole kavas välja anda, ja et ta nüüd kord mehemoodi tööle tahab hakata.

H. TIISVALI

(Algus nr. 4 ja 5)

Lauluisa istub oma graniitses rahus, püüdes näidelda argipäevast, orisekui soovides rõhutada, et teda ei häiri ühegi paarikese individuaalne omapära, et tal on täiesti ükskõik, kas ta jalamil sosistatakse armusõnu, pektakse keelt, noomitakse last või õpitakse saksa keele grammatikat. Tema on ikka üntviisi rahulik, ei kiida midagi noogutades heaks, ei tauni ka hukkamõistva pearaputusega. Allanile aga tundub, et sel ohtul toogi vanamees näitleb nii, nagu ta isegi mõnikord. Lauluisa on kindlasti ullatunud, et ta noor «jünger» niimoodi tema jalamile ilmus. Sirje ei tee lauluisast suurt väljagi. Teda huvitab praegu vaid käändkondade süsteem. Allan otsustab tarvitada väikest kavalust. Rääkida käändkondadest võimalikult kaua, selgitada kõik iidamast-aadamast peale — see on ta eesmärgiks. On ju vaja kuidagi pikendada seda ilusat õhtut. Ei saa ometi aja voolu peatada, hüüda koos Faustiga: «Oh kaunis hetk, sa viibi veel!» Tuleb rääkida, rääkida võimalikult ammendavalt. Nautida iseenese häälekõla, nautida Sirje keskendumist. Allani arvates ei osanud keegi nii hästi kuulata kui Sirje. Ta ei häirinud kunagi jutustajat omapoolsete täienduste ega targutavate märkustega. Täna ületab Allan oma sõnademulinaga iseenese võimed... Isegi Sirje märkis:

«Ära mind siis nii lolliks ka peal. Sa räägid, nagu poleks ma elulimas saksakeelset sõna kuulnud!»

Hämarus tiheleb. Allan ei suuda konseptsis enam sõnagi eristada. Ta jutt aga sellepärast ei rauge... «Hea küll, Allan, homme on eksam... Lähme pigem koju... Mine puhka sinagi!»

«Mis nüüd minial Enne eksamit nagunii magada ei saa. Ma läheksin nii ehk nii jalutama. Mulle meeldib üksinda matkata...» Ta tahaks muidugi lisada, et veelgi rohkem meeldiks talle jalutada kahekesi, kuid häbeneb...

«Ah, siis meie Allan käib matkamas... Lugesin kord lastegaamatut «Mati matkamas». Nüüd tuleks uus kirjutada — «Allan matkamas».

Nad tõusevad pingilt... Just nüüd tunneb Allan, et ta suur tund on tulnud...

«Kas võiks tulla ja saata sind, Sirje?» «Jah!» vastab Sirje, «kuid ainult ühel tingimusel — räägid veel kord segakäändkonnast...»

Allan muidugi ei tahaks seda... Nii väga sooviks ta kord ometi katsetada inimlikul teemal... Korraga märkab Allan Sirje juustesse pudenenu üksikut kollast lehekkest.

«Kust see küll stia on saanud? On ju ometi kevad...» arutleb Allan mõtteis, kuid kuuldavalt toob esile uue lause:

«Sirje, sul on kollane leht juus-

Eksamite ajal

tel. Luba, ma võtan selle ära!»

«Sa ei julge ju tütarlast puudutada!» arvab Sirje. Allan kummutab selle alandava väite. Täiesti südikalt sirutab ta kää Sirje juuste suunas, haarab kollase, krussitõmbunud kaselehe, võtab selle õrnalt sõrmede vahele ja paiskab siis tuulde. Järgmisel momendil on tal juba pööraselt kahju, et ta selle kägardunud ja kollase tormise sügise kuulutaja nii ennatlikult lendu laskis. Koos palderjanipudeli-ga oleks seegi väärtuslik reliikvia... Sirje juuste pehme kohevus jättis Allani seegi midagi kummalist, midagi senitundmatut. Seda ei tunnetanud kaugeltki mitte ainult näpuotsad. Eil Kummaline tunne kandus nagu kogu kehas laiali, tungis iga viimase rakukesse, pannes värisema kogu keha, sisendades südamesse magusat õnnetunnet. Kui vaid Sirje midagi ei märkaks. Too ei pannud midagi tähele, sest ta ei tahtnudki midagi Allani juures näha... Lõpeks vaid kiiremini need hirmsad eksamid! Paiskaks nurka raamatud, õpikud, vastikud konseptsid ja Allani võiks lubada koos nendega palgata puhkusele... Sirje alustas vestlust, sest Allan seda ilmselt ei suuda... Suure vaimustuse ja kaasaelamisega kirjeldab ta tavalist tantsupidu, kuhu rumalate eksamite pärast ei pääse. Kui kaunid olevat isegi tantsupalade viisid...

Ta ümuseb isegi kaasa. Siingi tänavasillutisel kisub jalg nagu vägisi tantsuie ning kopsutab üanavakioile takti... Kui palju on ometi maailmas ilusat, millest Allani tühkagi ei teadvat. Kas ta teab midagi džässmuusikast? Sirje on nenaest viisidest, sellest murtsu-vast orkestrist niivõrd vaimustuses, et ta arvab, et kutsub kindlasti džässorkestri enda hauale mangima. Allan võpatab nenda sõnade juures... Kuidas võib isegi suhu võtta midagi niisugust nagu Sirje haud... Džässmuusikast Allan tõesti midagi ei tea... Õhtused rändurid jouavad Tähtvere parki. On juba lõplikult hämar... Polegi Allani enam muud materjali raakimiseks, kui tuleb uuesti käsile võtta segakäändkond... Ta teeb seda katkendlikult. Jätab ajuti käänamise sinna paika...

«Kui ilus on ometi täna, Sirje!» «Nojah, eks ta ole jah selline mahe ja sume...» «Kõnnime veel pargis!» teeb Allan ettepaneku.

«Kõnnime pealegi!» vastab Sirje, kuid arukale tüdrukule tundub sihitu ja eesmärgita ümberhulkumise pargis, liitati veel sellise partneri seltsis pisut kummalisena.

«Läheme õige ratsabaasi. Ma näitan sulle oma hobuseid... vaatame mis loomad teevad... Nad on nii ilusad... Tule, vaata sinagi...»

Sirje satub hoogu. Jutustab oma elamustest ratsatreeningutel, võistlustel... Eks ole muresidki nende hobustega... Just hiljuti oli üks nendest loomadest jala vigastanud. Sirjel oli tulnud seda siis tohterdada ja plaasterdada... Allan on õnnelik, et tal on siiski õnnestunud Sirjet vestlusele meelitada. Nii hingestatult, sellise andumuse ja sisemise tulega pole Sirje veel kunagi millestki rääkinud... Kui palju soojust ja helust on ta sõnades, kui ta räägib hobustest...

«Kui ta ka minust sellise sooju-se ja vaimustusega räägiks!» unistab Allan... Miks küll see Tähtvere parkki on sel õhtul nii kummaliselt väike... Kõik teed ja rajad, kuhu astuvad Allan ja Sirje, oleks nagu omavahel kokku leppinud ja lühenenud. Isegi see Tähtvere pargi tee... Allan mäletab ju päevselgelt veel jooksukrossi päevilt, et sel oli pikkust küll ja küll... Miks ta siis sel õhtul on nii pööraselt lühike? Miks ta on astunud vandenõusse Allani ja selle loodetava õnne vastu? Parata pole aga midagi... Nad on kohal. Sirje avab ukse. Klõpsub elektri-

lüliti ja ollaksegi hobuste seltsis. Allanile pole hobused kunagi eriti meeldinud, kuid kui Sirje neist nii vaimustuses on, nii hingestatult ühe looma juurest teise juurde käib, märkab Allangi, et neis traavolites on vägagi palju veetlevat, et neil on targad silmad... Sirje kõnnib perenaise iseteadusega latrite vahel, patsutab sõpradele koonule. Mõnigi neist hirnatab vastuseks. Allan hoiab end loomadest vääriskas kauguses.

«Mis sa ometi kardad. Nad on ju latrites ega pääse sulle kalla-

Valgustatud tänav.

V. ALLSALU linoollõige

lel» pöördub Sirje Allani poole. Ise lisab mõtteis: «Mõni mees ka nihuke, kardab isegi hobust!»

Valjusti ta sellega esialgu välja ei tule, hoiab tuleviku tarbeks. Pealegi on ju eksam ukse ees. Allani peab aga siiski ühe ohvri Sirje lemmikute heaks tooma. Ta peab ära andma oma õhtusöögi ostetud leivapätsi... Kahju on küll, aga Sirjet pahandada oleks ju veelgi raskem. Too ruttab oma saagiga uuesti hobuste juurde, patsutab, silitab, kuulab tänuilike hirnatusi, naudib loomade sirast, tarka vaadet... Siis aga muutub Sirje edevaks. Avab latrükse ja läheb päris hobuste juurde.

«Ära minel!» hoiatab Allan. «Mõni neist võib kuri olla ja lüüa!» — «Mine nüüd, narr, kas siis niisugune kena ja tark loomake võib kedagi lüüa?» naerab Sirje, läheb hobuse juurde, haarab kõega selle kaela ümbert, silitab ja paitab.

«Näed, nüüd, Komeedike», kõnetab ta hobust, «sa oled ju nii vägunne ja kena ning ometi kardetakse sind... Häbi võiks olla nendel kartjatel...»

Ta on nii hobuse ligiduses, et Allani on hirm seda vaatepilti kauem jälgida.

«Lähme, Sirje! Akki märgatakse et tall on valgel Arvatakse viimati veel, et oleme vargile tulnud!»

Ta ei suuda lõpetada oma lauset. Kuuldub mingi tüme mürts.

Sirje on jäänud kummaliselt vaiksaks. Kuidagi eriskummaliselt küürus väljub ta hobuse juurest, suleb veel latrükse, alles siis nõjatub seinale, pöördub Allani poole, ise näost kaame.

«Sa võiksid mind ivake aidata, Allan! Komeet löi!»

«Lõi sind!» kordab Allan kaja-na, suutmata taibata juhtunu mõtet. See oli ootamatu, liiga vapustav... Juhmina jääb ta esimesel hetkel keset talli vahekaiku seis-ma, alles siis sõnandab Sirjele ligi-neda. Too püüab naeratada Alla-nile vastuseks, kuid tema naera-tuses on midagi valulist, midagi kõverat, midagi sellist, mis on Sir-je jaoks täiesti ebaloomulik ja mõistetamatu... Allan pole kuna-gi näinud Sirje näol midagi niivõrd valulist... Senini oli tema teades ainult Sirje ja naeratus

3.

üksteisega seotud... Nüüd aga... Allanile näis, et too tüme mütsakas hobusetallis oli midagi niisugust, mis paiskas kogu maailma, kogu ümbritseva tõeluse ühe hoo-biga segamini. Allan tundis, et sel hetkel oli juhtunud midagi niisugust, mis lihtsalt ei lubanud jät-kata senist tavalist ja harjunud elukäiku. Mis oli üks nārune eks-sam teadmise kõrval, et Sirje on haavatud, vigastatud... Ohjelda-matu fantaasia jõudis välja isegi Sirje surmani... Mu jumal, miks ta küll rääkis nii rumalasti tollest džässorkestrist haaal! Mis asja ma küll mõtlen! Vaja on ju Sirjet aidata!» püüab Allan laialivalguvaid mõtteid kuidagi korrastada. Talumatult raske on see üritus. Sirjel on valus. Hobune oli lõõnud talle otse rindu. Sirje tunnetas, et seal,

nüüdki nagu viimane molu, ei oska aidata ega midagi! Hakka seda narri nüüd õpetama, ka veel, ja seda ajal, kui südame asemel on vaid valu...! Tulebki Sirjel Allani õpetada, kuidas kiirabi välja tellida... Allan tegutseb nagu mingis pöörases unenäos... Koik on segamini. Peas on vaid virm-varr... Heameelega võtaks ta Sirje valu enda kanda... Vaja on agu aidata... See on talle ras-kem.

Ka kohutavatel sündmustel on kummaline omadus. Nemadki mõduvad. Sirje on haiglas. Allan aga siseneb internaatituppa...

«Kus siis sina noormees ümber hulgid? Hakkad kah ülekatte minema?» toriseb toakaaslane Valdur unesegasena. Allan on lihtsalt jahmunud. Kas siis tõesti magatakse, nagu poleks olnud midagi, nagu polekski Sirje haiglas... Kus on see kõigile ühtne objektiivne reaalsus. Kas tõesti elab Allan Valduri-ga ühes ja samas linnas, ühes ja samas toas?... Kas too siis tõesti ei mõista, mis on juhtunud? Kas tõesti tuleb talle veel rääkida? «Ma töin täna magnetofoni lae-vutuspunktist... Võtame oma hääle peale! Või tahad praegu!» on Valdur valmis kas või kohe voodist tõusma...

«Sõida pörju kõige oma magne-tofoniga!» kätatab Allan ja vajub kummuli voodile.

Ruumi sigineb pahaendeline vaik-us... Tänaval turtisvoad kolisevad autobussid, tupp tungib tänavala-terna ähmane valgus... Kõik nagu alati... Kas te siis tõesti keegi ei mõista, et Sirje on ju haiglas?! Kas on võimalik, et elu kulgeb eda-si, nagu poleks midagi olnudki?! 2.

«Sirje, Sirjeke, vaata siia, vaata ainult hetkeks, üheks hetkeks, kas see on sulle siis tõesti nii raske... Ära vaata soojade, pehmete silma-dega, nagu sa silmitsed inimest, keda armastad, vaata külmalt ja kalgilt, nagu sa mind ikka oled vaadanud. Ma mõistan ju, mõistan nii hästi, et sa ei saa kunagi elus armastada raamatukoid, kuid pea teda ometi inimeseks, ta ei ole ju liiku sõnaraamat, mille sa suve-puhkuse ajaks riulile tolmuma viru-tad.

(Järgneb.)

Ühest

Möödunud sügisel oli üheks erutavamaks küsimuseks üliõpi-lasteari asutamine. Paraku pole senini aga mingeid samme astutud selle mõtte täidevi-miseks. Nagu varem, töötab tä-navugi igas teaduskonnas oma näitering. Ainult matemaatikud-loodusteadlased on lava kül-maks jäänud.

Hiljem kui teised alustas oma tööd sel aastal Ajaloo-Keeleteaduskonna näitering. Oigemini polnud teatriloomise võimalust arvestades tänavu ringi tööd planeeritudki, kuid... Aga hakkame parem päris algusest peale.

See oli üsna detsembri al-gul. Maude kuulutuste hulgas võis leida võrdlemisi tagasi-hoidliku teate ülikooli näiterin-gi asutamiskoosolekust. Oli neid, kes seda lugesid ja unu-tasid, oli neidki, kes seda üldse tähele ei pannud, kuid kui koos-olekupäev käte jõudis, selgus, et väike paberileheke oli siiski oma paarkümneend asjahuvilist kohale meelitanud. Siis selgus aga, et enamik kokkutulnutest olid Ajaloo-Keeleteaduskonnast. Nii sai üle-ülikoolilisest näite-ringist Ajaloo-Keeleteaduskonna näitering.

Esimeseks sammuks oli see kõige halvem — ringil polnud juhti. Käidi mitmel korral «Va-nemuises», räägiti küll ühe, küll teise näitlejaga, kuid tulemus-teta. Viimaks oli õnne. Ringi nõustus juhatama Eesti NSV rahvakunstnik Ellen Liiger.

Repertuaar suurt muret ei teinud. Vajalivaltuks osutus Gunnar Priede «Kuigi on sü-gis». Ja töö algas.

Juba esimesest proovist ala-tes mõistis igaüks, et töö El-len Liigeri juhtimisel tuleb pin-gerikas, kuid huvitav. Meister-likkus tuleb ainult visa tööga, sellisega, nagu Ellen Liiger ise on teinud oma pikal kunstniku-

näiteringist

teel noist päevist alates, millal ta esmakordselt lavale astus.

Proovid toimuivad kaks korda nädalas, on sisukad ja tööroh-keid. Lahkumisel viiakse iga kord kaasa kasvõi terakegi uut, mõni väikegi saladus sellest raskest kunstist. Ja lavasaladu-si, — neid on palju, tohutult! Need selguvad, kasvavad välja tööst enesest, kui ringijuhht õpe-tab, seletab, annab nõu, kuidas paremini avada oma kangelase hinge, kuidas teha nii, et oleks parem ja arusaadavam. Ellen Liiger teeb seda meelsasti.

Kui algul oli raskusi osade jaotamisega, siis nüüd on dub-landidki leitud. Töödistipliini-ga ollakse siin range ja puudu-jatele ei heideta armu. Või kes tahakski proove vahele jätta — stin on ju ikkagi nii huvitav.

Suur osa tööd on veel ees. Palju õhtuid, mis on täis õn-nestumisi ja ebaõnnestumisi, peamurdmist ja ehk isegi pisa-raid. Vaatajatele aga tahetakse pakkuda parimat.

Olümpiaad on ukse ees. Sel-lest tahetakse osa võtta hästi ettevalmistunutena.

H. VALI

Fartu Rikklik
ülikool 3

Eksliibriseid

EX-LIBRIS
EHA SÜGIS

Maie Otsa linoollõige

Teaduslik konverents

Ajavahemikus 12.—15. märtsini toimub Matemaatika-Loodus-teaduskonnas teaduslik konverents. Konverentsi viies sektsioon (matemaatika, füüsika, keemia, bioloogia ja geograafia) tuleb esitamisele kogusummas 69 ettekannet. Nende hulgas on rohkesti ettekandeid, mis peaksid huvitama ka laiemaid kuulajate hulki, nagu prof. G. Rāgo «Intuitsioon matemaatikateaduses ja koolimatemaatikas», dots. kt. L. Vohandu «Südamehaiguste diagnoosimisel tekkitavatest matemaatilistest probleemidest», v.-õp. G. Dementjev «Olüküttele ülemineku-ga seotud küsimusi», assist. V. Loodma, asp. U. Palm ja dots.

kt. V. Past «Mõnina-gaid armatuurräa korrosiooni kiiruse võrdleva määramise tulemusi», prof. J. Aul «Uusi seaduspärasusi kooliõpilaste füüsilises arengus», dots. E. Varep «Geograafia arengust ENSV-s 1940—1960», assist. E. Ilomets «Geograafia õpetamise seostamisest eluga» jne.

Konverents algab pühapäeval, 12. märtsil kell 11 matemaatika-mehhaanika sekt-sioonis koosolekuga, kus tulevad esitamisele matemaatika metoo-dika-alased ettekanded (koosolek on TRU peahoone füüsikaau-d. nr. 1). Ajavahemikus 13.—15. märtsini toi-muvad istungid kõigis sektsioonides alguse-

ga kell 17. Matemaatika-mehhaanika sekt-siooni koosolekud toi-muvad Mitsuini tn. 40 botanikaau-auditoo-riumis nr. 3; füü-sikasektsioonis — TRU peahoones füüsika-aud. nr. 2, keemia-sektsioonis — V. Kin-gissepa 16 keemia ringauditooriumis, bio-loogiasektsioonis — Mitsuini tän. 40 tai-mesüstemaatika ja geobotaanika kat-suures auditooriumis ning geograafiasektsioonis — Vanemuise t. 46 geograafia-osa-konna suures auditooriumis.

Konverentsi tööst palutakse osa võtta kõiki asjahuvilisi. OLO LEPIK, konverentsi organi-seeriva komisjoni esimees.

KORVPALLIKUNINGANNAD

«Kohtumise võitis Tartu Riikliku Ülikooli naiskond.» need ajalehtede veergudelt loetud või hilisõhtustest spordisaadetest kuulnud sõnad on saanud igapäevaseks ja tavali-seks igale korvpallisõbrale.

Juba neli aastat järjest on Ene Jaanson, Aime Kraus, Valentine Kullam, Valve Lütsepp, Selma Multer, Maie Otsa, Viive Pärli ja Tiit Ronk NSV Liidu meistrivõist-lustel saanud hõbemedalite omani-keks. Käesoleva aasta mais kohtu-vad nad aga Euroopa karikavõist-luste poolfinaalmängus oma pea-mise rivaali Riia Tramm- ja Trol-libussitruusti naiskonnaga.

Pisut rohkem kui kümme aastat tagasi, täpsemalt aastal 1949, pida-sid tartlannad, praegu tugevamaid Euroopas, raske mängu naftalinna Bakuu korvpalluritega. See pidi ot-sustama, kumb saab kaheksan-dana meie maa tugevamate turni-rile. Mäng kaotati, pääs meistrite hulka jäi suletuks. Samal ajal olid aga Tartu meeskorpallurid kõigest tugevamad. Kuid ka kaotanutele ei jäänud võidud tulemata. Osad va-heldusid. Nüüd mängivad naiskon-na põhikoosseisus maailma ja Euroopa meistrid. Neist olid tee-neline meistersportlane Maie-Maret Otsa ja meistersportlane Ene Jaan-son (tollal veel Kitsing) esimesed naised Eesti spordi ajaloos, kelle nimedele lisati suur ja austav tiitel — maailmameister.

Oleks üleliigne kõnelda kõigist neist võitudest, mida kodulinna korvpallurid on saavutanud vii-maste aastate jooksul. Kõnelemata aga ei saa jätta seda head, mis vabariigi meisternaiskon-na liikmed on teinud koolinoorte, meie korv-palli tuleviku kasvatamisel. Treene-ritena töötavad koolides M. Otsa ja V. Kullam, samuti on sel alal tegevad A. Kraus ja E. Jaanson.

Ei saa öelda, et Maie Otsa ja ta sõbrataride elu piirduks üksnes korvpalliga. Sellel nii sõbralikul ja üksmeelsel kollektiivil on peale põ-hiala rida ühiseid huvisid. Peami-sed on teater ja muusika.

«Halles viibides ei jätkunud tüd-rukutel aega kauplustesse vaadata-gi. Tahtsid kõik muuseumid läbi käia ja kultuurimälestusmärgid ära näha», kõneleb oma hoolealustest NSV Liidu teeneline treener Edgar Naarits.

Kuid see pole veel kõik. Peale teatri ja muusika on igapäev oma eriharrastus.

Nii läks Ene Jaanson pärast keha-kultuuriosakonna lõpetamist mitte-

Maie Otsa linoollõige.

statsionaarselt õppima võõrkeeli, Valentina Kullamit võlub käsitöö. Aime Kraus tunneb huvi kunsti-ajaloo ja viimasel ajal eriti žurna-listika vastu. Kindlasti mäletavad paljud «Spordilehe» lugejad A. Krausi reisijuttu ja võistlusrepor-taaze Saksamaalt. Naiskonna kap-ten Selma Multer on suur kirjan-duse sõber. Aukohal raamatutiilis on lemmikud Stendhal ja L. Tols-toi. Maie Otsa ja Valve Lütsepp käivad vabal ajal ülikooli kunsti-kabinetis. Siin on kõik jõudnud veenduda, et Otsa pole mitte ainult väga hea korvpallur, vaid tal on ka hea ja tugev kunstnikukäsi. Li-saks loendamatu spordidiplomi-tele sai ta kultuuriministeeriumi

aukirja vabariigi 20. aastapäevale pühendatud isetegevuslike kunstni-ke näitusele esitatud tööde eest.

Kõikjal tublid — sellised on Tar-tu ülikooli korvpallimeistrid. Oota-me tänava nendelt meie meistri-võistlustel ühe koha võrra ettepoole jõudmist ja Euroopa korvpalli-karika Tartusse toomist. Rohkem rahvusvahelisi võistlusi!

A. TIISVALI

TEADAANDED

Teisipäeval, 14. märtsil kell 19 toimub agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, kohtumine Tartu Linna TSN saadikukandidaatidega:

Erna Peedu t. Abelig a (vali-misingkond nr. 53)

Helmut Särekannoga (va-limisingkond nr. 55)

Milvi Soovikuga (valimis-ringkond nr. 57)

Arved Kuusikuga (valimis-ringkond nr. 58).

Demonstreeritakse filme.

Pühapäeval, 12. märtsil toimub pedagoogikauditooriumis Psühho-loogide Selti koosolek.

Loeng «INIMESTEVAHELISED SUHTED JA PSÜHHIAATRIA», Lek-tor dotsent J. Saarma.

Muusikasõpradele

Muusikaringi muusika kuulami-se ajad on sel poolaastal teisipäe-val ja neljapäeval kell 20.

Otsustasime nüüd oma töö üm-ber korraldada. Muusikakabineti ukse juurde (3. korrus üliõpilaskoh-viku kohal) paneme üles teadete tahvli ja kirjakaasti. Oma soovid tuleb esitada paar päeva varem. Järgmisel või ülejäärgmisel päeval leiab soovija teadetetahvli vastu-se, kas ta soov järgmisel korral ra-huldatakse või mitte.

TRU KINOLEKTOORIUM

Homme kell 19 loeng «Kommuni-stlikust liikumisest käesoleval etapil». Lektor E. Siik.

Filmid «Ekskursioon Kamtsatka-le» jt.

Laupäeval, 11. märtsil kell 18 toimub metsanduse kateedri ruu-mides Tartu üliõpilaste Looduskait-sering 3. aastapäevale pühendatud ettekannete õhtu.

Tartu Riikliku Ülikooli ameti-ühingukomitee korraldab rahvus-vahelise naistepäeva tähistamiseks lastehommiku

klubi kohvikus pühapäeval, 12. märtsil 1961. a. algusega kell 13.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар-тийной организации, ректората, коми-тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksik-umbri hind 2 kop. Tellimine nr. 2374. MB 01486.

Palju õnne ühise kodu asutamise puhul MALLE ROOSAARELE ja HEINO MOLDAULE

soovivad keemiaosakonna V kursus ja 1959. aastal lõpetanud füüsikud.

MILLINE peab olema

Sellel koosolekul võtsid sõna peaaegu kõik. Oli neid, kes lausu-sid kohalt oma arvamuse, oli neid, kes auditooriumi ees seistes pike-malt rääkisid oma mõtetest, oli neid, kes ägedalt hüüdsid kõnele-jatele vahele. Ja tööpoolest — kü-simus erutas kõiki. «Milline peab olema ja milline on tänapäeva üli-õpilane?» — niisugune oli eesti filoloogia osakonna III kursuse komsomoligrupi lahtise koosoleku teema.

Tahvile olid kirjutatud küsimu-sed arutamiseks: Kas igaüks, kes kannab nime «üliõpilane», on seda ka sisuliselt? Üliõpilane töölt või üliõpilane koolipingilt? Üliõpilane ja tööinimene. Üliõpilane ja kunst. Üliõpilase ideaalid ja tulevikuplaa-nid. Üliõpilane ja dekanaat.

Peeter Hein avas koosoleku. Siis kõnelesid üksteise järel Olo Tuulik, Helvi Koppel, Marianne Tuhkanen, Endla Vilu, Mailis Noor ja paljud teised.

«Kahtlemata muudab töö enne ülikooli inimese hoopis tugeva-maks, laiendab ta silmaringi, kas-vatab oskust õigesti näha elu,» leidsid kõik sõnavõtjad. «Kuid pa-ralleelselt töötada ja õppida, nagu praegu seda teeb I kursus, on ras-ke.»

«On sageli juhtumeid, kus kooli-pingilt ülikooli tulnud inimese ka-vatsused elukutse valiku suhtes po-le küpsed,» arvas keegi. «Aga pä-rast tööviibimist tundub mõnigi asi siin ülikoolis liiga keskkoolili-kuna, liiga vähe usaldatakse üli-õpilasi endid ja nende võimeid ise-seisvalt vastutada oma õppetöö eest,» ütles Jaan Ellen.

Iseseisvaks tööks on eelkõige va-ja aega. Praegu on kolmandal kur-susel õppeplaanis loengud ohutus-tehnikast. Selle aine kohta võiks väga hästi paljundada konsepte rotaprintil — loetakse seda ju tervele ülikoolile. Nii vabaneks nä-dalas mõnigi lisatund, üliõpilased omandaksid loengumaterjali ise-seisvalt ja sooritaksid ainult prak-

tikumid. Samuti on lugu õhukait-sega, mille kohta on olemas õpik. Seda, et üliõpilased tulevad toime õpikute ja algallikate põhjal semi-nariks ettevalmistamisega, näita-vad poliitilise ökonoomia semina-rid.

tänapäeva üliõpilane?

«Me ei kasuta veel ära kõiki kul-tuuriväärtusi, mis meie kasutuses on,» ütles Alo Leis. «Vähe on meie rahvast raamatukogus näha.» Talle vaieldi ägedalt vastu. Samasugune vaidlus tekkis kunstiharrastuste pu-hul.

Palju kõneldi suhtumisest kuns-tisse. Marju Lauristin rõhutas:

«Igaühel meist peab olema ise-seisev suhtumine kirjandusse, muusikasse, kujutavasse kunsti. Ei saa leppida keskkoolipingilt kaasa-võetud poolmehhaaniliselt omanda-tud otsustega. Peame oskama oma elamusi ka sõnastada, neid teiste-le arusaadavaks teha, sest iga tu-levane haritlane, ja eriti meie, fi-loloogid, peame oskama õpetada inimesi mõistma kunsti.»

Helvi Koppel väljendas väga õige mõtte: peamine on see, et me ku-sagil ei läheks mööda puudustest neile käsi külge panemata.

Opetajakutsest kõneldi palju. Anu Ruubas ütles, et tema on sel-lest elukutsest unistanud juba õige varakult, väikese tüdrukuna. Aga on ka neid, kes mõtlevad sellele tulevasele tööle hirmu ja ebameel-divusega. Niisugust suhtumist ei tohiks olla.

Mõtteid oli palju. Huvitavaid. Häid. Mõtteid selle kohta, kuidas praktilist õppetegevust paremini korraldada. Kindlasti toob midagi uut praegu üha päevakorral oleva iseseisva töö küsimuse lahendamis-ne. Kõikide sõnavõtude põhiline mõte oli ikka see, et igaüks tahab tulevikus anda inimestele täieliku-malt tagasi seda, mida saame praegu siin ülikoolis niiõelda avan-sina.

M. VIIT

Mida näitas sessioon?

(Algus 2. lk.)

tõsine suhtumine õppetöösse, õppe-distipliini rikkumine jt. Osakonna hoolida õppejõud sm. F. Kudu võttis kasutusele energilised abi-nõud nende puuduste likvideerimi-seks ja tööpoolest, mõõdund eksa-misessioonil muutus olukord tun-duvalt — ainult 3 üliõpilast esines veel akadeemiline võlgnevus.

Mis puutub farmaatsiaosakonna I kursuse halbadesse tulemustesse eksamisessioonil, siis oli see tingitud eeskätt käesoleval õppeaastal esmakordselt formeeritud vene kee-lega õpperühma ebaõnnestumistest. Enamik selle rühma üliõpilasi sooritas sisseastumiseksami väljaspool

meie ülikooli, mistõttu nende üli-õpilaste valik ei toimunud võrdsete tingimustes teistega. Seepärast on vajalik, et edaspidi sisseastu-miseksamid ka sellesse osakonda toimuksid meie ülikooli juures.

Möödunud talvine eksamises-sioon näitas veel kord, et meie de-kanaadi ja ühiskondlike organisat-sioonide üheks peamiseks ülesan-deks on töö eriti nooremate kur-sustega, kellel veel puuduvad kogemused ja arusaamine ülikooli töö iseärasustest. Arstiteaduskond püüab edaspidi veelgi rohkem osu-tada tähelepanu sellele tähtsale kü-simusele.

R. LOOGA,
TRU Arstiteaduskonna prodekaan

Allveesport populaarsemaks!

Allveesport, mida enamik luge-jaid tunneb vist ainult filmide «He-lesinine manner» ja «Vaikuse ma-ilmas» järgi, on üsna lai tegevus-ala Ta hõlmab asjaarmastajate kõi-ki sukeldumisevahendite kasutamise viise. Uhelt poolt kuulub siia all-veesport kitsamas mõttes — mingi sportliku ujumise ja orienteerumis-spordi vahepealset, teiselt poolt lülitab ta endasse ka nn. veealuse turismi, veekogude sisemaailma pildistamise ja filmimise, sportliku jahi kaladele jne. Kindlasti kuulub allveesportlaste tegevussfääri ka veekogude teadusliku uurimise ja vetelpääste abistamine.

Tartu allveesportisektsioon asu-tati 1960. aasta algul. Sektsioonil on liikmeid umbes 40, neist ainult väike rühm TRU üliõpilasi, peami-selt bioloogiaosakonnast. Väärrib tähelepanu, et kehakultuuriosakond on seni allveesporti täiesti kahe sil-ma vahele jättnud.

Vaatamata kasvuraskustele on sektsioon oma esimese tegevusaas-ta jooksul mõndagi korda saanud. Oppereisid Peipsile, Saadjärvele, Vagula järvele ja mujale, esinemi-ne veekarnevalil Tartus ja Põltsa-maal, koos teadlastega sooritatud uurimisretked — see on ainult osa Tartu allveesporti mullusest tege-vusest. Käesoleva aasta tegevus tootab kujuneda veelgi huvitava-maks.

Ka külm aastaaeg ei ole allvee-sportlastele puhkeajaks: käesoleval aastal algasid esimesed õppelasku-

mised (muidugi veekindlates üli-kondades) juba veebruari lõpus, tuleval talvel aga kavatseme kü-lastada mitmeid veekogusid jää-kaane all.

Sektsioon võtab meeleldi vastu uusi liikmeid igasuguste erialadega inimeste seast. Eriti vajalik oleks naissportlaste juurdekasv. Asjast-huvitatuid palume tulla kolmapäe-viti kella 19—21 sektsiooni töökoos-olekutele Heidemann 18-a (vasak-poolne sissekäik, keldrikorrus).

Märtsi lõpus alustavad sektsiooni korraldusel tööd järjekordsed akva-langistide kursused, kestvusega umbes 60 tundi (sellest 30 tundi teoreetilisi loenguid, ülejäänud osa praktilisi õppusi ujulas). Et arstlik läbivaatus tulevastele kursantidele toimub juba 15. märtsil, peaksid kõik soovijad:

1. Võtma juba homme TRU am-bulatooriumist või kehakultuuriars-tilt suunamislehed, et käia poli-kliinikus röntgenis ja anda analüü-siks vere- ja uriiniproovid.

2. Ilmuma koos nimetatud ana-lüüsiametega kolmapäeval, 15. märtsil kella 11—13 ALMAVU Lin-nakomiteesse (Kingsissepa 53) arstli-ku komisjoni ette. Kursuste algus ja muud tingimused täpsustatakse kohapeal. Informatsiooni võib saa-da ka allakirjutanutl tööpäevadel telefonil 31-98.

T. TIMM,

Tartu allveesportisektsiooni sekretär

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 9 (475) Reedel, 17. märtsil 1961 XIV aastakäik

Meie saadikukandidaate

Teoinimene

Dr. Vainer on kirurg. Ta kindel pilk ning karmrahulikud sõnad annavad patsiendile tagasi kadunud enesuse. Nagu iga hea arst, püüab ta oma ravimeetodeis arendada uut ja õiget joont. Ning kuigi ta tööpäev haiglas on pikk, on see siiski ainult osa tema tööpäevast.

Kui asutati Tartu Sanitaar-Aviogruppi, kuulus dr. Vainer selle büroosse, 1949. a. määrati ta Tartu peakirurgiks, oblastite aegu oli ta ka Tartu oblasti peakirurgi kohusetähtsaks. Nende ametinimetuste taga peituv töö on aasta-aastalt aidanud parandada arstiabi, mis inimestele antakse.

Miks venib kirurgiliste haigete vastuvõtt, kuidas paremini reorganiseerida kliinikuid, et iga arst praktiseeriks nii kliinikus kui ka polikliinikus — neid ja teisi küsimusi on tulnud lahendada.

Nüüd on ta rahvasaadikuna kaks aastat Tartu Linna TSN Täitevkomitee alalise tervishoiukomisjoni aseesimees ning juhtunud komisjoni tööd. See on üks komisjone, mis õigustab enda olemasolu: sõidetakse kohapeale, uuritakse, tehakse ettepanekuid ning viiakse need ka ellu.

Koos kehakultuurlastega on nõutud ujula kaasaegsemaks ehitamist, lastele reguleeritava veekõrgusega basseini valmistamist. Tervishoiukomisjon tahab, et täitevkomitee kiirendaks linna kultuuripargi rajamistööd.

Miks see on nii?

Ükskõik kellega jutelda, kõik on vastuvaidlematult nõus, et taotlus — luua kõikidele lastele optimaalsed kasvamis- ja arenemise tingimused — on õige. Kui aga on tarvis selleks midagi teha, siis selgub, et see polegi nii kerge. Sellest mõni näide.

Kuigi kõigil on selge, et tervis on kõige kallim vara ja seda tuleb oskuslikult hoida — tuleb palju võidelda, et üldharidusliku kooli õppekavva viia vajaliku ulatusega tervishoiuõpetuse kursust. Raske on haridustöötajatele selgeks teha, et tähtsam on elanikkonnale õpetada, kuidas säilitada oma südame jõudlust ja vältida haigust, kui nõuda lehepõrnika vereringe õppimist.

Kuigi Tartus on üle 16 000 lapse ja linna suureks veaks on nõuetekohase laste mängupargi puudumine, on vajalik palju pingutada, et

Toome kliinik on kitsas ja vana. Uue maja ehitamist lükati ikka edasi. Tervishoiukomisjon nõudis, et ometi kord alustataks selle ehitamist. Ja nüüd on asi niikauge, et tuleval aastal hakatakse Maarjamõisa väljale ehitama uut moodsat haiglat. Sellega paraneb ka ülikooli Arstiteaduskonna baas. Küllap paraneb lõpetanute teadmiste taseme, sest see on tänapäeval tihedalt seotud eesrindliku tehnika kasutamise võimalustega.

Alles hiljuti vaidlesime ühe tuttavaga.

Tema ütles: «Inimsugu on mandunud. Puudub vaimustus, leek, revolutsioon. Igaüks ürgitseb ainult oma töö kallal.»

Mina ütlesin: «Inimsugu pole mandunud. Inimesed ei ürgitse, nad teevad igapäevast tööd teiste inimeste kasuks. Ja eluag oma tööd armastada on palju raskem kui korraldada vaimustuses plahvatada.»

Ta naeris mu välja.

Ta oleks pidanud rääkima dr. Vaineriga, Toome haavakliiniku kirurgiaosakonna juhatajaga, Tartu linna rahvasaadikuga. Võib-olla oleks ta siis mõistnud, et suured sõnad ei maksa tegudeta krossigi, iga tegu aga kõneleb ise enda eest. Võib-olla oleks temagi mõistnud, milline väärtus on igapäevasel töö.

M. REMMEL

lastele mängimiseks parki luua. Kuigi keegi ei tahaks, et tema last tuleks ravima äsja lõpetanud arst, kellele on peetud lastehaigustest loenguid ainult 66 tundi, tuleb palju võidelda, et säilitada pediaatriks spetsialiseerumise võimalust TRÜ Arstiteaduskonnas.

Selliseid näiteid võib tuua palju. Need vastuolud inimeste suurte põhimõtete ja igapäevase tegevuse vahel põhjustavad suure arvu koosolekuid, pikki, erutavaid vaidlusi; on vajalik kirjutada korduvalt pikki avaldusi. Tavaliseks vastuväiteks uuendustepanekute puhul on — see on alati nii olnud ja nüüd — elades on läbi saadud, millega on vaja uuendusi. Kuid elu areneb edasi — elu tuleb ka edasi arendada. Ei ole õige tammuda ainult vanu radu.

L. KERES, saadikukandidaat

Päisoni tn. uue ühiselamu 321. tuba. Ruum paistab silma puhtuse ning korra, maitseka kujunduse ja filoloogidele omase raamatute-rohkusega. IV kursuse vene filoloogid Ille Klamas, Ilvi Luik, Friida Lätti ja Laine Papp elavad juba 3 aastat ühes toas. Suvi on nad olnud tublid töötajad uudismaal, ühiselamu ehitusel ja Kundas. Talvel on esikohal õppetöö, kuid lüüakse kaasa ka kunstilises võimlemises, klubi peotantsuringis ja mujalgi. Hiljuti aga saabusid tüdrukud pedagoogiliselt praktikalt. Nüüd on omavahel arutada ja meenutada palju huvitavaid.

Kuigi talvetaat vahel vingerpussi mängib, pole kevadki enam kauget. On vaja mõelda selleleki ning hoolega uuritakse moelehte. Mida see kevadeks pakub?

Ülehomme kõik valima!

Teadlane ja saadik

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv esitas saadikukandidaadi Tartu Linna TSN seitsmendasse koosseisu sm. Raimond Rudolfi p. Hagelbergi, kes töötab Tartu Riikliku Ülikooli Majandusteaduskonnas alates 1954. aastast ning õpetab rahanduse- ja krediitlaseid aineid. Alates 1958. a. sügisest on ta rahanduse ja krediidi kaateidri juhataja vastutusrikkal töökohal. 1956. aastast alates on ta NLKP liige.

Sm. Hagelbergi iseloomustavad töökuus, seltsimehelikkus, tähelepanelikkus ning nõudlikkus.

Sm. Hagelberg oli ka nüüd

Tartu Linna TSN saadik ning juhtis edukalt eelarve ja krediidi komisjoni tööd. Ta püüab alati tungida küsimuse sisusse, säästmata vaeva ja aega. Tema kaastöölise ja juhtimisel likvideeriti olulisi kitsaskohti Tartu linna eelarve ja krediidi alal.

Omades ühelt poolt vastavat erialalist ettevalmistust, olles teiselt poolt suurepärase inimene, aitab sm. Hagelberg kahtlematult palju kaasa Tartu Linna TSN seitsmenda koosseisu ees seisvate vastutusrikkaste ülesannete lahendamisel.

E. EISLER

Ülehomme valigem Tartu Linna Tööräha Saadikute Nõukogu deputaatideks seltsimehed E. Kivimaa, L. Vainer, L. Keres, J. Mäll, R. Hagelberg, A. Mitt, H. Pauts, J. Lott, K. Püss, H. Kurm, E. Abel, T. Kaare ja I. Sildmäe.

Usaldame teda

TRÜ ametiühingukomitee esimeest sm. Johannes Lotti tunnevad vist küll kõik Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud ja üliõpilased. On ta ju komsomolukomitee sekretärina nii palju aastaid tegelnud meie noorte kasvatamisega.

Alati otsekohene, abivalmis, lõbus, kuid kui vaja, ka range — niisugusena tunneb enamik meie perest sm. Lotti. Ei ole olnud juhtumit, mil hädasolija pole leidnud tema juurest abi, olgu see siis suure kollektiivi pärast või tihti isiklikult. Sõbralikku nõuannet ja gab sm. Lott alati ohtrasti.

Hiljuti seadis ülikooli kollektiiv sm. Lotti kandidatuuri üles tööräha Loodame, et ta oma ülesannetega hästi toime tuleb.

T. ÖÖBIK

Milline peab olema arst

See küsimus oli raviosakonna V kursuse lahtise komsomolikoosoleku põhiprobleemiks.

Arsti kutse-eetika pühendatud koosolekul olid külalisteks mitmed teaduskonna õppejõud esotsas dekaani professor Linkbergiga. Viimane rääkis tulevastele arstidele rohkete näidete varal sellest, kuidas peab käituma noor arst oma haigetega ja ka igapäevases elus väljaspool kutsetööd, sellest, mida ootab rahvas arstidelt ja kuidas ületada tulevases elukutses ette tulevaid raskusi. Ta võrdles arsti tööd meil ja kodanlikus ühiskonnas.

Dr. L. Päi ja dr. V. Saarma rääkisid kutse-eetikast sisehaiguste kliinikus. Dr. Päi käsitles küsimust, mis erutab kõiki — novaatorlust teaduses, eeskätt muidugi meditsiinis.

«Arst, kes ei püüaks anda oma poolset panust meditsiinielise tead-

dusse, kes ei ole novaator, ei olegi õigupoolest arst,» oli üksmeelne otsus.

Dotsent H. Vahter rääkis näidete varal arsti ennastalgavusest, sellest, et iga arstil peab olema tuluke — minna ka oma tervist ohustades abistama haigeid, kes vajavad abi.

Lastearst dr. Sildver jutustas tööst lastehaiguste kliinikus, sellest, et sinne töö nõuab erilist oskust käituda inimestega — tuleb ju lastearstil korraga tegelda mitme isikuga — lapsega ja tema vanematega.

Palju, väga palju arsti kutse-eetika puutuvaid küsimusi esitati koosolekul viibivatele õppejõududele. Terve rida neist puudutas ka olulist küsimust, kuidas korraldada noore spetsialistina oma isiklik elu.

Mida teha siis, kui teadmistest ja oskustest tuleb vajaka?

Tore on kuulata, kui õpilased võrdse uhkusega ütlevad: «Meie kool — meie tehas.»

L. Meijel on EPA-s kõrgema matemaatika vanemõpetaja. Tema rääkis valijatele oma tööst saadikukandidaadina. Ta töötas ehituste kontrollkomisjonis.

Kõikide valijate sümpaatiat võitis meie nooruke õigusteadlane — saadikukandidaat Tiit Kaare. Tal on kahju, et ta pole oma valijate heaks midagi korda saatnud, aga südilt lubab ta teha kõike kõige paremini.

Kommunaalteenuste ja heakorraldust juhataja E. Puusta vestles Tartu tulevikuks ühiskonnas. Ta lubas, et 10 aasta pärast on korterikriis majaa gastuseerium.

Meie valijad kahtlematult hääletavad meie tublide saadikukandidaatide poolt.

A. VINN

Talvetaadi vembud
V. REBASE foto

Valimiste eel

Kas on loomulik, et noor spetsialist pärast ülikooli lõpetamist tundub endale oma teadmistes ebakindlana?

«Kas arsti kutse-eetika areneb olenevalt ühiskondlikust formatsioonist ja milline see võiks olla kommunistlikus ühiskonnas?» tõstis üles küsimuse Jüri Männaste. See probleem tekitas elava diskussiooni. Leiti, et kutse-eetika on muutunud tunduvalt juba sotsialismiajastul ning kommunismiperioodil on kahtlemata teistsugune kui praegu kasvõi ainult seetõttu, et terve rida haigusi selleks ajaks likvideeritakse.

Loeti ette katkendeid arstide elu käsitlevatest raamatutest.

See oli tore õhtu, millega kõik jäid rahule. Saadi uusi teadmisi, tärkasid uued mõtted ja probleemid, milledest paljude üle annab edaspidigi vaielda.

A. RAMM

Kui tudengist sai koolmeister

Niisugune kuulutus meelitas teisipäeva õhtul peahoone viiendasse auditooriumi UTÜ pedagoogikaringi, eesti keele ning eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi ühisele koosolekule ligi 50 kuulajat.

Koolmeistriks on taas tudeng saanud, kuid mitte enam samasugune, milline ta oli kuu aega tagasi. Midagi uut on selles tudengis — vähemalt pool temast on õpetaja edasi. Loengute vaheajadel kuulub nüüd tihti: «Aga meie koolis oli nii...» — «Kõige toredamad lapsed olid minu klassis...» jne.

Sellest, mis oli «meie koolis» ja «minu klassis», rääkisidki teisipäevaõhtusel koosolekul eesti filoloogias osakonna IV kursuse üliõpilased. Anname neile sõna.

Juta Bergmann: «Oli suur hirm kogu aasta enne praktikat. Mida lähemale aga tuli see aeg, seda väiksemaks jäi hirm ja suuremaks muutus huvi töö vastu.

Õlime praktikal Rakvere I Keskkoolis. Seal suhtuti meisse väga hästi. Tunnid andsid palju kogemusi, aruteludes analüüsi tunde põhjalikult.

Jäi selline tunne, et õpetajakutse ja kool on midagi niisugust, mis tõmbab.»

Helgi Saal: «Õlime Rakvere

Internaatkoolis. Meid hämmastas seal puhtus ja viisakus. Koolikollektiiv internaatkoolis on tugevam kui mujal: vanemad õpilased ise kasvatavad nooremaid. Lapsed olid lausa kullatükid.»

Ülle Kurs: «Esimestel päevadel talpasime kohe, et kui juba koolis oled, siis oled ihu ja hingege seal ning teed kõik kaasa. Klassiväliseid üritusi oli palju: ekskursioon, sõpruskohtumine teise kooliga, isetegevuse ülevaatus, klassiõhtu, kirjandusringi koosolek, seinalehe toimetamine.»

Tiina Saadre: «Õlime Tartu X 7-klassilises Koolis. Meie koolis oli erinev see, et ühel praktikandil oli kaks klassi — 5. ja 7. klass või 4. ja 6. klass. Oli väga kasulik, et nägime ka noorema astme tööd. Kummagi klassi jaoks tuli leida täiesti uus toon.»

Peet Lepik: «Töös kollektiiviga tuleb kõige tähtsamaks pidada iseseisva mõtlemise ja julguse kasvatamist. On vaja äratada õpilastes väärikustunnet, ilma sellela on võimatu luua kollektiivi.»

Ja lõpuks kõneles sm. G. Laugaste sellest, mida pealtvaatajad hindavad noores õpetajas näevad ja näha soovivad.

Praktika ajal on üliõpilastel pal-

ju uneta öid. Algu on hirm klassi ees. Kui see kestab ainult kuni esimese tunni, siis on see hea hirm. Peab sisendama endale veendumuse — halbu õpilasi ei olegi. Igas õpilases on midagi head, see tuleb ainult leida.

Teine magamata ööde põhjus — aine ei ole selge ja on vaja endal õppida, lugeda teoseid. Seegi on hea põhjus, selle pärast maksab magamata olla. Me läheme ju vastutustundega laste ette.

Mõnigi praktikant on olnud magamata veel kolmandal põhjusel — tal on suur mure, pedagoogiline. Ta on käsitlenud oma ainet nagu oskas, kontrolltöö tulemuseks on aga «kahed». Raske on kirjutada halbu hindeid.

«Kui noort õpetajat vaevavad öösi niisugused mured, siis on see tema tulevase pedagoogitöö edu pant,» lõpetas sm. Laugaste.

Esitati küsimusi, räägiti mitmesuguseid juhtumeid oma koolist. Tartu VIII Keskkoolist kõneles Kalju Haan, II Keskkoolist Maire Tiiras.

Praktika on möödas. Südamesse aga jäi armastus laste vastu, huvi töö vastu. Kool on tõesti midagi niisugust, mis tõmbab...

Kus käisime, mida nägime

Ülikooli rahvakunstiansambli on seljataga arvukas kontsertmatkade rida. «Tühikargajad», nagu meid tihti naljatades nimetatakse, on ära käinud isegi niikaugele, nagu seda on Saaremaa. Viimane kontsertreis oli meil 4. ja 5. märtsil Karksi ja Tõrva.

Õeldakse, et rahvakunst on lõbus rahvas. Väljendus pole vormilt just päris täpne, sisu seevastu aga puhas tõde: laul ja naljata pole seni küll ükski reis ei alanud ega lõppenud.

Karksis võeti meie kui laulupeo-

Õpetaja Emling jutustab suurest kasest.

tuttavaid väga hästi vastu. Ansambli on oma moto «Kas tunned maad». Selle saatel moodustasime pärast kohalejõudmist Karksi tantsijatega sõprusringi. Kinnitasime igale Karksi neile rinda mälestuseks väikese nahkehise — käpikud. Vastutasuga ei olnud kitsi. Kui hakkasid ringi liikuma mulgi korbid ja koduõlle vahutavad kannud, tundsin kohe, et olime oodatud külalised.

Jutt on lossitornist, kus kinnimüritud naine sünnitas Maimu.

Ülemaailmne kuulsus

Oma rahva suur poeg, Tarass Sevtšenko oli, on ja jääb ukraina poeediks, nagu Homeros on muinaskreeka, Dante — itaalia, Puškin vene poeet.

Nagu iga inimene, on ka suur poeet kogu aeg arenev. Seda võib Sevtšenko juures kergesti näha. Ta algas nukrate mõtetega Ukraina kunagisest kuulsusest ja tema hilisemast orjastamisest. Oma loominguga alguses Sevtšenko ei mõistnud kogu selgusega klassivõitluse ideid. Isegi poemis «Haidamakid» kirjutas ta, et «šlahta» ja «holopid» on tegelikult «ühe isa pojad». Aastatega ei jäänud sellest illusioonist midagi järele.

Sevtšenko suurus selles just ongi, et tema stiililine revolutsiooniline protest omandas konkreetse sisu, et endine pärisori suutis tõusta oma ajastu poliitilise ja filosoofilise mõtte tasemeni.

Milline on Sevtšenko koht maailmakirjanduse ajaloos?

Paljudel oli — ja tänapäevalgi on — ülemaailmne kuulsus. Dumas' (isa) romaane loetakse tõlgetes kõigis maailmajagudes. Kuid see kuulsus ei määra veel kindlaks ta objektiivset väärtust. Et määrat-

Kontsert läks õhtul õnnestunult. Seda näitasid soojad ja kestvad aplausid. Kontserdi lõpuks toodi ansambli lumikellukesi, mis said sel aastal meie esimesteks kevadlilledeks.

Karksilastele on saanud heaks tavaks õppida külalisrühmalt ära neile kõige enam meeldinud tants. Järgmisel hommikul olidki tegevuses nii sega- kui ka naisrühm. Paari tunniga olid selged kaks tantsu — saksa rahvatants «Schuhpläter» ja Virve Aduri «Aspel».

Et Karksi on Eesti kaunimaid kohti ja paljud tantsijad olid siin esmakordselt, siis palusime Karksi Keskkooli lauluõpetajat Emlingit tutvustada meile tema kodukohta.

Õpetaja Emling on meie vanema põlve heliloojate Aleksander ja Friedrich Saebelmanni kauge ja vist ainus elav sugulane. Käisime heliloojate sünnikodu — vana madalavõitu talumaja juures, mis kahjuks varsti pidavat maha lõhutama. Selle maja lähedal kasvab tohutu krooniga põline kask. Tore oli kuulata, kuidas vana õpetaja selle üle 200 aasta vanuse puu seostas Saebelmanni lapsepõlve ja noorusega. Kui palju olevat sellest mahlast, puu aga polevat selle tõttu sugugi kannatanud. Lahkusime laulsiime jumalagajatuks A. Saebelmanni «Kaunimaid laule».

Karksi lossivaremetel jutustas õpetaja Emling meile rahvalegendide Maimust, samast Maimust, kes sai A. Kitzbergi jutustuse peategelaseks.

Lahkusime Karksi väga heade muljetega.

Täissaal ootas meid ka Tõrvas, kahjuks oli saal külalistate hulgale isegi liiga väike.

Kontserdi lõpus paisus meie traditsiooniline sõprusring tavalisest suuremaks, sest saalis viibijate hulgas oli üsna mitu vilistlast. Memme soojad sõnad ja vilistlaste teroitused tegid kokkuvõtte õnnestunud kontsertreisist.

S. MUNDI

Meie külalisi

Käesoleval nädalavahetusel avaneb meie muusikasõpradel võimalus kuulata Tallinna Pedagoogilise Instituudi Meeskoori, kes oma kümnepäevast kontsertmatka alustab esimesega ülikooli aulas laupäeval, 18. märtsil kell 19.30. Koori juhatab Harald Uibo, kaastegevad on Helli Maasik ja Uno Kreen, klaveril Kuldja Raidal.

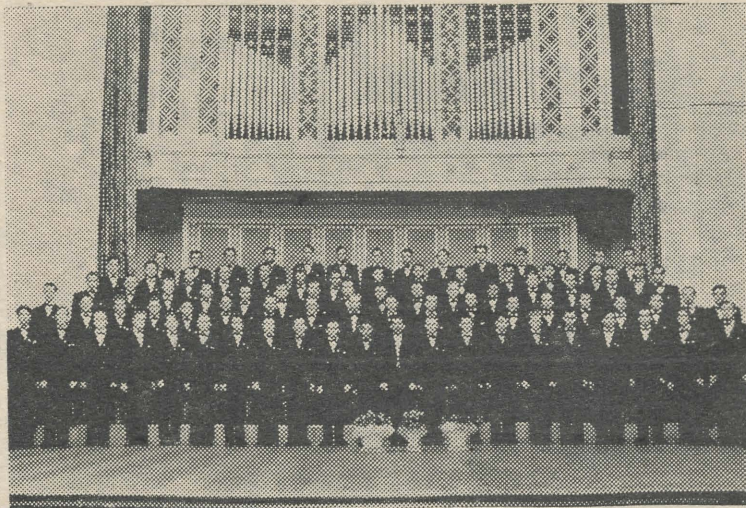
Kuigi kollektiiv on noor, sest k. a. kevadel täitub viis aastat selle esimesest avalikust esinemisest «Estonia» kontserdisaalis, on nad meile end juba kolmel korral tutvustanud.

Tunne seda suhteliselt väikese arvulist ja üksmeelset peret ilmekate laulumeestena, kes oma noorusliku hoo ja tarmukusega on ületanud kasvua raskused ja võitnud laialdast poolehoidu kuulajates ka väljaspool vabariigi piire.

Järgnevad esinemised Moskvas, Viinis ja Riias.

Meie tudengiperel jääb üle soovida nendele vaid kõike head!

Tallinna Pedagoogilise Instituudi Meeskoor esinemas «Estonia» kontserdisaalis.

LUULEARUTELU EEL

Hannibal ad portas!

Istusin oma toas voodil, lugesin ajalehte ning püüdsin välja nuputada tõdesid, mis peituvad ladina-keelsete pealkirjade taga, kui minu õlale pandi kellegi raske käsi ja selle käe omanik ütles: «Eks ole jube? Vaata ometi. See on siin v a b a v ä r s s?»

Ei osanud öelda ei i-d ega a-d, sest nii sügavate probleemide lahendamiseks on minu mõistus ikka väeti olnud. Olin sellel ja teisel ar-

vamusel, et vorm võib luuletustel olla ükskõik milline: vaba- või mittevaba värss, peaaegu, et seal midagi öeldud oleks ja et ta kunstilist elamust pakuks. Nüüd leidsin, et olen valel teel olnud.

Ja kui ma läbi lugesin kirjandusliku kõneluse meie Tiuga, tundsin, et minust on saanud hoopis teine inimene. Hakkasin jagama luuletuse autori arvamust, et vabavärssse harrastab ja loeb vaid sel-

Luulest ja lugejast

Luule saab olla tähtsaks ühiskondlikuks teguriks vaid siis, kui ta rahuldab nn. kaasaegsuse nõuet. Ent liiga sageli korratava sõna sisu kipub ahenema ja kaotama sügavust. Nii võib juhtuda, et kriitlik peab luule põhieesmärgiks kangela mõtte- ja tundemaailma avamist, unustades, et niisugust tegelast ei ole olemas, ja kuigi on palju kangela mõtte tüüpe. Kunst sünnib seal, kus luuletaja annab edasi oma elutunnetust isikupäraste väljenduse vahenditega ega püüa luules lahendada probleeme, olgugi pakilisi, mida ta enda jaoks on lõpuni pole lahendanud. Seda nimetatakse kirjutamiseks «südameverega». Vastasel korral tekib hall ja väärtusetu luule, käsitöö, näitlikust aktuaalsusest hoolimata.

Luuletus peab olema kunstiküps, s. t. niisugune, et midagi

juurde panna või ära võtta, ühtegi kujundit teisega asendada ei saa. Kuid luule väärtus ei ole absoluutne, vaid sõltub ka lugejast. Mida rohkem mõtteid ja tundeid luuletus lugejas äratav, seda kaasaegsem ta on, olenemata kasutatud värsivormist või kirjutamise ajast. Sellepärast on mõistet «vana» ja «uus» (ajalises mõttes) kunsti hindamisel mitteadekvaatsed ja nende üle vaidlemine tühi töö. Samuti ei ütle kunstiteose väärtuse kohta midagi mõne «ismi» epiteet. Mida mitmekesisem on luule, seda suurem on ta mõju lugejaskonnale.

Ükski kunstiliik ei ole nii «kerge», et tema mõistmine ja näitamine ei eeldaks vaimset pingutust. Seda teab igaüks, kes kordki on käinud kontserdil, kujutava kunsti näitusel või

R. LIAS, teoreetilise füüsika kat. v.-õp.

line noore negatiivse naisterahva valem viimase aja trüksõnas, nagu Tiit sõbratar: lillaks vööbatud huuled, direktori võrgutamane (või vastupidi?), moodne rõivastus ja soeng ning muidugi kohvik.

Ei jäänud muud üle, kui viisin vana hea Majakovski tagasi raamatukokku, et mind keegi ei peaks ajast mahajäänud inimeseks, sest Majakovski veel ei teadnud seda, mida mina äsja teada sain. Ja kohvikust, sellest põrgu filiaalid käisin suures kaoses mööda.

Siis aga deklameeris mulle sõber Aadu särava ning õnneliku näoga: «Kas kirkudel on kirgi?»

Kas kiinidel on kiindumusi? Kas kanad kannavad kannatuste kannuseid?

Arvasin algul, et Aadu on tugenud Vilde «Tokerjaid», kuid siis taipasin, et ei tohi klassikuid solvata. Ja seda nimetas Aadu vabavärssiks.

See lõi peas kõik segi. Ja siis, siis ta tuli, siis tuli teadmine.

Istun raadio taga ja kuulan, kuidas «tantsuringi kepsutama kipub neiu jalga» ja tunnen pihritut vaime, vaimustust poeesia ilu üle.

E. KOPPEL

Sisu olgu primaarne!

Luulearutelud (nii trükitud kui suusõnalised) on pahatihti formalistlikud — vaieldakse selle üle, kas vabavärss on vana või uus vorm (otsekui see midagi tähendaks!), uuritakse igati mõnda komplitseeritud kujundit ja... piiratakse sellele. Sm. L. Remmelgas tegi «Sibis ja Vasaras» tänuväärse sammu, asudes vaieldavale luule sisulisele väärtusele ja vaaratu analüüsile. Seda teed tulekski edasi minna ka meie ülikooli luulehuvilistel.

Vormi ja kujundite ainuvaatus võib viia välja subjektiivsete hinnangute andmiseni. See ei ole luule käsitlemisel küll lubamatu (vormiküsimus on tihti nimelt subjektiivse maitse küsimus), kuid ei tohiks muutuda ainuvalitsevaks tendentsiks, sest nii eraldatakse uuritav luule kunstlikult tema ühiskondlikust kandepinnast.

P. E. RUMMO

Lastepere rõõmud

Kui sügisel alustasid oma tööd laste võimlemis- ja tantsu-mänguringid, tuli nende organiseerimisel kokku puutuda mõningate raskustega.

Kõige esmalt puudusid ruumid tantsu-mänguringil. Polnud enam seda vana tolmust klubigi meie käsutuses, mille üle möödunud aastal palju nurinat oli. Uus klubi oli aga alles remondis. Sageli ootasime «suure kella» all peahoones, kunas vabaneb mõni ruum, mis meile sobib.

Pärast klubi avamist saime nendest raskustest üle. Praegu töötab üks karaktertantsu- ja võimlemisrühm ning kaks mudilasrühma. Igal esmaspäeval ja reedel kella poole viiest on klubi neli tundi mudilaste pärast. Ligi sada särastimolist poissi-tüdrukut võtavad osa nendest ringidest.

Külakosti on viidud juba 1 lastesõime mudilastele, samuti esineti klubis näripeol. Lastele meeldib väga TRO kohvik-klubis, kus toimuvad lastehommik Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni aastapäeva puhul ja vastlapäev. Palju ilusat õpiti ka naistepäevaks, et teroitada oma emasid.

R. KREIS

pärasele poeedile Burnsile. Ta nimetab Burnsi «suureks rahvapoeediks». See on vaieldamatu. Ja ometi polnud Burns kunagi pärisori. Ta oli naiivse religioosse farmeri unistuste ja ideaalide väljendaja, «korrapartei» pooldaja, kes, tema väljenduse järgi, laulab hüüni «kuningale, unustamata sealjuures ka rahvast». On ilmselt, et juba sellest piisab ütlemiseks, et Sevtšenko oma ajaloolise osatähtsuse poolest põhjalikult erineb Burnsist.

Olles naasnud pagendusest, luges Sevtšenko innuga Béranger' värse venekeelses tõlkes. Kuid materialist Sevtšenkole olid võõrad Béranger'le omased kujutlused vabadusest nagu mingisugusest abstraktsusest «hüvest», aga mitte klassivõitluse reaalsest tulemusest. Piisab, kui võrrelda Béranger' värse «Rahvaste pühast liidust» Sevtšenko kujutlusega «uuest perest, vabast, suurest», mis tekib veriste võitluste tulemusena, et näha nende kahe suure poeedi erinevust.

XIX sajandi 30.—40. aastatel esines Prantsusmaal, Saksamaal ja Inglismaal rida poeete-protestante. Kuid ei inglise poeedid-tšartistid, ei saksa «tõelise sotsialismi» poeedid ega isegi Heine oma salvava irooniaga, mis tabas teda ennastki, ei suutnud tõusta sellise vihase,

tulise, kehtiva korraga kompromissipõlgava protesti tasemeni, kui tõusis Sevtšenko.

Teistest enam on Sevtšenko luule lähedane ungari suure poeedi Petöfi loomingule. Kuid ka Petöfi ei olnud kunagi pärisori. Ta võitles, relv käes, ungari revolutsioonilise armee ridades sel ajal, kui Sevtšenko istus vangikongis ja piinles sundasumisel. Petöfi, see on välg, mis lühikesteks ajaks valgustas Euroopa ööpimeduses. Sevtšenko — see on pikaajaline äikesetorm, mille raskatsusi kuulsid järeltulevad põlvkonnad ka pärast seda, kui oli vaibunud ta vihane hääl.

Sevtšenko tuli kirjandusse siis, kui rahva kannatustest tekkinud raev oli üle voolamas. Rahva stiililine protest kerkis pilvena Vene impeeriumi kohale, ja siis äkki raskatas äike. Pikselöögiks oli 30.—40. aastatel ja hiljem Sevtšenko luule.

Maailmas on palju poeete, kes sõnaga ja teoga võitlesid töörahvahulkade vabaduse ja õnne eest. Esimestes ridades nende seas seisab Tarass Sevtšenko.

Tarass Sevtšenko on ukraina rahva suur kuulsus. Ent koos sellega on ta ka teie kuulsus, kogu maailma töörahvas.

Akadeemik A. Beletski järgi.

Mitte inimese eest, KOLM TEGEVUSROHKET AASTAT

Looduskaitseringi järjekordsele aastapäevale pühendati lühikonverents ja pidulik aktus, kus tehti kokkuvõtte tööst ning arutati tegevussuundi. Konverentsil üldistati ringi kogemusi looduskaitsepäeva läbiviimisel (J. Jaanson), puudutati valusaid looduskaitseküsimusi Tõrva ümbruses (E. Merivee), käsitleti uusi haruldasi taimeleide (V. Hein) ja Elva rajooni parke (K. Ratnik). Vilistlane J. Naaber kõneles uurimistööst Matsalu looduskaitsealal.

Tegevusaruandest (esitas esimees T. Frey) selgus, et aasta jooksul toimus ringis kokku 28 suuremat üritust. Oli teaduslikke ettekandeid, jagati lihtsalt matkamuljeid ja tähelepanekuid suvistelt praktikapäevadelt kodumaa rajoonides, looduskaitsealadel ja keelualadel. Mõningaid uurimistulemusi arvestati juba looduskaitse praktikas. Filoloog A. Meier andis oma andmed Valga ja Elva rajooni TSN Täitevkomiteede kästusse. Mitmete ringi liikmete tööd on liitunud meie kaitsealade teadusliku töö pagasisse (A. Marvet Aegviidu kohta, J. Tamberg ja A. Lill Nigula raba kohta jne.).

Ringi koosolekutel on käinud esindajad ka väljastpoolt Tartut. Mõõdunud aasta lõpul olid meil külas rajooni

nide looduskaitseentusiastid A. Kiisla (Viljandi) ja M. Tapupere (Rapla), kes rääkisid kohapealsete looduskaitsete tööst ja sellealastest muredest.

Kevadsemestril on peamine rõhk asetatud looduskaitseinsstruktorite ettevalmistamisele. Asja vastu tuntakse huvi, mida tõendab arvukas osavõtt. Ka aastapäeva puhul andis eksamiskomisjoni esimees dotsent E. Varep kätte diplomid äsja instruktorikvalifikatsiooni omandanudile.

Ringis on praegu aktiivseid liikmeid umbes 140 inimest.

Pikemaid ekskursioone on organiseeritud selle aasta jooksul 12 korral. Nende käigus on ühendatud looduskaitseprobleemid sageli kodu-uurimisega. Ringi traditsiooniks on saanud ekskursioonid Taevaskotta (sügisel ringi ühistulnukatele) ja Järvela metsadesse (kevad). Ekskursioonidel jälgime, kuidas on vastavatel aladel korraldatud looduskaitse, õpime tundma taimi, määrama linde nende laulu järgi, teeme fonoloogilisi vaatlusi, kuid peaaegu igal ekskursioonil külastatakse ka mõnd kultuuriloolist paika, kus on eriti väärtuslikult säilinud loodusepaikade väljaselgitamine.

Käidud on M. Metsanurga, J. Koorti, J.

V. Hein demonstreerib haruldusi.

A. LILLE fotod

Vahtra, K. E. Söödi, J. Hurda, J. Sütiste, Fr. Tuglase ja G. Suitsuga seotud kohades ning selgitatud nende paikade looduskaitse vajadust. Aruküla koobastes on käidud nende korramise eesmärgil.

Kui mõõdunud aastal torkas ringi liikmete nimekirja vaadates silma TRÜ üliõpilaste ülekaal, siis sel aastal on suhe EPA kasuks paranenud.

Ring läheb uude tööaastasse teotahetlusega, sooviga edaspidi veelgi rohkem kaasa aidata meie üliõpilaste looduskaitsealase teadlikkuse tõstmisel.

E. R. ENNUSE, looduskaitseringi sekretär

Aastapäevakoosolekul valiti uus ringi juhatus koosseisus: Ann Marvet (bioloogiaosakonna IV k. üliõpilane), Juhan Tamberg (metsamajandusosakonna IV k. üliõpilane), Karin Kaljurand (Veterinaariateaduskonna II k. üliõpilane), Ilmar Kurg (Hüdro-melioratsiooniteaduskonna II k. üliõpilane), Mare Meigas (geograafiaosakonna IV k. üliõpilane), Mari Reitalu (bioloogiaosakonna II k. üliõpilane), Ene-Reet Ennuse (eesti filoloogia osakonna IV k. üliõpilane).

Vestleme Tootsi tütreaga Ülesool, A. MARVETI foto

vaid inimese jaoks!

Tervitan palavalt Teid ja kõiki Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi liikmeid kolmanda aastapäeva puhul ja soovin edasist edu teie austav ning tänuväärse töö looduse kaitsele ja kodumaa looduse rikastumisele.

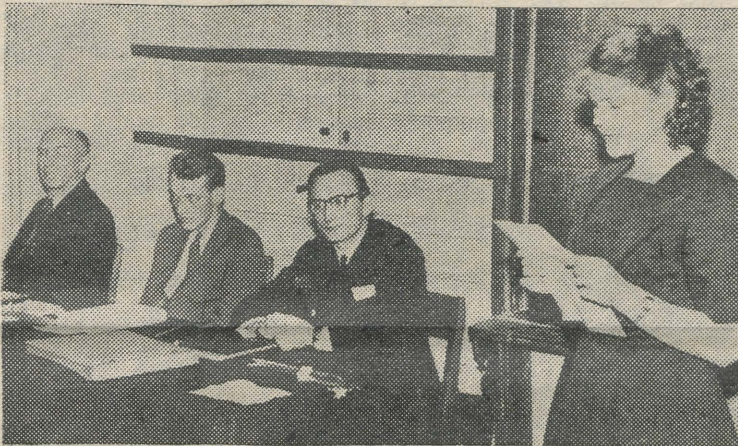
NSV Liidu Geograafia Seltsi viitsepresident, NSVL TA korrespondent liige S. V. KALESNIK

Armsad sõbrad! Tervitame ringi pidulikult aastapäeval ja soovime jätkuvalt edu!

* * *

«Pole sõnu selle väljendamiseks, milline vajadus on niisuguse looduskaitseringi järele. See on riikliku tähtsusega küsimus. Pole kahtlust, et teie algatus väärib järgimist. Kuid teie võite uhked olla mitte ainult tegudele, vaid ka inimestele — nii külalislahkeid ja rõõmsaid pole ma kuskil näinud. Kahju on teist lahkuda, sõbrad. Parema oleks, kui mu küllasõit võiks olla veel ees.»

VJATSESLAV ROŽKOV, Leningradi üliõpilane

E. R. Ennuse loeb ette tervitustelegramme.

Ringi peamine eesmärk on arendada oma liikmeid, laiendada silmaringi, tõsta teadlikkust, eriliseks ülesandeks aga valmistada ette hoopis uue kvalifikatsiooniga inimesi — looduskaitse ühiskondlikke instruktoreid. On see vist seni veel ainus ühiskondlikult taolise eriala andmine üliõpilastele Nõukogude Liidus, on katsekiivi vastava-alase kaadri nappuse probleemi ühe lahendusteena. Ühiskondliku instruktorigi diplomiga taotlejad teevad läbi terve programmi teoreetilisi ja praktilisi õppusi.

Kuidas saadakse neid rakendada? Koosseisuline looduskaitse süsteem võtab vastu ainult mõned, kuid meie looduskaitsetegevus on just selles, et ta on rajatud laiale ühiskondlikule alusele. Iga täitevkomitee kultuuriosakonna juures töötab meil vastav ühiskondlik nõuandev organ, kuhu seni koondunud inimesed on küll entusiastid, kuid kellel tuleb puudu teadmistest. Palun, üks lai rakenduspõld — abistada ja suunata kohapealseid inimesi, looduskaitse usaldusmehi, jälgida teadlikult looduse heaperemehelikkust kasutamist. Kujutan ette, et vähemalt õpetajate igas aineseksioonis peaksid olema mõned väga probleemide süvenenud pedagoogid, kes oskaksid abistada kolleegide looduse eest toimuvat kasvatustöö korraldamisel. Ja lõpuks paljud tööalad — projekttee-

rimine, melioratsioon, metsa kasutamine jne. — on tänapäeval niivõrd tihedalt seotud looduskaitse valuküsimustega, et on loomulik siin rohkete asjatundjate kaasabi. Senised instruktorigi on end oma töökohtadel igati õigustanud.

Tahame loota, et just instruktoreist sirgub ses noores kultuuris kõigepealt tugev elujõuline ülemine metsarinne, millest jäävad emapuu.

J. EILART

PALJU TÄNU!

Sageli on räägitud looduskaitseringi kasulikkusest üliõpilastele. See ring varustab tulevase spetsialiste paljude vajalike teadmiste ja oskustega. On see nii?

Üliõpilaseks vastas sellele alati jaatavalt, kuid vaest üliõpilast ei või uskuda — pole tal ju veel kogemusi.

Peagi möödub aasta, kui mu selja taga langes kinni vana armsa ülikooli uks, tähendab, kui «elukogenud töötaja» võin juba vastata sellele küsimusele ja teen se-

da jällegi 100-protsendiliselt jaatavalt.

Õpilastega matkal viibides olen palju kordi tänutundega meenutanud õpetlikke ja lõbusaid tööekskursioone. Küll kuluvad siin marjaks ära ringis omandatud teadmised! Kui palju on mult küsitud, miks see või teine objekt vajab kaitset. Mul on tulnud kokku puutuda ka keelatud püügiriistu kasutavate kalameestega, palju kordi on tulnud üldse selgitada looduskaitse vajadust. Sageli on uskumatu, kui võrd vähe veel ko-

Nad on jäänud ustavaks

Ringi esimene sekretär Viuu Hein, kes lõpetas bioloogiaosakonna, töötab Tartu Zooloogia ja Botaanika Instituudis. Viuu Heinal on rohkem võimalusi meiega sidet pidada kui teistel vilistlastel. Tema mõlgutab praegu mõtteid ringi vilistlaskogu asutamisest. Oma igapäevases töös pöörab ta erilist tähelepanu looduskaitse all olevate taimeharulduste uurimisele.

Mai Simson on asunud pedagoogitööle. Ta on kasvatajaks Vastseliina koolis. Kasvatustöö nõuab palju aega, suurem osa päevast kulub laste jaoks. Õpilastega ekskursioonidel käies on võimalusi oma mõtteid, tähelepanekuid ja ideid noortele jagada. Ja seda Mai teebki.

EPA Zootehnikateaduskonna lõpetanud Kalev Pild töötab praegu Elva rajoonis Teedla sovhoosis. Kalev on üldiselt oma tööga rahul. Talle teeb muret vaid oma soovooi maa-alal asuvate parkide ja teede olukord, sest need on korras ära. Kalev kutsus ringi oma «kuningriiki» külla, ta tahab näidata, mis seal on ilusalt ja ka seda, nagu ta ise ütleb, «...kuidas looduses mitte ei pea olemas».

Filoloog, lähemalt rahvaluuleteadlane Mai Tiitsma aitab kaasa Tallinna Vabaõhumuuseumi loomisel. Mai Tiitsma oli ringis väga lühikest aega, ainult paar kuud, sest ta lõpetas samal aastal, kui ringi loodi. Kuid sellestki vähesest ajast on talle jäänud head muljed.

«Mulle meeldib see kollektiiv ja ringis väljakujunenud traditsioonid» ütles Tiitsma.

Muidugi, aastapäevale ei saanud tulla kõik vilistlased, kuid mõttes võtsid nad sellest kindlasti osa. Seda näitasid ringile saabunud tervitustelegrammid ja kirjad.

JAAN REMMEL.

Tartu Pioneeride Maja matkaringi õpetaja

Noorest kultuurist võrsuvad emapuud

Looduse hoidmise, loodusvarade teaduslikult põhjendatud kaitse, looduse rikkuste ratsionaalse kasutamise probleemid muutuvad üha aktuaalsemaks, aina pakilisemateks, sest meie ise muutume iga päevaga tugevamaks loodust alustavas tegevuses.

Meie vahariigi kaardilt kaovad rabad. Alutaguse soistes metsades kulgevad juba sirged magistraalid, mis on spetsiaalselt ehitatud 40-tonniste isekallutajate jaoks, mida laadivad põlvkiviga jägilastega 15-kuupmeetrisel kopamahuga sammuvad ekskavaatorid. Balti soojuselektrijaam hakkab saama edaspidi päevas samapalju põlvkivi kui seni annab samas ajavahemikus kogu basseini. Võib-olla pole kaugel ajad, kui Peipsi ootsuv veeväli hakkab andma tööstusele lisavett nendesamade jõekesse kaudu, mis seni on temasse suubunud. Meie jõed muudavad oma suunda.

Õhk ja vesi — liivgi rannal ja loomad metsas — nad alluvad meie päevil inimese mõjule vahetumalt ja ümberkujundavamalt kui veel kasvõi aastat kümme tagasi. Looduses on kõik seostatud — igale muutusele järgneb ahel teisi. Iga sammuna peab kaaluma.

Me läheme edasi. Maa pale muutub ja me vajame tugevat looduskaitse tööd rohkem kui kunagi varem, sest selle abil me aitame näha kauges perspektiivis, mõeld

televikule, nende inimeste hüvanguks, kes järgnevad meie põlvkonnale. Tänapäev looduskaitse pole enam ainult mõne üksiku tähelepanuväärse objekti range valve, — ta on kogu meid ümbritseva looduse otstarbekas, läbimõeldud, heaperemeheliku kasutamise süsteem. Me mõtleme seda, kuidas panna puud kasvama sinna, kuhu neid ei suuda viia loodus ise. Mõtleme ka sellele, kuidas rohkem asendada üha defitsiitsemaks muutuvat puitu. Ja seda me võime — oleme ju silikalt siidi novaatorid, meil on suuri turvalasundeid, oleme elektrimaa.

Rohkem peame tegelema haljastusküsimustega. Tartu metsa roheline vöönd ootab veel loomist. Parkide taastamine, täiendamine ning laiendamine on ülesandeks nii maal kui linnas. Süvenema peab võitlus igalaadi reostamisega looduses — see on meie tervise küsimus, aga ka loodusrikkuste vähenemise vastane küsimus

Selleks kõige — suureks tööks aga vajame eelkõige töö tegijaid — teadlikke inimesi. Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi poolteisesajane pere on tahtnud kasvatada teadlikke looduskaitsejaid, on püüdnud olla üheks selliseks nooreks metsakultuuriks, kust kasvavad tüved, mis kord võivad saada isegi emapuudeks, et külvata taas seemet endi ümber.

KES MEIE OLEME?

MEHEST, KES EI OSKAVAT NAELAGI SEINA LÜÜA

Inimesel peab alati olema eeskujud, kelle järgedes käia, kelle järele joonduda. Neid ei tule otsida kusagilt kaugustest, nad on inimesed meie ümber.

Kui tuleb juttu kinoamatörist, kõneldakse kõigepealt Võrust ja Hillar Uusist. Sellest, mida Võrus nägid kinoamatöristi teel esimesi samme astuvad üliõpilased, kirjutab teise kursuse eesti filoloog Ülle Puusep.

Võru on kujunenud viimastel aastatel kinoamatöride keskuseks Eestis. Millist tuleb selline huvi amatöörfilmitajate vastu Võrus?

Pühapäeva hommikul sõitsid TRÜ kinoringi liikmed Võru "olukorraga tutvuma". Ja siit algabki tutvus mehega, kes ise väldab, et tema ei saa naelagi seina lööda.

Võru Pioneeride Majas tervitab meid energiline ja huumoriküllane mees kodukootud hallis kampsunis. See ongi Hillar Uusi. «Võtke mantlid maha, siin läheb kohe tööks lahti. Kes ainult uudishimust tuli, võib mantli selga jätta.»

Toas märkab silm esmalt seinal ekraani ja ühtlasi tema aparatuuri ja filmilintidega. Mõned sissejuhatavad sõnad ja juba alustabki sm. Uusi filmidemonstratsiooni. «Need on esimesed võtted, kui 1958. aastal filmistuudio alustas oma tööd.» Ekraanil vilksatavad kaadrid laste elust, koolist. Algaja kätt paistab õige tublisti. Jälle uued kaadrid ja seletused. Korraga märkad, et su ees polegi enam liikuv foto, vaid juba heade võtete ja korraliku operaatoritööga film. Ja kõigi autotriks on lapsed Võru koolidest — Hillar Uusi õpilased.

Projektor hakkab tõrkuma. Kuni Toivo Leppik, samuti üks H. Uusi õpilasi ja ühtlasi tema «parem käsi», uut aparati kohale seab, valgustab sm. Uusi Võru kinostuudio tekkelugu, tema organisatsioonilist külge. Endast ta juttu ei tee. Ja ometi on iga üksiku kaadri taga tema pingeline töö, näpunäited lastele, entusiasm, mis sunnib tihti töötama hommikuni välja. Aga eks ole siin osa ka laste vaimustusest asjast ja H. Uusi pedagoogiandel.

Võtame näiteks üllatuse, mille tõi möödunud suvi. Grupp Võru Kreutzwaldi-nim. Keskkooli pioneerid sai õiguse sõita Artekki. Hillar Uusi mõlgutas mõtteid filmist, mis jutustaks elust Artekis. Aga — grupis polnud ühtegi pioneeri, kes oleks kas või fotograafiaqi tegelnud, filmimisest rääkimata. H. Uusi korraldas nendega ainult 4 praktilist õppust. Tulemus: film päikeselisest Artekist kestvusega 35 minutit. Ja Tallinna Kinostuudio režissöör Jüri Müür hindas seda «viis plussiga».

Ekraanil on üha uued ja uued filmid. «Meie esivanemate päevilt», «Kui Järelevalve kaob», «Raul Raabaja». Viimane sai vabariigis esikoha lavastuslike amatöörfilmide hulgas. Kõiki ei jõuagi korraga läbi vaadata, sest siis kuluks 13 tundi. Siin on ka värviilisi ja multiplikatsioonilise.

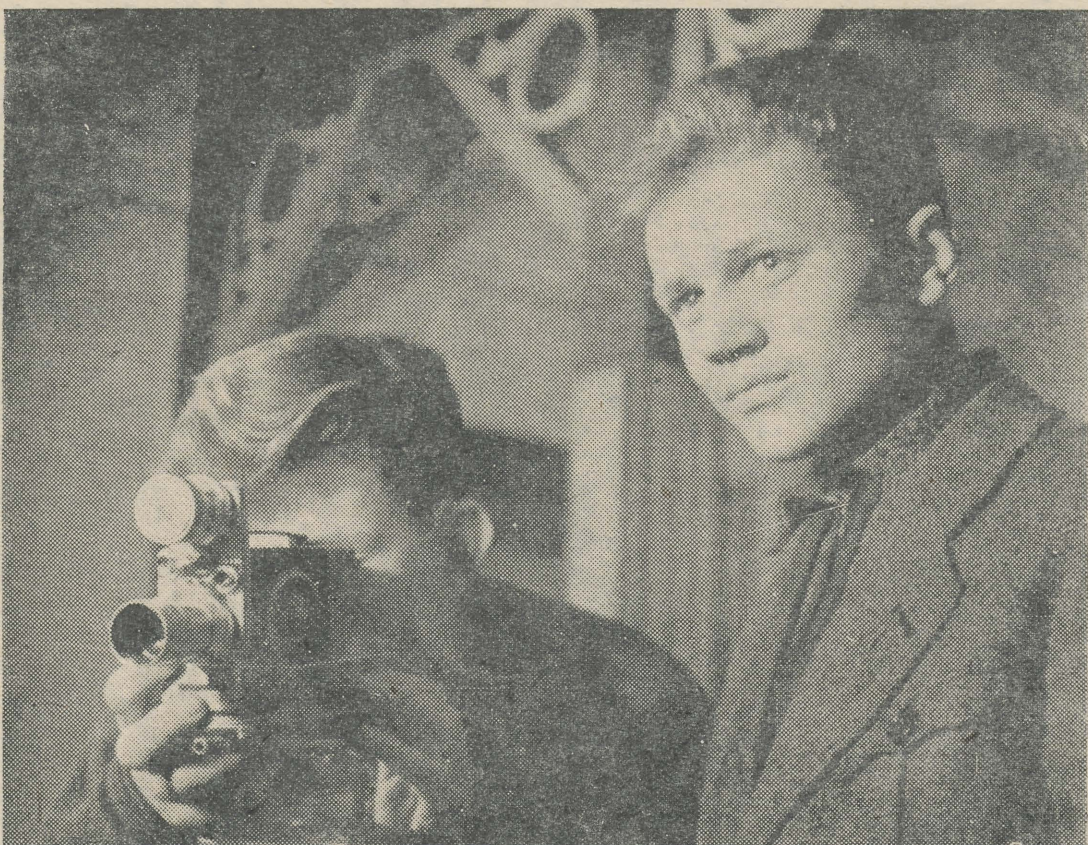
Kahenädalasel paadimatkal filmitud «Pühajärvelt Peipsini». Hillar Uusi on ise peale kõige muu ka tubli matkasportlane. Ja filmgi on tubli. Meie nägime seda sellises valmimisjärgus, kus oli ära kasutatud 97% kogu filmitud materjalist. «Pühajärvelt Peipsini» tundub küllaltki terviklikuna, meie ei oleks osanud sealt midagi enam välja lõigata. Meie arusaamatutele pilkudele vastab H. Uusi naeratusega: «Õppige! Eelkõige tuleb hankida kirjandust,» ja osutab mitmekelsete raamatute ja ajakirjade vinnale.

Muidugi ei saa eitada õpikute tähtsust, aga H. Uusilt ja tema pioneeridelt on palju õppida, kuigi iseendast tehakse seal majas vähe juttu. Kui tutvume fotolaboratooriumiga, tuleb tüdrukuke kaamerat ära tooma. Poeb häbelikult meie vahelt läbi, ulatab kaamera Hillar Uusile. Nad tegid oma klassiga iseseisvalt võtteid. («Inimesi peab usaldama!»). «Räägi siis ka midagi oma operaatoritööst!» Aga tüdruk lippab kiiresti minema. Treipilt võib veel kuulda tõlikke samme.

Tekib mõte: kas Hillar Uusi polegi see ideaalne kinoamatöör — universaalne inimene (selles seisneb ta enda arvates kinoamatööri traagika), kes on korraga muusik, kunstnik, tehnik ja palju muudki.

Tema viimased sõnad enne meie ärasõitu: «Kui teil abi vaja on, sõitke siia!»

Ü. PUUSEP

«Tähelepanu, võtel»

H. UUSI foto

Pediaatrite konverents

TRÜ pediaatriakateeder ja Tartu Teaduslik Pediaatrite Selts korraldasid 9.—11. märtsini s. a. vabariikliku konverentsi. Külalistena esinesid ENSV TA pediaatriasektsiooni juhataja meditsiinikandidaat E. Müllerbeck ja ENSV peapediaater A. Vares. Istungitel esitati kokku 16 ettekannet. Konverentsil esitati andmeid südamehaigete laste uuringuviiside suurest väärtusest, suure hapnikuannuste heast raviefektiivsusest kopsupõletikuga imikute ravimisel ja analüüsi Coxackie ja ECHO viiruste poolt põhjustatud haigestumiste sagedust ja kliinilist avaldust Tartus. Tutvuti uute uuringuviisidega (oksühemomeetria, fonokardiograafia, tomograafia jne.) ja bokseeritud osakonna tsentraalse hapnikuga varustamise seadmetega Tartu Linna Kliinilises Lastehaiglas. Konverentsist võtsid osa 104 pediaatrit.

S. TAMM

AMETIÜHINGUKOMITEES

IKKA PAREMAKS

Hiljaaegu toimunud ülikooli ametiühingukomitee koosolekul arutati TRÜ spordiklubi tööd. Märgiti häid saavutusi spordiklubi erialasektsioonide ja koondvõistkondade tegevuses. Märkimisväärsed saavutusi on ka massilise sporditöö osas.

Nõrgemaks tööloiguks on aga organisatsiooniline töö. Spordierialasektsioonid, eriti aga kehakultuurikollektiivid teaduskondades, osakondades ja kursustel on veel organisatsiooniliselt nõrgad. Sageli puudub neil side teiste ühiskondlike massiorganisatsioonidega. Üldse vajab kehakultuuritöö organisatsiooniline struktuur ülikoolis täpsustamist, ühtsetele põhimõtetele rajamist. Vähene on üliõpilaste enesest aktiivsus spordiorganisatsioonides. Isegi kehakultuuriosakonna üliõpilaste osa ülikoolisisest sporditöös on seni olnud väike. Ka puudub ülikoolis veel traditsiooniline spordiürituste kalenderplaan. Kuigi ülikooli sportlaste saavutused on tuntud rahvusvaheliseski ulatuses, tundub lausa kurioosumina, et spordiklubil puudub seni veel ühtne traditsiooniline võistlusdress ja embleem.

Veel peeti vajalikuks hoogustada õppejõudude-teenistujate kehakultuurikollektiivi tööd.

Aktuaalseks probleemiks on ka kasvatustöö tõhustamine sportlaskonna hulgas. Eriti tuleb selleks kasutada sporti ennast kui kasvatusvahendit, nõuda spordieetika põhinormidest ranget kinnipidamist. Parandada tuleb ka spordi-propagandat.

Kõigis loetletud küsimustes võeti vastu konkreetne otsus, kus muuhulgas peeti vajalikuks koostada ja rotaprintid trükituna välja anda «TRÜ kehakultuuriaktiivisti ja spordiorganisatori meelepea», mis sisaldaks hädavajalikke juhiseid massilise kehakultuuritöö tegemiseks kollektiivides ja sektsioonides.

Rändpunalipp ülikoolile

Kuu algul tehti EPA aulas kokkuvõtteid Eesti NSV XX aastapäevale pühendatud kehakultuurikollektiividevahelisest sotsialistlikust võistlusest.

Kõrgemate õppeasutuse grupis, kus võeti arvesse tulemusi viies alalõigus, tuli TRÜ 8,5 punktiga võitjaks EPA ees, kes saavutas 6,5 punkti.

Esimeses lõigus arvestati õppeasutuse kehakultuurilaste üldarvu (kogu üliõpilaste arvu suhtes). 2002 kehakultuuriga tegelejat andis ülikoolis protsendiks 91,2. Sellise suure kehakultuurilaste arvu olemasolu ülikoolis sai võimalikuks tänu sellele, et kehaline kasvatus on ainenä ka vanematel kursustel.

Suuri puudujärke on ülikoolis aga VTK märklaste ja järgusportlaste ettevalmistamisel. VTK teise astme märklaste valmistusid aastajooksul ainult 169 üliõpilast, mis moodustab ainult 6,4% kehakultuurilaste üldarvust. EPA-s on aga vastav protsent 21,9. Ka järgusportlaste ettevalmistamisel jääme EPA-st maha (protsendid vastavalt 19,8 ja 39,8). Kokku valmistati 1960. aastal ülikoolis ette kolm meistersportlast (Maie Reinste, Heino Tiik ja Heiki Toots), 65 I järgu sportlast, 175 II järgu sportlast ja 282 III järgu sportlast. Ülikooli arvukas kehakultuurilaste pere juures on tulemused eriti VTK osas nõrgad ning selles osas on TRÜ sportlaste ees suur sööti jäänud täpelt.

Kolmandas alalõigus arvestati

esinemist kõrgemate koolide spartakiaadil ja õppeasutusesisestest võistlustest osa võtnud üliõpilaste arvu. Et esimeses osas langes siin võit ülikoolile, teises EPA-le, said mõlemad õppeasutused selles lõigus võrdselt ühe punkti.

Ühiskondliku spordikaadri ettevalmistamises osutus paremaks ülikool. Mõeldud aastal valmistati TRÜ-s ette 160 ühiskondlikku instruktorit ja 187 spordikohtunikku. Lähemal ajal need arvud kahtlemata suurenevad, sest ühiskondliku elukutse küsimus kogu ülikoolis, samuti ka kehakultuurivaldkonnas on tõsiselt käsi võetud.

Suure edu kõigi teiste Tartu kehakultuurikollektiivide ees saavutas TRÜ spordibaaside ehitamises. Kogu linna 112 tuhandest töötunnist langes ülikooli arvele 70 592 tundi. Ühe üliõpilase kohta annab see 26,7 tundi. Arvestades ülikooli suuri saavutusi spordiehituste rajamisel anti selle eest Tartu Riiklikule ülikoolile peale suure rändpunalipu uuesti tagasi ka rändvimpel.

Peale spordiehituste rajamise võeti sotsialistlikust võistlusest lahus arvesse ka sügisene VTK mitmevõistluse tulemus. Selles osas jäime aga EPA-st maha, sest halbaide ilmade tõttu ebaõnnestusid sügisest mitmevõistlused ülikoolis peaaegu täielikult.

Rändpunalipu määramine ülikoolile kohustab meie sportlasi ja kehakultuurilasi käesoleval aastal saavutama veel paremaid tulemusi, et kaitsa võidetud positsiooni.

B. MATVEI

Siin ta on — H. Uusi ja meie kinoamatöörid. A. TIISVÄLJA foto

Auhinnatööd on päevakorras

Läheneb 15. aprill, üliõpilaste auhinnatööde esitamise viimane tähtaeg üliõpilaskoolilisele võistlusele.

Paremad tööd suunatakse ülevabariiklikule võistlusele, kust võtavad osa kõik Eesti NSV kõrgemad õppeasutused. Ei ole mõeldav ja lubatav, et Tartu Riiklik Ülikool esineks sellisel võistlusel halvasti. See seab meie auhinnatöödele veelgi suuremad nõuded. Kuid nõuab ka suuremat valikuvõimalust.

Auhinnatööde koguarv on kõikunud viimastel aastail neljakümneviiekümne vahel (1960. — 45, 1959. — 52, 1958. — 43, 1957. — 41), mingsugust kasvu või edasiminekut selles osas pole märgata. Kasvanud on muidugi nõuded, paranenud on üldine tase. Kas meil on aga kõik võimalused ammendatud? Tundub, et ei ole. Sellel viitab kaudselt juba tööde hulga võrdlus teaduskonniti. Viimase viie aasta jooksul on auhinnatööd esitatud järgmiselt: Arstiteaduskond (ilma kehakultuuriosakonnata) 64, Matemaatika-Loodusteaduskond 64, Ajaloo-Keeleteaduskond 57, Õigusteaduskond ja Majandusteaduskond koos 28, kehakultuuriosakond 28. Kui võrrelda neid arve üliõpilaste arvuga teaduskondades, siis näeme, et vahekorrad pole sugugi normaalsed. Arstiteaduskonnas on peaaegu

kaks korda niipalju üliõpilasi kui Matemaatika-Loodusteaduskonnas, kuid auhinnatööd on esitatud võrdselt. Õigusteaduskonnas ja Majandusteaduskonnas kokku on peaaegu kolm korda nii palju üliõpilasi kui kehakultuuriosakonnas, ent auhinnatööd on samuti võrdselt. Paistab, et reserve on. Ei tahaks ju kuidagi uskuda, et ühe teaduskonna üliõpilased on vähem suutelised teaduslikku tööd tegema kui teise teaduskonna üliõpilased.

ÜTÜ nõukogu arvab, et meil pole veel kaugeltki mitte ära kasutatud kõiki võimalusi. Praeguse auhinnatööde esitamise korra juures etendavad peaosad kateedrid. Eelmisel aastal esitatud 45 tööd tehti 31 kateedri juures. 35 kateedrit ei esitanud ühtki tööd. Rida kateedreid on jäänud auhinnatööde esitamisest juba aastaid kõrvale. Kas see on alati põhjendatud? Kas kõigis kateedrites kaalutakse igal aastal hoolikalt auhinnatööde küsimusi?

Auhinnatööde esitamise viimase tähtajani on jäänud vähem kui kuu aega. ÜTÜ nõukogu paneb kõigi dekaanide, kateedrijuhatajate, iga õppejõu südamele: veel kord kaaluda, veel kord arutada, kas on tehtud kõik selleks, et ükski üliõpilane, mis tööpoolest väärib auhindamist, ei jääks võistlusest kõrvale.

H. RÄTSEP

ESTA REOLIT

ja

LEMBIT ANNOMIT

õnnitleb matemaatikaosakonna V kursust.

Soovime palju õnne

HELI TALVOJALE

ja

AVO NÖMMELE

Geograafiaosakonna V kursust

TEADAANDED

KURSUSEHOOLDAJAD!

Ajalehe toimetuse palub hiljemalt 25. märtsiks teatada toimetusele kursusel valitud kirjasatjate nimed.

Aprilli algul toimub instrueerimiskoosolek.

Ülikooli komsomolikomitee teatab, et ELKNÜ TRÜ alorganisatsiooni IX konverentsi delegaate registreerimine toimub komsomolikomitee ruumides järgmistel kellaaegadel:

esmaspäeval kella 10—12 ja 14.30—17
teisipäeval kella 10—12 ja 14.30—17
kolmapäeval kella 10—12 ja 14.30—17
neljapäeval kella 10—12 ja 14.30—17
reedel kella 10—12
laupäeval kella 10—12.

TRÜ KINOLEKTOORIUM

Täna kell 19
loeng «Muljeid reisilt Ameerika Ühendriikidesse».
Lektor V. Palm.
Film «Kohtumised Ameerikas».

TÄHELEPANU!

Siin meie mikrofoni: täna algusega kell 18.45 kuulame vanemõpetaja Helmut Piirimäe vestlust, mis on pühendatud Pariisi Kommuni 90. aastapäevale. TRÜ RAADIOSTUUDIO

Pühapäeval, 19. märtsil toimub TRÜ klubis (Tähe tn. 29)

PUHKEOHTU

«HOMME ALGAB KEVAD».

Algus kell 20.

Toimuvad teaduskondadevahelised peotantsude võistlused algajate kava ulatuses (valss, aeglane valss, foks, tango). Osavõtjate arv on piiramatult. Teaduskondade paremusjärjestuse selgitamisel tulevad arvesse kolm paremat paari igast teaduskonnast. Tantsupaari teaduskonda kuuluvuse määrab meespartner.

Võistlused algavad eelvõistlusega TRÜ klubis (Tähe t. 29) täna kell 17.30. Sissepääs vaba.

Laupäeval, 18. märtsil kell 20 toimuvad samas lõppvõistlused.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemannil nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 2673. MB 01564.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 10 (476) Reedel, 24. märtsil 1961 XIV aastakäik

Miks süda valutab?

Küsimused, arutlused, vaidlused, ettepanekud... nii võib lühidalt iseloomustada eesti filoloogias osakonna komsomolikoosolekut. Palju suitsu ja võib-olla ka tuld, aga öeldakse, et tuleta suitsu ei ole. Nüüd aga lühidalt mõttest, mis jäid tuulamisele sõelale.

I kursus. Päeval töötades ja õhtul loengutel käies jääb väga vähe aega kultuuriliseks tööks. Mägede taga pole ka isetegevusolümpiaad. Sel aastal toimub kõrgemate koolide isetegevusolümpiaad Tartus. Kas siis esineda oma kodulinna halvemini kui möödunud aastal?

II kursuse grupiorganisatsioon H. Tiisväli. Praegu on eesti filoloogias osakonna II kursusel 38 loengutundi nädalas. Peale selle on vaja olla eeskujulik rühmajuh, mis eeldab vähemalt igal nädalal ühte koondust, kusjuures tuleb arvestada ka koonduse ettevalmistamisega. Aga kust võtta aega soome, vene ja saksa keele lektüüri lugemiseks, seminaritööks? Juba ammu ootab lahendamist ka kehalise kasvatuses küsimus. Tunniplaanis eksisteerib kaks kohustuslikku tundi ja kaks fakultatiivset. Tegelikult aga nõuab kehakultuurikateeder kõiki tunde kohustuslikuna.

On selge, et õppeplaani oluliselt muuta ei saa. Kas poleks aga võimalik vähendada näit. ühiskonnateaduste loenguid (kooskõlas ka teadriga), arvestades seda, et nimetatud ainetes nagunii semestriaegne töö käib seminarides, ja reas ainetes, nagu NLKP ajalugu, on ilmunud möödunud aastal suurepärase õpiku. Tuleks kaaluda ka loengukonspektide massilisemat trükkimist. Rida kirjanduslaseid loengutsükke on täiesti mõeldav vähendada, kui on olemas vastavad konspektid.

III kursuse grupiorganisatsioon M. L. Noor. Möödunud semester oli III kursusele senistest üks raskemaid. Seetõttu olid ka mõningad ebaõnnestumised eksamitel.

Sel semestril loetakse lisaks teistele ainetele 6 tundi ohutustehnikat ja tsiviilkaitset. Kursuse üldine arvamus on, et ohutustehnika loengud on ülearused.

Nõrdimust tekitab ka ebaprintsiipialne ja kohati isegi bürokraatlik suhtumine õppetöösse, näit. uues ühiselamus. On ju kõigile selge, et distsipliin ühiselamus elementaarne nõue, aga oleks täiesti mõeldav kasutada elektrit õppimiseks vähemalt kella 12-ni. Kas on siis vajalik säärasel juhul kirjutada pikk avaldus ühiselamunõukogule? Küllap vist mitte.

IV kursuse üliõpilane K. Haan. IV kursus viibis pedagoogilisel praktikal laiali paljudes koolides. Tuleb märkida, et töösse suhtuti kohusetundega. Seda hämmastavam on aga III kursuse

poolt koostatud raadiosaates avaldatud arvamus, et IV kursusele praktika ei meeldi.

Mõningal määral oli praktika korraldamine ebaotstarbekohane, eriti, mis puutub ringide juhendamisse.

V kursuse üliõpilane A. Tiisväli. Tuleks võtta kaalumisele II kursuse žurnalistide pioneeripraktika ärajätmine, sest töötoimetuses võtab niigi palju aega ja mitut kõrbe korraga taga ajada pole ka mõtet. Sama kehtib kinonõu liikmete kohta, arvestades veel seda, et suvel on kavas «Kalevipoja» paikade filmimine, s. t. töö, mis vajab põhjalikku ettevalmistamist.

Nagu näeme, palju arvamus ja ettepanekuid igalt kursusest. Arvamusi avaldasid paljud teisedki koosolekust osavõtjad.

U. Tuulik. Kõike seda kuulates jääb mulje, nagu oleks kõik absoluutselt halvasti. Teistelt nõudes peame ka endalt midagi nõudma. Me kurdame, et ei jää aega teaduslikuks tööks. Aga missugustes tingimustes töötasid näit. meie õppejõud. Sellelegi tuleks veidi mõelda.

Sõna võtsid koosolekul ka paljud õppejõud.

Sm. A. Habermann. Paljusid nendest küsimustest tuleks arutada üliõpilaskongressil komsomolikonverentsil, sest enamik nendest küsimustest ja probleemidest ei kuulu dekanadi kompetentsi.

Sm. A. Elango peatus lähemalt pioneeritööl ja pedagoogilisel praktikal. «Tundub imelik,» märkis sm. Elango, «et on nii palju kaebusi pioneeritöö kohta. Ometi on see TRÜ komsomolikomitee vabatahtlik üritus.»

Sm. L. Eringson valgustas lähemalt dekanadi poolt pakutavaid võimalusi. Varsti toimub Moskvas kõrgemate koolide esindajate nõupidamine. Võimalik, et osa probleeme lahendatakse seal. Palju on juba dekanadi poolt tehtud — on vähendatud loengute arvu jne. Mis puutub kehalisse kasvatusesse, siis peaks seegi küsimus varsti lahenuma.

Hinnates koosolekut kainema pilguga jääb vaid soovida, et sõnad ei jääks sõnadeks, et asutaks ka tegude juurde. E. LEMBER

Laupäeval, 1. aprillil tuleb kokku ülikooli komsomolioranisatsiooni üheksas konverents, kus võetakse analüüsimisele meie komsomolioranisatsiooni head ja vead viimase aasta jooksul. Et anda konverentsi delegaatidele võimalus paremini valmistuda selleks, avaldame allpool ülikooli komsomolikomitee aruande teesid.

☆☆☆

1. TRÜ komsomolioranisatsiooni peatähelepanu oli aruandeperioodil suunatud õppe- ja kasvatus töö paremale organiseerimisele, üliõpilaste kaastöömisele, üliõpilaste endi küsimuste praktilisele lahendamisele, üliõpilastes veendumuse kasvatamisele järgneda alati kommunistliku partei üleskutesele anda oma parim kommunistliku ühiskonna rajamisel ja kommunistlikult tööse ja ellu suhtuva noore spetsialisti kasvatamisel.

2. Meie ülesandeks on võidelda kõrge õppeedukuse ja ees-

ELKNÜ TRÜ Komitee aruande TEESID

ülikooli komsomolioranisatsiooni IX konverentsile

kujuliku õppe- ja ühiskondliku töö distsipliini eest. Hea spetsialist saab olla vaid siis, kui ollakse järjekindel nii oma õpingutes kui ka teiste kaasüliõpilaste suhtes, kui igaüks meist kannab täit vastutust kogu kollektiivi eest. Ise hästi õppida, rangelt õppedistsipliini pidada ja võidelda selle eest kogu kollektiivis — see on iga kommunistliku noore, iga üliõpilase kohus. Õppekomisjonid peavad olema nendeks organiteks, kes aitavad tugevdada õppedistsipliini, abistavad üliõpilasi iseiseva töö organiseerimisel.

3. Suuremat tähelepanu tuleb pöörata komsomolioranisatsiooni tööle I kursustega, samuti 1961/62. õ.-a. esimesele kursusele vastuvõetavate noortega. Siin tuleb teostada rangelt leninlikku kaadrialiku ja õpetamise poliitikat.

Komsomolioranisatsioon ei tohi üksikõikelt suhtuda ülikooli lõpetajatele diplomi andmise küsimusse — on ju lõpetajate näol tegemist kaadriga, keda suunatakse kommunistliku praktikale ehitamisele. Tänavu ei või lubada, et kõrgema haridusega spetsialisti kutse antakse inimesele, kes ei vääri seda, inimesele, kes on veel religiooni kammitsais, kes kalduvad kergetele eluviisidele ja ei ole kinni pidanud meie ühiskonna ühiselu reeglite, kes pole tahtnud ülikoolis õppimise aja vältel tegelda ühiskondliku tööga ega pole seetõttu suutelised olema inimeste kasvatajad.

4. Meie ajastu inimestelt nõutakse kõrgete erialaste teadmiste kõrval ka oskust täita ühiskondlike ülesandeid, oskust organiseerida inimest partei ja valitsuse poliitika elluviimiseks. Me oleme teinud märkimisväärsed tööd üliõpilastele lisaspetsiaalsuste õpetamisel, kuid senisest rohkem tuleb pöörata tähelepanu selle küsimuse lõplikule lahendamisele sügavuti. Tuleb sisse viia range arvestus ühe või teise ühiskondliku töö sooritamise kohta. Komsomoligruppide otseseks ülesandeks jääb — tõsta ühiskondlike tööde raamat õpinguraamatuga võrdsetele alustele (mõningate soodustuste määramine — stipendium, ühiselamu, lõpetajate pingrida).

5. Mõnevõrra on paranenud šeflusto koolide, asutuste, ettevõtete, kuid seni teeme me veel

murdosa sellest tööst, mida meil tuleks teha tööliskoorte haridusliku taseme tõstmiseks.

6. Aruandeperioodil organiseeriti UTÜ üliõpilaskogude töö, mille positiivsed tulemused on käegakatsutavad. UTÜ ei tohi seista kõrval kogu ülikooli kollektiivi ees seisvate ülesannete otsesest lahendamisest, ei tohi muutuda kitsaks teaduse enda pärast olevaks ühinguks.

7. Me peame väsimatult propageerima oma ideoloogiat, muutma iga meie üliõpilase nende ideede vankumatuks kandjaks ja propageerijaks. Selles töös tuleb kõrvuti uute, eesrindlike vormidega oskuslikult kasutada ka vanu, äraproovitud propagandistliku töö vorme. Kindla seisukoha võtmine poliitinformatsioonide, vestluste jne. suhtes aitab meil seda ülesannet edukalt lahendada. Tuleb resoluutselt olla selles töös šablooni, formaalsuse ja loiduse vastu. Igas grupis (osakonnas) tuleb arvestada kasvatus töö ühtesid või teisi puudusi, kol-

Õigusteaduskonna I kursuse üliõpilane Virve Melbaum (pildil) tuli ülikooli töölt. Õppimise kõrval abistab ta ühiskondliku töö korras linna täitevkomitee juures asuvat järelevalvekomisjoni, kes võitleb kuritegevusega Tartus. H. RATSEPA foto

lektiivi tugevust ja selliselt kindlalt suunitletult koostada poliitkasvatuslike ürituste plaan ja see ellu viia.

8. Me oleme tihti lojaalsed meie elus esinevate väärtuste ja nende kandjate vastu, hambutud võitluses meie ideoloogiale võõraste põhimõtete kandjate, meie ühiselu reeglite mittekiinnipidajate vastu. Mille muuga selgitada seda, et vene filoloog, geograafia- ja raviosakonna viimastele kursustele on jõudnud üliõpilased, kes on religiooni kammitsais, meil on viimastel kursustel üliõpilasi, kes ei pea kinni tervetest eluviisidest, suhtuvad üleolevalt meie töösse.

9. Möödunud aastal me saavutasime selle, et meie üliõpilased peaaegu sajaprotsendiliselt töötasid komsomolijärgsetel töökohadel. Tööviljakus oli tunduvalt suurem kui varasematel aastatel. On tarvis, et ka tänava saavutaksime uut tõusu selles kasvatus töö ühes tähtsamas lõigus.

10. Vähe tähelepanu pöörame veel kunstilise isetegevuse viljelemisele. Iga kommunistlik noor peab oskama kultuuriselt sisustada oma kaastöömise puhkehetki ning selleks tuleb tal õppida tegema ka kultuuritööd. Komsomolioranisatsioon peab olema ametiühingu ja klubi paremaks käeks kultuuriliste ürituste organiseerimisel, nende ürituste suunamisel, aga mitte sabas sörkima. Kindel koht tuleb võtta ajutistel komsomoligruppidel meie suuremates isetegevuskollektiivides.

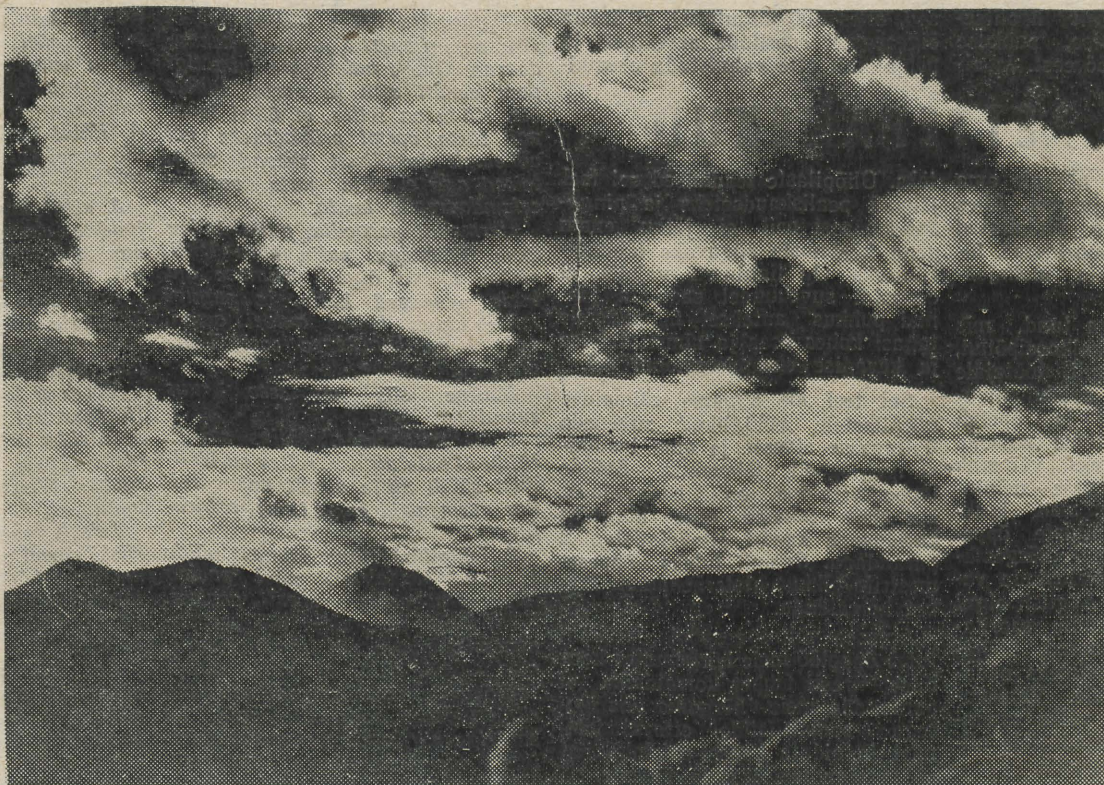
11. Uusi toredaid saavutusi oli meie sporditöös, tunduvalt on tõusnud massilisus. Tulemused oleksid veelgi paremad, kui meie spordiorganisatsioonid teeksid järjekindlalt oma tööd, kui komsomoligrupid võtaksid selle töö oma südameasjaks.

12. Ühiselamu on üliõpilastele nende teiseks koduks. Olukord ühiselamutes on paranenud, kuid kaugeltki ei vasta veel kultuurse kodu nõuetele. Ühiselamute nõukogud ei tunne täit vastutust oma töö eest, suhtuvad liberaalselt üliõpilastesse, kes tahtlikult rikuvad ühiselamu sisekorra eeskirju, ei võitle järjekindlalt päevarežiimi juurutamise, korra ja distsipliini eest ühiselamus.

13. Aruandmisperioodil on komsomolioranisatsiooni read kasvanud tunduvalt, see näitab meie organisatsiooni autoriteedi kasvu. Kuid mitte kõikides osakondades ei tehta organiseerimistööd täie langustendentsi võrreldes möödunud aruandeperioodiga. Vajaka jääb organisatsioonilisest distsipliinist. Kui võrrelda meie ürituste ja töö sisu ning organisatsioonilist tööd, siis viimane jääb tunduvalt maha.

14. Aktiivi õige valimine, õpetamine ja edutamine on tähtsamad nõudeid komsomolitöös. Tuleb pidada õigeks, et kõrvuti muude aktiivi õpetamise vormidega tuleb osakondades see töö panna osakonna sekretäri olgudele. See tõstab sekretäri vastutust ja nõudlikkust töö vastu.

15. Osakondades, gruppides toimuvad aruande- ja valimiskoosolekud on tohtu tähtsusega üritused kollektiivis. Siin tuleb analüüsida üksik- asjalikult kogu aastast tööd, iga üritust üksikult ja iga kommunistliku noore, iga üliõpilase osa selles töös. Töö hindamise kriteeriumiks saab olla üks — kuidas osakond, grupp, iga kollektiivi liige on individuaalselt aidanud kaasa põhiülesande lahendamisele, kuidas on seejuures paranenud õppeedukus, distsipliin, tõusnud aktiivsus ja tugevnenud poliitiline karastus. Alles siis saab õigesti kavandada järgmise aasta ülesandeid, alles siis võib valida enesele juhte, kui ollakse kindel, et nemad on parimad plaanide elluviimise organisatsioonid.

Mäed Kamtsatkal, kus mullu viibisid meie noored teadlased.

J. KIVI foto

Parteitöö olgu ründav!

Teisipäeval oli ülikooli parteiorganisatsiooni üldkoosolek. Partei linnakomitee sekretär sm. J. Raid rääkis ülikooli parteiorganisatsiooni ülesannetest EKP Tartu linna XVI konverentsi ja EKP Keskkomitee V pleenumi otsuste valgusel. Oma mõtteid avaldasid sm-d A. Mitt, K. Siilivask, E. Türi, E. Truuväli, H. Peep, R. Blum, A. Metsa ja K. Taev.

Koosolekul viibis ja esines pikema sõnavõtuga EKP Keskkomitee sekretär L. Lentsman.

SM. J. RAIDI ETTEKANDEST

* Ülesandeks on alustada ettevalmistusi parteiharidusvõrgus. Opetajatele tuleb kaasa tommata rohkem parteituid.

* Filosoofilistest seminaridest osavõtjad ei valmistu õppusteks vajalikult ette. Seda teevad vaid need, kes esinevad. Iga osavõtja töötagu aktiivselt.

* Ülikoolilt oodatakse abi teaduslik-ateistliku propaganda tegemisel. Filosoofiakateedri iga õppejõu portfelli olgu ka loeng sel teemal.

* Võitlus igandite vastu peab kandma ründavat iseloomu. Tulevaste spetsialistide tase sõltub nende ettevalmistusest. Süvendamist vajab iseseisev töö. Vähe võetakse ülikooli vastu tööstaažiga noori. Kuigi õppe- ja kasvatustöö tase on tõusnud, ei ole see küllaldane.

* Mõnes ettevõttes, kus töötavad üliõpilased, nähakse neis ainult abitööjõudu, mitte aga inimesi, kellele on tarvis anda kutse. Töötavate üliõpilaste õpetamine ootab parandamist.

MIDA ÜTLESID SÕNAVÕTJAD

Sm. A. Mitt. Üliõpilaste tundmaõppimine algab juba sisseastumiseksamite ajal. Väga tähtis on esimese kursuse suunamine ja abistamine. Kollektiivi liikmeid saame tundma õppida mitte ainult õppetöös, vaid ka üritustel, isetegevuses, ühiselamus. Tihti töötame terve kursusega korraga, ometi aga vajaksid erilist tähelepanu nn. raskelt kasvatatavad noored.

Sm. K. Siilivask. Uudismaadel vajatakse pakiliselt head kaadrit. Kas meie lõpetajad (näiteks arstid) ei võiks seal töötada?

Püüame leida uusi vorme kommunistlike ja töölispartei Moskva nõupidamise materjalide tundmaõppimiseks. Selleks on kavandatud ka teaduslikud konverentsid.

Seoses NLKP XXII kongressiga toimub ülikoolis kommunistliku kasvatusse konverents. Ent mõnes osakonnas ei tehta selleks midagi. Ka ülikooli komisjon ei tööta. Igal kursusel tuleks arutada konkreetset, asjalikult töö- ja õppedistsipliini küsimusi. Tõhustamist vajab võitlus natsionalismi ja šovinismi vastu.

Komsomoli ridade kasv ei ole tänavu küllaldane. (näiteks Arstiteaduskonnas).

Kursusehooldejate töö kujunegu rohkem sisuliseks, mitte pisiküsimuste lahendamiseks.

Sm. E. Türi. Kasvatustöös võiks kasutada paeluvaid vorme, mis äratavad noorte huvi. Nii toimus raviosakonnas I kursusel poliitinformatsioon koloniaalsüsteemi lagunemise kohta viktoriini vormis.

Filosoofiliste seminaride materjale sobiks paljundada rotaprintidel. Kui kursusehooldejad puutuvad üliõpilastega kokku ka õppetöö käigus, on tulemused paremad.

Süvendamist vajab kontakt eesti ja vene õppekeele kursuste vahel. Opetatav võiks ühiseid praktikume olla alates IV kursusest. Klubi peaks rohkem kaasa tõmbama vene rahvusest üliõpilasi. Kas ei saaks organiseerida vene rahvakunstiansambli ja isegi segakoori?

Sm. A. Metsa. Ülikoolilt nõutakse inimesi, kel on sügavad erialased teadmised ja ka oskused teha tulemusrikkalt ühiskondlikku tööd. Seda tuleb silmas pidada.

Õppeprotsessis on keskseks kujuks õppejõud. Kuid paljudel neist ei piisa aega üliõpilaste muredesse süvenemiseks, nad ei külasta oma kasvandike üritusi. Pearõhk individuaalsele tööle üliõpilastega!

Meil tegutsevad lektooriumid, aga neid külastab liiga vähe üliõpilasi. Ateistide klubi töö tulemused kipuvad jääma kesisteks.

Parteikoosolekul püstitatud ülesanded olgu meie juhendiks õppe- ja kasvatustöös!

Professor A. Rauber

(120. sünniaastapäeva puhul)

1961. aasta 22. märtsil möödus 120 aastat Tartu Ülikooli endise professori August Rauberi sünnist. 75 aasta eest 22. veebruaril saabus prof. Rauber Tartu ja asus anatoomiakateedri juhataja kohale. Samal kuupäeval 50 aasta eest siirdus ta erru.

Oma 25-aastase pedagoogilise ja teadusliku tegevuse vältel Tartus kasvas August Rauber mitmeid põlvkondi arste ja teadlasi. Rida Rauberi õpilasi töötab edukalt veel praegugi (prof. A. Valdes, prof. F. Lepp, arstid Lukk, Beljajev, Kroll jt.).

August Rauber sündis Baieris Obermoscheli linnas ametniku pojana. Ta sai hea humanitaar- ja reaalhariduse. Omandatud põhjalikud teadmised füüsikas ja matemaatikas peegelduvad hiljem ka tema teaduslikkudes töodes. Rauber lõpetas Müncheni ülikooli 1865. a. Samal aastal kaitses ta ka doktoriväitekirja Vateri kehakestest ja nende seosest lihastundlikkusega. See äratas tähelepanu. 1886. a. kutsus Tartu Ülikooli Arstiteaduskond Rauberi, kes oli tolleks ajaks juba tuntud teadlane, anatoomiakateedri juhataja kohale.

Rauberi teaduslik pärand hõlmab üle 100 töö. Tähtsamad neist on pühendatud selgrooliste embrüoloogia uurimistele ning luukonna ja närvisüsteemi anatoomiale. Peale selle on Rauberil ka rida antropoloogilisi uurimisi ja ühiskondlik-

bioloogilise sisuga artikleid. Märkimist väärivad mõned originaalsed uurimised kristallide tekkest, milles Rauber püüab kristallisatsiooni seaduspärasuse alusel selgusele jõuda orgaanilise maailma väliskuju tekke suhtes.

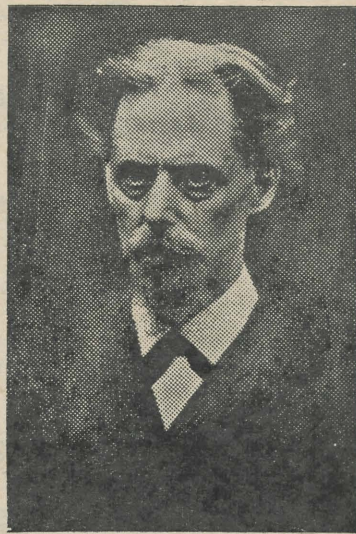
Rauber on üks pioneere, kes raskendab organismi arengu uurimisel eksperimenti, kuuludes seega eksperimentaalse embrüoloogia rajajate hulka. Terve rida Rauberi seisu-kohti pole vananenud tänapäevani. Prof. Rauberi maailmakuulsaks saanud inimese anatoomia õpikäsiraamat valmis autori Tartus töötamise perioodil. See ilmus a. 1886—1904 mitmes trügis. Käsiraamat on tõlgitud paljudesse keeltesse.

Suurt tähelepanu pööras prof. Rauber õppetöö paremustamisele anatoomiakateedris.

Prof. Rauberi õpilased mäletavad oma professorit ka ääretult huvitava lektorina. Ta loengud olid alati rikkalikult illustreeritud demonstratsioonipreparaatide ja mudelitega.

Rauberi 25-aastase tegevusjuubeli puhul saadetud tervitustest, auaadressidest ja telegrammidest peegeldub kõige kujukamalt Rauberi kui õpetlase ja suurepärase pedagoogi ülemaaailme kuulsus. Kõrgelt hindavad prof. A. Rauberi suuri teeneid ka nõukogude teadlased.

G. ROOKS. E. KOGERMAN

Prof. A. Rauber.

S. AUL 50-AASTANE

Zooloogiakateedri vanemõpetaja Salme Aul sündis 19. märtsil 1911. a. Virumaal põlluharijate perekonnas. Peale Väike-Maarja ühisreealgümnaasiumi lõpetamist 1930. a. astus ta kohe Tartu Ülikooli loodusteaduste osakonda. Võideldes majanduslike raskustega ja kõrvaltöödega elatisraha teenimisel lõpetas ta ülikooli koos didaktilis-metoodilise seminariga 1939. a. cum laude. Järgnes aasta õpetajametit Pärnu I Keskkoolis ja alates 1940. aastast töö ülikooli juures, alul vanemlaborandina ja 1. septembrist 1954. a. vanemõpetajana.

Oma töös on S. Aul paistnud silma kui teotaheline ja suurte võimete õpetaja ning kasvataja. Otsese õppetöö kõrval on ta korduvalt olnud kursusehooldejaks, juhendanud üliõpilaste kursuse- ja diplomitööd, pedagoogilist praktikat, ÜTO zooloogiaringi, õpetajate täienduskursusi ja esinenud arvukate populaarteaduslike ettekannetega. Teadusepõllul on S. Aul pühendanud histoloogiliste probleemide lahendamisele. Käesoleval ajal on tal valminud kandidaadidissertatsioon teemal «Küüliku emaka desümatisatsiooni tagajärgedest tema ehitusele ja talitlusele».

Peale kõige muu on S. Aul ka hea organisator. Korduvalt on ta töötanud juhtivatel kohtadel ametiühingus, täites innukalt ja suure kohusetundega temale pandud ülesandeid. Praegu on ta keskkooliõpilaste vabariikliku bioloogiakolmanda olümpiaadi organiseerimiskomitee esimees.

Onnitleme kõigi poolt lugupeetud ja austatud kolleegi ja soovime ka edaspidiseks samasugust tööindust ja head tahet noorte kasvatamisel. H. REMM

Maja Heidemanni tn. 44, milles elas professor A. Rauber 31 aastat.

Radikaalsed

NLKP jaanuaripleenumi otsuste kiire elluviimine on iga nõukogude kodaniku kohus, sest ilma hästi arenenud põllumajanduseta, ilma põllumajandussaaduste külluseta ei saa olla õitsvat sotsialistlikku majandust.

Panevad tõsiselt mõtlema mõned faktid sm. I. Käbini ettekandest, et teraviljatootmine ENSV-s ei ole 1940. aastaga võrreldes suurenenud ja lehmade arv kolhoosides ja sovhoosides suureneb aegamööda osalt seepärast, et paljudes majandites ei jätku tööjõudu.

Millest on need puudused tingitud?

Mida siin teha?

Me vajame töökäsi maale peamiselt kahel suvekuul — juulis ja augustis, kui kogutakse kõrgeväärtuslikku loomatoitu ja toimuvad koristustööd ning viljade masindamine.

Kus asub see tööjõu reserv, mida me sel ajal peame kasutama?

See tööjõu reserv on meie linnades olev kesk- ja kõrgemate koolide õppiv noorsugu, keda meie seni oleme põllumajanduses vähe ja lubamatult väärtalt rakendanud.

On kõigile teada, et selles vöõndis, kus asuvad Balti liiduvabariigid, Valgevene jne. peab koguma loomasööta juuni lõpul ja juulis, linakitkumine toimub augusti algul, rukkilõik — augusti keskel ja rukki masindamine ja külv — augusti lõpul. Ka on teada, et just

nende põllusaaduste õigeaegne koristamine on ülalmainitud rajoonide põllumajanduse tõusu määrajaks. Kui loomatoitu ja teravilja koristatakse õigeaegselt, siis jääb kartulivõtmiseks ja juurviljakoristamiseks küllalt aega.

Seni pole meie kolhoositalurahvast koristustöödel õigeaegselt abistanud.

Oleme lasknud oma noorsugu suvel, ilusal ajal, viibida tolmuses linnas; pole küllaldaselt hoolitsetud linnanoorte tervise, puhkuse ja vajaliku kehalise töö eest. Ja alles 1. septembril, kui algab õppetöö kesk- ja kõrgemates koolides, oleme kiskunud noori kõrvale oma otsese töö, õpingute juurest. Alles siis oleme suunanud üliõpilased kolhoosidesse ja sovhoosidesse, hilinevad koristustöödele mahajäänud majanditesse.

Suvekuudel toob iga tund, mis üliõpilane töötab kolhoosipõllul, suurt kasu mitte ainult töötajale endale, vaid ka meie sotsialistlikule põllumajandusele ja õpetab noort haritlast armastama maaellu.

Et kõike seda oleks võimalik edukalt teostada, on vaja mõningaid ümberkorraldusi meie kesk- ja kõrgemate õppeasutuste õppetöös. Vastuvõtteksameid kõrgematesse koolidesse tuleb alustada varem, juba juuli lõpul. Augusti algul pärast vastuvõtteksamite sooritamist tuleb suunata noored üliõpilased maale paariks-kolmeks nädalaks viljakoristustöödele. Vanemate kursuste üliõpilasi võiks suunata maale vastavalt vajadustele niihästi juulis kui ka augustis.

Septembri algul tuleb alustada täiepingelist õppetööd. Varem on seda alustatud kuu aega hiljem,

seetõttu on õppetöösse tekkinud suuri lünki, mida enam hiljem ei suudeta täielikult likvideerida. Seepärast kandus kogu õppetöö raskus semestri lõpule, mistõttu üliõpilased, olles üle pingutatud, ei suuda õigeaegselt sooritada arvestusi ja põhjalikult ette valmistada eksami-

ETTEPANEKUD

teks. Üliõpilaste teadmised sel teel jäävad pealiskaudseteks ja pinnalisteks, sest neil ei jätku enam aega küsimuste sügavaks läbimõtle- miseks. On tingimata vajalik, et edaspidi suvekuudel saamata jäänud puhkus antakse üliõpilastele tagasi kahes osas ja nimelt talvise ja kevadise eksamissessiooni eel.

Sel teel me anname võimaluse üliõpilastele põhjalikult süveneda õpitavasse ainesse ja oma teadmisi igakülgselt täiendada. Selline ümberkorraldus on hädavajalik, kui meie tahame oma kõrgema haridusega kaadri ettevalmistamist parandada. Samuti tuleks õppe- mestrite pikkus otstarbekamalt ümber korraldada.

Arvesse võttes eespool loetletut tuleb õppetöö meie kõrgemates koolides kiiresti ümber korraldada, et parandada meie kõrgema haridusega spetsialistide ettevalmistamist ja aidata kaasa sotsialistliku põllumajanduse järsule tõusule.

J. REINET, üldfüüsika kateedri juhataja kt.

Luulearutelu eel

Luule sisust ja vormist

Keegi meist ei kahtle selles, et sisu on primaarne ja vorm sekundaarne. Ometi vaieldakse juba ligi pool aastat sisu ja vormi suhte üle. Häda on selles, et ühed tahavad tõsta vormi primaarseks või vähemalt faktiliselt teevad seda, teised aga ei taha jätta vormile sekundaarsetki kohta.

Hermelini paroodia, mille ümber üsna ilmaaegu palju kära tehti, näitas täiesti õigesti viimase aja luule puudused kätte, ja sugugi mitte ainult kolme autori omad, vaid kogu kaasaegse eesti luule ulatuses.

Milline siis on see «uus suund»?

1. Et paroodia objektiks sai E. Niidu «Laulu algus», selles on kindlasti süüdi mitte ainult vabavärsiline vorm, vaid ka sisu, subjektiivsus.

2. Tüüpiline «uue suuna» näide J. Krossi «Kõietriki» näol paelub tähelepanu eeskätt vormi poolest. Sisu, kuigi aktuaalne, jääb sekundaarsele kohale. On tegemist satiiriga. Kuid näib, et mitte ainult satiiriga ebasoosinguks sattunud riigitegelase aadressil, vaid ka satiiriga piiritaguste ekspressionistlike vormiveiderduste aadressil. Võib ju öelda, et kõnesoleva luuletus pole sellisena kavatsatud, kuid tegelikult ta seda tõepoolest on.

Tähendab, oleme jõudnud sel- leni, et kaob vahe tõelise luule ja satiiri vahel.

Kui vaadelda meie ülikooli ajalehes avaldatud luulet, peab siingi märkima, et pole olulist vahet A. Ehini luuletuse ja selle paroodia vahel (vt. 30. XII ja 6. I numb- reid).

3. «Uut luulet» iseloomustab ku- jundite ebaselgus ja ülekuhatus, mis mõjuvad halvasti luuletuse mõistmisele teroikuna.

Pole õige, et luule selgus pole kriitikute asi. Mitte üksikule luge- jale, vaid igale lugejale ja kriiti- kule peab luules kõik selge olema.

Vorm ei tohi ilalgi ületada sisu. Inimene, kel midagi öelda on, ütleb seda ikka võimalikult lihtsalt, et ei oleks kedagi, kes sellest aru ei saaks. Veritas verba simplicia amat.

Teiselt poolt tuleb kunstiteoses siiski vormi veidi rohkem rõhutada, kui seda hädapärast vaja on. Vastasel korral pole edasiminekut vormis või, halvaeme juhul, pole kunsti.

Ent selle piiri ületamine ühele või teisele poole sunnib üht tegema riskantset kõietrikki, teist midagi kaotamata kõndima lagedal, igaval maal. Selle teise äärmuse näiteks toob P. Hein õigusega A. Kaalu loomingut (vt. «TRU» nr. 7, 3. III 1961. a.). A. SOOT

KIRJANDUSE KUNSTI LEHEKÜLG

(Algus ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 4, 5, 8)

Ta on inimene... Ta elab, tunneb ja kannatab...

Oigust Ta oli saamatu ning rumal su elu raskel tunnil... Ta oli valmis võtma kogu su valu enda kanda, kuid ei osanud sind ometi aidata... Andesta talle! Nüüd on ju kõik möödas... Sa abiellud, unustad ta... Kas sa aga siiski ei võiks korraks vaadata! See pole ju raske, see pole ka kuritegu su tulevase mehe ees... Kas sa siis ei mäleta — me istusime ju kõrvuti raamatukogus... Me kõndisime koos... Ma võtsin su kollase, kargarduva lehe juustelt, me ostsime koos palderjani. Kas tõesti pole sul kõigest sellest midagi?!

Ei, tal ei olnud kõigest sellest midagi. Sirje ei vaadanud kordagi Allani suunas. Kuidas olekski ta seda võinud?! Tal oli ju nii kiire. Tuli tellida sõrmused... Eksameidki oli vaja veel sooritada... Võib-olla ta olekski vaadanud, kuid Allan ei saanud ju oma hārda soovi ainult mõtteis... Mõtete lugemine on aga üsnagi riskantne tegevus, eriti, kui peajad pole hāālestatud ühele lainepikkusele...

Too oli olnud viimane kohtumine Sirjega ajal, kui see oli veel «vaba»... Oli konsultatsioon eksamik — viimaseks eksamik selle «sesil». Sirje oli just tulnud haiglast... Vigastus polnudki nii väga hull. Kõik oli lõppenud õnnelikult, kui mitte arvutada...

Ei, ei, Allan lihtsalt pole võimeline meenutama selle õudse kevade sündmusi... Nüüd on ju temalgi kõik möödas...

Ketassag tungib vingudes puusse. Ummargune metsahiiglane muutub laudadeks... Allan aitab teda selles metamorfoosis. Ta on ju nüüd saekoja tööline... Jah, päris tõeline tööline. Oli kavatsus töötada ainult suvel komsomoli lähetuskirja alusel, kuid nüüd on Allan otsustanud, et ta ei lahku kunagi selle võimsa masina juurest. Talle tundub millegi pärast, et too õudselts ulguv vägilane on elusolend. Miks siis temagi esimestel päevadel puitu tungides nii kohutavalt kriiskas:

«Sirje, Sirjel»

Nii oli laulnud saag tookord Allani arvates. Ja ta oli õnnelik, et see nii valjult vingus... Sel kombel ei tarvitsenud ta vähemalt töökaaslastega vestelda... Allan ei sallinud neil päevadel inimest, otsekui polekski ta ühiskondlik olend... Hambad ristis tõstis ta raskeid laudu ja oli õnnelik, et nad tööpoolest nii rasked olid... Vähemalt õõsel sai magada, vabana lummutuslikust ahastusest Sirje pärast...

Allan oli kukkunud saksa keele eksamil läbi. See ei võinudki olla ju teisi. Kuidas oli võimalik üldse vastata, kui Sirje oli haiglas ja mitte ainult haiglas... Tema haigevoodil oli ju istunud inimene, keda Sirje armastas... Hirmus, päris hirmus kohtumine — ja kõige selle krooniks mingisugune rumal eksam.

Nii väga oli Allan kogu oma ülikoolis viibimise ajal kartnud läbikukkumist. Ta oli kõik enesest ole-

VOISTLUSTOO

Eksamite ajal

neva teinud, et seda hirmsat päeva võimalikult kaugele nihutada. Ta oli irdund elust ülikoolis. Tema jaoks oli vaid tuupimine. Sellele hirmule, pöörasele hirmule võimaliku läbikukkumise eest oli ta ohuriks toonud kõik... Inimesest oli säilinud vaid skeem — tundeta õppimismasin...

Nüüd aga oli temagi läbi kukkunud. Oigupoolest polnudki see nii hirmus, nagu ta oli ette kujutanud. Kõik oli rahulik ja viisakas, otsekui oleks juba ammu oodatud, et Allan kord selleni jõuab... Tead ennastki erutas see sündmus kummaliselt vähe... Muidugi... Ülikooliga on nüüd jäädavalt lõpp... Allan seda algul ei ütle... Võitis komsomolilähetuse, kuid otsustas, et jääb tööle ka pärast suvevaheaja lõppu... Mis mõte oleks minna ülikooli narri mängima, sooritama eksamit teist korda — ei, seda ei luba ta uhhkus. Ja see pole võimalik... Eksamik tuleks ju õppida, väga palju tuupida. Kas on aga võimalik istuda raamatukogus ilma Sirjeta... Iga tool, iga laud, iga sõnastik, iga õpik laulaks ju Allani arvates kurba itku kadunud õnnest...

Kogu universum oli hõisanud Allani teadvuses võidusümfooniat tema esimesele, suurele armastusele. Hāālestada võidusümfooniat leinaitkuks on aga raske, veelgi raskem on muuta teda argipäeva lauluks. Ei, minna tuupima samasse raamatukogusse, kus kunagi oli istunud koos Sirjega, tundus Allani pühaduse teotamisena.

Suure õnneluse päeval, siis kui pühitseti Sirje pulmi, oli Allani äkitselt meenunud talvel lektüüri-na loetud raamat «Noore Wertheri kannatused». Tookord olid nad kõik naernud selle loo üle. Allani legi oli tundunud mõeldamatuna, et inimene võib korraga nii narriks minna ja mingisuguse naisterahva pärast hakata iseenest tulistama. Meenus ka Sirje isevärki seisukohavõtt. Tollele ei olnud meeldinud, et Werther mõnikord nutma hakkas.

«See nüüd mõni mees, kes nutab...» pilkas Sirje oma kumeda hāālel.

Too hāā helises Allani kõrvus ka siis, kui temalgi pulmapäeval silmade ees hāguseks muutus... Kuidas võikski ta mõelda, et Sirje teda salliks, kui ta vesistab silmi...

Kummalinel Tookord talvel oli tundunud Wertheri suure armastuse lugu ülespuhutuna ja vananenuna, nüüd aga tundis Allan äkki hinge-sugālust tolle noormehega suure Goethe loomingus. Kuidas sai see aga olla võimalik? On ju mõõdunud nii tohutult palju aega Wertheri päevadest. Sõjad ja revolutsioonid on uuendanud inimkonna palet. Raketid tuhisevad Kuu suunas. Ajalehed jutustavad õnnelikust elust ikka rohkem ja rohkem. Kas siis tõesti on võimalik, et armastus on ka XX sajandi teisel poolel samasugune kui Wertheri ajal? Kui paljude õnnestuste ja haiguste vastu, mis võisid Wertherit tol ajal hauda viia, teatakse tänapäeval kindlat rohtu...

Kas siis tõesti pole XX sajandi inimesele pakkuda ka midagi õnnetu armastuse vastu?!

Kas tõesti pole kõikide majanduslike edusammude hiiglaslikes arvuridades ühtainust üsna pisikest kümnendikohta selleks, et muuta inimese elus see suur õnnestav tundmus, mis tormihoona paiskab kummuli kogu sissejuurdunud harjumuste ja tavade ringi, tõeliselt õnnelikuks? Sirje oli vabastanud ainult oma ilmutisega Allani senitundmatud jõud... Kuidas ta oleks vastanud eksamil, kui Sirje... Ei, ka mõelda sellest on liiga õnnestav... Miks peab parem osa Allani, tema võimete tõeline ulatus jääma igaveseks vaka alla isegi XX sajandi teisel

poolel, sest Sirje ei armastanud teda, vaid hoopis kedagi teist? Miks on see nii?

3.

«Noh, noormees, kuidas on, kas väsisid ära või mis?»

«Nojah, natuke küll!»

«Üsna suur natuke, oled ju märg nagu kassipoeg... Nõrgad, nõrgad olete, noormehed!»

Allan istub oma töökaaslase, vana Priidu kõrval. Meister vahetab parajasti saagi. Töömeestel on natuke aega hinge tagasi tõmmata. Priidu kisub muidugi suitsu. Ega seda saagide juures, puumaterjalide lähedal küll hästi tohi, kuid ega Priidu lase end kõigist käskudest-keeldudest hirmutada... Oh, ei! Tema on rohkem läbi elanud kui need tattiinadest meistrid, tema juba teab... Egas ta laps ole, et midagi põlema paneb. Allan istub niisama. Tema mõtted pole ikka veel saekotta täielikult ümber asunud. Tema jaoks on see töökoht ikkagi veel omalaadne asumiskoht, kuhu ta põgenes isene ja Sirje eest, et mitte kopeerida noore Wertheri õnnetut

4.

tad paar lauda vagonetile ja juba keel vesti peal... Pole sust õiget meest ega midagi,» laidab Priidu.

Siis saavad saad jälle korda. Taas kiunub saag, taas tõstab Priidu Allani laudu. Otsekui esmakordselt märkab Allan, et tema eakas töökaaslane annab talle endale tõesti silmad ette. Māngleva kergusega tõstab too vana-mehe raskeid plankusid, millede juures Allan paneb päris viimase välja. Priidu on hoolas tööline. Millise täpsusega virnastab ta laudu! Tema laotud riidad on alati sirged, ei vaju kummuli... Allani meelest poleks neid riitu alati nii hoolikalt välja sāttdagi. Valmis materjal viiakse ju varsti minema, milleks end selle liigse täpsusega vaevata.

Kord toob ta oma arvamusetsegi Priidu ees kuuldavale. Tol jääb suugi ammuli, lõõb siis põlastavalt käega.

«Tööd narrida ei tohil!»

Niikaua kui tema, vana Priidu, veel elab, ei luba ta seda teha kellegi teisel, kõige vähem aga Allani. Tema, Priidu, tegevat poisist veel mehe. Ta ajavat iga-sugused rumalused peast välja. Sellest pole midagi, et Allan ülikoolis õpib. On asju, mida ükski professor eales õpetada ei saa. Neid õpetab vaid elu. Priidu arvates on koolid ja ülikoolid head asjad küll, kuid teevad inimese laisaks... Liiga kerge elul arvab vanamees.

Egas tema oma poegki targem

Alpikannikesed.

M. OTSA linoollõige

lõppu. Mõtted kiskusid vāgisi sellesse suunda. Allan ei taha ainult olla nii egoistlik, kui too saksa noormees. Ta ei soovi tumestada oma surmaga Sirje helget õnne... Muidu oleks ta kõhklemata Werther nr. 2. Teda ei huvitanud ju enam mitte midagi maailmas. Isegi ülikool oli tema meelest tühi-ning ning tarbetu luksus, kui seal pole enam Sirjet, naeratavat, valutat Sirjet... Muidugi, Sirje ei lähe ju kuhugi, kuid ta on ju abi-elus... Pole enam mingit lootust teda võita... Vana Priidu aga jätkab oma juttu.

«Jah, nõrgad olete, viletsad olete, noored mehed! Kas see siin on siis mõni töö?»

«Kuidas, ei ole töö? Ma tööpoolest ei saa aru...» vaidleb Allan.

«Sa, kulla poiss, pole seda õiget tööd veel näinudki, veel vähem teinud... Vaata, kui mina veel noor olin, siis tehti tööd... Kui ma sinu vanune olin, võtsin terve vaka rukkeid turjale ja tassisin kilomeetri maa taha... Sina tõs-

ole. Kus sa sellega? Too õppivat kuskil Tallinnas — saavat varsti inseneriks. Tulnud teine kord ka isa töökohale, vaadanud, takseerinud ja arvanud, et see töö saekoja olevat ikka liiga raske, ei olevat mehhaniseeritud, nii nagu vana... Masinad ja saad olevat vana. Kogu sisseade olevat hādapārast uuendamist...

«Ütle nüüd lolli!» pahandab isa, kuid Allan tajub, et nondes väliselt kurjustavates sõnades on palju hingelist soojust ja hellust ning varjatud uhkustki poja pärast. Kes oleks võinud kunagi arvata, et Priidu pojast saab päris tõeline insener...

Mõõduvad päevad ja juhtub ime... Allan ei oleks kunagi võinud arvata, et midagi maailmas suudab kunagi tumestada tema teadvuses Sirje kumu, kuid töörohked päevad viivad vāgisi mõtted mujale. Allan saab suureks sõbraks vana Priiduga. Kui tohutult uhke on noormees, kui Priidu talle ühel õhtul õlale patsutab ja tähendab:

«Tabli poiss!»

Need vana töömehe tunnustavad sõnad ütlevad Allaniile nii tohutul palju. Ta on nende üle uhkem kui õpingute ajal «vāga heale» matriklis. Vanalt Priidult kiitust pālvida on ju hulga raskem. Rõõm nende kahe tunnustava sõna üle on nii suur, et isegi valu Sirje kaotamise pärast taandub nagu kuhugi hoopis kaugele.

See on esimene õhtu, kus Allan pärast oma elu traagilisi sündmusi jälle sõandab Emajõe ääres jalutada. Ta istub pargipingile, vaatab māngivaid lapsi...

«Sirje, Sirjeke, ära lōõ!» on māngiv põngerjas tõstnud kāēd nāo kaitseks, kuid toogi Sirje liivavāugus ei hooli kaaslaste palvetest.

Allan vōpatub. Kummaline... Kōik on nii tavaline otsekui polekski Sirje abielus...

«Kui õige siiski proovida see eksam sūgisel ära teha!» arutleb Allan.

Ja ākki kujutleb ta, kuidas võtaksid teda töökaaslased saekoja vastu esimese septembri hommikul. Kuidas sõandaks ta vaadata vana Priidu krobelisse nākku, selle selgetesse, ausatesse silmadesse ja ütelda, et ta ei saa enam edast õppida õnnetu armastuse pärast... Mis arvab temast siis Volodja — noormees saekoja, kes õppis õhtukoolis, kellel on raamat kaasas isegi töö juures, et lõuna ajalgi natuke õppida. Ta on Allani palju piiranud saksa keele pärast. Otdela sellele sihteadlikule noormehele, et Sirje pärast ta küll enam ülikooli minna ei saa... Ei, seda ei sõandaks ta eluilmaski... Valetada ei julge samuti... Seegi oleks alatu.

Allani mõtted katkestab kursusekaaslase Luule ilmumine.

«Tere, Allani! Mis siis sina nii üksi istud ja mõtled?»

«Niisama,» kohmab Allan. «Kuule, Luule, mis sa arvad, kas tänapäeval kah veel elab selliseid mehi nagu Werther oli?»

«Ega vist palju küll ole — vōib-olla et sina ehk annaksid mõõdu välja,» naljatab Luule vastuseks.

«Luule, mis sa arvad, et kui me õpetajaks läheme, kuidas me peame tegema,» — Allani nāib sel hetkel enesestmōitetavana, et ta õpetajaks hakkab — meenutades siis oma tegemata eksamit, paran-dab: «kui sina õpetajaks lähed, mida sa teed, kas hakkad Werthereid välja juurima vōi kasvatama.»

«Raske ütelda... Peab vist mõlemat tegema...»

«Jah!» nõustub ka Allan, «me vajame ju teoinimesi; nende saamiseks tuleb tõesti välja juurida liigne puurimine iseenda kallal; aga me vajame ka kõrgete, puhas-te ja pūsvivate tunnetega inimesi, seda osa Wertheris tuleks kasvatada ka nūūd...»

«Vaata, milline veidrik sa oled, ja millist tarka juttu sa ajad,» naerab Luule. «Tōit õelda on hea, et ma sind kohtasin. Mul on sult raha saada. Miks sa Sirje pulmaki-kingi raha pole ära maksnud?» naeratab Luule kelmikalt...

Allani meenub rahatasku otsides, et too Luule pole kaugeltki alati nii malbe olnud. Kunagi esimesel kursusel oli Allani signine-lund temaga riid tooli pärast ladina keele tunnis. Allani oli millegi pärast tund ette valmistamata ja ta oli otsustanud pūgada teiste selja taha, et vähem silma paista. Ka Luule oli tahtnud vähem silma paista. Tōusis ehtne tūli. Luule silmad olid vihaselt lāikinud ja ta oli olnud valmis Allaniile kallale kargama. «Otsekui vihane meiskass!» arvas Allan tookord.

Nūūd meenus talle too kauge sūndmus ja ta oli imestunud, et Luule vōis naeratada nii pehmelt ja soojalt. otsekui poleks ta kunagi «meiskass» olnudki.

(Lōpp)

Mārgusōna «Letipea»

Otsides ja leides

Päevad veerevad kui pāhklid sulle otse oimule, lõõvad mõne mõttekahlvi kõveraks ki küljele.

See, mis eile tundus selge, tana juba kahtlane. Oōde kahtlused kuid kergelt hommik viinud teisale.

Aina otsides ja leides mōnda vōid ka kaotada. Kui on leidud head ja helged, — kaotuski siis rōõmustab.

«VILGE»

Uus kandidaat

TRÜ võõrkeelte kateedril oli suurimaks sündmuseks neil päevil vanemõpetaja Oleg Muti kandidaadiväitekirja kaitsmine. Nimelt 16. märtsil s. a. kaitses ta väitekirja teemal «Substantiivide atributiivse tarvitamise tekkimisest ja arenemisest inglise keeles» Leningradi Riikliku Ülikooli Filoloogiateaduskonna õpetatud nõukogu ees. Temaale oponeerisid filoloogiadoktor prof. I. Ivanova ja filoloogikandidaat dots. L. Solovjova. Eeltoodud

õpetatud nõukogu otsustas ühel häälel anda temale filoloogikandidaadi kraadi.

O. Muti väitekirja on pikema aja hoolsa töö tulemus, selles käsitleb autor inglise keelele spetsiifiliste ühendite nagu *stone wall, morning walk, London fog* geneesi ja levikut. Keeleteadlased ei ole aastakümneid kestnud vaidluste järel jõudnud ühisele arvamusele *stone wall* tüüpi moodustiste olemuse suhtes. O. Muti dissertatsioon on nähtuse esimeseks ulatuslikuks ajalooliseks uurimiseks.

I. MAAROOS

„Võiksime olla maailma parimad...“

Ole mitme aja olid jälle koos ülikooli kergejõustiklased. Suvine hooaeg pole enam kaugel, talvel kogunes nii mõndagi südamele, mis nüüd väljaütlemist tahtis.

Rahvast tuli palju. Ehk aitas kaasa ka see, et tavalise koosolekukuulutuse asemel oli õhtut nimeetatud kergejõustiklaste kokkutulekuks, mis eeldas enamasti.

Kergejõustiksektsooni hooldus-õppejõud Hans Torim tegi kokkuvõtte talvisest treeninguperioodist ja tutvustas eeloleva hooaja võistluskalendrit. Hooaeg tuleb tihe huvitavate võistluste poolest. Kui meie kergejõustiklastel õnnestub võita tugevat TPI kergejõustikukollektiivi, saavad nad õiguse esindada meie vabariigi kõrgemaid õppeasutusi üleliidulisel ametiühingute spartakiadil. Külla on oodata Helsingi ülikooli kergejõustiklasi.

On mõeldud ka neile kergejõustiklastele, kes ei pääse ülikooli paremiku hulka — neid ootavad Kääriku ehituse ja staadion.

Kergejõustiksektsooni esimees Rein Kallasmaa kutsus koosolejaid avaldama oma arvamust mitmete küsimuste kohta — kas korraldada võistlusi miilijooksus, 100 jardi jooksus, et võrrelda tulemusi maailma nende alade paremikuga; kas korraldada heitjaile võistlused hei-

detes mõlema käega jne. Need küsimused kutsusid kohalviibijate hulgas esile elava arutelu.

Kergejõustiklased ise peaksid huvi tundma oma ala tehnika vastu, mitte ootama alati treeneri juhtnööre. Meil on mitmeid filme, mille kaudu saab tutvuda maailma-meistrite ja olümpiavõitjate tehnikaga. Neid võimalusi peaks senisest märksa enam kasutama.

Treener sm. Kalam ütles, et praegu näib meie kergejõustiklastel puuduvat ühine eesmärk ja ühtne kollektiiv. Sektsiooni juhatuses teeb tõsist tööd vaid Rein Kallasmaa. Kui oleks veel 4–5 temataolist meest, kes juhiks ja organiseeriks sektsiooni tööd, võiks see olla senisest palju tulemusrikkam. Ta arvas isegi, et meie ülikool võiks kergejõustiku taseme poolest olla maailmas parimaks. Reservid andekate sportlaste ja heade materiaalsete baaside näol on meil selleks olemas.

Sm. Kalam jutustas, kuidas palju aastaid tagasi tema kodulinnas Viljandis sportlased löid kergejõustikukollektiivi, kus valitsesid tugev seosmine distsipliin ja tõsine suhtumine spordisse. Ka meie võime luua endale niisuguse tugeva ja teotahtelise kollektiivi. Enam

Naiste kõrgushüppe võitis Milvi Haljasmaa (KKO) tulemusega 1.45.

usku oma võimesse ja rohkem aktiivsust!

Kui kõik mured olid südamest räägitud, asuti valima uut sektsiooni juhatast. Üheksa noorteohtelist spordihuvilist hakkab nüüd juhtima kergejõustiksektsooni tööd.

«Et meil oleks ühtne kollektiiv, selleks peame üksteist rohkem tundma kui ainult treeningute ja võistlusreiside kaudu. Meil peaks olema rohkem ühiseid üritusi, puhkeõhtuid. Et need hästi õnnestuksid, ja meil lõbusam oleks, selleks peaksime ka hästi tantsida oskama. Kes ei oska veel, see võib juba täna õppimisega algust teha.» Nende sõnadega avas sektsiooni vastvalitud juhatus lüge Tõnis Leppiku õhtu teise osa — kergejõustiklaste tantsukursused.

K. KALDVEE

TRÜ õngesportlastele

Vastavalt kalaspordiföderatsiooni otsusele kuuluvad kõik seni kehtinud kalasportlaste piletid sel kevadel (hiljemalt 31. märtsiks) ümbervahetamisele uute vastu.

Palume kõiki TRÜ Spordiklubi kalandussektsooni ning Tartu Kalaspordiklubi liikmeid, aga samuti ka neid TRÜ õppejõude, üliõpilasi ja teenistujaid, kes soovivad Tartu Kalaspordiklubi liikmeks astuda, ilmuda ajavahemikus 27.—31. märtsini (incl.) TRÜ kehakultuuriosakonna dekanati, s.o. ülikooli võimlasse (V. Kingissepa tn. 19, II korrus) vana pileti ümbervahetamiseks (või vastava pileti esmakordseks saamiseks) vajalike dokumentide vormistamiseks.

Selleks palutakse kaasa võtta: 1) foto (passipildi formaadis); 2) vana, senine kalasportlase pilet (neil, kellel see on olemas) ja 3) raha kalaspordiklubi liikmemaksu tasumiseks (koos üherubla sisseastumismaksuga rbl. 3.10, varemalt liikmeks astunud aga rbl. 2.10). Samas tuleb tasuda ka USK liikmemaks (30 kop.), sest kuulumine USK-sse on kalaspordiklubi liikmeks oleku obligatoorseks eelduseks.

Dokumentide vormistamist ning liikme- ja sisseastumismaksude vastuvõtmist ülalnimetatud kohas ning ajavahemikus (27.—31. märtsini) teostatakse iga päev kella 14-st kuni kella 18-ni.

TRÜ Spordiklubi kalasektsooni juhatus

Grupp TRÜ paremaid naiskergejõustiklasi. Eest vasakult: Larissa Salomatina, Imbi Helari, Vilve Maremäe, Ille Palm. Taga: Virve Põldsam, Milvi Haljasmaa, Lilli Lipp ja võistluste peakohtunik Aili Paju.

H. RATSEPA foto

Kinost, teatrist ja üliõpilastest

Eesti filoloogia osakonna I kursuse üliõpilastel toimus 15. märtsil temaatiline õhtu: «Kinost, teatrist ja üliõpilastest».

Kuidas üliõpilane suhtub kinosse ja teatrisse?

Palju kerkis üles uusi probleeme ja arvamusi. Analüüsiti näitlejate mängu teatris ja kinos, võrreldi neid ning jõuti lõpuks, väikese üle-

kaaluga teatrientusiastide kasuks, arvamusel, et teater nõuab näitlejalt rohkem kui kino. Kui filmikaader ebaõnnestub, võib selle uuesti teha, teatris aga tähendab viga sidemete kaotamist lava ja saali vahel. Kinos aitab tehnika osatähtsust teha, teatris aga tähendab viga sidemete kaotamist lava ja saali vahel. Kinos aitab tehnika osatähtsust teha, teatris aga tähendab viga sidemete kaotamist lava ja saali vahel.

Mis puutub materiaalsesse küljesse ja ajasse, siis selles küsimuses ühtisid kõikide üliõpilaste arvamusel Reet Vösu omaga. Kinopilet on odavam kui teatripääse. Külalised vabal õhtul «Saluuti», «Komsomoli» või «Kalevit», ei ole vaja raisata kalleid minuteid tualeti peale ning teatripiletite hankimiseks.

Tehnika on muutnud kunsti rahvale kättesaadavamaks ja odavamaks. Leninil oli õigus, kui ta ütles, et kõigist kunstidest kõige tähtsamaks tuleb pidada kinokunsti.

M. TULVA

AINO RAIDLA

ja ENDEL TOPNIK

Õnnerikkaid aastaid ühisel eluteel soovivad III kursuse matemaatikud.

TEADAANDED

di on lubatud osa võtma ka mitme võistkonnaga.

Ootame rohket osavõttul TRÜ Spordiklubi

TRÜ KINOLEKTUORIUM

Täna kell 19

Loeng «Nõukogude patriotismist ja proletaarsetest internatsionalismist». Lektor J. Kalits.

Film «Proloog».

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemannil nim. trükikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbril hind 2 kop. Tellimine nr. 2921. MB 01569.

ESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU

AP

Kõigile noormeestele

Imelik jutt too käitumisasi, eks ole? On ju mõned eakamad inimesed igal sobival — ja vahel ebasobivalgi — kohal valmis rääkima sellest, et «küll see tänapäeva noorsugu on lõtvade kommetega, meie ajal oli see teistsugune». Võib-olla oligi. Kuritegusid oli siis mõnevõrra rohkem kui tänapäeval, peaaegu iga tantsukoha läheduses välkused vahetevahel pussid ja... Stopp, stopp — jätkame meiega omalt poolt liialdused ja vaadake selle asemel, kas meie käitumises ja kommetes on tõepoolest viigu, mida saaksime parandada. Enda uurimiseks võime kasutada kasvatuse aluseid väikeste testi. See loomulikult ei ole võimaline muuks, kui kõrvaldada mõningaid külgi meie olemises ja käitumises, aga sellisena ei võid see anda väikesi viiteid selle kohta, mis suhtes peaksime parandama oma käitumist, et teha endi ja oma kaasinimeste olemasolu veidi meeldivamaks. Küsimus ei ole mingisugusest mõistatamisest ega nuputamisest, kus õige vastuse leidmisel võib esineda raskusi. Et vastata allolevatele küsimustele selgelt ja või ei, on vaja natuke ausust. Ilma viimati mainitud ei ole meie teksti tulemustest kõige vähematki kasu, pigem vastupidist!

Kui oled alljärgnevatel küsimustel vastanud, arvuta saadud punktid kokku, siis saad teada testi tulemused.

	Punktide arv	
	ja	ei
1. Kui kõnnid tänaval oma sõpradega, kas Sa võtad osa nende valjuhäälest lärmistamisest ja märkuste hüüdmisest tänavakõndijale?	0	5
2. Kas Sinu arvates on 14 cm laiune püksisäär sobivam kui näiteks 21 cm laiune?	0	2
3. Kas jäät teretamata (või pöördusid vaatama lähimat vaateakent), kui näed oma tuttavaid, kes Sulle väga ei meeldi?	0	4
4. Kas võimaldad ennast vanematel inimestel enne tervitada, ruttamata ise seda esimesena tegema?	0	3
5. Kui kohtad pakasega väljas tuttavat, kas võtad kinda käest, kui annate teineteisele kätt?	3	0
6. Kas Sa vilpad pöödlaga, kui palud tüdrukut endaga tantsima?	0	4
7. Kas vestled kinos ja teatris oma kaaslastega etenduse ajal?	0	3
8. Kas Sa meeleldi ruttad edasi jutustama Sulle usaldatud saladusi?	0	4
9. Kas Sinu arvates võib noaga vliia toitu suhu, kui selleks otstarbeks on olemas ka kahvel?	0	3
10. Kas Sinu taskurätik on niisuguses korras, et võid seda kasutada teiste juuresolekul (kui see puudub, tuleb ka 0 punktil)?	3	0
11. Kas Sa kodus kugistad oma söögi, lugedes ajalehte või mingit muud väljaannet?	0	2
12. Kas Sinu arvates on 2–3 tundi küllalt pikk aeg selleks, et tühjendada üks limonaadipudel baaris?	0	3
13. Kas küüned püsivad Sinu arvates parajalt lühikestena, kui neid iga päev natuke närida?	0	2
14. Kas Sinu küüned on praegusel hetkel vabad «leina-äärtest»?	4	0
15. Kas Sa lööd korralikult oma kingad lalkima?	3	0
16. Kas Sul puudub nõrpe praegu seljasolevatel rõivastel?	0	2
17. Kas Sa oled tähelepanelik oma vanemate ja õdede tähtpäevade suhtes?	4	0
18. Kas Sinu arvates on uljas hüüda tänaval võõrastele tüdrukutele niisuguseid sõnu, mida Sa koduste kuuldes ei taha lausuda?	0	6
19. Kas Sa avad ukse endast vanemaile isikutele ja naistele?	4	0
20. Kas jääd sõidukis istuma, kui näed seisvas teisi, kes rohkem vajaksid istekohta?	0	4

Käitumistesti tulemused.

69–58 punkti. Testi punktide tippu jõudnu võib olla rahul oma käitumisega ja kommetega. Täiuslik ei ole muidugi keegi, seepärast pole põhjust enesega rahulolemiseks.

57–48 punkti. Ka neisse arvadesse pääsenu võib ennast pidada suhteliselt viisakalt käitunud isikuks. Siiski käitumiskonaruste lihvimine ei teeks loomulikult paha.

47–37 punkti. Selle punktide arvu piirides liikuvaid inimesi võidakse juba mõningates olukordades vaadata natuke imelikult — mitte täiesti põhjuseta! «Käitumisoperatsioon» ei oleks seega halb.

36–23 punkti. Selle rühma tüübid võivad olla küllaltki luugupeetud oma sõprade ringis, aga märkavad kindlasti õige varsti, et ka kaasinimeste olemasolu tuleb arvesse võtta.

22–11 punkti. Siia rühma kuuluvad on vist isegi märganud, et mitte suuguil igal pool ei vaadelda neid heatahtlikult. Radikaalne ja kiire käitumistavade reguleerimine on vältimatu.

10–0 punkti. Siia rühma kuuluvad peavad vist endid tähelepanudavateks «näguks». Neid tuleb enne kõike kahetseda, sest alatine riid ja nägelus oma ümbrusega on lõppude lõpuks ebameeldiv ka selle põhjustajale.

Soome ajakirjast «Terä»

„Elav ajaleht“

Ajaloo-osakonna IV kursuse üliõpilased viibisid pedagoogilisel praktikal Tartu 7. Keskkoolis. Kiiresti möödus praktikaks ettenähtud aeg ja nüüd, tagantjärele, on hea meelde tuletada huvitavaid momente, ebaõnnestumisi ja kordaminekuid.

Eriti meelde jäävaks sündmuseks koolis oli rahvusvahelisele naiste-päevale pühendatud «Elava ajalehe» väljaandmine, mida üliõpilased aitasid ette valmistada.

Päevakohane juhtkiri moodustas ajalehe esimese lehekülje. Teine lehekülj koosnes kolmest hästi läbitõeldud intervjust — eaka õpetaja, pensionäri ja abiturientidega. Intervjueritavad jutustasid oma elust, soovidest ja tuleviku-plaanidest. Kolmandal leheküljel töid õpilased huvitavaid fakte Kuuba ja Alžeeria naiste vabadusvõitlusest ja naisliikumise algusest Eestis. Rubriigis «Kas teate, et...» loeti ette kilde maailma naiste elust, tööst ja võitlusest. Neljas, nn. kirev lehekülj koosnes lühikestest huumori- ja satiiripaladest, teadetest, kuulutustest jne.

Selline kuiva tähtpäevaktuse asendamine uudse ja huvitava vormiga meeldis nii kooliperale kui ka praktikantidele.

Miks ülikoolis ei tunta huvi «elava ajalehe» vastu?

P. GREENBAUM

Rohket õnne ühisel eluteel

THU KUMMILE

ja

VELLO LUNIALE

soovib raviosakonna IV kursuse.

* RSK *

TRÜ rahvaste sõpruse klubi jätkab oma tööd sellega, et hakkab koguma materjale oma muuseumi loomiseks, hakkab andma saateid ülikooli raadiosõlme kaudu, organiseerib kirjavahetust välismaaga sõprusühingute kaudu ja ka venasvabariikide ülikoolidega, korraldab huvitavaid loenguid ja ekskursioone, rahvaste sõpruse õhtuid.

Kõiki üliõpilasi ja õppejõude, kes on huvitatud RSK tööst, palume registreeruda klubi liikmeks ülikooli komsomolikomitees kuni 1. aprillini.

RSK korraldab komitee palub kõiki üliõpilasi ja õppejõude, kes on käinud huvitavatel matkadel välisriikides või teistes liiduvabariikides, panna kirja oma muljed ja tuua need kasutamiseks meie ülikooli rahvaste sõpruse klubile. Muljeid võib esitada ka suulisel vormis (magnetofonilindile). Samuti vajab klubi oma vitriinide jaoks suveniire ja fotosid, palume need tuua komsomolikomiteesse.

LAULUSÕBRAD!

Homme avaneb teil järjekordne võimalus kuulata kauneid laule ülikooli aulas. Seekord on meie külaliseks Välismaaga Sõpruse ja Kultuurisidemet Arendamise Eesti Ühingu segakoor Ants Söödi juhatusel.

Kuiigi koor on alles noor, on ta edukalt läbi teinud juba mitmed tuleproovid: andnud kaks iseseisvat kontserti «Estonia» kontserdisaalis, olnud koos oma dirigendiga eksamitules konservatooriumi õppejõude ees ja mitmel korral tervitanud oma lauludega Tallinnasse saabunud välismaa delegatsioone.

Koor esitab peale mitmesuguse maade rahvalaulude J. Sibeliuse sümfoniilise poemi «Snofrid», T. Kuula «Päikesetõusu», K. Türrpu «Talvise õhtu» jt.

Kontserdil on kaastegevad ENSV teeneline kunstnik Harri Vasar ja Enn Seep.

VILVE PALUMÄE

ja

MÄRT TÄNAVA!

Säragu teile alati õnnepäike!

Viienda kursuse vene filoloogid

Kommunistlik tervitus ELKNÜ TRÜ organisatsiooni IX konverentsile!

Kõigi maade proletarlastel, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNÜ komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 11 (477)

Reedel, 31. märtsil 1961

XIV aastakäik

Meie ülesanded

Ülikooli komsomoliorganisatsiooni konverentsid on olnud suursündmusteks ülikooli elus. Kahtlemata kujuneb selliseks ka homme algav ELKNÜ TRÜ organisatsiooni IX konverents.

Mida ootab ülikooli kollektiiv komsomolikongressilt? Ta ootab eelkõige seda, et konverentsil saavad igale kommunistlikule noorele selgeks meie Kommunistliku Partei poolt püstitatud ülesanded kommunismi ülesehitamise seitseastaku kolmandaks aastaks, et iga õppiiva noore kommunistliku maailmavaate kasvatamise ülesanded oleksid seotud nõukogude rahva ees seisvate suurte ülesannetega.

Ta ootab, et üldrahvalik hüüdlause «Elada, õppida ja töötada kommunistlikult!» leiaks rakendamist ka ülikooli kollektiivis, sest meie ei taha maha jääda Nõukogudema parimate inimeste — kommunistliku töö kollektiivide ühiskondlikest saavutustest.

Meie kollektiivi poliitiline kasvatus, kursustel tehtav poliitiline kasvatus, parteiline propaganda, poliitilised informatsioonid, esteetiline kasvatus, ateistlik ja internatsionaalne kasvatus paljudes meie õpperühmades jätab veel soovida. Üksikute üliõpilaste juures ilmneb väikekondlikku poliitilisust, siplemit religiooni-igandites, printsipiitust ükskõiksust ja sõbramehelikkust distsipliinrikkujate, loodrite, lõnguste ja muidusööjate suhtes. Loodame, et konverentsil need väärtused paljastatakse ja näidatakse teed ja vahendid nende väljaroomimiseks meie üldiselt tervest kollektiivist. Loodame, et NLKP XXII kongressi kokkutuleku tähistamiseks korraldatava kommunistliku kasvatus konverentsi küsimused leiavad täies ulatuses arutamist ja konkreetset lahendamist.

Õppetöö, loengute ja üliõpilaste iseseisva töö küsimused erutavad ülikooli kollektiivi ja nõuavad parandamist.

Ühiskondliku elukutse, lisaspetsiaalsuste, pedagoogimeistlikkuse omandamise, pioneeritöö jne. küsimuste arutamine ei tohiks konverentsil silmapaari vahele jääda.

Loodame, et ka kunstilise isetegevuse, kehalise kasvatus, töökasvatuse ja suviste tööde küsimus päevakorda kerkib ja ilmnud lüüdnud komsomoli abiga kõrvaldatakse. Pole kahtlust, et komsomolihituste abistamine jääb ülikooli kommunistlike noorte ja kogu üliõpilaspere auasjaks.

Kommunistlikud noored on alati olnud Kommunistliku Partei abilisteks, on olnud selleks reserviks, kust partei on saanud uut täiendust oma ridadesse. Arutagu konverents kõiki oma küsimusi, lähtudes leninlikust põhimõttest — olla ustav ja abivalmis Kommunistliku Partei ürituste elluviimisel.

Häid tulemusi teie tööle, konverentsi delegaadid!

Suur murrang

Nii nagu iga tähtpäev, sunnib ka eelseisev ülikooli komsomoliorganisatsiooni konverents paralleelsele tömbama nüüdse ja omaaegse komsomolitöö vahel. 1947—1949. a. olin tihedalt seotud ülikooli komsomoliorganisatsiooni ees seisvate ülesannete lahendamise. Palju tuli siis tegelda taastamistöödega ning kolhooside abistamisega. Kuigi sellel alal tehti ära suur töö, tundus, et puudus õige lüüdnud üliõpilased suhtusid sellesse kui mingisse paratamatusse lisakohustusse. Kolhoositööd peeti asjatult ajaraiskamiseks ja suhtuti sellesse üleolevalt.

Rea järgnevate aastate jooksul ei puutunud ma otseselt kokku ülikooli komsomoliorganisatsiooniga ja üliõpilastega. Opetajana tööles hakates nägin, et püüdis vana arvamus: osavõtt füüsilisest tööst üliõpilastele eriti ei meeldi ja nad suhtuvad sellesse endiselt. Siis aga juhtus 1959. a. sügisel ehitajate õhtu. Õhtu oli suurepärase, sõnavõetud siirad ja huvitavad. Kui aga üliõpilased võimsate kiiduavaldustega võtsid vastu prorektor Sildmäe ettepaneku töötada järgneval aastal kahekordselt, olin sõna otses mõttes hämmastunud. Oma mõttes püstitasin murrangutähtse üliõpilaste suhtumises ühiskondlikku töösse ja eriti füüsilisse töösse.

See oli tõeline murrang, oli komsomoliorganisatsiooni tohutu tähtsusega võit noorsoo kasvatamisel kommunistliku töössuhtumise vaimus. Ja nüüd, komsomolikongressi eel, tahaksin ülikooli komsomoliorganisatsiooni õnnitleda selle ja järgnevate saavutuste puhul ning soovida, et komsomoliorganisatsioon jätkaks sama suunda

edaspidigi. Andku eelseisev konverents oma panus uue, kommunistliku ühiskonna inimese väärtuslike joonte, eeskätt aga kommunistliku töösse suhtumise kasvatamisel.

J. KALITS,
TRÜ komsomoliorganisatsiooni sekretär
1947—1949

19. märtsil 1961.

90 Tartu Üliõpilasmeeeskoori laulijat maestro R. Ritsingu juhendamisel laulavad Moskva oblasti Stšolokovo rajooni kultuuripalees. See esinemine oli esimene kaheksast sõprus-

Vastuvõtt Moskovas 18. märtsi hommikul.

Ajaloos-Keelteaduskonna olümpiaadiõhtul esitasid N. Truu ja P. Järve alam-austria rahvatantsu «Lendler».

Sellest on vaja rääkida

Kolmandat aastat elab meie maa seitseastakus. Selle aja jooksul on toimunud suured muudatused. Üha laiemalt alustub nõukogude inimese loodus, üha rohkem ja rohkem uut loob nõukogude inimene oma võitlejakatega.

Meie ees on suured ülesanded. Igaüks peab neid teadma, igaühe kohus on oma kohal neid ellu rakendada, aidata kaasa üldisele edasilükkumisele.

Ja siin on kõigepealt vaja suurt kirge oma töös.

HARJUMUS JA EELSEISEV

Enamik meist on kasvanud nõukogude võimu päevil. Oleme harjunud kõige sellega, mis meile on antud.

Võib-olla on kõige tähtsam ja vajalikum tunnetada ja näha seda, mis asub igapäevase, ning eelseisva vahel. Tuleb näha, mida on vaja viia töösse, õpingutesse, teadvusse selleks, et jõuda edasi.

Kuid vahel on meie noortes kleepunud sellist harjumuslikku, mis tuleb halastamatult prügimäele saata. Me ei taha siin rääkida suurtest pahedest, mis vahel välja löövad, vaid just näilistest pisiasjadest, mis küllaltki segavad edasilükkumist.

Selleks on harjumus lugeda poolikut juba lõpetatuks. Selleks on harjumus vahel näha ainult pabereid, arve ja fakte, mitte aga elavaid inimesi — nende arvude ja faktide sügavamat sisu. Selleks on harjumus mitte pöörata tähelepanu väikestele puudustele, ülesannete mitteäitumisele, kui need ei too kaasa suurt nurjumist.

Seepärast on vaja rääkida tööst ja ausast juttu kõigest sellest, mis segab inimesi muutumast veelgi paremateks.

DISTSIPLIINI ILU

Tahtmatult meenub üks juhtum. Kavas oli koosolek «Uut nõukogude inimeste näojoontes». Sekretär valmistas ette ürituse kava,

leppis kokku paljude inimestega. Kõigilt kuulis ta kindlaid lubadusi ja ilusaid sõnu juba tärnitud kavatsustest. Päevad möödusid, ettekanded ja sõnavõetud valmisid, juba keesid valdusedki gruppis. Ka üritus õnnestus, kuid siiski jäi sekretäri südamesse üks okas torkima. Koosolekupäeva hommikul oli üks esinejatest teatanud, et peab minema õhtul sõbra sünnipäevale ning järelikult ei saa tulla. Hea oli, et sekretär oli ka ise teemaga tutvunud ja ettekande pidas ta ise. Kogu päeval kiiruga koostatud ettekande mõtte, jõe ja kire pani ta sõnadesse:

«Lugupidamine ja austus iga kaaslaste töö vastu, kohustustunne kollektiivi ees ja antud ülesannete hoolikas täitmine — see on sügavale juurdunud meie inimestes!»

Mõni aeg hiljem sama noormees, kes jättis tulemata koosolekule, süüdistas sekretäri:

«Miks mina peaksin sekretäri järel jooksma — tulgu ise palga-»

ELKNÜ TRÜ IX konverents toimub 1. ja 2. aprillil. 1. aprillil algus kell 15, 2. aprillil kell 10 ülikooli aulad. Delegaatide registreerimine algab kell 14.

Osakondade sekretäre palub ELKNÜ TRÜ Komitee ilmuda ko-

päeval minu juurde ja võtku liikmemaks ära. Selleks ta on ju valitud. Minu mure see pole!»

Selleid inimesi pole palju, kuid siiski kohtub üks mõte: nõudes valitud komsomoliaktivilt hoolitsust ja armastust inimeste vastu hinnakem väärtuselt ka nende tööd ning vaeva.

Kollektiivi usaldus iga oma liikme vastu, iga liikme usaldus kollektiivi vastu ja vastutustunne — need muudavad meid tugevaks.

Sõpruse kontserdid

mitte propaganda- ja agitatsiooniosakonna juhataja asetäitja sm. K. Jašina:

«Organiseerisime puhkepäeva põllumajanduse eesrindlastele. Tahtsime, et see päev oleks innustuseks meie suurepärasele töötajatele nende võitluses NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumi otsuste täitmisel. Seepärast palusime teid meile laulma. Meie kõikide lootused täitusid. Iial ei saa unustada teie sütitavat laulu, mis meie meeli köitis. Suur, suur tänu teile. Kogu meie rajooni põllumajandustöötajad soovivad teie kollektiivile suuri loomungulisi võite ja palume teid veel kord sügisel endale külla. Tahame näidata, et täidame ja ületame endale võetud kohustused. Selles aitab meid teiega sõlmitud sõprus, teie südamest tulnud meie südameteni jõudnud laul».

Koos meiega esines Tšeljabinski metallurgide segakoor. Meie R. Ritsing ja nende M. Kaplinski vestlesid südamlukult ja asjalikult koorilaulust. Maestrod vahetasid noote.

«Ootame teid Uraalidesse! Edu, õnne, kordaminekut — sõbrad!»

Kui iga kommunistlik noor ei unusta seda hetkekski, siis kaob meie elust paljugi, mis on halb ja iganenud.

Ja selles peitubki distsipliini ilu ja harmoonia. Siis pole distsipliin enam pealesunnitud meie elus, vaid sisemine vajadus, mida armastatakse ja hinnatakse.

MITTE VIRISEDA!

On kahesugust suhtumist antavasse komsomoliülesandesse. Ühtedelt kuuled reibast vastust: «Saab tehtud!» ja jutt veereb ülesande arutamisele. Teistelt aga hakkab tulema vastuväidete lavin — üks mõjukam kui teine. Varsti jääb midagi ei tee. Telsal aga kuuled noormees inimesi kurtvat igavust, üksluisust ja tegemas ettehelteid, et komsomoliorganisatsioonis midagi ei tehta.

Milleks aga viriseda ja väikekondlikult kaubelda? Kui palju aega, nii oma kui võõrast, sellega raisatakse; kui palju peavali ning vaeva sellega teistele tehakse.

Kuulsin hiljuti komsomolikomitees järgmist kõnelust.

Sekretär: Töölisnoorte kol viijab konsultanti vene keele alal.

mitesse 1. aprillil tund aega enne konverentsi algust, s. o. kell 14.

Osakondade ja teaduskondade seina- ja fotolehed palub ELKNÜ TRÜ Komitee tuua laupäeval, 1. aprillil kella 12-ks peahoone 3. auditooriumisse.

Grupiorganisator: Et lähel Nad ei hakka nagunii tunnis käima! Ja üldse, miks raisata aega mõnele üksikule — iseeni, kui 10—15 tükki.

Sekretär: Kust te teate, et ei hakka käima? Teil pole seal ju veel tunde olnud.

Grupiorganisator: Tean. Alati on nii. Nad ei taha üldse õppida. Mis meie neist sunnime. Mille pole sellest kopika eestki kasu. Teises koolis on, raiska ainult käimise aega!

Sekretär: Kuid te pole ka alati kohal olnud...

Grupiorganisator: Ei saa, õppida on vaja ja...

Sekretär: Aga teised, kas nemadki ei ütle teile kohta seda sama — milleks raisata aega asjata käikudele.

Grupiorganisator: Nemad ju peavad õppima, mitte meie. Meil on tohutult palju tegemist, ei jõua — olgu nemad aktiivsed.

Jah. Kommentaarid on liigsed. Liiga vähe on huvi ja kirge oma töös. Liiga palju on tulutut virisemist!

Mitte viriseda!

Seda loosungit peaks ikka ja alati oma silmade ees nägema iga kommunistlik noor ja kõikjal ning kõiges ka järgima. On vaja, et üles annet saades ja ka oma tegudes kütsiks igaüks nagu Jack Londoni kangelane Filipe Riviera: «On see revolutsiooni heaks?» — ja vastavalt ka tegutseks.

KASVAGEMI

On hea, et me alustasime diskussiooni poliitinformatsioonist. On aga halb, et me ei taha jõuda kaugemale samadest võtetest ja meetoditest, mida me kasutasime juba keskkoolis.

Ikka me räägime referaatidest, kus keegi meist esineb valmis seisuksotadega (ilmingimata õigetega kuni viimase silbi ja täheni). Nendes referaatides piirduakse sündmuste välise käigu vaatlemisega,

(Järg 2. lk.)

Rohkem ettevõtlikkust! Sõpruse kontserdid

Esmaspäeval toimus ülikooli õppekomisjonide esindajate nõupidamine.

Nõupidamisel esitati mitmeid häid ja asjalikke ettepanekuid.

Sm. Tammur. Õppekomisjonid on täitnud halvasti oma ülesandeid. Senini on nad näidanud oma initsiatiivi ainult stipendiumide määramisel. On õigustatud küsimus, kas õppekomisjonid on üldse vaja.

Õppekomisjonid peaksid suure tähelepanuga organiseerima üliõpilaste iseseisvat tööd. Oleks vaja välja selgitada, kui kaua kulub süstemaatilise töö juures aega, et ette valmistada kahe-tunnilist seminari. Põhjusteta puudumiste

küsimuse peaks kursuse ise lahendama.

Sm. Saag. Vanemad üliõpilased peaksid andma noorematele asjalikke näpunäiteid tunniplaanide koostamisel ja õppeplaanide parandamisel. Õpetöö ülikoolis peaks põhinema seisukohal: «Oled ülikooli tulnud — õpi, ei taha õpida — mine ära. Ei saa aru — aitame.»

Füüsikaosakonna esindaja. On inimesi, kes tõesti töötavad, istuvad raamatukogudes, teevad teaduslikke töid. Õppekomisjonil peaks olema õigus vabastada niisuguseid üliõpilasi mõnest loengust.

Sm. Mikelsaar. Õppekomisjonidel on suured ülesanded. Neil

on juba olevik ja suur tulevik. Kui me praegu eksime, siis on asi selles, et õppekomisjon pole leidnud veel oma õiget kohta.

Mida suuremat tarkumust õppekomisjon näitab, seda suuremad õigused ta endale saab.

On õige, et olemasolevad õppeplaanid pole enam ajakohased. Oleks ideaalne, kui saaksime kehtestada 28-tunnise töönädala. Küsimust pole kerge lahendada, see nõuab aega.

Õppekomisjonil on suur ülesanne: valmistada üliõpilasi ette loengute vabakuulamiseks.

A. VINN

Töömehe käepigistus.

2.

20. märtsil 1961.

Hommikupoolel jõuame veidi ringi vaadata Moskva Riikliku Ülikooli peahoones, kuhu me oleme kõik majutatud. On ikka müra! Oleks vaja neljandik talle juurde ja kõik tartlaste perekonnad võiksid elada ühe katuse all. Ohtu esineb Moskva Televisiooniteatris. See fakt ütleb juba ise endast, millise suurepärase võimaluse andsid meile Moskva sõbrad eesotsas Ulevenemaalise Kooride Ühingu aseesimehe M. V. Tolmatšovaga selleks, et saaksime end tutvustada.

KAS VÄHENDADA

Kindlasti on iga osakonna ja veel rohkem erinevate teaduskondade õppetöös oma isearasused. See on üks põhjusi, miks alljärgnevat kirjutatud. Teiseks «väljajutusjaks» oli meie ajalehe 3. märtsi numbris ilmunud sm. Mikelsaare artikkel «Loengud või ilma»

Minu seisukoht on selline: loengutel on omal kohal asendamatu eel- ja järeltöö. Sm. Mikelsaar märgib oma artiklis hea ettekande eelseid (kuigi ta ei pea neid asendamatuks). Toaksin ka omalt poolt mõningaid jooni, mis iseloomustavad häid

loenguid: loeng olgu sisutihed. Peale aja kokkuhoiu arendab see kuulajate-konspekteerijate tähelepanu; loengus peab olema mingi sisemine pinge, mis oleks nagu vastand olukorrale, kus esikohal on lektor neutralisatsioon, õigmini ükskõiksus selle suhtes, mida ta räägib; lektor «lugugu» peast. Nii on kuuldu kõige veenvam ja meeldejäävam; loeng olgu kasvatuslik; Kuid mida mõista «kasvatusliku» all? Kas ehk seda, et loengul käi-

mise nõue kasvatab distsipliini? Distsipliini vajadust eitada ei või, kuid sellise distsipliinikasvatuse kohta on küll väga õigesti rääkinud sm. Mikelsaar.

loengute arvu?

Mõiste «kasvatuslik» haarab minu arvates kõike, mis tekitab inimeses vajadust, tahet, püüet saada paremaks. Ja sellepärast on iga hea loeng juba oma olemuselt kasvatuslik.

Milline oleks õige vahetud loengute ja ise-

seisvalt materjaliga tutvumise vahel?

Loengud on asendamatu, kui programmis nõutud materjali «läbivõtmiseks» on ette nähtud vähe aega. Nii näiteks oleks farmaatsiaosakonnas raske ette kujutada olukorda, kus anatoomiat

ja biokeemiat tuleks õpida iseseisvalt, ainult kirjanduse alusel.

Teiseks, loengud on iseenestest mõistetavalt vajalikud siis, kui sobiv kirjandus mingi distsipliini kohta on vähe kättesaadav.

(Järg 4. lk.)

Sellest on vaja rääkida

(Algus 1. lk.)

lisatakse sellele igavesed töed marksismi-leninismi alustest — ja arvatakse, et meie kohus on täidetud. Selleks jätkub paari perioodika juhtkirja ja mõne artikli läb lugemisest ning teatud oskusest võõraid mõtteid ühtsesse tervikusse sulatada.

Meist paljud on läbi viinud vestlusi sündmustest Kuubal, konstateerinud lakooniliselt fakte ja deklareerinud: «Kuuba on asunud iseseisva arengu teele.»

Kuid kas kuskil on korraldatud vestlusi, diskussioone teemal «Kuuba revolutsioon, tema iseloom, arenguperspektiivid ja liikumapanevad jõud»? Vaevalt küll! Selle kohta pole ilmunud ammendavalt põhjalikku materjali ja olemasoleva tervikliku sulatamiseks, analüüsimiseks on vaja iseseisvat mõtlemist, loomingulist lähenemist teemale. See aga on just see, mis teeb poliitinformatsiooni nii vajalikuks ja kasulikuks. — Ja just seda iseseisvat poliitilist mõtlemist me sageli nagu kardaksime ning peaaegu kunagi poliitinformatsioonides ei näe, kuigi just seda me peaksime endas ja igas noores arendama, kasvutama.

KRIITILISI

Matemaatika-Loodusteaduskonnas arutati hiljuti partei lahtisel koosolekul teadusliku töö olukorda. Mõttevahetuse tulemusena võeti vastu otsus, milles juhatakse tähelepanu nii teaduskonna sisemistele võimalustele kui ka palutakse TRÜ juhtkonnal võtta kiireloomulisena päevakorda rida abinõusid teadusliku töö paremaks teaduskonnas. Avaldame alljärgnevalt sm. Ülo Kaasiku ettekandest kriitilisi märkmeid raskuste ja puuduste kohta, mis praegu tõsiselt häirivad teaduskonna iga aastaga viljakamaks ja rikkamaks muutuvat teaduslikku tegevust ning mille kõrvaldamine avaks uusi laialdasi perspektiive.

Teaduskonnas tehtava uurimistöö edukuse üheks oluliseks näitajaks on

TEADUSLIK PRODUKTSIOON

milli keskmine tase on enam-vähem rahuldav. Nii on teaduskonnas töötajad trüki avaldand või trüki suunanud (peasjalikult viimase viie aasta jooksul) 12 monograafiat, 664 teaduslikku artiklit (neist 208 väljapoole vabariiki), umbes 250 mitmesugust teaduslikku lühiteadet, 50 õpikut ja loengukonspekti, üle 300 populaarteadusliku artikli, 44 tõlget jne. Kahjuks jaguneb aga teaduskonna õppejõudude pere kaunis järsult «kahte leeri» — produktiivseteks ja peaaegu mitte midagi teinuteks. Üle kolmandiku teaduslikust produktisioonist on andnud ainult kateedrijuhatajad. Reas kateedrites (geneetika ja darvinism, teoreetiline füüsika, üldfüüsika) on kogu produktisiooni andnud vaid üksikud isikud.

UURIMISTEMAATIKA

alal on teaduskonnas kujunenud ja kujunemas rida kompaktsed tänapäeva teadusele iseloomulikke tee-

masid ning probleeme, mille uurimisest võtavad osa mitme kateedri kollektiivid (tahkete kehade luminesents, matemaatiline lingvistika, biomatemaatika). Tõsisemalt tuleks hakata tegelema teaduskonnas veel biofüüsika ja biokeemia küsimustega. Bioloogiaosakonnas tuleks oluliselt laiendada eksperimentaalseid uurimusi.

Teiselt poolt on reas kateedrites (üldine füüsika, zooloogia, teoreetiline füüsika, geomeetria, analüütiline keemia, geograafia) temaatika liigselt killustatud, see ilmselt takistab teaduslikku tööd. Ka kõige aktuaalsema teema uurimine üheainsa isiku poolt jääb paratamatult pinnapealseks. Tänapäeva teadust teevad aga reeglina kollektiivid.

Teadusliku töö

ORGANISEERIMINE JA JUHTIMINE

jätub mitmes loigus soovida. Juba temaatika killustatus viitab puudustele töö organiseerimises. Kuid isegi suhteliselt kompaktses temaatika olemasolul korral juhtub, et osa kateedri kollektiivist töötab faktiliselt omapead. Sellise olukorraga on tegemist kõigis neis kateedrites, mis selgelt jagunevad aktiivseteks ja passiivseteks liikmeteks. Eriti silmatorkav on see geneetika ja darvinismi kateedri puhul, kus enamiku töötajate juhendamine praktiliselt puudub.

Suureks takistuseks teaduslikus töös on

SUUR LOENGULINE KOORMUS

Enamikus osakondades on õppekoormus suurem isegi ettenähtud normidest, ulatudes õppejõu kohta aastas 900—1000 tunnini. Lisades siia veel rohked ühiskondlikku laadi ülesanded, mis on suured just aktiivsematel teadlastel, selgub, et uurimistööks jääb tõepoolest liiga vähe aega. Ka ametlikud õppetöö normid on ülemäära suured, samuti ei peeta neis arvestamisvääriks loengute ettevalmistamist. Seega tuleks siin kõrvuti sisemiste võimaluste ärakasutamisega (loengute vähendamine, konspektide trükkimine) taotleda ka ametlike normide muutmist.

Tänapäeva teaduse nõudeks on suhteliselt

KALLIHINNALINE APARATUUR

Selle saamisega on aga ülikoolis raskusi. Vajalike summade hankimiseks on siiski olemas enam-vähem sobiv võimalus — lepingulised tööd. Kahjuks pole aga mitmed kateedrid (geneetika ja darvinism, taimefüsioloogia) seda võimalust seni küllaldaselt kasutanud. Ei ole ei ülikooli ega vabariikliku kes- ja kõrgema erihariduse komitee varustusosakonnad osutunud võimalisteks seadmete muretsemiseks ka siis, kui vajalikud summad on olemas. Paljudel teadlastel tuleb endil tegelda aparatuuride hankimisega, sõita selleks ringi mööda kogu Nõukogude Liitu. Keemiaosakond on hädas selle tõttu, et materjalide ja reaktiivide muretsemiseks pole fonde.

Teaduskonnas ei ole osakonda, kus suuremal või vähemal määral ei avaldaks tõsist takistavat mõju

RUUMIDE NAPPUS

Olukorda peetakse lahedaks seal, kus ühes ruumis töötab «ainult» 4—5 inimest. Tuleb väga energiliselt hakata taotlema matemaatika-füüsikakorpuse ja bioloogiajaama kiiret ehitamist. Peab astuma samme praegu EPA käes olevate ruumide vabastamiseks.

Raskustega on seotud praegu kõikides teaduskondades vajaliku

TEADUSLIKU KIRJANDUSE SAAMINE

Meie teadusliku raamatukogu rahalised fondid väliskirjanduse (ajakirjade) tellimiseks on äärmiselt napid; pealegi kulutatakse neid kuni viimase ajani juhuslikult, ilma vastavate erialade spetsialistidega konsulteerimata. On tingimata vajalik

21. märtsil 1961. Laulsime kolm tundi vene ja nõukogude kuulsamate kunstnike taimelavas — Moskva Riiklikus Konservatooriumis. Erutus oli suur. Vaikne saal oli tulvil «spetsse», nende hulgas «spetside spets». Nõukogude Liidu rahvakunstnik, konservatooriumi direktor professor A. V. Svešnikov.

«Kuulasin koori suure naudinguga. Te olete tõelised muusikud, oma ala entusiastid. See toob teile suurt au. Suur vene tänu, kallid sõbrad. Edu teile teie õilsas tegevuses — meie armsaima kunsti — koorilaulu viljelemises.»

Moskva Riikliku Ülikooli peahoone ees.

Vabanegem iganditest!

Rohkem kui 3000 aastat tagasi oli juudi karjakasvatataval erilne kevadpüha — karja esimesest juurdekasvust kõrbe kurjadele vaimudele lamba- ja kitsetallede ohvriks toomise päev. Sellega loodeti kurje vaimu armuliseks teha ning karja päästa hukkumisest ja haigustest. Talle tapmise kommet «lunastusohvrina» nimetatigi «paasaks», mis juudi keeles tähendab «armuliseks tegemist».

Ristiusu kirik laenas paasapüha muistsest juudi usundist ja andis sellele teise tõlgituse. Hiljem hakkas «lunastusohvrina» kristlikus religioonis esinema müütiline Jeesus Kristus.

Paljudel teistel muinasrahvastel analoogiliselt muistsele juudi usundile jumalad kannatasid, surid ja tõusid kevadel surnuist üles.

«Lihavõttepühade» ajal toimetatavad kombetalitused on muistse inimese jõuetuse näitamiseks looduse ees.

Kaasajal viivad lootused haudatusele elule usklikke kõrvale igapäevast ülesehitustööst ja Nõukogude riigi ees seisvatest suurtest ülesannetest. Inimesed ise on oma õnneliku elu sepad. Ülesehitustöö muutub ka inimeste suhtumine religioonis, ka need inimesed, kes veel tähistavad religiooside pühi võib-olla küll traditsioonina, saavad aru, et sellised pühad, mis näitavad inimese jõuetust looduse ees, ei sobi enam meie inimeste rõõmsasse ja helgesse tänapäeva ja religioosset pühad, nende hulgas ka «ülestõusmisepüha», kaotavad igaveseks oma tähenduse.

U. SÖSTRA, ateistide klubi liige

Kuidas hinnata?

21. detsembril 1960. a. otsustati ülikooli kursusehooldajate üldkoosolekul igal kursusel valida ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjasaatja. Esimese kuu jooksul suvatses oma otsust täita kaks (loe: kaks!) kursusehooldajat. Ajalehe toimetust tuletas 10. veebruaril kursusehooldajale meelde, et otsus on täitmata. Ja tagajärjed? Möödunud on kolm kuud.

Kirjasaatjad on valitud Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonna I, II, III ja IV kursusel ja stomatoloogiaosakonna IV kursusel, Ajaloo-Keeleteaduskonna eesti keele ja kirjanduse osakonna I kursusel, vene keele ja kirjanduse osakonna III kursusel, ajaloo-osakonna IV kursusel ja inglise filoloogia IV kursusel, Oigusteaduskonna V kursusel, Matemaatika-Loodusteaduskonna matemaatikaosakonna IV kursusel ja bioloogiaosakonna III kursusel.

Suurest kursusehooldajate perest suhtusid ainult 13 omaenda otsusesse täieliku vastutustundega. Milline hinnang tuleks anda ülejäänutele? Kas väärivad nad ühiskondlikku märkust? Või koguni noomitust?

Kas ka kõik muud otsused ühiskondliku töö lõigus selliselt täidetakse?

Tähelepanu, kirjasaatjad!

Seltsimehed A. Bergman, M. Alet, H. Kopti, H. Laas, E. Raaga, M. Talva, R. Võsu, T. Praks, A. Kartna, N. Truu, J. Sarapu, H. Seping, R. Saluri ja kõik teised, kes on kursustel valitud kirjasaatjateks!

Palume tulla ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetusse (Ülikooli tn. 18-a) instrueerimiskoosolekule reedel, 7. aprillil kell 15.

Kursusehooldajaid palume tagada, et kõigil kursustel oleksid kirjasaatjad.

Toimetus

Kolmapäeval, 11. märtsil kogunesid ülikooli kohvikusse Arstiteaduskonna raviosakonna I kursuse nelja rühma üliõpilased, et korraldada võistlus poliitiliste teadmiste alal. Seekord võeti vaatluse alla Ladina-Ameerika maad ja ärkav Aafrika.

V—VI rühm vastas küsimustele Aafrika osas, erilist tähelepanu pöörditi muidugi Kongo sündmustele. VII—VIII rühm pidi näitama oma teadmisi Kuuba sündmustest.

LUULE ARUTELU EEL

Lugemine pole ajaviide, vaid töö

Viimasel ajal on vaidlus luule ümber sageli muutunud vaidluseks «Kas vabavärss või kindel vorm?» — nagu oleks nende vahel mingi paradamatut vastuolu. Süvendatakse isegi mõtet, et kui on vabavärss, siis on tingimata palju kujundeid, keerukust, otsitud väljendeid, proosalikkustki, kui aga kindla värsimõõduga luuletus, on kõik selge ja lihtne. On siiski arusaadav, et hädid ja halbu luuletusi võib kirjutada mõlemas vormis. Näiteks E. Niidu palju arutatud «Laulus tehtavast tänavast» esinevad read:

Mu jalad olid valusad.
Mu kuub oli mullaga koos.
Mu rinda rebis.
Tänav käis läbi mu südame.

Kas pole see selgesisuline ja ühtlasi sügava mõttega luule? Samal ajal mõjub trohheuses kirjutatud «Aike» kaunis naiivseks, jätab külmaks. Küllalt pika luuletuse juures muutub lühike värs ühksilbiseks; pealegi on halbu ja kulunud riime: teile-eile, ees-(valgu)ses, puu-suu, liikus-kiikus. Stroof «Valgus võngub, vaheldub/ varjudel on süva, / tunned, kuidas aheldub / halva juures hüva» jääb hoolimata täisriimidest ja veatust trohheusest mõttelt segaseks. Võib-olla oleks sellise teema puhul vabavärss paremini sobinud?

Mõni sõna E. Niidu «Igatsusest». Sm. L. Rimmelgas ütles, et ta ei saa sellest midagi aru. Kuid mulle näib, et on võimalik aru saada. Juba Juhan Liiv kirjutas:

«Kui ootaks ta, kõik loodus ka üht sõna,

mis üal ei saa keegi ütelda.» Kõigil on seda, mille väljendamine ei leia üht sõna. Püütakse öelda teisiti. E. Niidu oleks lihtsam kirjutada: «Sa oled see, mis mulle on üliväga sümpaatne». Aga kas see on kenam kui luuletus «Igatsus», on see täpsem? Luules nii ei räägita.

Ja kui vaadata külmalt — kas luuletuse kujundis, mis just oma segasusega paljusid pidavat mõjutama, pole loogikat? «Marraskil» pimedus — see on valutu pimedus. Seeitõttu kisendavadki kuristid lumikiiskavate tippude, valguse poole. Ma arvan, et paljude

Huvitav ja

Küsimused olid koostatud leidlikult ja nõudsid küllaltki põhjalikke teadmisi. Mõlemad võistkonnad olid hästi ette valmistunud ja kuni viimaste minutiteni oli raske öelda, kes tuleb võitjaks. Et V—VI rühm oli valmistunud stendi Aafrika maadest, siis tuli ta võitjaks.

See üritus kujunes väga huvitavaks ja aitas paremini mõista maa-

igatsusse mahub seegi: «Ja purjed tõusevad, / ja laevad lähevad teele / meredele, meredele / unes / ja ilmsi.» Lähaksin kaasa.

Väga levinud on väide, et ega see nn. uus luule polegi uus, et vabavärssi harrastasid juba Liiv, Suuts, Sütiste jt. Oige. Aga uus on sisu ja uued on kujundid. Alati püügu tõde, et vabavärsski on nõudlik. Selle vastu on palju eksimusi, ent Kaalep, Kross ja Niit ei ole siin küll mingiteks musternäidisteks. Rohkem on vahest süüdi nooremad autorid, kes kogemamatult otsivad vabavärssist kerget teed. Meie poeedid võiksid kirjutada küll palju, harjutada ja

Poeet ja elu

Allakirjutanu pole spetsialist, kes oskaks teaduslikult põhjendada «vabavärsharrastuse tõusu organilist loomulikkust eesti nõukogude poeesias», nagu teevad seda... harrastajad ise, vaid kuulub nn. lihtlugejate hulka. Ei kuulu ka nende lugejate hulka, kes suudaks «mõne mõtte lõpuni mõelda, mõne tunde omamoodi tõlgendada», kui luuletuses seda mõtet või tunnet üldse pole.

Allakirjutanu tundis haarama sule asjaolu, et meie lehe veergudel luuleküsimustes sõna võtnud noored luuletajad ja tulevased kirjandusteadlased ei suuda näha peamist, lasevad end kaasa kiskuda vaidlustest kõrvalistes küsimustes ja seda isegi pärast L. Rimmelga nii põhjaliku ja printsiipiaalse artikli ilmutumist. Kohati avalduvad aga ka kõrvalistes küsimustes ebaõiged seisukohad. Just meie noored luuletajad ja kirjandusteadlased peavad olema nendeks, kes nüüd ja tulevikus annavad kohese vastulöögi igale kirjanduses ilmnevale ebaõigele tendentsile.

Enamik sõnavõtteid jõuab selliste ammutuntud tõdede juurde, et «sisu olgu primaarne», et «ka vormile tuleb pöörata tähelepanu», et vajalik on «nii lihtne kui ka keerukam vorm», et «meie ühiskonnas pole kihte, kellele oleks tar-

OLÜMPIAAD * OLÜMPIAAD

Kipub jääma kesiseks

TRÜ omaloomingu ja kunstilise isetegevuse olümpiaad on alanud. Möödunud laupäeval ja pühapäeval toimusid Arstiteaduskonna ja Ajaloo-Keeleteaduskonna (paraku esinesid küll ainult filoloogid) ülevaatusõhtud.

Millised on muljed?

Paistab, et Arstiteaduskonnal on halvaks tavaks alustada ettevalmistustega niilõeldi kaheteistkümnendal tunnil. Sellest on tingitud ka tulemused. Mille muuga saaks seletada raviosakonna teise kursuse rahvatantsurühma nõrka esinemist. Nende poolt esitatud «Lau-päevaõhtul» lihtsalt tantsiti kuidagi maha. Samasse kategooriasse võib arvata ka deklamaatorid M. Laisaare ja A. Üllaste. Parema tahtmise korral oleksid nad kindlasti üle saanud monotoonisusest ja ilmetusest. Praeguse tuntu esinemisega ei suutnud nad pealtvaatajatele midagi öelda. Küsitavaks jääb ka viienda kursuse poolt esitatud omaloomingulise estraadistseeni «Loengul» (autor A. Ramm) kavva-võtmine sellisel kujul. Kas pole eespool loetletud juhtudel osakondade olümpiaadide žüriid tegutsenud liiga kergekäeliselt, lastes teaduskonna lõppkontserdile selliseid nõrku ettekandeid?

Nende põhjal aga ei saa teha üldistust terve Arstiteaduskonna kohta. Ohtu üheks tugevamaks numbriks oli instrumentaalsambli esinemine. Eriti head vastuvõttu leidis Händeli «Sarabande». Arstiteaduskonna tuntud naisansambli häid traditsioone näivad jätkavat viienda kursuse tütarlapsed. Hoogsalt esitatud valss filmist «Päikesepaisteline oru serenaad» näitas, et nendel on eeldusi rohkemaks. Võlusid ka solistid H. Kapral ja V. Orlova, eriti viimase hääletämbri, siirus ja lihtsus. Tore on, et Arstiteaduskond on rikastunud sellise andeka rahvapillimängijaga nagu on seda H. Rööp.

Teised Arstiteaduskonna õhtul esitatud palad jäid keskmisele ta-

semele või allapoole seda. Konfereerisid H. Kaarma ja M. Tarum. Kui esimene tuli oma ülesannetega enam-vähem rahuldavalt toime, siis M. Tarumi puhul tekkis mõte: kas siis terves teaduskonnas ei leidu teist noormeest, kes võiks paremini konfereerida. Muuseas tähelepanu, M. Tarum! Korralikult pressitud püksid ja läikimahooritud kingad peavad igal teadustajal tingimata olema!

Kuigi Ajaloo-Keeleteaduskonna õhtu jäi arstide omast lühemaks, oli tase siin tunduvalt kõrgem. Tea-

duskonna profiilile vastavalt kujunes tugevamaks sõnaline osa. Tervitatav on ka asjaolu, et paljude rahvaste laulud esitati nende emakeeles.

Teenitud tähelepanu pälvisid üliõpilased P. Lepik, P.-E. Rummo ja V. Vinn Lion Feuchtwangeri poliitilise satiliri «Täht Doradus» kunstilise esitusega. Deklamaatorite hulgas olid oma siira ja tundeentsa esituslaadiga tugevamad H. Tiisväli (J. Smuuli «Antarktilise matuse») ja H. Siilats (katkend A. Tvardovski poeemist «Vassili Tjorkin»). Palju häirisid H. Siilatsi esinemist poeemi halb tõlge (V. Beek-

(Järg 4. lk.)

Esinevad H. Siilats ja M. Peikolainen.

Kilde

Ajaloo-Keeleteaduskonna kursusehooldajate nõupidamiselt 20. märtsil 1961. a.

Teaduskonna parteibüroo sekretär sm. A. Habermann: Kuigi poliitinformatsioonide korraldamine on põhiliselt komsomoligruppide ülesanne, on ka kursusehooldajatel võimalik siin kaasa aidata nii esinejate abistamisel kui ka lõppkokkuvõtete tegemisel. Soovitavaks tuleb lugeda kaks poliitinformatsiooni kuus. Väga tähtsaks kasvatus-töö loiguks tuleb lugeda nõukogude patriotismi kasvatamist.

Dotsent A. Elango: Üliõpilastes võib märgata huvi tõusu pedagoogilise töö vastu, sellest kõnelevad ka äsja lõppenud praktikavooru tulemused. Üliõpilastele tuleks juba esimesest kursusest alates selgitada, et neist saavad õpetajad, kelle ees seisavad väga vastutusrikkad ülesanded. Poliitinformatsioonide ja eetiliste vestluste korraldamine kursustel peaks andma üliõpilastele vajalikke kogemusi klassijuhatajatundide andmiseks koolis.

.....

võnkudes» võib enda vaimusilma ette manada «kõikuvaid kõrsi» või «marraskil pimedust». Selleks, et kirjutada meie elurõõmsast tänapäevast, on vaja sellest ise rõõmu tunda, on vaja astuda eluga ühte sammu, on vaja siirast soovi — ise kaded külge lüüa. Kui kirjanik ei ela ühist elu oma rahvaga, siis ei saa ta sellest kõigest kirjutada siiralt.

On ilmne, et mõned Kaalepi, Niidu ja Krossi viimase aja luuletused viitavad tõsistele lünkadele nende kui nõukogude kirjanike ideoloogias ja otsida sisu tühjast munakoorest on mõttetu vaeu. Sellist sisutut ja ideelagedat luulet ei tarvitseks meie noortel kilbile tõsta, vaid autoritele tuleb öelda tõtt otse näkku, et nad kiiremini saaksid asuda oma vigade parandamisele.

Kuidagi ei saa nõustuda P. Heina arvamusel, et sellise nähtuse põhjuseks on olnud «tohutult muutunud aeg» ja vastavalt sellele ka muutunud kirjanikud. Aeg, võrreldes sõja- ja sõjajärgsete aastatega, on tõesti tohutult muutunud, kuid mitte sisutuks, vaid veelgi sisukamaks, mitte ideelagedamaks, vaid veelgi ideekindlamaks. Kas tõesti tänapäeva aktuaalsetest küsimustest luuletades või kirjutades peab kirjanik loobuma kirjanduse parteilisuse printsiibist? Aga just selleni viibki autori väide, et sõja- ja sõjajärgsete aastate võitlusest ja kõrgelt ideelisest luulest «on õpida, aga selle seadmine ideaaliks võib viia rutinix». Kas tõesti ei sea meie noor luuletaja oma ideaaliks võitlevat ja kõrgelt ideelist luulet ja toob vormiotsingutele ohuriks luule ideelise sisu? Noor luu-

Prodekaan L. Eringson: Talvine eksamisessioon näitas, et V kursuse üliõpilastel oli raskusi filosoofia ajaloo eksamil. Selle üheks põhjuseks on puudulik kasvatustöö, mis avaldub ebatõsises suhtumises sellesse väga tähtsasse õppeainesse. Üldiselt on õppeedukus ja õppestiispliin noorematel kursustel parem kui vanematel kursustel, kuigi peaks olema vastupidi. Kas see ei pane mõtlema?

Dekaan A. Päril: Kasvatustöö kursustel ei saa piirduda ainult poliitinformatsioonidega, tugevdada tuleb tähelepanu kasvatustöö kõikide komponentide suhtes, sealhulgas ka sporditöö suhtes. Mõnedel üliõpilasspordistlastel on tekkinud väärhoid suhtumisel õppetöösse. Kasvatustöö fookusesse peame võtma ettevalmistustööd kommunistliku kasvatuse konverentsiks.

Vanemõpetaja M. Lõhmus: Üliõpilaste teadmised pedagoogilise psühholoogia alal on praegu ilmselt ebapiisavad. Kas ei oleks võimalik õppeplaani sisse tuua spetsiaalne pedagoogilise psühholoogia kursus.

.....

letaja, mõtle oma sõnade üle ja relei!

Allakirjutanul oleks palve M. Lauristinile ja R. Liasele, et nad kirjutaksid sellest, millised olid need tunded ja mõtted, mis neil kui «aktiivsetel luule tajujatel» tekkisid «Lõikuskuu sonaati» või «Laulu algust» lugedes. Tõenäoliselt M. Lauristin ise seda teha ei suuda, olgugi et luuletused talle meeldisid, sest miks siis muidu palub ta seda teha kellelgi teisel. Ma olen neist luuletustest mõelnud küll lah-tiste, küll kinniste silmadega, kuid nähtavasti on tegemist nii tuntu inimesega, kellel mingisuguseid tundeid ega mõtteid ei tekkinud. Tõtt öelda ei meeldi mulle ka niisugune luule, millele autor ise, või siis M. Mägi on seletuse juurde kirjutanud. Ma usun M. Gorki poolt 1929. a. öeldud sõnu, et «tõeline ilu, samuti nagu tõeline tarkus, on väga lihtne ja kõigile arusaadav», ka tänapäeval.

Ning lõpuks, kas niisugune arutlus on vajalik? Arutlus on vajalik. Meie ei või lubada meie tänapäeva nõukoguliku luule õilsate eesmärkide labastamist. Vajaduse korral tuleb otse kirurgiliselt likvideerida see nõrk haiguskolle muidu nii tervest organismist ja profülaktika mõttes süstida kõiki neid, kes juba on nakatunud või võivad nakatuda tema pisikutest.

Lihtlugeja

Tartu Riiklik Ülikool 3

Kas vähendada loengute arvu?

(Algus 2. lk.)

Kolmandaks, kõik keemiad (asjaosalised teavad, millised) peaks esitama loengute korras, sest siin saavad konspektierimised nii kuulmis-, nägemis- kui ka käe-mälu oma osa ja areneb õigemini see külg, mida mõned nimetavad «keemiliseks mõtlemiseks».

Eri küsimusena tahaks siinkohal puudutada anorgaanilist keemiat Arstiteaduskonna I kursusel. Teatavasti on siin alati raskusi olnud. Et üliõpilased on siin keemia suhtes algajad ja kogu materjali selle mahukuse tõttu loengul esitada pole võimalik, siis on eriti oluline üliõpilaste õige juhendamine iseseisvaks tööks pluss konsultatsioonid. Tuleks ka vältida võimaliku valearvamuse tekkimist, nagu seisneks keemia õppimine ainult materjali «päheajamisega» (räägin viimast selle-

parast, et olen kuulnud paljudelt sellist suhtumist keemiasse). Ka kogemused keemiaeksamitelt näitavad, et raskused tulevad rohkem mittemõistmisest kui mitte-teadmistest (näit. ekvivalentsus jne.).

Raske on anda õppimiseks mingit skeemi, kuid arvan, et vastavad õppejõud (mitte ainult keemikud) peaksid rohkem huvi tundma nende poolt edasiantud teaduse (õige on muidugi: teaduse juurte) edaspidise saatuse üle.

Jah, kontrolltööd me teeme, praktikume korraldame, eksamil kohtume, kuid: millised jäljed jäävad kõigest sellest üliõpilase (tulevase mitte-enam üliõpilase) peasse poole aasta, aastate möödudes? Kas need jäljed leiavad kinnitust, rakendust kogu ülikooliõpingute ja edasise töö kestel või on nad kordumatud pärast antud aines tehtud eksamit?

Kas ei tuleks siitkohalt tagasisuunas liikudes vaadata muuhulgas kriitilise pilguga ka programmi peenkirjale?

Mis puutub üliõpilase enda osasse keemia või ükskõik mille õppimisel, siis selle kohta räägin ühe anekdoodi sünniloo. Kunagi kurnud keegi üliõpilane sõbrale, et tal ebaõnnestus võõrkeele eksam, ning — aimates ära sõbra mõtteid — lisanud kohe juurde:

«No aga ütle, kas sina oleksid nelja päevaga saksa keele ära õppinud?»

Lõpuks mõningaid vastuväiteid sm. Mikelsaarele.

Enda ja rea seltsimeeste kogemuste põhjal arvan, et võõra konspekti järgi õppimist tuleb pida hädaabinõuks.

Trükitud konspekti väärtust ei tule ülehinnata:

1. Ei usu, et trükitud teksti loetavus oleks olu-

liselt parem endakirjutatu loetavusest.

2. Kui kellegi konspekt tuleb ennast esteetiliselt vaatekohalt ebameeldivalt meelde, siis soovitan: tundke asja vastu huvi ja te leiate, et vähemalt iga kümnenda seltsimehe konspekt on selles suhtes rohkem kui laitmatu; ja tehke järeldus.

Aja ratsionaalne kasutamine on suurel määral individuaalne küsimus ja sellepärast peab iga üliõpilane selle põhijoontes ise lahendama.

Rääkida ajakulust seoses loengute minikuga ei ole mõtet, sest terve inimene peab aktiivselt liikuma vähemalt 2 tundi päevas. Parim puhkus on aga liikumine loengu vaheljal, eriti värskes õhus.

Kuulamise väsitavus on normaalne nähtus, kuid sõltub suurel määral sellest, kuidas lektor esineb ja kuidas üliõpilane suhtub esitatavasse.

H. RAMMO

Kipub jääma kesiseks

(Algus 3. lk.)

man) ja tarbetud liigutused kätega. «Vassili Tjorkini» lugemine vene keeles oleks kahtlemata pakunud rohkemat. Uudsusega mõjus J. Prevetti «Kaotatud aeg» P.-E. Rummo esituses.

Ajaloo-Keelteaduskonna laulurahva hulgas paistab silma vene filoloogidiplomandi Marta Pelkolainen esinemine, samuti duetti (Mokroussov «Sõprade auku», Veenre «Kas mäletad?»). Sooja vastuvõtu osaliseks sai läti rahvalaul Rein Nildase esituses. Oma osa selles on kindlasti meeldivad hääletämbri ja ilmekal esituslaadil.

Kahe olümpiadihtu kohta ainukeses meesansamblikas jäi võõrkeelte osakonna I kursuse meesansambel, Kuigi neil seekord ehk

kõige paremini ei õnnestunud, ei tohiks see kedagi kohutada. Algas tunc tore.

Käimasolev olümpiad nagu kõik eelnenudki on ka oma loomingu olümpiad. Teame just selle teaduskonna üliõpilasi kõige rohkem tegelevat omaloominguga. Kuid Ajaloo-Keelteaduskonna lõppkontserdil ühtegi omaloomingulist ettekannet ei olnud.

Kuhu jäid teaduskonna näitering, võitlejad ja instrumentaalsolistid? Suure töö tegid küll võõrkeelte osakonna I kursuse üliõpilased. Aga teised?

Kaks teaduskonda on lõppkontserdi andnud, telstel seelabs see alles ees. Praegu kipub üldmulje jääma kesiseks. Kas suudavad järgneval esinejad seda muuta?

A. SEPLI

Välkturniir võrkpallis

26. märtsil toimus võrkpallis välkturniir TRÜ ELKNO IX konverentsi auks.

Naiskondadest võtsid osa Arstiteaduskonna kahe naiskonna, õigusteaduskond ja kehakultuuriosakond. Kindlalt tuli võitjaks Arstiteaduskonna I naiskond, alistades finaalis kehakultuuriosakonna naiskonna tagajärjega 15:0 ja 15:1 (!).

Tasavägine kohtumine 2. ja 3. koha selgitamiseks toimus kehakultuuriosakonna ja Arstiteaduskonna II naiskonna vahel, kus tulevased spordipedagoogid kolmandas geimis seisid 8:14 suut- sid ennast mobiliseerida ja võitsid geimi 16:14, seega kogu kohtumise 2:1.

Meeskondi registreerus välkturniirile 5: Arstiteaduskond, õigusteaduskond, Ajaloo-Keelteaduskond, ke-

hakultuuriosakond ja õppejõudude teenistujate meeskond. Võitsid õppejõud-teenistujad, jättes teiseks kehakultuuriosakonna meeskonna ja kolmandaks tublilt esinenud Arstiteaduskonna meeskonna.

Välkturniir näitas, et reas teaduskondades võrkpalli populaarsus on täiesti alla käinud. Nii ei võtnud osa Matemaatika-Loodusteaduskonna naiskond ega meeskond (kehakultuurikollektiivi nõukogu esimees Kaido Kalder). Alles aastat paar tagasi arvestati Matemaatika-Loodusteaduskonna meeskonda kui ka naiskonda ülikooli teaduskondade hulgas kui tugevamaid. Samuti puudus naiskond ja meeskond ka Majandusteaduskonnalt. Samas võib esle tõsta õigusteaduskonda. Väikese teaduskonna-

na suutis õigusteaduskond välja tuua nii naiskonna kui ka meeskonna.

Nimetatud välkturniir andis teatud pildi võrkpalli olukorrast teaduskondades enne aprilli lõpus algavaid ülikooli meistrivõistlusi. Loodame, et selles ajaks suudavad kõik teaduskonnad oma võistkonnad välja tuua ja võistlusteks ette valmistada. Selleks on kõigil teaduskondadel antud võimalus treeninguteks Viljandi tn. võimalas.

1961. a. esivõistlused peavad taaselustama teaduskondade vaheliste võistluste traditsiooni (viimased esivõistlused toimusid 1959. a.) ja populariseerima veelgi rohkem võrkpalli harrastamist Tartu Riiklikus Ülikoolis.

H. AUNIN, TRÜ Spordiklubi juhataja

Matškohtumine maadluses

Seekordne traditsiooniks kujunenud sõpruskohtumine Tartu ja Läti ülikooli maadlejate vahel toimus Riias. Eelmisel aastal võitis kohtumise ülekaalukalt TRÜ meeskond. Kuidas aga läks seekord, kui laste ettepanekul jäid eemale kõrgema järguga sportlased, nagu H. Toots, A. Kask jt.?

Pärast tutvumist ning mälestusemete vahetamist asusid matile TRÜ ja Läti RÜ maadlejad. Esimestest kohtumistest peale oli näha, et meie maadlejad olid tänu treener Tahnase tublile tööle vastastest tunduvalt üle. Meeskonnavõidu saavutas TRÜ tagajärjega 5,5:2,5. Meie maadlejast olid võidukad I. Ivanov, R. Kõha, U. Halling, O. Vaarman ning L. Kreinin. TRÜ teise vastasena asusid ma-

tile Riia Polütehnilise Instituudi maadlejad. Ka siin osutusid meie maadlejad paremaks, võites tagajärjega 6:2. Punktitoojateks olid A. Sivenkov, I. Ivanov, M. Liim, U. Halling, L. Kreinin. Tubli oli O. Vaarmani võit läti ühe parema maadleja, «Daugava» meistri K. Celciuse üle.

Eelnevalt toimunud Riia «Daugava» meistrivõistlustest klassikalises maadluses võtsid osa meie sportlased M. Liim ja K. Andreson. M. Liim saavutas esimese, K. Andreson kolmanda koha.

Võistluspäeva õhtul külastati ühiselt Polütehnilises Instituudis toimuvat isetegevuse olümpiadi lõppkontserdi, veedeti lõbus õhtu ning sõlmiti uusi sõprussidemeid. V. HALL

MIKS SEE ON NII?

Küllalt on üliõpilasi, kes nii või teisiti ei ole täitnud oma kohustusi ühiselamu valvurina. Neid on karistatud palju noomitusega, rektori käskkirjaga, ühiselamust väljaheitemisega, kuid kõigest hoolimata esineb valvurite töös tõsisid puudusi.

Uue semestri algul tutvustati kõiki TRÜ ühiselamutes elavaid üliõpilasi käskkirjaga, mis nägi ette murrangulisi muutusi senises valvusteemises. Käskkirjale kirjutati alla kõik üliõpilased, kinnitades sellega, et uued seadused võetakse teadmiseks ja täitmiseks.

Milles on siis põhiline muutus? Seni paistis, et ühiselamu nr. 3 valve korraldamine on jäänud endiseks. Akki aga ilmnes selline fakt, millel ei tundu käskkirjaga palju ühist olevat.

Varem käis ühiselamu valvurite valvuraajiku koostamisel toast tupp ja märkis üles, missugune aeg sobib ühele või teisele üliõpilasele valvamiseks kõige paremini.

Nüüd koostab valvurite graafiku ise nii, kuidas see temale kõige rohkem meeldib, ja käib samuti läbi kõik toad, võttes igahelalt allkirja. Kui aga valvurite paluda, et ta määraks mõne teise aja, sest et üliõpilane on täitmas teist ühis-kondlikku kohustust, siis saab ta vastuse, et ta ei tegevat seda põhimõtteliselt, sest siis tahtvat igaüks vahetada valvuriga. Ometi lubab uus seadus vahetada valvuriga, kui selleks on vajadust. Milleks oli vaja muuta vana valvuraajiku koostamise praktikat?

A. VASAR

TEADAANDED

Reedel, 31. märtsil kell 17 korraldab looduskaitsering KRISTJAN RAUA tööse näituse ühise külastamise. Selgust annab ringi teaduslik juhendaja J. Elart.

Kogunemine Kunstimuseumi juures, Vallikraavi t. 14.

Pühapäeval, 2. aprillil kell 14 toimub jalgsimatki Tähtvere rabale ja J. Sütiste kodumale.

Kogunemine Tähtvere pargis looduskaitse sildi juures. Matkast osavõtt võimalik ainult kummissärikutes!

Neljapäeval, 13. aprillil kell 17 toimub õppekäik

KÕIGI HUVIDES

TRÜ ühiselamu nr. 3 (Pälsoni 14) nõukogul on tulnud palju ära teha üliõpilaste vajalike elutingimuste ja korra loomisel ühiselamus. Nõukogu koosolekul on arutatud paljusid küsimusi.

Tihti kerkivad päevakorda ühiselamu nõukogu komisjonide mured ja raskused.

Kõige rohkem tööd on tulnud teha sanitaarkomisjonil (esimehed V. Edula ja E. Arak). Iganädalaste puhtuskontrollide tubades liisanduvad veel igaõhtused kontrollkäigud üldkasutatavatesse kohtadesse, et näha, kuidas korrapidajad on täitnud oma kohustusi. Enamikule üliõpilastest on kord ja puhtus oma kodu — ühiselamus — arusaadavaks ja vajalikuks asjaks, kuid mõnele ei mahu siiski pähe tõsiasi, et oma tuba ja toidukapp tuleb hoida korras. Sellest lihtsast asjast ei saa aru ka tubade 203 (Denks, Dudkin, Zabbotin, Zvat), 310 (Gontšarov, Török, Merilo, Ratassep), 311 (Vimberg, Mägi, Konni, Raudsepp) ja veel teistegi tubade kollektiivid. Neid ja ka mõningaid teisi toakollektiive on karistatud kas ühiselamust väljatõstmise või noomitusega.

Palju võivad puhtuse ja korra loomisel ära teha korruse- ja sektisoonivanemad. Kui sektisooniva-

nem võtab kohustusi tõsiselt, on kord palju parem (M. Aaver, H. Koplimes, E. Pau). Kuidagi ei saa rahule jääda II korruse poiste-sektisooni vanema Lelumehe töoga: tihti puuduvad korrapidajate nimikirjad, hilinemisega kuulutatakse välja sanitaarpäevi jne.

Kaks korda kuus korraldatakse ühiselamus sanitaarpäev. Edaspidi tahaks näha, et ka meesüliõpilased nendest suurpuhastustest püüdlukumalt osa võtaksid.

Takistavaks teguriks puhtuse ja korra loomisel on ka see, et ühiselamut pole varustatud küllaldaselt harjade, ämbrite, pesupulbrite ja seebiga. Samuti teeb muret olukord, et pesupesemisruumis puudub pidevalt soe vesi. Seetõttu pestakse pesu kõõgis, mis igatahes ei ole kasulik. Puudub ka ruum pesu kuivatamiseks.

Ühiselamu kultuuritöökomisjon on organiseerinud mitmeid vestlusi ja puhkeõhtuid. On välja kuulutatud ühiselamuteemaline kirjandus-, karikatuuri- ning fotovõistlus, õpetuppa on muretsenud 600-kõitelise raamatukogu.

Kultuuriürituste korraldamisel on takistuseks ruumi puudumine. Kasutame selleks otstarbeks õppetuba, mis mahutab vaevalt 70 inimest (ühiselamus elab 450 inimest),

Tartu Pedagoogilise Kooli saali ja TRÜ klubi.

Soovime, et järgneval õppeaastal ei majutataks enam üliõpilasi meie ühiselamu punanurka, sest selle all kannatab kultuurikomisjoni töö.

Ühiselamu kehakultuurikomisjoni algatusel on ühiselamus sisustatud raskejõustiku ruum. Spordiharrastajaid on palju ja tõstetangil on seetõttu alatasa «tuul all». Kui ametiühing ja kehakultuurikollektiiv meid materiaalselt toetavad, siis loodame saada ka muud spordivõistlusi, nagu poksikoti, treening-kindaid, hantleid jne.

On ilmne, et kümneliikmeline ühiselamu nõukogu ei suuda korraga jälgida 450 üliõpilase käitumist ühiselamus. Tahaks näha, et komsomoli- ja ka ametiühinguaktiivistid oleks rohkem kohusetunnet ja printsiipsust kaasüliõpilaste suhtes, kes rikuvad ühiselamu sisekorra eeskirju.

J. LEPPIK,

TRÜ ühiselamu nr. 3 nõukogu esimees

Palju päikesepaistest

KULLA HELLITILE

ja

JUHAN KIVILE

ühisel eluteel.

Geograafiaosakonna V kursuse

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

AR

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 12 (478) Reedel, 7. aprillil 1961 XIV aastakäik

Möödunud laupäeval ja pühapäeval toimus ülikooli komsomoli-organisatsiooni IX konverents. Kuulati ära ja arutati läbi ELKNU TRÜ Komitee sekretäri E. Truuvälja aruanne komitee tööst pärast kaheksandat konverentsi. Komitee töö tunnustati rahuldavaks. Konverents valis uue 43-liikmelise ELKNU TRÜ Komitee.

ELKNU TRÜ Komitee liikmed:

Heino Aunin, Kaupo Deemant, Peeter Hein, Malle Ilves, Kanni Indre, Jaak Kangilaski, Elmar Koba, Leili Kosman, Enn Kreem, Asso Krieger, Ivo Kuusk, Ester Linn, Helvi Lomp, Zanna Luuk, Luule Maripuu, Aino Nigol, Mallis Noor, Tiit Nuut, Endel Ojasild, Ülo Paap, Anne Palge, Viktor Piirman, Helgi Ruttas, Valdo Ruttas, Sirje Saareoja, Andres Saue, Ants Siimer, Anatoli Sivenkov, Henrietta Soo, Anu Tanimäe, Mikk Titma, Boriss Tulajev, Jüri Tuulik, Eerik Truuväli, Endel Türi, Ilona Uzvanskaja, Aigar Vahemetsa, Avo Vain, Tiit Vesmes, Mari Viiding, Mihkel Virkus, Luule Visnapuu ja Kelli Aniline.

Pärast konverentsi lõppu tuli ülikooli komsomolikomitee kokku. Komitee sekretäriks valiti Eerik Truuväli, sekretäri asetäitjateks Ester Linn ja Anatoli Sivenkov. 11-liikmelisse komitee büroosse kuuluvad Ester Linn, Zanna Luuk, Endel Ojasild, Ülo Paap, Helgi Ruttas, Anatoli Sivenkov, Eerik Truuväli, Endel Türi, Mihkel Virkus, Luule Visnapuu ja Avo Vain.

Arve, fakte ja mõtteid aruandest

• Möödunudkevalisel eksamissessioonil sooritas 2406-st üliõpilasest eksamid «väga heale» 13,3 protsenti, «õige heale» ja «heale» 48,5 protsenti, «rahuldavale» 27,8 protsenti ja «mitterahuldavale» 10,4 protsenti.

Talvisele eksamissessioonile ilmus 2343 üliõpilast. Ainult «väga head» said neist 16,1 protsenti, «õige head» ja «head» 43,2 protsenti, «mitterahuldavad» 10,8 protsenti. Seega 40,7 protsenti said «rahuldavaid» ja «mitterahuldavaid».

• Opetöö õppejõudude «eramonopoliks» pidamine halvab otseselt meie komsomoliorganisatsiooni osatähtsust kõrgesti kvalifitseeritud kaadri ettevalmistamisel.

• Raviosakonna esimesel kursusel on juba rida aastaid komistuskiviks olnud anorgaanilise keemia eksam. Nii oli see ka tänav. Milles see on tingitud, ei huvitanud aga kedagi.

• Oigesti toimis füüsikaosakonna õppekomisjon (esimees sm. Eksina), kes taotles, et üliõpilasel Rabineril stipendium õppedistsipliini süstemaatilise rikkumise pärast ära võetaks.

• Raviosakonna V kursuse üliõpilased õiendasid talvised eksamid sajaprotsendiliselt, samuti ka Oigusteaduskonna neljanda ja viienda kursuse üliõpilased.

• Kui raviosakonna kuues kursuse oleks oma kogemusi jaganud esimese kursusega, oleks neid abistanud, kas siis oleks esimesel kursusel olnud 39 «mitterahuldavat» hinnet. Kindlasti mitte!

• Miks see, et üks või teine üliõpilane, kes varem sai vaid häid hindeid, nüüd sooritas eksamid «rahuldavatele», ei huvita kedagi?

• Kas meie õppekomisjonid, õppe-teadusliku töö sektorid on analüüsinud, miks eksmatrikuleeriti halva õppeedukuse pärast üks või teine üliõpilane?

• Õppekomisjonidel tuleks uurida üliõpilaste ühiskondlikku koormust ja teha konkreetseid läbikaaletud ettepanekuid selle vähendamiseks. Selles lõigus tuleb ära märkida bioloogia-osakonna õppekomisjoni tööd (esimees Elango).

• On veel mitmeid lõpetajaid, kes oma tööülesannetega töökohatadel toime ei tule. Nende vigade analüüs annaks võimaluse avastada puudused meie töös ja leida teed nende kõrvaldamiseks.

• Juba alates esimesest kursusest on vaja üliõpilastes leida seda, mis on omane arstile, juristile, keemikule jne. Just selles suunas tulebki meie edaspidine töö üles ehitada. Meil aga hakatakse pahasti spetsialiste nägema ja tema töö üle mõtlema alles viimasel kursusel. See on tõsine viga.

Algab ÜTÜ XVI teaduslik konverents

TRÜ üliõpilaste XVI teadusliku konverentsi pidulik avamine toimub laupäeval, 8. aprillil kell 14 aulas. Sõnavõtuga esineb teadusala prorektor dotsent J. Tammeorg. Sellele järgneb ajalooringi liikme V. Marmei teaduslik ettekanne «Kristlike noorsoo-organisatsioonide reaktsioonilisest olemusest kodanlikus Eestis».

Konverentsi töö jätkub pühapäeval, esmaspäeval, teisipäeval ja kolmapäeval istungitega sektiioonides. Täpsema ülevaate konverentsil esitatavatest ettekannetest saab konverentsi programmist. Konverentsile on oodata ka külalisi meie vabariigi ja teiste vabariikide kõrgematest koolidest.

ÜLIKOOI KOMSOMOLIORGANISATSIOONI ÜHEKSANDALT KONVERENTSILT

Iga inimese eest!

Meie suures peres õpib väga erinevaid noori. Kõigist peaksid kasvama head spetsialistid ja aktiivsed ühiskonnategelased, sellised, kes oleksid ise eeskujuks ja nakataksid oma energiaga teisi.

Kas iga komsomoligrupp tunneb oma liikmeid, abistab neid kriitilisel momendil? Mõned faktid näitavad, et me läheme vahel üksikõikset mõõda kaaslaste eksisammudest, vaatame ebatervetele meeleoludele läbi sõrmede.

Peeter Kubo oli bioloogide seas tuntud üliõpilasena, kes vähe hoolib kollektiivi arvamusel, kellele meeldib pudelipõhja uurida. Kursus oli sunnitud võtma ta käendusele. Näib, et sellega Kubo elus ja käitumises midagi ei muutunud. Veel rohkem — ta valiti osakonna komsomolibüroosse ja seal omakorda taheti panna talle sekretäri ülesanded (!).

Miks langes ülikoolist välja 20 üliõpilast? Mitmed neist, nagu R. Epper, E. Karlson olid kolmandal kursusel, V. Udras, R. Rimmel juba neljandal kursusel. Kommunistlikud noored nägid varem, et neist ei saa häid spetsialiste, kuid pidasid õppimist nende eraajaks.

Eksmatrikuleeriti ka Oigusteaduskonna üliõpilane Enn Padar, satirilehe «Poks» toimetaja. Kollektiiv leidis aega tema käitumisele reageerida alles siis, kui teda ootas väljalangemine õppeasutusest. Asi oli seda hämmastavam, et see juhtus tulevaste juristide keskel, kes asuvad kasvatama inimesi.

Üldiselt terves kollektiivis torkavad valusa erandina silma need, kes ei suuda vabaneda usu küiteist. Ateistide klubi kasvatab ateismi propageerijaid. Ometi kipub jääma vajaka just individuaalsest tööst üksikute noortega.

Mõnel üliõpilasel pole ühtki ühiskondlikku ülesannet. Meie ei tohi neist mõõda minna! Muidu juhtub nii, et ülikoolist väljuvad inimesed, kes jäävad eemale ühiskonna elust, kes teokarpi sulgunutena näevad vaid kitsast eriala.

Oigusteaduskonna lõpetanu Tiit Liiber «oskas» aastaga laostada Tartu Linna Miilitsaosakonna komsomoliorganisatsiooni töö. Kaaslasted teadsid, et ta ei sobi sellele tööle, kuid talle anti ikkagi briljantne iseloomustus.

Tunda iga inimest, võidelda tema eest — seda peame tegema iga päev!

Ring plisib veel kitsana

Rõõm oli kuulda, et mitmes osakonnas taotlevad õppekomisjonid aktiivselt head õppedistsipliini. Keemikute õppekomisjon leiab üles puudusi, mida administratsioon pole märganud. Ent mõnel pool tegutseb komisjon kitsa haardega, võtab osa vaid stipendiumi määramisest.

Oigusteaduskonna IV kursuse üliõpilane Rein Veevo eksmatrikuleeriti õppedistsipliini rikkumise pärast. Miks õppekomisjon ja komsomoligrupp ei reageerinud distsipliinirikkumisele kohe algul? Komisjonid võideldu hea distsipliini eest iga päev, korraldagu reide ühiselamisse, külastagu loenguid ja praktikume.

Õppekomisjonid ja õppe-teadusliku töö sektorid analüüsivad vähe, miks üks või teine üliõpilane jõuab halvasti edasi. Kas on iga puudujääk seminaris või praktikumis saanud vastulöögi komisjonilt? Komisjoni kuulugu kõige võimekamad ja autoriteetsemad kommunistlikud noored, kel piisaks tahet tundma õppida iga üliõpilast, tema elamistingimusi, aja õiget jaotamist. Õppekomisjonide koosseis võiks seepärast olla muutumatu.

Vähe huvitume iga üliõpilase koormusest. Selle reguleerimine kuuluks just õppekomisjonide töö valda.

Meil on võimalusi õppevahendite paljundamiseks, kuid komisjonid ei näita siin omapoolset initsiatiivi. Kasuks tuleks kursustevaheline koostöö mitmete probleemide (loengute vähendamine) lahendamisel.

„Rahuldavad spetsialistid, kuid halvad kasvatajad“

Selline mõte jäi kajama õige mitmes sõnavõtus, kus räägiti ülikooli lõpetanute tööst. Sama räägivad ka mitmed koolidest saabunud kirjad. Rohkemgi. Mõnes öeldakse otsekoheselt, et neile tööle suunatud pedagoogid hoiduvad kõrvale ühiskondlikust elust, ei taha teada midagi peale oma kitsa eriala ja on noorsoo kasvatajana lohakad ning saamatud. Tehakse tõsiseid etteheiteid ülikoolile, kus valmistatakse ette sellist kaadrit. Ja öeldakse, et noored spetsialistid ei tule toime oma töö ja ühiskondlike kohustustega.

Delegaat Kiris ütles, et halvasti juristist või arstist on palju halvemal pedagoog, sest temast võtab kogu noorsugu eeskujut. Tema on see, kes vormib ja kujundab tulevasti kommunistlikke inimesi. Opetaja töö ei piirdu ainult eriala tundmise ja õpetamisega. Olla hea pedagoog, see tähendab olla oma õpilaste tõeline kasvataja ja suunaja, eeskujut kõiges.

Mitte asjatult ei tehtud ettepanekut võrdsustada ühiskondlike tööde arvestuse raamat õpinguraamatuga. Oleme jõudnud ajajärku, kus üli-

kool võrdselt valitud erialaga peab õpetama ka ühiskondlikku tööd tegema, ette valmistama aktiviste. Ja just komsomoliorganisatsioon peab selle ülesande lahendamise võtma enda õlgadele.

ÜLESKUTSE

Tartu Riikliku Ülikooli kõikidele kateedritele

NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumi otsused avasid uued perspektiivid sotsialistliku põllumajanduse kiireks arendamiseks. Juhindudes neist otsustest saavutavaid meie põllumajanduslikud tootmis-, uurimis- ja juhtimisasutused kahtlemata juba lähemaks tulevikus suurt edu põllumajandussaaduste külluse loomisel meie kodumaal. Sellest suurest üritusest ei tohi aga eemale jääda ka niisugused asutused, mis pole küll otseselt seotud põllumajandusega, kuid võiksid oma töö teataval ümberkorraldamisel anda olulist abi põllumajanduse arendamise üritustele. Ka Tartu Riikliku Ülikoolil on suuri võimalusi sellesse töösse lülitumiseks. Meie ülikooli Matemaatika-Loodusteaduskonna bioloogia- ja keemiaosakonna, Majandusteaduskonna ning Arstiteaduskonna mitmed kateedrid leiaksid kahtlemata oma tööpiaani läbivaatamisel probleeme, mille lahendamine oleks kasulik põllumajandusele.

Läbi arutanud oma koosolekul 27. märtsil 1961. a. NLKP Keskkomitee jaanuaripleenumi otsused ning soovides tähistada eelseisvat suursündmust nõukogude rahva elus, NLKP XXII kongressi uute saavutustega oma töös, otsustas Matemaatika-Loodusteaduskonna bioloogiaosakonna taimestustematika ja geobotaanika kateedrid:

1. Teadusliku töö alal pöörduda rektoraadi poole ettepanekuga täiendada kateedri teadusliku töö plaani uue teemaga — «Looduslike niitude koosseisu ja saagikuse suunav muutmise pealtparandamise erinevate võtetega». Teema tähtsuse tõttu koostööd Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudi ning ENSV TA Zooloogia ja Botaanika Instituudiga. Teema tähtsust on kateedri poolt: aors. H. Truusi, varuor. D. Abhal ja nannamata kursuste üliõpilased, aeg 1961—1964. Teema lahendamise tehakse konkreetseid ettepanekuid pealtparandamise võtete rakendamiseks erinevate niidukõlvikute saagikuse tõstmiseks.

2. Opetöö alal paigutada kateedris loetavatesse kursustesse (üldbotaanika, kohalik floora, taimogeograafia, geobotaanika jt.) rohkem põllumajanduslikku andmestikku, seostada kateedris õpetatavaid aineid põllumajandusliku tootmisega, selgitada üliõpilastele jaanuaripleenumi otsuste tähtsust, osutada välipraktikal suuremat tähelepanu põllumajanduse küsimustele.

3. Teaduse saavutuste populariseerimise alal avaldada ajalehtedes ja ajakirjades artikleid botaanika uusimatest saavutustest, mis on seotud põllumajanduse arendamisega küsimustega (konkreetsed ülesanded: ass. E. Kuke artikkel Chlorella kasvatamisest põllu- ja kalamajanduse huvides, dots. kt. V. Masingu artikkel uusimatest teaduslike materjalide läbitöötamise meetoditest, ass. A. Kalda artikkel laialehiste metsade kaitse küsimustest). Botaanika alal anda välja lühibrošüüre taimekasvatuse küsimustes (1961. a. 3 brošüüri) ning pöörata suuremat tähelepanu dekoratiivtaimede kasvatamisele nende müümiseks kolhoosidele, sovhoosidele jt. (1961. a. kasvatada vähemalt 15 000 taimet).

4. Kvalifikatsiooni tõstmise alal kindlustada, et 1961. a. lõpuks oleksid kõik kateedri õppejõud vähemalt teaduste kandidaadid. Edaspidi suurimat tähelepanu pöörata doktoridissertatsioonidele selliselt, et seitseaastaku lõpuks oleksid kateedri juures valminud vähemalt 2 doktoridissertatsiooni.

Taimestustematika ja geobotaanika kateedri kollektiiv pöördub TRÜ kõikide kateedrite poole üleskutsega läbi vaadata kateedrite võimalused sotsialistliku põllumajanduse abistamisel ning võtta endale vastavates küsimustes konkreetseid kohustusi.

TRÜ taimestustematika ja geobotaanika kateedri kollektiiv

Dots. J. Pütsepa juhtimisel käib vilgas töö kunstikabinetis.

(Järg 2. lk.)

Viimasel ajal on teravalt päevakorda kerkinud ühiskondlike elukutsede omandamine. Selleks on astutud rida praktilisi samme (pioneeritöö ja isetegevusringide juhtimine koolides). Siiski sellest veel ei piisa. Tuleb alustada pealttungi laial rindel, kasutada ära iga võimalus eranditult kõigi üliõpilaste kaasa-tõmbamiseks ühiskondlikku töösse. Ning seda mitte ainult üksikutele kursustel, vaid kõigil viiel. Võimalusi selleks on. Töölisnoored ootavad konsultante, kes aitaksid ette valmistada kõrgemasse kooli astumiseks, vajavad propagandiste ja agitaatoreid, isetegevusringide juhte. Delegaat Türi jutustas meditsiinilise keskkooli ettepanekust organiseerida koos meie Arstiteaduskonnaga ühiskondlik polikliinik. Sisustus on juba olemas, jääb vaid oodata vabatahtlikke, kes hakkaksid töötama loodavas polikliinikus ühiskondlikus korras.

Osakondade komsomoliorganisatsioonid aga peaksid suhtuma küsimusse printsiipselt, pidama arvestust iga üliõpilase osavõtu kohta ühiskondlikust tööst. Just siin on meie töös kõige suuremad puudujäägid. Me suhtume üksikõikset

kaasõpilaste passiivsusse, meid ei häiri hoopiski või häirib vähe, kui keegi jätab tähtmata oma ühiskondlikud ülesanded. Ometi peaks olema vastupidi. Kui me jõuame niikaugele, et ühiskondliku ülesande täitmatähtsust, või mis veel halvem, kõrvalehoidmist ühiskondlikust tööst arutatakse ja karistatakse nagu halba õppeedukust või jämedat distsipliinirikkumist, siis jäävad ülikooli tulemata sellised lausa mahategevad kirjad. Siis ei keeldu ka mõned lõpetanud õitmast neile määratud töökohtadele, nagu see mullu juhtus kolme Matemaatika-Loodusteaduskonna lõpetajaga.

Kõrvuti üaltooduga aga ei tohi arvestamata jätta iga üliõpilase spetsiaalsust, huvialasid ja kalduvusi, isegi karakterit. Ühiskondlike kohustuste jaotamine peab olema individuaalne. Paraku on meil selles osas tehtud üsnagi jämedaid vigu, lähenetud ühiskondlike erialade omandamisele formaalselt.

ÜLIKOOI KOMSOMOLIORGANISATSIOONI ÜHEKSANDALT KONVERENTSILT

Arve, fakte ja mõtteid aruandest

• Ei või lubada, et kõrgema haridusega spetsialisti kutse antakse inimestele, kes ei vääri seda, kes on veel religiooni kammitšais, kes kalduvad kergetele eluviisidele ja ei ole kinni pidanud meie ühiskonnas reeglite, kes pole tahtnud ülikoolis õppimise aja vältel tegelda ühiskondliku tööga ega pole seetõttu suutelnud olema kasvatajad.

• Tuleks viia ellu põhimõte, et iga seminari lõpus leitaks aega seminari tulemuste analüüsimiseks ja järelduste tegemiseks.

• Koopereerumine üliõpilaste teaduslikus töös võiks olla hoopis ulatuslikum: ühiseid probleeme on matemaatikutel ja majandusteadlastel, füüsikutel ja meedikutel.

• Miks ÜTO nõukogu loobus seinalehe «Pilk Maailma» väljaandmisest?

• Tihti on ÜTO ringide üritused «pooleldi pörandaalused». Nendest teab vaid kitsas ring asjaarmastajaid. Kas mitte luua ülikoolis ühiskondlik reklaambüroo?

• Käesoleval õppeaastal suunati koolidesse 187 teise kursuse üliõpilast rühmajuhitideks ja rühmajuhitide abideks.

• Klassioalistele ringide juhtidena suunati tööle Matemaatika-Loosusteaduskonnast 86 ja Ajaloo-Keeleteaduskonnast 109 neljanda kursuse üliõpilast. Lubamatult lohkalt on oma töösse suhtunud üliõpilased Mättas ja Seljamäe füüsikaosakonnast, Tubliit on töötanud üliõpilased Muna, Libe, Mitt, Kaljumäe, Vend geograafiaosakonnast, Raim eesti filoloogia osakonnast, Simm ja Tungal vene filoloogia osakonnast, Vende lääne filoloogia osakonnast.

• Tublimatest konsultantidest võiks mainida füüsikuid Arvo Tuisiku, Helgi Ruttast ja Anu Tanimäe, bioloogid Tiina Vercot, eestifiloloog Helve Lompi ja Siiri Karu.

• Sel semestril alustasid tööd konsultatsioonipunktid Tartu I ja II Tööliskoorte Keskkooll juures. Opetajate juhendamisel abistavad üliõpilased nõrgemaid õpilasi.

• Meie töö põhipuuduseks on, et poliitiline selgitustöö kannatab sageli ebakonkreetsuse all, ei anna vastust üliõpilasi erutavatele konkreetsetele küsimustele.

• Väga asjalikud on poliitinformatsioonid keemiaosakonna teisel kursusel. Seltsimehed, õppigem neilt!

• Mõtlemata paneb üks fakt — meie suurel kollektiivil pole ühtki agitbrigaadi. On vajalik, et iga osakond korraldaks oma šeflusalusel asutuses vähemalt ühe kontserdi õppeaasta jooksul.

Poliitilisest kasvatustööst

Põhipuuduseks on, et selgitustöö kannatab sageli ebakonkreetsuse all, ei anna vastust üliõpilasi erutavatele küsimustele.

Rõõmustav on, et poliitinformatsioonides ülestõstetud küsimuste sisu on tunduvalt laiem kui varem. Kuid kas me ei peaks jõudma selleni, et ülikooli iga lõpetaja oleks suuteline iseseisvalt, ilma kommentaatori abita kõigi rahvusvahelise poliitilise elu sündmustele hinnangut andma, olema kohapeal poliitiliseks kommentaatoriks.

Veel korraldame vähe ühiseid üritusi vene ja eesti osakondade vahel.

Meie kriitika on sageli liiga üldistav, abstraktne. Vähene operatiivsus ja vähene mobiliseeriv jõud iseloomustavad ka ülikooli ajalehte tööd. Paljud head mõtted, mis tõstetakse üles ajalehes, jäävad kõlapinnata. Vähe pöörame tähelepanu seinajakirjandusele. Kui «Poks» juba midagi võtab vaevaks kritiseerida, siis on see väga vana puudus, sest «Poksi» meestel pole kombeks kiirustada.

Suveks tööle

Viimastel aastatel on saanud traditsiooniks, et üliõpilased veedavad oma suvepuhkuse aktiivselt, s. o. töötades komsomolihitustel, uudismaal, kolhoosides ja teistel objektidel. Nende tööde positiivset mõju kogu üliõpilaskonnale on raske üle hinnata.

Ka tänavu oodatakse meie üliõpilasi õige mitmel objektidel. Juulikis vajatakse töökäsi järgmiselt: tsemenditehasesse «Punane Kunda» 200 inimest, Kihnu ja Ruhnu saarele melioratsioonitöödele 60—80, objektidele Tartus 250, šeflusalusel kolhoosidesse 80—100.

Augustikuuks:

Narva	200 inimest,
Kihnu ja Ruhnu	60—80,
Tartu objektidele	200—250,
kolhoosidesse	80—100.

Ei tohi unustada ka meie uut ühiselamut. Seal tuntakse puudust just kvalifitseeritud töölisest. Seepärast otsustatigi pöörduda kõigi nende üliõpilaste poole, kes varem ehitustel töötades on omandanud mõne ehitaja eriala (müürsepp, krohvija, maaler jne.), palvega veeta osa suvepuhkust uue ühiselamu ehitustellingutel.

Seoses suvevaheaja veetmisega kerkis üles ka teisi probleeme. Leiti, et otstarbekas on siirduda tööle tervete rühmade, kursuste ja osakondade kaupa, niivõrd juba väljakujunenud, läbini tuttava kollektiivina. Sest selliste gruppide töö on seni osutunud tunduvalt resultatiivsemaks. Samal ajal ei tohi päris ära unustada neid, kes mitmesugustel põhjustel lähevad tööle üksinda ja sageli töötavad väga hästi, Üldiselt

peaks kõigi üliõpilaste suhtumine suvisesse töösse olema loov, entusiastlik. Eelmistest aastatest meil ongi juba mitmeid näiteid, kus üliõpilased on olnud ratsionaliseerimisetepanekute autoriteks.

Et vältida arusaamatusi objektidel (nagu tasuküsimus Narvas mõõdunud aastal), peeti vajalikuks üliõpilastel rakendada omapoolset kontrolli, luua tihedad sidemed kohalike partei- ja komsomoliorganisatsioonidega.

Vastuvõttust ja tööstaažist

Aasta-aastalt on suurenenud tööstaažiga noorte vastuvõtmine ülikooli. Kuid see kasv ei ole kaugeltki nii suur, kui peaks olema. Mõõdunud aastal oli ainult 27% vastuvõetud üliõpilastest kaheaastane tööstaaž. Samal ajal Ukraina NSV-s 1960. aastal vastuvõetud üliõpilastest ligi 80% oli töötanud rahvamajanduses. Meilgi võiks tööstaažiga üliõpilaste arv olla tunduvalt suurem, kui ei segaks järgmine asjaolu.

372 kaheaastase tööstaažiga noort avaldas 1960. aastal soovi astuda ülikooli, kuid ainult 43% nendest suutis edukalt sooritada sisseastumiseksamid. Ja siit tulenebki tähtis järeldus — on vaja osutada tõhusamat abi tööliskoortele, kes valmistuvad ülikooli astumiseks. On selge, et mitu aastat töötanud inimesel on raske konkureerida verivärske abiturientidega. Ülikooli komsomoliorganisatsioonil tuleb teha kõik selleks, et töölt tulevad noored suudaksid vastu pidada sisseastumiseksamite tules. Siin tuleksid kõne alla ettevalmistuskursused, individuaalne abi jms.

Ka vastuvõtul peaks valik olema hoolikam. Tõsi küll, üha harvemini, kuid ikkagi satub ülikooli juhuslikke inimesi, keda ei huvita töö valitud erialal, vaid ainult kõrgema kooli diplom.

Sidemest tööliskoortega

Side tööliskoortega peaks olema tihedam ja vahetum, nagu õigesti märkis Tartu Põllutööstusinspektori Tehase komsomoliorganisatsiooni sekretär G. Mamajev. Praegu üliõpilased nagu näiksid kogu aeg hoidvat parajat distantsi. Tööliskoored ei tunne, et nad elavad ülikoolilinnas. Ometi peaks see igal sammul tunda andma. Siin ootab ülikooli komsomoliorganisatsiooni lai tööpõld, kus on aetud alles esimesed vaod.

Miks ei võiks üliõpilased kutsuda tööliskoorte esindajaid oma puhke-õhtutele, kontsertidele; kutsuda osa võtma komsomoliüritustest. On ju ülikoolil nüüd oma klubi ja kohvik, kus pidevalt toimub mitmesuguseid huvitavaid üritusi. Tööliskoored omalt poolt võiksid teha sedasama. Ja on kindel, et selline kahepoolne side tuleks kasuks mõlemale poolele, annaks uusi muljeid ja kogemusi, aitaks mitmekesistada komsomolitööd.

Ohutustehnikast

Sõnavõttudes öeldi (Lepik jt.), et ülikoolil tuleks taotleda ohutustehnika programmi korrigeerimist üliõpilastele suhtes. Loengutest ja ka praktikumidest tuleksid kõrvaldada need osad, millega tavaline inimene tegelikult elus ümber ei tule. Ohutustehnika loengud, mis selles osas õpetuse praeguse korralduse juures võtavad üsna palju aega, tuleksid ära jätta ja välja anda rotaprintil trükitud konspektid, mille järgi üliõpilased saaksid iseseisvalt töötada.

1824

kommunistlikku noort on praegu Tartu Riiklikus Ülikoolis. See tähendab, et igast kolmest üliõpilasest on kaks ÜLKNO liikmed. Ja siiski ei saa selle arvuga rahule jääda.

Konverents panigi uuele komiteele südamele tõsiselt ja tähelepanelikult suhtuda töösse mittekommunistlike noortega. Ning kõige tähtsam: olla järjekindel, püsivalt hoolitseda ridade kasvu eest. Seda kõigepealt neis osakondades, kus kogu komsomolitöö kipub lõkema.

* Mõtteid sõnavõttudest *

EKP TARTU LINNAKOMITEE SEKRETÄR J. RAID.

Ülikooli komsomoliorganisatsioon on üle saanud ajutisest paigallamumisest, mida võis veel märgata paar aastat tagasi. Et töö oleks veelgi viljakam, peame välja tooma puudused, mis takistavad meie senist tegevust.

Ideoloogiline töö pole veel vajalikul tasemel: üritusi on palju ja töötatakse kogu massiga; peamiselt veaks on, et üksikud noored, kellega tuleb individuaalselt tegeleda, kaovad üldises massis ära. Ülikoolis on veel usklikke noori, imiteeritakse läänest tulevaid väärideid, luule ja kunsti küsimustes kalduakse kõrvale parteilisest marksistlikust joonest.

ÜTO NÕUKOGU ESIMEES L. VÕHANDU.

Ühiskondlikke kohustusi jagatakse üliõpilaste vahel nii, et teatud vastutusrikkas töö antakse tavaliselt kõige parematele, aktiivsematele üliõpilastele. Sageli on aga neil endal juba ennemgi küll ja küll tegevust. Ma arvan, et rahuldavat efekti annab see, kui me kasutame rohkem ka «tavalisi inimesi».

Hiljuti moodustati vabariiklik ÜTO nõukogu. Teadusliku tööga tegeldakse ikka veel ebapiisavalt. Ühiskonnateaduste ringid ülikoolis töötavad loitult.

On vaja luua ringe, mis ühendaks erinevaid teadusharusid. Ülikoolis on inimesi, kes tunnevad rohkem huvi mõne teise eriala vastu, mida nad pole valinud. Sellisel juhul tuleb võimaldada üliõpilase üleviimist

Ühiskondliku kutse andmine üliõpilastele on väga terav. On vaja, et juba kõigil tänavustel lõpetajatel oleks ühiskondlik kutse; on vaja, et iga lõpetaja oleks aktiivne ühiskondlikus tegevuses. Lõpetajate aukohuseks olgu siirduda tööle uudismaadele ja mujale, kus neid kõige enam vajatakse. Tuleb luua tihedad sidemed kõigi Tartu tööstusettevõtetega.

Normaalne ei ole see, et tänavu on I kvartalis TRU komsomoliorganisatsiooni vastu võetud vähem noori kui mõõdunud aastal samal perioodil. Kasv peab olema nii kvantitatiivne kui ka kvalitatiivne.

teda rohkem huvitavale erialale.

ÜTO ringid peavad garanteerima kahe loengu andmise aasta jooksul. Kahjuks pole lektorite büroo seda täitnud. Arvestades võimalusi suudaksid komsomolomitee ja ÜTO koos organiseerida 130—140 loengut. Loengud olgu populaarteaduslikus sõnastuses, mitte kitsalt erialased.

Meil oleks vaja luua ülikoolis ühiskondlik reklaambüroo.

Kuidas stimuleerida üliõpilaste teaduslikku tööd? Sellega tegelevatele üliõpilastele võiks maksta kõrgemat stipendiumi. Samuti võiks laborantide kohale võtta tööle üliõpilasi, muidugi poole kohaga. Teaduslike tööde nimestik tuleks anda õpinguraamatusse.

KEHAKULTUURIOSAKONNA PRODEKAAN F. KUDU.

Kehakultuuri ja spordiga tegelemine ülikoolis on tugevatel jalgadel, oleme üleüldiselt esimeste seas. Meil on suurepäraseid spordi baasid, üliõpilastel on igakülgset võimalust spordiga tegelemiseks.

Päevakorda kerkib kehalise kasvatusse fakultatiivseks muutmise, mis nõuab üliõpilaste teadlikkuse kasvu. Seni räägib fakultatiivseks muutmisele vastu ka rida teist laadi fakte. Nii ei oska ujuda 66% esimese kursuse tütarlastest ning 29% esimese kursuse noormeestest. Halvasti täidetakse VTK normatiive.

Tuleb veel aktiivsemalt selgitada kehalise kasvatusse vajalikkust.

Komsomoliorganisatsioon ei osuta küllalasti initsiatiivi hommikuvõimlemise elluviimisel.

Miks suur osa üliõpilasi suitsetab, ka tütarlapsed? Miks tarvitatakse alkoholi? Suitsetamine ühiselamu tubades tuleb keelatal

Üleülikoolilistel spordiüritustel avaldub sageli osakondade sportlaste vähene kollektiivtunne. Meile on vaja nii tugevat kollektiivi kui ka tippsportlasi.

KONVERENTSIL OTSUSTATI:

• Lageda ülikooli komsomoliorganisatsiooni tähtsaimaks ülesandeks üliõpilaste kasvatamine eesrindlikeks, laia silmaringi ja kõrge kvalifikatsiooniga aktiivselt ühiskonna elust osa võtvateks inimesteks.

• Tuleb kasvatada üliõpilastes vankumatut usku partei ja valitsuse üritustesse, tööarmastust, sotsialistliku internatsionalismi, nõukogude patriotismi ja kommunistliku ühiskonna moraali kõrgeid põhimõtteid; tuleb pida lepitamatut võitlust meie võõra ideoloogia kandjate, väikekodanliku rahulolu vastu.

• Tugevdada kõigil kursustel poliitinformatsioonide ja -vestluste võitlevust, kasutada kõrvuti vanade äraproovitud propagandistlike vormidega uusi eesrindlike vorme, pida rangelt kinni poliitkasvatustöö põhieesmärgist — igakülgset selgitada noorsoole marksismi-leninismi ideid, saavutada nende kasvamisest üliõpilaste veendumuseks. Ürituste planeerimisel arvestada rohkem antud kollektiivi kasvatuses esinevaid puudusi.

• Kindlustada üliõpilaste regulaarne ja organiseeritud osavõtt üleülikoolilistest, teadus- ja osakondlikest üritustest.

• Nõuda komsomoligruppidele tõhusamat võitlemist üliõpilaste seas esinevate puuduste ning väärnähtete vastu, organiseerida selleks eelkõige ühiskondlikku arvamust, kasutades operatiivsemalt ülikooli ajalehte, raadiosõlme, seinalehti.

• Tõmmata rahvamaleva töösse kaasa meie paremaid kommunistlike noori ja noori.

• Nõuda ajaloo-osakonna komsomolibüroolt komsomolijaloo uurimise jätkamist.

• Kiita heaks üliõpilaste suunamine komsomoli lähetuskirjadega 1961. aasta suvel komsomoliobjektidele Kundas, Narvas, maaparandustöödele, Tartu objektidele, kolhoosidesse; saavutada kõigi üliõpilaste osavõtt.

• Võtta osa kevadel tööst Tartu objektidel, ühiselamute ümbruse heakorrastamistöödest jne.

• Nõuda osakondade õppekomisjonidelt järjekindlat võitlust õppe-distsipliini rikkujate vastu, organiseerida pidevat kontrolli seminarideks ja praktikumideks ettevalmistumise üle, pöörata erilist tähelepanu iseseisva töö organiseerimisele.

• Komsomoliorganisatsioonidel luua tihedad sidemed šeflusaluste kolhooside abistamiseks, organiseerida hoogtööpäevakuld, korraldada kontserte, vestlusi, kohtumisi, abistada küla komsomoliorganisatsioone poliitharidusvõrgu organiseerimisel.

• Pida õigeks kõigi üliõpilaste suunamist ÜTO tööle juba esimesel või teisel kursusel.

• Organiseerida koos ametiühingukomiteega nii suvel kui ka talvel tervistavaid puhkelaagreid ja laagreid üliõpilastele. Pöörata erilist tähelepanu üliõpilaste suvepuhkuse organiseerimisele.

• Pöörata suuremat tähelepanu võitlevuse tervete eluviiside eest.

• Tugevdada sidemeid EPA komsomoliorganisatsiooniga, selleks organiseerida ühiseid maaparanduslaagreid, kolhooside abistamist, aktiivi õppusi jne.

• Ülikooli komsomolikomiteel koos linna haridusosakonna ja komsomolikomiteega valmistada koole ette üliõpilaste paremaks rakendamiseks.

• Ülikoolil raadiostuudio kanda kord nädalas üle temaatilist kontserti, anda kontsertmõistatusi, kirjandussaateid jne.

• Ülikooli komsomolikomiteel korraldada järjekindlalt üleülikoolilisi ja osakondade aktiivi õppusi.

• Arstiteaduskonna, keemiaosakonna ja bioloogiasakonna komsomolibüroodel lahendada üliõpilaste ühiskondlike ülesannete jaotamine selliselt, et enamikul üliõpilastel oleks ühiskondlikke ülesandeid.

Eesti NSV Teaduste Akadeemia juubeliks

15 aasta eest alustas tegevust Eesti NSV Teaduste Akadeemia. 5. aprillil 1946. aastal kinnitati Akadeemia põhikiri, valiti Akadeemia liikmeid ja samal ning järgmisel päeval peeti esimesed üldkoogu koosolekud. Akadeemia asutamine oli eesti rahva kultuuriloo tähelepanuväärseks sündmuseks, mis sai võimalikuks nõukogude korra taaskeskkonnaga meie maal.

Teaduslik töö Eesti NSV Teaduste Akadeemias toimub erialastes instituutides. Viimaste rajamine viidi enam-vähem lõpule ühe aasta jooksul pärast Teaduste Akadeemia asutamist. Suurt abi ja toetust uurimisbaasi loomisel sai Teaduste Akadeemia Tartu Riiklikult Ülikoolilt. Siit sai noor uurimisasutus teadusliku kaadri ja nii mõnigi instituut rajati ülikooli allasutusele, mis tuli üle Teaduste Akadeemia süsteemi. Nii sai Teaduste Akadeemia Tartu Riiklikult Ülikoolilt tähetorni, meteoroloogiaobservatooriumi, zoologiamuuseumi ja geoloogiamuuseumi; üle tulid ka Loodusuurijate Selts, Akadeemiline Emakeele Selts jne. Teaduste Akadeemia Tartu asutused kasvasid välja ülikooli rüpest ja nendesse uurimisasutustesse kandusid üle Tartu Riikliku Ülikooli auväärsed teaduslikud traditsioonid.

15-aastase tegevuse jooksul on Eesti NSV Teaduste Akadeemia Tartu asutused teinud suure töö. Olles välja kasvanud Tartu Riikliku Ülikooli asutustest, on nad säilitanud ülikooliga viljaka kontakti. See on õige ja hea ning tuleb kasuks mõlemale. Süvenegu tihe koostöö mõlema asutuse vahel veelgi!

Prof. A. KIPPER,
TA Füüsika ja Astronoomia
Instituudi direktor

Moodustati žürii

Ülikooli kirjandusvõistluse žüriisse kuuluvad: J. Feldbach, P. Hein, O. Kurs, T. Lehtmet, P. Lepik, J. Peegel, H. Peep, M. Remmel ja H. Tiisväli. Žürii asus töid läbi vaatama.

Tähelepanu, kirjasaatjad!

Täna kell 15
koguneme TRÜ ajalehe toimetusse
(Ülikooli tn. 18-a).

Praegu toimub ka-teedrites teadusliku töö planeerimine 1962. aastaks. Võrreldes eelmiste aastatega planeeritakse tunduvalt varem, kuid seejuures ühtlustatult kõigi teemade osas. Selline vajadus on üles kerkinud asutustevahelises temaatika koordineerimise töös ilmnenu puudustest ning peaks kõrvaldama kõik senini esinenud raskused ja tormamised, samuti ka asjatud plaanide korduvad esitamised. Senised kogemused on näidanud, et oma aja on ära elanud temaatika jaotamine tähtsamateks ja mittetähtsateks probleemideks. Niinimetatud mittetähtsate ehk tavaliste probleemide hulgas leidis tihti teemasid, mis olid kohaliku tähtsust ja vajadust seega ka koordineerimist. Seetõttu lähtutigi teadusliku töö perspektiivplaani korrektiivide tegemisel üldilulise ja vabariikliku tähtsusega teemadest. Olejäänud teemad kuuluvad ülikoolisisesse tähtsusega probleemide alla. On loomulik, et esimesed kaks probleemide rühma peaksid haarama enamiku meie temaatikast. Need probleemid teevad ülikoolile ta näo, iseloomustades teaduslikku tööd tervikuna. Nende teemade planeerimisele peab olema suunatud meie peamine tähelepanu.

Meie temaatikale on korduvalt ja põhjendatult ette heidetud kompaktsuse puudumist. Tihti koondatakse ühe probleemi alla väga erinevaid teemasid, ilma et nad käsitleksid antud probleemi kõige olulisemaid löike. Juhendaja osatähtsus planeerimisel on siiani olnud väike ja just seda viga on nüüd aeg hakata parandama. Tuleb pidada täiesti loomulikuks, et enne, kui hakatakse teemat planeerima, tuleb konsulteerida probleemi juhendajaga. Veelgi õigem on, kui probleemi juhendaja ise esitab teemad ja leiab nende tähtsust. Probleemi laiendamine, teiste kateed-

UUSI SUUNDI

J. TAMMEORG,
teadusala prorektor

arutades peaksime just sellest seisukohast lähtuma ja kaaluma, kuidas seda ülesannet on täidetud. Olla probleemi juhendaja on suur au, mida ainult väljavalituile pakutakse. Meie anname juhendaja käsutusse praktiliselt piiramata arvu teaduslikke töötajaid, laborante, mitmed laboratooriumid ja kõik selleks, et lahendada tema poolt püstitatud, tema poolt juhitud probleemi. Siis on ka arusaadav, miks meil on õigus nõuda, et juhendaja probleemile pühendaks rohkem tähelepanu, et ta kujuneks tõeliseks probleemi pere-meheks, alles siis võib juhendaja kunagi saada õiguse öelda — probleem on lahendatud — ja sinnapoole peame püüdma.

Teiseks valusaks küsimuseks on teemade täitmise tähtsust. Ei ole õige planeerida nii suuri ülesandeid, mida peab tegema 5–6 aastat. Kui selleks on siiski vajadus, on võimalik teemat jagada alateemadeks, mida on võimalik täita aasta või kahe jooksul. Vist olekski õige jaotada selline ülesanne mitme töötaja vahel, et kiiremini jõuda oodatavate resultaatideni. Lühikeste tähtaegade planeerimine on eriti oluline noorematele ja vähest kogemustega töötajatele ülesannete fikseerimisel. Lühike tähtpäev on heaks stiimuliks töötajale, võimaldab paremini teostada kontrolli ja hädakorral abistada. Alles siis, kui läheme teadmiseni, et plaan ei ole mitte plaani enese pärast, vaid et ta peab olema vahend, mis aitaks tõhustada teaduslikku tööd, saame koostada plaani, millest on tõeliselt kasu.

rite kaasatõmbamine sama probleemi lahendamisele, see peab jääma probleemi juhendaja esmasseks ülesandeks. Teaduskonna nõukogudes temaatikat

Meie juubilare

5. aprillil sai Alma Oja viiekümneaastaseks. A. Oja on töötanud Tartu Riiklikus Ülikoolis 10 aastat. Püüdliku ja hoolsa töö eest on A. Ojale avaldatud rektori käskkirjades korduvalt kiitust ja tänu.

Telefonisti töö TRÜ keskjaamas on pingeline, nõuab pidevalt tähelepanu ja kätelt kiirust.

Soovime, et juubilari jätkuks tarmukust, indu ja head tervist veel paljudeks aastateks!

LUULE ARUTELU EEL

Tüüp ja tüüpilisus

Luule arutelluse on sisse tulnud, ja ilmselt mitte juhuslikult, tüüpilise kangela ja kangela tüüpide probleem. Tõepoolest, mina-kangela kaudu esitab luuletaja mingit kangela tüüpi, kes peab lähedane olema mõnele teisele, seda luulet lugevale kangelasele. Ja nii leiamegi E. Niidu «Laulu alguses» kahtleja ja otsija kangela tüüpi («Aga mina läksin kõheldes, kartes ja komistades ja ringi vaadates kahele poole...»).

Kuid kas annab paljude kangela tüüpide olemasolu tegelikult põhjust eitada tüüpilise kangela olemasolu, nagu seda teeb R. Lias? Mõlemad on ju üldistused, nii tüüp kui tüüpilisus. Ainult tüüpe nähes ja tüüpilisust eitades asetame rõhu sellele, mis inimesi üksteisest eraldab. Kommunismi ehitava ajastu inimest peaks eeskätt huvitama just see, mis neis on ühist. Tüüpilises kangelases kajastub meie ajastu

ideaal, tema kaudu läheb tee homsesse, kuna aga mõnigi kangela tüüp võib ilma olla meie tänapäeva tüüpilise kangela joonest. Selline mulje kipub vägisi tekkima lugedes E. Niidu «Maa on täis leidmist». Kas see kahtleja ja otsija, kes juhuslikult on sattunud ehitatavale tänavale, ei ole oma tulekuga üle kümne aasta hiljaks jäänud? Kuid ometi on eesti luuletaja põhjusi leidnud oma arutelul seda luuletuskogu ühe paremana esile tõsta.

Ja on leidnud teist, kes A. Kaalu loomingut võrdlevad lageda, igava maaga (ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool»). Kas nendele on teada, et A. Kaal oli juba 20 aastat tagasi teesillutaja selleksama tänavale, kuhu E. Niit alles nüüd juhuslikult sattus?

A. Kaalu kunstiliste vahendite arsenal ei ole ilmselt väga rikkalik, kuid selline nihelistlik hinnang tema loomingule pole kuidagi põh-

Kõike head ühisel eluteel,

MARE VABRIT

ja

AARE USTAALI

Õnnitleb matemaatikaosakonna V kursust.

jendatud. A. Kaal on eesliinisõdur eesti luules ja kui seal kusagil madin lahti läheb, siis tema loomulikult potsust ei pääse. Mis siis ikka, tema mehisest varjusest võib vaikselt edasi nokitseda rida teisi luuletajaid.

«Puhkus — milleks minule puhkus?»

Mugav tuba ja õitsev aed?

Eil tahan lahingus endale kohta,

võitluse järele igatsust põen.»

(A. Kaalu «Meretuuled»)

See on teistsugune kangela tüüp kui E. Niidu ja julgen väita, et meie ühiskonnale tüüpilisem.

Probleemide lahendamise oskusest sõltub kindlasti suuresti kirjanduse kvaliteet. Kuid mulle näib, et esmase tähtsusega on siiski probleemide leidmise oskus. Ma ei räägigi loodusest ja armastusest, kuid veidi häirivalt mõjub ka olustiku probleemide vohamine kaasaegses kirjanduses tervikuna. Neist ei saa kindlasti mööda, kuid tuleks vältida kirjanduse muutmist tarbekunstiks.

Teadus püüdleb üha lähemale tõele, üha suurema selguse poole. Ma ei arva, et kunstil võiks olla teisi eesmärke. Kas saab siis väita, et kaasaja kunsti vooruseks olevat ütlema jätmine. Kunst ütleb teisiti, teiste vahenditega, kuid mida rohkem ta on võimeline ütleva, seda parem. Ütelda poleks vaja seal, kus niigi on kõik selge, seal, kus «vaikimise kõrge kunst» võib edukalt asendada ütlemise kunsti.

Mõne ütlemata jätmise taha võib end varjata just võimetus probleemide lahendamiseks.

Eriti tekib selliseid ja teisigi mõtteid, kui lugeda mõningaid «Tartu Riiklikus Ülikoolis» avaldatud võistlustöid, näit. 24. märtsist «Otsides ja leides».

Lõpuks paar sõna sellest, mille üle vaieldakse. Mulle näib, et vabavärsi küsimus pole päevakorda kerkinud mitte vormi, vaid eeskätt selle sisutuse pärast, mis viimasel ajal on just vabavärsis endale sobiva vormi leidnud.

Sellest on juba palju räägitud. Soovimata laskuda kordamisesse lisaksin paar lisakaalutlust vabavärsi liiga laiahaardelise harrastamise vastu.

1. Luule on sõnakunsti ja muusika laps. Vabavärs jätab luule tema teisest vanemast ilma, lähendab luulet proosale ja vähendab tema emotsionaalset mõju.

2. Vabavärsiharrastus avab laia tee dilettantidele. Vabavärs näib igale inimesele enesestmõistetavalt kõige lihtsam olevat oma tunnete ja elamuste kirjapanekuks, et neid üldteatavaks teha.

Arve, fakte ja mõtteid aruandest

• Ei saa kiita heaks mõnedes osakondades levinud praktikat, et komsomoligruppides toimuvad üritused organiseeritakse õppejõudude initsiatiivil, kes sageli tunnevad halvasti oma kursust. Kursuse komsomoligrupp peab ise olema oma ürituste organiseerija ja initsiaator, sest ta teab kõige paremini oma üliõpilaste poliitilises teadlikkuses esinevaid puudusi ja lünki.

• 1960. aasta suvel töötas 1186 üliõpilast, neist ehitustel 1071.

• Aastate jooksul on osa võtnud ühiskondlikult kasulikust tööst üliõpilased Ester Linn, Einu Reitsnik, Taevo Tamm, Avo Vain. Kuid leidub ka üliõpilasi, kes löid käega meie ühisele üritusele: Järvekülj ja Kukki Oigusteaduskonnast, Kliimand ja Jaaniste Majandusteaduskonnast, Kraan ravisakonna teiselt kursusest.

• Isetegevusega tegeleb ülikoolis pidevalt umbes 600 üliõpilast. Olümpiaadidel tõuseb see arv tuhandeni.

• Meie arvates ei ole õige küsimuse selline püstitamine — kirjutada kas vabavärsis või ainult ranges riimvärsis.

• Rõõmustav on, et Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Oigusteaduskonna komsomolibürood organiseerisid õpperuumide korrastamise ja sead- sid seal üles näitliku agitatsiooni. Igapähe on rõõm külastada peahoone auditooriume nr. 1, 2, 5, 6 jne.

• 1960. aastal valmistati ette järgusportlasi järgmiselt:

meistrijärgus	— 6,
esimeses järgus	— 66,
teises järgus	— 180,
kolmandas järgus	— 293.

Aruandeperioodil toimus 202 spordiüritust 10220 osavõtjaga.

• Arstiteaduskonnas kuulub OSK-i väga väike osa üliõpilastest.

• Kõikides komsomolibüroodes oleks vajalik analüüsida VTK normatiivide täitmise olukorda.

• Ohisalamute nõukogudel on vaja järjekindlamalt nõuda sisekorraeskirjade täitmist. Eelkõige on aga vaja, et ohisalamute nõukogude liikmed ise lõpetavad sisekorraeskirjade jämedad rikkumised. See kehtib esmaajoonel Tiigi tänava ja Pälsoni 14 ohisalamute nõukogude kohta.

• Aruandeperioodil ei võetud ühtki noort komsomoli vastu vene filoloogia ja farmaatsiaosakonnas.

Tartu Riiklik Ülikool 3

Aprillikarnevalilt...

KARNEVAL ON HOOS.

Ämblik otsib ohvreid ja püüab kiirt oma võrkudesse mässida. Kas õnnestub?

A. TERASKI fotod

E. PLOTNIK,
NSV Liidu ajaloo kateedri
vanemõpetaja

Kes teeks mustlasneiule selgeks, et kaardid ei ennusta tulevikku?

Olümpiaad jätkub

Õigusteaduskonnas

paistis olümpiaadiõhtu lõppkontsert silma ettekannete ühtlaselt hea kvaliteediga. Kulgi tulevane jurist on aktivist ja propagandist, organisaator ja agitator, lõbb kaasa nii UTU-s kui ALMAVU-s, nagu väidab H. Hellat oma agitbrigadis «Poolteel», on leitud aega isetegevusetekannete põhjalikuks viimistlemiseks. Teaduskonna parimaks saavutuseks jääb kindlasti esinemine nii suure hulga omaloominguliste palade-ga.

Sõnalise omaloomingu osas tegi põhilise töö kolmanda kursuse üliõpilane Henn Hellat. Jurist Hellat andis siin mitmekordset silmad ette Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilastele, kes kuuluke kõige rohkem tegelevat omaloominguga. Pealegi ei näidanud Hellat end mitte ainult autorina, vaid oli ka paljudes etteastetes ise kaastegev.

«Poolteel» kompositsiooniline külg väärrib tõstis tähelepanu, kuigi sisuliselt jääb vajaka satiirilistest teravusest. Mõtted iseenestest olid head, neid aga kippus varjutama esitamise puudulikkus.

M. Twaini «Jutustaja» on väga paljunõudev ja paistis esitajal (H. Hellat) käivat üle jõu, oli kohati monotoonne. Pala oleks kindlasti elavamaks muutnud valgusefekti-de kasutamist.

U. Lahe «Pärast ussimaarjapäeva» A. Sorro ettekandes tundus lihtsalt mahajäetuna. Seniini esinenud deklamaatoristest on kahtlemata parimaks J. Kartau. Tema poolt ettekantud J. Krossi «Saunas» oli nii veenvust kui ka elamust.

Kehakultuuriosakonnas

Kus võiks leida paremat näidet kollektiivsusest ja sõprustundest kui kehakultuurlaste hulgas. Neid on üheks liitunud võistlusreisid ja treeningud, suusarajad ja spordiväljakud, võidud ja kaotused. Võib-olla seepärast tuligi kehakultuuriosakonna olümpiaadi lõppkontserdile saali omased toetama peaaegu terve osakond.

Ikka see hoog, tulisus, oskus sütitada teisi. Ja kontserdi kavagi kõneles iseenda eest, nende eest, keda nägime esinemas.

Nagu juba võis lootagi, jätsid kõigile vaatajatesse tugevalma mulje võimlemisettekanded ja eelkõige muidugi Maire Visnapuu esinemine. Omaloominguline harjutus hüpitaga oli vaatamata lava väiksusele esitatud puhtalt ja detailse täpsusega. Suurepäraselt esines ka A. Lutsar. Akrobaatiliselt etüüdi toolidel täiendas hea muusikaline saade ja valgusefekti-de kasutamist. Meisterlik oli õhuakrobaatide esinemine (A. Lutsar ja A. Truu-põld). A. Kiviste vabaharjutus paistis silma emotsionaalsuse ning käte hea koordineeritusega. Kahjuks andis ettekande juures tunda lava kitsust ja halb klaverisaade.

Mõistatuseks vaatajale olid noormeeste vabaharjutused (või õigemini nende paroodia). Mida mõeldi, kui saadeti lõppkontserdile täielikult viimistlemata ettekannet? Mitte-midagiülevaks jäid ka püramiidid.

Koomiline akrobaatika «Sada aastat tagasi», kuigi tehniliselt raske, oli lihtsalt labane. Pealegi — kust sai laadale see tänapäeva džässorkester?

Julge sammuga said hakkama teaduskonna laulumehed, kes tulid lavale terve teaduskonna segakooriga. Esineiti küllaltki tublilt. Vajaka jäi siiski laulukultuurist, üksikute nootide väljapildamisest, laulude dünaamilisusest. Üldse olid muusikalised ettekanded sportlike järele teisel kohal. Neid oli palju, kuid mitte kõikide kohta ei saa lausuda kiitvaid sõnu. Seda eriti ansambli osas. Ilmetu oli meesansambli esinemine. Jäi mulje, nagu oleksid lauljad alles lavale kohtunud esmakordselt. Väheste ettevalmistusega oli lavale tulnud ka naisansambel. Segansambli esinemine sai kuulajate poolt suurema poolehoidu osaliseks. «Laevad pöörduvad koju» ettekannet võib lugeda täiesti hästi õnnestunuks. Südamelähedasem aga oli vist nii esinejatele kui kuulajatele Enno Akkeli omaloominguline «Kääriku valss», mille ettekanne

Suurema osa eeskavast moodustasid muusikalised etteastet. Mitu omaloomingulist pala, mis olid seatud vastavalt orkestrile («Rumba») ja üksikinstrumentidele («Rootsi valss») esitas H. Jõgioja. Tubli oli ta samuti solistina (klavessin ja akordion) ning klaverisaatjana.

Hea oli kuulata naistrio ja ansambli esinemist. Trio paremateks lauludeks jäid «Šoti matkailaul» ja Ameerika rahvalaul «Heale sõbrale». Mees- ja naisansambli võib õigustatult lugeda parimate hulka, kes siiani on esinenud.

R. Kütlimi, S. Raju ning estraadi-ansambli poolt esitatud Locograna-ta «Marina» üllatas meeldivalt. Seda raadiost ja estraadilt nii palju kuulnud populaarseks saanud laulu esitati täiesti uudselt ja värselt.

Juba algul oli juttu õhtu ühtlasest heast tasemest. Ja veel mõte: mitte ühelgi seni toimunud lõppkontserdist pole esitatud nii kõrgel ideelisel tasemel selvat kava. See on õigusteaduskonna õhtu suureks plussiks.

aga kunstilise taseme poolest eelmisest tunduvalt maha jäi. Estraadiansambli esinemises jäi tublisti puudu improvisatsioonivõimetest. Silmapaistvad olid siin Rein Auna trompetisoolod.

Alla tuli seekord vanduda samuti sõnakunstnikel. Karl Adamsoni esitatud J. Smuuli «Mälestusi isast» jäi pinnapealseks ja tühjaks, tugevasti segas vale näomimika. Parem polenud A. Alliste esitatud katkend V. Beekmani poeemist «Ei lõpe tee». Siin tuli samuti puudu emotsionaalsusest.

A. Lutsari omaloominguliste estraadistseenide mõte pole iseenestest halb. Ettekandes ja kohati ka sisus jäi aga nii mõndagi soovida. Võiks öelda, et siin oli palju labast, kunstlikku. «Arvamus kunstist» ja «Uues korteris» olid teravad, kohati vaimukad, kuid liialdustega ja eba-puhtalt ette kantud. Ettevaatlikum tuleb olla ka sellise raske estraadinumbri, nagu seda on etüüd. A. Lutsari «Iseseisvuslikust sõõk-las» mõjus poolikult, palju oli abitud, ebatäpseid žeste ja asjatut rahmeldamist.

Võib öelda, et sellel õhtul oli nii häid kui halbu külgi. Suureks miinuseks aga tervele lõppkontserdile oli halb repertuaarivalik. Peamiselt jäid kandma estraadinumbrid. See iseenestest pole ju halb. Kuid kui on korra juba tegemist isetegevuse ülevaatusega, miks ei näidanud kehakultuuriosakonna üliõpilased end ka teisest küljest? Kust tuleb see pime austus halva džässmuusika vastu (V. Lütsepa esitatud «Banjo boy» jt.)? Ilmselt jäeti kahe silma vahele asjaolu, et olümpiaadi juhendi järgi tuleb hindamisele ka repertuaari kasvatustlik ja esteetiline külg. Millisest esteetilisest küljest aga saab siin juttu ollal Nisugune muusika ei mõju kasvata-valt ei esinejatesse ega publikusse. Kui taheti tingimata esitada džässmuusikat, miks ei pöördutud repertuaari valikul siis meie heliloo-jate (R. Valgre, U. Naissoo jt.) või heada lääne heliloojate muusika poole.

A. SEPLI

Algaval UTU teaduslikul kon-

verentsil esineb ridal IV kursuse vene filoloogide muuhulgas ka pedagoogiliste töödega. Kuigi praktika-aga oli lühike, sai sellest maigu sahu. Sellepärast võib ühest-teisest ka rääkida.

Pool vene keele ja kirjanduse osakonna IV kursuse üliõpilastest ajas Otepääl oma esimesed vaod pedagoogipõllul. Praktiseerisime Otepääl Keskkoolis ja Otepääl Internaatkoolis. Viimasest tahaksingi veidi rääkida.

Otepääl Internaatkool loodi 14. veebruaril 1959. a. Valgesse, praegu veel kõige suuremasse majja linnas sõitis kokku ligi 200 õpilast kogu vabariigist. Enamikus olid need lapsed, kellel ei olnud vanemaid, korralikku kodu. Paljud neist olid lastekodudest. Direktor meenutas, et algul oli raske, eriti distsipliiniga.

Meile olid sellised teated üllatus-eks. Kujutlesime internaatkooli nagu iga teistki kooli. Hea, et saime tutvuda internaatkooliga, tulevikukooliga. Kuid samas tekib mõte, et enne internaatkooli praktika-minemist oleks väga hea olnud, et otse vajalik, tutvuda teoreetiliselt selle koolitüübiga, kuulda selle spetsiifika, majanduslikust baasist, tööst gruppides, kasvatajatööst. Need lapsed pole har-

MEENUS PRAKTIKA

junud sellega, et õpetaja annab oma tunnid ära ja lahkub koolist. Nad ootavad, et ta tuleks ja oleks nendega ka õhtul nn. perekonnas, aitaks ja juhataks nende kodust elu, annaks laost välja uusi sukki ja sokke jms. Aga selliseks tööks peaks eelnema ka vastav ettevalmistus. Sellepärast me ei suutnudki niisama tublid olla kasvataja osas, kui seda olime aineõpetajana. Puudus toetuspunkt.

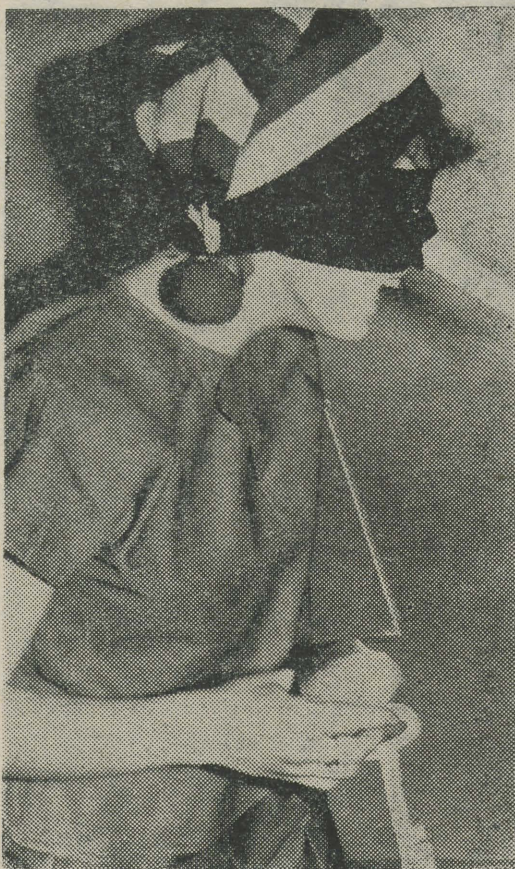
Ütlesin juba kord, et see oli huvitav aeg. Meie praktika ajal toimus koolis pioneerirühmade vaheline isetegevuse ülevaatus, kus praktikandidki said oma võimeid näidata. Ka pioneerinstruktoreid võtsime pidulikult vastu. Mõnusalt on mees vastlapidustused. Julged reesõidud, maitsvad seajalad, kuum hernesupp ja rohke vahukoorega vastlakuklid — kõige paremad on need kindlasti Otepääl.

Meid võeti hästi vastu, aga veel südamlikum oli hüvastijätt. Kogu kool tuli meid saatma, ja mis salata, mõni nuttisiki.

Oleme tänulikud Otepääl Keskkooli ja Otepääl Internaatkooli personalile, samuti meie praktika juhendajale sm. T. Murnikovale, kes andis suure osa selleks, et meie praktika õnnestuks.

F. LATTI

Aprillikarnevalilt...

Mõista, mõista, kes ta on?

(Buratino)

Pidagem lugu valast ajast

Lähimal ajal korraldab klubi kohviku juhatus kohvikukülastajate konverentsi.

Arvame, et on võimalik paremini sisustada üliõpilaste vabu tunde. Seepärast tulgu iga oma puhkehetkedest lugupidav üliõpilane oma soovidega kohale. Lähitugem sellest, et klubi kohvik ei oleks meile mitte ainult kohvipoe, vaid ka kohaks, kus võib mugavust tundes hinge tõmmata pärast akadeemilist päeva, lugeda uut ajakirja või vestelda sõbraga.

Klubi kohviku juhatus teeb ettepaneku teaduskondade kultuuri-komisjonidele pöörata tähelepanu sellele, et üritused, mis korraldatakse õhtuti, eeldaksid saalis viibijate osavõttu. Olgu soovitatud muusikalised mõistatused ja lotod (õppigem Arstiteaduskonnalt), maaelumuistatused, viktoriinid (eriti huvitav teaduskondadevahelises mastaabis), võistlus parimate sportlike tagajärgede vms. tundjale, rahvalike laulude õhtu (laulavad muidugi saalis viibijad) jne., jne. Kohviku juhatus peab niisuguste ürituste kavvatõmist edaspidi vajalikuks.

Talvise klubi kohviku ülesandeks on huvitavate kohtumiste korraldamine. Selles osas on teaduskonnad seni hoopiski agaramad olnud. Sageli on külla kutsutud RT «Vanemuise» näitlejaid, kuulatule reisivestide jms. Me peame huvitavaks võimaluseks edaspidi luua kohvikus sidemeid töölisnoortega. Julgeme veenda kõiki, kes nende sidemete elamuslikkuses kahtlevad, et inimesed, kes ei tunne prantsuse keelt või ei oska lahendada diferentsiaalvõrrandeid, oskavad tihtigi elus toime tulla rabavalt keeruliste võrrandite lahendamisega. Õppigem tundma nende inimeste elavaid võrrandeid! Arvame, et iga teaduskonna (iga kuu) ürituste plaanis võiks tulevikus olla üks üritus Tartu töötava noorsoo osavõtul. Kohtumine ärge kujunegu muidugi ühiseks suhtru segamiseks kohviklaasis. Korraldagem kirjanduslikke õhtuid, mängigem malet, vaelegem. Meil tuleb seltsimeheliikult suhtuda töölisnoorte pretensioonidesse selle kohta, et neil on tunne, nagu ei töötakski nad ülikoolilinnas.

Alljärgnevalt ankeet:

1. Missugune üritus kohvikus on teile meeldinud ja miks?
2. Kas kohviku menüü vastab teie maitsele?
3. Millised on teie arvamus kohviku orkestri repertuaari kohta?
4. Kas on teil pretensioone kohviku ruumide kujunduse suhtes?
5. Milline üritus kohvikus ei ole teid rahuldanud?
6. Mis teid häirib kohviku külastajate juures?
7. Milliseid märkusi on teil lisada?

Vastused palume lasta ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjakasti (peahoones aud. nr. 1 juures ja Ülikooli 18-a).

P. LEPIK, TRU klubi kohviku juhatuse esimees

Kolhoosis ootavad abi

Iga teaduskonna šefluse all on üks Tartu rajooni kolhoosi. Üliõpilased käivad põlluharijail külas, õppejõud peavad loenguid, antakse muud abi.

«Koidu» kolhoosis puudus raamatukogu. Ajaloo-Keeleteaduskond võttis selle soetamise enda hooleks. Saadi kokku 230 ilukirjanduslikku ja ühiskondlik-politilist teost. Mäluhadeks tahetakse kogu täiendada.

Naistepäeval olid kolhoosnikute keskel võõrkeelte osakonna I kursuse üliõpilased-isetegevuslased. Õppejõud J. Kalits jutustas naiste elust välismaal.

Ždanovi-nimelises kolhoosis pida-s loenguid mitmed Matemaatika-Loodusteaduskonna õppejõud. Märtsi lõpul oli kolhoosis aialandus-mesinduse päev, millel viibisid õppejõud H. Milda ja P. Alles. Sama teaduskonna üliõpilastel on kevadel ja suvel kavas panna käed külge kolhoosikese kaunistamisel. Plaanis selleks koostas botaanikaia töötaja sm. Häidmaa. See on algatus, mis võiks leida järgmist mu-jalgit!

J. SOOVERE

Kiirränaku võistlused

Et mõõdunud lumevaene talv ei võimaldanud täita massilisel VTK suusatamisnorme, asendatakse tänava need kiirränakutega.

10., 11. ja 12. aprillil algusega kell 18 toimuvad Tähtvere pargis lähete kiosk juurest kiirränaku võistlused VTK normide täitmi-seks. Distantsi pikkus on meestele 10 ja naistele 5 km. TRU Spordi-klubi kutsub kõiki spordiklubi liik-meid ja teisi üliõpilasi osa võtma kiirränakust VTK II astme normi täitmiseks.

TRU Spordiklubi

* * *

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) on täis-päeval 11. aprillil kell 19 kohtu-mine ENSV Ülemnõukogu saadiku J. RAIDIGA.

Demonstreeritakse filme: «Võitlev pliiats», «Jumalakummardajad», «Veel pole hilja».

* * *

9. aprillil kell 17 tuleb kokku TRU pedagoogikaauditooriumis Psühholoogide Seltsi koosolek, kus on päevakorras pedagoogikakandi-daadi I. Undi ettekanne «Õpi-laste individuaalsed erinevused mõtlemise alal».

Üliõpilaste osavõtt teretulnud! Seltsi juhatus

* * *

TRU Üliõpilaste Vastastikuse Abis-tamise Kassa aruandlus- ja valimis-koosolek toimub 13. aprillil kell 15 peahoone 5. auditooriumis.

Kõigi kursuste esindajate osa-võtt vajalik.

Juhatus

* * *

TRU KINOTEATRIUM

Täna kell 19

on temaatiline õhtu, mis on pühendatud ülemaailmsele ter-vishoolepäevale.

Ettekannetega esinevad arstid dotsent H. Petlem ja A. Rulli ning militsatöötaja R. Merbach.

Näidatakse filme.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар-тийной организации, ректората, коми-тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heldemanni nim. trükikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksik-numbri hind 2 kop. Tellimine nr. 3395. MB 02469.

Noored, ülikool ootab!

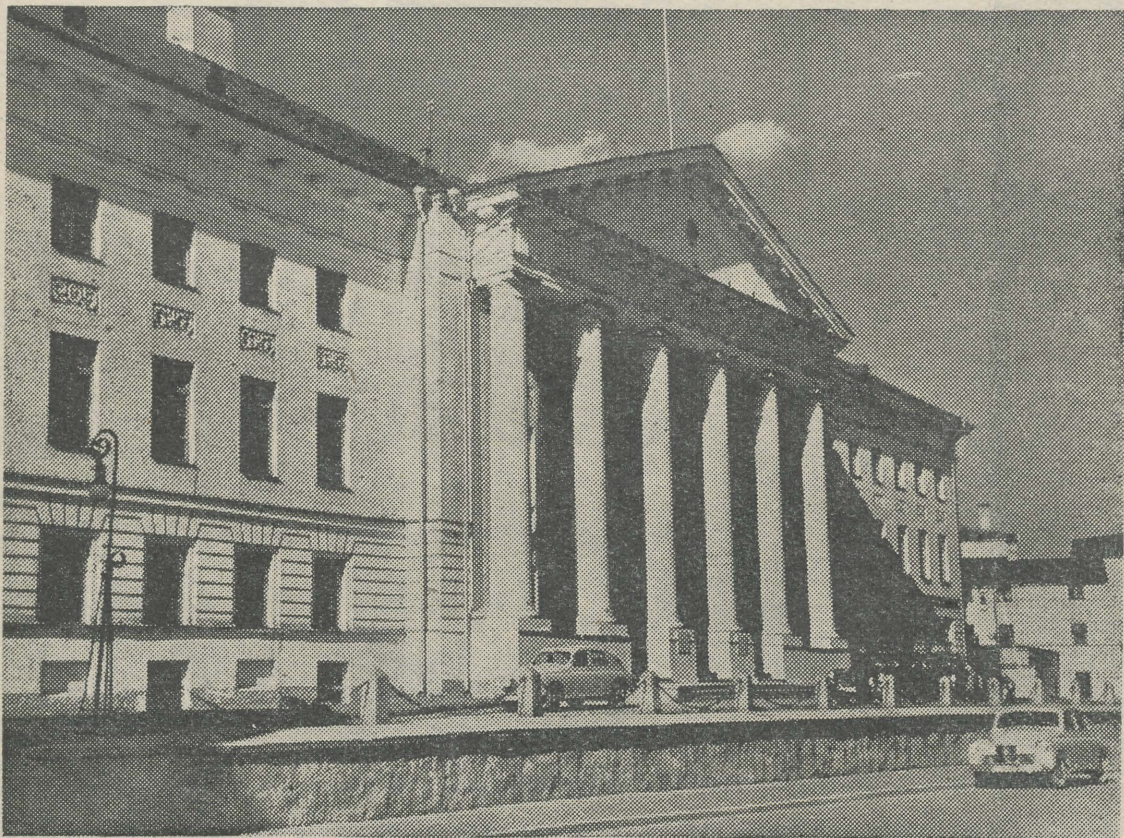
Raamatupalat

Kõigi maade proletarlastel, ühinegel

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 13 (479) Reedel, 14. aprillil 1961 XIV aastakäik

Inimene kosmoses

12. aprillil 1961 viidi Nõukogude Liidu orbiidile Maa ümber maailma esimene kosmoselaev-tehiskaaslane «Vostok», mille piloodiks-kosmonaudiks on NSV Liidu kodanik lendur major Juri Aleksejevitš GAGARIN.

Pärast ettenähtud uurimiste edukat teostamist ja lennuprogrammi täitmist sooritas Nõukogude kosmoselaev «Vostok» 12. aprillil 1961 kell 10.55 Moskva aja järgi õnnestunud maandumise kindlaksmääratud piirkonnas Nõukogude Liidus.

Kosmoselendur major Gagarin teatas, et ta tunneb ennast hästi, vigastusi ja põrutusi ei ole.

Õppealaprorektor sm. E. L. Mikkelsaar:

Nõukogude teadus näitas end veel kord kõige võimsamana, kõige eesrindlikumana maailmas. Lenduri kangelastegu, ühe nõukogude inimese kangelastegu, saab ainult imetleda. See on maailma-ajalooline saavutus, mille tõelist tähtsust ja suurus võib täiel määral hinnata alles tulevikus. On õnn olla XX sajandi suurima sündmuse kaasaeglane.

Matemaatika-Loodus-teaduskonna dekaan dots. A. Mitt:

Raske on kirjeldada tundeid, mis valdasid mind ja kindlasti kõiki meie kodumaal töötajaid, kui salme teada, et kosmosse asus teele esimene nõukogude

inimene. See lend kajastab ilmekalt meie kodumaal arengut mahajäänud tsaari-Venemaa tasemelt — puuadrast — nõukogude kosmilise laevani, mida juhivad maailmaruumis inimese kindel käsi ja mõistus. Nõukogude inimesena õnnitlen südamlikult meie ajastu kangelast — esimest kosmonauti Juri Aleksejevitš Gagarinit.

Geograafiaosakonna I kursuse üliõpilane T. Rikand:

Esimene inimene kosmoses — see on selline tähelepanuväärne, unustamatu sündmus, mis läheb inimese ajalukku. Onn on elada sellisel ajastul, mil pandi alus kosmose vallutamisele.

Meie ülikool

E.-L. MIKKELSAAR, TRÜ õppealaprorektor

Eeloleval suvel avab Tartu Riiklik Ülikool järjekordselt ukseid noortele, meie töötava rahva tütardele ja poegadele, kes on seadnud endale ülesandeks kõrgema hariduse omandamise ja sügavate teadmiste ammendamise kommunisti ehitava maa teaduse piiramatutest varasalvedest.

Tartu Riiklikul Ülikoolil, meie suure kodumaa ühel vanemal kõrgemal õppeasutusel, on tähendusrikas ajalugu.

Siin on õppinud ja töötanud maailmakuulus astronoomia professor W. Struve, kodumaise astronoomia koolkonna rajaja. Tartus õppis ja alustas oma teadusliku tegevust väljapaistev embrüoloog K. E. Baer. Tartu ülikooli kasvandikku Ch. Panderit nimetas Darwin oma õpetajaks. Seda loetelu võiks veel paljude nimedega jätkata. Ei saa märkimata jätta, et ainuüksi XIX saj. jooksul võrsus Tartu ülikooli kasvandike seast ca 250 akadeemikut ja professorit.

Tartu ülikool etendas suurt osa eesti ja läti rahvusliku kultuuri arengus. Siin omandasid hariduse

sajandil. Katkesid sidemed vene ja nõukogude teadusega. Teaduslikku tööd pidurdas tunduvalt majanduslik kitsikus. Kodanlikus ülikoolis said haridust omandada peamiselt kapitalistide klassi esindajad. Töötava rahva lastele jäid majanduslike raskuste tõttu ülikooli ukseid suletuks.

Nõukogude võimu taaskeshtamisega Eestis toimusid suured muutused ka ülikooli töös. Ülikool hakkas teenima vaba töötava rahva huve.

Sõjajärgseil aastail on Tartu Riiklik Ülikool kujunenud suurmaks õppe- ja teadusliku töö keskuseks Eesti NSV-s.

Käesoleval ajal õpib Tartu Riiklikus Ülikoolis üle 2800 statsionaarse ja ligemale 2500 mittestatsionaarse üliõpilast. Sõjajärgseil aastail on ülikooli lõpetanud kokku üle 18 500 üliõpilase.

Käesoleval ajal on võimalik Tartu Riiklikus Ülikoolis kõrgemat haridust omandada järgmistel põhi- aladel: eesti keel ja kirjandus, vene keel ja kirjandus, ajalugu, romaani-

germaani keeled ja kirjandus, õigusteadus, rahandus ja krediit, matemaatika, füüsika, keemia, bioloogia, geograafia, geoloogia, ravi, farmaatsia, stomatoloogia, kehakultuur ja sport. Nende põhierialade piires on võimalik spetsialiseeruda üksikutele kitsamatele erialadele vastavalt üliõpilaste huvidele ja riiklikele vajadustele.

Üliõpilaste laiaade huvialade rahuldamiseks on tasuta kasutamiseks õppe- ja spordibaasid koos vajaliku varustusega, klubi koos harjutusruumidega kunstilise isetegevuse viljelemiseks, kujutava kunsti, muusika ja kodunduse kabinetid jne. Umbes 2/3 üliõpilastest on kindlustatud elamisvõimalustega ühiselamutes. Üliõpilaste tervise eest hoolitsemiseks on organiseeritud eraldi tervishoiupunkt, nõrga tervisega üliõpilastel on võimalik tervist parandada üliõpilaste profülaktoriu- mis ilma õppetööd katkestamata jne. Need on võimalused, mis on reaalseks muutunud ainult kommunisti ehitaval maal.

Kommunisti ülesehitamiseks on vaja igakülgset arenenud kõrge kvalifikatsiooniga töötajaid. Selle ülesande lahendamise paneb suured kohustused mitte üksi meie noorsoole, vaid kogu töötajaskonnale. On vaja, et töötajate kollektiivid ja keskkõppeasutused igati abistaksid noori tulevase elukutse valikul teadmises, et tulevase intelligenti õige valik tuleb kasuks kommunisti ehitamisele meie maal. Partei ja valitsus on selleks andnudki suured õigused kollektiivile suunata omapoolsete iseloomustustega õppima neid noori, kes õppe- ja tootvas töös on näidanud, et nad seda tõesti vääriavad. Veel rohkem: tootmisettevõtetele on antud õigus suunata töötajaid õppima tööstusettevõtte enda kulul tingimusel, et need töötajad pärast kõrgema õppeasutuse lõpetamist asuksid töötama samasse ettevõttesse. Reaalse tagatise nendele õigustele võetakse arvesse kõrgemas õppeasutusse astumisel paralleelselt eksamitulemustega kollektiivide poolt väljaantud iseloomustusi.

Nõukogude võim on loonud kõik võimalused kõrgema hariduse omandamiseks. Töötavad noored ja abiturientid, kasutage neid võimalusi!

Volohhova mälestusi A. Blohist, mis aitavad mõista A. Bloki selle perioodi luulet.

Kuulajaskonnale pakkus ettekanne palju uut. T. PRAKS

E maspäeval kuulati geoloogia- ringis küllalisesineja E. Trlmonise ettekannet «Leedu silur Virbalise sügaopuurimise andmete põhjal».

Ettekandjale esitati rida küsimusi. Pärast koosolekut tutvus külalised Tartu Kunstimuuseumis Kristjan Raua tööde näitusega ja külastas ENSV TA Geoloogia Instituudi Geoloogiamuuseumi. U. SOSTRA

ÜTÜ XVI konverents algas

Üliõpilaste XVI teadusliku konverentsi-üritusena toimus pühapäeval, 9. aprillil vene kirjanduse alasektiooni koosolek. Ka meie kursuse ei jäänud konverentsil pealtvaataja ossa.

Huvitava ettekandega esines M. Liitmaa teemal «Lüüriline kanglane tsükliks «Lumine mask» ja A. Blok a. 1907—1908». M. Liitmaa kasutas selle teema käsitlemisel esmakordselt siiani käsikirjas olevaid V. P. Vergilina ja N. N.

Ajaloolane V. Marmei esinemas konverentsi avapäeval.

metatud õppeainete programm meditsiinilistes keskkoolides sisseastumiseksamite nõuetele. Sisseastujail tuleb teadmisi nendes ainetes iseseisvalt täiendada.

Ülal kirjutatust ei tohi nii aru saada, et nüüdsest alates on äsja keskkooli lõpetanutele ülikooli ukseid suletud. Vastupidi, neile on reserveeritud vähemalt 20% vastuvõetavast kontingendist. Meil Arstiteaduskonnas on see protsent palju suurem, kuid sellele vaatamata tahame loota, et Arstiteaduskonda tulevad õppima isikud, kes tunnevad huvi kõrgema meditsiinilise hariduse vastu ja kellel on vastav eeldused selle omandamiseks. Tere tulemast Arstiteaduskonda õppima!

Prof. A. LINKBERG, Arstiteaduskonna dekaan

Noored sõbrad!

Jälle on saabunud kevad, olgugi et tänavu on see erakordne, sest vanemadki inimesed ei mäleta seegust kevade saabumist. Kuid ka teile, noored keskkooli ja meditsiinilise keskkooli lõpetajad, on tänavune kevad ainulaadne ja nimelt sellepärast, et tänavu heliseb teile viimast korda koolikell, mis kuulutab teie õpingute lõppemist.

Nüüd tekib küsimus, mis saab edasi? Paljudel on juba oma tuleviku plaanid kindlad. Järgides kom- somoli üleskutsete lähed osa pärast keskkooli lõpetamist sovhoosi või kolhoosi tööle, kuid need, kellel on tõeline kutsumus ning huvi arstiteaduse vastu ja tõsine soov saada arstiks, arst-stomatoloogiks või farmatseutiks, need lähevad Arstiteaduskonda õppima. Arstiamet on humanseim eriala üldse — ravida haiget inimest, olla tema usaldusmeheks, nõuandjaks ja abiks tema haiguse ajal.

Oppimine Arstiteaduskonnas nõuab üliõpilastelt pidevat ja pingirikast tööd. Õppeaeg ravi- osakonnas kestab kuus aastat, stomatoloogias ja farmaatsias viis aastat. Ravi ja farmaatsia alal on meil ka vene õppekeelega osakond. Käesoleva aasta sügisel avatakse Arstiteaduskonnas esmakord-

selt mittestatsionaarne stomatoloogiaosakond.

Pärast kooli ja elu lähendavate sidemete määruse ilmutamist on ka meie noorte üliõpilaste vastuvõtu kontingendis toimunud suured muutused. Kui varemalt Arstiteaduskonna vastuvõtu kontingendi andsid peamiselt keskkoolid, siis pärast selle määruse rakendamist on peamine rõhk asetatud tootvalt töölt tulijale. Tuleb tähendada, et neid noori, kes on pärast keskkooli lõpetamist töötanud vähemalt kaks aastat, võetakse ülikooli, sealhulgas ka Arstiteaduskonda, eelisjärjekorras. See tähendab, kui töölt tulija sooritab kõik nõutavad sisseastumiseksamid (füüsika, keemia, eesti keel, vene keel või vene osakonnas mõni muu võõrkeel) rahuldavalt, siis on ta vastu võetud.

Kus on need taimelavad, kust Arstiteaduskond komplekteerib I kursuse? Minu arvates peavad meie meditsiinilised keskkoolid andma Arstiteaduskonna peamise kontingendi.

Arstiteaduskonnas on suur tähtsus füüsika ja keemia tundmisel. Nagu iga-aastased sisseastumiseksamid näitavad, ei vasta üldni-

Omandage

Nõukogulik ülesehitustöö, selle organiseerimine ja teostamine nõuab nõukogude inimestelt laialdasi teadmisi kõigil teaduse ja tehnika aladel. Sellepärast pööravadi Kommunistlik Partei ja Nõukogude valitsus erilist tähelepanu haridusküsimustele, kõige erinevamate spetsiaalsustega kaadri ettevalmistamisele. Nõukogude spetsialistide mitmepalgelises ja suures pes on oma kindel koht nõukogude juristidel — eriteadmistega relvastatud kaadri riigi ja õiguse küsimustes. Riigile ja õigusele kuulub nõukogude ühiskonnas eriline osa kommunistliku ühiskonna ülesehitamise ühe peamise relvana. Et seda relva õigesti ja oskuslikult kasutada, peab tundma riigi ja õiguse olemust, nende ülesandeid, nende ühiskonda organiseerivat osa, peab oskama õigusnorme õigesti ja sihipäraselt ellu rakendada.

Juridilise kaadri ettevalmistajaks meie vabariigis on TRU Õigusteaduskond. Seda kaadrit vajavad eelkõige sellised asutused, nagu kohut, prokuratuuri- ja miilitsaorganid, advokatuur ja notariaat. Oma igapäevase tööga neis organites rakendavad juristid õigusnorme, teostavad õigusemõistmist, kaitsevad nii asutuste, ettevõtete ja organisatsioonide kui ka kodanike õigusi ja huve, võitlevad kuritegevuse ja igasuguste õiguserikkumiste vastu, kindlustavad avaliku korra kaitset,

osutavad juriidilist abi ning nõu asutustele ja kodanikele. Juriste vajavad aga ka kõik teised riiklikud ja ühiskondlikud asutused ja organisatsioonid. On ju juristi ülesandeks ühe või teise asutuse või ettevõtte töös esilekerkivate õiguslike küsimuste lahendamine ja sellele kaasaaitamine, et asutuste ja ettevõtete töös peetaks kinni sotsialistliku seaduslikkuse põhimõttest. Sellepärast töötab juriste kõigis meie

nõukogude juristi elukutse!

riigiorganites, ministeeriumides, rahvamajanduse nõukogus, kohalike nõukogude täitevkomiteedes ja nende osakondades, asutustes ja ettevõtetes, samuti ka ametiühingutes ja teistes ühiskondlikes organisatsioonides.

Juridilist haridust saab TRU Õigusteaduskonnas omandada nii statsionaarsel kui ka kaugõppe teel, kusjuures õppeaeg statsionaarses osakonnas on 5 aastat, kaugõppe osakonnas 6 aastat. Õpingute jooksul omandavad üliõpilased ülikoolis vajalikke teadmisi kõigist õigusteaduse eriharudest (riigi-, haldus-, kriminaal-, tsiviil-, töö-, kolhoosi-, rahvusvahelisest õigusest jne.) ning teatud valikainete kursuste näol võivad nad omal valikul, vastavalt oma huvidele spetsialiseeruda ka teatavale kitsamale alale. Mitmesuguste õppetöövormide kasutamine õppeprotsessis

liste töökogemuste andmise eesmärgi teenindab aga eriti menetluspraktika. Nii viibivad III kursuse üliõpilased 12 nädalat menetluspraktikal kohtu- ja prokuratuuriorganites ning kohalike nõukogude täitevkomiteedes. V kursuse üliõpilased läbivad aga 7-kuulise stažöörpraktika sama liiki asutustes ja ettevõtetes, kuhu nad ka tööle suunatakse. Stažöörina töötades täidab üliõpilane palgalisel stažöörkohal praktiliselt juristi ülesandeid ja omandab selle tööga seotud töövõtteid ja kogemused.

Juristi töö iseloom nõuab temalt teatud elu- ja töökogemusi, rahvahulkades organiseerimistöö kogemusi ja oskusi. Sellepärast võetakse Õigusteaduskonda esmajoones vastu neid, kellel on juba vähemalt kaheaastane tööstaž. Kuid organisatsioonilise töö oskusi ja kogemusi omandavad üliõpilased ka õpingute ajal ülikoolis, võttes aktiivselt osa ülikooli ühiskondlike organisatsioonide tööst.

Õppetöö tihe seos praktikaga võimaldab hea tahte, püsivuse ja järjekindluse puhul igaühel, kes tunneb huvi ja kaldub juristi tööks, saada heaks juristiksi ja tuua kasu oma kodumaale.

K. POSS,

TRU Õigusteaduskonna dekaan

MEIE JUUBILARE

10. aprillil tähistas geoloogiakateedri kollektiiv laborant Elia Uue 60. sünnipäeva. Juubilar on Tartu Riikliku Ülikooli geoloogiaosakonnas töötanud

pidevalt üle 15 aasta. Rea aastate vältel on sm. Uus kateedri töö kõrval osa võtnud TRU ametiühingorganite tegevusest, olles TRU ametiühingukomitee laekuriks ja revisjonikomisjoni esimeheks. Geoloogiaosakonnas on sm. Uue kätes muude ülesannete kõrval ka osakonna 15 000-kõitelise raamatukogu inventariseerimine ja hooldamine. Edukalt on ta töötanud osakonna õppejõudude suvistel geoloogilistel ekspeditsioonidel. Oma laimatu tööga on sm. Uus võitnud ülikooli kollektiivi üksmeelse tunnustuse, mida väljendavad arvukad kiituse- ja tänuavaldused rektori käskkirjade näol. Korduvalt on sm. Uue pilt olnud ülikooli teenistujate ahtahvilil.

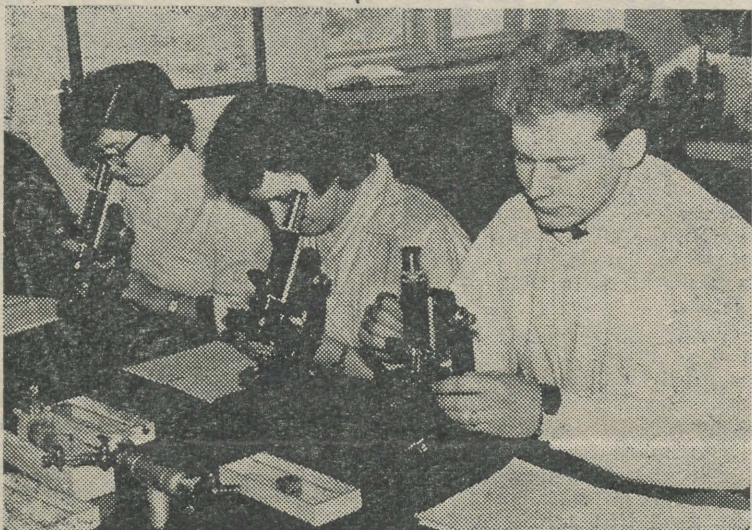
Jätkugu sm. Uuel head tervist ja jõudu veel paljudeks aastateks!

A. RÕOMUSOKS, geoloogiakateedri juhataja

ÜLKNÜ Keskkomitee aukirjad Kamtsatka-ekspeditsiooni liikmetele

Eesti NSV Teaduste Akadeemia Presiidiumi Ekspeditsioonide Komisjonile saabus rõõmustav sõnum: Üleliidulise Leninliku Kommunistliku Noorsooühingu Keskkomitee hindas kõrgelt vabariigi noorte teadlaste ja kunstitegelaste algatust pühendada korraline puhkus meie kodumaa idarajoonide looduslike ressursside uurimisele ja Kaug-Ida töötajate elu ning looduse kujutamisele sõnas, pildis ja

filmis. Teadusliku uurimistöö uue ühiskondliku vormi algatajaid, Eesti NSV Teaduste Akadeemia noorte I kompleksse Kaug-Ida ekspeditsiooni liikmeid Väino Lepaseppa, Harry Lingi, Lennart Merd, Kaarel Orvikut, Erast Parmastot, Kalju Poltit, Ants Raiki, Anto Raukast, Hans Roosipud ja Hans Trassi autasustati ÜLKNÜ Keskkomitee aukirjadega.

Farmaatsiaosakonna III kursuse üliõpilased J. Krüger, T. Puuren ja V. Kikkas farmakognoosia praktikumis.

Tulge ja vaadake!

Tulevased tudengid! Meil oleks teile uut ja huvitavat süle ja seljaga pakkuda. Me tahaksime, et te tunneksite ja näeksite kõike, mis meil on. Aga kõigest korraga ei saa. Räägiksime natuke meie nais- ja segakoorist.

Anname vanemale eesõiguse ja pajatame mõne sõna TRU naiskoorigi, kes märtsis pühitses oma kuuestikümnenadat aastapäeva. Kuus teist pikka aastat on maestro R. Ritsingu taktikepp olnud sellest koorist helisevaid laule.

Lauljad on veerenud bussiratasel tuhandeid kilomeetreid. Koori kroonikas vilksatavad nimed: Tallinn, Pihkva, Leningrad, Riia, Kiiev, Kaunas, Vilnius jne. Eks külakostiks viidi ikka laule, palju laule eesti, vene, ukraina, läti, leedu, soome, saksa ja ladina keeles ning kõikjal on kõlanud koori moto:

Nüüd hõisates, laul, tõuse kõrgele üles ja südamed süüta sa lõõmavas tules, et põlvest põlve võiks kõlada veel me lauludes helisev emakeel.

Meie segakoor on oma vanuse poolest alles lapsekingades: ta pole veel kolmeaastane. Noor küll, aga hakkaja ja täis elurõõmu. Küllap on siin oma teened ka dirigen-dil Valdar Viirel. Alles hiljuti andis koor oma järjekordse kontserdi. «Hästi laulsid. Tubli!» ütlesid kuulajad.

Möödunud suvel tegi laulurahvas oma pikema kontserdireisi Saaremaale. Käidi isegi Aburkal ja prooviti ehtsat Saaremaa õlut.

Nõudlik saarerahvas jäi rahule,

sesta kinnitavad tunnistavad sõnad koori külalisraamatus.

Kui vestluskaaslasteks juhtub olema mõni segakoori inimene, jõuab jutt tahes-tahmata kooriõhtuleni.

«Kus meil ikka oli «näitus-mäng»!»

«Ei-noh, see robot oli andekalt tehtud!»

Naeru ja nalja oli palju, seda tõendavad ka need vähesed «mitteilauljad», kellel on õnnestunud neil õhtutel olla.

Kooril on ka oma kroonikararamat. Ülikooli laulukoorides on ju liikuv rahvas, hea ikka, kui tulevased lauljad teavad, mida enne neid on tehtud, kuidas elatud.

Aga, sõbrad, tulge ise, vaadake ja veenduge!

A. VINN

Majandusteaduskond ootab

TRU Majandusteaduskonnas on võimalik saada majandusteadlase kõrgem kvalifikatsioon rahanduse ja krediidi ning kaubanduse eriharudes, õppides ülikoolis-kas statsionaarselt või oma tööd katkestamata mittestatsionaarselt.

Vastuvõetud statsionaarsed üliõpilased, kellel puudub kaheaastane tööstaž, õpivad esimesel kursusel tootmistöö kõrval. Selleks suunatakse nad tööle Tartu linna mitmesugustesse ettevõtetesse ja asutustesse, kus nad töötavad keskmiselt 6 tundi päevas. Õppetöö toimub õhtuti 4 korda nädalas à 4 tundi. Vastavalt tööstaži omavatel üliõpilastel tootmistööst osavõttu ei nõuta.

Rahanduse ja krediidi eriharustab õppeaeg statsionaarses kui ka mittestatsionaarses osakonnas viis aastat. Vastuvõeteksamid toimuvad eesti keeles (kirjalik), matemaatikas, NSV Liidu ajaloo, geograafias ja võõrkeeles. Viimase sooritavad ainult statsionaarsesse osakonda astujad.

Esimese kahe kursuse jooksul võetakse läbi üldmajandusteaduslikud ained ja mitmesugused üldained. Kolmandal kursusel langeb peaarhik rahanduse põhiainetele, milleks on raharinglus ja krediit NSV Liidus ja välisriikides ning NSV Liidu ja välisriikide rahandus. Paralleelselt sellega õpetatakse veel majandusstatistikat ja majandusliku tegevuse analüüsi. Kolmanda kursuse lõpul toimub 4-nädalane tootmispraktika.

Neljandast kursusest peale ava-

nevad võimalused spetsialiseeruda kitsamatele erialadele. Viimasest sõltuvad edaspidine õppeprotsess ja töökoht.

Spetsialiseeruda on võimalik neljale erialale.

Üliõpilased, kes soovivad töötada rahandusorganites, valivad rahanduse eriala.

Suure populaarsuse on käesoleval ajal omandanud üliõpilaste hulgas nii tööstuse ja ehituse kui ka rahanduse eriharu, mille lõpetajad võivad asuda tööle kas tööstusettevõtetesse, ehitusorganisatsioonidesse või rahandusorganitesse.

Lühiajalise krediidi eriharust valmistatakse ette spetsialiste riigipangale, kapitalmahutuste finantseerimise eriharust aga ehituspangale.

Kõikides eriharudes toimub alates IV kursuse kevadsemestrist 52-nädalane tootmispraktika juba vastavalt valitud erialale. Praktika on tasuline. Neljanda kursuse kevadsemestril ja viienda kursuse sügissemestril toimub õppetöö paralleelselt praktikaga keskmiselt 10 tundi nädalas.

Pärast praktikat toimub diplomitöö koostamine, millele lisaks statsionaarsed üliõpilased sooritavad veel riigieksamit poliitilises ökonomias.

Mittestatsionaarsed üliõpilased teevad õppeprotsessi läbi oma töö kõrval. Erialal töötajatel mingit praktika sooritamist ei nõuta. Mitteerialal töötajad saavad diplomi siis,

kui nad pärast teoreetilise kursuse lõpetamist ja riigieksamite sooritamist on oma valitud erialal töötanud positiivsete tulemustega vähemalt aasta.

Kaubanduse eriharustab õppeaeg samuti 5 aastat. Vastuvõeteksamid toimuvad statsionaarselt üliõpilasteks astujatele (kaubanduse eriala) eesti keeles (kirjalik), füüsikas (s), keemias (s), võõrkeeles; mittestatsionaarsesse osakonda astujatele (kaubandusökonomi eriala) on vastuvõeteksamid samad, mis rahanduse eriharust astujail.

Esimese kahe kursuse jooksul võetakse läbi nii üldisemad dissipliinid kui ka eriala põhialused. Alates kolmandast kursusest langeb peaarhik kaubanduslikele põhiainetele (kaubanduse kursused, kaubanduse organiseerimistehnika, kaubandusökonomika jt.). III kursuse lõpul on 4-nädalane õppepraktika, mis toimub põhiliselt tööstusettevõtete laboratooriumides.

IV kursuse kevadsemestrist alates toimub 52-nädalane tootmispraktika juba vastavalt valitud erialale. Praktikal on üliõpilane palgalisel töökohal. Õppetöö toimub paralleelselt praktikaga õhtus töövormis 2 korda nädalas.

V kursuse kevadsemestril koostatakse diplomitöö ja sooritatakse veel riigieksam poliitilises ökonomias.

Mittestatsionaarsed üliõpilased õpivad oma töö kõrval. Oppsessiooni on üldreeglina 2 korda aastas: talvine (november-detsember) 10 päeva ja kevadine (mai-juuni) 20 päeva. Peale selle on võimalus saada vastavalt vajadusele konsultatsioone, meetodilisi juhendeid õppejõududelt ka semestri kestel. Praegu kehtiva õppeplaani alusel on mittestatsionaarsel üliõpilasel võimalik valida järgmised kitsamad erialad: 1) ökonomist-tööstuskaubatundja; 2) ökonomist-toidukaubatundja; 3) ökonomist-planeerija.

Erialadel töötajatel tuleb V kursusel sooritada diplomielne praktika (4 nädalat). Mitte-erialal töötajad aga saavad diplomi siis, kui nad pärast teoreetilise kursuse lõpetamist ja diplomitöö ning riigieksamit sooritavad on töötanud vähemalt 1 aasta edukalt oma valitud erialal.

Toodust näeme, et Majandusteaduskonna rahanduse ja krediidi ning kaubanduse erialadel on võimalik valmistada majandusteadlase elukutseks võrdlemisi laiapiiriliselt. Lõpetajaid ootab meie kommunistmehitajate tegevusrohke ja avar tööpõld.

F. SAUKS
R. HAGELBERG

TRU naiskoor 15. juubeli kontserdil aulas.

Kilde

Käesolev õppeaasta algas TRÜ kujutava kunsti kabinetile väga soodsates tingimustes: saadi õppetöö nõuetele vastavad ruumid ajakohase valgustusega; lisaks rektoradi ja dekaanide abistavale suh-

kunstikabineti

tumisele õigustasid kabineti taotlusi õppeaasta jooksul kabinetti külastanud vabariigilgi juhtivad töötajad. On suurenenud tööst osavõtivate üliõpilaste arv, töö on muutunud mitmekesisemaks, sellele on kaasunud töösse süvenemine.

Eelmistel aastatel üldist tunnustust pälvinud üliõpilastele, nagu Mart Eller, Malle Vahemetsa, Maie Otsa, Viljar Allsalu jne., on käesolev õppeaasta andnud tõhusat liisa üliõpilaste L. Heaposti, T. Muina, V. Kadaka, M. Vahemaa, A. Kartna, M. Käperi, A. Raitviiru, J. Kangilaski ja teiste töö.

Neil päevil lähetati Moskvasse üleliidulisele isetegevuslikule kunstinaäitusele kaksikümneks eksponaati erinevais tehnikais. Ees seisab rida näitusi vabariiklikus ulatuses. Samuti jätkatakse ühiselamute ja õpperuumide kaunistamist.

Kui üldsusele on tuttavad üliõpilaste valmistatud linoollõiked, akvarellid, monotüüpiad, joonistused, siis seda vähem ollakse informeeritud sellest, et paljud üliõpilased tegelevad tehnilise joonestamisega, arendades tehnilist mõtlemist, poliitilisi teadmisi. Vähest populaarsust omavad tahvile joonistamine ja käekirjaline kunst.

Õppetöö on esialgu kulgenud vormiprobleemide valdkonnas ja temaatikale on osutatud vähest tähelepanu. Mainitud lünga kõrvaldamiseks on teoksil kümneleheline linoollõikete mapp «Kalevipoja» ainetel. Temaatika mitmekesistamiseks on kavas korraldada ekskursioon Põhja-Eesti tööstusrajooni ja Lõuna-Eesti kolhoosidesse.

Kahtlemata oleks kabineti töö olnud veelgi viljakam, kui kabinet oleks saanud tugineda mõningaile eeskujudele, traditsioonidele. Ainsaks eelkäijaks saab pidada omaaegset joonistamiskooli Jurjevi keiserlikus ülikoolis. Kuid tolle aja ja tänapäeva tingimused ja ülesanded on hoopis erinevad.

Tagant järele tuleb tunnistada,

et tegelik elu ja igapäevased vajadused ise on dikteerinud kunstikabineti õppeprogrammi.

Juba esimesel õppeaastal kogunes lisaks pedagoogilisele rühmale nii sama palju kunstientusiaste, kes moodustasid fakultatiivse rühma. Siis ilmusid kunstiajalugu õppivad üliõpilased, kes olid huvitatud kuns-

rohkemat, sest kogemuste puudumisel kulges õppetöö teatud määral kõrvalekaldumistega.

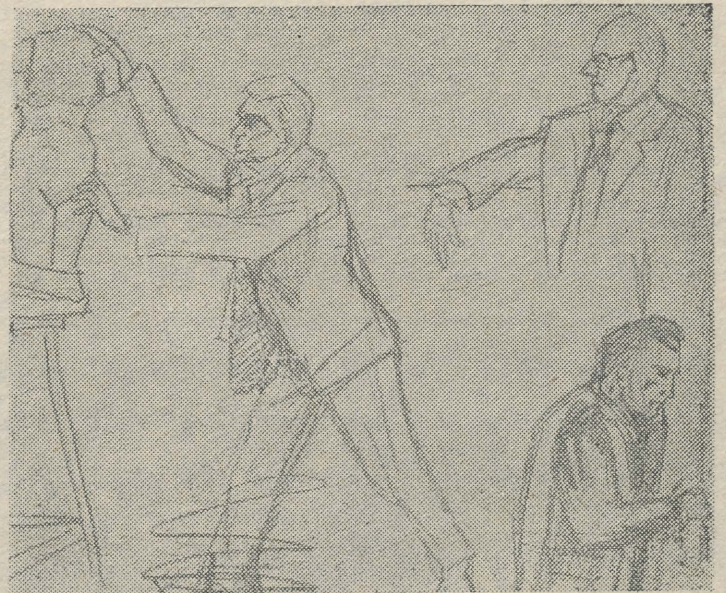
Aastate jooksul tehtud tähelepanekud on andnud TRÜ kunstikabineti suuna, mis osutub tarvilikuks üliõpilaste esteetilise maitse arendamiseks ja kommunistliku maailmavaate kujundamiseks.

Et see osaliselt on õnnestunud, seda kinnitavad geograafiaosakonna esindaja sõnad semestri lõpul...

tööst

«Kabinet on meile, üliõpilastele, andnud tarvilikke kasvatuslikke ja üldhariduslikke lisateadmisi...»

Dots. J. PÜTSEPP, kabineti juhataja

ÜLIÕPILASED JA KUNSTIMUUSEUM

Ikka rohkem ja rohkem pööratakse meie kõrgemates õppeasutustes tähelepanu noorte esteetilisele kasvatusle. On vaja, et oma eriala hästi valdav spetsialist orienteeruks ka üldkultuurilistes küsimustes, oskaks hinnata inimkonna poolt loodud vaimseid väärtusi. Siirdunud rajoonidesse tööle õpetajana, arstina või insenerina, ootavad eriti maanoored tema abistavat kätt ka kultuuriürituste organiseerimisel.

TRÜ üliõpilaste esteetiline kasvatus töö ei toimu ainult oma õppeasutuse seinte vahel. Alati võib kohata noori kodulinna teatris, kinodes, muuseumi näitusesaalides jm. Käesolevas kirjutises tahaksin peatuda TRÜ üliõpilaste sidemetel Tartu Riikliku Kunstimuuseumiga.

Ülikooli ja kunstimuuseumi kontakt on eriti tugevnenud pärast TRÜ kunstikabineti loomist 1957. a. Üliõpilased ei omanda seal mitte ainult praktilisi oskusi, vaid neil aratatakse ka sügavat huvi mitmekülgselt kunstiprobleemide vastu. Innustatult toovad nad kunsti juurde oma kaaslasti mitmetest teaduskondadest.

Käesoleval aastal pakkus näitustel elavat huvi Ungari Rahvabariigi plakatinäitus. Kevadel toimub traditsiooniliseks kujunenud Tartu kunsti näitus. Tartu kunsti-

kest antakse ülevaade Kr. Tedre ja A. Vardi loomingust nende personaalnäitustel. Välisnäitustest avatakse aprillis «Kuuba graafika», mille juurde demonstreeritakse võimaluse korral ka vastavat muusikat heliindilt.

Suure osa muuseumi lektoriumide kuulajaskonnast moodustavad samuti TRÜ üliõpilased. Eriti aktiivselt külastati loengutsükleid «Sissejuhatust kunstivooludesse», «20 aastat eesti nõukogude kunsti». Osavõtt on rohke ka praegu toimuvast loenguist kunstitehnikatest.

Alati on TRÜ üliõpilasi muuseumi juures tegutseva kunstiajaloo ringi üritustel. Peaaegu pooled ringi 50 liikmest on üliõpilased.

Ülikooli Arstiteaduskonna ja kunstimuuseumi poolt organiseeriti 1959. a. detsembris kohtumine skulptorite E. Rebase ja E. Tani looga ülikooli klubi kohvikus. Seda traditsiooni tuleks kindlasti jätkata aprillis toimuvaval kunstinädalal. Kuid kogemusi arvestades peaks edaspidi kohtumisi siiski korraldama kunstinike ateljeedes, kus on võimalik tutvuda tööprotsessi ning valmiva uudisloominguga.

Tartu Riiklik kunstimuuseum ootab ülikooli noortelt ka edaspidi aktiivset osavõttu oma üritustest.

T. KUUSIK

Mehhikost, näitusest ja giididest

Mehhikol Kui palju salapärase see sõna küll endas peidab! Kui palju uut ja huvitavaat on selle sõna taga! Kes meist ei oleks kogenud või kuulnud selle kauge maa kõrgeist kultuurist, filmide kaudu tutvust teinud Mehhiko loodusega, tema temperamentse ning väga lauluarmastava rahvaga.

Hiljuti oli grupil Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilastel võimalus lähemalt tutvuda selle kauge maa ajaloolise pärandiga. 17. ja 18. märtsil käisid ajaloo-osakonna I kursuse üliõpilased Leningradis Mehhiko näitust külastamas, 22. ja 23. märtsil võtsid sama teekonna ette inglise ja saksa filoloogid. Kõigile ekskur-

sioonist osavõtjale meeldis näitus väga. Väljapanekud tutvustasid näitusekülastajaid Mehhiko antiik-kultuuriga. Maalidelt saadi teada, kuidas elasid mehhiklased kauge minevikus. Väldav enamik väljapanekutest oli pärit XIV, XV ja XVI sajandist.

Ekskursioone juhtisid Ermitaažis giidid, kes panid ekskursante imestama oma hea mäluaga. Kõik aastarvud ning väljapanekute seoses olevate sündmuskohade nimed öeldi peast. Ekskursioonijuhil seletustest

saime teada, et selle näituse on organiseerinud mehhiklased. Pani lausa imestama, kuidas küll oli võimalik tohtu suuri raidkujusid, mis kaalusid rohkem kui kaks tonni, nii kaugele Leningradist toimetada.

2. aprillil alustasid eksponaate jätkegi uut teekonda. Poola valitsuse palvel viiakse näitus järgnevalt üle Varssavisse. Juba kolm pikka aastat on ta nii mööda Euroopat rännanud ning kõikjal eest leidnud inimesi, kes näitusega väga rahule on jäänud. M. TULVA

Tartu Riiklik
Ülikool 3

J. KANGILASKI pliiatsijoonis.

Kunstiajaloolaste töömailt

Keemiahoone alumise korruse koridori lõpus asub tagasihoidlikul kohal kunstiajaloo kabinet. Siin peab prof. Vaga loenguid kunstiajalooost.

Teatavasti toimub ajaloo-osakonna III kursusel jagunemine spetsiaalsuste järgi. Üld- ja NSV Liidu ajaloo, etnograafia ja arheoloogia eriharukorral on võimalik õppida ka kunstiajaloo.

Elamuslikud loengud rikkaliku pildimaterjaliga, huvitavad lisamaterjalid, paljupakkuv 12-päevane

praktika Leningradis III kursuse suvel, IV kursusel toimuv kahenädalane tutvumine Tallinna ja selle lähema ümbruse kultuuriajalooliste mälestusmärkidega — need faktid iseloomustavad kõige paremini kunstiajaloo üliõpilaste tööpõldu.

Kuid kunstiprobleemid peaksid huvitama mitte ainult kunstiajaloo üliõpilasi, vaid ka laiu üliõpilashulki. Omandada põhilised kunstiajaloo terminid, teada kõige olulisemaid fakte erinevate rahvaste kunstiajalooost

— see peaks olema iga üliõpilase püüdluseks. Ainult sel viisil on võimalik orienteeruda eesti kunstielu küsimustes. See peaks aga huvitama meid kõiki, ükskõik siis millise eriala ka keegi endale on valinud.

Praeguse kunstiajaloo kabineti tööd häirib tugevasti ruumide kitsikus. Tahaksime loota, et uute õppehoonete valmimisega leiab ka kunstiajaloo kabinet endale ajakohased ruumid.

M. KÄSPER

KRISTIAN RAUD

Meie rahvusliku kultuuri murranguline areng käesoleva sajandi algul ning sellega seotud kunstielu aktiveerumine viis kunstnike uute ühiskondlike ja esteetiliste ideaalide realiseerimisele. Suurimad teened sel alal on meie väljapaistvatel maaltajatel Ants Laikmaal, Nikolai Trilgil, Konrad Mäel ja Kristjan Raua. Nende meistrite uusi suundi kehastav looming on saanud aluseks meie kunsti parimatele traditsioonidele.

Eriti väsimatu võitluses meie rahvusliku kultuuri- ja kunstielu arengu edendamisel oli Kristjan Raud (1865—1943). Rahvakunsti ja esemelelise vanavara kogujana on tema nimi lahutamatu seotud Eesti Rahva Muuseumi (praegu TA Etnograafia Muuseum) asutamisega Tartus (1909) ja Eesti Muuseumi asutamisega Tallinnas. Tema enda kunstilane loomine lähtub ning areneb orgaaniliselt meie rahvakunsti vanadest traditsioonidest. See on elavaks näiteks rahvusliku kunstipärandi loovast kasutamisest. Valdav osa tema töödest on teostatud sõjajärgse ja ta on selles tehnikas saavutanud

maksimaalse, kujundades äärmiselt lihtsalt, siiralt ja poeetiliselt rahva argielu, kodumaa looduse ilu, muistendite maailma ained. Triptühhoonit «Kalmuneiu» (1919) võib õigusega nimetada sõmaaliks. Kunstniku mõtisklev eluvaatlus võimaldab tal süüvida elunähtuste sügavusse ja lahti mõtestada kunsti üldinimlikke ideid. Kahekümne aastate lõpuks kujuneb K. Raua kunsti monumentaalne, arhailine vormikäsitus. Põhjamaine kargus ja karmus avaldub tema teoste massi ja siluetti väljendusrikkuses. See on kooskõlas tema loominguga sügavusega ja ürgjoulisusega. Rahvaepose «Kalevipoeg» ained vallandavad kunstnikus uut sisemist elamusjõudu, viies suurejooneliselt väljendusele («Kalev kosjas» 1928, 1933). 1935. a. ilmub eepos vana-meistri illustatsioonidega.

Kr. Raua kunstnikutee tõus saavutab haripitu 30-ndate a. lõpul. Kr. Raua teostes väljendub jõulisus ning optimism, nende sügav juurdumine elunähtuste olemuses ja lai üldinimlikkus kannavad neid elavalna põlvest põlve. N. RAID

KR. RAUD

Talu rannal.

Kaunimaks ja ilusamaks

Muuta elu ja oma ümbrust päev-päevalt kaunimaks ja ilusamaks, selle poole püüdleme me kõik. Valgusküllane, kaunitult kujundatud tööruum annab ka tööle hoogu juurde. Seda mõtet silmas pidades asusid Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased juba möödunud semestril auditooriume kaunistama.

Käesoleva semestri alguses tabas kõiki, kes astusid I ja II korruse koridoridesse, rõõmus üllatus. Need polnudki nagu enam need ruumid, kust eksami lõppedes lahusime. Heledad seinad, mida kaunistavad teadlaste portreed ja üliõpilaste kujutava kunsti alane oma loomine, ja ei ühtegi üleaurust lauda ega kasti — seda ei ole tegelikult palju, kuid on siiski küllaldane, et muuta ruumid ilusaks.

Peahoonesse sisenedes torkab silma, et väike eeskoda on endale saanud uue «mundri». Kadunud on vitriinid ning kujundus on seega muutunud lihtsamaks ja teadete paigutamise osas palju praktilisemaks. Alumise korruse koridorist on kadunud üksikute osakondade seinalehed, mis mõnikord takistasid arhitektuuri mõjulepääsemist. Vaadeldes Tartu Üliõpilasmuuseumi ja TRÜ naiskooi fotovitriine ja kergetüüklaste edetabelit, tekib mõte, kas ei sobiks need paremini meie uue klubi seintele. Kui vitriinid peahoone seintelt kõrvaldatakse, siis pääseb paremini mõjule mälestustahvel, mis on püstitatud üliõpilastele, kes langesid võitluses sotsialismieest. Peatudes mälestustahvli ees oleme tihti kuulnud arvamust, et on aeg paigutada siia kivisse raiutud ja hästi kujundatud mälestustahvel.

Ootame väga, et meie ülikooli ruumid muutuksid mugavaks ja ilusaks. A. KARTNA

* Olümpiaad * Olümpiaad *

Majandusteaduskonnas

Majandusteaduskonnas õpib 78 inimest. Olümpiaadi lõppvoorus esines neist 30. Möödunud aastal võeti isetegevuse ja omaloomingu ülevaatusel osa ainult kolme ettekandega ja needki esitati teise teaduskonna kontserdi raames. Tänavu anti iseseisev kontsert ja selle lisaks näidend. Kuigi kontsert oli lühike, esitati mitmeid numbreid, mis jäid paremate hulka kogu ülikooli ulatuses.

Sellise naisansambli üle, nagu on majandusteadlastel, võiks uhke olla iga teaduskond. Ansambli poolt esitatud vana vene revolutsiooniline laul «Смело мы в бой пойдем» ja I. Voitse «Karnevalivalss» lähenesid professionaalsele tasemele.

Naisrühma esituses nägime kaht tantsu. «Aspli» muusikaline saade oli aeglasem, kui ta tegelikult pidi olema. Tantsijad ei tabanud rütmi ja seetõttu esines ebahütlust ja palju vigu. «Kip-kõpsadi» on lihtsam ja näis esitajatele olevat jõukohasem. Segavalt mõjus aga omavaheline kõne laval (see ei käi üksnes Majandusteaduskonna rahvatantsijate kohta).

Nõrgaks jäid sõnakunstnikud. H. Karmi poolt loetud V. Majakovski «Mida jutustas metallist Ivan Kozõrev oma uuest korterist» oli kõike muud kui Majakovskil!

Teaduskonna näitering esitas E. Ranneti ühevaatuselise näidendi «Leerikleit». Ei saa öelda, et näidendit valik oleks eriti õnnestunud, kuigi ta kuulub nn. ateistlike näidendite hulka. «Leerikleit» on kirjutatud algaja sulega, karakterid on välja joonistamata. Juba alguses

jäid tunduvalt nõrgemaks Boriss (A. Tamm) ja ema (H. Kuningas). Omajagu süüd lasub siin näidendi autoril, kes pole kõigile oma tegelastele suutnud elu sisse puhuda.

Majandusteaduskonna õhtul esinesid ka Arstiteaduskonna ja Kehakultuuriosakonna näiteringid. Nad ei tulnud pealtvaatajate ette terviklike lavastustega, vaid katkenditega, mis muutis nende esinemise tunduvalt raskemaks. Pole sugugi kerge panna elama üht vaatust või pilti pikemast näidendist, kaasa haarata pealtvaatajaid ja tuua esile kogu teost läbi mõte. Väga palju sõltub siin õigesti sooritatud valikust.

Katkend U. Lahe «Atlandi heeringast» jäi lühikeseks ega suutnud anda täit muljet tükist. A. Tuksami (Ameerika eestlase) mängus ei olnud ühtegi mitteusutavat kohta. «Eksamite» esitus oli lihtne, ühtlase ansambli ja usutavate selgepiiriliste karakteritega. Hästi sobis oma osasse U. Rahuvarm (Kersti). Küllaltki huvitava kuu loomisega sai hakkama K. Valgus (kaugõppija).

I. Blažeki «Helde õhtu» väärib tervet retsensiooni (see kindlasti ilmubki meie ajalehes). Hinnang võib olla ainult üks — väga hea. Suure töö on ära teinud juristide näiteringi juhendaja Einari Koppel. Ja mitte ainult tema — sama võib öelda P. Randmaa, J. Grossmanni, E. Loti, A. Lille, L. Siili, R. Partsi ja teiste kohta. Kas poleks aeg hakata jälle rääkima üliõpilaste tröst? Juristide poolt lavastatud näidend tõendas veel kord, et meil on hul-

SPORT

...vehklemisses

Kõrgemate õppeasutuste spartakiaadi vehklemissõistlustest võtis osa kolm võistkonda — TPI, TPedi ja TRÜ.

Naiste floretil saavutas esikoha ühtlaselt tugev TRÜ võistkond koosseisus M. Paju, Mare Nupp ja Milvi Nupp. Nad alistasid TPI 7:2 ja TPedi 8:1.

Espadronidel oli kindlalt parem TPI võistkond, kelle koosseisus esinesid vliekordne ENSV tsemplion A. Tildo ja vabarilgi koondvõistkonna liige A. Heinsalu. TRÜ võistkond (koosseisus R. Kalk, R. Oigus ja U. Alakivi) avaldas oma tugevale vastasele küll südi vastupanu, kuid pidi siiski alla vanduma tagajärjega 7:2.

Meeste floretil saavutas esikoha TPI võistkond. Rahule võib jääda TRÜ väheste võistluskogemustega võistkonna (J. Puskar, A. Petrov, A. Paabut) võiduga TPedi üle 6:3 ja üldkokkuvõttes teine koht. Enne viimast ala epeed oli TRÜ-l ja TPI-l võrdselt 5 miinuspunkti. Omavahelise kohtumise võitis TRÜ 5:4. Samas võitis aga TPI suurelt TPedi 8:1. Nüüd kujunes otsustavaks TRÜ ja TPedi kohtumise tulemus. Võidu korral oleks TRÜ võistkond saavutanud esikoha. See äärmiselt tasavägine kohtumine lõppes TPedi napi võiduga 5:4. Sellega tuli teist aastat järjest esikohale TPI võistkond, jättes juba kolmandat aastat järjest teiseks TRÜ võistkonna.

Rahule ei saa jääda TRÜ võistleja T. Ruusi esinemisega, kes esimese järgu sportlasena ei suutnud võita ühtki vastavõistkonna liiget. Sama kehtib ka M. Punningu kohta, kes sagedaste treeningrežiimi rikumiste pärast esineb väga ebakindlalt. Esile tuleb tõsta M. Pajut, Mare Nuppu ja R. Kamarikku, kes võitsid kõiki oma vastaseid. See on kindlasti nende hoolsa treeningu vill.

Kahju, et võistlustest jäid eemale EPA vehklejad. Nimetatud õppeasutuses õpib terve rida vabarilgi paremaid vehklejaid. EPA Spordiklubil tuleks tööle rakendada vehlemissektsioon, et järgmisel aastal juba konkureerida teiste õppeasutustega.

E. MAEPALU

...lauatennises

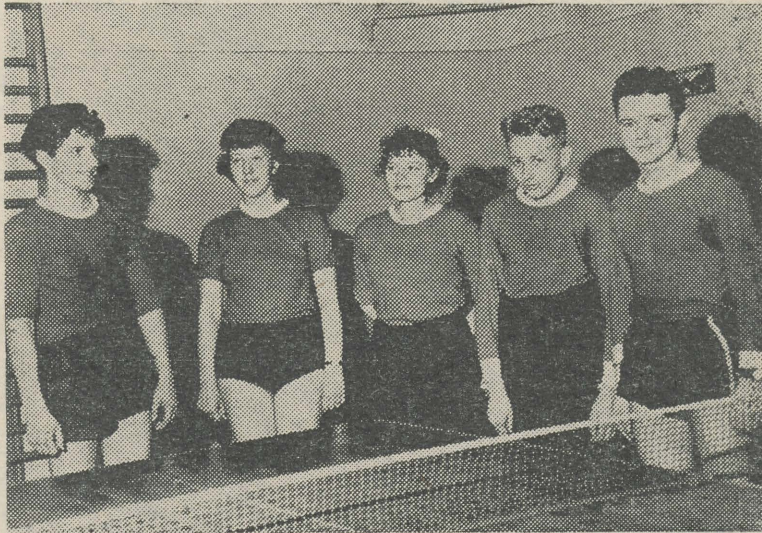
Võistlustest jäi eemale ainsa kõrgema õppeasutusega Tallinna Riiklik Konservatoorium. Peamine konkurent võistlustel arenes üllatuslikult Tallinna Pedagoogilise Instituudi ja TRÜ vahel. Nende omavaheline võistlus lõppes viigilisel 8:8, kusjuures isegi punktid olid võrdsed. Parema punktide suhtega teiste võistkondade vastu tuli võitjaks meie ülikooli võistkond koosseisus: V. Viikmäe, M. Illi, V. Nigel, L. Mõisja, M. Titma. Favoriidiks peetud TPI võistkond alistus Tallinna Pedagoogilisele Instituudile 9:6 ning ülikoolile 9:5, jäädes kolmandaks. Neljandaks tuli Tallinna Kunstnstituut, viimaseks jäi EPA. Võistkonnavõistlustel esinesid edukamalt Tiitu Kasemets TPedi-st ja Leo Mõisja TRÜ-st.

9. aprillil toimus individuaalvõistlus, kus väljapaistva eduga esinesid meie meeslauatennistid, kes saavutasid kolm esimest kohta: V. Nigel, L. Mõisja ja M. Titma. Naiste turniiril oli edukaimaks TPI võistleja Kalman.

Ülikooli lauatenнисe sektsioonil on omalt poolt soov, et spordiklubi juhtkond eesotsas F. Kuduga hakkaks ka lauatenнисes nägema spordiala ja kindlustaks meie lauatennistidele treeninguvõimalused. Üks kasutusel olev lauatenнисe laud ei suuda rahuldada ülikooli lauatennistide. Loodame, et tulevikus olukord normaliseerub ja ka lauatenнис saab ülikoolis eluõiguse.

M. KIIL

Kõrgemate koolide vabariiklikult spartakiaadilt

TRÜ võidukas lauatenнисe võistkond.

...tõstespordis

Tõstespordis otsustasid võistkondliku I koha kolm kergemat kehakaalu, kus EPA 4 võistlejat said kõige vähem miinuspunkte ja seega võitsid EPA-le esikoha. EPA sai 12 miinuspunkti, TRÜ 15 ja TPI 17.

Võistluste käigus püstitas TRÜ Arstiteaduskonna I kursuse üliõpi-

lane Aleksander Tammet uue ENSV noorterekordi keskkaalus kahe käega tõukamises — 141,5 kg. Tubli oli ka TRÜ raskekaalase T. Viiri isiklik rekord kolmevõistluses (375 kg).

Individuaalselt tulid kehakaalude võitjateks alates kärkekaalust: V. Kask (EPA) 220 kg, H. Siibek (EPA) 245 kg, T. Susi (EPA) 305 kg, A. Laev (TPI) 312,5 kg, H. Palumäe (EPA) 340 kg, H. Nõu (TPI) 350 kg, T. Viir (TRÜ) 375 kg.

190 osavõtjat

Möödunud esmaspäeval algasid kilnrännaku võistlused VTK suusatamisnormide asendamiseks. Juba esimesel päeval võitis üritusest osa 190 osavõtjat, neist 145 naist ja 45 meest. Kõik osavõtnud üliõpilased täitsid VTK II astme normid.

Naistest saavutas 5 km distantsil parima aja (24.22) orienteerumisspordilane Tiitu Toomus, teiseks tuli sama ajaga Matemaatika-Loodusteaduskonna III kursuse üliõpilane Maimu Titov ja kolmandaks

ajaga 25.04 Ajaloo-Keeleteaduskonna II kursuse üliõpilane Sirje Ruus.

Meestest oli esimesel võistluspäeval 10 km distantsil parim Laur Lukin kehakultuuriosakonna II kursusel ajaga 37.30. Tema kursusekaaslane Karl Adamson jäi ajaga 39.39 teiseks ning geograafiaosakonna III kursuse üliõpilane Madis Aruja ajaga 40.20 kolmandaks. Võistlused jätkuvad.

B. MATVEI

* Lühidalt *

UTO farmaatsiasektsiooni istung oli 11. aprillil. Ettekandmisele tuli 8 tööd.

Ettekannete vaheajal ilmus konverentsi valgusleht. Sellest selgus, et kõige rohkem tegeleb teadusliku tööga IV kursuse, kus 24-st üliõpilasest 21 võtab aktiivselt osa uurimistööst.

Konverentsi tööst võttis osa 83 inimest, neist 16 ülikooli lõpetanut. H. LAAS

Laupäeval kogunesid I kursuse eesti filoloogid peahoone ette, et vastu võtta Palamuse Keskkooli kirjandusringi liikmeid. Tutus loodi juba sügisel, kui üliõpilased käisid Palamusel O. Lutsuga seotud paiku külastamas.

Nüüd siis saabusid külalised maalt. Sõpradele tutvustati õppehooneid. Eriti meeldis neile antiikhunsti muuseumis. Pilk kurikuulsasse karterisse pani nii mõnegi praeguse ja tulevase tudengi kergendusest ohkama, et seda ruumi praegu ei kasutata.

M. PAJASTE

kusi parima toa leidmisel, sest kõik olid viie väärt.

Esimene päev kulus laagriellu sisseelamiseks ja ümbrusega tutvumiseks. Õhtul õpiti laule, uusi mänge ja prooviti teadmisi viktoriinis «Tunne oma kodulinna, kuid ära muutu kolgapatrioodiks.»

Teise päeva hommikul õpiti sala-

kirju, teemärke jms. Laagrinookogu oli ette valmistanud huvitava maastikumängu. Võitjaks tuli I rühma II võistkond (kapten Ly Parts).

Pärast lõunat hakati koostama õhtuse isetegevuskontserdi kava. Paari tunni jooksul jõuti selgeks õppida. Kõige tublimaks osutus III rühm, kuhu kuulus füüsikuid, ajaloolasi, geograafe, biolooge ja vene filolooge.

Kolmas päev algus riviõistlusega. Sellele järgnes viktoriin «Kes? Mis? Millal?» Õhtupoolikul vahetati kogemusi pioneeritööst koolides. Head nõu andis meile Tartu I Keskkooli pioneerijuht sm. Mölder.

Õhtusel riviõistlusel luges laagri-nookogu esimees P. Puks ette käskkirja. I rühm, kuhu kuulusid eesti filoloogid, osutus parimaks.

Laager tuli sealviibijatele kõigiti kasuks. Omandati uusi teadmisi pioneeritööst, puhati kasulikult ja koguti uut energiat. Selliseid laagreid tuleks tingimata ka edaspidi korraldada.

K. UIBO

Esimene rühm, kes tuli võitjaks.

Rahvakunstiansambel esineb olümpiaadi lõppkontserdil TRÜ aulas.

võime lõpu ette ära aimata. Osa-tähtjatest paistis eriti silma Asta Enno. Tema Ants oli eht koolipoislik, vallatu oma mõttemaailma ja fantaasiaga. Isegi kutselises teatris pole sageli nii häid poisse. Õnnestunuks võib luueda ka T. Hõõveli poolt loodud Alfredo kuu. Teistest

galiselt inimesi, kes on võimelised paljaks (ja seda kindlasti mitte ainult ühes teaduskonnas). Niisiis jälle vana küsimus: kas mõte üliõpilasteatrist saab teoks? «Helde õhtu» oleks kahtlemata vääriline kandma esimese sammu nime selles ürituses.

Matemaatika-Loodusteaduskonnas

Matemaatika-Loodusteaduskonna esinemine oli lõppvoorus viimane. Õhtu organiseerijatel oli seega võimalus jälgida nii õnnestumisi kui ka ebaõnnestumisi kõigi teiste teaduskondade õhtudel, õppida vigadest ja võtta eeskujut kõigest heast. Tulemuseks oli see, et nende isetegevuse ja omaloomingu ülevaatusel lõppkontsert oli parim. Tõsiselt oli suhtunud repertuaari valikusse ja ka õhtu organiseerimisse. Ligi 50 ettekandega kava pakkus vaatajatele-kuulajatele palju huvitavat ja meeldejäävat.

Teaduskonnas on tunnustatud ja riiklikele esinemiskogemustega isetegevuslasi. Juba aastaid peetakse ülikooli parimaks laulumeheks eksperimentaalfüüsika kateedri assistent O. Saksa. Ka tänavu jäid tema kõrgetasemelised «Hällilaul» ja Tosti «Serenaad» ületamatuks. Sama võib öelda instrumentaalsolistide R. Marveti ja A. Laisa esinemise kohta.

Bioloogide I kursuse naisansambel tuli lavale koguni oma lauluga, mille autoriks on sama osakonna üliõpilane K. Kalamees. Kehakultuuriosakonna olümpiaadiõhtul kuulsime ka spordirahva laulu, E. Akkeli «Kääriku valssi». Millal aga võib iga teaduskond ja iga osakond välja tulla oma lauluga?

Kõigist senini esinenud deklamaatoritest seisab peajagu kõrgema geoloogiosakonna I kursuse üliõpilane E. Hermaküla. Katkend Solohhovi «Inimese saatusest» tema ettekandes sundis kuulama, kaasa elama ja järele mõtlema. See oli lihtsa inimese lihtne jutustus. Sama teaduskonna teised deklamaatorid peavad E. Hermakülalt veel palju õppima.

Viie omaloomingulise estraadistseeniga esinesid konfereerijad T. Lepiku ja L. Nurm. Võrreldes A. Lutsari estraadistseenidega on need tunduvalt vaimukamad, humoorikamad ja päevakajalisemad. Kahju ainult, et esitus jäi paladest tunduvalt nõrgemaks!

Kogu õhtut aitasid mitmekesis-tada rahvatantsijate esinemised. Tantsurühm koosnes põhiliselt rahvakunstiansambli tantsijatest. RKA nimetus kohustab paljaks. Sel õhtul

Vellaveres

oli hiljuti üliõpilaste-pioneerijuhtide laagri. Kõik toimus nagu siis, kui olime ise pioneerid. Moodustati kolm rühma.

Esimeseks mureks oli ruumide jaotamine ja korrastamine. Ja tagajärg: sanitaarkontrollil oli ras-

TRÜ kollektiivi õnnitlustelegramm

Moskva

Gagarin, Juri Aleksejevitš

Pole sõnu, et edasi anda meie vaimustust Teie kangelaste, Teie tahtjõu ja julguse üle. Oleme uhked ja rõõmustame, et meie nõukogude inimene esimesena vallutas kosmose. Palavalt soovime Teile, maise kosmonautika pioneerile, edasisi vallutusi kosmoses, palju järglasi meie noorsoo hulgas, tervist, jõudu tulevasteks kangelastegudeks. Püüame elada ja töötada nii, et meist saaksid esimese maailmaruumi vallutaja väärilised kaasaeglased.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi nimel
Rektori aj. kt. E.-L. MIKKELSAAR
Parteibüroo sekretär A. METSA
Komsomolikomitee sekretär E. TRUUVALI

Noored, astuge Matemaatika-Loodusteaduskonda

1961. aastal võetakse Matemaatika-Loodusteaduskonda vastu 200 uut üliõpilast. Neist 155 füüsika, matemaatika, keemia alale ja 45 bioloogia, geograafia ja geoloogia alale.

Matemaatika erialal valmistatakse ette arvutusmatemaatikuid — spetsialiste, kes edaspidi asuvad tööle elektronarvutusmasinatele. Teatavasti nõuab kaasaja teaduslikkude ja tehniliste probleemide lahendamine sageli tohutu hulga arvutuste teostamist, mis inimtööjõuga täites võiks nii mõnelgi juhul kesta aastaid. Kaasaja tehnika on loonud mitmesuguseid arvutusvahendeid, neist kiirema toimega on elektronarvutusmasinad. Need teostavad tuhandeid arvutustehteid sekundis, suudavad tõlkida tekste ühest keelest teise, on võimelised juhtima tööstustehnoloogilisi protsesse etteantud režiimi kohaselt, juhivad automatiseeritud toimega tehaste tegevust. Kuid arvutusmasinate eneste tegevuse juhtimist teostavad matemaatikud ja füüsikud. Käesoleval aastal võetakse vastu arvutusmatemaatika erialale 35 uut üliõpilast.

Viiekümne vastuvõetava noore füüsiku ettevalmistuse suundadeks on eksperimentaalfüüsika (luminesentsents, pooljuhid, radioaktiivsed isotoobid), teoreetiline füüsika ja astronoomia. Füüsika erialal valmistatakse ette ühelt poolt teaduslikke töötajaid nii kõrgematele koolidele kui ka Teaduste Akadeemia uurimisasutustele, teiselt poolt aga tööstusfüüsikuid tehastele. 10 füüsikaosakonna üliõpilast suunatakse astronoomia erialale eesmärgiga ette valmistada töötajaid uue, praegu ehitusel oleva üleliidulise tähtsusega Tõravere tähetorni jaoks.

Tartu Riiklik Ülikool valmistab ette keemikuid analüütilise, anorgaanilise ja füüsikalise keemia alal. Kõik nad asuvad ülikooli lõpetamisel tööle kas meie tööstustes või teaduslikes uurimisinstituutides.

Füüsika-matemaatika pedagoogilisse osakonda võetakse vastu 45

sisseastutajat. Neist kujunevad kõrgelt kvalifitseeritud õpetajad meie vabariigi keskkoolide jaoks. Juba sisseastumisel toimub füüsika ja matemaatika alal konkurss eraldi pedagoogilisse osakonda ja edaspidi kitsamale erialale spetsialiseeruda soovijate vahel. 2—3 aasta jooksul kulgeb õppetöö pedagoogilises ja teoreetilis-eksperimentaalses osakonnas enam-vähem üheskoos. Selle aja jooksul õpitakse ühiskondlik-poliitilisi aineid, kõrgeimat matemaatikat, üldfüüsikat, tehakse läbi töökoja praktika lihtsamate metalli- ja puidutöövõtete omandamiseks, omandatakse kinomehaaniku kutse, töötatakse üldfüüsika laboratooriumis, kus tutvutakse põhilisemate füüsikaliste mõõtmismeetoditega, omandatakse tehnilise joonestamise oskust.

Osaliselt juba varem, kuid alates IV kursusega teostub peaaegu täielik lahkimine õppetöö käigus mõlemate harude vahel, kusjuures pedagoogilise osakonna üliõpilased omandavad nende edaspidiseks elukutseks vajalikke pedagoogilismetoodilisi aineid, süvendades ühtlasi ka teoreetilist ettevalmistust. Muudest praktilise elu jaoks vajalikest oskustest omandavad tulevased pedagoogid vanematel kursustel amatöör-autojuhi kutse.

Pedagoogilise osakonna üliõpilased, kes tunnevad suuremat huvi füüsika vastu, kuuluvad füüsika-alaseid eriaineid. Matemaatilise kallakuga üliõpilastele on ette nähtud matemaatilised eridistsipliinid. Nii kujunevad neist kas füüsika või matemaatika õpetajad (muidugi tuleb keskkoolis neil õpetada mõlemaid aineid).

Tulevasi biolooge võetakse vastu 25. Neist kujunevad edaspidi kas keskkoolide õpetajad bioloogia ja keemia alal või uurimisasutuste töötajad. Spetsialiseerumise võimalused bioloogidel on kas botaanika, zooloogia või taimefüsioloogia erialadel.

15 tulevast geograafi valmistatakse ette põhiliselt geograafia-

LENINI juhendid viime ellu

Pind on puhastatud, ja noor kommunistlik sugupõlv peab ehitama sellele pinnale kommunistliku ühiskonna. Teie ülesanne on üles ehitada, ja te suudate selle lahendada ainult siis, kui olete omandanud kõik nüüdisaegsed teadmised, kui oskate muuta kommunismi päheõpidud valmis valemeist, nõuandeist, retseptidest, ettekirjutustest ja programmidest selleks elavaks jõuks, mis ühendab teie otsest tööd, kui oskate muuta kommunismi oma praktilise töö juhendiks.

See on teie ülesanne, mis peab teile olema juhendiks kogu noore sugupõlve hariduse, kasvatus ja edasiarendamise töös. Te peate olema esimesed kommunistliku ühiskonna ehitajad miljonite ehitajate hulgas, kelleks peab olema iga noormees, iga noor neiu. Kui te sellele kommunismi ehitamisele ei tõmba kaasa kõiki töölis- ja maanoori, siis te kommunistlikku ühiskonda üles ei ehitata.

V. I. Lenin «Noorsooühingute ülesanded»

bioloogia õpetajateks meie keskkoolidele. Spetsialiseerumine toimub füüsilise ja majandusgeograafia alal. Tulevased majandusgeograafid leiavad tööd ka meie rahvamajanduse planeerimise asutustes. Vastavalt meie vabariigi vajadustele võetakse vastu 5 uut üliõpilast geoloogia erialale. Huvitav ning väga mitmekesine töö ootab tulevase Matemaatika-Loodusteaduskonna üliõpilasi.

A. MITT,

Matem.-Loodusteaduskonna dekaan

Ühest ringist

Uue anatoomikumi ringauditoorium. Tulevaste arstide tähelepanelikud näod. Ettekanded, ettekanded. Vahetevahel kustub valgus ja seinale ilmuvad valguspildid, skeemid, tabelid.

Siin toimub UTU Arstiteaduskonna ringide ühine koosolek teemal «Uuemaid meetodeid tuberkuloosi raviks».

Sadakonna osavõtja hulgas on hulk esindajaid pediaatriaringist, mis on ülikoolis tuntud ühe paremini ja huvitavamalt töötava ringina. Siia on koondunud umbes 400 tulevast lastearsti. Ringi liikmeks võetakse IV kursuse üliõpilasi. Koosolekul toimuvad üle kahe nädala ja neist võtavad osa ka nooremate kursuste üliõpilased. Ringi liikmekandidaat peab esinema vähemalt ühe referaadiga. Siis ühel pidulikul koosolekul tuleb kohapeal valitud range komisjoni ees anda eksam. Sirvime eksamipileteid:

Lõngusluse profülaktika? Kuidas on seoses jonnimine ja püsivus?

Raamatupalat

Kõigi maade proletarlastel, ühinegel!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 14 (480) Reedel, 21. aprillil 1961 XIV aastakäik

Lõpetada agressioon Kuubas!

18. aprillil kogunesid Tartu Riikliku Ülikooli õppejõud, teenistujad ja üliõpilased aualasse koosolekule. «Alles möödunud kolmapäeval me tähistasime samas aualas Juri Gagarini julget lendu kosmosesse, kogu meie rahva suurt võitu,» ütles koosolekul avades TRÜ ametiühingukomitee esimees H. Viiding. «Kuid täna tõi meid siia rahvusvahelise imperialismi uus agressiooniakt, Ameerika Ühendriikide õhutusel toimunud relvastatud kallaletung Kuubale. See rahvusvaheliste õiguste ja tavade jäme rikkumine ei saa jätta külmaks ühtegi inimest.» Edasi jutustas riigi- ja haldusõiguse kateedri õppejõud dots. A. Uustal Kuubast, tema vabadustarmastavast rahvast ja rahvavõimu saavutustest viimase kahe aasta jooksul. «President Kennedy nõuandjal Kariibi mere küsimustes, Ühendriikide luurekeskuse juhil Dul-

lesel endal on mahutatud Kuubasse kapitale umbes 50 miljoni dollari väärtuses. Just siin peituvad relvastatud interventsiooni juured. Kuid seda häbiväärt agressiooni ootab hale läbikukkumine. Me oleme valmis igati toetama Kuuba rahvast tema õiglases võitluses.» «Ameerika imperialistide katse maskeerida agressiooni Kuuba rahva vastu ei lähe läbi,» ütles Ajaaloo-Keeleteaduskonna III kursuse üliõpilane Jaak Kangilaski. «Maailma rahvad ei jäta Kuubat hätta. Ka Kuuba rahvas ise on kindel oma võidus. Kuuba pole Guatemaalaga 1961. a. pole enam 1955. Progreessiivne inimkond ei lase imperialismil lämmatada Kuuba revolutsiooni.»

Vene filoloogiga osakonna üliõpilane Elviira Sobko luges ette Kuuba rahva kangelaslikule võitlusele pühendatud luuletuse.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOI ÕPPE- JÕUDUDE, TEENISTUJATE JA ÜLIÕPILASTE ÜLDKOOSOLEKU RESOLUTSIOON

Avaldame sügavat meelepaha ja nõrdimust relvastatud interventsiooni puhul Kuuba vabadustarmastava rahva vastu. Samal ajal, kui sotsialismiaades saavutatakse üha uusi ja uusi edusamme majanduslikus ja kultuurilises ehitustöös, kui nõukogude teadus ja tehnika saavutasid maailmaajaloolise võidu esimese inimese lennuga kosmosesse, sepiatatakse imperialistlikes ringkondades aina uusi agressiooniplaane rahu- ja vabadustarmastavate maade vastu. Selliste agressiooniplaanide teostamise jultunud katseks on relvastatud kallaletung Kuubale.

Tartu Riikliku Ülikooli õppejõudude, teenistujate ja üliõpilaste üldkoosolek avaldab sügavat protesti relvastatud interventsiooni vastu ja nõuab selle viivitamatut lõpetamist. Oleme veendunud, et meie nõukogude valitsus võtab tarvitusele kõik abinõud rahuarmastava Kuuba rahva kaitseks.

Mis peab tulevane pediaater tegema, kui näeb tänaval

viieaastasi lapsi kaklemas?

Eksam sooritatud, tuleb anda töötus. Muu hulgas kohustub noor pediaater ülikooli kestel poolteist puuda kirjandust läbi töötama ja enne tööleminekut omandama vähemalt 2 m paksuse erialase raamatukogu. Nüüd kinnitatakse «roheline» rinda roheline oks ja ringil on uus liige juures.

Traditsiooniks on kujunenud lõpetajate pidulik ärasaatmine ja igaaastased kohtumised vilistlastega. Möödunud aastal ringi 10. aastapäeva puhul tõid vilistlased kingiks suure nuku Liisi, mille üle nüüd noored pediaatrid emaliku uhkust tunnevad. Ringil on ka oma kroonik, kes kõik tähtsamad sündmused kirja paneb.

«Kuidas teil ringis teadusliku tööga lugu on?» küsime juhatusel liikme Tiitu Vaasna käest.

«Meil on valminud väga palju huvitavaid töid, osa valmis juba UTU teaduslikuks konverentsiks. Üks neist on I. Muuga, E. Kaleva, T. Vaasna, E. Pärna ja H. Kalju-

saare ühine töö «Laste defektiivsuse põhjustest Tartus». Seda juhendas dotsent L. Keres.»

«Ja veel mõnda teie tööst?»

«Hiljuti toimus meil kohvikus õhtu, kus arutati, milline on meditsiin ja meedik aastal 2000. Plaanis on koosolek koos EPA veterinaariaringiga teemal «Koduloomad laste nakkusallikana».

Igal aastal on ekskursioonid lasteasutustega tutvumiseks ka väljastpoolt Tartut. Meil on sõpruslained Leningradi, Kaunase, Armeenia ja Riia pediaatritega. Samuti oleme kursis kõigi haruldaste haigusjuhtude ja uute ravimeetoditega. Meie ülesandeks pole ju mitte ainult teaduslike tööde tegemine. On vaja, et pediaatrid õpiksid ja harjuksid meditsiiniliselt mõtlema, et meie silmaringi avarduks.

«Ärge ainult meid väga kiitke», ütleb Tiitu Vaasna vestluse lõpul. Ega liiga kiidagi. Räägin ainult sellest, mida nägin ja kuulsin.

T. ALBA

TRÜ raadiostuudio üliõpilassaadete toimetuse kuulutab välja

KONKURSI

parima raadiomärgi saamiseks. Raadiomärgi (s. o. üliõpilassaadete iseloomuliku algus- ja vahesignaali) kavand esitada noodikirjas ühehäälsena ja märgusõnaga varustatult hiljemalt 5. maiks k. a.

Ümbrikud kavanditega lasta ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse postkasti.

Üliõpilassaadete toimetuse

Tähelepanu!

Tuletame meelde kõigile sulemeestele-kriitikutele ja -satiirikutele, et ülikooli kirjandusvõistluse tähtaeg on 15. mai.

Ootame fõljetone, lühisatiiri ja -huumorit, kirjanduskriitilisi töid, teatri- ja kinoretsensioone, sõnu-meid, karikatuure.

15. mai on tähtjaks ka fotograafidele.

Elukutse valik on inimese elus üks tõsisemaid ja tähtsamaid küsimusi. Kui see lahendatakse nii, et kutse omandamisel leiavad rahuldust isiku kõige enam arenenud eeldused, siis on antud kõige olulisemad asjaolud, mis on vajalikud kutsealal edasijõudmiseks.

Milliste eeldustega sobib asuda õppima Ajaloo-Keeleteaduskonda ja millised tööpõllud teaduskonna lõpetajaid ees ootavad?

Eelkoige peab olema eeldusi ja huvi keelte õppimiseks.

Keele kui suhtlemisvahendi valdamine eeldab head mälu, teravat kuulmist, arenenud akustilisi kujutlusi

ja naaeorganite laitmatut funktsioneerimist, et ei tekiks mitmesuguseid lõpetajaid ees ootavad?

Keeleõpetajad astujail peab olema huvi ka kirjanduse vastu ja juba varakult keskkoolis arendatud sellealane teoste lugemus. Tuleb mainida, et keeleteaduskonnadesse astujail peab olema huvi keele ja kirjanduse vastu ja võimed mõningal määral tasakaalus, sest osakondade lõpetamine osutub raskeks, kui näiteks kirjandushuviline ei suuda mõista ega omandada abstraktseid keeleajaloolisi nähtusi või kui keelehuviline osutub saamatuks kirjandusteoste ja eestikeelse ideoloogilise, filosoofilise probleemide ees.

Suurel määral needsamad eeldused peavad olema ka ajaloo-osakonda astujail, sest siingi on oma osatähtsus keelte valdamisele ja kirjanduse ning muude kunsti- ning kultuurinähtuste mõistmisele ja konda astumist stimuleerib tung heita pilk minevik-ideoloogilise-ideoloogiliste probleemidele. Ajaloo-osaku, et mõista paremini olevikku.

Ajaloo-keeleteaduskonnas on kolm filoloogilist osakonda ja ajaloo-osakond.

1. Eesti keele ja kirjanduse osakonna baasil on võimalik valmistada peale õpetajaamet ka bibliograafiks, raamatukogunduse alal töötajaks või žurnalistiks — kirjanduslikul alal töötajaks. Süvenemine rahvaluulealastes probleemidesse võimaldab õpetajakutse kõrval tegutsemist rahvaluule kustumise uurimisega. Süvenemine soome-ugri keeltesse võimaldab eesti keele ja kirjanduse õpetaja kutset saades tegeida ka vastavate keeleteaduslike küsimustega. Võimaldatakse süvenemist pedagoogilise-psühholoogilistesse probleemidesse, millega omandatakse eeldusi tööks pedagoogilistes kabinettides, vastavas uurimisinstituudis või mitmesugustes muudes pedagoogilise protililiga asutustes.

2. Ka vene keele ja kirjanduse osakonna lõpetajad saavad õpetajakutse juures ettevaimistuse oma spetsiaalsusele lanedaseks tööks, nagu seda on töö kirjastustes, kirjandusmuuseumides jms. Selles osakonnas loetavatest erikursustest tuleb eriti mainida

Kus käime, mida teeme

Eesti rahvaluulekogusid nimetatakse maailma suurimate hulgas. El oska lugeda väikeseks üliõpilaste osa nende väärtuste kokkutoomisel. Iga suve algul, pärast pingutavat õppetööd, ruttame jälle igauks vastavalt oma ülesandele, mitmele teerajale meie kodumaal. Oleme käinud Setust Saaremaani, Koivast Kuusaluni, ka kaugemalgi — «Kalevala» kodumaal Untuas, et juba teaduslikult ettevalmistatuna tuua andmeid veel jäänud lünkade täiteks. Sel kombel on kasvanud rahvaloomingu varasalved aasta-aastalt. Mitmed ülikooli kasvandikud on edukalt aidanud kaasa juba trükist tulnud Kalevipojamuistendite või trükki mineva Tõlmuistendite väljaande teokssamisel sellistena, nagu nad on. Paljud on töötanud laulike ja jutustajate järgedel, rahvaviiside üleskirjutamisel, rahvakommete filmimisel Kihnus, Setus, Viru-Jaagupis vm. Tööd tehes on igauks ka ise täienenud ja kasvanud. Mitmed neist, kes kummekond aastat tagasi tulid arglikult selle laialdase ja huvitava tööpolu narimisele, on nüüd juba iseseisvad uurijad ja pedagoogid, nagu G. Kaljuvee, V. Pino, U. Kolk, U. Tedre, I. Sarv, E. Liiv, H. Kokamägi, I. Rüütel, aga need pole kõik.

Oleks ekslik arvata, et töötades minevikuliste küsimuste alal töötaksime aina minevikus. Oma rahva vaimsete jõudude ja tema loomingu kujunemist uurides selgitame, kuidas see kunagi kõigiti allasurunud rahvas kasvas just nende vaimsete jõudude toel väarikaks olema võrdõiguslik luge sotsialismimaa rahvaste hulgas. Ja selgitame ühtlasi, mis sellest minevikuparandist on kasutatav tänapäevalgi.

Meie lahendada on usaldatud palju põnevaid ülesandeid. Ja eesmärgile püüame ainult kollektiivses töös. Igauhest sõltub, et kollektiiv oleks tugev.

Ed. LAUGASTE

2 Tartu Riiklik ülikool

lastekirjandust ja žurnalistikat. Tuleb silmas pida, et sellesse osakonda pääsevad õppima isikud, kes õppima asudes peale eesti keele mõnevõrra põhjalikumalt valdavad ka vene keelt, eriti kõnekeelt.

3. Võõrkeelte osakonda toimub käesoleval aastal vastuvõtt inglise ja saksa keele alal. Vastavalt õppeplaanidele tuleb põhivõõrkeele kõrval õppida ka teist võõrkeelt. Tavaliselt õpivad inglise keele alal õppijad saksa keelt, aga saksa keele õppijad inglise keelt. Peale erialadena mõeldud keelte (inglise, saksa) on Tartu Riiklikus Ülikoolis fakultatiivselt võimalik õppida paljusid muid keeli.

Silmapaistvaid tulemusi on näiteks saavutatud isegi selliste keelte alal, nagu on hindi, hiina, jaapani jt. keeled.

4. Ajaloo-Keeleteaduskonna ajaloo-osakonnas saadakse ettevalmistust peale õpetajakutse ka tööks arhiivides, muuseumides ja teaduslikes asutustes. Peale otseste ajaloo-alaste ainete õpetatakse arheoloogiat, etnograafiat, arhiivindust, kunstiajalugu.

Õppimine Ajaloo-Keeleteaduskonnas on mitmekülgne ja huvitav. Teaduskonna suur 40 000-kõitelise raamatukogu pakub suurepäraseid võimalusi jeseisevaks õppe- ja teaduslikuks tööks. Niisamuti soodustavad teaduslikku tööd ja ka näitlikku õppetööd foneetika- ja psühholoogialaboratooriumid, üleülikooliline kinokabinet ja kateedrite juures töötavad kabinetid oma mitmesuguste materjalidega. Tuleb lõpuks mainida ka nn. lisaspetsiaalsuste joonistamise ja joonestamise, kodunduse ja käsitöö, muusika ja kehakultuuri organiseeritud õppimise võimalusi. Uhe ülalmainitud lisaspetsiaalsuse valik on praegu kohustuslik ajaloo- ja võõrkeelte osakonna üliõpilastele, et kindlustada neile õpetajaks siirdumisel täiskohustuselise töö ka väiksemates koolides. Teiste osakondade üliõpilastele võimaldatakse ülalnimetatud aladel õppetööd soovi korral.

Dots. A. PÄRL,
Ajalo-Keeteaduskonna dekaan

Austav tunnustus

Tartu Riikliku Ülikooli rektorile sm. F. Klementile.
Vene NSFV Kultuuriministeeriumi Kunstide Peavalitsus teatab Teile rahuldustundega, et Tartu Üliõpilasmeeoskooi esinemised Moskvas toimusid heal tasemel ja valmistasid tõelist naudingut koorilauluharrastajatele ning muusikaringkonnale.

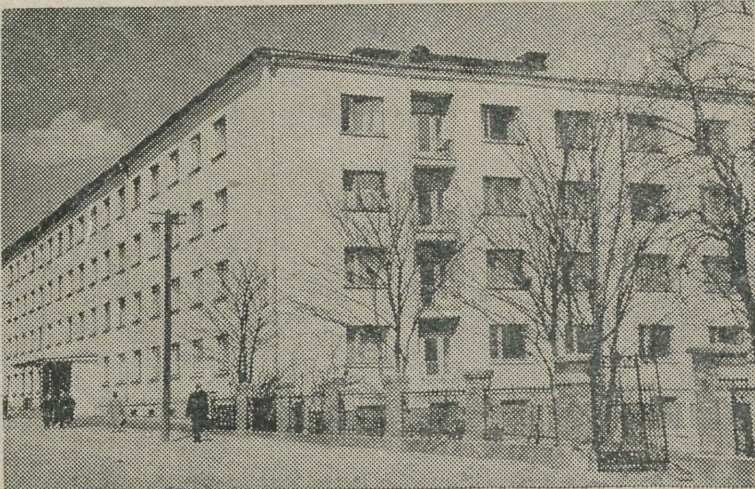
Kunstide Peavalitsus loodab, et kõrge laulu- ja muusikakultuuriga isetegevuslike kooride, nagu seda on Tartu Üliõpilasmeeoskooi, esinemine muutub traditsiooniks ja toob märkimisväärselt elavust Moskva muusikaellu.

Austusega
Kunstide Peavalitsuse juhataja
P. TARASSOV

Moodne, ilus, uus

Möödunud aasta jaanuaris kolisime uude ühiselamusse. Valged ja pastelltoonis laed, eri värvi seinad, rohelised põrandad, kerge mööbliga küllalistetoad — meie kodu on moodne, ilus ja uus.

Ja mis teeb ta meile veel omasemaks, on see, et ta on meie endi silme all kerkinud, meie endi käed on tema seintesse kive ladunud, põrandaid värvinud, lagesid lubjannud.

Pühapäeval

kell 18...

Kindlasti mäletavad veel paljud möödunud aasta oktoobrikuu ootamatult pikaks veninud lõhtupoolikut, kui Vanemuise tänava õppehoone suur auditoorium oli puupüsti rahvast täis, kui kõneldi palju häid ja kiitvaid sõnu õnnestunud kunstiteose puhul. Sel õhtul nägime «Näitleja Jollerit», Tallinna Telesiooni esikfilmi. Kõnelesime selle autorite Virve Aruoja, Voldemar Panso ja Anton Mutiga.

Eeloleval nädalavahetusel on meil taas võimalus vahetada mõtteid vabariigi noorima filmistuudio töötajatega. Pühapäeval, 23. aprillil kell 18 toimub Vanemuise tänava õppehoone suures auditooriumis üliõpilaste kohtumine Tallinna Telesiooni kollektiiviga.

Mida võime kuulda ja näha seekord? Kõigepealt kõneleb Raadio- ja Telesioonikomitee esimehe asetäitja Leopold Piip nõukogude telesiooni arenguperspektiividest.

«Aktuaalse Kaamera» toimetuse lubas näidata huvitavamaid ringvaatelõike, seehulgas ka kosmonaut Juri Gagarini saabumist Moskvasse.

«Helisev päev» — selline on uue, eesti nõukogude kerget muusikat tutvustava kontsertfilmi pealkiri. Ka seda näeme kohtumiskoosolekul.

Ootame kõigi kino- ja televisioonihuviliste arvuksat osavõttu.

TRÜ kinokunstiring

Miks

On ju nii, et värskel keskkoolilõpetajal tuhibes tuhat tuult ja teed jalge all: elu paistab nii kirju ja huvitav, võimalusi ja lausa kutsuvaid eesmärke nii palju, et tõesti läheb raskeks valida. Nõnda oli see minugagi. Pean tunnistama, et juba lapsepõlvest suuri ja sügavaid juuri ajavat kutsumust mul ei olnud. Huvialasid? Jaa, aga neid oli palju. Maailm on ju nii huvitav, üks asi põnevam kui teine, — ja nüüd pidin äkki valima ühe ning kõik teised jätma. Tundsin, et tore oleks õppida inglise keelt, arstiteadust, kirjandust, füüsikast muidugi rääkimatagi. Jah — paljud alad meeldisid korraga, aga ikkagi haaras mind üha rohkem ja rohkem füüsika. Miks? Mis on selle põhjuseks? Kas teistil ei saaks? Sellised küsimused hakkasid lausa vaevama. Relatiivsusteooriat, aja, ruumi ja kosmose probleemidest lugedes lõi süda mingi rahutu ärevusega, uus, hämmastavalt näntusi täis maailm ja seda uurivate inimeste geenius mõjus rabavalt. Tundsin, et ei tea veel mitte midagi, aga et oleks vaja väga väga palju teada.

Kõike seda võtsin kokku lihtsalt — tuln ja andsin avalduse TRÜ Matemaatika-Loodusteaduskonna füüsikaosakonda, teoreetilise füüsika eksperimentaalsesse harru, et sooritada sisseastumiseksamid.

Ja nüüd on teise semestri lõpp. Kas ma pole pettunud? Olen ma nüüd leidnud oma õige koha? Jaa. Meeldib, hirmsasti meeldib. On huvitav... ja on raske. On võibolla huvitavam kui kusagil mujal (kes seda küll oma ala kohta ei ütleks!) ja on tunne, et oled vajalik, väga vajalik. Iga päevaga, iga tun-

Uhiselamu on neljakorruseline. Igal korrusel on kaks kõõki gaasipuitidega ja kaks küllalistetuba moodsa mööbliga.

Igas toas elab neli üliõpilast. Asutame ühesse nendest tubadest. Tuba nr. 117. Siin elavad tütarlapsed: kolm eesti filoloogi ja üks keemik. Tuba on maitsekas: rohekas lagi, rohelise mustriiga seinad, rohelised tekid. Kahel riulil korralikult paigutatud raamatud, lauad lilled. Avara akna ees pitskardinad. See on tõeliselt mugav kodu.

Kolmandal korrusel asub õppimistuba. Hiljuti saime sinna ku väikese raamatukogu.

Neljas korrus on täielikult tüdrukute pärast. Tüdrukud hoolitsevad ise korra eest koridorides ja muudes üldkasutatavates ruumides.

Praegu töötavad ehitajad uue, hotell-ühiselamu juures Tiigi tänavas. Loodame, et selle valmimisega saab vabaks ka meie puhketuba. Siis on kindlasti rohkem võimalusi vaba aja paremaks veetmiseks.

Teeme korda oma kodu praegu veel korrasdamata õue ja siis on meie värviliste aknaaamudega ühiselamu kindlasti üks toredamaid maju Tartus.

A. SARAPUU

niga jääb Loodusel saladusi vähe-maks, juba praotub eesrte salapäraselt Nähtuste Maailmalt — algus on tehtud.

Uut ning huvitavat — seda saame küll kuhjaga juurde. Loengud vahelduvad praktikumidega, praktikumid loengutega. Paljud katsed

füüsikuks?

teeme laboratooriumides ise läbi, (kuigi juhtub ka seda, et mõne suure mehe seadus meie katse tagajärgede põhjal paraku hoopis uue kuju kipub võtma). See, kellele aega ja tahtmist jätkub, kuuleb lisaks palju huvitavat füüsikaringis.

Aga kuidas on jäänud siis teiste huvialadega? Väga paljud neist, nagu inglise keel ja meditsiin, on isegi õppekavas. Ülejäänutega, nagu kirjandus, kunst ja muusika, võib ju alati ise tegelda.

Siin ülikoolis on lugu nii, et mida rohkem teada saad, seda selgemaks saab, kui vähe veel tegelikult tead. Kui palju peab teadma, et suuta kõigele varemtehtule kasuõvi kübemekese omalt poolt juurde panna! Ja sellepärast on hea, et neli töörõhket, pingelist ning paljutöötavat ülikooliaasiat on veel ees.

A. TINGAS,

füüsikaosakonna I kursuse üliõpilane

Uurida on veel palju

Inimkond on läbi käinud pika tee ürgaja hämarusest kuni kaasaja kõrgusteni, ees aga paistavad veelgi suuremad arenguperspektiivid. Opinguaastail ajaloo-osakonnas avaneb võimalus loengute ja õppekirjanduse varal jälgida seda protsessi kõige kaugemast minevikust tänapäevani, õppida tundma arengu seaduspärasusi ja ajaloo loogikat.

Vastavalt huvialadele on pärast üldkursuse omandamist võimalus spetsialiseeruda järgmistele aladele: üldine ajalugu, NSV Liidu ajalugu, arheoloogia, etnograafia, kunstiajalugu.

Paljudele tundub ajalugu liigse faktide rägastikuna, milles orienteeruda on küj just mitte võimalu, siis vähemalt raske. Vastus sellele oleks: tulge õppima ajaloo-osakonda, siis näete, kuidas üksikfaktide tagant hakkavad kooruma seaduspärasused, mille tunnetamisel kaob kogu keerukus. Ja pärast V kursuse lõpetamist ootavad koolid, muuseumid, arhiivid, teaduslikud asutused.

Tööd on veel küllaldaselt. Kuigi me kihutame kosmose lõpmatuste poole, on minevikus veel palju lahendamata ja mõistatuslikku. Ja kes teab, võib-olla mõnigi teist saab kunagi Marsi oletatava tsivilisatsiooni uurijaks.

L. MÄLL,

ajaloo-osakonna IV kursuse üliõpilane

ÕPPIGEM KEELII!

Õppimine vene keele ja kirjanduse osakonnas on väga huvitav. Õppejõududeks on hästi ettevalmistatud spetsialistid. Tartu Riikliku Ülikooli raamatukogu on üks paremaid NSV Liidus vene ja slaavi filoloogia alase teadusliku kirjanduse poolest. Kõik on olemas, et õppida.

Paljud osakonna lõpetanud töötavad vabariigi koolides, neist on saanud kogenud õpetajad, teised leidsid oma teadmiste rakendamist tõlkijatena, ajalehetöötajatena, mõnedest on saanud teaduslikud töötajad, kes õpetavad ülikoolis või

Ajaloo-Keelteaduskonna võõrkeelte osakonda võeti sügisel vastu 25 uut üliõpilast, kellest üheksa on pärast keskkooli lõpetamist tööl olnud. Kuigi varem valitses arvamus, et aasta paariga võib unustada kõik varemõpitu, on praktika näidanud vastupidist: just meie kursuse tööstaažiga üliõpilased on kõikides ainetes eesrindlased. Töö on kasvatanud noortes iseseisvat ja loogilist mõtlemist, õpetanud tõsist töösuhetumist.

Keskkoolilõpetaja aga tihti ei tea isegi, mis teda huvitab. Näiteks mõttes üks tütarlaps õppida arstiks, sest osa tema klassiõdesid tuli Arstiteaduskonda. Semestri keskel ilm-

õpiavad aspirantuuris.

Osakond valmistab ette peamiselt vene keele õpetajaid eesti koolidele vabariigis. Sellepärast nõutaksegi sisseastujatelt tingimata mitte ainult vene keele, vaid ka eesti keele oskust. Neile, kes on lõpetanud eesti kooli, võimaldatakse sooritada sisseastumiseksamid eesti keeles, kes on lõpetanud vene kooli — vene keeles.

Need, kes valivad õppimise vene filoloogia osakonnas, omandavad huvitava ja vajaliku eriala.

Dotsent J. LOTMAN, vene kirjanduse kateedri juhataja

nes, et valitud ala teda üldse ei huvita ja ta tuli inglise keelt õppima. Nüüd on ta oma koha leidnud.

Esimene õppeaasta ülikoolis hakkab lõpule jõudma. Talvine eksamissessioon lõppes meile edukalt: enamik meist tegi eksamid headele ja väga headele hinnetele. Samal ajal jõuame kaasa lüüa ka spordis ja isetegevuses.

Meie kursuse komsomoligrupil on sõprussidemed Pimedate Ühingu Tartu osakonnaga. Käime neile töö juures kirjandust ette lugemas, organiseerime vestlusi poliitilistel teemadel, abistame õppivaid noori inglise keeles.

Need on väikesed katkendid meie elust ülikoolis. Meile on antud avarad võimalused keelte omandamiseks: töötavad keeleringid, fakultatiivsed saab õppida prantsuse, taani, rootsi, hiina, türgi jt. keeli. Seda võimalust on kasutanud ka paljud meie kursuse üliõpilased. Tulge õppima! Eriti ootame teid, noored tehastest, kolhoosidest ja ettevõtetest. T. KALGAN

IV kursuse geograafid 1960. aastal Hibiinides praktilal.

märk, millele pöörata peamist tähelepanu. Ülikooli õppeprogramm on ju küll väga laialdane, kuid kitsamad erialad vajavad hoopis rohkem teadmisi kui programm seda pakub.

Õppida tuleb märksa rohkem kui õpetatakse! Häid võimalusi pakub selles suhtes töö ÜTO ringides. 1951. a. lõpetanutele on senini saanud meditsiinkandidaadi teadusliku kraadi 8 arsti, kellest 6 alustasid oma teaduslikku tööd juba ÜTO vastavates ringides. Nii töötas praegune prodekaan Robert Loog a füsioloogiaringis, vanemõpetaja Akivo Lenzner mikrobioloogiaringis, TA Eksperimentaal- ja Kliinilise Meditsiini Instituudi sektori juhataja Jüri Teras günekoloogiaringis, sama instituudi teaduslikud töötajad Arvid Luts kõrvanina-kurguhaiguste ringis, Aino Võsamae patoloogilise anatoomia ringis ja Maret Purde kirurgiaris. ÜTO ringid ei anna aga mitte ainult algteadmisi teaduslikuks tööks, vaid nad lähendavad üliõpilast valitud erialale, mille üksikuid probleeme saab siis juba sügavamalt tundma õppida. Kuigi spetsialiseerumiseks korraldatakse kursusi ka pärast ülikooli lõpe-

KOMMUNISTLIKU KASVATUSE

KONVERENTSI ÜRITUSI

VAHETAME KOGEMUSI

Oleme nüüd juba pool aastat rühmaühid Tartu I Keskkooli VI klassis. Algul rääkis vanempioneerijuht sm. Molder, et selle rühma pioneeridel oleks vaja rohkem enesealgatust.

Selleks et nad saaksid kõike rohkem ise teha ja ka oma töötulemuse näha, oleme püüdnud korraldada just selliseid koondusi, kus pioneerid midagi valmistaksid. Andsime rühmaga välja klassi seinalehe esimese numbri, valmistasime lauamänge (kleppiltide loto jt.), tegime kokakoonduse.

Tingimata tuleb lastel lasta mängida mängu, mis nad on ise koostanud, isegi samal koondusel. Siis nad näevad, et nende töö on olnud vajalik.

Kõige enam meeldis kokakoondus. Kõik olid nii asjalikud pottide ja lusikatega askeldades. Sellel koondusel tegime ise vae: enne mängisime, korraldasime võidujooksu ajalehtedel jne. ja alles pärast seda hakkasime nõusid pesema, koristamine tundus väga ebameeldiva toiminguna. Nii et enne olgu ikka töö ja siis lõbu.

Viktoriinid, liikumismängud, võistlused ja ekskursioonid huvitavad lapsi väga.

Need on väikesed tähelepanekud, kuid eks kõik suured asjad koosnevad väikestest ja ka kogemusi omandatakse teraheaval töö käigus.

I. KIISK
M. KREEK

amist, tuleb seda alustada teatud määral siiski ülikoolis.

Mitmeid meditsiinilisi probleeme puudutati ülikoolis aga vähevoitu, kuigi nende teadmiste järele on vajadus igal arstil. Hoopis rohkem oleks meil olnud vaja õppida füsioteraapiat, ravikehakultuuri, psühholoogiat jne. Meditsiinilist psühholoogiat ei õpetatud meile aga üldse. Ja ometi peaks iga arst olema teatud määral ka psühholoog. Ülikoolis õppides oleks tahtnud kuulda midagi ka rahvameditsiinist, kust võiks ammutada nii mõnegi tõetera.

Kogemused näitavad, et arstiks olemiseks ei piisa ainult mitmekülgsetest ja põhjalikest meditsiinilistest teadmistest, vaid iga arst peab täitma ka mitmeid ühiskondlikke kohustusi. Ei saa arstina ette

KUI ÕPETATAKSE!

kujutada inimest, kes ei ole võimeline olema ametiühingukomitee esimees, seinalehe toimetaja, poliitinformaator jne., rääkimata sanitaarhariduslike loengute pidamisest, mis kuuluvad arsti otseste kohustuste hulka. Oppeaega ülikoolis peab kasutama ka ühiskondliku töö alal praktika saamiseks. Mitmed 1951. a. ülikooli väga hästi lõpetanud arstid sattusid esimestel tööaastatel just ühiskondliku töö kogemuste puudumise tõttu raskustesse. Seevastu aga ühiskondlikus töös aktiivseid arste on autasustatud juba rinnamärgiga «Tervishoiuala eesrindlane».

Arstiteadus on arenev teadus, iga aasta toob midagi uut. Praktiseeriv arst peab pidevalt jälgima oma erialast kirjandust, et töötada kaasaja teaduse tasemel. On aga ka üldisi uusi küsimusi, mis erialast olenemata pakuvad huvi kõikidele arstidele. Kas ülikoolil ei oleks võimalik teatud vaheaegade järel lõpetajate mõningaid aastakäike parriks päevaks kokku kutsuda, kus siis ülikooli õppejõud esineksid loengutega arstiteaduse uusimastest probleemidest? 1956. a. kevadel toimus üks selline kokkutulek. Millal toimub järgmine? Praegu aga tundub, et ülikool oma lõpetajatega kohtumise vastu erilist huvi ei avalda. Seetõttu otsustas TRU Arstiteaduskonna raviosakonna 1951. a. lend ise 3. juunil k. a. Tartusse kokku tulla ja paluda endale pidada mõned loengud. Loodame, et see üritus õnnestub.

H. KADASTIK,

TRU Arstiteaduskonna raviosakonna 1951. a. lõpetanu,

Vab. Tartu Kliinilise Psühhoneuroloogilise Haigla osakonnajuhataja

Tulevased pedagoogid

Pedagooge ettevalmistavate osakondade üliõpilased on õigesti aru saanud vajadusest tutvuda kooliga juba esimestest ülikooliaastatest alates. On hea, et meie üliõpilased on võtnud endale sellised ülesanded, mis seovad neid kooliga terveks aastaks. Tänavu töötas pioneerirühma juhtidena 187 üliõpilast, kusjuures enamik neist saavutas lastega hea kontakti ning abistas huvitavate koonduste organiseerimisel.

Me teame, et kool ei oota üksnes aineõpetajaid, vaid häid organisatoreid ja kasvatajaid, kes tunnevad hästi noorsoo-organisatsioonide tööd. Klassijuhataja toetub oma kasvatusstööks just nendele, kuid selleks peab tal olema oskust ja kogemusi. Eriti keerukas on pioneeritöö oma väljakujunenud spetsiifika, tseremoonia, printsiipide ning vormidega. Sellepärast ongi vajalik rühmajuni ülesannete täitmine vähemalt ühe aasta jooksul. Järgmisel aastal lähevad teise kursuse üliõpilased jällegi koolidesse. Vanemad kursused võivad jätkata tööd oma pioneerirühmadega. Edaspidi mõtleme enam sellele, kuidas pioneeritöös viia eriala profiili ja sellega muuta pioneeride tegevus mitmekesisemaks.

IV kursusel lülituti koolitöösse huvialade järgi. Paljud abistasid õpilaste aineringe, isetegevuslasi, mahajäänud õpilasi. Kohati jäi kahjuks puudu üliõpilaste hoost ja järjekindlusest selles töös.

Nende ülesannete kaudu omandatakse kogemusi kasvatusstööks vajaspool õppetundi. Side kooliga aga

LÜHIDALT

Möödunud nädalal, 11. ja 12. aprillil viibisid Tartus Leningradi Ülikooli Bioloogia Instituudi vanem teaduslik kaastööline bioloogiadoktor A. A. Nitzenko ja geobotaanika-kateedri teaduslik kaastööline bioloogiakandidaat V. S. Ipatov. Nende külastägu eesmärgiks oli tutvuda meie ülikooli taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedris botaaniliste materjalide läbitöötamisel kasutatava uue — perfokaartidel põhineva meetodiga.

Meie külalised jäid kuuldu-nähtuga väga rahule. A. KALDA

On räägitud palju sellest, et põllumajanduse eest tuleks rohkem hoolt kanda, et tuleks kõik abinõud tarvitusele võtta.

Eesti filoloogia osakonna esimese kursuse järjekordsel koosolekul olid need küsimused arutusel. Jõuti üksmeelselt otsusele, et meie maa majandusliku võimsuse suurendamiseks kaasaaitamine on iga ausa nõukogude inimese kohus.

Lääne-Saksamaa revanšistid on jälle hakanud püssirohutühni ääres suitsutunde pidama. Me ei tohi lubada neil tulega mängida! Me ei

aitab üliõpilastel tutvuda koolireformi teostamisega, tootmisõpetuse organiseerimisega, uute, õpilasi aktiveerivate õppemeetoditega. Üliõpilased näevad, milline seos on tootmisõpetusel nende poolt oman-

ja kool

datava erialaga. Väärtuslik on ka see, et üliõpilane elab õigel ajal oma kutsetöösse, kindlasti aitab see ülikooliõpinguid teadlikumalt seostada pedagoogitöoga.

Ongi rõõmustav, et viimastel aastatel on üliõpilaste suhtumine koolisse muutunud ning sidet sellega peetakse loomulikuks.

Muidugi on meil sellel alal veel palju moelga ja otstarbekamaks muuta. Et paremini süveneda töösse ja omandada isegi ühiskondlik eriala, peaksid alates II kursusest ülesanded võtma pidevat iseloomu kuni ülikooli lõpetamiseni. Eriti peame silmas töö vastavust üliõpilase eri- või huvialale. Siin peaksid küll üliõpilased ise osutama omaalgatust ja aktiivsust sobiva koha leidmisel koolis.

Palju on ülikooli komsomolikomiteel teha veel koolide ettevalmistamisel üliõpilaste paremaks raken-

damiseks. On juba aeg, et selle töö organisatsioonilises osas kujuneks välja teatud rütm või traditsioon, et meie edaspidi nii kursustel, osakondades kui ka büroodel arutaksime koolitöö sisulisi ja meetodilisi küsimusi, mis muudaks töö viljakamaks.

K. INDRE

taha, et mõni endise hitlerliku kindrali ettevaatamatu sõna või tegu saaks uue katastroofi põhjustajaks. NSV Liit ja rahvademokraatiamaad peavad oma edusammudega teaduse, tehnika ja majanduse alal suutma veelgi veenvamalt anda kapitalistlikele riikidele tunda oma üleolekut.

Selles peitubki side meie maa majanduse ja Lääne-Saksamaa revanšismi vahel ning sellepärast arutasidki noored üliõpilased neid kaht küsimust koos. M. TULVA

Vene kirjanduse ring on paari aasta jooksul korraldanud mitmesuguseid huvitavaid üritusi, nagu kirjanduslik kohus, diskussioon «Füüsika ja lüürika» («Komsomolskaja Pravda» veergudel toimunud diskussiooni põhjal); käesoleval aastal toimub koosolekute seeria pealkirjaga «Hea maitse ülikool», kus käsitletakse moe- ja stiliküsimusi, head maitset poeesias ja kujutava kunsti probleeme. Käesoleval aastal on kavas anda välja ringi almanahi «Družba» järjekordne number.

M. TUNGAL

J.R.U. orientalistika-kabinetis

Mau Tsõtung luuletusi kirjutamas.

Lugupeetud sõbrad!

Leidsin selle Tartu ülikooli hiina keele õpingutesse puutuvat ülevõtte hiina ajakirjast «Sõtšhuani Zurnaal». Olen väga huvitatud, et õpite oma linnas hiina keelt. Kui palju isikuid on teie kursusel? Hiina keel on väga kaunis ja selge. Teda pole raske õppida. Kas teie ei võiks mulle kirjutada oma õpingutest hiina keeles?

Tegelen ka esperantoga juba 11 aastat. Olen 25-aastane üliõpilane ja õpin hiina kirjandust. Väga meeldi astuksin teiega kirjavahetusse, sest ma ei kirjutanud üalgi hiina keeles sõpradele teie maal. Jutustage midagi oma õppeasutusest.

Sõbralike tervistustega teie hiina sõber Tshau Tshungšong

Tartu Riiklik ülikool 3

ÕPPIDA ROHKEM

Kümme aastat tagasi, 1951. a. kevadel andsid TRU Arstiteaduskonna raviosakonna 122 üliõpilast dekaanati ära oma õpinguraamatud. Kahju oli lahkuda nendest punase- või hallikaanelistest raamatukestest, kus kajastusid kuue pingelise õppeaasta tulemused. Mõni päev hiljem said aga kõik need üliõpilased diplomi arsti kvalifikatsioon omistamise kohta. Oppeaeg oli lõppenud, ees seisis vastutusriikas töö.

Kui arvestada kõnekäändu «Esimised kümme aastat on ikka raske», siis nüüd on ka see aeg möödumas ja kümme aastat töötanud arstid peaksid kõik olema oma valitud erialal küllaldaste kogemustega spetsialistid. Meie vabariigis ei olegi vist meditsiinilist eriala, kus ei töötaks mõni 1951. a. Arstiteaduskonna lõpetanu. Muidugi, kergem oli neil arstidel tööle asuda, kes juba ülikoolis õppides olid valinud endale kindla huviala, mis kujunes pärast lõpetamist nende erialaks. Seetõttu tuleb soovitada praegustele Arstiteaduskonna üliõpilastele, et hiljemalt III kursusel peaks neil igapähe olema oma ees-

Huvitavad kohtumised, vestlused ja muljetevahetused välismaareisidelt, sõidud vennasvabariikidesse, oma muuseum suveniiridest ja mälestusesemetest, kirjavahetus vennasvabariikide noortega, palju uusi sõpru maailma kõikides nurkades — kõik see ootab neid, kes on

RAHVASTE SÕPRUSE KLUBI

liikmed.

Klubi juhatusse kuuluvad Tiit Nuut, Leelo Jaama, Mati Niin, Maie Paju, Frieda Lähti, Riina Dubin, Rein Niidas, Imbi Kaasik, Inda Seepa, Tiina Liivik.

Lähemal ajal jagab V. Panso meile muljeid oma Aafrika-reisilt, seejärel toimub kirjavahetuste õhtu koos väikese näitusega kirjasõpradelt saadud huvitavatest esemetest ja suveniiridest.

Kõiki, kellel on midagi huvitavat pajatada oma kirjasõpradest või mõni tore ese näituse jaoks, kutsume meie õhtule kaasa lööma.

Teretulnud on ka kõik teised RSK tööst huvitatud, eriti ootame aga neid, kes end juba klubi liikmeteks on registreerinud, aga viimasel koosolekul kohal ei olnud.

Teateid rahvaste sõpruse klubi kohta jälgige ajalehest.

T. LIIVIK

Lõppes olümpiaad

Nüüd on ta siis lõppenud — tänavune isetegevuse ja omaloomingu ülevaatus nii ülikoolis endas kui ka vabariigi kõrgemate koolide vahel. Missugused on tulemused? Tänavune olümpiaad näitas, et võistlus oli pingelisem kui kunagi varem. Et ka tööd oli tehtud rohkem, sellest andsid tunnistust teaduskondade lõppkontserdid. Züri oli karm. Ja sellegipoolest oli tihti raske otsustada, kes oli just see kõige parem, kes vääriks esimest kohta.

Teaduskondadest tuli sel kevadel võitjaks Arstiteaduskond. Paljudele on see kindlasti üllatuseks, sest lõppkontsertide järgi jäid arstid nii mõneski asjas maha teistest. Selguse saamiseks tuleks uuesti tutvuda olümpiaadi juhendiga, kus must valgel seisab, et tänavu läheb arvesse ka see töö, mis on tehtud enne olümpiaadi. Ja selles töös on

võimlejatest M. Visnapuu ja A. Lutsar; võimlemisrühmadest Arstiteaduskonna III kursuse naisrühm; näiteringidest Õigusteaduskonna näitering, kes lavastas V. Blažeki «Helde õhtu» (lavastaja E. Kopel).

Nemad olid parimad, neile usaldati ülikooli au kaitsmine vabariiklikul olümpiaadil. Ja et nad seda väärilisid, seda näitasid möödunud pühapäeval lõppenud kõrgemate koolide isetegevuse ja omaloomingu vabariikliku ülevaatus tulemused — Tartu Riiklik Ülikool tuli seal üldvõitjaks 515,75 punktiga. Tallinna Pedagoogiline Instituut saavutas 467,5 punkti ja Tallinna Polütehniline Instituut 319,75 punkti. Võistlus esikoha pärast polnud aga kerge.

Tubli ettevalmistus avaldus siingi. Diplomid esimese koha saavutas

SPORT ja TRÜ

726 OSAVOTIAT

Kiirränaku võistlused, mis pidid asendama lumevaese talve tõtu täitmata jäänud VTK norme suusatamises, on kestnud juba kolm päeva. Võistlustest on võtnud osa 726 üliõpilast. Võistluste pinge on suur ning saavutatud tulemused väga head.

Senini saavutas meesvõistlejaist parima aja 37.25 kergejõustiklane Tiit Viitso (eesti keele ja kirjanduse osakonna V kursusel), teiseks tuli ajaga 37.30 suusaspordilane Laur Lukin (kehakultuuriosakonna II kursusel).

Naistest osutus parimaks suusaspordilane Maret Loo (eesti keele ja kirjanduse osakonna II kursusel) ajaga 22.24, teiseks tuli suusataja Ellen Soe (geograafiaosakonna II kursusel) ajaga 22.35.

Kiirränaku võistlused ülikoolis jätkuvad.

B. MATVEI

Seal, kus

See oli 13 aastat tagasi, kui 5–6 janaatikut — nii võis neid tookord tõepoolest nimetada — tulid ühel sügisapäeval kokku ja panid aluse mõttele rajada ratsabaas. Vanast künnist, kus tuul igast praost ja nurgast läbi löötsus, sai ratsaspordibaasi sisemane. Muretseli paar-kolm hobust, oma jõu ja nõuiga ehitati neile boksid ning peagi tuli kätte päev, millal võis sadula-

Tartu Riiklikus Ülikoolis on kehakultuur ja sport võitnud üliõpilaste hulgas suure populaarsuse. Esimesele kursusele astudes valib iga üliõpilane ühe lemmikspordiala, mille treeningutega ta täidab õppeplaanis oleva kohustusliku kehalise kasvatusprogrammi. Paljud naisüliõpilased harrastavad võimlemist. Suuremateks spordiosakondadeks on kujunenud kergejõustik, suusatamine, sõudmine ja spordimängud, kuid võib valida ka selliseid alasid, nagu ratsutamine, vehklemine, laskmine, ujumine, alpinism, sportlik võimlemine, jalgrattasport. Meesüliõpilased võivad harrastada ka poksi, maadlust, tõstmist jne. Need üliõpilased, kellel puudub kindel huviala, tegelevad üldise kehalise ettevalmistuse osakonnas, kus harrastatakse mitmeid spordialasid üldarendaval eesmärgil.

Nagu üldsusele hästi teada, on paljudel spordialadel saavutatud üsnagi häid tulemusi. TRÜ korvpallinaiskond mängib Euroopa esivõistlustel, kergejõustiklastel ja korvpalluritel on kujunenud sõprusidemed Helsingi üliõpilastega, kergejõustiklased peavad traditsioonilisi matškohtumisi Moskva Riikliku Ülikooliga jne., jne.

Igal aastal toimub ülikoolis üle paarisaja spordiürituse. Tähtsamad neist on igakevadine ülikooli spordipäev, teaduskondade- ja osakondadevaheline spartakiaad, kõrgemate koolide spartakiaad ja ülikooli esivõistlused paljudel spordialadel. Spordisektsioonide tööd juhib TRÜ

Selline laiahaardeline sportitöö on ülikoolis saanud võimalikuks tänu headele spordibaasidele ja tugevale treenerite kaadrile. Ülikoolil on praegu üliõpilaste endi poolt ehitatud staadion, kolm võimlat, ratsabaas, mänguväljakud, sõudebaas, kolm suusabaasi, lasketiir, purjespordibaas ja Kääriku. Ainuüksi Kääriku spordibaas Otepää lähedal kujutab endast suurt kompleksset spordikorpust, kus on normaalne staadion, ujula ja mänguväljakud.

Viimastel aastatel on kehakultuur üha rohkem juurdunud. Ühiselamus harrastatakse hommikvõimlemist, suvisel ja talvisel õppetövaheajal toimuvad tervistavad spordilaagrid, korraldatakse ühiseid matku, talispordipäevi, suusaretki ja teisi massilisi üritusi. Paljud üliõpilased õpivad spordikohtunikuks või ühiskondlikuks instruktoriks ja omandavad seega ühiskondliku elukutse. Kehakultuuri on võimalik aga valida ka lisaspetsiaalsuseks ja omandada seega õigus pärast ülikooli lõpetamist oma põhilal kõrval õpetada kehalist kasvatust. Kes aga tahab valida kehakultuuri-pedagoogi või -treeneri elukutse, asub õppima kehakultuuriosakonda. Õppetöö kehakultuuriosakonnas kestab neli aastat, mille vältel tegeletakse peale teoreetilise osa praktiliselt kõigi tähtsamate spordialadega.

Iga üliõpilane tegelgu kehakultuuri ja spordiga — see on meie eesmärgiks.

B. TAMM

Ülikooli sümfooniaorkester esineb olümpiaadi lõppkontserdil. O. VOGLAIU foto

Arstiteaduskond teistest tublisti ees ülikooli kohvikus ja klubis organiseeritud üritustega, sefuskontsertidega. Teisele kohale tuli Matemaatika-Loodusteaduskond, kelle tugevaimaks küljeks oli mitmekesine ja kõrgetasemeline lõppkontsert. Järgnesid kehakultuuriosakond, Õigusteaduskond, Ajaloo-Keeleteaduskond ja Majandusteaduskond.

Üksikesinejatest olid parimad: sönakunstnik E. Hermaküla, J. Kartau, ja P. Lepik; solistidest O. Saks ja E. Pedraudse; instrumentaalsolistidest A. Laisk (saksofon), H. Rööp (roosarv); instrumentaalsamblistest Arstiteaduskonna instrumentaalkvarteti koosseisus Helgi ja Helin Lepiksood, G. Suurvali, E. Kingsepp; tantsurühmadest Matemaatika-Loodusteaduskonna segarühm; ansamblistest tunnustati esikoha vääriliseks neli võrdvõimelist ansambli (Arstiteaduskonna, Õigusteaduskonna, Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Majandusteaduskonna omad);

mise eest tuli vastu võtta meie mees- ja naiskooril, instrumentaalsolistidel A. Laikal, O. Reinil ja H. Rööbil, rahvapilliorkestril, võimlemisrühmadel, kes esitasid harjutusi linikutega ja rütmilise liikumise kombinatsioonide, võimlemis- ja akrobaatikasolistidel A. Lutsaril ja M. Visnapuul, mees- ja naisrahvatantsurühmadel, deklamaatoril E. Hermakülal. Teiste kõrgemate koolide näiteringid ei suutnud võtta meile juriste ja nende esitatud V. Blažeki «Helde õhtu» jäi parimaks. Lühilavastustest võitis TRÜ Majandusteaduskonna näitering (E. Ranneti «Leerikleit»). Võitmatuks jäid ka rahvakunstiansambel ja Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilaste omaloominguline montaaž «Kiigekatsumine».

See kõik on tubli. Ainus soov oleks, et ei jäädaks loorberitele punkama. Uuesti tööle! Et ka tuleval aastal võit meile jääks.

H. VÄLI

Ohise elutee alguse puhul õnnitleb

LUULE ESSENSONI

ja

VLADIMIR BELLENIT

farmaatsiaosakonna III kursus.

MEIE KOHVIKUS

Tulevased üliõpilased, kui te ülikooli õppima asute, siis tuleb teil mõelda sellegi üle, kus ja kuidas oma vaba aega sisukalt ja kasulikult veeta.

Astuge kindlasti sisse ülikooli klubi kohvikusse, mis asub peahoone kõrval.

Meie klubi kohviku ülesanded määras kindlaks rektor oma sõnavõetus klubi avamisel: «See ei ole majanduslik ettevõtte. See on koht, kus üliõpilane saab puhata, tassi kohvi juua ja oma aega kasulikult veeta.»

Üliõpilased ise juhivad klubi tööd ja korraldavad üritusi. Siin on kohutud meie väljapaistvate inimestega. Kõigile on jätunud häid mälestusi õhtud G. Ernesaksa, U. Lahe, K. Irdi ja Tartu peaarhitekti A. Matteusega.

Klubi kohvikus valitsevad kõikjal hea maitse ja hubasus. Selle

eest võlgname tänu kunstnik J. Püttsepale, kelle hoolikat kätt on kõikjal tunda. Tema organiseerimisel on korraldatud näitusi kunstnike Polli, Uiga, Puderselli, Loki ja teiste töödest. Kohvikus on kunstnik J. Püttsepa töid. Kunstinäidala aväiritusena toimus kohvikus kunstnike kohtumine üliõpilastega.

Suure tunnustuse on võitnud kolmapäevased küünlavalguse õhtud.

Kohvikusse võib tulla ka loengute vaheajal, õppida seal, korraldada omavahel eksameelseid arutelusid.

Ka kehakinnitamise osas ei saa nuriseda. Saia ja muud maitstvat on küllaldases valikus. Kohvikul on oma kondiitritsehh, tulevikus tahetakse selle toodete sortimenti veelgi laiendada.

Koigil on üks eesmärk: teha nii, et üliõpilastel oleks parem, mugavam, kodusem.

M. ORMISSON

Olgu teie elu alati täis kevadpäikest!

KOIDU KÄLLOT

ja

HILLAR SALOMETSA

õnnitlevad V kursuse ajaloolased.

Palju õnne eluteel!

DAISY MÜLLERBECKILE

ja

VELLO MARMEILE

soovivad V kursuse ajaloolased.

sõidetakse ja kukutakse

võõ pingule tõmmata ja minna esimesse treeningutundi. Esimesele järgnes teine, siis tulid juba võistlused, hangiti juurde uusi hobuseid ja kõik hakkas tasapisi minema normaalsesse rööbastesse. Ning kui praegu avada talliüksed, hirnatab boksidest vastu 30 spordihobust, kellest paljudki on juba mitmekordsed NSV Liidu meistrid.

Praegu istub nädalas vähemalt kaks korda hobuse selga 65 TRÜ üliõpilast. On algajaid, juba enam-vähem kogenud sõidumehi ja ka vabariigi meistreid. Ratsabaasi kasutavad teisedki, näiteks Rooma hõbemedalimees võistkondlikus viievõistluses Hanno Selg.

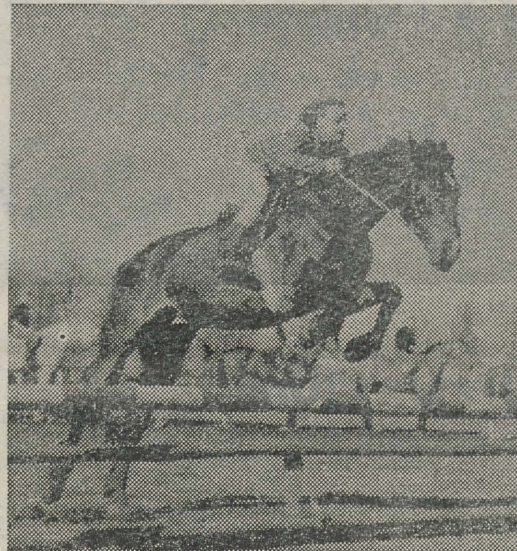
Kui avad maneežiukse hommikul, päeval või õhtul, alati kostab maneežist kajamüdinat, norsatust või treeneri mimesuguseid märkusi. Seal sõidetakse, hüpatakse ja... kukutakse. Mõõda ringrada traavivad üksteise järel «Madonka», «Mennuett» jt. Ja iga ratsanik muutubki treeningtunnis Paulist või Leilist «Madonaks» või «Donaks». Esined võistlustel suurepäraselt, räägitakse, et «Alvarus» tegi head sõitu; sõidad ebaõnnestunult, langeb häbi jällegi hobuse nimele (olguigi et peaks olema vastupidi).

TRÜ ratsabaasist on aastate jooksul välja kasvanud 3 NSV Liidu meistrit, aga Eesti NSV tšempione annab juba lugeda. Nii saavutas 1960. aasta Eesti esivõistlustel Tartu võistkond esikoha, kusjuures terve võistkond oli komplekteeritud TRÜ ratsabaasi hobuste ja ratsanike baasil. Väike kollektiiv, aga tublisid on palju: A. Tamm Arstiteaduskonnast, A. Saul, kes hiljuti tuli Moskvast võistlustelt jt.

Muidugi on siin suur osa tublidel treeneritel.

«Kes pole hobuselt 3 korda kukkunud, see pole ratsamees,» ütleb vana sõna. Ratsaspordilased aga lisavad sellele arvule paar nulli juurde. Ärgu see aga kohutagu noori ratsaspordihuvilisi. Kellel on head tahet ja armastust ratsaspordi vastu, sellele on ratsabaasi uksek alati valla.

E. LEMBER

Õnne lõpmatuses lõpmatuseni

VIIVE SARETOKILE

ja

ALAR GERSTILE

ühisel eluteel!

Füüsikaosakonna V kursus

TEADAANDED

23 kursusehooldajat täitsid endi koosolekul vastuvõetud otsuse. 23 kirjasaatjat on valitud. Miks ei pea ülejäänud oma sõna?

Tähistagem

nõukogude

läheneval

ajakirjanduse

päeva sellega, et kõigil kursustel töötavad kirjasaatjad! Ootame andmeid!

Toimetus

Teisipäeval, 25. aprillil algusega kell 18 toimuvad Tähtvere pargis kiirränaku võistlused suusatamisnormide asendamiseks.

Neljapäeval, 27. aprillil algusega kell 18 toimuvad Tähtvere pargis jooksukross, mille kavas on meestele 1500 ja 3000 m jooks, naistele 800 m jooks.

TRÜ Spordiklubi

Teisipäeval, 23. aprillil kell 19 korraldab alaliselt tegutsev agitpunkt nr. 8 koos ENSV PTTLÜ Tartu osakonna riigi ja õiguse sektsiooniga agitpunkt ruumis (Vane-muise tn. 46 suur aud.)

TEMAATILISE ÕHTU.

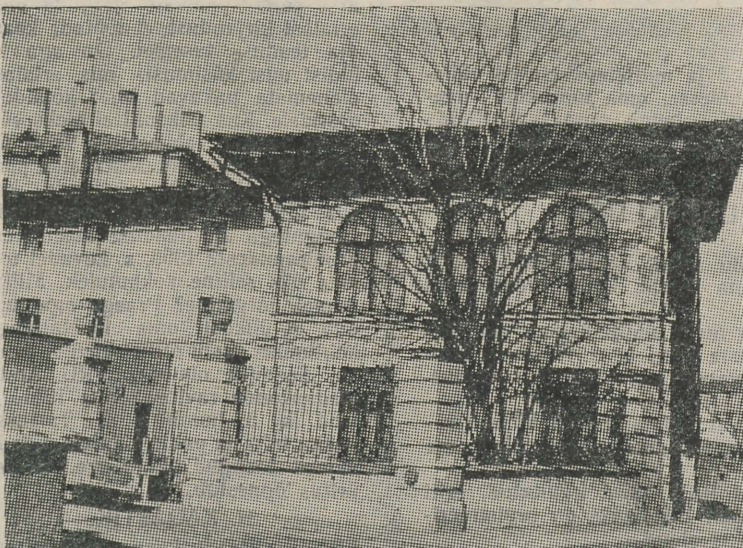
Esinevad TRÜ õigusteaduskonna õppejõud E. Raal ja O. Püssa teemal: «Mida on uut Eesti NSV kriminaal- ja kriminaalprotsessi seadus-andluses».

Järgnevad filmid: «Jutustus ühest katsest», «Vene kunstnik», «Reportaaž pimedusest».

Agitpunkt juhataja

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитет ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 3870. MB-02944

Ülikooli kohvik.

A. TIISVALJA foto

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 15. (481) Reedel, 28. aprillil 1961 XIV aastakäik

Tööraha rahvusvahelise pidupäeva 1. mai puhul, mida meie nõukogude rahvas tähistab suurte ajalooliste saavutustega, tervitab ja õnnitleb TRÜ parteiorganisatsioon südamliselt kogu ülikooli kollektiivi! TRÜ parteibüroo

P. TOOMA

Pühadelaupäeval

Vara tuli kevad tänavu.
Kuu kollane kui keerusai
maitule mõrkjas suitsuhämus
kiigub.

Homme — 1. mai.
Said viimse lihvi kingad.
Veel ei taha tuppä minna.
Hämaruse sahisevad rõngad
öö lükib üle linna.
Siis mai on homme juba!
Lipud, loosungid ja värvid —
rahvas,

rahvas,
rahvas!
On äkki kitsaks jäänud tuba.
Rõõmsat varju heidab pilvile
linn kirgendav.

Ja päike!

Päike silmis, nägudel ja süda-

mes!
Loosungilt, käe tõstnud silmle,
suuri sõnu veerib väikemees,
väike osa võimsast,

vabast klas-
sist...
Kuid sõbrake, nüüd aitab unis-
tamast!

Kuu kallab sulavõid
helendavast hõbetassist
ja raamatud on laual
ja pühad alles homme —
käia töölisklassi lipu all
ei ole lihtsalt komme,
vaid au,

mis tööga

tuleb teenida!

Noormehed ja neid! Oppige elama ja töötama
kommunistlikult! Kasvatage endas töökuust ja
distipliini, arendage kõrgeid moraalseid omadusi!
Hoidke ustavalt revolutsioonilisi traditsioone, olge
teadlikud kommunismiehitajad!

Elagu tubli nõukogude noorsugu!
(NLKP Keskkomitee hüüdlausest)

Ülikooli noortele

Kommunism on suur ja sügav mõiste. Me räägime kommunistlikust ühiskonnast, kommunistlikult ellu ja töösse suhtuvatest inimestest. Me ehitame seda ühiskonda, ise kasvades kommunistliku ühiskonna inimesteks.

Kommunistliku ühiskonna inimene on asjalik, konkreetne. Ta on täielikult andunud oma tööle, elule, ühiskonnale — tema jaoks on konkreetne sisu igal asjal.

Asjalikkust — seda tuleb meil oma töös rohkem juurutada. Selleks on tarvis tunda hästi seda, mida teed.

Initsiatiiv ja enesealgatus — selleta pole kommunistliku ühiskonda, pole selle ajastu inimest. Meil on palju häid näiteid meie kollektiivist — suvised tööd ehitustel, nägusad ja maitsekad auditooriumid jne. Koos peremehetunde süvendamisega vallandub see aktiivsuse joon üha selgemalt. Meis on palju häid mõtteid, meie kätes palju suuri tegusid — julgelt kõik see ühisesse üritusse!

Paljud meist tegelevad ühiskondliku tööga. Väga paljud. Ilma laialdase aktiivita, ilma ühiskondlike jõududeta ei suudaks meie riigioranid teha kümnendikkugi sellest, mida nad teevad praegu. See tähendab seda, et me praktiliselt teostame riiklike funktsioonide järkjärgulist üleminekut ühiskondlikele alustele, tugevdame sotsialistliku ühiskonna poliitilist alust. Seda teeme meie ise!

Opi hindama seda, mis Sulle antakse! Kasuta suuri võimalusi otstarbekalt! Mõtle ka sellele, mida Sa annad, sest see, mida võtad, tuleb Sinu isalt, emalt, õelt... kogu meie töötavalt rahvalt. Nemad on sellesse andnud oma hoolet, armastuse, kire ja jõu — kõige selle, mida me nii hindame.

Kommunistliku ühiskonna inimeste jooned on meie elus, meis igaühes olemas — ühel tugevamalt, teisel nõrgemalt. Kuid nad on olemas. Ja see fakt viib meid järeldusele: rängalt eksivad need, kes peavad homse päeva asjaks kommunistliku ühiskonna joonte kujundamist, kes räägivad, et ebaõige on täie teravusega tõsta üles põhimõtet — kõrgemas koolis õppida, elada kommunistlikult. Selleks liikumiseks on küpsed eeldused meis endis. Seltsimees, vaata enda ümber ja Sa näed igas oma kaaslastes kommunistiajastu inimese jooni, kuitahes vaevast märgatavad nad ka ei ole. Iga uus päev toob meis neid jooni nähtavale üha rohkem, sünnib uusi jooni sagedamini ja laiemas ulatuses.

Me oleme rikkamad kõikidest — meil on kommunistliku ühiskonna inimese näojooned. Kes suudab vastu panna suuremat rikkust?

E. TRUUVALI,
ELKNU TRÜ Komitee sekretär.

Pühapäeval, 30. aprillil kell 17.00 on TRÜ aulas esimesele maille pühendatud aktus.

* * *

Kogunemine demonstratsiooniks toimub 1. mail kell 10.30 TRÜ peahoone juurde.

Siin nad on — meie noored

Selline ta on

Henno Kapp naeratas nõutult ja rääkis enesest ainult niipalju: «Olen Arstiteaduskonna a/u büroo massilise kultuuritöö komisjoni esimees. Mõnikord laulan. Huvialaks on teater. Kõik.»

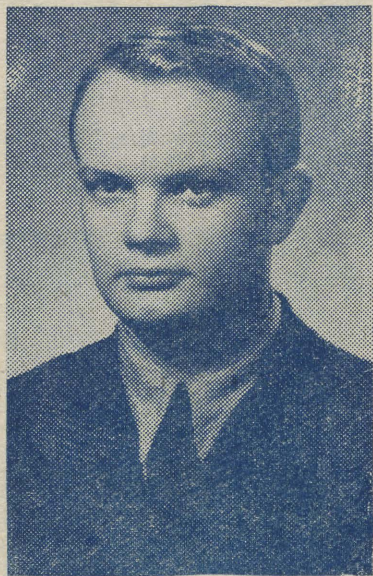
Olukord oli lootusetu ühe artikli kirjutamiseks. Onneks oli läheduses Aalon Ramm, Henno hea tuttav ja sõber I kursusest saadik. Tema rääkis rohkem, rääkis, et Henno

tuleb paljude asjadega hästi toime. Sügiseste kolhoositööde eest on teda alati premeeritud, I kursusel sai koguni individuaalse ekskursiooni Leningradi. Suviti käib ta Jõgeva rajooni haiglas praktikal, ja alati rohkem kui nõutav üks kuu. On juba omal käel väiksemaid operatsioone teinud.

Jah, laulab hästi, on esinenud puhkeõhtutel, on esinenud siis, kui

kontsertbrigaadiga kolhoosi sõidetakse.

I—IV kursuseni oli kursuse, hiljem aga teaduskonna kultuuritöö komisjoni esimeheks. Kui palju ta selles osas on tööd teinud ning

vaeva näinud, ilmneb, et Arstiteaduskond oli ainuke, kes korraldas isetegevusolümpiaadi eelvoorud ka kursustel. Ettevalmistustööd olümpiaadiks alustati juba õppeaasta alguses. Ning kõige selle organiseerimine pole sugugi nii kerge.

Oli mis oli, aga esikoht on käesoleval aastal Arstiteaduskonnal.

Selline ongi H. Kapp Arstiteaduskonna V kursusel.

A. VINN

M. REMMEL

Nii jõuame elueesmärgini

Jäin hiljaks. 313. toa rahvas oli läinud juba raamatukogudesse. Heino Rääme leidsimegi kirjandusmuuseumist ajalehtede tagant.

Püüdsin kuidagi jutuotsale saada. Heino ei armasta iseendast rääkida, tema jutt on siis napp ja tagasihoidlik. Üht-teist võis siiski vestlusest välja noppida.

Heino Rääme on töötanud 3 aastat pedagoogina. Ta ei tulnud ülikooli kergekäeliselt, nagu paraku juhtub veel verivärskete keskkoolilõpetajatega. Aastate vältel küpses temas soov õppida filoloogiat, ja ülikool — see oli juba otsustav samm elueesmärgi poole.

Veel rohkem ütlevad kursusekaaslaste hinnangud: «Abivalmis seltsimees, töökas ja järjekindel. Mees ei haara materjali «laiuti», vaid ei põlga ka vaeva ja tööd, et näha iga asja «selget põhja». Heino on tudeng, kes juba peaaegu neli aastat on istunud loengutel esimeses reas, kelle konspektides pole ühtegi «auku» ja kellel on läbi loetud kõik nõutavad marksismi-leninismi klassikute teosed. Ega ühiskondlikus töös pole Heino kõrvaltvaataja. Ta on ülikooli kirjandusringi juhataja esimees ja kuulub ainsa tudengina Gogol-nimelise raamatukogu lugejate nõukogusse.

Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad! Võidelite teaduse edasise õitsengu eest, tehnilise progressi eest! Taotlege avastuste ja uurimistulemuste kiiret rakendamist tootmistegevuses! Valmistage ette spetsialiste, kes oleksid kommunismiajastu väärilised!

Au eesrindlikule nõukogude teadusele!
(NLKP Keskkomitee hüüdlausest)

Veel iseseisvast tööst

Loengutel antakse üliõpilastele suurem osa programmi materjalist. Viimasel ajal on toimunud ümberkorraldusi: loengute arvu on mõne võrra vähendatud, osas distsipliinides loetakse ainult tähtsamaid lõike jne. Siiski tundub, et need sammud ei ole küllaldased, oleks nagu poolele teele peatuma jäänud. Üliõpilaste iseseisva töö küsimus on endiselt lahendamata. Vaba aeg on ainult mõnevõrra kasvanud, kuid paraku tundub, et suurem osa üliõpilastest ei kasuta sedagi aega õigesti.

Iseseisvale tööle ei saa «administratiivsete» abinõudega sundida, selleks on vaja ümberkorraldused lõpule viia.

Loengute edasisele vähendamisele on vastu vaieldud — praktika on näidanud, et üliõpilased tunnevad eksamil seda osa programmi, mis loengutel käsitlemata jäi, halvemini ja pealiskaudsemalt. Tundub siiski, et õige põhjus pole mitte loengute vähendamine, vaid nende rohkus. See paradoks on kergesti mõistetav, kui arvestada, et meie üliõpilased on pikema aja jooksul «ära hellitatud», nad on loengutega ära võõrutatud iseseisvast tööst. Tõepoolest, olles siiani harjunud peaaegu kogu eksamil nõutava materjali saama oma (või teiste!) konseptist, pole loobutud sellest mugavusest ka nüüd, kus osa materjalist jääb loengutel käsitlemata ja see seletabki vastavate osade halvema tundmise. Siin ilmnebki reformide poolikus. Iseseisvale tööle «sundimiseks» oleks kõige kindlam abinõu üldkursuste loengud senisel kujul täiesti kaotada, nii et üliõpilane vabaneks praeguse «hooldatava» asendist ja hakkaks ise rohkem muret tundma õppetöö vastu. Üliõpilased on sunnitud iseseisvalt tööle hakkama, et rahuldada kasvavaid eksaminõudeid. Nagu R. Mikelsaar näitas, tooks iseseisev töö kaasa aja tunduva kokkuhoiu. Seda aega saavad üliõpilased siis ka paremini kasutada, sest neil on kujunenud iseseisva töö kogemused ja harjumus.

Iseseisev töö — see oleks meie oludes materjali omandamine õpikutest ja trükitud konseptidest (viimaseid oleks kindlasti rohkem tarvis!).

Seniste loengute asemele (muidugi vähendatud hulgal, meie arvates vähem kui pool praegusest koormusest) jääksid:

1. Sissejuhatavad loengud semestri algul, kus tutvustatakse õpikirjandust ja ainet üldse.

2. Kollokviumid kogu semestri vältel. Neil peaks olema mõnevõrra teine kuju kui nüüd. Praegu on üliõpilased teatud etapi iseseisvalt läbi töötanud (või peaksid olema!) ja õppejõud laseb mõnel neist sõna võtta, s. o. vastata, ko-

narlikult õpiku materjali ümber jutustada. Seega on kollokviumide ülesandeks nüüd teadmisi kinnistada. Sellest tuleks aga samuti loobuda kui liiga keskkoollikust ja liiga lihtsast üliõpilaste jaoks. Üldkursuse faktilisi materjale peaks üliõpilane täiesti iseseisvalt omandama. Kollokvium peab kujunema vastava ajajärgu analüüsiks, kus vastastikku püstitavad probleeme ja küsimusi õppejõud ja üliõpilased ning lahendavad need ühiselt. Samas võetakse arutusele ka teaduse uusimad seisukohad. Õppejõud teeks täiendusi ka õpiku (resp. trükitud konsepti) materjalile. Üliõpilaste aktiivset (või passiivset) osavõttu säärestest kollokviumidest tuleks arvestada ka eksamitel.

3. Loengud. Nende temaatika valiks ja planeeriks õppejõud oma äranägemisel, muidugi lubatud aja piirides. Need loengud peaksid olema puht-täiendava iseloomuga. Õppejõud loeks mõnda kitsast küsimust, ilmselt seda, mida ta ise uurib, kus tal on originaalseid seisukohti või mida ta eriti põhjalikult, detailset tunneb. Selline loeng tutvustaks üliõpilasi konkreetselt teadusliku uurimistööga, sest siin esitatakse muidugi kõik võimalikud variandid, argumentid jne. Ei esitata mitte valmis tõdesid, vaid näidatakse teed, kuidas nendeni jõuda.

Mõnes distsipliinis peaksid loengud siiski umbes senisel kujul jääma (erikursused, allikate õpetus, historiograafia). Need moodustavad aga kindlasti väiksema osa. Ülejäänute suhtes tuleks rakendada eespool mainitud abinõusid ja võimalikult resoluutselt, sest ainult siis on neil mõju. Kindlasti on see seotud mitmesuguste raskustega, harjumusega nii üliõpilaste kui ka õppejõudude hulgas, isegi õppe- ja teaduslike loengute pidamiseks. Nende seisukohtadega toimetuse ei saa ühineda. Loengul on peale teadmiste pakku- mise veel olulised kasvatuslikud funktsioonid.

On avaldatud ka meile õigustatuna näivaid kartusi, et üliõpilased on iseseisvast tööst võõrdunud ning seepärast ei oska viljakalt vabanevat aega kasutada. Nii see kui ka üliõpilaste iseseisva töö parema juhtimise vajadus nõuab tehtava töö pidevat kontrollimist. Selleks on soovitatud rakendada laialdasemalt kollokviume. Tuleb leida veel teisi võimalusi.

H. PALLI
A. VAHEMETS

HELI HANSAR
ENN JOAMETS

Parimad soovid
ühisele eluteele!

Füüsikaosakonna IV kursuse
Matemaatikaosakonna IV kursuse

Mõtteid loengutest

Loengud põlvnevad teadagi keskajast, kui põlnud veel raamatuid, aga tänapäeva loeng sarnaneb nende «ette lugemistega» («Vorlesungen») niisama vähe kui kosmoselaev postitollaga.

Loenguist ei tohi kõnelda üldis- tavalist. Kodus valmistatud käsi- kirja ettelugemine polegi loeng — või siis peab lektor ka ettekande alal meistriks olema. Tohtu suur ning olemuslik vahe on näiteks raadioringhäälingu kaudu levitatu- ja auditooriumis vastava kuula- jaskonna ees ettekanud loengu vahel. Raadioloengu teesisus sele- tub enamasti sellega, et lektor oma kodus kokkukirjutatud lauseid ela- musteta maha loeb. Sa otseku «nõud kõrvadega», kuidas ta põeb esinemispaalavikku või aga — mis

veel halvem — toimib ainult kaua- kestva grammatoniplaadina. Ühestki raamatust ei saa õppida loengupidamise kunsti. Selleks on vaja isiklikku psühholoogilist tree- ningut ja omajagu talenti. Siin on mõõduandev kontaktpühholoogia ja oraatorliku kõneoskuse seadus- püüdsed.

Cicero ütleb viimaste kohta: Kui Sulpicius tahaks kõnelda sõjandu- sest, peab ta seda õppima Mariu- selt; kui aga Marius kuuleb Sulpi- ciuse ettekannet, näeb ta kõike uues valguses ja kipub uskuma, et Sulpicius tunneb sõjandust rohkem kui tema ise.

Muidugi ei saa parimadki loen- gud pakkuda ainult uut ja omapä- rast, aga kui aine pakkuda läbi lektori isiksuse ja kogenenud tead- vuse kapatsiteedi, siis saab sellist loengut niisama vähe asendada raam- matukogu või konseptivabrikuga, kui foto asendab kunstniku maali- tud portreed või natüürmort tõelist puuvilja kogu ta värvitoonide, lõh- na ja vitamiinidega. V. ADAMS

Töö viljakamaks, lõpp ajaraiskamiseks! Aega tuleb säästa

- OPPEPLAAN ON VAJA MÕISTLIKULT KORRIGEERIDA
- ROHKEM ÕPIKUID! • LOENGUID ÄRA JÄTTA EI SAA
- ÕPPETÖÖ OLGU ÜHTLASE PINGEGA •

Õpetatud Nõukogu saalis toimus meie ajalehe toimetuse laiendatud koosolek, kus arutati üliõpilaste iseseisva töö probleeme, mis pikema aja vältel olid diskussiooniobjektiks meie ajalehe veergudel. Alljärgnevalt toome kokkuvõtteid koosoleku avaldatud mõtetest.

Kokkuvõtte ajalehes toimunud diskussioonist tegi toimetuse õppe- ja kasvatusloos osakonna juhataja sm. H. LIIMETS. Ta märkis, et üliõpilaste iseseisva töö organiseerimine on põrganud ajapuuduse vastu. Mõttevahetuse korras esine- nud seltsimehed on püüdnud analüüsida ajapuuduse põhjusi ja leida teid selle ületamiseks. Üliõpilaste ajapuudust põhjustavad:

— loengute suur arv, eriti hulk nn. kohustuslikke fakultatiivseid aineid (kehakultuur, ohutustehnika jms.) — kuuajaline töötamine kol-

hoosis; — ühiskondliku töö ja mitmesu- guste õppetöö väliste ürituste puu- dulik reguleerimine, mille tagajär- jel mõnedel perioodidel jääb vähe aega õppetööks.

Aja leidmiseks on avaldatud mitmeid soovitusi. Üldine on arva- mus, et loengute arvu tuleb vähen- dada, seda eriti üldkursuste osas ja nendes ainetes, kus leidub juba küllaldaselt õpikirjandust. Nendes ainetes, kus on head õpikud, võib arvesse tulla ka loengutest täielik loobumine. Seda on juba mõnel juhul tehtudki. Üldist poolehoidu on leidnud ajalehele saadetud ma- terjalides mõte, et loengute vähen- damisel tuleb mõned lõigud jätta täiesti lugemata, teisi aga käsit- leda suurema põhjalikkusega, esita- da materjale õppejõu oma uurimus- test. Üldine on ka arvamus, et loengute kärpimine ei pea riivama erikursusi.

On esinenud ka mõtteavaldusi, mis viivad loengute vajalikkuse täielikule eitamisele või vabakuula- mise kehtestamisele. Nende seis- ukohtadega toimetuse ei saa ühineda. Loengul on peale teadmiste pakku- mise veel olulised kasvatuslikud funktsioonid.

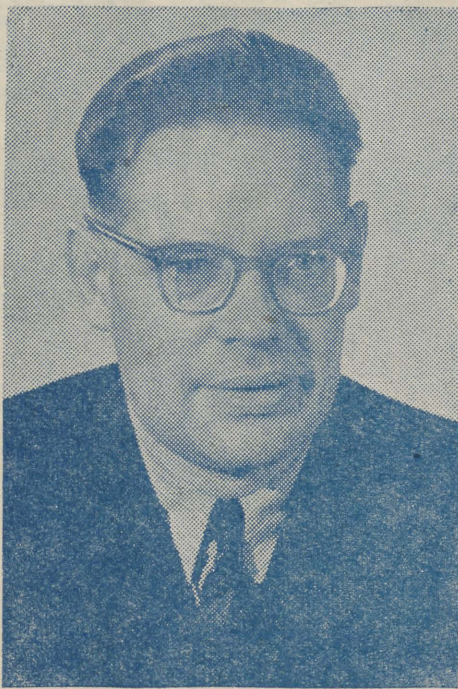
On avaldatud ka meile õigusta- tuna näivaid kartusi, et üliõpilased on iseseisvast tööst võõrdunud ning seepärast ei oska viljakalt vabanevat aega kasutada.

Nii see kui ka üliõpilaste iseseisva töö parema juhtimise vajadus nõuab tehtava töö pidevat kontrollimist. Selleks on soovitatud rakendada laialdasemalt kollokviume. Tuleb leida veel teisi võimalusi.

SONAVÕTTUDEST

Dots. L. TIIK: Keskkoolist tulnud on kasvanud tuupimise vaimus. Opetada neid iseseisvalt töötama — see on hääbema raske ülesanne. Me ei tule toime sunduseta. Välja- langenuid oleks rohkem, — spet- sialiste on aga veel palju vaja. Arvestagem, et:

— kõik meie organisatsioonid ja üritused võtavad 24-st tunnist roh- kem kui 8-tunnise tööpäeva;

Dots. K. PUSS

— kursusel on ühe aas- mehe ajalehe toimetuse laiendatud taga kahekordne töökoor- mus.

Praktikumid ja semina- rid peaksid olema kohus- tuslikud, loenguist võib vabastada haid ja väga haid üliõpilasi.

Dots. K. PÜSS: Vabakuu- lamist sisse viia ei saa. Lõpetajate kvaliteedi hu- vides tuleks ehk taotleda seda, et suurendatakse vastuvõtukontingenti, mil- le hulga pärast valikut ja väljakukkumisi jääks järele vajalik hulk tõeli- selt haid spetsialiste.

Loenguid ära jätta ei saa, tuleb mõistlikult reguleerida loengulise töö ja iseseisva töö vahetust. Loenguid ei tohiks olla üle 24 tunni nädalas.

Prof. J. AUL: Loengute ja ise- seisva töö vahetust arvestada teaduskonniti ning aine spetsiifika- silmas pidades. Ühiskondliku töö koormust tuleb õigesti planeerida.

Dots. H. KURM: Põhikursusi-üld- kursusi on võimalik omandada õpi- kute vahendusel. Oleks neid ainult rohkem! Ka venekeelseid õpikuid ei jätku. Erikursustele tuleks aga planides rohkem ruumi anda.

Dots. A. PÄRL: Loenguid ei tohi mehaaniliselt kärpida. Filoloogi- del näit, kärbiti põhianete loengu- tundide arvu lihtsalt seetõttu, et neid oli kõige rohkem. Kui nii edasi läheb, laseme välja filolooge, kes ei oska ühtki võõrkeelt. Prak- tiliste keeletundide arvu ei tohi vähendada!

Iseseisvat tööd on rohkem ühis- konnateaduste alal. Seda soodusta- vad seminarid, mis on aga ainult siis õigustatud, kui on neile eelne- nud piisavalt iseseisvat tööd.

Peame veelgi vähendama loen- gulist koormust ja koordineerima ühiskondlikku tööd, kuid alla 28–30 loengutundi nädalas me toime ei tule.

Dots. R. KLEIS: Õppetöös on vaja saavutada kindel rütm ja organiseeritus. Ilma selleta ei saa üliõpilane oma iseseisvat tööd pla- neerida. Tingimata on vaja iseseis- vat omandamist kontrollida. Kui seda ei toimu, siis leidub küllaltki neid, kes avastavad viimasel mi- nutil, et tööd on liialt kuhjunud. Tuleks laialdasemalt tarvitusele võtta Arstiteaduskonnas juba kasu- tatavad kontrollimoodused, nagu kontrollitööd ja tentaamenid.

Paljaks sooviks jääb iseseisev töö, kui pole õpikirjandust. Sel alal on ju mõningat paranemist, kuid seda on vähe. Kirjastus ei täida pidevalt plaani. On karta, et olukord kuigi kiiresti ei parane, kui kirjastuse töö jääb endisele ta- semele. Vildak on õpikute tiraažide planeerimine. Ilmunud õpik müüak- se paari kuuga läbi ja järgmisel aastal oleme taas ilma. Tiraažide suurendamine võib põrgata paberi- puuduse vastu. Meil tuleb taotleda paberi ümberjao- tamist. Ilukirjandusele se- nistest vähem, teadusli- kule rohkem.

V.-õpet. S. VAHTRE: Loengute arvu vähenda- mine on hea, kuid kah- juks pole sellest mõni- kord kasu. Vabaks jää- nud aja arvel loetakse õppejõule uusi kohustusi ja lootused rohkem teadu- sega tegelda hajuvad. Ka üliõpilastele leitakse iga- suguseid uusi kohustusi. Tulemusena kannatab aina õppetöö. Tuleb vä- hendada ka kõiki muid koormusi ühiskondliku töö ja isetegevuse alal, tuleb vähemalt kõike seda mõistlikult reguleerida.

Õppejõudude koormuse arvestamises on lausa mõistetamatuid jooni. Tun- dide arvu, mis koormuse täitmiseks saadakse, kaa- lutakse võrdsest nii üld- kui ka erikursuste puhul. Ometi on töömaht tohu- tult erinev.

Õppeprorektor E.-L. MIKKEL- SAAR (pildil): Diskussioon oli kasulik. On vaja õppeplaani norma- liseerida. Ideaalne oleks 24 nädala- tunniga plaan. Tuleb tagada rüt- miline töö, kasutada mitmekesiseid kontrollimisvorme. Vabakuulami- sega ei saa nõustuda, kuid loengu- test osavõtu küsimuses on oma sõna ütelda ka dekaanidel kui peremeestel. Võõrkeelte õpetamise osatähtsust on vaja kindlasti tõsta. Eesti keele kateedril on vaja kii- resti anda trükki oma erialaseid õppematerjale. Keskkooli mentali- teedi säilimine põhjustab suurema loengute arvu esimestel kursustel.

TOIMETUS loodab oma lõppsõ- nas samuti, et diskussioonist oli praktilist kasu. Esiteks seepärast, et siin tuli avalikkuse ette üsna palju kitsaskohti, ja teiseks, et tehti ka palju asjalikke ning konk- reetseid ettepanekuid olukorra parandamiseks, mida rektoraat ja dekanadid kindlasti arvestavad.

MEIE PARIMAD

Elus vigu ei tule

Kolmandale korrusele polegi nii lihtne 5–6 korda päevas joosta, eri- ti kui ilm on juba suviselt palav ja teisi toimetusi on käed-jalad täis. Aga kergemat vaeva ei tasu loota, kui tahad kätte saada Elmar Sak- kovit. Tiigi tänava ühiselamu kol- mandal korrusel tunnevad seda pi- kakasvulst noormeest kõik. Kes kui meeldivat, kuid äärmiselt hädaoht- likku malepartnerit, kes kui II kur- suse matemaatikute kursuseisa, kes niisama kui toredat seltsimeest. Ja eks see viimane olegi vist kõige tähtsam.

Kui 1959. a. suvel võis ära püh- kida viimase eksamihigi, oli edaspi- dine tee juba enam-vähem selge — füüsika ja matemaatika. Et poisil selle peale hea «nupp» on, seda võis arvata juba siis, sest ega igale me- hele males I järku ei anta.

Ja tõepoolest. Paistab, et valik on olnud õige. Kui esimesel eksamises- sioonil juhtus «neli» veel sisse lip- sama, siis viimased sessioonid on läinud «cum laude». «Vist mõni tuu- pur.» arvab lugeja, aga ta eksib. Elmar Sakkovit kohtame ka mujal. Nii on ta üks meie uue klubi juhatu- se liikmetest, kursusevanem jne.

Kui me aga tasapisi uurime veel- gi kaugemaid tulevikuplaane, siis kuuleme, et oleks tahtmine saada heaks arvutusmatemaatikuks. Ja küllap see soov ka täitub, sest senine elu on arvatud õigesti, ega siis tulevikuski vigu sisse ei tule.

E. LEMBER

TAHELEPANU!

5. mail kell 16.00 ootab toimetust kõiki kirjasaatjaid ja lugejaid AJAKIRJANDUSE PÄEVALE peahoone 5. auditooriumi.

A. TERASKI fotod

Suurte kavatsuste maailmas

Möödunud pühapäeval olid külalised Tallinna Televisioonistuudiosid jälle Tartus.

Suurt huvi pakkus kuulajatele L. Piibu sõnavõtt televisiooni arenguperspektiividest, mis on nii suured, et väljend «tulevik kuulub televisioonile ja kosmosele» pole sugugi liialdus. 14. aprillil, kui pealinna Moskvasse jõudis tagasi maailma esimene kosmonaut Juri Gagarin, elasid sellele sündmusele kaasa 160 miljonit televisioonivaatajat kõikides Euroopa riikides. See oli pidupäev — tervelt kuu aega varem ettenähtud ajast ühendati Moskva «Eurovisio» süsteemiga! Pole kaugel see aeg, millal me võime jälgida televisioonisäateid teistest riikidest.

1964. a. Tokio olümpiamängud tulevad televisiooniekraanide kaudu

meie kodudesse. 1965. a. hakatakse vabariigis andma värvilisi säateid.

Et need plaanid saaksid tõelisuseks, selleks on vaja palju tööd. Tallinna Televisioonistuudio teab seda. Väsimatu otsimine, kõige uu, noore ja värsk hindamine on siin au sees. Eks olnud pühapäeval nähtud uus kontsertfilm «Helisev päev» selle tõendiks.

Ka töös esinevatest raskustest rääkis L. Piip, Tallinna Televisioonistuudio ja Raadiokomitee esimehe asetäitja. Üheks selliseks on kaader. Lähemate aastate jooksul peab praegune 250-liikmeline kollektiiv kasvama 600-le. On vaja kõrgema haridusega žurnaliste — režissööre ja toimetajaid. Ainsaks baasiks on praegu Tartu Riiklik Ülikool, kuid siingi juhtub, et žurnalistika erihar-

lõpetajad määratakse teistele töökohtadele.

Teiseks suureks murelapseks on teledramaturgia. Nõutava 150—200 televisioonilavastuse asemel tuleb aastas leppida 5—6 teledraamaga.

30. aprillil möödub 30 aastat pärast, mil Nõukogude Liidus anti esimene televisioonisäade.

Pikk tee seljataga, veel pikem on aga ees.

H. VALI

Tervitus Atlandilt

Eesti meremeeste baaslaevaga «Johannes Vares», mis läheb oma neljandale Atlandi-reisile, sõidame seekord kaasa ka meie. Kurss on Newfoundlandi rannikurajoonile, kus hakkame vaatlema helkivaid ööpilvi.

Sõitsime Tallinnast välja teispäeval, 11. aprillil. Neljapäeval lõuna ajal olime juba peaaegu Taani väinades, kuid siis tegi laev 180° pöörde ja praegu, meie öise vaatlustunni ajal, ligineb Gdanskile. Nimelt tuleb Poolast laevale keevitaja, sest masinaruumis juhtus midagi pumbaga.

Esimised päevad meresõitu on läinud kiiresti ja huvitavalt. Väljasõit öisest Tallinnast, Soome laht, Gotlandi saare majakad ja majad, Taani väinade suviselt soe ning sinine vesi, palju ja mitmesuguseid laevu, ja — suurepärase ilmi! Täna, esimesel päeval oli küll 7 palli tuult, kuid baaslaevale on see sama mis vaikus. Laev on tõesti suur ja ilus. Meeskonda — üle 200 inimese. Ruumid meenutavad rohkem luksushotelli kui meresõidukit. Helkivate ööpilvade vaatlemise kõrval teeme tööd laeva meteoroloogijaamas. Töö on uudne ja omajagu raske.

Täna seisame Gdanski reidil ja pärast keevitustöö lõppu sõidame tagasi Sundide poole. Umbes nädala pärast möödume Inglismaa põhjatipust ja veel nädala pärast — aprilli lõpul — oleme sihtkohas Kanada rannikul.

Ülikooli perele maitervitus!
E. KREEM
U. KUULIK

Kõike kaunist, mida peidab maailm!
Õnnitleme

KERSTI RAUDSEPPA

ja

MART UULIT

abiellumise puhul.

Majandus- ja Õigusteaduskonna II kursuse.

Täie jõu ja innuga

tema õpinguraamatusse ainult hindade «väga hea».

Möödunud suvel kolm vahetust järjest tööl Kääriku spordibaasi ehitustel. See on jõudeelu hülganud nõukogude üliõpilase valitud tee. Selle eest ka tasu — ELKNÜ Keskkomitee aukiri parematele üliõpilastele ja TRÜ rektori käskkirjaga preemiaekskursioon Leningradi või Riiga.

Täit jõudu ja indu jätkub L. Lukinil ka sportlikuks tegevuseks. Esikoht möödunud talvel vabariigi koondvõistkonna suusatamise katsevõistluses oli paljulubav.

Veel aasta tõsiselt tööd ja Laur Lukin täitis 9 liiduvabariigi matškohtumise tugevas konkurentsis Alma-Atas, paljudele üllatuseks, NSV Liidu meistersportlase normi, pealegi seda kindlalt kahel distantisil. Huvitav on siinjuures märkida, et startides 15 km distantisil paaris Ukraina tugeva meistersportlase Koziniga, ei tundnud ta aukarust. Lukini ettevalmistus ja tahetised omadused osutusid tugevamateks. Kozin pidi alistuma. Üllatus on aga siit kaugel — Laur

SIIVI PILT

ja
KARL ÕIGUS

Õnnitleme ühise elutee alguse puhul!

Majandusteaduskonna III kursuse

nikumi lõpetamist on nähtavasti andnud oma osa veendumuste kujunemises ja ellusuutumises.

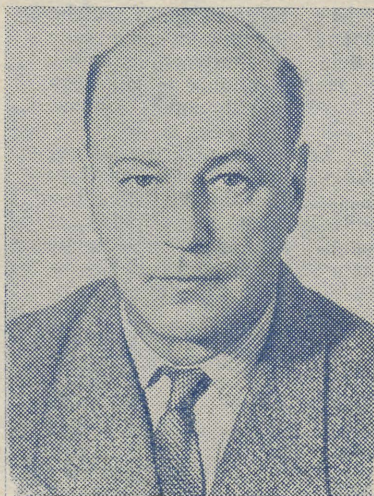
Demobiliseerunud armeest, astus L. Lukin 1959. a. sügisel TRÜ kehakultuuriosakonda.

Kaks semestrit järjest on kantud

Lukin on töökam kui paljud teised sportlased ja visa töö enda kallal realiseerub sportlasele seaduspäraseks tasuks.

Soovime, et II kursuse üliõpilase Laur Lukini edu õpinguis, töös ja spordis jätkuks samasuguse hooga kui seni.

Aleksander Rünk

Täiesti ootamatult suri 19. aprilli hommikul ülikooli kehakultuuriosakonna spordimängude kateedri juhataja vanemõpetaja Aleksander Rünk. Ta polnud kunagi haige, ainult eelmise päeva õhtul tundis ta end suurel võrkpallivõistlustel ülikooli võimlas halvasti.

Aleksander Rünk sündis 3. augustil 1909. a. Ta õppis Tartu H. Treffneri gümnaasiumis, Tartu ülikooli õigusteaduskonnas ja hiljem Moskva Kehakultuuri Keskinstituudis. 1945. a. kutsuti ta ülikooli kehakul-

tuuriosakonda spordimängude kateedri juhatajaks, millisel kohal töötas 15 aastat kuni surmani.

A. Rünk oli sportlaste vanema generatsiooni üks mitmekülgsemaid esindajaid. Vaevalt on olnud eestlaste hulgas teist seesugust sportlast! Eriti edukalt võistles ta spordimängudes, tulles viiel korral Eesti meistriks võrk- ja korvpallis. Peale mainitud alade võistles ta veel kergejõustikus, tennises, lauatenises, jäähokis, jalgpallis, poksis, uisutamises, ujumises. Oma esimese võistluse aga sooritas ta 1923. a. — ja koguni võimlemises.

Korvpallis tõusis ta NSV Liidu meistersportlaseks.

Vaatamata suurele koormusele otsete ametikohuste kõrval oli ta intensiivselt tegev ühiskondlikes organisatsioonides — treenerite nõukogus, sektsioonide presiidiumides. Viimasel ajal oli ta ENSV võrkpalliföderatsiooni presiidiumi liige ja võrkpallitreenerite nõukogu esimees. Tema juhtimisel on kateeder ette valmistanud ligi 30 meistersportlast.

A. Rünk viljeles hoolega ka spordimängude teooriat. Temalt ilmus 1954. a. esimene eestikeelne võrkpallioopik.

A. Rünk oli üleliidulise tähtsusega kehakultuuritegelane. Mälestus temast kui südamlükst, heatahtlikust ja vastutulelikust inimesest ei kustu iialgi.

10 aastat taimefüsioloogiaringi

TRÜ ÜTÜ taimefüsioloogiaring asutati 1950. a. Asutamiskoosolekust võttis osa 15 üliõpilast.

Ringi põhiliseks uurimisprobleemiks sai varieeruvate välistingimuste mõju mõningate kultuuritaimede (kartul, tomat) biokeemilisele koostisele ja anatoomilisele-morfoloogilisele ehitusele. Nimetatud probleem jäi ringi tööplaanis põhiprobleemina kuni 1957. a-ni.

Murranguliseks kujunes ringi elus 1951. a. kevad, kui ringi juhendavaks õppejõuks sai taimefüsioloogia kateedri juhataja sm. A. Perk. Ringi töös sai valitsevaks eksperimentaalne suund. Kõik see

ker, Maalinn jt.), seostades seda taimefüsioloogilise seisundiga.

Tehnika kiire areng on andnud taimefüsioloogia käsutusse rea uusi suurepäraseid vahendeid, mis võimaldavad tungida senisest sügavamale elusa looduse saladustesse.

Nii määratakse praegu paber- ja ioonvahetuskromatograafia abil suhkru-, amiino- ja orgaaniliste hapete liigini aromaatsete eelaste ja kasvuainetes sisalduvate dünaamikate. Spektrofotomeetriliselt uuritakse nukleiinhapete sisaldust ja liigini komponente. Elektroforeesi abil selgitatakse erinevate säilitus-tingimuste mõju kartulivalkude ja amiinohapete kvantitatiivsetele ja kvalitatiivsetele muutustele.

Taimefüsioloogiaringi liikmed on esinenud ettekannetega kõikidel 10 aasta jooksul toimunud TRÜ ÜTÜ teaduslikudel konverentsidel ja mitmete teiste kõrgemate õppeasutuste teaduslikudel konverentsidel (Riia, Vilnius, Minsk, Moskva), kirjutatud kokku 15 võistlustööd, milledest enamikule on omistatud esimene auhind, avaldanud 13 artiklit üliõpilaste teaduslike tööde kogumikkudes ja mitmesugustes teistes ajakirjades.

H. KALJUSTE,

E. ENNO,

taimefüsioloogiaringi liikmed

Kõneldi looduskaitsest

Esimese kursuse eesti filoloogia osakonna üliõpilased olid palunud endale külla sm. Eilarti, kes tutvustas noori kuulajaid looduskaitseksimustega.

Sellel koosolekul kuuldi palju huvitavat. Kindlasti ei olnud enamikul tudengitest aimugi, et seosama vesi, mida me iga päev joomeme ja millega peseme, on hädahoos. Veevarusid olevat kahandanud vete mürgistamine mitmesuguste tööstusettevõtete poolt.

Ka paremakvaliteedilise ehitusliiva ebaratsionaalne kasutamine võib esile kutsuda liivakriisi meie vabariigis.

Koosolek lõppes küsimuse esitamisega sm. Eilartile: Kuidas on võimalik looduskaitseringi astuda?

Kõik koosolekul viibijad jäid õhtuga rahule.

M. TULVA

Õppejõud ja teenistujad!

Ainult ta n a on veel ametiühingu komitees saada pääsmeid õppejõudude ja teenistujate maiõhtule 30. aprillil.

Kiirustage!

TRÜ kinolektoorium

Täna, 28. apr. kell 19 on loeng «Keemia uusimatest saavutustest». Lektor L. Suit. Lõpuks filmid.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükihoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 4147, MB-02672

EESTI

RAHVUSRAAMATUKOOGU

AR

Pilk teravaks! Farmaatsia

osakonna III kursuse üliõpilane Asta Mägi farmakognoosia praktikumis.

Agitpunktis nr. 8

Ülikooli parteiorganisatsiooni õlgadel lasub suur töö Tartu töötajate kommunistlikus kasvatuses. Osa sellest langeb alaliselt tegutsevatele agitpunktile nr. 8. Viimane on üks kuuest alaliselt tegutsevast agitpunktist meie linnas. Agitkollektiivi kuuluvad TRÜ õppejõud, teenistujad ja üliõpilased.

Agitpunktis viidi läbi elanike kohtumine Tartu linna prokuröri O. Peikeriga ja EKP Tartu Linnakomitee sekretäri J. Raidiga. Aruandega oma tööst esineb valijate ees rahva-kohtunik H. Sepp. Samuti on ette nähtud kohtumiskoosolekud rahvasaadikute E. Abeli, A. Liimi, L. Meijeli, T. Kaare, H. Särekanno, E. Puusta, M. Sooviku ja A. Kuusi-kuga.

Agitpunktis tuntakse elanike soov. Igale alaliselt tegutsevatele agitatorile on kinnitatud konkreetne tööpiirkond, kus ta külastab valijaid ja korraldab valijate kodudes ja ühiselamutes vestlusi. Tähtis koht agitatsioonis on kuulub kommunistlike ja töölispartei esindajate Moskva nõupidamise materjali-de ja NLKP Keskkomitee jaanuari-pleenumi otsuste valgustamisele.

Agitpunktis on toimunud veel mitmed temaatilised üritused, nagu näiteks: «Mis on uut ENSV kriminaalseadusandluses?», «Kuidas töötavad ja elavad kommunistliku töö kollektiivid?» jne. Pidevalt korraldatakse juriidilisi, meditsiinilisi, pedagoogilisi konsultatsioone, mille vastu on elanikkonnal suur huvi.

Agitpunkti mitmekülgne tegevus on suunatud laiade masside poliitilise tööaktiivsuse tõstmisele. Agitpunkti juurde kinnitatud Arstiteaduskonna üliõpilaste — alalise agitatorite ees seisab väga suur ja tänuväärne ülesanne agitatsioonisõu tegemisel elanikkonna hulgas.

S. TAMM,
agitpunkti nr. 8 juhataja
asetäitja

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 16 (482)

Reedel, 5. mail 1961

XIV aastakäik

Võidupüha

Alates 1945. aastast tähistab nõukogude rahvas ja koos meiega kogu progressiivne inimkond 9. maid kui progressiivset võidupäeva inimkonda alles hiljutises minevikus surmaohuga ähvardanud fašismijõudude üle. Tänavu möödub 16 aastat päevast, kui hitlerlik Saksamaa, olles lõplikult purustatud Nõukogude Armee võimsate löökide all, oli sunnitud tingimusteta kapituleeruma.

See ei ole ajaloo seisukohalt veel kauge minevik, kui fašistlik pruunikat oli kujunenud kogu inimühiskonda ja kaasaegset tsivilisatsiooni ähvardavaks surmaohuks. Meid lahutavad vaid paar aastakümnet aegadest, mil fašistlik «uus kord» rajas endale võidukalt teed kogu maailma allutamiseks inimkonna ajaloos seninägematu hävingu saateks.

Fašismi ja tema poolt rajatava «uue korra» teed tähistasid peale tohutute materiaalsete väärtuste ja inimelude kaotuse otseses sõjatuules Buchenwaldi, Oswiencimi, Klooga, Kalevi-Liiva ja tuhanded teised surmalaagrid. Sajad miljonid inimesed olid langenud või langemas eichmannide, merede, laakide ja gerretsite inimvihkajaliku meelevald ja ohjeldamatu omavoli ohvriks. Miljonite inimeste hukkimine, meeleheide ja pisarad olid suure osa inimkonna lahutamatud kaaslastel nel süngil aastail. Ja kogu maailm seisis küsimuse ees, kas leidub veel sellist jõudu, kes suudaks teha lõpu selle verisele košmaarile ning päästa inimkonna teda ähvardavast surmaohust.

Selleks jõuks kujunes meie sotsialistlik kodumaa ja nõukogude rahvas, kes kõigi vabadustarmastavate rahvaste ja maade avangardis pidas kauakestvat kangelaslikku võitlust fašistliku kiskjaga peaaegu üks ühe vastu ja andis talle surmahoobi. See võit aga saavutati hindamatute kaotuste ja sõjakoledest ning kannatustest otseselt puutumata jäänud inimestele — sealhulgas ka meie noorele, praegu ellu astuvale põlvkonnale võib-olla isegi kujutlematute raskuste talumise ja võitmise hinnaga.

Võidupäeva tähistades ja mõeldunule mõeldes me meenutame siiras tänutundes neid miljoneid inimesi, kangelasi ja patrioote, kes võitluses meie ja kogu inimkonna vabaduse eest andsid oma elu. Meie ülesandeks on sügavalt tunnetada ja mõista, kuivõrd vajalik on koondada oma ridu, tõsta oma teadlikkust ja aktiivsust võitluseks fašismi ja sõjahutajate vastu, võitluseks püsiva ja kindla rahu eest.

Muutkem võimsamaks meie sotsialistlik kodumaa kommunismi võidu ja inimkonna õnne huvides!

Kellele? Mille eest?

Rektori käskkirjaga auhinnati 85 üliõpilast 60 teadusliku töö eest.

Eriti tõsteti esile ja otsustati esitada üliõpilasele medalikonkursile I auhinna saanud tööd:

- 1) matemaatikaosakonna üliõpilase G. Vainikko töö «Galjorkini meetodi täpsusest»;
- 2) matemaatikaosakonna üliõpilase J. Gabovitši töö «Частично упорядоченные дисперсионные группы»;
- 3) keemiaosakonna üliõpilaste A. Nigoli ja M. Rätsepa töö «Rästiku mürgi elektroforeetilise, kromatograafilise ja spektrofotomeetrilise iseloomustuse»;
- 4) eesti filoloogias osakonna üliõpilase T.-R. Viitso töö

«Vadja keele Luutsa-Liivtsüli murraku fonoloogia»;

5) õigusteaduskonna üliõpilase A. Kirise töö «Nõukogude õigussüsteemi ja kolhoosõiguse»;

6) raviosakonna üliõpilase P.-H. Kingisepa töö «Glükosiefektist veronaali narkoosi puhul ja sellega kaasuvatest veronaali kontsentratsioonist nihetest veres»;

7) raviosakonna üliõpilaste K. Miti ja O. Niinepuu töö «Atrioventrikulaarse juhteaja muutustest reumahaigetel lastel».

Eristletõstetud pälvisid veel I auhinnaga premeeritud tööd:

1) geograafiaosakonna üliõpilase E. Linkruse töö «Valgejõe alamjooksu oru ja selle ümbruse geomorfoloogiast»;

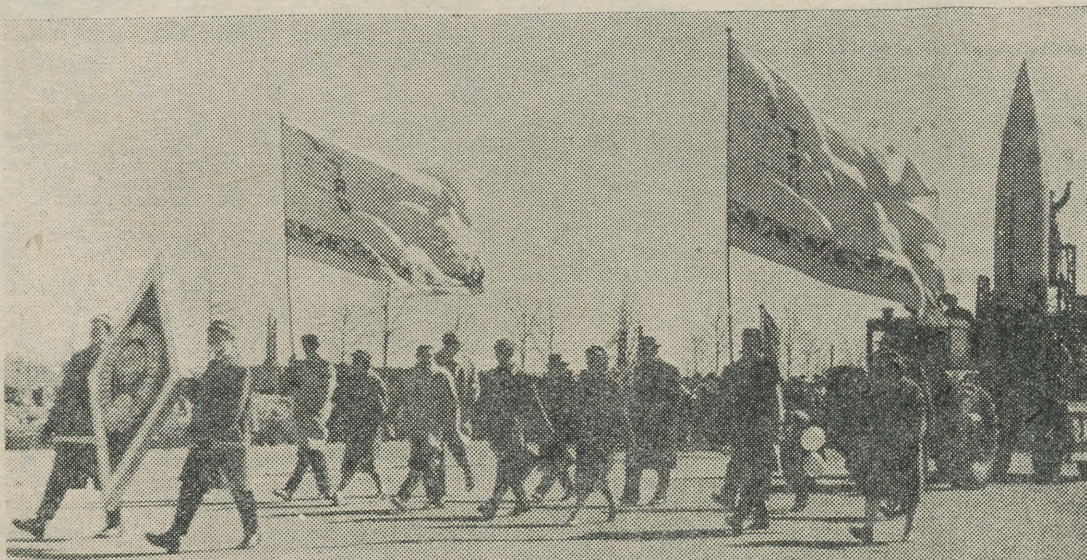
(Järg 2. lk.)

Meid õnnitlesid

Ülikooli kollektiivi tervitasid ja õnnitlesid töörahva rahvusvahelise solidaarsuse päeva 1. mai puhul:

• Kaug-Ida Riikliku Ülikooli rektor ja ühiskondlikud organisatsioonid;

- V. I. Lenini nimeline Tadžiki Riiklik Ülikool;
- Jakutski Riikliku Ülikooli kollektiiv;
- Kaunase Polütehniline Instituut;
- Ed. Vilde nim. Tallinna Pedagoogilise Instituudi kollektiiv.
- Veel õnnitlesid meid Tbilisi, Kaasani, Moskva, Leningradi, Baškiiri, Kišinjovi ja Vilniuse ülikool ning V. I. Lenini nim. Valgevene Riiklik Ülikool.

Ülikooli noorte kolonn läheneb tribüünile.

Mai...

Mai...

Mai...

Mai murdis ülikooli sisse juba 30. aprilli õhtupoolikul. Koguneti aulasse pidulikule aktusele. Selle avas õppeprorektor E.-L. Mikkelsaar. Huviga kuulati J. Kalitsa päevakohast sõnavõttu.

Loeti ette rektori käskkiri, millega kanti autahvile ja avaldati kiitust tublimatele õppetöö eesrindlastele ja ühiskondliku töö aktivistidele. Anti kätte auhinnad parimad teaduslikud tööd kirjutanud üliõpilastele. Auhindad said ka parimate ühiselamute — Pälsoni tn. 23, Nõukogude tn. 6 ja Pälsoni tn. 14 — kollektiivid.

Isetegevusega sisustasid õhtut naiskoor, puhkpilliorkester, solist O. Saks, deklamaatorid H. Tiisväli, E. Hermaküla jt.

Esimese mai hommik ja kogu päev oli täis päiksekulda. Pidurüüs linn puistas tänavatele tuhandeid töömehi treipinkide tagant, ehitajaid tellinguilt ja õppivat noorust.

Meie kodulinna inimestel oli, mille üle rõõmustada ja uhkust tunda. Kerkivad uued tehased ja tsehhid, elumajad, valmivad uued masinad, noored saavad koolides ja ülikoolis parema ettevalmistuse eluks. Maidemonstratsioonil tutvustasid tartlased saavutusi, kinnitasid oma tahet võidelda väsimatult rahu ja rahvaste sõpruse eest.

Tänavusel mail mõtlesid ja kõnelesid inimesed kõigil mandritel meie kodumaa leidlike ja julgete kosmoseallutajate kangelasteost. Ülikooli noored näitasid demonstratsioonil kosmoselaeva «Vostok» maketti. Ajalooline kosmoselaev nagu sümboliseeriks meie kodumaa võimsust, Inimese mõistuse jõudu.

Rebastena, lippe ja loosungeid kandes, sammusid Tartu tänavail üliõpilased. «Maha sõda!» — inimkonna ja noorte õnne õelaim vaenlane. Meie noored soovivad õppida ja ehitada kommunismi rahupäikesel all.

MEIE PARIMAD

Väike, aga tubli

Väike valgepäine tüdruk. Enamasti naeruse näo ja elava jutuga. Armastab kangesti luuletusi ja kui veel «noor» oli, kirjutas ka ise.

Ta on juba staažikas näitleja — oli näiteringis keskkooli ajal ja nüüd lööb aktiivselt kaasa oma teaduskonna näiteringis.

Majandusteaduskonna inimesed kindlasti said juba aru, et juttu on nende teaduskonna II kursuse üliõpilasest Nelli Pöderist. Hästi tunnevad teda ka meie kinokunstiringi liikmed. Tema rääkis nendele ju kunstlikust valgustusest fotograafias ja kirjutas vihikusse kemikaalide koostamise retseptid. Peagi hakkab Nelli koos teistega valmistama filmi ülikooli elust.

Väljas on kevad. Kisub lahti toast ja eemale raamatutest. Küll need eksamid on vaele ajall! Nõnda arvab ka Nelli. Aga loodame, et see väike ja tubli tüdruk jääb tublikuks ka algaval pingerikkal perioodil.

A. HASSEL

«Ka mina olin maipidustustell»

A. TERASKI fotoetüüd

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI REKTORI

KÄSKKIRI

Nr. 366

29. aprillil 1961

Nõukogude rahvas tähistab tänavu töörahva rahvusvahelist solidaarsuse päeva 1. maid uute maailma-ajalooliste tööviitudega. Nõukogude inimeste visa ja pingelise töö tulemusena on meie kodumaa ajalooraamatusse kirjutatud kaasaja suurim sündmus — kosmoselaeva «Vostok» edukas lend inimesega pardal maailmaruumi.

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv on edukalt töötanud käesoleval õppeaastal. Me töötame edaspidi töötada veelgi paremini, et vääriliselt vastu võtta Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressi.

Õnnitlen kõiki õppejõude, üliõpilasi, töölisi ja teenistujaid 1. mai puhul ja tõstan esile meie kollektiivi eeskujulikke töötajaid ning ühiskondlikust tööst aktiivseid osavõtjaid:

Asetan autahvile

Matemaatika-Loodusteaduskonnast

1. Lev Vassiljev	— dotsent
2. Ella Uus	— laborant
3. Aleksander Pae	— vanemõpetaja
4. Vaike Kaldemäe	— laborant
5. Taissia Eksina	— aspirant
6. Endel Jürimäe	— vanemõpetaja
7. Ülo Lumiste	— dotsent
8. Jevgeni Gabovitš	— IV kursuse üliõpilane
9. Rein Kolde	— II kursuse üliõpilane
10. Jaan Mikk	— II kursuse üliõpilane
11. Vilju Lilleleht	— III kursuse üliõpilane
12. Tiit Liblik	— II kursuse üliõpilane
13. Helgi Laaneste	— II kursuse üliõpilane

Ajaloo-Keeleteaduskonnast

1. Oleg Mutt	— vanemõpetaja
2. Rein Niidas	— I kursuse üliõpilane
3. Linnart Mäll	— IV kursuse üliõpilane
4. Anu-Reet Lapp	— II kursuse üliõpilane

Õigus-Majandusteaduskonnast

1. Endel Laasik	— dotsent
2. Raimond Hagelberg	— kateedrijuhataja
3. Erna Naanuri	— laborant
4. Advig Kiris	— V kursuse üliõpilane
5. Maret Poska	— V kursuse üliõpilane
6. Peeter Randmäe	— IV kursuse üliõpilane
7. Helja Kuuse	— IV kursuse üliõpilane
8. Rein Miller	— IV kursuse üliõpilane
9. Nelli Pöder	— II kursuse üliõpilane

Arstiteaduskonnast

1. Aleksandra Raatma	— professor
2. Johannes Tammeorg	— dotsent
3. Kadri Gross	— vanemõpetaja
4. Robert Looga	— dotsendi kohustetäitja
5. Elmar Siirde	— kateedrijuhataja
6. Hilja Jalviste	— assistent
7. Küllike Pajuri	— I kursuse üliõpilane
8. Tiit Liivorg	— II kursuse üliõpilane
9. Ene Pau	— III kursuse üliõpilane
10. Ants Pruler	— IV kursuse üliõpilane
11. Henno Kapp	— V kursuse üliõpilane
12. Aalon Ramm	— V kursuse üliõpilane
13. Peet-Henn Kingisepp	— VI kursuse üliõpilane
14. Hellen-Aino Soovik	— I kursuse üliõpilane

Kehakultuuriosakonnast

1. Erna Abel	— õpetaja
2. Helmut Valgma	— õpetaja
3. Karl Adamson	— II kursuse üliõpilane
4. Laur Lukin	— II kursuse üliõpilane
5. Asso Krieger	— II kursuse üliõpilane

(Järg 4. lk.)

A. TERASKI foto

1961. aasta tulemused

1960. a. töötasid meie õppejõud ja teaduslikud töötajad 401 plaanilise teadusliku töö kallal. Neist valmis aasta lõpuks täielikult 177. Lõpetatud tööde hulgas on ulatuslikke uurimisi, mis andsid küllaltki silmapaistvaid tulemusi. Nii lõpetas dotsent P. Kard uurimuse mitmekihiliste optiliste katete teooriast. Kuigi optiliste katete teooria hakkas arenema juba 30 aastat tagasi, on see küsimus alles nüüd aktuaalseks muutunud. Värviliste kiledega objektivid, samuti interferentsfiltrid on selle teooria praktiliseks rakenduseks. Dots. P. Kardil õnnestus senist teooriat täiustada ja tunduvalt lihtsustada, mis võimaldab seda suurema efektiivsusega kasutada konkreetsete probleemide lahendamisel. Prof. P. Vihalemalt ilmus monograafia «Eesti kodanlus imperialistide teenistuses (1917—1920)», mis üksikasjalikult selgitab kodanlike teoreetike võltsinguid selle perioodi kohta. 3239 numbrit allikmaterjali, mida töös on kasutatud, näitab, et niimetatud iseseisvus oli siplemine imperialistide pilli järgi. Dots. J. Konks esitas monograafiana uurimuse teadaal-pärisorjuslikust põllumajandusest ja talupoegade olukorrast XVIII sajandi lõpul ja XIX sajandi esimesel aastakümnel, tuues rohkesti uusi andmeid perioodi kohta, mis siiani oli vähe uuritud. Häid tulemusi saavutasid veel mitmed meie õppejõud, nagu dots. V. Altoa, dots. H. Trass, dots. K. Kõrge jt.

Teaduskondade kaupa kujunes plaaniliste ülesannete täitmine järgmiseks (vt. tabelit all).

Nagu näha, jäi 33 tööd mitmesugustel põhjustel lõpetamata. Seega võlg umbes 16%. Kuigi plaani

täitmise protsent võrreldes 1959. aastaga (võlg 24%) tunduvalt paranes, ei ole veel põhjust rõõmustamiseks, sest Tallinna Polütehniline Instituut (võlg 3%) ja Tallinna Pedagoogiline Instituut (võlg 6%) on meist väga kaugel ees. Kuigi plaani mittetäitmiseks oli rida objektiivseid põhjusi, nagu haigestumine, töötaja lahkumine jne., ei saa kuidagi leppida kateedrite hoolimatusega. Kõikidest muudatustest ja raskustest on tarvis rektoraati õigeaegselt informeerida ning taotleda plaani korrigeerimist, kui selleks on alus olemas. Praegu teostavad kateedrite juhatajad ja probleemide juhendajad esimese kvartali tööd kontrolli. Juba nüüd on tarvis mõelda sellele, et niisugune protsent ei korduks. Mahajääjad tuleb juba esimeses kvartalis selgitada.

Teaduskond	Ajakirjades ja kogumikes				Kokku
	Vabariiklikes	Üleiludilistes	Välismaistes	Monograafiad ja õpikud	
Ühiskonnateaduste kateedrid	28	1	0	1	30
Ajaloo-Keeleteaduskond	10	1	1	2	14
Matemaatika-Loodusteaduskond	74	11	3	14	102
Oiguse- ja Majandusteaduskond	52	12	3	3	70
Arstiteaduskond	120	28	1	13	162
Kehakultuuriosakond	92	30	0	2	139
Kokku	19	3	16	38	—
	35	7	1	43	—
	43	26	1	73	—
	89	24	0	115	—
	38	5	—	43	—
	13	5	—	18	—
	322	74	5	47	448
	291	88	4	16	399

Teine puudus 1960. a. töös oli probleemisisene killustatus. Ainult väheste probleemide kohta võib öelda, et temaatika oli koondunud

kohustavad

põhiküsimuste ümber. Seega käsitlevad ka valminud tööd enamikus üksikuid pisiküsimusi, jättes lahendamata probleemi põhilisi sõlmi. See loomulikult on planeerimise viga, mida nüüd uue plaani koostamisel saab ja tuleb vältida. Tuleks kaaluda, kas seda viga ei saa juba taimestikuteemataika- ja geobotaanikakateedri üleskutsele reageerimisel parandada.

Teadusliku produktiooni üheks näitajaks on ka trükitud tööde hulk. Seda iseloomustab alljärgnev tabel. Murrujoone all on toodud andmed 1959. aasta kohta.

ÖNNITLEME JUUBILARI

6. mail tähistab kogu TRÜ ja ENSV tervishoiutöötajate pere professor Aleksandra Raatma 60. aasta juubelit. Ühtlasi on A. Raatmal täitunud 35 aastat arstliku tegevuse algusest ja 25 aastat pedagoogilist tööd kõrgemas koolis. Eriti tuleb märkida, et A. Raatma on üks neid inimesi, kellega on lahutamatu seotud meie ülikooli arstiteaduskonna töö sõjajärgsetes keerukates tingimustes ja kaasaajal.

A. Raatma sündis 6. mail 1901. a. Tallinnas kontoriametniku perekonnas. Olles lõpetanud Narva gümnaasiumi, astus ta 1919. a. sügisel Tartu Ülikooli Arstiteaduskonda, mille lõpetas 1925. a. Juba üliõpilasena näitas A. Raatma sügavat huvi teadusliku töö vastu. 1923. a. ilmus trükitud eksperimentaalne patoloogiline töö, mille A. Raatma oli teostanud koos prof. A. Lipschützi-ga. 1925. a. valmis A. Raatmal auhinnatöö, mis oli pühendatud kohtuarstiteaduslike probleemidele. Ülikooli lõpetamise järel asus A. Raatma tööle kohtuarstiteaduse instituudi (kateedri) assistendina. Välja arvatud poolteiseaastane vaheaeg, mil A. Raatma oli jaoskonnarstiks Haljas (1927—1928), töötas ta kohtuarstiteaduse kateedris kuni 1934. aastani. Sellel perioodil valmis tal doktoriväitekirja teemal «Käekirja iseloomust üksikperekondades ja sugulaskonnas ja selle tähendusest grafoloogilise ekspertiisi puhul». Väitekirja edukal kaitsmisel 25. septembril 1933. a. omistati A. Raatmale doctor medicinae teaduslik kraad.

Aastatel 1934—1936 töötas A. Raatma kooli- ja jaoskonnarstina Tartus, Viru-Nigulas ja Tallinnas ning 1937. a. kuni 1939. a. Tallinna kodumajandus- ja sotsiaalinstituudis. Peale lühemaajalist tegevust Rakveres kooliarstina kutsuti A. Raatma nõukogude võimu kehtestamise järel ENSV Tervishoiu-ministeeriumi kohtumeditsiini peaksteri vastutusrikkale töökohale, mida ta täitis kuni 1941. a. suveni.

Tartu Riikliku Ülikooli tegevuse

taasalustamisel kohe pärast ENSV vabastamist kutsuti A. Raatma Arstiteaduskonna õppejõuks. Algul töötas ta kohtuarstiteaduse kateedri juhatajana ning 1947. a. omistati talle professori kutse. Pärast kateedrite ühendamist 1949. a. töötab A. Raatma kateedri professorina, juhtides õppe- ja teaduslikku tööd kohtuarstiteaduse alal. Aastatel 1950—1951 oli ta TRÜ aspirantuuri juhataja, aastatel 1954—1959 aga Arstiteaduskonna prodekaaniks. Energiiliselt tegutseb A. Raatma ka teadusliku uurimistöös, tema sulest on ilmunud 1945. a. alates üle 15 artikli nii kohalikkudes kui ka üleiludilistes väljaannetes.

Oma tööd on professor A. Raatma alati teinud suure armastusega ja kohusetundega, sisendades neid omadusi ka oma õpilastesse ja kaastöölisesse. Tema elukogemustest viljastatud avar mõistus, mida hingestab suur südamesoojus, on võitnud kõikide õpilaste ja kaastöölise austuse ning armastuse.

Soovime professor A. Raatmale veel rohkeid loomingurõõmsaid aastaid nõukogude tervishoiu hüvanguks.

J. SAARMA

Kellele? Mille eest?

- (Algus 1. lk.)
- 2) ajaloo-osakonna üliõpilase L. Kõrgu töö «Tartu õpetajate Seminar (1877—1918)»;
 - 3) eesti filoloogias osakonna üliõpilase A. Krikmani töö «Struktuuri- ja stiiliküsimusi monoloogilistes ja dialoogilistes rahvalaialandites»;
 - 4) vene filoloogia osakonna üliõpilase H. Ilisjani töö «Eesti autorite näidendid vennasvabariikide lavadel»;
 - 5) võõrkeelte osakonna üliõpilase O. Haasi töö «Inglise keele häälikute õpetamisest eesti koolides»;
 - 6) Majandusteaduskonna üliõpilase U. Rooma töö «Tartu Riikliku Ülikooli kapitaalhitus 1950—1960 ja selle edasise arengu perspektiivid»;
 - 7) raviosakonna üliõpilaste

T. Nilsoni, E. Sipa ja T. Sullingu töö «Pikkade sügavkülmutatud homotransplantaatide kasutamisel arterite siirdistutamisel»;

8) raviosakonna üliõpilase P. Roosaare töö «Heksooni toimest salvestusvõimesse ja S-35 metioniini sisselülitamise retikulo-endoteliaalsüsteemi rakkelementides»;

9) farmaatsiosakonna üliõpilaste E. Araku, H. Laasi ja H. Rammo töö «Kummeliõisikute kogumise sagedusest».

Esimese auhinna said veel Matemaatika-Loodusteaduskonnast L. Humal, J. Puskar, M. Vahemetsa, V. Kraav; Ajaloo-Keeleteaduskonnast L. Henk, V. Marmel, A. Vaserik, A. Ilves, T. Lehtmeis; Oigusteaduskonnast K. Merilo, J. Kirikal, I.-K.

LIHTSUSTADA ARVESTAMIST, TÄIUSTADA SÄILITAMIST!

Teadusliku töö edukus kõrgemates õppeasutustes sõltub väga paljust faktoritest, nagu puudujääkidegi likvideerimine sel alal. Olulisel määral võidakse teadusliku töö taset sellega tõsta, et ülikooli juhtkond, ühiskondlikud organisatsioonid ja lai üldsus kontrolliks teadusliku töö olukorda, tööde vajalikkust kvantiteeti ja kvaliteeti.

Seni on teaduslike tööde arvestamise peaaegu ainukeseks vormiks olnud iga-aastased aruanded ja iga õppejõu kohta peetavad teaduslike tööde nimekirjad. Viimaseid on tulnud esitada mitmele organile ja iga kord peaaegu eri vormi kohaselt. Edaspidi tuleks igal õppejõul, kelle teaduslik töö kulgeb normaalselt, ainult üks kord aastas anda aru oma teaduslikust tööst. Niisuguste ühtsete aruannete alusel tuleb teadusala prorektoril koostada hindav ja kokkuvõtlik aastaaruanne, mis esitatakse koos õppejõudude poolt trükitis avaldatud bibliograafiaga TRÜ Opetatud Nõukogule ja teistele teadusliku töö juhtimiseks tegelevatele asutistele ja organisatsioonidele trükitis või rotaprindil paljundatult. Nende materjalide alusel tuleb TRÜ Teaduslikul Raamatukogul täiendada õppejõudude trükitis ilmunud produktiooni erikartoteeki. Rektoraadis ja kaadrite osakonnas peaks niisugusel korral teaduslike tööde arvestus praegustes vormides ära jääma, see hoiab aega kokku. Pealegi pole praegu üheski kohas täielikke andmeid — ei kateedris, rektoraadis, teaduslikus raamatukogus,

kaadrite osakonnas ega kõrgemates ja keskeriõppeasutiste komitees. Oleks koguni soovitatav, et vabariigi teaduslike töötajate tööde kohta antaks välja iga-aastane ühine bibliograafia teadusharude kaupa, mitte aga eraldi iga kõrgema õppeasutise ja Teaduste Akadeemia poolt.

Väga raske on praegu saada andmeid TRÜ õppejõudude teaduslike kraadide kohta. On vajalik sügisel välja anda teatmik TRÜ isikliku koosseisu kohta, kus on märgitud iga õppejõu teaduslik kraad, kutse ja tema poolt õpetatavad distsipliinid. Ajalehes «TRÜ» tuleb pidevalt anda informatsiooni kõigi TRÜ koosseisu kuuluvate isikute poolt kaitsitud dissertatsioonide ja omistatud kraadide kohta, kaasa arvatud nende kohta, millede kaitsmised toimuvad väljaspool ülikooli. Samuti oleks vaja välja anda teatmik andmetega vabariigi teaduslike kraade omavate isikute dissertatsioonide kohta grupeeritult erialade järgi. Üksikute teaduslike asutiste poolt väljaantavad teatmikud, mis haaravad endasse teatmeid ka nende dissertatsioonide kohta, mis on vabariigis kaitsitud, kuid dissertant ise töötab väljaspool vabariiki, ei ole otstarbekohased. Enamikel juhtumitel huvitab kasutajat see, millised eriteadlased — teadusliku kraadiga isikud — vastaval erialal vabariigis või vabariigis asuvas teaduslikus asutises töötavad. Pealegi seoses teaduslike kraadide omistamise korra muutmisega toimuvad ju edaspidi ülikooli koosseisu kuuluvate isikute kaitsmised väljaspool ülikooli. Märgitud teatmikud ja paljundatud aruanded ning bibliograafiad aitavad tõhusalt kaasa ka teadusliku töö koordineerimisele.

Ka siin on meil põhjust rõõmustada tabeli vasakul serval all esineva liigmurru üle. Nagu selgub, on enamik arvudest liigmurru. Oiguse- ja Majanduste- ja Arstiteaduskonnas aga oleks siiski tarvis publitseerimisele rohkem mõelda. Rahule ei saa jääda ka Matemaatika-Loodusteaduskonna tagasiminekuga tööde avaldamisel üleiludilistes ajakirjades. Sellele küsimusele on tarvis kõikidel teaduskondadel tõsisemalt mõelda. On tõsi, et nende veergudele pääseb suurte raskustega, ent ikkagi pääseb. Avaldamine üleiludilistes ajakirjades on suur tunnustus meie tööle. Seda tunnustust tuleb meil rohkem taotleda. Käesoleva aasta esimesel kvartalil on kahjuks ainult mõned üksikud tööd saadetud avaldamiseks üleiludilistesse ajakirjadesse, mis kuigi head näitajat 1961. aastaks ei too.

Väga paljud töötajad on jäänud lootma toimetistele avaldamisele. See ei ole õige. Toimetiste levik on väga piiratud ja seega jääb töö laialdasele üldsusele tundmatuks. Meil on laos toimetiste vihkuid, milledest 500- kuni 700-eksemplariisest tiraažist on realiseeritud vaevalt pool. See asjaolu sunnib meid isegi ümber korraldama toimetiste trükkimise üldse ja lubama uut numbrit välja anda alles siis, kui vana on realiseeritud. Ka meie vabariigisiseseid teaduslikke ajakirju ja väljaandeid on tarvis paremini ära kasutada, et käesoleva aasta lõpuks 1960. aasta tulemusi ületada.

J. TAMMEORG,
TRÜ teadusala prorektor

Rektor õnnitleb ajaloolast A. Vasarikku, kes sai esimese auhinna.

Hea aastaaruanne ja bibliograafia on vaid esialgseks lähtealuseks teadusliku töö kvaliteedi hindamiseks. Lisaks sellele on vaja, et nii kateedrites kui ka TRÜ Teaduslikus Raamatukogus leiduksid mitte ainult nimetistid, vaid et seal säilitataks ka teaduslikud tööd ise — iga õppejõu kohta eraldi. Ei ole mõeldav, et näiteks konkursikomisjon või vastava näituse korraldajad hakkaksid mitmesugustest Tartu ja vahet isegi teiste linnade raamatukogudest otsima kandideeriva õppejõu teoseid või teaduslikke artikleid. Neid tuleb kõiki säilitada kateedris. Kelle jaoks kirjutab siis õppejõud oma artikli, kui seda isegi ta oma kateedris ei peeta vääriliseks säilitada? Mõnegi vabariigi töötaja dissertatsiooni või isegi ta autoreferaadiga tutvumiseks tuleb praegu sõida Moskvasse, sest vabariigi raamatukogudes neid ei leidu.

Olukorra saavutamine, kus laiemal avalikkusel on suuremad võimalused tutvuda õppejõudude teadusliku produktisiooniga, kus nende töid ei kontrollita ainult töö lõpetamise aasta lõpul, annab lisastiimuli produktisiooni kvantiteedi ja eriti kvaliteedi tõstmiseks.

Läbimõtlemit vajab ka raamatukogude töö koordineerimine. Tartus peab olema üks raamatukogu, kus säilitatakse iga Eesti ilmunud, Eestisse puutuv ja Eesti NSV-s elava inimese poolt kirjutatud trükiteos. TA Kirjandusmuuseumi raamatukogu on sel alal täiuslikum, kuid näiteks autoreferate ja rotaprindil paljundusi saab ta juhuslikult.

Lõpuks tuleks tähelepanu juhtida sellele, et meil väga harva avaldatakse trükitis reitsensioone teaduslike tööde kohta.

Prof. P. VIHALEM

Kiris, J. Grossmann, R. Pääsuke, E. Lainas; Arstiteaduskonnast M. Kivistik, H. Tagen, T. Toigi, J. Metspalu, H. Pardel, T. Tanimäe, M. Saks, V. Eomõis, H. Kaarma, E.-M. Remmel, H. Hani, S. Mihkla, M. Kadarpik, K. Noor, P.-J. Kink, M. Arusaar, L. Visnapuu; kehakultuuri osakonnast A. Paju, A. Teär. Teise auhinna said Matemaatika-Loodusteaduskonnast A. Kruusmaa, J. Rebane; Ajaloo-Keeleteaduskonnast T. Sillaste, M. Aun, A. Eek, K. Kõivumägi, V. Metsk, V. Sepp; õigusteaduskonnast V. Ivanov; Arstiteaduskonnast H. Arusaar, V. Täll, U. Ugandi, E. Kross, H. Ers, H. Kandal, M. Kivihall, H. Heinmaa, E. Kubjas, E. Kaleva, I. Muuga, T. Vaasna, L. Anilane, U. Mirme.

Kolmanda auhinna said Arstiteaduskonnast T. Kangur ja A. Pruler ning Ajaloo-Keeleteaduskonnast V. Jäär, I. Luik, F. Lätti, A. Tomberg.

Täna on nõukogude ajakirjanduse päev

On huvitav teada, et...

• UNESCO andmeil (avaldatud 1959. a.) ilmus 1956. a. kogu maailmas 30 000 ajalehte ühekordse kogutiraažiga 449 miljonit eksemplari. Neist oli päevalehti 8000.

• Nõukogude Liidus ilmus 1959. a. andmete kohaselt kokku 7585 ajalehte (arvesse võtmata 3018 kolhoosiajalehte) ühekordse kogutiraažiga 60 400 000 eksemplari.

• Maailma kõige suurema tiraažiga ajalehed on järgmised: «Pravda» — 6 miljonit eksemplari (trükitakse 14 erinevas kohas); «Mainiti Simbun» (Tokio) — kuni 6 milj. eks.; «Daily Express» (London) — üle 4 milj. eks.; «Komsomolskaja Pravda» — 3 milj. eks.

• Eesti NSV-s ilmus 1959. a. kokku 101 erisugust ajakirja ning ajakirja tüüpi perioodilist väljaannet ühekordse kogutiraažiga 488 000 eksemplari, aastase kogutiraažiga 6 478 000 eks.

• Samal aastal ilmus Eesti NSV-s 58 ajalehte ühekordse kogutiraažiga 587 000 eks., aastase kogutiraažiga 122 349 000 eksemplari.

• Üleüldiste ajalehtede tiraaž oli 1940. a. 8,8 milj. eks., 1959. a. algul 18,9 milj. eks.

• 1959. a. oli Nõukogude Liidus 127 komsomoli-ajalehte ühekordse kogutiraažiga üle 6 milj. eks. ja 25 pioneeri-ajalehte ühekordse kogutiraažiga 5 milj. eks.

• «Noorte Hääle» tiraaž on praegu suurem kui kodanliku Eesti kõikeestikeelsete päevalehtede tiraažid kokku.

Juttu rindemehe

«Rindeleht ilmus ka lahingute ajal. Kui tõepoolest juhtus nii, et «trükkikoda» kuhugi toppama jäi, suudeti Informatsioonibüroo teateid ikkagi paljundada. Peale «Punase Tähe» jõudis meieni ka «Rahva Hääle» numbreid ning muidugi «Pravda». Ajalehel oli siis kahekordne väärtus. Pärast seda, kui leht oli algusest lõpuni silmadega ära neelatud, jagati see suitsetajate vahel võrdseteks tükkideks. (Viimase protsessi puhul olid keskajalehed muidugi enam hinnas). Paberit oli vähe. Seina- ja välklehte anti välja isegi kasetatult...»

Endine rindemees, praegune partei ajaloo kateedri õppejõud Johannes Kalits meenutab oma ajakirjanikutee algust. Kodanliku ajastu lõpu-aastail ja esimesel nõukogude võimu aastal oli 17–18-aastane nooruk saatnud küll oma esimesed «tükkid» ajalehtedele, kuid õige kokkupuude viimastega algas siiski Isamaasõja ajal. Sõjakorrespondents ajalehele «Punane Täht». Juhuslikult hangitud paberilipakale siginesid lahingute ja õppuste vaheajal read «dukast» pealetungist, sõduri tagasihoidlikust kangelaslikkusest, õppusest. Isegi üks luuletus eksis proosapalade vahel.

Pärast haavatasaa-

ja ajakirjanikuga

mist 1944. a. ja demobiliseerumist lõppes ajutiselt ka ajakirjanikuelu. Aeg-ajalt ilmus siiski mõni artikkel «Postimehes». Pikapeale sai kalduvusest uuesti haigus ja 1949. a. asub J. Kalits tööle «Edasi» toimetuse partei elu osakonda. «Poolteise aasta jookul jõudsin veel kord veendumisele, kui vilets ajakirjanik ma alles olen: vähe oskusi nii nägemiseks kui kirjapanemiseks. Teravat silma ja osavat sulge peab aga ajakirjanikul alati olema.»

Õppimine aspirantuuris kiskus jälle lehe juurest eemale. See-kord juba pikemaks ajaks, tänaseni välja. Tulid uued huvid, uus tööala.

«Mida kasulikku andis mulle töö ajalehe juures? Elukoige väga väärtusliku oskuse — oskuse kiiresti haarata antud momendil olulist, kõige iseloomulikumat. Sellest sõltub näiteks loengute ettevalmistamine kvaliteet ja kiirus. Samuti läheb ladusalt tänu eelnevale praktikale teaduslike tööde paberilepanek.»

Juttu kaldub ülikooli ajalehele.

«Aeg dikteerib igale lehele tema stiili ja si-

su. Nii on ka ülikooli lehega olnud. Esimesel ilmumisaastatel oli lehes rohkem võitlevaid, agiteerivamaid artikleid, rohkem ka karikatuure. Pilte oli vähem sel lihtsal põhjusel, et klišeede valmistamine oli kallis. Aasta-aastalt muutub ajaleht huvitavamaks ja tihedamaks, eriti viimasel ajal. Rohkem ilmub kirjanduslikku omaloomingut, fotosid.

Sagedamini võiks lehe veergudel juttu olla ülikooli teadlaste uueimetest saavutustest. Ajalehe teevad huvitavaks diskussioonid. Ülikooli lehes võiks arutada näiteks teemat «Mida lugeda igandiks?», sest aeg rattab edasi nii pööras tempos, et see, mis eile meie elus oli vajalik ja iseenesestmõistetav, võib täna olla juba igandiks. Huvitavaks võiks kujuneda ka diskussioon «Kommunistliku ühiskonna inimene iseloomujooned».

Tervitame kõiki meie ajalehe lugejaid, kirjasaatjaid ja kaastöölisi ajakirjanduse päeva puhul.

Teravat pilku ja kärmet kätt! Teeme ülikooli ajalehe huvitavaks ja võitlevaks! Selleks jõudul!

Ajalehe silmad ja kõrvad

Arst ja ajakirjanik. Rohkem ikka esimene, aga kui sulepea kätte võtab, siis vaata, et paberist puudu ei tule. AALON RAMM, Arstiteaduskonna V kursuse üliõpilane, on meie ajalehe veergude kaudu tutvustav kõigidele lugejatele. Tubli kirjasaatja, aktiivne muulgi alal ühiskondlikus töös. Et ta ka tuleval aastal meid ära ei unustaks!

ENE-REET ENNUSE nime olemine sageli kohanud meie lehes looduskaitseringi sõnumite all. IV kursuse eesti filoloog on selle ringi entusiast ringi asutamisest peale. See algas siis, kui ta veel esimesel kursusel käis. Nüüd on juba palju huvitavaid üritusi seljataga, aga veel rohkem ees.

Virgal tüdrukul leidub aega ka oma lemmikspordi jaoks. Ohtuti ootab teda tihti korvpalliväljak.

«Ta on väga tubli, eriti oma erialal,» ütlevad kõik IV kursuse bioloogi ANN MARVETI kohta. Ja nad ei eksid.

TRÜ looduskaitseringi esimehe ameti kõrval juhatab ta loodussõprade tööd V keskkoolis. Kui juhtub midagi huvitavat, ei jäta ta sellest ka ajalehele teatamata.

MATI TULVA on samasugune noorukene nagu töölkäivad üliõpilased I kursusel, aga tuleb välja, et ta on juba jõudnud töötada Tallinna Ekskavaatoritehases, autobaasis ja mujalgi. Töö kõrval on lõpetatud ka tööliskoole keskkool, jõutud tegelda maadluspordiga. Uueks huvialaks ülikoolis sai rahvatants. Huvi kirjutamise vastu pärineb filoloogil juba algkoolipäevilt. Keskkoolis toimetas ta seinalehte, ülikoolis on ajalehe kirjasaatja.

«Asta, kuidas eksam läks?» Basseini serval seisja näitab küsijale viit laialiaetud sõrme ja hüppab vette. Eksam on seljataga, nüüd võib pühendada tunni spordile. Ujumine on üks ASTA TINGASE lemmikharastusi, millega ta tegeleb juba aastaid. Et saavutada oma eesmärki — I spordijärku — tuleb treenida ka eksamite ajal. Sellest hoolimata seisavad füüsikaosakonna I kursuse üliõpilase Asta Tingase õpinguraamatus ainult «väga head». Praktikumide ja kontrolltöödeks valmistumise kõrval leiab ta aega teatri, muusika ja raamatute jaoks. Ja veel üks tore asi — Asta kirjutab ajalehele huvitavamate sündmustest oma kursusel.

Kirjasaatjad teatavad...

LÄHME JA VAATAME

KALEVIPOJA JÄLGEDES

Juba pikemat aega tegutseb Ajaloo-Keeleteaduskonnas näitering ENSV rahvakunstniku Ellen Lüigeri juhendamisel. Praegu on käsil G. Priede «Kuigi on sügis» viimane viimistlemine. Valmistatakse aastaaruande — esietenduseks. Osades esinevad Merike Saluraid (Elga), Paul-Erik Rummo (Valter), Kalju Haan (Gedimin), Anne Siitan (Korneelia) jt.

Kallid teatrisõbrad, kohtumiseni TRÜ klubis 11. mail «Kuigi on sügis» esietendusel.

M. THIRAS

Kiri Minskist

Mul paluti veidi jutustada meie, Valgevene J. V. Stalini nimelise Polütehnilise Instituudi ajalehe «Советский инженер» tööst.

Vabal ajal loetakse meil ilukirjandust, ja mitte ainult loetakse — kirjutatakse ka ise. Hiljuti moodustati ajalehe juures noorte autorite koondis. Nii mõndagi tulevast inseneri ei huvita poeetia vähem kui tehnika. Mitte ainult instituudis, vaid kogu vabariigis on tuntud V. Unukovitši, A. Suhhomõnovi, L. Dvorkini, M. Zukovi jt. luuletused ja jutustused, mis on ilmunud noorsooajalehtedes ja «ajakirjades» «Знамя юности» ja «Чувственная зменка».

Oma ajalehes me osutame palju tähelepanu üliõpilaste poliitehnilisele kasvatusale, valgustame õppe- ja teadusliku uurimistöö küsimusi.

„VABADUSEST“ VÄLISMAA AJAKIRJANDUSES

Žurnalistikaringi ühel vaidluskoosolekul oli teemaks «Vabadusest ajakirjanduses meil ja mujal». Kujutaks näiteks sellele teemale on ajakirjas «За рубежом» avaldatud artikkel Manchesteri üliõpilaselehest.

34 aastat andsid Manchesteri ülikooli üliõpilased välja oma ajalehte «Uudiste bulletin». Seda nimega võib leida kõigist inglise ajakirja teatmikest. Tulevased õpetajad, filoloogid, ajaloolased, žurnalistid õppisid publitseerima, kajastades tähtsaid poliitilisi sündmusi. Kuid möödunud aasta lõpus ajaleht suleti. Ülikooli võimudele ei olnud maitse järgi ta teravad kriitilised väljaastumised.

Siis sündiski «Sõltumatu Manchester». Raha kogusid üliõpilased ise, «kui palju keegi võis». Toime-tuse etteotsa asus 20-aastane üliõpilane-matemaatik Bill Smires.

Esimene number väljus tiraažiga kuus tuhat eksemplari. Tähelepanu tõmbas suur pealkiri esimesel leheküljel: «Homme — suur protestimarss Lumumba tapmise vastu».

Üliõpilased võitsid. Tõsi, numberist kõrvaldati kaks artiklit, mis jutustasid sellest, miks suleti «Uudiste bulletin», mispärast kõrvaldati ülikoolist ta väljaandjad.

Kuid ajaleht ilmus siiski. Kaastöölised, vabatahtlikud-üliõpilased, omandavad «Sõltumatu» juures redigeerimis- ja žurnalistikaalaseid kogemusi. Siin saavad nad ka esimese praktika poliitilises võitluses. Siin pörkavad nad esmakordselt tõeliselt kokku sellega, mida nimetatakse «ajakirjanduse vabaduseks» kapitalistlikus maailmas.

Ajakirjast «За рубежом»

KEVAD. PÄIKE. OPIK.
«Kuidas ta küll suudab?»

A. TERASKI fotoetüüd

On huvitav teada, et...

• 1959. a. ilmus Nõukogude Liidus ajalehti 67 keeles.

• Esimesed ajalehed hakkasid erimaades ilmuma järgmiselt: Saksa-maal 1609, Inglismaal 1622, Prantsusmaal 1631, Rootsis 1644, Sotimaal 1653, Hollandis 1656, Ameerikas 1690, Venemaal 1703, Peruu-s 1744, Indias 1781.

• Esimene eestikeelne perioodiline väljaanne ilmus 1766, esimene soomekeelne 1775 ja esimene läti-keelne 1797. a. Esimene türgikeelne ajaleht hakkas ilmuma 1860. a., s. o. siis, kui «Perno Postimees» juba kolmandat aastat oli alustanud. Esimene eskimokeelne ajaleht hakkas ilmuma 1861. a.

• Esimest korda tähistas ajakirjanduse päeva Eestis Narva «Kiir» 1913. a.

• Iga tuhande elaniku kohta tuli Nõukogude Liidus 1928. a. 60 eks. ajalehti, 1940. a. — 198 eks., 1955. a. — 244 eks.

• Kontinentide kaupa võetuna annab Aafrika 1% kogu maailma päevalehtede kogutiraažist, Põhja-Ameerika — 26%; Lõuna-Ameerika — 4%; Aasia (ilma Nõukogude Liiduta) — 20%; Euroopa (ilma Nõukogude Liiduta) — 38%; Okeania — 2% ja Nõukogude Liit 9% kogu maailma päevalehtede tiraažist.

• Eesti NSV-s tuleb iga tuhande elaniku kohta 970 eksemplari vabariiklikke ja kohalikke ajalehti ja ajakirju. See arv on suurim Nõukogude Liidus ja tunnustustväärivalt suur ka kogu maailma mastaabis.

• Eesti NSV ajalehtede ühekordse kogutiraažid on suurenenud järgmiselt: 1940 — 191 000; 1950 — 390 000; 1960 — 630 000 ja 1965. a. peab kogutiraaž ulatuma 760 000.

• 1959. a. jooksul tuli Nõukogude Liidus juurde üle 30 uue ajakirja. USA-s on kümne viimase aasta jooksul hingusele läinud üle 200 ajalehe ja ajakirja.

• 1. juuliks 1959. a. oli Nõukogude Liidus üle 10 700 000 raadiovastuvõtja ja 28 miljonit raadiotranslatsiooni punkti. Seitseaastaku jooksul suureneb raadiovastuvõtjate arv 30 miljonile, televiisorite arv 15 miljonile. 1959. a. esimesel poolel müüdi 540 000 televiisorit.

• Seitseaastaku jooksul ehitatakse 31 uut kaugnägemise keskust ja 69 retranslatsioonijaama.

• 1959. a. oli NSVL Ajakirjanike Liidul 21 763 liiget. Eesti NSV-s oli liikmeid 327.

• Tartu Riiklikus Ülikoolis hakati žurnalistikat õpetama 1954. a. Siiani on selle eriharu lõpetanud 35 inimest. Nendest töötab 18 ajalehtede ja ajakirjade juures, 5 Eesti Raadios ja üks Televisioonistuudios. Neli lõpetanud töötab õpetajana.

Emajõe kaldal.

A. TIISVALJA foto

KÄSKKIRI

(Algus 1. lk.)

Administratiiv-majandusala töötajad

1. Mihkel Danilovits	— varustusagent
2. Linda Ellermaa	— sekretär-masinakirjutaja
3. Heljo Kallas	— vanem raamatukoguhoidja
4. Linda Visberg	— vanem raamatukoguhoidja
5. Paavel Martikainen	— mulla- ja transporttööline
6. Salme Mets	— koristaja
7. Armilda Sokk	— majahoidja
8. Gustav Lipping	— majahoidja

Ülikooli rektor prof. F. Klement avaldas oma käskkirjas 1. mai puhul kiitust järgmistele seitsmele:

Matemaatika-Loodusteaduskonnast Endel Hangile, Uno Nõmmele, Arved Tammikule, Viktor Masingule, Peet Klesmendile, Hans Remmile, Raimond Tanile, Helmi Teralle, Lembit Kivistikule, Jaan Reimandile, Hille Kõrtsile, Tiina Munale, Rein Leedile, Evald Hermakülale, Ilmar Rammole, Valdo Ruttasele, Rein Pulleritsule, Jüri Tammele, Imbi Kasele, Elmar Sakkovile, Anne Palgele.

Ajaloo-Keeleteaduskonnast Harald Peebule, Selma Maasikule, Vilma Trummale, Konstantin Ramulile, Eduard Väärile, Linda Missikule, Anita Rõõmule, Ülo Parbusele, Heino Räämele, Tõnis Lehtmetsale, Asta Ilvesele, Olev Haasile, Neida Truule, Eevi Kingsepale, Priit Järvele, Helle Siilatsile, Heivi Iltsjanile, Laine Piigile, Kaido Jaansonile.

Õiguse-Majandusteaduskonnast Edgar Salumaale, Beate Kasemaale, Heino Siigurile, Jaak Kirikaliile, Helge Saarele, Kaljo Itrale, Jaan Kartale, Malle Viirsalule, Eve Lotile, Mikk Titmale, Maie Eerole, Avo Lukule, Tiit Kaarele, Gunnar Alakülale, Maimu Treiveldile, Sirje Gossbergile, Einu Reitsnikule, Elvi Liivakule, Vaike Terasale, Tiit Lutsule, Ants Kasele, Uku Alakivile, Eda Mardistele, Georg Voznesenskile.

Arstiteaduskonnast Hilda Linnule, Veinart Põkile, Kaljo Villakole, Regina Kaskmetsale, Eugen Tallmeistrile, Leo Päile, Kalev Ulbile, Salme Sibulale, Leo Schotterile, Eela Siilakule, Maie Remmile, Helmi Lippartile, Irina Fischerile, Alni-Sirje Ausnale, Helvi Kopile, Maria Voroninale, Vello Viirsalule, Mihkel Virkusele, Helle Kaarmale, Reet Kõrgmaale, Enn-Jaagup Püttsepale, Arvo Oivetele, Alla Nehajevale, Aino Mäele, Aune Kruusementile, Hardi Arusaarele, Aime Tolgale, Malle Sutile, Kiiri Karusele, Veera Pungale.

Kehakultuuriosakonnast Elmo Simsonile, Erich Kihbarsepale, Roman Nõvandile, Eva Peebole, Olinde Ilusale, Ollme Vanamõldrele, Karl Nursile, Liidia Tennole.

Administratiiv-majandusala töötajaid Peeter Eltermannile, Linda Kivistikule, Mihhail Sõstšikovile, Hilja Lipule, Robert Pastakule, Hans Uigale, Ivar Paabole, Kalju Lepikule, Liidia Kõrtsile, Maimu Prantsule, Anna Kõivikule, Anna Jappinenile, Linda Lombile, Amanda Kõvelile, Helmi Sinimäele, Hilja Kojonenile, Alfred Lehestele, Aleksander Kliimanile, Eduard Kangrole, Kalju Valgule.

Rahvamaleva liikmetele, kes on silma paistnud ühiskondliku korra kaitsmisel Tartu linnas: Viljar Kaasikule, Svetlana Soesoni, Raivo Kuusele, Viktor Piirmanile, Mati Vagale, Neeme Aljesele, Peeter Heinale, Elmar Anslanile, Vladimir Zarubinile, Jaan Toomikule.

Rabindranath Thakuri 100 aasta juubeli puhul

Indiast rääkides meenuvad meie esmalt kaks nime: Thakur (Tagore) ja Gandhi. Kui neile lisada veel Ramakrišna ja Vivekananda, siis saame n.ö. «võimsa neliku» meeste näol, kelle elu ja tegevus, filosoofia ja looming on kõige rohkem mõjutanud kaasaegse India vaimse palge kujunemist.

Bengali kirjanduse klassik Rabindranath Thakur sündis 7. mail 1861. a. Kalkutas. Juba varajases nooruses ilmnud temas luuletaja kalduvused, mis leidsid üldise tunnustuse 1879. a., pärast luuletuskogu «Ohtulaulud» ilmutumist.

Euroopas saab ta tuntuks 1913. a., mil talle määrati Nobeli auhind «Gitandžali» eest. Sellele järgnevad reisid Euroopas ja Ameerikas, mis lõpevad 1930. a. Nõukogude Liidu külastamisega. Nõukogudemaat jättis Thakurile väga sügava mulje ning kuni oma surmani 1941. a. jälgis ta vaimustusega sotsialismi edusamme meie maal.

Thakur on tuntud peamiselt luuletajana, ja seda õigusega. Ta luuletused on vormilt äärmiselt lihtsad, nii lihtsad, et paljud neist on muutunud rahvalauludeks, kuid seda sügavam sisu on neisse peidetud. See sisu avardub ühes lugeja sisemaailma laienemisega, kuid ka vähemnõudlikule lugejale ei ole need luuletused raskelt mõistetavad. Ideaal, milleni tasub püüda ka meie poeetidel!

Paljuütlev on Thakuri mõtteavaldus kaasaegse lääne vormikultusliku poeesia kohta: «... eneseväljenduses me püüame rabada, mitte kühkeda; kunstis me taotleme originaalsust ning minetame võime näha tõde, mis on vana ning siiski igavesti uus; kirjanduses ei taba me inimesest terviklikku pilti, lihtsat ning siiski suurt. Selle asemel

ilmub inimene meie mingi psühholoogilise probleemi või kire rahastusena, mis on jõuline tänu oma ebanormaalsusele, esitatuna metsikult toonitatud kunstliku valguse pimestavas helgis.»

Kõiki Thakuri teoseid läbib paniteistlik maailmatunnetus, meist kauge, kuid nii mõneski suhtes mõtlemapanev looduse tajumine. Thakur on filosoof, kelle mõtteavaldusi ei tule mitte karta, vaid mõista.

Thakuri luule ja looduse vahel on orgaaniline seos. Me tajume vahetult loodust tema paljususes, aga siiski ühtsuses.

Näitena Thakuri loomingust toome allpool luuletuse kogust «Aednik».

L. MALL,

ajaloo-osakonna IV kursuse
üliõpilane

Ma ei küsinud midagi, seisin vaid metsa
ääres puu taga.

Rammetus oli alles koidu silmil ja kaste õhus.
Nüiske rohu laisk lõhn rippus hõreda uduna
maa kohal.

Banjanipuu all lüpsid sa lehma kätega, mis
õrnad ja karged nagu või.
Ja mina seisin liikumata.

Ma ei öelnud sõnagi. See oli lind, kes laulis
nähtamatult tihnikust.
Mangopuu poetas oma õisi külateele ja mesilased
tulid sumisedes üksteise järel.
Tiigi kõrval oli avatud Siva templi värav ja
kummardaja oli alustanud oma leelutusi.
Anum süles, sa lüpsid lehma.
Ma seisin oma tühja astjaga.

Ma ei tulnud su ligi.
Taevast ärkas gongi kajast templis.
Tolmu tõstsid maanteel aetud lojused sõrad.
Lonksatavad kannused puusadel, tulid näised jõelt.
Su käevõrud klirisesid ja vaht ajas üle kruusi ääre.
Hommik kulus ja ma ei tulnud su ligi.

Soovime palju õnne

LEILI VILEPILLILE

ja

JAAN JOERSILE

Raviosakonna VI ja keemiaosakonna III kursused

Tartu kirjanduspäevad

on

6.—9. mail

6. mail on TRÜ klubis (Tähe

tn. 29) algusega kl. 18.00

kirjandusõhtu.

Esinevad kirjanikud Tartust ja Tallinnast.

*

Ülikooli peahoone 5. auditooriumis on 7. ja 8. mail

Kirjandusteoreetiline konverents

teemal «Kirjandus ja kaasaeg».

KONVERENTSI KAVA:

Pühapäeval, 7. mail kell 11.00

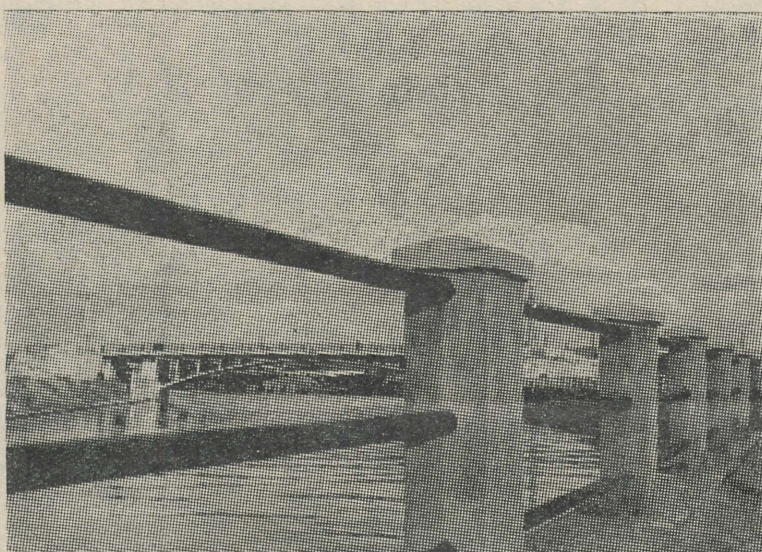
1. Kaasaegse romaani probleemid — K. Kääri
2. Süžee kui karakteri avanemise vahend — Ed. Ertis
3. Lüürlise kangela mitmekesisusest — J. Toomla
4. Läbirääkimised

Esmaspäeval, 8. mail kell 12.00

1. Mõningaid kirjanduskriitika sisu ja vormi probleeme — H. Siimisker
2. Kool ja armastuse kasvatamine kirjanduse vastu — A. Järv
3. Läbirääkimised

*

9. mail kell 19.00 on Gogoli nim. raamatukogus kohtumine «Sirbi ja Vasara» toimetajaga

KEVADISES TARTUS

A. TIISVALJA foto

AAFRIKLASED JUTUSTAVAD

KALLID SÕBRAD!

Olin väga õnnelik teada saades, et huvitute meie kodumaast Aafrikast. Nagu teate, on Aafrika väga suur maa ja läheks vaja kaua aega, et kirjutada ainult kas või sissejuhatavaid kõiteid. Esialgu rahuldage nende väheste ridadega.

Meie maa, Aafrika, on kestvalt talunud

ülekohtu ja rõhumist halastamatute imperalistide ja kolonialistide poolt, kes on teda tükelanud oma isiklike huvide kohaselt. Meie juhte on karmilt piinatud. Meie algused on olnud samuti kannatanud suurt kahju ja meie rahaostikku on õpetatud väärt, ei panna teda unustama oma õigusi.

Sellest hoolimata on tänapäeval Aafrika loonud imestusväärse relva, et võidelda rõhutajaga ja kaitsa Aafrika huve, kultuuri ning isiksust.

Enamik meie maa rahaostikust tegeleb põllundusega.

Võtame näitena selle osa maast, kust mina pärinen — Ida-Aafrika. Ida-Aafrika koosneb neljast alast: Uganda, Keenia, Tanganjika ja Sansibar. Selles Aafri-

ka idaosas on meie ühiseks aafrika keeleks suahili ja meie kultuur on peaaegu sama. Suahili võib vaadelda kui Ida-Aafrika teist rahvuslikku keelt, kui inglise keel võtta esimeseks. Arvestamata meie ühist suhtlemist suahili kaudu, jaguneb Ida-Aafrika rahvastik enam kui 300 hõimuüksuseks, kes kõnelevad erinevaid hõimukeeli.

Varem ei elanud rõhu enamik aafriklasi üldse mitte linnades ega töötanud tööstuses. Ettevõtted olid väga väikesed. Ent tänapäeval siirdub igaüks suurimasse või väiksemasse linnas ja loob endale uue maailma ning uue, sotsialistliku elutaseme.

Minu parimad tervitused! Eestisse tulen juulis.

Teie aafriklasest vabastarmastav sõber
USI KHAMIS HAJI.

Tähelepanu!

Tuletame meelde kõigile sulemesetele-kriitikutele ja -satiirikutele, et ülikooli kirjandusvõistluse tähtaeg on 15. mai.

Ootame fõljetone, lühisatiiri ja -huumorit, kirjanduskriitilisi töid, teatri- ja kinoretsensioone, sõnumeid, karikatuure.

15. mai on tähtjaks ka fotograafidele.

SPORT Spordipäev läheneb

Rändkarikas on jälle meie

Tallinnas peeti vabariigi kõrgemate koolide traditsiooniline matskohtumine laskespordis.

Võistluste kavas olid harjutused: 3x20 standard väikesekalibrilisest vabapüssist ja 9+30 lasku vabapüstolist. Viimane nelist oli võistkondliku harjutusena kavas esmakordselt.

Standardharjutuses esinesid tublilt TPI mehed ja meie naislaskurid. Võitis Valdur Rohtla (TPI) — 541 silma. Toivo Hõõvel (TRÜ) sai 10 silma vähem. Naisvõistlajaist oli parim kunstistiituudi üliõpilane, värske meistersportlane Aino Pori 552 silmaga. Järgnesid meie Ene Rebane (537) ja Maaja Narusk (505).

Võistkondlikult saavutasid esikoha TPI mehed 4167 silmaga. TRÜ-l oli 4071 ja EPA-l 3978 silma. Naistest võitis meie võistkond 1524 silmaga.

Meeste püstoliharjutuses käis pienev heitlus kuni viimase lasuni. Suutsime edestada TPI võistkonda ühe (!) silmaga — 960 ja 959. Individuaalselt oli parim Õigusteaduskonna diplomand Jüri Mesipuu 249 silmaga.

Kindla esikoha sai meie ühtlaselt tugev naiskond 636 silmaga. Individuaalarvestuses oli Heli Raadik kolmas.

Meie laskurid omandasid juba 10. korda järjest vabariigi kõrgemate koolide laskespori rändkarika.

P. GREENBAUM

Igal kevadel on ülikooli sportlasperel kujunenud kauniks traditsiooniks massilise osavõtuga spordipeo organiseerimine. Lippudega ehitud rongkäigus minnakse peahoone eest staadionile, kus toimuvad sportlikud esinemised ja võistlused.

Tänavu on ülikooli spordipäev planeeritud 14. mail. Kavas on võimlejate massiesinemised ja sportlik võimlemine riistadel. Selliseid meil vähelevinud spordialasid, nagu judo ja ragbi demonstreerivad pealtvaatajatele ülikooli raskejõustiklased ja pallimängijad. Nõusoleku esinemiseks spordipäeval andsid ülikooli rahvatantsijad H. Mikkelit juhtimisel. Põnevaks kujuneb jalgratturite võistlus viimase mehe sõidus.

Võib loota, et spordipäeva raamidest leiab aset ka matskohtumine kergejõustikus Moskva Riikliku Ülikooli ja Tartu Riikliku Ülikooli võistkondade vahel. Lõplikku nõusolekut moskvalastelt veel ei ole.

Suurt elevust tekitavad võistlused teatejooksudes ja kõiveos teaduskondade võistkondade vahel.

Spordipäeva heaks kordaminekuks on tarvis, et kõik massvõimlemist osavõtjad ilmuksid ühistele proovidele 4. ja 9. mail V. Kingisepa tn. 19 suurde saali. Proovide algus naisvõimlejalatel kell 18.00, meesvõimlejalatel kell 19.30.

J. UNGER

Rahvamalev tegutseb

TRÜ rahvamaleva ülesanded ühiskondliku korra kindlustamisel Tartu linnas ja ülikoolis on viimasel aastal suurenenud. Mõõdund aastal abistasid üliõpilased-rahvamalevlased Tartu miilitsaosakonda 3 korda nädalas, tänavu aga iga päev. Üliõpilased korraldavad ka reide Tartu linnas.

Peale nimetatud ülesannete on ülikooli rahvamalev abistanud miilitsaosakonda kurjategijate jälitamisel ja aidanud kindlustada korda suurematel kohtuprotsessidel. Neid ülesandeid on täitnud peamiselt Õigusteaduskonna üliõpilased, kellele see on ka heaks praktikaks.

Ülikoolis oleme aidanud kaasa korra kindlustamisele klubis, alaliselt tegutsevas agipunktis, kinolektuuriumis, kohvikus ja ühiselamutes.

Seoses ülesannete suurenemisega on tekkinud vajadus suurendada TRÜ rahvamalevat 250-lt liikmelt vähemalt 300 inimeseni.

TRÜ rahvamalevas on paremateks Õigusteaduskonna, Majandusteaduskonna ja kehakultuuriosakonna üliõpilased. Rohkem tähelepanu distsipliinile peavad osutama aga Arstiteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna rahvamalevlased.

K. INDRE,

ülikooli rahvamaleva staabiülem

TRÜ KINOLEKTOORIUMIS

Täna, 5. mail kell 19 näidatakse filmi «See oli Squaw Valley's».

Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilaste Vastastikuse Abistamiskassa uut juhatuset palutakse esimesele korralisele koosolekule 5. mail kell 19.00. Juhatusel liikmeil osavõtt kohustuslik.

Professor A. Raatma 60. aasta juubeli aktus toimub TRÜ aulas 6. mail kell 14.00.

- 1) Avasõna — teadusala prorektor dotsent J. Tammeorg.
- 2) Professor A. Raatma elu ja tegevus — dekaan professor A. Linkberg.
- 3) Tervitused.

TÄHELEPANU!

5. mail kell 16.00 ootab toimetust kõiki kirjasaatjaid ja õigejaid

AJAKIRJANDUSE PÄEVALE

peahoone 5. auditooriumi. Esineb õppeprorektor E.-L. Mikelsaar.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 4355. MB-03005.

Kuhu minna suveks tööle?

Nagu möödunud aastalgi, nii võetakse ka tänava vastu avaldusi üliõpilastelt, kes soovivad suvel töötada vabariigi ehitustel. Üliõpilased, kellel õppetöö vaheaeg kestab 8 nädalat, suunatakse üheks kuuks tööle ehitustele, kellel aga on 6 nädalat vaheaega, lähevad kaheks nädalaks šeflusalustesse kolhoosidesse.

8. maiks oli kokku esitatud 780 avaldust ehitustele ja šeflusalustesse kolhoosidesse tööle minekuks. Nendest põhiliste objektide osas jaotuvad avaldused järgmiselt: Kunda I vahetus 170, Ruhnu I vahetus 50, Tartu I vahetus 220, II vahetus 90, Kääriku mõlemad vahetused kokku 100.

Kõige elavam on avalduste laekumine matemaatikaosakonnas (komsomolialgorganisatsiooni sekretär R. Kolde), eesti keele ja kirjanduse osakonnas (sekretär A. Lapp), ravisakonna I kursusel (sekretär K. Pajuri) ja Õigusteaduskonnas (sekretär M. Eero). Samal ajal aga tulevad avaldused õige visalt Majandusteaduskonna (sekretär E. Amer), keemiaosakonna (sekretär H. Jürgens) ning vene keele ja kirjanduse osakonna (sekretär A. Dolgašov) üliõpilastelt.

Juba praegu on mitmete objektide osas kõik kohad täis. Avaldusi ei võeta enam vastu järgmistele objektidele: Kunda I vahetus, Ruhnu I vahetus, Tartu, Viljandi ja Kääriku mõlemad vahetused.

Jätkeb avalduste vastuvõtmine Kunda II ja Ruhnu II vahetusse ning Narva I ja II vahetusse (mõlemasse 50 inimest).

Avalduste esitamise viimaseks tähtpäevaks on 20. mal.

A. SIVENKOV,

TRÜ komsomolikomitee sekretäri asetäitja

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekanaja

Nr. 17 (483) Reedel, 12. mail 1961 XIV aastakäik

ÕPETATUD NÕUKOGUS

Päevakorras on

Õpetatud Nõukogus arutati Arstiteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna õppe-menetluspraktika korraldamist eeloleval kevadel ja suvel.

Käesoleva õppeaasta praktikaperioodiks on põhiliselt kõik üliõpilased kindlustatud praktika-kohtadega. Lepingud ülikooli ja praktikabaaside vahel on sõlmitud enam-vähem õigeaegselt. Baaside valikul on senisest enam silmas peetud nende vastavust praktika nõuetele.

Kuid õppe-menetluspraktika organisatsioonil esineb veel rida olulisi puudusi, mida edaspidises töös on vaja kõrvaldada.

Seaduses «Kooli ja elu sidemete tugevdamisest ja rahvaharidussüsteemi edasiarendamisest NSV Liidus» rõhutatakse eriti kõrgema haridusega spetsialistide praktilist ettevalmistust. Seoses sellega on uutes õppeplaanides tunduvalt pikendatud menetluspraktika aega. Vaatamata sellele ei ole teaduskondade dekanadid pööranud vajalikku tähelepanu praktikakaladele küsimuste üksikasjalisele läbivõtmisele.

Menetluspraktika programmid ja juhendid koostatakse kateedrite poolt hilinevõttega. Seetõttu toimub nende koostamine vastavas baasis vahetult enne praktika algust ja sellest tingituna ei toimu ka üliõpilaste õigeaegset ja vajalikku ettevalmistamist praktika edukaks sooritamiseks.

Paljudel juhtudel on kateedrite

RIIGIEKSAMID ON KÄES

Meie viimaste kursuste üliõpilastel on jäänud sooritada viimased eksamid. Arstidel on need päris käes. Täna seisabki osa arste oma teadmistega hügieeni alalt eksamilaua ees, teine osa aga vastab dialektiliselt ja ajalooliselt materialismi. Arstiteaduskonna eksamikomisjonil jätkub tööd 27. juunini.

Alles juunis järgnevad arstidele teised teaduskonnad. Ajaloo-Keelteaduskond alustab 1. juunil, matemaatikud 2. juunil, 5. juunil järgnevad juristid ja füüsikud.

Eksamite lõpetamisega nimetatud teaduskonnad arstidest maha ei jää, vastupidi, nad ennetavad meedikuid ja lõpetavad eksamid enamasti juba jaanipäevaks.

M. KARU

ESIMENE SUUREM UURIMUS

Ajaloo-Keelteaduskonna dekanati koguneb järjest rohkem hallis, pruunis või sinises köites samamoodilisi raamatuid. Need on viimase kursuse üliõpilaste lõpparuanded oma oskustest teadusliku töö alal — diplomitööd. Juba 15. mail toimub kaitsmine ajaloolastel. T. Marmei on uurinud tööpuuduse probleemi kodanlikus Eestis aastail 1929—1933, E. Pärnik on kirjutanud töö teemal «Jakobiinid ja Robespierre».

Juba järgmisel päeval on komisjoni ees lääne filoloogid. Nende hulgas on olnud au sees ka pedagogilised teemad. T. Nuut on uurinud varasemaid eestlastele määratud inglise keele õpikuid, A. Pakosta ingliskeelse kõneõppuse arendamist.

Edasi järgnevad kaitsmised juba eesti ja vene filoloogidel. S. Mundi töö teemaks on «Valdai karjalaste toidud», E. Kuus kirjutab lühisatiriist ja -huumorist kaasaegses eesti nõukogude ajakirjanduses, L. Mikk on uurinud rahvaramatukogude olukorda Eestis 1918.—1924. a., M. Timmusk M. J. Lermontovi «Maskeraadi» tõlkeid eesti keeles, G. Garmonštšikova uuris A. P. Tšehhovi varasemate jutustuste keelt ja stiili.

M. MURU

neerilaagrid) oma töö iseloomu, materiaalse baasi puudulikkuse ja ruumide kitsikuse tõttu ei võimalda nõuetekohaselt praktikat teostada. Koolilase praktika korraldamist raskendab suuresti vastava õppekatseaia puudumine Tartus.

Et suur osa menetluspraktika baasidest asub Tallinnas ja ka väljaspool liiduvabariiki, on ülikoolil tõsiselt raskusi üliõpilaste majutamise baasides. Elamispinna puudumine on sageli mõjuvaks teguriks osutunud praktikabaaside valikul.

Eespool toodud puuduste kõrvaldamiseks otsustas Opetatud Nõukogu, et teaduskondade dekaanidel tuleb analüüsida iga õppeaasta algul teaduskonna õpetatud nõukogus eelmise õppeaasta õppe-menetluspraktika teostamisega seonduvaid küsimusi ja töötada välja konkreetsed abinõud esinenud puuduste kõrvaldamiseks järgnevas praktikaperioodiks, kusjuures erilist tähelepanu pöörata praktikabaaside valiku ja ülikooli ning baasidevahelise koostöö küsimustele.

Kõiki praktikaga tegelevaid kateedrijuhatajaid kohustati vahetult praktikaperioodi lõppemisel analüüsima kateedrikoosolekutel praktika tulemusi ja ette nägema võimalusi esinenud puuduste likvideerimiseks edasises töös. Peeti vajalikuks nõuda juhendavatel õppejõududel õigeaegset ja nõuetekohast praktika programmide ja juhendite koostamist, nende läbiarutamist kateedrikoosolekutel ning üliõpilaste vajalikku ettevalmistamist praktika edukaks sooritamiseks.

Senisest rohkem tuleb juhendavatel õppejõududel suunata kontrollima õppe-menetluspraktika kõiku baasides eesmärgiga kindlustada praktikaprogrammide täitmine, üliõpilaste aktiivne osavõtt ühiskondlikust tööst ja eeskujulik tööstisipliin.

TRÜ metoodilise nõukogu menetluspraktika sektioonil koos teaduskondade metoodiliste komisjonidega tuleb töötada välja ühtsed nõuded ja hindamisnormid õppe-menetluspraktika arvestamiseks ja hindamiseks (tähtaeg 15. IX 1961. aastal).

Rektoraati paluti taotleda Riikliku Kõrgema ja Kesk-erihariduse Komitee poolt õppe-menetluspraktika summade suurendamist 1962. aastaks 6000 rubla ulatuses.

Kooliaedade praktika parandamiseks paluti rektoraati astuda vajalike sammude nõuetekohase õppekatseaia rajamiseks ülikooli juures. Samuti oodatakse rektoraadi abi eeskujuliku baas-apteegi ehitamiseks Tartus ja praktikantidele elamiseks Tallinnas.

Head pedagoogid ei kasva iseenesest

Ajaloo-Keelteaduskonnas oli lah-tine parteikoosolek. Arutati kommunistlikku kasvatusööd eesti filoloog-ia osakonnas. Aruande esitas prof. A. Kask.

Osakonna kommunistlikud noored on algatanud häid üritusi. Tutu-miseks komsomoli ajaloo korral-dati kohtumine sm. Tarkpeaga. Iga üliõpilane pidid koolis korraldama ühe ürituse. Ekskursioonid kultuuri-loolistesse paikadesse omavad kas-vatuslikku väärtust. Kohtumised pe-dagoogidega andsid üliõpilastele tu-lusaid teadmisi praktilisest õpetaja-tööst. Käidi ehitamas «Vanemuise» teatrihoonet, korrastamas Toome-mäge jne. Kõigil kursustel arutati ateismiküsimusi.

Keeleringi tegevus kannab prakti-list ilmet. Vilistlased räägivad oma esimestest kogemustest koolipöõllul. Sidemeid aitas tihendada ka pio-neeritöö koolis.

Õppedistsipliin on kõige halvem III kursusel, kus mõned üliõpilased pidevalt puuduvad. Puudumisi püütakse vabandada kursusetöö lõpetam-ise, ühiskondliku tööga. Viga peitub selles, et ei osata oma tööd organiseerida.

Kaasaruanne oli A. Habermanilt. Ta märkis, et vähe on suudetud kasvata armastust pedagoogikut-se vastu. Juba esimestel kursustel on vaja välja selgitada, kas ühest või teisest noorest saab head peda-googi. Õppejõududel tuleks üliõpi-lasi paremini tundma õppida mitte ainult loenguil, vaid ka ühisela-muis, vabal ajal. Väärnähtuste puhul võtku iga kollektiiv õige hoiak.

Uusi teaduste kandidaate

5. mail toimus Tartu Riikliku Üli-kooli Matemaatika-Loodusteadus-konna Opetatud Nõukogu avalik koosolek.

Õpetatud Nõukogu ees kaitses EPA entomoloogia ja aianduse ka-teedri vanemõpetaja Salme Rubel oma väitekirja «Eesti NSV-s esi-nevad naksurlased ja nende tähtsus põllumajanduslike kultuuride kahju-ritena» bioloogiakandidaadi kraadi saamiseks.

Tegeleme tõlkeprobleemidega

9. mail toimus UTU võõrkeelte ringi järjekordne koosolek. Päeva-korras oli IV kursuse üliõpilase M. Jaanne ettekanne «Tõlkeprob-leemidest S. Laecocki «Defektiivne defektiiv» järgi» ja III kursuse üli-õpilase Inge Kase ettekanne «Mõ-

Sõna võtsid seltsimehed L. Ering-son, M. Lõhmus, P. Ariste, E. Lau-gaste, K. Kann jt.

Sõnavõttude krüitkanaelaks osu-tus eriti eesti filoloogia III kursuse, kus olukord on muutumas häirivaks. Kursusel puudub üksmeelne kollektiiv. Üliõpilane Ehin on täiesti irdu-nud kursusest, puudub tihti loengu-telt, viibib meile võõra ideoloogiaga inimeste seas ja satub nende mõju alla. Kursus aga ei näi huvi tund-vat oma kollektiivi liikme vastu. Kursusehoolikajail on tõsine mure kursuse pärast, sest kursuse kolmik näib suhtuvat ükskõikset oma töösse.

Taunimist väärivad ka lääne filoloog-ia osakonna IV kursuse üliõpilaste ebaprintsipaalne suhtumine üliõpi-lase Ronga käitumisse. Seevastu eesti filoloogia osakonna IV kursuse üliõpilaste seisukoht üliõpilase Kau-ri küsimuses näitas, et kursuse kol-lektiiv on ülesannete kõrgusel.

Sõnavõttudes peatuti ka esimese kursuse kitsaskohtadel ja soovitati tööstaažiga üliõpilasi senisest rohkem tõmmata ühiskondlikule tööle.

Ülikoolis toimub kommunistliku kasvatus konverentsi ettevalmistami-ne. Üliõpilases kommunistliku töösse suhtumise kasvatamine, kom-munistliku maailmavaate süvendami-ne ei saa olla kampaanialik, vaid kogu õppejõudude ja üliõpilaskollektiivi pidev ja süstemaatiline töö kol-lektiivi iga liikmega. Need seisukohad peegelduvad parteikoosoleku otsuses.

Samal koosolekul kaitses väitekir-ja ka TRÜ geomeetriakateedri va-nemõpetaja Lembit Kivistik tee-mal «Iteratsioonimeetodidest Hilber-ti ruumis» füüsika-matemaatika kan-didaadi kraadi saamiseks.

Õpetatud Nõukogu otsustas tun-nistada mõlemad dissertandid tea-duste kandidaadi kraadi vääriliseks.

A. VARE

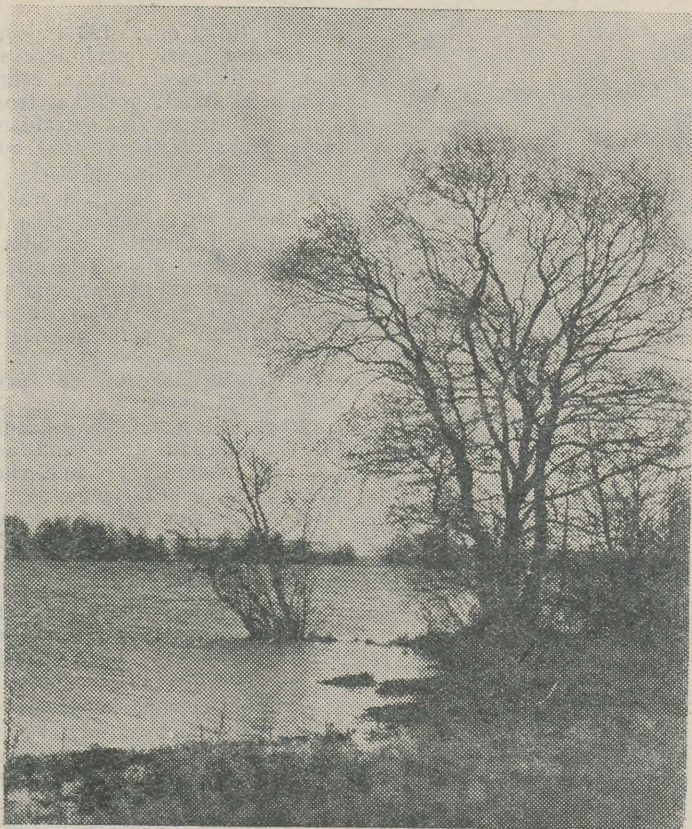
ningatest puudustest W. Zweige «Vikerkaare» tõlkimisel». Koosolijate sooviks oli, et edas-pidj oleks rohkem võimalusi tõlke-probleemidega tegelemiseks ja ti-heneksid sidemed kirjastuse ja ülikooli vahel.

N. TRUU

See on alles lõbul

A. TERASKI fotoetüüd

Bussirattad veeresid...

Eelmsel reedel korraldas ülikooli kujutava kunsti kabinet väljasõidu Kalevipoja-muistenditega seotud paikadesse Saadjärve ümbruses.

Hommikused rasked pilved hajusid, päike säras, loodus oli rõõmsalt kevadine. Bussirattad veeresid ja veeresid — meeleolu oli kõigil suurepärase. Ka muusika oli omast käest: Mati vilistamisostkust juba tasub kuulata.

Keerame suurelt maanteelt külavaheteele ja varsti paistabki Soitsjärve, koos sellega ka esimene tähelepänu vääriv objekt — Kalevipoja särg Linnamäel. Kõik välja ja joonistama! Kalevipoja-temaatilise graafiliste lehtede seeria jaoks on ju motiive tarvis. Meiega on kaasas ka dots. E. Laugaste, kes jagab meiega meelsasti oma rikkalikke teadmisi

Kalevipoja-muistendite kohta.

Plüütsia liiguvad — kõik on ametis. Üldise huvi keskpunktis on meie juhendaja J. Püttsepp, sest kõigil on ju huvi vaadata, kuidas joonistab tõeline kunstnik. Ühelt mäelt paistab korraga Elistvere järve, Soitsjärve ja Kaiavere järve. Mäele on püstitatud kiik, mida ka proovitakse, aga Tiina meelehärmiks üle võlli ei õnnestu kiikuda.

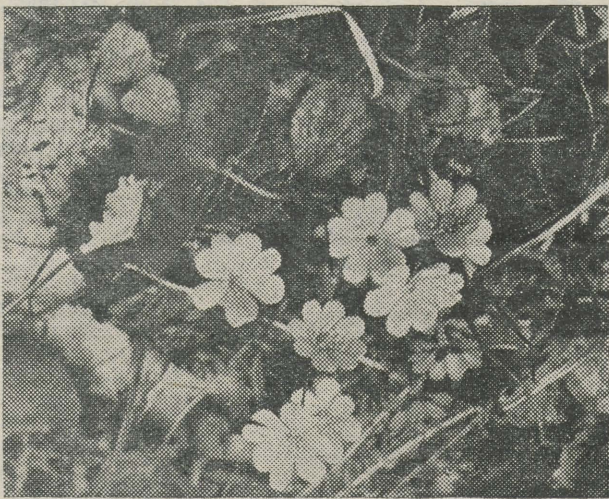
Järgmised peatused on Saadjärve ääres, kus jäädvustame Kalevipoja viskekive. Kaks meest leiavad, et vesi on juba küllaldaselt soe, ja käivad ujumas.

Kalevipojaga seotud päevaprogramm on täidetud. Nüüd sõidame veel Jõgevale, et tutvuda R. Tamme kuulsä aiaga. Kõik on vaimustatud looduse ilu ja kunstiteoste suurepärasest koosko-

last. Millist vaeva aga selle saavutamine on nõudnud?!

Tööd tegime küllalt, lõbus oli ka. Järgmine kord sõidame juba mitmeks päevaks ja püüame veelgi tõsisemalt töötada.

T. MUNA
A. RAITVIIR

Kevad on hoos.

«Kalevipoja» juubeliaastal

KALEVIPOJA

27. aprillil korraldas Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering ekskursiooni Saadjärve äärde. Tahtsime anda osavõtjatele ülevaate «Kalevipoja» liisuheiteloo topograafiast ja selgitada selle rahvaehitsaid aluseid. Ühtlasi tähistasime sellega «Kalevipoja» 100 aasta juubelit.

Üks huvipakkuvamaid objekte selle ekskursiooni marsruudil oli kahtlemata Kalevipoja, nimelt noorema venna kivi Saadjärve kirdekaldal. Saadjärve kirdekaldal kivi-viskemuistendites on nimelt levinud järgmine kolme kivi kombinatsioon.

Noorema venna kivi (nimetatud ka Koordi, Maasingu või Hiire kiviks) asub Soitsjärve suunas laugelt kõrgeneval põlluseljal, Saadjärve lastekodust poolteist kilomeetrit Ovanurme poole, teest umbes 120 m paremal, Saadjärve kaldast 0,5 km. Keskmise venna kivi on Saadjärve lastekodu lähedal järve ääres otse veepiiril. Vanema venna kivina on leidnud nimetamist üks suur veedalune rahn Saadjärve kirdekaldal asuva väikese neemiku, nn. Väljaotsa nuki läheduses.

Folkloristlikult on neist märkimisväärne eriti noorema venna kivi: vähemalt tervena säilinud kividest on see ainuke traditsiooniline noorema venna kivi Saadjärve ääres. Kiviga mõeldud sügisel kohapeal tutvudes leidsin, et on tegemist ühtlasi seniajani registreerimata muistise ohvrikiviga (ka kohaliku elanik-konna hulgas pole see kivi ohvrikivina tuntud). Kivisse on lihvitud üle 50 õige mitmesuguse sügavusega lohu. Seetõttu on tarvis kivi võtta muinsuskaitse alla. Kivi mõõtmed on 4,0×3,9×1,45 m, ümbermõõt 12,9 m. Kivist mõnikümme meet-

rit lõuna poole asub maa sees suurtest lõhkumata maakividest ilma lubjata tehtud vundamenditaoline moodustis, mille juurest on leitud pronksist spiraalsõrmus.

Kivisse lihvitud lohke nimetatakse kohapeal Kalevipoja sõrmejälgedeks. Näiteks olen kohalike laste suust noteerinud: «Kivil on Kalevipoja sõrmejäljed, kõrgema koha peal viis auku kaares, lähevad järjest pisemaks».

Järgnevalt toon paar harilikku, rahvapärast lakoonilist muistendivarianti, kus Saadjärve-Ovanurme tee ääres asuv kivi esineb noorema venna kivina.

«Kolm venda — Kalev, Sulev ja Olev — viskasid Põltsamaa küla poolt. Noorema venna kivi on Hiire väljal, teise oma on lastekodu kaldas, kolmas kukkus vette.» (Jutustas Meinhard Rembel, 46 a., kolh. «Avangard», Saadjärve k., 1960.).

«Kalevipojad viskasid kivi üksteise võidu. Kõige noorem vend, see täis-Kalevipoeg, viskas kõige kaugemale, Koordi välja peale. Teise venna kivi on lastekodu all, vanema venna kivi järves.» (Jutustas Karl Hiir, 80 a., kolh. «Avangard», Saadjärve k., 1960.).

Sealtsamast lähedalt Soitsjärve külast olen Kalevipoja künnivagude kohta üles märkinud järgmise rahvapäraseid jooni sisaldava teksti: «Kalevipoja künnivagad on need jutid, mis lähevad siit põhja poole. Elame ju künnime Kalevipoja vao (Saadjärve ja Soitsjärve vaheline voo. U. R.) peal. Kus Kalevipoeg hobust löi, tuli vaole kõverik sisse. Oma seisupaiga (Saadjärve Kalevipoja särg. U. R.) juurest ta ikka kündis.» (Jutustas Kusta Puusta, 92 a., kolh. «Avangard», Soitsjärve k., 1960.).

Põltsamaa külas elunev põline kohalik elanik, «Avangardi» kolhoosi liige Artur Poltrago (66 a.) jutustas mulle järgneva muistendi: «Kalevipojad visanuvad põhja poolt kive üle järve. Kõige vanem vend visand järve sisse, keskmine visass kaldasse Järve talu karjakopliisse, kõige noorem Alliku põllule tee nuka peale. Vanapagan olnud neljas poiss seal juures. Tema käsi aga vääratanud. Kivi lennanud pikku kallast vana paruni (viimane Saadjärve mõisnik Paul von Häckel. U. R.) mõisa kalda äärde. Vanapagan vääratas ikka palju. Siinpool Vana-Kubjat visassid, enne oli seal tuuleveski. Kõige laiem järve koht oli ja tahtsid rammu katsuda.» (1960.).

Alles käesoleval kevadel olen kirja pannud järgneva teksti: «Kalevipoeg ja Vanapagan viskasid lingu. Puhtaleva väljadel pidid viskama. Oli jõukatsumine nende vahel. Vanapagana kivid kukkusid lähidusse,

Kalevipoja omad kaugele. Üks Kalevipoja kivi on lastekodu all, teine kukkus järve. Vanapagana kividest on üks Kraksi kopli, teine on Andrese väratis. See lõhuti veskikivideks. Vana Nurk rääkis, kui temaga Somba nukas kala püüdsime. Näitas paadist käega, et seal järves on Kalevipoja kivi. Olin siis 10- või 12-aastane poisike, nüüd olen 53. Oli huvitav vanamees, armastas igasuguseid jutte rääkida.» (Jutustas Paul Lang, 53 a., kolh. «Avangard», Põltsamaa k., 1961.).

Samalt Nurga nimeliselt vanalt mehelt on jutustaja kuulnud ka muistendi Saadjärves asuvast Kalevipoja sillast. Kahjuks on see talle halvasti meelde jäänud, mistõttu

RADADELT

jutustus kannab juba fragmendistumise tunnuseid.

«Tahti Somba (Kukulinna ja Põltsamaa küla vaheline poolsaar. U. R.) juurest silda üle Saadjärve teha. Kas Kalevipoeg või Linda. Vist Kalev ise oli. Tõi mitu rüpetäit kive, kaks rüpetäit vist. Puistas järve. Tahtis veel tuua, aga ei tea, mispärast katki jäi.» (1961.).

Nn. Somba nukast läheb tõepoolest kohapeal üldiselt tuntud ulatuslik veedalune kivivõõr järve sisse. On usutav, et sama kivivõõdi kohta käib ka 1902. a. M. J. Eisenile saatetud muistend Vanakuradi sillast Saadjärves (vt. «Muistendid Kalevipojast» 1959, lk. 212).

Uhe viskevõistluse muistendi olen saanud ka teiselt poolt Soitsjärve Juula külast. Jutustaja on selle noorpõlves kuulnud oma isalt, kes oli Elistvere mõisa puusepaks.

«Oli kaks võistlejat, üks oli Kalevipoeg, teist ei mäleta. Vanapagan või kes too teine võis olla. Viskasid teiselt poolt järve linguu keerutades. Kalevipoja kivi ületas järve, on lastekodu pargi kohal, pool vees, pool kaldas. Kukkus nii kõvasti, et killu küljest ära löi, nagu praegugi näha. Teise kivi aga ei õnnestunud, kukkus sügavasse, järve keskpaika.» (Jutustas August Läht, 43 a., kolh. «Ühistöö», 1960.).

Oma isalt on jutustaja kuulnud ka järgmise muistendilise kirjelduse Saadjärve Kalevipoja särgist. mis moodustab otseku vahetu järje eelnenud linguvõistlusloole. Sellest õhkub sellist rahvapärast maapinnavormide seletamistendentsi, mille taolist vähemalt Kalevipoja särgide kohta pole varem kirjjas fikseeritud.

«Kalevipoeg olnud väsinud, ei tea, kas tollest linguviskamisest või. Olevat siin pikutanud. Too kõrgem tutt (linnamäe loodeots. U. R.) olnud padjaase. Seal on järk sees, kus hakkab kehajagu. Olnud lihaseline (Järg 4. lk.)

tunud täiesti omaks, ei saa nõuda rütmi aktiviseerimist.

ANTS LILLELE on antud Kahekümneaastasena väga tänamatu osa. Ta on kogu aja laval, sündmuste keskpunktis, ta tekst aga on väike ja kohati väheütle.

Lille osutus väga võimekaks näitlejaks, kelle lahkumine (ta on diplomand) annab end valusasti tunda. Kuid oleksin tahtnud anda talle rohkem tegevust. Publik vajab pidepunkte, et säilitada tema vastu kõrgis olukordades sümpaatiaid, neid aga on vähe. Ka näitlejal oleks kergem mängida, kui ta tegutseks aktiivsemalt...

Naisosad jaotasime julge eksperimentiga. Mängiti: Hanka — EVE LOTT, Marinka — R. PAATS, Ruženka — A. SORRO. Loomulikult oleks olnud Lott Ruženkana, Paats Hankana ja Sorro — Marinkana.

Lähtusime kaalutlusest, et näitlejale ei tule alati anda kõige kergemini mängitavaid valitavaid rollidest, kui võib eeldada, et ta suudab mõne raskemaga toime tulla. E. Lotil oli Hanka osas raske, Ruženkat aga oleks ta mänginud erilise pingutuseta. Paatsile oli Marinka osa küll ehk liiga kergeks ülesandeks, kuid nüüd, olles teda selles osas näinud, ei oskaks Marinkat teisena kujutada. Õigustas enda osa ka Sorro Ruženkana. Nii-siis — eksperiment andis hea tulemuse!

Advokaadi kuju loomisel tuli eriti ilmsiks näitleja ja lavastaja koostöö viljakus. Joonhaaval töötati välja selle lambanahas kiskja küüniline olemus, tema ebameeldivalt

Publik ei näe kõike

Mõtisklusi «Helde õhtu» lavastusest ja muust

Ma ei saa olla kriitikuks «Helde õhtu» lavastusele. Olen näinud selle saamisloo kõiki etappe, jäänud mata seejuures hetkekski ükskõikse pealtvaataja osasse. Ainult vaatesaalis publiku ridades ma ei ole istunud. Näidendi ajal, kui ma ei ole laval, siis viibin valgustuse reguleerimise platvormil reostaadi ratasest, nuppude, lülitiite riigis. Sellelt positsioonilt aga paistab üht-teist, mida pealtvaataja kas ei näe või ei pane tähele...

«Olla või mitte?...» — see oli meie näiteringile tõsiseks küsimuseks. Kas üliõpilasteatrist saab asja? Tükk aega näis, et saab. Siis muutus asi üha kahtlasemaks. Viimaks otsustasime: olla! Asusime tööle.

Näidend — see on eelkõige ühtne kollektiiv. Ja siis — kindlalt iga kollektiivi liikme teadusesse juurdunud väga selgepiiriline eesmärk. Edaspidi aga juba tahtejõud, talent, energia ja töö.

Kollektiivi pidime uuesti koguma. Tuumik oli olemas — peaosadesse 5, episoodidesse 2 osatäitjat, kellest osa oli mänginud «Sellises armastuses», osa «Valgete tornide varjus», osa isegi mõlemas. Tuli leida kuus uut näitlejat. Küllalt suur probleem meie väikeses teaduskonnas! Ent lahendatav, nagu selgus.

Kollektiivi ühtsust ei saa deklareerida. See kujuneb töö käigus, kujuneb seda kiiremini, mida pingelisem ja huvitavam on töö. Või-

ratu suur osa on siin lavastajal. Tema annab ilme proovidele, loob tööõhkkonna. EINARI KOPPEL tunneb siin võlusu...

Ta on suure vaeva nägija ja ainuke tegelane, keda publik ei näe. Siiski, Einari Koppelit näeb publik üsna sageli — «suurel» laval, «Vanemuises». Seal on ta näitleja, siin — lavastaja.

Üksik tool keset pimedat, lagendat saali — see on tema troon. Kuid ta ei armasta seda just eriti. Iga hetk sekkub ta laval toimuvasse. Ta kas mängib ise ette või avab siis sõnaohtralt ja väga huvitavalt kangelas sisemaailma, annab kõik võimalikud alltekstid. Ta kehastub hämmastava kergusega ükskõik milliseks tegelaseks. Oma tahet ta peale ei suru. Kui keegi on leidnud oma lahenduse, siis ta vaatab ja nõustub enamasti.

«Teeme seda veel kord, see on nii ilus koht...» kui ta niiviisi ütleb, kuidas siis mitte proovida anda uut varjundit stseenile, mida kordad vist juba mitmekümne korda, mis aga siiski ei laabu.

Einari Koppelit tabas haigus, mis kõrvaldas ta teatritööst juba paar nädalat enne meie «tuleproovi». Meie «lahinguväljalt» ta ei lahkunud. Ja komandöri eeskujud innustas...

Paar korda oleme pidanud esinema, kui teda ei ole olnud meiega. Tulime toime, kuid saime aru, kui tähtis on iga etenduse kordamine-

kuks tema osa kulisside taga...

«Helde õhtu» oli meile tõeliseks avastuseks. Oli küllalt riskantne samm asendada sellega juba töös olev näidend. Kuid õigustas. See on näidend, mis sõna tõsisest mõttest ahvatleb mängima. Leiduks selliseid näidendeid vaid rohkem!

Mind võlus eriti J. GROSSMAN. Ni töö osaga. Tema Karel kasvab täisvereliseks lavakujuks üle küllaltki raskete takistuste. Grossmann töötab visalt. Igale proovile tõi ta kodust kaasa uusi, hoolikalt läbi mõeldud nüansse.

Kareli reibas huumor, tema poiseselikud targutused, aktiivne suhtumine toimuvasse, siiras ja aval sümpaatia Marinka vastu — see kõik ei ole saavutatud kerge vaevaga. Ent näitleja võidab publiku ja näidend muutub võrrikkamaks ning hoogsamaks.

Tomouš Novaki osa võib osutada rängaks pähhliks isegi vilunud näitlejale. PEETER RANDMAE on osas väga tugev. Züride kiitavad hinnangud on õiglased.

Kuid nõustun arvamusel, et ta aeglustab kohati liigselt näidendi kulgu. Randmäe armastab mängida pausidel. Ta mõtestab neid suurepäraselt, nende rohkus aga muudab näidendi ülemäära raskeks.

Siin mõjub ka tüki vähene sisse-mängitus. Randmäel on väga ulatuslik tekst. Kuni see ei ole muu-

Taevapartel maganud Pikker kukkus kolinal alla. Käest vabanes triikkel, pääses

välgunool valla. Rõõmus sadu traavis üle kevadekireva linna.

Pungad ärkasid leheks.

Rüübanud igast nirest ja kraavist tuikus rohi

Maa keerleval pinnal. Ärkas minugi südames midagi sest sinisest äikesepraginast. Veel ma ei tea, mis see on — arglik ja hell? Peaksin küsima sinult vast.

Ulehomme on looduskaitsepäev

Südamlik tervitus kõigile loodusesõpradele! Jätkugu tahet ja indu roheline sõbra kaitseks!

Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering

ESIMESED

Õppekomisjonidele kuulub üsnagi tähtis koht meie igapäevases elus. Oigemini — see tähtis koht tuleb neil veel kätte võita. Olles alles hii-juti loodud, ei ole õppekomisjonid veel lõplikult välja kujunenud. See tähendab: pole veel leitud kõige otstarbekamat vormi, mis tagaks edu-ka tööd. Et õppekomisjonid on üli-õpilasorganitest vahest kõige noo-remaks, siis peavad nende organi-satsiooni ja tegevuse alused välja kujunema igapäevases töös, leidma viimistlust praktikas.

KOKKUVÕTTED

Nüüd on esimene aasta õppeko-misjonide tegevusest möödas. Ja mida me võime öelda?

Kõigepealt, et õppekomisjonid on õigustanud oma olemasolu, on kät-te võidelnud eluõiguse. Ka tegevus-ring on enam-vähem välja kujune-nud. Esialgselt oli õppekomisjonide ülesandeks distsipliini süvendamine üliõpilaste hulgas, õppeedukuse tõstmine, üldse õppe- ja kasva-tustööga tegelemine väga laias laastus. Nüüd on ülesanded muutu-nud konkreetsemaks, koos sellega aga kogu töö tulemusrikkamaks.

Neil päevil arutati õppekomisjoni-de tööd ELKNU TRÜ Komitee bü-rool. Arstiteaduskonna õppekomis-joni tööst rääkis Kelli Äniline, bio-loogiaosakonna õppekomisjoni te-gevusest Anne Elango.

OTSTARBEKAS KOOSSEIS

on õppekomisjonide töös üsna olu-line. Sellest oleneb suurel määral töö tõhusus. Seda öeldi ka bürool. Pole mõtet koosseise eriti suurteks paisutada, nagu seda mõnel pool on juhtunud. Ja vastupidi, pole ka alati õige vähendada liikmete arvu mõne inimeseni. Näiteks oli Arstiteadus-konna õppekomisjonis möödunud semestril kaks liiget, käesoleval aga laiendati koosseisu kuue inimeseni. Töötulemused ütleavad, et see oli õi-gesti tehtud.

Üldiselt ei saa anda mingit kind-lat valemist, kui suures koosseisus õppekomisjon valida. Igal üksikul juhul tuleb lähtuda konkreetsetest tingimustest. Tuleks püüda aga selle poole, et oleksid esindatud nii kõik kursused kui ka erinevate õppe-programmide ja tingimustega gru-pid. Ainult sel puhul saavad õp-pekomisjonid olla kursis kõigi üli-õpilaste muredega.

SIDE DEKANAADIGA

on vajalik ja vältimatu. Kui selline side on loodud, siis on töö ka teine minek. Arstiteaduskonna õppekomis-

joni tegevusest võ-tab pidevalt osa teaduskonna prode-kaan prof. Kask.

Tänu sellele on tublisti tõusnud õp-pekomisjoni autoriteet, muutunud tõhusamaks paljude küsimuste la-hendamine. Ka üliõpilaste väljakut-sumine toimub dekanadi kaudu. Samal ajal aga pole Arstiteaduskon-na õppekomisjoni side kateedritega küllaldane. Analoogiline on olukord bioloogide õppekomisjonis.

Kerkib üles ka üks teine küsimus. Võib-olla kurdeti bürool õigustatult, et õppekomisjoni ettepanekuid pole alati arvestatud, pole peetud kül-lalt autoriteetseks. Siit tuleneb jä-

reldus, et dekanatides ja kateedri-tes pole veel suudetud täielikult harjuda õppekomisjonide olemasolu-ga, neisse suhtutakse mõningase umbusuga.

KUHU JAI JUHENDAMINE?

küsi bürool. Õppekomisjonid moo-dustati, esimehi instrueeriti ja öeldi, et nüüd hakake tööle. Sellega asi lõppes. Edasi otsis iga komisjon ise õigeid töövorme ja organisatsiooni-lisi aluseid. Ja mitte kõik ei otsinud ühesuguse eduga.

Komsomolibüroode juhtivat ja suunavat kätt oli õppekomisjonide tegevuses vähe tunda. Tõsi, mõnel pool kuulati büroo istungil informat-siooni õppekomisjoni tööst. Üksnes ärakuulamisest alati ei piisa. Nagu bioloogiaosakonnas. Jäeti ütlema, mida ja kuidas teha. Samuti pole suudetud luua pidevat kontakti kom-somolibüroode ja õppekomisjonide vahel.

Sidemete puudumine annab en-nast teiselgi teravalt tunda. Nagu ilmnes, puudub õppekomisjonide ja õppe-metoodiliste komisjonide vahel kontakt. Ometi võiks just nende kahe komisjoni tihe koostöö osutada eriti tulemusrikkaks.

Peaaegu kõigi õppekomisjonide töös paistab silma plaanipäratus.

ROHKEM KONKREETSUST!

Sageli puuduvad liikmetel konk-reetsed ülesanded, tööd ei planee-rita ette. Tuleb töö viia plaani alu-sele. On selge, et olenevalt tegevuse spetsiifikast on täpse kalenderplaan-i koostamine võimatu, kuid perspek-tiivplaan peaks olema igal õppeko-misjonil, samuti nagu konkreetseid ülesanded igal liikmel.

Edaspidi tulekski õppekomisjonide tegevuses pearõhk panna organisa-toorsele tööle. Et oleksid haaratud kõik osakonnad, kõik üliõpilased. Selliselt on õppekomisjonidel võima-lik enne konkreetsete ettepanekute tegemist kõigepealt endal põhja-

dendi auditavamaid stseene on tema ja Marinka kõnelus teises vaatuses. Näitleja ja kehastatava kuu vanusevahe on siiski väga suur, see annab kohati paratamatult tunda.

Enesekritiliselt — minu osa ei õnnestu nagu sooviksin. Vähe on olla üksnes «väsinud inimene». La-hendamata on raske vastuolu: ta-haksin anda vana õpetaja sooje-mates värvides, mida tekst ehk lubaks, kuid näidendi terviklikkus on ajalooõpetaja Nivolt midagi hoo-pis muud...

Ma ei ole kuulnud, et kritiseeri-taks lavakujundust. Tinglikkus, mil-lega lahendasime siin kerkinud probleemeid, ei ole igatahes juhus-lik ja peaks ennast õigustama.

Meeldivaks üllatuseks oli uue klubi suurepärase valgustus, mille rakendasime võimalikult täielikult lavastuse teenistusse. Kuid siingi on kogemuste suurenedes veel pin-da mõningateks täiustusi.

Muide, klubi peaks nõudma, et igal näiteringil oleks oma elektrik, ja hoolitsema, et see omandaks vajalikud teadmised. See aitaks kindlustada peremehelikkust suhtu-mist küllalt keerukasse ja hinna-lisesse aparatuuri, vältiks ootama-tuid äpardusi etenduste käigus ja kindlustaks lavastuste hea kvali-teedi.

Kahjuks oli käesoleval aastal liiga vähe võimalust jõuda proovi-da, sest teiste näiteringide näiden-did ei saanud ülevaatauseks lava-küpseks.

Meie ainuke rivaal — TPI näi-tering, kes eelmisel vabariikli-kul ülevaatusel meid ennetas, oli seekord asetatud halvematesse tin-

See on uus üritus, kuid näib, et väärrib arenda-mist heaks traditsiooniks.

Laupäeval koguneti ülikooli klubi hubasesse saali. Kuigi ka-valeht lubas kirjandusõhtut, sat-tusime luuleõhtule. Esinesid Lehte Hainsalu, Paul-Erik Rum-mo, Milvi Seping, Velly Verev, Ain Kaalep ja meie külalised Harald Suislepp ning Uno Laht. Kui iga luuletaja oli oma kava esitanud, tekkis soov neid veel kuulata ja tuligi siis igal esine-jal veel kord kuulajate soovil oma lemmikteoseid lugeda.

Publiku soovil luges veel And-res Ehin oma värse. Ja on kahju, et Ellen Niit ja Jaan Kross, kes kavatsesid sellest õhtust osa võtta, ei leidnud või-malust Tartut külastada. On

likult tutvuda olukorraga, kõigi või-malustega; esineda järelekaalutult ja läbimõeldult.

KOGEMUSED VAKA ALT VÄLJA!

Niisiis, üks aasta tööd on seljata-ga. Aeg on küps tulemustest kokku-võtte tegemiseks, üldistuste tegemi-seks. Seni seda veel pole tehtud. Seepärast on muutunud lausa häda-vajalikuks üliülikooliline õppeko-misjonide nõupidamine või seminar, millest võtaksid osa kõigi teadus-kondade, osakondade ja kursuste esindajad. Nõupidamisel tuleks võt-ta põhjaliku vaatluse alla käesoleva õppeaasta töö, selgitada kitsaskohad ja märkida tulevikuperspektiivid. Üksikute õppekomisjonide kogemus-te arutamine, nende üldiselt teata-vakstegemine aitaks tublisti kaasa kogu töö parandamisele, aitaks täpsemalt kindlaks määrata õppe-komisjonide koha meie elus.

U. PAAP

gimustesse. Lava oli võõras, ju-hendaja ei olnud saanud kaasa sõi-ta, mitmed tegelased olid üsna raskesti haiged. Need eelispunktid, mis arvasi meie kontosse, oleksid vastupidiste tingimuste korral või-nud kuuluda neile. Võidu oleks meile ehk siis toonud üksnes la-vastaja töö...

Esikoht vabariigis — see kohus-tab. Kohustab ehk enamaks kui oleme võimelised. Kuigi — reserve meil leidub.

Puudusi meie töös on veel palju. Osad ära õppida ja mängida — see ei ole veel näitlejameisterlik-kus. Vajaksime tugevat treeningut kõiges, mis kuulub näitleja profes-sionaalse oskuse koostisesse. Oota-me siin klubi organiseerivat kätt, kindlasti toetavat meie pretensioo-ne ka teised näiteringid ja ülikooli sõnakunstnikud. Tänu E. Koppeli hoolele avanes meil võimalus käes-oleval aastal külastada RT «Vane-muise» kontrolletendusi ja võtta osa neile järgnevaist aruteludest. Ei saa kuidagi alahinnata selliste ürituste suurt kasvatavat osa.

Liiga suur on meie sõltuvus «Vanemuisest». Kunas saab klubi jumestaja, hädavajaliku rekvisiiti-de miinimumi? Eriti oluline on see väljasõitude organiseerimisel.

Praegu toimub meie näiteringis aktiivne organisatsiooniline töö. Et vältida sügissemestril pikka hoovõttu, alustame veel nüüd uue näidendi õppimist. Selleks on L. Kruczkowski «Vabaduse esimene päev». Esialgsete kavatsuste koha-selt saab lavastus esinemisküpseks oktoobripühadeks.

H. HELLAT, Õigusteaduskonna näiteringi vanem

Tartu kirjanduspäevad

tervitatav «Vanemuise» näitle-jate (sel õhtul Benno Mikkali) lülitumine kirjandusõhtute si-sustajate perre. Sundimatu ja mõistev vahekord luu-letajate ja kuulajate vahel lõi õhtul omapärase «sooja tempe-ratuuri».

Pühapäeval ja esmaspäeval oli ülikooli peahoone viiendas audi-tooriumis kirjandusteoreetiline konverents teemal «Kirjandus ja kaasaeg». Huvitav oli avaet-tekanne «Kaasaegse romaani probleemide» K. Käärilt.

Eredalt esines esmaspäeval H. Siimisker kirjanduskriitika sisu ja vormi küsimustest.

Novelli süžeeaga seotud küsi-musi Ed. Ertise ettekandes ja lüüriilise kangelase probleeme J. Toomla esituses ning A. Jär-ve huvitavat ülevaadet koolis tehtavast ja tegemata jäänust armastuse ja huvi kasvatamisel kirjanduse vastu kuulati tähe-lepanuga.

Tundub, et viis ettekannet kahe päeva jaoks olj liiga pal-ju. Ka läbirääkimised kippusid konverentsi teemast kõrvale valguma.

Loodame, et sellised kirjan-duspäevad aitavad igal kevadel Tartu kirjanduselu aktiveerida.

Piltidel: K. Kääri räägib kaasaegse romaani probleemidest (vasakul), ettekandeid kuulati tähelepanelikult (all). E. TEDRE fotod

Õpi elust enesest

TRÜ ÜTU sisehaiguste ringist on meie ajalehe veergudel vähe juttu olnud. Ometi on see üks paremini töötavaid teaduslikke rin-ge Arstiteaduskonnas. Küllap on vist nii, et siin on kõik tõsised töö-mehed, kes ei armasta endale rek-laami tena. Julgen siiski rikkuda seda meeldivat tagasihoidlikkust, sest muidu võib jõuda piirini, mil-lest alates raskustest ja kordamineku-dest. Ja siis oligi juttu sellest, kui vähe me tegelikult tunneme oma tulevase praktilise töö iseloomu. Oleme eelmistel aastatel korralda-nud ekskursioone vennesvabariikide suuremate haiglatega tutvumiseks. Kuid paljudel meist tuleb asuda tööle jaoskonnaarstidena. Selle töö omapära on meile veel üsna võõras maailm. Voi näiteks arstitöö kae-vandusrajoonis — eks ole seegi meile terra incognita. Nii eostuski tore plaan — teha sel aastal ring-sõit Eestis. Ringi vilistlased kut-susid külla Kiviõlisse, Kadrinasse ja ruujalegi.

Maieelse laupäeva varahommikul viiski buss meid linnast välja. Oli-me kutsunud kaasa külalisi ka teis-test ringidest. Varahommiku jahe-dust peletas tujuküllane laul. Ku-hugi paremale metsade taha jäi Peipsi. Tundsi meiegi seda ürg-set igatsust tundmatu maailma järele: «Kui seda metsa ees ei oleks!» Mustvees tegime väikesse peatuse. Siin avanes Peipsi meile kogu oma laisus. Ta oli veel külm, ranna ääres oli isegi jääkirmetist, kuid kausis oli sätendav, sinine, puhas ja sõbralik.

Varsti jõudsiime «tulemägede maale» — kaevandusrajooni. Heit-sime kiire pilgu Jõhville ja Kohtla-Järvele ning ruttasime Kiviõlisse, kus meid ootas ringi endine liige dr. Pilvi Laja. Ta on töötanud Kiviõlis kolm aastat. Dr. Laja ei räägi meile niivõrd oma tööst, kui just kaevurite elust ja tööst. Meiegi alustame sellest. Tutvusiime põlev-kivi ümbertöötamise keeruka prot-sessiga, laskusime alla kaevandus-se, nägime oma silmaga elusat kaevurit. Ja siit koorub iseenesest välja kaevandusrajooni arsti töö-maht. Mitte ainult töötajate tervi-se kontroll, vaid eelkõige töötingi-muste pidev kontrollimine ja pa-randamine, võitlus tolmu, müra, vibratsiooniga, võitlus uute sead-mete kasutuselevõtmise eest. See

on tõeline võitlustanner, mis nõuab energiat, raudset tahet ja kuuma sudant. Me nagime, kui palju on juba ära tehtud kutsehaiguste pro-üüktikaks ja likvideerimiseks, kuid palju on jäänud meilegi tena. Esineb veel kutsehaiguste juhtumeid, millest sagedasemad on kopsu tolmlemise. Et Tartu kliinikute baasil meil vaevalt õnnestub nende haigustega tutvuda, siis demonst-reeris dr. Laja meile üht pneumo-konioosihaiget, andes väikese üle-vaate haiguse tekkimise põhjustest, kulgumisest ja profilaktikast.

Väga meeldiv mulje jäi Kiviõli haiglast ja poliklinikust. Välimu-selt hallid Kiviõli tahmased vih-mast, seest aga puhtad, nägusad, mugavad.

Kiviõlist sõitsime Kadrinasse külastama dr. Enno Kõivu, «tüüpi-list maa-arsti», nagu ta end ise nimetab. Kes siis on see «tüüpili-ne maa-arst»? Eelkõige muidugi arst, peale selle aga (ja mitte su-gugi vähem) organisator, majan-dusmees, tehnikamees, isegi diplo-maat. Nende omaduste tõttu pole dr. Kõivul tulnud istuda, käded rü-pes, ja oodata, kuni rikkiläinud apa-ratuuri Tallinnas parandatakse, või viriseda, et ei jätku summasid kavatsuste teostamiseks. Majandus-mehe vaist on alati aidanud leida vabu summasid kapitaalremondiks, ümberehitusteks, uue aparatuuri muretsemiseks. Dr. Kõiv on kolme tööaasta jooksul seadnud Kadrina jaoskonnahaiglas sisse röntgeni-aparatuuri, kasutades julgesti tei-sigi diagnostilisi vahendeid ja mee-todeid, mida alati isegi Tapa ra-joonihaiglas ei kasutata. Oma apa-raadid remondib ta ise. Ta on koostanud originaalse seadeldise haigla pesu kiirkuivatamiseks. Lü-hidalt — kuldsete kätega mees. Dr. Kõiv jutustas meile paljudest raskustest, mis võivad algul noore arsti kõikumaa lüüa, kuid millest hea pealehakkamisega siiski üle saab.

Need olid õpetlikud kohtumised, mis seadsid meid silm silma vastu elu enesega. Kindlasti jätkuvad sellised kohtumised ka järgnevatel aastatel. Nad muudavad hõreda-maks selle metsa, mille taga on meie tulevane iseseisev töö.

Õ. PARASMAGI

Tartu Rühklik
ülikool 3

Läheks nii ka edaspidi!

Teoreetilise füüsika I kursuse korraldajate järjekordse poliitinformatsiooni teemal «Probleeme ja raskusi seoses kosmoselendudega». Võibolla osutus teema tänujumaks kui eelmised või jäi süüdlaseks ettekandja, aga huvitav oli. Ei saa öelda, et probleem oleks uus ja enamikule meist tundmatu, aga ettekandja Ilmar Kuusmann oli osanud valida vähetuntud ja huvitavaid fakte teaduse uusimatest saavutustest sel alal. Esinemine oli vaba. Tore!

Aga tavaliselt on asjade käik järgmine. Kursusehoidaja tuleb kõigepealt kursusevanemale meelde, et plaanikohaselt peaks sel ja sel kuupäeval toimuma poliitinformatsioon. Heakene küll — kursusevanem teeb siis mõne loengu vaheajal tähtsa näo ja küsib, kes tahaks ettekande teha. Umberringi — haura-vaikus. Lõpuks selgitatakse välja üks patune, kelle vastu osutuvad olema kõik argumendid. Olejäänud ohkavad kergendatult (see pauk läks jälle mööda!) ja asi on unustatud. Mitte küll täiesti, sest õnnelult ettekandjal on ikkagi küsi südame. Aga veel on aega. See tähendab, et ega üliõpilasel pole peaaegu kunagi aega, aga ettekandega on veel natuke aega. On aega kuni eelneva päevani. Siis muidugi enam ei ole. Loetakse kribinal-kribinal läbi mõni «Rahva Hääle» lõik esimeselt või TASS-i teadaanne viimaselt leheküljelt, natuke tuletatakse meelde ka Eesti Raadio päevauudistest, ja ettekandjal on asjast enam-vähem ülevaade. Ta teab nüüd, kus toimus ÜRO istungjärg või millal tuli kokku partei kongress. Ausalt öeldes

— ta saab mõneski asjas targemaks. Kui järgmisel päeval mõnel kursusekaaslasel just hambaausti juurde või haiget vanaema ravitsema pole vaja minna, on kõik ilusti kohal ja istuvad vagusi maha. Kõneleja räägib oma jutu päris korralikult ära (eriti, kui tal vähegi kõneandit juhtub olema). Kuulajad — vaatavad lakke ja kõneleja suhu ning mõtlevad... mis lõunaks süüa saab. Ettekanne on lõppenud. Sõbralik aplaus. «Küsimusi ei ole?» Ei ole. «Sellega on siis tänaseks kõik,» ütlevad kursusevanem viimased ametlikud sõnad. Rahvas sööstab välja. «Seekord jälle korras,» ohkavad kursusevanem ja komsorg kergendatult ning teostatud ürituste nimekirjale ilmub jälle üks rist taha.

Kas siis tõesti ei saaks ettekanne, vähemalt võimaluste piires, väheütlevast ja paljusõnalisest loengute ning juhtkirjade ümberjutustamisest muuta värskeid, ilmekaid materjale sisaldavaks vestluseks? Tasub ju selleks igal üliõpilasel ainult üks kord aasta jooksul see asi tõsiselt, huviga käsile võtta. Vaadake ümber — lisamaterjalidest juba puudu ei tule. Kui ainult tahmist on! Aga just seda ilmselt polegi. Mõelgem järele — miks raisata asjatult tervet rühmal inimestel väärtuslik tunde? Kui juba teha, siis teha hästi!

Kõik see ei käi muidugi viimase informatsiooni kohta. Huvitav oli. Näib, et asi hakkab paremuse suunas liikuma. Tore oleks! Mis siis muud, kui... läheks nii ka edaspidi!

A. LING

Missugune on sinu osa?

Möödunud laupäeval organiseeris ÜTÜ eesti keele ring ekskursiooni Tallinna. Eriti meelde jäävaks kujunes külaskäik Keele ja Kirjanduse Instituuti. Instituudi töötajad võtsid meid väga soojalt vastu. Meile näidati põhjalikult kõiki keeleliste materjalide kogusid, jutustati, millistel printsiipidel baseerub kogu instituudi tehtav töö ja räägiti ühtlasi ka sellest, kuidas üliõpilased saaksid kaasa aidata meie keele rikkuste läbitöötamisel ning talitamisel.

Näiteks on sõnaraamatute sektoris praegu käsil materjalide kogumine ja korrastamine eesti keele suure seletava sõnaraamatu koostamiseks. Praegu on kartoteegis umbes 1100 000 sõnasedelit, kuid sektori töötajate arvates on seda veel naeruväärt vähe. Kui- gi sektoril on olemas juba enam-vähem väljakujunenud sedeldajate kaader, siis tun- takse puudust veel fi- loloogilise eriharidusega inimeste järele, kes oleksid suutelised jälgima raskemini lah- timõtestatavat sõna- vara. Siin ongi või- malus üliõpilastel oma nõu ja jõuga selles suures töös kaasa ai- data.

Väga suured on samuti instituudi murde- materjalide kogud, kuid ka siin on üli-

õpilaste osa seni ol- nud paraku väga väi- ke. Kui meile näidati, missuguse entusiasmi- ga kogutud materiale on saanud neliaklas- silise algharidusega Aadu Toomessalu Sa- remaalt, siis pidime tahtmatult punastama. Sügava mulje jättis instituudi töötajate huvi ja armastus oma töö vastu.

Üldse saime sellelt ekskursioonilt palju uusi ja huvitavaid muljeid. Ühtlasi aga jäi kuskile südame- soppi kipitama terav küsimus — missugu- ne on olnud sinu pa- nus meie keele uuri- misel ja arendamisel, filoloog?

Ü. PARBUS

VESTE

MAIÕÕ UNENÄGU

... Olin parajasti voodis oma loomulikus asendis, kui mööda koridori lähenesid kiired sammud. Sammude omanik koputas meie uksele ja ütles vaid kaks sõna: «Viilup, telefon!»

Et selline sõnauhend on minu bio- graafias üpris haruldane nähtus, siis soputasin oma suled hästi kohevile ja sammusin täis kõige optimistli- kumaid oletusi kui noor kukk pärast esmakordselt kiremist telefoniputka poole.

Võtsin toru ja üks naisehää ütles sügavamõtteliselt: «Halloo!»

Minu romantilistele mõtteleekidele valas see aina üli õli juurde. Kõha- tasin hääle puhtaks, lükkasin käega üle juuste (kamm oli järjekordselt kadunud), ütlesin ka «Halloo» ja muutusin üheks ainsaks suureks kõrvaks.

Kuid kõik asjad on tavaliselt pal- ju proosalisemad, kui meie arvame, ning võlv hääleke alustas.

«Oled see sina, Viilup? Tead, mul on üks kole suur palve. Ma ei julge seda küsida, ma ei tea kohe, mis saab, oleme juba mitmele inimesele rääkinud, aga kõik lähevad peole, siis mõtlesime, et sina oled ju siin, et sina koju ei sõida ja et ehk saad aidata.»

Kuigi see jutt mind paratamatult ettevaatusele pidi manitsema, olin ma siiski liigutatud sellisest suurest tähelepanust minu isiksuse vastu. Värgi tuli meelde kunagine juhtum Mõiravere rahvamajas. Neil oli ühte näidendisse tegelast tarvis ja pöörduti ka minu poole: «Tead, ei

tahaks sind tülitada, aga paremad näitlejad ei taha mängida. Ehk saad hakkama. Peaasi, et laval oled. Meie ütleme ette ja...»

Nüüsi küsisin nüüdki, milles asi on. Ja meeldivalt võlv hääleke al- gas uuesti:

«Tead, täna öösel peab Raili tele- fonivalves olema, aga tema peab koju sõitma. Valve peab aga olema. Kas sina ei tahaks pai olla? Aga noh, kui sa aidata ei taha, ega ma siis ei tülitä...»

Just see viimane lause saigi saa- tuslikuks. See torkas kui nõelaga. Püüdsin küll väita, et ma pole ju nende intri elanik, kuid vastati, et see ei lugevat ja nüüsi vantsisingi mõne aja pärast sinna, kus mind ootasid 6 tundi valvamist ning soo- jad tänuõnad.

Esimene pooltund möödus üsna rahulikult, sest aeg oli veel varaja- ne. Siis hakkasid tulema telefonikõ- ned. Kõnelejad olid eranditult mees- soost ja kõik soovisid oma Dulci- neadega rääkida. Kuigi ma nende intri tubade numeratsiooni veelgi vähem tundsin kui ladina keelt (ja kust pidingi ma seda tundma!), püüdsin siiski jõudumööda kõiki soovide rahuldada.

Möödus veel umbes pool tundi. In- ternaadi külalisraamat hakkas enne- olematu kiirusega täituma, sest peo alguseni oli jäänud väga vähe aega. Siis oli jälle kaunis kaua rahulik- ku elu.

Kuid «Ei ole rahu oliivipuude all» — öeldakse ühe itaalia filmi

VÕISTLUSTE VÕITJAD

Hiljuti toimusid TRÜ teaduskon- dadevahelise spartakiaadi raames esmakordselt rühmvõimlemise võist- lused.

Võistlusjuhendi alusel oli omaloo- mingulise kava esitamine tunduvalt kõrgema koefitsiendiga, mistõttu peaaegu kõik esitatud rühmkavad olid üliõpilaste endi poolt koosta- tud.

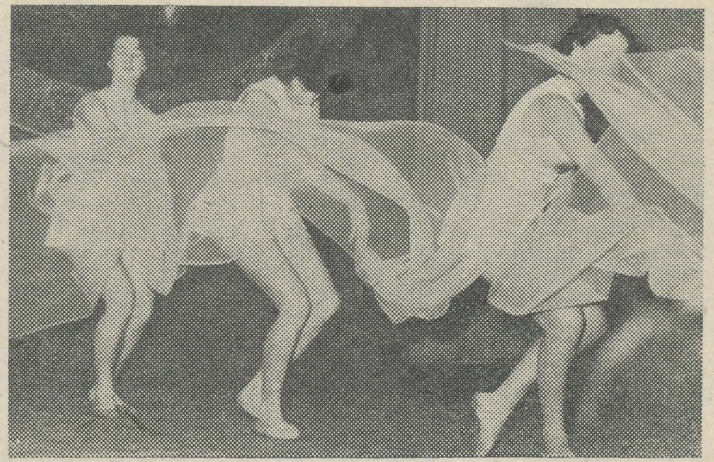
See kõik näitas tõsist suhtumist uude üritusse, kuna rühmkavade koostamine nõuab küllaltki suuri loomingulisi võimeid.

Esiletõstmist väärivad üliõpilased Kaja Sandbergi (majandusosakonna III kursusel) kava lindiga, Tiit Sargma (raviosakonna II kursusel) kava rõngaga, Edda Puskari (ravi- osakonna V kursusel) kava liniku- ga esinemiseks, Marjuke Prakli ja Aino Niguli (matemaatikaosa- konnast) kava palliga, Marju Tuka (eesti filologia V kursusel), Virve Trassi ja Helju Priki (ravi- osakonna IV kursusel) vaba- kavad.

Rühmkavade esitamisel hinnati harjutuste tehnilist täitmist, ühtsust ja seost saatemuusikaga.

Võistlustest võitis osa 13 võist- konda, kusjuures Arstiteaduskonna raviosakond võistles kursuste võist- kondadega ja teised teaduskonnad osakondadega.

Võistlused kujunesid väga tasavä- gisteks ja pingelisteks, mida näita-

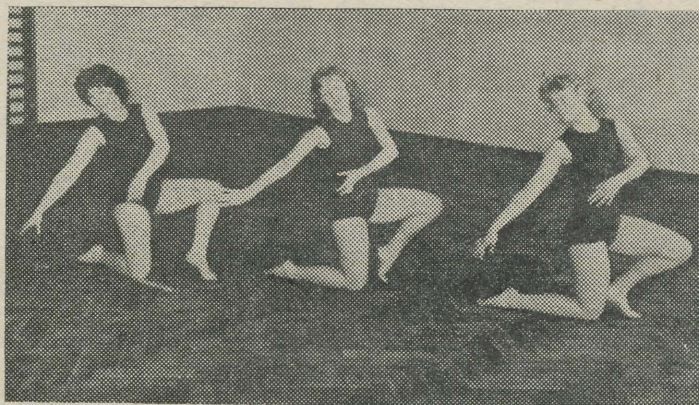
Esinevad võitjad — raviosakonna III kursuse üliõpilased.

vad ka võistluste tulemused, kus teise ja kuuenda koha punktide vahe oli ainult kaheksa kümnendikku punkti.

Esimesed kuus paremusjärjestuses olid:

1. Raviosakonna III kursuse — 11,4 p., 2. Raviosakonna IV kur- sus — 10,9 p., 3. Majandusteadus- kond — 10,5 p., 4. Raviosakonna II kursuse — 10,3 p., 5. Ravi- osakonna V kursuse — 10,2 p., 6. Eesti keele ja kirjanduse osa- kond — 10,1 p.

TRÜ teaduskondadevahelises võistluses tuli esikohale Arstiteadus- kond, jättes teiseks Ajaloo-Keele- teaduskonna ja kolmandaks Mate- maatika-Loodusteaduskonna.

Bioloogiaosakonna üliõpilased esitavad M. Mandre poolt koostatud vabakava.

Kalevipoja radadelt

(Algus 2. lk.)

keha, ase on selle järgi ära vajunud. Päitsi pool on siia poole. Padja pool on nõdu sees — kukla koht pressinud nõdu sisse padjale. Pahem käsi olnud võimas, rusika jälg on näha padja kõrval, ida pool. Olnud ette- vaatlik mees, isegi kui maganud, ol-

nud käsi rusikas. Soo peal on madal künkas — valepadi. See olnud liiga madal, selle visanud ära soo peale, võtnud uue. Valepadi on sängist na- tuke ida pool, mõni tammeke kasvab peal.» (1960)

«Valepadi» on kohapeal üldiselt tuntud Tammemäe nimetuse all. Kodanlikul ajal on sealt inimesi lei- tud. Seetõttu on võimalik, et on te- gemist linnamäe kasutuseleoleku ajast pärineva muistse matusekoha- ga, mis vajaks arheoloogilist uuri- mist.

Kalevipoja rusikajälje kohta lisas jutustaja veel oma isiklike mälestu- ste järgi: «Sinna Kalevipoja rusi- kajälje olen ka mina kukkunud mi- tu ropsi. Kui suuskadel tahtsime va- lusamat sõitu, siis ikka küsisime, et kas laseme õige sinna rusikajälje- võ. Nüüd on jälle ääre peale põllult 4—5 koormat kive veetud, mõned on ka allapoole veerenud. Rusika- jälg oli kuulus suuskadel kukkumi- se koht. Ka kõik Igavere küla pois- sid tundsid seda kohta. Igavere koo- li õpilased ütlesid ikka sellele, kes tuli kriimulise näoga kooli: «Noh, see on Kalevipoja rusikaajuga käi- nud». Lumekoorik tõmbab ju kuk- kumisel näonaha marraskile. Käisin Igavere koolis 1927. kuni 1931. aas- tani. Hiljem käisin Raigastvere koo- lis, seal Kalevipoja rusikajälje enam ei tuntud.» (1960.)

Torkab silma Kalevipoja-tradit- siooni suhteline elavus ja lai are- aal Saadjärve ümbruses. Kiviviske- muistendite suhtes ei ole mi- dagi ekslikumat kui arvamus, nagu piirduks Saadjärve ümbruse elanik- kond selles osas ainult eepose va- riandi ümberjutustamisega. Kohali- kus kiviviskemuistendite traditsioo- nis on kindlat eritletav eepose ta- gasimõjust sõltumatu vana põhi, mis avab head perspektiivid «Kale- vipoja» liisuheiteloo rahvapärases väljaselgitamiseks. Tingimata on vajalik muistendite jätkuv kogumi- ne. Muidugi nõuab aga vajalikule muistendimaterjalile jälilejõudmine tänapäeval eriliselt läbimõeldud me- toodikat ning hoolikat individuaal- set tööd kohapeal. Ü. RATTUR

Puudusena tuleks märkida seda, et ajaloo-osakonna üliõpilased Aime Siitam ja Elav Mati ei ilmunud võistlustele, mistõttu kaasüliõpila- sed ei saanud enda poolt koostatud kavaga esineda. Samuti tõi nende puudumine ajaloo-osakonnale 0 punkti. Selline suhtumine kaas- üliõpilastesse ja osakonna võist- konnasse on väär.

ESINEVAD... TULGE JA VAADAKE!

Pühapäeval, 14. mail kell 20.30 korraldab TRÜ naistevõimle- mise osakond V. Kingissepa 19 suu- res võimlas PEOOHTU, kus esi- nevad spartakiaadil võitnud võist- konnad rühmakavade ja naiste- võimlemise osakonna üliõpilased kunstilise võimlemise esinemiskava- dega. Nii vabaharjutuste kui ka mit- mesuguste vahenditega (linikud, lin- did, hüpsid jne.).

Pärast esinemist algab tants. Pääsmed eelmüügil TRÜ Spordi- klubis V. Kingissepa 19 alates nelja- päevast, 11. maist.

H. TIDRIKSAAR

II O I I O I I O I I O I I O I I O I I

Pühapäeval, 14. mail kell 16

TRÜ SPORDIPÄEV

Kõik staadionile!

II O I I O I I O I I O I I O I I O I I

Uusi konspekte

* H. Laanpere. Kroom, mangaan ja raud. Hind 6 kop.
* E. Laugaste. Eesti rahvaluule- teaduse ajalugu I. Hind 51 kop.
* P. Kard. Elektrodünaamika ja spetsiaalse relatiivsusteooria ülesan- nete kogu. Hind 15 kop.
* U. Kauer. Töövõtuoorganisat- sioonide ja ehituste käibevahendid ning lühiajaline krediteerimine. Hind 11 kop.
* J. Ananjeva. Loengud nõukoogu- de tsiviilõigusest. Hind 34 kop.
* Texte für Juristen. Hind 20 kop.
* V. Past. Elektrokeemilised prot- sessid. Hind 13 kop.
* K. Parvel. Jaekäibe arvustus riiklikes jaekaubandusorganisat- sioonides. Hind 13 kop.
* H. Pauts. Põllumajandussaa- duste varumine NSV Liidus I. Hind 15 kop.
* H. Arumaa. Õmblustoodete val- mistamise tehnoloogia ja kvaliteet. Hind 20 kop.
* Arvutuskeskuse büllետään. 1. vi- hik. Hind 9 kop.
* Üldfüüsika praktikumi tööju- hendid I. Hind 4 kop.
* A. Päril. Loogikakursuse põhi- küsimuste omandamine. Hind 23 kop.
* P. Prüller ja H. Tammet. Mõõt- misvigade arvutamine. (Kordus- trükk.) Hind 9 kop.

* * *

Konspekte saab osta igal tööpäe- val TRÜ kirjastusgrupist (V. Kin- gissepa tn. 18, III korrus, tuba 6) kella 8—12 ja 12.30—15.30.

TEADAANDED

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, on teisi- päeval, 16. mail kell 19 kohtumine rahvakohtuniku H. Sepa ga. Järgnevad filmid: «Kelle süü», «Varjud kõnniteedel», «Ühe kino- seansi lugu».

TRÜ KINOLEKTUORIUM

Täna kell 19 loeng «Südame sünnipärase vigade kirurgilisest ravist». Lektor assistent A. Kliiman. Film «Surmale määratud elu eest».

*

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар- тийной организации, ректората, коми- тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksik- numbri hind 2 kop. Tellimine nr. 4628. MB-03058.

„Miks ma õpin ajalugu“

Ajaloo-osakonna IV kursusel oli üheks ürituseks kommunistliku kasvatusse konverentsi raames mõttevahetus teemal «Miks ma õpin ajalugu». Probleemi arutamine IV kursusel pole sugugi üleliigne, sest tuleval aastal seisab meil ees ülikooli lõpetamine ja tööleminek valitud erialal. Ka ühe aastaga saab veel palju ära teha.

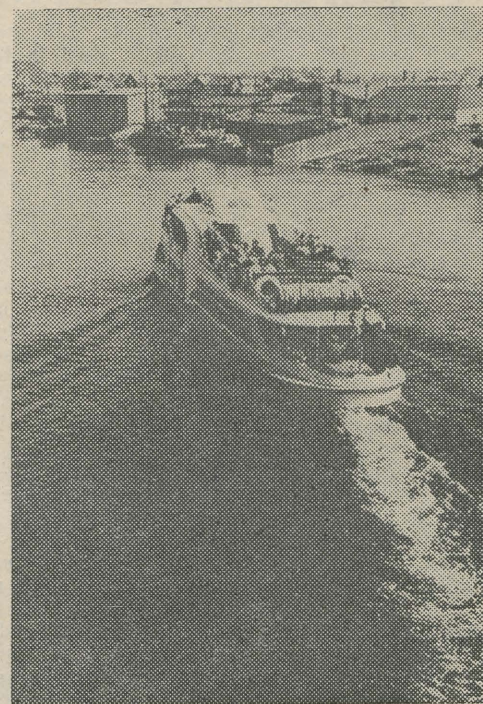
Räägiti ajaloo teaduse osast ühiskondlike nähtuste tunnetamisel, seejuures ei unustatud meenutamast ka Marxi ja Lenini hinnanguid. Vahetati mõtteid ajaloolasest kui teadlast, uue otsijast. Põhiküsimuseks oli aga ajaloolase osa pedagoogi ja ühiskonnategelasena. Valmistub ju enamik meie kursuse üliõpilastest peda-

googikutseks. Et hea pedagoog peab suurepäraselt tundma oma ainet, seda kinnitas Maia Sakk, kes töötas õpetajana enne ülikooli astumist ja kavatseb ka pärast diplomi kättesaamist jätkata tööd õpetajana. Tänapäeval ei rahulduta aga oma kitsa eriala tundmisega, vaid nõutakse oskusi ka ühiskondlikuks tööks. Nende omandamiseks on ülikoolis olemas kõik võimalused.

Kaupo Deemant kutsub tulevase õpetajaid üles rohkem uurima kodulugu ja olema mitte ainult hea pedagoog, vaid ka tõeline rahvaalgustaja.

Kokkuvõtte diskussioonist tegi kursusehooldaja sm. H. Piirimäe. A. RAUS

Ja laevad liiguvad jälle

Diplomandidel on pingelised päevad

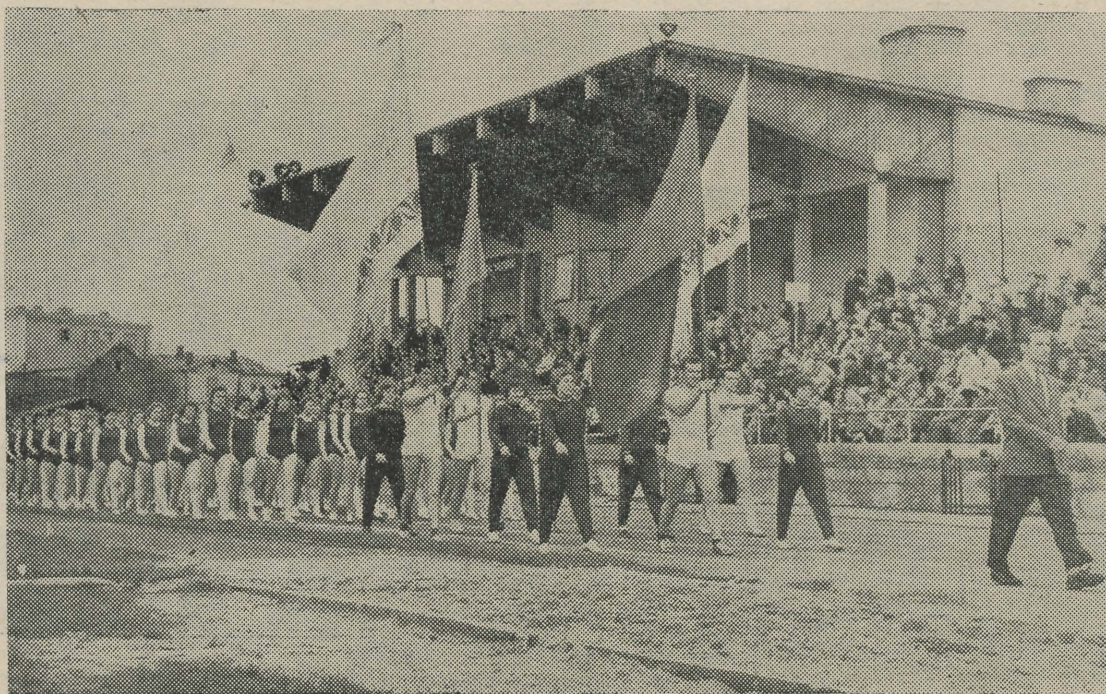
16 ajaloo-osakonna lõpetajat astusid komisjoni ette ja kaitsesid oma diplomitööd. Paljud tööd käsitlesid suure praktilise tähtsusega probleeme. Nii andsid rida uurimusi uusi väärtuslikke andmeid meie lähimast minevikust: A. Kirsandi «Tartumaa vabatahtlike võitlus nõukogude võimu eest 1941. aasta kaitselahingute perioodil», L. Hengi «Lihula rajooni «Oktoobri» kolhoosi areng aastail 1956–60» jt. Esile võib tõsta ka L. Kiigu tööd «Tartu Õpetajate Seminar 1877–1918» ja J. Uibo-puu uurimust «Talurahva sotsiaalne kihistumine Urvaste kihelkonnas XIX sajandi esimesel poolel».

* * *

Eile olid kaitsmisel eesti filoloogiate üliõpilaste diplomitööd. Kirjandusteoreetilisi ja ajaloolisi probleeme käsitlevatest töödest tõsteti esile T. Lehtmetse «Eesti epigramm aastail 1917–1961», L. Söödi «Luuleprobleeme ajakirjas «Looming» aastail 1923–1960» ja L. Taveli «Jooni kahe kultuuri vahelisest võitlusest eesti kirjanduses 20. aastate teisel poolel».

Fenno-ugristide uurimustest paistis sügava ja põhjaliku analüüsi poolest silma V. Värvi «Onomato-poetilisest verbidest läänemeresoome keeltes», A. Ilvese «Käsitöö ja rõivastusala sõnavara vadjakeeles» ja T. Viitso «Merendus-sõnavara vadjakeeles».

Pühapäeval oli TRÜ spordipäev

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 18 (484) Reedel, 19. mail 1961 XIV aastakäik

Käes on kevad,

Käes on kevad — ja käes on ka eksamid. Töö auditooriumides ja laboratooriumides on osaliselt juba lõppenud.

Mõned kursused (keemiaosakonna IV kursuse, farmaatsiaosakonna IV kursuse) lõpetavad kevadised eksamid juba käesoleval nädalal. Täies hoos on eksamisessioon bioloogia- ja geograafiaosakonnas. Arstiteaduskonnas alustati riigieksamite sooritamist. Põhiline osa eksamisessioonist toimub aga juunikuus.

käes on eksamid

Eksamid on üliõpilaste ja õppejõudude aruanne õppeaasta jooksul tehtud tööst. Noorele inimesele, kes on ülikooli tulnud teadmisi omandama, et saada heaks töötajaks armastatud erialal, kujuneb eksamisessioon loengutele, praktikumidele ja pidevale iseseisvale tööle järgnevat teadmiste süstematiseerimise ja viimistlemise etapiks. Sel pärast valmistub teadlik üliõpilane eksamisessiooniks ja riigieksamiteks ette päev-päevalt, aasta-aastalt kogu õppeaja jooksul. Tahaks soovida, et sellisena võtaksid eelseisva eksamisessiooni vastu kõik üliõpilased.

Eelkõige tahaks näha seda, et tänavustel eksamitel nõutaks rohkem üliõpilaste juurdlevat lähenemist eksamiküsimustele. Ei tohi leppida formaalse «vuristamise» ära kuulamisega, vaid eksam peab kujunema üliõpilase tõsi-seks ning pingeliseks loominguks aruandeks.

Üliõpilased — kasutage mõistlikult aega, mis on teil jäänud eksamite sooritamiseni. Jaotage otstarbekalt oma tööd ning puhkust, et te võiksite õppeaasta edukalt lõpetada ning rahulolutundega siirduda suviste töödele, ekspeeditsoonidele ning teenitud suvepuhkusele.

OPETATUD NÕUKOGUS

Raamatukogu töö kaasaegsele tasemele

Ülikooli Opetatud Nõukogus oli hiljuti arutusel TRÜ Teadusliku Raamatukogu töö, millest andis aru raamatukogu juhataja sm. A. Hiir. Ta tõi esile raamatukogu saavutusi raamatufondide korramisel, kaugõppijate varustamisel õppekirjandusega, bibliograafiliste õppuste korraldamisel jne.

Niihästi aruandes kui ka järgneval arutelul juhtis tähelepanu hulgale kitsaskohtadele raamatukogu töös (mahajäämus raamatukogunduse tehnikas, mis ei võimalda informatsiooniteooria ja küberneetika saavutuste rakendamist; ruumikitsikus, võimaluste puudumine mikrofilmide ja osalt ka fotokopiate valmistamiseks; vähesed võimalused uuema väliskirjanduse hankimiseks ja vanade raamatute restaureerimiseks; teatmeteoste vähesus jne.).

Nõukogu otsustas:

- pidada vajalikuks raamatukogule uue hoone ehitamist;
- lahendada välismaise kirjanduse hankimise küsimused;
- tõsta raamatukogu töö kõrgemale teaduslikule tasemele eriti bibliograafia alal ja täiendada ning moderniseerida raamatukogulikkutehnikat.

Samuti peeti vajalikuks seda, et raamatukogu selgitaks Tartus asuvate raamatukogude poolt komplekteeritava kirjanduse fondi ning sellele tuginedes teeks ettepanekud TRÜ Teadusliku Raamatukogu profiili kohta. Ülikooli õppejõududel palutakse anda raamatukogule andmeid nende isiklikes raamatukogudes leiduva uuema väliskirjanduse kohta, et koostada vastavat koondkataloogi. Käesoleva aasta lõpuks ilmub raamatukogu teatmik.

Nõukogu pidas oma resolutsioonis tarvilikuks ka seda, et raamatukogu saaks vähemalt kaks eksemplari kõigist TRÜ väljaannetest ja 100 eks. «Toimetiste» igast numbrist (lisaks sellele poole aasta möödudes veel täiendavalt eksemplare — vastavalt vahetusnõudmistele ja

jääkide ulatusele). Raamatukogu töötajatel on vaja komandeeringuid tutvumiseks NSV Liidu suuremate raamatukogude tööga.

Tööd raamatukogu abistamiseks peavad parandama ka kino-fotokabineti ja haldusaparatuuri.

Riigieksamitel

Tartu Riikliku Ülikooli Arstiteaduskonna raviosakonna viimase kursuse üliõpilastel on juba mitmes eksamipäev. Riigieksamil hügieenist vastasid esimestel päevadel väga hästi kolmekümne viiest üliõpilasest 22, nende hulgas kommunistlikud noored Taive Tõlp, Helgi Heinmaa, Silvi Spirka, Maido Sikk jt. Dialektilise ja ajaloolise materialismi eksamil näitasid põhjalikke teadmisi kommunistlik noor Inge Lillepea-Lepiksaar, Eevi Muuga ja Leili Vilpill.

ÜHELT KOHTUMISELT

Ärgake, poeedid!

Miks on meie kirjanduses nii vähe räägitud kommunistlikest noortest?

Kommunistlik noor tuli eesti nõukogude kirjandusse «Järvesuu poiste brigaadis» ja siis äkki kadus. Kuhu ta jäi?

Noorkirjanikud ja -poeetid! Vaadake endi ümber ja leidke ta endi keskel! Kirjutage temast, tema praegusest huvitavast elust, raskest minevikust ja paljutootavast tulevikust.

Nendest ja paljudest tänapäevaluule küsimustest räägiti laupäeva õhtul Kirjanike Majas. Sel korral kohtusid seal Tartu noorkirjanikud linna komsomolitöötajatega.

Sm. J. Kalits meenutas aastat 1940. Põltsamaal astus komsomoli 91 noort, Viljandis 120. Ja need ning paljud teised ei jäänud istuma, käed rüpes, vaid andsid kogu oma jõu võitlusele. See oli raske, kuid

huvitav aeg. Inimene näitas oma tõelist olemust. Kui palju tähelepanuväärset juhtus nendel päevadel! Kas tõesti kirjanikud ei võiks leida inspiratsiooni siit suurte tegude ja suure võitluse ajast?

Ei saa öelda, et pärast poleks komsomoli elus midagi erutavat, midagi samaväärset juhtunud. Meie igapäevane elu annab tuhandeid niisuguseid näiteid, mis võiksid innustada igaüht. Rääkimata poetidest, kes peaksid tajuma elu iga tukset. Sm. A. Murutar tõi näiteks terve rea tavalisi inimesi, kelles ometi on nii palju uue, kommunismiajastu inimese jooni.

Tuleb rohkem huvi tunda oma kaasinimeste vastu! Siis võib-olla kaob ka tühine sõnademäng ja mõtetud read nii mõnegi ülikooli luuleharrastaja toodangust.

V. TASS

Analüüs jäi väheoseks

Eesti filoloogia osakonna komsomoligrupis oli möödunud nädalal aruande- ja valimiskoosolek. Samas tehti kokkuvõtteid ka kommunistliku kasvatusse konverentsi käigust. Selles liinis on iga kursuse korraldanud mitmesuguseid vestlusi ja diskussioone: IV kursusel vestlus kutse-eetikast, III kursusel «Edasi» ateismilehekülje arutelu, I kursusel üritus teemal «Üliõpilane, teater ja kino», III ja IV kursuse üliõpilased kuulasid H. Peebu huvitavat ülevaadet pagulaskirjandusest jne.

Aruandega möödunud õppeaasta jooksul tehtud komsomolitööst osakonnas esines grupi sekretär Anu Lapp. Ta kõneles põhjalikult šef-

lustööst, ülikoolivälisest tegevusest konsultantidena, pioneerijuhtidena ja ringide juhatajatena. Selleks et parandada olukorda I kursusel, kus kipub tekkima lõhe töötavate ja staažiga üliõpilaste vahel, pani aruandja ette suunata edaspidi staažiga I kursuse üliõpilased šefalusse asutusse — Ehitusvalitussusse — abistama komsomolitöö korraldamisel ja isetegevusringide loomisel. Ehitusvalituses ei ole olukord komsomolitöös kuigi hiilgav, meie noorte abi on aga siia maani tagasi lükatud. Anu Lapp rääkis veel organisatsioonilisest, kultuurilisest ja poliitilisest kasvatusloost osakonnas.

Sõna võtsid P. Lepik, H. Tiisväli, S. Ong, E. Vilu, R. Võsu jt. Pikemalt arutati isetegevuse olukorda osakonnas. Miks saadi olümpiadil eelviimane koht? Sõnavõttudest selgus, et peamiselt on viga organiseerimises ja üliõpilaste endi loius suhtumises, sest andekaid inimesi osakonnas ometi on.

Koosoleku lõpul sõna võtnud prodekaan sm. L. Eringson tõstis samuti üles küsimuse üliõpilaste suhtumisest töösse ja töö aruandesse. Ta ütles, et koosolekul ei paistnud silma kuigi palju analüüsi. Miks ei ole IV kursusel olnud ridade juurdekasvu? Koolid ootavad meilt lõpetajaid-kommuniste ja kommunistlikke noori. Miks muidu tubli II kursuse ei suuda luua õiget suhtumist õpe-distsipliini? Miks koosolekul ei puudutatud sporditööd? Sm. Eringson tõstis esile osakonna sekretäri Anu Lapi tublit tööd osakonna komsomolielu juhtimisel.

Järgnes otsuseprojekti arutamine ja vastuvõtmine. Seejärel valiti uus osakonnabüroo koosseisus Anu Lapp, Helvi Koppel, Anne Kangur, Kalju Haan, Inga Fiverge, Riina Sihver ja Milvi Kreek.

See, et aruande- ja valimiskoosolek korraldatakse kevadel, annab uuele büroole võimaluse sügisel täie hooga töö kallale asuda.

M. VIRU

(vt. lk. 4)

Teeme kokkuvõtteid

Matemaatika-Loodusteaduskonnas töötav 9 õppejõudude-teenistujate ja 34 üliõpilaste ametiühingu rühma liikmete koguarvuga ligi 1000. Et ametiühingutöö oleks aga viidud iga üliõpilase ja töötajani, selleks on ametiühingu rühmaorganisatsioonid koostanud vastava tööplaani. Viimasel büroo koosolekul arutati ideelis-poliitilist kasvatus- ja teaduskonnas (aruandja sm. Allsalu massilise poliitilise töö komisjonist). Leiti, et kõige parem enesetäiendamise vorm on õppejõududel ja teenistujail siiski õhtuülikool, kuid filosoofiaosakonna kursustele, kus toimuvad eriseminarid, tuleks suunata seltsimehi osakonniti ja lähedaste spetsiaalsustega, mitte aga segi kõikidest osakondadest ja kateedritest nagu senini. Kuulajad oleksid tänuhilikud filosoofia ajaloo materjalide väljaandmise eest rotaprintil.

Suur rõhk on ametiühingulises töös pandud õppe- ja kasvatustöö paremustamisele ja kontrollimisele. Nii on õppe- ja teadusliku töö komisjoni (sm-d Mürk ja Aru) osavõtul koos kursusehooldejatega korraldatud kursustel nõupidamised. On lahendatud koos bürooga üliõpilaste koormuse, praktikumide, iseseisva töö ja õppekirjanduse ning õppeedukuse küsimusi.

Arstiteaduskonna moodunud aasta eeskujul kuulutas büroo ametiühingutöö uude vormina õppeaasta algul üliõpilastele välja sotsialistliku võistluse parima rühma

nimele. Juhendis tehti mitmeid muudatusi ja täiendusi lihtsustuse suunas ning juhend arutati läbi ametiühingu rühmaorganisatsioonide nõupidamisel. Nüüd on tulemused laekunud ja võib teha esialgseid kokkuvõtteid.

Esitatud andmete põhjal on paremini töötanud geograafia IV, bioloogia III ja IV, füüsika (vene osak.) III ja keemia I kursused. Kuigi sellise detailse juhendi järgi korraldatud võistlus on teaduskonnas uudne ja on raske ette näha, millisteks kujunevad lõplikud tulemused, näib see siiski olevat sobivaks vahendiks ametiühingubüroo ja rühmaorganisatsioonide vaheliste sidemete tugevdamisel. Teatud «pingerida», mis selle alusel kujuneb ka rühmas eneses, näitab selgesti, millised üliõpilased võtavad peale õppetöö aktiivselt osa ühiskondlikest üritustest ja kes seda ei tee. See aitab normaalselt jaotada ühiskondlikke kohustusi. Ühtlasi aitab pidurdada ka «liiga aktiivseid» üliõpilasi (ka neid leidub), kes näevad oma peamist ülesannet ainult väljaspool õppe- ja teadusliku tööd ja on unustanud põhilise — õppimise.

Viimasel ajal on palju räägitud ühiskondliku töö koormuse ühtlustamisest. Seega võiks selle probleemi lahendamisel senisest enam kasutada ka ametiühingu büroosse laekunud andmeid.

H. MIIDLA,
Matem.-Loodusteaduskonna
ametiühingubüroo esimees

Ruumidest ja sortimendist

Vaheaeg esimese loengu järel ülikooli peahoones. Auditooriumidest väljujatest seavad paljud sammud kõigest einelaua poole. Esimestena jõuavad sinna need, kes asusid lähemal. Ent ülemiselt korruselt tulijaid ootab ees pikk järjekord. Kui tuntu müüja kiirusele saadakse klaas kuumat kohvi kätte, juhtub mõnikord, et kõik kohad on kiini.

Sortimendi üksluisuse üle ei või siin kurta. Kuid ruumikitskuse üle küll. On arutatud, kuidas saaks kõrgvaloleva ruumi arvel einelauda laiendada. Aga kaugemale pole jõutud. Einelaua kõõgi väiksus ei võimalda suuremal hulgal anda ka sooja toitu. Pealegi — töötamine sellises tibatillukeses ruumis ja üli-

kuumas kõõgis on raske. Ruumis puudub ventilatsioon.

Vanemuise tn. 46 olevas einelauas on saia sortiment väike. Külalastad ostaksid meeleldi korpe, moskva saia, tartu saia, võisaia. Varem kui varustamine oli söökla nr. 2 käes, võidi pakkuda ka neid saia. Nüüd varustab einelauda leivakombinaat. Kaup tuuakse kohale hilja.

Ohiselamu puhvetid on suutnud enam-vähem üliõpilaste nõudmist toiduainete järele rahuldada. Raskesti tekib kauba muretsemisel see, et ühel päeval ostetakse vähem, teisel rohkem. Mõnevõrra võiks laiendada ka sortimenti, kui eelnevalt küsitlenda üliõpilasi.

O. VÖREND

Südamlikud õnnesoovid

URVE KIKKALE

ja

LEMBIT MAASKILE!

Eesti filoloogias osakonna II kursuse

Kohtumine isetegevuse „veteranidega“

Reedel ilmus peahoonesse kuulutus, et laupäeval on oodata TRU endiste isetegevuslaste kontserti. Endiste? Kas esinevad õige vanemate kursuste üliõpilased, kes viimati I kursusel sihukeste «lapse-tempeudega» tegelesid, või on tegelema meid viimastest? Nii või teisiti, laupäeva õhtul seadsid paljud üliõpilased ja õppejõud (viimaseid ei nähta paraku sageli klubiõhtutel!) oma sammu. Tähe tänavale poole.

* * *

Kohtumine toimus siiski isetegevuse veteranidega, kellel on ülikool juba seljataga. Üliõpilastega kohtuvad mitmed nendest noortest, kes tulid 15 aastat tagasi siia. Meenuvad sõjajärgsed aastad, varemisi Tartu... Ometi, kui palju indu ja hoogu oli nendes päevades, kui üliõpilased õppisid, taastasid linna ja palju, palju muu kõrval jätkus aega rahvatantsude, näitemängude ja laulude jaoks.

Praegu kuulatakse ülikooli klubis väikest harrast naist niisamuti hinge kinni hoides nagu 1945. aastal, mil E. Bochmann luges esmakordselt katkendit A. Puškini «Jevgeni Oneginist». Tolleaegsest Arstiteaduskonna üliõpilasest, väsimatust organisatsioonist ja isetegevuse hingest on saanud Tallinna Sanitaar-Epidemioloogiajaama desin-

fektsiooniosakonna juhataja. E. Bochmann oli ka üks entusiastidest, kes 16 aastat tagasi pani aluse ülikooli näiteringile.

Kuid näitering polnud esimene isetegevuskollektiiv. Juba 1945. aasta kevadel loodi ülikooli rahvatantsuring. Kindlasti on praeguse rahvakunstiansambli — ülemaalmsel noorsoo ja üliõpilaste festivali laureaadid — diplomis osa sellesama rahvatantsuringi tööst.

Ei maksa rääkida aga ainult ülikooliaegsest kunstiharrastusest. Paljud on ju jäänud truuks isetegevusele kogu eluajaks. Kui 1954. aastal esines «Estonia» kontserdisaalis koos Üliõpilasmeeeskoriga veel isetegevuslane Kalmer Tennosaar, siis tuntakse praegu teda ühe populaarsema lauljana kogu vabariigis. Sama südamlilikult kui aastaid tagasi kõlab ka nüüd aplaus, ükskõik kas Tennosaar lõpetab ungari rahvalaulu või «Lazarellat».

Puhtalt kõlab M. Voiteze koloratuurisopran. Oma viiulist pole lahkunud kunagine eesti filoloogias osakonna üliõpilane, praegune Eesti Riikliku Kirjastuse töötaja Eno Raud. Kunstilise isetegevuse olümpiaadidel lõikavad loobereid aasta aasta järel solistid O. Saks ja O. Prints.

Meeleolukas on «Harvleki» esinemine, sest solistideks on ju jälle H. Trass ja A. Vihalem.

Ja kui kontsert on lõppenud, on nii mõnigi publiku hulgast muutunud kindlaks isetegevuse austajaks.

U. SAARE

Istutasime esimesed pargipuud F. Tuglase sünnikohta

Looduskaitsepäeva tähistamine on meie vabariigis veel uudne, üliõpilases ulatuses aga ainulaadne traditsioon. Tänavu, 14. mail, tähistasime seda neljandat korda. Kõigi nelja aasta jooksul on Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering vastavasisuliste ürituste korraldamiseks omalt poolt jõudumööda kaasa aidanud. Meie ringi aktivistid — looduskaitse instruktorid — on käinud looduskaitsepäeva korraldamas väga paljudes vabariigi rajoonides. Tänavu piirdus meie tegevus peamiselt Tartu linna ja rajooniga, kaugemateks punktideks olid Kahkva, Restu ja Rõuge kool Võru rajoonis.

Uudse üritusena toimus käesoleval aastal looduskaitsepäeva tähistamine ka ringi peres — selleks oli F. Tuglase pargi rajamine kirjaniku sünnipaika ning lõkkeõhtu Ahjal.

Nimelt käisime 12. mail Ahjal,

et teha algust väikese Illimari pargi istutamistööga. Park rajatakse kohal, kus rahvakirjanik F. Tuglase romaani «Väike Illimar» kangelane tatsas oma «pleekaias» ja kus aia teerajad viisid teda vastu ohtudele ja üllatustele.

Looduskaitsejad istutasid rohtunud pleekaeda esimesed puukese. Tulevases pargis on kavas teha kõik nii, nagu see on tuntud romaani järgi. Oma osa saavad siin anda muidugi ka kohaliku kooli õpilased. Naaberkolhoosid lubasid puhastada pargi juurde kuuluvat järve.

Sihvakad kased ja pihlakad hakkavad juuri mulda ajama väikesel platsil, mille keskel kõrgub hall kivimürakas. Kivi asetati sinna F. Tuglase 75. sünnipäeval ja tähistab tema sünnikohta.

tul hüvasti jättis ning igas suunas Toomemäelt alla ruttas, tekkis neile järele vaadates tahes-tahtmata mõte: need on meie looduse tulevased head peremehed, tõelised valitsejad, nende ühtsuses peitub aga juba praegu suur jõud looduserüüstajate vastu.

Üliõpilased! Hoolitsege selle eest, et neil väikestel loodusekaitsjatel ei tuleks kunagi märkust teha üliõpi-

Uustulnukas matkal.

Rohelised Maskid

Holger Puki samanimeline lasteraamat on võitnud paljude laste südamed. Mõned noored loodussõbrad on aga võtnud nõuks ka ise selle raamatu kangelaste eeskujul toimida — võtta enese hoole alla kodulinna pargid ja haljasalad. Et seda mõnedes Tartu koolides tekkinud liikumist laiendada ja toetada, organiseeris Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering looduskaitsepäeval ülelinnalise Roheliste Maskide kokkutuleku.

Tartu 10. kooli kevadiselt deko-

reeritud saali kogunes üle poole-saja entusiastiloodussõbra kuuest Tartu koolist. Kokkutuleku päevakorras olid juba tegutsevate Roheliste Maskide sõnavõtted ning Tartu Üliõpilaste Looduskaitseringi teadusliku juhendaja sm. Eilanti pikem vestlus noorte loodusekaitsjate ülesannetest ning töövormidest.

Pärast ametlikku osa toimus sõprustamme istutamine «Vanemuise» parki. «Kasva, kasva, tammekene, niisama tugevaks nagu meie sõprus!» hüüdsid lastehäälde kooris.

Siis siirduti koos ekskursioonile Tartu looduskaitse objektidega tutvumiseks. Teel tegid noored loodusekaitsjad agaralt tähelepanekuid väärtuste kohta. Ekskursioon lõppes Toomemäel, kus õpiti ühiselt looduskaitseobjektide kirjeldamist.

Kui lõbusalt sagiv lasterühm õh-

lase vormimütsi kandjale! Te ei tea aimatagi, millal teie tegevust jälgib ergas silmapaar, sest Roheliste Maskidel pole mingit tunnusmärki, nad liiguvad kõikjal meie keskel ja jälgivad meid. Käite on jõudnud eksamisessioon, meie EPA kolleegidel aga juba praktikaaeg. Looduskaitseringi regulaarse tegevuse aeg hakkab lõppema. Plaanis on veel hoogtöö Toomeoru korras-tamiseks, ekskursioon Neerutisse ja Järveljale.

Suvel aga on ringi aktiivsematel liikmetel lahendada individuaalsed ülesanded. Praktika käigus kogume looduskaitsealast materjali, võimaluse korral seostame oma kursuse- ja diplomitööd loodusekaitsesega. Juuli lõpus aga kohtume kõik Tartus looduseuurijate päeval.

E.-R. ENNUSE
A. MARVET

Aga võib juhtuda ka nii...

L. HALLOPI joonistused

Teenitud vanaduspuhkusele

Ülikooli majandusosal töötajate naisansambel saatis Anni Tammini, ühe vanema ansambli liikme teenitud vanaduspuhkusele.

Ansambli liikmed soovisid Anni Tamminile head tervist ja puhkust ning andsid üle lilli ja kingituse.

*

Kolmapäeval koguneti aulasse, et saada pensionile peahoone valvur Ida Oun, kes on üle kümne aasta töötanud ülikoolis.

Sm. U. Saag rääkis I. Ouna kohusetruudusest, tema heast läbi-saamisest ülikooli töötajatega, üliõpilaste ja õppejõududega.

Pensionäridele sooviti head puhkust, anti üle lilli ja kingitusi.

M. REBANE

H. HELLAT

Õnnestunud debüüt

Näidendi valik ei ole kuigi õnnestunud. «Kuigi on sügis» on näidend suurtele lavadele. Meie klubi ülikitsal laval aga tekib paratamatult liigset sagimist, mis isegi segab näidendi jälgimist. Lavastajal on tulnud kulutada palju energiat misanstseneide lihtsustamisele ja sageli on ta seda teinud vägagi leidlikult. Kahju, et seda energiat ei saanud kasutada tänuväärselt!

Väga kõrget hinnangut väärib lavastaja, RT «Vanemuine» näitleja Ellen Lügeri töö. Näidend on debüütlavastuseks niihästi temale kui ka näiteringile. Mõne kuuga on loodud tore, ühtlane, innukalt mängiv ansambel — see tähendab kindlasti keerukat organisatsioonilist tööd, pingsaid otsinguid.

Eriti paistsid näidendis silma oma haarava mänguga kaks täiesti erinevat osatäitjat. Need olid Elmar Talviste Dzintarina ja Karin Uibo Ainana. Talvistel on suurepäraseid näitlejaeeldused. Osa-ga töötades võiks siiski mõelda värvide lisamisele kõrvalliinides — Dzintarile kui pojale ja vennale. Karin Uibo Aina — vaikiu, unistavate silmadega tütarlaps, kelle osa näidendis on tegelikult väga väike, mõjus oma peaaegu primitiivse lihtsusega, vahetu osasse süvenemisega. Näitlejal tuleks siiski teha tööd diktsiooni arendamiseks.

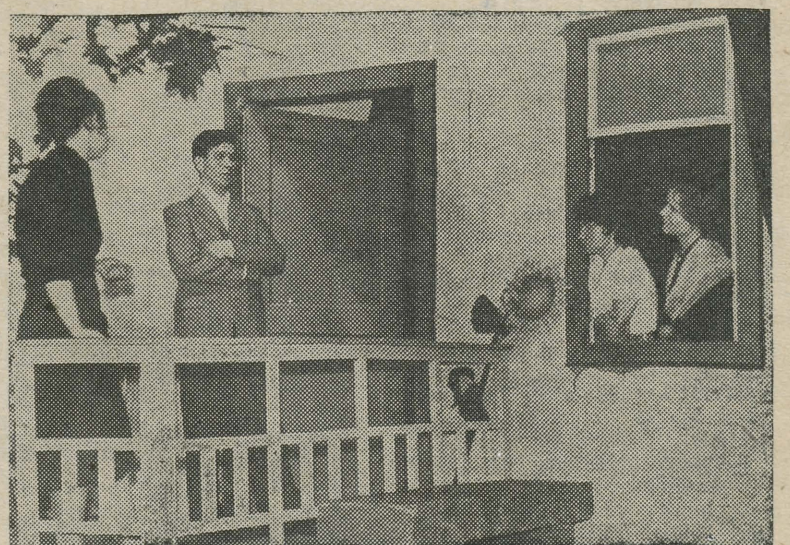
Merike Saluraid Elgana ja Ane Siitan Korneliana mängisid hoolikalt. Kuid siin on teatavaks ebaõnnestumiseks see mulje, mis

paratamatult tekib neid kahte kõr-vutades. Näidend eeldab siin ääretult erinevaid iseloomu, praegu aga on näitlejate vastandlikkus rajatud üksnes tekstile, leidmata toetust nende kujude erinevusest. Asja saaks ehk parandada, kui Ane Siitan annaks oma osa küünilisemalt, kui ta lüürika tunduks vaid ääretult pinnalise ja läbinähtava mas-kina. Siin aga tekis ka ilmne üle-pakkumise oht. Näitering võiks mõelda mõlema osa dubleerimisele,

et kumbki mängijaist saaks endale teise partneri.

Eeltoodu ei ole mõeldud kriitika noorte näitlejate endi arvel. Merike Saluraid on loonud väga meeldiva Elga kuju, ühtlasi siiralt tütarlapseliku ja ehtsa rannanaiseliku karmi, tõde nõudva ja mehise ellusuhtumisega. Ane Siitan Korneliana on väga usutav. Ette võib heita kohati avalduvat liigset teat-raalsust.

Väga õnnestunud osatäitmiste hulka peab veel kindlasti arvama Kalju Haani Gedimini. Võib soovitada hoolikamat tööd tekstis nii oltrasti esinevate enesekriiti-

Stseen näidendist.

A. TERASKI fotod

Kõik algas sõidust

ja sõit algas Tartust marsruudil Tartu—Võru—Riia—Kaunas koos vahepeatustega looduslikult kaunistes kohtades. Rahvast oli palju: rahvatantsijad, rahvapillid (mängijad muidugi ka!) ja segakoori rahvas — kokku kolm bussit.

Päike oli juba päris madalal, kui bussid Tähe tänava klubi eest liikuma hakkasid, jättes maha kurvad saatjad.

Koos hommikuga tervitasid meid juba Leedumaa kased ja üleni valged toomingad. Kaunase läheduses hakkas päikegi pilve tagant piiluma. Ja juba üllatas meid Kaunas oma lõpmatuna tunduva roheline ning õitsvate kastanite, kirs- ja õunapuudega.

On see kõik meie vastuvõtuks? Tundub, et siiski. Seda kinnitavad meie Meditsiinilise Instituudi juurde teed juhatavate kaunaslaste lahkunud näod ja sealse tudengid orkestri, lilled ja südamluke tervitussõnadega.

Tervitame neid omalt poolt lauluga.

Varsti ootavad meid juba Instituudi juurest tuttavad teejuhid, kes jäävad meile «kaitseingliteks» Kaunas viibimise viimase hetkeni. Meid tutvustatakse Kaunase ainulaadse 1500-kohalise kliinilise haigla. Tahtmatult meenus seal meie Toome kliinik ja kuidagi kurb hakkas...

Pühapäeva hommik oli täis päikest. Käisime IX fordis, kus okupatsioonialal oli fašistide koonduslaager. Siin mõrvati 60 tuhat eri rahvusest inimest.

Pärastlõunal toimus peasündmus ise, nimelt Kaunase üliõpilaste laulupäev, millest ka meil oli õnn külastajana osa võtta. Pidul algas rongkäiguga läbi linna. Peatuti rahvuse muuseumi juures, et panna pärg kommunaaride hauale. Väga üleva tunde jättis tornikelladega mängitud «Internatsionaal».

Siis laulupäevakontsert täiskillutud spordihallis, mis ometi mahutab tuhandeid pealtvaatajaid. Helisevad laulud vaheldusid ilusate ja temperamentsete leedu rahvatantsudega. Esinesid külalised Riist, Minskist ja muidugi laskime ka meie valla oma «Lauliku» ja «Tuljaku». Tervitused ja lilled. Peagi ehtis meie dirigenti juba Meditsiinilise Instituudi vormimüts, leedu rahvariide vöö ning sõprade käed pildusid teda õhku. Kogu publik aga skandeeris: «Elagu Eestil!»

Jah, leedulased oskavad külalisi vastu võtta. Igatüüpi meist jäi soe ja kodune tunne.

Kuulsime siin teiste rahvaste suust ka eesti laule, meie jäime neile selles osas küll võlgu. Piinlikkustunde- ga pidime ka tunnistama, et meie leedu ajaloo, kirjandusest ja kunstist märksa vähem teame, kui need meid omast.

Pärast kontserti kohtusime oma sõpradega peolauas.

Veel viimased käepigistused ja jälle veeresid bussirattad, seekord Tartu suunas.

Kõigi otsus oli ühine: Leedut ja tema suurepäraseid rahvaste ei unusta me iialgi. Aitäh neile kõige eest.

H. LIIN M. SAKS

IX fordis fašistide poolt mõrvatute mälestussamba nurgakivi juures.

liste repliikidega. Praegu on raske mõista, kas neid sunnib lausuma Gedimini lihtsameelsus või mingi nukker ironia iseenda arvel.

Näidendit lugedes ei kujutaks vist keegi Vilnist ja Valterit ette sellistena, nagu näeme neid laval Kullo Vende ja Paul-Erik Rummo esituses. Võib otseselt öelda, et osatähtjatel ei ole vajalikke eeldusi selliste kujude loomiseks, kui seda on mõelnud näidendi autor. Seda hinnatavam on lahendus, mille on leidnud lavastaja ja osatähtjad. Kullo Vende mängib väga huvitavalt ja näib olevat oma osa viimistlemisele kulutanud väga palju tööd. Paul-Erik Rummo on veel paar staatiliselt lahendatud stseeni (teine pilt), üldine mõju aga on hea. Me ei näe küll enam peaaegu sugugi seda Valterit, keda Dzintar nii kogu hingest vihkab, kuid on hoopis tähtsam, et me usume teda sellise olnud olevat.

Kõige tõsisemad pretensioonid on Eve Lääse mängule. Tundub, et näitlejal on küllalt eeldusi Dzintari tüüpilise naise mängimiseks, mis aga kahjuks ei õnnestu kuigivõrd. Me ei näe Ligita iseloomu, ei tea, kas pidada teda heaks või halvaks. Ligita kuju õige lahtimõtestamine aga on väga tähtis näidendi üldise tasakaalustamise seisukohalt.

Väga meisterlikku näitlejatööd nõuab kindlasti pereema Anna Ugalniece kuju loomine. Eriti raske on see ülesanne aga Olle Kurisile, kes on osa jaoks väga noor. Ent ta tuleb toime, pealegi hästi! Tema mängu jälgides aga siiski ei vabane mõttest, et näitlejal on varuks reserve ja oleks kahju, kui ta neid järgmistel etendustel ära

ei kasutaks. Kursile on kindlasti täiesti jõukohaseks ülesandeks lisada elutormides kogunud rangust ja teistselt näidata selgemini seda kogu näidendit läbivat usku Valterisse. See õieti teebki võimalikuks näidendi teise ja kolmanda vaatuse.

Kahjuks on näidendi dekoratsioon tehtud läbimõtlematult. Väike lava on äärmiselt koormatud, näitlejale jääb «eluruum» napiks, see muudab paratamatult nii mõnegi misanstseeni eluliselt põhjendamatuks. Et madal lava nagnunii ei luba rakendada elamu ülemist korrust, nagu seda eeldab autori tekst, langeb ära vajadus tuua lavale nii suurt fragmenti majast. Üks, millest nii palju käiakse, võiks väga hästi olla maja nurga taga, mis annaks ka ühtlasi suurema võimaluse akende kasutamiseks. Kui näidendis peab tingimata olema värv, ei tingi see veel terve lava piiramist taraga. Käesolevas lavastuses oleks vist küll väga raske veel niid hakata lavakujundust muutma, kuid edaspidi tuleks sellega seotud küsimusi hakata lah-

Paul-Erik Rummo (Valter) ja Ane Siitan näidendis «Kuigi on sügis».

dama tingimata samaaegselt näidendi õppimisega või isegi juba ettevalmistavate tööde käigus. Iga näitleja peab nägema lava kasvõi kujutluses juba esimesest proovist alates.

Kokku võttes on «Kuigi on sügis» huvitav, meeleolukas ja meeldiv etendus. Selline debüüt lubab oodata Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringilt edasisi häid tulemusi.

Üliõpilaste toitlus, nagu iga muu elanikerühma oma, peab vastama ratsionaalse toitluse põhinõuetele: 1) toit peab andma vajalikku energiat energiakulude katteks; 2) toit peab sisaldama vajalikkudes hulka- des kõiki tarvilikke toitaineid (valgud, rasvad, süsivesikud, vitamiinid ja mineraalained); 3) söögi- ajad peavad üksteisele järgnema kindlate sobivate vaheaegade järele ja 4) toit peab oma organoleptiliste omaduste poolest vastama harjumuslikele nõuetele.

Esimesele nõudele üliõpilaste toit enamasti vastabki, kuid mitte alati. Seda näitab kehakaalu kõikumine aasta vältel. Kuigi meil puuduvad täpsemad andmed, siis küsitluste ja vaatluste põhjal võib öelda, et enamiku üliõpilaste kehakaal on kõige suurem sügisel — õppeaasta algul. Õppeaasta vältel võib täheldada mõningat kehakaalu langust, eriti aga eksamisessiooni- de ajal. Mõned üliõpilased kaotavad eksamisessiooni ajal 4–5 kg kehakaalu. See kaalukadu ei olene toidu puudusest, vaid vähesest tähelepanust toitlusküsimustele ja oma üldisele tervisele seisundile. Sellest toitluse kvantitatiivsest puudusest saab kergesti üle, kui iga üliõpilane pidevalt jälgib oma kehakaalu, kaaludes end üks kord kuus, märkides kaaluandmed märkmikku.

Teine ratsionaalse toitluse nõue puudutab peamiselt toidu kvaliteetset külge. Peab ütlema, et sellele pööravad üliõpilased üldiselt vähem tähelepanu. Seda näitab see, et hommikusöök on paljudel üliõpilastel juhuslik, süüakse kiiruga seda, mis just käepärast on ja kes hommikul üldse ei söö, see võtab loengute vaheajal mingi saiaakese

HOIA OMA TERVIST!

Kuidas toituda kevadel

ja limonaadi — mõlemad kuuluvad rafineeritud toiduainete hulka ja ei anna organismile neid aineid, mida see kõige enam vajab (täis- väärtuslikud valgud, vitamiinid, mineraalained). Viimase aasta jook- sul on siin küll paranemistendentsi märgata — hakatakse üha enam tarvitama võileibu ja piima, ka vorsti, kuid värskete köögiviljade (sibulapealsed, redis, salat) osa- tähtsus on puhvetites müüdavates toiduainetes ikkagi väga väike, ka sööklä toidus esinevad vitamiinide poolest rikkad toiduained tagasi- hoidlikult. Paraku pole tänava tal- ve lõpul ja kevadel ülikooli söök- las suudetud teostada toitude vita- miniseerimist vitamiin C-ga.

Ülikooli sööklas peaks tähelepa- nu pöörama sellele, et rohkem kasutataks vitamiinirikkaid toiduaineid (kartul, kapsas, värsked köögivil- jad, sügisel marjad ja puuviljad) ja et kulinaarsel töötlemisel väldi- takse vitamiinide kadu (hapukapsa- vedeliku kasutamata jätmine, hapu- kapsa leotamine).

Oma toitlusaluse parandamise alal peavad üliõpilased ise rohkem initsiatiivi üles näitama. On ju võimalik korraldada ühisela- mutes valmistoidu kohaletoomist ja selle väljajagamist. Nii näiteks tuuakse Pälsoni tn. 14, uude ühis- elamusse lihakombinaadist heakva- liteedilist suppi I kursuse töötava- tele üliõpilastele, kuid selle jagami- sel ja tarvitamisel esineb palju ju- huslikkust. Pälsoni tn. 23 ühisela-

mus toovad mõned üliõpilased val- mistoitü lähedastest rahvaköögid ja on sealsete toitudega väga rahul. Miks ei võiks seda teha kõik üli- õpilased? Kui paljud meie üliõpi- lastest on näidanud üles kiiduväär- set aktiivsust ühiskondlikult kasu- likul töö, ühiskondlikus tegevuses, kas neil ei jätku siis aktiivsust ise- enda heaolu (käesoleval juhul toit- luse) parandamiseks.

Kolmas ratsionaalse toitluse põ- hiline nõue käib toitlusrežiimi ko-hta. Selles osas on üliõpilaste toitlu- ses kõige suuremalt puudusi. Na- gu selgus sm. V. Ratniku poolt korraldatud ankeedi andmetest 1960. a., ei söö ligi 70% üliõpilas- test hommikul üldse, vaid läheb tühja kõhuga õppetööle. Hommiku- eine, kui seda üldse süüakse, lan- geb juhuslikule ajale (kell 9, 10, 11 ja isegi kell 12). Samuti on lõuna- söök juhuslik, oleneb sellest, mis kellaajal õppetöö lõpeb. Ka on õhtusöögi aeg ja õhtusöök ise hulgald ning koosseisult paljudel üliõpilastel juhuslik. Toitlusefüsi- oloogiast aga teame, et toitlusrežiim- il on suur tähtsus, sest seede- tegevus toimub kõige paremini siis, kui söögijale on kujundatud tingitud refleksid.

Ei ole võimalik fikseerida kõigile üliõpilastele sobivat toidurežiimi, sest õppetöö ei alga ega lõpe kõi- gil ühel ja samal ajal. Neil, kellel õppetöö algab kell 8, peaks hommiku- söök olema kell 7.00–7.30, lõunasöök kella 14–15 paiku ja õhtusöök kella 20–21 paiku. Nii järgneksid söögiajad üksteisele ühtlaselt 6–kuni 7-tunniliste vahe- aegade järele.

Toitlusrežiimis tuleb ette näha ka üksikutele söögiaegadel sõddava toidu kalorsuse protsentuaalne vahe- kord. See võiks üliõpilaste töö iseloomu arvestades olla ligikaudu järgmine: hommikusöök — 25–30%, lõunasöök 45–50%, õhtusöök 20–25%. Sellega on tagatud orga- nismi häireteta varustamine vajali- ku toiduhulgaga.

Ratsionaalse toitluse neljanda põ- hinõude rahuldamine laheneb eel- miste nõuete rahuldamisega suurel määral iseenesest.

Kokku võttes võib ütelda: üliõpi- laste toitlus on paari viimase aasta vältel tunduvalt paranenud, kuid ei vasta mitmes osas ratsionaalse toitluse nõuetele. Üliõpilaste toit- lust on võimalik veelgi parandada, kui selle korraldamisele senisest rohkem tähelepanu pööraksid üli- õpilased ise, ülikooli söökla ja puhvetite töötajad, ametiühing, üli- kooli majandusosakond.

M. KASK, M. UIBO

Kas teate, et...

...inimese juuksekarva eluiga on 2–4 aastat; juuksekarv kas- vab ööpäevas kuni 0,4 mm. Kõi- ge kiiremini kasvavad juuksed 16–24 aasta vanustel inimestel. Normaalselt langeb iga päev välja 40–60 juuksekarva, mille asemele kasvavad uued. Inimese juuksekarv on väga vastupidav, üks juuksekarv hoiab üal kuni 120 grammi raskust.

...tüllist kardinaid neelavad 18–22% valgusest, tihedast tüll- list isegi kuni 40%. Kerge tol- mukorraga kaetud aknaklaas peab kinni 30%, must aknaklaas kuni 70% valguskiirtest.

...iga sissehingamisega soo- ritab inimene teatud hulga tööd. Kui seda oleks võimalik kasuta- da, siis võiks ühe öö jooksul sissehingamiseks kulunud energe- giaga tõsta 500-kilogrammilt raskust teise korruse kõrgusele.

Häbi on, aga vaikida ei tohi

Ühiselamu on meie teine kodu — see lau- se ütleb palju. Sama- aegselt esitab ta suu- red nõudmised (kui üldse võib rääkida suurtest nõudmistest kõige elementaarse- ma käitumiskultuuri juures) igale selle suure pere üksikliik- mele. Kahjuks pole aga kooselureeglite jämedad rikkumised mõnedes ühiselamutes kuigi harvad nähtu- sed.

Alates käesolevast õppeaastast on TRÜ ühiselamus nr. 1 («Tiigis») tööle asunud grupp isetegevuslikke tsensoreid. On põh- just arvata, et tege- mist on oma ühisela- mu noorimate üliõpi- lastega, seepärast meie tsensorid võib- olla ei tea, et nende tegevus kannab täiesti kriminaalselt iseloomu. Laskem kõnelda fakti- del.

Möödunud sügisel nägi ühiselamu töö- taja üle tunni aja vaeva, et käekirja või mõne muu tunnuse järgi kindlaks teha saabunud kirjade ad- ressaate — «tsenso- rid» olid järele jätnud hunniku tühje üm- brikke segamini lahtis- te kirjalettedega.

Õppetöö vaheaega- del on avatud kõik kirjad, ja suur osa neist, mis hiljem ad- ressaatide kätte satu- vad, on varustatud la- baste kommentaari- dega.

Kuigi harvad pole kirjadelaual teada- anded, milles palutak- se tagastada kasvõi avatult ja ümbrikuta nii- ja niisugune kiri. Tunnen isiklikult

viit inimest, kellel on jäljetult kaduma jäi- nud rohkem kui üks kiri.

Siin pole tegemist enam filatelistidega, kuigi ka nende tege- vus on liiga vägiväl- se iseloomuga. Lisa- gem neile näidetele veel teadaanded, mil- les mõne raamatü- või majapidamisriista tundmatu «laenu- taja» lubatakse eseme mitte- tagastamise korral maha lüüa vms. — kommentaariid on üle- liigsed. Sellistel nä- h- tustel ei tohi olla ko-hta meie ühiskonnas. Ammugi ei mahu nad sinise mütsi alla.

E. TOOM,

Tiigi tn. ühiselamu nõukogu liige

TRÜ SPORDIPÄEV

Möödunud nädalavahetusel oli ülikooli spordielus üks oodatud sündmus — igakevadine spordipäev.

Hoolimata sellest, et kevadel on üliõpilastel kõige kiirem aeg, on saanud traditsiooniks spordipäeva korraldamine just kevadel, et demonstreerida oma aastaringset tööd.

Sel kevadel polnud kõige suuremaks valulapseks spordipäeva läbiviimisel mitte aeg, vaid ilm. Laupäevane sompus taevast ei ennustanud midagi head, kuigi Tallinna ilmaaam lubas pühapäevaks kuiva ilma.

Kell 16 sammus pidulik rongkäik marsihelide saatel staadioni värvast välle. Kõige ees rongkäigu juht — üks ülikooli spordielu hingi — õppejõud B. Matvei. Järgnes lippurite brigaad. Suure lipu kandmine oli usaldatud kehakultuuriosakonna III kursuse üliõpilasele Leo Kreininile. Ülikooli lippe kandsid Anti Levandi ja Anatoli Kreinin, kollektiivilippu aga vabariigi parim noorsuusataja, kehakultuuriosakonna I kursuse üliõpilane Hain Kinks. Lippureile järgnes ligi 800-liikmeline rong-

Seekord võisteldi viimse mehe söidus, kus igal ringil viimaseks jäänud võistleja on sunnitud edasisest võistlusest loobuma. Startis 16 võistlejat. Esimene ring oli nn. neutraalne ring ja alles siis algas võistlus. Ringi järel sõideti rajal, igale uuele ringile läks üks võistleja vähem. Lõpuks jäi rajale kolm paremat, nende hulgas ka võistleja, kes juba algul kandis punast «liidrisarki». Tema tuligi võitjaks. See oli Arstiteaduskonna I kursuse üliõpilane Jaan Öpik. Nüüd toodi staadionile 5 m kõrgune kang. Sellel esinesid huvitavate harjutustega üliõpilased — kehakultuuriosakonna IV kursuse noormehed Andres Lutsar ja Andres Truupõld. Nende poolt esitatud akrobaatilised paarisharjutused, samuti üksikisemised said sooja vastuvõtu osaliseks.

Akrobaatilisi hüppeid demonstreerisid üliõpilane Tiit Haviko ja meie kodulinna ainuke meistersportlane akrobaatikas Jelena Kuzmina.

Spordipäeva ühe osana toimusid kergejõustikuvõistlused, millest võtsid osa ülikooli selle ala paremad ja nende kõrval ka mitmed Tartu nimekamad kergejõustiklased.

Teivashüppes olid parimaks Arstiteaduskonna II k. üliõpilane Eldur Annus ja vabariigi noorterekordi omanik Ulo Iter 3,80 m. Ulo Iteril jäi vähe puudu 3 m 90 sm ületamisest, mis oleks tähendanud uut vabariigi noorterekordit.

Odaviske võitis õppejõud Heino Tiik 65,80 m., üliõpilase Toomas Merila tulemuseks jäi 61,31 m. Virve Põldsam viskas 48,24 m.

Nii mehed kui ka naised võistlesid 200 m jooksus. Naistest oli võidukas II kursuse keemik Kai Kabin ajaga 27,2 sek., meestest võitis sama ala ülikooli rekordiomanik Enno Akkel, kelle tagajärg oli 22,7 sek. Tublisti näib olevat talve jooksul arenenud tulevane spordiarst, II kursuse üliõpilane Teet Lainevee, kes tuli teiseks ajaga 22,9 sek.

Meeste 110 m tõkkejooksus oli parim I kursuse matemaatik Kalju Jurkatamm ajaga 15,8 sek.

Huvitav oli võistlus 5×1000 m teatejooksus, kus startis kaks meeskonda — KKO ja kombineeritud meeskond. EPA võistleja Kolsar oli napilt parem kehakultuurilastest J. Kõverikust. Iga vahetusega suured kombineeritud meeskond oma edu ja kui rajale asus neljandas vahetuses jooksnud B. Ommuk, siis oli vahe kasvanud ligi 50 meetrile. Tubli jooksuga suutis

B. Ommuk viia juhtima kehakultuurilast ja nende ankrumees, suusatajana tuntud Laur Lukin lõpetaski jooksu esimesena pealtvaatajate kiiduavalduste saatel.

Muusika saatel alustasid oma esinemist 150 kirsspunases võimlemisdressis tütarlast. Nende poolt esitatav Eesti NSV 1962. a. võimlemispidustuste naistevõimlemise kava meeldis kõigile. Kava oli koostatud maitsekalt, samuti õnnestus igati selle esitamine.

Järgneva esineja juures kõitis kohe ta viisakus. Oma esinemist alustas ta viisaka kummardusega publiku poole. See oli ülikooli ratsabaasi uhkus, hobune «Epiloog», kes Ago Linnuse meisterliku juhtimise all sooritas mitmesuguseid koolisõidu harjutusi. Eriti meeldivad olid jalavahetushüpped, mida hobune sooritas vastavalt muusika rütmile nelja, kolme ja ühe sammuga, lõpuks aga igal sammul. Publik polnud tubli esineja kiiduavaldustega kitsi ja «Epiloog» vastas omalt poolt kõigiti kombeka kummardusega.

Ja siis spordipäeva kõige oodatud ettekanne — massvõimlemine. Staadionil oli korraga 500 esinejat — noormehed valgetes ja tütarlapsed sinistes dressides. Massvõimlemise kava oli koostatud üliõpilaste poolt. Selle autoriks olid kehakultuuriosakonna IV kursuse üliõpilased Anu Kiviste, Andres Truupõld ja Andres Lutsar. Esinemist juhatas Anu Kiviste. Kava oli lihtne, kuid suure osavõtjate arvu tõttu mõjus emotsionaalselt. Kahjuks rikkusid toredat esinemist mõned meesvõimlejad, kes olid pidanud paljaks näha vaeval kavaliku omandamisega.

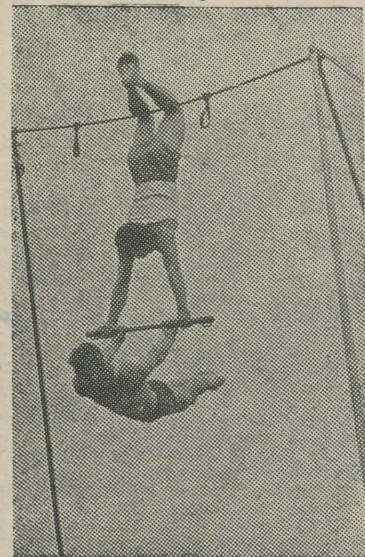
Teaduskondadevaheline kõievedu pidi näitama, millises teaduskonnas õpivad kõige tugevamad noormehed. Ei tea, kas vähesest huvist asja vastu või kartusest kaotuse ees, kuid kahjuks jäid noormehed kõieveovõistlustele ilmumata. Seda suurema hüviga ootame kõievedu järgmisel spordipäeval. Oli tore spordipäev. Seal oli palju rõõmustavat, mis näitab, et kehakultuurialane töö ülikoolis samub pidevalt tõusuteed. Ja selle üle võime olla uhked.

TRÜ rektor sm. Klement: «Jõudsin sm. Kuduga niisugusele järeldusele, et meie ülikooli spordis on massilisust ja on meisterlikkust, kuid pole massilist meisterlikkust.»

TRÜ õppeprorektor sm. Mikkel-saar: «Meeste osatähtsusega massvõimlemises ei saa rahule jääda: 5–6 loodrit rikkusid kogu pildi.»

Üliõpilastele meeldis spordipäeva kavast kõige rohkem puššpall, õhuakrobaatika ja A. Linnuse vigursõit hobusel «Epiloog».

Kuigi kõigil üliõpilastel on praegu aega napilt, polnud kellelgi kahju toredast ja huvitavast päevast.

Akrobaadid on peaaegu kosmoses.

käik. Peaaegu üks kolmandik meie rohkearvulisest üliõpilasperest sammus tuules lehivate lippude all. Vaheldumisi valged, sinised, punased spordidressid.

Spordipäeva avas TRÜ õppeprorektor sm. E. Mikkel-saar. Oma sõnavõtu loetles ta meie kehakultuurilaste ja sportlaste saavutusi ning soovis edu spordipäeva õnnestumiseks.

Algasid esinemised. Staadionimurule jooksis 60 tütarlast. Nad esitasid Linda Stambergi koostatud kava rõngastega.

Pühapäeval võistlesid ülikooli staadionil esmakordselt jalgratturid. Jalgrattaspordi tegeldakse ülikoolis alles vähe aega, aga juba on see raske spordiala leidnud endale mitmeid tõsiseid sõpru.

FOLJETON

MINA JA

Kena kevade vaatas aknast sisse. Kogu tuba sai otsekui uue ilme ja selles kevadepildis tõusis eriti reljeefselt esile kaunis paks tolmu-kord riulitel olevail õpikuil ning kaustikutel.

Mõlgutasin parajasti kurbi mõtteid sessioonist, spordipäeva vabaharjutustest ja muust, kui tupp tormasid selle teised elanikud. Nead olid juba jõudnud loenguil ära käia. Imelik küll!

Kõigepealt sõimaisid mind kõige häbematumal kombel laiskvoorstiks ning popitegiaks, kelle peale hale vaadatagi ja hakkasid siis arutama, milliseid vigu keegi kontrolltöös oli teinud.

«Theodor,» hõikas siis keegi mind. «Täna on staadionil spordipäeva proov. Tule ka. Aga, noh, sina ei saa ju voodist üles.»

Imelik, miks nad küll selle minu magamise kallal ühtelugu näriavad. Magan ju ainult 12 tundi päevas ja ometi on uni terveise alus — seda olen ma ise ajalehest lugenud. Ja oma terveise eest tuleb ju hoolitseda!

Sooja vatiteki all on mulle ennegi geniaalseid mõtteid pähe tulnud. Nii ka seekord. Ma lausa tundsin, kuidas haigus organismi tungis. Pea ja süda hakkasid valutama, kurk kipitama, luud-kondid tulid välja ajama, pluss tuhat muud viga. Pugesin oiates teki alt välja, oiates ajasin rõivad selga ja läksin otseselt Vanemuise tänavasse. Sõbrad saatsid mu iroviades teele, sest et nad minu haiguse tõelist põhjust teadsid.

Arsti ooteruumis oli kaunis vähe rahvast ja nii pääsesin kohe ette.

Laduisingi siis kõik välja, mis ma haigustest üldse teadsin. Arvatavasti oleks sellest piisanud, et terve kursus kuuks ajaks haiglasse saata. Keskealine naisterahvas, kellele ma seda kõike rääkisin, näis mind

tähelepanzlikult kuulavat. Kui ma aga pilgud veidikeks kõvale pöörasin, sinna, kus noor õde tudengeid vaksineeris, nägin, et too on lämbumas naerust. Mida siin õige naerda! Tundsin siiski, et minu mäng on mängitud. Kirjutati retsept ja vabadest päevadest polnud juttugi. Oeldi, et loengutel käimine mõjuvat tervisele eriti

KEHAKULTUUR

hästi. Apteeki ma ei läinudki, sest ma ei armasta, kui minu üle naeratakse (retseptile oli kirjutatud — aqua destillata 100,0).

Ajasin siis pealegi dressi selga ja läksin sporti tegema, sest «terves kehas terve vaim». Kes seda öelnud on, seda ma ei tea. Võib-olla Diocletianus; sest kõik selle, mida ma ei tea, ajan tolle keisri-kese süüks. Rooma ajalugu aga pole mulle vist saatuse poolt antud kunagi selgeks saada.

Et ma oma spordirietuses nii-võrd naeruväärne välja näen, seda sain alles täna tunda. See polnud aga veel midagi. Kui ma oma võimlemisõpetajat staadionil nägin, sain kõigepealt puudumiste pärast kõvasti noomida. Siis paigutati mind kusagile tahapoole. Vehktsin küll hoolega käte ning jalgadega, eriti siis, kui õpetaja Matvei mind näha võis. Mõne harjutuse tegin enda arvates kaunis õigesti (kuigi paari takti võrra hilinesin), kuid lõppude lõpuks öeldi mulle, et võin ära koju minna. Spordipäeval kat-sutavat ilma minutagi toime tulla.

Kui ma esmaspäeval arvestuse järele läksin, ütles võimlemisõpetaja, et tema käiks minu asemel kehalise kasvatus kateedrist kaugele minna, igatahes matrikliga küll sinna ei tuleks. Enne minu äratulekut lisas veel, et varsti avanevat mul võimalus sporditeemalisteks vestlusteks — seekord deka-naadis.

T. VIILUP

PUŠŠPALL

Puššpall on vana meremeeste mäng. Võistkonna suurus on 10–15 inimest. Värv on suurem jalgpalli omast. Mäng toimub kahe poole vahel. Mängijad jaotuvad kaitse- ja ründemängijateks. Kaitsemängijad tohivad mängida ainult oma väljakupoolel, ründajad ainult vastase poolel.

Rünnakule minnes annavad

üle otsajoone, alustatakse mängu keskväljakult. Mängus ei ole sulu-seisu ega nurgalööki. Pealtvaatajad elavad sellele huvitavale ja esmakordsele võistlusele elavalt kaasa. Mängisid ülikooli korv- ja võrkpallurid. Juba esimese poolaja alguses sobis korvpallurite mäng ja nad võitsid esimese poolaja tulemusega 3:2.

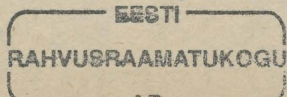
Ei ole kerge ka suurt palli kätte saada.

kaitsemängijad keskjoone juures palli oma ründemängijatele.

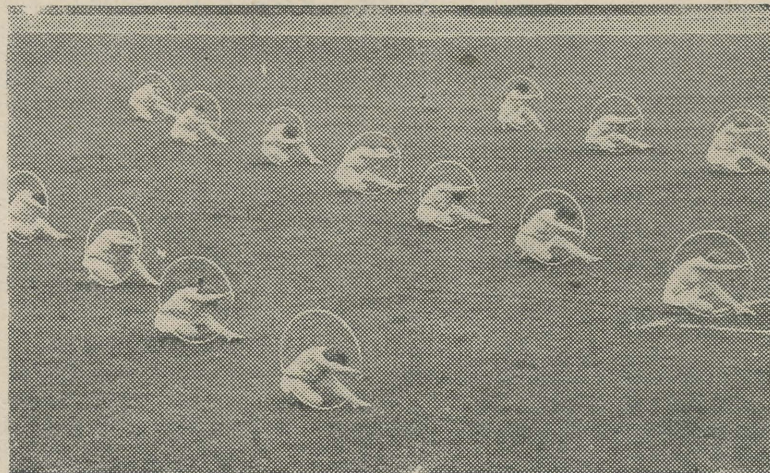
Puššpall on mitu korda suurem harilikust korv- või jalgpallist. Palli võib vastase värvasse toimetada igal viisil. Palli kandja ei tohi tormata vastase otsa. Kaitsejана ei tohi pallikandjat haarata kahe käega. Pärast palli minekut

Teisel poolajal vahetati mõlemates meeskondades kaitse- ja ründemängijad: need, kes enne olid kaitse, läksid rünnakule ja vastupidi. Teisel poolajal saavutasid korvpallurid veel 2 väravat võrkpallurite ühe vastu ja võitsid kogu mängu tulemusega 5:3.

M. ORMISSON

AR

Märjal rajal

Veepind basseinis seisab vaikne ja sile. Võistkonnad on avadefileel. «Valvell!» Pidulikult kõlab peakohtuniku sm. Nõvandi hää: «Открываю VI дружескую встречу между командами физкультурного Института Каунаса и сборного Тартуского Государственного Университета...»

Ja peagi lööb rahulik veepind lainetama: 12 tugevamat kummastki kollektiivist asusid selgitama, kellele jääb võit seekord. Seniste sõpruskohtumiste (ja need on meil muutunud toredaks traditsiooniks) seis on 3:2 meie kasuks.

Esimene ala — 50 m vabalt naistele. Tubli Inge Pruks toob esimese võidu.

Vara rõõmustada. Leedulased teevad selle meeste alal kohe tasa. Ja nii see kujunebki: kui stardis on meie tüdrukud, ei ole leedulannad palju kaasa rääkida, kui aga järg on poiste käes, hakkab punktide seis kiiresti-kiiresti külaliste kasuks kalduma.

Kära muutub suureks. Kumbki võistkond ergutab oma võistlejaid. Väike ruum lausa rökab. Väike ruum... jaa, siin ongi jälle see kole vana ja ometi pakiline probleem: meil ei ole korralikke treeningu- ja ammugi võistlustingimusi! Eriti kurioosseks osutus lugu esimesel võistluspäeval, kui samal ajal töötas saun. Rääkimata sellest, et võistlejatel polnud pesemisvõimalusi, oli basseini ruumi õhk väsitavalt palav, aurne ja isegi vingune. Sellest aga tuleks teha juba

teine ja pikem jutt. Võistlused jätkuvad. Võistlejatepingil käib juba elav jutt: «Kuidas su nimi on?»

«Brigitta, sõpradele lihtsalt Git-ta,» lisatakse paljutähendava vaatega silmanurgast.

«... küll on teil ikka rasked ja keerulised nimed,» kuulduv vastakult, kus nähakse hirmsat vaevali ja Reinu nimelega.

Age pearaputus ja vestluskaaslane püüab omakorda veerida:

«... Urbosjavičius, Babavičius...»

Tublidena näitavad ennast meie Tiid — Tiiu Raud ja Tiiu Lambing.

«Kaunist traditsiooni» meeste aladel rikub Mihkel Virkus, kes näpsab külalistelt esikoha — 50 m selili 34,2 sekundiga. Ka Ago Tani on tubli (50 m liblikat 34,0 sek.).

Esimene päev ongi võidetud: 20198:19531 meie kasuks.

Teisel päeval läheb võistlus eriti pingeliseks. Tüdrukud ei loovuta ikkagi ühtki esikoha. Noormeesel on raskem. Adamson ja Nurmekivi tulevad otse 1000 m jooksult, ja külalised on tõesti väga tugevad. Asja otsustavad teateujumised.

Ja nii lõpebki võistlus 30639:29782 meie kasuks.

Pühapäeva õhtul on bankett. Diplomid, kokkuvõtted, kingitused... ja küllakutsed sõprade juurde sügiseks. Aeg läheb ruttu, liiga ruttu.

Sõprusring öisel Tartu tänaval ja külalised istuvad bussi. Kell on kolm.

Ujumisvõistluste tagajärjed kujunesid järgmisteks.

Naiste 50 m distantsil tuli vabaltujumises esimesele kohale I. PRUKS (TRÜ) ajaga 34,5, rinnuli- ja liblikujumises oli parim T. RAUD (TRÜ) ajaga vastavalt 43,0 ja 41,0. Seliliujumises sal esikoha T. LAMBING (TRÜ) — 40,0.

Meeste 50 m distantsil olid tulemused järgmised: vabaltujumises tuli esimeseks Z. URBOSJAVIČIUS (LRKI) 29,1, rinnuliujumises P. BUGVILAS (LRKI) — 35,9, liblikujumises A. BABAVIČIUS (LRKI) — 33,1 ja seliliujumises M. VIRKUS (TRÜ) — 34,2.

Naiste 100 m distantsil kuulusid kõik esikohad TRÜ ujujatele: vabaltujumises I. PRUKS — 1.18,4, rinnuliujumises T. RAUD — 1.32,0 ja seliliujumises T. LAMBING — 1.26,6.

Meeste 100 m vabaltujumises tuli esikohale A. BABAVIČIUS (LRKI) — 1.05,4 ja 100 m rinnuliujumises P. BUGVILAS (LRKI) — 1.18,6.

Naiste teateujumises tuli ülekaalukalt esimeseks TRÜ, meestest veelgi ülekaalukamalt LRKI. Viimane start anti 4×100 m vabaltujumiseks segavõistkondadele, mille võitis TRÜ võistkond.

Sõpruskohtumise võitjaks tuli juba 3. korda järjest Tartu Riiklik Ülikool.

A. TINGAS

TEADAANDED

TRÜ KINOLEKTOORIUM
Täna kell 19
loeng «Kuidas valmib film»
Lektor Eesti NSV rahvakunstnik Epp Kaidu.
Film «Tähed kohtuvad Moskvast».

TRÜ Teaduslik Raamatukogu teatab, et lugejate parema teenindamise eesmärgil hakkas tööle konsultant, kes abistab kataloogide kasutamisel ja annab nii bibliograafilisi kui ka raamatukogu töö kohta käivaid teateid.

Konsultant töötab esmaspäevast reedeni kella 13–20, laupäeval kella 10–16.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemanni nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 4853, MB-04509.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 19 (485)

Reedel, 26. mail 1961

XIV aastakäik

Vajame tublimaid

23. mail toimus TRÜ partei- büroo ja ametiühingukomitee lahtine laiendatud koosolek, kus arutati pedagoogide ettevalmistamist TRÜ-s. Küsimust uuriti vastava komisjoni poolt pike- ma aja jooksul. Tulemused esitas õppeprorektor E.-L. Mikkel- saar oma ettekandes, mille all- pool avaldame lühendatult.

Võib öelda, et TRÜ lõpetajad tulevad oma tööga valdavas enami- kus toime. Silmatorkavalt negatiiv- se iseloomustusega lõpetanuid on uuritud 100 inimese hulgas siiski 10 inimest, mis moodustab küll vähemuse, 10%, kuid paneb mõt- lema. Vestlustel kohalike haridus- osakondade juhatajate, inspekto- rite ja koolidirektoritega märgiti ülikooli lõpetanute head teoreeti- list erialast ettevalmistust, mis vii- tab sellele, et aine tundmise osas ülikooli lõpetanute kohta preten- sioone ei esitata.

Samuti selgus kohtadel, et üli- kooli üritus lisaspetsiaalsuste õpe- tamise alal on täiel määral koos- kõlas tegeliku koolitöö tingimuste ja vajadustega. Otse tungiv vaja- dus nende järele on internaatkoo- lide õpetajail ja kasvatajail. Posi- tiivsena võib märkida ka seda, et ülikooli lõpetanute paistavad klassivälises ja ühiskondlikus töös silma eriti need, kes olid ühiskond- liku töö aktivistid ka üliõpilastena, need, kes kuulusid mitmesugus- tesse ringidesse või võtsid aktiiv- selt osa ühiskondlike organisat- sioonide tegevusest.

Siit järeldus: mida positiivset anname ülikoolis, see jääb positiiv- seks teguriks ka hiljem töökohta- del.

Komisjoni poolt kogutud mater- jaliel kõnelevad selget keelt ka reast olulistest puudujääkidest meie lõpetanute töös, selle üle tuleb sügavalt järele mõelda ning teha tõsised järeldused.

Real ülikooli lõpetanuil esinevad kas suuremad või väiksemad rasku- sed aine metoodika tundmises ja selle valdamises, eriti aga aine me- toodika osas V–VIII klassides. Siit on reas haridusosakondades tekkinud mulje, nagu oleksid Tal- linna Pedagoogilise Instituudi lõ- petajad TRÜ lõpetajatest tugeva- mad, tundes just selle ast- me metoodilisi võtteid. Vähe tuntavat õppetundide mitmekesis- tamise võtteid. Tegelikult esineb see puudujääk, nagu lähemal tutvumi- sel selgus, ainete alal, milles üli- koolis ettevalmistust pole saadud, kuid mida konkreetsetes koolitöö tingimustes on tulnud õpetada. Rakvere rajooni haridusosakond märkis oma informatsioonis Eesti NSV Haridusministeeriumile me- toodika-alaste puudujääkide kohta järgmist: «Metoodilised puudujää- gid noorte õpetajate töös esinevad enamasti selles, et aine esitamisel ei osata rõhutada ega välja tuua põhilist, olulist; ainet esitatakse laialivalguvalt, ei osata korralda olulist; väga vähe kasutatakse õppevahendeid, tunnid kujunevad liiga teoreetilisteks, ei osata raske- maid küsimusi lihtsalt ja õpilas- tele arusaadavalt selgitada. Tun- dide ettevalmistamisse suhtutakse kergekäeliselt.»

Komisjon peab konstateerima, et ülikooli lõpetanud pedagoogid ei oska valmistada näitlikke õppeva- hendeid ja suunata ka õpilasi sel- lele tööle. Siit kasvab vajadus üli- kooli õppetöökoja järele.

Rea ülikooli lõpetanute osas konstateeritakse kohusetundetust ja väikest vastutustunnet oma iga- päevases töös. See näitab, et meie oleme olnud üliõpilaste vastu vähenõudlikud.

Ülikooli lõpetanutele heidetakse ette, et neil jääb puudu ainerin- gide juhtimise oskusest, et neile ei anta oskusi kodukoha materja-

lide kasutamiseks mitmesugustes aineringides, et noored õpetajad ei ole suutelised juhendama Punase Risti ringe, õpetama näidendeid, or- ganiseerima seltskondlikke ja lii- kumismänge, õpetama rahvatantse.

Kehakultuuri alal lõpetanuile te- hakse etteheiteid, et viimased on ülikoolis harjunud suurepäraste treeninguruumidega, mida koolides tavaliselt ei ole; lõpetajad muutu- vad seetõttu skeptikuteks. Ka sel- lest on meil tarvis teatud järeldu- sed teha.

Analoogiline nähtus esineb ka muudel erialadel ettevalmistatavate pedagoogide osas. Üliõpilased saa- vad oma pedagoogilise praktika linnakoolides ja ei oska –kohaneda rajoonikoolide tingimustes.

Siit tuleneb vajadus üliõpilastele selgitada, et suurem osa lõpetanuist suunatakse tööle maakooli- desse.

Iga õpetaja peab olema ka lek- tor, kuid meie lõpetanute oskused on selles osas üsna väikesed. On vaja korraldada tulevastele õpe- tajatele retoorika lühikursus, orga- niseerida kõnevõistlusi.

Kontrollimise tulemusel selgus, et need lõpetanud, kes ei olnud üli- koolis aktiivsed, on jäänudki pas- siivseteks, neil on raskusi pionee- ri- ja komsomoliorganisatsiooni abistamisega, ideoloogilise ja poliitilise tööga.

Siit järeldub, et teaduslik-teoreetilisest, õppe-metoodilisest ja kasva- tustöös peab tõusma tulipunkti üli- õpilaste ideoloogilise küpsuse arendamine, selle küpsuse sisuline, mit- te aga formaalne hindamine üle- minekul kursuselt kursusele.

PEDAGOOGILINE ETTEVAL- MISTAMINE TRÜ-s

Viimastel aastatel on eriti Ajaloo- Keeleteaduskonnas, Matemaatika- Loodusteaduskonnas ja kehakultuuri- osakonnas tehtud suur samm õppetöö pedagoogiseerimise alal. On pikendatud pedagoogilise praktika kestvust ja tõstetud selle osatäht- suse. Oppeplaane on korrigeeritud selliselt, et paremini rahuldada va- bariigi kasvavaid nõudeid keskkoo- liõpetajate järele. Pideva tähele- panu all on olnud ka üksikute eri- alade õpetamise metoodika.

Lisaspetsiaalsuste õpetamine on põhiliselt ellu viidud. Suuremat tä- helepanu on pühendatud üliõpilas- te ettevalmistamisele klassivälise ja ühiskondliku töö osas (eriti komsomoli- ja pioneeritöö alal).

On tugevdatud sidemeid haridus- ministeeriumi, haridusosakondade ja koolidega, eesmärgiga tõsta pe- dagoogilise ettevalmistuse taset ülikoolis. Kuid on ka puudusi.

Esimeseks oluliseks kitsaskohaks on asjaolu, et nii Ajaloo-Keeletea- duskonnas, Matemaatika-Loodus- teaduskonnas kui ka kehakultuuri- osakonnas ei ole veel täiesti sel- gelt piiritletud suhe, proportsioon

pedagooge!

teaduslik-praktilise ja pedagoogilise suuna vahel üliõpilaste ettevalmis- tamisel. Spetsialiseerumine ühele või teisele erialale algab kolmandast kursusest, mis on muidugi täiesti normaalne teaduslik-praktilise suu- na seisukohalt lähtudes, kuid mitte- küllaldane pedagoogide ettevalmis- tuse seisukohalt. Rida üliõpilasi astub mainitud teaduskonda mit- te selleks, et saada pedagoogiks, kuid kehtivate spetsiaalsuste koha- selt antakse ka neile õpetajakutse, vaatamata sellele, et neil pole ei kutsumust, eeldusi ega ka soovi saada pedagoogideks. Kuivõrd riik- lik plaan aga üliõpilaste-lõpetajate suunamisel näeb ette peaaegu kõi- gi lõpetajate siirdumist haridus- ministeeriumi süsteemi pedagoogi- dena, siis plaani täitmisel oleme olnud sunnitud suunama pedagoogi- sele tööle ka neid, kellel pole selleks kutsumust ja ainult selle tõttu, et kehtivad spetsiaalsused annavad neile ka õpetajakutse.

Niisugusele praktikale tuleks teha otsustavalt lõpp ja luua pedagoogi- lise ettevalmistuse harud kõigis osakondades juba alates esimesest kursusest, s. o. seostada ülikooli vas- tuvõtt kutsumusega pedagoogi- tööks.

Niisiis, üheks esimeseks ja oluli- semaks ülesandeks on õige pro- portsiooni loomine teaduslik-prak- tilise ja pedagoogilise ettevalmis- tuse suundade vahel. pedagoogi- lise harude väljakujundamine. Juba käesoleval aastal peaks vastu- võtukomisjon reguleerima antud küsimust, vestlema üliõpilaskan- didaatidega ja kindlustama nõue- tekohase kontingendi pedagoogili- sele suunale (Ajaloo-Keeleteadus- konnas, Matemaatika-Loodustea- duskonnas ja kehakultuuriosakon- nas).

Teiseks oluliseks puudujäägiks tuleb lugeda seda, et pedagooge

«Mäletad? Käärikul...» meenutavad Elle Laisaar ja Milvi Haljas- maa fotoalbumit lehitsedes.

Katja Kõrre, Tallinn

Märgusõna «SIIN-SEAL»

Katja Kõrre, Tallinn

ettevalmistavates osakondades siis- ki pole tehtud kõike selleks, et kas- vatada üliõpilastes armastust ja lugupidamist pedagoogikutse vas- tu. Töötatakse niiõeldu mõis- tusega, mitte aga südamega. Vähe on kursuse- ja diplomitööd pedagoogilise ja metoodilise kal- lakuga. Oma erialal parimad ei soovi siirduda pedagoogilisele töö- le, tööd pedagoogidena loetakse keskpärase või vähem kui kesk- pärase lõpetajate tegevusalaks. Selline mentaliteet ei tule kasuks ei ülikooli pedagoogiseerimisele ega ka ülikooli lõpetanutele.

Kolmandaks oluliseks puudujää- giks tuleb lugeda asjaolu, et kogu pedagoogiline praktika toimub üli- õpilastel linnakoolides, rõhuv ena- mik lõpetajatest suunatakse aga maarajoonides asuvasse kooli- desse, kus töötingimused on mõne- võrra erinevad. Sellest on tingitud hiljem terve rida negatiivseid nähtu- si: kohanemiskursused, kooli- välise töö mittemõistmine maaolu- des jne. Alates järgmisest õppe- aastast peab osa pedagoogilisest praktikast toimuma tüüpilistes koo- lides väljaspool rajoonikeskust.

Praegusel momendil jätab soo- vida ka pedagoogilise praktika tä- helepanekute teoreetiline, läbitööta- mine üliõpilaste poolt. Seetõttu tule- leks füüsikaosakonna eeskujul pä- rasti pedagoogilise praktika I etap- pi korraldada 24-tunnine seminar, kus üliõpilased esineksid referaa- tidena koolides praktika ajal teh- tud tähelepanekutest. Osa seminari gruppe võiks töötada metoodika, osa kasvatus- ja küsimustega.

Metoodika-alaste loengute teoreetilisest küljega võib enam-vähem ra- hule jääda. Pretensioone tuleb esi- tada tehniliste ja muude näitlike vahendite rakendamise osas. See- pärast tuleb kiirustada õppetöökoja rajamisega, leida töökojale sobiv koht, sisustus ja kaader.

Palju on juttu olnud ülikoolile baaskooli rajamise vajadusest. Niisama palju on aga juttu ka sellest, et see ja see kool ei kõlba baas- kooliks sellel ja sellel põhjusel. Seega ideed toetatakse, aga mõtte praktiliseks teostamiseks reaalseid võimalusi ei nähta. Kas ei oleks otstarbekohasem igal harul leida endale baasiks kool, mis on sobiv

eeskätt õpetamise taseme poolest. Näiteks filoloogidele koolid, kus keelte õpetamise tase on kõrge, analoogiliselt koolid ka ajaloolas- tele, geograafidele, bioloogidele jt.

On tõenäoline, et pedagoogiliste harude väljakujunemisega teadus- kondades ja pedagoogilise ja me- toodika-alase töö laiendamise üli- koolis peaks pedagoogika- ja loo- gika-psühholoogiakateedrite osa- tähtsus senisega võrreldes tundu- valt kasvama. Eriti peaks tugevne- ma pedagoogikakateedri koordi- neeriv ja juhtiv osa metoodikute töös.

Üheks oluliseks puuduseks võor- keeleõpetajate ettevalmistamisel on vähene tähelepanu kõnekeeleoskuse süvendamisele. Üliõpilased ei kasu- ta kõiki võimalusi oma kõnekeele arendamiseks, vabal ajal ei rää- gita omavahel võrkeeli, ei võeta osa keeleringide organiseerimisest ja juhendamist käitistes. Ülikoo- lis ei ole kaasaegselt sisustatud foneetikakabinetti, mõned prakti- lise keele tunnid toimuvad liiga suure grupiga. Kõige selle tulemu- sena saavad keeleõpetaja diplomi suhteliselt vähesel kõnekeeleosku- sega lõpetajad, kes tööle siirdudes ei arenda kõnekeeleoskust ka oma õpilastes.

Nii lääne filoloogidele kui ka eesti rahvusest vene filoloogidele tuleks edaspidi organiseerida eks- peditsioone ja reise suvepuhkuse ajal neisse maadesse ja rajoonides- se, kus nad saaksid oma keele- oskust täiendada.

Vähe pööratakse tähelepanu üli- õpilaste käitumiskultuuri kasvata- misele, hügieeniliste harjumuste omandamisele. Nii ilmub osa üliõpi- lasi loengule treeningpükstes, ilma kaelasidemeta, nad ei käitu kul- tuurselt üldkasutatavates kohtades jne. Selle kõige tõttu ei oska nad nimetatud vajalikke omadusi kas- vatada ka oma õpilastes.

Ees ootab suur ja tänuväärne töö.

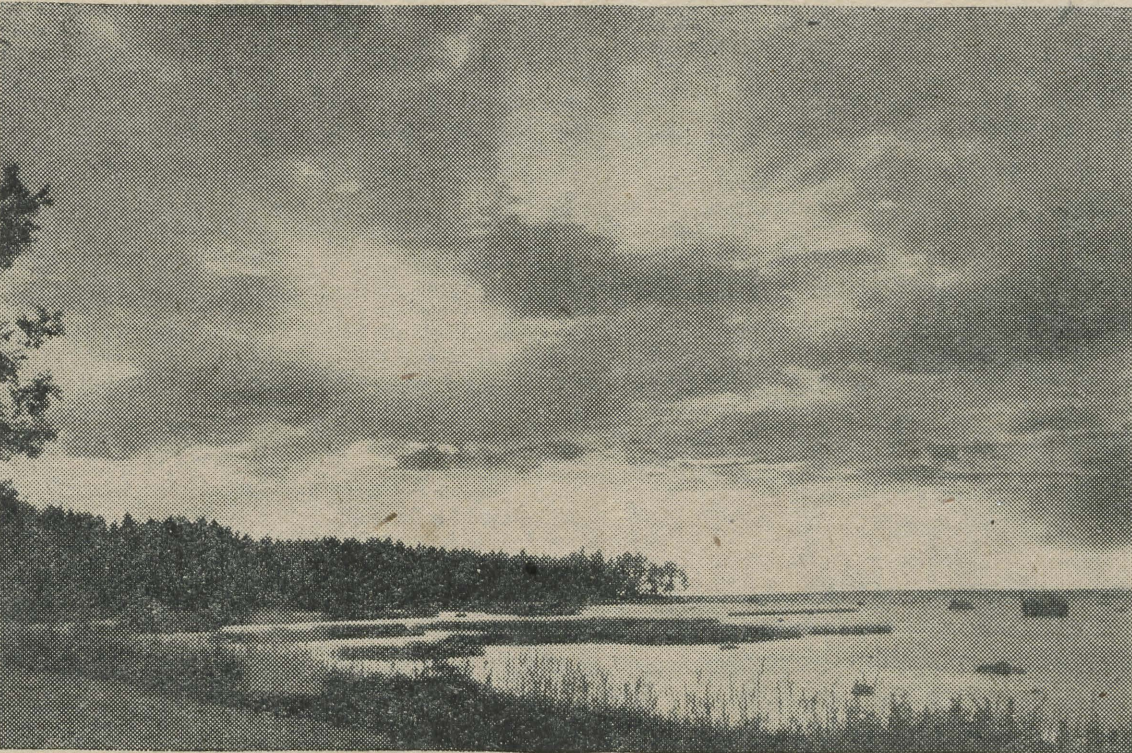
MÕTTEID SÕNAVÕTTUDEST

Dotsent K. Kann. Keskkoolidest tuleb halb täiendus, keele valdamise tase on nõrk. See on programmide ja õpikute pideva muutumise tule- mus. Ülikoolis takistab tööd täis- väärtusliku foneetikakabineti puu- dumine. Võrkeele korrektseks omandamiseks on vaja palju tööd. Töös võrkeeleringides jääb vähe aega.

Dotsent J. Reinet. Meie teadus- konnas pole pedagoogilisele tööle suunamine õigesti korraldatud. Sin- na saadetakse need, kes teadusli- kuks tööks ei sobi. Praegu tööta- takse kõige viimases järjekorras pe- dagoogidega.

Meie õppebaaside olukord on vi- lets. Selles mõttes on kehakultuuri- osakond hoopis paremas olukorras.

Dotsent A. Elango. Väga tihti saadame tööle neid, kelle kohta on selge, et neist häid pedagooge ei saa. Suunamiskomisjon arvestab vähe kateedrite poolt antavaid iseloomus- tusi. Juba vastuvõtmisel peavad üli- õpilased teadma, et enamikul neist tuleb koolis tööle asuda. Meie pea- me arvestama seda, et põhiline hulk lõpetanuist läheb tööle 8-klassilis- tesse koolidesse, kus üks aine ei anna täit koormust. Järelikult tuleb omandada ülikoolis mitu eriala. Oppeplaani praegu rahuldavam, kindlustavad vajaliku ettevalmistu- se. On vaja ainult süvendada ja kindlustada pedagoogilist orientat- siooni. Diplomitööde teemad on siiani ikka veel pedagoogilisest tööst kaugel. Erandina võib märki- (Järg 2. lk.)

Ohtu Rutja rannal.

K. PAIDI foto

Hoolt ja tähelepanu!

ÜLE

Esmaspäeval arutati ELKNU TRU Komitee burool peamise küsimusena oppe- ja kasvatuslool esimestel kursustel.

Ajaloo-Keeleteaduskonna, Oigus- ja Majandusteaduskonna esimeste kursuste tootajate üliõpilased tootavad õppimise korraldajate mures ettevõttes: enamusvalitsuses, «Eni-tusaeialas», sanitaartehnikas, tööstus-trustis, montaaživalitsuses, ELKNU-i kaubabaasis ja rajooni tarbijate kooperatiivis. Vorreldes eelmise aastaga on töödistsipliin paranenud. Sama võib öelda õppeadukuse kohta. Oigus- ja Majandusteaduskonnas oli keskmine hinne «hea». Majandusteaduskonna üliõpilased võtavad aktiivset osa ühiskondlikust tööst ettevõtteis.

Teaduskondade ja osakondade komsomoliburood (vene filoloog-buroo) on puudunud filoloogias osakonna töötajad noori abistada, kuid see abi võiks olla tõhusam ja praktilisem iseloomuga.

Märksa enam vajaksid üliõpilased paremat suhtumist ja abi ettevõtetelt. Ehitusvalitsus ei varusta üliõpilasi korralduslikult spetsiaalse tööriistadega. Selles ettevõttes on nõrk töödistsipliin, mis kas-

Töö läheb.

Mürgusõna «SIIN-SEAL»

vatuslikust seisukohast võib mõnede üliõpilastele halvasti. Heaks ei saa kiita juhtumeid, et üliõpilastes suhtutakse kui teisejärgulisse töösse. Vähe on tegeldud esimeste kursuste aktiivse õpetamise ja kasvatamisega. Oppekomisjonidel tuleks energilisemalt taotleda esimeste kursuste üliõpilaste õppimis- ja elamistingimuste parandamist.

Büroo leidis, et komsomolikomitee ja osakondade büroode töö esimeste kursustega vajab parandamist. Kohe uue õppeaasta algul korraldatakse seminar esimeste kursuste aktiivistidele. Püüdeks on arvestada töölisesuunamisega kasvatustöö taset vastavates ettevõtetes. Staaziga üliõpilasi püütakse suunata ühiskondlikule tööle baasettevõtetesse.

J. TISLER

Käesoleval õppeaastal läksid 187 II kursuste üliõpilast Tartu koolidesse pioneeritööle ja 198 IV kursuste üliõpilast komsomolitööle ning aine- ja isetegevusringide juhendamiseks. Eesmärgiks oli abistada kooli mitmekesises kasvatuslool. Teiselt poolt omandasid üliõpilased oskusi, kogemusi pioneeritöö ja komsomolitööks. Neid läheb tulevastel pedagoogidel varsti vaja.

Möödunud neljapäeval analüüsi ELKNU TRU Komitee laiendatud istungil, kuidas üliõpilased oma ülesannetega koolides toime tulid. Aruande esitas komsomolikomitee liige K. Indre. Mõtteid avaldasid üliõpilased L. Siirman, H. Mitt, M. Ivask, K. Haan, õppejõud A. Elango, A. Mitt, 10. Seitsmeklassilise Kooli vanempioneerijuht E. Pärle jt. Edaspidise töö suunad peegelduvad otsuses.

Koolides paremini töötanud üliõpilasi autasustati ELKNU Tartu Linnakomitee aukirjadega.

«HOOLE JA ARMASTUSEGA

õpi pioneeritöö eesti filoloog Ellu Papstel. Ta võitis pioneeride usalduse ja lugupidamist, saavutas kiiresti erakordselt tiheda kontakti. Üliõpilane ilmutas väga häid kalduvusi tööks pedagoogina.»

Nii kõlab üks iseloomustus koolist. Paljudes teisteski on kiitvaid sõnu.

Urve Järvasalu valmistas koon-dusi ette väga põhjalikult, koon-dused olid lastepäraseks. Sirje Ruus organiseeris väljaspool koon-dusi rahvatantsuringi. Milvi Kreek oskas õhutada lastes eneseargust ja huvi. Hilda Isokuortil õnnestusid kõik üritused. Luule Otsing muutis pioneeritöö rühmas mitmekesiseks ja sisukaks.

Enamik üliõpilasi oskas arvestada laste soove, anda neile sobivaid

ülesandeid ning organiseerida pioneeritöid huvitavalt. Võeti osa ka malevakoondustest, maastikumängudest, õpetati pioneeritarkusi ja -mänge. Üks aasta tööd pioneeridega on vajalik igale tulevasele pedagoogile. Eriti soovitatav on pioneeritöö-alane praktika teisel kursusel, sest järgneb suvine õppeprogrammiline pioneerilaagri praktika. Mitmetele hakkas töö pioneeridega nii meeldima, et nad kavatsevad ka järgmisel õppeaastal jääda oma pioneerirühma juurde.

ja jäävad selle juurde kuni ülikooli lõpetamiseni. Nii näitavad nad koolis nelja aasta jooksul oma sobivust tööks õpetajana. Sel viisil on võimalik õigel ajal välja selgitada need, kellele pole kutsumust ja võimeid saada pedagoogiks.

Ülikooli lõpetanute kogemused räägivad, kui vajalik on juba ülikoolipäevil lavastada kasvõi üks näidend. Näiteringi juhendamist, ilmeka lugemise oskust peetakse eesti keele õpetajal mõõdapäraseks vajalikuks. Kasvatustööd on koolis

KOOLILÄVE...

Vahel andis tunda kogemuste nappus, ei osatud arvestada laste vanuselisi ja individuaalseid iseärasusi. Kohati ei osatud rakendada ülesannete täitmisel pioneere või suruti maha nende initsiatiiv. Halvem oli, et mitmed (Raivo Rammus, Rutt Raidmets, Erika Erm) huvitusid ise vähe pioneeritööst.

Kokku võttes — II kursuste üliõpilaste töö rühmajuhtidena ja nende abidena oli õnnestunud ja hea.

kergem teha, kui õpetaja tunneb mõnd lisaeriala (muusika, laulmine, tehnika, kujutav kunst, käsitöö, rahvatants jne.).

Kontakt kooliga on üliõpilastel vajalik kogu õppeaasta kestel. Praegu on eriti oluline tutvuda sellega, kuidas organiseeritakse tootmisõpetust, milline on selle seos üliõpilase poolt omandatava erialaga.

NEIST, KES ABISTAVAD

Õppejõud A. Elango tegi ettepaneku leida igas koolis konkreetne isik, kes tutvustab üliõpilasi kooliga, suunab neid ning peab kontakti ülikooli komsomolikomiteega.

Üliõpilaste tööle koolides mõjub soodsalt, kui neid pidevalt abistavad vanempioneerijuhid ja õpetajad, eriti klassijuhatajad. Ka ülikooli kateedrid ei keeldu oma metoodilisest abist. Lisaspetsialistide kabinetid ja klubi juhatus organiseerivad üliõpilaste juhendamist.

Komsomolikomitee korraldab igal aastal koolis töötavatele üliõpilastele laagri-seminari. Pedagoogiline kabinet sisustab sügisel pioneeritöö-alase seminari, kus antakse praktilisi oskusi.

J. ELLEN

K. KUDU — UUS TEADUSTE KANDIDAAT

Hiljuti kogunesid ülikooli klubi kohvikusse füüsikud kolmest kateedrist, et tähistada oma kolleegi, üldfüüsika kateedri vanemõpetaja Kalju Kudu tunnistamist teaduste kandidaadi nimetuse vääriliseks.

Kalju Kudu dissertatsioon «Teraviklahenduse algstaadiumidest õhus» valmis kolme aspirantuuri-aasta jooksul Leningradi A. I. Herzeni nimelises Riiklikus Pedagoogilises Instituudis A. Prokofjevi juhendamisel. Töö on pühendatud väheuuritud alale — koroonalahenduse algstaadiumidele. Eksperimentaalse töö suur hulk võimaldas autoril luua süsteem nähtuste rägastikus, mis toimuvad teraviku ja plaadi vahelises ruumis, kui elektrootorid on rakendatud samaaegselt kõrge alalispinge ja kõrgsageduslik vahelduvpinge. On uuritud ka nähtusi, mis toimuvad selle kõrgsageduspinge moduleerimisel 50 Hz madalsageduspingega või esimese asendamisel viimasega.

Seda süstematiseerimist loeb autor oma töö tähtsaimaks tulemuks. Selle alusel on osutunud võimalikuks teha rida tähtsaid teoreetilisi järeldusi koroonastriimide rite ja kõrgsageduslahenduse sähvatuste tekkeingimuste ja iseloomu kohta. Õnnestus arvutada mõlema lahendusliigi moodustumisaeg ja näidata, et striimer võib olla kõrgsagedussähvatuks aluseks. Viimane nähtus on ära kasutatud kõrgsageduspinge positiivsel poolperioodidel töötava ioonide loendaja konstrueerimisel.

Töö peamine praktiline väärtus seisneb selles, et loodud süsteem võimaldas valida ioonide loendaja parima konstruktsiooni ja töörežiimi. Riist on portatiivne ja suure tundlikkusega.

K. Kudu kaitses oma dissertatsiooni edukalt eespool nimetatud õpetatud nõukogu ees 11. mail ning õpetatud nõukogu otsustas anda noorele teadlasele füüsika-matemaatikakandidaadi kraadi.

E. TAMM

Asi hakkab nihkuma

Oppekomisjonidest on olnud juttu kursustel, dekanatides, komsomolikomitees ja ajalehe veergudel. Lähenev eksamissessioon sunnib neist veel kord sõna võtma.

Möödunud reedel arutati oppekomisjonide tööd komsomolikomitee ja oppekomisjonide esimeeste nõupidamisel.

Oppekomisjonide töö on elavnenud, on olemas vajalik kontakt dekanatidega. Geograafia- ja füüsikaosakonna oppekomisjonid on teinud asjalikke ettepanekuid õppetöö parandamiseks korraldamiseks. Stipendiumi määramiseks on olemas juba suured kogemused.

Sellest on vähe. Rektoraat ja dekanatid on andnud oppekomisjonidele suured õigused. Tuleb osata neid kasutada.

Oppekomisjonidel peaks olema tihe kon-

takt õppemetoodilise komisjoniga ja eelkõige muidugi hooldava kateedriga.

Me nõuame vähem loenguid. Aga mida me vastu anname?

Oppekomisjonidel tuleks ilmutada suurt aktiivsust loengute ja iseseisva töö küsimuste lahendamisel. Tuleb arvestada, et iseseisev töö on raske. Kuidas on õppevahendite ja raamatutega, sest ekslik on rajada iseseisvat tööd konspektidele. Kuidas parandada ühiselamutes õppimistingimusi? Oppekomisjon peaks tegelema just nende küsimustega. Oma sõna tuleks öelda tunniplaanide koostamisel, kontrolltööde ja seminaride paigutamisel.

Tuleb jõuda iga üliõpilase üldisele, näha, kuidas ta oskab oma aega kasutada, missuguseid ühiskondlikke töid teeb.

RSK komitee

1955. a. loodi India—Nõukogude Kultuuriühingu juurde kirjastus, mille kaudu on ka meil võimalik endale uusi sõpru leida. Kultuuriühingu ankeedis palutakse neid, kes on huvitatud kirjavahetusest Indiaga, oma kirjas tingimata märkida järgmised andmed enese kohta: perekonna-, ees- ja isanimi; täpne aadress; haridus ja eriala; sugu; perekonnaseis; sünniaasta; võõrkeelte oskus (milline keel ja millises ulatuses); huvialad; kellega tahaksite kirjavahetusse astuda ja millistel teemadel mõtteid vahetada; soovi järgi muid andmeid enesest.

Kirjutada võib mõnes india keeles või inglise keeles. Esimene kiri palutakse edasisaatmiseks tuua rahvaste sõpruse klubi komitee liikmete kätte (Leelo Jaama raviasakonna III kursusel ja Imbi Kaasik võõrkeelte osakonna III kursusel). RSK aitab teid jõudumööda ka keelelistest raskustest üle saada.

Asi hakkab nihkuma

Vähe on tegeldud üliõpilaste maailma-vaate kujundamisega. Hoopis suuremat tähelepanu tuleb pühendada ühiskonnateaduste seminaride ettevalmistamisele.

Oppekomisjonide otsustada jääb eksamite ettevalmistamine. Tuleb keelata eksamite ümber tegemine sessiooni ajal. Sel juhul võib oppekomisjon eri otsusega taotleda sessiooni pikendamist kuni 3 päeva võrra üksikutele üliõpilastele.

Uued oppekomisjonid tuleks valida juba kevadel, et sügisel poleks asjatut ajaraikamist. Me peame kaaluma, keda valida, sest oppekomisjonil on suured kohustused ja vastutus. Seal peavad töötama meie parimad üliõpilased, kelle süda valutab kommunistlikule meelestatud tubli kaadri ettevalmistamise pärast.

A. VINN

Palju õnne ühisel eluteel,
MAARJA SANG
ja
ALEKSEI PANOVI

III kursuse meedikud

Ajakirjas «Tšehhoslovakkia Russistika» («Чехословацкая русистика» nr. 3 1960) ilmus huvitav artikkel doktor Jiři Franěkilt «Tartu ülikooli ja Tšehhoslovakkia suhte ajaloo» artikli autor oli 1959. a. delegatsioon juhiks Tšehhoslovakkia raamatunäitusel Tallinnas. Sel ajal külastas ta ka Tartu Riiklikku Ülikooli, kus pidas loengu peamistest tendentsidest tšehhi keele tõlgete arengus.

Oma artiklis peatus J. Franěk lühidalt meie ülikooli ja Tšehhoslovakkia suhte ajalool, mis said alguse ülikooli asutamisest 1919. aastal. Edasi kirjutab autor, et pärast rahvademokraatliku korra kehtestamist Tšehhoslovakkias arenevad need sidemed sügavusse ja laiusesse. Näiteks tunnustavad Tšehhoslovakkia füüsikud suurt huvi Matemaatika-Loosusteaduskonna õppejõu J. Reineti uurimuste vastu aerodünaamika alal. Teisel poolt äratavad teeni-

tud tähelepanu eesti bioloogide hulgas juhtiva tšehhi botaaniku Piláti tööd. Tihe kontakt loodi luminesentsilaboratooriumi ja tšehhi füüsikute vahel... Sidemete tugevnemisele Tartu ja Tšehhoslovakkia teadlaste vahel aitas suurel määral kaasa ülikooli rektori prof. F. D. Klementi külastused Tšehhoslovakkias Vabariiki. Eesti-Tšehhoslovakkia sõprussuhteid sügavam tutvumine Tšehhoslovakkia eluga võib kahtlemata edasisele sõbraliike suhete tugevnemisele eesti ja Tšehhoslovakkia rahvaste vahel. Samuti hindab J. Franěk väga positiivselt esimest korda väljaandest «Tööd vene ja slaavi filoloogialal». Artikli lõpus kirjutab ta: «Isegi Tartu elava teadusliku tegevuse lihtsast loetelust ilmneb, et selles sõbraliikus ülikoolis on meil sõpru ja nende tööd väärtustada, et me neile pühendaksime märksa rohkem tähelepanu kui seni.»

Hiljuti tuli J. Fra-

někilt kiri, milles tema ja teised seltsimehed teevad ettepaneku sõlmida sõprus-Tartu ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna ja Karlova ülikooli Filosoofiateaduskonna vahel. See ettepanek on meile väga huvitav. Tihe side, alaline side ja kogemuste vahetamine õppe-, teaduslikus ja kasvatustöös aitaksid veelgi elustada meie teaduskonna tegevust. Näib, et on saabunud aeg tõstatada küsimus ülikoolis sõprussuhte loomimisest Tšehhoslovakkia Sotsialistliku Vabariigiga. Selle vajalikkus ilmneb üha enam ja enam, kui pidada silmas, et ülikooli töötajate sidemed Tšehhoslovakkias arenevad ja tugevnevad iga päevaga. Sellest kõnelevad rohkemalised ekskursioonid Tšehhoslovakkiasse, raamatute, teadusliku informatsiooni jms. vahetamine.

S. SMIRNOV,
vene keele kateedri
vanemõpetaja

MÕTTEID SÕNAVÕTTUDEST

(Algus 1. lk.)
da matemaatika- ja füüsikaosakonda, kus pedagoogiline suund on tugev.

V. Juhanson. TRU lõpetanute puuduseks on vähenenud tui ja vaimustus töös. Kasvatada ei saa olla külm ja ükskõikne.

Dotsent H. Trass. Harunemine juba I või II kursusel pole õigustatud, sest üliõpilased ei tea veel küllalt, mis neid huvitab. Ka õppejõud ei tunne nende võimeid. Ei saa pooldada ka bioloogia ja geograafia ühendamist. Siis ei ole võimalik kumbagi eriala niivõrd omandada, et astuda aspirantuuri. See on lihtsalt ülikooli viimane pedagoogiliste institutide tasemele. Tuleb aga suurendada pedagoogiliste teemade hulka diplomitöös.

Dotsent A. Mitt. Liialdada ei tule ka lisaspetsialistustega. Sellisel juhul jääb ettevalmistus põhierialal nõrgaks. Füüsikutele on juba praegu liialt palju kuhjunud lisaerialasid — nad saavad kinomehaanikuks, autojuhiuks jne.

Dotsent F. Kudu. Meie kasvandike nõrgaks kohaks on puudulik vastutustunne. Seda arendame ülikoolis vähe. Tuleb anda kõikidele üliõpilastele ülesandeid, mille täitmine käigus küsepe nende vastutustunne. Samal ajal tuleb vältida ülekoormamist, mis tekitab ka vastutustundetu käegaloomist.

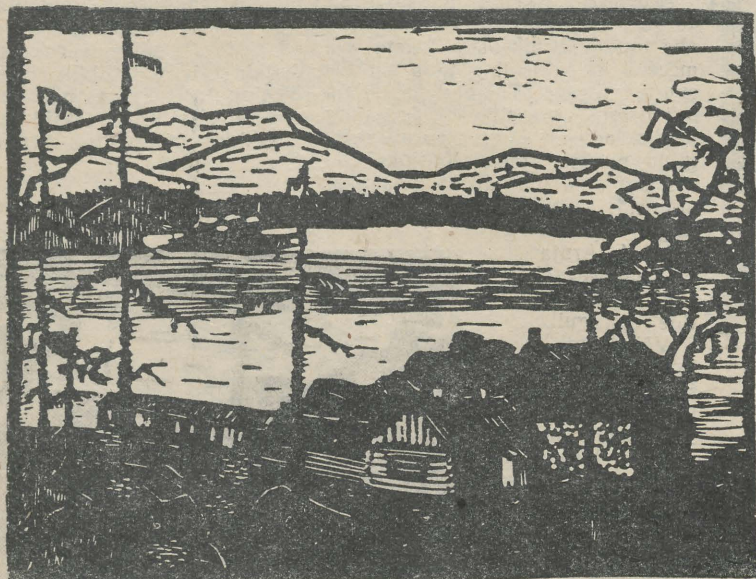
Dotsent I. Sildmäe. Pedagoogiline ettevalmistus peab käima koos tüheda teadusliku ettevalmistusega. Üks ei või välistada teist.

Vanemõpetaja U. Siiman. Kiiresti tuleb lahendada baaskooli küsimus. See olgu musterkooliks. Sobiv on 7. või 8. Keskkool, mis tuleb varustada hea kaadriga.

Pedagoogilise psühholoogia õpetamine pole vajalikul tasemel. Psühholoogia on meil mahult 3 korda väiksem kui pedagoogilistes institutides. Laboratoorium ei vasta kaasaja nõuetele.

Sisseastumisel tuleb rohkem vestelda üliõpilaskandidaatidega, neid paremini tundma õppida.

KIRJANDUSE KUNSTI LEHEKÜLG

Vaade Imandra järvele.

T. MUNA linoollõige.

PAUL-ERIK RUMMO

Sa olid seal,
kus ürglaanest kaikusid
küttide kurguhäälsed hõiked.
Südamlik lõke praksus koopa suus.
Seintel elasid kummalsed joonised.
Sa ootasid,
hõõrudes viljateri peeneks.
Inimlikku ilu ja hirvelikku hirmu oli ses ootuses.
Südamlik lõke praksus koopa suus.

Sa olid seal,
kus must leinatuul
ulgu tapetud külasid valvavais korstnates.
Kust võtsid sa jõu käia püstipäi põlenud põldudel?
Teed olid tühjad ja kaeuud tilgatuks kuivanud.
Sa läksid,
laps suikumas soonikail kätel.
Õistest õhuhäiretest üle kostis su innustav hällilaul.
Kust võtsid sa jõu käia püstipäi põlenud põldudel?

Nüüd olen siin
ja nagu kevadist tuult
ma endasse hingam su lähedust.
Luba, et toetun vahel su haprale õlale.
Maailm on suur ja teed näivad sirged ja siledad,
kuid sinuta
sõnadki on tühjad ning vaesed.
Kummalsed joonised ellu ei ärka,
kui südamlik lõke ei praksu.
Luba, et toetun vahel su haprale õlale.

Tänavune kirjandusvõistlus tõi kaasa mõningase pettumuse neli, kes ootasid mitmekülgsemat oma loomingu üllõpilaselehele ja sisukamat kaastööd uuele almanahhile.

Laekunud üheksast jutustusest ja olukirjeldusest on enamik kirja pandud liiga väheste viimistlusega. Kitsas on ka valitud teemade ring. Võrreldes eelmiste aastate tasemega pole tänavuse võistluse kohta midagi head ütelda. Vaatamata

LEO ILVES

Märtsihommikul

Klaaspuhtas õhus talvehärmas ja kevadet. Pargiradadel päikesetribud. Linna kandadel ärganud tehased süütavad piibud.

Tänavad kirmetispõsised samme sihituid sallivad napilt. Sagivad asjalik-tõsiselt tipskingad ja säärikud, mantlid uued ja määritud, turukotid ning raamatumaplid.

Ammused tuttavad sel märtsihommikul kokku said ja üheskoos edasi läksid. Mõõtsid kõrvuti ruttavaid tänavaid vastne tekkel ja töömehe lähi.

P. E. RUMMO

RAHUTUD TUNDED

Pilvi ei ole ja tähed on heledad. Kuidas sa rahutuid tundeid seletad sellisel ööl?

Tulid ning haaravad südant ja ajusid, mis juba vaikseks ja väsinuks vajusid loojangu eel.

Tulid ning otsekui kisuvad lendama; rahuldus möödunud päeva ja endaga uue hommiku aimustes lahustus.

Rahutud tunded — milleks neid peletad? Ergutus tihti on parim rahustus. Pilvi ei ole. Tähed on heledad.

Kes said auhinnad?

kokkutulnud tööde arvukusele ei leidnud žürii kuigi palju ülikooli nõudmisi rahuldavaid värse. Seepärast otsustati jätta I auhind väl-

ja andmata nii jutustuste kui ka luuletuste alal.

Alljärgnevalt teeme teatavaks žürii otsuse.

* * *

Jutustuste ja olukirjelduste eest anti välja neli auhinda.

Uks II auhind anti jutustusele «Teine portree» (märgusõna «Kaa-rel»), autor Henn Hellat Oigusteaduskonnast.

Kolmanda auhinna vääriliseks tunnistati 3 võistlustööd: olukirjeldused «Elu täis päikest» (märgusõna «Vaikus»), autor Jaan Ellen eesti filoloogia osakonnast ja «Kiri vastset noorusmaalt» (märgusõna «1956»), autor Kuldar Raudnask bibliograafiaosakonnast ning jutustus «Nii saime sõpradeks» («Hilje»), autor Olo Matjus eesti filoloogia osakonnast.

II auhinna vääriliseks tunnistati luuletused «Märtsihommikul» («Vil-le»), autor Leo Ilves eesti filoloogia osakonnast ja «Poedile» («J. U. Arukas»), autor Henn Hellat.

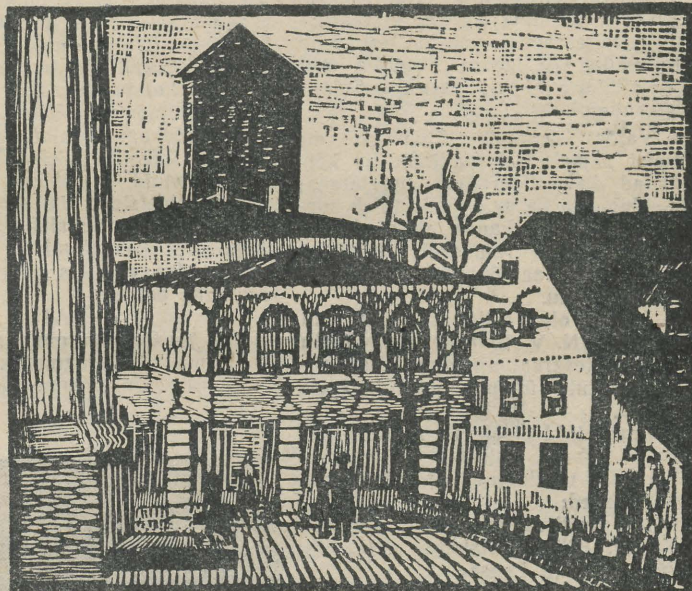
III auhind anti luuletustele «Rahutud tunded» («... nii rõõmsalt»),

autor Paul-Erik Rummo eesti filoloogia osakonnast, «Kirjanduslik kõnelus meie Tiiguga» («K. Kukulind»), autor Tõnis Lehtme eesti filoloogia osakonnast, «Emad ja pojad» («K. A. H»), autor pseudonüümiga P. Sine ja «Politseiniku mure» («B 12»), autor Paul-Erik Rummo.

Ergutusaunnaga otsustas žürii autasustada märgusõna «... L» all esinenud autorit, kelleks osutus Henn Hellat.

Žürii soovib astuda kontakti autoritega, kes esinesid märgusõnade «Vilge», «Lendab», «Laastud tuipe-sast» ja «Nael» all.

Lähemalt võistlustöödest, nende õnnestumistest ja puudujääkidest kuulevad asjastuhvitatud Tartu Noorte Autorite Koondises organiseeritaval arutelul.

Meie kohvik.

L. HEAPOSTI linoollõige.

Kolmas esietendus

«On see vast alles üks hull näitering,» iseloomustas Arstiteaduskonna näitlejate-isetegevuslaste tööstili juba mitme nädala eest klubi majahoidja. «Tulevad kokku õhtul kella kümne-üheteistkümne ajal ja aina harjutavad, kasvõi varahommikuni.» Veendusin, et öeldu vastas tõele, kui jälgisin esietenduse-eelseid proove. Need olid töörohked õõnunnid! Kujundati lava, korrigeeriti misanitseene, leiti isegi ühe osa jaoks uus näitleja, kes parril päevaga osa ära õppis... Kui siis klubi üks sulgus viimase lahkuja järel, näitas kell neljandat õõtundi ja hiliskevadine taevahakas ennast koidikuvärvides ehtima. Linn magas.

Laupäeva õhtul toimus klubis Uno Lake satiirilise komöödia «Atlandi heeringas» esietendus. Istusin saalis, jälgisin lavatõimuvat ja ühtlasi publiku reageerimist. Teadsin, et olen võtnud endale raske ülesande. Mida küll kritiseerida, kui tahaks ainult kiita, näidendi iga tegelase kätt raputada või talle õlale patsutada ja tänada elamusriikka õhtu eest. Ja mis veel tähtsam — selle eest, et aratati ellu Arstiteaduskonna aastaid varjusurmas viibinud näitering.

Esietendusegi suhtusin näidendi valikuse äärmiselt skeptiliselt. «Atlandi heeringas» on kutselise teatri poolt «ära mängitud» tükk. Ja kuidas õnnestub lavastaja väikesel lavale mahutada 16 näitlejat, kes mitmes pildis on peaaegu kõik korraka lava? Minu kahtlused hajutati. Kutselise teatri meisterlikkuse kompenseeris isetegevuslaste noo-

ruslik mänguhoog. Näidend ei olnud küll satiiriline komöödia, nagu selle kavandas Uno Laht, kuid oli see-eest ulatuslik humoristlik lavajutustus väliseestlase Franklin George Abraham Mustkikka küllaskäigureisist kodumaale. Mõjus haaravalt, kutsus publiku üksmeelselt, südamest tulevalt naerma. Näitlejaid aga oleks mahtunud lavale veelgi, nii hoolikalt oli koordineerinud nende liikumise lavastaja range, oskuslik käsi.

Näidend õnnestus eelkõige tänu lavastaja, Eesti NSV teenelise kunstniku Paul Ruubeli jõupingutustele. Ruubel tundis suurepärast näidendit, olles ise kehastanud selles peaosalist. Lavastuses torkas silma näitlejate omapärane viimistletud, ruubellik žestikulsatsioon. Ja jällegi tuleb anda au kollektiivsustundele, ühtsusele, siirale ja loomulikule mängule.

«Atlandi heeringas» on solistiga näidend. Kui palju sõltub siin Franklin George Abraham Mustkikka osa täitjast! Arstiteaduskonna näitering usaldas osa II kursuse üliõpilasele Aldo Tuksamile, küllaltki suurte kogemustega isetegevuslikule näitlejale, kes on läbi teinud Viljandi teatri «Ugala» õpepeustuudio kooli. Tuksami mäng on tõeliselt meisterlik. Kui palju siirust ja südamlikkust on tema Mustkikka — veidras mehikeses, kes näidendis käigus teeb selgeks, et ta ei ole oodatud ohtlik haikala Wallstreetilt, vaid on lihtsalt Atlandi heeringas. Tuksami mäng on nüansseeritud, nauditavalt mängib ta nii hommikpohmeluses hädist me-

hikest kui ka ametiühingutegelast. Ainsaks vähem viimistletud stseeniks on tema ja Miralda dialoog sõjast (eelviimases pildis). Tuksam on kahtlemata ülikooli tugevamaid, lootustandvamaid näitlejaid.

Autor on näinud VOKS-i esinaist tublisti satiirilisemalt, kui see on Helvi Viira esituses. Juhtkirja-fraasidest kubi-sev keel, organisatoorne töö — rabelev, tühi-asjadele liigset tähelepanu osutav, peamises sageli ekslik — see kõik ei jõudnud kuulajateni vajaliku teravusega. Kuid näitleja mäng oli aktiivne, loomulik ja usutav.

Toreda vana abielupaari moodustasid mammi ja papi Rõigaste osades Reet Nairismägi ja Raimu Laubre. Viimast olemes juba aastaid harjunud nägema ülikooli näiteringi lavastuste peaosades, antud näidendis ei saanud ta rakendada kõiki oma võimeid.

Ebaühtlaseks jäi Avo Raitari mäng Robertina. Väga häid stseene oli teises ja kolmandas vaatuses, esimeses aga näis teda «lavapalavik» tunduvalt aheldavat. Teksti selgusele oleks tulnud pöörata suuremat tähelepanu.

Tekst jäi ebaselgeks ka korrektselt ja hoogsalt Manivald Koosapoega mängival Matti Tarumil. Siiski oli Tarumi loodud Manivald üks näidendi kõige täpsemate joontega iseloomustatud kujusid.

Pupsbergide perekonnast võib anda väga hea hinde madaam Pupsbergile, keda kehastas Aili Janson. Tunduvalt nõrgemaks jäi Paul Pupsberg Toivo Velgre esituses. Velgre ei piisanud väliseid vahendeid Pupsbergi üsna komplisseeritud kuju jaoks, see jäi halliks, vastuoluliseks ja väheusuta-

vaks. Siiski oli Velgre toredasti väljatöötatud stseen autojuhiga, mis andis tunnistust ta headest näitlejaeeldustest.

Esile tõsta tahaks Maie Toome mängu pesamuna Neemena, Neeme klassikaaslase osas esinevat Ene Kirchi ja spekulant Vellit Jaime Uustali antuna. Need olid osad, kus näitleja ei saanud mängida iseennast, vaid pidi looma täiesti uue karakteri. See ülesanne täideti hoolikalt.

Väga head on Jaak Uski näitleja-eeldused. Tema avastatigi kolm päeva enne esietendust ja tubli tööga suutis ta autojuht Rutsi osa anda heal tasemel.

Ülejäänud tegelased — Tiit Malleus Mallena, Anne Uuli Miraldana, Helvi Haran Palmbergina ja Olev Serg remonditöölisena andsid siiralt mängides tubli panuse tervikliku etenduse saamiseks. Kindlasti suudaksid kõik lahendada palju komplitseeritumaid lavalisi ülesandeid.

Näidendi lavakujundus on ratsionaalne ja läbimõeldud.

Tartu üliõpilasnäitlejad on käesoleval kevadel toonud lavale kolm nõudlikku näidendit ja kaks lühilavastust. Võib juba teha teatavaid üldistusi, osutada kõigi näiteringide töös esinevatele ühistele puudustele.

Kõigepealt — meie näitlejad vajavad tingimata häälekooli.

Teiseks — lavaproove on liiga vähe, millest tingituna esineb vöörastustunnet, äpardusi misanstseenedes. Klubi juhatus peaks võimaldama näiteringidele hoopis rohkem lava. Kogu töö tuleks siiski viia pealeõunatundidele, õõ jäägu ka meie näitlejail puhkamiseks. Kas ei

võiks rahvatantsuansamblile ja peotantsuringile, kes vajavad parketti, mitte aga lava, organiseerida harjutustunnid kusagil mujal?

Kolmandaks puuduvad tehnilised proovid, lavakujundusele, kostüümidele, rekvisiitidele hakatakse mõtlema alles viimastel minutil, see aga kahjustab tugevasti lavastuste kvaliteeti. Tehtagu seda tööd kogu aeg, paralleelselt proovidega.

Neljandaks — näidendid saavad lavaküpseks alles kevadel, eksami-sessiooni eel. Ajaloo-Keeleteaduskonna näitering andis kaks, Arstiteaduskonna oma ainult ühe etenduse. Sellest on vähel Sügisel klub näidendite mängukorda seadmiseks palju tüütuid proove, milliste asemel oleks hoopis huvitavam alustada uue näidendi õppimist. Ainukeseks lahenduseks on näiteringide töö aastaringseks muutmise.

Valusaks küsimuseks on veel klubikülalastajate distsiplineerimatus. Laupäevase etendusel kogunes publikut kuigi viimase pildini, paljud tulid üksnes selleks, et tantsida. Tungiti saali hoolimata sellest, et see segas mitmelsajal inimesel näidendi jälgimist. Näib, et klubi lähtub seda lubades kassa huvidest. Kas siiski ei tuleks toimida printsiipsaalselt, jätta hilinejad suletud uste taha? Etendus segavad ju vaid need, kes ei tunne külladast austust oma kaasüliõpilaste isetegevuslaste töövaeva vastu. Taoliste koht ei tohiks olla meie klubis.

H. HELLAT

MEIE KOLALISI

40 aastat on tegutsenud Tšehhoslovakkia Kommunistlik Partei. Tema võitlustel oli raskeid lahinguid ja rõõmustavaid võite.

Laupäeval viibis meie ülikooli aulas Tšehhoslovakkia Kommunistliku Partei Keskkomitee parteikontrolli-komisjoni liige sm. J. Jerman, Tšehhoslovakkia Kommunistliku Partei liige 1923. aastast. Ta esines linna töötajale, üliõpilastele ja õppejõududele ettekandega Tšehhoslovakkia Kommunistliku Partei võitlustest. Sm. J. Jerman tõi huvitavaid fakte tänapäeva Tšehhoslovakkia majanduse, tervishoiu, hariduse ja kultuuri arengust, elanikkonna heaolu kasvust. Külaline vastas põhjalikult paljudele küsimustele.

Sm. J. Jermanile anti mälestusesemeid ja lilli. A. TIKS

KÄISIME KOLHOOSIS

Möödunud nädalavahetusel abistas Ajaloo-Keeleteaduskond oma šeflusalist kolhoosi «Koit» kartulipanekul. Kahel päeval — laupäeval ja pühapäeval — oli kolhoosis tööl umbes poolsada õppejõudu ning üliõpilast, kes siputasid kartuleid vagudesse ligi viiel hektaril.

Tagastage raamatud!

Õppida ei ole võimalik raamatuteta. Sageli on aga vajalikke raamatuid saada ainult raamatukogudest. Selleks, et suuta rahuldada võimalikult suurt õppijate hulka ja omandada alati ülevaadet laenuatutud kirjanduse tagasisaamise võimalustest, peavad raamatukogud nõudma õigeaegset raamatute tagastamist või kui see pole võimalik, siis laenaja suulist või kirjalikku avaldust laenuatustähtaaja pikendamiseks.

Valdav enamik üliõpilasi on neist asjaoludest teadlikud ja käituvad distsiplineeritud lugejatena. Leidub aga ka neid, keda tuleb korrale kutsuda dekanatide kaudu või kellelt nõuda raamatute tagastamist notariaalkontori või rahvakohtu kaudu.

Allpool olgu esitatud mõningaid andmeid N. V. Gogoli nim. Tartu Linna Keskraamatukogu distsiplineerimata üliõpilastest lugejate kohta.

Raamatuid ei ole tagastanud pärast kahe-, kolme- ja enamakordset meeldetuletust järgmised üliõpilased:

1. Arstiteaduskonnast: Raimo Peiker, Hille Poolake, Vladimir Muzõka, Ali Lepsaar.
2. Ajaloo-Keeleteaduskonnast: Mari Luik (kaugõppe), Tiit Kõo, Leelo-Reet Viljat.
3. Majandusteaduskonnast: Hiljar Kala, Mait Miljan.
4. Matemaatika-Loodusteaduskonnast: Vello Tamme, Tamaara Gromova, Eduard Paukson, Viktor Zabotin, Rein Peikre.
5. Õigusteaduskonnast: Jaak Sarapuu.

Korratute üliõpilaste nimekiri on

FOLJETON

Mehest,

Ta põlvnes oma kodumaa talupoegade sihtest soost. Tema isad olid hallidest aegadest saadik maad kündnud, alet põletanud ja samagonni ajanud. Ta ise sai varakult hane-, sea- ja päriskarjas vantsida, kuni head vanemad panid ta linna kooli.

See polnud küll suur linn. Kuid siiski tantsisid kesklinna majade katuseräätstais õhtuti tulikirjad ja orkestrid (mitte sümfoniaorkestrid) paitsasid hilisööni oma erutavat müra. Selles linnas oli ikkagi neli kino, üks rändisirkus, kaks restorani ja mõned sööklateks maskeeritud restoranid.

Ta maitnes neist igauhest pisku ja linn oligi ta südame võitnud. Lõplikult ja jäädavalt. Mis ametit linnas õppima hakata, selle üle polnud tal vaja kaua mõelda. Ta oli nõus kõigega, mis leiba annab; ainult ühte ametit ei võinud ta silmaotsaski sallida — see oli koolmeistriamet. Teadjad inimesed ütlesid, et sel puhul olevatki kõige kindlam koolmeistriks õppida. Haruharva on nähtud, et mõni, kes koolmeistriks õppis, ka koolmeistriks läks. Nii astus ta jalkule, kust pidid tulema koolmeistrid.

Laupäeva õhtul andsid teaduskonna isetegevuslased kolhoosi klubis ka kontserdi. Tööst vabadel minutitel tutvuti Alatskivi lossi, pargi ning surnuaiaga, kus teatavasti on maetud Juhan Liiv ja Tõnis Laks. Ettevõtlikumad olevat kaugemalgi käinud. Üldiselt — olid päris ilusad päevad, kuigi laupäeval ka vihm tööd ning tuju kippus segama. R. TUHLISMAA

TRÜ-TA TENNISES

Möödunud nädalavahetusel oli TRÜ 20-liikmeline tennisvõistkond külaliseks Teaduste Akadeemia Tallinna asutuste tennisportlastel. Juba kolmandat korda toimus matšvõistlus Eesti NSV Ametiühingu Kesknõukogu poolt väljapandud karikale. Kui möödunud aastal Tartus osutus ülikooli tennisistide võit ülivõimsaks, siis tänavuseks võidutagajärjeks kujunes 18:11.

Tuleb märkida, et selle võidu kindlustasid meile tublid naisüliõpilased. Järgnevatel aastatel tahaks näha, et üliõpilaste kõrval võtaksid sellest üritusest osa hoopiski aktiivsemalt meie ülikooli õppejõud ja teenistujad, kelle hulgas on kahtlemata väga palju tenniseluviisi.

E. JURIMAE

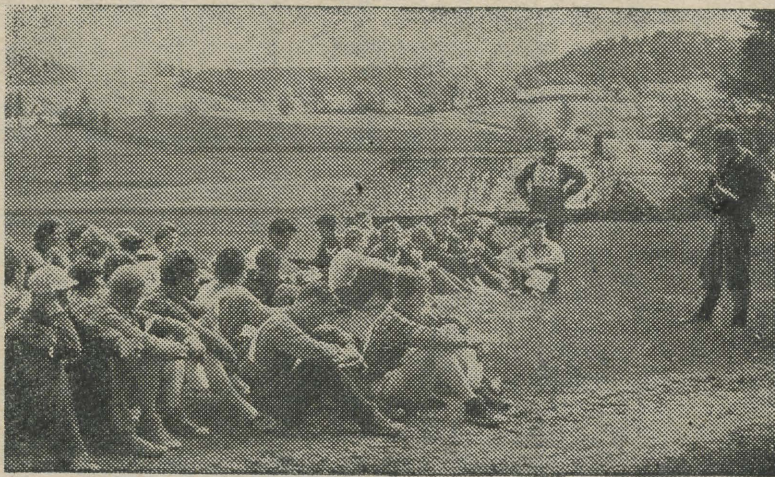
TRÜ orienteerumismeister I. Kask.

võtja hulgas oli 2 esimese järgu, 10 teise järgu ja 12 kolmanda järgu sportlast. See oli tõsiseks tuleprooviks esimest aastat töötavale TRÜ orienteerumisspordi-osakonnale.

Meistrivõistlused toimusid kahes etapis — öise ja päevase orienteerumisspordina. Võistlusrajal esines kõige mitmekesisemaid looduslikke takistusi — kõrgeid mäekuppeid ja -seljandikke, järseid salkorke ja soiseid alasid, põlismetsi ja tihedaid põõsastikke. Kõik see nõudis startiasuajalt eeskujulikkust teoreetilist ja füüsilist ettevalmistust.

Öiste radade pikkuseks oli naistele 4,2, meestele 5,1 km. Et metsa ning võsaga kaetud maastikul oli pimedas halb joosta, siis otsustas võistlustulemuse põhiliselt orienteerumisskus. Ja pimedas jäi sellest oskusest enamikul puudu. Kontrollpunktides asuvad suured lõkked võimaldasid punkti märgata vahemalt 20—30 m kauguselt.

Tulemused olid järgmised: naistest tuli esimeseks T. Toomus

Rajameister annab informatsiooni.

A. KIVISTIKU fotod.

Ja aeg läks. Neli ja pool aastat oli ta ilusti koolmeistriametis studeerinud, kui korraga pääses lahti kuuldus, imelik, uskumatu, pörutav kuuldus, et kõik, kes on koolmeist-

sooja piima, korter ja küte on tasuta, samuti päikese- ja õhuvannid... Lõpuni kuulmata varises tulevane küllakoolmeister meelemärkuse-

kes tahtis linnakividel surra

riks õppinud, peavad ka koolmeist-riks hakkama.

Oo, selle peale tõusis alles nutt ja halamine! Ja temagi silmist tulid suured ja soolased pisarad.

Ent ta kuivatas pisarad siiski rutu ja muretses paberi, mille kolm arsti tõendasid, et ta on sünnipärane idioot, keda ei tohi koolimaja ligidalegi lasta. Et asi oleks kindlam, hankis ta veel teise paberi, kus mingi Hiirte ja Rottide Hävitamise Komitee teatas, et tegemist on erakordse talendiga rotimärkide alal ja nõudis teda oma süsteemi ühele vabale kohale pealinnas.

Komisjonis uuriti mõlemaid pabereid kaua ja põhjalikult. Lõpuks öeldi:

«Paberid ei loe, sest neil puuduvad kaks tempelmarki. Saadame teid Külluste külla koolmeistriks. Koht on looduslikult ilus, õhk osoonirikas, igal hommikul saate

tult põrandale. Kuid tänu maatoidul kasvanud tugevale organismile oli ta varsti jälle jalul. Jalul küll ja päris terve, ent Küllustesse ikkagi ei läinud, vaid ütles:

«Ennem suren linnakividel, kuid matsi minust ei sa!»

Ja hakkaski linna rōskete müüride vahel mees nārbuma. Ei läinud sisse söök ega jook ja isegi viietārnine konjak ei maitseunud enam. Kui ta aru sai, et hing on igaves-tele jahimaadele rāndamas, nihkus ta kesklinna tudelede lähemale. Pea all tundis ta tēnavarentsli kivist āārt ja ta kohal hūples neonrek-laam oma vallatut tantsu. Aga mehe nāgu valgustas ānnelik naeratus: see oli ju ikkagi linn.

Mees, kellest on see legend, suri, kuid sõna temast jāi. Ja igal kevādel, kui noori koolmeistreid hakatakse kohtadele panema, saab sõna uuesti lihaks.

Mārgusōna «Obinitsa».

TRÜ orienteerumismeistreiks

T. Liblik ja I. Kask

(EPA) — 52.35, neljandaks jäi T. Liblik (TRÜ) — 1:22.18, viiendaks R. Aimla (TRÜ) — 1:34.10. Mees-test sai esimese koha A. Kivistik (TRÜ) — 1:06.10, neljandaks tuli I. Kask (TRÜ) — 1:16.50 ja kaheksandaks jäi A. Pind (TRÜ) — 1:37.10.

Päevane start anti metsaservalt kõrgele mäekingul. Võistlusrajal olid tunduvalt pikemad (naistel 6,6, meestel 11 km) ning kulgesid üle suurte mägede. Enamik võistlejaid orienteerus maastikul hästi ning jõudis ladesalt ühest kaardil märgitud punktist teise. Kahjuks esines punktidest paigutuses maastikul mitmeid ebatäpsusi, sest isegi I järgu orienteeru-jad M. Aruja ja E. Lelumees ekslesid nõutult punktide otsinguil.

Võistlustel nais-te klassis revanšeerisid TRÜ võistlejad öösel EPA sportlastelt saadud kaotuse. Hea kaarditundmine ning kõrge treenitus viisid võidule vana-meister E. Abeli. Tulemused kujunesid järgmisteks: esimene oli E. Abel — 1:35.53, teiseks tuli L. Ru-to — 1:35.45, kolmandaks jäi T. Liblik — 1:42.06 (kõik TRÜ-st). Neljas oli T. Toomus (EPA).

Üldkokkuvõttes tuli T. Toomuse järel teiseks ning omandas teistkord-selt TRÜ meistritiitli T. Liblik koguaajaga 3:04.30. Ülikooli arvestuses järgnesid R. Aimla (aeg 4:01.23) ja M. Jaanre (4:22.45).

Meeste klassis katkestas rida võistlejad 3. kontrollpunkti mitte-leidmisel jooksu. Hilisemal kontrollimisel selgus, et post asetses 120 m kõrval kaardil märgitud metsasihist. Seetõttu arvestati ta-gajärgi stardist teise punktini. Kiiremaiks olid M. Aruja — 0:32, I. Kask — 0:35 ja Ü. Vilt — 0:49. Kahe etapi kokkuvõttes tuli üle aasta ülikooli meistriks I. Kask

(aeg 1:51.50), teiseks tuli A. Kivistik (1:59.10), kolmandaks jäi M. Aruja (2:17.50).

Kokku võttes võib öelda, et võist-lused õnnestusid hästi tänu toreda-le ilmale ning vahelduvalle maasti-kule. Kaheetapiline võistlus nõudis osavõtjailt suuri füüsilisi ning tahtelisi pingutusi. Võib-olla oleks õigem edaspidi võistelda vaid öösel või päeval, pikendades vastavalt distantsi. See vāldiks võimaliku ülepingutuse. Tahaks näha, et edas-pidistel võistlustel oleksid paremus-järjestuse määramisel otsustavaks jārgmised tegurid:

1. oskus valida ökonoomseim lii-

Stardivad T. Liblik ja O. Allikas.

kumistee punktist punkti, 2. oskus kiiresti leida kaardil märgitud punkt, 3. füüsiline vastupidavus, 4. oskus jõuda võrdselt kogu distantsile jaotada.

Punktide paigutamisel peab raja-meister kindlustama nende kaardil märgitud asukoha. Vāhimgi eba-tāpsus viib metsa «kammimisele» ning sportliku tulemuse määrab juhus. A. KIVISTIK

Huvi ENSV ja TRÜ vastu

Teated sellest, et TRÜ-s õpitakse jaapani keelt, on leidnud tee sellele kaugele päikesetõusu maale ja āratunud seal ārgast tāhelepanu ning huvi. TRÜ orientalistikakabineti-le āsja Jaapanist saabunud kirjas lau-sub Jaapanlane K. Matuba muu hulgas jārgmist: «Mind huvitab vāga, et Tartu ülikoolis õpitakse jaapani keelt. Minu sõber Kurisu on praegu Jaapani keele lektor Praha ülikoolis. Kui ānnelik ma oleksin, kui võiksin pidada teile loenguid Tartu ülikoolis».

K. Matuba Jōkosukast huvitub aga ka eesti kirjandusest, eriti aga eesti luulest. Hilda Dreseni espe-rantokeelsete tōlgete jārgi on ta tōlkinud jaapani keelde mitmed eesti luuletused ja lubab saata nad lähemas tulevikus melle tutvumi-seks. Ta kirjutab: «Ma tahan teile nāidata oma jaapanikeelseid eesti luuletuste tōlkeid. Ma usun, et nad mitte āksnes ei huvita teid, vaid on kasulikud teile ka teie āpingu-tes».

Kōigele liisaks on K. Matuba üli-lahkelt valmis korrespondeerima soovijatega Jaapani keeles, et tāien-

dada ja sūvendada meie āppijate teadmisi-õksusi nimetatud alal. TRÜ orientalistikakabinet

Tānuavaldused

Avaldan siiramat tānu kōigile āppejōududele, teenistujatele, tōō-listele, üliõpilastele ja āhiskondli-kele organisatsioonidele, kes mind minu pensionilemineku puhul mee-les pidasid.

IDA OUN

Avaldame sūdamlikku tānu TRÜ Arstiteaduskonna II kursuse üli-õpilastele, kes meie armsa poja ja venna

PAUL KELGU

muldasāngitamisest osa võtsid ja meie valusas leinas sūdamest kaa-sa tundsid.

Leinajad omaksed

Palju õnne, palju ālekōrsi kodupessa

HINGI POOLAKESELE

ja

MAIDU HOLMILE

soovib stomatoloogiaosakonna II kursu

TEADAANNE

Alaliselt tegutsevas aqitpunktis nr. 8, Vanemuise tn. 46, tāhista-takse teisipāeval, 30. mail kell 19

RAHVUSVAHELIST LASTE-KAITSE PĔEVA.

Ettekannetele jārgnevad filmid «Tervise kaitseks» ja «Kolmas Dnepri hūdrojaam».

TRÜ KLUBIS

Laupāeval, 27. mail kell 20 alqab LĖPETAJATE BALL.

Pāāsmeid saab klubi kunstiliselt juhilt E. Voiteselt.

Pūhapāeval, 28. mail kell 12 on TRÜ klubis

LASTE KEVADPIDU.

Esinevad TRÜ lasteringid.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар-тийной организации, ректората, коми-тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trūkikoja trūkik Tartus Ülikooli 17/19. Üksik- numbrī hind 2 kop. Tellimine nr. 5065. MB-04569.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 20 (486) Reedel, 2. juunil 1961 XIV aastakäik

MIS VEEL TEHA?

Kõigil meie üliõpilastel on alandunud eksamid. Põhilised ettevalmistused sessiooniks on juba tehtud. Kõige tähtsamaks tuleb muidugi pidada üliõpilaste varustamist sel ajal vajaliku kirjandusega.

Et saada täpsemat ülevaadet raamatukogude ja lugemissaalide tööst, et tutvuda puudustega, mis selles töös esinevad, selleks tegime väikese ringkäigu. Mööda minnes astusime sisse ka ülikooli sööklasse ning küsisime sealt, kuidas on lood üliõpilaste tootlustamisega sessiooni ajal, kuuldasime pealt kaugõppijate ja statsionaarsete üliõpilaste «jahimehejuttu» üliõpilaste elu kohta Tartus. Ning selgus...

Teaduslikus Raamatukogus Toomemäel ollakse raamatute laenu- tamiseks «alati valmis!» ja laenu- tajatega rahul ning ka õppijad ise ei ole avaldanud rahulolema- tust selle asutuse töö vastu.

Seda rohkem on aga öeldud õp- peraamatukogu juhatajal sm. L. Trikkantil. Kas teavad ülikoolis õppivad inimesed, et kevadsessioo- nil külastab õpperaamatukogu ligi 500 üliõpilast päevas, et lugemis- saali kaudu laenutatakse üliõpilas- tele umbes 700 raamatut 11 tunni jooksul ja et abonemendi kaudu laenutatakse raamatukogufon- dist sellesama aja jooksul kir- jandust 100 eksemplari ulatuses!

Sellest kõigest hoolimata peavad siiski nii mõnedki üliõpilased oma soovidele leidma rahuldust mujalt. Seltsimehed! Ärge süüdistage sel- les ainult raamatukogu töötajaid!

Kahjuks on üliõpilaste seas mitmeid vastutustundetu noo- ri, kes ei tagasta raamatuid

õigeaegselt, võtavad neid loata lu- gemissaalist koju kaasa. Niisugus- teks üliõpilasteks, kes ei suvatse mõelda teistele «eksamisooritajai- le», on sm-d Galina Polovtseva Arstiteaduskonna III kursuse, Peeter Konni Oigusteaduskonna I kursuse jt.

Ei ole kindlasti veel meelest läinud silt Ajaloo-Keeleteaduskon- na raamatukogu uksele tekstiga «Remont». Raamatukogu töötaja sm. L. Haidaki teatel on nüüd re- mont lõppenud ning lugemissaal on üliõpilastele avatud.

Paljud üliõpilased on avaldanud sageli soovi, et igas internaadis sisustataks lugemistoad, seni on kõik sellelaadilised ettepanekud jäänud õhku rippuma. Kas inter- naadi nõukogud ei võtaks küsimu- se lahendamise kiires korras pä- vakorda? Ka võiks peahoones ja keemiahoones eraldada ruume õp- pimiseks.

Mis puutub üliõpilaste tootlusta- misse eksamite ajal, siis selles suhtes, nagu sm. Kikas meile teatas, muutusi ei toimu. Soovi korral on küll võimalus toitude kogust suurendada, kuid selleks peavad üliõpilased ise varem ettepaneku tegema. Oleks siiski mõeldav, et igas ühiselamus korraldataks eksa- mite ajal ajutine tootlustamine.

Kokkuvõte. Eksmiste heaks kor- damine tuleks kõigil asutustel veel kord mõelda, mis on vaja te- ha, mis ümber korraldada, laiend- dada, et üliõpilased saaksid võima- lused maksimaalselt töötada, üli- õpilastele aga soovime:

Kõike head algavateks eksami- teks!

READ TÄIENEVAD

Füüsikakateedri ühes ruumis on alamas füüsikute ja matemaati- kute parteigrupi koosolek.

Päevakorra esimeseks punk- tiks on vastuvõtt NLKP liikme- kandidaatideks.

Tõepoolest, koosolekul istuvad kaks üliõpilast, keda varem selle parteigrupi koosolekutel pole nä- tud. Sm. A. Tammik loeb ette partei ridadesse astujate sooviva- lusi: «Palun mind vastu võtta NLKP liikmekandidaadiks, püüan õppida ja töötada nii, et igati õigustada oma kuuluvust NLKP-sse.»

Need read on kirjutatud füüsikaosakonna IV kursuse üliõpilase Ants Langu käega. Neisse on kontsentreeritud mõtted, mida suure komsomolistaaziga üli- õpilane A. Lang on aastate viisi eneses hoidnud. Nagu see alati toimub, jutustab A. Lang koosoli- jatele oma eluloo. Sügav vaikus valitseb koosolekul. A. Langu elu- lugu on elav süüdistus kapita- lismi vastu, — süüdistus saks- fašismi eestlastest käsilaste, iga- suguste vikside, viikide, mere- ja nendetaoliste inimsoo vändjate vastu, kes 20 aastat tagasi oma veriste kätega tegid kõikvõima- liku, et suruda vaba eesti rah- vast tagasi balti parunite järel- tulijate orjaikkesse. Kes ei taht- nud paruneile kuulekalt alistuda, need hävitati. Hävitati ka A. Langu vanemad ja tema ise sattus süle- lapsena kaheks aastaks Tartu koondukslaagrisse! Nähtavasti seis- nes tema süütegu selles, et ta üldse oli sündinud. Klooga tule- riidid on kustunud, kuid fašism hõõgub ikka veel Ameerika mono- polide varjus. Tartu tankitõrje- kraav on kinni aetud, kuid Mäe, Angelus, Mere, Viks, Luitsalu, Mikson ja teised fašismi nurjatud kupjad veel elavad ja unistavad järjekordsest tapatalgust. Olgu see tõsiselt hoiatuseks kõigile, kellele vabadus ja inimese väär- kus on kallid.

A. Lang oli mõelnud oma minevikule ja valis tulevikuks õige tee — astuda kommunismi- ehitajate avangardi.

«Palun mind vastu võtta Nõu- kogude Liidu Kommunistliku Par- tei ridadesse. Toetan kogu hingest partei tegevust ning soovin anda omalt poolt veelgi rohkem kom- munismi kiiremaks ülesehitami- seks!» Nii kirjutas oma avaldises matemaatikaosakonna III kursuse vanem Mauno Reisner.

Ühehäälselt võetakse mõlemad üliõpilased NLKP liikmekandidaa- tideks.

Dots. A. MITT

Vana talumaja verandaga, ait, suur õunaaed ja mets selle taga. Kased õues, linnulaul.

Siia, Käo-Kinksepale Elva rajoonis, olid kogunenud kirjandushuvilised, koduloomuuseumi töötajad, Elva Keskkooli õpilased.

Elva Koduloomuuseumi direktor K. Kirt avas mälestus- tahvli sellel majal, kus 70 a. tagasi, 27. mail 1891. a. sündis kirjanik Jaan Kärner.

Külalised tutvusid talu ümbrusega. Ait, kus Kärner kirjutas oma esimesed värsid. Pisut eemal kaasiku serval vana kask. Siin oli luuletaja poisikesena kiikuda armas- tanud, jutustas kirjaniku hallipäine õde. Kask on suur, pikkade kõverike okstega.

Elva Keskkoolis toimus pidulik aktus. Ülikooli aspi- rant K. Muru rääkis J. Kärneri elust ja loomingust, õpi- lased esitasid luuletusi, katkendeid teostest. Mälestusi kirjanikust rääkis ENSV Kirjanike Liidu juhatus liige sm. E. Hiir.

Õhtupoolikul avati Elva surnuaial J. Kärneri haua- monument, millele on raiutud:

KIRJANIK — SA OLED OMA
RAHVA SÜDAMETUNNISTUS.

Alanud eksamisesiooni suhtelist tihedust arvestades otsustas kee- miaosakonna I kursuse alustada eksa- mite õiendamist juba enne ses- siooni algust. Alustati NLKP aja- looga. Eksam toimus 29. ja 30. mail. Meie küsimusele — kuidas möödus kevadsessiooni esimene ek- sam tulevatest keemikutest noori- matel — vastas eksamineerija, NLKP ajaloo kateedri vanemõpe- taja sm. E. Silk:

«Nagu näitasid eksami tulemu- sed, oli valdav enamik üliõpilasi valmistunud eksamiks täie tõsidu- sega. Head aines orienteerumist, s. t. marksistlik-leninliku teooria ja meie partei poliitika põhiproblee- mide mõistmist ning selleks vaja- liku faktilise materjali tundmist näitasid eelkõige need üliõpilased, kes olid töötanud enam-vähem süstemaatiliselt kogu õppeaasta jooksul ning kasutanud aine pare- maks omandamiseks peale õpiku ja loengulise materjali ka soovi- tatud kirjandust ning sellest teh- tud vajalikke märkmeid.

Sisukamad, läbimõeldud ning vajalikult argumenteeritud olid eeskätt üliõpilaste A. Aaviksaare, M. Haga, M. Mäe, M. Sultsi, kuid ka K. Kiivimeisa, V. Elbrehti, M. Kerikmäe, I. Orava, L. Saadi ja mitme teise vastused, kusjuu- res nimetatuid kuus esimest said kõrgeima hinde.»

Saavutused kohustavad

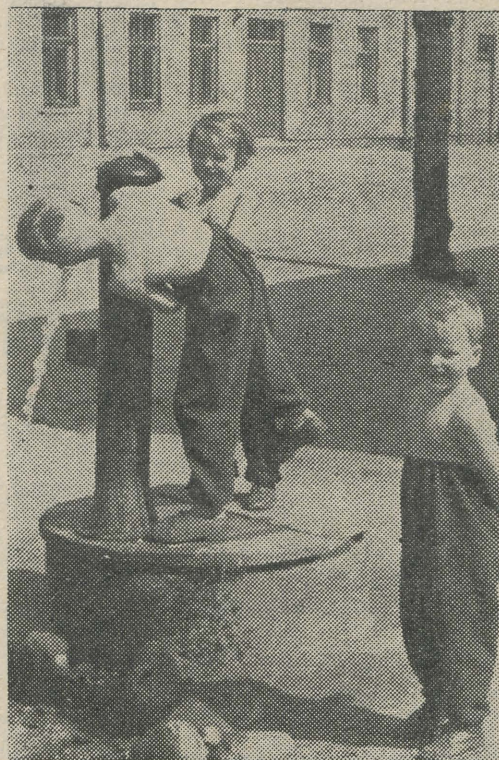
Hiljuti toimunud Arstiteadus- konna parteiorganisatsiooni aru- ande- ja valimiskoosolekul tehti kokkuvõtteid möödunud õppeaastal tehtud tööst. Parteiorganisatsioon võis konstateerida rea saavutusi teaduskonna kollektiivi ideoloogilise kasvu, õppe- ja teadusliku töö osas. Samaaegselt märgiti aga ka mitmeid kitsaskohti ning puudusi ja kavandati abinõud nende lik- videerimiseks edasises töös.

Mis puutub õppejõudude ideoloogi- lise taseme tõstmisse, siis on see toimunud eeskätt filosoofiliste se- minaride kaudu, millest on võtnud regulaarselt osa 70% õppejõudu- dest. Huvitavate ja sisukate ette- kannetega on siin esinenud ka rida kommuniste (K. Rägo, M. Kask, A. Peterson jt.). Seminaride taseme parandamist raskendab aga mõningal määral rea ühiskonna- teaduste kateedrite õppejõudude äraviimine teaduskonna parteiorga- nisatsioonist, kelle osa kvalifitseeritud konsultantidena ja seminari- dest osavõtjaina oli aga väga tähtis.

Suurt tähelepanu osutas koos- olek üliõpilaste ideoloogilisele kas- vatusele, et ka arstide näol annaks teaduskond nõukogude intelligent- sile ainult poliitiliselt arenenud ja aktiivset talendust. Toimus rida

huvitavaid ja kasvatuslikus mõttes väärtuslikke üritusi, nagu kohtu- mised tehaste töolistega, viktori- nid kaasaegsete aktuaalsete poliiti- lise probleemide paremaks tund- maõppimiseks ja lahtimõtestami- seks. Aktiivselt võeti osa mitme- suguste poliitiliste ürituste (näit. valimiste) läbiviimisest jne. Eel- miste õppeaastatega võrreldes tõ- hustus tunduvalt ka ateistlik töö, milles oli tähtis koht just sm. Sto- lovitši poolt loetud ateismiloengu- te tsükliil. See töö kandis vilja, sest mitmed seni veel religiooni kammitšais olnud üliõpilased kat- kestasid sidemed baptistidega. Se- da tööd on aga vaja jätkata, sest teaduskonnas leidub veelgi üksi- kuid usklike üliõpilasi, keda on vaja abistada usukiitkeist vabane- da. Tunduvalt on vaja tihendada eesti ja vene õppekeelega osakon- dade kontakti. Selleks tegid konk- reetseid ettepanekuid seltsimehed A. Peterson ja E. Türi.

Õppeprotsess kulges möödunud õppeaastal üldiselt häireteta. On paranenud loengute kvaliteet ning tõusnud nende ideelis-poliitiline tase, selleks on hinnatavat tööd teinud kommunist prof. M. Kask. Selles osas on ometi veel väga palju teha — nagu nähtus sm-te A. Väiba, K. Rägo, M. Kase, Z. Saare ja L. Päi sõnavõttudest,

Kas nii tohib?

H. RAMMO fotoetüüd

L
A
S
T
E
K
A
I
T
S
E
P
Ä
E
V

70 AASTAT JAAN KÄRNERI SÜNNIST

Fotol vasakul J. Kärneri abikaasa lilledega. Pare- mal pioneerid haua- monomendi juures auvalves.

— sest loengute ja üldse õppetöö taseme tõus on siiski olnud ees- kätt vaid erialases, tunduvalt vä- hem aga ideelis-poliitilises osas. Mitmeid praktilisi töid teostatak- se veel formaalselt. Samuti rõhu- tasid üliõpilased-kommunistid sm. Nikiforov jt., et võõrkeelte, nii- sama ka eesti keele õpetamisel vene õppekeelega osakonnas ei ar- vestata ikka veel üliõpilaste kui tulevaste arstide spetsiifilisi vaja- dusi. Õppetöö kvaliteedi tõstmist raskendab aga tunduvalt õppe- baasi üha tõsisem mahajäämus nor- maalse töö vajadustest. Positiivse- na märgiti tulevastele arstidele esi- tatavate nõudmiste tõusu ja seda, et üliõpilased-kommunistid on õppe- töös kindlalt eesrindlasteks.

Ka teaduslik töö sammub teaduskonnas tõusuteed. Teadusliku töö plaan on üldiselt täidetud ning möödunud aastal ilmus üle saja töö trükis. Hinnatav on õppejõu- dade-kommunistide teadusliku aktiivsuse tõus. Peamiseks puudu- seks selles valdkonnas on aga endiselt asjaolu, et ei ole veel üle saadud uurimisprobleemataika kil- lustatusest. Samuti ei ole rida õp- pejõude suutnud kaitsa planeeri- tud doktoritööd. Ikka on veel la- hendamata eksperimentaalse ja vi- rusoloogilaboratooriumi organi- seerimise küsimus.

Parteiorganisatsiooni ees seis- vate ülesannete täitmisel on tähtis koht ametiühinguorganisatsiooni kõrval just komsomoliorganisat- sioonil. Hinnatavat tööd noorte abistamisel on teinud kommunistid D. Metšetin, E. Türi, A. Peter- son, I. Jahnovitš ja J. Riiv. Par- teiorganisatsioon tervikuna peab aga tunduvalt parandama komso- moliorganisatsiooni juhtimist ja abistamist. Et tehtud töö ei anna veel kaugeltki põhjust rahuloluks, näitab kasvõi juba seegi, et sel õppeaastal on komsomoli juurde- kasv olnud tunduvalt väiksem mul- lusest, kasvubaas aga on väga suur. Ka komsomoli osa näiteks võitluses terve eluviiside eest ei ole veel küllalt aktiivne, eriti ühis- elamutes.

Valiti uus büroo koosseisus: D. Metšetin, A. Klement, A. Pe- terson, N. Nikiforov, A. Lenzner, R. Looga ja Z. Saar.

Koosolekust võttis osa ning esi- nes sõnavõttega EKP Keskkomitee teaduse, kultuuri ja kõrgemate koolide osakonna juhataja sm. Laus.

L. PAI

AUTASUSTATI

Nõukogude Liidu rahvama- janduse saavutuste näituse nõukogu komitee otsusega autasustati väikese hõbeme- dali ja hinnalise preemiaga ülikooli astronoomia- ja geo- füüsikakateedri assistenti Märt Liigandit ja eksperimen- taaltöökoja inseneri Paul Tõlgot.

ÜLIKOOI

Juba rohkem kui kuu aega võivad kohvikukülastajad imetleda kunstikabineti tänavust aruandenaist. Tööd on tehtud palju. Nii palju, et kohviku seinad selle kõige näitamiseks on jäänud kitsaks. Tempera- ja pastellmaalid, akvarellid, monotüüpiad, linoollõiked, sõe- ja pliatsijoonistised (viimased kaks piljardituppa ärapeidetult), skulptuurid — kõike palju rohkem kui möödunud aastal. Aasta jooksul on tõusnud tööde keskmine tase, on saavutatud edusamme maalimistehnika omandamisel, kuid võrreldes möödunud aastaga jätab käesolev hoopis hallima, monotoonsema üldmulje.

Joonistusoskuse, natuuri täpse kopeerimise oskuse omandamine stuudiotööde najal on kunstnikule väga tähtis. Tehnika valdamiseta on võimatu loominguliste kavatsuste realiseerimine. Seetõttu on ainult fervitav sellise hulga stuudiotööde tegemine. Neid võiks veel poole rohkemgi teha, see oleks meie kunstiharrastajatele ainult kasuks, aga... Jah, aga kas on mõtet neid kõiki näitusele välja panna. Opettööd ei ole veel kunst. Kunstinaütuse asemel on õppetööde ülevaade. Vahendid on muudetud eesmärgiks. Kunst on kunstniku loomingulise mõtte realiseerimine kunstile omaste spetsiifiliste vahendite kaudu. Aga just seda oma loomingulist mõtet näeb näitusel äärmiselt vähe. Kui eelmisel näitusel rõmustasid L. Heaposti, Ü. Sõstra huvitavaid lahendatud Saaremaa maastikud ja mõned teisedki

vaba loominguga hulka kuuluvad tööd, siis tänavu otsid midagi taolist asjalt. Veelgi hullem — isegi esitatud tööde hulgast on raske nimetada tugevamaid ja nõrgemaid — kõik on mingi nähtamatu jõu poolt nivelleeritud kitsale keskmisele tasemele. Et ei oleks midagi liiga...

Puudub autori indivi-

ga, mis pealegi on üks nõrgemaid tema tänavuses loomingus?

Linoollõigetel on paremad V. Allsalu «Valgustatud tänav» ja M. Otsa «Lill aknal». Mõlemad autorid valdavad korralikult linoollõike tehnikat ja on suutnud oma loomingulistele kavatsustele sobiva vormi leida. Seevastu on eba-

kunstharrastajate aastatoodangust

duaalne käekiri. Ei ole võimalik öelda, missugune kandekotiga natüürmort on T. Muna, missugune J. Kangilaski maalitud. A. Kartna, M. Vahemaa ja M. Otsa «Kallad» mõjuvad aga fotokoopiaid üksteisest. Suitsuheeringaga natüürmordist kannab mingit individuaalset omapära ainult O. Raua oma. Kõik on tehtud korrektselt, ühetooniliselt ja... igavalt.

Ei olegi mõtet peatuda üksikutele autoritele, sest kõigi kohta tuleks tarvitada ikka ühtesid ja neid samu sõnu. Võib ainult märkida mõningaid töid, mida vaadates tundub, et sinna on kätetud ka oma loomingulist mõtet. Tugevaim töö on kahtlemata M. Vahemetsa monotüüpia «Tänav», mida on juba korduvalt esile tõstetud. Küllatki meeleolukad on ka M. Otsa «Tähetorn», L. Heaposti ja T. Muna akvarellid «Vaade aknast». Isikupärast lähenemist teemale tunneme veel A. Kartna «Karu» ja O. Raua «Natüürmordi» juures. Vahemärkus: huvitav, miks O. Raud, üks kunstringi andekamaid ja otsivama vaimuga liikmeid, on esindatud ainult ühe töö-

õnnestunud M. Otsa «Korvpall», milles autor on endale võtnud üle jõe käiva ülesande ega ole suutnud rahuldavalt kujutada liikuvate inimkehade dünaamikat. Tulemuseks on ebaloomulikesse poosidesse tardunud figuurid.

Kui mõnel kunstihuvilisel õnnestub juhuse tõttu pääseda piljardituppa, võib ta tutvuda ka pliatsi- ja sõejoonistustega. Tugeva joonistajana näitab ennast V. Allsalu, kelle portreejoonistised on peaaegu professionaalsel tasemel. Hästi on lahendatud S. Ruusi ja V. Allsalu kompositsioonieskiisid sões, kuna A. Kartna kompositsioonieskiisid häirivad liiga ilmsed mõjustused N. Triigilt ja Kr. Raualt.

Lõppkokkuvõttes: rohkem oma loomingulist mõtet, rohkem katsetada, et rakendada omandatud oskusi. Tuleb arendada mitte ainult kätt, vaid ka mõtet, muidu võib uppuda halli keskpärasuse rabas.

Võidakse vastu võtta: miks esitada meie isetegevustele nõudeid, millele alati ei vasta professionaalsetegi kunstnike näitused. Siiski tun-

J. Kärneri hauamonumendi arhitekt Ü. Sirp kirjaniku lemmikkase juures Kinksepa kaasikus.

E. VINGISSAARE foto

dub, et on tarvis selliseid nõudeid esitada, sest kõigepealt peame likvideerima keskpärasuse, ja alles siis esitama nõudeid teistele.

Kui inimene tunneb vajadust loominguliseks eneseavaldamiseks ja otsustab seda realiseerida, siis kohustab see teda ka paljaks rohkemaks, kui meie kunstharrastajad seni on saavutanud. Ja sellest tuleb juhinduda tulevikus.

A. RAITVIIR

UUS BÜROO

Möödunud esmaspäeval kogunesid Ajaloo-Keeleteaduskonna komisjonid aruande- ja valimiskomisjoni, et ära kuulata teaduskonna büroo sekretäri A. Habermanni aruanne, mõtteid vahetada tehtud töösaavutuste ja puuduste üle ning kavandada ülesandeid järgneavaks.

Koosolekul rõhutati vajadust se-

nist tõsisemalt ja süvenenumalt tegelda üliõpilaste poliitilise kasvatusetööga, nõuda kursusehoolajatelt suuremat vastutust üliõpilaste ideelise hoiaku eest.

Ajaloo-Keeleteaduskonna uude bürosse valiti sm-d L. Eringson, A. Habermann, H. Liimets, A. Lunge, M. Lohmus, S. Maasik, H. Peep, L. Roots ja U. Siimann.

MAXIME SUFFICIT

(V. Panso «laste» diplomilavastusi jälgides)

Kool peab välja laskma meistri, mitte algaja: noore kangelase, aga mitte noore näitleja.

(V. PANSO)

pedagoogid sellele või teisele asja nähtud lavastusele, ent tean, et Tartu Riiklikus Ülikoolis hinnatakse diplomitöid, mis on koostatud sellise põhjalikkusega, sädelevusega, kõigile nähtava noorusliku tarmukuse ja veenvusega, hindtega «väga hea».

Neli teatriõhtut. Neli retke erinevatesse ajastutesse, keskkondadesse, probleemidesse. Eepiline «Lembitus»; naeru tekitav «Nähtamatu daam»; J. Smuuli «Muhulased» — huvitav raamat, väga paeluv, hooone lavastus; Zak-Kuznetsovi «Kaks värvi» — killuke tööka nookogude noorsoo rõõmudest-muredest. Saalis viibides on tunda otse käegakatsutavalt sidet lava ja publiku vahel — seda kõige tähtsamat. Inimeste silmis on pisaraid. Saal täitub südamest tulevast, heast naerust. Ohinen sellega. Etenduse lõppedes aplodeerin väsimuseni. Usun, noored näitlejad mõistavad nende aplauside tähendust. See ei ole üksnes kiitus teh-tu eest, see on usk nende töö- ja loomingurikkasse lavatulevikku. Jäägu nende aplauside kaja tänaste diplomandide südameisse kõgu eluks!

Parimaks lavastuseks kuulutas publik hääletamusega «Kaks värvi». Minule isiklikult jättis sügavaima mulje «Lembitus», seda eepi-

lise, monumentaalse lihtsuse ja ääretult sügava humanismi tõttu. Kõige nõrgemaks (kuid sugugi mitte nõrgaks) lavastuseks oli Calderoni «Nähtamatu daam». Selle klassikalise rüütlikomöödia dramaturgia ei paku tänapäeva vaatajale enam kuigi palju. Näib, et ka näitlejale jäi see kaugemaks kui teised diplomilavastused. «Muhulaste» lavastust tundsin juba varem. Mis puutub «Kahte värvi», siis ei kujuta ette, et seda näidendit saaks teistsiti lavastada. Nii lavastaja kui osatäitjad ammutasid näidendis peituvad võimalused tilgutamaks.

Kes diplomandidest on parim, kes halvim? Sellisele küsimusele ei oska vastata. Halbu, kahvatuid ei olnud. Võib kõnelda ehk sobivusest osasse, võib kõnelda isiklikust sümpaatiast ühe või teise näitleja vastu. Kindlasti saavad paljud neist publiku lemmikuks — üks ühele kildekonnale, teine teisele. On neid, kes noortes otsivad «Draamateatri» näitlejate peegelpilti ja kõnelevad, et trupis on pansosid, järvefideid jne. On loomulik ja isegi seaduspärane, et andekas õpilane omandab healt õpetajalt mitte üksnes teadmisi, vaid ka maneere, eriti kui mõlemad on näitlejad. Kuid mulle tundub, et kui Voldemar Panso kuulutas pidulikult noore näitleja individuaal-

Partei elu kroonikat

23. mail toimus TRÜ Oigusteaduskonna parteiorganisatsiooni aruande- ja valimiskomisjoni. Aruandega büroo tööst esines sm. E. Salumaa.

Aruandele järgnenud arutelu käigus võeti elavalt sõna. Sm. V. Kelder märkis, et üliõpilaste teadusliku töö alal on märgata elavne-mist ja seda eriti populaarteaduslike ettekannete kirjutamise osas. Edaspidi tuleks seda tööd arendada samas suunas. Sm. J. Ananjeva toetas aruandes esitatud seisukohta, et kursusehoolajateks tuleb määrata eeskätt just kõige tublimaid õppejõude, kes oma praktilises töös on näidanud, et nad suudavad toime tulla sellel väga vastutusrikkal tööil.

Sm. J. Jegorov juhtis tähelepanu vajadusele õppida rohkem tundma mittetatsionaarseid üliõpilasi, nende tööd ja luua neile paremad tingimused õppetöös.

Opettöö korraldamise küsimustes võtsid sõna veel seltsimehed K. Püss, J. Mäll, H. Saarsoo, G. Alaküla jt.

Koosolekul avaldati arvamust, et Oigusteaduskonna õppejõude-kom-muniste on liigselt koormatud ühiskondlike ülesannetega.

Koosolekul viibijad valisid teaduskonna uue parteibüroo koosseisu: E. Salumaa, V. Kelder ja H. Saarsoo. Sekretäri ülesanded pandi sm. E. Salumaale.

M. POSKA

Uusi teaduste kandidaate

Vahetult maipühade eel kaitses Eestimaa Kommunistliku Partei Keskkomitee Partei Ajaloo Instituudi teaduslikus nõukogus ülikooli NLKP ajaloo kateedri vanemõpetaja I. Volkov dissertatsiooni teemal «Eestimaa Kommunistliku Partei tegevus vabariigi põllumajanduse juhtiva kaadri loomisest ja kasvatamisest aastail 1949–1958» ajaloo-kandidaadi kraadi saamiseks. Ametlikeks oponentideks olid akadeemik J. Saat ja dots. A. Panksejev. Töö sai positiivse hinnangu

ning teaduslik nõukogu omistas sm. I. Volkovile kandidaadi kraadi.

18. mail kaitses kandidaadidissertatsiooni Leningradi ülikoolis meie ülikooli dialektilise ja ajaloolise materialismi kateedri vanemõpetaja R. Blum teemal «Rahvademokraatliku revolutsiooni sotsialistlikuks revolutsiooniks ülevaade Ungaris». Oponentidena esinesid professor ajaloodoktor A. Popov ja dotsent filosoofiakandidaat M. Kuptšenko. Töö tunnistati filosoofiakandidaadi teadusliku kraadi vääriliseks.

Valminud ning valmimas on mitmed kandidaadidissertatsioonid poliitilise ökonomia alal. Nii on juba juunis kavandatud poliitilise ökonomia kateedri vanemõpetaja A. Kõõrna kandidaadidissertatsiooni teemal «Eesti rahvamajanduse areng XX sajandi algul» kaitsmine. Töö valmis dots. B. Veimeri juhendamisel ja tuleb kaitsmisele Eesti NSV Teaduste Akadeemia ühiskonnateaduste teaduslikus nõukogus. O. KOIV

suse pühaks ja puutumatuks ning astus kirglikult välja isikupäratu loominguga vastu, siis on ta neid tõekspidamisi süstinud õigegi suure annuse ka oma õpilastesse.

Siiski pisut ka puhtsubjektiivseid muljeid. Mulle meeldis väga Tõnu Aav, meeldis eranditult kõigis osades. Tema oli see, kes mängis sädeleva, puhta koomikaga naljakas-lihtsameelset teenrit «Nähtamatu daamis», pani näidendi elama ja oli ainsaks meelde jäävaks kujuk-selles. Kohlane rusikakangelane Repa «Kahes värvis» elas laval nii tõetruud elu, et publikus tekkis juba kahtlus, kas näitleja vaimne potentsiaal ei vasta kehastatava kuu omale... Meelde jäid ka Aava tagasihoidlikud osad «Muhulastes» ja «Lembitus». Võib-olla ootab Aava ta näitlejatele vähe suuri, kangelasosasis. Kuid kindlasti on ta võimekamaid esimese lennu lõpetajaid.

Laval toimunud kokkuvõtet tehes tekib tahtmine grupeerida näitlejad kaheks. Esimene grupp pais-tab silma ülevoolava temperamen-di, julge, iseseisva mängustiili poolest. Siia kuuluvad eelkõige Jaan Saul, Linda Kuusmaa, Sirje Põldots, Mikk Mikiver, Sander Raus, Tõnu Aav ja Hanno Kalmet. Teist gruppi iseloomustab väga distsiplineeritud, läbimõeldud mäng, on tunda peent psühholoogilist analüüsi. Sellise mängustiili poolest paistavad silma Meeli Alev, Aarne Uusküla, Mati Klooren, Rein Olmaru. See kaunis tuntav erinevus näib paratamatult sõltuvat näitlejate iseloomust, temperamen-dist, võib-olla ka talendist. On

ÜTÜ vabariiklikus nõukogus

18. mail toimus Tallinnas ÜTÜ vabariikliku nõukogu järjekordne istung, kus keskseteks küsimusteks olid üliõpilaste laboratooriumid, konverentsid ja võistlustööd. EPA-s loodi käesoleval semestril ühiskondlikel alustel töötav kon-struktsioonibüroo, mis abistab Tartu kaitisi, eriti ratsionaliseerijaid, nimetatud büroole pole aga veel elu sisse saadud, TPI juures töötab samas korras keemialaboratoorium. Kas poleks meilgi võimalik ellu kutsuda keemialaboratoorium, mis abistaks analüüsides Tartu kaitisi? Konverentside aruannetest selgus, et kõikjal on osavõtt olnud väga vähenenud. Oigustatult tõsteti üles küsimus, kas selles passiivsuses ei avaldu ideoloogiline mahajäämus, mis kergesti võib saada vaenlase tööriistaks. Seega siis võitlus üliõpilaste passiivsuse vastu peab edaspidi kujunema ÜTÜ-de esmaseks ülesandeks.

Balti liiduvabariikide ja Valgevene NSV kõrgemate õppeasutuste üliõpilaste teaduslik-tehnilisel konverentsil Riias hinnati eraldi ette kantud töö sisu, vormistamist ja efektiivsust ning demonstratsioonimaterjali kujundust. Ka meil tuleks teha nii.

Üliõpilaste tööde kirjastamise osas käesoleval õppeaastal midagi nimetamisväärtet ei tehtud. Miks? Järgmine aruandmine selles küsimuses toimub 1961. a. novembris. Istungil võeti vastu ka üliõpilaste tööde ülevabariigilise konkursi projekt. Võistlustööde hindamiseks planeeriti 3 alakomisjoni. Esimene auhind kavandati suurusega 100 rubla. Auhindade hulk ei ole piiratud, vaid sõltub esitatud tööde kvaliteedist. Tulemused kuulutatakse välja konstitutsiooni aasta-päevaks.

Balti vabariikide ja Valgevene NSV üliõpilaste esimene humanitaaralane konverents planeeriti

1962. a. kevadsemestrile. Korraldajaks on TRÜ. ÜTÜ vabariiklik nõukogu pidas käesoleval semestril 3 istungit. Osavõtjate ühine arvamus on, et vabariiklik nõukogu on suureks kogemuste vahetamise kooliks.

J. TAMMEORG

On hea, et Voldemar Panso avaldas selle mõtte oma artiklis «Miks on teatris halb näitlejad». Selle ta olnuks mulje Tallinna Riikliku Konservatooriumi lavakunstikateedri esimese lennu diplomilavastusist liialt rabav. Tsisteeritud väide tekitas parajal määral skepsist: näis, kas Panso teod vastavad sõnadele? Vaevalt! Nelja aastaga koolitada nooruk näitlejaks — meistriks — lubage kaheldal!

Kahtlused hajusid. Neli õhtut «Vanemuises» algatasid suurepärase tutvuse. Kunstimeistri, kes oma kirgliku loominguga aitab inimekonnal käia õiget teed, ei saa nimetada teisiti kui sõbraks. Seitseteist noort lavakunstnikku, kellega tutvusime neil teatriõhtutel, kuuluvad sõprade liiki, kes naljalt ei reeda.

Diplomilavastus — see on midagi, millest peaks hea tahtmise juures leidma ühiseid sugemeid Tartu tudengi diplomitööga. Selle korralikus kõites, sadakonna masinakirjaleheküljeni ulatuva kirjatööga, mis sünnib Toomel Teaduslikus Raamatukogus pakse, koltunud köiteid sirvides, laboratooriumides keerukaid katseid sooritades, mikroskoobi või teleskoobi taga silmi rikkudes.

Diplomilavastus on eelkõige kollektiivne töö. See on laval taaselustatud killuke elust, olevikust või minevikust, selline killuke, milles on midagi erutavat kellele tahes publiku seast, millised ka ei oleks selle publiku-ühiku tõekspidamised, teadmised, tundemaailm ja elukogemused. Mul on raske ennustada, missuguse hinnangu annavad lavakunstikateedri ranged

KIRJANDUSE JA KUNSTI LEHEKÜLG

JÜRI TUULIK

Sentimentaalne novell

Märt Kalda sõitis pealinna tagasi. Vabariikliku ajalehe kaastootise kuuajaline komandeering suurehitusele oli lõppenud. Oli ohtu, et ne hämarus juba, kui buss välja sõitis. Märt küünitas kaua üle öla, silmitsedes mõttikult elektriijaama kolme hiiglasuurt korstnat, millede märktuled vilkusid punakalt ja katkendlikult, meenutades millegipärast saatana silmi. «Neil peaksid kõikide eelduste järgi olema punased silmad,» mõtles Märt Kalda. Mõlemal pool maanteed laius kitud soomaa, mis oli juba kollase-laiguliseks tõmbunud, kusagil künnkal kirendas üksik vaher nagu mustlane. Mõnikord tulid silmapärale põlevkivirajoonide tumehallid tuhamäed ja nende tipus pilgut punakas märgutuli oma ainukest silma nagu kükloop. Vasakut kätt kustas aeglaselt lääs, pärast seda läks kiiresti pimedaks. Bussijuht süütas laetuled ning buss täius hāmara maheda valgusega. Märt võttis põuetaskust ajalehe eelmise päeva numbri — ehitusele jõudsid lehed tavaliselt päevase hilinemisega — ning hakkas sirvima. Luges joonealust, mille ta ise oli nädal tagasi saatnud. See näis igavana ja kuivana. Ta pani ajalehe uuesti põue. Vaatas tükk aega bussijuhi laia ja tugevat, veidi kühmjat selga ning märkas, et bussijuhi vasakul nimetissõrmel puudus küüs. Sõrm oli punetav ning otstast porgandina teravaks kasvanud.

«Mis see mind huvitab,» mõtles Märt Kalda. «Sellist detaili pole praegu kusagil vaja.» Ta kobas pintsaku välitaskus suitsude järel. Suitsud olid, tikke mitte. Kõrvalistmel taipas vanamees neid talle iseenesest pakkuda. «Täna,» ütles Märt Kalda hajameelselt. Pani suitsu põlema ning toppis tikud rahulikult pükste vasakpoolsesse taskusse. Ta suitsetas aeglaselt ja arglikult, lõi suitsu käega laiali, et juht ei märkaks. Ta vaatas hulk aega bussiaknast peegelduvat profiili. Lõug, suu ja nina olid tugevad ja mehelikult jõuliste joontega, laup liiga madal, aga kühhar soeng aitas seda puudust leevendada. «Pole viga,» mõtles Märt Kalda. Pärast tuli sadu. Algul jäid üksikud piisad bussiaknale nagu pärlid, venides hiljem pik-

kadeks ja vormituteks veekujunditeks. Hiljem muutus klaas ahma-seks, vihm hakkas rabistama ning jooksis niredena allapoole. Tuu surus vastu klaasi sookase vaarse vasekarvalise lehe, see kleepus nagu küüntega aknale. Märt Kalda vaatas hulk aega, kuidas vesi püüdis asjatult lehte lahti kiskuda. «Mis teda kinni hoiab?» mõtles ta endamisi.

Vihma rabin tegi uniseks. Ta toetus peaga vastu klaasi, aga tõmbus kohe nagu kohkudes tagasi. Aken oli üllatavalt külm. «Vihmast,» mõtles Märt Kalda. Ta vaatas hulk aega üle bussijuhi öla eesaknast välja. Märg asfalt jooksis ahnelt bussile otse suhu. Käänakutel läigatasid prožektorid väljadele kulda.

«Selliste ilmadega meeldib mulle tavaliselt sõita,» tuli pähe igapäevane mõte. «On hea ja rahulik bussis istuda. Üksnes sellest mõtest, et väljas sajab, on tuuline ja porine, tuleb inimlik tahtmine end mugavamalt istuma seada, tükku-da, kuulata endamisi, kuidas piisad vastu klaasi rabistavad. Võib ka mõelda, kui on käepärast haid mõtteid. Kaaluda näiteks käsiloleva artikli üksikuid detaile, meenutada igapäevaseid reporterituvusi erinevate inimestega. Mõni sellisest tutvustest seisab kaua mees selgena ja värskena, teinekord isegi erutab...»

Kõrvalistmel hakkas vanamees kibeleva, kobades oma krabiseva vihmamantli taskute kallal. «Olid mul ometi tikud...» pomises ta pahuralt. «Pakkusin veel teilegi, noormees.» Märt Kalda kahmas masinlikult tikkude järel. «Nad on siin,» ütles ta kohmetu hajameelsusega. Vanamees hakkas hammast torkima.

Pärast seda tuli piinav vargastunne. Ta mõtles sellele, kuidas oli ehituselt ära sõitnud, ning see tunne läks veel ebamugavamaks.

...oli ju ennegi olnud igasuguseid tutvusi. Need olid reporteritöö juures mõõdapääsmatud ja vahetevahel tekkis sinna isegi veidi-

ke intiimsust. Mõnikord tulid toimetuse aadressil kirjadki... Kui ta veel kogenematum oli, andis ta sageli mõtlematult koduse aadressi. See tekitas palju arusaamatusi. Ilme pole selline naine, kes igasugustesse kirjadesse suhtub ükskõik-selt. Vähemalt alguses polnud. Ta hakkas neid isegi enne teda läbi lugema, pärast andis kirjad üle küüma ja tähendusriikka pilvuga. See oli ebameeldiv. Sellest tulid tühjad ja tarbetud sõnelused...

Kas seekord tulevad kirjad? Oli järsku valus mõelda niisugusele küsimusele, sest üksteise järel hakkasid uuesti silme ette tulema kõik viimase kuu sündmused. Tulid piltide kaupa, jäid hetkeks silme ette nagu kinolinal ja kadusid jälle, et järgmisele ruumi teha...

Ta ei käinud kuu aega ehitusel ringi, nagu mõnikord ajalehemehed armastavad teha. Võitis ehituse komsomolistaabis esimese ettejuhtuva brigaadi ning läks sinna kui lihttööline. Seal olid betonierijad elektriijaama juurdevoolukanalil; nendega tegi Märt Kalda kuu aega koos tööd. Magas vagunites nagu enamik ehituse noortöölisi, tõstis koos nendega betooni, tiris vibratortit nagu tõrgest ning urisevat metslooma üle paigaldatud sektsioonipinna, käis isekallutajaid porist välja sikutamas. Esimesel nädalal ei osanud ta midagi näha. Loopis labidaga tinarasket betooni nagu hullumeelne, higistas, hõõrus käed villi ning tundis kurgus vastikut lämbumistunnet, kui betooniauto kihutas kanalikaldalt üles läbipääsmatu tolmupilve. Esimestel öödel ei saanud magada. Vagunites oli hingematvalt lämbe. Süda tagus harjumatu tööst nagu hullumeelne. Ta kargas narilt alla ning lükkas mõlemad aknad pärani. See oli äärmiselt mõtlematu tegu, sest poole tunni pärast oli vagun laest kuni põrandani sääski täis. Neid oli soos võimatuseeni palju. Teda sõimati, ta istus pärast hulk aega trepil pesuväel, ahmides suhu sookailude järgi lõhnavat jahedat õhku. Pärast ronis narile tagasi, tõmbas lina üle pea ning toppis sõrmed kõrvadesse, et mitte kuulata sääskede vastikut ja üdini tungivat pirinat. Niimoodi vähkres ta hommikuni. Esimesel nädalal kirjutas ta ajalehele paatoslike ning tööromantikast läbiimbenud joonealuseid. Praegu mõtles Märt Kalda sellele virila ironiaga. Hiljem harjus ta ehitaja ajutise elukutsega ning ei kirjutanud enam mitte üksnes olustikust, millest ta algul ei osanud kaugemale näha, vaid teravamate probleemidest. Neid jätkus parajal hulgal, et täita toimetaja nõudmist: nädalas kaks joonealust.

Ohtuti või pärast vahetust — kuu ajaga jõudis kolmes vahetuses töötada — kirjutas ta märkimiku üksikuid detaile või tabavamaid väljendusi. Pikkamisi täitisid taskuraamatu leheküljed tiheda ja konksulise pliatsikirjaga. Päev-päevalt hakkas ta neid tööinimesi paremini mõistma ja enam polnud vaja neile reporterliku harjumusega esitada poolavalikke, poolvarjatud küsimusi. Nüüd oli see taskuraamat nagu pildigalerii viieteistkümmene inimese eluloost, iseloomust, töömaneeridest, kõnest ja välimusest. Kas täielik? Kõikide inimeste kohta? Jah. Nüüd ei puudu sealt enam ühtegi lehekülge. Nad on kõik olemas. Olgugi et veel praegugi on taskuraamatus valge laik. Pooltühi lehekülg. Selle üla-servas on nimi: Olga Saarik, kohe selle all ainuke, pikk ja kohmakas lause: «Ohtuti istub muldvaallil, väike ja üksik nagu rebane kurgani otsas ning vaatab mõttikult pähest.» Kunagi, see oli esimese nädala lõpus, küsis Märt Kalda Olga: «Millest te unistate?» Tüdruk punastas ja vastas siis kohme-

tult: «Ma ei oska unistada. Suudan ainult sellest mõelda, mis möödas on.» Ning lisas siis vaiksemalt: «Aga sellest mõelda ei taha.» Rohkem ei öelnudki.

...Oli veel teine vestlus. Ehitajate klubis. Ta läks sinna mõtete ja kavatsustega, mis mahtusid tulevase joonealuse pealkirjasse. Ta ei mõelnudki tantsida. See oli isegi ebamugav. Vaatas ringi ja tegi märkmeid. Klubi oli ehitatud kiiruga nagu enamik hädavajalikke abiehitusi elektriijaama juures. Põrand löödi kokku hõõveldamata palklaudadest, see oli laineline ja möhklik, nii et tantsides tuli kinganinadele vaadata, et mitte komistada. Ta mõtles tookord, et siin tantsitakse kiiremini ja temperamentsemalt kui pealinnas. Ta ei osanud niimoodi tantsida. Kunagi ülikoolilinnas oli teda tantsukursustel teisi õpetatud.

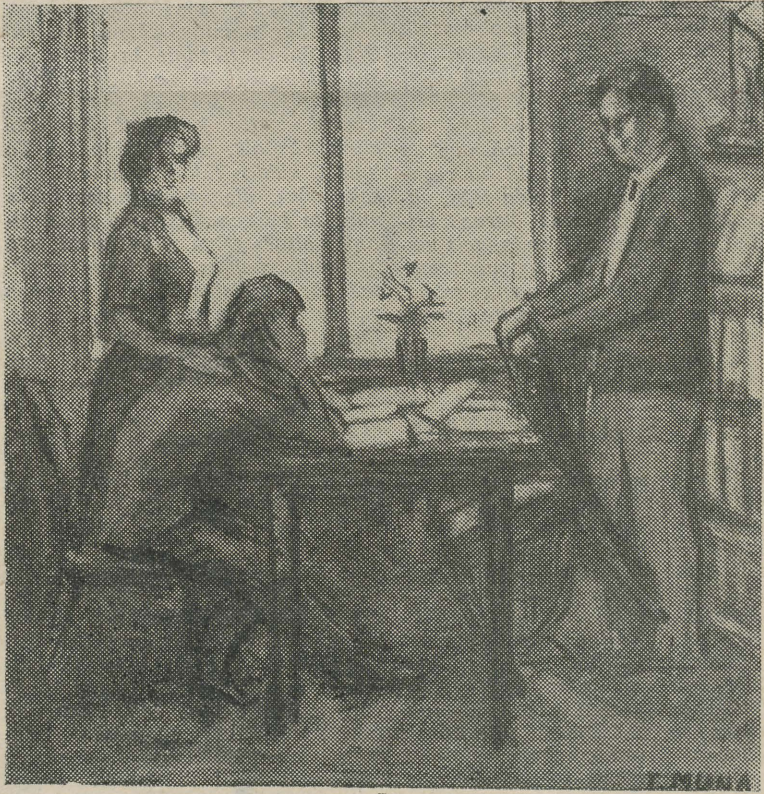
...Olga palus teda tookord ise. Olga... Oli vist tütarlaste valik. Tuli ja palus, punastades juusteni, ning pösesarnad hakkasid tal õhetama. Ta ei mõistnud, keda või mida tütarlaps häbeneb. Ta keerutas Olgat väsis nagu liblikat, see aga vaatas talle sõnatult näkku. «Tärv, isegi siiski teada saada, mis inimene see on,» mõtles ta elukutselise harjumusega. Hiljem märkas ta tüdruku kõrvades kiikuvaid kõrva-

Kalda: «Milleks teile neid vaja? Te olete ju ilma nendetagi ilus.» Pärast seda värses Olga väike ja tööst karedaks muutunud käsi tema suures ja higises pihus. «Võib-olla olen ma esimene mees, kes talle sellisid sõnu ütleb,» mõtles ta Olga kohale saates.

...Õõsel vähkres ta unetuna naril, teadmata, mis teda vaevab. Vaguniakna tagant kostis kord valjemalt või nõrgemalt noore tütarlapse hele ja puhas hää, siis veidi karedam noorukibass. Hiljem muutus kõik ühetooniliseks, vaevalt kuuldavaks sosinaks. Endale aru andmata kuulas ta neid hääli. Seal oli midagi erutavat ja kunagi läbielatud. Mitte nii nagu seni: ta tuli ohtuti toimetusest, tihti väsinud ja närviline. Ilme pikutas käsipõsakil diivanil, lappas vanu ajakirju. «Kas oled väsinud, kallid? Väga?» Seejuures vilksus ta sõrmeküünte punase laki vahelt üksik sinine silm. See mõjus alati võikalt. Pärast seda tuli tavaliselt tühi ja kõle õhtu. Mõnikord rääkis ilme kohviku-uudistest... Oõd. Needki läksid iga nädalaga üha vähem intiimsemaks.

«Peatus kümme minutit,» hüüdis bussijuht käre häälega. Ta võpatas sellest häälest nagu tulekahjusireenist. Ta viskas vihmakuue õlgadele ning sammus üle tee olevasse puhvetisse. Läppunud, suitsune õhk. Lõhnas õlle järgi. Ta seisis järjekorras arusaamatu näoga nagu unest ärrganu.

«Teie soov, noormees?»
«Sada viiskümmend konjakit, toos tikke.»

Eksami eel.

T. MUNA sõejoon.

hea, et siin ei ole pedagoogid käinud vägivaltse nivelleerimise teed.

Kõneldakse suurtest kunstnikest, kes, omandanud akadeemilise hariduse, on omandanud selja pööranud ja kelle looming on vastuolus nendeni tublideks peetud reeglitega. Võiks nimetada Picassot ja teisi. Nende looming näitab, et nad ei eksinud, vaid et viga oli klassikalisis kaanonis, mille kütkeid nende loojavaim ei talunud. Meie noorte näitlejate nelja-aastane kool näib olevat olnud teistlaadne. Kütkeist kõnelda ei saa — omandatud on hädatarvilik, praktiliselt rakendatav tehniliste oskuste ja teoreetiliste teadmiste baas, mis annab algajale lavakunstnikule vajaliku kindluse, loob eeldused hoolika tööga saavutuselt saavutusele sammumiseks.

Neil päevil istus «Vanemuises» publiku hulgas keegi väga erandlik vaataja. Ta kõitis mu tähelepanu, kui võõrd suitsin seda irrutada lavalt toimuvast. Etendust jälgis ta tähelepanelikumalt kui keegi teine saalis. Kui saali täis rahvast rōkkas naerda, ilmus ta laubale tihtilugu sügav murekorts. Sageli võis ta ilmet lugeda vaevu taltsutatavat soovi tormata lavale, peatada tegevus, seletada midagi... Kuid üsna tihti juhtus ka, et siis, kui seda võinuks kõige vähem oodata, ilmus ta näole õnnelik-uhke, koguni isalik naeratus.

Usun, kui keegi saalis viibijaist ei olekski varem tundnud Voldemar Pansot, siis seda «vaatemängu» jälgides ei oleks saanud enam jääda vähimatki kahtlust, et see saab

olla vaid tema. Konservatooriumi lavakunstikateedri üliõpilastest on nelja aasta vältel kõneldud kui «Panso lastest», ja seda õigusega. V. Panso on neile olnud nõudlikuks, rangeks isaks, ühtlasi aga ka isaks ammendamatu elukogemusega, mida ta on oma lastele jaganud väga heldelt. Ei ole põhjust imestada, et neil õhtul ta töö küpsusikka jõudnud «lastega» kehtis, oli ehk pingelisem kui kunagi varem. Algas «laste» vastutusrikas eksam, kus hinde langetab rahvas. See oli eksamiks ka perekonnapeale. Siiani tundsin Pansot kui suurepärase näitlejat, fantaasiarikast lavastajat, isegi kui erudeeritud kirjanikku. Nüüd tutvusime Pansoga — väga võimeka, tühingelise pedagoogiga.

«Lapsed» on tublid, «isa» väärlised. Loodame, et V. Panso nõustub olema veel mitme seesuguse «perekonna» peaks.

Seoses konservatooriumi lavakunstikateedri peatse esimese lennuga tõstatati vabariigis noorsooteatri loomise küsimus. Nagu kuuldu, on teatri loomine juba otsustatud. See on meie teatrielus tervitatavaimaks sammuks. Noorsooteater, mille põhituumikuks oleksid need seitseteist andekat noort meistrit, see lubab oodata palju värskeid, elustavaid tuuli meie teatriellu. Uue teatri repertuaaris on juba neli üsnagi kaaluvat näidendit — pea neid siis nelikümmend ei saa!

Soovigem neile selleks vana hea üliõpilassoo: «Kivi kott!»

H. HELLAT

Konjak tegi uimaseks. Ta püüdis bussis tukkuda, toppis mantli vastu akent, et oleks soojem, toetas sellele pea. Hetkeks tuli nagu midagi viirastusliku unenäo taolist, pärast seda aga hakkas buss põntsuma — vist oli teepearanduse lõik — ning tõi kõik ta mõttet tegelikusse tagasi. Üksteise järel tulid uuesti mõõdunud pildid oma üksikasjadega nagu painajad.

...Päevast päeva mõtles ta sellele, kuidas sundida Olga avameelsele vestlusele. Mõnikord mõtles ta nüüd juba isegi, et see pole ainult puhtreporterlik sissekasvanud huvi. Ta häbenes seda tunnet, surudes maha mõtte, et Olga...

Ta päris teistelt brigaadi liikmetelt. Need ei teadnud palju. Olevat (Järg 4. lk.)

Fartu Rikklik
Ülikool 3

Sentimentaalne novell

(Algus 3. lk.)

tulnud aasta tagasi kusagilt teiselt ehituselt. Keegi ütles, et esialgu olnud närviline ja hajameelne. Põhjust ei teadnud.

Olga ise käis mööda kanalikal-last nagu orav, lauajupp käes, ning silus koos teiste naistega paigaldatud betoonimörti. Vahetevahel öises vahetuses jättis ta töö seisma ning vaatas hulk aega mõtlikult, kuidas kanali põhjas prožektor eredas valguses tiirlesid tuhanded sääsed. Mõnikord tabas Märt endal tütarlapse argliku pilgu, ta püüdis vastu vaadata, aga alati pööras Olga pea järsku ja poolhabelikult kõrvale.

Kunagi õhtul, kui nad läksid vahetuse lõppedes piki kanalikal-last dispetšeriruumi poole, kuhu pandi tööriistad, katkes reporterlik kannatus ning ta küsis otsekohe-selt: «Ütelge, miks te mind häbene-te?» Olga jäi jõuetult seisma. See üllatas teda, tal hakkas nagu hetkeks piinlik ning ta läks vastust saamata edasi. Järgmisel päeval õhtuses vahetuses oli Olga hajameelsem kui tavaliselt. Märt Kalda nägi, kuidas ta lauajupi jõuetult käest maha pillas ning tükk aega lihtsalt istus armatuuri, käed süles, ja vaatas ükskõiksest, kuidas naised askeldavad, ning näris huuli. Tal hakkas ebamugav, ta tundis end süüdlasena. «Võib-olla vihjasin ma eile millelegi valusale,» mõtles ta endamisi.

Vahetuse lõppedes tuli lahendus. Ta oli kolm nädalat oodanud, et lõpuks ometi kuuleb sellelt tüdrukult ühtteist, mis huvitab teda kui reporterit. Hiljem lisandus sellele veel mingi inimlik huvi kaasinimese vastu, kellele mõeldes ta tundis mõnikord piinavat erutust, surudes selle mõtte aga endas alateadlikult tagasi. Ja ometi, see oli kõik nii ootamatu. Võib-olla kusa-gil hingesügavuses oli ta aimanud sellest ainult osakese. Võib-olla oli sellele vihjanud mõni arglik ja ähmane mõte, mille olemasolu suri koos sündimisega. See oli lahendus, millist ta ei tahtnud ja ei oodanudki.

Nad läksid keskööl koju õhtusest vahetusest, olid väsinud ja betoonist raskeid saapaid oli raske järel vedada. Märt Kalda läks viimasena, ees sammus terve brigaad, hanereas piki rada, mis vagonlinna viis. Ta sammus vaik-selt ja mõttikult ning vaatas maha, et soomätaste vahel mitte komistada.

Ta võpatas, kui nägi, et keegi

jäi ta ette tee seisma. Ta nägi kujust, et see oli naine. «Ma tahan teiega rääkida.» «Palun.» Ta tundis, kuidas inimene kõrval hingas raskelt ja tihedalt. Siis see tuligi. Suur üllatus. Olga ütles vaikselt ja jõuetult: «Ma ei suuda enam...» surus end jõuga vastu teda ning sosistas järsku võpatamanevalt valjusti, nii et see võis ka eesminejaile kuulda olla, silpide kaupa: «Ar-mas-tan.» Ta oli üllatusest tumm. Ta ei mäleta enam isegi, millele ta esialgu mõtles. Võib-olla muigas noore tütarlapse sellise kirepuhangu üle. Ta ei osanud midagi muud teha, kui imelikult naerma hakata: «Juba jõudsid.» Olga ei pannud tähele ta hääletooni: «Juba esimesest päevast...» ütles ta hingeldades. «Juba esimesel päeval, kui... sa tulid, tundsin, et nüüd suudan uuesti armastada.» Olga tõmbas oma väikeste, tööst inetute kätega tema pea oma näole lähemale: «Sa naerad... silmad on külmad. Kas sa naerad minu tunnete üle...» Ja hakkas ise üleni vappuma. See polnud naer. Need olid nuuksed. Märt Kalda surus imelike tundmustega teda enda vastu, tundes noore naise iseäralikku soojust. Hetkeks tuli tahtmine öelda, otsekohe-selt ja jul-malt, et tal on naine, et ta ei või ega tohi teda armastada. Ta ei öelnud. Otsis üles Olga karedad, tuulest pragunenud huuled. Suudles mingisuguse eneseunustamisega. Tundis, kuidas ägedalt tõusid Olga noored ja tugevad rinnad ja mõtles, et ta oma naine pole sellisteks tunneteks enam võimeline. Vähemalt tema vastu...

Hiljem... Mis tuli hiljem?

Viimane nädal oli nagu võitlus iseendaga. Ta lükkas päevast päeva edasi mõtet, et peab rääkima avameelselt. Ta oli võimetu sellest rääkima. Päeval kanalil betooni loopides näis kõik lihtsana ja selgena. Oli ainult üks konkreetne ja lihtne lause: «Õhtul ütlen.» Vahetuse lõppedes see häabus olema-tuks. See muutus võimatuks, kui Olga õhtuti tihedalt ja vastu liibus ning ärevalt sosistas: «Mitte kellelegi ma sind ei anna. Kas kuuled, mitte kellelegi! Sa oled minu, eks ole, ainult minu...» Ta tundis, kuidas tütarlast haaras hetkeks nõrk, üle keha minev värin ning ta küsis: «Kes saab mind sinult võtta?» Olga ei vastanud, aga ta tundis, kuidas tütarlapse väikesed käed pigistasid teda peaaegu valusalt. «Sa ei sõida ära, eks ole, jääd siia, minuga?» Teda pani imes-tama Olga ebatavaline kartus kao-

tada oma armastust. Selles oli midagi nüisugust ennastunustavat, et oli võimatu selgitada asjade tõelist olukorda. Ning ta kuulas vaikselt Olga kirklikku sosinat, suudles teda kuumadele huultele. Mõnikord tundis ta kire lämmatavat jõudu ning siis oli vaja kogu mehelikku tahtejõudu. Ta ei tahtnud, et see läheks nii kaugele. «Ma sõidan ära paari päeva pärast,» mõtles ta hajameelselt, «ning ei tohi petta selle noore tütarlapse kõige puhtamaid tundeid.» Raske oli õhtune lahkumine. Olga hoidis teda oma embuses tugevalt ja kramplikult, nagu uppuja hoiab pääste-vööd ja rääkis ennastunustava sosinaga: «Ei lase... mitte kellelegi ma sind ei anna... Sa oled kõige targem ja kõige ilusam inimene minu jaoks.» Ning siis tuli teda peaaegu jõuga endast lahti tõugata. «Miks on selles niipalju meeleheidet ja eneseunustust,» mõtles ta vagunisse minnes. «Ja kartust.» See häiris teda ning sundis teda lõplikult selgitama oma vahekordi. Aga ei olnud jõudu. Ta mõtles li-me nõrkadele ja kiretutele kallistustele, huulevärvi imalale ja vastikule maitsele, tühjadele ja piinavalt pikkadele õhtutele — ning kadus viimane otsustavus. Ta polnud küll kunagi mõelnud lahutusele, ta oli selleks liiga arg, ta sõidab naise juurde tagasi ning nad elavad oma elu edasi. Pealtnäha näis lihtne olevat kõigest sellest ka Olgale rääkida, aga ta ei rääkinud. See pidi jääma viimasele päevale, kuid ta ei rääkinud sellest ka eile. Tal polnud ikka veel niipalju julgust. Aga kas oli tal selleks õigust? Võib-olla see oleks nüüd olnud liiga ränk, purustav Olga jaoks, sest alles eile sai tal selgeks kogu selle armastuse meeleheiflikkus. Veel praegu, siin bussis, seisavad sellel mõtete pil-dilinal Olga suured ning ähmaselt mõttikud silmad ja kõrvus kumisevad katkendlikult hääldatud valusad laused: «See on ime, et ma uuesti... suudan armastada... nii tugevalt. Nii tugevalt... Terve aasta käisin ringi... nagu tapetu, nagu hullumeelne. Arkasin õösel üles ja värisesin üleni, nagu palavikus, padi on märg ning tüdrukud ütlevad, et ma jälle karjusin unes. Pärast ei tule uni. Ta ei saanudki tulla... Niipea kui silmad kinni vajuvad, tuleb see tuuline päev nagu ähvardus uuesti silme ette. Näen jälle, kuidas mööda rööpaide liigub see tugevalt lahtipääsnu tornkraana. See oli hirmus. Ta läks nagu oleks elus, ikka kiiremini ja kiiremini. Kõik seisid nagu surnud, hirmust kanged... Ma ripusin Viktoril viist isegi hammastega küljes. Kogu jõuga. Aga ta lükkas mind peaaegu vihaga porisse. Ma jäingi sinna. Ei suutnud tõusta. Viktor aga jooksis, aina jooksis. Ronis nagu ämblik üles... Ta suutis veel noka ära keerata, siis jooksis kraana üle rööbast. Kukkus oiates ja raginaga maha nagu suur inimene. Otse söökla kõrvale. Mõni meeter jäi puudu. Kui ta poleks jõudnud nokka keerata, siis oleks see kogu söökla enda alla muljunud. Pärast käisin kui tapetu. Ei suutnud kõike seda taluda, kus iga väiksema sõna või ese teda meenutas. Tulin ära...»

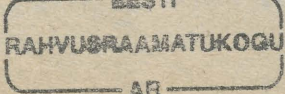
Märt Kalda vaatas bussijuhi laia ja kühmat selga. Juht oli rooli kohal nagu küürus vahakuju... Märt Kalda vaatas mõttetu silmadega üle bussijuhi õla. Ta mõtles sellest, kas kirjad tulevad või mitte. See oli valus mõte, mis tahtis kogu keha krampi tõmmata. Ta sõitis ära nagu varas. Huvasti jätmata. Tal puudus selleks julgus. Ta ei teadnud isegi, kas tal üldse oligi õigust hüvasti jätta. Julmus? Jah, julmus.

Ta vaatas bussijuhi kohmakat selga. Millegipärast tuli järsku vastupandamatu tahtmine istuda ise rooli taha ja sõita. Kuhu? Kuhu?

Lõppes eksamisessioon

Matemaatika-Loodusteaduskonna geoloogiaosakonnas lõppesid eksamid. III ja I kursuse üliõpilased sooritasid kõik eksamid ainult headele ja väga headele hinnetele. Nüüd järgneb õppepraktika. Esimene kursus läheb praktikale Aegviitu, teine kursus sõidab Krimmi, kolmandat aga ootab Kesk-Aasia.

EESTI A. KORI

Matkateed kutsuvad

Möödunud aastal käisid meie matkajad Kamtsatkal, Geisrite orus, mida näete fotol. Kuhu viib tee käesoleval suvel?

Kaks päeva kolhoosis

Nagu juba teada, korraldas möödunud laupäeval ja pühapäeval Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingubüroo seilustöö sektor koos dekanadiga teaduskonna üliõpilastele ja õppejõudude ühise väljasõidu Alatskivile. Laupäeva hommikul kell 8 algas kolhoosis saabunud autodel väljasõit ja juba kell 9.30 oli 24 «seffi» kolhoosi kartulipõllul agarasti ametis. Ilm oli paljutootavalt soe ja päikesepaisteline ning töömeeleolu kõikidel hea. Lõunavaheajaks olid kartulid maha pandud hektari-suurusele põllule. Einet vabas õhus se-gas aga tubli vihma-valing. Kannatamatusega oodati aga vihmapiha lõppu, mis saabus alles kella kolmeks. Et maapind oli vahepeal pehmeks muutunud, siis tõmbus nii mõnegi linlase nagu üsna pilve, kui sammud taas põllule seadsime. Ja ega polnudki eriti mõnus sammuda pehmes pinnases ja tirida

kitja poriga kaetud rasket kartulikorvi. Pärast töö lõppu sõidetati Alatskivi Keskkooli, kus «suure vaeva nägijaid» ootas maitsev õhtusöök. Laupäeva õhtul korraldati kolhoosi klubis teaduskonna isetegevubrigaadi poolt kontsert, kus esinesid üliõpilased M. Laar, L. Veski, M. Tuhkanen, S. Ong, M. Viiding, M. Peikolainen, H. Liin ja õppejõud A. Lunge. Saalitäis publikut elas õhtule soojalt kaasa.

Pühapäeva hommikul tõid kolhoosi autod kohale veel 30-liikmelise abiväe: teaduskonna üliõpilasi, laborante ja õppejõude. Nüüd oli töö juba teine hoog!

Seffide hulgast kerkis esile ka rida töökangelasi. Väarikalt esinesid I kursuse eesti filoloogid (12 üliõpilast) ja vene filoloogid (4 üliõpilast) koos kursusehooldaja sm. Gurjevaga, kes töötasid kolhoosis kaks päeva. Teaduskonna ametiühingubüroo liikmetest olid kõikidele

eeskujuks õppejõud sm. Lunge ja sm. Turu, kelle oskuslikku tööd isegi iga pisiasjaga noriv brigadir mitmel korral esile tõstis.

Esiletõstmist vääri-vad veel ajaloolaste IV kursuse oma tubli ja kohusetundliku hool-daja õppejõud sm. Pii-rimäe, inglise filo-logia II kursuse 3 üliõpilast, õppejõudu-dest-laborantidest sm-d Loode, Vösamäe, Pulk, Ariva, Zékany, Peebo, Peegel, Törn, Vahemetsa, Lepik, Braf-mann, Kaljuvee, Bach-mann, Siimann jt.

Kuhu jäi aga osa seltsimehi? Pedagoogika-, vene kirjanduse ja eesti kirjanduse kateedritest ei pida-nud kahjuks ükski õppejõud vajalikuks osa võtta sellest üritusest. Mõned seltsimehed piirdusid ainult nime kirjanemisega.

Veeta üks pühapäev vabas looduses füüsilist tööd tehes — ei oleks vist kellelegi kahju toonud!

Järgmisel korral ootame aga 100%-list osavõttu!

V. VIII

tud ajaloolise ja dialektilise materialismi kateedri teaduslike tööde publitseerimist. Nimetatud kateedri õppejõul sm. L. Stolvits'i ilmus 1960. aastal 3 tööd üleliidulistes ja 2 tööd välismaa ajakirjades, milliste näitajate võrra tuleb tabellil ühiskonnateaduste kateedrite trükitud tööde arvu suurendada.

J. TAMMEORG, teadusala prorektor

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитет ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 5336. MB-04608.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 21 (487) Reedel, 9. juunil 1961 XIV aastakäik

Tere tulemast, kaugõppijad!

Aastaid tagasi olid kaugõppijad võrdlemisi haruldasteks külalisteks Tartu Riiklikus Ülikoolis. Väikeste gruppidenä saabusid nad Tartusse jaanuaris ja juunis, 10—20 päeva jooksul võtsid osa sessiooni tööst ning lahkusid Tartust, sõites tagasi oma töökohtadele. Aastate jooksul on aga kaugõppijate arv mitmekordistunud ja uue õppeaasta alguseks läheneb nende arv juba statsionaarselt õppijate arvule. Nüüd ei ole meil enam tegemist kaugõppijate väikeste rühmitustega, kes õpivad üksikute erialadel, vaid suurtes gruppides töötajatega, kes õpivad enamikel ülikoolis õpetatavatel erialadel. Nüüd korraldatakse juba sessioonid tuhandetele üliõpilastele ja sessioonid toimuvad kolmes-neljas voorus — talvel alates novembri lõpust kuni veebruari lõpuni ja suvel maist kuni juulini. Sessioonid toimuvad nii Tallinnas kui ka Tartus.

Käesoleva õppeaasta suvisele õppe- ja eksamissessioonile on kutsutud 2433 mittestatsionaarset üliõpilast, neist 273 üliõpilasele toimub õppe- ja eksamissessioon Tallinna konsultatsioonipunkti juures. Enamik üliõpilastest (58%) kutsuti sessioonile töötasu säilitamisega töökohas, sest nad osutused edukateks õppeplaani täitjateks. 184 üliõpilast, kes on teoreetilise kursuse lõpetanud ja edukalt kaitsnud diplomitööd, annavad nüüd aru oma teadmistest riigieksamikomisjoni ees.

Osal üliõpilastel algas sessioon maikuu ja on nüüd juba lõppenud. Nagu näitasis ealslged sessioonandmed, võtsid üliõpilased sessioonist aktiivselt osa ning sooritasid tähtaegselt arvestusi ja eksameid. Kaugõppijad on teadlikud, et nende õppeedukusest on huvitatud peale nende eneste ka riik ja ühiskond, kes võimaldab neil omandada kõrgemat haridust.

Eriti hästi olid sessiooniks ette valmistunud Majandusteaduskonna üliõpilased E. Raia, A. Kallisaar, R. Aug, E. Haljaste jt., kes sooritasid sessioonil kõik eksamid hindele «väga hea».

Suurem osa üliõpilasi, peamiselt õpetajad, saabuvad sessioonile juunikuu esimesel poolel. Kaugõppeasakonnad ei ole võimalik kutsuda sessioonile kõiki üliõpilasi korraga, sest ülikoolil puuduvad selleks võimalused nii loengu- kui ka majutamisruumide osas.

Kaugõppeosakond on püüdnud aidata kaugõppijaid materiaalse ja tehnilise baasi pideva laiendamise ja edasiarendamise teel. Üliõpilastel on võimalik saada kirjastusgrupi kaudu kõiki ülikoolis paljundatud loengutsükkleid ja konsepte. Kaugõppijate kasutada on kõik ülikooli raamatukogud. Alates möödunud sügisest on toimunud järjekindlalt kahel õhtul nädalas raadioloengud. Õppeaasta jooksul on antud edasi 107 raadioloengut, mis on võimaldanud üliõpilastel saada vajalikke loenguid enne eksamite sooritamist. Käesoleva õppeaasta kevadsemestril organiseeris kaugõppeosakond Võrus, Viljandis ja Pärnus õppepunktid, kus üliõpilastel on võimalik saada vajalikku õppekirjandust, samuti kuulata loenguid magnetofonilt. Organiseerimisel on õppepunkt Kingisepas.

1961/62. õ.-a. sügissemestriks vajalikud metoodilised juhendid ja kontrolltööde teemad saavad üliõpilased kätte juba suvisel sessioonil. Tervitame kõiki kaugõppijaid. Soovime edu ja jõudu lõpetajatele nii riigieksamite sooritamisel kui ka edaspidises elus ja töös.

Tihedamaks sidemed

30. mail toimus TRÜ partei-organisatsiooni lahtine koosolek, mille päevakorras oli küsimus ülikooli abist rahvamajandusele. Alljärgnevalt avaldame koos-oleku materiale.

Teadusala prorektor sm.
J. Tammeoru ettekandest

Ei ole enam kaugele aeg, mil toimub NLKP XXII kongress, kus tehakse kokkuvõtte tööst, mis on tehtud XX ja XXI kongressi ajalooliste otsuste elluviimiseks. Sel perioodil on nõukogude teadus teinud tohutuid edusamme. Kasutades Nikita Sergejevitš Hruštšovi sõnu ütleksime: «Nüüd on meil kõik tingimused selleks, et edukalt lahendada rahvamajanduse arendamise kõige keerulisemad ülesanded mitte inimeste üliinimlike füüsiliste pingutuste abil, mitte higi ja vaevaga, vaid teadmistega, arukalt.» Lubatagu mul järgnevalt anda ülevaade, missugune on see arukas abi olnud meie ülikoolilt rahvamajanduse arengu abistamiseks.

Rahvamajanduse abistamine on kõige paremini välja kujunenud Matemaatika-Loodusteaduskonnas, sest siinsed distsipliinid on kõige lähemal tehnikale. Abi rahvamajandusele näeme siin ka kõige teoreetilisemates distsipliinides, nagu teoreetiline mehhaanika elastilis-plastiliste süsteemide tasakaalu ja vastupidavuse küsimustes uurimisel. Need tulevad suuremoodustavad meie masinaehituse, laevaehituse ja üldse ehituste alused. Palju selgemalt väljendub abi teoreetilises füüsika valdkonnas. Siin laseb end dots. P. Kardi poolt uuritud seaduspärasus optiliste katete kohta suurepäraselt raken-

dada Leningradi optikatehases,
kus dotsent P. Kard on ka konsul-
tandiks.

Geomeetriakateeder koos arvutuskusega on teoreetilistest dispipliinidest kõige lähemalt seotud rahvamajanduse abistamisega. Tartu ülikooli noorte matemaatikute kiiduks tuleb alla kriipsutada matemaatika rakenduslikku suunda, mis geomeetriakateedris on nii tugevasti välja arenenud, et kateeder on kaotamas oma nime. Õigem olekski kateeder jagada kaheks — geomeetria- ja arvutusmatemaatika-kateedriks koos arvutuskusega. Viimase põhirelvaks on võimas arvutusmasin «Ural-1», mis praegu töötab vahetpidamata 3 vahetust ööpäevas. Masin, mis sekundis sooritab 100 tehet, on praegustes tingimustes laisk ega võimalda enam vajalikul hulgal arvutusi teha. On

Kui homme on eksam...

Arvestused on möödas

Nagu ikka, toimus ka Majandusteaduskonnas eksamielne periood — arvestused. Arvestuste periood möödus üldiselt edukalt. Mõningaid raskusi tekitasid kirjalikud arvestustööd raamatupidamises, kuid neistki saadi üle.

Arvestuste sooritamisel, nagu eksamitegi ajal, olid tulemused mitmesugused. Nii näiteks näitasid kaubandusharu IV kursuse üliõpilased A. Paabut ja T. Pärn kõige kõrgemaid teadmisi õppeaines «Kohaliku majanduse ja kultuuri planeerimine».

Hindeline arvestus oli kursuse-
tööde ja tootmispraktika osas. Nii
said kursusetööde osas väga hea
hinde kaubandusharu III kursuse
üliõpilased H. Amer, E.-L. Ardve,
E. Kalam, H. Kask, J. Matlep,
T. Rahula, A. Tarme ja E. Toming.
Rühma keskmiseks hindeks kju-
nes 4,5. Tootmispraktika osas K-IV
õpperühmas saadi ainult head ja
väga head hinded ning rühma
keskmiseks kujunes 4,7.

Vastavalt vajadustele toimuvad konsultatsioonid, et selgitada veel mõningaid arusaamatuid kohti vastavates õppeainetes. Osavõtt konsultatsioonidest on olnud aktiivne

Arvestuste edukas sooritamine lubab loota, et ka eksamiperioodi! ei teki üliõpilaste hulgas ületamatuid raskusi.

H. NAMM

kerkinud vajadus masina asenda-
miseks võimsamaga.

Arvutuskeskuse jõududega tehti Balti soojusjaama üksikute katlaelementide arvutamine. Töötati välja ja anti praktikasse tööstuste tootmisvõimsuste arvutamise meetodika, mis lihtsustab tehaste juhtimist nii Rahvamajanduse Nõukogu poolt kui ka tehasesiseselt.

Praegu toimub töö tööstusettevõtete masinapargi optimaalse koormatuse arvutamise meetodikase väljatöötamisel. Edasi järgnevad tööstusettevõtete kalendaarse planeerimise küsimused. Arvutuskeskusel on hea kontakt Rahvamajanduse Nõukoguga. Nõrk on aga side Põllumajanduse Ministeeriumiga ja Plaanikomisjoniga, kelledega kasuks saaks keskus palju äraar

teha. Senised kogemused RMN-ga näitavad, et kõigi asjast huvitatud organisatsioonide juures oleksid vajalikud organid, kus püstitataks lahendamist vajavaid küsimusi. Katsena abistada põllumajandust on siin välja pandud eksponeaat ratsionaalse söödabaasi arvutamiseks. Plaanikomisjoni jaoks võiks teostada koostatavate planeid optimaalsuse kontrollimist ja planeid parandamist, majandite ratsionaalse paigutamise selgitamist jne. Kui arvutuskeskus komplekteerida vajalike töötajatega ja varustada uue masinaga, on võimalik tööd majanduse abistamiseks tunduvalt laiendada.

Viljakat tegevust mitmesuguste
ionisatsiooniga seotud aparaatide
loomisel on viimastel aastatel

teaduse ning rahvamajanduse vahel

avaldanud üldfüüsika kateeder koos eksperimentaaltöökajaga. On välja töötatud terve rida hüdro- ja aeroionisaatoreid. On konstrueeritud hüdro- ja aeroioonide loendajaid ja spektromeetreid, mis on kohased nii atmosfääri ionisatsiooni uurimiseks kui ka tööstusruumide õhu elektrilise olukorra kindlaksmääramiseks.

lugeda otse hädavajalikuks laiendada eksperimentaaltöökoda ja täiendada konstruktoritega, see võimaldaks abistada mitte ainult üldfüüsikat, vaid ka teisi laboratooriume, sest aparate uurimiseks on vaja kõigil. Pealegi on töökojast võrsunud iseseisvaid konstruktooreid, nagu sm. Reeben, kelle meditsiiniline aparatuur on ka praegu Londoni näitusel. Sm. Reebeni kardiotahhoometer-intervalograafi soovitati toota 200 eks. Kost leida sellele tootjat ettevõtet?

Lepinguliste ülesannetega on seotud ka eksperimentaalfüüsika kateedrid. Siinsetest saavutustest tuleb eriti esile tõsta sm. Saks dünaamilisi kondensaatoreid, mis on vajalikuks osaks tehase «Puna-ne Ret» poolt väljatöötatavale dünaamilisele elektromeetrile. See riist omakorda on oluliseks täienduseks ionide spektromeetrile. Dünaamilise kondensaatori kohta tuntakse huvi ka teistes vennasvabariikides. Sama kateedri juures töötab ka elektrolüminestsentsi ja pooljuhtide laboratoorium. Laboratoorium on uus ja praegu suur ruumipuuduses. Kuid siin puudutatud probleemid elektrolüminestsentsi ja pooljuhtide alal on oluliseks osaks selle uue ala arengus. Teaduste Akadeemia planeerib

Hei, purjesid paisuta tuul!

rib füüsikainstituudi hoone ehitamist Tartusse. Ei ole vist enam mõtet üle tänava ehitada ülikooli jaoks teist, vaid laiendada üht nii, et ta rahuldaks mõlema vajadusi.

Geofüüsikud on lülitunud kliima uurimisele, eriti aga põllumajanduse seisukohalt olulise mikrokliima uurimisele. Astronoomia osas on erilist tähelepanu leidnud tehiskasvade vaatlusjaam. Noor teadlane Liigant on organiseerinud ühe parema vaatlusjaama NSV Liidus. Siingi on unikaalsete aparatuuride loomine tugevaks küljeks. Sm. Liigant esines koos insener Tõlgoga eksperimentaaltöökojast üleilidulisel näitusel poolautomaatse teleskoobiga.

Nüüd keemiakateedritest.

Edukalt abistab rahvamajandust anorgaanilise keemia kateeder. Siin on toimunud silikaltsiidi korrodeeriva toime uurimine. Töötati välja korrosiooni kiiruse elektrokeemilise määramise meetod. Praegu on tähtsal kohal kaks uurimust:

- 1) kütuste element;
- 2) alumiiniumjuhtme katmine

Siin aga tekkisid meil käesoleval aastal tõsised raskused. Et kütuse elemendi uurimine kujutab endast pikaajalist uurimist, ei võimaldu- nud Rahvamajanduse Nõukogul seda lepingulistest summadest finant-

seerida. Tuli leida teisi väljapääse
töö jätkamiseks.

Raskused tekkisid ka analüütilise keemia osas. See kateeder on meil üks staažikamaid lepinguliste ülesannete täitjaid. Lepingu objektiks on pidevalt olnud põlevkivi ja tema töötlemise produktide uurimine haruldaste metallide suhtes. 1960. a. oli leping sõlmitud Kohtla-Järve Kombinaadiga 300 tuhande rubla suuruses (vanas rahas). Käesoleval aastal võidi aga seda finantseerida 150 tuhande piires. Seega tulid tööd planeerida lõputähtpäevaga 1. okt. 1961. Viimase kvartali jaoks ei olnud enam summasid. Kateedri juures on organiseeritud spetsiaalne analüütikute grupp, keda nüüd ähvardas kohata jäämise oht. Arvesse võttes uurimise suurt tähtsust esitati taotlus täiendavate assigneringute saamiseks Ministrite Nõukogult. Haruldaste metallide uurimine on koordineeritud üleliidulistes organites, sest vajadus nende järele ei piirdu meie vabariigiga. Meie arvates oleks ka siin vajalik juba 1962. aastal taotleda probleem-laboratooriumi rajamist, sest personal faktiliselt on juba olemas. Viimasel ajal on RMN erilist huvi hakanud tundma lihtsate mehhaniseeritud analüüsideadmete vastu.

(Järg 2. lk.)

Tihedamaks sidemed teaduse ning rahvamajanduse vahel

(Algus 1. lk.)

Kolmas keemiakateeder — orgaanilise keemia kateeder — on praegu oma tähelepanu pööranud orgaanilise keemia teoreetiliste probleemide poole, see peaks tulevikus tooma suurt kasu sünteesile.

Vaatleme nüüd edasi bioloogiaosakonda. Siin, nagu arvata võib, langeb peamine rõhk põllumajandusküsimustele. Alata tuleks siin taimefüsioloogiast.

Taimefüsioloogia kateedri keskseks probleemiks on kujunenud taime küsimuse lahendamisel on kateedri eesotsas sm. Perkiga haid perspektiive. Meie arvates peaksid siin olema kõik eeldused juba lepingulisse vahetuleks astumiseks Põllumajanduse Ministriumiga, see peaks ühtlasi võimaluse eksperimentaalbaasi organiseerimiseks. Praegu teostab kateeder töid Vassula puukooli baasil, sellele tuleb aga vaadata kui hädabinõule. Spetsiaalse eksperimentaalbioloogilise baasi organiseerimine, kas siis eraldi asutusena või mõne soovhoosi baasil moodustatuna on hädavajalik mitte ainult taimefüsioloogia kateedritele, vaid ka teistele bioloogia-ala kateedritele.

Rõõmustav on märkida, et ka niisugune deskriptiivset teadust esindav kateeder nagu taimesüsteemataitika ja geobotaanika kateeder on üle läinud eksperimentidele põllumajanduse abistamiseks. Mainitud kateeder esitas üleskute kõikidele kateedritele võtta NLKP XXII kongressi auks lisakohustusi teadusliku töö alal, eriti niisuguseid, mis oleksid seotud meie põllumajanduse või rahvamajanduse arendamisega.

Kateedril on rida häid tulemusi meie soode ja rabade uurimise alal. Nüüd on kujunemas keskseks teemaks niitude taimkatte muutmine seoses erinevate pealtparandamise katsete rakendamisega.

Omapäraseks ja uueks suunaks kateedris on kujunenud klorella-üüpi vetikate bioloogia uurimine. Tegemist on meie veekogudes võrdlemisi hariliku ja tihti esineva mikroorganismiga, mis soodsatel tingimustel väga kiiresti paljuneb. Põllutööstuslikes seadmetes on saadud vetikate kultiveerimisel kuni 100 tonni kuivainet hektarilt. Kõrvutame veel meie kõikidele tuntud maisi, mis eriti heades tingimustes annab hektarilt 100 tonni haljasmassi, mille kuivaine sisaldus ei ulatu palju üle 10 tonni. Klorella kuivaine on ääretult toitainerikas. Taim sobib hästi ka kosmoselaevadele õhupuhastajaks, sest see hävitab CO₂ ja vabastab hapnikku. Edukalt võib kultuuri kasutada ka raskivate puhastamiseks.

Geneetika- ja darvinismikateedri temaatika on teoreetiliselt laadi, kuid teenindab siiski praktikat. Kateedri põhiküsimuseks on taime vormi moodustumise protsessi uurimine, mida saab kasutada selektsioonitöödel. Väga tihe side praktikaga on kateedri töodel mesinduse alal.

Mainitud kolm botaanikaalast kateedrit omavad põllumajandusega kõige tihedamat sidet, kuid kahjuks ei saa ükski neist ühikustada ühegi lepingulise tööga. Võib arvata, et tarbija — Põllumajanduse Minis-

terium on kitsi rahadega. Sama osakonna baasil toimub ka bioloogide-mikrobioloogide ettevalmistamine tööstuse ja põllumajanduse jaoks. Faktiliselt on selle töö teostajaks poole kohaga õppejõud. Mikrobioloogia valdkonnast muidugi oleks ülesandeid tööstuselt külluses. Meile tundub aga, et tööstuslike mikrobioloogide ettevalmistamisele peaks pöörama suuremat tähelepanu ka plaanikomisjon, sest tööstuse mikrobioloogide vajadusi keskharidusega laborantidega katta ei ole õige.

Bioloogiakateedritest on zooloogiakateeder tiheda kontakti loonud RMN Kalatööstuse Peavalitsusega. Lepingulisel alusel teostatakse noorkalade kasvutingimuste uurimist. Mainimist väärib ka möödunud aastal ettevõtetud aktsioon Emajõe kalavarude suurendamiseks.

Geograafiaosakonnas on kõige otsestema praktilise suunaga tegevuseks olnud üliõpilaste tööd mulastiku kaardistamise alal. Kaarte on ka üle antud kolhoosidele. Vanemõpetaja A. Kongo on lõpetamas dissertatsiooni Elva rajooni mulastiku kohta. Praegu on kateedri teaduslik töö füüsilise geograafia alal kujunemas kompleksse ja detailse maastiku uurimise suunas. Viimane on kõige otsesemalt seotud põllumajanduse praegu ühe aktuaalse küsimusega — maadehindamisega. Selle rahvamajandusele olulise küsimuse lahendamine on aga mõeldav vaid geograafia uurimiskeskuse loomise puhul geograafiaosakonna juurde, selle kohta on olemas TRÜ Õpetatud Nõukogu otsus.

Majanduslepinguliste ülesannete täitmine peaks rohkem juurduma ka Arstiteaduskonna kateedrite praktikasse. Esimesed sammud sel alal on juba tekkimas.

Siinkohal aga tahaks veel peatuda ühel ja meie arvates küllaltki olulisel abistamise vormil, mida teaduskond saaks arendada. Kehtiva korra kohaselt on vajalik, et kõik arstid ja proviisorid mõneajalise praktikas töötamise järel teeksid läbi kvalifikatsiooni tõstmise kursused. Siiani on seda tehtud vennasvabariikide abiga vastavates täiendusinstituutides, kuhu eraldatakse ainult piiratud arv kohti. Niisuguste kursuste organiseerimine ülikooli juures oleks aga meie Arstiteaduskonnal täiesti jõukohane.

Millegipärast oliakse meil laboratooriumide avamisega üldse liiga tagasihoidlik, nagu kardetakse kulutusi, mis end mitmekordsest ära tasuvad. Tuleb tähele panna, et meil nagu ei taheta kõrgema õppeasutuse juures tehtavat teaduslikku tööd tunnustada samaväärseks ENSV TA tööga. See oleks nagu teise järgu tähtsusega. Eriti paistab see silma finantseerimisest.

Teaduslike tööde avaldamine trükkis on kõige tõhusamaks teeks tulemuste levitamiseks asjast huvitatud isikule. Ometi aga ei suutnud Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee ülikooli kindlustada nelja esimese kuu jooksul vajaliku koguse paberiga, mistõttu «Toimetiste» väljaandmine täielikult lakkas. Trükkikodade ülekootmatuse tõttu ei ole seda mahajäämust võimalik likvideerida ka järgnevatel kvartalitel.

lumajandusele. Näiteks on arvutatud, missuguste kultuuride kasvatamine ja missuguses ulatuses on vajalik Luunja soovhoosis. Selgub, et sööda maksumus võiks tulla kaks korda väiksem kui seni.

On ainult vaja, et organisatsioonid esitaksid meile ülesandeid, et rahvamajandusharud meiega sidet peaksid. Viimasel ajal on meie kontakt Eesti NSV Rahvamajanduse Nõukoguga siiski paranenud.

Dots. H. Trass. Bioloogiaosakonnas on saavutatud teadusliku töö seostamisel rahvamajandusega. 36-st tööst teemast on 16 seotud otsestelt põllumajandusega, ülejäänud ainult kaudselt.

Palju on kõneldud eksperimentaalbaasi loomisest koos laboratooriumihoone ja õppekateedri. Kui see saaks teoks, oleks võimalik lahendada rahvamajanduslikult tähtsaid teemasid (vete mikrobioloogiline uurimine).

KÄÄRIKU JA „PIONEER“

Kuumade ja põuaste ilmade seeria esimene päev tõi peahoone ukse ette sadakond reisirõivais filoloogid ja ajaloolast. Käärrikule! Ühed olid seal varemgi käinud ja oma silmaga näinud. Nende silmades säras puhast ootuserõõm. Teised olid ainult lugenud ja kuulnud sellest kehakultuurlaste kadedust äratavast õppebaasist ning mõttes nukra pilgu heitnud oma kabinetidele ja laboratooriumidele. Neid saatis varjatu uudishimu: mis tõmbab neid inimesi Käärrikule; kes käinud, tahab tagasi. Uudishimu piitsutasid kuulused, et spordimaailma suurnimed tervest Liidust olevat Käärriku patrioodid, sinna sõitvat ministrid, nimekad artistid ja maalikunstnikud jänesejahile ja eriti — kaunis ümarpalkidest sauna, mis olevatki ehitatud eriti nende muude kultuurialade esindajate jaoks.

Ootus ja uudishimu polnud suunatud ainult Käärrikule kui niisugusele, vaid ka sissepoole, iseenesest: peab saama taas pioneeriks, kuidas selle ümber- või tagasisünniga toime tulla. Selles asjas ilmutati siiski juba kuue samba varjus kindlat optimismi, eriti teiste suhtes. Ega muidu poleks kuulda võinud: «Sul on lihtne, sa pole ju kunagi õieti pioneerieast välja saanudki. Nii et jää iseeneseks, ongi hea!» Kellelegi üteldi: «Sa mõtlesid küll pioneerieast üle hüpata, näed, ei lähe läbi. Aga täna õnne, et see elamata elu nüüd tuleb järele teha. Neljakümne aasta pärast oleks võib-olla keerukam olnud.»

Kuidas õnnestus?

Meie ajalehe toimetuse pöördus Käärriku instruktivlaagrist osavõtnud õppejõudude poole järgmist küsimustega: Kuidas teie arvates laager täitis oma ülesande? Mida peaks edaspidi sellise laagri organiseerimisel silmas pidama? Teie suurim elamus laagris?

Vanemlaborant K. Indre. Järgmisel aastal tuleks rohkem õpetada pioneerilaule. Iga laagripäev ja suurem üritus tuleks läbi analüüsida pedagoogiliselt seisukohalt.

Minu suurimaks elamuseks oli orienteerumisejooksu puhul kontrollpostiks olemine. Tuli viis ja pool tundi võidelda sääskedega ja lõpuks eksida metsa hullemini kui võistlejad.

Vanemõpetaja B. Nedzvetzski. Laager täitis oma ülesande, kuid see ei tähenda, nagu ei jääks midagi enam soovida. Need soovid aga on realiseeritavad siis, kui laagriaga pikendada paari päeva võrra. Siis kujuneb tööpinge normaalsemaks, praegu oli see liialt suur; oleks võimalik organiseerida üks matk ja ööbimine telkides, õppida rohkem laule, mängida vihmast ilma jne.

Suurimaks elamuseks oli ajaloolaste ja saksa filoloogide lõkkeõhtu oma särtsuka huumori ja leidliku lõõgivalmidusega.

Dotsent A. Elango. Minu tähelepanekute kohaselt täitis Käärriku laager oma ülesande täiel määral. Üliõpilased said lisaks talvel rühmajuhtidena omandatud kogemustele uusi teadmisi ja oskusi lõõks lastega laagritingimustes. Võib kindlasti öelda, et pärast seda, kui II kursuse üliõpilased

talvel teevad läbi ühiskondliku pioneeritööde praktika koolides ja suvel õppeplaani kohase laagripraktika, siiski mõni ülikooli lõpetanu pioneeritööga koolis ikkagi toime ei tule, tuleb põhjusi otsida tema isikust, mitte väljaõppes, mille annab ülikool.

Instruktivlaager tuleks ka edaspidi korraldada mai lõpul, enne eksamissessiooni algust. Kestvus peaks olema vähemalt 6 päeva ja kava peaks hõlmama mõne pikema matka ühes ööbimisega telkides. Laagri finantseerimine tuleks korraldada võrdsetel alustel kehakultuurlaste laagritega.

Minule olid kõige meeldejäävamateks elamusteks II rühma õnnestunud lõkkeõhtu 27. mai õhtul ja sm. V. Panso külaskäik laagrisse 28. mail.

Kui eilsed üliõpilased Käärriku instruktiv-pioneerilaagris pioneerideks said, siis sageli ei aidanud pioneerilik optimism. Arengu hilisemad kihistused olid liiga tugevad. Paljud löid vabal ajal seiklusjuttude asemel lahti Ovidiuse. Seda autorit pole aga pioneeride lugemisvaras seni märgatud, rääkimata selle domineerivast osast. Muidugi oli siingi uude ossa sisseelamine individuaalne. Liiga püüdlikud olid sihiku isegi veidi kange võtnud ja neid tabas puu otsa ronimise tung. Kus aga puud nägid, kohe üles.

Ükskõik kui võrd keegi täiesti pioneeriks sai, kuid laager oli nii, et kahju Matemaatika-Loodusteaduskonna rahvast, nad jäid ilma hulgast elamustest. Ja ükski elamus ei pöördunud enam tagasi. Olgu see ajaloolaste ja saksa filoloogide lõkkeõhtu Endel Koppeli koomikatalendiga, kirgliku võitlusvaimuga spordimängud, orienteerumisejooks, õine häire või tipa-tapa sammudel liikuv ja tekkidesse mässitud nukker naljamees Pärt-Bartholomäus Lias. Kõik see sunnib kahjatsema neid, kes kaasa ei elanud ega isegi ei näinud.

Saime lõpuks aru ka sellest, et Käärrikul on omaette võlu ilma laagritagi. On mõistetav, miks need, kes seal on käinud, kipuvad kohe ise kaasa aitama Käärriku kasvule ja õitsengule kõigi jõududega, mis neil iganes olemas. Küll tahaks tagasi!

Meie päevade kroonika

1. Endelius Coppelanus on tunnistanud progressiivseks ladina autoriks ja läheb ajaloolaste ladina keele arvestusse sisse. Olgu saatust neile armuline.

2. Panso käis külas ja esines vabaõhualustöös. Pärast läksid nad Kudu Frediga murdmaajooksu tegema. Nedzvetzski lubas veel mõne mehe maanteelt hoovi tõmmata. Eks näe!

3. Kuulasime ühe joonega 4 tundi loenguid. Midagi pole teha, sest öeldud on:

Yours not to reason-why, but to do and die. Maakeeles.

Pole sinu asi pärida või laita — tuleb alluda ja hinge heita.

Välklaul nr. 2

Sotsat, sotsat, sõtkun soos, otsin ilmakaari. Kompassinõel tantsuhoos siia-sinna traavib. Kus on ida, kus on lää, nina ees või takka? Ühtki märki puude pääl silma ka ei hakka.

Päike naerab taevaalael, mättal konni lesib. Varba vahel kogu aeg lirtsab mudavesi. Sotsat, sotsat, sõtkun soos, otsin orientiiri, porine, ent maruhoos mängin ma pioneeri.

I rühma välklehest «Trumm».

Päike, +30° ja Bartholomäus Lias.

«Tagasihoidlikkus on vooruseks,» ütles Käärriku tudeng ja pugles loengu ajaks õpikuga põssasse — lektorist võimalikult kaugemale.

Sensatsioon Käärrikul

Pärast ajaloolaste eilset lõkkeõhtut oleks mõistlik hakata laagri ajaarvamist pidama sellest päevast. Täisvark, vennad ajaloolased ja õeksed saksa filoloogid!

Järgnevalt meie rühma lühimärkusi eelpool mainitud õhtust. Isetegevus oli kõrgel tasemel, eriti sääskede oma. Kuid kaua need meeldivad linnukesed meeli kõhta ei suutnud. Koppeli ja Vaga konferanss oli mõjuv.

Iluvõimlemisega oleks pidanud ettevaatlikum olema. Publik oleks äärepealt saanud naeruhullustuse, laager oleks laiali saadetud ja seda suppi poleks Koppel ja Vaga kindlasti ära helpinud.

Kui palju siirast hingepuhtust ja liigutavat abitust võib peituda ühes inimlapses, näitas Koppel surematuse skulptuurigrupis «Kujud maantee veeres».

Kino on toepoolset tõhus kasvatusmeetod. Eriti kui esineb stuudio «Istooria-Film» (pearežissöör). Eilsest «Puniku õnne» esilinastusest tuleb ära märkida stenaariumi ütlematut elulähedust ja Puniku (osatäitja K. Jaanson) loomutruud suureks kasvamise protsessi (kõige kitsamas mõttes).

Välklehest «SŠ-ss-žž-zz-Põmm!»

Dots. Varp. Maafondi kompleksne uurimine on tähtis probleem kogu meie maa ulatuses. Kolhoosidel ja soovhoosidel on tarvis tunda oma majandi looduslike tingimusi, et tootmist paremini organiseerida ja õigesti planeerida maaparandustööd. Vajalik on ka maade hindamine. Geograafiakateeder on võtnud osa majandite looduslike tingimuste uurimisest. Üliõpilased ja õppejõud on koostanud mullastikukaardid 50 majandi kohta.

Rahvamajanduse Nõukogu esimehe asetäitja sm. Vendelin. Meie mooduriistataseid huvitavad uued ioonidetektorid, mis võimaldavad tõsta gaaskromatograafide tundlikkust. Loodame, et TRÜ aitab lahen-

dada ka pooljuhtide tootmise tehnoloogiaga seotud küsimusi, vähendada praaki tootmist.

Huvitav on fenoolvete puhastamine mikrobioloogiliste vahenditega, sest fenoolveed toovad meie põllumajandusele ja kalandusele väga suurt kahju.

On vaja tugevdada sidet ökonomistide-planeerijate ja arvutusmatemaatikute vahel, sest arvutusmasinade abil on võimalik reserve selgitada.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu esimehe asetäitja sm. Green. Meil on vaja nii pedagooge kui ka teadlasi, tuleb parandada nii ühtede kui ka teiste ettevalmistamist.

Siin tehti märkusi paralleelsuse kohta asutuste töös. Selle likvideerimiseks luuakse teadusliku uurimistöe koordineerimise komitee, kelle käsutusse antakse vahendid teaduslike tööde rahvamajandusse juurutamiseks. Komitee ülesanne on ka kaadri ettevalmistamise koordineerimine.

Õppebaaside osas võib märkida, et Arstiteaduskond saab õppebaasiks uue haigla. Oige on märkus Füüsika- ja Matemaatikainstituudi ehitamise kohta. Püüame sinna luua laboratooriumid ja auditooriumid ka ülikooli matemaatika- ja füüsikaosakonna jaoks. Võib arvata, et ka EPA-s osa ruume vabaneb. See on praegu veel tulevik.

Edukalt kaitstud dissertatsioon

1. juunil kogunesid paljud meie ülikooli bioloogid Eesti NSV TA Veterinaaria Instituudi nägusasse saali, et jälgida TRÜ taimefüsioloogiakateedri vanemõpetaja Lai- ne Viilebergi kandidaativäitekirja kaitsemist teemal «Kasvutingimuste vahelduse mõjust kartuli füsioloogilis-biokeemilistele protsessidele ja reproduktsoonivõimele».

Autoreferaadi kohta oli laekunud 18 positiivset arvamust, nende hulgas üleilulise tunnustusega eriteadlaselt akadeemik, bioloogia- ja põllumajandusdoktor professor Bu-

kassovilt, professor Vesselovskilt, põllumajanduskandidaat Kamera- zilt ja teistelt. Töö praktilist väärtust tõstsid esile mitmed kolhooside- st ja sovhoosidest saanud vas- tused. Tartu rajooni «Avangardi» ja Jõgeva rajooni «Bolshevik» kol- hoosi juhtivad töötajad otsustasid juba sel aastal kasvatada seemne- kartulit hästi kuivendatud ja tuge- valt väetatud madalsoomullal, et sel teel tõsta järgneval aastal mi- neraalmullal kasvatamise puhul kartuli saaki.

Dissertant põhjendas arvukate katsetega, et mineraal- ja turvas- mulla agrofooni ning mikroklimate erinevused soodustavad kasvavas taimes kulgevates ainevahetus- protsessides mitmekesiste vahe- produktide teket, mis omakorda annavad võimaluse mitmekülgs- mate reaktsioonide kulgemiseks, intensiivistades taimede elutege- vust ja vastupanuvõimet seen- haigustele, mistõttu suureneb nii saak kui ka reproduktsoonivõime.

Dissertant juhtis aga ka tähele- panu sellele, et ainult teatav kasvutingimuste erinevus mõjub positiivselt. Selle nõude mitte- arvestamist peab dissertant Eestis varematal aastatel korraldatud samasisuliste katsete ebaõnnestu- mise põhjuseks.

Soovime vastsele bioloogiakandi- daadile püsivust, töötahet ja jõudu nii teadusliku kui ka pedagoogi- lise töö alal.

H. MOORITS

Kuidas nad jõuavad?

Tartu Linna Kliinili- ses Haiglas asuv ku- dede konserveerimise laboratoorium valmis- tab materjali uuteks ning julgeteks operat- sioonideks. Laibalt võetud kudesid töödel- dakse nii, et nad või- vad säilida kaua, enne kui transplanteeritakse elavasse inimesse.

Meetod on uus ja palju katseid tuli te- ha enne, kui seda võis tarvitada inimeste juures. Hulga neist katsetest tegid (ning teevad praegugi) ki- rurgiarini üliõpilas- ted, nende seas ka Antsud Kallikorm, Korsar ja Pruuler IV kursuselt. Viimased uurivad kuivkülmuta- tud veresoonte siird- istutamist. Selle mee- todi puhul töödeldakse sooni vaakuumis —70° juures ja nende eeli- seks on, et nad kuude asemel säilivad aast- taid.

Poisid alustasid oma katseid moodunud aastal ning nende ju- hendaja K. Pöder võib- olla esialgu kahtles, et ega neist asja saa, sest peale loengute käisid nad keeltekooli- lis, Korsar ja Pruuler laulsid üliõpilasmees- kooris, ringi liikmete- na pidid nad olema haiglas veel rohkem kui teised üliõpilased, neil olid eri valvekora- rad, nad assisteerisid operatsioonidel. Kust võtavad nad aja? Kui- das nad jõuavad?

Kuid nad jõudsid, nagu üliõpilased ikka jõuavad. Nad olid nende kümmeaastase seas, kes suvel labo- raatooriumi ehitasid, istusid ööb valves, kandsid siis, kui neil veel lüofilisaatorit pol- nud, Tähtvere pargi tagant raskete ter- mostega süsihappegaasi lund, muretsesid katseloomi, õppisid ära

veresoonte kokkuõmb- lemise tehnika, tegid sügissemestril koerte- ga 20 operatsiooni (ja selleks kulub tohutu aeg), esinesid ÜTÜ konverentsil oma tööga.

Ning ise räägivad kõigest sellest väga vähe. Töö nagu ikka töö. Mõni seiklus va- hel ka. Kord kustust elekter, operatsioon tuli lõpetada peeuval- gel, teinekord oli kat- sekoer tige.

Aga muidu — mis siin rääkida...

Küllap nad teavad, et inimese peab and- ma teistele niipalju, kui ta suudab. Ja sel- leks, et rohkem suuta, peab palju töötama. Ning et töö, kui teda armastatakse, pole ras- ke. Ja kõrvaltvaataja imetleb ning mõtleb: «Oleksid kõik inime- sed niisugused!»

M. REMMEL

«PEA PUHTUST,

et Sinu järelt poleks tarvis koris- tada, sest pärdik on vaid Sinu kauge esivanem. Pealegi pead en- nast tudengiks.» See tsitaat pole võetud eksamikirjanduse lehekülge- delt, vaid tegelikust elust. Nimelt leidub selline loosung Pälsoni tn. 14 ühiselamu teisel korrusel asuva söögitoa seinal.

Loosung on suurepärase, kuid...

Käesoleva aasta 1. juunil korral- das hügieenikateeder koos Tartu Linna Sanitaar-Epidemioloogia Jaama sanitaararsti abi sm. A. Le- pikuga ringkäigu meie ühiselamu- tes, et näha, kuidas elavad ja õpi- vad üliõpilased eksamisessiooni ajal. Paljudel on esimene eksam juba seljataga, mõnedel oli alles esimene sessioonipäev; geoloogid võivad aga seekord panna punkti õpinguraamatuse ja siirduda puh- kama. Üldiselt käib aga kõikides tubades hoolas ettevalmistus pari- ma hinde saamiseks. Mõnele on ühiselamu ainult õiseks magamis- kohaks, sest päev möödub raama- tukogus või vabas looduses, kus tahetakse tabada kaks kärbest kor- raga — õppida ja karastada orga- nismi. Arvatavasti osalt sellest tingituna ei pöörata oma kodule, sel- le koristamisele ja mugavaks muut- misele kuigi suurt tähelepanu.

Siirdume kõigepealt J. Gagarini tänava ühiselamu ühte tuppa. Vas- tu võtab meid sumbunud õhk ja kaks selili voodis õppivat naisüli- õpilast. Kas tõesti ei suudeta jõu- da kella kümneks õppimislaua ta- ha. Kuhu jäävad hommikuvõimle- mine, tubade koristamine ja tuuluta- mine ning hommikueine, mis on eksami edukaks sooritamiseks nii- sama vajalikud kui konspekti veel- kordne läbitöötamine. Voodis õppi- mist võis kohata ka teistes ühis- elamutes ja isegi Arstiteaduskonna üliõpilaste seas, kes väga hästi teavad, et õpitud materjali repro- duteerimine on kõige hõlpsam sa- mas situatsioonis, milles toimus selle omandamine. Tulevikus peab kateedrite inventari koosseisu kuu- luma arvatavasti ka voodi, et ek- samil vastamise ja õppimise asen- dit kooskõlastada.

Kord jätab soovida teisteski tubades ja üldruumides. Voodite all leidub tolmust vististi veel mõ- dunud sajandist. Rõivaste paigut- tus toolidel ja muudes juhuslikes paikades jätab mulje, nagu oleks uss oma kestast asja välja puge- nud. Tõsi, riidekappe on siinses ühiselamus napilt, selle eest leidub aga rohkesti raamaturiideid, nii et neid jätkub ka koridoride um- mistamiseks. «Mööbel on mööbel,» arvatakse majandusosakonnas; «rõivad saab korralikult paigutada ainult kapis,» arvavad üliõpilased. Oigus on mõlemal...

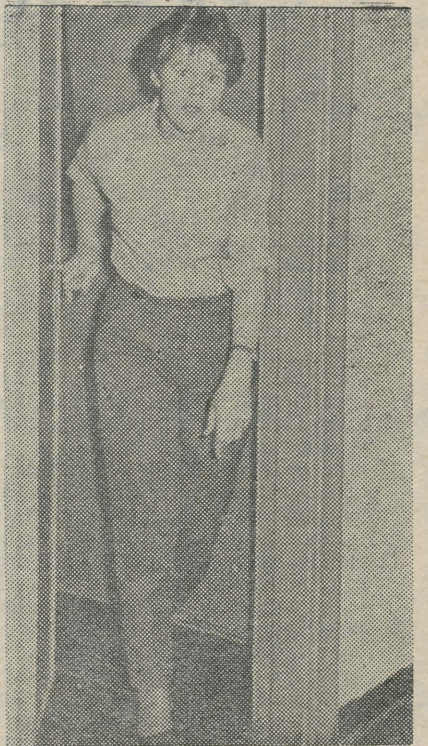
Selles ühiselamus leidub kaks keldrituba. Siirdume ühte neist. Meeldiv jahe kliima, korralikult pestud põrand, korrastatud voodid ja värske õhk loovad kõik eeldused õppimiseks. Ei tahaks keldrikorrust elamiseks soovitada, kuid puhtuse ja korra suhtes võiksid teised sama maja elanikud siiski eeskuju saa- miseks laskuda 1—2 korrust ma- dalamale.

Pilt on kurb

Tiigi tänava bloki õuel asuv hoo- ne on aastate vältel olnud halvi- maks ühiselamuks. Ka mittenägija võib ütelda, et viibib Tiigi tänava puithoone trepikojas, ainult haist- misorgan peab tal olema korras (nohu pole oluline). Kuivklosettide ümberehitamine ja korraliku venti- latsiooni sisseadmine on majan- dusosakonna ülesandeks, mida võib igal aastal julgesti plaani sisse võtta.

Kunagi elasid siin naisüliõpila- sed, kes arvasid, et kui neil muud pole, siis olgu vähemalt toad kor- ras. Praegu kasutatakse seda ühiselamut teatud mõttes kartseri- na. Kes mujal ei oska elada, see harjutagu ühiselamus elamist esi- algu siin. Ja egas siin palju har- jutada polegi tarvis. Toidukapid lähevad ise korrast ära, tolmul on ikka tendents ükskord põrandale sadeneda ja püsida vaiksemas ko- has, kus pole koristamist. Ka tuha- topsid täituvad iseendast, eriti veel eksamite ajal.

Tiigi bloki peakorpus, kui võrrel- da mõni aasta tagasi esinenud olukorraga, on tublisti muutu- nud. Tube on nüüd nii pal- ju, et nendest läbijalutaminegi võ- taks kenakesti aega. Piirdume see- kord «stichprobeaga». Kuidas seda võtta, kas vedamise või mitteveda- misena, aga... satume toiduval- mistamise ajaks 25. tuppa hoones, mis kannab numbrit 78. Toas vii- bib kaks naisüliõpilast, kellest kumbki ei tea, kes nendest täna kokaks on. Arvatakse, et võib-olla keegi neist, kes praegu ei ole ko- dus, sest toas on elanikke palju —

Kas hommikuvõimlemine? Aga võib-olla tuleb hoopis toidukappide kontroll?

Märgusõna «SIIN-SEAL»

5 raviosakonna neljanda kursuse üliõpilast ja kaks majandustead- last. Ruumisviibijad aga väida- vad, et köök on liiga kaugel — üle koridori. Toidukappides (siin- samas koridoris) võib igaüks tut- vuda arstide ja majandusteadlaste viljaka koostööga. Nimelt kasuta- takse uut meetodit C-vitamiini toot- miseks, mis eksamite ajal on nii defitsiitne. Toidukapis on kartuli- tel juba poole meetri pikkused idud, tarvis veel teine niipalju kas- vada ja idud võivadki ulatuda lä- bi akna päikesevalgusse. Idee on arstidelt, kasvukoha valik aga ma- jandusteadlastelt, kes on kindlaks teinud, et kartulite idutamine toi- dukappides on kõige ökonoomsem. (Järg 4. lk.)

Vahel ka ebaõnnestub

Tänavu on ülikooli näiteringid lavastanud neli mitmevaatuselist näidendit. Viimasena jõudis 30. mail lavale G. Priede draama «Positiivne kuju». Näidendi esitas Matemaati- ka-Loodusteaduskonna näitering, lavastajaks oli RT «Vanemuise» näitleja Heikki Haravee.

Kolmest eelnevast lavastusest kõ- nelesin peamiselt head. Seekordsest esietendusest jäi mulje, mis nõuab, et kriitika oleks hoopis rangem. «Positiivse kuju» lavastus ei küün- dinud eelnevate tasemele.

Võiks teha mõndusi, kõnelda raskustest, mis olid seotud näiden- di esietenduse jäamisega eksami- sessiooni künnisele jne. Oigem on siiski lähtuda kõigi teaduskondade näiteringide enam-vähem ühetaolis- test töötõingimustest. Lavastajana on aga Haraveel kindlasti suure- mad kogemused kui E. Liigeril või E. Koppelil. Puudused lavastuses on kõrvaldatavad ja need tuleb kõr- valdada. Püüan järgnevalt osutada kõige peamisematele.

Ei ole juhuslik nähtus, et G. Priede näidendid on populaar- sed, et neid mängitakse peaaegu kõigis meie teatrites. Priede tee- maks on kaasaeg, kangelasteks nõu- kogude noored ja probleemid näi- dendites on aktuaalsed, huvipaku- vad. Võlub Priede isikupärane lüü- riline stiil.

Siiski on raske pidada õigeks, et neliast meie näiteringide repertua- ris olevast näidendist on kahe auto- riiks G. Priede. Sellest, et Ajaloo- Keeleteaduskonna valitud «Kuigi on

sügis» ei sobinud hästi meie lavale, olen juba kirjutanud. Sama tuleb väita ka «Positiivse kuju» kohta, kuigi põhjused on siin teistsugused. «Positiivse kuju» lavakujundus on lihtne, tegelasi ainult kaheksa. Näidend jutustab instituudipingist tulnud inseneri Juris Jansoni võit- lusest iganditega. Autor lahendab nõukoguliku, printsiipsaalse, ausa ja julge meie igapäevasesse kutselisse suhtumise probleemi. Näidend on kahtlemata paeluv, kui seda meis- terlikult esitavad kutselise teatri näitlejad. Meie noor, laval esimesi samme astuv näitlejate pere ei suu- da aga näidendit mängida küllalt veenvalt.

Olen kaugel sellest, et väita, nagu tuleks meie isetegevuslasilt nõuda vähem kui kutselisilt näitlejailt. Mi- nu eesmärgiks ei ole propageerida repertuaari piiramist lihtsate, primi- tiivsete lavatükkidega. Meie üliõpi- laskonnas võrsub väga andekaid, tuihingeliselt loovaid näitlejaid, üliõpilasteatri perspektiivid on pal- jutootavad. Ent laval on oma sea- dused. Tihti peale on võrratult liht- sam mängida keerukat, sügava psühholoogilise koega näidendit kui igapäevast olustikutükki. Peame arendama igakülgset oma isetege- vuslike näitlejate võimeid. Seda saavutame neile jõukohaseid lavalisi ülesandeid andes, nõudes meis- terlikku tööd usaldatud osaga. Tei- seks tuleb luua terviklikke, viimist- letud lavastusi, mis haaraksid pub- likut, annaksid sügava teatrielamu- se. Kolmandaks peaks meie teatril

olema oma repertuaar, lavastama peaksime seda, mis pole tuttav va- bariigi teatrilavadele. See kõik on võimalik, kui eriti hoolikalt suhtuda repertuaari valikusse. Meil ei ole see kahjuks reeglits muutunud.

Matemaatika-Loodusteaduskonna näitering loodi alles käesoleval õp- peaastal. Eks ole selleski üks eba- õnnestumise põhjusi. Kuid näiden- dit jälgides jäi mulje, et lavastus on jätnud lavastaja Heikki Haravee külmaks. Ta ei ole sellesse suhtu- nud küllalt loominguliselt. Näidend lohiseb, rütmid on monotoonid ja publik peab saalis ennast sundima laval toimuvat jälgima — see ei ole lavastajale kiituseks...

Seekord on võimalik hästi ja hal- vasti mänginud osaliste vahele tõm- mata vägagi selge piirjoon. Seega — ansambelit kui sellist ei ole. Hästi, isegi väga hästi esines Siiri Hundi ajakirjaniku-intrigandi Paija Pazarena. Sama võib öelda Rein Oiguse kohta, kes mängis naudi- tavalt lõnguslikku mammapoega Vi- tauts Kraulsi. Mõlema näitleja mängus oli hoogu, süvenemist osasse, tõeliselt nooruslikku mängu- lusti.

Tublit täitis ka Elmar Tal- viste Voldemars Gailitse osa. Talvistel on see käesoleval aastal teiseks rolliks, ta mängis kaasa ka Ajaloo-Keeleteaduskonna näite- ringis. Mõlemas näidendis oli Tal- vistel väga suur osa. Paremini mõjus ta Dzintarina näidendis «Kuigi on sügis». Uus osa oleks oodanud teistsuguseid vahendeid, teistsuguseid nüansse. Siiski jät- tis ka Talviste-Gailits väga süm- paatse mulje.

Pärast etendust.

Märgusõna «222»

Veetlev oli Maret Vija mäng Dzidrana. Näitleja mängule on iseloomulik sügav lüürika, hingest- tatus, võiks isegi öelda — kam- merlikkus. Tublit tööd nõuab aga hää — osa esitati nii vaikelt, et tekst kostis üksnes tänu üldistsip- lineeritud, etendust vaikelt jälgi- vale publikule.

Nõrgem, kuid siiski hoolikalt väljatöötatud oli Niina Kraula kuju Tiiu Liblika esituses. Liblik oli ühtlasi näiteringi kunstnikuks, tema pintsel lõi näi- dendile üsna korralikud dekorat- sioonid. Soovitaksin teises vaatu- ses siiski tagaseina ära jätta ja kasutada lihtsalt vaheriide tõmba- mist I ja III vaatusle ühise deko- ratsiooni ette.

Puudujäägid langesid seekord meespeaosalistele. Noort inseneri Juris Jansoni mängis Neeme Roose. Osa on raske, käis näit- lejale üle jõu. Jansons ei tohi olla passiivne ei võitluses, lüüasaami- ses ega kõhklustes. Roose Jansons oli aga lihtsalt tuim. Eriti kont- rastne oli ta laval täisverelist elu elava Talviste kõrval.

Raske on nõustuda sellega, kui- das Tõnu Ruus avas Haralds Dzenise kuju. Dzenis on võimukas töödejuhataja, kes järgib pimesilmi oma kõrgemate ülemate korraldusi ja sooritab truualamliku katte all

küllaltki valgustkartovaid tegusid. Tõnu Ruusi mäng jäi üheplaani- seks, Dzenis oli viril põikpea, seal- juures nõrga taibuga.

Maria Zandberga, vana õpetaja- pensionäri osa, keda laval kehast- tas Liivi Nool, ei ole näidendis suur. Meie teisteski lavastustes mängivad taolisi, tihti hoopis kand- vamaid osi Noole eakaaslased enamasti püüdlukult ja huvitavalt. Liivi Nool aga ei rahulda. Ta ei mängi, ei katsugi elada oma lava- kuju elu, vaid lihtsalt loeb sel- geksoõpitud teksti. Publik ei saa uskuda Nool-Zandberga ainustki repliiki.

Nagu öeldud, osutus «Positiivne kuju» meie näiteringide käesoleva aasta kõige nõrgemaks lavastu- seks. Loodame, et näitering ei jätta tehtud kriitikast järeldusi tege- mata. Kaalutagu ühiselt läbi nii loendatud kui ka märkimata jää- nud puudused — parandada saab nii mõndagi! Sügisel näeme siis sama näidendit kindlasti hoopis küpsemas, terviklikumas esituses.

H. HELLAT

Tartu Riiklik ülikool 3

PEA PUHTUST!

(Algus 3. lk.)

Ka siin võiks olla parem

Ühiselamutevahelises võistluses hoiab tänaseni esikohta enda käes Pälsoni tn. 23 ühiselamu. Juba sisenemisel võib seda märgata. Teadete tahvil on märgitud paremad ja halvemad toad, et igaüks teaks oma lähtepositsiooni edaspidise eluolu parandamise käigus. Toad on koristatud, aknad avatud ja enamikus toimub õppimine tervislikes tingimustes. Kuid ka siin võiks olukord olla parem, kui poleks ühiselt kasutatavaid ruume ja prügirumme söögitubades. Ühiselt kasutatavad ruumid kipuvad jääma eikellegi territooriumiks. Toidukappides tuleks üliõpilastel vist kaua otsida, et leida midagi söödavat mittesöödava klaastaara hulgast. Jääb mulje, et kui kõikide ühiselamute tühjad piimapudelid ja purgid kaupluse tagastada, siis võiksid klaasivabrikute töötajad lubada endale vaba nädala ilusate ilmade ärakasutamiseks ja üliõpilastel võiks stipendiumi maksmise kuuks ajaks seisma panna.

Pesemisruumides on kraanikausid samasuguses olukorras nagu aasta tagasi. Siis oli purunenud kausside eksisteerimise õigustamiseks väide, et kausse pole kuskilt saada. Nüüd (aasta hiljem!) olevat kausid küll olemas, kuid polevat summasid nende ülesseadmiseks (see on kindlasti kuulujutt). Millist naudingut pakub pesemine siinsetes pesuruumides, seda peaksid proovima seltsimehed majandusosakonnast.

Vatt kasvab voodi all

Meie kõige noorem ühiselamus on palju üliõpilasi (mehi ja naisi) ja seepärast ka palju ruume. Ei puudu isegi naistehügieeniruumid ja duširuum avara eesruumiga lahtiriietumiseks. Kuid asjata otsid kohta rõivaste paigutamiseks enne duši alla minekut. Kas tuleb duši võtta Tarzani moodi või Aadama-Eevana siirduda siia tubades? Mõned naistehügieeniruumid pole kasutamiskõlblikud. Vististi pole eksamite ajal neid nii palju tarvis või on nad ümber korraldatud isolatooriteks, sest teiste ühiselamute mõnedes tubades käib remont või neisse on paigutatud kaugõppijaid, mistõttu mõned isolatoorid on omakorda muudetud magamistubadeks või tööriistade hoiuruumiks.

Oma noorusele vaatamata jääb Pälsoni tn. 14 ühiselamu tublisti varju üle tänava asuvast naabrast, eriti meesüliõpilastega majutatud sektoris. Kes ei usu, astugu korraaks

sisse tubadesse, mille ustel on numbrid 203 (Matemaatika-Loosusteaduskonna esimese kursuse poisid) ja 305 (elanike koosseisu ei läinud korda kindlaks teha) ning võrrelda neid üle tänava tubadega nr. 60, 61, 80 jne. Omapärast «natüürmorte» pakkus enesest tuba 305, kus õppimisalaar harmoneerusid pesukäsn, žiletiterad, õpperaamatud jne., voodid olid korrapärased, voodite all aga niipalju tolm, et see pakub mugavat villapolstrit juhuslikult voodist väljakukkuvale magajale. Sellest korralagedusest heameelt tundev üliõpilane sm. Küttim seletab, et see on nende toakaaslaste, kaugõppija auks.

Köökidesse ja söögitubadesse on määratud korrapidajad. Kuid 1. juunil olid üliõpilased Gurjanova (tuba 218) ja Virkus (teise korruse poiste sektor) vististi ajutiselt välja registreeritud, sest kuidas midu mitte näha ääreni täis prügikaste ja koristamata söögilaudu ja põrandat. Söömine on üliõpilastel üldse sööti jäänud. Mõned arvavad, et eksamite ajal pole üldse aega süüa, teised aga kinnitavad, et süüa tuleb, kuid mitte enne, kui toidus ja toiduainetes on tekkinud penitsilliin, kolmandad jälle arvavad, et kalaluid, munakoori jne. võib veel eksamite ajal tarvis minna, neid tuleb sessiooni lõpuni säilitada. Kuid sellega pole nõus toidujäätmed ise, mis vagisi kipuvad urnidest välja ukse poole.

Ka tubades asuvad prügikorvid (mitte ainult siin, vaid ka mujal) igatsevad tühendamist. Kuid mine tea, võib-olla satub siia mõni tähtis spikker ja otsi siis seda õuelt, kes garanteerib, et leiad oma ja õige. Võib-olla hakkavad eksamisesiooni lõpuks uuesti õitsema ka paberikorvi heidetud närbunud lilled.

«Raske on sanitaarse olukorraga, oleksime tulnud võistluses paremale kohale, kuid korda pole,» kurdab ühiselamu nõukogu esimehe asetäitja arstiteadlane Malleus. Sm. Malleusel on õigus. Kuigi ta soovib, et ühiselamu oleks esikohal, nagu see on tarvilik fassaadiga harmoneerumise mõttes, ei jõu ta sinna enne, kui kaob väärarvamus, et puhtuse eest peavad hoolitsema ainult sanitaarposti liikmed.

Need üliõpilased, keda polnud võimalik külastada, ärgu solvugu. Enamik teist elab ja töötab üliõpilasele vääriliselt, kuid mõnele tuleb siiski meelde tuletada eespool mainitud loosungit. Seda loosungit tuleb järgida mitte ainult käesoleva tervisenädala vältel, vaid kogu aeg. Sanitaarne ümbrus on kultuurse inimese üheks tunnuseks. Näidakem, et oleme üliõpilased — teaduse ja kultuuri eesrindlik väesalk.

M. UIBO

TRÜ Spordiklubi ajaloost

1958. a. kevadsemestri lõpul pühitses Tartu Riikliku Ülikooli Spordiklubi oma 50. aastapäeva. Sel puhul räägiti ja kirjutati klubi ajaloost, sealhulgas ka tema algerioodist. Riikliku Ajaloo Keskarhiivi materjalide põhjal on võimalik pakkuda mõningat lisa eelnenud käsitlustele, tõsta esile iseloomulikumaid jooni meie spordiklubi algaastakümnest.

4. oktoobril 1908. aastal toimus praeguse TRÜ Spordiklubi «esi-

maadlusega. Pärast liuvälja sulgemist asuti korraldama suviseid mängu: jalgpalli, tennist, krikitit, Emajõe sõudmist.

Spordi aspektist kujunes ringi kõige tugevamaks alaks kahtlemata jalgpall. Juba esimesel aastal võideti selles Tallinna ja Tartu reaalkoole ning mängiti viiki Tallinna Aleksandri Gümnaasiumiga.

1910. a. ilmub koosolekute protokolliraamatutesse ringi uus nimetus

Üliõpilaste Selts «Sport» Samal aastal koostati ka põhikirja projekt sektiioonidele. Kavatseti luua järgmised sektiioonid: jalgpall, uisutamine, maadlus, õhusõit, vehklemine, kergejõustik, võimlemine, aerutamine, purjesport, ratsutamine, ujumine, tennis ja laskmine. Majanduslikest raskustest ja liikmeskonna vähesusest (umbes 60 liiget) tingitult suudeti algul tegelikult luua ainult jalgpalli- ja tennisektiioonid. Arusaadavalt tegetseti jõudumööda ka peaaegu kõigil teistel kavandatud aladel, kuid mitte nii organiseeritult, sest puudusid põhikirjad, juhatused, eelarved jne.

1912. a. kevadel võitis US «Sport» jalgpalli meeskond Tallinna reaalide ja gümnaasistide, Üliõpilaste Igakülgse Kehalise Arengu Seltsi ja Tallinna tööliste karskusseltsi tugeva spordiosakonna «Valvaja» meeskondi, 1913. a. — Tartu keskkõppeasutuste koonduki ja realiste, Tartu Spordiseltsi «Aberg» ja kõigele «krooniks» Riia

Polütehnikumi meeskonna, mida peeti tugevuselt teiseks Riias. 1913. a. lõpuks oli jalgpallisektiioonis 36 liiget. Tennisektiiooni liikmete arv ulatus samal ajal 56-ni. Too korraldas mitu kinnist ja ühe lahtise võistluse US «Sport» 5 aasta juubeli puhul. Võistluste «ägeduse» üle võib otsustada hooajaks ostetud pallide arvu järgi (139).

1912/13. a. pandi seltsis tugevam alus ka suusaspordile ja kergejõustikule — hangiti vastavat inventari.

Üldiselt võib aastaid 1912—1914 lugeda US «Sport» tegevuses kõige viljakamateks.

Foto TRÜ spordipäevalt. Akrobaatiline etüüd.

isa» — Tartu Üliõpilaste Ringi «Sport» asutamiskoosele; koos oli üle 30 üliõpilase. Võeti vastu põhikirja, valiti juhatus, kavandati tulevikuplane. Ringi põhikapitali moodustasid liikmemaksud ja annetused. Liikmemaks (3 rbl. aastas), oli küllaltki kõrge, arvestades tolleaegse rubla kurssi. Tegelikult kujunes ringi peamiseks sisetulekuallikaks ülikooli botaanikaialt talveti üüritud tiik-liuväli. Sealt sissepääsupiletitest saadud summad ulatusid, olenevalt talvest, algul keskmiselt 1000—2000 rbl., hiljem saadi vahel rohkemgi. Külastatavus oli suur, näit. müüdi esimesel hooajal umbes 12000 ühekordset ja 500 hooajapäaset.

Ülikooli maneežis hakati tegelema võimlemise, vehklemise ja

TEINE PEATÜKK,

kus tehakse kõnet sellest, kuida kuskil ennast ülal pidada.

1. Kui sa oled oma ühise-elu majasse jõudnud, siis võid enesele raskest päävatööst hingamist saata. Ep ole sa enam kennegi meelevalda all: sa võid saabastega oma asemele minna, oma nina aukusi oherdada, oma põrmandule konisid ning kontisi süljata ning muud teha, mis üks koolitatud prii mees enesele lubada võib.

2. Ning sa võid oma kambri jõurata, punast ning põletatud viina juua, ning igasugust ilmsüüta vallatust (nõndakui näituseks: rumalaid sanu ütelda, kõlvatumaid laulusid laulda, kergemeelisi tütarlapsi oma seltsi ahvateleda) teha, sest ülemaid ep ole silmnähtav, ja kui sind ep nähta, oled sa üks õige mees. Omas kodus võib ju igamees teha, mis südame kutsumine ütleb. Muistised ajad on jäädavalt möödas, tudent on üks prii inimeseloom.

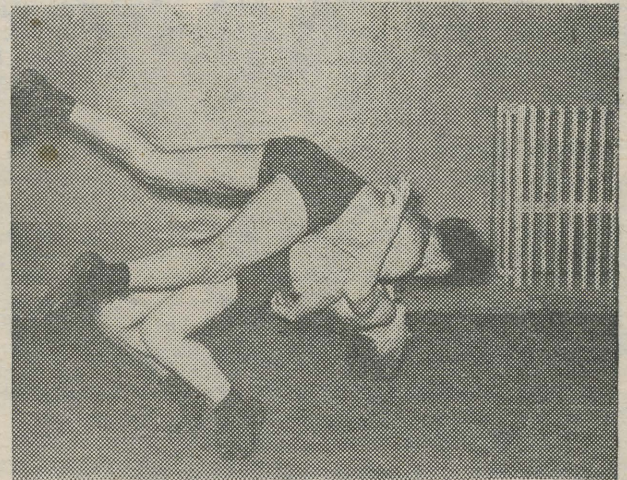
3. Ning kui see prii inimene tunneb üht pakutust ning läheb sen-na kohta, kus inimene üksi ning isepäinis enesele kergitust saadab, siis ep ole mitte tarvis vaadata, kus kohta sa enesest märgi maha jätad: läks see senna, kus oleks seadmist mööda pidanud minema, või jäi see otsekuu auu-täht kõigile teistele selle vaikse kambri pruukijatele nähtavaks. Aga mis see sinu asi on? Sest kes teab seda sinu süüks arvata? Ning su süda on rahul ja su ihu kerge, otsekui kallimeelelisel komblikul inimesel ikka.

1914. aasta algul toimus seltsi elus tähtis sündmus — temaga ühines teine Tartu Ülikoolis tegutsenud kehalise kasvatuse organisatsioon, mis oli tekkinud spordiringist aasta hiljem. Siinkohal veidi selles.

1909. a. oktoobris pidas prof. V. Tšiz ülikooli aulas avaliku loengu teemal «Spordi psühholoogia» (!), mille sissetulek oli määratud «üliõpilaste võimlemisvarustuse hankimiseks». Järgmisel kuul toimus samas loeng «Matemaatika rakendamise meditsiinis, bioloogia ja antropoloogias seoses viimase aja matemaatika suuna üldise iseloomuga». Sissetulek — ülikooli igakülgse kehalise arengu seltsi raamatukogu rajamiseks üliõpilaste ühiselamu juurde. 1909. a. detsembris asutati ametlikult «Üliõpilaste Igakülgse Kehalise Arengu Selts». Omapärane selts, mis püüdis tegelikult ellu viia palju räägitud harmoonilist, vaimset ja kehalist kasvatust! Selle teostamise ühe tähtsama vahendina oli põhikirjas ette nähtud «...raamatukogu kirjanduslike ja teaduslike käsiraamatutega üldbioloogiliste ja filosoofiliste küsimuste selgitamiseks elu olemusest, tervise säilitamisest, tahte, jõu ja osavuse arendamisest, kuid samuti raamatute ja perioodiliste väljaannetega kirjanduse ja kunsti kriitika, skulptuuri, maali ja muusika alalt...» Nagu nähtub inventarinimestikust, harastati seltsis peale võimlemise, jalgpalli ja tennise veel maadlust (2 maadlusmatti!), tõstmist, vehklemist, poksi ja suusatamist.

Kahtlemata oleks ühinemine veelgi intensiivistanud US «Sport» tegevust (liikmeskond ju peaaegu kahekordistus ja ulatus üle 120, materiaalne baas tugevnes), kuid suvel puhkes Esimene maailmasõda...

Sellest hoolimata pole seltsi elus märgata suurt mõõna, mõnel alal võib täheldada isegi teatud elavnemist. Korraldatakse lahtisi võistlusi raskejõustikus (tõstmises ja maadluses), uisutamises ja suusatamises. 1915. a. sügisel toimub Tartu keskkoolide osavõtul suur võimlemispidu sõjaväe toetuseks. Liuvälja külastatavus võrdub peaaegu ennesõjaaegsega. Tunduvat kasvab raamatukogu. 1916. a. korraldatakse ka võistluskatsed «Igakülgsele arenenud sportlasele» nimega. Kavas: maadlus, tõstmine, sõudmine, kergejõustik, uisutamine, suusatamine. Samal aastal luuakse seltsi juurde aerutajate osakond. (Järgneb)

M. Liim heidet sooritamas.

LÜHIDALT

ETTEKANNETEGA SAAREMAAL

Saaremaal toimus 3. ja 4. juunil kohalike kodu-uurijate kokkutulek, millest võtsid osa ka ülikooli õppejõud S. Vahre, J. Ristok ning J. Peegel. Kaks viimati mainitud esinesid kokkutulekul ka ettekandega. J. Ristok kõneles Saaremaa ihtuoloogilise probleemide, J. Peegel puudutas Saaremaa murrakute uurimist ning kohanime kogumist.

L. SAAR

KÜLALISED VILNIUSEST

Möödunud nädalal oli TRÜ eesti filoloogidel külas grupp Vilniuse Riikliku Ülikooli bibliograafe, kes tutvuvad Riia, Tartu ja Tallinna raamatukogude tööga.

Sõbrad Vilniusest käisid peale TRÜ Teadusliku Raamatukogu veel botaanikaal, muinasteaduste muuseumis jm. Öhtu veedeti aga koos meie filoloogidega ülikooli kohvikus.

TEADAANDED

Ülikoolilpere keskealistel avanevad head võimalused kurnimängu harrastamiseks. Mängudeväljak asub ülikooli administratiivhoone taga Toomemäel, kurnid saab ülikooli võimlast preparator A. Lagastiku käest. Tarbe korral juhib ja õpetab mängu kehakultuuri osakonna õppejõud J. Laidvere. Väljak on mängimiseks kasutada kogu päev. Tulge kurni mängima!

Alatiselt tegutservas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) vestleb teispäeval, 13. juunil kell 19 PTTLÜ liige K. Leppik.

TAGASIHOIDLIKKUSEST. Järgnevad filmid: «Pütilovi tööliste mälestus», «Maailma naised», «Võitluses elu eest» ja «Kuidas inimene lõi jumala».

Agitpunkti juhataja

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийкли Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heldemann nim. trükikoja trükk Tartu Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 5544. MB-04655.

FOLJETON

Judendi Kāda- ja Abi-Raamat ehk Elamise juhataja,

kust seest ühe hoobiga võib ära lugeda, mis ühe või teise raske elujuhtumise korral peab ettevõetama, et sest auu ning tulu tõuseks.

Tarto, MCMLXI

ESIMENE PEATÜKK,

kus tehakse kõnet sellest, kuida ikka õigeks jääda.

1. Kui sind su noore vere mässamine püüab panna ilma käsuta tululisi ettevõtmisi korda saatma, siis talitse ennast. Sest sa ep või teada, kas see ettevõtmise saab tõeste korda minema ehk mitte. Ja käsusana ütleb: õndsad on vaimust vaesed, ja kui sa ringi vaatad, siis saad sa pea märku, et need, kes elavad vagusi ja teevad just seda, mis kästakse, elavad pisukeste ja rahul nagu lambukesed.

Veel rohkem pead sa sest märku võtma selle pärast, et kui sa midagi teed ja see õnnega korda läheb, siis pannakse sind veel rohkem tegema, ning valitakse sind eestseisustesse, kus su prii aeg raisku läheb. Ole tasameeleline, ära käi koosolikutel (kui sind just ep hästa), vaid ütle, et sul ep ole aega. Ära käi kuskil ringis ega võrus, sest seda ep ole õppimise plaanis nõuetud. Ja kui sa koge-

mata ühe koosoliku peal või rahva kogumises sees oled, ära tõsta mitte oma kätt üles ega kõnele oma meelemõtlemistest, sest seda ep saa käskida. Istu vaiksest oma pengi peal ning nohise kui Bellemma emaeasel. Sel kombel saab sinu hinge rahu alles hoiatud ja elad ilmrikkumata nervedega Meiusala päevadeni välja.

2. Kui kuskil kisklemine on, ehk Tiikis solki kaela kalletakse, ehk kui üks tudent santi või roppu sana ütleb, ehk naesterahvastest kõlvatumalt kõneleb, ehk petise kombel valetaleb, siis sulu oma silmad, kõrvakuulmed ning suu otsekui lukukrambiga kinni ning anna oma jalavarvastele käsku kiiremini patust eemale minna. Ning ütle kui see Variseer: Väata, mina olen see õige, ning need tõised need patatsed. Sest mis on minul nendega tegemist, mina olen õige mees! Ja jälle on su hinge rahu alles hoiatud ja sa elad ilmrikkumata nervedega, kunni kommunismust sind ühel kenal hommikul saab äratada.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 22 (488) Reedel, 16. juunil 1961 XIV aastakäik

Üks eksamipäev ülikoolis

9. juunil korraldas ELKNO TRÜ Komitee reidi, et saada ülevaade ühest eksamipäevast ülikoolis. Brigaadi koosseisu kuulusid:

Endel Türi — ELKNO TRÜ Komitee büroo liige;

Ene Pau — «TRÜ Raadio» ühiskondliku toimetuse liige;

Enn Koppel — satiirilehe «Poks» toimetuse liige;

Kalendri järgi küll kevad, kuid väljas juba suur suvi. Päike kõrve-
tab. Kontsa all vajub pehme as-
falt. Isegi suured ja sünged kivi-
majad higistavad. Eksamitest ja
looduse heldusest vaevatud üliõpi-
lane topib konspektid kotti ja lä-
heb jõe äärde. Puh! Sootuks teine
tunne. Vesi, liiv, rohelus. Jõgi kut-
sub ja meelitab, voolab oma mür-
roheliste kallaste vahel nagu elav
õndsus ise.

«Kui neid eksameid poleks!» la-
seb üliõpilane kergekäeliselt lau-
se lendu. Selline tagasihoidlik pre-
tensioon teadusejüngrite valitseva-
le klassile ei päästa. Kõik on ob-
jektivne paratamatus. Keera aga
tuline selg veel tulisema päikese
poole, tumedad prillid ette, kons-
pekt nina alla ja tuubi — homme
on eksam!

Jõgi on endiselt sinine. Liiv õh-
kub soojust. Päike vajub tasapisi
õhtu poole, varsti ripuvad loojan-
gu kuldseid kübarad nagu kard
kusagil kaugemate metsade kohal.
Läheb jahedamaks. Oige pisut tu-
leb kastet. Üliõpilane on kõik unu-
stunud. Teadus, ainult teadus.

«Oo, kaunis hetk, veel viibi sa!»
On juba täiesti hämar, kui kons-
pektid uuesti kotti topitakse ning
pisut kangeks jäänud jalad roidu-
nud keha ning väsinud pea ühis-
elamusse transpordivad. Võetakse
veel õõtsuki lisa ning siis eksamile.
Vahepeal on homsest saanud täna.
Täna hommikul tulime meiegi kok-
ku, et näha ja kuulata, mida eksa-
mitel tehakse. Lähme ja kaemel!

RIIGIEKSAM

Uksel on tagasihoidlik ja tähen-
dusrikas sõna «Riigieksam». Sees-
pool ust vastatakse. Ühed küsivad,
teised vastavad. Väljaspool ust on
samuti kahesuguseid: ühed istu-
vad rahulikult ja mõnikord isegi
muigavad — neil on eksam selja-
taga, teised närveerivad ja ohka-
vad tasapisi — kõik on alles ees.

Teeme tutvust.
«Mis mehed?»
«Mittestatsid,» on lakooniline
vastus.

Uurime lähemalt ning saame
teada, et oleme sattunud biblio-
graafide juurde. Pärast selgub, et
on üsna jutukas rahvas. Vestleme
Antsla Linna Raamatukogu juha-
taja sm. I. Kasakaga. Pärime, mil-
lega ollakse rahul, millega mitte.

Ettevalmistavaid loenguid oli
piisavalt. NLKP ajaloo riigieksa-
miks tutvustati diplomande lähe-
malt EKP ajaloo, Kommunistliku
Internatsionaali tekkimise ja täht-
susega, 1960. a. kommunistlike ja
töölisparteide esindajate nõupida-
mise tulemustega jne. Analüüsi-
veel kord vajalikku abimaterjali.
Eksamite plaani suhtes etteheiteid
pole. Aega oli piisavalt.

«Mida head ja vajalikku on üli-
kool teile kuue aasta jooksul and-
nud?»

«Peale igasuguste vajalike teo-
reetiliste teadmiste ka suure hulga
praktilisi. Nüüd on oskust ja vilu-
must lugejate konverentside kor-
raldamiseks, kirjanduslike kohtute
ja näituste organiseerimiseks, kõi-
gese selleks, ilma milleta tänapäe-

Jüri Tuulik — ajalehe «Tartu
Riiklik Ülikool» komsomoliosa-
konna juhataja.

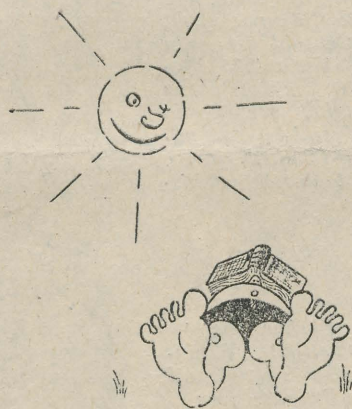
Reidil püüti välja selgitada,
kuidas kajastub ühe või teise
komsomoligrupi töö eksameil,
kas ja mil määral meie õppeko-
misjonid on organiseerinud üli-
õpilaste iseseisvat tööd ja mis-
suguseid tulemusi see annab.
Allpool sellest, mida nägime ja
kuulsime.

va raamatukogu töö oleks mõel-
damatu.»

«Millest jäi vajaka?»

«Oleks tahtnud rohkem kuulda
arvestuse ja säilivuse probleemi-
dest. Minu arvates ei käsitletud
piisavalt inventuuride teostamist,
samuti eelarve- ja finantsküsimu-
si.»

Küsimise ja pärime veel üht-teist
ning selgub, et enam oleks võidud
hoolitseda diplomandide majutami-
se eest. Sageli elab 15 inimest ühes
toas, millest käib omakorda 15 in-
imest läbi.

PAREMAD KUI STATISIO- NAARSED

Järgneb pisut juttu õppejõuga.
Sm. V. Reiman jäi tänaste eksami-
nandidega rahule. Häid ja süga-
vaid teadmisi näitasid Heino-Va-
lentin Porgasaar, Hele Rätsep ja
Kuldar Raudnask. Palju oli häid
vastuseid. Eksami sooritasid kõik.

Peamine puudus oli oskamatus
vastustes partei ajaloo üksiketa-
pide analüüsimisel loovalt raken-
dada nii poliitökonoomiat kui filo-
soofiat. Ajalugu, eriti poliitilise

mõtte ajalugu ei koosne ju üksnes
kongressidest, nimedest ja arvudest.
Just analüüsi sügavusest jäigi ko-
hati vajaka. Kuid kokkuvõttes ol-
gu siiski öeldud, et mittestatio-
naarsed olid seekord statsionaar-
setest tublimad.»

OMAD VITSAD PEKSAVAD

Liigume edasi.
IV kursuse füüsikud on üsna tõ-
siste ja kaamete nägudega.
«Ühe semestri materjal, aga aine
missugune. Selleks peab erilise
nupp olema.»

Oleme sattunud füüsikute kõige
raskemale eksamile — kvantide
mehhaanika. «Siin on vaja abstr-
raktset mõtlemist,» püütakse meile
kannatlikult seletada eksami ras-
kust. Enamikul meestel on ninad
konspektides, õiget juttu ei tule
välja ning seepärast peab eksami
lõppu ootama. Füüsikakandidaat
sm. R. Lias jäi eksami tulemustega
enam-vähem rahule. «Eesti õppe-
keele rühmas oli tase tunduvalt
ebahütlasem. Tõepoolest, võib-olla
oli antud kursus pedagoogidele pi-
sut raske, kuid õppeprogramm on
nii teoreetiliselt kui ka pedagoogi-
lisele harule ühesuguse ulatusega.»

Pärime parimate vastajate üle.
«Nagu alati, vastas seegi kord
hästi Ilmar Ots. Väga head olid ka
J. Tohver teadmised.»

Üldfüüsika kateedris jäime eksa-
mile hiljaks (või tulime järgmise
jaoks liiga vara). Sellele vaatama-
ta oli meil tõsine jutuaajamine õp-
pejõud sm. V. Karkiga. Me leidsime,
et põhjus selliseks avameel-
seks vestluseks oli olemas. Raviosa-
konna I kursuse I—V rühm, samuti
I kursuse stomatoloogid on liiga
kergekäeliselt suhtunud füüsika
kursusse kogu aasta jooksul.
Loenguid külastati ebaregulaarselt,
semestri jooksul käidi haruharva
konsultatsioonides. Kontrollülesan-
nete lahendamine, mida arvestatakse
ka eksamil, näitas, milleni sel-
line pinnapealne teadmiste oman-
damine viib. Nii ei ilmunud 13 sto-
matoloogist koha-
le 5, 2 inimest
said puuduliku,
ülejäänud enami-
kus rahuldavad.
Sellised tulemused
enne eksamit tee-
vad tõsiselt rahu-
tuks. Lausa ku-
rioosne on juba
fakt, et üks üli-
õpilastest ei tead-
nud arvestusel ise-
gi seda, mitu
grammi on kilo-
grammis. Omad
vitsad peksavad.
Kõige valusamini
võivad nad aga
nõpeldada eksamit.

Me lahusime küll sooviga, et ek-
samil oleks rohkem päikest ja vä-
hem äikest, aga süda jäi valutama.

ISESEISVA TÖÖGA

Järgmiste sammudega jõudsim
pilve alt jällegi päikese kätte. II
kursuse juristid olid tsiviilõiguse
klauslitest tuttavad nagu inimene
oma kümne sõrmega. Õppejõud
J. Ananjeva arvas, et paremaid
vastuseid poleks võinud lootagi.
Ei ühtki rahuldavat, aina head ja
väga head. Inimlik uudishimu pit-

150 AASTAT suure vene kriitiku V. G. BELINSKI sünnist

13. juunil tähistasid kõik Nõukogude Liidu rahvad
ja kogu progressiivne inimkond suure vene kriitiku
ja revolutsioonilise demokraadi Vissarion Grigorje-
vitš Belinski 150. sünni-aastapäeva.

Seoses selle tähtpäevaga toimub ülikoolis vene
kirjanduse kateedri korraldusel

TEADUSLIK SESSIOON,

kus tulevad arutlusele ettekanded suure kriitiku ja
teiste vene kirjanike loomingu põhjalikumaks tundma-
õppimiseks.

Teise kursuse matemaatikud (vasakult) T. Liiva, J. Kiho ja O. Karu
heidavad eksamiruumi uksele veel korra pilgu konspektidesse.

sitas jälle pärime kõige paremate
vastuste kohta. Ilma pikema mõtle-
miseta nimetati meile kaks: Tiit
Kaare ja Raivo Kuus. Väga hästi
vastasid üliõpilased, kes omavad
eelnevat tööstaaži. Sm. J. Anan-
jeva lisas, et antud eksam
andis aru ka sellest, kuidas
üliõpilased tulevad toime ise-
seisva tööga. Loenguid antud
distipliinis peeti võrdlemise vähe,
enamasti viidati ja suunati põhi-
materjalile. Eksam kinnitas, et see
meetod end õigustab. Selgusid sa-
muti probleemid, mida loengutun-
did oleks pidanud hoopis rohkem
käsitlema. Ajasime juttu ka üliõpi-
lastega ning veendusime, missugu-
ne tugev ja elurõõmus kollektiiv
on juristide II kursusel. Siin juba
ei munda eksamile palja lootusega
etteütlemisele või spikerdamisele.
Ausus kõiges, eelkõige enda vastu.
Kivi kotti teile ka järgmisteks ek-
samiteks!

Nii meie lõppjaam hakkabki lä-
henema. Vahepeal käime küll kol-
manda kursuse meedikute man,
kuid patoloogiline füsioloogia pida-
vat nii isemeelne olema, et kõrva-
lisi isikuid ei salli. Fotograaf
jõuab ühe pildi salaja ära näpsata,
siis soojad tänutunded ja edu soo-
vimised ning pöördume tagasi.

HALVAL POLE KOHTA

Oleme jõudnud II kursuse ma-
temaatikute juurde. Eksam dife-

rentsiaalvõrranditest. Kõigepealt
teeme pikemat juttu siinpool ust.
Fotograaf asub jälle usinalt ame-
tisse, meie püüame petta mõningaid
avameelsemaid. Tuleb nii välja, et
täna pole põhjust sõnaahe olla.
Eksamiruumist tulevad vaheldumisi
viied ja neljad. Saame teada, et
mitmele selle kursuse üliõpilasele
on see eksam juba viimane. Suur
osa kursusest sooritas ühe või kaks
eksamit juba semestri jooksul, ma-
letaja Elmar Sakkov jõudis aga
semestri lõpuks ka sessiooni lõpe-
tada — pealegi veel kõrgendatud
stipendiumile. Selline ta on, see aja
ratsionaalne kasutamine.

Professor Jaakson palub meid
lahkelt ka sissepoole ust. Istume ja
kuulame. Pärime programmi ula-
tuse kohta. Üsna suur. Kondikava
fikseeriti programmi järgi. Kasu-
tati nii õpikuid kui konspekte. Tu-
lemused — silmanähtavalt head.
Paremad kui möödunud aastal.
Kindlalt ja süsteemikalt vastavad
tööstaažiga üliõpilased. Püüdsime
küll vägisi uurida, kust king pi-
gistab, aga siin oli see vist asjatu.
Kus palju head, seal halval ruumi
polegi. Head sessiooni lõpetamist!

KOKKUVÕTTE ASEME

Me läksime küll välja laiema
programmiga, kuid jäime rahule ka
sellega, mida tegelikult nägime-
kuulsime. Võime öelda, et enami-
kul kulgeb eksamissessioon normaalselt.
Siin-seal tuleb ka pipart nä-
rida, aga seda juhtub ju kõigil ses-
sioonidel. Kogemus õpetab.

Mida head on veel ütelda? Esi-
teks — üliõpilaste iseseisvale tööle
tuleb anda suurem tähtsus. Ek-
samid näitavad ümberlöökkamatu
järjekindlusega, et üliõpilane oskab
iseseisvalt tööd teha ja mõelda.
Teiseks — eksamitulemustes pee-
gliduv kollektiiv ja õppedistsip-
liin. Need on omavahel lahutama-
tus seoses. Kursustel, kus on
elujõuline komsomoligrupp, ei saa
ka eksamite üle nuriseda. Kol-
mandaks — üliõpilaste teadlik-
kus suureneb. Meil oli hea meel,
et mitte kusagil ei tulnud juttu te-
ha sellistest piinlikest asjadest na-
gu spikerdamine, etteütlemine, pile-
tite märkimine jne. See näitab, et
üliõpilane on tõsine ja aus töömees.
Selle mõttega tahaks panna
punkti meie väikesele retkele, möö-
da auditooriume ja kateedreid. Jõu-
du ja jaksu järgmisteks eksami-
teks!

Juristid on pihide vahel.

A. TERASKI fotod

Organiseeritumalt, huvitavamalt, paremini!

Oma klubi — aasta tagasi kõlas see veel unistuseks. Kuid unistus teostus ja nüüd on juba muutunud enesestmõistetavaks, et kui keegi meist kõneleb: «Lähem klubisse,» siis mõtleb ta sellega punast kivihoonet Tähe tänaval.

Klubi on ülikooliperele uhkuseks. See on paik, mida esmajoones püütakse näidata kõigile külalistele. Ja pahatihti võib siis kuulda, kuidas külalised imetlevad ning kahestavalt kõnelevad, mida kõike nad teeksid, oleks neil vaid selline, oma klubi.

Meie isetegevuslaste pere on klubis juba kohanenud. Veelgi enam — sageli kurdame, et klubi on kitsas, nii mõnigi üritus tuleb kas edasi lükata või ära jätta, sest klubis puuduvad parajasti vabad ruumid. Tihtilugu kestavad proovid klubis hilisööni. Seepärast leidub neidki, kes väidavad, et meie isetegevuslaste töö on kindlad piirid, millest kaugemale see ei saa areneda, et puudub võimalus tõmmata veelgi rohkem üliõpilasi isetegevusringidesse.

Selliste arvamustega ei saa nõustuda. Meie klubi töötab esimest aastat, paratamatult esineb siis töös ka mitmesuguseid puudusi, seejuures küllaltki olulisi. Praegu, kevadel, kui eksamiperiood ja sellele peatselt järgnev suvepuhkus on enamiku isetegevusringide töö katkestanud, on sobivaim aeg neid puudusi analüüsida ja otsida teid nende kõrvaldamiseks. Kui seda teha täie tõsisusega, avab see meie kindlasti võimalusi klubi töö parandamiseks, hoogustamiseks ja mitmekesistamiseks.

Kindlasti on siin teretunud kõik ettepanekud, samuti igasugune puuduste kohta tehtav kriitika.

VAJALIK ON AKTIIVI ABI

Kõigepealt — klubi kolmest inimesest koosnev juhtkond on liiga üle koormatud. Meie isetegevustöö ulatuse juures peaks see olema ainult kogu tööd kõrgemas astmes koordineerivaks keskuseks, praegu aga killustub klubi juhataja, tema abi ja kunstilise juhi kogu ener-

gia mitmesuguste pisiküsimuste lahendamisel, mis tegelikult oleksid lahendatavad ka ilma nende sekumiseteta. Kindlasti peaks klubi töös hoopis aktiivsemalt ja peremehelikumalt kaasa lööma teaduskondade kultuuriaktiiv, tulema klubisse mitte ainult nõudmistega, vaid ka ettepanekute ja nõuannetega, pakkuma vajaduse korral abi.

VAJA ON UUT JUHENDIT

Käesoleval aastal moodustas kõige kaalukama osa klubi tegevusest isetegevusolümpiaadi ettevalmistamine ja korraldamine niihästi ülikoolisisest kui ka vabariiklikult. Selle töö käigus selgus eelkõige, et olümpiaadi juhend on koostatud puudulikult, ei stimuleeri küllaldaselt isetegevustööd, võimaldab selle juures kampaaniavõimalust, lubab madala kunstilise ja ideelise tasemega ettekannete pääsemist teaduskondade jõppkontsertide kavasse ja isegi teatavat spekulatsiooni, eesmärgiga koguda võimalikult enam punkte. Ka ei loonud juhendi hindamissüsteem võimalust selgitada tegelikku teaduskondade paremusjärjestust olukorras, kus teaduskondade suurus on väga erinev. Sellest kõigest on juba mitmel pool juttu olnud ja on lubatud veel käesoleval kevadel asuda uue juhendi väljatöötamisele. Siiani ei ole sõnadelt tegudele mindud. Juhend aga, mis ei oleks üksnes formaalseks paberiks, vaid rajaks põhjendatud alused isetegevustöö organiseerimisele ja hindamisele teaduskondades, on äärmiselt vajalik. Tingimata peaks see olema koostatud sügissemestri alguseks.

KUNSTINÕUKOGUST

Meie isetegevustöö kvaliteedi küsimus on murettekitav. Suurte, kunstiliselt professionaalse taseme saavutanud kollektiivide kõrval esineb sageli ettekandeid, mis ei ole auks Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivile. Näib, et klubi juurde tuleks luua alaliselt tegutsev kunstinõukogu, mis võtaks senisest hoopis rangema kontrolli alla ise-

Leedus sõprade juures

Seoses nende suurte ülesannetega, mis kooli ja elu sidemete tugevdamise seadus asetab kõrgemate koolide ametiühingute ette, toimus kogu-aasta vahetamise eesmärgil ülikooli ametiühingu aktivistide ekskursioon Leedu NSV Vilniuse ja Kaunase kõrgematesse õppeasutustesse.

Eriti huvitas meie ametiühingutöötajaid see, kuidas on korraldatud töö sealsete kõrgemate õppeasutuste ametiühingukomiteede eri komisjonides.

Vilniuse seltsimehed eesotsas ülikooli ametiühingukomitee esimehe dots. P. Užkalniseiga võtsid meid südamliselt vastu. Toimus nõupidamine rektor pro-

Kaunase vaatamisväärsustega tutvumas.

üksikute komisjonide tööplaane ja -kogemusi.

Peale ametlike nõupidamiste tutvusid aktivistid iidse Vilniuse paljude vaatamisväärsustega — ülikooli rikkalike raamatukogudega ja esimese tähetorniga ning ajaloolise Vilniusega.

Järgmine päev kulus tutvumiseks Kaunase Meditsiinilise Instituudi ametiühinguga, üliõpilaste internaadi ja Kaunase vaatamisväärsustega.

Kõigile jättis unustamatu mulje nii vana ajalooline kui ka uus jõuliselt arenev Kaunas. Silmi hellitasid ansamblike kaupade ehitatavad eredavärvilised elamukvartalid.

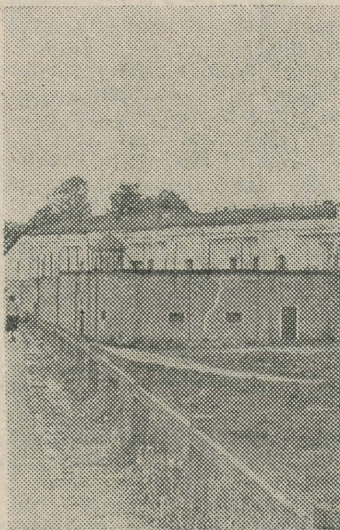
Käisime ka Kaunase IX jordis, kus fašistid massiliselt mõrvasid Leedu NSV elanikke. Elava süüdistusena näitab see Leedu «Kalevi-Liiva», mida tahaksid fašistid uuesti valmis-

tada inimkonnale.

Lepiti Leedu seltsimeestega kokku nende küllatulekuks Tartusse. Külaskäik realiseeriti kaunaslaste poolt juba neil päevil.

Koduteel autobussis vahetati elavalt mõtteid kuuldu-nähtu üle ja kavandati meie ametiühingu töö edaspidise paremustamise võimalusi.

H. KURM
V. RITSLAID

Vaade IX jõrdile.

fessor Kubiliuse ja prorektor professor Jankauskase juures ning ühine aktivistide koosolek 20. mail 1961. a. Vilniuse ülikooli ruumides, kus mõlemal poolel oli palju üksteise tööst õppida. Tulipunktis olid massilise kultuuri, õppe- ja teadusliku töö ning töökaitse ja majandusala küsimused. Peeti otstarbekohaseks edaspidi vahetada ametiühingukomiteede

temaatiline ettevalmistustöö: kogutakse täiendavalt laulude tekste ja viise, andmeid laulikute ja kogujate kohta, pildimaterjali, tehakse bibliograafiat laululade kohta jne. Kõik on ühteaegu olemasoleva materjali väljaotsimine, kollektiivne liigitamine, liigitamistööd ja tekstide redigeerimine trükkimiseks.

Oma viimasel koosolekul moodustas eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder temale ettenähtud köidete («Vana Kannel» VI ja VII-Haljala laulud) parema ettevalmistamise huvides toimetuse, kuhu kuulub töötajaid ka väljastpoolt kateedrit (E. Kubjas ja A. Koemets) ning üliõpilasi (V. Metstak).

«Vana Kannel» oma lõpukujul hõlmab ca 30 köidet, millest õige mitu tuleb koostada TRÜ folkloristidel, nende hulka on arvestatud asjahuvilisi üliõpilasi. Üliõpilastele kuulub ka minevikus suur hulk tööst nii materjalide kogumisel kui kogude korraldamisel ja teaduslikul läbitöötamisel.

«Vana Kandle» trükkitoimetamisega täidavad Nõukogude Eesti folkloristid oma aukohustuse rahvahulkade vastu, kelle looming peegeldab sajanditepikkusi võitlusi võõraste vallutajate vastu, annab tunnistust tema rõõmudest ja muredest ning elust selle kõikides külgedes. Ka rahvaluule poeetika sisaldab veel tänapäevalgi kasutatavaid rikkusi, see on tõepoolest üheks alustoeaks tänapäeva eesti luule mõistmisel. Milliseid väärtusi sisaldab rahva luulelooming meie keelele, kirjanduse, ajaloo, etnograafia, kultuuriloo ja rahva psühholoogia uurimisele, see on üldiselt seletamatagi selge. Kõige paremini aga teavad seda vastava ala spetsialistid ise.

Ettevalmistustöö on jõudnud praegu järku, et juba 1962. aastal võidakse kirjastusele loovutada üks köide Saaremaa, 1963. aastal aga köide Haljala laule. Ka üliõpilastel pole väike osa selles, et kavatsused teostuksid õigeaegselt ja väljaanne võiks teoks saada kõrgel teaduslikul tasemel.

E. LAUGASTE

Ühe suurväljaande ettevalmistustöödest

1955. aasta kevadel algatasid Eesti NSV Teaduste Akadeemia Fr. R. Kreutzwaldi nimelise Kirjandusmuuseumi rahvaluuleosakond, TA Keele ja Kirjanduse Instituudi rahvaluulesektor ning TRÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule kateeder fašistide kallaletungiga

NSV Liidule 1941. a. katkenud eesti rahvalaulude suurväljaande «Vana Kannel» jätkamise küsimusi. Selleks korraldati ulatuslik asustevaheline konverents TRÜ-s. Sellest võttis osa hulk asjast huvitatuid, kes algatust üksmeelselt toetasid. Otsuste teostamiseks moodustati TA Presiidiumi kinnitusega asutuse esindajaist komisjon. Veidi hiljem loodi komisjoni juurde ka teadusliku sekretäri koht.

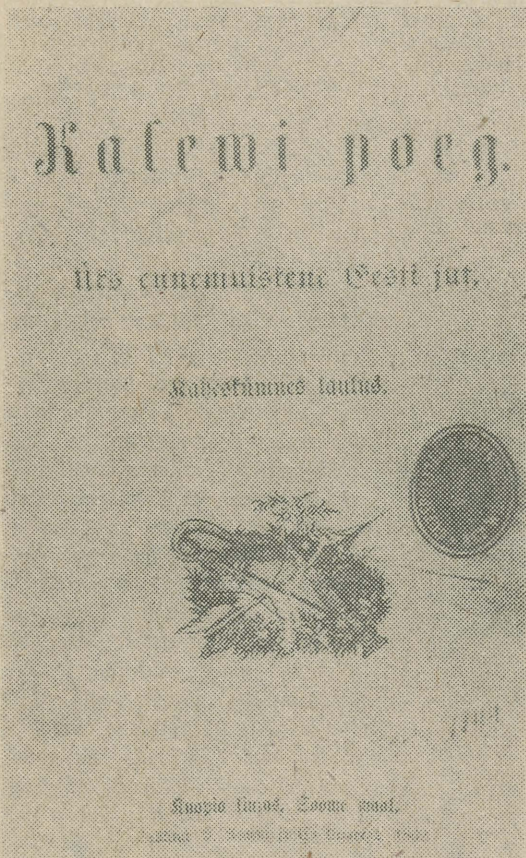
Komisjon määras kindlaks rahvaluulelajoonide üldskeemi, väljaande üldpõhimõtted ja fikseeris esmajärgkorras avaldamisele tulevad köited. KM rahvaluuleosakond jätkas samal ajal intensiivselt materjalide kopeerimist.

Mitmesuguste küsimuste läbitöötamiseks otsustati korraldada teoreetilisi konverentse, millest aga kasvasid välja iga-aastased rahvaluulekonverentsid; neid on siiani korraldatud juba kolm, käesoleval aastal toimub see koos «Kalevipoja» juubeli konverentsina.

Asustevahelise tööülesannete jagamise tulemusena jäid kirjandusmuuseumile väljaandmiseks Saaremaa laulud, TRÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedril Lääne-Virumaa. Mõlemate väljaannete teokssaamiseks käib praegu süs-

tiitelleht.

dusmuuseumile väljaandmiseks Saaremaa laulud, TRÜ eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedril Lääne-Virumaa. Mõlemate väljaannete teokssaamiseks käib praegu süs-

«Kalevipoja» 1862. a. väljaande

FÖLJETON

VOISTLUSTOO

Hoolitsev lapsevanem

Direktori kabinet. Sisse tuleb umbes 60-aastane käbe talunaine.

«Tere! Mina olõ latsõvanõmb Västriku. Minna Västriku. Olitõ minu kutsunu?»

Direktor: «Jah, vaadake sm. Västriku, meil on ebameeldivusi teie poja Jass Tasasega. Ta nimelt suitsetab.»

Västriku: «Ah suitsõtas? Vai prohvõsonahka! Kae selleperäst ma iks näe, et suitsu muudkui kaosõ. Ma esi tõmba vanna «Parasütti», aga naabri Viine kisk «Bellamuuri». No arusi sõs, et kes muu kui vana Viine võtki, et hendlõ suitsu otsah ja... A nüüd tulõ valla, et Jass esi! Ei noh, sõs ei olõ vika midagi, kui iks uma inemine võtt, aga kae naid vargit ma uman majan ei salli.»

Direktor: «Aga te ju teate, et kooliõpilastel on suitsetamine keelatud. See rikub tervist.»

Västriku: «Mis ta iks rikk. Kae mu vanamiis üteli ka, et kui iks suitsu jõvvat tõmmata, sõs ei olõ viil hädä ega kedägi. Ja ma piat ütlemä, et Jass ei olõ haige suurt olnuki.»

Direktor: «Veel pidin ütlemä, et teie poeg käib väga silmatorkavalt riides. Kas ei oleks võimalik...»

ma, et teie poeg käib väga silmatorkavalt riides. Kas ei oleks võimalik...»

Västriku: «Ah jah, kae tuust-samast tahtsõ ma ka rääki. Jass tule mineva nädälä kodo ja üteli, et hummõn piat kõigil kitsa piksi jalan olõma. Muido kuuli ei lasta. Taivanõ aig, kutsi sõs naabri Viine süüki tegemä, esi naksi umb-lõma. Iks kitsambas ja kitsambas. Viimäte olliva küll joba nii kitsa kui kikkapüksi, aga Jass üteli, et nüüd ommava hää küll. No mis sa tiit, kui miildüs.»

Direktor: «Me arutasime õppenõukogus teie poja käitumist ja otsustasime selle hinde alandada «rahuldavale».

Västriku: «Mis? Rahuloldav? No sõs ei olõ viil vika midägi. Tähenõdas, et timä ülevõlpidämissa või viil rahule jäädä. Annas jummal, et tä iks rahuloldavas jääsi. Nojah, aiga om ka lannü, ma piat nüüd minemä. Kut midägi õnnõ näet vai kuulõt, mis ei miildü, saatkõ tiidmine. Ega ma nüisuke vanõmb ei olõ, kes tulõmata jätt.»

«VAENUKAGU»

KIRJANDUSE KUNSTI LEHEKÜLG

Sa tõusid istmelt. Ohkasid kergendatult. Sirutasid kangehõlmeid. Siis astusid minu juurde. Toetusid käega mu õlale. Vaatasid kaua, pingutatult, mõtlikult.

Olin palunud, et võiksin sind portreerida. Sa nõustusid. Lihtsalt, otsekohe. Samuti ütled sa vanel «ei». Siis on see lõplik. Sa tulid täna, kokkulepitul ajal. Istusid, nagu näitasin. Su ilme ei vajanud «seadmist». See oli loomulik, puhas, tark.

Pliatsit võttes püüdsin säilitada rahu. Pliats oli seisnud nii kaua iirvitamata! Üle kolme aasta... Nüüd tahtsin joonistada teise portree oma elus. Esimene õnnestus. Olin töötanud selle juures väga pingsalt. Ent nüüd?...

Sa asetasiid ka teise käe mu õlale. Vaatasin sulle otsa.

Sa ütlesid: «Tubli.» Ja veel: «Miks sa, Kaarel, küll kunstiinstituuti ei läinud? Sul on võimeid...»

Ma ei vastanud. Tegin juttu muust.

2.

Ma ei vastanud sulle. Su küsimus aga jäi kõlama kuhugi ajusoppi. Ja kraamus välja nüüd, kui jään üksi. Meenusid teisedki sellelaadised küsimused. «Miks ei õpi sa konservatooriumis?» — kui langetan viiuli. «Miks ei hakanud sa näitlejaks?» — peale näiteringi etendust. Kes teab, ehk küsiksid: «Miks ei õpi sa filoloogiat?» — kui loeksin sulle oma taskuraamatust värsse, mida veel keegi ei ole kuulnud ja mis kõnelevad sinust. Isegi need, mis septsisin enne sinuga tutvumist...

Kes sa oled, et küsid nii? Tunnen sind vaevalt kaks kuud. Sa oled lihtne. Sirgjooneline. Tark. Meil on olnud ühiseid kauneid õhtuid. Tantsides. Vesteldes. Jalutades hilisõhtusil tänavaid. Joonistasin täna sinu portree. See on praegu mu ees laual. Mul on sinuga hea. Mõtlen sulle sageli. Ent annan see sulle õiguse? Küsida, miks olen see, kes ma olen? Õiguse soorida mu minevikus? Õiguse riivata vanu haavu?...

Võib-olla annab. Sul võib olla õigus mind tunda hästi ja põhjalikult. Kõigist põhjalikumalt. Kaldun seda uskuma, kirjutades neid ridu. Kirjutan seda, millest pidanuksin kõnelema, kui küsisid oma «miksi».

See on lugu mu esimesest portreest.

3.

Töötasin joonestajana ja õppisin õhtukeskkoolis. Vaba aega oli vähe. Vaba aega pole mul tegelikult olnudki. Kui ma just ei töötanud ega õppinud, kääksutasin viiulit, püüdsin värvide-pintslitega lõuendile loojakuvärve, tegin veel midagi huvitavat ja vajalikku. «Vaba aeg» — nii räägivad logelejad.

Unistasin, et saan kunstnikuks või näitlejaks. Meelsamini näitlejaks. Teater on imedemaailm. Kunstnikuteed arvasin lihtsamaks. Olin pruukinud juba tublisti värve. Ja teeninud kiitustki.

See viis mind pärast keskkooli lõpetamist pealinna. Viisin dokumentid kunstiinstituudi vastuvõtukomisjoni. Vaba kuu sisseastumiseksamite eel otsustasin täita õpingutege.

Elastin Nõmmel. Sugulaste-pensionäride majakeses mändide all. Sain endale ärklikambri, kuhu pääses redelit mööda nagu lakka. Toake oli ilus, laia aknaga edelasse. Sisustuseks olid voodi, laud, tool, raamaturiid ja raadio. Paradiis!

Hommikul kümbelus külma kraaniveega lageda taeva all. Siis värvid koenlasse ja aidaa pintslidama! «Vaade Tallinnale», «Mustamäe nõlval», «Vana torn», «Metsa tänav» — eks need «vaated» ehi veel praegu «muti» Laane, mu hea perenaise tuba. Ohtupoolikul raamatutarkus. Kui taevast muutus kullakaks ja tuul männiladuvus vaibus, võtsin viiuli. Mängisin peast. Mustlasviise. Tangosid. Improviseerisin.

4.

Sellest algaski. Mängin teisel Tallinna-õhtul avatud aknal. Akki — klaverisaade. Kuidas? Katkestan mängu. Vaikus.

«No lase aga edasi, peris vee võtab silma, sihuke hingeline lugu...» pajatab alt aias muti. Ta kastab vastu ööd peenraid.

«Aga muti, kas sa ei kuulnud siis...»

Ei, see juba oli midagi! Siiani olin teinud inimestest vaid halbu, elukageid karikatuure. See pildike aga elas. Võtsin kähku puhta vaatmanilehe. Segavaid kritseldusi vältides joonistasin hoolega Eva. Mälu lisas joone joonele. Valmis!

Harva on hetki, millal turned, et oled midagi loonud. Midagi, mis vähemalt sinule endale rõõmu valmistab. Selliste hetkede eest

HENN HELLAT

Teine portree

Ülikooli 1961. a. kirjandusvõistlusel II auhinna saanud jutustus

«Mis asja? Ah, see on ju Eva-tüdruk. E-e-e-va!»

Kõrvalmaja aknale, mis on minust umbes kahekümne meetri kaugusel, ilmub tütarlaps.

«Mis on, Laane-mammi?»

Muti kihistab oma lustakat naeru.

«No nüüd vast on nali! Üks ei tunne ühte, teine teist, aga kokku teevad nihukest konsserti, et terve tänav imestab! Eva-preili, saage mu poisiga siis tuttavaks kahl!»

«Kaarel.»

«Eva. Te mängite hästi. Käite konservatooriumis?»

«Ei... Aga teie?»

«No hakake mul jah siin Roomed ja Julietat mängima!» kurtustab muti. Seletab tükk aega maast-ilmast. Soovib aknad sulgeda ja kaob majja.

«Head ööd.»

«Head ööd... Eva, kas te Chopini mängite?»

«Mängin.»

«Ja... armastate?»

«Ei saa ju mängida viise, mida ei armastata. Väga.»

«Kas te ei mängiks?...»

Eva kaob toa sügavusse. Kajak muusika. Vaikselt. Tundeküllaselt. Kummaline, Eva mängib mu lemmikvalssi.

«Head ööd.»

«Täna. Head ööd.»

Aknad sulguvad. Chopini mängi Eva. Selle mõttega uinun.

5.

Uurimine jäi ära. Muti esitas hommikueine ajal täieliku aruande. Tuhat pisilugu «naabripriestist». Olulisim: lõpetanud ehitustehnikumi. Töötab «Estonprojekti».

Opib TPI õhtuses osakonnas. Armastab klaverimängu. On viisakas, lõbus, töökas...

«Ilus.» parandasin mõtteis, kui muti piirdus väljendiga «kena».

Näib, et temagi naiselikkus ei lubanud seda viimast trumpi lauadele kanda. Muide, ma ei olnud veendunud. Videvik ja vahemaa...

Hommik jootis elurõõmu. Vilistasin «Vanu sõpru», väljades aia-värvast järjekordse vaate jahile.

6.

Ohtupoolikul jõudsin koju varrem. Oli jaanilaupäev. Muti oli hoiatanud, et tuleb pidu. Kutsumakse ka naabrirahvas. Mida see mõiste pidi sisaldama, ei olnud mulle selge. Kuid aimasin... Igatahes otsustasin kõigele vaatamata täita päeva õpinguteplaani sajaprotsendiliselt.

Tegelesin Gorkiga, kui avanes Eva toa aken. Tõstsin pea. Avaja oli juba kadunud. Helises klaver. Grieg... Eva harjutas. Alul vilumattult, siis üha kindlamalt. Mõõdus tund. Viimistleda jäid vaid mõned keerukad käigud.

Opik lebas laual. Kuulasin. Taju-sin energiat ja tugevat ilumeelt, mis oli kätkeatud klavistlikul jooks-vaises sõrmisse. Seega ka nende omanikkude.

Nii nagu mõnelgi mõtisklus-viivul, hoidsin käes pliatsit. Vedasin jooni paberile enda ees. Alateadlikult. Tüki aja möödudes silmitsesin paberile tekkinud kujundit tähelepanelikult. Kui siia lisada jooneke... Pikendada seda kaart... silmad... vaji ja...

Tütarlapse nägu. Sarnane mu videvikututvusega, Eva.

tahaks tänada. Tänada siiralt Aega, mis on kinkinud selle kauni elamuse.

Klaver juubeldas. Ei ainsatki viga enam! Säravselge meloodia.

7.

Naabrirahvast oli kolm. Eva. Vanaisa. Priit-väikeveli, kümneaastane, vanameheliku jutuga. Kül-lap täiskasvanute hulgas kasvunud.

Eva oli ilus. Sarnles äsjatehtud

~~~~~

SÜGIS.

A. Koppeli kompositsioon.

pildiga. Ei tea, kumb seik mind rohkem rõõmustas. Olin lausa üle-meelik. Papi Andres — muti tein-pool — silmitses mind üle prillide: «Mis siis sina tuiskad?»

«Ma leian täna sõnajalaõiel!»

Muti muigas. Naised on kavalad.

Olime Evaga noorimad (vähia arvatud Priit, kelle muti võitis «tiiva alla»). Istusime lauas kõr-vuti. Kummalinel Avastas, et see oli mulle uueks kogemuseks. Mul ei olnud siiani aega tütarlaste jaoks. Hakkasin varakult tööle. Siis sõjaväeteenistus. Jälle töö, õpingud, suur, raske eesmärk — kõrgem haridus. Selle saavutamiseks tuli paljust loobuda. Ja nüüd istusin tütarlapse kõrval, kes mulle meeldis. Keda ma aga veel põr-mugi ei tundnud.

Tükiks ajaks jätkus üldist vest-lust. Siis lauldi. Eva oli madal, pehme alt. Kui lauldi «Ema sü-dant», ta vaikis, vaatas maha.

«Te ei laula?»

Eva heitis mulle kiire pilgu. Ta silmad olid niisked.

«Ma ei saa... seda laulu. Mu ema suri... hiljuti...»

Kirusin ennast sisimas paljude halbade sõnadega.

Nii, nüüd siis rääkis juba iga-üks oma naabrigal! Millest küll tuleks alustada?

«Ma joonistasin teid...»

«Tõesti?»

«Täna. Siis, kui te harjutasite.»

«Te ju ei näinud mind?»

«Eile õhtul nägin.»

«Näidake mulle seda... pilti.»

«See on ülal, minu toas.»

«Me võime ju sinna minna vaa-tama. Siin on niigi kõigil niipalju juttu...»

«Aga kas te ka teate, kuidas sinna pääseb?»

«Redeliga. Arvate, et ma ronida ei oska?»

Tõusime lauast. Keegi ei pannud seda tähelegi. Või tõstis siiski muti hetkeks oma nooruslikult ka-valad silmad?

8.

Eva küsis:

«Miks te joonistasite selle?»

«Seepärast, et... armastan ilu.»

«Teil näib olevat suurepärane viiul?»

«See kuulus mu isale. Ta mängis esimest viiulit sümfoonia-orkestris. Noorena, Varssavis. Mu ema aga mängib klaverit. Chopini.»

Mängin. Mängin seda viisi, mis vahel heliseb mu hinges, kui vaatlen loojakut. Või jälgin tähelendu sügisöises taevas. Või ärkan kevad-hommikul kuldnokavilest veel raag-us kases. Või — vaatan Eva sil-madesse.

Vaikus. Mu viiul, kas ei öelnud sa viimaks liigset?

«Mida te mängisite?»

«Laulu sõnajalaõiest.»

«Sellest, mille te täna leiäte?»

«Sellest, mille me võime täna leida. Tulge, Eva, läheme otsima sõnajalaõit!»

Me läksime.

9.

«Neil öödel ei malda päike puhata.»

Jaaniöö. Oitseb sõnajalg, tuues õnne leidjale.

Oleme kahekesi, noored, vajame arvatult õnne. Su südames on sama soov, mis kerkib mu huul-tele.

Mingem, otsigem!

Päike valmistub oma üürikeseks uinakuks.

Hein lõhnab. See on põhjamine, karge, veetlev.

Mets näib müürina. Ent ta puude all on arvutuid radu.

Lehed kõrgetes latvades ümisevad imelist hällilaulu.

Taevas sirab kahvatu täht.

Sa kardad öist metsa? Miks?

Tõsi, ta näib sünge, hämara ja saladuslikuna.

Ent see süngus on kui toriseva äti oma, tulvil varjatud naerust. Selles hämaruses on hellitavat leebust. Salapärasusest aga tekib soov tutvuda, sõbruneda. Ent peame ruttama, sest otsime sõnajalaõit, mis peab täna puhkema.

Eemaldugem laiadest teedest ning süngetest radadest.

Möödugem lagendikust tiigiga, kus rohelised konnad krooksuvad mo-notoonseid sümfooniaid.

Pugegem läbi noorte kuuskede tihedate, krtimustavate ridade vahelt ja laskem lepavõsa laiadel lehtedel silutada meie palgeid.

See peab nii olema. Sõnajalg oitseb seal, kuhu meie eel ei ole sattunud jaaniööl inimjalga.

Minna on raske. Toetu mu käele, me peame ruttama.

Rind nõuab ägedamalt õhku. Hoi-des su käsiart, tajun selles voo-gava vere märatsevat rütmi.

Puhakem hetk, tõmmakem hingel! Pole teada, kui pikk on veel tee.

Istume samblal tihevaikeses suve-öös.

Näen su silmi. Neis on imelik helk. See on kui suvepäevade val-gus, kaugete tähe maailmade kiir-gus, aasalilled miljoni-ilmeline värvisära, jõeveest pilvisse kumer-duv õhkjas vikerkaar. See on õrn ja mahe, sisaldades inimõnne lee-belt hõõguvaid süsi. Minugi süda kõneleb silmade kaudu. Kas ei lahendu praegu elu suurim mõis-tatus meie kakele?

See on armastus, aimad sa seda? Meie, noored ja õnnelikud, leid-sime jaaniööl oma sõnajalaõie.»

~~~~~

Andesta, et otsisin välja read, mis kirjutasin oma kambris tollel jaaniööl.

Peale naasmist Mustamäelt. Nad on naiivsed, isegi nal-jakad... Kuid tookord tulid nad südamest.

See oli õhtu täis kordumatut veetlust. Uduas natuke vihma. Puude all põles mitmeid väikesi lõkkeid. Nende kuma peibutas, andis kõigile ebareaalset, erutava varjundi.

(Järg 4. lk.)

(Algus 3. lk.)

Olime Evaga lonkinud mitu tundi, lobisenud tühjast-tähjast. Nüüd seisime. Eva oli poetanud oma kae mulle kaenla alla.

«Kas leidsite oma sõnajalaõie?» küsis ta.

«Leidsin!»

«Kus see siis on?»

«Siinsamas, minu kõrval.»

Tundsin, kuidas Eva haaras mind tugevamini käest.

«Miks te... nii räägite?»

Siis mõtlesin, et Eva on kogu õhtu ainult küsinud. Ja mina vastanud — sõnadega.

Viimasele küsimusele vastasin pilguga, mis meid mõlemaid kohmetas. Läksime vaikides koju.

10.

Minu päevakava mitmekesisust. Kui tulin lõunale, töötas Eva vana-isa alati aias. Ajasime mehejuttu poliitikat teadusest, usust. Vanal oli omapärane elutarkus. Teda näisid aeluvat mu arutlused.

Ohtupoolikul teatas endast Priit akenasse visatud kivikeste abil. Ronis redelist üles, tuisas tuupa. Mängisin temaga malet. Vahel käisime ka kolamas. Vahel vaatas ta pealt mu pintslitööd. Pidi tingimata tegema kõige ebasobivamale kohale kõige ebameeldivamat värvi laigu. Me olime suured sõbrad.

Tõdelt tulnud, tervitas mind Eva oma aknast. Leppisime kokku, et päris-päris õhtul läheme...

Kus me käisime? Kord suundu-

Kõike ilusat ja head!

SIRJE LUIDET

ja

TOIVO AABA

õnnitlevad võorkeelte osakonna diplomandid

Organiseeritumalt, huvitavamalt, paremini!

(Algus 2. lk.)

tegevusringide repertuaari valiku ja samuti vaataks enne avalikkuse esinemist üle esitajatekõrvaliseks saanud ettekanded.

VÄHE ON UUT

Esimene koht vabariiklikul olümpiaadil ei tähenda sugugi seda, et võiks jääda puhkama loorberitele. Vastupidi, olümpiaadi kontserte jälgides tuli siiski sageli puustatud meie isetegevuslaste pärast. Ja nii teaduskondade isetegevuse olümpiaadide lõppkontsertidel kui ka vabariiklikul ülevaatusel jõudis muljeid analüüsides ühele ja samale järeldusele: meie isetegevus on žanriliselt piiratud, väga vähe on originaalset, värsket, nooruslikku, üllatavat ja omaloomingulist. Ülikool ei suutnud võistlusele saata ainustki meesvokaalansamblit, mis aga puutub estraadizhanridesse, siis need puudusid täiesti. Ülikooli sõnakunst on väga madalal tasemel. Ole ülikooli on ainult paar enam-vähem rahuldavat konferansjeed! Ja piirduda estraadimuusika alal üksnes «Harvekiga», mis tegelikult vaevalt võib pretendeerida üliõpilasetevusega ühte lahtrisse asetamisele — see tundub äärmiselt põhjendamatu.

Klubi töö isetegevuslastega ei kajastunud käesoleval aastal veel kahjuks sisukais kontsertides. Sageli võis lugeda kuulutusilt, et klubis on lihtsalt tantsuõhtu, mõnigi kord aga osutus puhkeõhtu eeskavaosa lihtsalt ettekäändeks järgnevale seltskondlikule osale. Eeloleval aastal on selles osas oodata kindlasti paranemist, ent soovime kindlasti kõik, et see paranemine oleks järsk, silmanähtav ja rõõmutekitav.

Klubi töös tahaks näha ka uusi vorme. Hoopis tõhusamalt võiks ära kasutada klubi puhketuba, organiseerida seal ühiseid vestlusi ja diskussiooniohtuid nii teaduskonniti kui ka probleemide valdkonnas, mis pakuvad huvi teatavale osale üliõpilastest. Kui palju huvitavaid

Palju õnne teile,

SILJA MUNDI

ja

GEORG GRÜNBERG!

Eesti filoloogia ja võorkeelte osakonna diplomandid

sime Kivimäele, kord hulkusime Nõmmel-Hiul, kord rühkisime läbi heinamaade Harku järvele. Meid ümbritses hilissuue õhtute hämar veetus.

Meil leidsid tuhandeid jutte. Eva kõneles tööst, õpinguraskustest. Vestlesime muusikast, kirjandusest. Lugesin talle peast Tagore'i. Ta päris, miks ma ei lähe teatrisse. Teater osutus meie ühiseks eba-jumalaks.

Vahel musitseerisime. Võtsin viiuli ja läksin naabermajja. Tihti-peale kuulas meie mängu mõlema maja pere.

Kui lõpetasime, vestlesime veel hetke. Kuulajaskond valgus laiali. Siis palus Eva: «Kaarel, mängi...»

Ma vaatasin Eva silmisse ja mängisin laulu sõnajalaõiest. Alati sedasama. Iga kord uut.

11.

Eva nõustus poseerima. Teritasin pliitiseid terve tunni. Kõhkle-sin: kas ei ebaõnnestu äkki?

Eva oli rietatud lillahelgilisse pidukleiti tumhikollase pärleke ja samavärviliste kõrvarõngastega. Ta oli veetlev. Ent...

«Kas mäletad, mida sa jaani-õhtul kandsid?»

«Jah?»

«Peaksin sind joonistama nii...»

Ta kuuletus. Alustasin. Ja kuidas töötasin! Esimesel õhtul jõudsin teatava sarnasuse tabada. Kuid kui palju jäi veel teha!

(Järgneb.)

TRÜ Spordiklubi ajaloost

(Algus «TRÜ» 21. numbris)

Aerutajate osakonna suurimaks ürituseks on maratonmatk paatidel Viljandisse ja tagasi (kokku 176 versta). Seltsi 10 aasta juubeli tähistamiseks 1918. a. sügisel tehti ettevalmistusi suurejoonelise spordinädala korraldamiseks. See kavatses korraldada olümpiamängude eeskujul kõikidel spordialadel kõigile Tartu kodanikele (mõlemale soole)...

1918. a. juunis toimusid US «Sport» juhatusel viimased koosolekud. Ühenduses liikmeskonna kokkukuivamisega seltsi tegevus soikus... «See oli vaid põgus pilk Tartu Ülikooli kehakultuuri- liikumise minevikku, mis tegelikult väärilis tublit monograafiat. Tuleks mainida veel seltsi side-meid teiste spordi- ja kehakultuuriorganisatsioonidega, tema laiahaardelist kirjavahetust (Tallinna, Peterburi, Moskva, Riia, Dresdeniga)...

Tehes kokkuvõtet Ülikooli Spordiklubi esiosa tegevusest tahaks eelkõige esile tõsta neid raskeid tingimusi, milles üliõpilastel-kehakultuurientusiastidel tuli tollal tegutseda. Võrdlemisi kujuka pildi sellest loob meile ühe üliõpilase artikkel «Юрьевский листок'is» (1912. a.). Siinkohal sellest katkendid:

«Tahaksin juhtida publiku ja vastava juhtkonna tähelepanu nendele talumatutele takistustele, mida asetatakse Tartu üliõpilaste õige kehalise arengu teele. Ülikooli juures on 2 spordiorganisatsiooni, mis tegelevad võimlemisega nõnda nimetatud «maneežis» (Lutsu tän. 1). See kuulub ülikoolile. Ruum on niiske, pime, väga vana, läppunud õhuga — piisab ütlemast, et üks uks viib otse hobuste juurde, talli. Kuid vähe sellest! Keegi saksa pastor avas meie maneežis pühapäevased hinge-päästmise vestlused tervele poisiklutiide ordule, kes oma saabastega kannavad sisse sootäie pori, mida tuleb koristada muidugi meil, üliõpilastel. Peale selle... on sisse tassitud pinke, toole, harmoonium, kantsel, laudu jms., mis võtavad enda alla kogu maneeži... Hr. rektor lubas lahkelt seda kõike, kuigi — miks poleks võinud neid koosolekuid korraldada saksa «Turnhalle's». Eks ole see samasugune võimlemisest nagu meiegi oma. Ning peale selle «Turnhalle» on pühapäeviti võimlemisele suletud. — Kuid «kuidas võib «Turnhalle'sse» lasta neid poriseid lapsi — «Turnhalle'l» on oma eri ülesanded, sportlikud, mitte religioossed,» ütlevad sakslased. Kuid see käib ka meie maneeži kohta. Jah! Kuigi Trooni kõrgusest on kästuid taotleda noorsoo kehalist tervendamist, on see jäänud vaid käsuks. Sama võib ütelda ka prof. Kenneli välilaboratooriumi ehitamise kohta... See on võib-olla hea asi, kuid seda ehitatakse jällegi meie võimlemismaneežis! Te vahest arvate, et see on nali? Jumala eest veider, et peamisteks «vaenlasteks» meie maneeži juures on sakslased: pastor ja prof. Kennel. Seda paat-laboratooriumi ehitatakse maneeži juba üle kuu... laastud, saepuru, tööliste tubakas ja haisud — neist ei vabane... Kui «Igakülgse kehalise arengu selts» palus ülikoolivalitsuselt mingit kohta Toomemäel tennisel har-rastamiseks, too keeldus. Me pole ju saksa korporandid, kes haarasid oma kätte kogu Toomemäe, ja kelle väljakutel mängivad nende

kauaaegsed tuttavad (mitteüliõpilased)! Kuid terve Toome kuulub ülikoolile... Ometi on «Igakülgse kehalise arengu selts» laiahaardelisem (s. t. temasse on avatud pääs kõikidele üliõpilastele) kui korporatsioonid. Ka vaesem. Nii et tal on rohkem õigust tasuta maale.

Paljudele tundub ajalugu «faktidepuruna», lasuna, mille kallal näevad vaeva ajaloolased ja nende mõjuvõimkonda sattunud; kes mingi seletamatu tegutsemiskire või teatud uudishimu sunnil, kes puht-sportlikust huvist aetuna. Üle kõige nähakse võlvuvat «faktide-kultust».

Kuid põhiline pole siiski mä-

sioonilt? Ülikooli spordiklubi liikmeskonda loendatakse 2000-likseks, tal on suur staadion, mänguväljakud, võimlad, suurejooneline õppebaas?

Kõigepealt seltsi «vaim», tema entusiasm, mis kõigi raskuste kiuste viis seltsi edasi ning määras ühtlasi kindlaks temas valitseva tugeva ja teadliku distsipliini. Meie kehakultuuri liikumise alge-rioodile nii iseloomulik spordivai-mustus, ühendatud «seltsipatriotismi» ning kehakultuuri põhiprintsiipide järgimisega — see on tänapäeva kehakultuuri liikumises põlevatavaim probleem.

Tolleaegsest, praegusest märksa entusiastlikumast kehakultuuri- ja

Jõgi meelitab.

A. Teraski foto

letamine, vaid selle mõistmaõppimine ja rakendamine... Seda õpetabki meie ajalooline ja dialektiline materialism. — Faktid pole eesmärk, vaid vahend; mitte tee, vaid latern sellel edasisammumiseks.

— Tahtmatult tulevad sellised mõtted, asudes tegema näilikult nii lihtsat kokkuvõtet ülikooli spordiklubi küllaltki tagasihoidlikest algaastaist... Eks või selles teatud määral peegelduda kogu tolleaegne kehakultuuri liikumine. Nagu veetilgas ookean.

Kas on meie kiirelt edasiliikuvat tänapäeva midagi õppida tollalt kaugelt ja — võrreldes praegusega — armetult pisiorganisat-

spordivaimust tehakse ka nüüd mõnikord juttu, kuid paraku piirdatakse faktide konstateerimise ja avaliste otsuste vastuvõtmisega. Peaks uurima, tõsiselt uurima, milles on siis vigal!

Me peame arendama kehakultuuri ja selle raamides ka sporti. Kehakultuur peab muutuma meie elu lahutamatuks osaks, nagu töö, toitumine, puhkus, uni jne. Kuid see osutub võimalikuks alles siis, kui kehakultuuri asendamatus kinnistub kõigepealt inimese teadvuses. Siin laiubki meie kehakultuuri osakonnal, kuid ka spordiklubil avar tegevusväli.

(Järgneb.)

T H K

Nii mõnedki ülikooli ja Põllumajanduse Akadeemia õppejõududest, Tartu teaduslike asutuste töötajatest ja linna insenerilis-tehnilistest esindajatest on saanud kutsekaardi, millel on trükitud T H K. Lahtide-žifreeritult oleks see teadusehuviliste klubi kutsekaart.

Klubi organiseeriti möödunud sügisel.

Teadusehuviliste klubi on vabatahtlik organisatsioon, mis on moodustatud sidemete tugevdamiseks mitmesuguste erialade spetsialistide, praktiliste töötajate ning teadlaste vahel, huvi äratamiseks teadusliku töö vastu praktikute hulgas ja kõrgema haridusega töötajate teadmiste laiendamiseks ning erialase kvalifikatsiooni tõstmiseks. Klubi eesmärgiks on klubiliikmete üldkultuurilise taseme tõstmine, sidemete loomine ja tugevdamine üliõpilaste teaduslike ühingutega

ning abi osutamine UTU ringidele.

Teadusehuviliste klubi liikmeks võib olla iga kõrgema haridusega töötaja. Klubi juhatusel on õigus klubi liikmeks võtta ka neid töötajaid, kes küll ei oma kõrgemat haridust, kuid kes, omades suuri töökogemusi mingisugusel erialal, võivad anda oma panuse teadusliku mõtte arengusse või tehnilisse protsessi.

Klubi liikmeks võetakse vastu kirjaliku avalduse alusel klubi juhatusel koosolekul.

Klubi seni toimunud üritustel on arutatud diskussiooni vormis väga mitmesuguseid teaduse- ja tehnika-probleeme, alates ultraheli rakendamisest arstiteaduses ja lõpetades perfokaartide kasutamise hulk-mootmelise massilise informatsiooni kasutamisel. On loodud väga vajalik isiklik kontakt paljude erinevate teadusvalade ja praktika esindajate vahel.

Teadusehuviliste klubist peaks lähemas tulevikus välja arenema Tartu teadlaste ja inseneride maja, mille vajalikkus on kõigile päevselge.

L. DANIEL

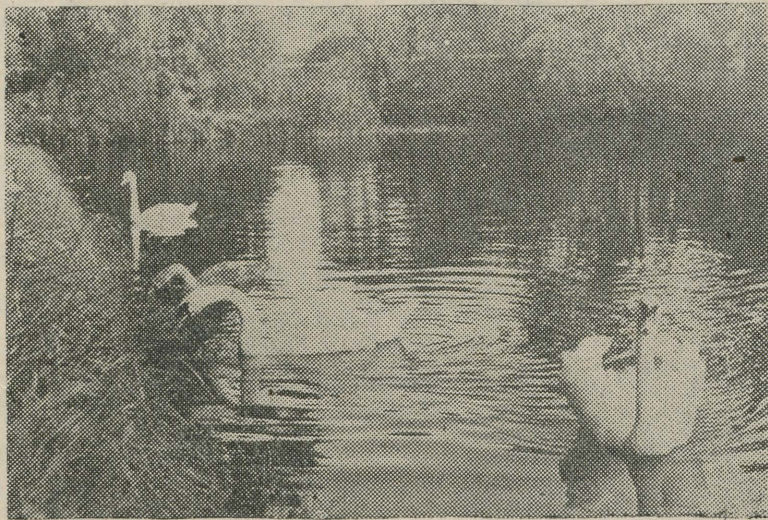
TEADAANNE

Alaliselt tegutsev agitpunkt nr. 8 (Vanemuise tn. 46) korraldab teisipäeval, 20. juunil kell 19 Suure Isamaasõja alguse 20. aastapäevale pühendatud õhtu. Kõnega esineb EKP Tartu Linnakomitee sekretär H. Sisask.

Järgnevad filmid.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk Tartu Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 5749. MB-04704

Pildike botaanika-aiast.

Õnn kaasa, sõbrad!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 23 (489)

Reedel, 23. juunil 1961

XIV aastakäik

Noortele kommunismiehitajatele!

Käes on juuniku viimased päevad. Ülikooli aula on täis elevust, siin peetakse kõnesid, orkester mängib tušši, palju on rõõmsaid nägusid, palju lilli... Ülikool laseb välja oma järjekordset lendu.

Noored eriteadlased, keda ootab meie maa, meie rahvas — noored arstid, õpetajad, juristid, majandusteadlased, sportlased, bibliograafid jt. astuvad ellu, lähevad tööle.

Mida soovib oma kasvandikele alma mater?

Ta soovib eelkõige, et iga ülikooli diplomit omav noor eriteadlane oleks tubli nõukogude eriteadlane, kes rakendab ülikoolis saadud teadmised ja oskused rahva teenistusse, rahva suure ürituse — kommunismi ülesehitamisesse.

Olla kommunismiehitaja — see tähendab anda oma parim ühiskonna heaks, olla ühiskonna huvide eest kohusetundega võitleja. Maksim Gorki nimetas kohusetunnet tõeliselt sotsialistlikuks tundeks. Kasvatage seda tunnet!

Olla kommunismiehitaja — see tähendab püüda suure eesmärgi poole. Ärge unustage, et see kasvatab ja arendab inimest, sest «mida kõrgem on inimese püüdluste eesmärk, seda kiiremini ja sotsiaalselt produktiivsemalt arenevad tema võimed, anded.» Ärge unustage neid Gorki kuldseid sõnu!

Olla kommunismiehitaja — see tähendab olla ustav töörahvale, tema Kommunistlikule Parteile. Kuulake partei häält, juhitud tema õpetusest, armastage teda! Leninliku Kommunistliku Partei juhtimisel suudate te täita endale võetud suured kohustused oma maa ja rahva ees!

Jõudu tööle, noored kommunismiehitajad!

Palju õnne teile suures ja kaunis elus!

ET ÕELDAKS: „MEIE ARST”

Veel mõni pingutav päev ja 12. mail alustatud start lõpeb lähtega ellu ning meie kiiresti arenev rahvamajandus rikastub 169 noore spetsialisti võrra.

Kui erinev on teie olukord võrreldes kodanliku ajastuga. Arstikohti oli väga raske saada ja saagi noor äsja lõpetanud arst, kellel puudus mõjuvõimas «onu», pidi rahulduma ajutise tööga mõnel teisel alal. Nüüd hoolitseb riik kuue aasta vältel teie õppimise eest. Teil ei olnud muid muresid kui õppida ja veel kord õppida, seepärast jääb mulle arusaamatuks, miks meie ühisest lõpetajate perest mõned puuduvad. Loodan, et ka nemad lähemas tulevikus oma võimalikvideerivad ja tööle asuvad.

Kui teie mõne päeva pärast meie vanas aulas ühes rektori traditsioonilise käepigistusega oma diplomit kätte saate, siis ärge kunagi unustage, et teie sellesama ülikooli

kasvandikud olete; pidage au sees oma diplomit ja olge ise nõukogude arsti, farmatseudi või arst-stomatoloogi kutse väärilised. Olge moraalselt tugevad ja hoidke kõrget ning puhtana arstieetika.

Kuid teilt, minu noored kolleegid, ei nõuta mitte üksi teadmisi oma erialalt, vaid teist peavad saama ka head ühiskonnaliikmed. 1930. aastal tööliskulteedis kõnet pidades ütles sm. M. I. Kalinin: «Olla lihtsalt insener, arst või pedagoog ei ole veel suursaavutus. On tarvis saadud teadmisi maksimaalselt ära kasutada, see aga on võimalik siis, kui igaüks saab heaks organisaatoriks oma erialal.» Need Kalinini rohkem kui 30 aasta eest öeldud sõnad on tänapäeval ka meie Arstiteaduskonna lõpetajate kohta kehtivad. Tuleb osata arendada nõukogude tervishoidu, tunda hästi meie nõukogude ravi profülaktilist suunda, hinnata rohkem polikliinikut, kus enamasti

toimub meie töötava rahva ravi ja profülaktika.

Noored kolleegid! Teie elus on olnud palju meeldejäävaid momente. Kogu teie eksisteerimine tänapäevani on kulgenud peamiselt õppimise tähe all.

Õppimine Arstiteaduskonnas kestab kõige kauem, seejuures pole see aga mitte kõige kergem ja paljudki, kes unistasid arsti, farmatseudi või arst-stomatoloogi elukutsest, kokkusid raskuste ees, mis neid õppimisel ootas, nii mõnigi väsis poolel teel ja oli sunnitud oma õpingud katkestama. Teie aga olete jõudnud finišisse.

Kui ma võiksin teie elutee kokku võtta kolmevaatuselisse näidendisse ühes proloogi ja epiloogiga, siis ütleksin, et mõõdas on proloog, kus teid kasvatati ja formeeriti meie ühiskonna liikmeks. Mõõdas on I vaatus, teie üliõpilasaastad, mil te oma eriala õppisite ja mõne päeva pärast seisate, diplom käes, II vaatuses ees, mida te juba ise kirjutate.

Arstiteaduskonna dekaanina, õpetajana ja kolleegina soovin kõigest südamest, et see teie poolt kirjutatud II vaatus oleks sisukas, ei sisaldaks palju dramaatilisi kohti ega tegelasi ning et see tegevus oleks teie elus kõige pikem, kestaks vähemalt üle poole sajandi. Siis algaks III vaatus, mis ei pruugi enam nii pikk olla ja ühes epiloogiga lõpeks hästi. Inimene, kes on enesele arsti, arst-stomatoloogi või farmatseudi elukutse valinud on kogu aeg tihedalt seotud ühiskonnaga; oleneb isikust endast, kas ta saab seal aktiivseks jõuks või jääb ainult pealtvaatajaks. Ma soovin, et teie kõik oleksite aktiivsed ühiskonnaliikmed ja et meie töötav rahvas võiks uhke olla «meie arsti» peale. Oma töökohale asudes teadke, et te ei ole ükski. Teid võtavad rõõmuga vastu vanemad kolleegid töökohal. Ka meie, Arstiteaduskonna õppejõud, oleme alati valmis teid nõuga abistama, olete alati teretunud Tartus nii meie kliinikutes kui ka teistes õppeasutustes.

Arstiteaduskonna kollektiivi nimel soovin teile palju õnne ja edu teie iseseisval eluteel! Mälestus meie ülikoolilinnast Tartust ärge kustugu iialgi!

Prof. A. LINKBERG,
Arstiteaduskonna dekaan

EDU JA ÕNNE!

Nagu igal kevadsuvel, nii tahkub ka sel aastal vana ülikooli seinte vahelt uus lend lõpetanuid, lahkub sadu noori, kes on lõpule jõudnud oma õpingutega ja astuvad ellu, et rakendada omandatud teadmisi ja oskusi tegeliku töö juures. Nii õppejõud kui ka nooremad üliõpilased õnnitlevad lahkujaid ja soovivad, et lõpetanud oma töökohtadel tuleksid hästi toime kõigi ülesannetega ja oma tubli tööga lisaks juurde uut hoogu nõukogude ühiskonna arengule.

Õpingutega tulite toime ja töös olite tublid. Oma võimeid olete näidanud ülikooli seinte vahel, Kaashtani uudismaadel, Balti Soojuselektrijaama ja TRU spordibaaside ning ühiselamu ehitamisel, samuti sügisestel viljakoristustöödel kolhoosides. Olete mitmeti karastatud ja varustatud ka teadmistega niivõrd, kui ülikool teile anda on jõudnud. Kuid tegeliku töö juurde asudes leiab kindlasti, et paljugi on veel puudu ühe või teise kitsama eriala osas või antud töökohta ülesannete edukaks täitmiseks. Sellepärast olgu teile kaasa antud ka soovid, et teie pidevalt jätkaksite õppimist oma töökohalgi. Teadusliku kirjanduse kõrval tuleb õppida ka oma töökaaslastelt, tuleb õppida nii nende tugevatest kui ka nõrkadest külgedest: üht osa selleks, et kasutada nende vääriliseks oma võimetelt, ja teist osa selleks, et vältida võimalikke vigu ja eksimusi. Teadke, et teie edu sõltub suurel määral mitte ainult teadmistest, vaid töökusest, vastutustundest, huvist oma eriala vastu ja üsna suurel määral õigest ja seltsimehelikust suhtumisest oma töökaaslastesse, oma kollektiivi. Kasvate tugevateks nõukogude inimesteks, kellele kuulub kogu kollektiivi lugupidamine. Edu ja õnnel!

L. TIIG,

Matemaatika-Loodusteaduskonna prodekaan

Õigus- ja Majandusteaduskonna lõpetajatele

Teadmistes ja oskustes peitub üks peamisi eeldusi edukaks tööks. Seda õigesti mõistes olete teie — lõpetajad — pühendanud rea aastaid oma elust teadmiste omandamisele ülikoolis ja teie sihikindlat tööd kroonib teile nelil päevil kätteantav juristi või majandusteadlase diplom. See on kaheldamatult tunnustus teie senisele tööle, aga samal ajal ka uue etapi alguseks teie elus. Nüüd seisab teie ees ülesanne rakendada praktilises, tegelikus töös ellu neid teadmisi ja oskusi, mida olete omandanud õpingute jooksul ülikoolis, neid praktiliste töökogemuste alusel edasi arendada ja täiendada. Moodustades uue täienduse meie riigiaparaadi ja ühiskondlike organisatsioonide kõrgema haridusega kaadrile liitute teie nendega, kelle ühiseks eesmärgiks on aidata oma tööga tõsta meie juriidiliste asutuste, rahandus- ja krediidiorganite, kaubandusorganisatsioonide ja -ettevõtete töö taset.

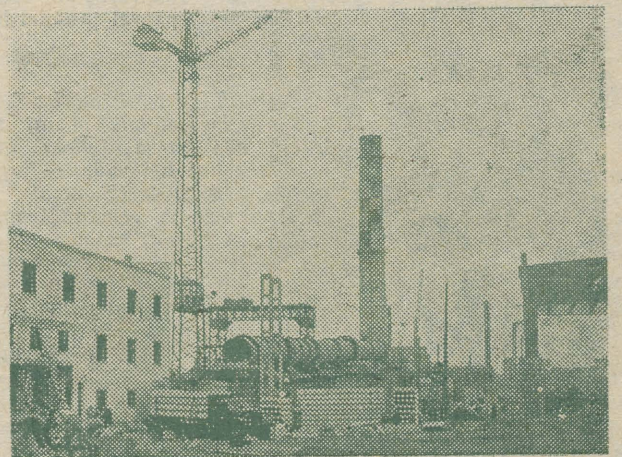
Õigus-Majandusteaduskonna kollektiiv on kindlalt veendunud, et te tunnetate õigesti oma aukohust riigi ja rahva ees ning oma edasise ausa, ennastalgava tööga olete printsiipselt võitlejateks partei ja valitsuse poliitika elluviimise eest. Avaldades kindlat lootust, et igaüks teist kasutab järgitult oma võimeid rahva teenindamiseks, soovin teile teaduskonna kollektiivi nimel palju jõudu ja edu teie edasises töös ja loodan, et ka edaspidi meie vahel jäävad püsima kõige tihedamad vastastikused sidemed.

K. PUSS,

Õigus-Majandusteaduskonna dekaan

KOMSOMOLIEHITUSED OOTAVAD...

P
U
N
A
S
E
S

K
U
N
D
A
S

LOE SELLEST 2. LEHEKÜLJELT!

SOOVE JA ÕNNITLUSI

Kõrgema kooli kaudu tööle astumine on meie maal inimese elu üks kõige rõõmuküllasemaid momente. Poolteist aastakümnet kestnud õppeelu lõpeb ning muutub tööeluks. See muutus toimub ilma kohaotsimise eksirännakuteta, mida kodanlikes maades peavad läbi tegema tuhanded noored spetsialistid, läbi elades samal ajal sageli isegi aastaid kestvaid kõige rõhuvamaid «liigse inimese» tundeid.

Teie hulgast on mitmelegi ulatatud pakkuvaid käsi mitmelt poolt ja alalt. Argu sellest tekkigu teie juba enne tööle asumist «liigsele inimesele» vastandlikke, kuid niisama kahjulikke «asendamatu inimese» tundeid. Teadkem kõik, et sellal, kui meie maal on iga spetsialist väga vajalik, meil ei ole siiski asendamatu inimesi. Kuid pange kõik oma võimed ja ind oma kutsetöösse, et teie asemele juba varakult ei hakataks otsima paremat, sobivamat. Kulgegu teie elukäik sobivalt, tõusu suunas, veel tulemusrikkamale tööle.

Mõnelegi teist on antud nõudlikum koht, kui te oma kogenematuses esialgu võib-olla väärite ja suudate; kasvate kiiresti selle väärtluseks ja õppige pingsalt edasi. Ärge hinnake end üle kollektiivis.

Tööle asudes tuleb teil kui kõrgema haridusega isikuid paratamatult etendada mingil määral juhtivat osa (see on iga õpetaja osaks). See asjaolu sunnib teid mõtlema, kuidas seda aega täita.

Tööle asudes ärge arvake, et teie sidemed alma materiga täielikult katkevad. Teid toetavad Ema leiab teid ka kõige kaugemast pagast. Ta tunneb sügavat rõõmu, kui teated teie kohta räägivad teie tublist aktiivsusest ja ta tunneb suurt meeleharmi, kui teist kõneldakse, et olete kaotanud teiste lugupidamise ja lugupidamise enda vastu.

Argu kustugu teie kelleski kunagi teadmiste janu! Palavaid õnnitlusi kogu teaduskonna kollektiivilt tööle astumise lävel!

A. PÄRL,

Ajaloo-Keeleteaduskonna dekaan

Et elada kommunistlikus ühiskonnas, peab iga inimene andma oma tööga panuse selle ühiskonna ülesehitamiseks.

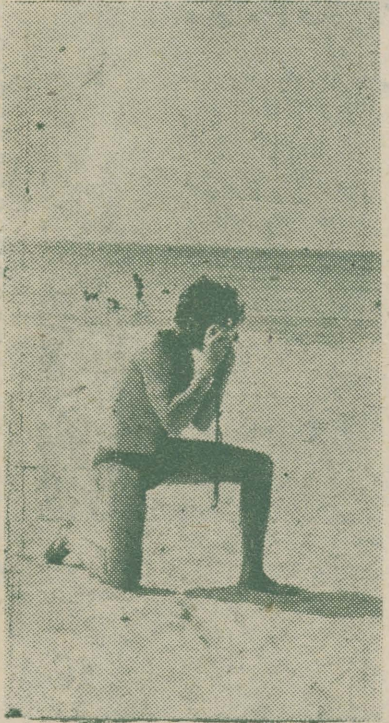
N. S. Hruštšovi kõnest ÜLKNÜ XIII kongressil

Sinu meelespea

- Kallis tulevane ehitaja! Enne kui alustad sõitu ehitusobjektidele, kontrolli hästi järele, kas Sa ei ole unustanud kaasa võtmast tervet rida eluliselt vajalikke esemeid. Neist tähtsamad leiad allpool.
- Kõigepealt võta päevakorda ihukatted, varu tööks vastupidav rõivastus ja vajalikul määral pesu ning muid rõivastusesemeid, vihmamantel. Jalatõõnõudest on võimalik valida kas tennised, ketsid, kingad või ka säärikud, kummikud.
- Et ikka koos saaks ära minna, koguneme järgmiselt:
- Tsemenditehase «Punane Kunda» ehitusele sõitjate esimene vahetus koguneb 3. juulil kell 13 peahoonesse, teine vahetus 1. augustil kell 13, samuti peahoonesse.
- Sirgala (endine Narva) I vahetus peab kogunema 3. juulil kell 11 administratsioonihoonesse (V. Kõngisepea tn. 18).
- Viljandi maaparandusjaama sõitjate esimesel vahetusel on kogunemine 3. juulil kell 14, teisel vahetusel 1. augustil samuti kell 14 peahoone juures. Võtta kaasa magamisvarustus.
- Ruhnus ja Kihnu esimesel vahetusel on kogunemine 3. juulil kell 9, teisel vahetusel 1. augustil kell 9 peahoone juures. Kaasa võtta magamisvarustus.
- Kääriku spordibaasi ehitusele sõitvate üliõpilaste esimene vahetus koguneb 21. juulil kell 9, teine vahetus 10. augustil kell 9 kehakultuurihoonesse.
- Tartu objektidel tööle asujate esimene vahetus koguneb 3. juulil kell 16, teine vahetus 1. augustil kell 16 aulasse.
- Kohtla-Järve esimene vahetus koguneb 13. juulil kell 12 keemiahoonesse.
- Kohale tuleb ilmuda täpselt. Kaasa võtta lähetsukiri, pass, komsomolipilet, rahvamalevlase tõend.
- Võta kaasa veel tublit tööindu, ohtralt optimismi ja pool kohvrit lõbusat tuju!

Arve ja fakte ehitustelt

- Kui 1956. aastal töötas suvisel õppetöövaheajal füüsilisel tööil 110 üliõpilast, siis 1960. aastal oli neid juba üle 1071. Samal aastal töötas veel 50 üliõpilast pioneerilaagrites ja 65 üliõpilast olid suunatud haiglatesse ja apteekidesse.
- 1960. aasta suvel töötati faktiliselt 27 450 päeva, aga plaani täitmise normi järgi 31 111 päeva.
- Ennastalgava töö eest autasustati paljusid meie üliõpilasi ELKNU Keskkomitee aukirjadega, Einu Reitsnikku, Jutta Salmi ja Meida Truud aga märgiga «Seitseastaku eesrindlane».
- Kokku tegid üliõpilased möödunud suvel ühiskondlikult kasulikku tööd 2,6 miljoni rubla eest.
- Ole 150 üliõpilase omandas ehitaja eriala.
- Iga aastaga kasvab nende üliõpilaste arv, kes viibivad komsomoli töökohetustel igal suvel. Nimetame siin Lembit Bartelsit, Ester Linna, Rein Pufferitsi, Einu Reitsnikku, Taavo Tamme, Mihkel Virkust, Meida Truud, Valentina Kütti jt.
- 1960. a. suvel töötas enamik üliõpilasi koos kollektiiviga, ehitusele sõideti sageli kogu kursusega.
- Käesoleval aastal töötab Kundas 180 üliõpilast, Kohtla-Järvel ülesaja, Sirgalas 60, Ruhnus ja Kihnus 119 üliõpilast, Viljandis 58, Tartu objektidel 300, Käärikul 140 üliõpilast. Ka šeffusalustes kolhoosides töötab 68 üliõpilast.
- Pioneerilaagritesse, haiglatesse jm. on suunatud sel suvel üle kahesaja üliõpilase.

Puhkepäeval.

Olgem nende väärilised!

Tartu Riikliku Ülikooli rektorile Parteioorganisatsiooni sekretärile Komsomoliorganisatsiooni sekretärile

Kallid seltsimehed! Vastuseks üleskutsule abistada komsomoli lookehitusi töötasid Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilased augusti- ja septembrikuus tsemenditehase «Punane Kunda» ehitustel. Haaratuna kõigi ühisest soovist tehas võimalikult kiiremini käiku lasta, töötasid üliõpilased kohusetruult kõikjal, kuhu neid ka ei saadetud. Distipliineritus, seltsimehelikkus, teadlikkus, hea käitumine — need on jooned, millega võib ise loomustada teie üliõpilasi. Vabariikliku komsomolistaaibi otsusega tunnustati Tartu Riikliku Ülikooli ja Tallinna Polütehnilise Instituudi vahelises sotsialistlikus võistluses võitjaks Teie ülikooli üliõpilased ja neile anti vimpel väga heade töötulemuste eest augustikuus. Ehituse juhtkonna ja komsomolistaaibi otsusega autasustati 88 TRÜ üliõpilast, neist ELKNU Keskkomitee aukirjaga 16, ELKNU Rakvere Rajoonikomitee aukirjaga 25, ENSV Rahvamajanduse Nõukogu Ehitusvalitsuse aukirjaga 10, ENSV Rahvamajanduse Nõukogu Ehitusvalitsuse rahalise preemiaga 14, Ehitusjaoskonna nr. 3 aukirjaga 23.

Töö karastab. Esimesel päeval ja nädal hiljem.

Tööd tehti jaopärast, päikese võtmises ületati plaani tublisti. Ega stia Narva tulnud inimesed, kes nahka hoiavad, — seda on nüüd kogemustestki ütelda. Mõnigi inimene sai veerand kehal vanast nahast lahti ja uue parema ja päikese suhtes häbelikuma vastu.

Praegu aga tahaks meenutada

Lõbusaid kilde

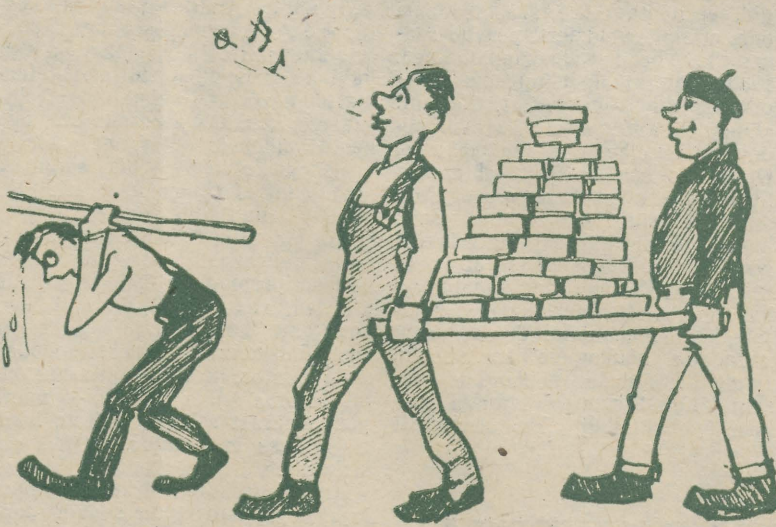
ühte sõna, millega on seotud meie parimad mälestused. See sõna on — salooga. Salooga! Ei võiks arvata, et selle sõna taga peitub nii palju. See tähendab, et poolteist tundi tööd on läbi ja nüüd võib 15 nii lühikesena tunduvat minutit hinge tõmmata. See tähendab seda, et kivi, mis pidi leidma endale uue koha hunnikus, jääb esialgu (veerand tunniks) oma mullasäangi. See tähendab seda, et mõne väsinud indiviidi labidavars,

Täname kogu südamest Teid ja kõiki üliõpilasi, kes töötasid tsemenditehase «Punane Kunda» ehitustel.

M. L. BIBITSKOV, Ehitusjaoskonna nr. 3 ülem
A. M. OLENITSEV, parteioorganisatsiooni sekretär
G. G. GRETSISKIN, komsomolikomitee sekretär

ISELOOMUSTUS TRÜ üliõpilaste maaparanduslaagrist osavõtjate kohta Viljandi RTJ maaparanduslaagrist osavõtnud TRÜ üliõpilased Elmar Sakkov, Vello Loores, Otto Karma, Martin Loim, Rein Staub, Arvo Jaanson, Rein Sepp, Jüri Kajari, Refn Kahro, Jaak Tamm, kes töötasid Viljandi RTJ I, II ja V brigaadis 5.—30. juulini 1960. a. võsaraie, võsa põletamise ning kivikoristustöödel, suhtusid oma tööülesannetesse kohusetundlikult ning distipliineritult. Olalnimetatud üliõpilaste poolt tehtud töö on tublikas panuseks Viljandi RTJ 1960. a. maaparandustööde plaani täitmisele.

Viljandi RTJ peamelioraator

suudame, sest seisame ja liigume oma jalgadel (nagu too ekskavaatorgi).

Jälle ekskavaator! Ta ei anna mulle rahu, ta painab mind. Isegi öises pimeduses on tema ümber valgushelk nagu pühaduse oreool. Ta kutsub end jumaldama, aga mitte palvega, vaid tööga.

Ma tean, et ta on metallist, aga ma ei usu seda. Ta elab. Tal on meeleolud ja tuju. Ta toriseb mõnikord pahameelest ja pobiseb mõnust. Ta on auhane. Ta auhatus on alati loov. Võib-olla on tal hingki...

Meister ütles: «Olete haruldased üliõpilased!» Ei, seda ta ei öelnud meile. Seda ta ütles televisiooni-meestele. Ta on ju pedagoog. Meile ütles ta: «Töötate liiga aeglaselt.» Lubasime kiirustada. Ja seda me

JÕUDU TÖÖLE, SELTSIMEHED!

Varsti jäävad seljataha eksamid, meie aruanne kommunismi ehitava kodumaa ees. Ja siis on ees suvi — meie mõistes üliõpilassuvi. Me lõime omamoodi suvetraditsiooni, meie jaoks õige traditsiooni — töö suveperioodil rahvamajanduse objektidel. Me oleme sellest palju rääkinud, kõikjal kriipsutanud alla töökasvatuse tähtsat osa üliõpilaste kommunistlikus kasvatuses. Erilise sisu omandab antud probleemimomendil, mil kogu nõukogude rahvas valmistub väarikalt vastu võtma NLKP XXII kongressi, kommunismiehitajate kongressi. Nüüd ei ole enam nõudeks ainult hästi töötada, töödistsipliini pidada, vaid on vajalik meie üliõpilaste aktiivne lülitumine kongressieelsesesse suurde üldrahvalikku liikumisse. Sellepärast peamegi õigeks anda üliõpilastele ühtesid või teisi ülesandeid kõrvuti tööalaste ülesannetega. Komsomolikomitee poolt antakse kindlad ülesanded üliõpilastele, kes hakkavad töötama Ruhnus, kolhoosides. Nii näiteks uurivad ja koguvad filoloogid folkloori, juristid tavaõigust jne. Meie ülesandeks jääb ka kohalikule elanikkonnale loengute pidamine. Sellepärast on vajalik, et igas grupis oleks lektoreid, vestlejaid.

Suurtel komsomoliobjektidel Kundas, Kohtla-Järvel, Sirgalas on vajalik teha laialdast selgitustööd töölisnoorte haridusliku ja kultuurilise taseme tõstmiseks.

Ja nüüd objektidest, kuhu sõidame. Eelkõige meie tuntud tsemenditehas «Punane Kunda», kus töötame juulis ja augustis. Hiljuti teatati meile ELKNU Keskkomiteest, et vabariigi kommunistlike noorte käsi vajab Kohtla-Järve keemiakombinaadi ehitamine ja Sirgala karjäärid. Vabariigi valitsus ja partei omistavad suurt tähtsust nendele objektidele ja on kindel, et leninlik komsomol annab ka nendel objektidel oma parima. Me oleme alati õigesti aru saanud nendest ülesannetest, mis kerkivad meie ette iga hetk, iga minut.

Sellepärast pöördub komsomolikomitee kõikide üliõpilaste, eriti keemikute ja Arstiteaduskonna üliõpilaste poole, kes on andnud avaldused töötamiseks Tartu objektidel — minna appi Kohtla-Järve ja Sirgala ehitajatele. Oleme veendunud, et nende teaduskondade kollektiivid saavad õigesti aru momendi ülesannetest ja et väga paljud nende kollektiivide liikmed on avaldanud soovi töötamiseks Kundas ja Narvas, lähevad ka ülejäänud nendega koos vabariiklike komsomoliobjektidele. Kohtla-Järve kuulutamine meie ülesandeks nr. 1 on suur ja vastutusrikas. Olles veendunud, et kõige paremini tulevad selle raske ja austava ülesandega toime TRÜ üliõpilased, otsustati suunata Narva Soojuselektrijaama ehitamisele sõitvad üliõpilased just Kohtla-Järvele. See on suur tunnustus meie kui töömeestele. Me peame seda hoidma ja kaitsma.

Seltsimehed, Kohtla-Järve ja Sirgala ootavad teid!

Maaparandustöödel nähakse eeloleval suvel meie üliõpilasi Ruhnus ja Kihnu saarel, Viljandis. Tööd on palju — alates kraavikaevamisest kuni turba kuivatamiseni.

Jätkuvad tööd Käärikul, Tartu Raudbetoontoodete Tehase ehitusel. Oma kätega asume lõpetama uut ühiselamut, mille müürid on juba sariateni jõudmas. Teeme kõik, et 1962. a. alguses koliksime uude ühiselamusse!

Meiepoolne panus äntakse ka «Vanemuise» uue teatrihoone ehitamisel.

Puhkuseks ootavad ehitajaid Vellavere, Kääriku tervistavad puhke- laagrid, ekskursioonid, matkad, puhkeõhtud.

Ja lõpuks. Kui sellest suurest üritusest on meil mõnes teaduskonnas üksikuid kõrvalejääjaid, siis vaadake neid, seltsimehed! Kas need inimesed tõesti kuuluvad meie kollektiivi, kui nad ei mõista ja ei taha mõista meie ülesandeid tänapäeval?

Selliste individualistidele tehkem tõsist kriitikat ja seda tehku eelkõige need, kes suvevaheajal haaravad labida ja kellu.

Komsomoliehitused ootavad. Jõudu tööle, seltsimehed!

E. TRUUVALI, ELKNU TRÜ Komitee sekretär

Tähelepanu!

«Punases Kundas» on I vahetuse ülemaks Rein Niidas (lääne fil. osak. I k.), asetäitjaks Rein Miller (Majandust. IV k.); II vahetuses on ülemaks Eugen Tiirik (Õigust. III k.), asetäitjaks Toivo Palgi (Majandust. IV k.).

Sirgalas (end. Narva vahetused) on I vahetuses ülemaks Jadviga Majevskaja (füüsikaosak. III k.).

Kihnus on I vahetuse ülemaks Mikk Titma (Õigust. III k.), II vahetuses on ülemaks Gabriel Hazak (Õigust. IV k.), asetäitjaks Malle Viirsalu (Õigust. IV k.).

Ruhnus on I vahetuses ülemaks Mauno Reisner (matemaatikaosak.), asetäitjaks Ain Uusna (Õigust.), II vahetuses on ülemaks Toomas Rahula (Majandust.), asetäitjaks Aalton Ramm (ravingsak. V k.).

Viljandi maaparandusjaamas on I vahetuses ülemaks Helmuth Kõõbler (ravingsak. I k.), asetäitjaks Maie Remmel (ravingsak. I k.), II vahetuses on ülemaks Mati Üprus (Majandust.), asetäitjaks Mare Mikk (Majandust.).

Tartu Raudbetoontoodete Tehase ehitusel on I vahetuse ülemaks Jaak Maaroo (ravingsak. I k.), II vahetuses Sale Muts (Majandust.).

«Vanemuise» ehitamisel on I vahetuses ülemaks Helgi Ruttas (füüsikaosak.), II vahetuses Arno Kirt (Majandust.).

TRÜ ühiselamu ehitusel on I vahetuse ülemaks Viljar Kaasik (Õigust.), asetäitjaks Ennok Korneil (Õigust.), II vahetuses ülemaks Ants Kask, asetäitjaks Mati Pedari (molemad Majandust.).

Minutis võib palju teha. Kreenholmi Manufaktuuris lastakse ühes minutis välja 231 m riiet. Aga meil mõningail juhtudel...

KIRJANDUSE KUNSTI LEHEKULG

(Algus ajalehe «TRÜ» 22. numbris.)
Kolmandal õhtul Eva vaataskas ja ütles:

«Aga see on ju valmis!»
«Ei ole veel, Homme jätkame.»
Istusin mitu tundi juurelde. Järgmisel õhtul ei tõmmanud nii kaua ühtki joont, et Eva muutus kärsituks.

«Puhkame viivu,» palusin, «ma mängin sulle viiulit.»
Tõstsin poogna. Mängisin, silmitsedes vaheldumisi Eva ja pilli. Mängisin kaua. Äkki panin pilli käest. Võtsin pilli. Kümme minutit tööd. Oli viisikümmend, võidurõhus kummardus:

«Täna. Te olete vaba.»
Eva tõttas pilli vaatama. Vaataskas pilgu minule, sosistas:

«Sõnajaalõis!»
Võtsin viiuli ja jätkasin mängu. Eva tuli mu juurde, silmis kõhklus ja soov.

«Kaarel!»
Eva põgenes toast. Tundsin põsel ta suudluse hõõgumist.

12.

Eksamile sõitsin samas elektrirongis, millega Eva läks tööle. Ta lubas pidada põialt. Umberringi askeldasid eksamikasutajad. Mõõtsid proportsioone. Tõmbasid natuke närviliselt esimesi jooni.

Hakkasin tööle. Kipspea... Rangelt ilus. Rangelt elutu. Nii erinev sügispeavast väljas. Ruttavaist inimestest. Mõtlevaist inimestest. Armunud inimestest. Kuidas talle läheneda, kuidas mõista?

Erutus kadus. Töö laabus. Käed töötasid. Mõte uitas mujal. Kontuurid lisandusid kontuuridele, varjud varjudele, kõik väga täpselt. Ja elutuli. Kiretult! Oli, nagu teeksin harjunud, lihtsat tööd. Sellist, mis sundis mind Tartust joonestuslauda tagant siia tulema.

Olin esimesi lõpetajaid. Viisin oma töö komisjonilauale. Eakas kunstnik võttis selle, heitis ainsa üksikõikse pilgu, märkis midagi servale ja pani käest. Kõik. Võtsin lahkuda.

«Kuidas läks?»
Küsi on Eva.
«Läks... kuidagi.»
«Kas hästi?»

Võtan viiuli ja mängin.
«Sa oled imelik. Oled võõras.»
Täna, Eva, olen sulle võõras. Oled näinud mind rõõmsana. Täna on hinges mure. Tuleb otsustada

keerukaid küsimusi. Kardan, sa ei mõistaks mind, kui sulle räägiksin. Ka mu viilul laulab võõrast viisi.

13.

«Ma tahaksin oma dokumendid välja võtta...»
Tütarlapse-kantseletöötaja kaas-tundlik pilk. Lähem kõrvalruumi. Vastuvõtukomisjoni esimehe juurde.

Selleks on kunstnik, kes eile mu töö vastu võttis. Ta näib hämmelduvat mu soovist.
«Teie nimi oli? ... Ah jaa, Kirsi...»
«Oks moment...»
Ta tuleb kohe tagasi, mu töö rullikeeratuna kaenlas. Harutab selle lahti, Heidad pilgu joonisele, siis minule.

«Sellega on ju korras. Hindasime «väga heaga». Oks. tugevamaid töid. Ma ei mõista teid.»

Kuidas peaksin kõnelema kunstist kunstnikule? Mina, kunstitempli kunniselt pageja? Siiski — pean seda tegema.

«Vabandage, kas teile ei tundu, et see töö... oleks võinud olla parem?»

«Parem võib olla iga kunstiteos. See on kunsti igitõde. Sellela ei oleks kunsti.»

«Aga kas teile ei näi, et mu eksamitöö on kuiv?»

«Eksamitöö...»
«Ja iga?»

Hallipäine professor ei ole enam üksikõikne. Ta astub minu juurde. Pakub käti. Vaatab otse silma.

Avala ja heasoovlik pilguga.
«Noormees, te meeldite mulle. Teiesuguseid on vähe. Kahjuks. Soovin edul!»

Avab ukse kõrvalruumi.
«Andke, palun, seltsimees Kirsi-puule tema dokumendid.»

Olen võidelnud ja võitnud...

14.

«Kukkusid läbi.»
Ma ei saa rääkida tött. Tunnen, et siin mind ei mõistetakse. Muti puistab emalikke lohutus-sõnu. Papi heidab üle prillide üsna

sapise pilgu. Tean, ta peab mind päevavargaks. Sest on eluaegne töömees. Rautatrelal.

Tööl näastes ronib Eva kohe mu kambrisse.

«Kukkusid läbi?»
Ehmunud, nõutu hää. Ja siis lõbb särana. Ole näo.

«See on ju tore!»
«...?»

HENN HELLAT

Teine portree

(Järg)

«Kuulsin, et tuleb täiendav vastuvõtt konservatooriumi draamaklassi. Kuu lõpul. Anna paberid sisse! Sinust saab hea näitleja, usu, Kaarel!»

Konservatoorium. Draamaklass. Näitleja. Hurraa...!

Suudlen Eva. Huultele. Siis võtan viiuli...

Aega oli kolm nädalat. Värvide unustasin. Töötasin. Iga hääliku kolama, iga näojoone tahtele alluma, iga liigutuse väljendama mõtet.

Ohtuti lugesin Evale Tagore'i «Aednikku». Mängisime Beethoveni sonaate.

Need olid tööroõmsad päevad. Ja ääretult kaunid õhtud.

16.

Tundsin kõiki. Olin näinud laval. Aplodeerinud nende sädelevale mängule.

Nüüd nad istusid seina ääres. Rohelise kaleviga kaetud pika laua taga. Paberid ees.

Seisin keset tuba. Et neile esineda. Neile! Eksam töötas tulla tõsine.

Olin kavatsenud esitada midagi hoopis muud. Kuid millegipärast muutsin otsuse. Välgkiirelt. Hetk keskendumist. Nii!

«Oi hull, toredalt jõobnu, kui sa lõukad jalaga lahti oma ukseid ja mängid narri avalikkuses; kui sa tühjendad oma kukru ühe õõga ja laksutad sõrmi arukusele, kui sa kõnnid kummalisi teid ja mängid kasutute asjadega, ära pane kuuldavakski meelt ega mõistust...»

Loen värsse Tagore'i «Aednikust». Tajun, et teen seda paremini kui millalgi.

Mida kõrgem on inimese püüdluste eesmärk, seda kiiremini ja sotsiaalselt produktiivsemalt arenevad tema võimed, anded — see on tõde.

Töed luuakse inimeste ühiskondlikult kasuliku tööga, mis on suunatud klassideta sotsialistliku ühiskonna loomise kõrge eesmärgi poole.

Meie kunst peab tõusma tõsielust kõrgemale ja tõstma inimese tõsielust ülespoole, teda tõsielust lahti kiskumata.

Kirjanik peab mõistma, et ta mitte üksnes ei kirjuta sulega, vaid joonistab sõnadega, ja joonistab mitte kui kujutav kunstnik, kes annab inimest kunstis edasi liikumatuna, vaid püüab kujutada inimesi lakkamatus liikumises, tegevuses, lõpmatu oma-vahelistes kokkupõrkeis, klasside, rühmade, üksikisikute võitluses.

Kirjanduslik töö peab olema väga sügava kultuurilis-revolutsioonilise tähtsusega üksmeelne, kollektiivne, võitlev töö.

Sotsialistlik realism kirjanduses võib tekkida ainult sotsialistliku loomingu faktide tööpraktika andmete peegeldusena.

Kirjanik muudab töötades üheaegselt teo sõnaks ja sõna teoks. Põhiaine, mille kallal kirjanik töötab, on sõna.

Kirjutamist tuleb õppida väikeste juttudega, nagu seda on teinud peaaegu kõik suured kirjanikud Läänes ja meil. Lühike jutt õpetab sõnu kokku hoidma, materjali loogiliselt paigutama, õpetab süžee selgust ja teema näitlikkust.

Kirjandusvõistlus on lõppenud

20. juunil tegid žüri liikmed kokkuvõtted viimaste tööde kohta.

Följetonide ja vestete alal otsustati nii I kui ka II auhind vastavatasemeliste tööde puudumise tõttu välja andmata jätta.

Nende arvel moodustati kaks III auhinda, mis langesid följetonidele «Mehest, kes tahtis linnakividel surra» (märgusõna «Obinitsa», autor Kuldar Raudnask) ja «Hoolitsev lapsevanem» (märgusõna «Vaenukägu», autor Tiit Kõo).

Ergutuspreemia määrati vestete «Maiõõ ünenägu» ja «Mina ja kehakultuur» autorile (märgusõna «T. Viilup») ja följetoni «Peterson mängib «Kitse» autorile, kelleks osutus Valve Purask» (märgusõna «Raske Juhtum»).

Ka fotovõistlus on lõppenud. I auhind määrati Adolf Teras-kile (märgusõna «222»). Rea fotode eest sai ergutuspreemia Helle Rätsep (märgusõna «Siin-Seal»).

UTU võõrkeelte ring kuulutab välja

TÕLKEVÕISTLUSE,

millist võivad osa võtta kõik ülikooli kollektiivi liikmed. Esitada võib proosa (novell, lühem jutustus, laast, äärmisel juhul ka terviklik katkend suuremast teosest) või luuletuste seni trükiti avaldamata tõlkeid inglise, saksa või prantsuse keelest eesti keelde.

Võistlustööd tuleb panna märgusõnaga varustatult ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» toimetuse kirjakasti. Umbrikule kirjutada «Tõlkevõistlus»; lisada kinnine ümbrik, milles on märgitud tõlkija nimi, osakond ja kursus või töökoht.

Esitamise tähtaeg on 10. november k.a., võistlus on auhinna-line, viimaste suurus ja žürii koosseis teatatakse sügisel.

UTU võõrkeelte ringi juhatus.

Eksam jätkub. Olen Lembitu pealahuu hommikul. Hüüan malevale: «Mehed, kuni elab ainuke põlvpeikkune poisike, meie alla ei anna!» Pressin pükse. Veenan telefoniga tüütut sõpra, et mina ei ole mina. Kaotan laboratooriumis ohtlikku katset teostades nägemise...

Proovitakse musikaalsust. Rütmitunnet.

Eksamiruumist väljudes olen tehtuga rahul. Paremini ma ei oleks suutnud. Ent konkurendid näivad andekatena. Neid on palju. Kohti — ainult kaks.

Tulemustest teatatakse hilisel õhtupoolel. Paremsjärjestuses olen kuues. Järgnevatele eksamitele pääsevad neli esimest.

17.

Eva ootab mind väljas. Peab olema kaua oodanud. Ruttab juurde. Haarab käest. Puistab kümme küsimust.

Astume kümme sammu. Tinaras- ket.

«Olin kuues. Võeti neli.»
Eva peatub. Eemaldub samm. Mul on raske talle otsa vaadata. Viimaks teen seda siiski.

Olen Eva joonistanud. Tunnen ta silmade keelt. Loen mõtteid. Eva silmad kisedavad:

«Häda-vare-s!»
Väga põlastavalt.

Läheme rongile. Sõidame koju. Sõnatult. Kõrvuti. Väga kaugel teineteisest.

18.

«Priit, kas Eva on kodus?» Olen istunud kogu päeva toas. Jälginud kellaosutite rändu. Oodanud, mil-lal võin seda küsida.

Väljas on ere päike. Palju rõõmu. Nagu eile ja varemgi. Priit ronib üle aia, malendid kaenlas.

«Eva läks linna. Mingisugune Rein helistas» talle. Pidid kinno minema,» räägib Priit. Ta ei aima oma sõnade tähendust.

Ronin kiiresti üles oma tuppa. Alt kostab Priidu hää:

«Kas me täna malet ei mängigi?»

«Ei ole aega!»

Poiss seisab solvunud näoga mu akna all. Lööb käega, kaob kuhugi.

«Priit!»

«Mis sa veel tahad?»

«Priit, ma sõidan ära. Tartusse. Anna see Evale. Ole ise tubli poiss. Tervita vanaisa. Head aega!»

«Kas sa varsti tagasi tuled?»
«Ei tule...»

Väljun äraõravarast. Priit seisab, paberirull peos. See on Eva portree. Ainuke asi, mille oleksin tahtnud siit kaasa võtta. Peale viiuli, mida hoian kaenlas.

Männid kohisevad lahkumistalul.

19.

«Hä-hä-hä-hä-hä...» parastavad vagunirattad.

«Hä-da-va-res, hä-da-va-res...» paiskavad nad mulle näkku oma süüdistust. Ja veel kellegi teise...

Veel hetk — ja ma usuksin. Veel viiv — ja alistuksin. Löödud mees. Tühjade kohtade täitja. Elu häda-va-res.

Ei! Mitte nii!

Kunagi pli väga raske. Sõjaväes. Olid manööverd. Kulgesid nii raskeis tingimustes, et sarnesid lahinguga. Olin rünnanud oma jaoga. Oos. Sajus. Poris. Vösas. Kirglikult! Raevukalt!!

Meid «purustati». Hommikul saabus polguülem. Rivistusime. Olime end vaeu suutnud korrastada. Olime määratud. Surmaväsinud. Tunnetasime teravalt kaotuse häbi.

Rivi ees seisis polguülem. Orde-nid rinnas. Rindemees-kangelane. Seisis ja äkki muigas. Andis käsk-luse kahurimürinaga võistlema har-junud häälel.

«Jagu joondul! Valvel! Valvel!!!. Täna teenistuse eest!»

Ja liss vaikselt, koduselt ning südamlukult:

«Eh, poisid, teiega koos võiks võidelda... kodumaa eest...»

Sel viiulil mõistsime, et ka kaotuses võib olla üllust. Kui kaotus on vältimatu. Ja teda talutakse mehiselt.

Rong peatus. Tartu. Väljusin. Päikesesärasse. Püstipäi.

20.

Selline oli mu jutustus. Alustasin täna sinu portreed. See näib õnnestuvat. Temas on nii palju sellest, mis meid seob.

Minust ei saa kunstnikku. Ega näitlejat. Ent ma ei pea ennast hädavareseks. Ei vist teisedki.

Õhtuti mängin viiulit. «Sa mängid elust,» oled öelnud nii sageli mu piise kuulates.

Ma püüan seda teha...
(Lõpp.)

Tartu Riiklik
Ülikool 3

Maksim Gorkilt

algajale kirjanikule

18. juunil möödus 25 aastat suure vene kirjaniku, nõukogude kirjanduse rajaja M. Gorki surmast. Kogu progressiivne inimkond mälestab ja hindab Gorkit kui revolutsiooni tormikuulajat, suurimat humanisti, tarka õpetajat ja suurt inimest.

Gorki aitab meil luua uut kultuuri, uut, sotsialistliku realismi kirjandust.

Tõeline kunst tekib seal, kus lugeja ja autori vahel kujuneb südamlük teineteise usaldamine. Kirjaniku asi on valada välja maailmale, inimestele kõik, millest on tulvil tema muljete reservuaar, mida nimetatakse hingeaks. Ja kui kirjanik räägib «hinge-põhjust» nagu oma parimale sõbrale meie elu rõõmudest ja muredest, halvast ja heast, naljakast ja alatust, siis saadakse temast aru, lugeja tunnistab ta oma sõbraks.

Kirjaniku töö on äärmiselt raske: kirjutada jutte inimesest ei tähenda lihtsalt «jutustada», see tähendab — joonistada inimesi sõnadega, nii nagu neid joonistatakse pintsi või pliiatsiga. Tuleb leida antud inimese karakteri kõige püsivamad jooned, tuleb mõista tema tegevuse kõige sügavamat mõtet...

Tõeliselt proletaarne kirjanik peab lugu inimesest, kes on loova energia allikas, kõigi asjade, kõigi maapealsete imede looja, kes võitleb looduse stihiiliste jõudude vastu ja loob uut, «teist» loodust inimese tööga, tema teaduse ja tehnikaga selleks, et vabastada inimene füüsilise ja kasutatust kulutamisest, mis klassiriigis on paratamatult rumal ja küüniline.

Klassideta ühiskond rajatakse silmapaistvatele individuaalsustele, kuid ta ei saa võtta ega peagi võtma endasse kodanliku individualismi ja anar-hismi esindajaid.

(Algus nr. 21, 22.)

algas Tartu Riikliku Ülikooli Õpetatud Nõukogus üldise ajaloo kateedri dotsendi ajalookandidaadi Jaan Konksu doktori-väitekirja kaitsmine teemal «Eestimaa feodaal-pärisorjuslik põllumajandus ja talurahva olukord XVIII saj. lõpul ning XIX saj. esimesel aastakümnel».

Jaan Jüri p. Konks astus 1924. a. õppima Tartu Ülikooli, mille lõpetas 1929. a. magistriraadiga ajaloo alal, saades ajalooõpetaja kutse. 1928–1940. aastani oli ta ajalooõpetajaks Tartu koolides. Juba tol ajal kirjutas ta rea ajalooõpikuid keskkoolidele.

Nõukogude võimu aastail 1940–1941 oli Jaan Konks Tartu Linna II Keskkooli direktoriks, milliselt kohalt ta kõrvaldasid saksa okupatsioonivõimud.

Pärast nõukogude võimu taastamist Eestis töötas dots. J. Konks 1944. a. sügisest alates Tartu Riiklikus Ülikoolis, algul NSV Liidu ajaloo kateedri koosseisus ja 1946. aastast üldise ajaloo kateedris, kus ta loeb idamaade ajalugu. Dots. J. Konks on hinnatud lektorina, kes oskab äratada huvi loengutes käsitletavate probleemide vastu. Ta loengud on loogilised ja selged, hästi läbi mõeldud ja täpselt sõnastatud. Eriti kõitev on tema kõikevõitev optimistlik.

Teaduslikku tööd jätkab dots. J. Konks eesti ajaloo alal. Sõjajärgseil aastail on tema poolt avaldatud monograafia, mis moodustab ühe osa tema doktoriväitekirjast,

ning 12 artiklit. Samuti võttis ta osa 1959. a. ilmunud eesti ajaloo õpiku koostamisest keskkoolidele, selles on tema kirjutatud peatükk «Eesti Vene aadli-impeeriumi osana XVIII saj.».

Kaitsmisele esitatud väitekirja koosneb 676 masinakirja leheküljest, mis on varustatud vene- ja saksa keelse resümeeaga ning bibliograafiaga. Töö on kirjutatud ulatustlikele ja senini monograafiliselt läbiuurimata teemale, käsitleb eesti ajaloo tähelepanuväärset etappi, mis vahetult eelnes talurahva «vabastamisele» pärisorjusest Eestimaa kubermangus 1816. aastal. Uurimus, mis on rajatud ulatuslikele agraarajaloolistele dokumentaalmaterjalidele, on dotsent J. Konksu mitmeaastase teadusliku uurimuse tulemus.

Üliõpilaskooridele

Hiljuti kuulsime TRÜ aulas huvitavat kontserti: «Kaleviipoja» motiividele loodud laule ja instrumentaalmuusikat. Esines segakoor «Vannemuine». Seesama programm on suurelt osalt ka üliõpilaskooridele kätte õpitud ja selle täiendamine ei valmista erilisi raskusi.

Üliõpilaskoorid peaksid «Kaleviipoja»-teemalise programmi esinema mitte ainult Eestis, vaid «Kaleviipoja» juubelaastal oleks vaja korraldada ringreis ka Lätis, Leedus, Valgevenes, Moskvas, Leningradis ja võimalikult mujalgi. Selle kontserdiga peaks kaasama lühike ettekanne «Kaleviipojast» ja ta juubelist võimalikult vastavate rahvaste emakeelele. Tuleks näidata filmikatkeid «Kaleviipoja» kohta ning korraldada «Kaleviipoja»-teemaline kirjanuse ja kunsti rändnäitus.

Selline ringreis tooks «Kaleviipoja» juubeli lähedale ka meie vennas- ja naaberrahvastele. «Kaleviipoja» juubelaasta lõppedustused on otsustatud pidada käesoleva aasta novembrikuus, kuid kuulub häält, et siiski oleks ilusam, parem ja otstarbekam pidada neid tuleval kevadel, paremad ja ilusamad ajad ekskursioonideks ja pidustusteks, ühtlasi oleks see 1862.

Üliõpilasteatri loomise idee tekkis aasta tagasi. See leidis palju pooldajaid, kuid tuli ilmsiks ka terve rida takistusi. Viimastest näisid nii mõnedki teatri asutamisega tegelevatele instantsidele ületamatutena.

Täna on kujunenud olukord, kus võime öelda: Tartu Riiklikul Ülikoolil on olemas oma teater. Formaalselt aga pole meil õigust kõnelda teatrist, eksisteerivad vaid kuus iseseisvat, üksteisest isoleeritult tegutsevat näiteringi.

Teaduskondade ametiühinguorganisatsioonide kultuurikomisjonid uskusid sügisel, et üliõpilasteatri idee realiseerub peatselt, ja jäid äraootavale seisukohale. Näiteringide töö algas seetõttu alles kevadsemestril. Nad loodi kõigis teaduskondades ja kehakultuuriosakonnas. Varem oli neist regulaarselt tegutsenud ainult Oigusteaduskonna näitering Einari Koppeli juhendamisel. Vastloodud näiteringide hakkasid juhtima ENSV rahvakunstnikud Ellen Liiger ja Paul Ruubel, näitlejad Heikki Haravee ja Haim Druil.

Et näiteringide saavutustist on meie ajalehe veergudel juba varem kõneldud, piirdun lühikokkuvõttega: ülikoolis tegutses käesoleval õppeaastal kuus näiteringi kokku umbes 80 üliõpilasest koosneva näitlejateperega. Meie viis lavastajat leidsid noortega hea, loominguilise kontakti. Lavastati 4 mitmeaastast ja 2 lühinäidendit ning esitati neid kokku 15 korral, saavutati kaks esikohatavariitlikult kõrgemate koolide kunstile isetegevuse olümpiaadil. Loendatu peaks tõestama, et käesoleval aastal on loodud Tartu Riiklikus Ülikoolis üliõpilasteatrit.

Nüüd tulevikuperspektiividest ja sellest, miks me taotleme üliõpilasteatri tunnustamist de jure,

aastal Soomes Kuopio linnas ilmunud esimese, ainult eestikeelse «Kaleviipoja» 100. aastapäeva tähistamiseks. Asi väärib tõsist kaalumist. V. ERNITS

Spordisuve sündmusi

1. TRÜ lahtised võistlused tõstesportis 30. juun.
2. TRÜ — Riia RÜ matskohtumine kergejõustikus Käärikul 2. juul.
3. Ratsasportlaste õppekohtumine Vapramäel või Käärikul 5.–15. juul.
4. Tartu noorte ja noorsoo esivõistlused sündmises 9. juul.
5. A-grupi mängud naiste korvpallis 12.–16. juul.
6. Tartu esivõistlused veehüüpetes juuli keskel.
7. VSO «Kalev» esivõistlused veehüüpetes juuli II poolel.
8. Ratsasporti lahtised võistlused ENSV aastapäeva tähistamiseks 21. juul.
9. ENSV esivõistlused teatejooksudes 23.–27. juul.
10. ENSV II grupi esivõistlused tennis 1.–6. aug.
11. Ratsasportlaste matk ja võistlus Valgutas (Elva raj.) 5.–12. aug.
12. Tartu lahtised esivõistlused tennis 10.–13. aug.
13. ENSV esivõistluste III etapp veehüüpetes (finaal) augusti I poolel.
14. Tartu 1961. a. esivõistlused ja matskohtumine Läti NSV-ga ratsasportis 15.–17. aug.
15. ENSV — Aserbaidžani NSV kergejõustikus 26.–27. aug.
16. Spordiklubi kvalifikatsioonivõistlused tennis augustis.
17. ENSV esivõistlus takistus- ja koolisõitudes, matskohtumine Moskva klubide võistkondadega ratsasportis 31. aug. — 3. sept.

6 näiteringi = teater

Möödunud aastal saadeti korda üsna palju, kuid see on siiski minimaalne võrreldes sellega, mis veel teha tuleb. Edasiminek on kindlasti raskem, kui oli siiani jõudmine. Meil tuleb leida lahendusi paljudele komplitseeritud probleemidele.

Kõigepealt — näiteringide töö aastaringsuse küsimus. Siiani töötas nii üksnes Oigusteaduskonna näitering. Nüüd jõudis selleni ka Ajaloo-Keeleteaduskond, kus uus näidend on valitud, tõlgitud ja paljundamisel. Matemaatika-Loodusteaduskonna ja Arstiteaduskonna tulevikuks plaanid on veel äärmased, Majandusteaduskonna ja kehakultuuriosakonna näiteringid uinusid otsekohe pärast olümpiaadi ja kartan, et nende äratamine nõuab üsna ränka tööd. Selline olukord ei ole normaalne! Iga näitering peaks normaalse pingega töötades aasta jooksul tooma lavale vähemalt kaks näidendit.

Näiteringide tööst võtab osa veel liiga vähe üliõpilasi. Suuremates teaduskondades, eriti Arstiteaduskonnas peaks näitlejaid leiduma sellisel hulgal, et oleks võimalik paralleelselt mitme näidendi õppimine. Et see ei koormaks liialt lavastajaid, kes teatavasti töötavad meiega oma igapäevase teatritöö kõrvalt, tuleks julgelt rakendada lavastajatena üliõpilasi.

Väga raske on repertuaariküsimus. Esiteks ei luba meie klubi lava lavastada igasuguseid näidendeid. Teiseks peaksid meie teatri repertuaaris domineerima noorsoo, eriti üliõpilaskonna elu käsitlevad näidendid. Käesoleval aastal olid kõik meie ebaõnnestumised suurel määral tingitud repertuaari mittevastavusest. Meie vabariigi viimaste aastate draamatoodangus ei ole

Kuid võtame sellise elementaarse asja, nagu põhikiri. Kuigi organisatsiooni (samuti inimese) üle ei otsustata tema sõnade, vaid tegude järgi, on siiski tema programm-põhikiri äärmiselt vajalik. Tegevuse alus! Kuidas on lood meie spordiklubi põhikirjaga? ÜS-i «Sport» päevil oli see igal tegevliikmel, ning mitte ainult taskus, vaid ka peas, osal kindlasti sügavamalgi — südames. Raske oleks muuda seletada neid vaidlusi ja viimistlusi, mida nägi tollal põhikiri. Kas saame siin vabandada paberipuuduse või trükikõrva ülekoormatusega? ... Vaevalt on praegune põhikiri veatu, täiuslik, sest elu läheb edasi ja koos sellega peaks sammuma ka tema. Kuid siis tuleb midagi ette võtta tema «habemega», muidu võib ta komistada ... Peale selle — sõnast teoni on tee vahel tühimusi pikk. ÜSK'i põhikirjast loeme:

«...2. Spordiklubi ülesandeks on arendada laialdast kehakultuurilist liikumist üliõpilaste hulgas... 3. Spordiklubi eesmärgiks on TRÜ üliõpilaste, õppejõudude ja teenistujate ning nende perekonnaliikmete kaasatõmbamine kehakultuurilisele ja sportlikule tegevusele, nende harmooniline (sõrend. minu — O.L.) arendamine... 4. Spordiklubi ülesandeks on massilise kehakultuurilise liikumise arendamine... 5. Nende eesmärkide saavutamiseks Spordiklubi organiseerib: ...b) kehakultuurilist agitatsiooni ja propagandat TRÜ ametiühingulaste hulkade kaasatõmbamiseks spordiklubisse...»!

Jõuamegi meie kehakultuurilii-

kumise tähtsaima probleemi — «keha... ja ...kultuuri» juurde.

Süvenemata kehakultuuri ajalukku, võib igaüks näha — meie kehakultuurilikkumises domineerib sport.

Kehakultuur ja sport on osaliselt kattuvad mõisted. Sõna laiemas tähenduses on kehakultuur kultuuriala, mille põhieesmärgiks on inimese ja ühiskonna kalleima aarde — tervise kindlustamine ja arendamine. Kitsamas rakenduses kattub kehakultuur oma eesmärgi saavutamise peavahendi — kehalise kasvatuseliste. Sport on osa kehalisest kasvatusel, tema sisu on seotud võistluste ja rekordidega.

Kehtelise kasvatusel teooria õpikutes jaotatakse kehaline kasvatus järgnevalt: mängud, võimlemine, turism, sport. Välja arvatud turism, harrastatakse kõike spordina. Seda sõna otseses mõttes juurutatakse kõikjal ja kõigisse. Pole kahtlust, et nõnda jääb saavutamatuks meie kasvatusel eesmärk — harmooniline tulevikuinimene, vaimselt rikas, moraalselt puhas ja füüsiliselt täiuslik isiksus.

Spordiklubi algaastatel püsis sport oma eesmärgi, kehakultuuri raamides. Sentimeetrite ja sekundite kultus oli veel lapsekingades ning ei häirinud. Nüüd see mitte ainult ei häiri, vaid otseselt segab. Et ÜSK on organisatsioon, mille tähtsaimaks ülesandeks on ülikooli spordiala kaitsmine, siis pole etteheited hoolimata ebakõlast põhikiri ja tegelikkuse vahel siinkohal sobivad. Pealegi on sport kahtlemata võimas kasvatusabinõu (mitte üksnes kehalises kasvatuses!), mida tuleb arendada. Mis puutub aga ülikooli kehakultuuri osakonda, mille ülesandeks on nii üliõpilaste kehaline kasvatus kui ka kehalise kasvatusel pedagoogide ettevalmistamine, siis peaks just tema asuma võitluses esirinda kehakultuuri kui terviku eest, igakülgsest arenenud isiksuse eest. Mee-nutagem «Üliõpilaste Igakülgse Kehalise Arengu Seltsi» ja tema eesmärke!

Kokkuvõtteks võib täie veendumusega ütelda — kehakultuuri ajaloolt on palju õppida, isegi tema pisifaktidelt.

Tahaks loota, et meie ajalooosakond hakkab järjest suuremat tähelepanu pöörama kultuurialaloo, sealhulgas ka kehakultuuri ajaloo uurimisele ja propageerimisele.

Majandusliku, poliitilise ja ideoloogilise võitluse ajalugu on asendamatuks materjaliks ja väärtuslikuks õppetunniks ajaloo marksistlikul analüüsimisel, väärtuslikeks õppetundideks, mida sünteesivad ja aitavad mõista poliitökonoomia, ajalooline ja dialektiline materialism, kogu filosoofia ajalugu. Kuid kõige selle tuum, tema süda peitub siiski inimeses endas, inimese loomingus — kultuuris, mis seob seda kõike. Õpetades kultuurialalugu ja arendades selle mõistmist kasvatame ka harmoonilist isiksust, vaimselt rikast, moraalselt puhast, füüsiliselt täiuslikku.

Et artikkel oli mõeldud eelkõige kehakultuuri kaitsmiseks, siis lubage lõpetada sõnadega: «Iga inimese kohus on selle eest hoolt kanda, et ta jõuetuks, nõrgaks ja tahtejõuetuks ei jääks, et ta keha vaimu kohane oleks. Kui ka mitte alati terves kehas terve vaim ei ela, siis peaks ometi terve vaim terves kehas asuma!»

O. LANGSEPP, kehalise kasvatusel ja sporditeooria kateedri aspirant

Leili Ruto, Eesti NSV rekordiomanik 800 meetri jooksus.

Uusi konspekte

- * H. Vahter. Nahahaiguste praktikum. Hind 17 kop.
- * E. Tallmeister jt. Laboratoorsed tööd mikrobioloogias I. Hind 33 kop.
- * I. G. Ruffanov. Üldkirurgia. Hind 12 kop.
- * U. Mereste. Indeksiteooria. Hind 23 kop.
- * U. Lepik. Valitud küsimusi teoreetilistest mehhaanikast I. Hind 7 kop.
- * E. Jõgi, K. Velsker. Elementaar-matemaatika ülesandeid II. Hind 7 kop.
- * P. L. Seltsovski. Kirurgiliste haiguste õpik I. Hind 20 kop.
- * G. Laugaste. Eksamikirjandist. Hind 6 kop.
- * T. Loit, M. Makarov. Loenguid dialektilisest materialismist II. Hind 9 kop.
- * S. Nõmmik. Eesti NSV territooriumi geograafiline asend ja administratiiv-territoriaalne jaotus. Hind 8 kop.
- * Методические указания по истории зарубежных литератур I. Hind 24 kop.
- * I. — Hind 19 kop.
- * E. Laugaste. Stiilikursuse harjutusmaterjal. Hind 14 kop.
- * H. Peep. Jooni kirjanduslikest võitlustest kodanliku Eesti algpäävil («Tarapita»). Hind 9 kop.
- * A. Marksoo. Ameerika Ühendriikide majandusrajoonid. Hind 13 kop.

Konspekte saab osta igal tööpäeval TRÜ kirjastusgruupist (V. Kingisepa 18, III korrus, tuba 6) kella 8–12 ja 12.30–15.30.

TEADAANDED

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 48) on teispäeval, 27. juunil kell 19 KÜSIMUSTE-VASTUSTE ÖHTU kaasaegse rahvusvahelise olukorra teemadel. Küsimustele vastab PTTU lektor T. Kelam. Järgnevad filmid.

Ajalehe järgmine number ilmub septembris uue õppeaasta algul.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКМСЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heldemann nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 5955, MB-04731.

Kõigi maa peole proletarlastel, ühinegel

Kommunism on meie homne päev

Elavalt vesteldakse praegu kõikjal — igas linnas ja külas, tehases ja ehitusobjektidel, igas ühiselamus ja kodus. Vaieldakse, arutatakse, vahetatakse mõtteid. Mille üle siis vaieldakse, missuguseid tähtsaid probleeme arutatakse? Need on haaravad probleemid ja huvitavad mõtted meie maa arengust, rahva ammusest unistusest ja ideaalidest.

Kõikjal meie maal tutvutakse Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmi projektiga, mis on üks meie ajastu kõige välja paistvamaid teoreetilisi ja poliitilisi dokumente. Selles programmis on üldistatud rahvusvahelise kommunistliku liikumise paljude aastate kogemused. Need valgustavad meie rahvale ja kogu inimkonnale edasist teed tulevikku, kommunismi.

Me oleme tutvunud NLKP programmi projektiga, kuid taas süveneme selle sügavalt teadusliku dokumendi sisusse.

Programmi projekt näitab Oktoobrirevolutsiooni ja Nõukogude Liidu saavutatud sotsialismi võidu maailmaajaloolist tähtsust, teeb kokkuvõtte sellest kuulsusrikkast teest, mille Nõukogude Liidu rahvad on läbi käinud Kommunistliku Partei juhtimisel.

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmi projektis on kavandatud ulatuslik rinne laiahaardeliseks loovaks tööks, kommunismi ülesehitamiseks, kogu inimkonna igipõlise unistuse teostamiseks.

Kommunistliku ühiskonna ülesehitamine on saanud Nõukogude Liidu rahvaste vahetuks praktiliseks ülesandeks. Sotsialismi järkjärguline ümberkasvamine kommunismiks on objektiivne seaduspärasus, selle on ette valmistanud kogu nõukogude sotsialistliku ühiskonna eelnev areng.

Kommunistliku Partei ja Nõukogudemaa rahvaste peamine majanduslik ülesanne on luua kahe aastakümne jooksul kommunismi materiaalne tehniline baas.

Programmi projektis olevad arvud annavad ettekujutuse meie ees seisva töö ulatusest. Tööstustoodang kasvab kümne aastaga ligikaudu 2,5-kordseks ning kahekümne aastaga vähemalt kuuekordseks, põllumajanduse toodangu üldmaht kasvab kümne aastaga umbes 2,5-kordseks ja kahekümne aastaga 3,5-kordseks.

Kommunistlik Partei algatas asjaliku kõneluse, mille juhtmotiiviks on: kõik inimese heaks, kõik inimese õnne nimel.

Partei kuulutab pidulikult: Nõukogude inimeste praegusele põlvkonnale saab osaks elada kommunismi ajal.

Need sõnad kajastavad Nõukogudemaa rahvaste soove ja taotlust, kuid samal ajal mobiliseerivad ja innustavad nad meid uutele saavutustele, sest kõigile on selge, et helge kommunistlik homne päev ei tule iseenesest. Selleks on vaja tegusid.

KÕIK INIMESE HEAKS, KÕIK INIMESE ÕNNE NIMEL

Nüüd võtab Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei (NLKP) vastu oma kolmanda programmi — kommunistliku ühiskonna ülesehitamise programmi. Uus programm teeb loovalt kokkuvõtte sotsialismi ehitamise praktikast, võtab arvesse kogu maailma revolutsioonilise liikumise kogemused ja määrab partei kollektiivset mõtet väljendades kindlaks kommunistliku ülesehitustöö peamised ülesanded ja põhiastapid.

Partei kõrgeimaks eesmärgiks on üles ehitada kommunistlik ühiskond, mille lipukirjaks on: «Igaühelt tema võimete kohaselt, igaühele tema vajaduste järgi». Täielikult viiakse ellu partei loosung: «Kõik inimese heaks, kõik inimese õnne nimel».

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI PROGRAMMI PROJEKTIST

VASTUVÕTUKOMISJONIS

Tänavu esitati meie ülikooli astumiseks kokku 1809 avaldust. Statsionaarsesse osakonda astujaid on 1249 (vastu võetakse 630). Neist on 446 sisseastujat üle kahe aasta töötanud, kümme aga on suunatud õppima ettevõtete poolt. Uute osakondade na avati sel aastal ravikehaku-tuuri-, astronoomia- ja Kaugõppeosakonnas stomatoloogiasakond.

Raviosakonna 150 kohale on esitatud 423 avaldust, lääne filoloogia osakonna 50 kohale 101, eesti filoloogia osakonna 40 kohale 90, geograafiaosakonna 20 kohale 50, ajaloo-osakonna 25 kohale 54, keemiaosakonna 25 kohale 61, õigusteaduskonna

25 kohale 58 avaldust. Teistes osakondades on konkurss väiksem.

Kaugõppeosakonnas soovib õigusteaduskonda astuda 120, ajaloo-osakonda 80 inimest.

Esimestena lõppesid sisseastumiseksamid bioloogidel, vene filoloogidel ja Kaugõppeosakonda astujail. Homseks lõpetavad ka ülejäänud osakonnad. Raskeimaks eksamik on olnud füüsika eksam.

Vastuvõtukomisjoni töös oli juba juulikuus väga pingeline. Tublikeks abilisteks olid komisjoni liikmed poolt saadetud üliõpilased, eriti hästi töötasid Enn Markvart, Lagle Sild, Helve Lomp ja Rein Staub.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 24 (490) Laupäeval, 19. augustil 1961 XIV aastakäik

ELKNO TRÜ KOMITEE TEADAANNE üliõpilaste suvistest töödest juulis 1961

ELKNO Tartu Riikliku Ülikooli Komiteele laekus 1163 avaldust osavõtuks suvistest töödest. See kõneleb sellest, et üliõpilased mõistsid õigesti: praegusel ajal ei saa olla eemalseisjaid suurest üldrahvalikust üritusest — kommunismi ülesehitamisest.

3. juulil asus tööle esimene vahetus üliõpilasi järgnevalt:

♦ tsemenditehases «Punane Kunda»	— 111 üliõpilast
♦ Sirgala karjääris nr. 1	— 40 "
♦ Kohtla-Järvel	— 53 "
♦ Ruhnu maaparanduslaagris	— 48 "
♦ Audru maaparanduslaagris	— 21 "
♦ Viljandi maaparanduslaagris	— 28 "
♦ Tartu linna objektidel ja Tõrvere observatooriumi ehitusel	— 204 "
♦ Tartu rajooni kolhoosides pioneerilaagrites, Kääriku õppe-sportibaasi ehitusel, arheoloogilistel kaevamistel, majavalitsuses	— 67 "
nr. 7 jm.	— 277 "

Seega töötas juulikuus 1961 komsomoli lähetuskirjadega 849 üliõpilast, mis on sama palju kui 1959. aastal kogu suve jooksul kokku.

Üliõpilased töötasid väga mitmesugustel töödel: betoneerijadena, müürikladujatena, armatuuri sidujatena jne.

Kõikidel objektidel saavutati häid töötulemusi, olgugi et üliõpilastel ei olnud ehitusalast kvalifikatsiooni. Vajalike kogemuste omandamist kiirendasid hea tööind ja töötahe. Kõikidel suurematel komsomoliobjektidel võtsid üliõpilased vahetuse algul vastu kohustused deviisi all «Meie töökingitus NLKP XXII kongressile» ja asusid esimestel päevadel suure entusiasmiga neid täitma. See uus, suurepärase kommunistlik suhtumine ja osavõtmine üldrahvalikust poliitilise ja tööalase aktiivsuse tõusust kriipsutab veel kord alla meie üliõpilaskonna tohutut kasvumist viimaste aastate jooksul.

ELKNO TRÜ Komitee avaldab täielikult kolme parima üliõpilasgrupi poolt endale võetud sotsialistlikud kohustused ja nende täitmiseest tehtud kokkuvõtted.

I. SIRGALA KARJÄÄRIS nr. 1 TÖÖTANUD ÜLIÕPILASED

1. Kohustuti täitma päevaülesandeid 115-protsendilisel, täideti 121-protsendilisel.
2. Kohustuti saavutama tööde kvaliteedi hindeks «hea», mis saavutati.
3. Kohustuti, et 17 üliõpilast omandab ehituseriala. See kohustus täideti.
4. Kohustuti pidama eeskujulikkust töödistsipliini ja töökultuuri.
5. Kohustuti korraldama kohalikus klubis 2 loengut, 2 puhkeõhtut, kolm ekskursiooni ja andma ühe kontserdi. Peeti 2 loengut, kohtuti sm. Ossipoviga, korraldati 2 puhkeõhtut ja lastehommik ning 3 ekskursiooni ja anti 2 kontserti.
6. Kohustuti abistama kohalikkust klubi isetegevuse ja näitliku agitatsiooni osas.
7. Kohustuti looma võimalused võrkpalli ja lauatenise mängimiseks.

II. AUDRU MAAPARANDUSLAAGRIS TÖÖTANUD ÜLIÕPILASED

1. Kohustuti täitma päevaülesandeid 135-protsendilisel, täideti 155-protsendilisel.

KOMMUNISTLIKU PARTEI ÄRAPROOVITUD JUHTIMISEL, MARKSISMI-LENINISMI LIPU ALL EHITAS NÕUKOGUDE RAHVAS ÜLES SOTSIALISMI.

PARTEI JUHTIMISEL, MARKSISMI-LENINISMI LIPU ALL EHITAB NÕUKOGUDE RAHVAS ÜLES KOMMUNISTLIKU ÜHISKONNA.

PARTEI KUULUTAB PIDULIKULT: NÕUKOGUDE INIMESTE PRAEGUSELE PÕLVKONNALE SAAB OSAKS ELADA KOMMUNISMI AJAL!

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI PROGRAMMI PROJEKTIST

2. Kohustuti saavutama tööde kvaliteedi hindeks «hea», saavutati «hea».
3. Kohustuti, et 19 üliõpilast omandab kalda-kindlustaja eriala. See kohustus täideti.
4. Kohustuti pidama eeskujulikkust töödistsipliini ja töökultuuri.
5. Kohustuti läbi viima kolm korda nädalas poliitinformatsiooni ja esinema 16 loenguga. Kohustus täideti.
6. Kohustuti abistama Audru sovhoosi heinatöödel, ehitama tantsupõrand ja rajama spordiväljakuid. Kohustus on täidetud. Metsast veeti välja 70 tihumeetrit metsamaterjali.
7. Massilise sporditöö alal kohustuti korraldama grupisisesed võistlused kergejõustikus ja võrkpallis, sõpruskohtumised Audru sovhoosiga kergejõustikus ja võrkpallis. Kohustus täideti, võeti osa Pärnu linnapiirkonna spartakiaadist.
8. Kohustuti organiseerima sõpruskohtumine Pärnu suvepäevade laagrist osavõtjatega. See organiseeriti.

III. TSEMENDITEHASE «PUNANE KUNDA» EHITUSEL TÖÖTANUD ÜLIÕPILASED

1. Kohustuti täitma päevaülesandeid 105-protsendilisel, täideti 107-protsendilisel.

töödest juulis 1961

2. Kohustuti saavutama tööde kvaliteedi hindeks «hea», saavutati «hea».
3. Kohustuti pidama eeskujulikkust töödistsipliini ja töökultuuri.
4. Kohustuti pidama kord nädalas poliitinformatsiooni.
5. Kohustuti korraldama 4 loengut ja vestlust.
6. Kohustuti organiseerima üks kohtumine vana revolutsionääriga. Kohtuti sm. Timmiga.
7. Kohustuti korraldama 3 ekskursiooni. Korraldati neli.
8. Kohustuti korraldama võrkpalli- ja kabeturniiri. Need viidi läbi.

Lisaks toimus lõkkeõhtu, kohtumine televisiooni-töötajatega ja ühine teatriklübilus. Organiseeriti pühapäevak Linnuse kolhoosis.

Ülejäänud objektidel oli päevaülesannete täitmine järgmine:

- ♦ Kohtla-Järvel — 101,2 protsenti.
- ♦ Tartu linna objektidel ja Tõrvere observatooriumi ehitusel — 102,5 protsenti
- ♦ Ruhnu maaparandusjaamas — 114,8 protsenti
- ♦ Viljandi maaparandusjaamas — 157 protsenti

Seega täideti ehitusobjektidel juulis 1961 päevaülesandeid keskmiselt 123-protsendilisel.

Küllaltki suurt abi osutati šefluse korras. Üliõpilased korraldasid hoogitööpäevakuid kolhoosides ja sovhoosides (Ruhnus, Viljandis, Kundas, Audrus). Eriti paistsid silma Audrus töötanud üliõpilased (staabiülem M. Tiitma), kes võtsid regulaarselt osa heinakoristustöödest sovhoosis, ehitasid sovhoosikeskuses tantsulava, rajasid mitu spordiväljakut, korraldasid pühapäevaku sovhoosi metsamaterjali väljaveoks.

Sirgalas töötanud üliõpilaste grupp (staabiülem E. Realo) võttis üliõpilaste Majevskaja ja Gõgioja juhtimisel šefluse alla kohaliku kultuurimaja. Üliõpilaste abiga viidi läbi üritusi lastele, harjutati esinemisteks, loodi uusi isetegevuskollektiive, anti kontserte ja korraldati puhkeõhtuid, ekskursioone.

Kõikidel ehitusobjektidel töötanud üliõpilasgrupid organiseerisid puhkehetkedel ekskursioone ja matku, et põhjalikumalt ümbruskonnaga tutuuda. Erilist huvi tunti selle vastu, kuidas edeneb seitsme aasta plaani täitmine. Võime konstateerida, et üliõpili üliõpilased lülitusid kohe ümbritsevasse kollektiivi, tundsid rõõmu selle kollektiivi saavutuste üle.

Kõikidel objektidel toimusid regulaarselt poliitinformatsioone. Üliõpilased esinesid 36 loenguga mitmesugustel teemadel, kusjuures kesksel kohal olid teemad kommunistliku ühiskonna ülesehitamise praktilistest küsimustest tänapäeval. Loengulise töö alal paistsid silma eriti Audru maaparanduslaagris töötanud üliõpilased, kes esinesid kokku 16 loenguga.

Toimunud kohtumistest tuleks märkida huvitavatena kohtumist vana revolutsionääri sm. Timmiga (Kundas), Suure Isamaasõjast osavõtnud partisanisalgakomandöri sm. Ossipoviga (Sirgalas), Pärnu noorte suvepäevadest osavõtjatega (Audrus).

Väga elavalt korraldati sportlikke üritusi Käärikul, Audrus, Ruhnus. Peeti terve rida sõpruskohtumisi kohalike sportlastega, võeti osa rajoonide spordipäevadest.

Objektidel väljaantud väiklhed ilmusid regulaarselt, staabid kasutasid õigesti ära seinaja- (Järg lk-1 4.)

INIMKONNA HELGE TULEVIK

Kommunistliku ühiskonna ülesehitamine on saanud nõukogude rahva vahetuks praktiliseks ülesandeks. Sotsialismi järkjärguline ümberkasvamine kommunismiks on objektiivne seaduspärasus; selle on ette valmistanud kogu nõukogude sotsialistliku ühiskonna eelnev areng.

Mida kujutab endast kommunism?

Kommunism on klassideta ühiskonnakord, kus kehtib ühtne tootmisvahendite üldrahvalik omandus ja kõigi ühiskonnaliikmete täielik sotsiaalne võrdsus, kus koos inimeste igakülgse arenemisega kasvavad pidevalt areneva teaduse ja tehnika baasil ka tootlikud jõud, kus kõik ühiskonna rikkuse allikad hakkavad voolama võimsa jõena ja viiakse ellu üllas põhimõte «igahelst tema võimete kohaselt, igahelst tema vajaduste järgi». Kommunism on vabade ja teadlike tööinimeste hästiorganiseeritud ühiskond, kus seatakse sisse ühiskonna omavalitsus, kus töö ühiskonna heaks saab igahelst esimeseks eluvajaduseks, tunnetatud paratamatuseks, kus igahelst võimeid rakendatakse kõige suurema kasuga rahva heaks.

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI PROGRAMMI PROJEKTIST

REEDEST KOLMAPÄEVANI

HERBERT MERE

Teist suve seisab siin, Kunda jõe ja raudteetammil vahelisel haljal kolmnurgal üliõpilaste telklinnake autode poolt sissesõidetud peamagistraali ja lugematute sammudega tallatud kõrvaltänavatega. Laagri keskvaljaku ääres asub suurem sinine staabitelk. Nimekohaselt kasutatakse seda harvemini. Tavaliselt on see sidekontor, kust saadakse kätte kodustelt või sõpradelt saadud kirjad (ja rahakaardid!). Aga elektrifitseeritud staabitelgi teist lauda kasutatakse triikimiseks, sest kes läheb siis kontserdile või tantsuõhtule kortsus kleidis või särgis.

Jah, aga miks pole üliõpilaste laagris laupäeval pärastlõunal kuulda laulu? Miks seisab kasutatult võrkpalliväljak? Miks ootavad Tallinna minvat autot parkumise piigat niisuguste tüdinud nägudega, nagu oleksid nad juba ei tea kui kaua istunud mõne tundmatu jaama ooteruumis? Miks hakkab meile juba tuttavate rõõmsate noorte kõrval silma mõnigi muretseja-mossitaja? Milles on viga?

Ääri-veeri tehtud vihjeid teatavatest arusaamatustest (millest suurem osa lahendati üleeilse töökoosolekuga!) oleme kahe päeva jooksul kuulnud mitmelt üliõpilaselt. Kuid neid, kellega laupäeva

SIRP JA VASAR

üliõpilaste tööga kõik päris joones pole. Neid paari nädala jooksul jälginud saraatovlane tõi lühidalt ja selgelt välja mõtte, mida ma veel valjusti ei sõandanud öelda endalegi. Üliõpilaste töö kohta halba sõna öelda ei saa: püüavad. Tootmisbaasi laborantidena või transportööride motoristidena, kus eriteadmisi või jõudu ei nõuta, tulevad nad toime suurepäraselt. Esialgu vähestes segabrigaadides peavad üliõpilased (oigu poisid või tüdrukud!) kogenud töölistega vapraalt sammu. (Meenuvad tsemendihoidla ehitajad ning Endla Saarendi lõbus ja tublisti norme ületav brigaad!).

Mehhaanik on arvamisel, et Kundas pole tööde organiseerimisel kasutatud kaugelki kõiki võimalusi ja üliõpilastele, kellet ehitajatenä mingit kvalifikatsiooni pole, jäävadki tööd, nagu koristamine või aukude ja kraavijupide kaevamine kohtades, kuhu mehhanismid ligi ei pääse. «Aga naisüliõpilane,» lõpetab Sereverov juutu, «kes varem võib-olla naela-haamritki pole peos hoidnud, ja labidas või kirka — see on naer ja pisarad!»

Uuesti lähenen paljudele peavalu valmistanud ehitusobjektile. Juba kaugel paistab palja ülakeha tugev mees, kes koolimaja läve ees palehigis kiviprahti laiali ajab, siis kirka haarab ja müüride vahele piigadele appi tõttab.

Soovin objekti ainsale meeshingele jõudu ja küsin, kas tema polegi see hirmuga oodatud psühholoog.

«See ma olen,» naerdakse vastuseks, ja sel kombel saan tuttavaks Tartu Riikliku Ülikooli Ajaloo-Keeleteaduskonna õppejõu Uno Siimaniga, kes muidugi otsekohe oli taibanud, missugust abi naisüliõpilased vajavad — lihaste «psühholoogiat». Kahe viimase päeva jooksul oli tööjärege tublisti edasi jõutud. Ja tüdrukud olid tööpäeva viimasel tunnil nii rõõmsad ja reipad, et kavatsesid õhtust matka Toolse randa.

Mõtet brigaadide teistsugusest komplekteerimisest — paar-kolm üliõpilast oskustööliste brigaadis — toetas ka Uno Siiman, kes esimese kursuse filoloogide hooldusõpetajana võib opereerida paljuütlevate faktidega Tartu kogemustest. Noortest hoolealustest, kes õpivad ülikoolis ja töötavad ehitustel, said kõik üheksateist krohvi, müürsepa või maali mingisuguse kategooria. Ja edukaim neist (ülikoolis ainult «viite» poissi!) teenib ehitusel kuni sada kolmkümmend uut rubla kuus. Vaevalt teiste üliõpilaste pead kõvemad ja käed abitumad on — kui vaid anevad võimalus kella või pahtli käsitsemise õppimiseks. Ja leiba see oskus ei küsi!

Nendest probleemidest kõneldi ka kolmapäevalise töökoosolekul, kus ehituskomandörid ja üliõpilaste brigadirid vastamisi suud pretensioonidest puhtaks rääkisid. Peainsener Karl Rätsep andis lubaduse, et mõnel objektil avastatud puudused täna-homme kõrvaldatakse. Mis aga puutub segabrigaadide komplekteerimisse, siis muret ja raskusi sellega on, üliõpilaste esimese vahetuse ajal vaevalt suuremate ümberkorraldamisteni jõutakse. Kuid augustis Kundas tulevatele üliõpilastele püütakse luua niisugused võimalused, et nad jääksid rahule nagu nüüd Mare Kuusemets, Marje Illi või paljud teised.

Möödunud laupäeval (informatsiooni puhul psühholoogi saabusist) vilksatas korraks mõte, et ülikool oleks pidanud kohe koos üliõpilastega saatma Kundas ka õppejõu, kes elukogemana oleks noortele mõnegi probleemi lahendamisel nõu andnud. Ja sel kolmapäeval selgus, et algusest peale olid kohal koguni kaks õppejõudu, kellest ühe Uno Siiman nüüd välja vahetas. Tööd polnud juhust neid kohata, sest õppejõudude ülesanded ehitusel olid ahmased. Ja vastavalt oma äranägemisele nad siis talitasidki: Jaak Sööt liitus noormeeste brigaadiga ja andis hoolega tööle pihta (kontakt noortega teistelt objektidelt pidi paratamatult nõrgaks jääma), aga Karl Bachmani päevastest toimetustest ei teatud Kundas midagi öelda. Tõsi, keegi pistis midagi kalalkäimisest, kuid see jutt võib olla pahatahtlik.

Aga seekordsel tagasisõidul küsin endalt, kas seal ongi tarvis kaht õppejõudu. Teise asemel võiks vist olla inimene, kel on aega, tahtmist ja oskust üliõpilaste brigaadidele töid käigus praktiliselt näpuna anda, kõnolemamaid töövõtteid õpetada. Vahet leiaksid ülikool ja ehitusorganisatsioon üheskoos vana ehitaja, pensionäri, kelle süda tuksub praegugi ehitajatele ja noortele, kes võiks üliõpilastele olla heaks sõbraks ja konsultandiks.

(Nr. 29, 21. juuli, lühendatult.)

Kahju oli lahkuda

Juba talvel oli meie õpperühmas arutamist küllalt. Kes ja kuhu suveks läheb? Kundas, Viljandis, Rühnus, Tartus — kõikjal oodati meid appi.

Ja meie õpperühma enamik otsustas asuda tööle ühise brigaadina Tartus Metsa-kombinaadi ehitusobjektile, kus rajatakse uut teha, mis hakkab valmistama saepurust ehitusmaterjale. Iga algus olevat ras-

ke. Ja tõesti: labidas ja kang, kang ja labidas. Kuid nooruslik entusiasm aitas meid nii mõnestki raskusest üle, olgugi et juba esimese tööpäeva lõpul leidis enamik meist peopesadest rakke. Ja nii ladusidki tüdrukud entusiasmiga silikaatkivideid müüri ning noormehed proovisid jõudu paelahmakate kallal. Ja müür tõusis, tõusis silmanähtavalt. Töö pae-

müüri kallal hakkas poiste eriti meeldima, see oli nagu treeningu eest.

Märkamatu! Saabus viimane tööpäev. Kahju oli lahkuda ehitusobjektile, sest töö seal oli muutunud kõigile lähedaseks.

Suvine töö aitas liita veelgi meie kollektiivi ja mälestused sellest suvest jäävad meelde meile kauaks. A. KÄEVART, U. MANNIKO

Meie üliõpilased „PUNASES KUNDAS“

3. juuli õhtupoolik. Üksteise järel peatusid autobussid telklaagri kõrval. Igahelst pudenes välja neide ja noormehi, Veomasinatelt tõsteti maha rasked kohvrid ja pungil seljakotid.

Sada üksteist üliõpilast jõudsid komsomoli loõkehitudesse «Punane Kunda». Veel samal õhtul seati oma elamine-olemine jõekaldal asuvas telklaagris sisse. Tõeline, tööst tulvil üliõpilassuvi võis jälle alata.

IKKA ÜHISELT

Kuus sõbratari seadsid oma juulikuukodust — kahest kõrvuti paiknevast telgist — veel samal õhtul sammud linna ja tehase poole. Mõni päev tagasi olid neid sooritanud farmaatsiasakonna teise kursuse viimase eksami. Eksamissioon oli kõigil läinud hästi. Oppisid nad ju alati koos, ja kui mõnel tekkis raskusi, tõttasid teised appi.

Koos olid nad 3. juuli hommikul Tiigi tänava ühiselamu 65. toas pakkinud kohvreid, teinud ettevalmistusi sõiduks. Ülikooli kuu samba ees istuti ühte ja samasse sõidukisse.

Ütleme ka nende lahtumatute kaaslaste nimed: Malle Sutti, Maret Männik, Merle Alet, Malle Sujev, Piltvi Kattel ja Ann Isler.

Tütarlastel leidis Kundas nii mõndagi, mida uudistada ja mille üle rõõmu tunda. Kui nad siit muli septembri lõpul lahkusid, ei pöörelnud veel teine tsemendihäbi. Rohkesti oli vahepeal kerkinud ka muid tööstushooneid. Kõige uue nägemine tegi meele heaks.

Möödunud aasta augustis ja septembris olid sõbratari «Punase Kunda» ehitusel. Kaks kuud aitasid tsemenditehase ehitajaid ka nende kursuse noormehed Vello Nisu ja Enn Kanter.

Nii et koht oli juba kõigile neile hästi tuntud!

Maret Männik, sihvakas ja tugev neiu, valiti brigadiriks. Tal ju mulused kogemused omast käest võtta. Tema brigaadi läksid veel seitse tulevast keemikut — Reet Päss, Eeva Piller, Pille Jürjandi, Jüri Siigur ja teised. Nemat töötasid möödunud suvel tsemenditootjate linna kuu aega.

«Kunda meeldib. Muidu me poleks siia uuesti tulnud. Juba esimesel päeval kohtasime õhtul vanu tuttavaid, põliseid, ehitajaid. Nad võtsid meid vastu kui häid sõpru,» lausub Maret Männik.

Üksmeelne brigaad suunati abi ja mullatöödele. Töönorme on seni alati jõutud ületada. Ehitusvalitsuse nr. 3 mehed jäävad nende viieteistkümnelt üliõpilase tööga tänavu samuti rahule.

Õhtutunnid lendavad jälle mööda ühises sõpradeperes. Merle Aleti sünnipäeva tähistas lõbusalt kogu brigaad. Ei jääda eemale ühestki laagris toimuvast üritusest.

KUIGI PINNAS ON PAENE

Oleme eterniiditehase kõrval. Avar laadimisväljak hakkab juba ilmet võtma. Veidi eemal vanematest töölistest ajavad labidatega liiva laiali viis tütarlast. Ise suuremalt jaolt väikest kasvu ja näp-sukesed, aga tööle paistavad nad reipalt pihta andvat.

Esimesel pilgul ei tahaks hästi uskuda, et viibime ülikooli noorte parima brigaadi juures. Ent kokkuvõttes üliõpilaste kümne brigaadi sotsialistlikust võistlusest kinnitavad, et Endla Saarendi brigaad suudab tööülesandeid täita kõige paremini.

(Järg lk-1 3.)

MAJANDUSLIK PEAPÜESANNE

Partei ja nõukogude rahva majanduslik peaülesanne seisneb selles, et kahe aastakümnega luua kommunismi materiaalne tehniline baas. Selleks on: meie maa täielik elektrifitseerimine ja selle alusel tööstuses ja põllumajanduses tehnika, tehnoloogia ja ühiskondliku tootmise organiseerimise täiustamine; tootmisprotsesside kompleksne mehhaniseerimine ja nende järjest täielikum automatiseerimine; keemia ulatuslik rakendamine rahvamajanduses; uute, majanduslikult efektiivsete tootmisharude, uute energialiikide ja materjalide igakülgne arendamine; looduslike ressursside igakülgne ja ratsionaalne kasutamine; teaduse orgaaniline ühendamine tootmisega ning teaduse ja tehnika progressi kiire tempo; töötajate kõrge kultuuriline ja tehniline tase; tunduv üleelek kõige arenenumatest kapitalistlikest maadest tööviljakuse suhtes, mis on kommunistliku korra võidu tähtsaim tingimus.

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI PROGRAMMI PROJEKTIST

«Kunda V.ä.l.k.»«Kunda V.ä.l.k.»*«Kunda V.ä.l.k.»*

Kunda revolutsiooniline minevik Nr. 6

ELKNU TRÜ Komitee andis meile komsomoliülesande vurida revolutsioonilist liikumist Kundas. Võime öelda, et see ülesanne on täidetud.

Valmis fotoalbum «Kunda revolutsiooniline minevik». Selles on juttu tsemenditehase arengust tsaariajal, 1883. aasta rahutustest. Teksti illustreerib foto Kunda tsemenditehasest 1874. aastal. Albumis on kirja pandud vanade tööliste August Lahi, A. Timmi ja 1940. aastal Kunda linna täitevkomitee esimehe A. Valdsaki mälestusi. Need annavad pildi tööliisklassi elust Kundas.

Huvitav on võrrelda albumi ühele lehele paigutatud pilte tehase direktori elamust ja tööliste majast — «kloostrist».

Veel on albumis esitatud mälestusi sotsialistliku ülesehitustöö esimestest sammudest.

Huvitav oli meil telklaagris kuulata vana tööliste A. Timmi mälestusi.

Kohtumine revolutsioonilisest liikumisest osavõtjaga rikastas meie teadmisi Kunda tööliste elust.

RUHNU SAAREL

3. juulil sõitsid Tartust välja 43 üliõpilast ülikooli viiest osakonnast, et minna Ruhnu saarele maaparandustöödele. Ja kui nad kõik 6. juulil Ruhnul olid, oli kokkuvõtte selline: keemikuid 7 (kõik esimeselt kursuselt), teise kursuse füüsikuid 13, arste 2, juriste 2 ning veel 19 matemaatikut, neist 5 esimeselt, 8 teiselt, 5 kolmandalt ja üks neljandalt kursuselt.

Kohe algas elamise sisseseadmine. Püüti ja pesti põrand, topiti täis põhukotid. Suur töö oli toidukatta puhastamine.

Nimelt ei leidunud saarel meile toidu keetmiseks küllalt suurt potti. Ei jäänud muud üle, kui tuli võtta kolhoosi esimehe saunakatel ning sellest katlakivi «välja ajada». Selle töö võtsid enda peale meie noored keemikud, kes algul pesid katelt seebikivi, seejärel kaabit-sesid labidatega ning lõpuks hakkasid taguma palgijupiga. Väikleht kirjutas sel puhul: «Kas teate et... palgijupp katalüsaatorina, mida keemikerd kasutasid katlakivi eemaldamisel, on esmakordne ja ainulaadne maailmas. Kahjuks pole Ruhnu saarel patendibürood».

Kui elamine endises kasarmus oli sisse seatud ja labidatele ning kirvestele varred taha aetud, algas töö. Algul läks esimene kursus võsa kallale ning varsti taganes võsa kohutava kiirusega. Kui aga ülejäänud poisid kraavi kallale kargasid, hakkas kohaliku kolhoosi esimehel hirm. Ei jõua heina eest ära niitagi, veel vähem kokku panna ja ära vedada! Pidage, poisid, tulge appi! Ja mindigi. Käidi mitugi korda. Ning kui juulikuuu otsa lõppema hakkas, oli ka kolhoosi heinatöö põhiliselt lõppenud. Poleks nii sageli vihma tulnud, olekski lõppenud.

Kraavitöö aga läks kiiresti, eriti kui esimene kursus võsa maha sai ja samuti kraavile tuli. Varsti aga tuli avari. Mitte küll kusagil kraavis ega isegi mitte Ruhnul, vaid koguni Pärnu linnas. Tagajärjek — Ruhnul sai leib otsa. Kuigi meie kokad Ille ja Hele kõigest väest püüdsid seda asendada iga liiki, kuid alati maitsevate pudrudega, avaldas see nähtus oma mõju. Kraavitööde tempo hakkas tõkestamatult langema, väiklehes aga kirjutati:

«Räagiti, et meile tuleb Suurelt Maalt nüüd leivalast, aga, pagan võtaks, võta näpust, ühel seisab tühi kast.»

Kuigi varsti leiba jälle külluses oli, ei tõusnud tempo kraavitöödel enam. Oma jagu süüd oli selles muidugi ka pinnasel, mis muutus järjest kivisemaks ja savisemaks. Teine ja kindlasti peamine põhjus oli töödejuhataja vilumatus. Keegi, kaasa arvatud töödejuhataja, ei teadnud, kui suur on töönorm, kui suured tööhindad ja kui palju keegi teenib. Selline teadmatust, nagu juba ammu teada, ei soodusta kuidagi töötootlikkuse tõusu. Ning kui lõppkokkuvõttes keskmine palk oli siiski üle 50 rubla, võib enam-vähem kindlasti öelda, et pool sellest summast oli teenitud esimese nädala-poolteisega.

ÜHISELAMU EHITUSEL

Ülikooli uue ühiselamu ehitusel töötas juulikuus üle 30 üliõpilase, enamik tütarlapse. Esimesed päevad ehitusel tundusid võib-olla raske-tena, oli ju suurem osa meist alles äsja lõpetanud stuudiumi esimesel kursusel. Eks tööd oli ju tehtud varemgi, kuid mitte sellisel suurel objektil. Meeleolu oli meil hea ja mis kõige tähtsam — meiega jääd rahule.

Huvitavatest üritustest, mis meil Ruhnu saarel toimusid, tuleks kõigepealt mainida K. Kengi peetud loengut rahvamajas. Elav ja huvitav loeng rahvakalendrist ja rahvakommetest teenis tugeva aplausi.

Huvitavad olid ka «Ruhnu spordimängud», mis algasid 22. juulil pärastlõunal võrkpallivõistlustega ja lõppesid järgmise päeva õhtul vägikaikaveoga. Võrkpallis osutus tugevaimaks kolmanda brigaadi (esimese ja teise kursuse matemaatikute) I võistkond, 4×1500 m teatejooksu võitis juba algusest peale juhtima asunud esimese brigaadi II võistkond (esimese kursuse matemaatikud). Individuaalselt olid parimaiks sangpomme rebimises õppejõud E. Tamm, kuulitõukes N. Roose (jüüsikaosakonna II k.) ning vägikaika vedamises P. Eelma (matemaatikaosak. III k.).

Huvitavaid üritusi, sündmusi ja elamusi oli veelgi. Keda aga huvitab rohkemat teada saada, sõitku ise Ruhnu! M. REISNER

Sirgala staabi väikleht teatab

SUUR TÄNU ÜLIÕPILASTELE — KOMMUNISTLIKELE NOORTELE JA NOORTELE — KES VÕTSID OSA ÜLIÕPILASTE JA SIRGALA KLUBI ISETEGEVUSLASTE KONTSERDI ETTEVALMISTAMISEST JA LÄBIVIIMISEST.

AVALDAME TÄNU ÜLIÕPILASTELE HILLE KESKKOLALE, LINDA KUKRUSELE, MIRJA PASTUHHOVALE, ENE POMERANTSILE, VIILJA SAADILE, MAIMU TITOVILE, ALO LEISILE, MART PEEDOLE, AVO RAITARILE, VÄINO SINISALULE, MART VINNALILE, AVO SIILIVASELE, ENN REALOLE, HELDUR JÕGI-OJALE, ZOJA BROVARENKOVALE, LUDMILLA KOTKINALE JA JADVIGA MAJEVSKAJALE EDUKA ESINEMISE EEST SIRGALA JA VIIVIKONNA KLUBIS.

Sirgala klubi juhatus (Nr. 3, 25. juulil.)

PEATÜKKE
revolutsioonilise
liikumise ajaloost

JAANUARIS 1934 otsustas Ülehiinane Nõukogude Kongress evakueerida Hunani ja Jiangxi provintsi Nõukogude alad. Eelnenud kolme aasta jooksul oli Jiang Jie-shi armee teinud neli hävitusretke Nõukogude aladele, kuid kõik kallaletungid purunesid Punaarmee ja partisanide vastupanu all. Viimend hävitusretkel läks Jiang Jie-shi üle uuele taktikale: ta rajas Nõukogude alade ümber «Hiina vanglamüüri» ja üritas elanikkonda nälja abil võita. Selleks operatsiooniks eraldati miljon sõdurit. Uus taktika pidi aitama seal, kus otsene pealetung ebaõnnestus. Sellise ülevõtm vastu ei suutnud Nõukogude alad end enam kaitsta. Tehtigi otsus, mille kohaselt tuli blokaadist välja murda, et sel viisil päästa armee.

See, mida kuivas sõjaväekeeles nimetatakse «üldiseks strateegiliseks ümberrühmitumiseks», oli plaan, mis jättis varju ajaloo suurimate väejuhtide julgeimad plaanid. Punaarmee tuli minna läbi lõunapoolsete Guangdongi, Guangxi ja Guizhou provintside, siis pöörduda põhja poole ja marssida läbi Sichuani provintsi ning osast Qinghai ja Gansu provintsi, lõpuks rajada endale baasid Põhja-Hiinas. Shenxis. See võrdub 25 000 lii (12 500 kilomeet-

ri) pikkuse rännakuga ehk Parliisi ja Vladivostoki vahelise raudtee pikkusega.

16. AUGUSTIL 1934 alustas Punaarmee rännakut Lõuna-Jiangxis asuvas Yudust. Armeesse kuulus 100 000 meest ja 35 naist, relvad ja toiduained viidi kaasa muuladel, samuti masinaid ja lahtimonteeritud tehaseid. Liikumise hakati nii kähku plimeedse varjul, et Jiang Jie-shi kindralid koos sakslasest sõjaväelise nõuandja Falkenhauseniga said asjale jälle alles siis, kui armee oli juba kolm päeva marssinud. Kümneid tuhandeid partisaane, relvastatud talupoegi ja punakaartlasi jäi kaitsma armee seljatagust. Guomín-

Ristik, ristik — sinust unistan!

On tunde, mida meenutad naerul sul veel aastakümnete pärast. Sõit Linnuse kolhoosi... Nelja-päeva õhtupoolikul see algas. Pärast töötunde ehitusel. Meid oli kaksikümend neli, kes Padaorust läbi sõitsid ja kolhoosiõuel randusid.

Piim ja võlleivad maitseid hästi. Ja siis olime ristikheinahunniku- te juures, hangud või viglad (lõuna-eesti murdes) igauhel kindlalt peos. Viim ei takistanud meid na- timast ristiku magus-umastavat lõhna. Turja võttis märjaks, ja mõ- ned mehed, nagu Aaro, ütlesid, et see oli kõvem rabamine viimase veerandsaja aasta sees. Nii ta vist oligi!

Ent hea hulk ristikut, loomade meeldivat ninaesist, sai varju alla. Üle paarikümne autokoorma.

Veel tilkus higi, kui jõudsi- me nurmelt brigaadikeskusesse. Kol- hoosi esimees Viktor Loho tänas meid abi eest. Vahelduseks «Viru» menüüle maitset kolhoosistolt väga. Kui asusime tagasiteele, oli tae- vas avanud silmaluugid ja muud- ki valas pisaraid. Aga kes sest hoolis, sest mantlid, mis ainult mõ- nel olid kaasa võetud, katsid ilu- sasti kogu kobara autokastis.

Sealsamas piiskadesahina all mõ- les igauks meist: «Oleksime Linnu- se kolhoosi perele võinud juba va- remini appi tulla!»

Usume, et teine vahetus külastab kolhoosi sagedamini.

Meie üliõpilased „PUNASES KUNDAS”

(Algus lk-1 2.)
Kommunistlikud noored Tiit Urres, Iris Raamat, Reet Radamus, Kari Ruus ja brigadir ise lõpetasid juu- nis raviosakonna esimese kursuse. Ühiselt tehti otsus sõita tsemendi- tehast ehitama. Tütarlastele usalda- ti autoteede planeerimine. See töö pole sugugi kerge. Alatas ka kopsa- tab labidas vastu paekamakast. Esi- mestel päevadel valutasid neil ölad ja selg. Kuid kes võis sellest hoo- lida!

Ja nüüd, kui tütarlapsed teevad laadimisväljakut, kuuleme neilt: «Meile meeldib see töö.»

OMA SILMADE ALL

Üliõpilaste telklaagrist on hästi näha kaks tsemendihoidlat. Juuli algul oli neid kõigest üks. Teine kerkis iga tunniga kogu üliõpilas- laagri silme all.

Kogenud betoneerijate kõrval läksid tsemendihoidlat ehitama 21 üliõpilast. Nende brigadiriks oli jüüsikaosakonna teise kursuse üli-

ri) pikkuse rännakuga ehk Parliisi ja Vladivostoki vahelise raudtee pikkusega.

SUUR RÄNNAK, millel pole ajaloos võrdset

Hiina Kommunistliku Partei ajalugu on ääretult rikas ja innustav, kuigi kõik sündmused on pärit lühikesest ajavahemikust — neljaküm- nest aastast. Ja kui Hiinas rännates küsid kord tehasedirektorilt, kord parteisekretärlt, kord ametühinguteelaseelt või ülikooli professorilt nende elu tähelepanuväärsematest sündmustest, saad ikka ja jälle lihtsa vastuse, et nad on osa võtnud Suurest rännakust. Ja nende sütitavate sündmuste, episoodide segust vormub vähehaaval eepos, mis läheb endale võrdset otsivana maailma ajalukku...

16. AUGUSTIL 1934 alustas Puna- armee rännakut Lõuna-Jiangxis asu- vast Yudust. Armeesse kuulus 100 000 meest ja 35 naist, relvad ja toiduained viidi kaasa muuladel, sa- muti masinaid ja lahtimonteeritud tehaseid. Liikumise hakati nii kähku plimeedse varjul, et Jiang Jie-shi kindralid koos sakslasest sõjaväeli- se nõuandja Falkenhauseniga said asjale jälle alles siis, kui armee oli juba kolm päeva marssinud. Küm- neid tuhandeid partisaane, relvasta- tud talupoegi ja punakaartlasi jäi kaitsma armee seljatagust. Guomín-

dangi väed tasusid kommunistidele kätte oma ebaõnne eest pommita- misega, tervete linnade ja külade tuhaks põletamisega, massimõrva- dega. Nende enda andmete järgi hävitati Nõukogude alasid valluta- des miljon inimest. Kuid nad ei suutnud ikkagi Punaarmeed hävi- tada.

Neli päeva pärast rännaku algust, 21. augustil murdis Punaarmee Guomindangi esimese piiramisliini Jiangxis läbi, 3. novembril teise lii- ni Hunanis, 10. novembril kolman- da ja 29. novembril neljanda. Ühek- sa lahingu järel oli tee Sichuani vaba. Esimestest kogemustest õpiti, osa raskest varustusest ja raske-

KOMMUNISMIEHITAJA MORAALIKOODEKS

Partei on seisukohal, et kommunismiehitaja mo- raalikoodeks koosneb järgmistest põlvelistest print- siipidest:

ustavus kommunismile, armastus sotsialistliku ko- dumaa, sotsialismimaade vastu;

aus töö ühiskonna hüvanguks: kes ei tee tööd, see ei pea ka sööma;

igauhe hoolitsus ühiskonna vara säilitamise ja suurendamise eest;

kõrge ühiskondlik kohusetunne, sallimatus ühi- skonna huvide rikkumise vastu;

kollektiivsustunne ja üksteise seltsimehelik abista- mine: üks kõigi ja kõik ühe eest;

humaansed suhted inimeste vahel ja üksteisest lu- gupidamine: inimene on inimesele sõber, seltsimees ja vend;

ausus ja tõearmastus, kolbeline puhtus, lihtsus ja tagasihoidlikkus isiklikus ja ühiskondlikus elus;

üksteisest lugupidamine perekonnas, hoolitsus laste kasvatamise eest;

sallimatus ebaõigluse, muidusöömise, ebaaususe ja karjerismi vastu;

kõigi NSV Liidu rahvaste sõprus ja vendlus, leppi- matu suhtumine rahvusliku ja rassilise vaenu aval- dustesse;

leppimatu suhtumine kommunismi vaenlastesse, rahu ja rahvaste vabaduse vaenlastesse;

vennalik solidaarsus kõigi maade töötajatega, kõi- gi rahvastega.

NÕUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI PROGRAMMI PROJEKTIST

KUNDAS”

õpilane, ungarlasest noormees József Vass. Üksmeelselt töötasid koos raviosakonna kolmanda kursuse üli- õpilased Galina Nikolajeva, Alisa Stepanova, Aino Joronen, Aino Tob- ber, Asta Tompel, Inna Generalova, Jaan Org, Toomas Kutsar ja teised.

Et tsemendihoidla betoneerimine oli kiire töö, ei katkenud see üheks- ki tunniks. Töötati kolmes vahetu- ses. Iga kaheksa tunni jooksul kas- vas seinte kõrgus kuni poolteist meetrit. Üliõpilased ja Tallinna te- hastest lõokehitusele saabunud noo- red tutvustasid end parimast kül- jest.

Koos teistega töötasid üliõpila- sed ka puhkepäeval. Suur oli meie kõigi rõõm, kui võisime kolmeküm- ne meetri kõrguselt heita pilgu Kundale ja üliõpilaste telklaagritele.

OHTUTUNNID KIIRELT KAOVAD

Jõekaldalt kostab pärast tööpäe- va lõppu heledaid kilkeid ja veeüs- linat. Suplus pärast pingelist päeva

viib minema roidumuse, teeb keha ja meele värskeks.

Siis hakkasid kostma pallimütsa- tused telkide kõrvale tehtud võrk- palliväljakult. Majandus- ja Oigus- teaduskonna võistkond on seni võit- matus jäänud. Laagri koondust võideti 3:2 ja Arstiteaduskonna üli- õpilaste võiskonda 3:0.

Ühel õhtupoolikul sammusime mööda kitsast jalgrada ja purdeid. Tootse varemte suunas. Istusime hülgaslikel rannakividel ja uudis- tasime merelaineid, rahutut peksle- mit vastu rahn. Tagasiteel aga maitseime mustikaid.

Head muljed jäid meil Võsu lau- lupäevast, kus käisime ühiselt.

«KUNDA VÄLK»

Sellist nimetust kannab üliõpilas- te väikleht, mis ilmub igal nädalal paar korda. Väikleht jutustab üli- õpilaste elu eredamatest sündmus- test, avaldab uudiseid brigaadide tööst. M. Kadarpiku reportaaž «Fi- loloogid ei viirise» kõneleb filoloogi- de-betoneerijate argipäevadest. Jut- tu on tehtud tsemendihoidla beto- neerijaist, E. Saarendi, M. Männi- ku, S. Soesoni ja teiste brigaadide tööst.

Järjest kõitvamaks on muutunud «Kunda Välgu» humoristlik ja sa- tiiriline osa.

Eelviimane, viies «Kunda Välgu» number oli täielikult humoristliku tooniga. Hästi oli selle kujundanud Oigusteaduskonna üliõpilane Mai Rooste.

29. juulil istusime jälle bussides- se, mis töid meid Tartusse tagasi. Mõned meist, nagu Neida Truu, jäid Kundasse veel augustikski.

Tänavune juulikuu jääb meile meelde töörohkena. Oleme õnneli- kud, et saime veidigi kaasa aidata suurehituse «Punane Kunda» kiire- male valmimisele. J. ELLEN

Eterniiditehase juures töötab E. Saarendi brigaad. A. MILDEBERGI Joon.

relvadest jäeti maha. Armees ei marssinud enam koos, vaid jagati väiksemateks osadeks, kes tõttasid ühe ja sama eesmärgi poole. eri teid mööda osavaid pettehaake te- hes. Armees pidas neli kuud lahingu- guid Guizhou, hävitas viis diviisi ja vallutas vaenlase peakorterit ning kubernerilossi. 20 000 provint- si talupoega astus Punaarmee ri- dadesse, sadades külates ja linna- des peeti rahvakoosolekuid ning asutati kommunistliku partei koha- likke organisatsioone.

MAIS 1935 TULI PUNAARMEEL esimest korda otsustavalt tõestada oma pädevust: tuli ületada Jiangtse. Jiang Jie-shi andis käsu pidada «punased» Jiangtse kaldal üksikõik mille abil. «Rahva ja partei saatust sõltub sellest», teatas ta me- lodramaatilisel, kui ta oli tahtma- tult ja juhuslikult 14 aasta võrra ette tött räänkinud. Punaarmee aga üllatas teda hüljates varem oletat- tud marsruudi ja marssides lõunas- (Järg lk-1 4.)

Tartu Riiklik
Ülikool 3

KOMMUNISTLIKUST NOORSOOÜHINGUST

Järjest suuremat osa etendab Kommunistlik Noorsooühing kui isetegev ühiskondlik noorsoo-organisatsioon, kes aitab parteil kasvatada noori kommunismi vaimus, mobiliseerida neid praktilisele uue ühiskonna ehitamisele, ette valmistada igakülgsest arenenud inimeste sugupõlve, kes hakkavad elama, töötama ja ühiskonda juhtima kommunismi tingimustes. Parte suhtub noorsoosse kui loovasse, ülesehitavasse jõusse nõukogude rahva võitluses kommunismi eest.

Komsomoli ülesanne on näidata üles veelgi suuremat initsiatiivi ja algatusvõimet kõigil elualadel, arendada noorte aktiivsust ja töökangelaslikkust. Komsomoliorganisatsioonide keskne ülesanne on kasvatada noortes piiratud ustavust kodumaale, rahvale, Kommunistlikule Parteile ja kommunismiüritusele, alatist valmisolekut tööks ühiskonna hüvanguks ja mistahes raskustest jagusaamiseks, tõsta nõormeeste ja neidude üldhariduslikku taset ja tehnikaliseid teadmisi. Komsomoli püha kohus on valmistada noori ette sotsialistliku kodumaa kaitsmiseks, kasvatada ennastalgavaid patrioote, kes on suutelised andma resoluutse vastulöögi ükskõik millise vaenlase kallaletungile. Komsomol kasvatab noori kommunistliku moraali printsiipidest ja normidest range kinnipidamise vaimus. Oma mõjuga koolis ja pionieriorganisatsioonis peab komsomol aktiivselt osa võtma elurõõmsa, tööka, kehaliselt ja kõlbeliselt terve sugupõlve kujundamisest.

NOUKOGUDE LIIDU KOMMUNISTLIKU PARTEI PROGRAMMI PROJEKTIST

Audru staabiülem jutustab

Praegu, kus suvetööd on selja taga, on raske laagrindumuste huvitavamaid paberile panna.

Pärast mõningaid sekeldusi filimeestega, kes tahtsid meid massisteni jätta, läks sõit lahti. Kohale jõudime 3. juulil õhtul ja võisime ankrusse asuda. Audru sohvooi keskuses.

Järgmisel päeval läksime sohvooile heinateol appi ning paari päeva pärast võis juba tudengeid vaitu taqumas näha. Oli lahti läinud see õige töö — maaparandamine.

Vanasõna ütleb, et esimene vaskas läheb ikka aia taha. Nii ka meil. Pealtnäha on see kaldakindlustus väga lihtne töö, kuid esimest kraavivõtta oli endalgi natuke valus vaadata. Kuid tööga saime varsti hakkama ja töödejuhataja võis meile kraavivõttega rahule jääda. Peale kaldakindlustamise puhastamise kraave võsast ja süvendamisega neid. Tubilmateks töömeesteks olid K. Lepik, M. Majas, M. Mägi, N. Piiraja, kuid ega teiseidki neist palju maha jäänud. Ja millise mõnuaga võisime vaadata hiljem oma kätetööd — sirget, korrapärast mürtaridade vahel vullisevat kraavi. Seda tuli üle 800 meetri.

Ka kokad — Taimi Laats ja Tiitu Tünn — olid meil tublid. Laagri lõpul jäid ka kõige nõudlikumad kliendid rahule.

Puhkus, kui üks Eesti kaunemaid randu — Valgerand — sinust

Sirgalas

Üliõpilane Enn Realo valmistas Sirgalas Ehitusvalituse direktiooni ülesandel ühiskondlikus korras joonise, mida kasvateti kasutada karjääri projekti muutmise vajalikkuse tõestamiseks.

Sirgalas kohtuti Suure Isamaasõja päevil Eestis tegutsenud partisaanigrupi ühe üksuse komandöri, kohaliku elaniku Ossipoviga. Vana sõjamees tuletas meelde oma võitlusteed ja tõi palju huvitavaid fakte luuretegevusest sõja ajal. Tehti ettepanek abistada teda tema endiste lahingukaaslaste leidmisel ja nende kohtumise organiseerimisel.

Kirjud veerud

Ruhnu adramadruste väliklehest nr. 2

«Jõudu on vähe, aga jõud on kõva», ütles tudeng, kui kivimüraka kraavist välja sai.

«Rohud said otsa», ütles ruhnumees, kui apteegis enam eetrit polnud.

Kui labidas kolksatab vastu kivi, ütleb...

...keemik; «Kaevamise tasakaalu ilmne nihe kraavi tekke vastassuunas»

...matemaatik; «Ilma karakteristliku võrrandita ärgu see ebakorrapärane ruumiline kujund jutule tulgu!»

...füüsik; «Hallo, vanapoiss! On sul mingit aimu võimalike nihutuste printsiibist?»

...tohter; «Raske haige? Kiire operatsioon!... Ode, palun ulatage kindad, labidas ja kang.»

kahe kilomeetri kaugusel on, ei tule selles küsimuses raskusi. Ta neelas kogu meie vaba aja. Et spordivahendeid eriti palju ei olnud, tuli appi võtta vanade eestlaste jõukatsumise viisid. Jõudu sai proovitud ka maanoortega võrkpallis ja kergetõustikus. Kergetõustikus hoidis meie au kõrgele Mati Majas.

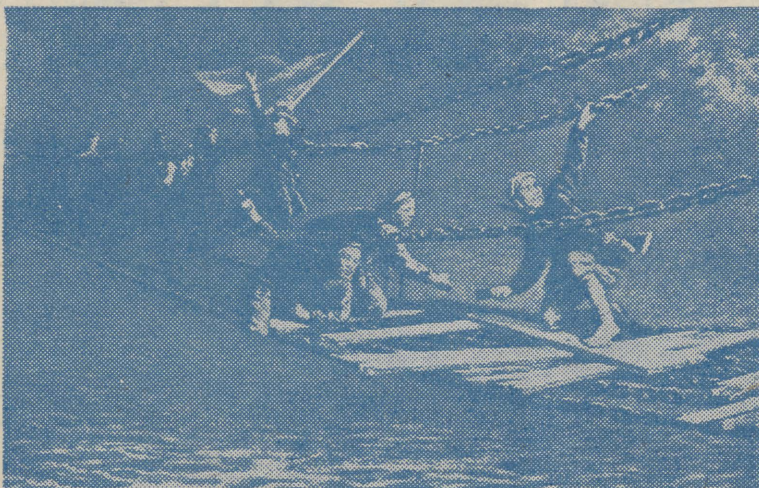
Ega tudeng ilma uudisteta läbi saa ja nii võis pärast lõunat nii mõndaigi meist lugemist lausa kirjatarkust uurimas näha. Kolm korda nädalas korraldasime poliitinformatsioone, oli diskussioone kultuursest käitumisest, tagasihoidlikkusest. Tutvusime ka Tšehhoslovakiaga läbi ühe laagrist osavõtja okulaaride. Kogu grupiga käisime muidugi ka Pärnus.

M. TITMA

(Aigus lk-1 3.)

se Yunnani suunas, 15 kilomeetri kaugusele provintsi keskusest Kunmingist. Siis armee pöördus äkki tagasi läände Lengkai suunas, ühte neist vähestest kohtadest, kus võidakse Jangtsed ületada. Jang Jie-shi andis käsu kokku koguda ja põletada kõik põhjakaldale viidud paadid. Guomindangi luurelendurid teatasid, et Punaarmee sapöörid olid bambusetüvedest silda ehitama hakanud.

Jiang naeris kahjurõõmsalt. Kestaks nädalaid enne, kui selline sild valmis saaks. Tal ei olnud aimugi sellest, et osa Punaarmeed oli eraldunud ja liikunud 24 tunniga 120 kilomeetrit edasi ning jõudnud Cao Pingi kindluse ligikaudsele, kus ei olnud täidetud paatide põletamise käsku. Guomindangi vormis Punaarmee sõdurid vallutasid kindluse, võtsid garnisonilt relvad käest ja andsid käsu tuua paadid põhjakaldalt üle kindluse poolele. Järgmiseks keskpäevaks olid Punaarmee peajõud kohale jõudnud. Üheksa päeva jooksul ületas kogu Punaarmee jõe ja jõudis Sichuani

«Üle Lu Dingi rippisilla.»

LI ZONG-JINGI maal

provintsi ühtki sõdurit kaotamata. Kaks päeva hiljem oli kohal ka Jiangi armee ja punaarmeeelased tervitasid seda lõbusalt jõe teiselt kaldalt, kutsudes neid võidu ujujama. Kuid siiski oli Punaarmee vahet suurim kangelastegu Suure rännaku ajal — Tatu jõe ületamine — veel ees.

TALTSUTAMATU TATU KALDAIL olid mantšu väed 70 aastat varemini hävitanud Taipingi ülestõusu viimase armee. Jiang Jie-shi andis käsu lugu korjata. Ent Punaarmee oli uurinud juhtunut ja võtnud sellest õppust. Üheksa õppetunniks oli, et Taipingi armee oli liiga kaua Tatu kaldail viivitanud ja sellega kallist

valiti 30 meest välja, kes hakkasid käsikäes mõõda paljaid raudkette edasi minema, olles sidunud käsigranaadid ja relvad endale selga. Nii oma armeekaaslaste kui ka sõdurid teiselt kaldalt jäljistasid mehi hinge kinni pidades. Guomindangi sõdurid ei uskunud oma silmi. Nad avasid kuulipildujatule, esimene punaarmeeelane sai pihta ja kukkus vahutavasse jõkke, siis teine, kolmas. Teised tõukusid ettepoole, pääsesid silla keskosa, plankunde juurde, mis olid vahepeal bensiniuga üle valatud ja põlema süüdatud. Nad jooksid leedidest läbi ja heitsid käsigranaate. Neid jäljivad punaarmeeelased asetasid

(Aigus lk-1 1.)

kirjandust. Kundasse sõitnud üliõpilased said ülikooli komsomolikomiteelt ülesande koguda materjale Kunda revolutsioonilise mineviku kohta ja koostada kogutud materjalidest album. Kommunistlikud noored täitsid aega neile antud ülesande.

Komsomolistaape ja brigaade juhtisid üliõpilased — kommunistlikud noored. Staabiülemana töötasid Rein Niidas (lääne filoloogia osakonnast), Enn Realo (füüsikaosakonnast), Ain Uusna (Oigusteaduskonnast), Mauno Reisner (matemaatikaosakonnast), Helmuth Kõõbler (raviosakonnast), Viljar Kaasik (Oigusteaduskonnast) jt. Oma ülesannetega tulid nad hästi toime ja suhtusid tõsiselt neile usaldatud tööse. Brigadiridest tuleb esile tõsta Endla Saarendit, Jõeise Vassi, Ants Paabuti (kõik Kundas), Heldur Jõgioja, Tiina Sillamit, Maimu Titovi (kõik Sirgalas), Jaan Maaroosi, Järvi Lukseppa, Ennok Kornelit, Agu Saart (kõik Tartus), Mati Majast ja Jaan Kitse (Audrus), Aavo Aaviksaart (Ruhnus) jt. Nad olid ise tublid töös ja võtsid aktiivselt osa ühiskondlikust tööst ning organiseerisid üliõpilaste tööd läbimõeldult.

Enamik üliõpilasi paistis silma nii heade töötulemuste kui ka aktiivse osavõtu poolest ühiskondlikest üritustest. ELKNÜ TRÜ Komitee märgib ära parimad:

Erika Pedraudse — stomatoloogiaosak. II kursuselt
Maive Toht — raviosakonna II kursuselt
Maie Laaniste — raviosakonna I kursuselt
Maie Kaasik — raviosakonna I kursuselt
Heli Kase — raviosakonna I kursuselt
Heidi Rattur — raviosakonna I kursuselt
Viivi Raudsepp — farmaatsiaosakonna II kursuselt

Helve Milve — Oigusteaduskonna III kursuselt

Gennadi Ivantšenko — raviosakonna II kursuselt
Valentina Orlova — raviosakonna II kursuselt
Silje Vaha — raviosakonna II kursuselt
Ants Alumaa — keemiaosakonna I kursuselt

Paul Alapuu — keemiaosakonna I kursuselt

Kalju Kenk — matemaatikaosakonna III kursuselt

Mati Kallikorm — raviosakonna II kursuselt
Jaan Ojaste — füüsikaosakonna II kursuselt

Hele Kiis — matemaatikaosakonna II kursuselt

Ille Adamson — matemaatikaosakonna II kursuselt

Leonhard Mossin — raviosakonna I kursuselt
Villu Mölder — raviosakonna I kursuselt
Galina Gurleva — raviosakonna I kursuselt

Tiina Sillam — lääne filoloogia osak. IV kursuselt
Maimu Titov — keemiaosakonna III kursuselt
Jadviga Majevskaja — füüsikaosakonna III kursuselt
Heldur Jõgioja — Oigusteaduskonna II kursuselt
Neida Truu — lääne filoloogia osak. IV kursuselt

Toomas Kutsar — raviosakonna II kursuselt
Galina Nikolajeva — raviosakonna II kursuselt

Koos üliõpilastega võtsid tööst osa ka õppejõud sm-d Sööt, Lepik, Siiman, Talvik, Hanson jt.

Üliõpilaste vastuvõtuks ja tööde organiseerimiseks olid ette valmistatud tsemenditehas «Punane Kunda», Sirgala karjäär nr. 1, maaparanduslaager Viljandis ja enamik Tartu objekte. Ebarahuldav oli tööde organiseerimine üliõpilaste jaoks Kohtla-Järve objektil, suuri raskusi oli esialgu ka Audrus, Ruhnus ja mõningatel Tartu objektidel. Neil (ja ka teistel) objektidel anti sageli üliõpilastele tööd läbimõeldumatult ja ilmselt mitte jõukohaselt. Mitmete objektide juhtkonnad ei selgita üliõpilastele töötasustamise aluseid, annavad väärinformatsiooni, mistõttu töökaskude sulgemisel ja kokkuvõtte tegemisel tekib suuri arusaamatusi.

Rahuldavaks võib lugeda üliõpilaste tööd kolhoosides, kuigi tööde organiseerimine seal oli halb ega võimaldanud üliõpilasi maksimaalselt kasutada. Kiitvalt tuleb märkida Tartu majavalituse nr. 7 juures töötanud üliõpilasi eesotsas Malle Ilvesega. Üliõpilased Haan, Kartau, Tšuvajeva, Rassa jt. organiseerisid regulaarselt väga mitmesuguseid üritusi majavalituse piirkonnas elavatele lastele. Korraldati matku, ekskursioone, sportlikke üritusi, õpiti isetegevusetekandeid.

Pioneerilaagrites töötas 140 üliõpilast. Enamikul juhtudel töötati õppejõudude sm-te Kurmi, Nedzvetshi, Liimetsa juhtimisel. Meie üliõpilaste tööga seal võib rahule jääda. Üliõpilased said palju häid kogemusi tulevaseks pedagoogiliseks tööks. Parimatenägi märgime ära üliõpilasi Peep Puksi, Maret Lood, Anu Lappi, Vaike Irsi, Tiina Liivikut, Mati Graffi, Margit Vaidlat, Maiu Möldret, Ants Koplit, Marja Ivaskit, Kulle Alasit, Ago Künnaput ja Luule Visnapuud.

Kallid seltsimehed! ELKNÜ TRÜ Komitee õnnitleb kõiki käesoleva aasta juulikuus töötanud üliõpilasi suurepärase töötulemuse puhul. Oma tööga näitasime, et meie, kommunismiehitajate põlvkonna uus vahetus, usume meie ajastu ülla ürituse võidusse ja anname väärka panuse kommunismi ülesehitamiseks meie maal.

ELKNÜ TRÜ KOMITEE

SUUR RÄNNAK...

aega kaotanud. Li Biao (praegune kaitseminister) poolt juhitud eelva esimesed üksused tulid Taole kiirmarsil ja neil õnnestus viia väikeste paatide abil Ren Zhangji lähedal põhjakaldale üle peaaegu divilsi väge. Kuid sellise tempoga oleks kestnud nädalaid enne, kui kogu armee oleks ületanud kiirejooksulise jõe. Komandörid Lin Biao, Mao Ze-Dong, Zhu De, Zhou En-lai ja teised pidasid nõu. Nende otsus oli jällegi selline, mida ei ole leida ühestki sõjapidamise õpikust. 200 kilomeetrit läänes oli kosest ülespoole kuulus Lu Dingi rippisild. Rasketel raudtrossidel oli tavaliselt planke kogu silla ulatuses, kuid nüüd oli Guomindangi armee need siski silla keskkohtadele kokku kuhjanud. Teisel kaldal asusid vaenlase kuulipildujad valvel. Siin pidi Punaarmee jõe ületama.

Silla juurde jõuti kiirrännakuga. Siis küsiti vabatahtlikke. Terve rood oli valmis minema, nende seast vaieritele uusi bambusetüvesid ja läksid esimeste järel. Sadat vaenuliku armee sõdurit mõjutas juhtunu nii tugevasti, et nad viskasid relvad käest ja püüdsid päästa enast punaarmeeelaste sekka tormamisega. Silla eest võideldes langes 17 punaarmeeelast. See lahing, mis otsustas Punaarmee saatuse, kestis tunda aega.

UUSI RASKUSI KUHJUS armee teele: 4000 meetri kõrgusel Suure lumemäed, mille kõrgustelt sõdurid said näha Tiibeti mägede igilund. Veel tuli läbi teha kolm mäestikureket enne, kui armee lõpuks 20. juulil 1935 jõudis suhteliselt häädaohutusse Moukungi piirkonda Ladoe-Sichuanis. Siin võis armee puhata kuu aega, korda seada rõivastust ja relvastust, siin said komandörid mahti analüüsida seniseid kogemusi ja teha plaane rännaku eelseliseks osaks.

Kus olid häädaohutikumad paigad? Milline oli rännaku raskem osa? Kui esitada tänapäeval Suure rännaku veteranidele need küsimused, teeb otsustamine nende raskusi. Mõned hakkavad kohe rääkima Heina-maast, kuhu armee jõudis augusti lõpus 1935 ja mille nimi kõlab nii sõbralikuna ning toob silme ette pildi rohelisel niidul sõjavast unisevõitu veisekarjast. Kuid see Heinamaa oli kohutav maa, sadade kilomeetrite laiene hiiglasoo, kus kasvav mehekõrgune heinarägastik ja kust oli raske väljapääsu leida. Soost sai läbi minna vaid kitsad jalgrada mõõda, kus samm kõrvale tõhendas kindlat surma külmas jäises mudas. Vihm, lumi ja tuulelillid peksid sõduritele näkku. Ei olnud puid ega põõsaid varjuseks, ei nähtud inimelamuid ega loomi.

Haigetena, kõhnunuina, rüüalates jõudsid punasõdurid sügisel Gansu tasandikule. Seal olid neil ega vastas Guomindangi, muhameedlastest Huai ja Mandžuuria kodusõjakindralite hästi relvastatud, puhunud ja täissõõnud armeed. Need ikkagi võideti üksteise järel. 20. oktoobril 1935. aasta ja kolm päeva pärast Jiangxist teeleminekut, saabus Punaarmee Põhja-Shenxi provintsi Wuzhizhenisse ja liitus sealsete Nõukogude alade partisanidega, kes olid seal juba aastaid tegutsenud.

AINSAKS VÕRDLUSOBJEKTIS SUURELE RÄNNAKULE võiks olla mongolite rändamine Gobist Tona-va kaldale. Kuid Kuldhord oli pealetungijaks pooleks, ta ajas enda eest kõik pakku ega tarvitse- nud igal sammul end ülevõimu eest kaitsta. Hannibali retk üle Alpide oli aga lapsemäng Suure rännaku- ga võrreldes. Ja ega vist kuivad arvudki suuda anda täpset pilti rännakust. Suur rännak kestis 368 päeva, neist oli Punaarmee teel 235 päeva ja 33 ööd. Ülejäänud sada päeva puhati. See tähendab, et puhkepäevi kaasa lugedes mindi päevas keskmiselt 34 kilomeetrit. Tähelepa- nuvääriv saavutus mis tahes uue- ma

aja armee jaoks. Kuid sel armeel tuli ka toime tulla 18 mäeahelikuga, millest viis on kaetud igilume- ga, ning ületada 24 jõe, nende hulgas ka Aasia suurimaid ja häädahtlikumaid, Punaarmee marssis läbi 12 provintsi, vallutas 62 linna, võitis kümme kodusõjakindralite armeed ning murdis läbi Guomindangi piir- ramisrõnga ja kaitseliiniid.

Suurt rännakut võib vaadelda vee- teisest vaatevinklist. Punaarmee marssis läbi alade, kus elab 200 miljonit inimest, seega ligi pool Hiina elanikkonnast. Igal pool korraldati rahvakoosolekuid ja teatri- etendusi. Kõikjal pandi rikkad makse maksma, vabastati orjad, kar- ristati kuritegusid toime pannud ja nende varandus jagati kehvikul- le. Ükski punaarmeeelane ei võinud võtta ühtki riisitera ega niiditsa ilma selle eest tasumata. Miljonid talupojad õppisid sel viisil Puna- armeed tundma ja armastama. Iga- le poole jäi Punaarmeed maha par- tisanaiskasid, kes jätkasid võitlust Hiina jõpiku vabastamiseni. 1949. aastal.

MISSUGUNE TÄHTSUS OLI SUU- REL RÄNNAKUL? Mao Ze-Dong vast- tas sellele küsimusele kaks kuud pärast Põhja-Shenxisse jõudmist: «Suur rännak oli sõjaretk, mille taolist ajalugu seni ei ole tundnud. See oli sõnasaatja, agitator, see oli külvaja... Marssisime 12 kuud, kümmed põmmituslennukid otsisid iga päev meie jälgi. Kuid me marssisime vaid edasi, murdsime läbi vaenlase piiramisrõngaist ja pääse- sime peaaegu miljonisuuruse ta- gaajajate armee käest. Sel retkel võitsime arvutuid raskusi ja takis- tusi... Suur rännak oli sõnasaatja, mis teatas kogu maailmale, et Pu- naarmee sõdurid on kangelased, et imperialistid ja nende abiline Jiang Jie-shi kogu oma sõjavägedega ei kõlvanud kuhugi. Sõjaretk teatas kogu maailmale, kuidas imperialis- tide ja Jiang Jie-shi katsed piirata ümber meie väed ning tõkestada nende tee täielikult ebaõnnestusid. Suur rännak oli ka agitatoriks, kes jutustas peaaegu 200-miljonilisele rahvahulgale, et ainult Punaarmee tee on tee nende vabastamiseks. Kuidas muidu kui selle sõjaretk abil oleksid rahvahulgad nii kiiresti teada saanud, et maailmas on olemas nii suur tõde nagu see, mis kehasub Punaarmees. Sõjaretk oli ka külvaja. Ta külvas laiali lugema- tuid seemneid, mis idanevad, lähe- vad haljaks, õitsevad, kannavad vil- ja ja toovad rikkalikku saagi...»

Nüüd on need sõnad tõeks sa- nud. H. SIEBROVSKI

Toimetaja aj. kt. V. REBANE

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар- тийной организации, ректората, коми- тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans - Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimine nr. 7213. MB-05704.

EESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU

AR

Üliõpilased, õppejõud ja teenistujad! Võtame NLKP XXII kongressi vastu uute võitudega töös ja õpinguis!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 25 (491) Reedel, 1. septembril 1961 XIV aastakäik

ALGAB UUS ÕPPEAASTA

Rektor prof. F. KLEMENT

Iga uus aasta meie liikumisel kommunismile on eelmisest rikkam suurte ja rõõmutekitavate sündmuste poolest. Kiire tempoga areneb edasi meie tööstus, üha suuremaid saavutusi võime märkida põllumajanduses, kasvab Nõukogude rahvaste kultuur ja nende materiaalne heaolu.

Jätkates visa võitlust rahu eest leiab Nõukogude Liit üha rohkem tunnustamist maana, kes seisab rahu ja progressi eesotsas. Eriti veenvad on esimese sotsialismimaa saavutused teaduse ja tehnika valdkonnas. Meie kosmonautide lennud maailmaruumi näitasid veel kord kogu maailmale, et nõukogude teadus sammub kindlalt edasi, jättes kaugele maha ka kõige enam arenenud kapitalistlikud maad.

Käesoleva aasta suurimaks sündmuseks on Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongress. Hiljuti üldrahvalikuks arutluseks avaldatud partei uue programmi projekt on meie ajastu silmapaistvamaid dokumente. Ta teeb kokkuvõtte inimühiskonna ajaloolisest arengust, üldistab teoreetiliselt sotsialismi grandioosset ehitust Nõukogude Liidus, juhatab kätte konkreetsed teed kommunismi edasiseks ehitamiseks meie maal.

Sellises erutavas ja innustavas olukorras alustab meie ülikool uut õppeaastat. Ülikooli kollektiiv annab oma panuse kommunismi ehitamise üldrahvalikku üritusse. Kevadel me andsime vabariigile 576 noort spetsialisti. Ülikooli teadlased rikastasid nõukogude teadust paljude uute teostega. Meie üliõpilased ei tegele ainult õppimisega, vaid aitavad oma tubli tööga vabariigi suurehitustel ja kolhoosipõldudel praktiliselt kaasa kommunismi ehitamisele.

Eeloleval õppeaastal laieneb ülikooli töö veelgi. Vastuvõtt esimesele kursusele tõusis käesoleval sügisel rekordilisele tasemele: statsionaarselt asub esimesel kursusel õppima 630 uut üliõpilast, mittestatsionaarselt 481 üliõpilast, aspirantuuri võeti vastu 58 uut aspiranti. Luuakse uued laboratooriumid keemiaosakonnas ja Arstiteaduskonnas. Lõpetamisel on veel ühe uue ühiselamu ehitamine, samuti Kääriku spordibaasi uus hoone.

Meie peamiseks ülesandeks on igati parandada noorte eriteadlaste — kommunismiehitajate ettevalmistamist ülikoolis. Eriti tähtis on tugevdada meie üliõpilaste poliitilist teadlikkust selleks, et Tartu Riikliku Ülikooli kasvandiku näol vabariik saaks mitte ainult kvalifitseeritud eriteadlase, vaid ka eesrindliku kodaniku, aktiivse ühiskonnategelase, kes on suuteline masside etteotsa astuma nende võitluses meie ühiskonna eest.

Pole kahtlust, et meie kollektiiv uuel õppeaastal tuleb toime oma vastutusrikaste ülesannetega.

ÕNNITLUSI

Soovime edu kõigile üliõpilastele
algaval õppeaastal.

Jahi «Rahu» mäeskind

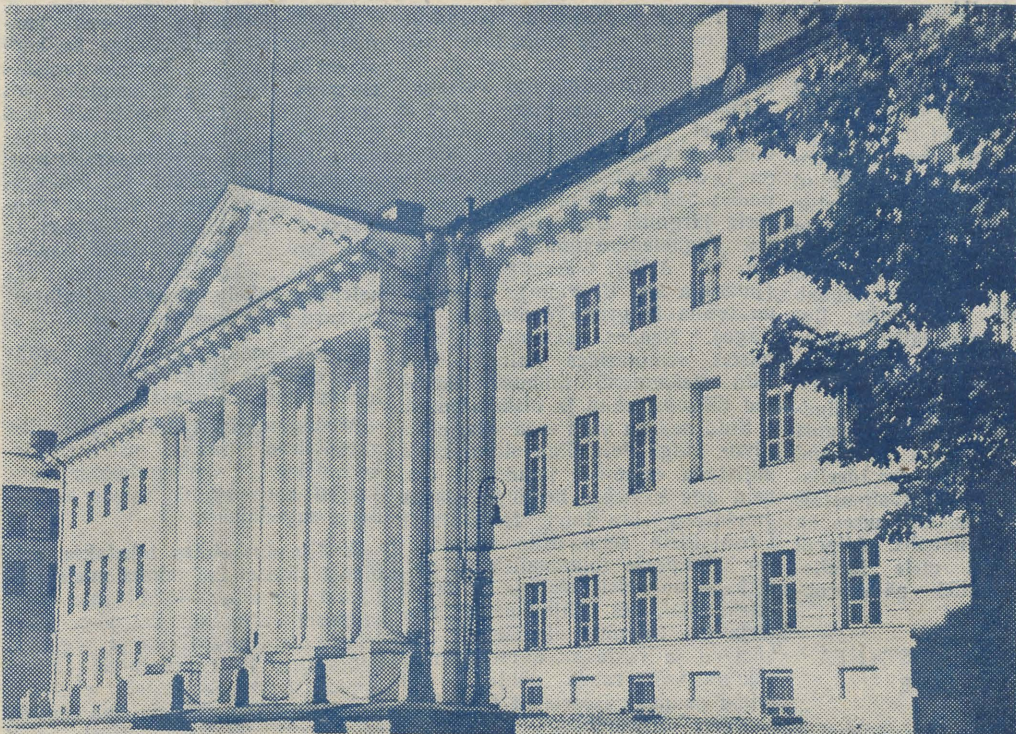
Õnnitleme uue õppeaasta alguse
puhul.

Kaug-Ida teise ekspeditsiooni
Eesti noorte teadlaste teine
grupp

Homme kolhoosi

Meie üliõpilased sõidavad
2. septembri hommikul kolhoosi-
desse. Kes siis kuhu sõidab?
Tartu rajooni läheb 200 Arstitea-
duskonna üliõpilast. 300 tulevast
arsti sõidavad Elva rajooni ja
150 Jõgeva rajooni.

Matemaatika-Loodusteadus-
konna 400 üliõpilast asuvad töö-
le Põlva rajoonis. Valga rajoon
on määratud seekord Ajaloo-
Keeleteaduskonnale. Lisaks
220-le filoloogile ja ajaloolasele
sõidab Valga rajooni ka 30
matemaatikut-füüsikut. Võru ra-
jooni sõidavad Oigusteaduskon-
na ja Majandusteaduskonna noo-
red.

T
E
R
E

T
U
L
E
M
A
S
T!

Uuele üliõpilasele

Teid tervitavad algava uue õppe-
aasta puhul ning õnnitlevad üliõpi-
laste hulka jõudmise puhul teie
kaasvõitlejad teiselt kursuselt. Loo-
dame, et teil õnnestub meie poolt
juba käidud teelõike veelgi paremini
läbida. Eristust vastupidavust, pü-
sivust ja kannatlikkust soovime
neile noortele üliõpilastele, kellel
tuleb oma käega hakata kaasa aita-
ma Tartu palge veelgi kaunimaks
muutmisele. Kui teil tekivad teie
esimesel ülikooliaastal minisuguse-
sed arusaamatuseid või raskused,
siis ärge häbenege pöördumast abi
saamiseks vanemate kolleegide
poole. Mõelge alati sellele, et mida
suutsid teised, peame ka meie suut-
ma. Soovime teil sukelduda üli-
õpilaseliku juba esimestest päeva-
dest peale. Teame, et ka teid, nagu
kõiki tudengeid, hakkab kummita-
ma ajapuudus. Ärge heitke meelt!
Oppige aega hindamal. Kasutage
ratsionaalselt iga minutit ning te
näete, et teil jääb aega üle isegi
sõbrannaga või sõbraga jutupuhu-
miseks. Ülikoolis töötab palju vä-
ga mitmesuguseid ringe. Otsige
üles nende ringide liikmed ning
lööge kaasa kõikjal, kus kaasa
lööa annab. Seda, et mina olen
esimese ja minu tantsupartner rah-
vakunstiansambli on kolmanda või
neljanda kursuse üliõpilane, ei ta-
su häbeneeda. Oleme ju kõik alus-
tanud A-st ja B-st peale. Teaduse
templisse ei vii lai tee. Püsivust ja
sihikindlust kroonib kindlasti edu.

M. TULVA,
II kursuse eesti filoloog

Soovime Eesti Põllumajanduse Akadeemia kollektiivile tema kümnnendal juubelipäeval palju õnne ja edu töös!

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv

Loova inimõtte tippsaavutus

Paljude põlvkondade parimad
esindajad unistasid inimkonna hel-
gest tulevikust. Kuid mineviku
suurte humanistide üllad püüdlu-
sed hakkasid täituma alles siis,
kui tekkis teadusliku kommunismi
õpetus, mis kuulutas kogu maailma
rõhututele mitte ainult tõe mine-
viku ja oleviku kohta, vaid andis
neile ühtlasi imeväärse jõu näha
ette tulevikku. See sai otsustava
tähtsusega teguriks ühiskonna
arengus.

NLKP kangelasliku võitluse aja-
lugu rahu, töö, vabaduse, võrdsuse
ja õnne eest rahvastele on teadus-
liku ettenägelikkuse ülimaks ees-
kujuks.

Käesoleva sajandi künnisel kuu-
lutas partei oma esimeses program-
mis meie isade põlvkonnale, et ta
vabaneb peatselt isevalitsuse ja
kapitalismi ikkest ning võtab oma
saatuse omaenda kätte.

Kodusõja tormilistel päevadel,
kui noor Nõukogude vabariik elas
läbi ennekuulmatuid raskusi ja
katsumisi, lõi tagasi hambuni rel-
vastatud vaenlaste ägedaid rünnakuid,
üldise laose ja nälja olukor-
ras puhastas teed loovaks ülesehi-
tustööks, kuulutas partei rahvale

oma teises programmis, et ta hakkab
elama sotsialistlikus ühiskonnas.

Oma kolmandas programmis
kuulutas partei pidulikult, et nõu-
kogude inimeste praegusele põlv-
konnale saab osaks elada kommu-
nismi ajal.

Partei programmi projekti tea-
duslik ettenägelikkus tugineb kogu
inimühiskonna senistele kogemus-
tele, Nõukogude rahva poolesaja
aasta pikkusel võitluse, ennekuul-
matute kannatuste, vägilastegude,
töö ja võitluse kogemustele. Pro-
grammi projekti võib õigusega pi-
dada loova inimõtte tippsaavutu-
seks, marksismi-leninismi ülemlau-
laks. Siin on kõik ülima täpsusega
arvestatud ja kaalutud. Ta lausa
pulbitseb energiast ja valgusest,
häämmastab oma vankumatu inim-
armastusega.

Oppides tundma programmi
projekti, süveneb meis veelgi enam
veendumus, et nii nagu pole mõel-
dav elu maakeral ilma päikese val-
guse ja soojuseta, niisamuti pole
mõeldav ega võimalik inimkonna
edasine tõeline progress ilma mark-
sismi-leninismi õpetuse, ilma kom-
munistliku partei organiseeriva ja
ümberkujundava osata. Programmi
projekt näitab kätte kõigi nõuko-
gude inimeste — vanade ja noorte,
tööliste, kolhoosnikute, inseneride,
agronoomide, teadlaste, üliõpilaste
jne. — ülesanded. Eriti erutab ta
õppivat noorsugu, kelle ees avane-
vad kõige üllamad perspektiivid.

Kuid programmi projekt avab
õppiva noorsoo ees mitte ainult
üllad perspektiivid, vaid asetab
tema õlule ka suured ülesanded:
võtta vahetult osa kommunismi
materiaalse tehnilise baasi loo-
misest ning aidata parteil kasva-
tada kommunistliku ühiskonna ini-
mesi. On ütlematagi selge, et see,
kellele kuulub tulevik, peab selle
eest ka hoolt kandma. Meenutagem
siinjuures Majakovskit, kes kirju-
tas:

Ei tulevik saabu
ise,

ta tuleku eest
kanna hoolt.

Olen sügavalt veendunud, et
Tartu Riikliku Ülikooli tubli kollektiiv
omandab sügavalt ja loovalt
partei XXII kongressi ajaloolised
dokumendid ning annab oma jõu-
kohase panuse nende täitmiseks.
Selleks soovin kõigile algaval õppe-
aastal vankumatut tahet ja suurt
edu.

JOH. JAKOBSON,
NLKP ajaloo kateedri
juhataja

Raigastvere järv.

J. REMMELI foto

Uutele saavutustele ideelis- poliitilises kasvatustöös

Meie Kommunistlik Partei ja ta leninlik keskkomitee on alati omistanud suurt tähelepanu parteiorganisatsioonide tööle intelligentsiga — intelligentsi aktiveerimisele meie maa ja elanikkonna ees seisvate üldrahvalike ülesannete lahendamisel.

Käesoleva aasta juunis toimunud EKP Keskkomitee VII pleenum arutas täie parteilise printsiipaalsusega meie vabariigi parteiorganisatsiooni tööd intelligentsiga. Vastuvõetud otsuse näol on olemas konkreetne parteiline programm selle tööõigu ostsustavaks parandamiseks. Et Tartu Riiklik Ülikool kõrgema haridusega kaadri sekkojana annab igal aastal meie vabariigile ligi pooltuhat noort spetsialisti, kelle tööst omakorda on olnud palju meie vabariigi rajoonide ja linnade ühiskondlik-poliitilise elu edasiviimiseks, siis pole juhuslik, et suurt tähelepanu pöörati nii pleenumi otsuses kui ka sõnavõttes ideelis-poliitilise kasvatustöö küsimustele kõrgemates koolides, sealjuures ka Tartu Riiklikus Ülikoolis. Allpool peatume mõningail meie ideelis-poliitilise kasvatustöö päevaprobleemidel.

IGAST ÜLIÖPILASEST HEA ERITEADLANE

Kuna kogu meie õppe- ja kasvatustöö peamiseks näitajaks on Tartu Riikliku Ülikooli lõpetanute töö oma erialal, nende osavõtt meie vabariigi linnade ja rajoonide ühiskondlik-poliitilisest elust, siis lubatagi lühidalt peatuda mõningail muljell, mis sai Tartu Riikliku Ülikooli brigaad, kes külastas meie lõpetajaid ja tutvus nende tööga Kingissepa, Rakvere ja Tartu rajoonis. Meie lõpetajate erialased teadmised olid enamikul laimatud, aine õpetamise meetoodika oli ka juba omandatud, kuid millest tuli puudus — need on ühiskondliku töö kogemused — täpsemini — vajaka oli ideelis-poliitilisest karastatusest. Loomulikku ideoloogilist arengut ja ühiskondlikku aktiivsust võis märgata just nende noorte juures, kes üliõpilaspäevil olid komsomoli- ja ühiskondliku töö aktivistid. Neist olid saanud tublid partei liikmed — Saaremaal Ilmar Kivi (kehakultuuriosakond), Salme Sepp-Varkel (ajaloo-osakonna lõpetaja), Erkki Kärner (lõpetanud vene filoloogia) jt. Kuid kui vaadata, millist praaki kooli õppe- ja kasvatustöös toodab meie endi lõpetajate passiiv (Orissaare Keskkoolis geograafiaosakonna lõpetanud Laine Kaho, Kingissepas kehakultuuriosakonna lõpetanud Toomas Tuuling jt.), siis tekib kindel veendumus — me ei tohi, meil ei ole õigust üksikõikset ja väiksemagi sallivusega suhtuda neisse tänastesse üliõpilastesse, kes ei omanda ülikoolis õiget ellusuhtumist, ühiskondlik-poliitilist orientatsiooni, vaid meil tuleb võidelda iga lõpetaja kujunemise eest tõeliseks aktiivseks nõukogude spetsialistiks. Sellist aktiivset võitlust iga noore kujunemise eest meil ei ole. Kingissepa rajoonikomitee sekretäri sm. Holmi sõnad: «Andke meie poliitiliselt küpsemal inimesele — on omamoodi poliitiline hinnang meie lõpetanute tööle, millest meil tuleb kahtlemata teha järelmaks.

Noorte spetsialistide ettevalmistuses tuleb saavutada murrang kommunistlikult ellu ja töösse suhtumise suunas, millest oli nii palju juttu ülikooli viimase komsomolikonverentsil. Parteiorganisatsioonid peavad abistama ja suunama komsomoliorganisatsiooni selle murrangu teostamisel. Arakulunud loosungid ja üleskutsed «Iga üliõpilasele ühiskondlik spetsialist» ning muud peavad asenduma igapäevase tööga selles suunas.

ET IGAUKS ÖPIKS!

Heidame põgusa pilgu meie poliitkasvatustöö nn. traditsioonilistele vormidele ja nende sisule ja vaata, kas siin on ära kasutatud kõiki vorme maksimaalsete tulemuste saavutamiseks. Peab ütelda, et positiivseks tuleb pidada eelkõige seda, et meil on välja kujunenud kindel süsteem poliitkasvatustööks — filosoofilised seminarid, õppejõududele, poliit-vestlused kursustel, jooksva poliit-

A. METSA, parteibüroo sekretär

* * *

tika ringid teenistujale, lektori-
mid. Enamik meie kollektiivi liik-
meist on haaratud kas ühe või tei-
se poliitkasvatustöö vormiga.

Filosoofilisi seminare töötas
eelmisel õppeaastal 14 (Majaan-
dusteaduskonna seminar ei tööta-
nud). Seminaridesse kuulus kokku
umbes 380 õppejõudu. Esile võib
tõsta järgmisi filosoofilisi semina-
re: Õigusteaduskonnas (juhataja
sm. J. Mäli), keemiaosakonnas
(juhataja sm. U. Palm), Arstitea-
duskonna II grupp (juhataja sm.
Rägo). Nendes, samuti ka reas
teistes seminarides esitati rida
häid ettekandeid, toimusid aktiiv-
sed töökoosolekud ja diskussioonid.

Kuid see on vaid asja üks, posi-
tiivne külg. Pole õige silma kinni
pigistada esinevate puuduste ees,
neid aga esineb. Eelkõige tahaks
puudusena ära tuua formaalsust
filosoofiliste seminaride läbiviimi-
sel. Tihti peale toimuvad nad nii,
et kasu on neist eelkõige ja ainult
ettekandjal, kes põhjalikumalt ma-
terjaliga tutvub, ülejäänud aga
küsisvad ja vastavad ainult kuuldu
ehk nn. vana rasva põhjal — ei
toimu peamist, iseseisvat tööd filo-
soofilise kirjandusega. Pole siis
ime, et sellisel seminaril ei teki
sügavaid vaidlusi, vaieldakse aga
mõne kõrvalise küsimuse üle.
Kahtlemata ei ole märgata sellis-
test seminaridest osavõtjate juures
ka mingit erilist ideoloogilist kas-
vu ja ainukene kasu on selles, et
saame tööplaani teha «linnukese»,
et üritus on toimunud. Kahtlemata
langeb vastutus seminari juhata-
jale, kes pole küllaldaselt or-
ganiseerinud seminari ettevalmis-
tust.

Üks on aga kindel — filosoofi-
liste seminaride töö parteiline juu-
timine ei saa seisneda ainult aru-
annete ja tööplaanide kogumises,
vaid paremate seminaride töökoge-
muste üldistamises ja töötlemises
te ära kasutamises poliitkasvatustöös.
Parteiorganisatsioonid
peavad tõsiselt kaaluma, kuidas
korraldada seminaride töö sel aas-
tal, mil filosoofiliste seminaride
ja meie parteiharidusvõrgu pea-
tähelepanu on pööratud NLKP
XXII kongressi programmiliste
materjalide igakülgele tundma-
õppimisele. Siiani ei saa pidada
küllaldaseks ka filosoofiakateedri
osa seminaride töö abistamisel.

ET OLEKS KASULIK JA HUVITAV

Käesoleva aasta kevadel arutas
TRÜ parteibüroo koos ülikooli
komsomolibürooga poliitvestluste
taset kursustel ja konstateeris sel-
les töös peamise puudusena for-
maalset suhtumist asjasse. Vastu-
võetud otsuses kohustati teadus-
kondade parteiorganisatsiooni ot-
sustavalt parandama üliõpilaste
hulgas teostatavat poliitkasvatustö-
töö juhtimist komsomoliorganisat-
siooni kaudu.

Poliitinformatsioonide korralda-
misel on meil terve rida positiivseid
kogemusi Arstiteaduskonna II kur-
susel, matemaatikaosakonna aspi-
rant Reimandi juhendamisel oleval
kursusel, võõrkeelte osakonna en-
disel II kursusel ja mujal. On ra-
kendatud uusi huvitavaid vorme
poliitinformatsioonide läbiviimisel
— poliitkonkursid, diskussioonid,
on organiseeritud näitlike materja-
lide valmistamist. Pole kahtlust, et
hästi läbimõeldud poliitvestluse-
st on palju kasu. Peale üldise
poliitilise silmaringi avardamise
annavad nad üliõpilastele kogemu-
si poliitringide töö juhtimiseks pä-
rast ülikooli lõpetamist.

Kuid paljudel kursustel paiguta-
takse poliitinformatsioonide alla
kogu kursuse kultuuritöö — teatri,
kino ühiskülastused jne. jne. See
on väärt. Poliitinformatsioonid pea-
vad jääma meil just üliõpilaste po-
liitilise kasvatus vahendiks, kus
vaideldakse ja saadakse vastuseid
eeskätt ühiskondlik-poliitilistele kü-
simustele.

Peamiseks ülesandeks on, et
komsomol võtaks initsiatiivi nende
läbiviimisel enda kätte ja viiks
poliitinformatsioonid läbi kõrgel
ideelis-poliitilisel tasemel. Teiseks,
et parteiorganisatsioon teostaks
ühelt poolt kontrolli nende läbi-

viimise üle, teiselt poolt üldis-
taks ja tutvustaks paremate rüh-
made kogemusi ja poliitinforma-
tsioonide korraldamise meetodilist
külg.

Poliitkasvatustöö eest kur-
sustel vastutavad eelkõige ka kur-
sehooldajad. Parteiorganisat-
sioonide esmaseks ülesandeks on
igati tõsta kursusehooldajate osa
üliõpilaste ideelis-poliitilises kas-
vatustöös, kuulata regulaarselt ne-
de aruandeid bürool või üldkoos-
olekuil, korraldada nende regula-
arseid nõupidamisi, kritiseerida
töös esinevaid konkreetseid puudu-
si, juhtida kursusehooldajate tä-
helepanu sellele, et nad vastutavad
kursuse poliitilise palge eest.

Kursusehooldajaks tuleks mää-
rata eelkõige need õppejõud, kes
loevad antud kursusel.

Möödunud õppeaastal korraldas
parteibüroo kaks instrueerimis-
koosolekut kursusehooldajatele.
Taolisi koosolekuid tuleks korral-
dada sagedamini.

Arstiteaduskonnas tahetakse eel-
oleval sügisel üle minna uuele šef-
lustöö vormile — määrata igal
kursusel šefiks üks kateeder. Sel-
lel on omad positiivsed ja negatiiv-
sed küljed. Tuleks lähemalt tundma
õppida EPA kogemusi sellelaad-
ses šeflustöös. Üks on aga kindel:
rektoraadil ja dekanatidel tuleb
kasvatustöö alal rohkem nõuda
kateedritelt, kuulata Opetatud Nõu-
kogudes sagedamini nende aruan-
deid kasvatustööst, tutvustada üks-
ikute kateedrite kogemusi kasva-
tustöö alal ka teistele. Kateedri-
juhatajad omakorda peavad jälgi-
ma, et kasvatustööga tegeleks mitte
kindel väljakujunenud ring õppe-
jõude, vaid iga õppejõud.

ÜHISKONNATEADUS JA MAA- ILMAVAADE

Tähtsat kohta üliõpilaste maa-
ilmavaate kujunemisel omab ühis-
konnateaduste õpetamine. Paljud
meie endised üliõpilased meenuta-
vad tänuga õppejõudude Johannes
Kalitsa, Mihhail Makarovi, Mihhail
Bronštein, Arno Kõörna jt. osa
nendele maailmavaatelistele küsi-
muste selgitamisel.

Ühiskonnateaduste omandamisel
esineb aga terve rida puudusi,
mille kõrvaldamine on olnud meie
ühiskondlikest organisatsioonidest,
dekanatidest, aga ka kateedritest.

Paljudel kursustel esineb kerge-
käälist loengute ja seminaride ära-
jätmist teisejärgulise tähtsusega
põhjustel (näiteks kehakultuuriosa-
konnas). Dekanaadid ja ka osa ka-
teedreid ei ole küllalt resolutsed
distsipliini rikkujate suhtes (Arsti-
teaduskond).

Pole siis imestada, kui puudulike
teadmisi eksameil hinnatakse
vastava hindega.

Teiselt poolt aga kateedritel ei
ole eksamil ülesandeks mitte ainult
konstateerida objektiivset reaalsust
— kas õppeaine on omandatud
või ei, vaid tuleb võidelda sel-
le eest, et õppeaasta vältel iga üli-
õpilane omandaks loovalt antud
õppeaine. Selleks kasutada indivi-
duaal- ja grupikonsultatsioone,
vestlusi jne. jne. On vaja tihedat
sidet ühiskonnateaduste ka-
teedrite õppejõudude ja teaduskon-
dade vahel.

Komsomoliorganisatsiooni üheks
tähtsamaks ülesandeks on organi-
seerida osavõttu ja loomingulist
suhtumist ühiskonnateadustesse
omandamisse. Komsomoli- ja par-
teioorganisatsioonid peavad aga
õigeaegselt reageerima esinevatele
puudustele, mitte laskma neil kas-
vada suureks.

KULTUURITÖÖ POLE KULTUURITSEMINE

Meil esineb tõsiselt puudusi
massilises kultuuritöö korraldamis-
el. Nii näiteks ei toimunud möö-
dunud aastal üliõpilasklubis ühtki
temaatilist puhkeõhtut, ühtki ter-
viklikult rahvaste sõpruse õhtut.
Repertuaaris ei ole küllaldaselt
meie vennasrahvaste loomingut.
Klubi pole küllaldaselt tegelnud
repertuaari suunamisega.

Halvem on olukord teaduskonda-
des. Tundub, et paljud teaduskon-
dade parteiorganisatsioonid tutv-
v-

(Järg 4. lk.)

Suur hoolitsus inimese eest

Inimese täieliku arenemisvõime,
töövõime ja õnnelikkuse kõige
põhilisemaks eelduseks on ta hea
tervis. Sotsialistlikus riigis tagab
sotsiaal-majanduslike ja meditsii-
niliste abinõude süsteem kogu
elanikkonna meditsiinilise abi ja
tervise kaitse. Nõukogude Liidu
Kommunistliku Partei program-
mis on inimeste tervishoiu paran-
damisele pööratud erakordselt
suurt tähelepanu: tööpäeva lühen-
damine, korralise puhkuse piken-
damine, töötütingimuste paran-
damine, järkjärguline õõvahetuste
likvideerimine ettevõtetes, kogu
elanikkonna võtmine dispanserite
valve alla, nakkushaiguste vastase
võitluse tugevdamine, arstiabi
kvaliteedi tõstmine jne. Peale prae-
guse tasuta arstiabi hakkavad
haiged tasuta kasutama ka sana-
tooriume ja saavad tasuta ravi-
meid. Sellise plaani ellurakenda-
misel väheneb tunduvalt haigestu-
mus ja elanikel säilib kauemini
hea tervis.

Erilist tähelepanu pööratakse
laste tervise kaitsele ja kõikidele
lastele optimaalsete kasvamise ja
vaimsete võimete arenemise tingi-
muste kindlustamisele. Rahulda-
takse täielikult ja tasuta kõigi
vajadus lastesõime, -aedade,
pioneerilaagrite, internaatkoolide
jne. järele. Koolides hakatakse
andma lastele tasuta sooje einet,
hakatakse lapsi tasuta varustama
kooli vormiriietuse ja õppevahendi-
tega. «Tagada igale lapsele õnnel-
lik lapsepõlv — see on üks kom-
munistliku ühiskonna ehitamise
tähtsaid ja õilsaid ülesandeid.»
õeldakse NLKP programmis.

Seega näeme, et Nõukogude
Liidu rakendatakse lähematel
aastakümnetel ulatuslikult ellu
kommunistliku printsiipi nii elan-
nike tervise kaitsele kui ka laste
kasvatamisel — vajaduste järgi
jaotamise printsiipi. Tervis on ju
samavõrd tähtis igale elaniku-
le, head kasvatingimused sama-
võrd tähtsad igale lapsele.

Dots. L. KERES

20000 km sõprusteedel

17. juulil asus autol Tartust Leningradi poole teele ülikooli
Spordiklubi jaht «Rahu» ja tema meeskond, kuhu kuulusid
Arstiteaduskonna üliõpilased Andres Rumm ja Harry Tamm,
Õigusteaduskonna üliõpilane Mart Uuli ning tüürimehena Tartu
Nahakombinaadi töötaja Paul Rasta. Leningradist algas siis
veesõit, mis läbis järvi ja jõgesid ligi 20 000 km pikkusel vee-
teel.

Reid pühendatakse NLKP XXII kongressile. Kohtumised
Võõra, Tšerepovetsi, Rõbinski, Jaroslavi, Gorki, Saraatovi,
Taganrogi, Dnepropetrovski ja Vitebski linna noortega, Kaa-
sani, Kiievi ja Riia üliõpilastega, Ulanovskis V. I. Lenini
eluga seotud kohtade külastamine, tutvumine meie maa töös-
tuse ja põllumajandusega — see pole kaugelgi täielik loetelu.

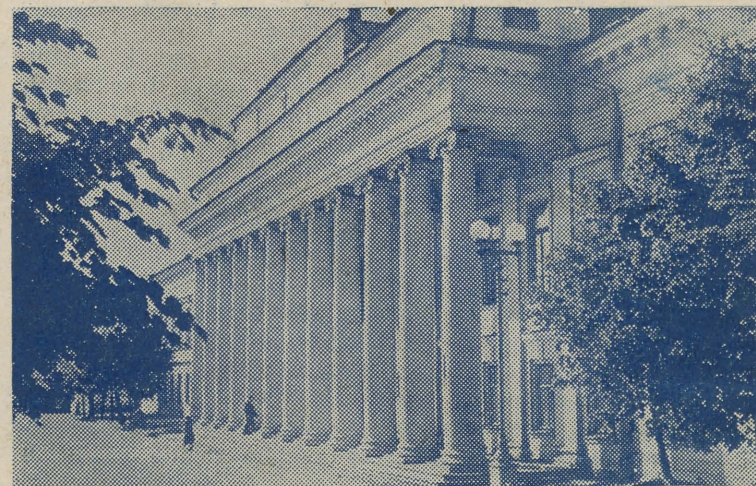
Tutvutakse internatsionaalse ja rahvaste sõpruse kasvatustö-
ga NSV Liidu mitmesugustes paikkondades. Kavas on Ole-
maailmse Noorsoo Foorumi tähistamine, materjalide kogumine
TRÜ rahvaste sõpruse klubile.

Nappidest teadetest, mis meieni on jõudnud, saime teada, et
vastuvõtt oli kõikjal hea ja kodune. Alljärgnevalt avaldame
jahilt saabunud read.

* * *

Iõudsiime Kaasani. Kõik korras. Meeskond terve, tuju hea.
Tööplaani oleme kinni pidanud. Vastuvõtt kõikjal südamlük.

Jahi «Rahu» meeskond

Ülikool Kaasani, kuhu jaht jõudis 9. augustil.

TRÜ naiskoor laulis Moskvas

7.—18. augustini
viibis TRÜ 80-liikme-
line naiskoor Richard
Ritsingu juhtimisel
kontserdimatkal Mosk-
vas. Kümne päeva
jooksul esinesime
Moskva väga erineva-
tes paikades ja and-
sime kokku 8 kont-
serti.

Kõigepealt kõlas
meie laul Lihhatšovi-
n' melise autotehase
pioneerilaagris. Sel-
lele järgnesid esine-
mised Izmajlovi kul-
tuuri- ja puhkepargis,
Gorki-nimelises kul-
tuuri ja puhkepargis,
Ermitaazi aia süm-
foniastraadil, rahva-
majanduse saavutuste
näitusel (Eesti pavil-
jonis ja peapaviljoni
estradiil) ja televi-
sioonistuudios.

Kõik kontserdid
mööduis edukalt, koo-
rile ja dirigendile aval-
dati tänu aplausi ja
lilledemerega, milles-
se koor iga kontserdi
lõpul lausa uppus.
Kontserdimatkal olid
kaastegevad RT
«Vanemuise» ooperi-
solist Jüri Pärj ja
Illart Orav. Mõlemad
solistid võitsid mosk-
valaste südamed just
Kolmanovski lauluga
«Armastan sind, el»,
mida esitati koos koo-
riga. Viimatinimetat-
tud laulu pühendas
koor mõlema kosmo-
naudi J. Gagarini ja
G. Titovi auks.

Kõige pingerikka-
maks kujunes kont-
sert televisioonistu-
dios, kus andsime
pooltunnilise kava.

Täispinge all esitasi-
me 10 laulu, nende
hulgas sellised nõud-
likud palad, nagu
Saint-Saënsi «Luik»,
tütarlaste koor Boro-
dini ooperist «Vürst
Igor» jt.

Koorile avaldati tun-
nustust ja kiitust kü-
lalisraamatus, rahva-
majanduse saavutuste
näitusel autasustati
koori ja dirigenti aga
aukirjadega. Moskva
nõudliku publiku kiit-
tev hinnang on koorile
edaspidiseks innus-
tuseks.

Koor alustab taas
tööd septembris, kus-
juures ootame uusi
laulusõpru meie pe-
resse.

E. PUTTSEPP,
naiskoori esinaine

Meie põlvkond hakkab elama kommunismi ajal

Inimesed on alati unistanud õnnest. Kuid mõõdusid mitmed aastatuhandet enne kui marksism, muutudes rõhutatud töörahva ideeliseks relvaks, näitas teaduslikult tee tõelise õnne, külluse, vabaduse ja võrdsuse riiki — kommunismi.

Meile, nõukogude inimestele, on kommunism muutunud unistusest reaalsuseks. NLKP programmi projektis kuulutatakse pidulikult: *nõukogude inimeste praegusele põlvkonnale saab osaks elada kommunismi ajal!* Meie põlvkond läheb maailma ajalukku kuulsusrikkana. Mõõduvad aastasadad. Kustuvad mälestused sõdadest, ekspluateerimisest, sotsiaalsest ebavõrdsusest. Kuid kommunistliku ühiskonna inimesed peavad meesle meie eepohhi, mil rajati kommunismi alused, ja meie põlvkonda, kes kandes oma õlgadel raskusi ja neid kangelaslikult ületades ehitab uut õnnelikkust elu.

Kommunism ei teki iseenesest. Ta on miljonite inimeste loova töö tulemus. Üleminek sotsialismilt kommunismile eeldab kommunismi

materiaalse tehnilise baasi rajamist. NLKP programmi projekt, määrates kommunismi ehitamise ülesandeid, loeb partei ja nõukogude rahva majanduslikuks peaaesandeks luua kahe aastakümnega kommunismi materiaalne tehniline baas. Lugesid programmi projektis neid konkreetseid majanduslikke ülesandeid, mis on kavandatud majandusliku peaaesandeks täitmiseks, paistab eeskätt silma nende ülesannete grandioossus ja samal ajal reaalsus ning teaduslik põhjendatus. Sotsialistliku majandussüsteemi suur eelis seisneb selles, et tema arenemist kommunismi suunas on võimalik teaduslikult planeerida. Nõukogude majandusteadlased, tunnetanud sotsialismi objektiivset majandusseaduste toimet, on õppinud koostama reaalseid rahvamajanduse arendamise perspektiivplane. Seniste viisaastakuplaanide täitmine ja ületamine on veenev argument öeldu tõestuseks. Kommunismi materiaalse tehnilise baasi loomise 20 aasta plaan ületab mõtte avaruselt ja grandioossusest kõik seniolnud plaanid. Aastail 1961—1970 jõuab. Nõukogude Liit ette toodangu valmistamises iga elaniku kohta kõige võimsamast ja rikkamast kapitalismimaast — Ameerika Ühendriikidest. Sellega kahe maailmasüsteemi vahelises majanduslikus võistluses demonstreerib sotsialism kogu maailma rahvastele oma täielikku üleolekut vanast, oma aja ärakelanud kapitalismist. Teisel aastakümnel (1971—1980) luuakse kommunismi materiaalne tehniline baas, kogu elanikkonnale garanteeritakse aineliste ja kultuuriliste hüvede küllus; nõukogude ühiskond jõuab päris ligi vajaduste järgi jaotamise printsiibi elluviimisele. Sellega on NSV Liidus põhiliselt üles ehitatud kommunistlik ühiskond.

Tundma õppides meie partei programmi meenuvad sellega seoses mitmete Ameerika majandusteadlaste viimasel ajal ilmunud tööd, nagu B. Browne ja M. J. Han-

seni «Production Trends in the United States Through 1975», grupi majandusteadlaste poolt väljaantud «The American Economy in 1970» jt., milles kodanlikud majandusteadlased teevad abitud katseid kindlaks määrata USA majanduse arendamise perspektiivseks ajaks. Kuid kapitalistlik majandus ei allu planeerimisele. Nende plaanide autorid ei võta arvesse, et hääbumisele määratud kapitalistlikku tootmist katkestavad perioodiliselt kriisid, seisakud. Kapitalismi kantsis — Ameerika Ühendriikides — moodustab tööstustoodangu keskmine aastane juurdekasv kõigest 2,5% (võrdluseks — NSV Liidus 10—11%). Võrreldes siiski Ameerika majandusteadlaste utoopilisi optimaalseid arvestusi, näeme, et kui 1980. aastaks NSV Liidus toodetakse 2700—3000 miljardit kilovatt-tundi elektrienergiat, siis USA-s ainult 1400, terast vastavalt 250 ja 136 miljonit tonni. Siit näeme, et 1980. aastaks jätab NSV Liit kaugele maha selle kõrgeima taseme, mida on suuteline saavutama kapitalism.

Keegi meist ei kahtle selles, et partei programmi majanduslikud põhiülesanded täidetakse ja kommunism meie maal ehitatakse üles. Ja peab ütlema, et isegi kainelt arutlevad kodanlikud majandusteadlased on sunnitud tunnustama meie kommunismiehitamise plaanide reaalsust. Näiteks hiljuti väitis USA nimekamad majandusteadlasi R. Dann: «Tuginedes sellele, mida meie Nõukogude saavutustest, samuti otsustades statistiliste andmete järgi, need meist, kes on jälginud Nõukogude Liidu arenemist, on veendunud, et programmi projekt ei ole utopia. Tema eesmärgid on saavutatavad ettenähtud ajal.»

Partei programmi ülesannete täitmine nõuab meilt igaühelt pingelist tööd, tõeliselt kommunistlikku tööd. Suured ülesanded on täita majandusteadlastel, kes peavad kommunismi ülesehitamise majanduslike seaduspärasuste uurimise põhjal konkreetselt kaasa aitama rahvamajanduse ratsionaalsele arendamisele. Majandusteaduse osatähtsus üleminekul kommunismile järjest kasvab. Sellepärast ka meie ülikooli majandusteadlastel on vajalik tõsta teadusliku uurimistöö tase kommunismiehitamise ülesannete kõrgusele, samuti parandada tulevaste majandusteadlaste erialast ja poliitilist ettevalmistamist.

A. KÕORNA,
vanemõpetaja

Käärikul kive kaalumas.

OMA KÄTEGA

Vihmased suvekuud on möödas. Jälle täituvad meie vana ülikooli rõõmsaimelised auditoriumid üliõpilastest. Praegu aga käib veel vilgas töö kõikidel ehitusobjektidel, kus töötas või töötab enamik Tartu ülikooli üliõpilasi. Tsemenditehases «Punane Kunda», «Vane-muise» uues teatrihoones, TRÜ ühiselamus jt. — igaühes neist on tubli osa üliõpilaste kätetööst. Palju on räägitud neist «suursugustest» objektidest, võib-olla seekord pisut väiksemast.

Nimelt töötavad TRÜ võimla hoois juba teist kuud üliõpilased. Ehitatakse katlamaja, mis talvel peab looma võimla kasutajale hubased treeningutingimused.

Tööd alustati kohe pärast kevadist eksamissessiooni ja nüüd on 250 m³ suurune süvend valmis, kogu muld ära veetud ja osa saalungeistki tehtud. Töö polnud kerge. Kaevamisel tulid päevavalgele XIV sajandil siin asunud Pühavaimu kiriku vaestemaja müürid. Üliõpilaste seas polnud küll tulevase ajaloolasi, kuid otsustati siiski asjast teatada päris ajaloolastele. Oldi muidugi asjast huvitatud — uuriti, mõndeti, pildistati. Üliõpilaste abiga saadi huvitavaid arhitektuurilisi jäänuseid — telliseid, mis igal sajandil olid olnud isesuguste mõõdetega, mitmesuguse kujuga karniisikive, potikilde jm. Müüride täpne asukoht mõndeti ära ja nad pidid ruumi andma uutele, katlamaja müüridele. Tugevad olid nad veel ja rasked lõhkuda. Peale selle oli kogu pinna ehitada täis telliseprahti ja suuri maakive. Kogu töö tehti käsitsi labida ja kangi abiga. Tänapäeva tehnika ei pääsenud juurde, sest lähedal on vana linnamüür ja hoo-vi sissesõiduks ruumi vähe.

Nüüd on raskem osa tööst

seljataga. Vaatajale haigutab vastu 2,5 m sügavune süvend küljepikkusega 10×10 m. Põhjas on veel näha vanade müüride asukohta.

Esimeses vahetuses tulid tööle 9 üliõpilast, kuid ega üheksakesi saadud iga päev töötada. Sportlased pidid vahetevahel kaitsma meie kollektiivi spordia. Inimesi oli mittemet teaduskondadest ja mitmete huvialadega. Iga päev õpiti üksteist natuke rohkem tundma. Siin võis näha tulevast füüsikut, tõstesportlast Toivo Väärtnõu, tulevast arsti, II järgu laskurit Toomas Kokka, matemaatikut-kergejõustikukohtunikku Rein Kallasmaad, purjesportlast-füüsikut Laessonit, trompetist-filoloogit Tigast jt. Puhkeminutitel jutustati üksteisele oma eriala saladusi. Nii möödus kuu. Mõlemad kuud oma suvepuhkusest loovutasid brigadir Kallasmaa ja Toomas Kokk. Nad otsustasid tööle jääda augustiks. Tuli ka uut tööjõudu — füüsikut Mart Vinnal ja Ivar Sahku, kes olid esimeses vahetuses töötanud Sirgala põlevikivikarjääri ehitusel ning tulevane arst, laskesportlane Rahu Pungar. Töö läks lahti uue hooga.

Nagu esimeses vahetuses, nii elab ka nüüd osa üliõpilasi Vellaverre puhkekodus. Sealt tuuakse neid hommikul autoga tööle ja õhtul viiakse tagasi. Elamistingimused seal looduslikult kaunis kohas järve keskelt on väga head.

Nüüd, kui hakkab lõppema ka august, võtsid üliõpilased vastu otsuse jääda tööle kolmandaks kuuks, et teha «käsi valgeks» ka müüritöödel ja võib-olla asetada isegi kuseokstest pärg sarikatele, mis oleks väike üliõpilaspänu partei suure programmi täitmiseks.

T. KUTT

Töö ja puhkus käsikäes — seline oli Käärikul viibivate üliõpilaste suvi.

Pärast karastust järve vees.

E. SAKI fotod

Otse turbarappa

1. augusti õhtuks jõudis kohale järjekordne saadetis tudengeid. Meid võtsid vastu staabikapten Mati Üprus ja «rabade kuningas» Hans Saks.

Järgmisel hommikul viis meid buss otse kohvilauast turbarappa. Kohale jõudnud, jagunesime brigaadidesse ning pärast paaritunnist ametiõppimist tuli iseseisvalt tööle hakata. Töö polnudki nii lihtne. Juhtus isegi seda, et aunad enne valmimist kokku varisesid.

Õhtuks sai kõigile selgeks, milles seisneb «sookollide paradisi!» Valutavad rakud pihus, ümberringi aina turbad, kraavides janu kustutamiseks lääge rabavesi — see kõik aga ei kohutanud värskeid tudengeid. Järgmisel päeval mindi tööle hea tuju ja kindla lootusega, et ükski aunadest enne kokku ei varise, kui ise sealt tulema saad.

Ramsi — see on Viljandi rajooni üks linnatüüpi väikeasulaid. Viljandi rajoonis suvel töötanud üliõpilastele on see kohane koos läheduses asuva Siniallikaga hästi tuttav.

Järjekordne, augustikuu vahetus peatus täies koosseisus Ramsil. Suveperioodiks mahajäetud mehhanisaatorite ühiselamu muutus üliõpilastele uueks koduks.

Üliõpilased-maapärandajad andsid oma panuse ka Ramsi kultuuriellu. Keskmaks ürituseks sel ajal oli lõkkeõhtu «Päikesel mäel» 18. augustil.

Lõkkeõhtu algas võrkpallivõistlustega üliõpilaste ja kohaliku meeskonna vahel. Tasavärgses mängus võitis napilt üliõpilasmeeskond. Järgnevalt vestlesid tulevased majandusteadlased Heldur Otto, Leo Puudist, Silvi Lepik ja Aime Jürgens rohkearvuliselt lõkke ümber kogunenud inimestele Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmi projektist.

Järgnesid isetegevusnumbrid, kotisjooks, köievedu, seltskondlikud mängud, laulud ja tantsud.

Lõkkeõhtu meeldis Ramsi «pärismaaslastele» väga, seda kinnitab

kas või järgnev kirjutis sealsest välklehest «Pikne Rabas».

* * *

Juba kolmandat aastat muutub Ramsi elu juuli- ja augustikuul elurõõmsamaks ja askeldusrohke-maks, sest Tartust on saabunud järjekordselt siia tudengid. Üliõpilased muutuvad siin üheks kuuks kas «kraavihallideks» või «turbakullideks».

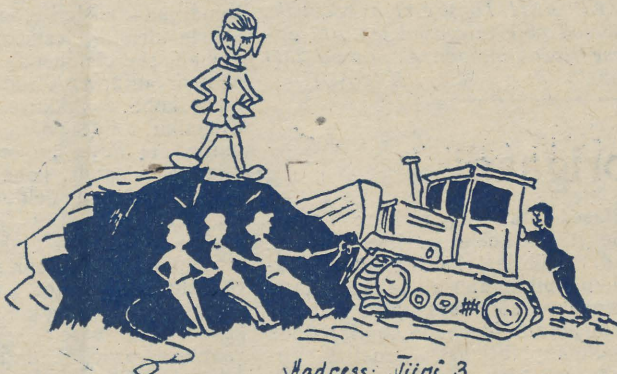
Et tulevastele kõrgema haridusega spetsialistidel jätkub energiat tublisti nii igapäevaste tööülesannete täitmiseks kui ka ühiskondlikuks tööks, seda võisid kohalikud Ramsi elanikud kogeda viimati üliõpilaste poolt korraldatud lõkkeõhtul. See kujunes sisukaks ja meeldejäävaks ürituseks kõigile Ramsi elanikele, sest siin tutvustasid üliõpilased lõkkeõhtust osa-võtjaid aktuaalsest päevaprobleemidega ning ei puudunud ka isetegevuslikud estraadipalad.

Palju nalja ja naeru oli aga mitmesuguste võistluste korraldamisel üliõpilaste ja Ramsi tsehhil võistkondade vahel. Oleme väga tänulikud sisuka õhtu eest ja soovime, et tulevastele spetsialistidel jätkub samapalju energiat ja indu ka õpin-guis.

Üks Ramsi «pärismaalasi»

„VÄLK“

V
Ä
L
K

Kas teate, et...

...ühiselamu ehitusel laotakse päevas seinu 6000—7000 kivi.

...üldse on laotud seinu umbes 2 milj. kivi.

...katusele võib maanduda väikene lennuk.

...katuse pindala on 1000 m², mis on võrdne kahe individuaalkrundi suurusega.

...katusel võiks vabalt päevitada kuni 700 inimest.

...ventilatsioonitorude ehitamiseks kulub 7 km keraamilisi torusid, millega saaks kuivendada umbes 7 ha maad.

...betooni ja segu läheb ühe kuu jooksul 100 autokoormat ja kui need autod paigutatakse ritta, moodustaksid nad umbes ühe kilomeetri pikkuse kolonni.

Kes hiljaks jääb, see ilma jääb ehk Velleverre on Tartust 20 km.

Meie paremad

Eriti on silma paistnud oma tubli tööga lülivanemad Ando Ots ja Mati Kilp, üliõpilased Mart Möls esimesest lülist, Georgi Anusov teisest lülist, Virve Meibaum ja Salme Jüreganson.

Tööd anti, buldooser lubati, kuid kohale toimetama peame vist nüüd!

(Materjalid on võetud TRÜ ühiselamu ehitajate häälekandjast «Välk».)

Untele saavutustele ideelis- poliitilises kasvatustöös

(Algus 2. lk.)

sid oma isetegevuslaste repertuaariga alles olümpiaadiõhtuil. Komsomolorganisatsiooni osa kultuuritöö ideoloogilisel suunamisel pole küllaldane.

Kui me varem vabandasime kultuuritöö puudusi klubiruumide puudumisega, siis nüüd tuleb meil tubli tööga igati väärida nende suurepäraste ruumide olemasolu.

Praegu peab üliõpilasklubi tegema kõik selleks, et NLKP XXII kongressi tähistada heade temaatiliste kontsertidega, agitbrigaadide loomisega. Tuleb analüüsida möödunud aastate vigu selleks, et neid enam ei korduks.

Ideoloogilise töö eeslinil kõrvuti parteiorganisatsiooniga seisab meie komсомolorganisatsioon, kes viimastel aastatel on näidanud end tubli kollektiivina. Asja saabusid meie üliõpilased tagasi suvistelt tööobjektidelt. Tänu meie tublidele komсомoliaktivistidele, suviste tööde organiseerijatele, võime uhkust tunda meie üliõpilaste tubli töö üle. Kõrvuti raske füüsilise tööga võtsid üliõpilased aktiivselt

osa ühiskondlik-poliitilisest tööst. Esineti vestluste ja ettekannetega, peamiselt räägiti NLKP XXII kongressist.

Eeloleval õppeaastal tuleb meie komсомolorganisatsioonis kogu töö allutada ühele eesmärgile — s. o. KOMMUNISTLIKU ÜHISKONNA INIMESE KUJUNDAMISELE.

Komsomolorganisatsioonis tuleb tõsta printsiipaalsust, teravust nii puuduste avastamisel kui ka hindamisel.

Käesolev aasta on erakordsete sündmuste aasta. Nõukogude teaduse suure saavutused kosmoses vallutamisel erutavad kogu maailma, nende üle on õigustatult uhke iga nõukogude kodanik. 17. oktoobril aga tuleb kokku NLKP XXII kongress, kus võetakse vastu kommunistliku ülesehituse programm. Need suured sündmused innustavad kõiki uuteks võitudeks ja saavutusteks igapäevases töös. Pole kahtlust, et ka meie Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv teeb kõik selleks, et vastu võtta NLKP XXII kongressi vääriliste saavutustega õppe- ja kasvatustöös.

Lubasime hakata lektoriteks

Ohel õhtupoolikul, kui me parajasti olime jõudnud einestada, kuulutas staabiüleml Mikk, et täna tuleb loeng. Heitsime nalja, et siin Audruski ei pääse loengutest. Keegi naljalt ei võtnud, aga hõikas isegi sekka: «Kas konspekteerimine on kohustuslik?» Kuid kui meie laagri liige K. Lepik hakkas selgitama, kas tagasihoidlikkus on saamatus, sekkusime kõik elavalt vestlusesse. Vestlused kultuursest käitumisest ja kommunistliku kasvatuse mitmetel teemadel arenesid veel järgnevatelgi õhtupoolikutel. Igaks püüdis nüüd viisakat käitumist näidata, kuid ikka jäime vahele. Kokkade silmis olime kõige ebaviisakamad poisid maailmas, sest ikka ei taibanud me õigel ajal puid raiuda ja kõiki kanda, samuti vett tuua.

Külakosti kulturse käitumise teemaliste vestluste näol viisime ka kohalikele elanikele.

Laupäevaõhtuse kookumise soovhoosinoortega avasime vestlusega kultursest käitumisest. Pärast seda paluti meie lektor veel aialdusbrigaadi esinema, kuhu olid tööle tulnud Pärnu kooliõpilased. Samas brigaadis vestles kommunistlikust moraalist ja religioosse moraali kahjulikkusest meie rühma hooldaja S. Lepik. Vestlus religioosse moraali ümber arenes innukaks vaidluseks. Osa brigaadi vanema generatsiooni esindajaist kuulas vaikides, kuid õpilased paljastasid elavalt Pärnu üsuvendade amoraalset

käitumist ja tõid näiteid, kuidas religiooni kandjad pidurdavad laste vaimset arengut.

Huvitav oli kuulata meie staabiülemla Miku vestlust reisimuljete kohta Tšehhoslovakkia vabariiki. Too oli sel päeval, kui meie igapäevane «moonakandja» Neeme oli leivakoti koju unustanud. Jõime siis kõvasti Sauga maitsovat piima, kuid ikka jäi nagu millestki tahedamast veel vajaka. Ja siis palusime Mikku oma reisimuljeid jagada.

Vestluste kuulamine ja vajadus nende järele kujunesid harjumuseks. Ja siis ühel õhtul küpses meil mõte: hakata lektoriteks. Andsime lubaduse augustikuu jooksul ette valmistada vastavad loengud ja ka hiljem jätkata laagriträditsioone.

Kits formuleeris kohe teema — «Kuidas kaua elada?» Teda olevat juba varem see probleem huvitanud ja tal olevat materjal olemas. Kärner ja Silm aga lubasid veel aru pidada ja valmistada siis loenguks ultraheli olemusest ja selle kasutamise igapäevases elus. Mägi ja Piiraja kui tulevased majandusteadlased lubasid teemaks võtta nõukogude kaubanduskultuuri, Aljes aga mõnda kirjandusest. Mõttevahetus sel teemal keerles veel kaua ja pooled meie laagri liikmetest lubasid hakata lektoriteks. NLKP XXII kongressi avapäevaks tahavad kõik tulevased lektorid esimese loengupidamise proovi läbi teha.

K. SAUGA

Kaks agitbrigaadi

«Lend tulevikku» — sellist üldpealkirja kannab agitbrigaadi kava, mis on pühendatud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei programmi projekti populariseerimisele. Kaastegevad on põhiliselt Oigusteaduskonna üliõpilased. Marsruut — Lõuna-Eesti kolhoosid.

Septembrikuu esimestel päevadel läheb teele ka agitbrigaad, kelle repertuaari kuulub «Vaba maailm sellisena nagu ta on». Nimetatud huvitava kava koostasid meie üli-

õpilased Mati Vaga, Aare Laanemäe jt. — kokku seitse autorit. Nad on ühtlasi ka tegelased. Rikkalikult pildimaterjali ja muusikaga täiendatud sõnalises osas antakse mitmekülgne ülevaade kapitalistliku maailma poliitikast, kunstist, kirjandusest jm. Esialgu on reidi marsruut selline: Tartu—Otepää—Antsla—Tõrva—Viljandi—Suure-Jaani—Türi—Paide—Põltsamaa. Kindlasti lisandub nimetatule veel teisi paiku.

A. SIIMER

Näitering ringreisil

Suvepuhkus on meie isetegevuslastel möödas. Juba 30. augusti varahommikul jõudis Ajaloo-Keeleteaduskonna näitering tagasi oma rännuteedelt mööda Lõuna-Eestit. Viiel korral kanti ette G. Friede lüüriline draama «Kuigi on sügis»... Esineti Otepääl, Karksi-Nuias, Abjas, Kilingi-Nõmmel ja Mustlas. Publik võttis isetegevuslikke näitlejaid soojalt vastu.

Näidendi lavastaja ENSV rahvakunstnik Ellen Liiger ja üliõpilased Vende, Rummo, Lääts jt. arvavad, et taoline üritus väärib kordamist.

T. ÖUN

Õnnitleme juubilar

Kes siseneb TRU eksperimentaaltöökotta peahoone tagumise sissekäigu, raudvärava kaudu, sellele ei jää märkamata värske roheline ja lilled rohkus. «Peasüüdlaseks» on siin eksperimentaaltöökotta hallipäine juhataja Jaan Muuga, kes 19. augustil pühitses oma 70-ndat sünnipäeva.

Uheks peamiseks iseloomujooneks Jaan Muuga juures ongi tema nooruslik hing, mis kutsus teda kevadel muru külvama ja lilli istutama. talveperioodil aga lahkesti jagama oma rikkalikke töökogemusi üliõpilastele. Kõike seda teeb ta väljaspool oma igapäevaseid töökohusi.

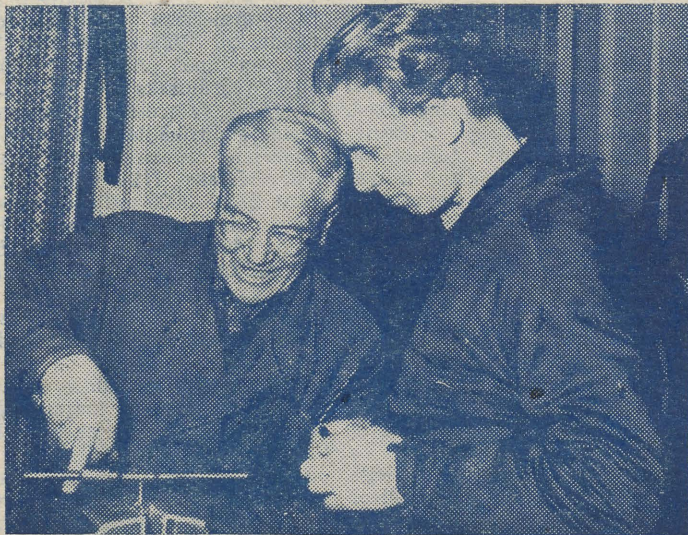
tusi, mis on niigi juba äärmiselt mitmekesised ja laialdased.

Juba 1924. aastast alates töötab juubilar Tartu Riiklikus Ülikoolis. Selle küllaltki pika aja jooksul on ta osa võtnud väga paljude ülikoolis üles kerkinud tehniliste probleemide lahendamisest. Jaan Muuga elutööks on aga ülikooli eksperimentaaltöökotta rajamine ja selle väljaarendamine üliõpilaseks õppe- ja eksperimentaaltöökotjaks. Kui kodanlikul ajal loodud töökotta koosseisus oli vaid kaks inimest, siis praegu töötab selles 20-liikmeline inseneride ja praktikute kollektiiv. Hallipäise töökotjajuhataja rikkalikud kogemused leiavad nüüd täielikku kasutamist. Kodanliku korra tingimustes jäi palju sm. Muuga andekaid leiutisi ja uuendusi rakendamata. Nüüd on aga olemas kõik võimalused nende elluviimiseks.

Ei saa lahutada sm. Muuga tööd kogu eksperimentaaltöökotta saavutustest. Seepärast meenutagem, kuhu on jõudnud TRU eksperimentaaltöökotjaks valmistatud seadmed ja aparaadid. Nimetagem vaid tähtsamaid: iga-aastased väljapanekud Nõukogude Liidu rahvamajanduse saavutuste näitusel Moskvast, eksponaadid 1958. a. Brüsseli maailmanäitusel, 1960. a. Prahas Nõukogude näitusel, 1961. a. Londonis ja Pariisis Nõukogude näitusel jne.

Kümneid ja sadu kordi on TRU kateedrid tundnud eksperimentaaltöökotta ja eelkõige just Jaan Muuga abistavat kätt.

Soovime Tartu Riikliku Ülikooli kollektiivi nimel juubilarile veel palju töörohkaid ja viljakaid aastaid.

Juubilar J. Muuga (vasakul) eksperimentaaltöökotjas.

SAAK OSUTUS KESISEKS

(Kokkuvõte TRU kirjandusvõistlusest proosa osas)

TRU 1960/61. a. kirjandusvõistlus on oma tulemustelt enam kui tagasihoidlik. Seda mainis juba žürii oma otsuses ja sellepärast pole sellel mõtet pikemalt peatuda. Eriti kehtib see muidugi proosatööde kohta. Nende keskmine tase on niivõrd madal, et isegi auhinnatud tööd ei küüni ülikooli proosaloomingu keskmisele tasemele. Ainsaks positiivseks tulemuseks võib lugeda seda, et kõik autorid (või peaaegu kõik) esinevad võistlustel esmakordselt ja on laiemale avalikkusele tundmatud.

Kõigi proosatööde olulisemaks puuduseks on autori poolt oma töösse kriitilise suhtumise puudumine. See avaldub nihastis stiilis, kompositsioonis kui ka töö loovutamises võistlustööna. Oleks seda suhtumist olnud tööde «Kord suvel» («Sifr 88»), «Kõrvakiil» («Kroto») autoritel, nad ei oleks neid võistlustöödena esitanud. Sündinud meister ei ole keegi, ka suurte kirjanike esikteosed on nõrgemad, see ei tähenda aga sugugi, et noor autor oma töö järelekaalumatuna kohe avalikkuse ette toob. Enamiku tööde puhul jääb just mulje, et autor on oma ainsa ja esimese visandi kohe võistlustele saatnud. Nagu öeldud, kajastub see ka tööde stiilis ja kompositsioonis. Siin ei hakata juhtima tähelepanu üksikutele väiksematele ebakohtadele, neid näevad autorid hiljem isegi, kui nad hakkavad oma teoseid kriitiliselt läbi vaatama, vaid näidatakse olulisemaid ja üldisemaid puudusi.

«Elu täis päikest» («Vaikus») on kirjutatud muidu ladusalt ja vilunud käega, kuid kannatab kõige rohkem autori suhtumise all — ükskõik, mida tema kanglane teeb

(ta teeb ainult positiivseid tegusid), lööb autor käsi kokku ja hüüab ah-hetav-lapselikult «Ah, kui hästi ta tegi!» «Ah kui magusad maasikad seal kasvavad». Siit tuleb tööle omamoodi magus varjund. Kompositsiooni osas võiks autor valida ilmekad episoodid ja jätta ära korduvad. Praegusel kujul võib töö katkestada poole peal, pilt jääb samaks.

«Kiri meie vastselt noorusmaalt» («1950») on kirjutatud selge ja hea stiiliga. Stiililt on ta üks paremaid kui mitte parim võistlustel, aga kannatab kompositsiooni osas vähesel määral. Hoolimata vähenõudlikust pealkirjast jääb ta ikkagi episoodiks, etüüdiks.

Võistluse parim töö on kahtlemata «Viinaklaas» («Neiud lillekaupluses»). See on ka ainus humoristliku laadiga töö selle tõsise kirjanduse hulgas. Peale üksikute pisiebakohtade on ta kirjutatud mõeldukalt tagasihoidlikult ja korrektselt stiilis. Ka kompositsioonile ei ole midagi ette heita. Paraku jääb teos ainult tunnustuseks autori tublidest võimetest. Ideeline aluspõhi ei lase tõusta teda kaugemale ega kõrgemale. Iseenesest on ka see «puudus» seletav realistliku lähenemismeetodiga — aga midagi pole parata, kasvatuslikku väärtust ei ole.

Ka «Nii saime sõpradeks» («Hilje») autoril on kahtlemata häid kirjanduslikke eeldusi ja asjal on «mõte sees» (mida paljudes ei ole!), kuid probleem jääb nähtavasti siiski liiga tagasihoidlikuks. Sama viga on ka «Palat nr. 24» («Max») oluline puudus — autor nagu tahaks näidata rohkem ja sügavamalt, kuid välja tuleb pealiskaudne ülevõttevõtte. See torkab silma eriti eelmise võistluse auhinnatöoga, Tuuliku «Tagasitulekuga» võrreldes.

Sentimentalsuse või õigemini sentimentalismi all kannatavad suuremal või vähemal määral kõik tööd peale «Teise portree», «Viinaklaasi» ja «Kirja meie vastselt noorusmaalt».

Ülensentimentalsed on aga «Kord suvel» («Sifr 88») ja «Kodustel radadel» («Kajakas»). Esimene meenutab tugevasti 70–80-ndate aastate kirjatrükki, teine on ilmselt Tuglase mõjustatud. Nendele autoritele võib soovitada lugeda rohkem neid, kelle epigoonid nad on ja katsetada siis uuesti.

Üldse ei teeks paha, kui noored autorid rohkem loeksid, kui mitte muud, siis oleks vähemalt millegagi võrrelda ja žüriil ei tuleks näha vaeva esimeste visandite lugemisega.

P. HEIN, žürii liige

Meie orientaliste aspirantidena

Juba möödunud aasta novembrikuust saadik õpib Moskvast NSVL TA Aasia Rahvaste Instituudis TRU Matemaatika-Loodusteaduskonna geoloogiaosakonna lõpetanu Ülo Sirk, kes juba üliõpilasena teges TRU orientalistikakabinetis mitme orientalse distsipliiniga, neid ise õppides ja teistele õpetades. Kuidas ta astus NSVL TA Aasia Rahvaste Instituudi aspirantuuri, sellest laseme Ülo Sirgul endal jutustada.

Vastuvõtteksamid tegin küllalt lihtsalt. Astusin Indoneesia keelteerialale. Konkurentsi ei olnud.

Minu olukord ei ole kerge, sest mul tuleb tegelda uudeste keeltega. Et meie sektoris juba tegeldakse Indoneesia ja vähemal määral ka jaava ning sunda keelega, taheti tegevusringi laiendada. Pärast pikki arutlusi sain ma Celebesi saare keeled: buugi ja makassaari. Neid ei tunne meie maal veel keegi. Teema on määratud seni ainult orienteerivalt: verbi kategooriad buugi ja makassaari keeles võrrelduna Indoneesia keelega. See on iseenesest huvitav, aga raskus on selles, et ma neid keeli praktiliselt veel ei valda. Ei ole praegu mingit kirjan-

dust peale möödunud sajandist pärinevate grammatikate, mis on õigupoolest ka ainsad. Seni ei ole õnnestunud midagi välismaalt hankida. Ka elusalt keeleoskajat ei ole Moskvast leidnud. Antud olukorras on võimalik, et sügisel kerkib küsimus teema muutmise kohta. Iseasi, kui mul õnnestub sõita Indoneesiasse. See ei ole võimatu. Plaanis näha-se mulle ette isegi teaduslik ko-mandeering sinna.

Nii kirjutab oma tööst ja tegevusest Ülo Sirk, kellest kahtlemata kujuneb nõukogudeaegne eesti esimene professionaalne orientalist. Ka geoloogiaosakonna lõpetanud indoloog Haljand Udam rühbib aspirantuuri suunas India keelteerialale.

P. NURMEKUND

Toimetaja J. FELDBACH

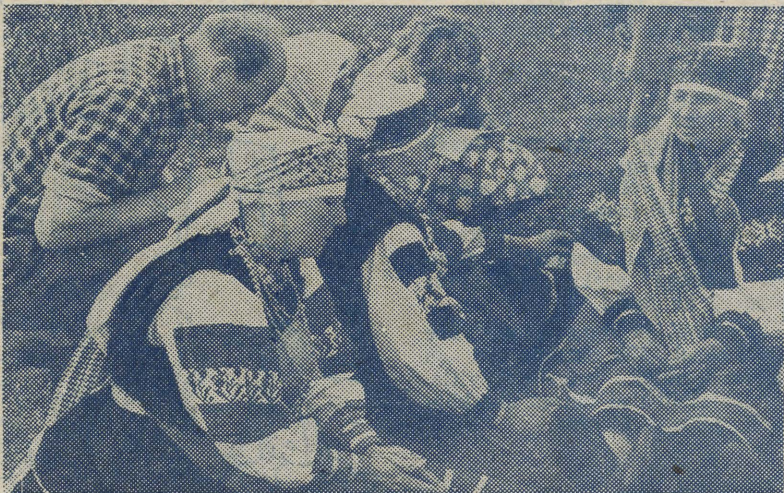
«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbr hind 2 kop. Tellimine nr. 7594. MB-05743.

KUULAKEMI!

Täna kell 22 annab ülikooli stuudio käesoleva õppeaasta esimese saate. Saadet on võimalik kuulata ühiselamutes. Üliõpilassaadete toimetis

Suvel võtsid meie üliõpilased ja õppejõud osa setu laulutraditsioonide filmimisest. Pildil ettevalmistus filmimiseks.

„Lubage mulle üks partei-programmi!”

«Kas teil partei programmi on?»
«Kust võiks veel osta partei programmi projekti?»

Paljusid, väga paljusid selliseid küsimusi võis viimastel nädalatel kuulda ajalehekioskite juures, raamatukauplustes, kirjanduse müügipunktides. Nõudmine partei programmi projekti järele on väga suur. Ja esimene tutvumine projektiga seisneb kahtlematult selles, et silmad lausa neelates libisevad üle ridade. Kommunismi jõuame juba 1980. aastaks! Kõik inimese heaks! Iga lehekülj, iga rida pa-

**Tartu Riiklik
Ülikool**

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 26 (492) Reedel, 29. septembril 1961 XIV aastakäik

Moraalikoodeksit lugedes

kub uut ja rõõmustavat ning on samal ajal nagu teetähis uue ühiskonna ja uue inimese kujunemisel. Ja kusagil jäävad silmad peatuma sõnadel: «Kommunismiehitaja moraalkoodeks». Koodeksi normid on lihtsad, loomulikud, endastmõistetavad. Neis polegi nagu midagi uut ja programmiist; tundub, nagu oleks see koodeks kehtinud juba ammu. Kuid...

Üliõpilaskohvik sumiseb nagu taru. Millest kõik ei räägita nende nägusate lauakeste taga. Tervikuna aga on see ühtne pere. Ühtne? — Aga need kaks neikest kaminasaali keskosas? Nemad ei näi tahtvat jagada seda mõtet. Suitse sigareti sõrmekeste vahel, üleolevad märkused kohvikukülastajate halli massi kohta, küsitavad vaimukused üliõpilaselu ainetel — kõik see peab neid esile tõstma ja alla kriipsutama nende mitte just esimest kursust ja vähemalt pealinna päritolu. Kõrvallauas istuvalle õppejõule sooritasid nad alles kevadel eksami. Palumiste ja pisarate abil õnnestus siiski nelja «välja pressida». Nüüd nad ei tunnegi teda enam. «Melik subjekt, nagu kusagil nähtud», näivad küsivat nende tühjad silmad. Kui aga samas siseneb teine õppejõud, siis nagu nõiaavael ilmub näole naeratus, isegi kerge peanoogutus järgneb — semestri lõpul tuleb ju ometi sooritada eksam! See on korras. Siis aga muutub näolapike ne jällegi üleolevaks, valjult kritiseerivaks. Tühjavõitu mõttelagedas peakeses moodustab telgmõtte ainult üks: «Kas keegi ka märkab mu pakist ostetud Kanada päritoluga pluusi.» Veelgi korras toimub näolapikeste muudatus. Silmapärale ilmus noormees. «Ta on vaimukas ja huvitav», ütles üks. «Al-liksaar on seda alati», lisab teine. Pisut aega saadavad imetlevad pilgud seda keigarlik-kultuuritavat elupõletajat ja muutuvad siis jällegi eimidagiütlevaks. Moraalikoodeksi read lihtsusest ja tagasihoidlikkusest isiklikus ja ühiskondlikus elus on nende neikestele küll keelumärgiks kommunistlikku ühiskonda viitav teel.

Pärast viiepäevast haiglas olekut oli ta jälle kursusel tagasi.

«Magada sai mehemoodi, ainult toitu oli minusuguse jaoks napi-võitu», tegi ta lühikese informatsiooni oma kursusekaaslastele.

Võib-olla oleks ta päevakese veelgi haiglas lamanud, aga «stipipäev» jõudis kätte. Peale selle levisid kuuldused ka ametiühingusse saabunud odavatest tuusikutest. Kui õigel ajal jaole ei jõua, jääb ilma, seepärast tuleb trügida.

Nii haarab ta ühiskonnalt vasa-kult ja paremalt ja mida rohkem, seda parem. Ühel päeval istusime koos refereerikirjanduse taga. Kirjanduse nimekiri sai võrdlemisi lühike ja jutt kaldus muudele asjadele.

«Aga mida te teete vabal ajal,» esitasin küsimuse. Noormees jäi mõttesse.

«Tegelen spordiga,» tuleb venitatud vastus. «Kuid nii ainult enda huvides, tagajärgi pole,» lisatakse eelnevale.

«Aga ühiskondlikud ülesanded?» jätkan küsitlemist.

«Ühiskondlikke ameteid ei jätku kommunistlikele noortelegi,» õigustatakse ennast otsese vastuse asemel.

Jään mõtteisse. Lasen noorel mehel minna. Ta peab ju refereerit tegema. Kuid ühiskondlikud ülesanded ei anna rahu. Pidevalt suurenevad ühiskondlikud fondid, ikka rohkem ja rohkem saab ühiskonna iga liige nendest fondidest. Iga liiget Samal ajal kasvab ühiskondlike ülesannete osatähtsus. Riigiparaat hakkab asenduma omavalitsuse ühiskondlike organitega. Kuid minu vestluskaaslane noormees ei ole täitnud ühtki ühiskondlikku ülesannet, ta armastab ainult fondidest võtta. Las kom-somol teeb! Kuid eks pea ühiskondlik töö olema samuti igapäevaseks, igapäevase eranditult! Kas pole siin tegemist moraalkoodeksis märgitud ühe pahaloomulise kasvaja — muudusõõmise raskestimärgatava alaliigiga.

Ajaloo-Keelteaduskonna prode-kaani sm. Eringsoni töölaual on vana kaust. Selle vahel on pabereid tema ametialaste eelkäijate perioodist. Mõnda mäletab ta väga hästi ka ise. Tasapisi on nad toodud dekaani ja nende toojad on jällegi märkamatu minema hiilinud. Need on mitmesugused tõendid, telegrammid, öiendid. Ühel neist märgitakse, et üliõpilane Kajak on struumahaige. Vist jäi sessioonil mõni eksam tegemata. Tetsel öiendil räägitakse neuroosist, vist ka seoses eksami- (Järg lk 2.)

SÜGIS JÄRVEL

Palavaim tervitus Eestimaa Kommu- nistliku Partei XIII kongressile!

palju suuremat tähelepanu osutada loengute ja teiste õppevormide ideelis-poliitilisele tasemele, nende ja selle kaudu iga õppejõu kasvatuslikule osale, millega ülikooli parteiorganisatsioon on seni tegelnud veel väga vähe. Seepärast on just sellele küsimusele vaja omistada senisest palju suuremat tähtsust.

Tõhus osa poliitilises kasvatusloos on täita ka üliõpilastele praktiseeritavil poliitinformatsiooni-del. Kui nimetatud töövorm on end real kursustel Arstiteaduskonnas ja võõrkeelte osakonnas täiesti õigustanud, siis paljudel kursustel kannatab ta veel tugevasti formaalsuse all. Et poliitinformatsioonid oleksid kasulikum, on vaja teha nad huvitavaks, aktuaalseks ja kasvatuslikuks poliitilises mõttes. Nagu näitab praktika, on tarvis nende läbiviimine jätta üliõpilastele endile, kusjuures kursust hooldav õppejõud etendagu vajaduse puhul vaid abistaja-konsultandi osa. Poliitinformatsioonide korraldamine olgu komsomolorganisatsiooni ülesanne, parteiorganisatsioonid aga üldistagu paremaid kogemusi ning suunaku seda tähtsat üliõpilaste poliitilise kasvatusloos tööloiku.

Poliitilise töö kogemuste andmiseks ning ideoloo-

Ülikooli parteiorganisatsiooni ARUANDE- ja VALIMISKOOSOLEKULT

Kesksel kohal sm. A. Metsa aruandes olid noorte spetsialistide kui tulevaste kommunistiehitajate ja kommunistliku ühiskonna liikmete erialase ja poliitilise ettevalmistuse küsimused. Ülikooli lõpetanute töökohtadelt ei ole nende erialase ettevalmistuse kohta erilisi pretensioone, küll aga nende poliitilise ilme ja aktiivsuse, ühiskondlikuks tööks ettevalmistust kohta. See asjaolu näitab, et just noorte ideoloogilise kujundamise ja nende kasvatusalal aktiivseks osavõtuks uue ühiskonna ülesehitamisest esineb meie töös veel väga tõsiseid puudusi.

Üliõpilaste igapäevane ettevalmistus tulevaseks tööks on eelkõige just õppejõudude kaadrist, nende erialasest ning ideoloogilisest tasemest, samuti ühiskondlike organisatsioonide tööst, nende osast noorte kujundamisel ülikoolis õppimise ajal. Seega tuleb esinevate puuduste kõrvaldamist alustada õppejõududest, nende poliitilise teadlikkuse tõstmisest ning hoolsamast enesetäiendamisest. Praegune õppejõudude poliitilise enesetäiendamise peamine vorm — filosoofilised seminarid — õigustab ennast ainult siis, kui need toimuvad korrapäraselt, hästi ettevalmistatult ja ei kujune mitte ainult esitatud ettekannete passiivseks ära kuulamiseks või pealiskaudseks mõttevahetuseks mõne kitsa erialaprobleemi üle, vaid käsitletavate probleemide sügavaks ja aktiivseks aruteluks, mida aga seni kahjuks veel paljude filosoofiliste seminaride puhul öelda ei saa. Kui rea seminaride (Õigusteaduskonnas, Arstiteaduskonnas, keemiasakonnas) tööga võib enam-vähem rahul olla, siis näiteks kehakultuuriosakonna, matemaatika- ja geograafiaosakonna seminaride töö jättis veel palju soovida.

Inimese poliitiline teadlikkus avaldub tema igapäevases praktises tegevuses. Ja kui meie töös esineb veel ideoloogilist praaki, siis tuleb ka siin teha vastutus konkreetseks, teha igale inimesele poliitilise enesetäiendamise vajadus selgeks tema töö tagajärgede kaudu, konkreetse praktika pinnal. Selleks pakub materjali kasvõi nimetatud osakondade poolt toodetud praak nii mitmesugustel põhjustel ülikoolist eksmatrikuleeritute kui ka ülikooli lõpetanute näol, kes ei ole õigustanud diplomit ebaküpsuse, nõrga poliitilise ettevalmistuse tõttu või muudel asjaoludel.

Üliõpilaste poliitiline kasvatus toimub eelkõige õppeprotsessis, seepärast on tarvis senisest

giliseks karastamiseks on vaja, et nii õppejõud kui ka üliõpilased võtaksid senisest palju ulatuslikumalt osa aktiivsest agitatsiooni- ja loengulisest tööst nii meie oma kollektiivis kui ka elanikkonnas laiaades hulkades väljaspool ülikooli. Praegu on valdav enamik meie kollektiivist jäänud sellest tööst eemale.

Noortele on vaja anda kogemusi ühiskondlikuks tööks, tulevastele pedagoogidele klassiväliseks tööks. Ka selles osas on meil veel palju puudu-jääke. Lõnga likvideerimiseks on vaja kõiki üliõpilasi tõmmata kaasa ühiskondlikule tööle, leida neile nende huvide ja võimete kohaseid ülesandeid, et nad võiksid ülikoolis õppimise ajal arendada organiseerimisvõimet, enesekindlust ning omandada vajalikke kogemusi, et nad suudaksid täita ülesandeid, mis neid hiljem töökohtadel ootavad.

Juba vastuvõtul ülikooli on vaja selgitada, missugused eeldused on ühel või teisel noorel tema poolt valitud erialal töötamiseks, ning vältida formaalset, ainult eksamihinnete põhjal vastuvõtmist. Kui aga stuudiumi kestel selgub, et selles osas on tehtud vigu, on tarvis need viivitamatult ja julgelt parandada. Praegu, kus juba küllaltki suur protsent ülikooli vastuvõetuid (tänavu 41,5%) on tööstaaži ning mõningate elukogemustega, võib loota, et juhulikkus eriala valikul väheneb. Endiselt jääb see küsimus päevakorda keskkoolipin-gist tulnute suhtes. Eriti torkab silma, et vastuvõtul kehakultuuriosakonda ei lähtuta alati sellest, millised eeldused ja kalduvused on vastuvõetud noortel spordipedagoogiliseks tööks pärast lõpetamist. Mõnikord juhitudakse hoopis sellest, et ta momendil tugevdab ülikooli võistkonda.

Käsitledes teadusliku töö küsimusi märkis aruandja teadusliku töö aktiveerimist aruandeperioodil. Hinnatav on see, et kommunistide osa üli-kooli teadusliku töö bilansis pidevalt tõuseb, seejuures ka ühiskonnateaduste alal, kus pikemat aega esines suhteline mahajäämus. Aruandeperioodil omistati ühele õppejõule doktori teaduslik kraad (doksent V. Altoa), kuna kaks õppejõudu kaitsesid doktoridissertatsiooni (doksendid J. Lotman ja J. Kõks). Peale selle on juba esitatud ja kaitsmisele määratud doksendi P. Kardi ja A. Uustali doktoridissertatsioonid. On tarvis, et noortele andekatele teadlastele luuakse vajalikud tingimused edu- (Järg lk 1-2.)

Meie ees on suured ülesanded ja kohustused

Esmaspäeval kogunesid Ajaloo-Keelteaduskonna õppejõud ja üliõpilased teaduskonna parteiorgani-satsiooni lahtisele koosolekule, et arutada partei programmi projekti. Lühiettekandes viitas sm. Roots suurtele ülesannetele, mille lahendamisele me peagi asume. Sõnavõttude osas arutati lähemalt meie ülikooli ja eriti teaduskonna ülesandeid.

Sm-d K. Siilivask, H. Liimets ja U. Siimann märkisid puudusi ideoloogilises kasvatusloos. Kohtadelt saabunud materjalidest selgub, et mõned ülikooli kasvandikud arvavad, et kui ühiskondliku töö eest ei maksta, siis pole seda vaja teha või tuleb sellest vähemalt kõrvale hoida. Ülikoolis tuleb kasvatada kommunistliku ühiskonna tublisid ehitajaid, kes võivad olla eeskujuks.

Sm. Liimets leidis, et töökasvatus pole otstarbekalt korraldatud meie teaduskonnas. Praegune esimene kursus, kes töötab ehitustel,

ei saa mingit kasu tulevase elu-kutse suhtes, see tavaliselt unustatakse. Ka majanduslik efekt on sellisel kujul väheine. Samuti toonitas sm. Liimets, et sel ajal, kui paljud teadusharud on leidnud programmi kajastamist, pole psühholoogia arengule tähelepanu osutatud. Kommunistid U. Siimann ja H. Liimets leidsid, et psühholoogia peaks omandama temale kuuluva tähtsuse. Tootmispsühholoogiaga ei tegele meie vabariigis mitte keegi. Samuti puuduvad juh-timise psühholoogia teaduslikud alused.

Sm. R. Kleisi sõnavõtt oli pühendatud teadusliku töö edaspidi-sele parandamisele.

Koosolekust jäi kõlama eriti üks tees programmi projektis: «...et kasvatada uut inimest, kelles harmooniliselt ühinevad vaimne rikkus, moraalne puhtus ja keheline täielikkus», on vaja õpetada kollektiivi iga liiget elama ja tööta-ma kommunistlikult. H. KALJU

Moskvasse esinema

TRU rahvakunstiansambel kuulub nende isetegevuskollektiivide hulka, kes on kutsutud Moskvasse esinema Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongressi delegaatidele.

Põrduisime sel puhul mõne küsimusega ansambli kunstilise juhi sm. H. Mikkeli poole.

Kuidas sattus TRU rahvakunstiansambel nende kollektiivide hulka, kes viivad kunstilist külakosti kongressi delegaatidele?

Juba kevadel hakati mõtlema, kes on seda väärt, et sõita Moskvasse. Nii käis Tartus Moskvast komisjon, kelle ees esinesid meie vabariigi mitmed rahvatantsurühmad. Moskvalased hindasid meid parimaiks. Ja nii oligi asi otsustatud. Millal algab sõit?

Sõidame Moskvasse juba varakult, oktoobrikuu esimestel päevadel, et kohal teha veel viimaseid proove. Esineme suurel rahvaste sõpruse kontserdil, millest võtavad osa kõikide lüdvabariikide esindajad. Praegu pole veel täpselt selgunud kontserdi aeg ja koht. Moskaas oleme kuni 20. oktoobriini.

Missugune on ansambli repertuaar?

Moskvasse sõidab kogu ansambel. See võimaldab meil esineda kõige nõudlikuma repertuaariga, mille põhifondi kuuluvad muidugi kevadsemestril omandatud tantsud. Oleme siiski ka sel sügisel õppinud juurde terve rea tantsu. Nendest võib mainida Ida Urbelt «Pulgatantsu», Ullo Toomi «Tinnat» ja kaasajateemalist tantsustseeni «Meil kolhoosis», mis on minu seatud. Viimast võtab

osa kogu ansambli kollektiiv.

See kõik nõuab muidugi palju tööd. Alates 11. septembrist on kogu meie pere, kokku 45 inimest, «treeningulaagris». Iga päev on meil olnud väga pingeline — kokku kaheksa tundi tantsu. Harjutame viis tundi hommikul ja kolm tundi pärast lõunat. Suve jooksul on nii mõndagi ununenud, nii mõnigi samm on kaotanud pisut oma endisest sujuvusest. Kõik need puudused tuleb nüüd kõrvaldada. Tantsijad ei põlga vaeva vigade kõrvaldamisel. Meid on abistanud ka Ullo Toomi ja Ida Urbelt. Mõlemad käisid meil külas ja aitasid oma tantsude omandamisel.

Paralleelselt oleme õppinud ka uusi tantsu, mis lähevad põhiliselt semestri aruandluskontserdi kavasse. Ja ega seegi aeg enam mägede taga ole, seepärast tuleb mõelda uuele repertuaarile. Püüame omalt poolt teha kõik, et moskvalased meie esinemistega rahule jääksid.

Kogu ülikooli pere soovib ansambli ja tema tarmukale juhile Moskva jaoks «Kivi kottil»

ÜLKNÜ ridadesse

Esimese kursuse inglise filoloogidel, kes viibivad põllutöödel Tõrva sovhoosi Helme osakonnas, on kujunenud tihedad sidemed kohalike noortega. Eriti tõhusat abi sovhoosi kommunistlikele noortele on osutanud üliõpilased-kommunistlikud noored. Nad korraldasid koos sovhoosi kommunistlike noortega ühise komsomolkoosoleku, kus toimus rõõmustav sündmus: kolm noort filoloog — Mare Rebas, Liiva Maivel ja Olev Luha-veer — võeti vastu ÜLKNÜ ridadesse.

Oma avalduses märkisid nad, et praegusel suurepärasel ajastul, kus nõukogude inimesed vallutavad kosmost, tutvuvad põhjalikult kommunistliku partei uue programmi ja võitlevad rahva heaolu edasise kasvu eest, ei ole neil õigust jääda kõrvaltvaatajaks. Nad tahavad olla eesrindliku noorsoo esimestes ridades.

T. MAASIK

Tänukirjad ülikooli

Kohaliku Tööstuse ja Kommunaalamajanduse Tööliste Ametiühingu Eesti Vabariikliku Komitee Presiidiumilt saabus ülikooli väljavõtte presiidiumi protokollist, millega tehakse teatavaks, et üliõpilased-praktikandid Tartu Riiklikust Ülikoolist töötasid tänava suvel väga hästi Valgemetsa ja Kose-Lükatil pioneerilaagrites. Ühtlasi palutakse saata üliõpilasi tuleval suvel tööle esimesse, teise ja kolmandasse vahetusse.

Viljandi Maaparanduse Valitsuse juhataja A. Teras kirjutab ülikooli rektorile, et 4. juulist kuni 1. augustini töötasid Arstiteaduskonna raviosakonna teise kursuse üliõpilased Ene Makke, Taima Andrusse, Jüta Kask, Maie Juhkam, Raimo Kask, Helmut Kõõbler ja Nikolai Lind Koondise «Eesti Põllumajandustehnika» Viljandi rajooni osakonnas Lahmuse sovhoosi maaparandusobjektinõlvakindlustuste ehitamise töödel. Need tööd on viimastel aastatel suure ulatuse võtnud ning nende maht kasvab pidevalt. «Seepärast on eriti tervitatav, et üliõpilased sellel tööel ennastalgavalt töötasid. Kõige meeldivamaks sealjuures on veel see, et nende poolt tehtud töö kvaliteeti saab hinnata ainult hindegaga «väga hea». Kõike eeltoodud aluseks võttes palume Teid avaldada nendele üliõpilastele tänu hoolsa töö eest.» lõpetab sm. Teras.

Ülikooli analüütilise keemia kateedri juhataja aadresseritud kiri kõneleb üliõpilastest V. Kurmist, A. Maarosist, M. Pukist, J. Püvist ja V. Tehverist, kes olid juunis-juulis praktikal Leningradi tehases «Красный Химик».

Tehase direktor ja peainsener avaldavad tehase nimel tänu õppejõududele ja neile üliõpilastele hea töö eest praktika ajal. Ajast ja vahetustest hoolimata tegid nad oma töö näidates üles suurt initsiatiivi, ja aitasid sellega tehasel täita juunikuu plaani. «Me oleme kindlad, et pärast õppeasutuse lõpetamist saavad neist head juhid nii tootmises kui ka teaduslikus töös.» kirjutavad sm-d Vnukov ja Safonov.

Üliõpilased kolhoosis

M. Sauvere käes käib töö kähku.

Mitmed õppejõud ning ühiskondlike organisatsioonide esindajad külastasid üliõpilasi kolhoosis. Mida seal näha ja kuulda saadi, sellest allpool.

Ajaloo-Keeleteaduskonna õppejõud külastasid Valga rajoonis 12 kolhoosi ja sovhoosi nendest kolmetest-kümnest, kus töötasid Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased.

Käidi Tõrva sovhoosis, kus töötab grupp inglise filoloogide. Osakonnajuhataja on nendega väga rahul, tööd teevad üliõpilased hästi. Ja kui enne oli nende grupis seitse kommunistlikku noort, siis Tartusse tagasi saades on kõik kümme Kommunistliku Noorsooühingu liikmed — kolm üliõpilast võeti vastu sovhoosinoorte komsomolkoosolekul.

Muuseas: kuidas töö, nõnda palk. Tubli töö eest on ka kostitamine hea. Kokkadele oli suur kausitais kooki-taigat valmis. V. Viir, kes kõik sisseastumiseksamid sooritas «väga heades», oli kooimeistriks. Küllap kooigidki tulid maitsvad. Külalised pidid kahjuks varem ära söitma.

«Tahte» sovhoosis, kus töötavad võõrkeelte osakonnas III kursuse üliõpilased, on töö väga hästi korraldatud — võib-olla kõige paremini. Üliõpilaste eluruumis on tabel, kuhu iga päev märgitakse töö tulemused. Mõned meesüliõpilased olid kahe nädalaga teeninud üle 40 rubla.

«Võidu» kolhoosis on sel aastal teise kursuse ajaloolased. Väga rõõmustav oli kuulda, kui kolhoosis räägiti, et nii tublisid abimehi pole neil veel varem olnud.

Üldse võib öelda, et üliõpilased nihasti töötavad esikujulikul kui ka organiserialvud loenguid, vestlusi, kontserte, käivad puhkepäevadel ekskursioonil. Nii näiteks vestles ajaloolane E. Koppel Kommunistliku Partei programmist, S. Kaasik rahvusvahelistel teemadel jne.

* * *

Nendes neljas kolhoosis, mida külastas ülikooli ametiühingukomitee poolt organiseeritud brigaad, on kõik hästi.

Palupera kolhoosis on kuustelt Arstiteaduskonna viienda kursuse üliõpilast. Teevad tugevasti tööd, süüa saavad hästi, ja mis peamine — kolhoosi juhatus on rahul. Plaanis oli nelj korraldada rahvamajas vestlusi arstiteadusest — nüüd on see arvatavasti teoks saanud.

Järvesalu kolhoosi jõuti just lõunaks. Nendel on perenaisega vedanud. Süüa teeb üks kolhoosnikute. Kolm toitu oli laual — päris nagu pidu kohe.

Üldse oli kõikjal tuju hea, töös läks ladusalt. Vihmade ilmaga töötati ruumis. Ja nii juhtuski, et kaasavõetud ravimipakid osutusid päris üllatavaks — haiged ei olnud.

Sügistaeva all

kaunistest sarnaneb päris kolhoosnikute kuhjadega.

Kuhjameister sm. H. Piirimäe aga vestab samal ajal mingit huvitavat lugu oma mälestustepaunast ning, reibas nagu alati, alustab veidi aja pärast laulu, millega kohe teisedki ühinevad.

Auto on aga samal ajal jõudnud Helme Põllumajanduse Mehaniseerimise Kooli ette, kust üliõpilased külastislahket õõ- ja elumaja leidsid.

Et õhtusöögini on veel veidi aega, siis külastavad raamatukogurad kohalikkude raamatukogu või loevad lugemissaalis värsked ajalehti, pärast sööki aga kavatsetakse tutuuda kinokunsti uuemate saavutustega.

Vahepeal saavad koju ka usinad «karjanaised»

Helge Aun ja

Riina Koik. Nende neljalagne sõber liputab karjalauda juures saba ja lõõsatab. Jah, ega's kerge pole kellelgi. Tõrva poolt kihutab mööda veel üks auto. Kotikoorma otsas võib märgata Mati Uesoni tuttavat heledat soni. Mitte kõigil pole tööpäev lõppenud.

Hilisõhtul kinost tulles meenutatakse homset Kulikovo lahingu aastapäeva, meenutatakse sellega seoses olevaid tuttavaid ajaloofakte, vesteldakse äsja nähtud sisuka filmi üle.

Päike on juba ammu loojunud. Täevast naerab vastu kuu ja vilguvad tähed. Lehed langevad.

E. KOPPEL

Viis päeva õnne jahil

kahin meie pilkamisena. Hirmul on suured silmad.

Järgmine õhtu Kilingi-Nõmmel oli meie kahele staažikamale näitlejale, Anne Siltanile ja Elmar Talvisele, esinemiseks kodulaval. Elmar rõõmustas kodulinna kõige muu kõrval ametikõrgendusega: kunagi oli ta seal mänginud madrust «Eskaadri hukus», tema Dzintar oli aga juba pootsman.

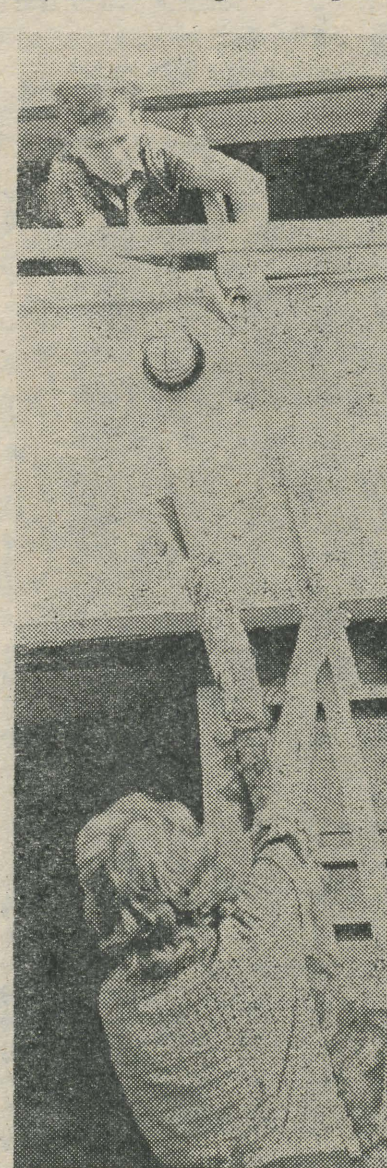
Kilingi-Nõmmel oligi vist meie parim etendus: kõige lähemal autorigi ja lavastaja tahtele, püüdi kiult mängitud ja soojalt vastu võetud.

Kui ka Mustlas saal peaaegu täis tuli, hoolimata sellest, et siin nagu mujalgi oli «Ugala» sedasama tükk varem mänginud, oli selge, et tasub vanemate inimeste sõnu kuulata, antud juhul arvestada vanema kolleegi — «Vanemuise» — kogemusi.

Võisime teha isetegevustele meeldiva järelduse, et kus näitekunsti hinnatakse, vaadatakse huviga ka isetegevust. Ei tahaks öelda, et Otepääl teatrit ei armastata. Vastupidi, seal armastatakse teatrit meie kahjuks liialt, nagu Tartuski. Väikeste isetegijate jaoks ei jätku rahval usku ja armastust, kui on käepärast suuremad teatrid, kus ka ei jõua alati kõike ära vaadata. Tartus tulevad ju isetegevust vaatama peamiselt sugulased, sõbrad, kursusekaaslased, kes ka mõned tuttavad kaasa veavad (mulde oli ühel meil Kilingi-Nõmmel näinud tudengil umbusk isetegevuse vastu kadunud). Nende hinnanguit ei usalda me alati, kahtlustame neid ikka erapooletuse. Seda suurem on rõõm, kui võrastes kohtades kuuled kiidusõnu.

Kõige rohkem võis rõõmustada Kalju Haan, kelle Gedimin valmistas ja kättis kõige viie publiku vaatajaid. Keegi Abja nelu jõudis armuda Paul-Erik Rummosse (Valter). Nuias öeldi, et meie tüdrukud on kõik nii kenad, et isegi 40-aastasess Korneliasse võib armuda. See on lohutuseks Merike Saluraidile (Elga), kes kartis, et ta pole ehk nii ilus, kui tükk eeldab. Kangelaslikult mängisid kolm tüdrukut, kes jäid ilma reisilestest proovidest. Eve Lääts (Ligita) oleks oma printsipaalse laagriülesmä abiga äärepealt kogu reisisit ilma jäänud. Ilma proovideta lülitus mängu ka «teletäht» Karin Uibo. Kahel esimesel korral asendas teda Aina osas Ülle Kurs, üks ema raske osa tähtjatest, mängides nii hästi, et meie administraator H. Laanemets ei uskunud alguses, et Aina on Karini roll.

Kõige kindlam tunne oli laval siis, kui Külli Laugaste, mänginud

kolm korda ema, hakkas tegutsema inspisitendina. Siis ei tulnud karta, kas eesriide ikka läheb õigel ajal kinni; tunduvalt tõusis ka etenduse tempo, vaheajad lühenesid. Kibedad olid need päevad impressaariol, s. o. H. Laanemetsale, kelle õlgadel oli reisiorganisatsioonilise külje kogu raskus. Tänamatult ajasime tema kaela ka kõik väikesed apardused, sest ta oskas rõõmsasti kogu seda kupatust kanda.

Tore aeg oli see igati. Päeval loksumine autokastis, ootamine paarikümnes variandis (võtme, ettekandja, elektril, näitleja jne. järele), lava ettevalmistamine, jalutuskäigud. Õhtud täis seestist ärevust ja jäist välist rahu, või vastupidi või segamini; nalja ja naeru või viha ja raevu eksimustest; loomisrõõmu ja kibestumist; väsimust ja rõõmist sellest hoolimata; selk-lusrikast magamiskoha otsimist ja magamist, jälle naeru ja kirumist. Nüüd tagantjärele mäletame muidugi ainult lõbusat, rõõmsat, meeldivat ja kordalainut. Halb ju ikka ununeb. Aga võib-olla polegi halb üldse halb, ehk näeme sageli halba ainult inimese üliarenenud kriitilise meele tõttu. On olemas oleviku-optimistid («Kõik on hea»), kes isegi teravalt arvustades on meeldivad. Mäletamisväärt ebaõnnestumistest on aga õnnelik omadus mälu jääda mitte elamustena, vaid teadmistena.

Teadmisi ja kogemusi salme mitmesuguseid. Kuidas rahvale meeldida nii, et ise seda kohe tunda saab. Kuidas tükk käest ära minna lasta. Kuidas — jah, kasvõi lavapilti igas olukorras üles ehitada, ja igasuguse lava peal mängida. Jne. Ja väga palju kasulikkugi, mida ei oska kirjeldada. Kuidas sa kirjeldad vilumust!

Näidendid pealkiri «Kui on sügis...» oli ringreisil omal kohal. See, et mänguajal langes tegevusajaga ühte, aitas kindlasti kaasa. Kuidas üritus õnnestus, teavad paremini pealtvaatajad. Meile jäi õnn ikkagi kuskile käeulatusest väljapoole. Isetegija ei küüni õnnele nii kergesti, pealegi ringi esimesel tegevusaastal. Kuid otsima ja püüdma tahame teda varsti jälle minna.

K. VENDE

Pildid: Kui arhitekt on unustanud dekoratsioonide olemasolu,

Kõrgemate koolide parim

Ametiühingute VII ülleilidulisel ja spartakiaadil — tänavuse spordisuve kesksemal võistlusel — esindasid liiduvabariike põhilistel spordialadel koondvõistkondade kõrval ka kõrgemate koolide spordiklubide võistkonnad, vabariiklike üliõpilasspartakiaadide võitjad. Eesti NSV kõrgemate koolide tugevaim kergejõustikukollektiiv, TRÜ Spordiklubi, osutus pingelises võistluses parimaks ka ülleilidulises ulatuses. Võit selliste võrnatult suurema üliõpilaste arvuga õppeasutuste üle, nagu Tšeljabinski Pedagoogiline Instituut, Uurali Polütehniline Instituut, Moskva Lennundusinstituut jt., on meie kergejõustiklaste igati hinnatavaks saavutuseks.

TRÜ võistkond esines neil võistlustel ühtse võistlusliku kollektiivina. Üksikvõistlejalst väärivad erilist tunnustust matemaatikaosakonna üliõpilane Kalju Jurkatamm, kes saavutas neljanda koha, korraates Uno Palule kuuluvat vabariigi rekordit 110 m tõkkejooksus,

ja geograafiaosakonna üliõpilane Leili Ruto, kes püstitas uue vabariikliku rekordi 800 m jooksus.

Kehakultuuriosakonna üliõpilane Ants Nurmekivi näitas end 5000 m jooksus meie kuulsate staiterite Virkuse ja Pärnakivi kindlaima «mantlipärijana». Märkimisväärne oli ka Enno Akkeli esinemine kau-gushüppes ja 200 m jooksus. Eelmiste aastate eeskujul saavutas Kaupo Metsur ametiühingute ülleilidulistel võistlustel meistritiitli kettaheites, pääsedes ühtlasi ainsa Eesti üliõpilassportlasena Sofiasse ülemaailmsetele üliõpilasmängudele.

Ülikooli kergejõustiklaste võistlushooaeg pole veel lõppenud. Ees on vabariigi ja NSV Liidu meistrivõistlused, oktoobris oodatakse aga külla Helsingi ülikooli kergejõustiklasi. Jätkates samas vaimus võivad ülikooli kergejõustiklased rõõmustada spordisõpru nii mõnegi tubli saavutusega.

H. TORIM

Õnnitleme abiellumise puhul

NIINA ZUBOVAT

ja

UNO PAHLAT!

Stomatoloogiasakonna V kursuse

Uus spordiosakond

Paljude kutsealade töötajail (bioloogidel, geoloogidel, geograafidel jt.) on igapäevases töös hädavajalik tunda ja osata mitmesuguseid rakenduslikke spordialasid. Nii näiteks peab hea geoloog tundma matka- ja orienteerumisspordi saladusi, oskama ujuda, ratsutada, suusatada, sõuda, juhtida mootorsõidukeid jm.

Kuna meie ülikoolis vajalikud spordibaasid ja asjatundjad on olemas, osutub võimalikuks korraldada kehalise kasvatusel alast õppetööd ka rakenduslikel spordialadel. Selleks loetakse alates käesolevast semestrist peamiselt geoloogia-, geograafia- ja bioloogiasakondade nendele üliõpilastele, kes seda soovivad, uus spordiosakond, kus kehalise kasvatusel alaseks õppetööks on rakenduslike spordialade harrastamine.

Uues spordiosakonnas toimub õppetöö nelja tunni ulatuses nädalas. Vastavalt kursusele ja aastaegadele tegeldakse kergejõustiku, suusatamise, ratsutamise, ujumise ja vetelpääste, sõudmise, purje- ja motospordi, laskmise, jalgrattaspordi, matka-, orienteerumisspordi ja alpinismiga ning üldise kehalise ettevalmistusega.

Tegevust võivad alustada ükskõik missuguse kursuse üliõpilased, kusjuures vanematel kursustel võetakse programmi läbi kiirendatud korras. Teistest osakondadest ja teaduskondadest, kus rakendusspordialade tundmine pole eriti oluline, võetakse üliõpilasi vastu alles siis, kui osakond on komplekteeritud ja vabu kohti jätkub. Üldised nõuded, mis praegu kehtivad teistes spordiosakondades (VTK II aste jne.), leiavad rakendamist ka uues loodavas osakonnas.

Neljapäeval, 5. oktoobril algusega kell 17 toimub V. Kingissepa tn. 19 võimlas uue spordiosakonna loomiseks instrueerimiskoosolek, millest kõigil asjahuvilistel palutakse osa võtta. Samas registreeritakse ka rakendusspordi osakonda astujaid.

B. MATVEI

Töö, sport, meelelahutus

Neile üliõpilastele, kes töötavad suvel Tartu ehitusobjektidel, on Vellavere kujunenud igal aastal sisuka puhkuse, sportimise ja meelelahutuse kohaks. Igal hommikul kell pool kaheksa väljub auto Tartusse tööle minejatega ning kella viie paiku ootab töölt tulijaid maitsev lõuna, Vellavere järv, mänguväljakud ja ilus loodus.

Ka möödunud suvel leidis Vellavere rohket kasutamist. Peale üliõpilaste oli sel suvel Vellaveres puhkust veetmas õppejõude ja nende perekonnaliikmeid. Sageli tõusis laagri koosseis üle saja inimese. Populaarsemateks meelelahutusteks olid sel suvel võrk- ja korvpallimäng, koroon, lauatennis, paadisõit, suplemine, kalastamine, laua- ja seltskondlikud mängud. Kuid tehti ka kasulikke tööd. Peamiselt õppejõudude abiga ehitati lastele ujumisebassein ja paadisillad, kaeti kruusaga järve kalas, abistati kolhoosi ning tehti majapidamis- ja korrastustööd. Laagri ühiskondlikke vajadusi ja

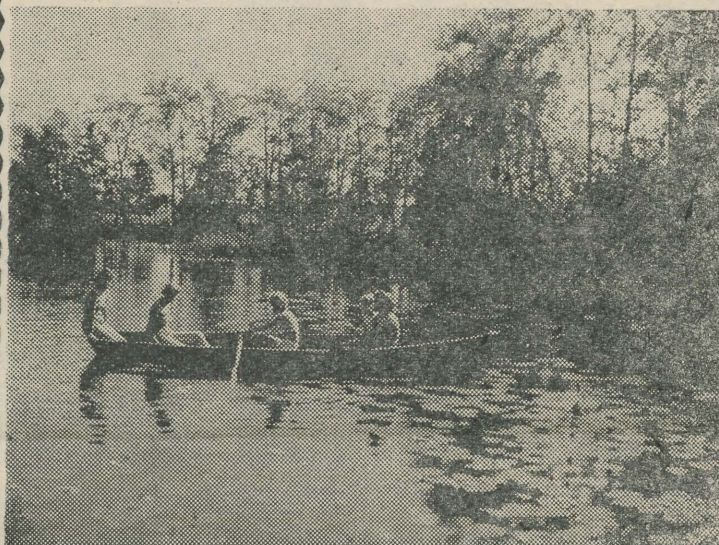

ka töökasvatustlike ülesandeid täitsid igapäevane veepumpamine, puulõhkumine, kõõgitoimkonnad ja korrastustööd.

Pärast õhtusööki, kui parajasti ei olnud kavas mõnd vestlust või loengut, kandus tegevus klubiruumi või kiigemale, kus isetegevuse ja tantsuga veedeti aega õerahuni. Noorte populaarseks ürituseks sai ka lõkettule põletamine ujuval parvel.

Nii mööduski päev kiirelt ja vaheldusrikkalt. Järgmine päev aga algas jälle hommikuvõimlemise, hommikeine ja tööle sõiduga.

P. TAMM

Meie ajalehe toimetuse asub uutes ruumides ülikooli peahoones (keemiahoone poolne tiib, kolmas korrus, endised õigusteaduskonna dekanadi ruumid).

ELLE RAAGALE

ja

REIN ABELILE

soovib õnne ühise elutee alustamise puhul

stomatoloogiasakonna V kursuse.

Siberist. See näitab esperantistide arvu pidevat kasvu ja tõusvat huvi laagri vastu.

Sel aastal heisati roheline lipp Leedus, looduslikult kaunis Moletais. Laagrist osa-

kursus algajatele, mida juhatas tallinlane A. Siitam. Kümme päeva oli küllaldane selleks, et täielikult omandada algteadmised keelest.

Suure huviga kuulatsime kõrgemate koolide õppejõudude loenguid mitmesuguste probleemide kohta. Eriti haaravad olid Riia ülikooli professor J. Lõja ettekanne kunstlikest keeltest ja Vilniuse ülikooli professor A. Vaitilaviituse loeng teemal «Uuest õpetamismeetoditest kõrgemates koolides».

Uhuine keel ja huvitavalt sisustatud laagripäevad muutsid paljudest rahvustest noored lähedasteks sõpradeks.

H. LEPIKSOO, raviosakonna II k. üliõpilane

Huvitav traditsioon

Ei mäleta, kes andis mõtte üliõpilaste-esperantistide iga-aastaseks kokkutulekuks, kuid selle aasta augustis toimus juba kolmas sellelaadiline üritus.

Aasta-aastalt on Balti liiduvabariikide üliõpilaste-esperantistide laagrist osa võtjate hulk suurenenud, ulatudes sel aastal kuni 193-ni. Peale meie ligemate naabrite võttis laagrist osa noori Moskvast, Ukrainast, Moldaaviast, Usbekistanist ja isegi

võtjad ja ka organi-seerijad olid noored. Kus on aga palju noori koos, pole kunagi igav.

Laagris oli sisse seatud kindel päevakord. Nii jõuti käia ujumas, korraldada spordivõistlusi, õppida esperantokeelseid laule ja valmistada igaõhtusteks kontsertideks. Iga päev korraldati ka lähemaid ja pikemaid ekskursioone teistesse Leedu kaunitesse paikadesse. Laagri ajal korraldati esperanto keele

Kolhoosist tagasi

Elva rajooni Valguta kolhoosist saabus tagasi grupp Arstiteaduskonna esimese kursuse üliõpilasi. Töö kolhoosis oli pingeline, kuid huvitav. Aitasime täita viljavarumiplaani, tegime silo, võtsime kartuleid ja lõime käed külgeigale tööle, mis tegijaid ootas. Et kolhoos jõuaks kõigi töödega õigeaegselt valmis, töötasime ka pühapäeviti. Meie abiga jõuti sügistööd õigesse korda seada. Grupp töötas välja üle kolmesaja normipäeva. Tubimatele meie hulgast, nagu Jaan Pärnatile, Jüri Ennetile, Peeter Männikole, tuli normipäevi ligi kolmkümmend.

Esinesime kolhoosnikutele loen-

gutega ning korraldasime vestlusi. Tutvustasime NLKP programmi projekti ning rahvusvahelist olukorda. Huvitavad olid vestlused meie maa tuleviku plaanidest ja arstiteaduslikest teemadest. Et mõnel meie hulgast oli meditsiiniline keskharidus, siis saime anda kolhoosnikutele nõuandeid. Enne äratulekut korraldasime koos kolhoosikomsomolio ganisatsiooniga noortõhtu, mis kuulus tõbusaks ja tujuküllaseks. Meie töö tõi kasu nii meile kui ka kolhoosile.

ANNE TAMPERE, raviosakonna I kursuse üliõpilane

Uut teatme-kirjandust

* Библиография по районированию и размещению сельского хозяйства СССР. (1818—1960). М., 1961. 199 стр.

* Н. В. Арциховская, Фотосинтез. Указатель отечественной и иностранной литературы. Т. 1. 1951—1958. Ч. 1. М., 1961. 387 стр. 3038 названий.

* Космические лучи. Библиографический указатель 1956—1960. М., 1961. 194 стр.

* Я. А. Благодарный, и С. Г. Медведева: Лептоспироз. Аннотированный указатель литературы (1948—1958). Алма-Ата, 1961. 251 стр. Регистр 840 nimetust Nõukogude Liidu ilmunud kirjandust; varustatud aine- ja geograafilise registriga.

Компоненты крови и кровозаменители. Библиографический указатель отечественной литературы (1948—1958). Киев, 1961. 147 стр. 1296 названий.

Лечебное применение гармональных препаратов и их синтетических аналогов. Библиографический указатель отечественной литературы за 1948—1957 гг. Харьков, 1960. 69 стр. 553 названия.

Древняя Греция и древний Рим. Библиографический указатель изданий, вышедших в СССР (1895—1959 гг.). Составил А. И. Воронков. М., 1961. 523 стр. 12 267 названий.

S. Maurer, R. Schreyer, F. W. Wolter, Fotokino-Wörterbuch.

Deutsch, Englisch, Französisch, Russisch. Bd. 1—4. Halle (Saale), 1960. Sisaldab üle 17 000 oskussõna.

TANUAVALDUS

Südamlik ja siiras tänu Ajaloo-Keelteaduskonna eesti keele ja soome-ugri keelte kateedrite õppejõududele ja endistele üliõpilastele, kes võtsid osa meie unustamatust

MART RAIDI

mälestuse jäädvustamisest.

Omaksed

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemannil nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 8361. MB-07344.

ERSTI

RAHVUSPRAAMATUKOGU

AP

Suvel Vellaveres

"KALEVIPOJA" juubeliaasta puhul

Septembrikuu jooksul töötas enamik üliõpilasi kolhoosipõldudel. Ülikooli šeflusto ei piirunud aga ainult sellega. Ei saanud unustada ka ideoloogilist kasvatustööd. Jõudumööda aitas selleks kaasa ka TRU kujutava kunsti kabinet.

Seoses «Kaleviipoja» 100 aasta juubeliga osutus sobivaks ühendada rahvaepose populariseerimine üldise esteetilise kasvatusega. Selles vaimus toimuski kaks üritust.

Esimene neist oli Alatskivil, kus kohaliku keskkooli ruumes esinesid arvukale kuulajaskonnale ülikooli õppejõud E. Laugaste, K. Taev ja J. Püttsepp. Sm. E. Laugaste rääkis eepose tekkloost, sellest, mis on «Kaleviipoja» püsiya väärtusega, samuti juhtis tähelepanu «Kaleviipoja» muistendite silmatorkavale levikule just Alatskivi ümbruses. Sm. Taev rääkis kunstist ideoloogilise kasvatuse vahendina, tuues esile kunsti osa kommunistliku ühiskonna inimese kujunemisel. J. Püttsepp kõneles isetegevusliku kunsti tähtsusest inimese esteetiliselt vaadetele ning tutvustas kunstikabineti näitust, mis oli eksponeeritud klassiruumides.

1. oktoobril sõideti Viljandisse. Siin toimusid analoogilised üritused kahes kohas, Viljandi Alaalistes Töökoloonias ja Viljandi II Keskkoolis. Esinejateks olid õppejõud E. Laugaste ja J. Püttsepp ning IV kursuse üliõpilane T. Kaevando.

Sõnavõtte illustreerisid ka seekord kunstikabineti tööd. Suurt huvi äratasid eelkõige «Kaleviipoja»-aine lised linoolõiked, aga samuti teised tööd, mille vaatamisel õpilased tutvusid mitmesuguste kujutava kunsti tehnikatega ning nägid, kuidas isetegevuslikus korras on võimalik saavutada küllaltki häid tulemusi.

L. TAMM

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi SEADLUS

sm. E. Käer-Kingissepa autasustamise kohta Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga

Seoses kuuekümnenda sünnipäevaga ja kauaaegse ning eduka teadusliku ja pedagoogilise tegevuse eest autasustada Tartu Riikliku Ülikooli füsioloogiakateedri juhatajat professor Elise Gustavi t. Käer-Kingissepa Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga.

J. EICHFELD,
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi esimees

B. TOLBAST,
Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi sekretär

Toimetuse koosolek

toimub täna kell 16 auditooriumis nr. 47.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 27 (493) Reedel, 6. oktoobril 1961 XIV aastakäik

TÄNANE PANUS

Viimastel aastatel on ülikoolielu suuresti muutunud. Üliõpilaste osavõtt tootvast tööst on saanud tavaks. Igal suvel siirdub tulevase filolooge, arste, loodusteadlasi ja juriste massiliselt mitmesugustele ehitustele; sügisel oleme neid võinud leida kolhoosipõldudel. Kellelegi ei tule mõttesse, et see võiks olla teisiti, kuigi töö toimub ülikoolis omandatavast erialast sageli kaugel. Ühe või teise tööala erialaläheduse küsimust aga ei saa tõsta. Tööd ehitustel ja põldudel tuleb vaadelda kui väärtuslikku täiendust nende teguritele, mis meie noori inimesi seni kujundasid.

kommunismi ehitamiseks

Praegu ülikoolis õppiv põlvkond on saanud ettevalmistuse reformieelses koolis, kus praktiline tööalane ettevalmistus oli õige vähene või puudus hoopis. Ilma ülikoolis mitmekülgset tööalast karastust saamata võib kujuneda nõnda, et tootmisõpetusega koolis hakkab õpetama noor õpetaja, kellele tootev töö on hoopis võõras. Selline inimene võib ehk kuidagiviisi õpetada oma ainet, kuid kommunistliku kasvatusalaseid ülesandeid ei suudaks ta edukalt täita. Üliõpilaskonna laialdane töötegevus on oluline ka veel selleks, et nad paremini süveneksid meie töötajate erinevate kihtide töösse ja mõttemaailma. On ju nõukogude intelligentsi kohus teenida kogu meie rahvast. Meie üliõpilaste tootev töö ühendab endas kasvatuslikud ja otseselt praktilised funktsioonid. Selle tööga aita- me vahetult kaasa kommunismi materiaalse baasi rajamisele juba täna, ootamata ära seda, millal võime seda teha oma erialal. V. I. Lenin nägigi kommunistliku kasvatusalase tuuma selles, et kasvav põlvkond iga päev midagi praktiliselt teeks uue ühiskonna ehitamiseks. Selles töös aga küpsevad uuele inimesele vajalikud omadused. Töö isenesest veel ei kasvata meis kõiki vajalikke omadusi. On vaja, et töö toimuks nii, et seda igal sammul saadaks kollektiivi hindav pilk.

Meie üliõpilaste rõhuv enamik töötas suvel ja sügisel hästi, täie vastutustundega. Oli aga ka neid, kelle hinges pesitsesid moonakameeleolud, kes ei tunnetanud selgelt seda, milleks nad seda tööd teevad. On vaja, et komsomoligrupid arutaksid suviste ja ka sügiseste tööde tulemusi ning annaksid oma hinnangu iga üliõpilase töömehepalgele. See, kuidas keegi töötas, pole tema isiklik asi. See on ülikooli au või häbi küsimus, see on uue ühiskonna ehitamise küsimus.

Jälle tööle pioneeridega

Möödunud aasta eeskujul hakkavad ka käesoleval õppeaastal pedagooge ettevalmistavate osakondade II kursuste üliõpilased rühmajuhtidena tööle Tartu linna koolides. veelgi paremaid sõnu. L. VISNAPUU

Nagu näitasid möödunud aasta kogemused, on väga vajalik eelnevalt korraldada seminar, et anda tulevastele rühmajuhtidele mõningaid teadmisi pioneeritööst. Selle organiseeris komsomolikomitee koos pedagoogikakateedriga ning seminar toimus 28.—30. septembrini. Oppuste kava oli võrdlemisi tihe. Kuulati loenguid pioneeritöö ja pedagoogika valdkonnast, õpiti salakirju, teemärke, morset, sõlmi, pioneerilaule, mänge jne. Juhendajateks lektoriteks olid pedagoogikakateedri õppejõud H. Kurm, B. Nedzvetki, H. Liimets, V. Viires ja K. Indre ning linna pioneeritöötajad.

Koolides hakkavad õpilasi juhendada vanempioneerijuhid. Üldse läheb kooli 178 II kursuse üliõpilast.

Rühmajuhtidena soovivad koolides edasi töötada ka mõningad vanemate kursuste üliõpilased, kes juba varem on olnud rühmajuhtideks. Nii töötasid möödunud aastal hästi üliõpilased Anneliis Tiit, Ly Parts, Hilda Isokuorti, Imbi Kiisk, kes lähevad tagasi oma rühmade juurde. Üliõpilased on jaotatud koolidesse ning tutvumine pioneeridega on juba käesoleval nädalal.

Töö pioneeridega on väga vastutustrikas ning tähtis tööloik koolis. Sellepärast peab iga üliõpilane rühmajuht seda tööd tegema südamega. Et möödunud aastal enamik rühmajuhte töötas hästi, sellest annavad tunnistust iseloomustused, mis

A
G
A
K
U
H
U
E
D
A
S
I
?

Arstiteaduskonna II kursuse komsomoliorganisatsiooni aruande- ja valimiskoosolek toimus 28. septembril. Uude kursusebüroosse valiti L. Karu, U. Kuningas, V. Luuk, J. Maaros, K. Pajuri, U. Truupõld, ja V. Turõgina.

Möödunud aasta tööle anti hinnang «rahuldav». Tõsi, ülikool — ja paljudele ühiskondlik töögi — olid alles võõrad, kursused oli suur, ühtne kollektiiv tekitab siin raske-

Sellepärast tuleb osa võtta UTU tööst. Sellepärast tuleks rühmades korraldada arutlusi ja ettekandeid asjadest, mida polegi eksamiprogrammis. Küberneetika arstiteaduses, teoreetilise meditsiini filosoofilistest küsimustest, planeetidevaheliste lendude meditsiinist, tuumarelvade mõjust inimorganismile.

Te ütlete: liiga raske, teisel kursusel ei suudeta neid probleeme veel mõista.

Meie elus ei tohi leppida vähesega!

mini. Need on vabandused. Ja kunagised vead on õppimiseks.

Komsomolikoosolekul tehti nendest õiged järeldused. Kui möödunud aastal olid nii tsentraalne juhtimine kursusel kui ka üldine aktiivsus kehva, kui inimesed ei osanud ülikooli õppimismeetoditega kohe kohaneda, siis on see meie kõigi süü. Igaühe süü. Komsomolitööle peavad kaasa aitama kõik; ja samal ajal tuleb aktiviste rohkem juhendada (korraldada seminare) ning neilt rohkem nõuda.

«Võtsid kohustuse — täida!» öeldakse. Viimane pool on palju raskem. Sellepärast on tänavu-aastase komsomolitöö kohta raske midagi ennustada.

Kuid siiski. Nii eelnevatel gruppide koosolekutel kui ka kursuse komsomolikoosolekul arutati kommunistlikule õpperühmale esitatavaid nõudeid, mõeldi, millised need võiksid olla. Ning aruannetes on märgitud üksikud konkreetsed ettepanekud (kahjuks küll liiga vähesed).

Õppesektor nõudku arvestuste õigeaegset sooritamist. (Esimesele kursusele: see on tähtsam punkt, kui esimesel pilgul paistab. Kevadessioonil tuli palju halbu hindeid ja isegi puudulikke sellepärast, et inimestel jäid arvestused hilja peale, eksamik ei jõutud enam korralikult õppida.)

Aidata ning kritiseerida mahajääjaid. Enamikul juhtudest oli vajalik just abi, ning tavaliselt pole ükski üliõpilane keeldunud oma kaaslast abistamast. Kuid kriitika... Päril mitmele läheks seda väga-väga vaja. Ent kritiseerida ei sõandata ega osata.

Poliitinformatsioonid olgu kaalukad, huvitavad. XI—XII rühma komsomoligrupp otsustas poliitinformatsioonide materjalid kõita ühisesse kausta, et neid hiljem saaks kasutada ühiskonnateaduste eksamiteks valmistumisel.

Igasugustest kohustustest kõrvalepõiklemine väitega, nagu poleks aega, ei ole õige, sest laialdase silmaringiga inimeseks, kellega ülikooli lõpetaja peab saama, ei tee ainult eksamimaterjaleid. Sest neid on õppimiseks palju, ent teadmisteks vähe.

Aga õppima tulebki hakata raskest, sest arusaamatu sunnib edasi õppima. Ja sellised küsimused aitaksid samal ajal tõsta inimeste ühiskondlik-poliitilist teadlikkust.

Kui need ja kõik teisedki ettepanekud ei jää paberile, kui igaüks teeb pisutki nende teokssamiseks, siis ei jää nimetus «kommunistlik õpperühm» unistuseks. Siis omandab see nimetus täisväärtusliku sisu ning komsomolitööle ei anta enam kunagi hinnangut «rahuldav», vaid «hea».

Kõigil meil on vähe aega, ent ometi jõuab üks saada elust palju, teine lepi piskuga. Kas just nüüd pole sellele inertsuse süsteemile antud väljastpoolt tõuge, mis, kui me asja tõsiselt kätte võtaksime, tootaks paljude asjade algust?

Kas poleks aeg üliõpilaste «stiihilist» eneseharimist teha hoopis laialtlevitumaks, ahvatleda põnevate teaduslike probleemide juurde neidki, kes tavadevad kõrval seista? Sest kommunistliku õppetöö rühm — see ei tähenda ainult korralikke eksamihindeid. Hea õppeedukus on sellise nimetuse puhul endast mõistetav. Ent sellele peaks tingimata lisanduma ka hoopis põhjalikumad teaduslikud ja maailmavaatelised seisukohad.

Ning nende omandamine, see tohutult suur ja tore töö, jätaks ju meie eneste, üliõpilaste teha! Nisugust võimalust tuleks tingimata kasutada.

Nüüd on vaja tegusid, tegusid, tegusid!

Konkreetsed, rühmade piires, iga üksiku inimesega. Ja kõik koosolekud, kus neid tegusid arutatakse, peaksid olema makarenkolikud väikkoosolekud väga lühikeste, lõpuni läbimõeldud sõnavõttudega, kus ei korrata kulunud mõtteid, vaid antakse uusi. Nad peaksid olema esimeseks sammuks formaalse asjase suhtumise vastu, nad peaksid juba alluma kommunistliku õppetöö rühmadele esitatavatele nõudmistele.

M. REMMEL

Arve ja fakte ehitustelt

* Tänavu suvel töötas kahe kuu jooksul — juulis ja augustis — vabariiklikel objektidel, Tartu linnas, pioneerilaagrites, haiglates kokku 1233 üliõpilast (1958. aastal — 540, 1959. aastal — 1132, 1960. aastal — 1152).

* Juulikuus töötas 849, augustis 384 üliõpilast.

* Tööalased kohustused augustis:

- tsemenditehas «Punane Kunda» — 110%, täidet 126%,
- ülikooli ühiselamu — 103%, täidet 110%,
- Ruhnu maaparanduslaager — 115%, täidet 167,3%,
- Viljandi maaparanduslaager — 125%, täidet 159%.

Augustis täidet seega keskmiselt päevaülesandeid 140,6%.

* Omandati erialasid: maatri — 36 inimest, kaldakindlustajate — 19 inimest, mitmesuguste ehituserialade — 94 inimest, drenaažitööde — 36 inimest.

Meiega jäädigi rahule

Nagu juba rida aastaid järjest, nii ka selle aasta augustis oli juhulult Tartusse saabunud üliõpilastel oluliseks küsimuseks, kas ka sel sügisel kolhoosi minnakse ja kas ikka saame «oma» rajooni. Ja kui siis kuu viimastel päevadel tõesti selgus, et kogu Matemaatika-Loodusteaduskonnast 400 üliõpilast suunatakse põllumajanduslikele töödele septembrikuuks ja nimelt Põlva rajooni, siis muhelesid kõik rahulolevalt — nii see peabki olema, et läheme «oma» rajooni.

Nüüd on tööga juba lõpule jõutud ja ka õppetöö alanud. On saabunud kolhoosidelt esimesed kokkuvõtted ja hinnangud, mis sel aastal on üliõpilaste kohta tõesti tunnustavad.

Olgu toodud sel puhul ka mõningad väljavõtted neist kirjadest:

Ruusa sovhoosi Leevaku osakonnas töötas 22 üliõpilast füüsikaosakonna II ja IV kursusel. Hinnang: «Kogu grupp võttis aktiivselt osa sovhoosi tööst, täites tööülesandeid keskmiselt 200%-liselt. Kõik üliõpilased omandasid kiiresti ja häireteta töö tehnoloogilise protsessi, teostasid võimaluse piires tööülesannete lihtsustamist ja mehhaniseerimist. Lähisaamine sovhoosi töötajatega oli väga hea, grupp on kõrgelt arenenud kollektiivsustundega, seltsimehlikult abivalmis, arenenud algatus- ja organiseerimisvõimega.»

«Ohenduse» kolhoosis (Kauksis) töötas 15 üliõpilast matemaatikaosakonna III kursusel. Hinnang: «Üliõpilaste grupp täitis antud tööülesanded korralikult, tulles toime ka kõige keerukamate ja raskemate töödega. Kolhoosi kollektiivi poolt suur tänu üliõpilastele koristustöödel osutatud abi eest.»

Karl Marxi nim. kolhoosis töötas 25 üliõpilast keemiaosakonna II kursusel. Hinnang:

«Töötasid korralikult, näitasid eriti distsiplineeritust ja käitust nõukogude üliõpilasele vastavalt. Kolhoosi kollektiiv on tehtud tööga rahul ja avaldab tänu sellele tublile kollektiivile... ning loodab, et need seltsimehed, lõpetanud ülikooli, ka tulevikus, tegelikult töös, ei tee häbi ei endale ega ka ülikoolile. Paremaid töötulemusi

saavutasid Ain Ranne, Mati Pajumägi ja Aime Munak.»

Vanematest kursustest ei jäänud maha ka need, kes alles augustis tegid läbi sisseastumiseksamite tuleproovi. Tuleb loota, et neist kasvavad väärilised töökad nõukogude kodanikud, kes tulevad hästi toime nii füüsilise tööga kui ka õppimisega.

A. A. Zdanovi nimelises kolhoosis töötas 19 üliõpilast füüsika- ja matemaatikaosakonna pedagoogilise haru I kursusel. Hinnang:

«Üliõpilased tulid oma tööülesannetega eeskujulikult toime. Kolhoosi juhatus ja kogu kollektiiv on väga tänulikud kogu rühmale. Nad andsid suure panuse nende ülesannete täitmiseks, mis seisavad meie kolhoositalurahva ees. Kõik üliõpilased näitasid ennast distsiplineerituna nii töö kui ka vaba aja veetmisel. Kogu grupp töötas välja 600 normipäeva. Kolhoosi kollektiiv soovib sellele üliõpilaste rühmale edu nii õpingutes, ühiskondlikus töös kui ka isiklikus elus ja jääb lootma, et nendest saavad väärikad kommunismiehitajad.»

Joh. Lauristini nimelises kolhoosis töötas geograafiaosakonna I kursusel. Hinnang:

«Antud grupp üliõpilasi täitis iga päev oma tööülesanded ja oli rohkem distsiplineeritud kui varemadel aastatel majandis töötanud üliõpilased. Nad võtsid aktiivselt osa massilistest kultuurüritustest ning korraldasid isetegevuskontserti. Antud grupp on avara poliitilise silmaringiga ning töö vaheajadel korraldasid individuaalseid ja grupiühtlasi vestlusi kolhoosnikute hulgas. Eriti võib märkida Tõnu Rikandi ja Lilian Karmu aktiivset tööd. Kolhoosi juhatus ja partei-organisatsioon avaldavad tänu antud grupile ja TRU rektoraadile kolhoosile osutatud abi eest kiirel viljakoristuspriodil.»

Nii kõlavad esimesed ülikoolile saabunud iseloomustused. On ilmne, et need üliõpilased on oma ülesanded korralikult täitnud ning neile võib uhke olla Tartu Riiklik Ülikool.

Matemaatika-Loodusteaduskonna prodekaan

„Kae, tüdi, mis ma kõnolõ...“

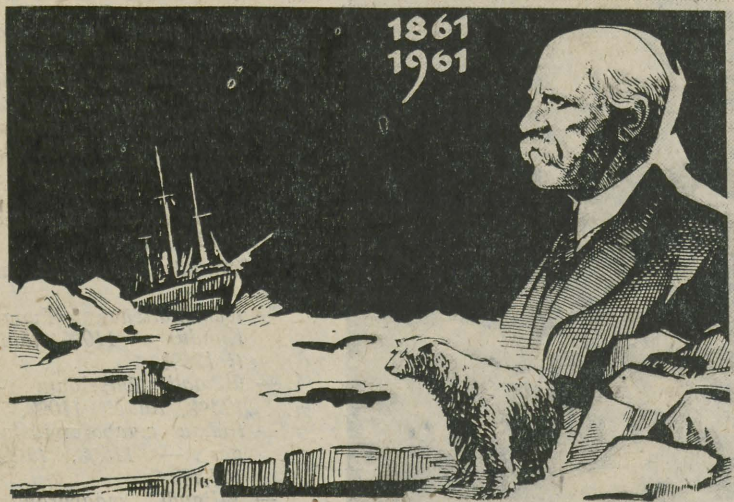
nende sõnadega algas päev. Otsejaks oli pereema, kuulajaks tudeng, kelle õnnetu loos oli kõõki toonud. Siin pidi ta süvenema kulinaariateaduse nüanssidesse, sest tosin hea isuga kõhtu moodustasid usna nõudliku klientuuri. Kui kahe naisterahva ühine looming laul auras, tuli tõusta ka ülejäänutel. Siis kihutas brigadir hirmsa põrinaga õue ja tööpäev võis alata.

Need olid IV kursuse filoloogid, kes ki-

bedal koristuspriodil olid tulnud appi Valga rajooni «Sõpruse» kolhoosile. Kuu aja jooksul tegid vapid šefid pea kõiki töid — põllutöid, linatöid, teratöid, puu- ja vaimutöid. Viimast tegid eriti agaralt Silvi Kaasik ja Helvi Kopel. Nad nimelt valgustasid kohalikule rahvale partei programmi projekti ja rahvusvahelist olukorda. Ka ülejäänud ei hoidnud oma teadmisi vaka all. Tublisti peeti muidugi lauluproove ja

kontserte. Nendele löi eriti aktiivselt kaasa kolhoosi laomes, kellelt sai täiendust ka meie repertuaar. Suurpärased mälestused jäid meile «Sõpruse» inimestest. Igaüks kannab südames meie unustamatu perenaise Salme Treesi kuhu, samuti peame meele tublit brigadiri, lõbusat laomeest, vaprat Martinit, helidet Vidrikut ja paljusid teisi. Aitäh tore-da vastuvõtu eest!

P. HEIN

Fridtjof Nansen

100. sünniaastapäeva tähistamise pidulik koosolek algab 10. oktoobril kell 19 TRÜ aulais.

Kavas: F. Nansen polaaruurijana. Dot-sent E. Vapre.

F. Nansen — võitleja vabaduse ja rahu eest. Prodekaan L. Tiik.

F. Nanseni teoste näitus TRÜ Teaduslikus Raamatukogus on avatud 6.—16. oktoobrini.

2 Tartu Riiklik Ülikool

Õigusteaduskonna agitbrigaad saab varsti aastaseks. Esimesed esinemised toimusid möödunud talvel. Olümpiaaail sai agitbrigaadi esinemine tunnustuse osaliseks. Mõte hakata esinema NLKP programmi tutvustava kavaga tekkis juba käesoleva aasta augustis, kohe pärast programmi projekti avaldamist ajakirjanduses. Enne septembrikuud ei tulnud aga kava õppimisest midagi välja, sest üliõpilased olid laiali — kes töö, kes puhkamas pärast I vahetuses töötamist.

Septembris alustati kohe proove. Kõigepealt otsustati, et kontsert tuleb kaheosaline, sõnalis-muusikalise põimiku vormis. Esimeses osas tutvustatakse tähtsamaid löike programmist, kasutatakse tabeleid ja muid näitlikke vahendeid, teises osas võetakse satiiritule alla meie ühiskonnas veel esinevad väärnähitused. Stsenariumi autoriks oli aspirant H. Palamets. Suureks abiks olid üliõpilastele «Vanemuise» näitleja E. Koppe-li juhised ja näpunäited, mis ta proovidel andis. Agitbrigaadi koosseisu kuulusid naisansambel, naistrio, instrumentaalan-sambel, sõnakunstnikud ja suurem osa näiteringi liikmetest. Osad olid väga mitmekesised. Rein Küttimil, Eenok Kornelil, Avo Lukil ja Jaan Kartaul tuli

mängida küllaltki raskeid osi. Kolhoosikülalt võrsunud linna-preilid-muidusööjad muutusid elavateks tänu Alli Sorrole ja Ruth Luhale. Reesi Paats oli jutustaja, Tiit Vesmes meditsiiniõde. Mitmel osatäitjal tuli kehastada kahte isikut.

Agitbrigaadi liikmetel oli muret palju — kas on pakutav kava maarahvale huvitav, kas kõigis kohtades, kus kavatsetakse esineda, on klaver enam-vähemgi hääles, kuidas on lood transpordi, instrumentide, rekvisiitidega?

Esimene kontsert toimuski

Raadiohuvilised, asugem tööle!

Arvatavasti õpib ja töötab ülikoolis niisuguseid inimesi, kes põle veel kuulnud, et peahoone taga asuvas õpperaamatukogu majas peahoone poolt tulles parempoolne üks — töötab päris ajakohane helilindistamise stuudio. Need, kes sellest teadlikud on, nimetavad stuudiot lihtsalt raadiostuudioks, ja nad eksivad ainult poole võrra.

Stuudio töö jaguneb nimelt kaheks põhiliseks osaks: esmajärjekorras helilindistatakse siin kaugõpe-üliõpilastele mõeldud raadioloenguid — need saadetakse eetrisse Eesti Raadio Tallinna ja Tartu saat-jate poolt — teiseks kantakse siit translatsioonivõrgu kaudu ülikooli ühiselamutesse üliõpilaste endi koostatud saateid, nn. üliõpilassaateid. Viimane osa stuudio tööst annabki talle mõnevõrra õigust raadiostuudio nimele.

Seoses raadioloengu koostamisega kerkis ja kerkib studios üles terve rida küsimusi ja küllaltki tõsiseid probleeme: kuigi Eesti Raadio on meile seni andnud ainult kaks tundi nädalas oma saateajast (ja sedagi ultralühilainel), eks katsu sedagi kahte tundi terve talve jooksul loengutega täita, kui osa õppejõude ei vaevu aasta jooksul ainustki loengut pidama — loengute ettevalmistamine toimub ühiskondliku töö korras. Või kui õppejõud peab esimesel aastal oma ainest sissejuhatava loengu — sissejuhatust on ju kõige kergem lugeda —, kuid teisel aastal ei lisa sellele enam silpi. Kuid nii või teisiti — lubadusi raadioloengu pidamiseks on juba laekunud ja küllap neid tuleb veelgi, nii et helioperaatoril jätkub tööd kogu talveks.

Palju rohkem tekitab küsimusi meie stuudio töö teine osa — üliõpilassaadete toimetamine.

Möödunud aastal võttis stuudio tööst osa väike grupp agaraid üliõpilasi: H. Lupp, E. Pau, T. Sillam, E. Toom, P. Johannson, M. Viiding jt. Tänavu aga on osa neist lahkunud ja stuudio seisab ees kiiremas korras uue toimetuse moodustamine.

Seni on suudetud üliõpilassaateid anda üks kord nädalas — tavaliselt neljapäeva õhtuti alates kella 22-st.

Miks nii harva? Ja miks mitte alati huvitavalt? — küsivad võib-olla need, kes neid saateid on juhtunud kuulama.

Kogu asi on teie endi toetuses, lugupeetud küsijad. Üliõpilast huvitava saate koostamine pole sugugi nii lihtne, nagu see ehk näib valjuhääldajat kuulates. On vaja hulgaliselt informatsiooni, on vaja saate koostajaid, on vaja selle esitajaid. Et pakkuda huvitavat

AGITBRIGAAD TEGUTSEB

18. septembril Võnnu kultuurimajas. Ootusärevus oli kahepoolne — publik ootas, et näha ja kuulda, mida on küllaltlud agitbrigaadil pakkuda, üliõpilased aga ootasid ja piidlesid võimalust mööda saali — kuidas suhtub publik nende esinemisse. Avo Luki ettekannet par-tei programmi kohta, mis oli läbi põimitud temaatiliste, sõnaliste ja muusikaliste ettekan-netega, kuulati saalis huviga. Ja kui kolme napsivenna ja vi-rila šefi-võhiku ilmumine lava-le kutsus pealtvaatajais esile kõlava naerukoori, langes kõigil esinejatel nagu kivi südamele — agitbrigaadi esinemine võeti hästi vastu.

Kriitika alla võetud kuju-d — mineviku varjud — olid elust võetud. Siinkohal peab tõele au andes märkima, et kõik osali-sed olid omal kohal ja karak-terid õnnestusid päris hästi, kuigi nii mõnelgi tuli esmakord-selt «teatrit teha». Tubliit esi-nes ka naisansambel ja naistrio.

Nii läks üks esinemine teise järel. Ja ega sellega ole veel viimane sõna öeldud. Pärast uue ja aktuaalse materjali lisa-mist esinetakse sama kavaga veel oktoobri- ja novembri-kuuski.

Agitbrigaadi esinemiste heaks kordaminekuks aitasid palju kaasa TRU parteibüroo ja kom-somolikomitee, Õigusteadus-konna parteiorganisatsioon ja ülikooli klubi. Aitäh neile!

E. TAEI

väga erinevate erialade üliõpilastele, on loomulikult vaja erinevate erialade üliõpilaste kaastööd ja koostööd.

Eeldan, et enamik ühiselamute üliõpilasi soovib kuulata valjuhääldajast, ütleme kaks korda nädalas senisest huvitavamaid üliõpilassaateid. Järelduse asemel tuleb sellisel korral esitada terve rida küsimusi ja soove teile enestele, üliõpilastele.

Kas ei peaks te iga kursusel või vähemalt igas osakonnas valima ühe raadiohuvilise üliõpi-lase sidepidajaks stuudioga? Te ju korraldate kur-sustel mitmesuguseid üritusi? Miks ei võiks te neist ka teistele üliõpilastele rääkida?

Kuid veel enam. Kõik ülikoolis töötavad ringid ja isetegevuskollektiivid peaksid olema huvitatud oma tegevuse tutvustamisest raadio kaudu. Kui raadiol oleks, ütleme, ühe või teise ringi tööplaan, saaks ta ringi üritusele ühiselamuis osavõtjaid kutsuda või ringi koosolekut ühiselamusesse üle kanda.

Miks ei võiks iga selline üliõpilaskollektiiv en-dale raadioesindajat valida? Kasu oleks sel-lise üliõpilase tööst kahepoolne.

Miks ei võiks ülikooli koorid ja pillimehed stuudio kaudu ühiselamutesse kontserte anda. Kelle jaoks te laulate ja mängite, kui mitte oma sõprade jaoks?

Miks ei võiks ülikooli kirjamehed ühiselamu sõpradele oma loomingut lugeda?

Miks ei võiks näiteringide liikmed studios maha saada üliõpilaselust rääkiva kuulde-mänguga? See oleks ju raadiopraktikaks näitleja-te enestele.

Miks mitte ülikooli raadio kaudu sõbrale sün-nipäevaks või pulmadeks õnne soovida? Esimeste kursuste üliõpilased! Teie ette kerkib varsti küsimus: missuguse ringi tööst edaspidi osa võtta? Aga võib-olla te juba töötasite keskkooli raadiosõlmes?

Miks mitte endisel huvialal edasi tegutseda? Tulge tööle ülikooli studiosse! Siin oman-date toimetaja-, diktori- või reporterikuteks vajaminevaid oskusi. Stuudio on väga huvitatud noor-test, kes jäävad raadiole truuks kogu ülikooli-päeviks.

Kõikide kursuste kõik üliõpilased! Ülikooli raadio vajab teie ettepanekuid, soove, õpetusi ja kaastööd oma tulevaste saadete jaoks. Lähemal ajal pannakse peahoone koridori üles raadio kaastööde kast. Ärge unustage meile kaastööd saata! Oleme huvitatud igasugusest materjalist — ka nooruslikust naljast, mis räägib meie elus esinevatest puudustest.

Asugem tööle, raadiohuvilised!

T. LEHTMETS, TRU helilindistamise stuudio toimetaja

KIRJANDUSE JA KUNSTI LEHEKÜLG

Kõige tõsisem meeleolu kogu Atlandi-reisi kestel oli mul õoi vastu 23. aprilli. Olime just ületanud 0-meridiaani, ja Atlandi kui Hannibal seisis värvavas. Hommikust peale sundis ta käima ainult harkisjalu ning õhtuhakul, kui seuest ainsast vaatepildist tüüdnud oli, võttis kätte ning lõhkis purvetiies mitu tosinat lauanõusid. See võttis südame alt kulmars, sest kaks kuud merel olekut oli veel ees, ning kuskult peab ju inimene ikkagi sööma.

Suadooli hakkasid sellest mängupõrgust osa võtma ka trumpassad. Laev rappus ja värises ning oli tunne, et keegi peksab vastu korpusi suurte raudnuiadega.

Kajutihaaslane Lebedev, kes sellist nalja oli ka varem näinud, luges kois raamatut ning küsis aegajalt nagu muuseas:

«Luius on, romantik?»

Panin hambad risti ja ütlesin:

«Väga meeldib.»

Ta vastas, et siis olevat ju kõik hästi. Kell kaksteist kuus viimase tued ja pugusime teki alla.

Pea roksus vastu seinale. Seejärel tegid sama kuuri laoi ka jaiad, parem kuig, ning et muud enam üle ei jäänud — ka vasar kuig.

Enn Kreem, mu sõjakaaslane, vähkres ülalõis. Vist mõies temagi, kui pagana kaugel võivad mõnel hetkel tunduda maa, ema ja ülikooli kohvik. Oli ju siin torm, vihm, värisev laev, kolmainusest aga ei ühtegi. Ja see torm peksis meid veel tervelt kaks päeva. Siis pisut taltus, kuid tundus sellegipoolest üsna särtsaka sõluna — jookseb teine mööda Atlandit, ning tunned, et ta, kurivaim, on üsna tugev.

Aga oli ka teistsuguseid päevi. Kohe räägin.

Taani väinad. Eks ole, see on midagi ilusat ja kutsuvat, kuid samal ajal väikest, kitsast, midagi sellist, millest sa edasi pürid — ookeani poole. Nii nagu rändurigi. Talle jääb kodu kitsaks. Siin teeb ta vaid rännuplaane, et uuesti lahkuda.

Oli Skandinaavia kevade algus, kui läbisime Taani väinu. Mõlemalt poolt paistis kallas. Puhas, kevadiselt rahutu, erk. Laeval aga valdab inimest alati, ka kõige helgematel momentidel tunne, et ta on millegi külge kinni köidetud, et ta on vabatahtlikult laulatanud end selle kõikuva alusega.

Hämarduval õhtul sõitsime kahe vastassaare traversil. Nende kal-

ULO TUULIK

Katkendlikke mõtteid merelt

laste vahel pidasid ühendust kuus reisilaeva — musta korpuse ja helevalge pealiskihitusega särased nad tuledes nagu lummutised. Üks neist möödus meist väga lähedalt. Kevadõhtu hämaruses oli temas nii palju maist, nii palju ilusat, et inimene selle ilu järele igatsema ja unistama hakkab. Oli tunne, et see laev läheb pidurdamatult sinust eemale ja et ta viib endaga midagi niivõrd kaurist, mille kaotust sa ei suuda taluda.

Me vaatatsime seda reelingule toetudes mitmekesi. Meil oli merel olla veel üle kahe kuu, ja me ei öelnud sõnagi.

Ma kujutan ette, et sellistel momentidel tekivad meremeeste pisut kurvatoonilised laulud, ja lühikesed luulereadki, mida võib näha vanade merelt saadetud piltide taga.

Kuid ma tean niisama kindlalt, et merele ei tulda mitte nende väiksete ja melanhoolsete momentide pärast, vaid just vastupidise — suure ja kohutava tormi kutsel.

See on inimese stiihia. Tema rahutu vere kutse, millele vastuseis-miseks ta on nii nõrk.

On haruldast raske tabada me-

re hinge ja seda edasi anda. Kirjanikke, kes seueks on suuvelised, võib lugeda kahe käe sõrmedel. Luuletajaid võib-olla rohkem.

Ning kas inimene ongi võimeline merd selliselt kirjelama, nagu ta tegelikkuses eksisiseerib. Tsenhov, inime, kes merd armastas, kuid temast ei kirjutatud, ütles, et veeväli on väga tühi, kõrbeline. Buninile rääkis ta nii:

«Väga raske on kirjeldada merd. Teate, millist mere kirjeldust ma lugesin lüljuti ühest koolivihust: «Meri on suur». Ja kõik. Minu arvates — suurepärase!»

Kas polegi sellega öeldud kõik. Kõik. — Torm. Vaikse suurvee ülevõus. Hommik. Magav meri. Igatus.

Meri, nagu taevas ja surmgi, on kõikidel aegadel köitnud kõikide kunstilaste loojaid — ta olevat kõikide kunstide läte.

Suure Newfoundlandi kevade algul, kui päike oli paari päevaga pleegitanud ookeani metallvalgeks ja niivõrd heledaks, et ilma päike-seprillideta enam midagi teha ei osanud, kui ta tundus nii kohutavalt lai, nii kohutavalt ilus, mõtlesin,

ei meri isegi tuleks asetada kunstide alla.

Ei, mitte ainult selle ilu pärast. Vaid just selle raskuse pärast, mida on nähtud merede alistamisel, ning nende tugevate inimeste pärast, kes, kaugel maistest mugavustest, siin tööd teevad.

Merel tavaliselt ei räägita raskustest. Võib-olla on see sellest, et meri ülendab. Et paned paljude asjade ees silmad kinni ning kipud unustama, et elu ei ole mitte romantika, vaid ikkagi suur proosa. Millest siis islandlaste vanad laulud, skandinaavlaste saagad, Lõunamere saarte tantsud? Kas ei ole need vastuolus mere suhtelise karmuse ja jõhkruusega. Kuid ometi nad tekivad. Tekivad sellepärast, et kõige raske kõrval on elus alati midagi ilusat, helget, — seda ei tohi maha tallata.

Juba esimesel meresõidunädalal hakkasime lugema päevi, mis on jäänud kojuõiduni. Vaatad eemalt kõrguvat jäämäge — sinisel taeval on ta valge ja majesteetlik nagu kuningaloss, — sul jääb hing kinni selle ainulaadse ilu ees, kuid ikkagi igatsed koju. Maad igatsed.

Kuid merele ei tulda nädalaks või kaheks. Püügilaevad on ühte-soodu ookeanil neli kuud. Tulevad meie poordi — «Varese» juurde. Kala andma. Kõigil habemed, pikad juuksed. Tuules punetavad näod. Väsinud.

Aga kadestad neid inimesi. Tulevad mõnikord täislastiga, 20 tonni punast mereahvenat tekil, mees- tel käed taskus. Ei räägi algul vahimadrusegagi, kes neile baasilt otsad viskab. Uskuge, — olge kord kaluri nahas, kes tuleb merelt rikka loomusega — eluaeg peate mees- les.

dale, näed roosakaspunast ja suurt ahvenat. Teisel päeval on ta halli-kirju tursk — saledam ja sihvakam kui Balti mere sugulane. Harvem näed lesta, baltust, haid...

Ja ikkagi...kevad!

Ta on kaugel, on kättesaamatu, on vahel Tallinnast tulevate püügilaevade ekipaazi jutus — soe, lilleline, erutav.

Kuidas tajud teda Atlandil? Milline on ta nägu?

Õo läbi oled tööd teinud. Läbi kummikinnaste tikub keha ligi niiskus. Ninaots on punane ja külm. Liigutused uimased ja laisad. Peksab külma, märga lund. Seitsmepallises laines kaldub baas vahetevahel raskelt ning hirmuta-valt. Ei huvita enam Nikita Dmitrijeviti toredad, pisut soolased anekdootid. Brigadir Bitšikovi alati lõbus nagu muutub aeg-ajalt tõsisemaks.

Lumi, lumi. Kala, ainult kala. Ta on tugevam lumest ja ilmast.

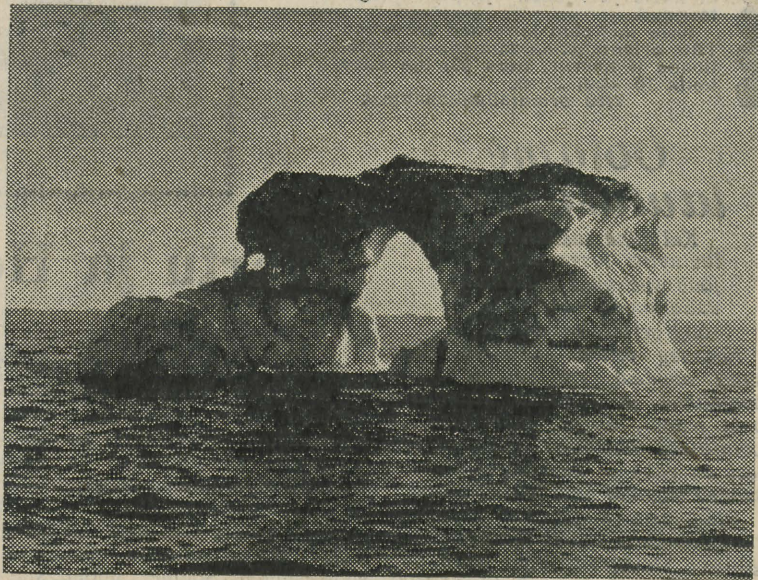
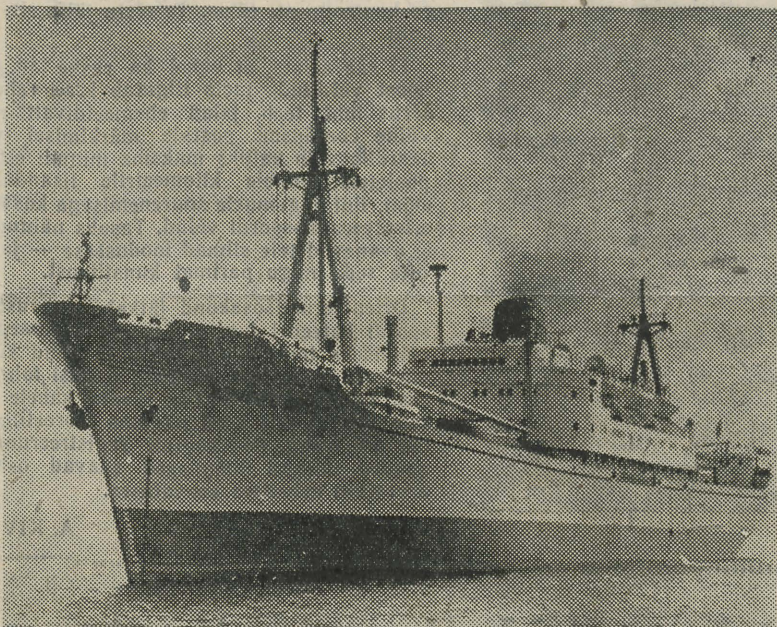
Pikk, tuules punetava habemega Volodja tõstab kõrgele suure ja raske noa, eri liiki noa, õieti küll kirve ja lõõb maha kala pea. Mu kõrval ihub oma puhastusnuga Arvo Antropov — tark, sisemise tak-tiga «suomen poika», kes räägib ühtmoodi vabalt nii eesti, soome kui ka vene keelt, kes kalapuhas-tuse vahel viib jutu muusikale, maalikunstile, kirjandusele ja fi-losoofiale.

Tema käte vahelt tuleb punane ahven minuni ja Viktor Perelmani. Puhastame ja viskame merehul-gused suurde veetünni. Seal on nad juba soolajate võimu all. Siis tünnidesse ning «Varese» hiigel-trummidesse.

Vahel tuleb kalameistri abi Galja ja Vladimirovna, kontrollib, kas puhastatakse hästi, läheb edasi.

Nikita Dmitrijeviti ütleb oma ta-valise lause: «Gena, laula «Lenin-gradi!»

Algul saime selle üle naerda. Märja lume all toob ta mällu vaid

NI OLI SIRGALAS

H. JÕGIOJA

«Sa sõidad Sirgalasse? Ära sa unusta siis kammisaapaid, kaasa võtta. Seal on ju soo.» ütles üks tuttav, kuuldes mu kavatsusest haarata suvisel tööl sarvist just põlevkivibasseinis.

Tõepoolest, kaarti uurides võib arvata, et Sirgala pole muud, kui suur soomassiiv. Kuid kes on seal käinud, teab, mis on Sirgalas tegelikult. Vähe on seal maad soole jäetud. Iga päev rebitakse soolt ükk maad, ehituste, teede, elumajade alla. Käib viis viitlus inimese ja soo vahel. Soo on hoo-taja pool, võitja — nõukogude inimene, kellel peale kahe tööka käe on abijõud võimsate masinate ja mehhanismide näol.

Tee, mis pöörab Sirgalasse, on juba auklikuks kulunud, sest päevas sõidavad seda teed mööda sajad isekallutajad liiva, kruusa, betoonisegu ja muude ehitusmaterjalidega. Seda teed mööda sõitis ühel viimasel juulipäeval Sirgalasse kaks autobussi TRÜ üliõpilastega, kes olid otsustanud töötada kuu aega trusti «Eesti Põlevkivi-ehituse» objektidel. Üliõpilased olid erinevatest teaduskondadest, eri kursustelt, erinevatest rahvustest. Tõeline «kirev seltskond».

Eesmärk oli aga kõigil ühine — töötada nii, et mitte häbi teha kommunistliku noore, Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilase nimele.

Puude vahel vilksatasid hallikas-valged silikaatkivisid elumajad ja peagi vurasid bussirattad asula

tänaval. Oldigi kohal. Ehitusvalit-suse nr. 1 ülem Aksel Kukk ja partei-algorganisatsiooni sekretär Mihhail Kljukin leidsid peagi noor-tesummast otsitava mehe — üli-õpilaste staabiülema Enn Realo. Käepigistused, teroitussõnad, mõni minut asjalikku juttu ja algabki majutamine.

Astume «oma» tuppa. Telefon, peegel, seinakell, korralikult üles-tehtud voodid.

«Siin on ju täiesti soliidne elamine,» arbab Alo Leis, ainuke filo-loog toas (seda võib otsustada rootsi keele grammatika ja esperanto-keelsete ajakirjade põhjal, mis leiavad esialgse koha Alo Leisi voodil).

«Kavatsed õppida?»

«Jah, arvan, et siin peaks sel-lekski aega jääma.»

Alol oli õigus. Seitsmetunnise tööpäeva juures jääb aega tõepoo-lest palju üle — jätkub kõigeks.

Olime oma elamise juba sisse seadnud, kui tuldi ütleva, et kell 20 on koosolek, kus otsustatakse põhilised tööga seotud küsimused.

Tudengid jaotati kolme brigaadi: — maatriid (brigadir Maimu Titov), betoneerijad (brigadir Tiina Sil-lam) ja laadijad (brigadiriamet usaldati allakirjutatule). Maatriite brigaadile tehti ühesandeks alajaa-ma konstruktsioonide ja plangu värvimine, betoneerijatele — põran-

date värvimine katlamajas ja laa-dijatele — tsemendi väljaladamine vagunitest ja selle vedamine ladu-desse.

Töö polnud ühelgi brigadil ker-ge, kuid juba esimese tööpäeva tulemused näitasid, et üliõpilased on otsustanud töötada mehiselt. Võetud kohustused ületati kõigis brigaadides.

Esimesel komsomolikoosolekul valiti kommunistlike noorte orga-nisaatoriks Jadviga Majeuskaja. Analüüsiti ka seniseid töö tulemusi. Otsustati iga nädal välja anda üks väikeleht, organiseerida kohtumine meie ajastu väljapaistva inimesega, anda kaks isetegevuskontserti ja organiseerida töö Sirgala pioneeri-dega. Tööülesandeid kohustuti täitma 115 %-liselt.

Kõigepealt löid üliõpilased kaa-sa lastehommiku organiseerimi-sel Toila pioneerilaagris. Koos Sir-gala ametiühinguklubi juhataja sm. Podolskiga koostati lastehom-miku kava. Huvitavad mängud, võistlused, atraktsioonid. Jadviga Majeuskaja näitas end hea organi-saatorina, saavutades lastega kohe täieliku kontakti. Kiiresti möödu-sid tunnid laulu, mängude ja muu-sika saatel.

Üliõpilased, kes lastehommikust osa ei võtnud, puhkasid Toila ran-nas. Pärast lõunat sõideti ühiselt koju, kaaslasteks laul ja hea tuju.

Kuu aja jooksul korraldati eks-kursioone Narva, Sillamäele, Nar-va-Jõesuusse.

(Järgneb.)

Vaatad eemalt kõrguvat jäämäge — sinisel taeval on ta valge ja majesteetlik nagu kuningaloss...

Või need lõppematud naljad ja nõökamised.

«Varese» oli kaks vintsi. Üks kandevõimega kuni 1 tonn, teine — kuni 5 tonni. Suur traatvõrk lastakse sellega püügilaevale. Seal pannakse tünnid sisse, ja — viira! Istusin kord Jüri Vendlaga «lebjodka» juures. Andres Vana vehkis käte ja jalgadega, näidates, kuhu vintsikess tuleb suunata, ning Vendla juhtis.

Vaatab siis, kurivaim, kord üle parda ja ütleb:

«Lülita viiesele ümber.»

Sa kuradi kurat! — ja vintsikes-sis kõlgub laeva kalameister. Kiit-sakas nagu kilu ja vehib lõbusalt käega: «Täna on väga!»

Või siis kevad.

Väsitav kevad...

Tulevad laevad. Omad ja ka vöö-rad. Inimesed on habetunud ja vä-sinud. Aga kala! Rannaasukate ju-malaks on alati olnud kala. Siin Atlandil on see jumal algul rohe-line, — see on siis, kui ta ujub Newfoundlandi madalikel 300 m sügavuses; tõmmatakse ta aga par-

mingi ebamäärase assotsiatsiooni.

Need on õo kõige raskemad tun-nid. Kella 2—4-ni. Siis on väsitav kõik. Ei ole tuju millekski.

Pärast nelja, kui on vahepeal sooja teed joodud, hakkab inimes-tes veri uuesti liikuma.

Näed, juba läheb Nikita nagu uuesti muigele. Ta räägib Melni-kovile:

«Kuule, Melnikov, sa oled hale-dasti sisse kukkunud. Lööd kala-del päid maha. Lähed maale, töö-raamatuga aga. — No ütles, mis asu-tus mõrtsukaid tööle võtab?»

Melnikov on tõsine nagu ikka. See on omapärane tõsidus. Küll mõtlesin ma neil külmadel hommi-kutel — millega võiks võrrelda Melnikovi tõsidust. Lühidalt on see nii — see on jäik tõsidus, mille li-gidal, kusagil väga ligidal sa aga tahaksid aimata varjatud nalja.

VALGEMETSAS

Algab teine vahetus Valgemetsa pioneerilaagris Ahja jõe kaldal. Ohtupäike paneb hõõguma kõrged mäniitüved.

«Seltsimees maleva-nõukogu esimees! I rühm laagri pidulikuks avamiseks valmis!... VII rühm li-pu langetamiseks... ei, laagri avamiseks valmis!»

Mis sellest, et väikse-mate rühmade vastva-litud esimeestel rapo-rti tekst ärevuses segi kipub minema. Vahe-tus algab!

Kasvatavate rivi on seekord tavatult pikk. See verivärske tööjõud peaks tähendama laag-rile häid päevi, kui asja südamega võe-takse. Aga kes teab, kui julged ongi sel silmapilgul üliõpilaste südamed? Kasvandi-kud on vaid viis-kuus aastat nooremad — ja neil on rikkalikud laagrielu kogemu-sed... Ega pole ker-gem hoopis väikeste-gagi, kelle eest isegi tühi supitaldrik tuleb endal ära tõsta — ja kes ema juurde kipu-bad.

Kõigepealt tehakse lastele selgeks, mida ei tohi: laagrist lah-kuda, raudteesillal

käia, kiigelt maha hü-pata, matkal ujuda jne., jne.

Pikad päevad alga-vad kell kaheksa ja lõpevad hilisõhtul oo-ramanjanjaari undpeie-tava hüügamisega. Rõõmikune ärkamine sõitub naabritest. Kui need on vanemad pois-id, äratab pahatihti juba kella seitsme ajal metsik kisa, pasuna-puhumine, trummipõ-rin ja uljas laul «Me käinud karmil võitlus-rindel»...

Aeg läheb, töö lä-heb. Ringid, raamatu-kogu, võistlused, lau-lupäev. Matkad mui-dugi üle kõige. Lap-sed on toredad.

Vahel tuleb mõni väikemee, et kasva-taja lugegu tema kiri läbi, äkki on vigu. Ki-ri ise aga on nitsugu-ne:

«Ema. Kene. Sind tervitab Aino. Kui tu-led, too mulle üks pak küpsiseid ja üks pak kommi ja veel üks pak küpsiseid».

Eriti toredad on lap-sed sellepärast, et nad usuvad sind kõike os-kavat. Sa oled kind-lasti tuttav kõigi seik-lusjuttude ja -jilmide-ga. Sa oled hea laulja ni-hg tead ka uuemaid

ne:

Keelehuvilised!

Juba seitsmendat korda alusta-takse TRÜ-s õpinguid idakeelte alal. Möödunud kuue aasta kestel on neist õpingutest üliõpilasnõor-soo kõrval osa võtnud nii kooli-õpilasi kui ka täiskasvanuid iga-sugustelt kutsealadelt. Neid inimesi on innustanud selleks peale teadmis-janu veel siiras soov värvata kau-getes maades endile sõpru, kes nagu meiega püüdleval inimkonna õnneliku tuleviku poole. Oma-vahe-lise mõistmise saavutamiseks on aga vajalik tunda teineteise keelt.

TRÜ orientalistikakabinet kutsub kõiki asjahuvilisi osa võtma käes-oleval semestril järgnevatest iga-nädalastest idakeelte kursustest: esmaspäeviti on klassikalise araabia keele, teisipäeval hiina keele, kolma-päeviti türgi keele, samuti gruusia keele õpingud, neljapäeviti on hin-di keele ja reedeti jaapani keele loengud.

Kõik loetletud kursused toimuvad TRÜ orientalistikakabinetis (keemia-hoone II korrus, tuba 53) iga päev kella 18 kuni 21-ni.

TRÜ orientalistikakabinet

Ootame laulusõpru!

Kui mina hakkam laulemaie, lauluviisi laskemaie, jääb siis küla kuulemaie, vallarahvas vaatamaie, sõda serviti seisemaie.

Kaasaeg esitab inimesele väga suuri nõudeid. Tal peavad olema põhjalikud ja sügavad teadmised oma erialal, kõrged moraalsed ja poliitilised omadused. Kuid ka sel-lest on vähe — kaasaegne inimene tunneb sügavat huvi kunstist vastu.

Üliõpilaste kunstiliste vajaduste rahuldamiseks töötab ülikoolis hul-galiselt isetegevusringe, kelle hul-gas koordineeritakse segakoor on noorim. vaatamata sellele on ta saa-vutanud küllaltki kõrge kunstilise taseme, ta esinemised on saanud alati kiitva hinnangu osaliseks. Kuid igauks teab, et miski ei tule iseenesest, kõik on saavutatud tubli tööga. Ja tööd kooris osatakse te-ha. Me teame, et laulumere lained ei tohi olla kunagi põlvini, vaid pea-vad käima alati rõgelt. Koori harju-tused on hoogsad, hviitavad, sisuti-hedad, repertuaar valitud nii, et see pakub huvi nii lauljale kui ka ku-lajale.

Palju rõõmu töid lauljale kont-sertmatkad. Käidi Saaremaal, Võ-rus, Tallinnas ja Kaunases üliõpi-laslaulupäeval. Ka sellel aastal on ravas pikem kontsertmatk.

Osatakse tööd teha, osatakse ka lõbutseda. Koori puhkeõhtud ei unu-ne vist küll ühelgi lauljal.

Algab uus tegevusrohke aasta. Paljusid, kes lõpetasid ülikooli, enam kooris ei ole, nad laulavad oma uues elukohas. Nende asemele ootame uusi laulusõpru-üliõpilasi. Ka viistlased on tereitunud. Tulge, laulusõbrad! Teame, et laulda koo-ris tähendab muutuda seesiselt rikkamaks, saada osa rõõmust, mi-da toob meie ellu muusika.

O. LAHI

pioneerilaule kahes keeles, oskad liiguta-valt deklameerida ja edukalt kala püüda. Sul on kahtlemata eri-line talent joonistada elevant, krokodille, hüüane ja kaameleid.

Kui läheneb lõpp, tuleb järjest rohkem laste tähelepanuaval-dusi — ja kingina võib ka kõrbeseenel suur väärtus olla. Kõige parem on muidugi kuulda sõnu:

«Kasvataja, tahaksi-me tuleval aastal jäl-legi Valgemetsa laag-ris olla, kui teie ka meie rühma tulete.»

Kes teab! Võib-olla lähemegi.

M. LOO

Uudis ülikaali sööklas

Innustudes Kommunistliku Par-tei programmist töötasid TRÜ ameti-ühing ja administratsioon koostöös Tartu Kaubandusvalitsusega väl-ja uue, üliõpilastele äärmiselt sood-sa võimaluse lõunate saamiseks abonementide alusel TRÜ sööklas.

Uus kord näeb ette, et lõuna keskmiseks maksumuseks võetakse 40 kopikat. Kuu abonementi välja lunastades tehakse üliõpilastele 10% hinnaalandust. Esitades kas-sasse abonementi talongi, võib üli-õpilane vabalt valida menüüst tal-le meeldivad toidud, kusjuures ju-hul, kui nende maksumus ületab abonementi hinna, võib juurde maksta, ning samuti, kui lõuna maksumus on alla 40 kopika, mak-sab kassa vahe tagasi. Kui üliõpi-lane mingil põhjusel antud kuu jooksul kõiki talonge ei suuda

ära kasutada, siis võib söökla ju-hataja loal neid talonge kasutada ka järgmisel kuul. Nüüd, kus üliõpilas-tel töölt ja kolhoosist tulles on rahalisi sääste, oleks väga otstar-bekas koheselt lunastada lõunaabo-nement oktoobrikuuks söökla kas-sast.

Erandina üliõpilastele, kes saa-vad stipendiumi, aga mingil põhju-sel ei suuda abonementi välja lu-nastada, on võimalus seda osta völ-

PARIMAD SOOVID ÜHISELE ELUTEELE, ANNE SOKK

ja
JAAK LEIBUR!

Stomatoloogiaosakonna V kursus

Algavad orientee-rumistreeningud

Käesoleval õppeaastal alustab teist aastat te-gevust TRÜ orienteerumisspordi osakond. Mullu sügisel loodud osakond on seni ainulaadne Nõukogude Liidu kõrgemates õppeasutustes. On eriti huvitav, et uue osakonna loojateks on üliõpi-lased-orienteerumisentusiastid ise. Väärtusliku idee ellurakendamisel on kõige suuremaid tee-neid mitmekordsel vabariigi, Tartu linna ja TRÜ meistril, geograafiaosakonna üliõpilasel Madis Arujal.

Orienteerumissport on suure tervistava ja emotsionaalse mõjuga spordiala. Kaunis maasti-kumiljõõ lubab teda võrrelda vaid selliste alade-ga, nagu matkamine, suusatamine ja alpinism: niivõrd suur on ta esteetiline ja hügieeniline väärtus. Staadioniks on mäekülad ja metsasa-lud, niidud ja karjamaad. Orienteerumisa la viib vahel põlismetsagi, kus võib-olla just teie tallate sisse uue teeraja.

Tihti näete, et metsaserval sinetab järvesilm või vuliseb selge oake. Vahel tuleb ette, et ra-jal olles peletate hommikusöögilt kitsekarja või teisi metsaelanikke. Tõeline rõõm saabub aga siis, kui puude vahelt hakkab paistma puna-val-ge kontrollposti tähis. Te olete jälle sihile jõud-nud!

Ei saa salata, et vahel ka raske on. Vihma-hoost vettinud mets tilgutab krae vahele, oja-äärne luht teeb jalad ebameeldivalt märjaks. Väike ebatäpsus postide märkimisel võistlus-kaardile võib kalliks maksma minna: ettenähtud pooleistkümneme kilomeetrile lisandub veelgi mõni. Ent kogemuste suurenemisega kasvavad ka orienteerumisspordi võlud. Tasuks nähtud vaeva-le avanevad teie silmad loodusesse — ja te nau-dite seda nagu parimat kunstiteost.

Orienteerumisosakond jätkab tegevust suusa-spordi kateedri juures. Lumeta aastaagadel on põhiliseks treeninguks jooks ja kõnd kõige eri-nevaval maastikul. Mitmeid õppusi toimub met-sas. Talvel suusatakse. Lisaks kahele prakti-lisele toimub üks kord nädalas teoreetiline semi-nar või loeng. Õigeaegselt registreerunud ning nõuded täitnud üliõpilased saavad osakonnast arvestuse kehalises kasvatases.

A. KIVISTIK

Tantsu-sõbrad!

Teile avaneb üsna pea võimalus proovida oma oskusi sellel alal Tartu Riikliku Ülikooli rahvakunstiainsamb-lis. On alanud uute liikmete registreerimi-ne. Jälgige teadete-tahvilete ning ülikoo-li ühiselamutesse pan-dud kuulutusi an-samblis vastuvõtmise aegade kohta. Vii-mane, täiendav vas-tuvõtt toimub selle kuu viimasel nelja-päeval kell 19 TRÜ klubis. On komplek-teerimisel uus, ainult algajatest koosnev se-garühm.

Meie ansambli üles-andeks on kasvatada noortes huvi rahva-tantsu vastu, popula-riseerida seda, arenda-da igast tantsijast hästi koordineeritud lii-gutustega, füüsiliselt karastatud ning ette-valmistatud inimene.

Loodame teid, kallid sõbrad, peagi näha oma kollektiivis. Ole-me rõõmsad, kui meie pere veelgi suureneb sihikindlate, töökate ja distsiplineeritud noorte arvel.

M. TULVA,
ansambli liige

Tartu ja Helsingi üliõpilasspordlaste kohtumise eel

Nädala pärast, 14. ja 15. oktoob-ril kohtuvad Tartus, kaheaastase vaheaja järel Helsingi Ülikooli Spordiseltsi (HYUS — Helsingin Yliopiston Urheiluseura) ja Tartu Ülikooli Spordiklubi kergetõustiku-ja korvpallivõistkonnad.

Nagu teada, taastusid kaasaeg-seile traditsioonidele põhinevad spordisuhted Soome üliõpilastega 1957. aasta sügisel, mil TRÜ üi-õpilaste katetööna vaiminud staa-dioni avavõistlustel kohtusid Hel-singi ja Tartu Riikliku Ülikooli ker-gesportlased. Punktidega 159:129 kuulus esimene võit uuel staadionil Tartu üliõpilastele. 1958. aasta 4. ja 5. oktoobril kordasid Tartu üi-õpilased Helsingi Eläntarha aja-loonset staadioni oma saavutust. Helsingi YUS võideti 163:119. Mees-ter toimus koguni kolmikohtumine (liitus Helsingi Tehnikaülikool — TY). Selles arvestuses kogusid tart-lased 151, HYUS — 124 ja «tee-karit» (tehnikaukooli üliõpilased) 104 punkti.

Kergetõustikuvõistlustel Helsin-gis näitas TRÜ võistkond end eriti tubli võistlusliku kollektiivina. Võistluste naelaks kujunes põnev ja võistluslik 4×400 m teatejooks,

kus kõikidel etappidel käinud pinge-lise heitluse realseeris kukkumi-seni viinud «finišihuppeg» võiduks meie ankrumees A. Pisuke.

Seekordsel kohtumisel oli kavas ka meeste korvpall. TRÜ meeskond võitis esimesel võistlusõhtul HYUS'i 82:60, teisel kohtumisel Helsingi linnameeskonnaga tuli aga vastu votta kahepunktiline kaotus.

Vastu minnes tanavusele kau-aoodatud kohtumisele peab märkima eeskatt Helsingi üliõpilaste spor-dimeisterlikkuse taseme margaavat tõusu, mistõttu võistlused tootavad kujuneda eriti tasavägiseks ning põnevaks. Soome Akadeemilise Spordiliidu (SAUL) hiljuti toimu-nud meistrivõistluste tulemuste ja Soome kergetõustikuedetabeleite põn-jal teostatud «eelluure» näitab, et HYUS võistkonda peaks kuuma terve rida Soome paremiku kuulu-vaid kergetõustiklasi. Nii kuuluvad HYUS'i Soome kaugushüppaja A. Asiala (kaugus 7.60, 100 m 10.7, 200 m 22.4), R. Toivonen (kaugus 7.50), 200 m jooksja S. Kuusiola (22.3), 400 m jooksjad R. Salonen (49.4) ja P. Juutilainen (49.9), 800 m jooksjad P. Juutilainen (1.53,6) ja R. Takko (1.54,1), 110 m

tõkkejooksja H. Hyytiäinen (14.9), kõrgushüppajad M. Laitinen (1.96) ja K. Laaksonen (1.90), «teibame-hed» T. Koskelainen (4.36!), R. Ra-simus (4.00) ning lõpuks omaaegse kümnevõistluse maailmarekordime-he Paavo Yrjölä poeg Matti, kes on tänavu tõuganud kuuli 16.88. HYUS'i nõrgaks kohaks on siiski naisvõistlejad, kus «luureandmete» põhjal vaid tõkkejooksja Tellervo Toppila on kuulunud Soome pare-mikkude. Kuid siingi võib olla ülla-tusi.

Üleliiduliste üiõpilassvõistluste võitjail, tartlastel, kellest ligi 15 paremat saavad alles võistluste eelõhtul väsitavalt reisilt NSVL meistrivõistlustelt Tbilisist, seisab igatahes ees raske võistlus. Kui ainult ei juhtuks meie paremikul NSVL esivõistluste tules mingit spordivigastust ja andku ilmataat head ilma!

HYUS'i korvpallimehed peavad Tartus kaks mängu — esimene TRÜ, teise Tartu «Kaleviga». Sil-mas pidades korvpalli populaarsuse ja meisterlikkuse lausa tormilist tõusu Soomes just viimastel aasta-tel, võib siingi, kartmata eksimist, öelda — võistlus tuleb tasavägine ja põnev.

Vimaseks peaprooviks suurvõist-luste eel on homme kell 16 ja pühapäeval kell 12 TRÜ staa-dionil algavad teaduskondadevahe-lised karikavõistlused kergetõusti-kus, kus ühtlasi selgub TRÜ võist-konna lõplik koosseis.

H. TORIM

TEADAANDED

Astuge isetegevuskollektiividessel
● Tartu Üliõpilasspekkoor võtab vastu uusi lauljaid TRÜ aulas 6., 10. ja 13. oktoobril kella 19—21. Eriti teretulnud on kõrged tenorid ja madalad bassid.

● Segakoor võtab vastu uusi liik-meid TRÜ klubis eeloleval esmas-päeval ja kolmapäeval kella 18—20.

● Naiskoor võtab uusi lauljaid vastu TRÜ aulas 9. ja 12. oktoobril kella 18—20.

● Puhkpilliorkestri esimesed har-jutused toimuvad pühapäeval kella 15.30—19 ja neljapäeval kella 16—19 TRÜ klubis.

● Rahvatantsuansambel võtab vas-tu uusi tantsijaid 10. oktoobril TRÜ klubis kella 19—21.

● Estradi- ja tantsumuusika re-pertuaari rikastamiseks korraldab klubi tantsuorkester estradiilaul-jate vastuvõtukonkursi TRÜ klubis 11. oktoobril kell 20.

Klubi juhatus

Alatiselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) räägib teisipäeval, 10. oktoobril kell 19 sm. A. Karu elamispinna jaotamise korrast ja elamispinna kitsikuse lahendamise-st Tartus.

1. oktoobril algas ajakirjade ja ajalehtede tellimine 1962. aastaks. Ülikoolis võetakse tellimisi vastu eesti keele kateedris (peahoone I korrusel).

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-тский государственный университет»), г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар-тийной организации, ректората, коми-тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heldemanni nim. trükkikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksik-numbri hind 2 kop. Tellimine nr. 8608. MB-07369.

TRÜ KEHAKULTUURIOSAKONNA III KURSUSE KOMMUNISTLIKE NOORTE

ÜLESKUTSE

TRÜ TEADUSKONDADE JA OSAKONDADE KOMSOMOLIORGANI- SATSIOONIDELE, KURSUSTE KOMSOMOLIGRUPPIDELE

17. oktoobril 1961. a. alustab Moskvas tööd NLKP XXII kongress, mis võtab vastu partei uue programmi, kommunistliku ühiskonna ülesehitamise programmi meie maal.

Selle ajaloolise võitlusülesande täitmisel on suur osa ka meil, tulevastel spetsialistidel. Sellepärast tuleb meil aktiivselt osa võtta suurest võitlusest kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest; me peame osutama senisest veelgi suuremat algatusvõimet kõikidel elualadel, arendama aktiivsust ja töökangelaslikkust, kasvatama endid kommunistliku moraali printsiipidest ja normidest range kinnipidamise vaimus. Täie vastavusega laieneb käesoleval ajal ka kõrgemate koolide kollektiivi elule ja tööle põhimõte — **ÕPPIDA TÖÖTAMA JA ELAMA KOMMUNISTLIKULT!**

Meie, Tartu Riikliku Ülikooli kehakultuuriosakonna III kursuse kommunistlikud noored, kutsume üles TRÜ teadus- ja osakondade komsomoliorganisatsioone ning kursusi NLKP XXII kongressi vääriliks tähistamiseks hakata taotlema kommunistlike kursusekollektiivide ja õppegruppide nime-
tust, et kasvatada uut inimest, kelles harmooniliselt ühinevad vaimne rikkus, moraalne puhtus ja kehaline täiuslikkus.

Palume ELKNU TRÜ Komitee bürood kanda meie komsomoligrupp kommunistliku kursuse nimetust taotlevate kollektiivide nimekirja, teha kokkuvõtteid meie kohustuste täitmisest õppeaasta lõpul ning otsustada meie kommunistliku kollektiivi nime-
tuse omistamine.

Kõrge nimetuse saavutamiseks võtame endile 1961/62. õ.-a. alljärgnevad kohustused:

1. Kohustume võitlema kommunistliku suhtumise eest õppetöösse kui oma põhi-
töösse, et meist kasvaksid **kõrge kvalifikatsiooniga spetsialistid, kellel on põhjalikud teoreetilised teadmised, lai poliitiline silmaring ning praktilised oskused.** Kohustume aktiivselt ja visalt omandama teadmisi iseseisvaks tööks, osa võtma pidevast enesetäiendamise, saavutama oskusi teadusliku uurimistöö alal.

2. Asume aktiivselt võitlema selle eest, et rakendada ellu kommunistlikke moraalkoodeksi printsiipe meie kollektiivis kui ka kogu meie ühiskonnas. Meie elu aluseks on ustavus kommunistlikele, armastus sotsialistliku kodumaa ja sotsialismimaade vastu; kõrge ühiskondlik kohusetunne, sallimatus ühiskonna huvide rikkumise vastu; kollektiivsuse tugevdamine, seltsimehelik üksteise abistamine, ausus ja tõearmastus, lihtsus ja tagasihoidlikkus isiklikus elus, see peab säilima ka sportliku kuulsuse saavutamisel; meie deviisiks on **vaimne rikkus, moraalne puhtus ja kehaline täiuslikkus, vennalik solidaarsus kõigi maade töötajatega, kõigi rahvastega.** Sõbraliku kriitika ja enesekriitika korras toome me esile kaaslaste puudused ja vead, püüdes need ühiselt kõrvaldada. Peame väga tähtsaks kõikides küsimustes kommunistliku noore isiklikku eesküju, leppimatut suhtumist väärnähjustesse, üksteise paremat mõistmist ja austamist.

3. Iga inimese käitumises, iga kollektiivi ja iga organisatsiooni tegevuses peavad kommunistlikud ideed orgaaniliselt ühinema kommunistlike tegudega. Kohustume kasvatama endis kõrget ideelisust ja ustavust kommunistlikele, kommunistlikku suhtumist töösse, täielikku jagusaamist kodanlike vaadete ja kommete jäänustest, maailma arenemise käigu ja perspektiivide sügavat mõistmist, õiget orienteerumist sise- ja välispoliitikas.

Iga üliõpilane kohustub valmistuma aktiivseks osavõtuks ühiskondlikust tööst. Igal üliõpilasel peab olema alaline ühiskondlik ülesanne, ta võtab aktiivselt osa ülikooli ühiskondlikust ja propagandistlikust tegevusest. Kohustume võitlema rahvamaleva ridades korra ja julgeoleku kindlustamise eest Tartu linnas.

4. Peame õigeks sidemete tugevdamist tööklassiga, ühist võitlust kommunisti eest. Selleks kohustume looma sidemed Tartu linna mõne kommunistliku tööbrigadiga, töötama välja ühise töökava, rajades töö vastastikusele abistamisele ühise ülesande — kommunistliku ühiskonna inimese kasvatamise saavutamiseks.

5. Kohustume pidevalt tõstma oma kultuurilist taset ja laiendama silmaringi, selleks tagame kõigi kursusel liikmete osavõtu isetegevusolümpiaadidest, valmistame ette agitbrigadi esinemise, külastame ühiselt iga kuu vähemalt üht teatrietendust, tutvume kõigi Tartus toimuvate kunstinäitustega, vähemalt kaks korda semestris käime kontserdil, üks kord semestris korraldame kirjandusteose ühise arutelu, võtame osa kohtumistest teadlaste, kirjanike, näitlejate ja kultuuritöötajatega.

6. Töö ühiskonna hüvanguks on iga inimese püha kohus. Kohustume TRÜ Kääriku õppebaasis ehitustel 1961. a. sügisel täitma tööülesandeid 150%, iga üliõpilane töötab 1961/62. õ.-a. ehitustel ühiskondlikus korras 8 töötundi. Et vabariigi koolides puuduvad rõhuvas enamikus spordibaasid ning nende rajamise ülesanne lasub tulevikus meil, siis kohustume omandama ehitustöölise kvalifikatsiooni, et oma erialasel töö arukalt ja otstarbekalt juhtida spordibaaside rajamist.

7. Kohustume võitlema tervete eluviiside eest, range päevarežiimi ja kõrge elamis-
kultuuri eest ühiselamutes.

8. Kohustume võitlema kehakultuuri ja spordi juurutamise eest iga inimese ellu.

Kohustume tõstma oma spordimeisterlikkust, võitlema süstemaatiliste ja põhjendatud treeningutimuste loomise eest, suhtuma loovalt oma eriala treeningutesse. NSV Liidu meistersportlastel kindlustada jäämine ENSV koondvõistkonda. Teistel vastavalt individuaalplaanile säilitada või tõsta oma sportlikku kvalifikatsiooni.

Seltsimehed!

Vastame partei võimsale üleskutsele isiklike tegudega! Võitleme selle eest, et kõikjal teostuks põhimõte — **õppida, töötada ja elada kommunistlikult!**

Kehakultuuriosakonna III kursuse
komsomoligrupp

Õppida, elada ja töötada kommunistlikult!

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 28 (494) Reedel, 13. oktoobril 1961 XIV aastakäik

Nõukogude üliõpilane

Võitluses kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest avaldub üha laiemalt ja massilisemalt kõikidel elualadel töötajate endi loominguine initsiatiiv, uute eesrindlike vormide rakendamine, uue ühiskonna põhimõtete järkjärguline juurdumine ning muutumine meie kõigi sügavateks isiklikeks veendumusteks. Rahva loova initsiatiivi ning kõigi töötajate teadlikkuse taseme tõusuga avar-
dub pidevalt nende elualade ring, kuhu kuuluvad kommunistliku ühiskonna alged, laienesed ning kindlustused.

Võtame meie kommunistliku tööbrigadid, kellele liikumine sai alguseks seda nimetust taotlevate tsehhide, ettevõtete ja isegi terve rahvamajandusharude võitlusele — õppida elama ja töötama kommunistlikult. Ja samaaegselt on see liikumine paljus erinev, paljus tunduvalt sügavam Aleksei Stahhanovi poolt algatatud liikumisest.

Kommunistlik liikumine — õppida elama ja töötama kommunistlikult — on muutunud juhtpõhimõtteks meie kodumaa töötajatele paljudel elualadel. Nüüd laienes see sfäär veelgi — 3. oktoobril otsustasid kehakultuuriosakonna üliõpilased hakata taotlema kommunistliku kursusekollektiivi nime-
tust — õppida elama ja

töötama kommunistlikult.

Selle vormi laienemine kõrgema kooli kollektiivile on ju täiesti põhjendatud ning igati õigustatud — just meile on tehtud ülesandeks uute põlvkondade kasvatamine, nendes kommunistliku ühiskonna inimese ettevalmistamine. Sellepärast tuleb meil endil igati laiendada ja tugevdada seda meie elus, mis on kommunistlikust ühiskonnast, sest nagu kirjutas Lenin, on kommunismi ehitamiseks tarvis kommunismi mõista. Iga uue üritu-

kui õppur, tööline ja uue ühiskonna liikmete kasvataja

se ja algatuse puhul püstitatakse küsimus selle otstarbekusest, õigsusest. Kes tähelepanelikult loeb esitatud üleskutset, analüüsib teda, see kuuleb sellest ajastu häält, otsest kutset hakata elama ja töötama kommunistlikult. Ja õigesti määratakse selles kindlaks nõukogude üliõpilase koht uue ühiskonna rajamisel — üliõpilane kui õppur, tööline ja uue ühiskonna liikmete kasvataja!

Kõik see määrab raudse paratamatusega selle liikumise elujõu, tema perspektiivid, tema võlu ja lõpptulemused.

Elada ja töötada kommunistlikult — see on muutunud igapäevase elu praktiliseks nõudeks, väga selgeks, arusaadavaks, kuid kategooriliseks.

E. TRUUVALI,
ELKNU TRÜ Komitee sekretär

Tubli algatus

Algatus, mille tegid kehakultuuriosakonna III kursuse üliõpilased, ei saanud tekkida juhuslikult. Selleks oli kollektiivis olemas soodne pind. Aeg oli küps üleskutse esitamiseks. Niisugune üleskutse võib ainult röömustada. Selles väljenduvad entusiasm ja loov tahe, millega meie üliõpilased lähevad vastu NLKP XXII kongressile.

Kommunistliku töö liikumine eeldab sõnade ja tegude ühtsust. Olgu kehakultuurlased siin meie eeskujuks. Nad võtsid endale küllaltki tõsised kohustused. 8 tundi töötada ühiskondlikus korras! Rajada uusi spordibaase. Elada ja

töötada selleks, et kommunistliku ühiskonna liige oleks vaimselt ja füüsiliselt arenenud...

Loed neid mõtteid üleskutsest ja leiad, kui suured kohustused võtsid kehakultuurlased oma õlgadele. Ent siiski röömustad. Ning leiad, et see aeg on käes, kus ülikooli iga komsomoli- ja õppegrupp, iga kursus peab endale võtma just sellised kohustused, milleks ta tõeliselt on suuteline. Järgne-
gem kehakultuurlaste suurepärasele algatusele!

Ü. PAAP,
geograafia-geoloogiasakonna
II k. üliõpilane

Uusi väljapanekuid

Ülikooli kohvikus on alates 12. oktoobrist välja pandud näidiseid viimastest kunstikabinetis valminud töödest.

Meie rahvaepose 100. aastapäeva tähistamiseks koostati kunstkabinetis «Kalevipoja» aineliste linoollõigete mapp. Neid linoollõikeid näemegi kohvikus. Mitmed neist osutavad küllaltki kõrget tehnilist meisterlikkust ja omapära.

Teise osa väljapanekust moodustavad ühe väljasõidu tulemused. Nimelt sõitis rühm üliõpilasi — T. Muna, T. Kaevando, K. Kuremaa ja J. Kangilaski — dotsent J. Püttsepa juhtimisel mõneks päevaks Vellaverre, mille ümbruse motive leiamme nende piltidelt. See väljasõit oli esimene omataoline ja ühtlasi esimene katse rakendada rasket õilmaalitehnikat vabas looduses.

M. TAMM

Lühidalt

29. septembril toimus TRÜ Oigusteaduskonna Opetatud Nõukogu avalik koosolek, kus TRÜ Majandusteaduskonna vanemõpetaja Heino Siigur esitas juriidiliste teaduste kandidaadi kraadi saamiseks dissertatsiooni teemal: «Töö tasustamise eriviisid nõukogude tööõiguses». Oponentideks olid professor P. Vihalem, professor E. Ilus ja dotsent J. Mäll. Väitekirja kohta oli Tallinnast «Punase Reti» palgaosakonnast saabunud kiitev retsensioon, mis kinnitab teoreetiliste seisukohtade õigsust praktikas. Sm. Siigurile otsustati ühel häälel omistada juriidiliste teaduste kandidaadi kraad.

Setu rahvalaulutraditsioone filmimas.

SUGISPAEVAL MIHHAILOVSKOJES

A. TERASKI foto

Mõttevahetuse korras

Ühest lüngast

peahoone sisekujunduses

Peahoonesse astuja silma rõõmustav värske remont vestibüüls ja koridoris viib mõtte peahoone väljanägemisele üldse ja tekitab oletusi muljetest, mida saaks meilt külaline, kes läheneb auväärsse alma materile, astub sisse peahoonesse, jalutab vestibüüls ja koridorides, kuulab auditoriume, tõuseb üles mööda treppi, siseneb aulasse jne. Hinge tikub vägisi kahtlus, et midagi on meil veel puudu. Meenuvad samalaadsed muljed Moskva ja Leningradi ülikoolidest. Meenub Moskva Riikliku Ülikooli grandioosne peahoone ees asuv basseini, ääristatud vene teaduse korüfeede büstidega, Lomonosovi, Mendelejevi jt. monumentid. Leningradi ülikoolist kerkib silme ette galerii, mille iga kahe akna vahelt vaatab alla üks meie suuri õpetajaid, vene teaduse uhkusi. Kas meil on midagi taolist kõrvale panna? Vist mitte. Parimagi tahtmise juures ei tule meelde ühtegi märki sellest, et peahoone

seinte vahel on tegutsenud niisugused austusväärsed mehed nagu W. Struve, K. E. Baer jt. Selle asemel meenuvad veel hiljuti koridori otstes ilutsenud «graatsiad», kelle kohad seisavad tänaseni täitmata. Aula ja tema vestibüüli seintelt otsime asjatult mälestusi nendest teadusemeestest, kes on siin oma nime üle kogu maailma kuulsaaks teinud.

Kas ei tuleks siiski midagi ette võtta? Ülikoolil on ju olemas kunstnikukogu, kes võiks nõu anda, mida ja kuidas teha. On loodud ülikooli ajaloo peatoimetuskolleegium (paraku veel alles paberil eksisteeriv), kes otsustagu, keda meie suurtest eelkäijatest lugeda esmajärjekorras tähistamist vääri-vaiks. Nende kahe koostöös võiks sündida mõnigi ilus ja teostamistvääri kavatsus, mille elluviimisel saaks peahoone selle, mida me praegu temast asjatult otsime — teadusetempli pidulikkuse.

Ü. LUMISTE

Tartu üliõpilaste looduskaitsering

...on üliõpilasingide seas üks nooremaid ja populaarsemaid. Omapärane on ring selle poolest, et ta on ühine kahele Tartu kõrgemale õppeasutusele ning ringi ligi poolteistsajalisse perre kuulub entusiastide peaaegu igast teaduskonnast. Siin on ka üks põhjustest, miks on ringil nii palju elujõudu ja erksat vaimu. Looduskaitseringis on leidnud ühise keele ja eesmärgi geograafid, bioloogid, metsamehed, arstid, agronoomid, füsioloogid jne., ning igaüks toob ringi kaasa killukese oma erialalt, jagades seda teistele.

Küsimus, mis tõmbab ringi nii erinevate elukutsetega ja huvidega inimesi, on üsna lihtne — tänapäeva looduskaitse on kasvanud kaugelt üle nende kitsaste raamide, mis huvitaks ainult loodusteadlasi. Looduskaitse kui teadus on tunginud kõikjale meie igapäevase elu keeristesse ja võitleb selle eest, et meie loodusvarad leiaksid iga-külgselt, heaperemehelikku kasuta-

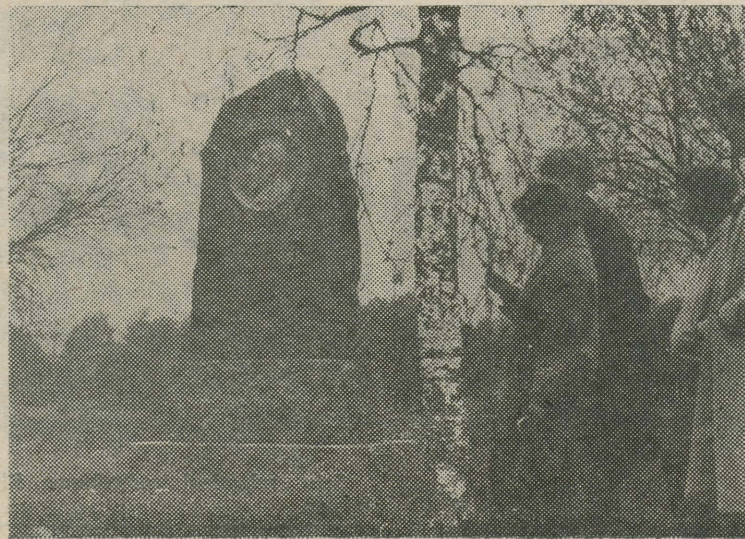
mist, et inimestele oleks loodud ja säilitatud tervislik keskkond, hoolitseb selle eest, et inimesed võiksid hästi ja sisukalt veeta oma puhkust, et ei kaoks meie silmade eest muistsete aegade tunnistajad jne.

Miks ei peaks need küsimused siis huvitama metsameest, keemikut, arsti, ajaloolast?

Looduskaitseringi põhiliseks eesmärgiks on teadlike looduskaitsete ettevalmistamine. Tahame, et meie ringi vilistlased kõrgema ha-

ridusega spetsialistidena, ükskõik kus nad ka ei töötaks, oskaksid igal pool silmas pida looduskaitseprintsiipe. Selleks korraldame igal aastal looduskaitse instriktori väljaõppe kursused. Vajalikke teadmisi ja kogemusi omandame aga mitte ainult õppustel, vaid kogu ringi tegevuses — referaatkoosolekutel, tööekskursioonidel, looduskaitse päevade organiseerimisel.

Selle kõrval on ring seadnud endale ülesandeks laiendada oma liikmete silmaringi väga erinevate teaduste valdkonnas, korraldada loodusesõpradele huvitavat ja kasulikku puhkuse veetmist ekskursioonide ja matkade näol. Ekskur-

F. R. Kreutzvaldi mälestusmärk tema sünnipaigas Jõeperes.

Väärigem õnne — elada kommunismi ajal!

Neljapäeval, 5. oktoobril toimus ELKNU TRÜ Komitee laiendatud istung. Istungi päevakorras oli: «TRÜ komsomoliorganisatsioon NLKP XXII kongressi eel». Põhiettekandega esines ELKNU Komitee sekretär E. Truuvälj. NLKP programmi projektist kõneles TRÜ parteikomitee sekretär U. Polisinski. Järgnenud sõnavõttude analüüsi ülikooli komsomoliorganisatsiooni tööd kongressieelsel perioodil. Sõna võtsid E. Lember, E. Ojasild, A. Siimer jt.

Istung arutas läbi TRÜ kehakultuuriosakonna III kursuse üliõpilaste kommunistlike noorte algatuse asuda taotlema kommunistliku õppegrupi nimetust.

Ülikooli komsomoliorganisatsiooni uued ülesanded

(E. Truuvälja ettekandest)

Uue inimese kasvatamine peab toimuma aktiivse osavõtu teel ühiskondlikust elust. Suurepäraseks kooliks aktiivile oli kommunistliku kasvatusse konverents. Nüüd on sellest läbi kaks etappi. Paremini õnnestusid üritused Õigusteaduskonnas ja Ajaloo-Keeleteaduskonnas. Lubamatult halb oli tase Matemaatika-Loodusteaduskonnas. Siin tuleb konverentsi üritused korraldada uuesti. Peamiselt käsitleti moraali, esteetikat, kunsti ja kirjandust, vähe tegeldi internatsionalismi kasvatamisega. Õigesti organiseeriti konverentsi esimene tsükkel — kommunistlik suhtumine töösse.

Kevadel arutati poliitinformatsioonide korraldamist. Nüüd on informatsioonide tase mõnevõrra tõusnud, kuid nad ei ole veel muutunud regulaarseteks. Sageli valmistatakse informatsioonid halvasti ette, toetatakse üksnes ajalehematerjalile. Meie eesmärgiks on — igal neljapäeval poliitinformatsioon! Tuleb pöörata tähelepanu igale üliõpilasele, kasvatada temast propagandist.

Meie tähelepanu keskpunktis peab olema üliõpilaste teadusliku maa-

ilmavaate kasvatamine. Selle ülesande teenistusse tuleb rakendada ülikooli raadio ja ajaleht, aga ka ülikooli klubi. Lubasti tuleb parandada üliõpilaste osavõttu ühiskonnateaduste seminaridest ja seminaride kvaliteeti.

Suurt tähelepanu tuleb pöörata töökasvatusele. Tänavu suvel töötas kahe kuu jooksul vabariiklikel objektidel, Tartu linnas, pioneerilaagrites ja haiglates kokku 1233 üliõpilast. Paremini töötati Ruhnus, Sirgalas ja Tartu objektidel. Päevaülesandeid täideti näiteks augustis keskmiselt 140,6%-liselt. Kahe kuu jooksul esinesid üliõpilased ehitustel kokku 87 loenguga, nendest peeti Audrus 16, Ruhnus 11 jne. Väärtuslikku materjali koguti Kunda revolutsioonilise mineviku kohta.

Ometi ei ole meil töökasvatusega veel kõik korras. Me töötasime suvel välja 23274 tööpäeva, kuid ei suutnud täita võetud kohustust 10 tunni töö kohta kevadel-sügisel. Selles osas jäi puudu Matemaatika-Loodusteaduskonnas ja Õigusteaduskonnas. Tuleb välja, et teeme suuri tegusid väljaspool ülikooli, kuid

kodus oleme hädas väikese asjaga. Varsti oleme maadelnud niisama palju aega Pälsoni uue ühiselamu õue korrastamisega, kui kulus ühiselamu ehitamiseks!

Meie lähim ülesanne on tunda õppida partei programmi ja põhikirja, viia need iga nooreni, omandada ja elada nende järgi.

Mitmekülgsed võimeid ja kohusetunnet!

(E. Ojasilla sõnavõtt)

Tulevane, kommunistliku ühiskonna haritlane peab olema mitmekülgselt teadmistega, kindla poliitilise maailmavaatega ning tugeva sisemise kultuuriga inimene. Ei ole kasu ainult teadmistest, kui spetsialist ei oska neid rakendada ühiskonna huvides. Ei ole kasu haritlasest, kes elab ainult endale. Üli-

õpilaste ühiskondlike tööde raamat tuleks tõsta samasse ausse nagu õpinturaamat.

Ei ole normaalne olukord, et ülikool kui teaduslik õppeasutus senini ikkagi pöörab äärmiselt vähe tähelepanu üliõpilaste teaduslikule tööle. Ootustavalt tuleb parandada OTÜ tööd.

Uut klubi töös

(A. Siimeri sõnavõtt)

Kommunistliku Partei uue programmi ja põhikirja projektid toovad ohtralt uut ka ülikooli klubi töösse. Hakkame taotlema ürituste suuremat kasvatust ja ideoloogilist väärtust, organiseerima vestlusi ja kontserte tehastes ning ettevõtetes, korraldama kohtumisi kunsti- ja kir-

jandustegelastega. Oktoobri lõpul on kavas kohtumine vanemuislaste-ga.

Kongressi avapäeval, 17. oktoobril korraldame suure kontserdi: «Sulle laulame, kodumaa ja partei». Teeme kõik, et isetegevuslik teater saaks teoks.

Kuue liikme võrra

(E. Lemberi sõnavõtt)

Meie kursuse neljakümnest üliõpilasest kuulub Kommunistlikku Noorsooühingusse 31 üliõpilast. Selle arvuka kollektiivi energia oli rakendatud peamiselt pioneeritöös. Üliõpilased töötasid pioneerijuhtidena koolides ja pioneerilaagrites. Oma koosolekutele kutsusime pedagoogika õppejõude, samuti õppisime üksteiselt. Väga kasulikud olid laagrites moodustatud ajutised komsomoligrupid.

Pioneeritöö jääb ka

tänavu päevakorda. Paljud üliõpilased jätkavad tööd endiste rühmadega.

Kommunistliku kasvatusse konverentsist võtsime aktiivselt osa. Korraldasime kino ja teatri ühiskülastusi, koos nähtud filme ja näidendite arutelusid, kutsusime külalasi Tartu õpetajaid jne. Hästi õnnestus õhtu «Võitlev Kongo maailma kirjanduses».

XXII kongressile läheme vastu 6 liikme võrra suurema komsomoligrupi-ga.

Vastused teid huvitavatele küsimustele

leiate järgmistest loengutest ja vestlustest:

- Meie ajastu iseloomulikud jooned. Lektor A. Kõörna.
- Kapitalismilt sotsialismile üleminek on kaasaegse epohhi peamine sisu. Lektor J. Kalits.
- Sotsialistliku ja kapitalistliku süsteemi rahulik majanduslik võistlus. Lektor A. Kõörna.
- NLKP — ülemaailmse kommunistliku liikumise avangard. Lektor J. Jakobson.
- Rahvusvahelise kommunistliku liikumise uus etapp. Lektor E. Silk.
- Milles seisneb NSV Liidu majanduslik põhiülesanne. Lektor L. Kaaramaa.
- Tööviljakuse tõus — peamine kommunisti võiduks. Lektor V. Kozlov.
- Kooperatiiv-kolhoosliku omandi edasiarengu teedest. Lektor U. Vanaaseme.
- Põllumajanduse edasiarendamise aktuaalseid küsimusi. Lektor L. Kaaramaa.
- Materiaalsete hüvede jaotamisest sotsialismi ja kommunismi tingimustes. Lektor V. Martin.
- Kaubandus ja raha üleminekul kommunismile. Lektor H. Metsa.
- Kas kõik inimesed peavad kommunistlikus ühiskonnas osavõtma ühiskondlikust elust? Lektor A. Murutar.
- Telligem neid loenguid ja organiseerigem neil teemadel vestlusi kursustel, õpperühmades, ühiselamutes ja puhkeõhtudel. Loenguid võib tellida telefonil 41-20/61 TRÜ lektorite grupi juhatajalt.

Palju õnne ühisel eluteel

VÄLJA PÕKILE

ja AGO KÜNNAPILE

soovib eesti filoloogial III kursuse.

KIRJANDUSE KUNSTI LEHEKÜLG

ULO TUULIK

Katkendlikke mõtteid merelt

(Algus ajalehes «Tartu Riiklik Olikool» nr. 27.)

Ilm. Ilm Newfoundlandil on külm, karm.

Kui lappaksime õige vaatlus-päevikut.

28. aprill. Raske uskuda, et selline on kevad, Kogu õõ jooksul ei näe «ei maad ega taevast». Tugev tuul. Lumi.

Tekil käib töö. Kolmes vahetus, vaatamata ilmale.

Eile päeval oli sellele lisaks udu. Oeldakse, räägitakse, et see on siin tavaline.

5. mai. Kogu õõ täielik pilvitus. Salapärase ja süge on ookean sellisel ööl. Justkui ähvardaks kedagi. Jätke niiskust tungib üdini. Vahete-vahel udu. Taglas tilgub. Oks vastikumaid vahikordi vaatlus-aja jooksul.

10. mai. Tuuline ja külm õõ. Ohtul sadas tugevat vihma. Vaatlusaja esimesel pooltel oli kogu

paanlased otsisid sellist allikat hiljem 16. sajandil Floriidis.

Kirjanike surematust ja nende igavest noorust kannavad merel edasi kaunid kunstiteosed — laevad. Sõitsin alusel, mis kandis nime «Johannes Vares».

Sealsamas, Newfoundlandi jäämägede vahel nägin ühel jahedal hommikul «Sergei Jessenini»... Kärsitu ja rahuu, elegants nagu suur poeet ise, kiirustas ta sel hommikul põhja poole — järele Murmansk laevastikule.

Päev hiljem tuli «Juhan Sütiste», «valged vahupäitsed suus». Teda juhib Eesti merelaevanduse üks kuulsamaid kapteeneid, sotsialistliku töö kanglane Ivan Agejev.

Osna meie lähedal seis ankrus taanlaste helevalge baaslaev «Martin Andersen-Nexø».

Taani väinades kohtasime umbes samalaadset laeva. See oli pärinud nime vanast kangelassaagast — «Gudrun».

Hämaral kevadõhtul, kui seisime Gdanski reidil, tuli meie kõrval laev tundmatu lipu all. Suur, puhhas. Ei näinud algul ta nime ega kodusadamat. Aeglaselt ja majesteetlikult keeras ta end sadamasse, ning üksteise järel lugesime tähti: «A...r...i...s...i...o...t...e...le...s».

Nii et isegi sinuga, suur ja tark kreeklane, võib kontuda tänapäeval.

Veehulk, mille Atland aurab õhku ühe kuuga, uputaks sellise maa, nagu Prantsusmaa, 30 meetri sügavusele.

Lõuna-Atlandil sünnitavad pöörisuured 500 m pikkusi ja 20 m kõrgusi laineid. Need on rannikuliinades loopinud laevu üle majade ning kirikute.

Ookeanil on peale selle seitse kirge: hirm, nälga, janu, üksildus, kaastunne iseenda vastu, kahetsus, loofus.

Vist kõigele eelnevale mõeldes nimetas Homeros merd jumalate isaks.

Meremehele on ta aga... ema.

«Vahel harva suudad oma igapäevastest toimingutest veidigi üle olla. Nagu kaptenisillale tõusta, et näha käidud tee käänakuid ja kõverusi, ning sammud jälle vinkli seada.»

Mati Kask rääkis vaikse häälega, sest kaptenisillal oli sel õhtul peaaegu tühi. Peale meie seisis siin vahimadrus Jüri Vendla. Tüüri-meel jalutas väljas ja nautis sooja, peaaegu tuulitud ilma. Ei tulnud häält üheltki tekit — kajut-kampanias kuulati kapteni ettekan- net reisiülesande täitmise kohta.

«Ma tahtsin küll Atlandil rohkem õppida — Moskva pole ikkagi nali —, kuid piisab sellestki,» rääkis Kask.

Ja jätkas siis endises, pooleldi filosoferivas laadis:

«Aga sagedamini oleks vaja selliseid momente. Ma ütleksin: hetkelise kaugenemise momente. Umbes nii nagu Onegin, kui ta oma kaugesse mõisakolkasse puged. Oled kõigest lahti kistud, ükski vägi ei saa sind koju tuua kiiremini kui kuumne päevaga. Külma. Tormi. Tööd. Terve Eesti on filmi-meestega läbi talutatud. Vahel oled tööpoolest tundnud, et filmid just neid, kes seda kõige enam väärivad, et tublimeid ei ole. Ning sellest on rõõmu olnud. Kui aga nüüd jalad Tallinna kalle saan, siis ütlen, et õigeid mehi võib ainult seal näha — Newfoundlandi külma käes.»

Jüri Vendla keeras meie taga rooliratast ning kuulsime, kuidas ta hetkeks hinge kinni pidas — on ju huvitav kuulda, mida merest ja neist endist räägivad inimesed, kes on rohkem maa- kui meremehed. «...tunned, et siin sa seisad, et see on omajagu raskegi... Vahel tahaks vist kojugi...» Ta naeris tagasihoidlikult: «Mäletad, plehku pista selle 10 palli eest, mis Orkney kohal «Varest» nagu laastu raputas... Siin kõlab see sümbolsest

— elu kaptenisild, kuigi me mõndail siin oleme. Kuid nii ta on.» Ma ei vastanud. Toetusin käsi-põsaril kaptenisilla valgele ning puhtale aknalauale. Meri eespool hakkas juba hämarusse kaduma. Ainult taevast hõõgus eha pool-puhaste ja erkude värvidega, nii et polnud tähti. Paistsid «Varese» peamasti tuled — meist hulk maad kõrgemal.

Vaatasin lokaatorisse. Valge tulejoonena joonistusid 9 muli meist eemal Bornholmi saar ning Rootsi kaldajoon. Olime maale kaunis lähedal. Elektriikaardil pilkusid veel kümned üksikud valged täpid; meie traversil liikuvas laevas.

Elu kaptenisild... Võib-olla tööpoolest. Kuni olime veel ookeanil, ei mõelnud selle üle. Ta oli tavaline, igapäevane. Alles nüüd, kui laev läheb jälle lähemale suvele, kodule, omastele, hakkad tundma, et see, mis tehakse Newfoundlandil ja tormistel sügistel Islandil, Soti saarte ja Jan Mayeni lähedal, on tavalisest elust veidi erinev, et ta on raske.

Et tugevatel, meres parkunud inimestel on omad imeõrnat ja imepuhtad unistused, et inimõnne nõrk karikas mahub ka nende krobelistele, pisut kohmakate käte vahele.

Me olime ookeanil ainult kaks kuud. Kuid inimesed, kes baaslaevale kala töid, kolm, neli, viis kuud, habetunud, väsinud, tulid nad mõnikord «Varesele». Võõras oli astuda ujuva hotelli punastel vaipadel; nad jäid seisma kollasest puust seintele pandud fotolehtede ees, ning ei osanud kusagile panna oma käsi. Vahel tekkis mingi lapselik kaastunne. Oma laadne, nukratooniline südamesoojus. Seepärast ma ei imestanudki Mati Kase filosoofiat. Ta oli üheaegselt rahul ja rahutu. Ta oli rahul, et sai filmida inimesi, kes seda väärivad, ja rahutu, sest meri teeb rahutuks, endaga rahulolematuks kõik inimesed.

Jüri Vendla keeras rooliratast. Varsti pidi Andres Vana ta välja vahetama.

Oli vaikne õõ. Mati Kask võttis korraks ratta-

sarved endagi kätte. Ta oli ju seda teinud kuulsa Songa laevas — mis küll sest, et «Vares» on kümme korda suurem.

Meri tumenes. Otse meile vastu sõitis suur täistuledes tanklaev. Ta oli vähemalt 150 meetrit pikk. Kuhu ta läheb? Kuhu? Kes teab?

«Aga kui veel tuleks Atlandile sõita?» küsisin Kaskelt.

«Sellele oskad sa ise paremini vastata.»

Ise? «Sa üldse — räägid vähe,» sõnas Kask ratast keerates. «Justkui poleks rääkida. Uurid mind, uurid Vendlat, uurid kaptenit. Kui laev elaks, küsiksid temaltki, et kuidas on — nii või nii.»

«Ei saa teisiti. Kõik on huvitav.» «Mind huvitab näiteks, kuidas sinusugused üldse merele saavad?»

Ta hakkas tõredalt naerma. Naeru peale aga pole kunagi vaja vastata.

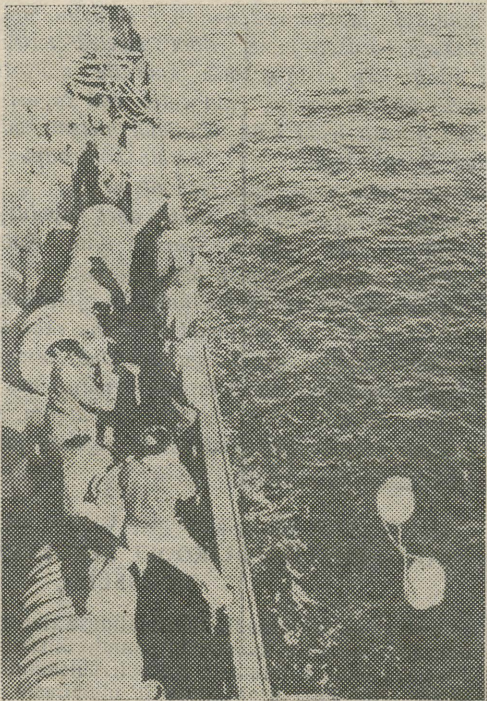
«Mind aga huvitab, kuidas kõik teised merele said. Ja miks nad uuesti lähevad? Ja... miks ma ise?»

«Seda ei küsita kunagi,» ütles Vendla. «See on liiga tavaline küsimus, et üldse küsimus olla... Kes sind peksab ja armastab, seda ei saa ju vihata.»

Jah. Vajavad nemadki kapteni-silda. Inimesele, kes kord on tormi saanud ja kojuigatsust tundnud, ei asenda seda tulevikus miski muu südamelähedasem asi kui needsamad torm ja kojuigatsus.

Mäletan, suure tormi ajal, kui polnud tuju isegi rääkida, istusime Andres Vana ja Jüri Vendla kajutis. Olid veel Mati Kask ning Enn Kreem.

Laev põrus ja raksus. Suurema kalde ajal kukkusid puhvetites toidunõud hirmutava kolinaga.

Kirjad lähevad teele.

Me rääkisime muusikast. Võib-olla oli see loomulik — selle looduse võimsa sümfoonia saatel. (Järg 4. lk.)

Esmaspäeval, 16. oktoobril kell 18 toimub Tartu Kirjanduse Majas (Opetaja tn. 12) TARTU NOORTE AUTORITE JA TRU KIRJANDUSSÕPRADE KOOSOLEK, kus arutatakse TRU 1961. a. kirjandusvõistluse tulemusi. Kõikide TRU autorite osavõtt vajalik.

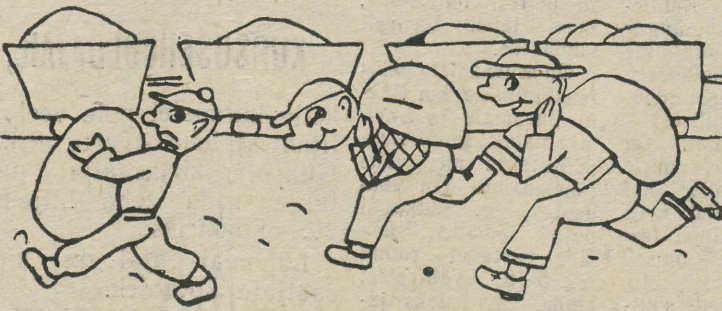
NI OLI SIRGALAS

(Algus ajalehe eelmises numbris)

Üliõpilaste isetegevusringid alustasid tööd juba mõni päev pärast saabumist Sirgalasse. «Hooaja» aas meesansambel. Oheteistkümmest meesüliõpilasest võttis seitse ansambli tööst osa. Kui meesansambel oli juba paar korda koos käinud, peatas mind ühel päeval Maimu Titov.

«Tead, Heldur, tütarlapsed tahavad naisansamblit luua.»

Mõne päeva pärast tegime esimese proovi. Kontserdikaks otsustati õppida kolm laulu — vene rahvalaul «Ketraj», itaalia laul «Tiki-tiki-tak» ja Ameerika rahvalaul «Heale sõbrale». Hoolsalt valmistusid kontserdikaks ka vokaalilist Zoja Brovarenkova ja võimleja Ludmilla Kotkina. Mart Vinnal, Avo Raitar, Alo Leis, Mart Peedo

ja Avo Sinisalu valmistasid ette estraadistseene.

Klubi juures moodustatud lasteringidega tuli tegelda J. Majeuskajal ja allakirjutajal. Opiti tantse, laule, mängu, deklamatsioone, intermeediume. Üliõpilased võtsid oma šefluse alla ka klubi muusikaringid ja väiklehe.

Hommikuti töö, õhtuti proovid

— nii moodusid kaks esimest nädalat Sirgalas. Saabus laupäev. Õhtu-poolikul tuli tuppa, kus elasid meesüliõpilased-laadidajad, varustus-osakonna ülem sm. Durdajev.

«Laadimisplatsile saabub veerand tunni pärast viis vagunit tsemendiga. Aega on vähe, tuleb tsemment võimalikult kiiresti vagunitest välja laadida. Näidake, poisid, mis te suudate!»

Nüüd oli iga minut kallis. Veerand tunni pärast tõi valvabuss laadimisplatsile kümme tolmustetööriiet meest. Raginal avanesid vaguniuksed. Nelja tunni pärast sulevad tundmatuseeni tolmunud isikud viimase vaguni ukseid. Valmis! Soolja duši alla ja siis — klubisse puhkeõhtule! Ülesanne on täidetud ja meeleolu kõigil hea. Rõõm tehtud tööst on siiras ja seda ei püütagi varjata. Tõeliselt tore laupäevõhtul!

taazitööde vaneminseneri jutustus. Mihhail Miin on rahvuselt udmurt. Ta sündis ja kasvas kauges Siberi taigakülas. Kolmekümneaastase mehe nägi ta esmakordselt raudteel. Nüüd on ta aga juba üle 20 aasta insener — ekskavaatori-ehitaja. Tema «lapsed» — võimsad sammuvad ekskavaatorid — töötavad NSV Liidu kõigis nurkades.

Toredad nõukogude inimesed töötavad Sirgalas, suurepäraselt on nende saavutused. Kolm aastat tagasi tuli siia esimene traktor. Traktor-pioneer istus seni soos, kuni saabusid ta kolleegid ja aitasid välja.

Nüüguni oli algus. Ja nüüd... Töölisasula kahe-kuni neljakor-ruseliste majadega, tootmishoonete ja garaazidega, karjääri ehitus — kõik see on tehtud 3 aastaga.

Ehitusvalitsuse hoonel on plakat Sirgala mineviku ja lähema tuleviku kokkuvõttega. Sealt loeme:

Vabariiklik kommunistlike noorte ehitusobjekt. Karjääri nr. 1 ehitus. Töid teostab trusti «Eesti Põlevkiviehitus» Ehitusvalitsus nr. 1.

Ehitusvalitsuse ülem A. KUKK. Ehitustöid alustatud 1958. aastal.

I järgu lõpetamise tähtaeg 15. detsember 1961. aastal.

Samas näeme plakatit ehitusvalitsuse kohustustega — kingitus NLKP XXII kongressile.

(Järgneb.)

H. JOGIOJA

Tartu Riiklik Olikool 3

Kõige huvitavam spordiala

Kas te olete kunagi käinud orienteerumisvõistlustel? Kui mitte, siis olete ilma jäänud tõeliselt huvitava spordiala omapärasest romantikast. Iga ehtne orienteeruja võiks isiklikest elamustest rajal vabalt kirja panna esikteose uuele sarjale «Seiklusjutte maalt ja metsast». Imestada pole siin tõesti midagi. Orienteeruja vabadust võistlustrassil ei piira ju rullitud sõerada või lippudega tähistatud suusatee. Pea-aegu alati võisteldakse täiesti uues, tundmatu paigas, ainsaks abimeheks oma teadmised, kaart ja kompass. Kui kahtlete elamuste rohkuses, tulge järgmiste võistluste finišipaigale, siis kuulete oma kõrvaga!

Meenub esimene öine võistlus täiesti tundmatul maastikul. On soe suveöö. Telklaager metsalagendikul kihab rahutult. Stardikohtunik kohendab lõket ja ulatab mulle võistluskaardi. Võtan appi taskulambi ja kompassi, püüdes ära määrata vajalikku ilmakaart. Loota võib ainult iseendale — eelmine startija kadus 3 minuti eest männimetsa ja igas suunas on võrdset pime. Kõik meeled terituvad pilkses öös ning jalg otsib kobades kaardile märgitud jalgrada. Tahaks kiiresti joosta, kuid tuleb end tagasi hoida. Kas suudan kiiresti leida kõik vajalikud metsatukad, ojakäärud, põllud ja raielangid? Kas kerkib kontrollpunkti valendav tähis minu ette sealt, kust teda otsin?

Pilkses metsas liikudes aitab vahel kavalus. Seisatud ja kuulatud — koer haugub. Seal on talu. Kui ninna lööb suitsulõhn, on kontrollposti lõke lähedal.

Võistlustulemust ei määra ainult füüsilise vastupidavus. «Külmad närvid» võivad alati end «kaardil ära kaotada» jooksuulusega. Seega arendab orienteerumissport tõesti harmooniliselt nii vaimseid omadusi kui ka füüsilist karastust. Edukalt võib alustada iga algaja, kellel on hea tahe, pisut geograafilisi teadmisi ja tugevad jalgad!

Hiljuti ilmus TRÜ väljaandes trükist teatmik

«TARTU RIIKLIKU ÜLİKOOLI STRUKTUUR JA ISIKULINE KOOSSEIS»

mis sisaldab rektoraadi, dekanatide, kateedrite ja administratiiv-aparaadi isikulise koosseisu, samuti ülikooli teaduslike ja õppe-asutuste loetelu, andmeid ülikooli ühiskondlike organisatsioonide kohta ning TRÜ aspirantide ja üliõpilaste nimestiku. Kursused saavad teatmikku tellida dekanatide kaudu.

Katkendlikke mõtteid merelt

Pärast käisin laeval ringi. Läbi vihma astusin kaptenisillale. Istusin veidi kinosaalis. Käisin masinaruumis. Oli pisut rahutu, kuid tore meeleolu.

Sellistel õhtutel ei küsi sa kellegi käest, miks ta on merel. Sellisel õhtul ei tuleta sa meelde Bombardit, kes ütleb, et merel mitte kunagi ei saa olla absoluutselt kindel. Unustad hiljem iseendagi hirmu. Ja jääb hinge imeline, nagu puhastustulest läbikäinud inimene tunne — maailmamere raske tormi järellaine.

...Tüürimees tuli sillale. Oli heas tujus ja palus meid välja tulla.

«Maa järgi lõhnab... magusalt.» Läksime suveöö vürske õhu kätte.

«Milleks meile maa?» ütlesin tüürimehele, «meile, meremeestele». Pärast kaht kuud Atlandit..., ja — lõhnab maa järgi».

Tõepoolest. Mõrkja merelõhnaga tõi tuul ka maa süvised lõhnu. Örn, erutavaid, valusaid. Nad pugesisid kusagile hinge salasoppi ja tuletasid sel õhtul meelde, kui pargana noor sa oled. Tõid verre tant-supeod, valged suvekingad, kellegi ootavad silmad.

«Lähme, ütleme Karpenkole.» sõnas Kask.

Me kutsusime temagi — keskeas lehemeh.

Ta tuli ja istus sekstandi juurde.

Poole tunni pärast ütles meile:

«Miks te mind enneaegselt püüate? Oige maani on ju ikkagi veel kaks päeva.»

Me Kasega istusime sel ööl veel kaua ülatekil. Istusime, kuni Bornholm jäi kaugele taha ning kustusid hommikuaos ta majakate tulede.

Päevahakul, kui tõusis päike, me

Nägame unes tormi.

(Lõpp).

Miks viimaseks?

Möödunud laupäeval ja pühapäeval oli TRÜ võimla lauatenististide päralt. Rohe-lise laua taga kohtusid Liepaja Pedl, Kaur-nase Pl, Valgevene Pl ja TRÜ selle ala parimad. Kuidas siis kulgesid võistlused?

Teatavasti võitsid turniiri leedulased ja seda küllaltki ülekaalukalt. Teise koha saavutasid Liepaja Pedl lauatennististid.

Meie sportlastel tuli paraku leppida viimase kohaga. Mis puutub individuaalturniiri, siis seal esineti mõningal määral edukamalt: Vello Nigul kui ka Virve Viik-mäe tulid kolmandale kohale.

Kindlasti huvitab paljusid spordisõpru küsimus: millega seletada meie võistkonna ebaedukat esinemist äsja lõppenud turniiril. Kas oli tegemist lihtsalt eba-

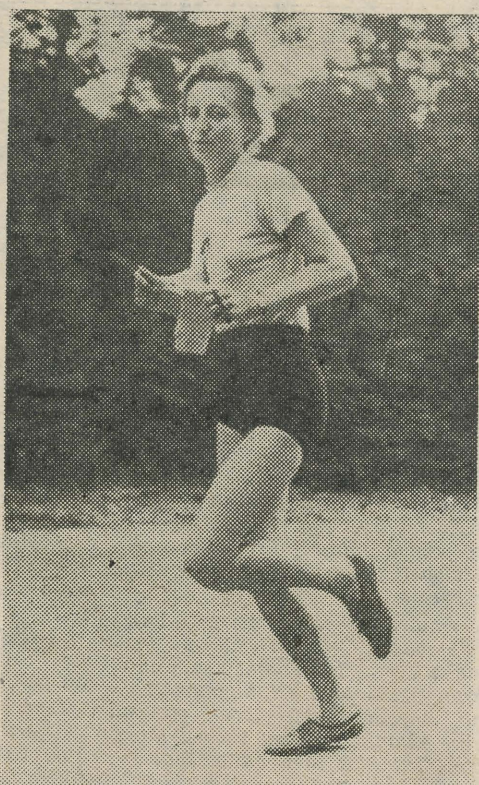
õnnega või tehnilise küündimatusel? Peab ütlema, et mõlemaga. Nii lätsi alla kui ka valgevenelasi oleks võimete poolest võinud väga hästi ka võita, aga vajaka jäi lauatennististide juures kõige tähtsamast — mängukindlusest. Kahtlemata mõjus mänguvormile ka kuuajaline viibimine kolhoosis. Aga ei saa siiski mõelda minna põhilisest — meie võistlejad on nõrgad. Seda mitte niivõrd tehnika kui just taktika alal. Eriti paistis see silma leedulastega mängimisel. Kui esimeses setis meie võistlejad suutsid osutada veel tublit vastupanu, siis juba järgmistes settides surusid leedulased peale oma tahte, oma taktika ja meie võistlejad mäng lagunes silmanähtavalt.

Nüüd aga lähemalt meie lauatennististide

treeninguvõimalustest Lühidalt öeldes puudub praegu TRÜ lauatennististidel oma treener, oma treeninguruum ja laudu on ainult üks, seegi pool-leldi katki. Treenitakse koos tööjõureservlastega. Säärase olukorra juures on selge, miks jäidi turniiril viimaseks.

On arusaamatu, miks lauatennistisele kui ühele ilusamale ja huvitavamale spordialale pööratakse nii vähe tähelepanu. On eba-usutav, et ülikoolil pole võimalust hankida vastavat ruumi ja 5–6 kvaliteetset lauda. Siis saaks juba moodustada treeningugruppi, kusjuures üliõpilased saaksid lauatennistise alal kehakultuuriarvestuse. Jääme lootma, et TRÜ spordijuhid need probleemid lahendavad.

E. LEMBER

Tiit Liblik — mullune vabariigi tšempion orienteerumiskajaks.

Kõigil asjahuvilistel on võimalik tutvuda orienteerumisspordi ja ülikooli parimate orienteerujatega eeloleval pühapäeval: toimub matškohtumine «Kalev»—TRÜ—EPA. Et võistkonna suurus ei ole piiratud, võib startida iga soovija. Kaartide valmistamiseks peavad kõik soovijad end registreerima TRÜ Spordiklubis (V. Kingissepa tn. 19) hiljemalt laupäeval kella 12-ks. Samas saab täiendavat informatsiooni. Võistluspaigaks on Reola jaama ümbrus (Võru maantee). Rong väljub pühapäeva hommikul kell 9.10.

A. KIVISTIK

Uusi teatmeteoseid TRÜ Teaduslikus Raamatukogus

Библиография по вопросам размещения и районирования промышленности СССР (1901—1957). М., 1960. 356 с.

В. В. Фельдт и А. Т. Фельдт. Аннотированный указатель литературы по химии. (Химия, химическая технология, методика преподавания химии, научно-популярная литература). Пособие для учителей. М., 1961. 160 с.

Зоологи Советского Союза. Справочник. М.-Л., 1961. 292 с.

Союз писателей СССР. Справочник. Составлен по данным на 1 янв. 1961 года. М., 1961. 659 с.

Театральная энциклопедия. Т. 1. А.-Глобус. М., 1961. Риккалукult illustreeritud.

D. Jones. Everyman's English Pronouncing Dictionary Containing 58,000 Words in International Phonetic Transcription. London, 1957. Reprodutseeritud Moskvast 1961. 538 lk.

The World of Learning 1958—59. London, 1958. 1139 lk.

Sisaldab andmeid maailma teaduslike asutuste ja ülikoolide kohta.

The International Who's Who. London, 1958. 1041 lk.

Who's Who 1956. An Annual Biographical Dictionary with which is incorporated «Men and Women of the Time». London, 1956. 3301 lk.

KURSUSEHOOLDAJAIL,

kelle kursustel pole veel valitud ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kirjasaatja, palutakse seda teha hiljemalt 20. oktoobriks.

Lähemal ajal on kirjasaatjate koosolek.

ÖNNITLEME

MARET ABRAS

ja

LAUR LUKINIT

Kehakultuuriosakonna III kursus

Terve tuloa Tarttoon, Helsingin yliopiston yleisurheilijat ja koripalloilijat!

Tartu Valtionyliopiston urheilijat

KÜLALISED SAABUVAD

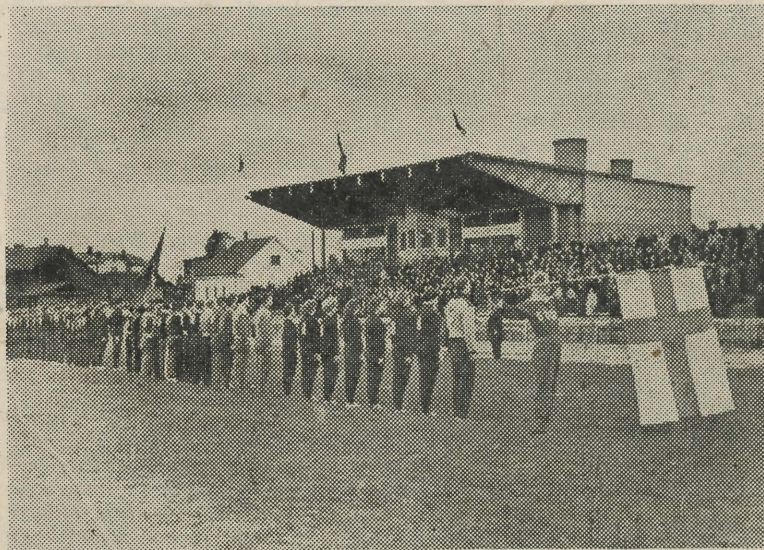
Nagu selgus telefonikõnest Helsingi Ülikooli Spordiklubiga, saabuvad Soomest külalised, HYUS'i võistkonnad Tartusse täna õhtul.

Spordidelegatsioon, mille juhiks on HYUS'i aseesimees Timo Kylläläinen, on 50 inimest. Telefonikõnest selgus ka HYUS'i võistkondade lõplik koosseis.

Täielikult leidsid kinnitust meie ajalehe eelnevas numbris avaldatud «elluure» andmed — kõik

seal loetletud tugevad kergejõustiklased kuuluvad võistkonda. Võistkond isegi tugevnes Juhani Onenmaa (100 m tõkkeid — 14,8) ja tugeva naiskergejõustiklase Brita Johanssoni (100 m — 12,3, kaugus — 5,92) arvel. Iga-tahes näib homme algav kohtumine kujunevat TRÜ kergejõustiklastele üheks raskemaks.

Külalised tutvuvad linna ja ülikooliga, käiakse ka Kääriku spordibaasis.

Pildil moment Tartu ja Helsingi üliõpilassportlaste kohtumiselt 1957. a.

Mõtteid

Nädalavahetusel toimunud TRÜ kergejõustiku karikavõistluste tulemuste taset mõjutas TRÜ paremiku eemalolek NSV Liidu meistrivõistlustel Tbilisis. Võistlustulemustest tuleb siiski eriti esile tõsta Imbi Helari (Arstii.) kuulitõuet 14.01 ja Toomas Merila (kehakultuuri-osakond) odaviset — 66.96. Tub-

tele, mis tuleksid kiiresti välja töötada. Sama võib muide öelda tähtsamate üliõpilaskoolide spordi-õrituste traditsioonilise ja stabiilse kalenderplaani kohta, mis välidiks võistluste kuhjumist üksikute perioodidel.

Võistlused näitasid, et ülikooli kergejõustiklaste pere on uute üli-õpilaste näol täienenud nii mõnegi lootustandva noorega. H. Kaalep, M. Siniorg, H. Kalam, T. Lippu,

TRÜ karikavõistlustelt

lid on ka Jüri Kiho (Mat.-Loodust.) 50,9 400 m jooksus, Tiit Nugise (Mat.-Loodust.) 1.80 kõrgushüppes, Helle Kaalepi (kehakultuuriosak.) 12,6 ja Hilja Kalam 12,8 80 m tõkkejooksus, H. Kalam 5,35, H. Kaalepi 5,26 ja Astrid Alliste (kehakultuuriosak.) 5,00 kaugushüppes. Viimane võitis ühtlasi kõrgushüppe (1.45).

Karikavõitjaks tuli kehakultuuri-osakond (1142,5 p.) Arstiteaduskonna (448 p.) ja Matemaatika-Loodusteaduskonna (367,5 p.) ees. Ajaloo-Keeleteaduskonna ning ka eelmainitud kahe suure teaduskonna kahvatu esinemise põhjusi tuleb otsida kehakultuurikollektiivide äärmises organisatsioonilises nõrkuses, koostöö puudumises kom-somoli- ja ametiühinguorganisatsioonidega ja eriti üliõpilaste enes-te initsiatiivi ning kohusetunde vähesuses.

Nende juba «krooniliste» vigade kõrvaldamiseks on aeg viia osakondade ja teaduskondade kehakultuurikollektiivide organisatsiooni-line struktuur ühtsetele põhimõtetele.

TEADAANDED

Looduskaitseringi käesoleva se-mestri avakoosolek toimub täna kell 20 geoloogiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46, II korrus).

Pühapäeval, 15. oktoobril toimub traditsiooniline sügismatk Taevaskotta.

Kogunemine kell 9 raudteejaama. Tagasi jõutakse kell 20.43.

Alustas tööd laste spordiring, kus võimeldakse, õpitakse suusata-ma ja uisutama.

Ringi töö toimub esmaspäeval kell 10 TRÜ klubi ruumes (Tähe t. 29) ja laupäeval kell 11.30

V. Kingissepa tn. võimla väikeses saalis II korrusel. Ringi võetakse poeg- ja tütarlapse alates 6 aasta vanusest.

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 Vanemuise tn. 46 toimub tel-sipäeval, 17. skp. akad. H. Habermanni loeng «Inimesest ja loodusest».

Järgneb kinofilmide demonstratsioon.

TRÜ KINORINGI

avakoosolek toimub esmaspäeval, 16. oktoobril kell 21 keemiahoone suures ringauditooriumis.

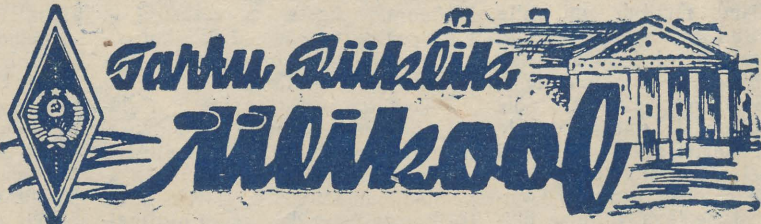
Toimetaja J. FELDBACH

«Tartu Riiklik Ülikool» («Тартуский государственный университет»), г. Tartu Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heldemanni nim. trükikoja trükk Tartus Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimine nr. 8810, MB-07905

Moskvas kongresside palees töötavale Kom- munistliku Partei XXII

kongressile meie nooruslik tervitus!

Me ei taha
võlglasteks
jääda nende
sugupõlvadele,
kes on elanud,
võidelnud ja
surnud, et luua
meile.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorgani satsiooni, rektoraadi, ELKNO
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 29 (495) Reedel, 20. oktoobril 1961 XIV aastakäik

Kes ei unistaks va-
hel. Ja ikka on
unistused seotud
mõistega «tule-
vik». Millal see al-
gab, kas saame
tõmmata piiri ole-
viku ja tuleviku vahel? Kindlasti saame.
Iga suure unistuse täitumisega astume üle
selle piiri.

Meie isaisad vihkasid kapitaliste ja
saatsid vihatud härrade poole altkulmu
pilke. Nad organiseerisid parteisse ja
võitlesid. «Tulevik on ilma teieta, härra-
sed,» mõtlesid nad siis. «Ise valitseme
oma maad ja linna, ise oleme pereme-
hed.» Tuli aeg ja meie isaisad astusid
tulevikku. See oli oktoobris 1917... Täi-
tusid nende unistused. Pole enam tsaari,
kapitaliste, sandarmeid.

Meie isad unistasid teisiti. Unistasid
toiduainete küllusest, kui seisid pärast
raske tööpäeva lõppu tšekileiva järjekor-
ras, unistasid traktoritest, kui vajutasid
pikhudega poleeritud adrakured mulda,
unistasid rahust, kui tassisid rindelt hos-
pidali verest tühjaks jooksvat seltsimeest,
unistasid sotsialismist, kus iga inimene
saab tasu oma töö järgi.

Tänapäevaks oleme jõudnud ka isade
tulevikku. Meie partei teatab, et sotsia-

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

Tulevik algab täna

Millest unistame meie? Meie unistame
ajast, kus on kaotatud igasugune vaimne
ja varanduslik ebavõrdsus inimeste vahel,
ajast, kus iga inimene annab ühiskonna-
le kõik, mis suudab, ja saab ühiskonnalt
kõik, mis ta vajab. See aeg tuleb kahe
aastakümne pärast.

Praegu paneb NLKP XXII kongress
juba tugevale sotsialismivundamendile
tulevikuhoone müüride jaoks esimesed
kivid. See tuleb meie hoone. Ka meie
püüame ehitada seda ainult tugevatest
tellistest, ehtida ta ilusate tegudega. Me
oskame lennata poolteise tunni järel ümber
Maa, püüame nädalaga ära käia Venu-
sel; me oskame ehitada kuu ajaga viie-
korruselise maja, õpime, et ehitada neid
nädalaga; 200 miljonit inimest maailmas
astub täna esimesi samme kommunismi-
rajal, me sillutame selle tee 2 miljardile.

Noored, kommunism ei ole enam tule-
vik, ta on meie tänapäev, täna on kom-
munismi hommik. Tulevik on meie päralt.
Selle aja eest on elatud, võideldud, sur-
dud. Lubame olla oma ajastu väärilised.

lism meie maal
on põhiliselt
üles ehitatud.

Rahu, tööd, vabadust, võrdsust ja õnne!

Kommunistliku Partei XXII kong-
ress kuulutab meie majandusliku
ülesehitustöö programmiks kommu-
nismi materiaalse tehnilise baasi
rajamise, rahva ainelise heaolu
edasise tõstmise kommunistliku kül-
luse saavutamise suunas. «Lähema
10 aasta jooksul...», «20 aasta
jooksul...» — need sageli kordu-
vad tähtajad, seotud kindlapiiri-
liste, konkreetsete ülesannete ja
arvudega majanduse alal, väljenda-
vad mitte üksnes meie majandus-
liku arenemise piiramatuid võima-
lusi ja kiiret tempot, vaid ka —
ja see on eriti iseloomustav täna-
päeva rahvusvahelise olukorra ja
jõuvahekordade tingimustes —
nõukogude rahva sügavat veendu-
must sotsialismi lõplikus võidus,
vääramatut kindlust selles, et ei
keegi ega mitte midagi ei suuda
takistada meid kommunismile vii-
val teel.

Nende ülesannete ulatus, meie
arengu elujaatav raudne kindlus
on ülev. See innustab kommunismi
nimel toimivas töös, rahu eest
toimivas võitluses mitte üksnes
Nõukogude Liidu rahvaid, vaid
kogu maailma töötajaskonda, kel-
lele kommunism kindlustab rahu,
töö, vabaduse, võrdsuse ja õnne.

Praegu toimuv kongress teeb
kokkuvõtteid ja loogilisi üldistusi
tänapäeva maailma kogu keeru-
kast ja mitmepalgelisest tegelikkus-
est. Need üldistused viivad edasi

marksistlikku teooriat, võimaldavad
sügavamalt mõista kaasaega ja
teaduslikult ette näha maailma
teed tulevikku. Need üldistused
määravad ära meie rahva, meie
pölvkonna osa kommunistliku ühis-
konna kõrgema astme ülesehitami-
sel. Seepärast peavad NLKP XXII
kongressi materjalid saama käsi-
raamatuks meie igapäevases töös,
õpingutes ja isiklikus elus.

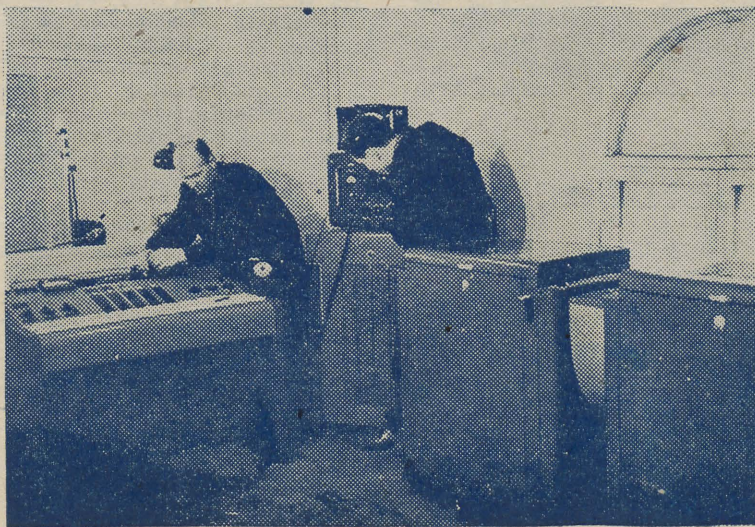
U. POLISINSKI,
EKP TRÜ Komitee sekretär

Järgnegem eeskujule!

Hiljuti palus TRÜ helilindista-
mise stuudio kõiki üliõpilasi üli-
kooli raadiote kaastööd teha.

Elavat vastukaja on stuudio üles-
kutse leidnud Oigusteaduskonnas,
kus kõigile kursustele valiti esime-
sena üliõpilasraadio esindaja.
Oigusteaduskond näitas teistele
teaduskondadele ka praktilist ees-
kju: nii andis III kursuse agit-
brigaad (eesotsas H. Jõgiojaga)
ülevaate oma tegevusest ja reper-
tuarist. Järgnegem nende ees-
kujule!

Fotol ülikooli helilindistamise
stuudio.

XXII

Lehesajune aken.
Nagu koolivihikust rebitud leht
helendab hämaras toas
ekraan.

Märkamatuult
meist igaüks
osavõtjaks

Suurest Kongressist saab
ja kui kõnetoolist
astub alla Delefaat,

tõusevad
ka meie käed
aplauseks.

Lehesajuse akna taga
helkiva ekraani ees
jalgime Ajaloo sündi.

P. Tooma

INTERVJUU

Pilk homsesse ülikooli

See kohtumine ülikooli rektori
professor F. Klementiga kujunes
ettearvatust pikemaks. Esialgseks
teemaks oli meie ülikool sellisena,
nagu ta kümne aasta pärast väl-
ja näeb. Selgus aga, et konkreet-
set plaani kümneks aastaks pole
veel kinnitatud, ja siis tuli heita
sm. Klementi abiga pilk tulevik-
ku, mõnes osas võib-olla lähemas-
se, mõnes osas vahest kaugemas-
se, kui algul kavas oli.

Mis on siis ülikoolile iseloomu-
lik lähemas tulevikus? Kõigepealt
üliõpilaste arvuline kasv, eriti suur
on see kaugõppes. Ka aspirante
võetakse iga aastaga üha rohkem
vastu (tunduv hüppe suurenemise
suunas oli juba tänavu). Samuti
suureneb õppejõudude arv.

Rida uusi erialasid, eriti just
teadusaladel, mis tekivad kahe
teadusala piirimail (näiteks ma-
temaatiline bioloogia, matemaatil-
ised meetodid rahvamajanduse
planeerimisel, matemaatiline ling-
vistika, biofüüsika), omandab üli-
koolis eluõiguse. Esimestel aastal-
tel valmistatakse neil aladel ette
üksikuid spetsialiste individuaal-
plaanide alusel. «Kuid,» märkis sm.
Klement, «loodan, et erialal «ma-
temaatilised meetodid rahvamajan-
duse planeerimisel» on vajadus ter-
vet gruppi luua.»

Õppetöö meetoditest. Siin raken-
datakse rohkem kaasaegseid tehni-
lisi seadmeid, tehnikat. Esimesed
katsed raadioloengute alal on
kaugõppes tehtud. Ja loodetavasti
järgnevad neile lähemal aastail
loengud televisiooni kaudu. Kaug-
õppelastele helilindistatakse loen-
gud konsultatsioonipunktides, ko-
dus kuulamiseks. (Vahemärkusena:
nii saab mõnd raskemat osa kordu-
valt kuulata, raadioloenguil seda
head omadust ei ole.) Ka kinol
(teaduslikud ja õppefilmid) on
edaspidi õppeprotsessis suurem
osa. Laiendati ülikooli kinokabineti

tegevust, saadi juurde režissööri-
koht jne. Hakatakse rohkem filme
valmistama nii statsionaarsete kui
ka kaugõppeüliõpilaste jaoks.

Opperuume hakatakse varustama
televisiooniekraanidega, seda eriti
loodusteaduste alal ja mujal, kus
on tegemist õppekatsetega, demonst-
ratsioonidega. Nii näiteks võimal-
dub edaspidi katset mikroskoobist
ekraanil demonstreerida.

Laienema peab õppevahendite
trükkimine, seda just kaugõppe
jaoks. Lähemas tulevikus pannakse
lisaks rotaprindile käima ka tava-
line trükkikoda ülikooli juures.

Teaduslikust tööst. Selles vald-
konnas asutatakse uusi laboratoo-
riume. Mõned aastad tagasi loodi
keemilise kineetika laboratoorium,
arvutuskeskus, mullu elektrolumi-
nestsentsi ja pooljuhtide laboratoo-
rium. Tänavune aasta on sünni-
aastaks kolmele — elektrokeemia,
biofüüsika ja Arstiteaduskonna kesk-
laboratooriumile. Lähem tulevik
toob juurde aeroionisatsiooni, bio-
keemia ja foneetikalaboratooriumid.
Edaspidi on kavas veel psühholoo-
gia eksperimentaallaboratoorium.
Niisiis iga aastaga tuleb midagi
juurde. Õppejõududele saadakse
laboratooriumidesse abiks täiende-
vat personali laborantide, inseneri-
de näol.

Laienema peab ülikooli mate-
riaalne baas, sest ruumid on kit-
saks jäänud. Seni ehitati ühisela-
muid, neid tuleb veelgi ehitada, et
ka kaugõppeüliõpilased võiksid ses-
sioonide ajal ühiselamut kasutada.
Veelgi laieneb Kääriku õppebaas
(juba tuleval aastal). Õppehoone-
test võetakse kõigepealt käsile füü-
sika-matemaatikahoone. Uue hoone
saab arvatavasti juurde ka ülikooli
raamatukogu. Et õppeprotsessis va-
jatakse järjest rohkem mitmesugu-
seid aparate ja seadmeid, tuleb

(Järg 2. lk.)

V. REBANE

Autobussiga läbi Läti ja Leedu

Preemiaekskursioon marsruudil Tartu–Võru–Vireši–Ligatne–Sigulda–Riia–Kemer–Jelgava–Šiauliai–Kaunas–Trakai–Vilnius–Tartu * 5 päevaga 1500 kilomeetrit.

Kunagi, tudengite jaoks üsna kauge minevikus, siis, kui praeguse ravisakonna VI kursuse I ja II õpperühm, kes moodustasid samaaegselt üheaainsa ametiühingurühma, olid veel IV kursusel, tuli ametiühinguorganisator Aini Augla praktikumile tohtu suure tabeliga. Sellesse olid kirjutatud kõikide nimed ja nende taha märkis Aini siis kõikvõimalikke andmeid — kuipalju keegi on kooris laulnud, kes on ALMAVO või Punase Risti liige, kes kuidas õpib ning kuipalju on keegi «poppi» teinud jne., jne. — seda kõike vaid punktide süsteemi alusel. Siis istus kokku kõrge komisjon teaduskonna ametiühingubüroo näol ning tehti pidulikult teatavaks, et seesamunegi ametiühingurühm on teaduskonna parim ning et preemiaekskursioon on muutunud ajalooliselt paratamatuks.

Aasta hiljem, V kursuse kevadel, koostati Tartu 34 asutuse nimekirja, kellel on olemas autobussid ning kahe nädala jooksul käidi Metsamajandis, Kaubandusvalitsuses, ETKVL-is, Aparaaditehases, Teedevalitsuses, TA Zooloogia ja Botaanika Instituudis, Kirjandusmuuseumis, Ehitusmaterjalide Tehases, Ehitustrustis, Piimakombinaadis, kõikides autobaasides, EPA-s ja lõpuks ka TRÜ-s bussisaamise asjus. Metsamajandis vastati: «Anaksime hea meelega, kuid Põllumajanduse Ministerium keelas busi kasutamise rahategemise vahendina.»

Teistes kohtades leiti, et just eile läks masin kapitaalremonti või et masin on küll, aga juht haige ja saab terveks alles mõne kuu pärast... oleksite nädal varem, võib-olla et ehk siis...

Veel pool aastat hiljem, tänavu septembris, tuli nõu ja jõuga appi

gude Liidu ainulaadsemaid ja täiuslikumaid meditsiinialaloo muuseume, suure hoone viiel korrusel on eksponeeritud raamatud, maalid, fotod, maketid, diagrammid, meditsiinilised instrumendid ürgajast tänapäevani. Muuseum on asutatud 1958. a. Läti NSV TA akadeemik P. Stradiņš poolt kogutud materjalide alusel. Suurepäraseid on kesk-aegsele meditsiinile pühendatud saalid — siin on loomulikus suures maketid «Kesk-aegne apteek», massendava mulje jätaavad «Nõia põletamine inkvisitsiooni poolt» ja «Katk», toredad on «Kloostrihaigla» ja «Alkeemiku laboratooriumis». Terve korrus on pühendatud nõukogude meditsiinile

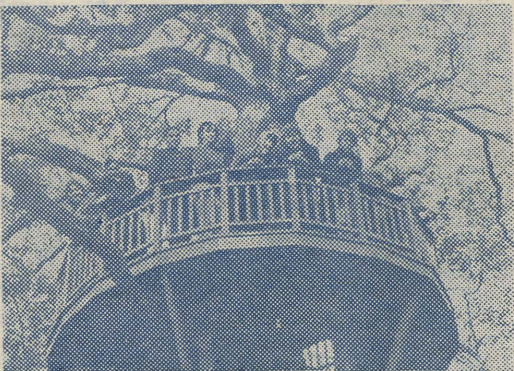
«Truudusetamm» Kemeris.

ja rida saale tutvustab arstiteaduse arengut Baltimaades.

Ooperisõpradel vedas — Läti Riiklikus Akadeemilises Ooperi- ja Balletiteatris esietendus Sergei Prokofjevi 4-vaatuseline ooper «Sõda ja rahu» (L. Tolstoi samanimelise romaani ainetel). «Suurepärase!» oli pärast etendust ühine arvamus. Riia on vana linn — asutatud 1201. a. ning siit võttis Liivi ordu ette oma röövetki Eestisse ja Liivimaale. Hilisemal keskajal oli Riia tähtsaks Hansa kaubalinnaks. Vana linn on huvipakkuv — Püssirohutorin (14. saj.), Peetri kirik (13. saj.), Joanni kirik (14. saj.), Rootsi väravad (17. saj.) — kõik meenutab keskaega. Nõukogude võim aga on andnud linnale uue, sotsialistliku ilme — Läti NSV TA pilvisse lõikuv torn, ajakohane raudtejaamahoone ning

kuid omapärase maitsega. Mere-mehe kustutas janu, pesi haava puhaks ja mõne aja pärast tundis, et palavik alaneb. Mõõda teerada õnnestus tal põlislaanest välja pääseda ja esimestele vastutulevatele inimestele jutustas ebatavalisest elustavast allikast. Sellest ajast, räägib rahvasuu, ei unune inimestel tee tervistava allika juurde...»

Tõepoolest pärl! Sanatooriumi lumivalge peakorpus, heledad liiva-

tatud teed, pargid ja terviseveeallikad. Imeilus tiik «Armastuse saarega» ning romantilise paviljoniga. Selle «Truudusetamme» läheduses oleva puu ristsid meie tütarlapsed «Truudusetuse tammeks». Joome Kemeris tervist, see ausalt öelda ei maitse. Tavaline puu, kuid iga äralõigatud oksa kohale on kirjutatud sanatooriumi ühe juhataja ja peaarsti nimi. Poliklinikus demonstreeritakse meie duššide ja vannide tööd. Kemeris mineraalveed on väävelvesinikurikkad, tavaliste vannide kõrval rakendatakse siin väävelvesinikvannide männiekstraktiga, radooniga, väävelvesinik-süslihapisid vanni. Kasutatakse ka mudaravi. Kuurorti laiendatakse päev-päevalt. On koostatud «Suure Kemeris» loomise geneeraalplaan — Jaunkemeris-Asari 15 km pikkusele rohelisele tsoonile ehitatakse lähematel aastatel kolme- või neljakorruselised ravilad.

(Järgneb.)

Tule kaasa, sõber!

TRU ja EPA komsomolikomitee korraldavad 20.—22. oktoobri

rahvaste sõpruse festivali

Nendel päevadel esinevad vestlustega sportlased, teadlased, kunstnikud ja üliõpilased. Toimuva kontserdi, kohtumised, puhkeõhtud. Ootame kõikide rohket ja aktiivset osavõttu festivaliüritustest!

Reedel, 20. oktoobril

● **Foorum:** vennalik koostöö ja sõprus on sotsialismileeri maade võimsuse alus.

Esinevad NSV Liidu ja rahvademokraatiamaade rahvaste esindajad. **SUUR KONSERT RAHVASTE LAULUDEST JA TANTSUDEST Kell 20 TRÜ klubis.**

● «Uhte las seob sõprus me peod»

Vestlevad ülemaailmsetest noorsoofestivalidest osavõtjad. Film.

Kell 20 TRÜ kinolektuuriumis.

● «4000 meremiili jahil «RAHU»».

A. Rumm, M. Uuli, P. Rasta.

● **Uudismaade ülesharimine — rahvaste kangelastegu.**

Muljeid jagavad uudismaade veteranid.

Kell 20 TRÜ kohvikus.

Laupäeval, 21. oktoobril

● Teaduslik sessioon «Teadmiste maailma radadeks».

Tulevased loodusteadlased ja insenerid, teid huvitavad teemad:

— Tamm Beringi väina

— Mandritevaheline raudtee

— Tamm Taani väinadesse

— Euroopa kanalite süsteem

— Kas on Maad külastanud kosmoseelanikud?

— Sahhaara niisutamise projekt.

Kell 16 TRÜ keemiahoone ringauditooriumis.

Keeleteadlased ja ajaloolased kogunevad kell 16 TRÜ peahoone

5. auditooriumi.

Tulevased meditsiinitöötajad kogunevad kell 16 EPA peahoone

9. auditooriumi.

● **Teeme kokkuvõtteid foorumist.** Esinevad teadlased L. Vöhandu,

Ch. Villmann jt.

Kell 20 EPA aulad.

● **Temaatiline puhkeõhtu «RAHVASTE LAULUD.»**

Esinevad TRÜ ja EPA lauluansamblid.

TRÜ klubis kell 20.

● **«Imperialismile, kolonialismile — ei! Sõprusele, vabadusele — ja!»**

Esinevad rahvusvahelistest noorsoolaagritest osavõtjad: V. Lään,

M. Kiis, E. Ojasild, L. Hallop jt.

TRÜ kohviku klubis kell 20.

Pühapäeval, 22. oktoobril

● **KOHTUMINE KIRJANIKE JA KUNSTNIKEGA**

Esinevad M. Sepping, L. Metsar, K. Polli jt.

Tartu Noorte Majas «Sõprus» kell 20.

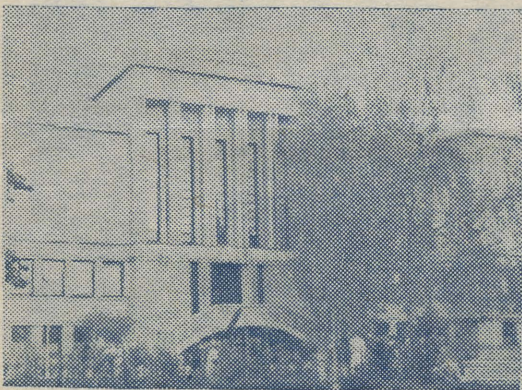
● **Spordiüritused — rahvusvahelise sõpruse demonstreerijad.**

Esinevad Tartu linna parimad sportlased.

TRÜ kohviku klubis kell 20.

● **PUHKÕHTU**

Kell 20 TRÜ klubis.

Leedu Muuseum Kaunas.

Vabariikliku Tartu Kliinilise Haigla laborant sm. L. Sibul, kes ise on marsruuti Riia—Kaunas—Vilnius läbinud 14 korda, tänu temale saimegi 20. autobasist äsja remondist tulnud busi, tema koostas ka väga täpse ajagraafiku sõiduks, sest sellise pika sõidu jaoks oli aeg vägagi piiratud ning aja pikendamine oleks tähendanud suurt juurdemak-su stipendiumi arvel.

Suurim tänu meie kõikide poolt bussijuht sm. Udo Knapsile, kes sõitis väga hästi ja täpselt, edestasid peaaegu kõikides punktidesse jõudmisel ajagraafiku.

Sigulda

Legend Mairoosist... legend armastusest, truudusest, hingelisest puhtusest... Jah, siin, Siguldas, on kogu loodus üks suur legend ilust, hümn kaunile meie elus. Räägitakse, et Sigulda olevatki eriti ülev sügisel, siis, kui kollendavad ja punavad päikeses vahtrate ja pärnade lehed.

Pime, sünge Gutmani koobas — otsekui elutseks siin kurjus, ja samas mäel, vastu valgusele, valgetele pilvedele — Mairoosi haud.

Turaida lossis (ehitatud 1214. a.) käivad praegu restaureerimistööd. Tornis on muuseum ja milline tore vaade — künnad, metsad, jõgi, kauguses Sigulda (1207. a.) ja Krimulda (1255. a.) lossid. Mäest laskumisel on igaljuhul abiks juba traditsiooniline kirjutud sigulda kepp.

Riia

«Riia tunneme nagu oma kätt», arvasid mõned tütarlased Tartus enne väljasõitu, kuid ometigi otsisime professor P. Stradiņš nimelist meditsiinialaloo Muuseumi poolteist tundi. See on üks Nõuko-

„Baltikumi pärl“ — Kemeris

Lätlaste seas on liikvel väga vana legend sellest, kuidas avastati Kemeris terviseveeallikad:

«Kunagi, vanal hallil ajal hukkus üks purjelaev tormi käes Riia lahes. Ainus meremees, kes elusana maale pääses, eksles kaua mööda laasi ja kannatas viitsust. Kord nõelas meremeest madu, ta langes maha ja sirutas jõuetult käe kõvale. Tugev janu vaevas teda. Järsku tundis, et on veidi kergem, sest mööda käti voolas jaheda vee juga. Tõustes jõudu pingutades küünarnukile, märkas meremees tamme juure all allikat. Vesi allikas oli jahe, selge,

TÄHELEPANU, TÖLKIJAD!

Tuletame teile meelde, et UTÜ võõrkeelte ringi poolt juuni-kuus väljakuulutatud

TÖLKEVÕISTLUSE

tööde esitamise viimane tähtpäev on 10. november k. a. Võistlusest võivad osa võtta kõik ülikooli kollektiivi liikmed. Esitada võib proosa (novell, lühem jutustus, laast, äärmisel juhul ka terviklik katkend suuremast teosest) või luuletuste trüki avaldamata tõlkeid inglise, saksa või prantsuse keelest eesti keelde.

Võistlustööd tuleb kanda märgusõnaga varustatult meie ajalehe toimetuse kirjakasti. Umbrikule kirjutada «Tõlkevõistlus», lisada ka kinnine ümbrik, kuhu on märgitud tõlkija nimi, osakond ja kursus või töökoht. Tuleb lisada ka originaalteose tekst. Võistlus on auhinnavaline.

(Algus ajalehe 27. numbris.) Kõigi eelduste põhjal otsustades lõpetatakse karjääri I järgu ehitus ennetähtaegselt. Eks selles ole meiega noorte tagasihoidlik osa.

... Viimaks oldi nühaugel, et võidi määrata isetegevuskontserdi toimumise päev. Kontsert oli 22. juulil. Üliõpilased pühendasid selle Eesti NSV XXI aastapäevale.

Meie esinemine võeti soojalt vastu. Seltskondliku osa muutsid huvitavaks mitmesugused lõbusad mängud ning võistlused, mida klubi juhataja ja üliõpilased organiseerisid. Näib, et Sirgalas on publik aktiivsem kui Tartus. Ainult tant-suga ei piirdata seal ühelgi õhtul. Ikka on varuks mõni huvitav mäng või atraktsioon, millest võetakse elavalt osa. Ehk polegi asi publikus? TRÜ klubis võiks hakata organiseerima peale tantsu ka mängu, meeleolukaid võistlusi jne., kindlasti õnnestuks muuta õhtuid sisukamaks, aktiveerida peokülalastajaid.

Järgmine kontsert oli üliõpilaste Liivikonnas karjääri tõelistele. H. Keskküla, L. Kukrus, M. Pastuhhova, E. Pomerants, V. Saat, M. Titov, L. Kotkina, Z. Brovarenkova, A. Leis, E. Realo, A. Siilivask, M. Vinnal, V. Sinisalu, M. Peedo ja A. Raitar olid need self-

simehed, kel polnud kahju vabast ajast, mis kulus proovideks ja eel-töödeks. Kolmenädalase töö tule-musena jääd kontserdiga Sirgalas ja Viivikonnas väga rahule.

Sirgala klubi lasteringid esine-sid pioneeride lõkkeõhtul ja laste-hommikul. Väikesed lauljad, tant-sijad ja mängijad, kellega meie üliõpilased olid tegelnud, esinesid hästi ning tegid palju rõõmu pealt-vaatajatele — mudilastele ja vane-matele.

Viimasel töönädalal toimus ka kaks komsomoliüritust — koosolek, kus arutati töötulemusi ja võeti ÜLKNO ridadele vastu üliõpilane H. Keskküla, ning kohtumine Suu-re Isamaasõja aegse partisanigrupi komandöri sm. N. Ossipoviga. Sm. Ossipov rääkis oma võitlejateest, eesti partisanide mehisusest ja oma võitluskaaslastest — Nõukogude Liidu kangelasest partisan Tamme-mestast, kes andis oma elu võit-luses fašistidega.

See kohtumine jättis üliõpilastele sügava mulje. Vaevast, et keegi meist suudab unustada vana parti-sani sõnu, mida ta ütles, pühkides vargi silmanurka poetunud pisa-rat:

«Ärge unustage, kallid kommu-nistlikud noored, neid, kes andsid oma elu teie õnne eest. Selle eest, mis näib teile endastmõistetavana, tuli nii palju võidelda teie isadel, vanaistadel, vendadel ja õdedel. Olge nende väärilised, kes ei saa seda teiega jagada! Tehke kõik selleks, et mälestus nendest ei kustuks, et meie maa muutuks iga päevaga võimsamaks!»

Viimased päevad töötati pinget alandamata ning lõpuks saabus aeg teha kokkuvõtteid tehtust. Tulemused olid head. Tööülesan-deid täitis üliõpilaste kollektiiv 121 %-liselt. Kõik võetud kohus-tused täideti ja ületati. Üheteist-kümneliikmeline betoneerijate bri-gaad valmistas üle 1000 m³ betoon-põrandaid, kaevas 7 m³ tranšeed ja valmistas betoneerimiseks ette ning tasandas 440 m² põrandaid. Tublilt töötasid selles brigaadis

T. Sillam, A. Ivask, K. Kalda, K. Kliimand, J. Egor, T. Luukas ja U. Karp.

Seitsmeteistkümneliikmeline maalrite brigaad võis 2284 m² planku, metallkonstruktsioone Sir-gala alajaamas ning ekskavaatori teraskonstruktsioone. Hea tööga paistsid silma M. Titov, E. Sepping, L. Kotkina, S. Maslennikova, L. Kukrus, L. Saplohhina, M. Pastuh-hova, J. Majeuskaja, I. Kolk, E. Sarjas ja teised.

Kümnemeheline laadijate brigaad laadis vagunitest välja ja ladus liitadesse üle 60000 silikaatkivi, laadis maha ja vedas ladudesse 2315 tonni tsementi, 124 tonni paasi ja muid ehitusmaterjale väik-semas koguses.

Üliõpilaste tööga jääd Sirga-las rahule. Ehitusvalitsuse ülem sm. Kukk ja peainsener Jahnese kutsusid meie üliõpilasi järgmisel aastal kindlasti tagasi. Nad palu-sid ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» kaudu anda Sirgalas töötanud noortele edasi nende parimad soo-vid ja tänada tubli töö eest. Kaht-lematult viib tee enamiku üliõpi-lasi, kes Sirgalas töötasid, 1962. aasta suvel sinna tagasi.

Selleks ajaks on seal palju muu-tunud. On kerkinud uued tootmis-hooned ja elamud, karjäär on antud ekspluatatsioonile ning varustab küttega Balti Soojuselektrijaama. Sirgala muutub iga päevaga ilusa-maks, Sirgala osatähtsus rahva-majanduses suuremaks. Meie üli-õpilased võivad uhkust tunda, et osake kõigest sellest on tehtud nende kätega.

See on nende tagasihoidlik panus suurejoonelise NLKP programmi elluviimisele.

HELDUR JOGIOJA, objekti komsomolistaabi liige

150 aastat Évariste Galois' sünnist

Käesoleva aasta 25. oktoobril möödub 150 aastat Évariste Galois' sünnist. E. Galois' biograafia on üks harukordsemaid ja erutavamaid teaduse ajaloo. Nooruk, kelle elu katkeb 20-aastaselt, kelle väheste teaduslike tööde vastu tema elu ajal ei tunta mingit tõsisemat huvi, kes kirgliku patrioodi-vabariiklasena pühendab oma elu viimased aastad peaaesjalikult võitlusele türannia vastu, osutub pool sajandit pärast surma üheks kõigi aegade suurimaks matemaatikuks, kelle töödel ja ideedel on hiiglaslik ja pööret-tekivast mõju matemaatika edasisele arengule.

E. Galois tutvub esmakordselt matemaatikaga 15-aastasena kolledži vanemates klassides. Kohe vallutab see iidne teadus ta järgitult. Galois' mõistus haarab lennult matemaatilisi tõdesid. Ta loobub tolleaegsetest laiali valgivatest ja paljusonalistest kooliõpikutest ja ammutab teadmisi suure matemaatikute originaaltöödest.

1828. aastal avaldab Galois kolledži kasvandikuna oma esimese teadusliku töö. Kuid edasi õppima Polütehnilisse Kooli — tolleaegsel Prantsusmaal kõige kõrgemat matemaatilist haridust andvasse õppeasutusse — Galois ei pääse: ta kukub kahel korral vastuvõtteksamil läbi.

1829. aastal astub E. Galois õppima pedagooge ettevalmistavasse normaalkooli ja jätkab uurimusi matemaatika mitmesugustes valdkondades. Siin kirjutab ta rea töid, kus avaldub juba selgelt ta mõtte teravus ja originaalsus. Ka astub ta Rahva Sõprade Ühingu liikmeks, saab tuliingeliseks revolutsioonivõitlejaks oma aja kõige eesrindlikumate ideede eest. Ta hakkab energiliselt propageerima vabariiklikke ideid, alustab avalikku rünnakut normaalkooli reaktsioonilise juhtkonna vastu.

1831. aastal heidetakse E. Galois poliitilise tegevuse pärast normaalkoolist välja. 19-aastane teadlane-revolutsionäär jätkab hoolimata teda üksteise järel tabavatest hoopidest järeleandmatult võitlust oma poliitiliste ja teaduslike ideaalide eest. Prantsuse Teaduste Akadeemias kaotatakse mitmel korral tema käsikirjad. Tuntud matemaatikud, Galois' enda sõnade järgi, «ei suvatse või ei suuda aru saada» tema töödest. Kahel korral Galois vangistatakse ja antakse kohtu alla, oma elu viimase poolteise aasta jooksul viibib ta kokku üle 10 kuu vanglas.

1832. aasta 30. mai varahommikul sai Évariste Galois duellil raskesti haavata ja järgmisel hommikul, keeldunud vaimuliku teenetest, suri haiglas.

Galois' eluajal ja ka mitu aastakümnet pärast tema surma ei olnud matemaatikud ilmselt küpsed tema tööde vääriliseks hindamiseks. Niivõrd oli Galois ees oma ajast.

XIX sajandi viimastel aastakümnetel jõuab teadusemaailm Galois' teadusliku loomingu mõistmiseni. Saab selgeks, et Galois' uurimuste peamiseks väärtuseks on neis kasutatud uued üldised mõisted ja meetodid. Tänapäeva matemaatikas üheks põhilisemaks saanud mõiste, «rühma», kasutuselevõtmine ja selle esmakordne sügav rakendamine konkreetse ülesande — kõrgema astme algebraliste võrrandite lahendamise probleemi puhul on Galois' suurimaks teeneks. See teebki ta tänapäeva kõrgema algebra loojaks ja üldse kogu kaasaegse matemaatika üheks alusepanijaks. Galois' ideedest saavad alguse paljud uued algebra mõisted, võimalikult kõrge abstraktsiooniastmega uued teooriad, Rühmateooria, mille isaks tuleb Galois'd täie õigusega lugeda, saab asendamatuks abivahendiks tänapäeva füüsikutele-teoreetikutele. Viimased kasutavad rühmateooriat nii mikro-objektide kui ka kosmose

avaruste uurimisel ning on tema abil jõudnud ja loodavad edaspidigi jõuda paljude looduse saladuste jälile.

Suure matemaatiku ja revolutsionääri, oma ajastu Prantsusmaa eesrindliku poja 150. sünnipäevale pühendab Loodusuurijade Seltsi täppisteaduste sektsioon oma ettekandekoosoleku kolmapäeval, 25. oktoobril k.a. Koosolek peetakse TRÜ füüsikakateedrite I auditooriumis (peahoone parempoolses tiivas) algusega kell 18. Peale ettekande Évariste Galois' elust ning tema teaduslikust ja poliitilisest tegevusest on kavas veel ettekanded TRÜ õppejõult J. Hionilt Galois' töödest algebra alal ja TA teaduslikult töötajalt M. Kõivult rühmateooria rakendustest kaasaegses füüsikas. Pidu-likust ettekandekoosolekust oodatakse osa võtma kõiki asjastuhvatuid.

AARE KOPPEL,
LUS-i täppisteaduste sektsiooni sekretär

Paremini kui mullu!

Ülikooli õppekomisjonide esimees te nõupidamisel ütles komsomolikomitee õppesektori juhataja Endel Ojasild:

«Võrreldes käesoleva aasta andmeid 1960. aasta kevad-suve omadega võib näha, et mitterahuldavate hinnete arv on kasvanud rohkem kui 2%. Sellest tuleb teha tõsised järeldused. Ilmselt on õppekomisjonid töötanud juhuslikult, süsteemilt. Puudusid tööplaanid, komsomolibürood ei jälginud komisjonide tööd. Vähene oli huvi ka õppimistingimuste vastu. Palju tõsisemalt tuleb tegelda mõningate üliõpilaste puudumisega loenguilt, eriti ühiskonnateaduste liinis. Juhatus, et õppekomisjon segas end alles siis vahele ning püüdis leida kompromissi, kui üliõpilane oli juba esitatud eksmatrikuleerimiseks. See on vale.

Üliõpilaste aktiivsus ühiskondlikus töös on ikka veel väike. On

kombeks laduda mõnele inimesele kaela terve hunnik kohustusi ning nimetada teda siis «aktivistiks». Kas meil on siis tõesti nii vähe inimesi?

Koosolekud on halvasti ette valmistatud ning seetõttu hilinevad (refereeritav koosolek hilines «ainult» 15 minutit. — Ü. M.), on pikad ja lohisevad. See on inimestelt aja varastamine, mis omakorda mõjub ka õppeedukusele. Möödunud õppeaastal sojkus asi ühiskondliku töö raamatutega. Vaid Oigusteaduskonnas arvestati neid mingil määral stipendiumi määramisel. Stipendiume määratakse kergekäeliselt. Kõik need puudused avaldavad negatiivset mõju õppeedukusele.»

Oma sõnavõtus märkis ELKNO TRÜ Komitee sekretär sm. E. Truuvali:

«Kevadsemestril olid hinned sellised: «väga häid» 13,6% (1960 — 12,8), «häid» 42% (1960 — 48,6%), «rahuldavaid» 32% (1960 — 24,8%) ja «mitterahuldavaid» 12,8% (1960 — 10,2%).»

NLKP ajaloo eksamil oli mitterahuldavate hinnete protsent 2, häid ja väga häid üle 40%, poliitökonoomias olid vastavad arvud 1,6 ja üle 45, filosoofias 6,8 ja üle 47. See, et ligi pooled eksaminandid olid võimelised näitama häid ja väga häid teadmisi, osutab sellele, et asi ei seisne filosoofias ega õppemetoodikas. On tegemist kas loodrite või inimestega, kes teadlikult ei taha nende ainetega üldse tegelda. Mitterahuldavaid pidevalt saavate üliõpilaste suhtes tuleb rakendada erimeetodeid.

Möödunud kevadsemestril oli osavõtt ühiskondlikust tööst väiksem kui 1960. a. kevad-suvel. Ka ÜTÜ töötas aprillis-mais poole väiksema intensiivsusega. ÜTÜ konverents möödus loiuult. Nii et õppeedukuse langust ei põhjustanud ka ühiskondliku töö pinged. Po-

Niimoodi räägiti koosolekul. Peaegu üldse polnud kuulda õppekomisjonide esimeeste häält. Koosolek oli ilmetu ja passiivne, kuid ta andis põhjust tõsta seni lahendamata probleemi: kuidas peab töötama õppekomisjon? Küsimuse peaks päevakorda võtma komsomolikomitee büroo ja asju tõesti sisuliselt arutama, sest seda ei teadnud nähtavasti komisjonide esimehed isegi!

U. MATJUS

Tartu Helsingi

142:143

kergejõustikus

Möödunud laupäeva õhtupoolikul oli TRÜ staadion pealtvaatajatest tulvil juba ammu enne võistluste algust. Kell 16 andis peakohtunik märku võistluste pidulikkuse avamiseks.

Oma avakõnes rõhutas TRÜ prorektor sm. E.-L. Mikkelsaar spordi osatähtsust rahu ja rahvaste vahelise sõpruse kindlustamisel. Võistlus algas.

Esimese esikoha tõi TRÜ-le K. Jurkatamm, võites 100 m jooksu ajaga 11,0. 400 m jooksus tõi teise esikoha T. Lainevee tulemusega 50,2.

Kaugushüppes läks tulemusega 5,92 esikoht Britta Johanssonile. Meie V. Maremäe oli teine ja L. Solomatina kolmas. Odavise lõppes Virve Põldsamile ülekaaluka võiduga — 47,53. Ka kuulitõukes võitis üli-kooli võistleja K. Metsur M. Yrjöläät tulemusega 16,36. K. Jurkatamm oli esimene 110 m tõkkejooksus ja TRÜ juhtis juba 10 punktiga. Kuid pärast soomlaste võitu naiste kõrgushüppes, 100 m jooksus ja 1500 m jooksus oli edumaa kahanenud ühe punktini. Järgnes meeste kaugushüpe.

Paavo Kivine saavutas toredata tulemuse 7,31, kuid võitis siiski Aarre Asiala 7,42-ga. Ja pärast vasaraheidet juhtisid soomlased 62:59.

4x100 m teatejooksu meeste võitsid jällegi soomlased. Meie võistkonnal ei läinud kõige paremini teatepulga vahetamine ja ka K. Jurkatamme tore jooks 3. vahetuses ei suutnud meie võistkonnale võitu tuua.

Laupäeval oli viimaseks alaks meeste kõrgushüpe. Soomlastel õnnestus saavutada kaksikvõit ja Soome juhtis pärast esimest võistluspäeva juba 11 punktiga.

Pühapäeval ilm ei soosinud võistlejaid, kuid tartlased tahtsid hakata tasa tegema 11-punktilist vahe- maad. See algas aga ebaõnnestumisega.

Kalju Jurkatamm juhtis 200 m jooksu, kukkus siis enne finišit ja kaksikvõit läks soomlastele.

800 m jooksu võitis tubli tulemusega Reijo Takko (HYUS) 1:56,0. Teine oli samuti soomlane Pekka Juutilainen — 1:57,1. Külaliste edu oli juba 21 punkti. Siis töid TRÜ naisvõistlejad rea kaksikvõite. Tiit Tiitus 37,34 kettaheitel. Teine oli Virve Põldsam (33,71). 80 m tõkkejooksus 12,3 Vilve Maremäelt ja 12,4 Helle Kaalepilt. Hea oli samuti Imbi Helari tulemus naiste kuulitõukes — 14,22.

Meie naisvõistlejad tulid võitjaks ka 4x100 m teatejooksus (51,3).

Tribüünidel aga käis palavikuline arvestamine. TRÜ võiduks oli vaja, et võidetaks teatejooks ja saavutataks kaksikvõit 5000 m jooksus ja odaviskes.

Teatejooks (4x400 m) suutis T. Lainevee edestada R. Salonen, kuid Lukin ei suutnud läbida teisenä 5000 m finišit, kuigi ta taqajärg oli uueks isiklikuks rekordiks. Ka T. Merila ei suutnud edestada P. Kontianenit ja kohtumise võitis Helsingi Ülikool 143:142.

Lilli Lipp õnnitleb Britta Johanssoni.

Korvpallis

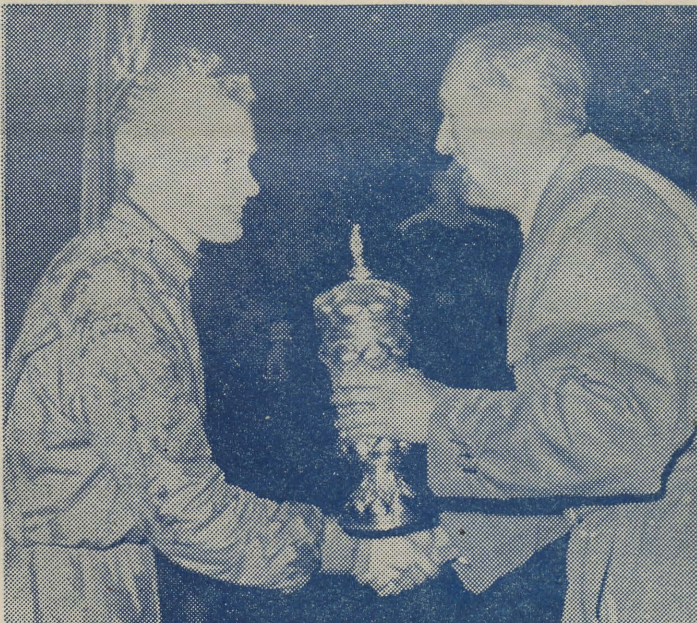
93:73

Vaevalt olid laupäevaõhtul lõppenud viimased ergutushüüded staadionil, kui juba spordisõbrad ruttasid võimlasse, et kaasa elada korvpallikohtumisele TRÜ ja HYUS-i vahel. Ja ei tulnud ka petuda — sel õhtul võis näha toredata, võistluslikku korvpalli.

Maruliste ergutushüüete saatel saavutasid avakorvi soomlased. Ja see oligi ainuke kord kogu mängu jooksul, kus nad olid edusesisus. Poolajale mindi küllaltki soliidse edumaaga 54:39.

Teise poolaja algus oli närviline ja kuidagi ei õnnestunud läbimurded ega ka kaugvisked, Soome sportlased seevastu aga vähendasid punkt-punktilt oma kaotusesisu. Nii oligi umbes 10 minutit enne mängu lõppu vahetuskord 58:69 meie kasuks. Siis aga sattus taas heasse mänguvormi kogu kohtumise ajal suurepäraste kaugvisetega silma paistnud A. Laos ja vahe hakkas jälle tasapisi suurenema. Kui mängida oli jäänud veel 5 minutit, oli punktide seis juba 62:84. Soomlased tegid rea vahetusi, mängust lahkus ka meeskonna kapten M. Airas. Kohtumise lõpuvileks oli saavutatud kindel võit 93:73.

Nagu pärastisel jutuaajamisel võistkonna esindajaga selgus, oli-soomlaste võistkond komplekteeritud vahetult enne võistluseisi. Seetõttu ei sobinud kõige paremini koostöö ja konarlikuks jäi ka kombinatsiooniline külg. Peab aga kiitvalt märkima soomlaste sportlikku võitlusindu. Tundub, et tehniliselt

TRÜ õppeprorektor E.-L. Mikkelsaar annab karika üle Helsingi võistkonna liikmele Aarre Asialale.

ja füüsiliselt on meie korvpallurid soomlastest peajagu üle, aga mis puutub kaitsemängusse, siis mängis TRÜ võistkond kaitstes lausa lubamatult hooletult. Soomlaste mängumeestest tuleb esile tõsta äärmiselt külmaverelist meeskonna kaptenit M. Airast ja meeskonna pikimat P. Heiskaneni (1,94), kes olid enamiku rünnakukombinatsioonide algatajaks.

E. LEMBER

TEADAANDED

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) esineb teisipäeval, 24. oktoobril kell 19 Tartu Linna TSN TK sotsiaalkindlustuse osakonna juhataja E. Anderson loenguga

tööstaažist ja vanaduspensiooni taotlemise korrast. Järgnevad filmid.

TRÜ KINORINGI

koosolek toimub 23. oktoobril kell 21 keemiahoone suures ringauditooriumis. Päevakorras KINOSÕPRADE KLUBI asutamine.

Tänavu võetakse RAKENDUSSPORDI osakonda ainult I kursuse üliõpilasi. Teistel tuleb jääda varem valitud spordiosakonda ja neile korraldatakse edaspidi vastavaid kursusi.

ÕIENDUS

Ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» nr. 28 lugeda üleskutse 6. punkti üks lõik järgmiselt:

«...iga üliõpilane töötab 1961/62. õ.-a. ehitustel ühiskondlikus korras 80 töötundi.»

TRÜ ALMAVO organisatsioon korraldab amatöörautojuhi ja mootorrattajuhi kursused. Osa võtta soovivatele üliõpilastele, õppejõududel ja teenistujatel registreeruda kas oma kursuse, kateedri, töökoja jne. ALMAVO organisatori juures või teaduskonna ALMAVO esimehe juures hiljemalt 25. oktoobriks. Lähemad teated saab 27. oktoobril kell 16 peahoone füüsikaauditooriumis nr. 1 automotokabineti juhatajalt.

Esmaspäeval, 23. oktoobril kell 18 toimub farmaatsiaauditooriumis esperantoringi lahtine koosolek. Oma muljeid jagavad Balti vabariikide üliõpilaste-esperantistide kolmandast kokkutulekust osavõtnud.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета.

Hans Heidemann nim. trükikoja trükk Tartu Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9038. MB-07943

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 30 (496) Reedel, 27. oktoobril 1961 XIV aastakäik

Nemad saavutavad

Kommunistliku kursuse nime-
tust taotlevast kehakultuuriosa-
konna III kursusest on ülikooli
ajalehes juba kirjutatud. Ka on
avaldatud täielikult nende üles-
kutse sellest suurest algatusest
ja kõneaineks on see praegu
kõigil kursustel, kõigis komso-
moli-gruppides. 25 noort keha-
kultuurlast on asunud oma suu-
repäraseid plaane teostama.

Käisime neil külas. Tütarlap-
sed elavad ühes toas, kuus
III kursuse kommunistlikku
noort, Aga õhtul, poole üheksa
ajal, on kodus ai-
nult kaks — valge-
päine võimleja Hel-
le Treivärk ja toa-
vanem Eevi Kaar-
na — erialalt suu-
sataja. Pärime, kus siis teised
on. Selgub, et treeningul, osa
aga tunde andmas, sest peda-
googilumusi tuleb omandada
juba ülikoolis. Tuppa sigineb
vaikus. Ei oska nagu millestki
rääkida. Miida küsida?

Tütarlapsed jutustavad, et nad
elavad sõbralikult, et päevad on
pikad, tööd-tegevust palju, et
sel nädalal tuleb kursuseõhtu
ja et Kääriku spordibaasi ehitus
peaks kiiremini edenema. Kui
tütarlapsed räägivad Käärikust,
on neil lausa rõõm silmades.

«Kindlasti tuleme hiljem, pä-
rast lõpetamist, vaatama, milli-
seks Kääriku on muutunud.»

Nad on mitte ainult kehakul-
tuuriosakonna üliõpilased, vaid
ka II kategooria maalrid, kroh-
vijad, betoneerijad. Meenub
punkt üleskutsest, kus öeldakse:
«Et vabariigi koolides puudu-
vad rõhuvas enamikus spordi-
baasid ning nende rajamise
ülesanne lasub tulevikus meil,
siis kohustume omandama ehit-
ustöölise kvalifikatsiooni, et
oma erialasel tööl arukalt ja
otstarbekalt juhtida spordibaa-
side rajamist.»

Siin, selles punktis, peegeldub
nende inimeste tuleviku suu-
natud mõtteviis, oskus näha kau-
gemale, näha rohkemat kui üht
toredat ehitussuuna Käärikul,
mis muidugi on ka omaette
väärtus. Ja muide — kehakul-
tuurlastel on olnud Käärikul
ehitamas igal suvel — ning tü-
tarlaste jutus on tunda tõelist
muret ehituse pärast, tõelist ar-
mastust ehituse vastu.

«Alguses ei olnud üldse keda-
gi meid õpetamas, kuidas kroh-
vimat läbi, olime päris saama-
tud. Aga siis, pärast, kui kõik
paremini läks, siis oli tore!»
on nende arvamus.

Jätsime huvasti. Tüdrukud
asusid oma tööde kallale, meie
astusime välja sügisõhtusse.
Mis jäi meelde? Vaikne, puhas,
hubane tuba. Tagasihoidlikud
tüdrukud oma töö ja treeningu-
tega. Nemad on tulevase kom-
munistliku kursuse liikmed. Mis
on nendes teistsugust, ebatava-
list?

Sellele mõttele andis vastuse
järgmine tund Pälsoni tänava
ühiselamus — Karl Adamsoni,
kursusevanema pool. Ta võttis
meid vastu avala naeratusega.
Nagu pisut mureti tundus ta
hääles, kui kahtles, kas ikka tu-
ba on korras. Kartus oli asjata.
Ta ütles:

«Ammu mõtlesime juba, et
kas meie, üliõpilased, ei saa mi-
dagi niisugust korraldada, nagu
on kõikjal — tehastes, kolhoos-
sides. Kaalusime kaua — vaid-

lesime, arutasime omavahel se-
da asja, iga punkti, parandasi-
me, täiendasime. Juba siis võttis
kogu kursus aktiivselt osa.
Keegi ei jäänud pealtvaatajaks,
kuigi oli erinevaid arvamusi.
Lõpuks võtsime vastu otsuse.

Igaüks meist tunneb, et see
peab andma ja annabki komso-

huvi, kuidas kavatakse kur-
susel organiseerida kultuurilist
kasvatustööd. Lähemal ajal taha-
vad nad koos vaadata E. Tubina
«Kratti» ja siis kõike uut, mis
«Vanemuine» lavale toob.

Palju toreid ettevõtmisi on
III kursusel. Juhan Smuul oma
«Jäise raamatuga» on võitnud

OMA EESMÄRGI

molitööle konkreetse suuna,
konkreetselt sisu. See kaotab for-
maalse suhtumise komso-
moli-töösse. Me teame, et iga meie
samm peab olema põhjendatud,
olema selle teenistuses, et iga-
ühel meist saaks haritud, tead-
lik, kultuurne inimene. Kasulik
inimene.»

Midagi ei muutu ju kardinaal-
selt — senigi tubli kursus,
20-liikmeline komso-
moli-grupp õpib endiselt, rühib edasi tree-
ningutel ja aitab Kääriku ehi-
tusel. Aga kõik see hea peab
muutuma intensiivsemaks, ükski
viga ei tohi jääda kahe silma
vahele.

«Raske on, seda ei saa salata,
ja palju tööd tuleb ära teha.
Vahel hakkab isegi pisut hirm,
aga...» samas lõovad kursuse-
vanema silmad särava, «meil
on väga tubli rahvas, küllap tu-
leme toime.»

Ja tõesti, niisuguste kaaslas-
tega, nagu Astrid Alliste, Asso
Krieger, Arne Heinlaid, Piret
Tammaj ja kõik ülejäänudki,
võib julgeid plaane teha — ne-
mad juba alt ei vea!

Oppimisega on seni kõik kor-
ras. Kursus on parim kehakul-
tuuriosakonnas. Tavaliselt on
ikka sellega pahandusi olnud,
et üliõpilased ei armasta loen-
gutel käia ja hindavad eriti
hommikust und. Ega nemadki
erandit moodustanud. Nüüd on
kuulutatud halastamatu sõda
põhjuseta puudujate vastu — ei
mingit armu laisklejaile!

Kehakultuurlastel on kord ni-
sugune rahvas, kel kipub aega
hirmus napilt üle jääma. Õppe-
töö, treeningud, sagedased
võistlused. Pole siis ime, et ju-
turaamat juhtub küllaltki harva
nende lauale, samuti pole nad
just kõige sagedasemad külali-
sed kontserdil või teatris.

«Kes nüüd teab, kas see alati
just otse ajaküsimus on, vahel
jääb ka ettevõtmisest puudu.»
arvab meie vestluskaaslane.

Just see, mis on valulapeks
nende elus, leiab konkreetse väl-
jenduse ka üleskutsetes. Eesmä-
rgiks on igakülgset arendusi
inimene, ka vaimselt. Tunneme

nende südame, nüüd tahavad
nad temaga ise vestelda. Volde-
mar Panso on vana kehakultuur-
laste sõber ja ega sõpru või
unustada — tedagi tahetakse
varsti külla kutsuda.

Onnestunult on lahendatud
poliitinformatsioonide küsimus.
Üks annab põhjaliku ülevaate
konkreetselt probleemist poliiti-
listes sündmustes ja kaaslased
võivad teda täiendada. Nii on
võimalus kontrollida igaühe poli-
itilisi teadmisi ja samuti väl-
jendusoskust, sest hea kõnekul-
tuur on kultuurse käitumise la-
hutamatu osa.

Eks ole sageli elus niisu-
guseid pisiasju, mida me võta-
me loomulikkena ja millest me
harva räägime, kuid ometi on
nad märgatavad inimese käitu-
mises, välismises, andes tunnis-
tust tema seesmisest kultuurist.
Nagu seegi kursusekaaslane,
kellest rääkis Karl Adamson.
Ja pisut kahetsev toon oli ta
hääles, et neil kõik noormehed
pole niisugused — käitumises
tagasihoidlik ja korrektne, alati
korralikult riides, lipsuga, mis
kokku on otsekui lugupidamis-
avaldus oma seltsimeeste vastu.

Palju häid üritusi ja ühiseid
päevi on III kursusel seljataga.
Neil on hulk toreid kavatsusi
tulevikukski. Ent aeg on juba
hiline. Kahjutundega lahkume.
Kuidagi ei saa unustada seda,
mis kõlas uhke noodina Karl
Adamsoni igas sõnas — see on
usk oma kollektiivi jõesse ja
võimetesse, usk igasse inimesse
ja tema heasse tahtesse.

M. VIIDING
K. KALDVEE

Paremal: J. Pütt-
sepp on leidnud
kohalikus kooli-
poisis valmistat-
ud pealtvaataja.

Vasakul: vaade
on imetore.

Kujutava kunsti kabinet korraldas pühapäeval,
15. oktoobril 11-liikmelise grupi väljasõidu Lõuna-
Eestisse. Esimene peatus oli Võrus Fr. R. Kreutz-
waldi maja-muuseumi juures. Siin andis sm. J. Pütt-
sepp muuseumi direktorile üle «Kalevipoja»-aine-
liste linoollõigete mapi.

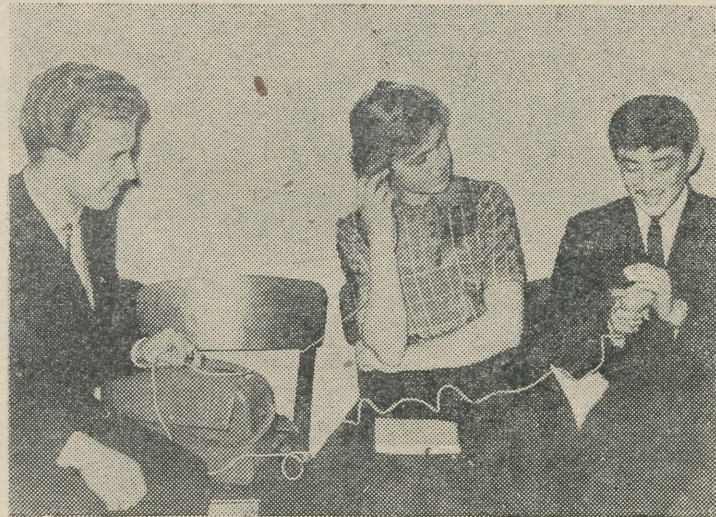
Edasi sõideti Kasaritsasse luuleindu ja motiive
otsima. Autobussi aknast võis näha mööda vilksa-
tavat sügisest metsatukki, üksteise taha peitu-
vaid mäenõlvu. Sügis on olnud värvi poolest
helde: siin noogutavad rohelised kuused leplikult
latvu kollakaspunakas leherüüs hapratele kaske-
dele, mida omakorda palistavad leplikud.

Pikem peatus oli Verijärve juures, kus hoolimata
aeg-ajalt tibavast vihmast hakati lõuendile kandma
viimaseid sügisvärve. Õhtul sõideti linna reipana
ja rohke muljetepagasiga.

L. GRÜNER

Inimese ettevalmistamine tööks, inimeste tööalane
karastamine, tööarmastuse ja tööst kui esimesest
eluvajadusest lugupidamise kasvatamine moodus-
tabki kogu kommunistliku kasvatustöö olemuse,
tema tuuma.

Seltsimees N. S. Hruštšovi aruandekõnest
NLKP XXII kongressile.

Miks siiski nii?

Kui uskuda, et Paalbeki rõdu on kosmoseelaniku raketi stardiplats,
miks siis mitte uskuda seda, et püramiidid on meie kosmoseelanike
poolt mälestuseks ehitatud. Kiviplaadid on mõlematel umbes ühesuu-
rused ja meile ühtviisi mõistmatul viisil kohale toimetatud.

Kui ehitada Maa põhjaosa soojendamiseks Beringi väina tamm,
kas siis kliima Eestis ei muutu liiga niiskeks? Oh pole väga vigagi!
On ainult karta, et läheks täide legend Ulemiste vanakesest, sest Tal-
linn oleks siis 10 m paksuse veeikihi all. Ja see poleks vaid Ulemiste
vesi. Peaasi, et televisioonimast välja jääks.

Palju huvitavat arutati laupäeva õhtupoolikul keemiahoone ring-
auditooriumis. Sõnavõtte oli palju, küsimusi veelgi rohkem ja aeg
kipus vägisi kätte ära kaduma.

Kahjuks ei saa kõikide festivaliürituste kohta öelda, et nad õnnes-
tusid. Et vastu ei vaieldaks, toon mõned näited.

Oletame, et praegu on möödunud reede õhtu kell 20.10. Te sisenete
TRU klubi saali ja jahmate: saalis istub vaid kaks inimest, kusjuures
üks neist paistab olevat fotograaf.

Või astute sisse TRU kohviku klubisse. Oo, tüki teisem pilt! Rah-
vavähesuse üle siin küll kurta ei saa. Istute, joote kohvi, sööte kooki,
vestlite, vaatate ringi...

«Aga kus on siis uudismaa veteranid?»
Vastuseks kehitatakse õlgu: «Ei tea. Mingi poliitiline informatsioon
pidi vist ikka olema...»

Tore küll. Aga miks siis ikka mõnes kohas nii oli?

T. VITSUR

Fotol: korealane Kim Trofim, kes õpib EPA-s, vestleb Ene Paua.

UUED laboratooriumid

Eesti NSV Ministrite Nõukogu
hiljutise määrusega avati meie
ülikooli juures rida laboratooriume,
et soodustada neis suundades teh-
tavat teaduslikku tööd. Nii alustas
1. oktoobril tööd elektrokeemia la-
boratoorium. Elektrokeemia-alaseid
uurimistöid teostati varem anor-
gaanilise keemia kateedri juures
lepingulises korras. Möödunud sü-
gisel demonstreeris kateedri kollek-
tiiv Rahvamajanduse Nõukogu ees
uurimistöö tulemusena koostatud
esialgselt töötavat vesinikelementi,
uut liiki vooluallikat, kus elektri-
energia saadakse vahetult vesiniku
ühinemisel hapnikuga. Seoses ula-
tuslikumate uurimistööde finantsee-
rimise korra muutmisega tegi Ra-
hvamajanduse Nõukogu ettepaneku
ellu kutsuda vastav laboratoorium.
See taotlus rahuldati. Rajatud
elektrokeemia laboratoorium jätkab
uurimisi vesinikelementi alal.

Häid tulemusi on saavutatud ka
temperatuurikindlate isoleerkatete
uurimisel. Use ülesandena lülitati
plaani ülipuhaste kemikaalide, eriti
aga ülipuhta vee saamise meetodi
uurimine. Rahvamajanduse Nõu-
kogu ettepanekul täiendati ka meie
õppetööks eksperimentaaltöö-
koja nime all, et veelgi arendada
uute unikaalsete aparatuuride konst-
ruerimist, mille poolt meie töö-
koja kollektiiv on kuulus isegi kau-
gemal meie kodumaa piiridest.

Sama määrusega alustas tööd ka
biofüüsika laboratoorium. Olukord
biofüüsika alal on mõnevõrra eri-
nev. Meil ei ole spetsiaalset bio-
füüsikakateedrit, samuti ei loeta
biofüüsikat ühele spetsiaalsusele.
Seetõttu tuli biofüüsika laboratoor-
ium rajada n. ö. tühjale kohale. Et
ülikooli juures töötav suurima tea-
duskonnana Arstiteaduskond, oli
selge, et biofüüsika kui bioloogiline
distipliin peab saama arstiteadus-
liku kallaku ja teenindama mediti-
siini vajadusi. Siit edasi arenedes
peavad välja kasvama puhtbiofüüsi-
kalised probleemid. Meditsiini ees
seisab juba praegu palju füüsika

abi vajavaid probleeme. Ka ei saa
kaasaja nõuete kohaselt ilma mate-
maatika abita ana-
lüüsida seeraviil-
silisi bioloogilisi
katseid paljude

tundmatute teguritega. Ühelt poolt
arstid — füüsika entusiastid elekt-
rofüsioloogia valdkonnas ja teiselt
füüsikud — insenerid, kes huvi
tunnevad meditsiinilise aparatuuri
vastu — ongi selle uue, võiks
öelda kompleksse laboratooriumi
põhijõududeks, keda esialgsel plaa-
ni järgi ühendab matemaatika. Töö
täpsemad suunad kujunevad kind-
lamalt välja edaspidistes viljakates
diskussioonides. Kavas on biofüü-
sikaske tungida sügavuti, nii et
praegu organismi füüsikalisi prot-
sesse kõige üldisemas mõttes uuriv
suund jõuaks kuni molekulaarse
füüsika tasemeni.

1. jaanuaril alustab tööd ka me-
ditsiiniline kesklaboratoorium. Arsti-
teaduskonna kliiniliste kateedrite
teadusliku töö kõige suuremaks
pidurdajaks oli kateedrite labora-
toorse võimsuse vähesus. Peaegu
iga kaasaja nõuete kohaselt teos-
tatud arstiteadusliku uurimise juu-
res on vaja kümneid ja sadu kee-
milisi analüüse, füsioloogilisi ja
farmakoloogilisi katseid, mikrobiolo-
ogilisi teste või histoloogilisi
uuringuid, mille korraldamiseks on
tarvis rohkelt laboratoorset abiper-
sonali, eriseadeldisi, aparatuuri ja
tehnikuid, kes oleksid võimelised
neid korras hoidma. Need kitsas-
kohad peaksid olema kesklabora-
tooriumi abil lahendatavad. Ka saab
otstarbekalt lahendada katselooma-
debaasi küsimust, sest laboratoor-
ium on kavandatud 1965. aastaks
välja arendada ülikooli ühe suure-
ma laboratooriumina. Laboratoor-
ium ise juba d'kterib, et tulevikus
koonduksid Arstiteaduskonna tea-
dusliku töö teemad võimalikult
vähese arvu probleemide ümber.

Avatud laboratooriumid on meie
pari ja valitsuse järjekordseks
sammuks teaduse eest hoolitsemi-
sel. On põhjust arvata, et tulevi-
kus taoliste laboratooriumide osa
veelgi kasvab.

J. TAMMEORG,
teadusala prorektor

Kunstisõprade väljasõit

Me oleme üks ehitaja rahvas

Hommikul kell seitse kõlas üle tudengite telklaagri äratussignaal. Vali ja nõudlik. Ronisime telkidest välja, Kindlasti olime väga unised, eile oli ju kõva tööpäev. Ja üle-eile ja üleüleeile oli kõva tööpäev. Hommik ei olnud soe, me olime unised ja me teadsime, et tänagi tuleb kõva tööpäev, aga me võtsime oma present-kindad ja läksime. Kõik. Meid oli 111. Olime ehitajad. Ei olnud enam arste, filosoofe ega matemaatikuid. Olid ainult ehitajad. Ehitasime tsemenditehast «Punane Kunda».

Paas on kõva kivi ja kividele ei hakka tudengitega maadlemine üldse kondi peale, meile aga nendega maadlemine küll. Sellegipoolest olime tugevamad. Me olime üldse üks tugev rahvas.

Kivid ei kisendanud, kui me neid kangutasime, meie aga küll. Me laulsime. Alati. Me olime üldse üks lõbus rahvas.

Vaši brigaad ehitas tsemendihoidlat. Töötati kolmes vahetuses. Väsitas küll koledasti, kuid ikka töötati. Maret Männiku brigaad töötas tsemenditolmus.

Me nimetasime neld «tolmuimejateks». Töö oli raske, aga sai ära tehtud.

Ohtupoolikul lõime palli. Samasuguse energiaga nagu päeval töötasime. Käisime Toolse lossi varemetel ja Võsu laulupäeval. Siis olime kõik veel näitlejad. Mängisime kaasa telefilmis «Kaks romantikat». Ohtuti süütasime suure lõkke ja tantsisime selle ümber. Me olime üldse üks romantiline rahvas.

Kord pärast ehitustööd sõitsime «Linnuse» kolhoosi. Tegime heina, nalja ja romantikat ning hingasime maaõhku.

Augustis sõitsime ära. Maha jäi liitrite viisi higi, sajad lõhutud kindad, rasked paemürakad, labidad ja kirkad, maha jäid uued sõbrad ja vanad mured, maha jäid telgiased ja lõkkeplatisid. Need kõik oleks tahtnud kaasa võtta. Maha jäi peaaegu valmis ehitatud tehast. Selle pärast oleks tahtnud sinna jääda.

Kundas tegime kõike: maadlesime paalahmakate ja sääskedega, poleerisime pihkudega kirkavarsti, ravisime vesiville, poisid kiusasid tüdrukuid ja tüdrukud pois-

Meie ehitusmeistrid Käärikul.

se, venitasime tüki sitkemaks oma lihased, tegime romantikat, lõket ja heina, laulsime, hingasime sisse tsemenditolmu, ladusime kive. Ehk lühemalt: ehitasime hästi suurt tehast. Me oleme üldse üks ehitaja rahvas.

Asjaosaliste jutu järgi kirja pannud

TONU OTS

tulimegi.» selgitab Silvi, Majandusteaduskonna III kursuse üliõpilane.

«Kahel esimesel päeval oli raske. Nüüd aga... Parem vaadake tööd!»

Kolmandas brigaadis töö aina lendas. Pole ka ime, siin on ju Rein Karniol ja Jaan Maurer. Juulikuus maadlesid need mehed Ruhnu kraavidega, nüüd aga rassivad turbarabas.

Hopp ja hoppi! Turbapätsid lendavad ahelikku mööda Aime kätesse. «Aime teeb nurgad. Tema juba oskab. Tema tehtud aunad kokku ei

AVALIK KIRI

nendele II ja III kursuse üliõpilastele, kes teadusliku ateismi aluste loengul 13. ja 20. oktoobril k. a. tegid häbi üliõpilase nimele.

KALLID ÜLIKOOHIKAASLASED!

Tööt öelda on veidi raskegi pöörduda teie poole nende soojade sõnadega, sest teie käitumine nimetatud loengul ei äratanud küll erilist soovi kuuluda teiega ühisesse kollektiivi. Et me aga siiski oleme kõik meie vana armsa alma materi kasvandikud, oleme kõik tulnud siia siira sooviga saada osa teaduste tohututest rikkustest, et ise hiljem oma teadmisi teistele edasi anda, siis usume, et meil on täielik õigus, veel rohkemgi — kohustus selle kirja kirjutamiseks.

Meil on kahju sellest, et lapsepõlvest teie südamesoppi pestisema jäänud ulakuseraasukesed on kasvanud proportsionaalselt teie füüsilise arenemisega. Millegi muu kui sihiliku ulakusega ei suuda meie igatahes endile teie käitumist sele'ada. Me ei usu, et ükski teie seast leiaks pinkidega kolistamise ja nende kääksutamise loengu ajal olevat vaimuka nalja või mingi erilise kangelasste. Meie arvates on see kõige häbiäärsem labasus. Ka laulujoru saatemuusikana lektori sõnadele tuleks klassifitseerida tänapäeval juba arhaismiks muutunud terminiga — uulitsapoisilik. On vana tuntud tõde (mida aga teie siiski ei näi tundvat), kui üks räägib, siis viisakad inimesed tavaliselt kuulavad teda rahulikult. Me ei eita, et väärib lugupidamist see inimene, kellel on palju häid mõtteid ja kes jagab neid ka teistele, kuid teie rumal vaterdamine ja iisitamine loengul ei kuulu sellesse kategooriasse.

Te näete, me oleme pahased teie peale. Me oleme isegi rohkem kui pahased — oleme solvunud. Oleme solvunud sellepärast, et teie oma käitumisega määrisite meie ülikooli ja üliõpilase head nime. Meil oli häbi istuda koos teiega ühes auditooriumis. Meie ei tulnud sinna lihtsalt kohusetundest, tulime sellepärast, et teadusliku ateismi aluste tundmine on tänapäeval igale inimesele hädavajalik. tulime sellepärast, et kuulata sm. Stooliitši suurepärase loengu.

Miks aga tulite teie? Kas tõesti ainult selleks, et demonstree-rida oma võimeid laskuda tänapäoisi anno 1931 tasemele? Kas te tulite selleks, et panna piinlikkusest punastama oma kaasüliõpilasi ja solvata üht meie arvates huvitavat lektorit? Või tulite selleks, et «panna nimi kirja» ja saada ebaausalt õpinguraamatusse märke «arvestatud»?

Ei, seltsimehed! On olemas siiski objektiivselt väljakujunenud käitumisnormid, on olemas üldtunnustatud ja enesestmõistetavalt täidetavad moraaliprintsüübid. Nende nimel on meil täielik õigus teilt nõuda — käituge tänapäeva üliõpilase väärtiselt!

Eesti filoloogia osakonna V kursus

SUITSEV TÄNAV

Munakivisillutus aukliku kuuena tänavat kattis.

Tulime siia —

kaheksa korda kaks

päevitanud kätt

paar kangi ja kaheksa labidat.

Kiskusime üles hallid kivid,

terasroomikuist täksitud,

sõdurisaabastest sõtkutud,

Tuhandest vihmast pestud.

Meie järel tulid autod

päikesekuuma killustiku,

maasooja liiva

ja suitseva asfaldiga.

Tükk-tükilt suitsu seest

kerkis

sirge ja tasane tänav

kuni sai

täiesti valmis.

Sirutasime sirgu väsinud seljad,

pühkisime otste pealt higi...

Tänav oli avar ja sile

ja keelumärgi juures

tegi väikemees pehmesse kattes

jälgi,

mängides tänava tegemist.

PEETER HEIN

SUVISEID KILDE

Veel paar meetrit... Tinaraske kanderam rõhub käsi, mille liikmekohad ajavad lausa tuld välja ja peopesades nutavad villid. Jalga vajub vetruvasse rabapinnasesse.

Kanderam on jõudnud peaaegu valmis turbaauna juurde. Nüüd veel auna visata. Üks... kaks... kolm... Küll see esimene tööpäev venib!

«Hei, buss tuli!» See on nagu päästerõngas. Bussirattad veerevad laagri poole ja läbi pooltune heietatakse mõtteid:

«No kes meid siia rappa ajas! Kui oleks teadnud, et siin nii raske... Aga...»

Kui kevadel komsomolikomitee teatas suvised tööobjektid, leidsid need 15 üliõpilast, et nemad lähivad Viljandi maaparanduslaagrisse.

«Esimesel kursusel õppisime müürsepaameti selgeks. Ka teisel suvel ladusime müüre. Nüüd aga tahsime midagi uut ja nii me siia sookailude järele lõhnavasse rappa

vaju.» kiidab esimene brigaad oma brigadiri Aime Jürgensit.

Vaatad ja tunnistad. Osavatest kätest tulevad aunade alussambad.

«Tüdrukud on meil tublid. Peaasi, et ei virise.» See on juba suurim kiitus, sest ta tuleb kaasvõitlejate — poiste suust.

Omavahel käib kibe võistlus. On ju kolm brigaadi ja kes ei tahaks esimesena turbaraba teise serva jõuda.

Turbaaunad kerkivad. Ikka 6×2,5×2,7 m.

Päevas jääb ju veel mitu tundi vaba aega. Ega ühiskondlikust elust tohi maha jääda. Uheskoos arutati läbi partei uue programmi projekt, tänu heale naabrimehele jälgiti ka sm. N. S. Hruštšovi televisioonikõnet. Ja kui G. Titov kosmoses käis, juubeldasid need 15 koos kogu rahvaga.

Nii olid töö ja lõbu käsikäes. Peamine oli töö — ja aunad kerkisid.

Ramsis 1961. a. suvel.

A. NURME

Palju õnne ühisel eluteel!

ALLA MAALINNA

ja

MART KANGURIT

*

AINO AVAPUUD

ja

KALJO RAADLAT

õnnitleb bioloogiaosakonna IV kursus.

JUULIKUU

• Kunda paistab öösel niisama kärarikka ja ärevahutuna nagu päikeselöösas. Meid ei takista unehõlma vajumast telkidesse kumavad tuled tsemendihoidlat ega iõikavad vedurivõid. Raudtee jookseb otse telklaagri külje all...

Raudteid lookeb siin pagana ohtlalt! Linna poole astudes tree-nime tasakaaluorganeid. Ka öösel, mil naerdes ja lauldes kohvikust koju sammume.

Tsemendihoidlat! Iga tunni-poolteise järel uudistame, mitu sentimeetrit kerkisime kosmosesse. Kõigest paar-kolmkümmend. Nelja päeva pärast jõuame 30 meetri kõrgusele. Praegu seisame pooltel teel.

Telkide vahel kuuled alatasa küsimust: «Palju öösel jõudsite?» Ja vastust, mis kõlaks keskelt nii: «Meeter nelikümmend.»

«13. juulil kell 16.00 oli tsemendihoidla kõrgus 24 meetrit. Veel kuus meetrit tähtede poole!» teatas välkleht.

Nädalavahetuse veetsid ehitajad — üliõpilased ja noored Tallinnast — pealinnas. Tagasiteel muretseti: «Ei tea, mis töö meile nüüd antakse?»

• Enne kella kaheksat algab laagris vileprotsess. Telgist kümme muretsesid üht mõne juuliku kaaslase suust tervikuna kuulda. «Tõuske üles, algab tööprotsess!» Arkamisprotsess on eri telkides erineva kiirusega. Uniste silmade pesemisprotsessile järgneb üle raudtee ronimise protsess.

• Keemikutele ja farmatseutidele on usaldatud kraavi kaevamine torustiku jaoks. Asjaliku näoga meistert seletab, millised peavad olema tulevase kraavi sügavus ja laius ning joonistab maapinnale kraavi visandi. Peagi lendavad muld ja higi...

Kraav tuleb sirge nagu joonlaud. Ilmuvad meistrid ja temaga koos mõned tähtsama näoga mehed. Ki-

tust ei tule. Kraav on sattunud välesse paika, on tarvis vana kinni ajada ja uus kaevata.

Ja jälle tilgub higi...

(Selliseid asju juhtus vahel. Veel parem, kui neid poleks olnudki).

• «Oleme meie aga huumorimehed!» tavatses lausuda Rein.

Kui poisid viibisid mere ääres tervisevetel, kippus huumorit jääma ülegi. Arst Avo avastas endas matemaatikutalendi ja kahetses, miks ta on valinud endale vale elukutse. Ta arvestas välja, et üks mees võib kogu aeg meresina nautida, kui

PÄEVIKUST

teised mõne labidatäie sinkjat ja labida külge kleepuvat savi rohkem kaldale viskavad.

Omaette ooper või operett oli ujumine uues «Järves» ja selle vee laskmine mere suunas. Avo nägi, et mere pind tõusis kolm ja pool millimeetrit.

Hea, kui noor inimene armastab täpsust.

• Mõnikord ei jää meeldiv luuletus või proosapala kuidagi meelde. Meil juhtus Kundas haruldus ehk ime — terve laager oskas deklameerida üht kaunis luulelist proosapala. See algas nii:

«Räägime avameelselt...» Meeldiv oleks seda pühapäevasel ehitajate õhtul mõne juuliku kaaslase suust tervikuna kuulda.

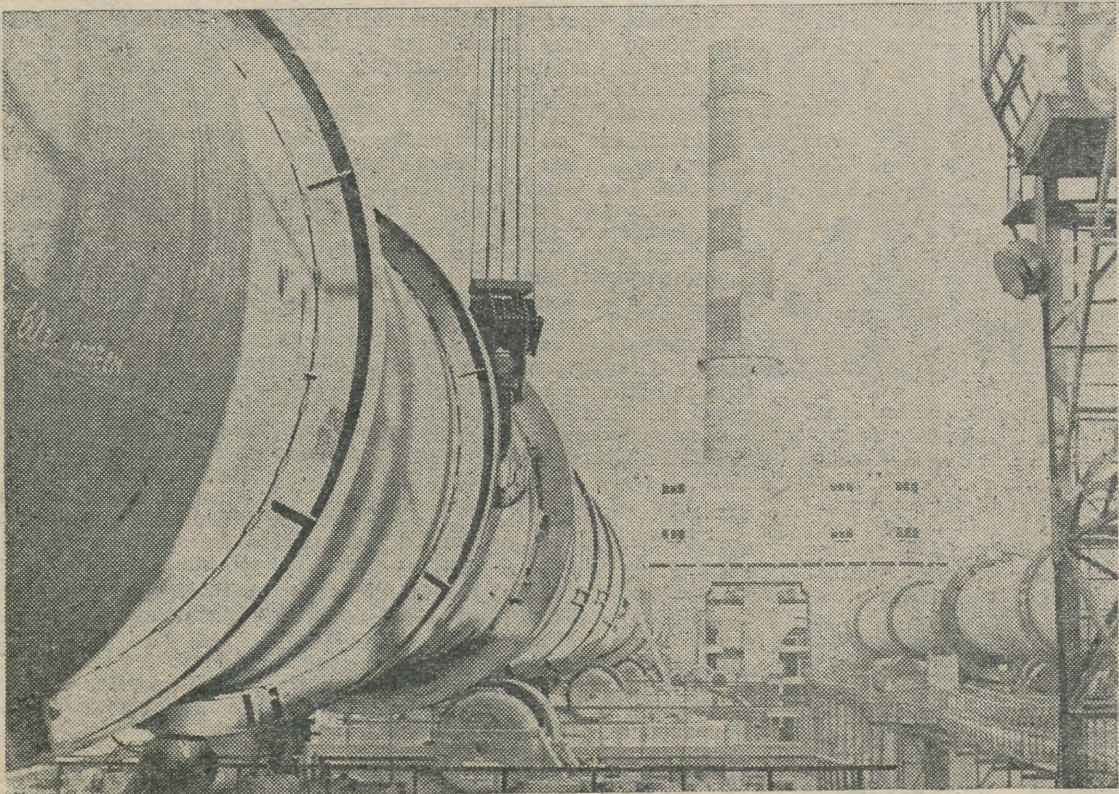
• Ajaratas ringi veereb... Autobussid kihutavad Tartu ja Tallinna, lahkumine teeb meele kurvaks. Taaralinn näib meile justkui tühjana.

Järgmistel päevadel tunnen, et elust oleks nagu midagi vajalikku jäänud kadunud. Kui võiks jälle koos olla... ja Kundas!

Juuliku päevad on kadunud, ent igatsest neist säilib kümnendit helgeid ja kalleid mälestusi. Pühapäeval võime neid koos meelde tuletada!

J. ELLEN

TÄNANE KUNDA

SÕJAKÄIK MAITSETUSE VASTU

Kas võib vaielda maitse üle? Muidugi võib! Ja peabki. Maitse peab geldub kõikjal — inimestevahelises suhetes, käitumises, väljendustes, riietuses, kodu ja tööruumide kaunistamises jne. Kui tihti oleme öelnud ühe või teise inimese kohta «maitsetalase inimene», «he või taise kunstiteose kohta «maitsetu».

Täna alustamegi sõjakäiku maitsetuse vastu. Püüame ühiselt avastada need prahihunnikud, kus juurdub ja idaneb halb maitse. Kirjutage meile, mida te arvate kõigist neist küsimustest,

kus ja milles avaldub hea ja halb maitse meie ülikoolis, linnas; mida võiks ette võtta, et meie ühiselamu, ülikoolihooned ja auditooriumid oleksid kujundatud ja kaunistatud maitsekalt; kas meie klubi ja kohvik vastavad kaasaja nõuetele; millised ülesanded peaksid olema hea maitse kasvatamisel ülikooli komsomoliorganisatsioonil, kunstikabinetil jne.

Ootame teie ettepanekuid ja kirju.

1. Kui teeks õige ise?...

Tiigi tänava ühiselamus on mitmed kapitaalsed ümberhitused likvideerinud «akadeemilised tallid» (kui mitte arvastada ajutist klubi-ruumi majutamist). On aeg rääkida ruumide kujundusest, sellest, mis on tehtud, et tulla ühiselamu tuppa nagu oma koju.

Veel nädal tagasi oli pilt selline: ühiselamusse sisenedes näeme kommandandi teatlipakatest kirendavat valvepiltkat. Enne kui surume end läbi kitsaste uste ja vahekäikude hoovi, möödume nn. kirjade lauast, kus segamini uute kirjadega vedeleb seismajäänud post. Laud on kaetud räpase vahariidega.

Esimene mulje sellisest «kodust» on küll masendav. Tendents on siiski paremuse poole. Sel nädalal on teadetetahvel korda seatud.

Tubade ilme muutmiseks on mitmed üliõpilased ise palju ära teinud. 117. toas elavad III kursuse majandusteadlased. Tüdrukud värvivad ise voodid, riidid ja kapid ilusates heledates toonides. Toavanem ja meistermees Ene Truus läks appi ka kõrvaltoas asukatele ja nüüd on need kaks tuba ühiselamus meeldivamateks.

Silt 56. toa üksel teatab, et siin elavad S. Poltavtseva, E. Pihu jt. Arstiiteaduskonna üliõpilased. Maitsekas ja originaalne silt töötab ka toakujunduses osavat kätt. Nii ongi. Tuba jätab hea mulje. See pole tulnud iseendast: tüdrukud värvivad põrandat, konstrueerivad lambivarju.

Teistsugune pilt avaneb 104. toas. Milles on siis asi? Tuba on ju kõigiti puhas, kuid pretensioonideta ei saa suhtuda põtrodega seinavaihasse ja kardinal ilutsevasse ristiga ämblikusse. Need ehtesjad näitavad küll ainult elanike väikekodanlikku maitset. Korratu mulje jätab 111. tuba. Tundub, et sinne rahvas on toa kaunistamisele hoopis käega löönud. Seda põhjendatakse lakoonilise lausega: «Komandant ei anna kapi eesriideid.» On see siis küllaldane põhjus?

On tore, et enamik meie üliõpilasi on suutnud oma ühiselamutoad muuta kauniks ja hubaseks.

Aga mõelgem hästi! Küllap on veelgi kasutamata võimalusi. Tõgem need siis päevavalgele!

A. TARU

SÕPRUS LAS SEOB...

Laupäeval oli matemaatika-osakonnas traditsiooniline noorte tudengite vastuvõtmise õhtu. Seekordsed üliõpilasperre juurutulijad pidid autoriteetse komisjoni ees sooritama tõsiselt eksami. Et komisjon tõesti range ja kõigutamatult oli, seda tunnistab juba tema koosseis (professorid Pythagoras, Eudoksios ja Erastostenes). Professor Pythagoras registreeris eksamineeritavaid ja tema kolleegid olid ametis valitud eksamipiletite väljalõikamisega paberil. (loe: papüü-

ruse-) rullist. Nii see igapäevaelu algas... Kuiigi eriti hiljavalid vastuseid auväärt komisjonile ei antud, osutusid kõik kandidaadid tudengite nime väärilisteks. Ja neil lubati komisjoni otsusega oma nimed osakonna kroonika-raamatusse sisse kirjutada. Kel aga nimi raamatusse sai, sellele kinnitasid viienda kursuse neiud lilled rinda.

Lõpuks, nagu ikka, oli seltskondlik osa, kus end tutvustasid ka vastuvõtjad. Tahaks aga noortele öelda, et nad mitte igas asjas vanematest eeskujule ei võtaks ja edaspidistel osak-

Autobussiga läbi Läti ja Leedu

(Algus eelmises numbris.)

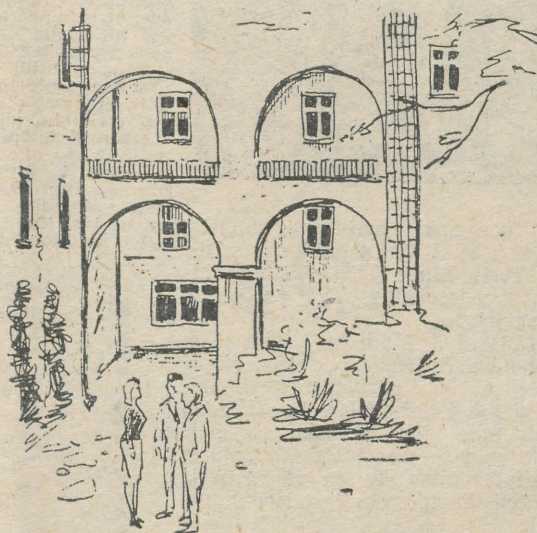
KAUNAS

Seal, kus ühinevad Neemen ja Neris, asub Kaunas. Kui siia sõita autoga, siis ainult õhtul, sest muidu jääte ilma muinasjutupildist — kuulled juhi käest, et linn on päris lähedal, kuid midagi pole veel näha. Siis aga — järsku lõovad all orus sätendama tulede müraaadiid, valgusvihud paiskuvad fontaanidena üles, auto laskub aeglaselt mäest linna, paremal vilgub helesinises neonis äsja avatud kohvik «Jurate» («Näkingeid»). Väga ilus ja moodne.

Meditsiinilise Instituudi ühiselamu juures aitavad üliõpilased meil kohvreid sisse kanda ja lähema kümne minuti jooksul oleme paigutatud tubadesse. Otsekohe on meie pärast ka leedu tudengite riide- ja saapaharjad, ilma palumata pannakse soojenema triikraud, otsitakse toidupoolist lauale. Tekib kuidagi soe, kodune tunne.

Kaunase Vabariiklik Kliiniline Haigla on Baltikumi moodsaim — n. ö. «arsti unistus». Siin on 1200

Üks Vilniuse ülikooli õuedest.

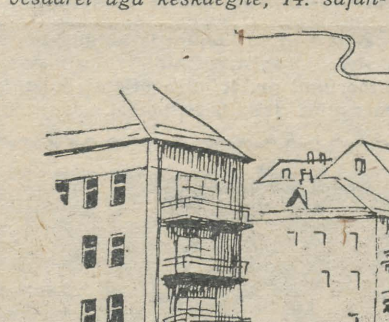

TRAKAI

Henno laulis: «Kaugel unelmate saarekene sündis, seal Trakai, seal Trakai.»

Tõepoolest — kes pole näinud Trakaid, pole midagi näinud.

Otseselt meie Pühajärve oleks viidud Leedumaale. Kuid Trakais on järvi palju, kõikidel kenad saared ja omavahel sildadega ühendatud. Järvesaarel aga keskaegne, 14. sajandist pärinev loss, mille siseõu ning torn on juba praegu restaureeritud ning esimest korda nägime ka lossi rippisildat, ainult et vallikraavi pole veel vett juhitud.

Kaunase Vabariiklik Haigla.

Punane loss, rohelised puud, sinine järvi — jah, seal Trakai, seal Trakai!

VILNIUS

Kui Vilniuse VI kursuse arstiteadlased said telegrammi meie tuleku kohta, otsustasid nad kohe tulla kaama panna. Et aga kogu linna ei juhtunud pärima olema, siis laenati lastehaiguste kateedri juhataja «Moskoitš» ja sõideti sellega kogu linna ümbrus läbi, kuni lõpuks 30 km kauguselt pärm saadi. Siis helistasid Tartusse ja Riiga, et kui täpselt ja millist teed mööda me Vilniusesse sõidame, sest lilled ja orkester olid selleks puhuks valmis. Meie aga jõudsime lahete vastuvõtjate ootamatuseks varem kohale.

«Tere, tere!»

«Labas, labas!»

Käesurumised, naeratused, lõbus, sõbralik vestlus. Paljud Vilniuse tudengitest olid tuttavad Balti meedikute-üliõpilaste teaduslikelt konverentsidelt, mitmed olid olnud Tartus konverentsil.

Et meile linna tutvustada, selleks oli eelnevalt juba kokku lepitud äs-

ja Vilniuse ülikooli lõpetanud ajaloolasega.

Kunagi maganud Leedu suurvürst Gediminas (valitses 1316.—1341. a.) Nerise jõe äärsel mäel ja näinud unes raudset hunt.

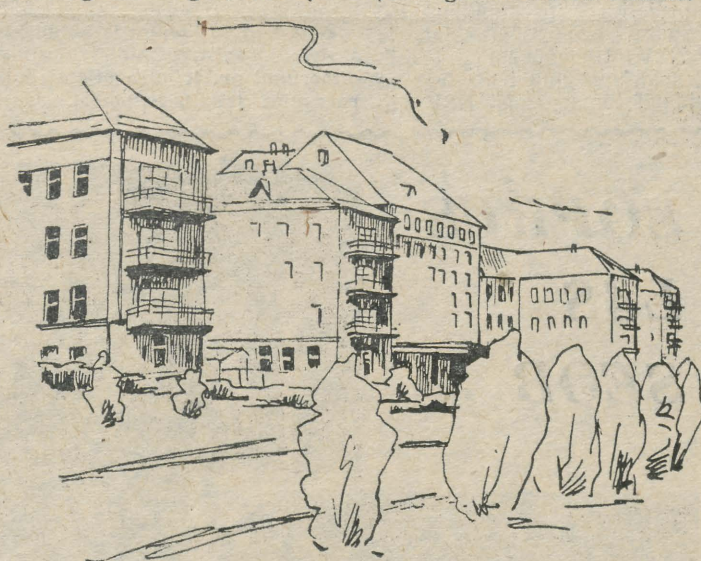
«Kui nägid sellist und, vürst, siis ehita sellele mäele kindlus ja ühki vaenlane ei valluta seda,» öelnud targad ja nii saigi alguse Vilnius, põline Leedumaa pealinn. Gediminas ehitas siia kindluse 1323. a. Käisime Gediminase lossi tornis — tore vaatepilt, vanaaegne kesklinn ja uus, tänapäeva Vilnius selle ümber. Kaugemal metsadega kaetud künkad, nendelt pidavat olema näha linna väga huvitavaid panoraame.

Palju on kirikuid. Gooti stiili meistriteos — Püha Anna kirik — punasest telliskivist, kerge, õuline, otsekui tahaks lendu tõusta. Ehitatud 16. sajandil. Selle kohta ütles isegi Napoleon: «Kui saaksin võtta ta peopesale, viiksin Pariisi.» Barokkstiilis Peeter-Pauli katedraal — valge, 17. sajandil ehitatud võimsana mõjuv hoone, kõik seinad ja lagi on kaetud imeliste skulptuuridega, Leedu meistrite suurepärase töödega — siin on 2000 skulptuurgrupp ja üksikut skulptuuri. Pole stiili, mis poleks esindatud Vilniuses — klassitsistlikus s üilis raekoda ja kindralkuberneri maja (praegune Ohvitseride Maja). Huvitav on märkida, et selle maja saalis filmiti «Sõja ja rahu» balletseen.

Renessansi jooni kannavad arkaadidega ümbritsetud endise jesuiitide akadeemia õu ja ülikooli siseõued. Suurejooneliselt mõjub praegune Leedu NSV Riikliku Filharmonia hoone.

V. Kapsukase nim. Vilniuse Riiklik Ülikool on vanimaid Nõukogude Liidus — asutatud 1579. a. Peahoone siseõued on arkaadidega ümbritsetud, siin on rohkesti metsviinapuud vääte ning igas õues omandab hääle isemoodi kõla.

Rahvaste sõpruse õhtu Leedu üliõpilastega. Õlu on vilniusiastel tõe-

Epiloog.

«Kui leedulased meile külla tulevad, siis peame Dargirase enne siia kutsuma, sest meile poisid ei oska nii head õlut teha kui tema,» ütles absoluutne karsklane Mare Tartus. «Kõige toredamad poisid on Leedus,» arvasid kõik meie tüdrukud. «Eestlannad on leedulannade kõrval vaid paljas õhk,» arvasid kõik meie poisid. «Leedulased on üldse toredad,» oli ühine arvamus.

AALON RAMM, ravisakonna VI kursuse R. Rammuse joonistused.

Tartu Riiklik Ülikool 3

J. MÄLL 50-aastane

23. oktoobril tähistas viieküm-
nendat sünnipäeva TRÜ Oigustea-
duskonna riigi- ja haldusõiguse
kateedri juhataja, õigusteaduse kan-
didaat dotsent Johannes Mäll.

Lõpetanud 1937. a. Tartu Ülikooli
Oigusteaduskonna, asus ta tööle
sama teaduskonna assistendina
ning sellest ajast on ta olnud pide-
valt seotud Oigusteaduskonnaga.

Sõjajärgsel perioodil on ta töö-
tanud dotsendina, kateedrijuhata-
jana ja teaduskonna prodekaanina.

Dotsent Mälli tunnevad kolleegid
ja tema õpilased kui suure erudit-
siooniga pedagoogi-teadlast, kes
kõigisse oma kohustustesse suhtub
suure kohusetundlikkusega ja põh-
jalikkusega, kui inimest, kellele on
võõras pinnapealsus ja kes on nõud-
lik ja abivalmis ka oma õpilaste
ja kolleegide suhtes.

Oma teaduslikus töös on juubi-
lar alati suunanud peatähelepanu
teooria ja praktika aktuaalsetele
probleemidele nii finantsõiguse kui
ka nõukogude tööõiguse valdkon-
nas. Tema teaduslikud tööd paista-
vad silma probleemirikkuse ning
probleemide sügava ja läbimõeldud
lahendusega, kus teooria ja prak-
tika on orgaaniliselt seotud.

Kui pedagoogi iseloomustab juubi-
lari õpetatavate ainete ja teooria
põhjalik tundmine ning õppeprots-
essi tihe seostamine igapäevase
eluga ning üliõpilastes tööarmas-
tuse ja sügava ideelisuse kasvata-
mine.

Kõrvuti ulatusliku ja pingsa pe-
dagoogilise ning teadusliku tege-
vusega on dotsent Mäll alati tei-
nud ulatuslikku ühiskondlikku tööd.
Ta on olnud TRÜ ametiühingukomi-
tee esimees, Eesti NSV Ministrite
Nõukogu Juriidilise Komisjoni kol-
leegiumi liige jne. Kolmel korral
on teda valitud Tartu Linna TSN
saadikuks. Kõigi juubilari poolt
täidetud ühiskondlike ülesannete
üleslugemine ei saa mahtuda käes-
oleva kirjutise raamidesse. Kuid
eks iseloomusta dots. J. Mälli kogu
tööd ja tegevust seegi fakt, et
alates 1944. a. on teda autasusta-
tud medaliga «Eeskujuliku töö
eest Suure Isamaasõja ajal» ja
Eesti NSV Ülemnõukogu Presii-
diumi aukirjaga ning tema tegevus
on leidnud tunnustamist NSV Lii-

du kõrgema hariduse ministri
käskkirjas, EKP Tartu Linnakomitee
ja Tartu Linna TSN Täitevkomitee
otsustes ning TRÜ juhtkonna
käskkirjades.

Dotsent J. Mälli kui inimest ja
kommunisti iseloomustab sügav
ideelisus ja printsiipsus, abi-
valmidus kõigi suhtes. Ta rakendab
kõik oma jõu ja oskused meie
ühiskonna ees seisvate ülesannete
lahendamiseks. Ta on väsimatu ja
optimistlik töömees ja teiste innus-
taja.

Sellise tubli pedagoogi ja tead-
lasena tunnevad teda nii juristid
kui ka kolleegid ja õpilased ning
sellise väsimatu töömehena loodame
me teda näha Oigusteaduskonna
kollektiivis ka järgmise poolsajan-
di jooksul. Selleks talle palju edu
ja jõudu nii töös kui ka isiklikus
elus!

IIIOIIIOIIIOIIIOIIIOIIIO

ALGAVAD AUTO-MOTO KURSUSED

Täna kell 16 koquineda kõigil kur-
sustele registreerinul füüsikaau-
ditooriumi nr. 1. Osavõtjate regist-
reerimine jätkub kohapeal.

Tulge kinosõprade klubisse!

«Montaazi juures üks pluss üks
ei võrdu kahe, vaid kaks plussiga.»
Mida ütleb talle see Sergei El-
sensteini montaaziteooria aksioom?
Kas teate, et C. Zavattini on
neorealismi isa? Kuid millised on
ta vaated uuele itaalia kinole?
Vahest huvitab teid, mida uut on
oodata Rila, Leningradi või Mosk-
va kinostuudiole filmimeestelt?
Kõigile neile ja paljudele tei-
satele küsimustele kinovallast võlts
saada vastuse Ülikooli kinosõprade
klubi üritustel.

«TRÜ-Film» on saanud aastaseks.
Kahjuks tunnevad paljud meie
kinokunstiringi peamiselt kahe
suurema ürituse, «Näitleja Jollieri»
ja «Perekond Männardi» arutelu
järgi. Ringi arhivis on aga ka
esimesed paarimüütilised filmilõ-
igud, võttes meist ja meie elust.
Õtseselt kaameratöö kõrval kuulati
ka loenguid laboratoorsest töö-
dest, S. Elsensteinist jne. Kohtuti
«Tallinnfilmi» režissööri sm. Käs-
periga. Käidi külas Võru kino-
amatööridel. Koos vaadati ja vahe-
tati mõtteid telefilm «Helisev päev»
muljetest. Kõige tähtsam oli aga
see, et kujunes kindel inimeste ring,
kel oli tõsist tahtmist ja kes tõsi-
selt tegelesid filmitööga.

Tänavu tuldi taas kokku, peeti
nõu edaspidise töö suhtes ja
leiti, et amatöörismi arendamise kõr-
val on kahe silma vahele jäänud
ülejäädud üliõpilaspere. Kindel on
aga, et see ei tähenda nende huvi
püüdumist kino kui kunsti, kino
ajaloo, kino tehniliste ja kunst-
liste vahendite väljendusvõimaluste
vastu jne. Kui hetkekski meenutada
tulvil auditooriumi Vanemuise täna-

vas, kui ekraanil oli «Näitleja Jol-
ler», siis tekib küsimus: miks mitte
nii jätkata, ühiselt hinnata kunsti
lisi filme, kohtuda silm silma vastu
filmide loojatega, tutvuda kinoteo-
se valmimise loominguiliste otsingu-
tega. Miks jätta oma huvi kino vas-
tu passiivseks, jääda vaikseks oma-
ette kinokülastajaks! Seetõttu otsus-
tatigi luua TRÜ kinokunstiringi
juurde Ülikooli kinosõprade klubi,
haarata selle tegevusse palju üli-
õpilasi.

Moskva Riikliku Ülikooli kinoklubi
on praegu vanimaks meie maal.
Tema sünniaastaks loetakse aastat
1959. Kinosõprade ringe on ka Le-
ningradis, Tomsis, Arhangelskis.
Kõikjal Nõukogude Liidus tekki-
vate klubide ja ringide baasil moodus-
tatakse Üleiliduline Kinoklubide
Föderatsioon. Selle kaudu kuuluk-
sid meie klubi liikmed hiljem auto-
maatselt ka Rahvusvahelisse Kino-
klubide Föderatsiooni, mis praegu
hõlmab kinosõpru ligemale kolme-
kümmet viiet maalt.

Esimesel üritusel novembri algu-
poolel on klubi liikmeil võimalus
kohtuda kinoteadlase I. Kosenkra-
niusega ja loodetavasti ka Tallinna
Pedagoogilise Instituudi üliõpilas-
tega, et kuulda, mida huvitavat oli
Moskva II rahvusvahelisel kino-
festivalil.

Kõlla ootame ka sm. Kasperit
«Tallinnfilmist», Üleilidulise Kine-
matograafia Instituudi üliõpilasi
ning telefilmi «Kaks romantikat»
filmigruppi.

Kõige rohkem ootame aga üli-
õpilasi, kes tahaksid kaasa lüüa üli-
kooli kinosõprade klubi töös.

P. PUKS

Brjanski Transpordimasinaehitu-
se Instituudis korraldati kursuse-
tööde näitus, mis oli mõeldud noo-
remate kursuste üliõpilaste abista-
miseks kursusetööde koostamisel ja
vormistamisel. Üliõpilased kiitsid
näituse heaks ja tegid ettepaneku
korraldada ka diplomitööde näitus.

Jakuutia Riikliku Ülikooli OTU
kuulutas välja võistluse parima üli-
õpilaste teadusliku ringi ja üliõpi-
laste parima teadusliku töö nimele.
Hindamine toimub punktide alusel.

ÜLİKOOLI ZURNALISTIKARING

tuleb kokku järgmisele
koosolekule kolmapäeval,
1. novembril kell 19.30
Ülikooli 18-a aud. 22.

Kavas J. Elleni ette-
kanne ajakirja «Советская
печать» kohta.

Önnitleme

SIRJE MORNAT

ja

MÄRT KASKE

*

MALLE KREEKI

ja

EDUARD PAUKSONI

Füüsikaosakonna V kursus

KÕIK ORIENTEERUMISVÕISTLUSELE!

Järjest populaarsemaks muutub eriti õppiva
noorsoo hulgas orienteerumissport. Arvestades seda
korraldatakse eeloleval pühapäeval Tähtveres lah-
tised orienteerumisvõistlused. Võistluste starti ooda-
takse teiste seas enamikku geograafia-, geoloogia-
ja bioloogiaosakonna üliõpilasi, samuti orienteeru-
mise, alpinismi, suusatamise ja rakendusspordi-osa-
konda kuulujaid ning kõiki asjahuvilisi. Rada on

igale jõukohane
(meestele 10,
naistele 6 km)
ja kontrollpunk-
tid üsna hästi
leitavad. Arves-

tamisele tulevad kõik alla 3 tunni saavutatud tagajärjed. Parematele
omistatakse II või III järgu sportlase nimetus.

Kohtunikena tegutseb enamik TRÜ paremaid orienteerumissportlasi.
Võistlusteks kogunetakse pühapäeval kell 10 Tähtvere metsa äärde
telklaagri juurde, kus kell 10.30 antakse esimestele start. Kõigil kaasa
võtta kompass, mall ja pliats. Mõningaid kompaspe on Ajaloo-Keele-
teaduskonnal, geograafia- ja suusasportkateedril.

Registreeruda kaartide valmistamiseks TRÜ Spordiklubis, hilje-
malt laupäeval kella 12-ks.

Tulge ja veetke sisukas puhkepäev vabas looduses.

A. KIVISTIK

Tulevaste arstide tutvumisõhtu

19. oktoobril oli ülikooli klubis
Arstiteaduskonna I ja II kursuse
tutvumisõhtu. Dekaan prof. A.
Linkberg, partorg D. Metšetin ja
dots. G. Rooks rääkisid sellest, mil-
lised on meie aja üliõpilaste ko-
hustused ülikooli rohkemvõimelise
sõbralikus peres, tuletasid meelde
oma õppimisega, kui haridusesaa-
mine polnud kaugeltki nii lihtne
nagu meie ajal. Avaldati veendu-
must, et vastsed üliõpilased peagi
tegevusrohkesse ja huvitavasse üli-
kooliellu sisse elavad.

Siis esinesid II kursuse üliõpila-
sed. Soojalt võeti vastu Ene Kesk-
küla, Jaan Soone ja Peeter Pelis-
saare «õpetused ja soovitusel uus-

tulnukaile», laulud ja deklamati-
oonid, tantsud ja akrobaatilised
etüüdid. Tugev aplaus saatis küla-
lise Erika Pedraudse esinemist.

Ohtu lõppes jalakeerutuse ja
mängudega. Erilise elevuse löi I ja
II kursuse võistkondade vaheline
kombineeritud teatejooks, mille
võitsid esimese kursuse üliõpilased.
Tuli nad kiiremaks ja osavamaks
tunnistada ja avaldada lootust, et
nad ka kõiges muus edaspidi nii-
sama tublid on.

Tahaks loota, et need koos vee-
detud tunnid lähendasid I kursust
ülikoolielule, aitasid luua esimesed
sõprussidemed uustulnukate ja II
kursuse vahel.

L. TURK

TEADAANDED

Alaliselt tegutsevas agitpunktis
nr. 8 (Vanemuise tn. 46) esineb tel-
sipäeval, 31. oktoobril kell 19 ette-
kandega teemal

«KOHALIKUD NÕUKOGUD
KOMMUNISMI OLESEHITAMISE
PERIOODIL»

Tartu Linna TSN TK esimees
M. Värk.
Järgnevad filimid «Esimene reis
tähtede juurde» ja «Moldavia pea-
linn» (värviline).

Täna kell 19 on füüsikaau-
ditooriumis nr. 1 Matemaatika-Loodus-
teaduskonna ALMAVO koosolek.
Kursusevanematel ilmuda ise või
saata esindaja. Antakse kätte
ALMAVO liikmepiletid.

17. novembril on rahvusvaheline
üliõpilaste päev. Sel päeval korral-
dab Eesti Raadio rea saateid meile,
üliõpilastele, muuhulgas ka kirjan-
duslik-muusikalise kontserdi.

Soovide registreerimine toimub
Ülikooli raadiostuudio kaudu. Pa-
lume teid asetada oma soovid TRÜ
stuudio postkasti, mis asub pea-
hoones. Ootame aktiivset osavõttu
TRÜ üliõpilassaadete toimetust

Toimetaja aset. J. PEEGEL

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-
туский государственный университет»),
г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар-
тийной организации, ректората, коми-
тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского
государственного университета.

Hans Heidemann nim. trükikoja
trükk Tartu Ülikooli 17/19. Üksik-
numbri hind 2 kop. Tellimise
nr. 9210. MB-07990

SÕPRUS LAS SEOB...

18. oktoobri õhtul said kokku eesti filoloogias osakonna esimene ja vilmane kursus. Tutvuti
üksteisega, võeti nooremad velled tudengiperre vastu, veedeti lõbusalt aega. Esimene kursus
ootas muidugi põnevusega tudengiks lõõmist. Ja ootamatusi tõi seegi kaasa (pildil all pare-
mal). Harilikus eksamipiletil on ikka vaid seda, mis programmis ette nähtud, kuid siin pole
programmi ollagi. Ja ole hea ning nimeta üksteist tudengi paremat päeva, mitu sõna on
OS-is...

Palju lõbu tõi enesega kaasa kunstnik Ants Untsaka teoste personaalnäitus koos tabavate
kommentaariidega giidilt (pildil ülal).

Samuti prooviti jõudu mitmevõistluses, võidu said nooremad ja tragimad. Pildil vasakul
ongi mõlemad võistkonnad parajasti ühe ala — weeklaasi lusikaga täitmise juures. Mis aga
mitmevõistluses puudu jäi, võeti tagasi viktoriinil. Kohe näha, et viie aastaga on ka midagi tal-
tele pandud.

A. TERASKI fotod

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

Noormehed ja neiud! Õppige töötama ja elama kommunistlikult! Kujundage endas kõrget moraali! Olge revolutsiooniliste traditsioonide ustavad edasikandjad ning teadlikud kommunismiehitajad, olge alati valmis kaitsma meie kodumaad! Elagu tublid nõukogude noored!

=====

=====

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 31 (497) Laupäeval, 4. novembril 1961 XIV aastakäik

VALEERIA VILLANDI

LENINLIK PARTEI

Oled uhkem kui mäestikuharjade piik, oled võimsam kui maailmas ainuski riik.

Oled üks, aga miljonid sinus on koos, sinu võitudest vesta võiks muinasloos.

Oled vallutand laaned ja allutand jõed, oled lipule heisanud elava tõe.

Kõiki rahvaid pead võrdseteks võrdsete seas, pakud lastele rõõmusid lapseas.

Nagu emal su käsi on hoolitsev, hell, nagu isal on kaalu su sõnadel.

Pead töömeestest lugu ja sangariteost, mida võitnud kord oled, ei lase sa peost.

Pole kaugused ealeski tõkkeks su teel, sinu kätes saab kuulsaks me vana planeet.

Sinu pojad on pooluseid vallutand, sinu pojad on kosmose allutand.

Ehkki hele küll päikese keskpäevaldööm, sellest heledam veel meie elamisrööm.

Meie kodumaa nimi on kõikidel suus, oma tiibadel kannab meid ajastu uus.

Kommunismini kindlasti juhivad meid, suure Lenini rajatud võimas Parteil

INTERVJUU

Viis küsimust sm. Mitile

Oktoobrirevolutsiooni 44. aastal autasustati praegust Füüsika-Matemaatikateaduskonna, endist Matemaatika-Loodusteaduskonna dekaani dotsent Anatoli Mitti Lenini ordeniga. Allpool avaldame intervjuu sm. Mitiga.

Teid tuntakse eelkõige kolmest küljest — kui silmapaistvat dekaani, ateistlikku võitlejat ja teaduse saavutuste populariseerijat. Missugusele nendest pühendate kõige rohkem aega ja vaeva?

Minu elu on pühendatud üliõpilastele, noorte kasvatamisele. Kui 25—30 aasta pärast lõpetavad töö spetsialistid, keda me praegu välja laseme, on nende ülesanne täidetud, kui nad kasvavad üles parema põlvkonna, kui seda oleme meie. Iga uus põlvkond kasvagu täiuslikum, kui eelmine — see on minu kui kasvataja kredo.

Ateistlikku ja igasugust muud tööd teen oma vabast ajast.

Ja mida loete tähtsaimaks dekaanitöös?

Isiklikku kontakti. Isiklik kontakt ja suhtlemine üliõpilastega on dekaanile tema A ja O.

Kes äratas Teis pedagoogi ja teadlase?

Selleks oli professor A. Vaga. Ta õpetas mulle VI klassis looduslugu. Tema visadus ja meisterlik oskus keerulist selgeks teha tekitas minus tahtmise oma teadmisi teistele edasi anda. Sellele lisandus muidugi ka huvi — professor Vaga avas minu silmadele telefoni salapära, laskis taimemäärajaga töö-

tada põllul ja metsas. Hilisemal elukutsevalikul saigi see ot-sustavaks.

Missuguseid sündmusi kahe Oktoobri vahel peate tähtsaimaks teaduskonna ja isiklikult enda elus?

Võimatu oleks ülehinnata partei XXII kongressi tähtsust.

Matemaatika-Loodusteaduskonna mastaabis oli suureks

Kiri sõpradelt

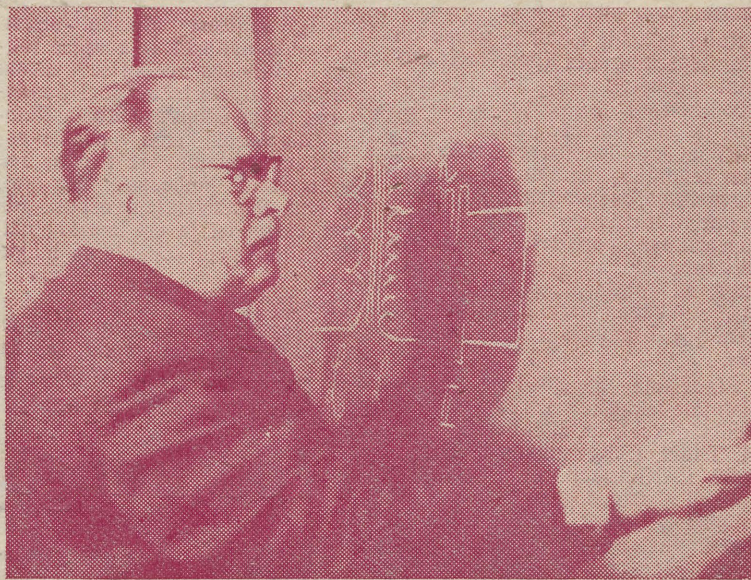
Kogunedes üliõpilasauditooriumidesse, täis entusiasmi tuleviku-plaanidest, otsustasime meie, Kapsuka-se-nimelise Vilniuse Riikliku Ülikooli Oigusteaduskonna esimese kursuse üliõpilased, teile kirjutada, kallid sõbrad, et jagada teiega meid huvitavaid küsimusi ühiskondlikust elust ja õpingutest. Sel hetkel, kui kogu maa elab üle ajaloolisi sündmusi, võtab suurte edusammudega vastu NLKP XXII kongressi, me ei saa jääda kõrvale.

Võitlus nõukogude õiguse eest, see on kogu meie rahva asi, noorsoo asi, kes edukalt võitleb kommunistliku ühiskonna ülesehitamise eest. Meie peame olema alati eeskujuks, peame olema rahurinde eesrindlikuks rühmaks. Meie nagu teiegi, kallid sõbrad, tulime ülikooli suurte tootmistöö kogemustega või Nõukogude armee ridadest. Meie kursusel on poisse, kel on tulnud olla teie suurepärase Eestis, teenida armees koos teie kaasmaalastega. Sellepärast me tahamegi luua teiega sõbralikud sidemed, et võiksime paremini tutvuda teie maaga, kultuuri ja kommetega, et jagada tuleviku-plaane. Me mõtleme, et teiegi otsite teid, meetodeid, kuidas üliõpilane-jurist võiks paremini aidata rahvast, et kiiremini viia ellu suured kommunismi-ideed. Me tahame teada, kuidas te koostate tööplaane, missuguseid üritusi korraldate võitluses korrarikkujatega. Me teame, missugune ülesanne seisab meie ees, ja püüame sammuda eluga koos. Me mõtleme, et tulevikus kohtume ja meie sõprus aitab meil paremini üksteist tunda ja töökogemusi vahetada.

Las kasvavad ja lõovad õitsele seltsimehelikud sidemed eesti ja leedu üliõpilaste vahel. Kõike head! Kapsukase-nim. Vilniuse Riikliku Ülikooli Oigusteaduskonna üliõpilased

ületas 200, sai asi nüüd teoks. Kahtlemata võimaldab see õpetamist ja teaduslikku tööd tunduvalt paremini organiseerida. Isiklikult minu elus oli tähtsaimaks sündmuseks valitsuse autasu omistamine.

Kuidas hindate Teie kehakultuurlaste alustatud kommunistlikku liikumist ülikoolis?

sündmuseks selle jaotamine Bioloogia-Geograafiateaduskonnaks ja Füüsika-Matemaatikateaduskonnaks. Ettevalmistusi selleks tegime juba aprillis. Et uue teaduskonna üliõpilaste arv

Pea seda üheks lülis uue põlvkonna kasvatamisel. Et elada kommunismis, peab inimene 20 aastaga palju kasvama. Kommunistlik liikumine ülikoolis aitab sellele kahtlemata kaasa.

Oktoobripidustused ülikoolis

Oktoobrirevolutsiooni 44. aastapäevale pühendatud aktus algab 6. novembril kell 16 ülikooli aulast.

Demonstratsiooniks koguneme 7. novembril kell 11.15 ülikooli klubi juurde Tähe tänavale.

KOMSOMOLI auraamatud meie üliõpilastele

Pühapäeva õhtul oli ülikooli aula noorte ehitajate päralt. Tehti kokkuvõtteid üliõpilaste möödunud-suvistest töödest, jagati muljeid ja kogemusi, tehti uusi plaane tulevaseks suveks. Toimus kõige tublimate autasustamine. ELKNO Keskkomitee aukiri anti 47 üliõpilasele. ELKNO Tartu Linnakomitee aukirjaga autasustati 127 noort ehitajat, ELKNO Rakvere Rajoonikomitee ja «Punase Kunda» komitee aukirjadega — 23 üliõpilast. Kümnele ühiskondlikus töös kõige rohkem silmapaistnud üliõpilasele anti ELKNO TRÜ Komitee auraamat. Auraamat kindlustab aasta jooksul tasuta sissepääsu kõigile ülikooli komsomolikomitee, klubi ja spordiklubi poolt korraldatavatele üritustele. Auraamatud said:

REIN NIIDAS,
ENN REALO,
TIINA SILLAM,
MAIMU TITOV,
ENDLA SAAREND,

AAVO AAVIKSAAR,
JAAK MAAROS,
SVETLANA SOESON,
MATI KALLIKORM
ja KALJU KENK.

Auraamat anti ka ülikooli haldusprorektorile VIKTOR SIMMILE.

Sina

Veel mõned päevad ja käes on Suure Oktoobri 44. aastapäev. Ning Sul on, mille üle uhke olla, millest rõõmu tunda: meie maal on üles ehitatud sotsialism, meie asume ehitama kommunismi — meie ehitame selle üles! Meid juhib selles suures töös vilunud ja kogenud juht — Kommunistlik Partei.

Küll olid Sa uhke ning õnnelik, kui Sa esimest korda pähe sobitasid ülikooli helesinist vormimütsi. Sinu unistus oli täitunud, olid uhke ja rahul, et Sa olid konkursis võitnud endale õiguse kuuluda üliõpilaste hulka.

Kuid ega Sa ei ole unustanud, missuguseid kohustusi toob kaasa seesama sinine vormimüts? Kas Sa oled järele mõelnud, kuidas need kohustused üha suurenevad ja kuidas need eriti nüüd on muutunud järgivateks ja nõudlikuks?

Paljud, vägagi palju on ellu viidud sellele, mille eest võitlesid Talvepalee ründajad nelikümme neli aastat tagasi. Kuid sellest on vähe. Tänane päev kutsub Sind ellu viima inimkonna kõige üllamat ning julgemat unistust — kommunismi.

See kõik ei ole enam mingi abstraktsioon. See on meie igapäevastus,

meie tänane ja homme konkreetne töö. Just sellest tulebki Sul aru saada, kui Sa tahad väärikalt kanda oma helesinist üliõpilasmütsi.

NLKP XXII kongress näitas selgesti, et kommunism meie maal ehitatakse kindlasti üles juba meie põlvkonna ajal, kuid kommunismi võrsed meie inimestes on juba praegu olemas. Neid on vaja tähele panna ja teadlikult kasvatada. Kas ei ole need uue ellusuhtumisega noored, kes ehitasid «Punast Kunda» ja Sirgalat, kes töötasid Viljandi maaparandusjaamas, Ruhnus ja mujal. Need ei olnud üksikud — ei, neid oli üle tuhande kaheksa noore. Igapäevane töö ehitusobjektidel seoti ühiskondlike üritustega: korraldati loenguid, isetegevusõhtuid, spordivõistlusi.

Kas ei ole see kommunistlik suhtumine tööesse, kui Sa vaimustud oma erialast, kui Sa endastmõistetavalt võtad omaks meie ajastu moraalkoodeksi, kui Sa austad ühiskonda ja püüad anda selle teenistusse kogu oma teadmised ning noore jõu. On, Niisuguse suhtumisega üliõpilasi on tuhandeid, nad ei ole mingi abstraktsus, nad on meie igapäevased inimesed. Neid tuleb näha ja hinnata.

Pea meeles seda, et kui Sa lõpe-

mõttled sellele, üliõpilane

tad õpingud ja valmistud diplomi vastuvõtmiseks, siis kaalutakse diplomit andes eelkõige üht: kas Sa oled võimeline kaasa aitama kommunismi ülesehitamisele meie maal. Kui Sa seda oled ülikoolis õppides ja ühiskondlikult töötades tõestanud, siis väärivad Sa diplomit.

NLKP XXII kongressi eel esitasid kehakultuurlased üleskute kommunistliku kursuse nimetuse taotlemiseks. Tahaks näha, et seda üleskutset kõigil kursustel arutatakse, täiendatakse ja et sellega ühinetaks. Kommunismi ehitamine peab saama iga üliõpilase isiklikuks asjaks, igapäevaseks konkreetseks tööks ja ülesandeks. Siis ei jää meie hulgas kohta ka neile üksikutele üliõpilastele, kes

kannavad küll sedasama sinist üliõpilasmütsi, mis Sinagi, kuid kes mõtleavad eelkõige endale, kes püüavad teiste turjal uude ühiskonda sisse sõita. Neile ütleme kogu kollektiivi nimel: Stoppi! Teile ei ole rohelist teed. Emb-kumb: kas saate niisugusteks nagu meie või ootab teid elus umbtee, tupik. Praegu ei ole veel hilja, tulge kaasa, tundke, mis tähendab töö-rõõm!

Erakordses ja erutavas õhkkonnas võtame vastu tänavust Oktoobrit. Oktoobrilippude all meenuta seda, et just Sinu helesinist üliõpilasmütsi peab olema eesrindliku kommunismiehitaja sümboliks, et just Sinult, tulevane spetsialist, ootab tuleviku ühiskond rohkem kui teistelt!

Sügavad muutused meie maa majanduslikus, kultuurilises ja poliitilises elus on kaasa toonud viimaste aastate jooksul ka muutused meie õppeasutuse ellu. Meie eilsest peaaegu puhtteoreetikut-üliõpilasest on täna kujunenud üliõpilane-praktik. Olg õla kõrval töömehega tehases või ehitusel toimub osa teaduskondade I kursuse üliõpilaste töömeheks kujunemine. Opitakse tundma vastavate tööalade spetsiifikat, omandatakse eriala ning käsitöö sellega kujuneb välja ka kommunistlik suhtumine töösse ja ellu tervikuna.

Tekib küsimus: töömeestelt saadud väärtuslikud kogemused, kommunistlik suhtumine töösse ja ellu — kas see pole ühepoolseks anniks? Mida pakume meie töömehele? Aga

meil on ju väärtuslik pagas teoreetilisi teadmisi küll oma erialalt, ühiskonnateadustest või rea ühiskondlike spetsiaalsuste alalt, mida me loengute või vestluste vormis saame pakkuda töölistele. Tõsi küll, I kursusel on meie teadustesaivend veel tühjavoitu. Meie võla tööliste ees aga saavad tasuda vanemate kursuste üliõpilased. Saagu see kauniks uueks traditsiooniks, et vanemate kursuste üliõpilased viivad ülikoolis omandatud teadmised rahva hulka.

Samal ajal oleks kuritööks enese ja selle kaudu kogu ühiskonna vastu jätta 5 või 6 ülikooliaasta vältel sealt võtmata võimalikult maksimaalseid teadmisi, mida see kollektiiv pakkuda suudab. Oma eriala kõrval on vaja teadmisi omandada ka võimalikult paljudest naaberteadusharudest. Uue ühiskonna ülesehitamine pole mõeldav ainult kitsa eriala tundmisega.

Miks siis mitte ülikooliaastail kasutada kõik võimalused, et vastastikku oma teadmisi tutvustada. Oigesti on seda mõistnud Majandusteaduskonna IV kursuse ja rida Füüsika-Matemaatikateaduskonna ning Bioloogia-Geograafiateaduskonna II kursusi. Nende üliõpilaste rühmade poolt on kuulatud loenguid rahvusvahelisest olukorrast, kõrgema närvitalitluse füsioloogiast, ateismi ja kommunistliku kasvatusel alalt, kusijuures loengutele on järgnenud elavad arutelud. Tervikuna on see kasulik, oma õppeasutuse sisene teadmiste vahetamise vorm meil söötis.

Kuigi ülikooli lektorite grupp on alles lapsekingades (pole veel aastatki eksisteerinud), koosneb see 218 lektorist, kellel on seljataga juba paljude aastate pikkune lektoritöö ja kes moodustavad suurema osa Teadmiste Levitamise Ühingu Tartu linna osakonnas. Seda enam peame võitlema selle eest, et meie õppeasutuse parematele lektoritele (seltsimehed M. Kask, H. Palamets, H. Kurm, A. Lunge, J. Kallits, A. Vahemetsa, K. Koger, E. Raal jt.) lisanduks väärilised täiendus.

Staažikate õppejõudude ja teenistujate-ektorite kõrval on meil üksikuid tublisid üliõpilasektoreid: M. Titma, I. Kuusmann, J. Kangilaski, L. Kutsar jt. Kuid kokku on ülikooli lektoritegrupis ainult 19 üliõpilast, kellest pealegi 9 üliõpilast kuuluvad ateistide klubi koosseisu. Terves reas sektiioonides pole aga ühtegi üliõpilast-ektorit (pedagoogika, keele ja kirjanduse, bioloogia, tehnika, kunsti ja kodukultuuri alal).

Kõigi sektiioonide tähtsaimaks ja esmaseks ülesandeks käesoleval õppeaastal olgu **töö uute üliõpilaste-ektorite järjelkasvu loomisel**. Seda enam tingimustes, kus vajatakse abi meie partei XXII kongressi tähelepanuväärsete otsuste viimiseks laia desse rahvahulkadesse, iga meie maa kodanikuni.

Sellest tööst ärgu jäägu kõrvale ükski sektiioon. Soovitav on oma vastavate erialade piirides välja töötada nädistemaaikat, kust üliõpilased leiaksid nende sobivad teemad. Nädistemaaatika väljatöötamisel arvestatagu Teadmiste Levitamise Ühingu Tartu linna osakonna kaudu linna elanikkonna nõudmisi.

Sektsiooni esimeeste nõupidamisel vastuvõetud kohustus — sektiiooni suurendada vähemalt 5 uue liikme võrra — on real sektiioonidel täitmata. Lektorite gruppi kuuluvast 11 sektiioonist ja ateismi klubist on kohustuse osaliselt täit-

nud ainult riigi ja õiguse sektiioon, matemaatika-füüsika-keemia sektiioon, rahvusvaheliste shhete sektiioon ja ateismi klubi. Teistes sektiioonides kas on ettevalmistamisel uute liikmete vastuvõtt (arstiteaduse sektiioon) või ei tegelda sellega üldse.

Selle meie töös esineva suurima puudujäägi peame katma veel käesoleva semestri vältel. Ettevalmistustöö uute üliõpilasektorite ettevalmistamisel võiks alata vestlejate grupi moodustamisega, XXII kongressi otsuste selgitamiseks võiks luua üliõpilaste-vestlejate

Rohkem tähelepanu loengulisele tööle!

grupi, esmajoones I kursuse üliõpilastest, kes õpivad tootvat tööd katkestamata. Neil oleks vajalik vestlusi korraldada eelkõige oma töökohtadel, samuti oma õpperühmades. Vestlused olgu ette valmistatud programmi üksikute, detailsete lõikude kohta konkreetse materjali baasil ja ärgu vältaku üle 15 kuni 20 minuti.

Vestlejate ettevalmistamine võiks jaguneda selliselt, et vähemalt iga õpperühm valmistaks ette ühe vestleja. Hiljem oma teemat süvendades ja laiendades võiksid üliõpilastest-vestlejatest välja kujuneda loenguga esinevad lektorid.

Töö vajaks parandamist ka õppejõudude ja teenistujate hulgas. Meil on veel väga palju tublisid spetsialiste, kes ei levita oma uurimusi ja teadmisi laiemates rahvahulkades. Tööd tuleks parandada tehnikas, bioloogia, kunsti ja kodakultuuri sektiioonil.

Palju rutiini esineb ka meie töös sisuliselt.

Kui meil töötas läinud õppeaastal ja töötab ka tänavu 5 lektooriumi, siis üliõpilaste osavõtt nendest oli ebarahuldav. Põhjuseks on loengute sisulised ja osalt ka vormilised puudused. Meie lektooriumide raames peetud ettekanded on sageli puht-teoreetilised, mõnikord isegi liiga kitsalt erialased, mis laiemates üliõpilashulkades huvi ei ärata, kõige sagedamini on aga kaugel meie ülikooli tegelikkusest.

Miks me ei toeta kommunisti võrseid meie kollektiivis? Miks me ei räägi sellisest ellusuhtumisest, nagu seda näitasid II kursuse füüsikud? Viibides eelmisel aastal kolhoosis viljakorististöödel remontis see rühm üliõpilase Kusta Rumma algatusel oma puhkeajast kolhoosniku elamu ja teostas rea korrustustöid kolhoosis. Kasutati ära oma tehnikaalaseid oskusi. Ma usun, et taloisi ja eredamaid näiteid leidub meie kollektiivis hulganisti.

Ja miks me ei naeluta oma loengutes ja vestlustes häbiposti loodreid, karjeriste, ahnitsejaid, kes sageli väliselt jätavad võltsmulje?

•••••

Töö kaugõppes uutele alustele

Järjekindlalt suureneb kõrgemat haridust kaugõppe teel omandada soovijate arv. Seoses sellega on ülikoolis viimaste aastate jooksul kaugõppetöö erikaal ja maht tunduvalt kasvanud. Praegu on ülikooli kaugõppeosakonnas arvel 2790 mittestatsionaarset üliõpilast. Eriti rohkesti on kaugõppijaid Ajaloo-Keelteaduskonnas. Ülikooli juurde kuulub Kaugõppe Pedagoogiline Instituut 778 üliõpilasega.

Käesoleva aasta kevadel võeti vastu põhimõtteline otsus kaugõppetöö parandamisest ülikoolis. Mõõdunud nädalal arutati õpetatud Nõukogus uuesti kaugõppe reorganiseerimist. Seekord olid kõne all juba praktilised abinõud.

Nagu kaugõppeprorektori sm. J. Adojaani ettekandest ja sõnavõttudest selgus, ei vasta kaugõppetöö ülikoolis enam mitmes osas kasvanud nõudmistele. Mida otsustati?

Kogu kaugõppetöö on toimunud ülikooli kaugõppeosakonna kaudu. Õppetöö mittestatsionaarsete üliõpilastega pole saanud teaduskondade töö orgaaniliseks osaks. Selline olukord pole kindlustanud õppetöö korraldamist vastavalt teaduskondade iseloomule ja on avaldanud mõju õpetasemele. Nüüd saab kaugõppijate õppetöö juhtimine teaduskondade ülesandeks. Dekanaatides koostatakse sessioonide ning konsultatsioonide plaanid, peetakse kaugõppijate õppe- edukuse arvestust ja varustatakse mittestatsionaarseid üliõpilasi õppe-metoodiliste juhendite ning programmidega. Kaugõppeosakonnale jäävad üldine organiseerimine ja järelevalve. Statsionaarse ja mittestatsionaarse õppetöö ühiste küsimuste lahendamiseks moodustatakse töökollegium.

Vajaliku tähelepanu pole seni pööratud vene rahvusest kaugõppijatele. Neid on aga üle 400. Organiseeritud on ainult üks vene õppekeelegrupp Tallinna konsultatsioonipunkti juures. Otsustati moodustada neid rohkem ja koostada ka venekeelseid õppe-metoodilisi juhendeid.

Tallinna konsultatsioonipunkti juurde kuulub 835 mittestatsionaarset üliõpilast. Suurema osaga neist aga pole süstemaatiliselt õppetööd siin korraldatud. Konsultatsioonipunkti juures peeti vajalikuks organiseerida tööd kõikides õppevormides: moodustada alalised õppegrupid, viia läbi õppesessioonid ja võimaluse korral vastu võtta ka eksameid. Selleks on vaja luua alaline õppejõudude-konsultantide kaader Tallinnas.

Miks me ei piitsuta igandite kandjaid meie kollektiivis?

Meie loengud olgu elulähedased ja peegeldagu elu võimalikult tõetruult.

Siit tuleneb ülesanne, et meie lektorid peaksid oma loenguid pidevalt täiendama, kasutades kõige uuemaid materjale.

Kuid ka teema uuendamine 2—3 aasta järele on iseenesest mõistetavaks nõudeks. Meil on sageli väga häid lektoreid, keda kõik meelsasti kuulaksid, kuid kuuldut pole mõtet uuesti kuulata. Seda enam tuleks mõelda oma teema uuendamise neil, kelle loenguid ei tellita või vähe tellitakse.

Ka vorm mõjub vahel halvavalt. Meil on välja kujunenud peaaegu eranditult üks vorm — loeng.

Ammu oleme rääkinud sellest, et vorme tuleks mitmekesistada. Ärge mingem sellest mööda käesoleval õppeaastal! Meil on nüüd suurepärase klubi kohvik ja klubi Tähe tänaval. Korraldagem nendes küsimuste ja vastuste õhtuid; kutsugem ülikooli juhtkonda, ka-teedrijuhatajaid, oma ala spetsialiste endile vastama! Korraldagem sõnalis-muusikalisi saateid, montaaže, raadiovestlusi ja diskussioone nõukogude patriotismi, sotsialistliku internatsionalismi, kommunistliku moraali, kultuurse käitumise, ateismi jt. teemadel. Oppigem vikto-riinidel tundma rahvusvahelise elu sündmusi ja kutsugem oma õppejõude endile külla ühiselamutesse, vestelgem nendega teid huvitavates küsimustes. Korraldagem ühiselamutes kodukaunistamise näda-laid, kuhu võiks kutsuda esinema meie tarbekunstnikke, arhitekte jne., andkem välja elavaid ajalehti kasvõi näiteks kultuurse käitumise harjumuste kujundamise eesmärgil. Korraldagem õpperühmades arutelusi ning kutsugem sel puhul endile külla vastava eriala spetsialiste.

Et kõiki neid üritusi edukalt korraldada, on vaja enam tähelepanu meie töö organisatsioonilisele küljele. Esimene nõue — kõik üritused olgu õigeaegselt ette valmistatud ja omavahel rangelt koordineeritud. Parema vähem üritusi, kuid hästi ettevalmistatud! Suurepärase rahvaste sõpruse festival oli komsomoliorganiatsiooni poolt halvasti ette valmistatud. Selle ürituse organiseerimisest ei kutsutud osa võtma ülikooli rahvaste sõpruse klubi (!), ei lektorite gruppi ega teisi abilisi, kes oleksid selle heaks kordaminekuks kaasa aidanud.

Kui me 218-liikmelise grupi töö tihedalt seostame parteiorganisatsiooni, ametiühingu, komsomoliorganiatsiooni ja kõigi teaduslike erialaringidega ja klubidega, samuti tööstusettevõtetega väljaspool meie asutust, siis suudame ühiselt tajuda uue ajastu hingust ja töökollektiivide elu pulssi. Uhtlasi aitab see ühiskondlik elukute lektoreil endil õppida elama ja töötama kommunistlikult. S. LEPIK

•••••

Teadlased ja kõrgemate õppeasutuste töötajad! Võidelge teaduse õitsengu eest, tehnilise progressi eest! Taotlege uute avastuste ja uurimistulemuste kiiret rakendamist tootmistegevuses! Valmistage ette spetsialiste, kes oleksid kommunismi-ajastu väärilised!

Au eesrindlikule Nõukogude teadusele!

•••••

Dots. UUSTAL doktoriks

19. oktoobril kaitses Moskvast, NSV Liidu Teaduste Akadeemia Riigi ja Õiguse Instituudis oma doktoriväitekirja TRU Õigusteaduskonna dotsent Abner Uustal.

A. Uustal sündis 1915. a. Kõrgema hariduse omandas Tartu Ülikooli Õigusteaduskonnas aastatel 1936—1940. Pärast ülikooli lõpetamist töötas sm. A. Uustal Eesti NSV Väliskaubanduse Komitees ja Kergetööstuse Rahvakomissariaadis transpordiosakonna juhatajana.

Algas sõda. Sm. Uustal võitis Eesti Laskurkorpuse ridades osa meie sünnimaa kaitsmisest. Ta oli õppepataljoni staabiülema ja õppepataljoni komandöri asetäitja.

Sõda ei eemaldanud A. Uustali teadusest. Pärast demobiliseerumist jätkas ta õpinguid TRU Õigusteaduskonna aspirantuuris. Tööd kroonis edu. 1950. a. veebruaris kaitses A. Uustal Moskvast kandidaativäitekirja teemal «NSV Liidu võitlus ÜRO-s rahu ja rahvaste julgeoleku eest».

1952. a. asus sm. Uustal tööle dotsendina TRU haldus- ja riigiõiguse kateedris. Samal ajal kuulub ta NSV Liidu Rahvusvahelise Õiguse Assotsiatsiooni juhatusse.

A. Uustali väitekirja «Territoriaal- ja sisemerevete rahvusvaheline õiguslik režiim» on ulatuslik uurimus (600 masinakirja lk.). Doktoriväitekirja praktilisele ja teoreetilisele küljele anti kõrge tunnustus.

Dots. A. Uustali sulest on ilmunud ligi 20 teaduslikku tööd. Teda tuntakse kui suurepärase õppejõudu ja lektorit, kes oskab äratada huvi loengutes käsitletavate probleemide vastu tänu oma suurele eruditsioonile.

1962. a. lõpuks ilmub dots. A. Uustali poolt praegu koostamisel olev rahvusvahelise õiguse õpik.

Fennougristide kokkutulekult

Viimaseil aastail on korraldatud korduvalt üleliidulisi fennougristide kokkutulekuid. Järjekordne, s.o. kuues soome-ugri filoloogia alane nõupidamine toimus käesoleval aastal 26.—30. juunini Karjala ANSV pealinnas Petrozavodskis.

Nõupidamise töö toimus kahel plenaaristungil ja neljas sektiounis. Esitati üle 70 ettekande, millele lisandus rohkesti sõnavõtte.

Nõukogude fennougristika sõlmküsimusi analüüsis NSVL TA korrespondeeriv liige B. Serebrennikov.

Elavat huvi äratasid toponüümika-alased ettekanded. Foneetika alal sisaldas uudseid seisukohti

tallinlase V. Hallapi ettekanne, milles põhjendati soome-ugri keelte fonoloogilise transkriptsiooni loomise vajalikkust.

Võrreldes eelnevate nõupidamistega võidi konstateerida, et ettekannete teaduslik tase, eriti metodoloogia osas, oli tunduvalt tõusnud.

Eesti keeleteadlaste senist tööd hinnati tunnustavalt, eriti tõsteti esile meie vabariigi saavutusi dialektoloogia valdkonnas.

Järgmine nõupidamine otsustati korraldada 1963. a. Užgorodis.

A. VALMET

Rühm nõupidamisest osavõtjaid Kivatsis.

•••••

Raadioloengutel on olnud mõnevõrra juhuslik iseloom. Paremini on neid korraldanud klassikalise filoloogia kateeder. Head vastuvõttu on leidnud dots. R. Kleisi loengud. Vajalik on koostada raadioloengute plaan ja kaaluda metoodika küsimusi. Võiks helilindistada ka auditooriumides peetavaid loenguid. Nüüd avaneb võimalus saata loenguid eetrisse ultralühilaine kõrval ka kesklainel.

Et oleks võimalik luua kaugõppijatele õppe-eksamisessioonide ajal Tartus paremaid tingimusi, otsustati sessioone korraldada teaduskonniti või osakonniti voorude kaupa, arvestades seejuures ka erialasid. Majutamisel on eelisjärjekorras edukalt edasijõudvad üliõpilased. Talvised sessioonid korraldatakse detsembrist veebruarini, suvised mais-juunis, Ajaloo-Keelteaduskonnas ja Kaugõppe Pedagoogilises Instituudis — juunis-juulis.

Peeti vajalikuks kaugõppijate kaasatõmbamist ülikooli kollektiivi. Selleks tuleb korraldada ühiseid üritusi statsionaarsete üliõpilastega, võimaldada kaugõppijail osa võtta OTU ringide tööst jne.

Õpetatud Nõukogu koosolekul esitati veel teisigi kaalukaid mõtteid kaugõppetöö parandamiseks.

Dots. A. ELANGO. Tarvis on läbi arutada õppeplaane. Sessioonide ajal on mittestatsionaarsete üliõpilaste loengutekoormus tihti liiga suur, sellest pole praktilist kasu. Raadioloengute arvu suurendamise asemel võiks rotaprindi laiendamisega taotleda trükitud õppe-materjalide suurendamist.

Dots. R. KLEIS. Raadioloengute eeliseks on elav sõna. Loenguid tuleb korraldada sarjadena ja mõelda läbi metoodika. Valitseb tendents kaugõppijatega tööle suunata nooremaid õppejõude, kusjuures neid koormatakse sageli üle. Just vanemad ja kogeenumad õppejõud peaksid töötama kaugõppijatega. Eestikeelse õppekirjanduse puudumisel tuleb suunata rohkem venekeelse juurde.

Rektor prof. F. KLEMENT. Kus õpik olemas, võib sessiooni ajal loenguist loobuda. Raadioloengud on õppekirjanduse puudumise tõttu omal kohal. Tuleb kontrollida selles osas kaugõppijate endi arvamust, uurida loengute tulemusi. Otsarbekalt tuleb koostada õppejõudude puhkusegraafikud, arvestades just kaugõppesessioone.

Kaugõppetöö ümberkorraldamine paneb suured ülesanded dekanatidele ja kateedritele, kus tuleb neid võtta täie tõsisusega. Ainult siis saavad sellest otseselt kasu kaugõppijad. Oigeaegselt on vaja välja töötada ja teatavaks teha õppe-eksamisessioonide tunniplaane. Teatavasti on selles osas esinenud puudujääke, mis on raskendanud mittestatsionaarsete üliõpilaste tööd.

L. ILVES

15 aastat Rahvusvahelist Üliõpilaste Liitu

kimisväärselt suurenenud üliõpilaste osa võitluses rahu eest. Üliõpilasiilud on selles väga tähtis koht. Esimene rahvusvaheline üliõpi-

«Ülemaailmset rahu ei tule oodata, vaid see tuleb kätte võita» — nendest suure rahu eest võitleja ja teadiase dr. Joliot-Curie sonadest voime meie, üliõpilased, kes otsivad tõe, oppida väga palju tahtsat. Elades tänapäeva maailmas me ei voi ega toni puüda korvale hoida motlernisest ülemaailmse rahu probleemist, ja mitte ainult motlernisest sellele, vaid ka tegutsemisest selle heaks.

Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit sündis üliõpilaste fasismivastase võitluse tulemusena Teise maailmasoja ajal. Üliõpilased ja nende organisatsioonid pidasid koige erinevamate maades koos oma rahvaga kangelaslikku võitlust.

Sel ajal mõistsid ja nägid nad sõja koiki koledusi. Sellepärast oli täiesti loomulik, et pärast fasismi lüüasaamist kogunesid kokku paljude maade üliõpilaste esindajad, et luua oma organisatsioon rahu ja õnne eest võitlemiseks.

Esimene ülemaailmne üliõpilaste kongress toimus Prahas 1946. a. novembris. Sellest võtsid osa koigi kontinentide esindajad. Kongress võttis vastu otsuse «Üliõpilaste ja noorte ülesanne sõjajärgses maailmas», mis ütleb järgmiselt:

«Võit fasismi üle saavutati demokraatia ühendatud jõududega. Meie mõistame hukka fasismi ja imperialismi koigis tema avaldusvormides kui peamise vastujõu rahu ja progressi teel.

Meie peame fasismi jäänuste likvideerimist mõõdapääsmatuks rahu ja parema maailma loomisel. Sellepärast ei tohi üliõpilased jääda üksikuteks ülesande juures, mis on nii tähtis meie tulevikuks...»

Kongress otsustas pühitseda igal aastal 17. novembril kui rahvusvahelise üliõpilaspäeva, mälestades tsehi üliõpilaste ennastsalgavat võitlust natsiokupatsiooni vastu 1939. a.

Hiljem pühitseti seda päeva traditsiooniliselt rahvusvahelise üliõpilaste rahu ja sõpruse nädalaks (10.—17. novembrini).

Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu asutamisest on möödunud 15 aastat. Selle perioodi jooksul on mär-

laste rahukonverents toimus Prahas 1959. aastal tsehi üliõpilaste võitluse 20. aastapäeva tähistamiseks. 1959. ja 1960. a. organiseerisid Poola üliõpilased rahvusvahelise üliõpilaste seminarid desarmeerimises, samuti toimus möödunud aastal Berliinis rahvusvaheline üliõpilaste seminar Saksamaa probleemi rahuliku lahendamise küsimuses.

Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu VI kongress, mis oli 1960. aasta oktoobris Bagdadis, võttis vastu resolutsiooni, milles öeldakse:

«Võitlus rahu eest on tänapäeva rahvusvahelise üliõpilasiikumise tähtsamaid jooni. Kongress juhib koigi üliõpilaste tähelepanu pidevale sõjaohule; koige suurem oht rahule on imperialismi ja kolonialismi, koigi sõdade allikate olemasolu. Sellepärast on võitlus rahu eest orgaaniliselt seotud võitlusega kolonialismi ja imperialismi vastu...»

Koostöös koigi rahvuslike üliõpilasorganisatsioonidega on Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit pidevalt ellu viinud oma VI kongressi otsused.

Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit on uhke sellele, et ta on olnud üks aktiivsemaid organisatsioone abi osutamisel Alžeeria rahvale, Kongole, Laosele ja teistele Aafrika, Ladina-Ameerika ja Aasia rahvastele nende võitluses imperiaalistliku agressiooni vastu.

Ta protesteeris teravalt Prantsusmaa aatomirelva katsetuste vastu Sahhaaras, pöörab praegu erilist tähelepanu võitlusele Lääne-Saksamaa ja Jaapani militarismi taas-elustamise vastu.

Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit pühendab ka edaspidi kogu oma jõu selleks, et ühendada maailma üliõpilasiikumist rahu eest, sest selles võitluses suureneb pidevalt üliõpilaste ja nende organisatsioonide osa.

Meie jaoks on tähtsaimaks ülesandeks mitte lubada kasutada tänapäeva teaduse saavutusi selleks, et valla päästa kolmandat maailmasõda.

T. LIIVIK

Aeg ründab

Jah, aeg ründab. Ründab meie igandlikke, moraalselt pehkinud arusaamasid, mis uhiskondliku mõte arenguga sammu ei suuda pida. On vaari tõekspidamisi ka seoses I kursuse üliõpilaste töökohustusega.

Uus inimene ei kasva üleöö. Veel pole saanud töö meile otseks vajaduseks, ent on saamas. See stiimul, mis praegu meie tööd innustab, pole iga kord veel uue ühiskonna stiimul, ent mõnigi komponent temas on sootuks teine kui paar-kolm aastat tagasi.

Kui praegu teha tööl käivatele eesti filoloogidele ettepanek tööst loobuda, siis, olen kindel, enamik neist protesteeriks. Miks loobuda oskustest, väärtustest, iga päevaga täienevaist muljetest ja hoopis teiseladilistest elukogemustest kui senises elus, kui see kõik saadakse töörasekustes-rõõmudes, kui see saadakse mitte lihtsalt oodates, vaid ise otsides? Otsija leidmisrõõm on kindlasti suurem kui juhusliku leidja oma, seda tajume tööl eriti selgesti. Muidugi ei ütle üliõpilase rahakott ära töötasust, mis on suurem kui stipendium. Raha on meie töö eest saadav otsene tasu, ent ta on siiski vähemtähtis komponent tööd innustavast stiimulist, sest küsimus on ju eelkõige ka a s a e g s e s e l l u s u h t u m i s e s, selles, kas oskame küllalt hinnata kõike saadavat, kas anname ise küllalt vastu.

Skeptikud ütlevad: ei usu, et keegi nii kõneleb, kui õhtul tööst väsinuna loengule läheb.

Jah, muidugi ei kõnele. Esineb

Kaks uut ökonomikakandidaati

Möödunud nädalal rikastus TRÜ õppejõudude pere kahe uue ökonomikakandidaadiga. 24. oktoobril kaitsesid Tallinnas ENSV TA Ühiskonnateaduste Teadusliku Nõukogu koosolekul ökonomikakandidaadi kraadi saamiseks edukalt oma väitekirju poliitilise ökonomia kateedri vanemõpetaja Vambola Türk teemal «Palk ja selle täiustamine sotsialistlikus tööstuses» ning rahanduse ja krediidi kateedri vanemõpetaja Uno Mereste teemal «Nähtuse absoluutse juurdekasvu tegurite vahel jaotamise probleem ja selle lahendamine majandusstatistikas». Vambola Türgile ja Uno Merestele otsustati ühel häälel omistada ökonomikakandidaadi kraad. Ülikooli kollektiiv soovib mõlemale noorele kandidaadile palju õnne ja edu edaspidises töös!

L. PIHLAK

laste rahukonverents toimus Prahas 1959. aastal tsehi üliõpilaste võitluse 20. aastapäeva tähistamiseks. 1959. ja 1960. a. organiseerisid Poola üliõpilased rahvusvahelise üliõpilaste seminarid desarmeerimises, samuti toimus möödunud aastal Berliinis rahvusvaheline üliõpilaste seminar Saksamaa probleemi rahuliku lahendamise küsimuses.

Rahvusvahelise Üliõpilaste Liidu VI kongress, mis oli 1960. aasta oktoobris Bagdadis, võttis vastu resolutsiooni, milles öeldakse:

«Võitlus rahu eest on tänapäeva rahvusvahelise üliõpilasiikumise tähtsamaid jooni. Kongress juhib koigi üliõpilaste tähelepanu pidevale sõjaohule; koige suurem oht rahule on imperialismi ja kolonialismi, koigi sõdade allikate olemasolu. Sellepärast on võitlus rahu eest orgaaniliselt seotud võitlusega kolonialismi ja imperialismi vastu...»

Koostöös koigi rahvuslike üliõpilasorganisatsioonidega on Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit pidevalt ellu viinud oma VI kongressi otsused.

Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit on uhke sellele, et ta on olnud üks aktiivsemaid organisatsioone abi osutamisel Alžeeria rahvale, Kongole, Laosele ja teistele Aafrika, Ladina-Ameerika ja Aasia rahvastele nende võitluses imperiaalistliku agressiooni vastu.

Ta protesteeris teravalt Prantsusmaa aatomirelva katsetuste vastu Sahhaaras, pöörab praegu erilist tähelepanu võitlusele Lääne-Saksamaa ja Jaapani militarismi taas-elustamise vastu.

Rahvusvaheline Üliõpilaste Liit pühendab ka edaspidi kogu oma jõu selleks, et ühendada maailma üliõpilasiikumist rahu eest, sest selles võitluses suureneb pidevalt üliõpilaste ja nende organisatsioonide osa.

Meie jaoks on tähtsaimaks ülesandeks mitte lubada kasutada tänapäeva teaduse saavutusi selleks, et valla päästa kolmandat maailmasõda.

T. LIIVIK

kurtmisigi. Tööl käia ja paralleelselt õppida pole kerge. Harjutamuse pärast tundus töö algul ebameeldivana. Sageli jääb ajast vajaka. Kuidas suhtuvad minusse töökaaslased? Kas saan hakkama? Mis, kuidas, kas? — tuhat hirmutavat küsimust kerkis septembri algul üles. Ent möödunud kaks kuud on andnud enamikule neist selged positiivsed vastused. Soss-seppi ja siidkasi meie hulgas pole. Käime tööl ja õpime korralikult. Pole kurdetud ei Kati Kalki või Jaak Põldmäe üle «Ehitusdetailis», Karin Smidti üle naha- ja jalatsikombinaadis, Maie Kustavuse üle trüki-kojas ega teistegi üle, sest on aru saadud töö vajalikkusest ja kasulikkusest, on õpitud tööd hindama hoopiski teise pilguga kui kõrvalseisja oma. Ja on ikka hea tunne ka, kui tööpäeva lõpuks läigib sein värskest liimivärvist või on töödeldud hunnik detaile. Ja nii imelik kui see ka pole, hoolimata töövõimusest näib tööl käivate eesti filoloogide rühm staažiga üliõpilaste omast elujanusem, elavam ja naeruhimusem.

Tahaksime, et ka tuleva-aastased I kursuse eesti filoloogid mõistaksid andmise kogu rõõmu, mitte «ohvrimeelsusest» andmise, vaid teadliku andmise rõõmu uue ühiskonna ülesehitamiseks. Anname neile üle oma mõtted, innu ja kogemused, et nemadki elaksid raeuukalt ja rõõmsalt.

K. KURG

Meie agitaatorid

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 on üliõpilastest koosnev 16-liikmeline agitbrigad, kuhu kuuluvad peamiselt Arstiteaduskonna üliõpilased. Üliõpilased-agitaatorid on ära teinud suure töö õppejõudude J. Jegorovi ja L. Nurmandi juhendamisel. Eriti kibekiired päevad olid NLKP XXII kongressi eel ja selle käigus, mil üliõpilased-agitaatorid külastasid pidevalt valijaid kodes, korraldasid vestlusi mitmesugustel teemadel, tutvustasid valijaid agitpunktis toimuvate üritustega jne.

Väga elavad on olnud vestlused NLKP programmi projekti teemadel. Nende vestluste korraldamisel olid eriti aktiivsed Arstiteaduskonna V k. üliõpilased Mari Reitav ja Hilja Moorits ning I kursusest Laine Mäe ja Are Kitsnik. Need on üliõpilased, kes oma igapäevase töö kõrvalt leiavad aega tõsiselt tegelda agitpunktis töõga. Viimane on saanud neile lähedaseks südameasjaks. Nende tööd kroonib ka edu, sest kontakt oma valijatega on neil väga hea. See on aga peamine.

Tahaks aga loota, et ka Milvi Ainumäe ja Samuel Kuulmann võtavad eeskujul ülnimetatud üliõpilastest ja loobuvad oma üksikolikest ning passiivsest tõsisesuhtumisest.

Mis on siis tehtud viimasel ajal ja mis on teoksil?

31. oktoobril kohtusid valijad Tartu Linna TSN Täitevkomitee esimehe sm. M. Varikuaga. 14. novembril esineb agitpunktis EKP Tartu Linnakomitee sekretär, NLKP XXII kongressi delegaat E. Liivik. Peale selle esinevad valijate ees aruandega meie ringkonna saadikud: ENSV Olemnõukogu saadik J. Raid, E. Puusta ja Särekanno.

Agitpunktis kollektiiv pöörab tähelepanu ka valijate soovidele. Nii esineb novembris valijate soovil loenguga rahvusvahelisest olukorrast sm. Kelam.

Agitpunktis nr. 8

Reedel, 3. novembril kell 19 toimub TRÜ kinolektooriumi ruumis (Vanemuise tn 46) loeng teemal: «Meie ajastu iseloomuli-

Käesoleva aasta suvel õnnestus meil teostada matk purjekal «Rahu» mööda NSV Liidu Euroopa-osa jõgesid ja meresid. Matka pühendasime NLKP XXII kongressile.

Meie peamiseks ülesandeks oli luua sõprussidemeid vennasvabariikide noortega, tutvuda nende elu ja tööga ning tutvustada neile meie noorte elu. Peaegu kolm kuud väldanud reisi kestel viibisime paarikümnes suuremas linnas Volgal, Donil, Aasovi ja Mustal merel. Häid mälestusi ja muljeid on palju ning raske on otsustada, millest kirjutada ja mida jätta kirjutamata.

Mõte sellise reisi teostamiseks tekkis meil juba mõni aasta tagasi. Jahtklubist saime kapitaalremonti vajava jahi «Rahu». Paar aastat kulus meil jahi remontimiseks. Töö käigus kujunes välja meie meeskond: Paul Rästa — ürituse hing ning jahi kapten ühes isikus, Harry Tamm, Andres Rumm ja allakirjutanu.

17. juulil 1961. aastal on päevikusse tehtud järgmine sissekanne: ««Rahu» remontitööd on lõpetatud. Varustuse tõime täna jahile, kuid selle paigaldamine jääb reisi esimeste päevade ülesandeks. Prae-

Vaata ja võrdle: siin äsjaavalminud Stalingradi lüüs, all aga lüüs vanast Marinski süsteemist.

gu on jaht kraami puupüsti täis ja söögikraam on veel Pauli pool kodus. Et me sõidame nüüd neljakesi, siis jääb meil üks koi vabaks ja sinna otsustasime paigutada riivilid raamatute ja igapäevaste tarbeesemete jaoks.

Eile lugesime üle raha ja leidsime, et meil on täpselt 350 rubla, millest 250 rubla saime ülikoolilt.

Jahiga Tartust Mustale merele

Sõit autoga Leningradi maksab umbes 100 rubla, bensiini ostmiseks peame kõrvale panema 100 rubla ning 150 rubla eest peame ostma toidukraami, jahi- ja õngevarustust jne... Raske oli otsustada, mida osta ja mida ostmata jätta. Et hoida kokku, otsustasime Tartust võtta kaasa võimalikult palju säilivaid toiduaineid. Mõeldud-tehtud. Praegu ootab Pauli pool jahile toomist 100 pakki hernepeureed, 30 kg makarone, 10 kg suhkrut, 10 kg kama ja umbes samapalju jahu. Harry tõi kodust umbes 3–4 kg rasva ja mina paar kilo sinki.

Täna tellisime auto ja kraana ning õhtupoolikul asusime jahti välja tõstma. Alles hilisõhtul saime jahi masinale. Nuputada tuli enne tublisti, sest kraana tõstejõud oli 3 tonni, jaht kaalus aga 4,5 tonni. Et autojuht ei tahtnud vastu ööd hakata sõitma, siis lükkasime väljasõidu edasi homsele.

18. juulil sõitsime Tartust Leningradi. Tee oli väga halb ja me kartsime, et jaht veel enne Leningradi kühugi maanteekraavi kolib. Kõik läks siiski ilusti ja õhtul ujus jaht juba Leningradi tsentraaljahtklubi sadamas. Tutvusime linnaga, muretsesime puuduivat varustust ja korrasime jahti, sest tõstmistega oli ta saanud veidi kannatada. Kõikjal abistati meid nii nõu kui ka jõuga. Kujukaks näiteks on kas või see, et meile anti täiesti tasuta paarkümmend meetrit ankrukoiti. Tartus võeti meilt veel viimasel minutil ära ainuke korralik ankrukett, mis pidi kuuluma teravhoiutõõtjate jahile. Meile jäi ainult 30 meetrit lehmaketti, mis ei pea isegi kangemat lehma, ammu siis veel 4,5 tonni raskust jahti. Kuigi ka see oli jahtklubi üritus, ei olnud keegi mures, kuidas me hakkama saame. Leningradis aga polnud jahtklubi ülemal kahju anda meile laost õlimest köit. Kui me kõnelesime tasust, ütles ta isegi veidi solvunult: «Vee

lestuseks kaasa vaid väikese mõlgi, kuid meie jahile oleks selline kokkupõrge olnud viimaseks.

Kui meie võimas, peaaegu 70 meetri pikkune praam sõitis sisse esimesse puuraketisega lüüsi nagu tigu karpi, siis oli meil tunne, nagu oleksime sõitnud korraga tagasi XIX sajandisse. Lüüside värvaid suletakse ja avatakse siin veel käsitsi ja lüüside läbimine võtab väga kaua aega. Praegu käivad siin aga suured tööd. Võtegaras lasti käiku sellel aastal juba kaks uut lüüsi, mis asendavad kümmet vana ja mõne aasta pärast on asendatud ka ülejäänud 30 vana lüüsi. Volgalt Balti mer-

re viiv suur veetee, mille ehitamist alustati juba Peeter I ajal ja mis 150 aastat on seisnud peaaegu muutumatult, saab nüüd uue ilme.

Kuue päevaga läbime praamiga umbes tuhat kilomeetrit. Jätame seljataha Laadoga, Oneega, kauni loodusega Sviri jõe, Valgejärve, Rõbinski mere ja 27. juulil kinnitas praam otsad Rõbinski sadamas. Et veetransport on odavam, selles veendusime nüüd ise. Tuhat km praamil läks meil maksma ainult 17 rubla.

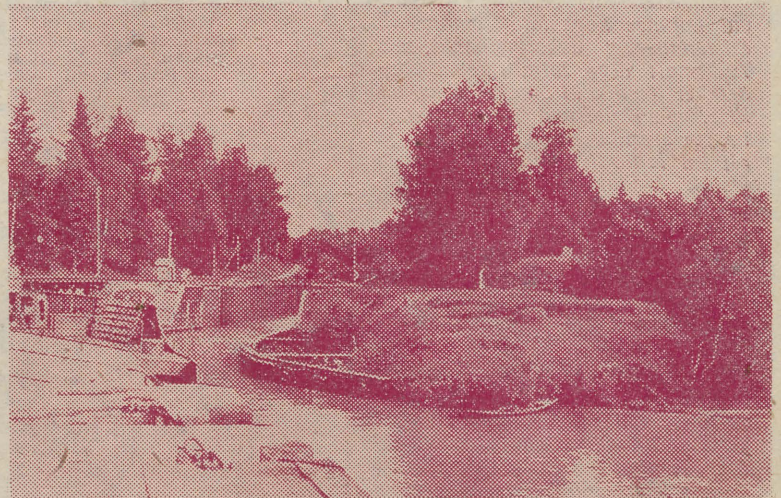
Rõbinskis taageldasime jahi ning sõitsime välja Jaroslavl poole, kus oli ette nähtud juba pikem peatus.

Volga põhjaosa kaldad on kõrged ja metsaga kaetud. Kõikjal, kuhu vaatad, paistab, et loodus pole siin kiitsi olnud ja on jaganud ilu lahtiste kätega.

Õhtu saabus ilus. Leidsime ühe väikese jõekese, kuhu jäime öökorterisse. Käisime esmakordselt Volgas ujumas ja proovisime ka kala püüda, aga üks kahest — kas seal polnud kala, või olid nad niisama kavalad kui meie Emajões.

Hommikul, kui ärkasime, oli meie jaht peaaegu kuivale jäänud, sest Rõbinski elektrijaam ei töötanud varahommikul täie koormusega ja veepind oli langenud rohkem kui 1 meetri võrra. Saime enne tubli hommikuvõimlemise, kui jaht jälle Volgal ujus. Lõunaks jõudisime Jaroslavl, kus me viibisime kaks päeva. Jaroslavis tutvusime kõigepealt linnaga. Jaroslavist antud giid näitas meile linna vaatamisväärsusi ja ajaloolisi kohti.

(Järgneb.) M. UULI

vedele ja teistele praamidele. Kanal on kohati isegi kitsam kui meie Emajõgi. Praamid sõidavad küll ettevaatlikult, kuid vaatamata sellele juhtub äpardusi. Praami raudkorpusele toob selline müksuke mä-

Tartu Riiklik
Ülikool 3

Esimesel etapil

Kui jutustasin sõpradele, et mul tuleb üles otsida K. Jurkatamm ja pean temast kirjutama, siis arvasid sõbrad mu ürituse olevat lootusetu. Nad arutlesid nii: K. Jurkatamm jookseb 110 m tõkkeid 14,4 sekundiga, mina aga ei jooksvat 100 meetrit ilma tõkete tagi nii kiiresti. Ja tõepoolest — nii see oligi, mul kulus 2,5 päeva, et oma vestluskaaslast kinni püüda.

Hea sületäis pilte aitas kohe saada jutuotsale. Mööda libisesid Lužniki staadion Moskvas, Tbilisi, ei puudunud ka meie ülikooli staadioni jooksurajad ja Kääriku päikeselöõmas õhkuvad hüppeplat-sid. Kõikjal on võisteldud, võide-tud ja ka kaotatud.

«Alustasin 1956. a. lõpupoole, keskkoolis,» jutustab rekordi-omanik. «Esimesed suuremad võistlused olid noorte meistrivõist-lused 1957. a. Valgas. Seal jook-sin tõkkeid 19,1-ga ja sain 5. koha. Siis ma mängisin ka korvpalli, kuid edaspidi hakkas treeningute maht üha kasvama ja praegu tree-nin umbes 4—5 korda nädalas. Aga teen enesetunde järgi.» lisa meistersportlane naeratades.

Praegu õpib K. Jurkatamm Füüsika-Matemaatikateaduskonna II kursusel. Järgneval aastal tuleb valida juba kitsam eriala. Ja eriala on K. Jurkatammel huvi-tav — arvutusmatemaatika, elekt-ronarvutusmasinad.

Nii nagu elektrotehnika on prae-gu oma arengutee esimesel etapil, nii on ka K. Jurkatamm oma sporditee esimeste loorberite juures. Treeninguid ja võistlusi on

veel palju ees. Loodame aga, et 1964. aastal «igavesti tõusva päi-kese maa» pealinn tervitab teiste olümpialaste seas ka meie K. Jurkatamme.

H. KORV

Iga üliõpilane ALMAVÜ liikmeks!

ALMAVÜ on andnud noortele laialdased võimalused tegut-seda neile huvi pakkuvatel spordialadel. Meil ülikoolis on võimalik osa võtta ringide tööst, kus tegeldakse raadioamatõ-rismi, ratsutamise, auto-moto- ja laskespordiga. Uutest ringidest alustab tänava tööd veemootorisporidiring, kus on võimalik õppida ehitama skuttreid, glissereid ja mootorpaate, ning neil võistelda. Ka värskest muretsitud akvalangid ootavad asja-huvilisi, kes moodustaksid seksiooni ja asuksid regulaarsele treeningtööle. Need üliõpilased, kes tunnevad huvi langevarju-spordi või purilennunduse vastu, pöörduge oma sooviga ALMAVÜ Tartu Linnakomiteesse, kus vastavad seksioonid alus-tavad tööd.

Iga üliõpilane seadku endale eesmärgiks aktiivselt töötada vähemalt ühel nendest spordialadest.

P. GREENBAUM

Uut kunstikabinetis

Nagu ikka, on ka sel aastal kunstikabinetis tegevuses ülikooli joo-nistajad, graafikud, akvarellistid ja teised kunstiharrastajad. Sm. Püttseppa rõõmustab tanavui eriti elav osavõtt fakultatiivsetest tundi-dest. Joonistushuvilisi on nii roh-kesti, et kõigile ruumi leidmiseks tuleb moodustada 2 rühma. Kunsti-kabinet hakkab kitsaks jääma. Juba lepitigi kokku ülikooli klubi juhatus-sega kujutava kunsti ringi moodustamiseks klubi juurde. Kunsti-kabinet jääb edaspidi õppesektoriks ainult neile üliõpilastele, kellel on joonistamine õppeplaanis ette näh-tud.

Uudiseks on järgmisel nädalal

10. korda

Kui päris teatris peab mõnigi tükk vastu 100 etendust, siis ise-tegevuslaste juures on kümme-gi küllalt suur number. Igatahes oli Ajaloo-Keeleteaduskonna näitering ülikoolis esimene, kes nüikaugale jõudis. Priede lüürilist draamat «Kui on sügis...» on näidatud neli korda Tartus, üks kord Tallin-nas ja viis korda ringsõidul Mulgi-maal ja Pärnumaal.

Juubelietendus eelmisel laupäe-val kujunes kogemata omamoodi esitenduseks: dekoratsioonid, mis Tallinnast liiga hilja tulema saa-deti, ei jõudnudki õigeaks ajaks ko-hale. Tuli veerand tunni jooksul improviseerida tinglik lavapilt, ja nii sai tahes-tahmata teoks karmi kriitiku Hellati soovitus lavale vä-hem asju panna, et endale rohkem ruumi jääks. Nüüd on ruumi roh-kesti, kuid harjumuspäraselt ei muutunud meie liikumine sugugi vabamaks ja laval tekkis «troppe» sagedaminigi kui muidu. Sellest järeldus — uue tüki õppimisel pöo-rata rohkem tähelepanu liikumisele!

Kuid muidu polnud viga — suu-re tordi, millega klubi juhatus meid tervitas, tundsi end olevat auga ära teeninud. Kahju ainult, et sellest heast söömaajast ei saanud osa võtta Ellen Liiger, kes lavas-tajana võib-olla rohkemgi südan-t valutas kui meie kõik kokku.

Nüüd on uus näidend teoksil, ja kui sellega kord kümnenda etendu-seni jõuame...

P. E. RUMMO

tööle hakkav lavakujunduse ring. Kes meist poleks imetlenud «Vane-muises» dekoratsioone «Peer Gyntile», Steini «Ookeanile» ja pal-judele teistele lavastatele. Teatri vanemdekorator ENSV teeneline kunstitegelane Voldemar Peil oskab «teha lava eimillestki». Tema hak-kabki meie üliõpilasi pühendama lavasaladustesse.

Seni on ringi astumiseks aval-danud soovi I kursuse bioloog Kaupo Järviste, II kursuse vene filoloogid Liivia Selimäe ja Helgi Tori ning paljud teised, aga liik-mete registreerimine jätkub kunsti-kabinetis veelgi. Ringi oodatakse üliõpilasi kõikidest osakondadest ja kõikidelt kursustelt.

Loodame, et tulevastest lava-dekoraatoritest on abi meie näite-ringidele ja, kes teab, ehk nad panevad paigast liikuma ka üli-õpilasteatri asutamise mõtted.

O. PUUSEP

Meelde jääv sõprusõhtu

26. oktoobril oli TRÜ klubi juristide päralt — siin toimus õigusteaduskonna õhtu. Peale teaduskonna üliõpilaste, õppe-jõudude ja teenistujate oli külalisi ka väljastpoolt — linna juriste-praktikuid ja teiste teaduskondade esindajaid.

Õhtu algas «kohtuprotsessiga» — vaadati läbi «peaaegu päris juristide» hagi «juura kapsamaale» sissetungijate vastu. «Kapsa-maale» tuleku põhjused selgitati siiski «kohtu» poolt välja ja «rohelistel» lubati «juura kapsamaale» kaevama.

Seejärel algas viktoriin. Võistlustules olid õppejõud ja üliõpi-lased. Võidu saavutas seekord üliõpilaste võistkond. Pisut tantsu ja nüüd kuulutas tseremooniameister H. Saarsoo välja kursustevahelised «võistlused», mis tegid nii võistlejatele kui ka pealtvaatajatele palju nalja. Kolme ala kogusummas võitis III kursuse võistkond.

Mängud ja võistlused vaheldusid jalakeerutusega ning aeg lendas ruttu. Tuli lahkuda. Kuid mindi hoopis teistsuguste tun-netega kui tuld. Tunti end suure, ühtse perena. See tunne oli kõigil, nii esimese kursuse üliõpilastel, kes alles tulid sellesse, kui ka kollektiivi vanematel liikmetel.

Oli tore, sisukas ja meelde jääv õhtu. Aitäh selle korraldajale!

Fotol: kohus on koos.

Õnne, õnne!

Päikest ja pärituult ühisel eluteel

HELVI ISOTAMMELE

ja

VÄINO VILLIKULE

* * *

HELJA KUUSELE

ja

JURI KALEVILE

* * *

KAIE LAASMALE

ja

ANTS KASELE

* * *

HELE-MAI LAASMALE

ja

ANTS AAMERILE

* * *

MERIKE KOLGILE

ja

VELLO LÄÄNELE

* * *

ENE KALJURANNALE

ja

UNO SEPALE

soovivad

Majandusteaduskonna

kaubandusharu diplomandid

Suurvõistlus Tähtveres

Orienteerumine muutub populaar-seks — selline mulje jäi möödu-nud nädalavahetusel Tähtveres peetud võistlustelt. Ligi poolteist-sada tartlast kogunes männitukka telklaagri juurde, neist 124 asusid rajale. Teised jäid esialgu veel pealtvaatajaks.

Et rajal tõesti huvitav oli, või-vad kõigile rääkida osavõtjad. Milliseid üllatusi siis rajale oli planeeritud?

Kõigepealt meeste raja raba-tagusest lõigust. Kontrollpunktist nr. 12 viis kolmeteistkümnendasse kindel tee mööda sihte ja radu, kuid väikese ringiga. Otseminejad sattusid aga 700 m ulatuses hõre-dale puude ja pöösastega kaetud heinamaale. Kes jälgis kompassi-nõela põhjasuunda, leidis kiiresti vajaliku metsatuka. Teistel kulus aga aega enda ülesotsimiseks kaar-dil.

Ka naiste rajal oli «nõksuga» kohti. Mõnes kontrollpunktis tuli üles leida kõrge metsa piir, teisel juhul aga jõuda õigele metsasihile. Suusataja M. Reinstein sattus suures jooksuõhinas välja koguni Vorbusesse. Ainsa võistlejana läbis raja veatult VIII Keskkooli õpi-lane E. Martin, kes võitis kõiki teisi rohkem kui poole tunniga.

Tehnilised tulemused kujunesid järgmisteks. Meestest omandasid I spordijärgule vastavate tulemus-tega esimesed kolm kohta R. Mürk — 1:33.02, A. Kutsar — 1:35.07 ja O. Allikas — 1:35.12 (kõik TRÜ-st). Edukalt esinesid ka üli-õpilased A. Jaanson, L. Lukin, R. Karniol, A. Tarand, L. Karu ja A. Kreinin, kes täitsid III spordi-järgu.

Naisteklassis kuulus esikoht H. Riitsingule, Teiseks-kolmandaks tu-lid E. Abel ja M. Steinberg. Edukalt lõpetasid kontrollaja sees

Sõprussidemed jäid

«Juokse, Aarre, kelpo poika, ettei Tartto meitä voita» nii hüüdsid soomlased kaks nädalat tagasi meie staadionil. Kõigile on teada nende pinevate ja kaasakisku-vate võistluste lõpptagajärg: soomlased võitsid meid punktiga. Ma ei taha siin rääkida sellest, et just vahetult enne võistlust oli E. Akkel rebestanud lihase, et K. Jurkatamm 200 m jooksus kukkus, või et soomlane Juhani Orreimaa komistas tõkkel, kukkus ja läbis longates võistlusmaa lihtsalt selleks, et tuua oma võistkonnale vajalik punkt. Ei, sellest kõigest on kirjutatud juba ajalehed, on esitatud üksikasjalised võistlustagajärjed, neid analüüsitud jne. Seekord aga tahaks vahetada mõtteid soomlaste külaskäigust. Jätame arvud ja tagajärjed sedapuhku kõrvale ja räägime muust.

Palju oli meie üliõpilastel sõbralikke mõttevahetusi soomlastega, seda eriti sportlastel. Oli häid jutuajamisi, toredaid, nii-öelda üli-õpilaskiike vestlusi spordist, üliõpilaselust jne. Enamik neist kõne-lustest lõppes sõbraliku käesurumisega, lahkumisel avaldati lootust kohtuda Helsingis, vahetati ka suvenfire ja aadresse.

Kuid oli ka sääraseid jutuajamisi, mis lõppesid tühjalt, viibati külmalt käega. Ja tõepoolest, kui inimene ei taha uskuda, et nõukogude üliõpilased saavad stipendiumi, et meil õppetöö ei toimu vene keeles jne., jne., siis ei aita seal jutt ega ka see, kui viidata eestikeelsetele tunniplaanidele. Lõpuks tüürisid nad ikkagi end Ajaloo-Keeleteadus-konna vene osakonna õppeplaani juurde ja ütlesid üleolevalt-sõbralikult öale patsutades, et ülejäänud plaanid on välja pandud ainult propa-ganda põhimõtteil!

Kurva muhelusega võib meenutada soomlaste «julget ja vaba» käitumist ja meie maitsele harjumatu tantsukultuuri. Sinkohal tasub siiski juttu teha sellest, et soome üliõpilasklubi tantsitakse rock'n' rolli kõrval ka masurkat, poloneesi ja kõige ehtsamat soome polkat, «niin että kasvot olivat hieissä». Võib seda meenutada, kuidas «suomen pojat» püüdsid meid «üle trumbata», pakkudes ringi žiletitaolisi näri-miskummiliistakuid, mida mõned meie tudengid aplalt pool nädalat närisid, sest see on «uus ja huvitav» ja kõike on vaja endal proovida! Meenub ka mõningate meie üliõpilaste ülvaimustatud suhtumine soomlaste igasse tantsusammusse, lausekatkendisse või käitumisedetaili: ikkagi välismaal!

On kahju, et üksikutel üliõpilastel jääb veel vajaka nõukogulikust eneseväärikustundest...

Soomlased on nüüd juba ammu oma konspektide taga. Heites kõr-vale selle «vahu», mis peal kobrutab, meenutagem seda, mis oli hea — kas või seda, et peaaegu iga päev mängitakse ülikooli staadionil pesapalli — mängu, mille soomlased kinkisid meile sõpruse märgiks.

E. LEMBER

Uut teatmekirjan-dust TRÜ Teadus-likus Raamatu-kogus

Brockhaus ABC der Optik. Leip-zig, 1961. 964 lk., illustreeritud.

Medicina Fennica. 31. 1959. Bib-liography of Finnish Medicine. Hel-sinki, 1961. 231 lk. (Suomalainen Lääkärisseura Duodecim).

University of Kansas Graduate School Theses 1948—1958. Law-rence, Kansas, 1961. 233 lk.

Kansase ülikooli magistri- ja doktoridissertatsioonide bibliograa-fia.

K. Goedeke. Grundriss zur Ges-chichte der deutschen Dichtung aus den Quellen, Bd. 14. Berlin, 1959. 1038 lk.

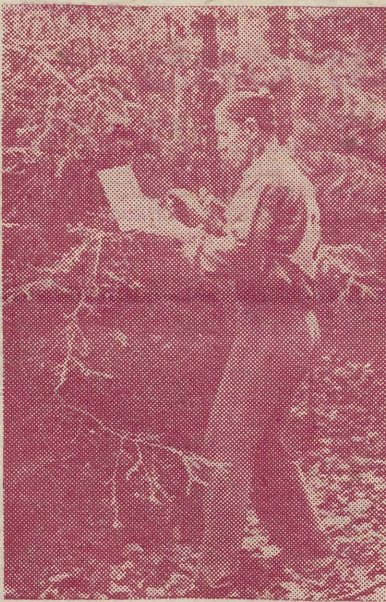
Советская страна в период граж-данской войны 1918—1920. Биб-лиогр. указатель документальных публикаций. М., 1961. 576 lk.

Русский фольклор. Библиогр. указатель. 1945—1959. Сост. М. Я. Мельц. Л., 1961. 402 lk.

Л. М. Добровольский. Библиог-рафия литературы о М. Е. Салты-кове-Щедрине. 1848—1917. М.-Л., 1961. 431 lk.

Единицы измерения и обозначе-ния физико-технических величин. Справочник для работников изда-тельств и авторов. М., 1961. 255 lk.

Е. X. Бычкова. Геология Юго-Востока Европейской части СССР. (Библиография). Саратов, 1961. 270 lk.

Orienteeruja on jõudnud kont-rollpunkt. Nimi kirja ja edasi.

Õnne, õnne!

Õnnitleme

HELME SERKAT

ja

IVAN NEZINETS

abiellumise puhul!

Vene filoloogia osakonna IV kursus

Õnne ühisel eluteel!

MAIA KUSLAPUUD

ja

JURI PLANHOVI

õnnitleb bioloogiaosakonna II

kursus

Tuld südamesse, tuult purjedesse algaval uuel eluteel!

LIIDI AIDUT

ja

ANTS KORSARIT

õnnitleb abiellumise puhul raviosa-konna V kursus.

Õnne! Õnne!

VEERA IVANOVALE

ja

JURI AUDILE

* * *

LAINA PIIGILE

ja

KUULO KUTSARILE

soovib ajaloo-osakonna IV kursus

TEADAANDED

Reedel, 10. nov. kell 18 on Vane-muise tn. õppehoone suures audi-tooriumis kunstilise filmi «Kommu-nist» ühine läbivaatus ja kell 20 samas kohtumine «Tallinnfilmis» režissööri V. Kasperiga. Ettekande teema: «Kompositsioonist kinos».

Teisipäeval, 14. novembril toimub TRÜ aspirantide üldkokkutulek seos-es hiljutise aspirantuuri lõpetami-se ja uute aspirantide vastuvõtu-ga. Kokkutulek algab ametliku osa-ga kell 18 TRÜ peahoone 5. aud. Järgneb koosviibimine TRÜ klubi kohviku rõdusaalis. Loodame arv-ukat juhendajate, aspirantide ja äsja aspirantuuri lõpetanute, sa-muti ka kandidaaditööd koostavate õppejõudude osavõttu.

Tartu Riikliku Ülikooli ALMAVÜ algarorganisatsioon

KONVERENTS

toimub laupäeval, 11. novembril kell 14 peahoone 3. auditooriumis. Delegaatide registreerimine algab kell 13.30.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар-тийной организации, ректората, коми-тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trüki-koja trükk Tartu Ülikooli 17/19. Üksik-umbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9478. MB-08025.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO
komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 32 (498) Laupäeval, 11. novembril 1961 XIV aastakäik

Tartu Riikliku Ülikooli rektori

KÄSKKIRI

6. novembril Nr. 1043 1961

Tänavu võtame Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 44. aastapäeva vastu suurepärasel ajal, mil äsja lõppenud Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII kongress tegi kokkuvõtteid nõukogude rahva maailmaajaloolistest võitudest ning võttis vastu kommunistliku ühiskonna ülesehitamise programmi. Innustagu suurejooneline kommunismi programm Tartu Riikliku Ülikooli üliõpilasi, õppejõude, töölisi ja teenistujaid uutele töövõitudele!

Saagu meie kollektiivi deviisiks — elada, õppida ja töötada kommunistlikult!

Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 44. aastapäeva tähistamise puhul tõstan esile ülikooli eesrindlasi:

a) asetan autahvile

ARSTITEADUSKONNAST

Ludmilla Nurmand	— dotsent
Albert Valdes	— professor
Olaf Rajavee	— assistent
Leo Schotter	— assistent
Mall Sild	— vanemlaborant
Amanda Laas	— laborant
Helga Tibbin	— vanempreparaator
Aini Augla	— VI kursuse üliõpilane
Elvira Matveitsuk	— VI kursuse üliõpilane
Nikolai Nikiforov	— III kursuse üliõpilane
Agu Tamm	— II kursuse üliõpilane
Friida Abramovits	— II kursuse üliõpilane
Aare Sergo	— III kursuse üliõpilane
Ants Kallikorm	— V kursuse üliõpilane
Vladimir Zarubin	— V kursuse üliõpilane
Maire Lõokene	— III kursuse üliõpilane
Sirje Lehis	— V kursuse üliõpilane

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

Andres Päril	— dotsent, dekaan
Jüri Lotman	— dotsent
Jaak Konks	— dotsent
Anita Rõom	— laborant
Luule Visnapuu	— III kursuse üliõpilane
Jaak Kangilaski	— IV kursuse üliõpilane
Rein Niidas	— II kursuse üliõpilane

BIOLOOGIA-GEOGRAAFIATEADUSKONNAST

Salme Nõmmik	— dotsendi kt.
Erich Kukk	— vanemõpetaja
Heino Koppelmaa	— III kursuse üliõpilane
Elle Pärnamägi	— II kursuse üliõpilane
Voldemar Kiis	— insener-raadiotehnik

FÜÜSIKA-MATEMAATIKATEADUSKONNAST

Agu Talvik	— noorem teaduslik töötaja
Olev Saks	— noorem teaduslik töötaja
Lembit Kivistik	— vanemõpetaja
Rein Sepp	— IV kursuse üliõpilane
Kaarin Riives	— II kursuse üliõpilane
Heino Törnpuu	— III kursuse üliõpilane

ÕIGUS- JA MAJANDUSTEADUSKONNAST

Abner Uustal	— dotsent
Uno Mereste	— vanemõpetaja
Heino Silgur	— vanemõpetaja
Gabriel Hazak	— V kursuse üliõpilane
Mikk Titma	— IV kursuse üliõpilane
Tiiu Kaare	— III kursuse üliõpilane
Arno Kirt	— V kursuse üliõpilane
Helle Koit	— III kursuse üliõpilane
Eda Mardiste	— III kursuse üliõpilane

KEHAKULTUURIOSAKONNAST

Elmo Simson	— õpetaja
Karl Adamson	— III kursuse üliõpilane
Arne Heinlaud	— III kursuse üliõpilane
Zanna Luuk	— IV kursuse üliõpilane

POLIITIKONOOMIA KATEEDRIST

Nikolai Erman	— dotsendi kt.
---------------	----------------

ADMINISTRATIIV-MAJANDUSOSAKONNAST

Ilme Mesipuu	— vanemraamatukoguhoidja
Lea Trikkant	— sektori juhataja
Hilda Peetsalu	— koristaja
Antonina Anderson	— koristaja
Amanda Körvel	— koristaja
Robert Vongerfeldt	— veoautojuht

* Ülikooli rektor prof. F. Klement avaldas oma käskkirjas kiitust järgmistele seltsimeestele: poliitikonoomia kateedrist Arno Kõõrnale ja Vambola Türgile; NLKP ajaloo kateedrist Ivan Volkovile ja Nadežda Tünnile;

Arstiteaduskonnast Boris Luigele, Kalev Ulpile, Leonid Vainerile, Mart Kullile, Jaak Söödile, Helga Jaakmehele, Feliks Mendikule, Vootale Meipalule, Anna Langile, Klavdia Gerassimovale, Laur Karule, Inna Generalovale, Reet Liivakule, Saava Merilaidile, Helve Pardelle, Tiiu Nilsonile, Henrietta Boroditsile, Valve Hiirele, Ene Kõrnetile, Zoja Gabovitsile, Tiia Sillaperele, Tiiu Rabale, Nikolai Serementjevile, Noimi Vaherile, Iive Koppelile, Malle Albrechtile, Aino Laansoole, Aime Janikesingile, Arkadi Värbaale, Valdek Riitslaiale;

kehakultuuri osakonnast Erich Mõlikule, Juhan Ungerile, Valter Kalamile, Hans Torimile, Eva Peebole, Elmar Sibulale, Lidia Tennole, Johannes Kaldveele, Leonid Toomele, Eilo Laasaarele, Laur Lukinile, Ants Nurmekivile, Heiki Tootsile, Asso Kriegerile ja Jaan Krabile;

filosoofiakateedrist Jakob Haikinile; õiguse- ja majandusteaduskonnast Heiki Müüri, Helene Preeksile, Heldur Saarsoole, Jaan Napale, Viktor Piirmannile, Avo Lukile, Eenok Kornelile, Mai Roosteale, Aino Saulepile, Enn Markvartile, Gunnar Alakülaale, Tiiu Põrulle, Ene Truusile, Veera Kuusele ja Eha Seppingule;

bioloogia-geograafiakateedrist Herbert Viidingule, Jüri Ristkõlle, Laine Viilebergile, Aino Saarele, Lo Järveküllile, Ella Moorisale, Artur Häidmale, Hildegard Laarile, Liida Maaserile, Jaan Siimiskerile, Mart Viikmaale, Anne-Liis Elangole, Helvi Veiale, Anne Kaljumäele, Siiri Hundile, Leiu Heapostile, Tiina Kesale, Li Leinusteale, Laine Paasinalle, Valdo Kraavile, Malle Ratasele, Olo Paabule, Loit Puksoville, Ivar Paabole, Robert Pastakule, Ado Jaagosillale ja Hans Uigale;

füüsika-matemaatikateaduskonnast Simson Baroni, Paul Prüllerile, Olga Mankinile, Märt Liigantile, Henn Laanperele, Ellen Pedakule, Eduard Tammele, Enno Saarestele.

(Järg lk-1 4.)

Kõrgemale ei saa. Oleme eesmärgil!

(Lähemalt 4. leheküljel.)

ÜTU ja üliõpilased

L. VÖHANDU,
ÜTU esimees

Igaühte meist hinnatakse eelkõige selle järgi, millise jõuga aitab ta lükata märke meie ühistöö vankrit. On selge, et me ei või seista kõrval nõukogude rahva suures töös kommunismi ülesehitamisel. Ülikooli senised töötulemused on üldtuntud. Kõrvuti otsese ellutungimisega peab aga kindlasti märkima seda suurt tööd, mida on tehtud õppetöö lähendamisel tegeliku elu vajadustele. Võib julgesti öelda, et need muutused on hästi mõjunud ka ÜTU ringide tööle.

Viimastel aastatel oli ÜTU ringides uuritavate teemade arv umbes 300. Möödunud aastal kasvas see 450-ni. ÜTU töö peamisele moodule — igakevadisele auhinnatööde konkursile — esitati tavalise 45 asemel 60 tööd. Valdav enamik neist hinnati I auhinnaga. TRÜ Opetatud Nõukogu soovitas 15 parimat tööd saata üliõpilase konkursi vaekausile.

Möödunud õppeaastal toimus rida konverentse. Nende hulgas võib nimetada aprillis peetud ÜTU 16. konverentsi, kus esitati 123 ettekannet meie üliõpilaste poolt, neile lisandusid 10 külalisettekannet. Tõestati, et ka nooremate kursuste üliõpilasi on võimalik kaasa tõmmata teaduslikku töösse, sest ettekandeid oli enam kui kümnelt teise kursuse üliõpilaselt. Eesti füsioloogid A. Lapp ja I. Koemets esitasid huvitava töö «Vigu raadiosaadete keeles». Häid teaduslikke tulemusi sai ka matemaatikaosakonnast üliõpilane J. Rebane. Kui tööd õigesti organiseerida, on isegi esimese kursuse üliõpilaste osavõtt konverentsi tööst võimalik. Eesti kirjanduse ringi liikmed sm-d Räpo ja Linikoja esinesid koos neljanda kursuse üliõpilase Tiirasega teemal «Traditsioon ja novaatorlus J. Smuuli proosas». Neist tuleb eeskujus võtta!

Tulemusriikka töö eelduseks ringides on suvise tootmispraktika õnnestumine. Võib rõõmuga märkida, et möödunud suvel oli tootmispraktika organiseeritud nii paljudes kohtades, et käesoleval aastal võib loota rikkalikku saaki nii ettekannete kui ka auhinnatööde näol.

Möödunud kevadel ei esitanud bioloogiaosakond ühtegi auhinna-

auhinnatöödest ühe kolmandiku (üliõpilaste arvu arvestades on see loomulik), tuleb neilt veelgi rohkem nõuda. TRÜ Arstiteaduskond peab rühkima meditsiini esirinda!

Tunduvalt peab paranema ka kehakultuuri osakonna ringide töö tase. Möödunud kevadise konverentsi külaliste, TPI kehakultuuriaste heitjate E. Pere ja A. Kreevaldi ning kolmikhüppaja G. Vassiljevi ettekannetes esitatud huvitavad tulemused näitasid ilmekalt, kui suurt tähtsust on teoorial spordis. Meie arvates peab siit osakonna juhtkond tegema tõsised järeldused.

Ajaloo-Keelteaduskonnas kulges töö ringides korralikult. Õppeaasta jooksul lagunes aga teaduskonna ÜTU osakonnandükogu (esimees võõrilooloog G. Grünberg) täielikult. Kogu töö langes nõukogu liikme vene filoloogi M. Tungla õlgadele, kes sai sellega küll hästi hakkama, kuid teaduskonnale see auks ei ole. Teistest halvemini töötas vene keele ring.

1962. aasta veebruaris-märtsis toimub meie ülikooli algatusel Balti liiduvabariikide ja Valgevene kõrgemate õppeasutuste humanitaarteaduste I konverents. Sellepärast tuleb Ajaloo-Keelteaduskonnast ja Õigus-Majandusteaduskonnast osakonnandükogudele ning nende teaduskondade juhtkondadele südamela panna ringide ja kateedrite töö hoolikat kontrollimist ning suunamist.

Möödunud aastal alustas oma tegevust vabariiklik ÜTU nõukogu meie ülikooli teadusala prorektori J. Tammeoru juhtimisel. Kuigi võrdluse teiste vabariigi kõrgemate õppeasutustega ei ole meie kahjuks, on ilmselt, et kogumuste vahetamisest on palju kasu.

Lähemal ajal saavad kõik meie vabariigi ÜTU-d ühise rindamärgi, liikmepileti ja põhikirja, mis peaks kaasa aitama töö organisatoorsele paranemisele. Peale selle on kõrgema hariduse ministri poolt välja antud käskkirjas märgitud, et alates 1961. aastast kantakse kõik üliõpilaste poolt tehtud teaduslikud tööd ja nende juhendajate nimed õpinguraamatusse. Jääb ainult soovida, et neid sissekirjutusi oleks hästi palju, sest see tähendaks, et meie ülikooli seinte vahelt võrsub palju häid kommunismiehitajaid.

Temale kuulub lugupidamine

R. Kreis oma tööd austab, seda tunnistavad kateedri hubaselt puhtad ruumid.

Ent see töö on vaid osa sm. R. Kreisi igapäevastest toimingutest. Esimesed sõjajärgsed aastad, mil Rinette Kreisist sai ülikooli rohkearvulise pere liige, olid raskest. Kõigea tuli alustada otsast peale. Sel ajal astus ka ülikooli ametiühing oma esimesi samme, ja üks agaramaid kaasaastajaid oli R. Kreis. Ta on tegutsenud ametiühingubüroo liikmena, elamu-healukomisjoni esimehena — kuulunud kogu möödunud seitsmeteistkümnenda aastal ülikooli ametiühingu aktiivi.

Juba mitmendat aastat töötab see tagasihoidlik keskealine naine ametiühingu lastetöö komisjoni esimehena. Ta armastab oma tööd. Helge naeratus on näol, kui ta räägib mudilastest.

Lasteringide tööle saadi õige hoog sisse alles möödunud aasta jaanuaris. Palju tegemist oli Rinette Kreisil heade tädi otsimisega, kes tahaksid tegelda lastega, samuti oli raske leida ruume. Uus klubi lahendas ruumiprobleemi ja ka «tädid» on leitud.

«On inimesi, kes peavad ühiskondlikku tööd tänamatuks. Mina seda oma töö kohta küll öelda ei saa. Iga väikemehe või tüdrukuse edusammud ja rõõmud on otsekohe mu enda rõõmud ja õnnestumised» — needki sõnad ütlevad, kuivõrd Rinette Kreis on kiindunud oma väikestesse sõpradesse.

Mudilaste elu huvitavamaks muutmiseks on ta palju ära teinud ja talle on tänulikud need sadakond last, kes käivad igal nädalal kaks korda tantsimas-laulmas ülikooli klubis, kes on osa võtnud (Järg lk-1 2.)

Rinette Kreis on ülikoolis töötanud seitsmeteist aastat. Tema kohustused on tagasihoidlikud — kanda hoolt, et histoloogia-embrüoloogiakateedri perel oleksid alati puhtad ja korras tööruumid. Et

ELKNÜ Keskkomitee

autasustas oma aukirjadega tubli töö eest komsomoli-objektidel möödunud suvel paremaid üliõpilasi ja õppejõude:

Rein Niidas
Rein Miller
Enn Realo
Viljar Kaasik
Mikk Titma
Manno Reisner
Mati Pedari
Arno Kirt
Avo Lukk
Toomas Rahula
Endla Saarend
Ants Paabut
József Vass
Neida Truu
Tiina Sillam
Maimu Titov
Hele Kase
Aavo Aaviksaar
Malle Külaots
Tiit Saluvere
Heino Tonsiver
Mati Kilp
Jaan Rumm
Inna Generalova
Galina Nikolajeva
Nelly Pöder
Jaan Ellen
Mati Tarum
Mai Rooste
Aalon Ramm
Vello Kaimre
Maie Rimmel
Märt Mägi
Leo Prisk
Mati Majas
Agu Saar
Malle Ilves
Siina Lepik
Herbert Metsa
Rein Pullerits
Linda Aru
Leili Kosman
Anu Lapp
Luule Visnapuu
Luule Maripuu
Karl Adamson
Astrid Alliste

Julgemalt, aktiivsemalt!

Mõni aeg tagasi oli eesti kirjanduse ja rahvaluule ringi aruande ja valimiskooselek. Kirjandusringi tööst ta asutamispäevadest alates rääkis J. Toomla. Külaline kirjandusmuuseumist kõneles lähemalt ringi kujunemisloost, traditsioonidest ja huvitavamatest koosolekutest. Näib, et mõnigi õnnestunud üritus ja töövorm väärib kordamist. Eriti olene praegu võlgu noorte kriitikutest kasvatamises, suunamises ja vastava kaastöö organiseerimises ülikooli, aga ka vabariiklikele häälekandjatele.

Sm. Toomla soovitas senisest julgemini ja aktiivsemalt otsida kontakti Tartu Noorte Autorite Koondisega.

Aruande tehtud tööst möödunud õppeaastal esitas ringi esimees H. Räm. Ettekanne oli põhjalik, paljude faktide ja võrdlusandmetega. Pikemalt peatus ta ringis tehtud teaduslikul töö, milles oli näha nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset edasiminekut. Ettekandja iseloomustas töökoosolekuid ja andis lühihinnanguid põhiettekanetele. Eriti tõstis ta esile tolle-aegsete diplomandide T. Lehtmetse ja L. Söödi töid, samuti «Kalevi-poja» konverentsi ettekandeid (M. Loo, L. Labe jt.).

Aruandest selgus, et ringi ürituste keskmine külastatavus ulatus 40 osavõtjani. Tundub, et see keskmine arv varjab ettekandekoosolekute osalisi ebaõnnestumisi. Tulevikus tuleks püüda rohkem läbi mõelda teaduslike tööde temaatika, et võimaldada enamikul ringi liikmetel aktiivselt kaasa kõnelda. Selleks rohkem juttu kaasaja kirjandusest ja aktuaalsetest teoreetilistest probleemidest!

Puudustena nimetati veel vähest osavõttu linna kirjanduslikest üritustest ning passiivsust koosolekutel. Viimast rõhutas hiljem oma sõnavõtus ka U. Kolk.

Kirjandusringi uude juhatusse valiti M. Arst, L. Järvemäe, M. Ka. darip, K. Kõivumägi (esimees), P. Lepik, U. Matjus ja T. Ots (aseesimees). Mitmed neist saavad alles tänava aktiivsemalt osa võtta ringi tööst. Usume, et valiti tubli-mad. Jõudu tööle! U. KURS

2. Tartu Riiklik ülikool

2. novembril toimus Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingukonverents. Teaduskonna ametiühingubüroo tööst andis aru esimees sm. E. Väari. Konverentsil arutati mitmeid valutekitavaid küsimusi.

Õppejõudude korteriprobleemi kohta võtsid sõna sm-d E. Laugaste, K. Kann ja G. Liiv. Raskusi tekitab sõnavõtjate arvates, kas anda kortereid esmajärjekorras väljastpoolt tulnuile või siis ammu juba järjekorras olnuile. G. Liiv ütles, et olukorrast pääsemiseks tuleb ülikoolil õppejõudude kaasabil ehitada õppejõudude maja. On loota, et see ettepanek muutub peagi tegelikkuseks.

Paljud sõnavõtjad rääkisid Tiigi tänava ühiselamust. «Et ühiselamul on mitu sissepääsu, siis ei saa garanteerida külastajate täielikku registreerimist,» arvas ühiselamu nõukogu liige Siiri Karu. Ta mainis, et üliõpilase Inge Saukase väljatõstmine ühiselamust oli väär, sest külastajaks, kelle luba see üliõpilane ei kontrollinud, oli sm. V. Simm, keda aga kõik üliõpilased tunnevad ilma dokumentide esitamise. (S. Karu informeeris konverentsi väärtalt, sest I. Saukas ei kontrollinud ka kaht sm. Simmile eelnenud meeskülastajat. Toimetuse märkus.)

Konverentsil kritiseeriti sanitaarset olukorda ühiselamuses. Toidukapid on niisugused, et ka kõige

Ajaloo-Keeleteaduskonna ametiühingukonverentsilt

A. SARAPUU

Väga raske on pesupesemine ja kuivatamine. Samuti on lugu söögitegemisega (näisüliõpilased oleksid Pälsoni tän. 14 ühiselamu gaaspliitidest palju rohkem lugu pidanud). Tekib küsimus: miks saadeti noormehed Pälsoni tänava uude ja tütarlapsed Tiigi tänava ühiselamusse? Konverents otsustas taotlema ühiselamute ümbervahetamist.

Elvas elavate esimese kursuse üliõpilaste raskustest rääkis sm. Mannov. Rongide sõiduplaan ei vasta sugugi õhtustele loengutele. Üliõpilased, kes peavad hommikuks Tartusse tulema, saavad vaevalt 3–4 tundi magada. Miks Eesti Raudtee Valitsus pole tulnud vastu sõiduplaani muutmise palvetele?

Õppedistsipliinist rääkis dekaan A. Päril, kes leidis, et paljud õppejõud on süüdi üliõpilaste poolt õppedistsipliini rikkumises. Miks ei märgata enne puudujaid, vaid alles siis, kui ollakse peaaegu üksinda auditooriumis?

Konverentsil võtsid sõna veel sm-d R. Kleis, E. Lutrik, M. Vaga, M. Loo jt. Valiti uus ametiühingubüroo, mille esimeheks sai G. Liiv.

korralikum inimene ei suuda seal korda hoida. Samal ajal aga toodi Pälsoni tänava uude ühiselamusse uusi toidukappe, mida noormehed kasutavad hulga vähem kui tütarlapsed.

oli 21 korda. Kuid filmid olid enamasti igavad ja aegunud. Tõsi, selliseid «habemikke» laenutatakse klubile tasuta, aga parem maksta väike summa (umbes üks rubla filmist) kui jätta kinolektuuri mõtlemisele tasemele. Asja organiseerijad peavad mõtlema ka pikaajalise matele plaanidele. TRÜ majandusorganeilt ja rektoraadilt ootame täiendavaid summasid klubisse kaasaegse filmiparatuuri lõplikuks sisseadmiseks (üks kolmandik aparatuurist on juba osetud).

Klubi kohvikus toimuvad üritused eri plaanide kohaselt. Oigeks osutus võte organiseerida kohviku tööd osakonniti või teaduskonniti. Kõik, mis tehakse, olgu tehtud lühidalt, kuid huvitavalt. Tänu radiofitseerimisele saavad üritustest osa võtta needki, kes istuvad teistes saalides.

Ülikoolis on üldise tunnustuse võitnud isetegevuskollektiiv (koorid, rahvakunstiansambel), on ka nooremaid ringe. Vastutust rikkad olid Tartu Üliõpilasmeskooori esinemised Moskvast märtsikuus ja ülikooli naiskoori kontserdid sealsamas augustis. Mõlemad koorid valiti ülevenemaalise kooride ühingu liikmeks.

Uueks toredaks traditsiooniks kujunevad TRÜ rahvakunstiansambli vilistlaste ja praeguste liikmete kolmpäevakud. Esimene oli märtsi lõpus ja jättis kõigile väga hea mulje.

Töö näiteringides oli ebatavaliselt elav. Et juristide «Helde õhtu» näite-trupp on osa esinejate lõpetamise töttu lalali läinud, kujuneb žüri-lavastuseks isetegevusliku teatri nimetuse saamiseks «Atlandi heerin-gas» või «Kuigi on sügis».

Tore oli möödunud aastal veel džässifestival. Tänavu on see pla-neeritud detsembri kesktele. Festi-

Klubi töö aruandest ametiühingukomitee koosolekul

Peaasi—käed külge panna!

Möödunud õppeaastat võib õigusega pidada ainulaadseks nii klubi töö kvaliteedi kui ka kvantiteedi poolest. Tähtsaim on see, et klubi sai uued ruumid Tähe tänavas ja et teda hakkas juhtima koosseisuline personal. On püütud suurendada klubi tegevuse osa kommunistlikus kasvatustöös. See ülesanne on tänava saanud eriti tõsise kaalu seoses NLKP XXII kongressiga. On organiseeritud vastavasisulisi teemaatilisi õhtuid, kontserte, viktorii-ne jne.

Käesoleval aastal alustasid isetegevuskollektiivid oma tööd varem kui seni. Tuleb mainida Ajaloo-Keeleteaduskonna näiteringi esinemisi Lõuna-Eestis ja kahe agitbrigaadi reidi septembrikuus «Lend tulevikku» ja «Vaba maailm» sellisena, nagu ta on».

Klubi töö peab altama üliõpilastel huvitavalt vaba aega veeta, samuti omandada ühiskondlikke elukutseid. Möödunud aastal suhtuti sellesse ülesandesse tõsiselt: üliõpilased, õppejõud ja teenistujad ei peljanud vaeva. Onnestunumateks üritusteks tuleb pidada rahvusvahelise naistepäeva ja 1. mai tähistamist TRÜ aulas.

Töö parandamisel on abiks ÜAUKN poolt korraldatud üliõpilaste klubi ja kultuurimajade ühiskondlik ülevaatus, mis toimub 1. jaanuarist 1. novembrini. Teiste kogemused ja objektivne pilk tehetusse ei tule kunagi kahjuks.

Eraldi räägiti klubi üksikuist tegevusaladest. Kinolektuuri (loeng pluss film)

vali nõudeks on nõukogude, džässipropageerimine.

Suurimaks ürituseks klubi töös on isetegevuse olümpiaadid. Möödunud aastal oli osavõtt rekordiline — 1200 üliõpilast. Hea algus oli kehakultuuriosakonna segakoori loomine. Selle esinemine andis tunnistust suurest entusiasmist. Halb oli siiski veel tulemuste hindamise süsteem. Peeti küll 4 koosseikut eeskirjade väljatöötamiseks, aga ikka poldud žüri otsustega päris rahul. Oige on hinnata isetegevust massilisuse ja meisterlikkuse poolest, eraldi.

Käesoleval aastal läheb töö veel suurema hooga käiku. Toimuvad temaatilised õhtud kolmes sarjas: noorsoo elu kapitalismiaades, mõõda Nõukogude kodumaad ja NLKP programm.

Hea oleks, kui uuel õppeaastal ja isetegevushoogajal saadaks üle kahest suurest puudusest — ruumi-d nappusest harjutamisel ning reklaami ja agitatsiooni kiratsemisest. Reklaami osas oleks vajalik sellega tõsiselt tegelev juurtnik. Hea on, et kunstikabineti juurde moodustati lavakujunduse grupp ENSV teenelise kunstitegelase V. Peili juhtimisel. Muidugi ei kuulu aga selle grupi kompetentsi agitatsioon ja reklaam. Peaasi on kõikjal käed külge panna — laulda, tantsida, mängida — ja mõelda: mida saab veel teha?

Raamatu ajaloo konverents

Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumi algatusel ja korraldusel toimus möödunud nädalavahetusel eesti raamatu ajaloo pühendatud konverents, esimene taoline üldse. Konverentsi kahe päeva jooksul kuulati kokku kümme ettekannet. Esinejate hulgas oli töötajaid nii Kirjandusmuuseumist kui ka Tallinna ja Tartu suuremaid raamatukogudest. Üheks huvipakuvamaks oli dots. H. Treimanni ettekanne, milles valgustati «Eesti Postimehe» tiitelpildi looja autorust. Palju uusi mõtteid äratas oma ettekandega baltica raamatust ja selle ajaloost ENSV Teaduste Akadeemia Keskraamatukogu sektorijuhataja V. Miller. Otseselt raamatu ajaloo kõrval käsitleti ka sellega tihedalt seotud alade, nagu bibliograafia ja raamatukogunduse arengut.

Läbirääkimistel rõhutati, et eesti raamatu ajalugu kui osa kultuuri loost vajab edaspidi laialdase-mat ja sügavamat uurimist ning seda laiemate kollektiivide osavõttul. Eesmärgiks peab olema tervikliku ülevaate loomine eesti raamatu enam kui neljasaja-aastasest arenguteest. Tööd koordineerivaks kes-kuseks peaks jääma Kirjandusmuuseum.

Palju, palju õnne

TIJU ESKOLE

ja

PEAR UUSMÄELE!

Eesti filoloogia osakonna viies kursus

Mida süda meilt nõuab, seda suudame kõik

Kära, kirked, tõuklemine. See

maja on alati täis elurõõmu. Üks vallatu sikutab klassikaaslast pat-sist, teine tormab, tahvililapp käes, oma «vihavaenlasele» järele. Kõik koolis on nii nagu meilegi ajal. Osa oma vallatustist ja temperamendist on lõpetajad noorematele pärandanud. Ülemeelikusest ei tun-ta neis ruumides kunagi puudust. Seda jätkub veel pika koolipäeva lõpukski.

V Keskkooli 4-b klassi rühma-juhti Epp Kulmarit ootab käärikas vastuvõtt. Kuigi on olemas töö-plaan, uudistab nõbinina Siiri, mi-da täna koondusel tegema hak-takse. Poisid nõuavad tingimata maastikumängu. Ja kui õue minekut pole just ette nähtud, siis ta-hetakse male- või kabenupe tösta. «Ega me siis enam lasteae ole,» ütlevad «noormehed» ise.

Kuidas siis korraldada koondus nii, et kõigile meeldiks ja huvitav oleks?

«Eks esimeste koondustega oligi raskusi,» tunnistab Epp ise. «Lapsi on palju, soovid erinevad. Tavali-selt kipuvad poiste ja tüdrukute hääled pooleks minema. Tüdrukud

on tubasemad, valmistavad meelsa-mini albumeid, poisse aga tõmbavad rohkem pall ja staadion. Eks selli-ne soovide ja harrastuste mitmekesisus esitab endalegi nõudmisi. Tuleb selgeks teha pallimängureeglid, osata juhendada päevikute ja albumite kunstilist kujundamist. Kui ise toime ei tule, pöördun klassi-juhataja sm. Lina poole.»

Väikesed pioneerid ise on oma uue rühmajuhiga väga rahul. Alles hiljuti käidi terve rühmaga Raadi pargis luuremängu mängimas, taga-siteel aga korjati kirevaid puulehti, sest ka albumisse tahetakse jätta killukesi kuldsest sügisest.

Agatulevikuplaani? Detsembris korraldab XI rühm muistendite ja muinasjutude õhtu. Ka selle ettevalmistamiseks palu-takse abi oma rühmajuhilt Epp Kul-marilt, II kursuse eesti filoloogilt.

Töö väikeste pioneeridega nõuab oskust ja sõbralikku suhtumist. Kuid ütleb laulgi:

«Mida süda meilt nõuab, seda suudame kõik.»

E. OJAND

Temale kuulub lugupidamine

(Algus lk-1.)

paljudest toredatest lastehommiku-dest. Meelde jääb oli samuti vastla-päev, kus ei puudunud traditsioo-nilised vastlakuklid ja keigusõit.

Ent ikka otsib see väsimatu naine teid, kuidas oma väikestele hoolalustele rohkem rõõmu val-mistada.

«Kui teie, üliõpilased, meile mõ-nikord külla tuleksite, küll see meeldiks mudilastele,» selles R. Kreisi lauses on kutses, on pal-vetki.

Nii mõnigi kord on mudilased oma toreda esinemisega pannud heldima üliõpilasperet. Meenuta-gem kasvõi viimast avaballi! Kas ei võiks meilegi omalt poolt val-mistada neile pisut rõõmu, mõel-gem sellele!

Niisugune on Rinette Kreis ja tema töö, mis on lihtne ja tava-line, nagu ta ise arvab. Ent just see lihtsus ja kohusetundlikkus, millega ta suhtub oma tööse, on toonud talle lugupidamise seltsi-meeste poolt.

K. KALDVEE

Nimetu

Kes ei unistaks mõnikord
käega puutuda olematut,
nimega hüüda seda,
millel täna veel
nime ei ole?

Aga kus lõpevad unistused
ja algab tegelikkus?

Kust otsida piiri
sõna ja sõnatu,
nime ja nimetu,
homse ja tänase vahel?

Ja kuidas kutsuda hetke,
mil ammune unistus sööstab
valguskiirena tähtede alla
nime ja nimetu piirile
ja miljonid inimesed
radiovastuvõtjate juures
oskavad äkki
nimetut

nimega hüüda?

Jrükikojas

Masin undab. Tähed vasksed
kärmas meister ritta lööb.
Masin puristab ja vastsed
laotud sõnad ära sööb.

Tinaridu nagu taskust
puistab masin. Teeskleb vihast.
Luuletus saab juurde raskust,
kui on laotud kuumast tlnast.

«Kas on enda?» meister pärib.
Noogutan. «Eks proovige,»
on ta ootamatult päri.
Istiun tema toolile.

Toksin tähti. Meister näitab.
Rida jookseb välja. Loen.
Meister vaagib: «Pole laita.»
Soojast reast saab kätel soe.

Paitan peoga tinatahku.
«Jahtub varsti,» meister räägib.
Ara, rida, üldse jahtu.
Sama soojaks jäägi.

LY SEPPEL

Nii me läheme.
Vikerkaart väheke
ja mõni pilvekild
on meie kohal.

Kuhu meil tõiata,
mille kannul?
Miks ikka süda
on janus ja ammuli?
Onn näib ju olevat
käes meil ammu.

Nii me läheme.
Vikerkaart väheke
on meie kohal.
Onn ei peatu,
ei seisa kohal...

Valge pilvekild, lendal
Käes su kannul,
ehk leiame endagi.

retkelt

küest küsisime,
kas nad teavad
Tallinna «Kalevi»
jalgpallimees-
konda. Alati oli
üks ja seesama
vastus: «Kogu
aeg kaotavad.»
Siis me seletasi-
me, et Tallinn on
meie pealinn.
Jalgpallimees-
konda — olgu see
või viimane —
tunneb igaüks,
sest jalgpalli
peetakse mängu-
de mänguks.

Gorkis räägiti
meile komsomoli-
komitees jalgpalli-
list lugusid, mis
tunduvad meile
anekdootidena.

Nii pidi tehase
meeskonna kao-
tuse puhul järgmise päeva toodang
langema vahel 15—20%, võidu pu-
hul on aga tulemus vastupidine.
Selliselt elatakse kaasa oma mees-
konna võitudele ja kaotustele.

Mõnikord, kui jalgpall meid siiski
hätta jättis, võtsime appi Georg
Otsa, ja siis olid tulemused kind-
lasti positiivsed, sest Ots on Nõu-
kogude Liidus kaheldamatult üks
populaarsemaid lauljaid.

Pühapäev kulus meil linnaga tut-
tumiseks. Et Kostroma on Jaros-
lavli väiksem, seda teadsime me
juba varem; seda aga, et nendel
linnadel on veel teine, palju suu-
rem erinevus, saime teada seal.
Kui Jaroslavl võiks puhtuse, kor-
ra, kaunist parkide ja haljasalade
poolest olla eeskujuks ükskõik mis-
sugusele Eesti linnale, siis Kostro-
ma jättis juba esimesel pilgul kor-
rastamata mulje. Tänaöval vedeles
jäätisepabereid ja rämpsuga nagu
lehti pärast tormi. Sellist pilti ei

kohanud me ka hiljem enam ku-
sagil.

Järgmisel hommikul sõitsime
linnakomiteest autoga Karavajevo
sovhoosi, kus aretati välja kuulus
kostroma kari. Sovhoosikeskus
meenutas väikest linnakest. Asjal-
teeritud tänavad, kauplused, söök-
la, klubi ja muud ühiskondlikud
hooned.

Esmalt tutvustas sovhoosi pea-
zootehnik meid majandi ajalooga

ja tänapäevaga ning rääkis kuul-
satest teadlastest ja töökangelas-
test, kes on elanud ja töötanud sel-
les majandis. Seejärel läksime vaa-
tama karja. Linnainimesele on
lehm ikka lehm, vahe on ehk
ainult selles, et need lehmad olid
võrvalt hallid. Me ootasime, millal
meile näidatakse maailmarekordi-
omanikku Poslušnitsat, kellest oli-
me lugenud algkooli zooloogiaõpi-
kust, kuid selgus, et see kange
lehm on juba surnud ja väärilist
järglast seni pole. Meie saatja
aga lohutas meid sellega, et ha-
ruldusi ei sünni igal aastal. Ta-
gasiteel farmide juurest rääkisime,
et ka meil on vägev kari, kuid
sellega ka piirdusime, sest paistis,
et zootehnik teadis meie karjast
rohkem kui me ise.

Sovhoosikeskusest umbes kilo-
meetri kaugusele ehitatakse põllu-
majanduse instituuti. Meie seal vii-
bimise ajal käis hoogne ehitamine,
sest sügisel pidi paar teaduskonda
kolima linnast juba uutesse ho-
neesse. Praegugi on Karava-
jevo nimetatud õppesovhoosiks ja
1962. aastaks, kui ehitised täielik-
ult lõpetatakse, kujuneb tast üks
suuremaid ja aja-
kohasemaid põllu-
majanduslikke õp-
peasutusi meie
maal.

Ohtul pöördusi-
me tagasi linna
ja järgmisel hom-
mikul, 1. augustil
sõitsime edasi.

Uletasime Gorki
veehoidla ja 4.
augustil jõudsime
Volga ühte suure-
masse tööstuslinna
Gorkisse.

Gorkis viibisime
kaks päeva. Käsi-
me Kremli, muu-
seumides ja jook-
sime mööda linna,
nii et päkad tuli-
sed. Kõigest rää-
kida läheks liialt pikale, seepärast
tuleb minna edasi, sest ees on
veel hea mitu tuhat kilomeetrit.

Mõne päeva pärast jõudsime Ta-
tari Autonoomse Nõukogude Vaba-
riigi pealinnas Kaasanisse. Seal oli
meil üheks tähtsamaks ürituseks
külaskäik ülikooli, kus õppis
V. I. Lenin. Käisime auditooriumis,
mis on säilitatud sellisena, nagu ta
oli noil päevil, kui seal istus Vla-
dimir Iljitš.

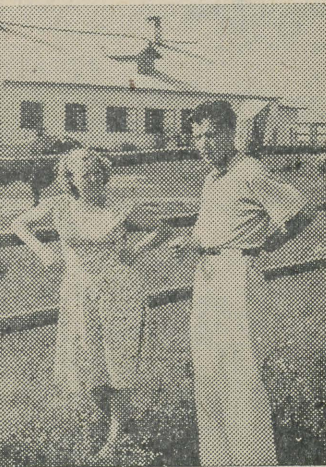
Jahtklubis tutvusime kahe
instituudi üliõpilase Anatoli ja
Olegiga, kellega järgmistel päeva-
del saime kõige paremateks sõp-
radeks.

Poisid tutvustasid meid linna
vaatamisväärsustega, oma insti-
tuudiga ja näitasid meile palju
huvitavat. Käisime Kaasani sot-
sialistlikus linnas, mis on ehi-
tatud paari viimase aasta jooksul.
Kaunid ehitused ja heakorrastatud
tänavad, haljasalad ning pargid —
miski ei viita sellele, et alles mõni
aasta tagasi olid siin tööliste aia-
maad.

Sõlmitud sidemed
olgu jäädavad!
SIRJE LEHIS
ja
TOOMAS LAHK,

teid õnnitleb
farmaatsiaosakonna V kursus

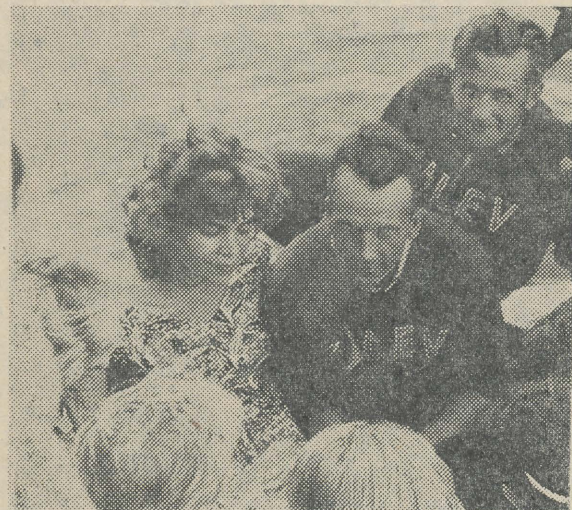
Tolja palus meid enda poole sis-
se astuda. Tolja vanemad võtsid
meid vastu kui kõige paremaid kü-
lalisi. Leidsime kiiresti ühise keele,
sest Tolja isa oli sõja ajal viibinud
lendurina Eestis ja jutust ei tul-
nud puudusi. Tundsiime heameelt
soojast toast ja toredatest inimes-
test. Ohtul kauplesime poisid endile

saatjateks ja nii sõitsime Kaasa-
nist välja kuueliikmelise meeskon-
naga. Poisid tahtsid meile näidata
oma instituudi spordilaagrit, mis
asub Kaasanist umbes 20 km kau-
gusel kauni Kuibõsevi veehoidla
kaldal. (Järgneb.)

Piltidel: Kaasani üliõpilaste juu-
res laagris (ülal), Jaroslavl noorte-
ga komsomoli lookehitusel (keskel),
Karavajevo sovhoosi farm (all).

Tartu Riiklik
Ülikool 3

roslavli Kremli. Muuseumil on
võrreldes meie omadega üks pare-
mus just meesugustele turistidele,
kellel aega on vähe. Ühes majas
on kõik koos — ajaloo-, kunsti-,
zoologia- ja geoloogiamuuseum.
Samas on ka väljapanekud linna
tööstuse ja kultuurielu saavutuste
kohta. Muuseumi kunstile pühenda-
tud osa oli väga rikkalik. Tutvu-
sime suurte vene maalikunstnike
Repini, Perovi, Siiskini ja Aiva-
zovski töödega.

Järgmisel päeval külastasime Ja-
roslavl'i Ülikooli ja Meditsiinilist
Instituuti ning vestlesime üliõpilas-
tega. Meditsiinilises Instituudis
tutvusime kateedritega ja auditoo-
riumidega. Võrreldes meie ülikoo-
liga olid õpperuumid keskpärased,
välja arvatud anatoomiakateeder,
kus oli väga rikkalik preparaate
kogu, mis oli süstemaatiliselt pai-
gutatud klaaskappidesse ja vitrii-
nidesse. Meie arstid Andrus ja
Harry olid üksmeelse arvamuse-
ga, et selle koha pealt oleks meil pal-
ju õppida.

Instituudist suundusime komso-
moli linnakomiteesse. Komitee inst-
ruktor jutustas meile linna noorte
elust ja sellest, milliste tööviisi-
dega lähevad noored vastu NLKP
XXII kongressile. Noorte entusias-
mi näitab kas või see pisike näide,
et kaubandusvõrgus töötavad kom-
munistlikud noored võtsid kohustu-
seks toimetada produktid koju in-
valiididele ja pensionäridele.

Ajal, kui meie viibisime linnako-
mitees, valmistus kaks autotäit
noori sõitma lookehitusele nn kom-
munistlikuks laupäevakuks.
Me palusime endid kaasa võtta,
seda meile ka võimaldati. Suure
entusiasimga töötasid noored lau-
päeval pärast tööaega veel viis
tundi. Kuskil polnud kuulda nuri-
semist, isegi siis mitte, kui üks
neiuuke ühe oma kõrgetest kingakont-
satest murdis. Meie võtsime samu-
ti labidad ja lõime jõukohaselt
kaasa. Ohtul sõitsime lauluga lin-
na tagasi. Kuigi meie töö oli ainult
tilk suures meres, tundsiime siiski
heameelt, et saime suurele üritu-
sele kaasa aidata.

Ohtul tegime veel ettevalmistusi
ärasõiduks ja heitsime rahuliku sü-
damega magama. Meil jäi lin-
nast ja inimestest väga hea mulje,
ja vahet ka neil meist mitte väga
halb.

«Umber nurga ja varsti paistab,»
nii öeldi meile, kui alustasime sõi-
tu Jaroslavl'st Kostromasse. Pärast
üheksatunnist sõitu kinnitasime ot-
sad Kostroma «Trudi» veespori-
jaama sadamas. Kaugusest on
seal teistsugune arusaamine kui
meil, sest see «ümber nurga» oli
umbes 100 kilomeetrit. Hiljem har-
jusime juba kriitiliselt hindama
selliseid «nurki».

Kostromasse jõudsime niisil-
pühapäeva lõuna paiku. Pühitseti
merelaevastiku päeva ja ilus ilm
oli meelitanud sadamasse, kus toi-
mus paraad, peaaegu terve linna.
Muidugi tunti kohe huvi, kust on
tulnud selline võõra nime ja lipu-
ga jaht. Ikka ja jälle tuli meil aru
anda: kes oleme? kust tuleme? ku-
hu läheme? Peab ütleva, et meie
lõunanaabreid tuntakse rohkem kui

Tartu Riikliku Ülikooli rektori KÄSKKIRI

2. novembril Nr. 1020 1961

Tartu Riikliku Ülikooli kergejõustikuvõistkond saavutas VII
üleliidulisel ametiühingute spartakiaadil esikoha kõrgemate koo-
lide grupis. Õnnitlen ülikooli kergejõustiklasi selle saavutuse
puhul ja soovin edu sportliku meisterlikkuse edasisel tõstmisel.

Avaldan kiitust

eduka esinemise eest VII üleliidulisel ametiühingute sparta-
kiaadil järgmistele üliõpilastele ja aspirantidele:

Leili Ruto
Vilve Maremäe
Lilli Lipp
Jaan Kiho
Imbi Helari
Heino Tiik
Peeter Laane
Larissa Solomatina

Paavo Kivine
Mart Paama
Kaupo Metsur
Enno Akkel
Ants Nurmekivi
Bernhard Ommuk
Rein Aun.

Samuti avaldan kiitust

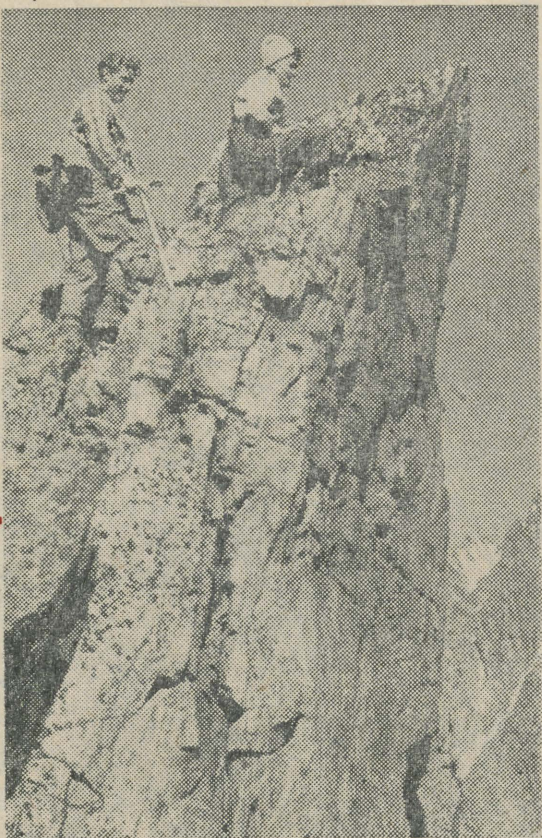
võistkonna eeskujuliku ettevalmistamise eest edukaks esinemi-
seks VII üleliidulisel ametiühingute spartakiaadil järgmistele
kergejõustikukateedrite õppejõududele:

dotsent F. Kudu
vanemõpetaja V. Kalam
õpetaja H. Torim

õpetaja A. Pisuke
vanemlaborant J. Põldsam.

Rektor prof. F. KLEMENT

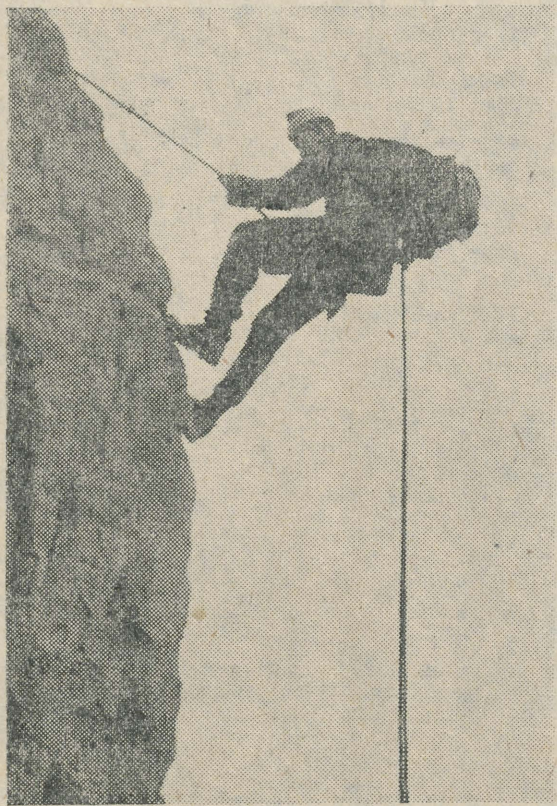
LUMISTE KÕRGUSTE POOLE

Tihti peetakse alpiniste omapärasteks inimesteks. Käivad ja ronivad mööda mägesid, näevad vaeva ja puha. Vahel leiavad isegi kivise haa, mille plaadiks jääb teistele mittemidagiütle 4000- või 5000-meetriline tipp. Ei tea, mis neid sinna kõrgete tippude poole kisub? Vastan ajakirja «Unterwegs» sõnadega: «Miks te end sügate, kui teil kuskil sügeleb?»

Kes on kord roninud kõrgusse mööda imekitsast mägitteed, kes on näinud alati uut päikesetõusu mägedes, kes on kuulnud vahutava ja nagu iseendaga juttu ajava mägi-jõe salapärase häälitust, see kasutab esimest silmapilku taas mäge-

desse minekuks. Mäed teevad tema alistaja paremaks, rikastavad tema sisemaailma. Kuid mägedel on ka teine külge. Nad nõuavad alpinistidelt palju. Mäed alistuvad ainult neile, kes on nendest tuge-

vamad. Nõrku ja argu nad ei armasta. Kui sul tuleb puudu jõust, tahtest ja julgusest, jääb võitjaks mägi, jääb võitjaks loodus. Sa pöördud laagrisse tagasi, jõudmata tipuni, või sa ei ole enam kunagi võimeline vallutama ühtegi tippu. Kas sina või mägi?

Eestis ju mägesid ei ole ja mil-leks siis alpinistid? Kas on meil mõtet tegelda alpinismiga? Kindlasti on! Vaatamata sellele, et meie vabariigis on alpinismi harrastatud alles väheseid aastaid, on selja taga rida toredaid mäeretki. On vallutatud Euroopa kõrgeimad tipud Elbrus ja Kazbek. Paljud alpinistid on täitnud II ja III spordijärgu nõuded. 1960. aasta suvel vallutas 22-liikmeline ekspeditsioon 6211 meetri kõrguse nimetu mäetipu. Nimeks on tal nüüd Estonia mäetipp.

Alpinismisektsioon loodi TRU-s kaks aastat tagasi, 17. oktoobril 1959. a. Mis on siis selle lühikese aja jooksul ära tehtud? 1960. a. viibis nõukogude alpinistide sepi-kojas — Kaukaasias — 23 üliõpilast-alpinisti. Kõik nad täitsid märgnõude «NSV Liidu alpinist». Samal suvel andis oma osa meie instruktor Jüri Martin Estonia mäetipu vallutamiseks, viies TRU kõrgusrekordi 6211 meetrini.

1960. aasta sügisel asuti tegema pingsaid ettevalmistusi uueks hooajaks. Meie alpinismisektsiooni tunnistati juba de facto. Alpinistide füüsilise ja tahteline ettevalmistus jäi kanda TRU suusaspordikateedri õppejõudude E. Abeli, M. Pruuni ja O. Allika õlgadele. Alpinismialased loengud ja õppused toimusid regulaarselt üks kord nädalas. Iga treeneri näpunäide kasutati julguse ja tahte suurendamiseks.

Oeldakse, et uni on tervise alus- seks. Unga on aga helde loodus mind üpris rohkelt varustanud. Magasin veel tundi poolteist. Siis ajas komandant mu üles ja tahtis arsti tuua. Pääsesin suure vaeva- ga põgenema. Kui ma pärast lõu- nat tagasi tulin, olid ka loengud lõppenud.

«Kas minu järele kaigatsust tun- ti?» küsisin. «Sind lubati edaspidi rauduskäsi hakata loengutele viima. Ja kollek- tiivumi materjalid pead sa järele vaatama. Ja peale selle tahetakse sind vist dekanaadis näha.»

Jah, küll on ikka maailm kuri ja tänamatu! Sellised ongi need tüübid, kes veel end toakaaslasteks nimetavad! Ei võinud öelda, et kasvõi telefoni- valoes olen või bussijaama paki järele läksin!

Otsustasin protesti märgiks ka järgmisel päeval loengutele mitte minna.

EESTI

VIDRIK

RAHVUSRAAMATUKOOGU
AR

Tartu Riikliku Ülikooli rektori

KÄSKKIRI

6. novembril Nr. 1043 1961

(Algus lk-l 1.)

Laine Karule, Linda Lõhmusele, Maria Nazimovale, Anton Hel- latalle, Linda Liivakule, Eha Tedrele, Vaiki Auninile, Helvi Vahe- metsale, Ulli Kuusikule, Tiit Maaverele, Urve Lintropile, Valdo Ruttasele, Lauri Luuale, Helju Jõgedale, Ilmar Tigasele, Helg. Jürjensile, Elle Ehaverele, Helgi Ruttasele, Enn Realole, Tõnu Kipperile, Selma Partsile, Ilmar Koppelile, Anne Sepandile ja Boris Tulajevile;

Ajaloo-Keeleteaduskonnast Felix Kibbermannile, Helga Kurmile, Richard Kleisile, Kanni Indrele, Helju Rajan- dale, Ellen Uuspõlule, Liidia Kaljuveele, Rāni Laanmaale, Ain Virunurmele, Anu Lapile, Helvi Koppelile, Jüri Tuulikule, Vello Kaimrele, Albina Trummerile, Vaike Jäärile, Priit Järvele, Evi Kingsepale ja Malle Laarile;

administratiiv-majandusosakonnast Viktor Simmle, Inge Maastikule, Erna Fussakule, Imbi Vesemesle, Klavdia Rõzovale, Hildegard Kivistikule, Lehte Jakobsoole, Endla Kaldemäele, Ida Pärnitsale, Adele Taborile, Adele Karelsonile, David Härmsenile, August Lepale, Voldemar Polakesele, Ludvig Pärnile, Hugo Keldrile, Aleksander Kivistikule, Aksel Siimule, Alfred Lehestele, Tõnu Reinertile, Meeri Meistrile, Mare Too- verele, Enel Avasoole, Johannes Baumannile, Ella Ervanti, Aino Banhardile, Mail Muistele, Lehte Lajalile ja Marilida Pastakule.

Tehti plaane III spordijärgu täit- miseks ja Euroopa teise tipu, Kaz- beki vallutamiseks.

Uus alpinismihooaeg ja jälle tallavad 34 ülikooli alpinisti palju- käidud Kaukaasia mägitteid. Uued muljed ja uued tipud. Kahe aasta jooksul on pidanud 20 erinevat mäge tunnistama end TRU üli- õpilaste-alpinistide poolt võidetuks. Ka 5047-meetriline Kazbek alistus kuuteistkümneme jõe ja tahtele. Kazbekki püüdis vallutada 1811. a. meie ülikooli primo rector G. F. Parrot. Kahjuks oli ta aga sunni- tud poolelt teelt tagasi pöörduma halva ilmastiku ja puuduliku var- rustuse tõttu. G. F. Parroti unis- tus täideti TRU üliõpilaste poolt alles 150 aastat hiljem.

Alpinistid on mägedest tagasi jõudnud. Ja jälle käivad etteval- mistused meie sektsiooni kolmanda hooaja vastuvõtmiseks. Kogutakse uut jõudu tähtvere metsas ja Too- me nõlvadel. Suvel minnakse alis- tama lumiseid tippe Kaukaasias ja Tjan-Sanis.

Selle suve vallutustest on aga valmimas alpinismialane film. Hil- juti lõpetati välisvõtted. Ees seisav- vad veel viimistlus- ja montaaži- tööd. Kaadreid on umbes kaheküm- neks minutiks. Filmi operaatoriks on A. Kivistik. Konsultandi ja kunstnikuna debüteerib bioloogia- osakonna üliõpilane J. Martin.

A. UUSNA

Esmaspäeval, 13. novembril kell 16 toimub tööekskursioon

TARTU LOODUSKAITSE- OBJEKTIDE GA

tutvumiseks. Koguneda Tartu VIII Keskkooli esisele haljasalale (Tähe tn.).

Reedel, 17. novembril kell 20 toi- mub suures geoloogiaauditooriumis (Vanemuise tn. 46, II korrus) ringi järjekordne töökoosolek.

PAEVAKORRAS:

1. Eesti geoloogia põhijooni ja mõningaid huvitavaid geoloogilisi objekte Saaremaal. Lektor geoloog R. Einasto.

2. Jooksvaid küsimusi.

Esmaspäeval, 13. novembril kell 13 toimub keemiahoone ringaudi- tooriumis

OTU ARUANDE- JA VALIMIS- KOOSOLEK.

Osavõtt on kohustuslik kõikide ringide juhataste liikmeile ja juhen- davatele õppejõududele. Kõigi asja- huviliste osavõtt on teretulnud.

TRU teadusala prorektor OTU nõukogu

Ülikooli ametiühingukonverents alustab oma tööd kolmapäeval, 15. novembril kell 16.30 ülikooli aulas.

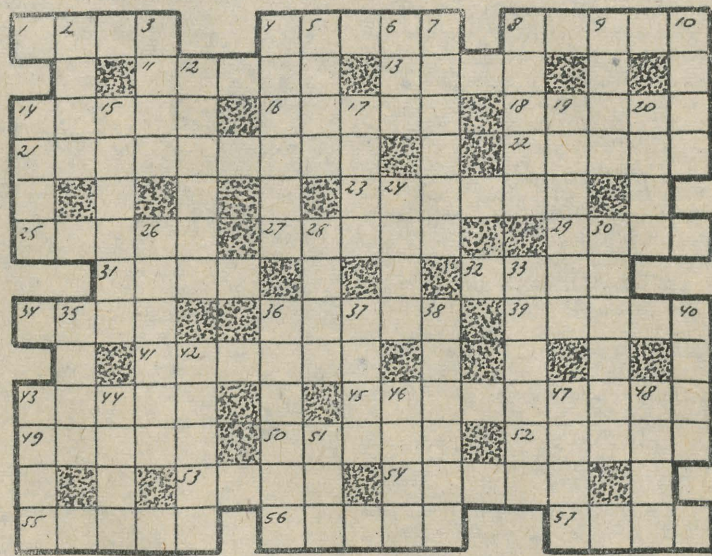
Õnnel! Õnnel!

SILVIA KUUSET

ja

ANDRES KOHU

õnnitleb eesti filoloogia osakonna II kursust.

Paremale: 1. Eesti kujur. 4. «Vane- muistest» Tallinna Riiklikku Draama- teatrisse siirdunud näitleja. 8. «Es- tonia» balletiartist. 11. Soome-ugri keeli. 13. Eesti keeleteadlane, tea- duste akadeemia kirjavahetajaliige. 16. Vabariigi mootorisportlane. 18. Vana-Kreeka maakond. 21. Eesti kirjanik. 22. Usbeki humanistik kirjanik, mõtleja ja kunstnik (1441—1501). 23. R. Rohu romaan. 25. Kuue ülikooliga linn Jaapanis. 27. Leedu poetess (1904—1945). 29. Teadusliku embrüoloogia rajaja, Tartu Ülikooli kasvandik. 31. Jõgi NSV Liidu loodeosas. 32. Eesti kümnevõistleja. 34. Veinilinn Ülem- itaalias. 36. N. Pogodini esiknäi- dend. 39. Eesti mitsuurilasi (1876—1955). 41. Järv Eestis. 43. Jõgi NSV Liidus. 45. K. Millõckeri operett. 49. Itaalia luuletaja (1544—1595). 50. Koht Rāpina rajoonis. 52. Eesti teatriarvustaja. 54. Kasakajuhte 17. sajandist. 55. Tegeline R. Wagneri ooperist «Lendav hollandlane». 56. Ateenas seadusetundjaid 6. saj. e.m.a. 57. B. Prusi romaan.

Alja: 2. Inglise utopist-sotsialist (1771—1858). 3. E. Vilde näidend. 4. Tsou-Li-Bo romaan. 5. Tartu pari- mald kergetõustiklasi. 6. Maja osa. 7. Fr. Tuglase novellikogu. 8. Osa Lõuna-Rootsist. 9. Eesti kirjandus- klassik. 10. 22. punkti alla märgitud

kirjaniku teos. 12. Nõukogude poeet. 14. Rohttaim. 15. J. W. Goethe teos. 17. Elbe harujõgi. 19. A. Laikmaa memoriaalmuuseumi asukoht. 20. Jaapani tähtsaimad sadamaid Hondo saarel. 24. TRU naiskergejõustik- lane. 26. TRU naiskettahetja. 28. Ilmakaar. 30. Lenini preemia lau- reaat ilukirjanduse alal. 33. Sise- meri NSV Liidus. 35. Identne. 36. Eesti kirjanik. 37. Maitse. 38. Saa- galine keldi laulik. 40. Merekindlus Araabia lõunarannikul. 42. Kõrg- kuurort Sveitsis. 43. Neem Halkidi- ke poolsaarel. 44. Kärmad. 46. Rah- vusvaheline suur turniir maleaja- loos. 47. Saksa kaasaegne kirjanik, Hispaania kodusõjast osavõtnu. 48. Eesti kirjanduskriitik. 51. Mina — ladina keeles.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган пар- тийной организации, ректората, коми- тета ЛКСМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk Tartu Ülikooli 17/19. Üksik- numbr hind 2 kop. Tellimise nr. 9634. MB-08055.

VESTE

Uni on tervise alus

Arkasin sellel hommikul valu- tava südamega. Millest see süda- mevalu nii äkki tuli, seda ma öel- da ei tea. Igatahes mitte midagi sellist, mis oleks tütarlastega seotud, ei uskunud olevat, sest just eelmisel õhtul olin näinud filmi «Kui saatan on võimetus».

Viskasin pilgu tunniplaanile ning juuksed peas tõusid püsti. Ja mi- da muud jäigi neil üle teha, kui tunniplaanis seisis hirmsad asjad, mille ees lisaspetsiaalsuse tundides käimine ja kehaline kasvatus paist- sid lausa taevaliku õndsusena. Kol- lokvium. Alles tol hommikul tai- pasin tolle sõna kogu tähendust.

Õigust öeldes oleksin pidanud sellele ammu mõtlema. Juba mit- mel õhtul võisin märgata toa- naabreid millegi tähtsa asjaga te- gevuses olevat. Muudkui lugesid

ja lugesid... Küsisin, mida nad loevad. Võiksid parem kinno minna. Nad ütlesid vastuseks midagi se- gast, millest mulle meelde jäi ainult üks sõna «remonstrants». Ar- vatavasti jäi see sõna meelde sel- lepärast, et kuulsin seda esimest korda elus.

Kui ma silmad lahti tegin, olid teised juba minekuvalmis. Millegi- pärast olid nad minu voodi lähe- dale tulnud. Kuulsin, et nad ole- vat minu äratamisega hirmsat vae- va näinud. Kell aga oli juba kolm- veerand kaheksa saamas ning olin veendunud, et ega õigeks ajaks ikka loengule jõua. Seepärast ot- sustasin jätta hoopis minemata.

«Mis asi on suur remonstrants?» püüdsin kaasvõitlejad mind teadu- sele tagasi võita.

«Egiptuse vaarao,» vastasin ene- sekindlalt ja pöörasin teise külje

Võib paremini

Esmaspäeval OTU aruande- ja valimiskoosolekul tehti kokkuvõtte mõõdunud-aastasest tööst ja arutati abinõusid edaspidiseks. Seab ju arenev elu ise üliõpilaste teaduslikule tööle üha uusi ülesandeid.

OTU nõukogu esimehe L. Võhandu aruandekõnest ja sõnavõtjate märkustest ilmnes, et kuigi ülikooli OTU on vabariigi kõrgemate koolide paremaid, ei saa ühingu tegevusega siiski igas suhtes rahule jääda.

OTU peaks haarama märksa rohkem üliõpilasi. Juba ringide arv võiks olla suurem. Alates käesolevast õppeaastast võetakse üliõpilaste tööd kateedrite teadusliku töö plaanidesse. See kohustab kateedreid veelgi hoolikamalt juhtima ringide tööd. OTU nõukogu ei töötanud regulaarselt, koosolekuid oli liialt vähe. Side osakonnatöökogudega jäi nõrgaks. Peamine töö lasus nõukogu esimehe õlgadel.

Märgiti, et ringide üritusi tuleb laiemalt teatavaks teha. Tiliiti on ürituste korraldamisel raskusi ruumide leidmisega. Õppeosakond peab tähelepanelikumalt ringide vajadustesse suhtuma.

Võib loota, et laienevad võimalused ka üliõpilastööde trükkimiseks. Üldse tuleb rohkem mõelda tööde säilitamisele ning kättesaadavaks tegemisele.

Uue nõukogu peamiseks ülesandeks jääbki sideme tugevdamine osakonnatöökogudega, et nende kaudu suunata ringide tööd.

Ülikooli OTU nõukogu uueks esimeheks valiti H. Sillastu.

L. ILVES

Kinosõprade klubis

See oli alles mõõdunud kuul, kui ülikoolis hakati rääkima kinosõprade klubi asutamisest. Nüüd on klubi organiseerinud juba mõndagi huvitavat. Nii toimus kohtumine Tallinna Televisioonistuudio noortesaadete toimetaja U. Maasikaga, kes rääkis televisiooni päevaprobleemidest.

Mõõdunud reedel aga kohtusid kinosõbrad «Tallinnfilm» režissööri V. Käseperiga, kes käsitles filmi kompositsiooni küsimusi, sisu ja vormi suhteid, tuues näiteid mitmetest filmidest. Loengut illustreerisid filmid «Kohtumised tänaval» («Tallinnfilm») ja «Keegi ei sure kunagi» (Moskva Kinoinstituudi lõpetajate diplomitöö, Hemingway järgi).

O. PUUSEP

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 33 (499) Reedel, 17. novembril 1961 XIV aastakäik

Aja käsk

E. TRUUVÄLI,
ELKNO TRU Komitee sekretär

aitab parteil kasvatada noori kommunismi vaimus, mobiliseerida neid praktilisele uue ühiskonna ehitamisele, ette valmistada igakülgset arenenud inimeste sugupõlv, kes hakkab elama, töötama ja ühiskonda juhtima kommunismi tingimustes.

Selline on kokkuvõttevõtte partei poolt püstitatud ülesanne, kuid meile on see samaaegselt aja karm ja vankumatu käsk, mis meile tuleb täita lühikese ajaloolise perioodi vältel.

Kui tutvuda kongressi materjalidega, siis märkad suurt rahuldustunnet, et oled riigi kodanik, kus esmakordselt ajaloo avatakse inimkonnale tee kommunismi. Kuid Aeg, kõikidest ratsudest väledaim, ei luba üksnes rahuldustunnet maitsta, vaid kohustab meid kohe asuma praktilisi ülesandeid lahendama.

Olge on püstitada praegu küsimus: mida nõutakse meilt — meie kollektiivilt, organisatsioonilt, igaühelt meist?

Meie oleme uue ühiskonna komandörid, selle ühiskonna komandörid, kus tormiliselt arenevad teadus ja tehnika, kultuur. See nõuab, et me oleksime tugevad oma erialaste teadmiste poolest mitte üksnes täna, vaid et kogu oma tööga elu vältel oleksime uute teadmiste juurutajad, et me oma erialal kunagi uutest saavutustest maha ei jääks. Me peame elu edasi arendama. See tähendab, et oma õpingutes peame püstitama uue kategoorilise nõude:

omandada kogemusi iseseisvaks enesetäiendamiseks, kasvatada endis tungi pidevaks tööks raamatuga, tähelepanelikult jälgida elu, õppida ja võtta temalt maksimaalne. Siis oleme uue ühiskonna spetsialistid, siis murrume konservatismi.

Me peame omandama marksistliku maailmavaate kõrgel tasemel. Ülesandeks on:

kasvatada endid ja oma seltsimehi teadusliku kommunismi vaimus, õppida sügavalt mõistma maailma arengu käiku ja perspektiivi, osata kommunistlike ideid orgaaniliselt kommunistlike tegudega ühendada.

Seda tuleb mees pidada kõikjal, omandada kõikjal — loenguid kuulates, seminarides või koosolekutel esinedes, kuulates teiste esinemisi, kõnelustes seltsimeestega, oma mõtetes.

Töökus on meie ühiskonna inimese suurepärane omadus. Kuid meilt nõutakse kõrvuti ennatalsalgava tööga ka töö enda muutmist loomingulisemaks, haaravamaks. Meie põlvkonna ajalooline ülesanne on, et muuta igaühe töö inimesele vajaduseks ja rõõmuks. Selleks tuleb inimene vabastada kõigist ebameeldivustest, liigsest raskusest. Seda suudab teha ainult inimene ise.

Partei püstitas ülesande — tuleb õppida ühiskonda juhtima.

Mitte ühel, kahel, vaid kõigil. Meil on selleks vaja eelkõige kasvatada endis enesekontrolli, täpsust, arukust kõigis asjades, mida ajame. Kui palju asjalikku me teeme ühes tunnis? Mõelge ja leidke aja kadul. Selleks me teemegi ühiskondlikku tööd, karastame endid organisatoorses töös, sest olgu raamat kaitahes põhjalik, siiski ei asenda miski elavat tegevust, oma käte ja mõtetega läbikõlbuvat toiminguid ja asju. Pisasju ei ole, kõik on vajalik! Nii ütles Lenin.

Sellepärast võib meie komsomoliorganisatsiooni ülesannet võtta kokku mõne sõnaga — õppida ja töötada!

Suvine rohelus, talvised suusarajad, mis lähevad üle Vanapõisi mäe ja läbi Hirveoru — see on meie Kääriku.

Mäletan, et kunagi ütles üks üliõpilane «Mis see Kääriku ikka ära ei ole — vaid neli maja.» Kas asi seisneb ainult majades? Kindlasti mitte. Liit, ta eksis. Nüüd on maju juba viis, kuigi viimane, ikka see viies, sai katuse alla sel suvel ja praegu tehakse seal sisetöid. Uut aastat tahetakse vastu võtta uue maja parketipõrandaga saalis.

Kääriku on üle kümne aasta olnud meie üliõpilaste päralt. Aastatega on kasvanud

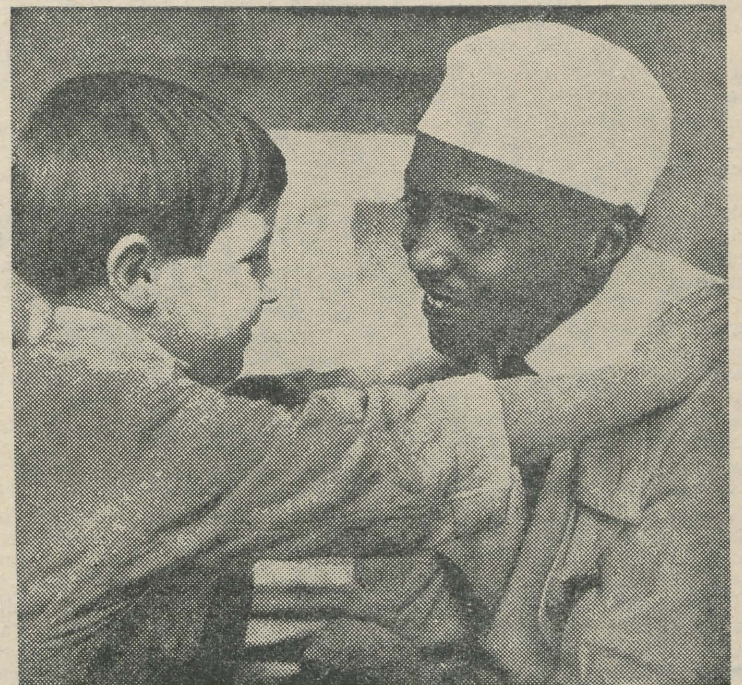
Meie Kääriku

tema populaarsus, aga ka ruumikitsikus. Vaja on uusi ja ajakohasemaid ruume — seda arvasid kõik.

1959. aastal oli arhitektidel U. Tõlpusel ja P. Tarvasel uue spordibaasi projekt valmis ja samal suvel tehti ka algust ehitustöödega. Ehitusel töötasid kõrvuti üliõpilased ja töölised.

Meelde on jäänud üks tööpäev ehituse esimesest suvest. Päike kõrvetas, järv otse meelitas ujuma. kuid meil polnud aega — laadisime telliseid. Tellised liiku-

Täna on rahvusvaheline üliõpilaspäev

Pirogovi-nimelise II Meditsiiniinstituudi üliõpilane Mohhamed El Mak (Sudaani Vabariigist) Filatovi-nimelises Lastehaiglas praktiliselt. V. SKOLNOI foto

Eesti Raadio noortesaated korraldavad

RAADIOÕHTU

rahvusvahelise üliõpilaspäeva puhul.

Ootame külalstajaid EPA aulas täna, 17. novembril täpselt kell 18.50, sest õhtu kantakse üle eetris.

Raadioõhtust võtavad osa üliõpilased Riistast, Kilevist, Leningradist ja Tallinnast. Kavas intervjuusid, muusikat, luulet. Sissepääs vaba. Tants.

sid käest kätte, autode vool ei lakanud, tulid üha uued koormad. Niiuguseid töörohkeid päevi oli palju. Oli palju muudki — lõbusaid puhkehetki, paadisõite, ujumist, mitmesuguseid toredaid võistlusi. Sügis kutsus meid tagasi linna. Enne jõudsimet aga ära näha uue Kääriku esiklapse — toreda ujula koos suurepärase hüppetorniga.

1960. aasta suvel oli töötanner märksa avaram. Kerkisid uue korpuse müürid, järve ääres ehitati sauna, staadionile veeresid üha uued ja uued kruusakormad.

Samal suvel said ehitajad uues saunas vihelda. Septembrikuus toimusid staadionil avavõistlused. Staadion meeldis nii külalistele kui ka võistlejatele. Ja eks ta rõõmustas ehitajaidki.

Läheneb lõpule 1961. aasta. Kui sõita Käärikule, on esimene tervitaja kõrgel mäe kingul uus hoone. Järve ääres on suur buldooseriga tasaseks tehtud plats — kevadel hakatakse rajama siia mänguväljakut. Need on alles esimesed samud uue Kääriku ehitusel. 1965. aastal on meie üliõpilaspere katuses uus ajakohane spordibaas.

K. KALDVEE

Meid õnnitlesid

Tervitused Suure Sotsialistliku Oktoobrirevolutsiooni 44. aastapäeva puhul ja parimad soovid edaspidiseks saabusid meie ülikooli kollektiivile veel M. V. Lomonossovi nim. Moskva Riikliku Ülikooli rektorilt I. G. Petrovskilt, Leningradi Ülikooli rektorilt A. D. Aleksandrovilt, A. A. Zdanovi nim. Irkutski Riikliku Ülikooli rektorilt V. Rogovilt, E. Vilde nim. Tallinna Pedagoogilise Instituudi rektorilt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt, V. I. Lenini nim. Valgevene Riikliku Ülikooli rektorilt A. N. Sevtsenkolt, S. M. Kirovi nim. Aserbaidžani Riikliku Ülikooli rektorilt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt, Samarkandi Riikliku Ülikooli rektorilt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt, Valgevene Polütehnilise Instituudi rektoraadilt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt, T. G. Sevtsenko nim. Kilevi Riikliku Ülikooli rektorilt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt, Zaporozje Riikliku Farmaatsiainstituudi rektorilt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt, Aptegiala Teadusliku Uurimise Keskinstituudi direktorilt ja ühiskondlikelt organisatsioonidelt ning N. G. Tšernõševski nim. Saraatovi Riikliku Ülikooli ajalehe «Ленинский путь» toimetusest.

* Ülikooli rektor

avaldas kiltust eeskujuliku tõe eest viljakoristustöödel vabariigi kolhoosides ja sovhoosides

AJALOO-KEELETEADUSKONNAST

Toivo-Peep Puksile, Endel Koplile, Mati Uesoni, Vello Naabrile, Jüri Ändile, Kalju Põdrile, Viive Heimari, Ene Janterile, Veiko Taltsile, Jaak Rähesele, Rein Arule, Valentina Kütile ja Milvi Varesele;

FOÜSIKA-MATEMAATIKA-TEADUSKONNAST

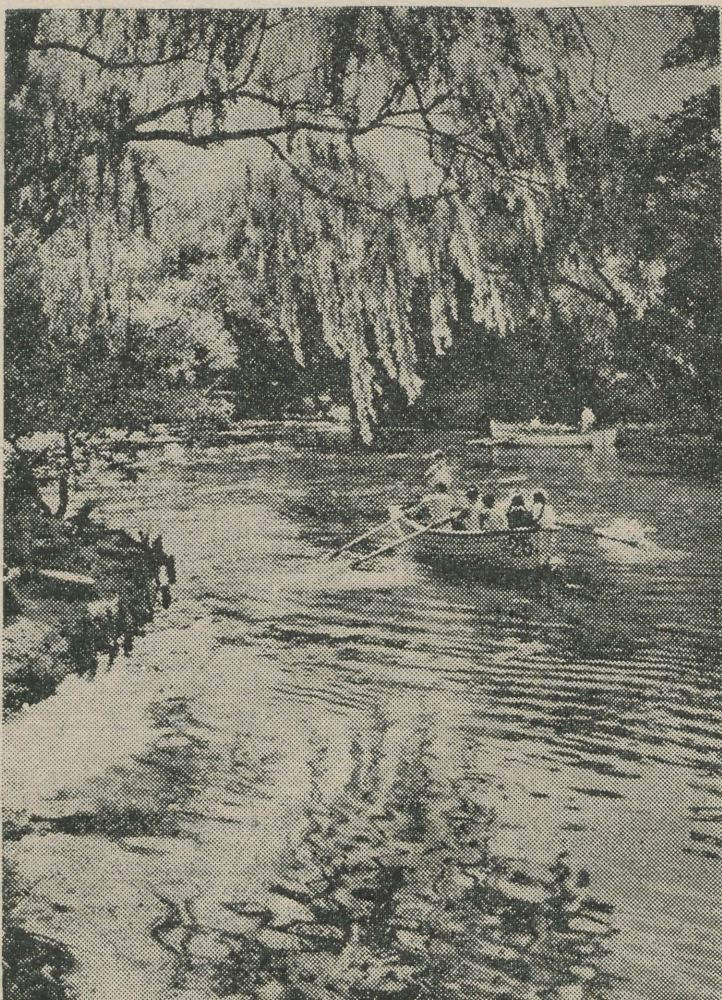
Madis Allale, Endel Auksmannile, Rein Avarmaale, Vello Looresale, Leo-Henn Humalale, Märt Piilmale, Neeme Roosele, Tõnu Ruusile, Kai Tanimäele, Enn Türksonile, Rein Vanemale, Eino Väärtnõule, Villem Benderile, Enn Realole, Tõnu Viigile, Udo Sohale, Anu Tanimäele, Aili Simmle, Aimi Laudale, Arvo Tuisu, Tiit Saluverele ja Rein Ludrile;

ARSTITEADUSKONNAST

Mati Ressile, Linda Klemmerile, Helve Laurimale, Heesi Lukatsile, Liivia Urtonile, Mail Riikjärvele, Hendrik Mäele, Ragnar Viirule, Evi Selimäele, Peeter Loidule, Eha Petersonile, Tiiu Sargmale, Arvo Uialale, Andrus Hundile, Albert Sergile, Valentina Orlova, Olga Rahtanova, Jüri Simiskerile, Kalju Vongrile, Leo Pokile, Jüri Aasole, Jaak Agurle, Kalju Orassoni, Reet Aunveele, Malle Laasile, Koidu Pihlakale, Helgi Saksale, Heinar Lõhmusele, Valli Helderile, Ellen Rivisele, Mare Lebasele, Erik Kaldarule, Tõnu Pärjale, Lidia Bitsevinale, Teodor Sikkari, Aasa Priidule, Inna Vällale, Helle Mesipuule, Regina Metsetinale, Tamila Portnaja, Marina Zarubinale, Kaja Raudsepale, Riina Sildverile, Istvan Györfyle, Alfred Bersile, Ellen Sarapikule, Tatjana Agapovale, Ninel Särmile, Mati Tarumile, Anne Kruusemendile, Diotima Rebasele, Helgi Paabole, Aili Ellerile, Tiiu Allandile, Aime Tolgale, Vilma Knutile, Luule Melgile, Eha Nurmiste, Vello Nisule, Liivi Jõe, Maie Vokile, Rein Kohale, Väino Tuppsale, Mari Metsalinnule, Anne-Liis Raudsepale, Tiia Miia Hallikale, Anatoli Litvinovile, Jaan Pärnatile, Jüri Ennetile, Aino Tarile, Aare Kitsnikule, Milvi Jõemetsale, Leili Hannusele, Lembi Kullile, Karl Komoni, Agu Lippingule, Niina Zuravleva-Jürovale, Rein Tammurile, Laine Mäele, Aleksander Kilgile, Ülle Luhari, Endel Madisonile, Agu Kivilole, Jaan Ollile, Jaan Mõtusele, Vello Padrikule, Maire Kodarasele, Maie Iisraelile, Malle Konile, Noimi Vaherile, Helmi Müürile, Hille Poolakesele, Reet Salgale, Arvo Laurimaale, Ülle-Reet Kimmelile, Maia Frolova, Mai-mu Raudmäle, Jüri Savisaarele, Elve-Ivi Varrikule, Heli Pihule, Viive Kivisaarele, Inge Täheväljale, Maido Uuskulale, Jaan Kirsile, Rita Tkatsenkole, Eve Saareperele, Ivan Volkovile, Ants Nääbile ja Aino Joronenile;

ÕIGUS-MAJANDUSTEADUSKONNAST

Heino Tõnismäele, Peeter Rahlile, Mart Lukksepale, Enn Koolmeistri, Sulev Raudsepale, Arvo Paasmaale, Enn Pihlale, Aare Kutsarile, Olo Sepale, Uno Rinkile, Elle Toomingale, Elle Viirale, Jüri Matlepaale, Uku Alakivile, Henn Hollole, Eha Pärnale, Heino Jungile, Asta Ennole, Erna Naelale, Galina Kivistile ja Svetlana Soesoni,

Maailine nurgake «Qinghua» instituudi territooriumil. LIANG WEN-JUNI foto

autasustas oma aukirjaga tubli töö eest komsomolihitustel 1961. aasta suvel Eugen Tiirikut, Rita Lellot, August Jaadlat, Georg Voznessenkit, Eino Tofferit, Veiko Taltsi, Andres Rausi, Kari Rausi, Tiit Lutsu, Toomas Rodimat, Mati Punningit, Evi Kingseppa, Helle Koitu, Veera Kuuset, Mailis Noort, Hirvi Hansenit, Henrietta Harlamovat, Mati Kõrget, Rein Partsu, Jüri Tennot, Silja Kirtsit, Viktor Piirmani, Svetlana Svistuni, Ene Võlmat, Maie Leedut, Anne Palget, Toomas Tennot, Jaan Ojastet, Jaan Maurerit, Hele Kiisi, Ille Adamsoni, Kullo Kivimetsa, Mihkel Kerikmäed, Maie Kaasikut, Heldur Jõgioja, Avo Loo-verit, Tiit Kärnerit, Enno Kriegerit, Evi Kaljustet, Svetlana Soesoni, Enn Kanterit, Aime Tolgat, Tiit Veskit, Udo Sohat, Niina Mihnevitsit, Toomas Kutsarit, Evi Lindmäed, Maret Männikut, Jüri Maadlat, Iris Raamatut, Arvo Lipsu, Mati Hagat, Paul Alapuud, Nikolai Piir-oja, Aleksander Petrovi, Sirje Va-ha, Ants Alumaad, Ago Künnaput, Margit Vaidlat, Ants Koplit, Peep Puksi, Marja Ivaskit, Merike Paud, Aare Laanemäed, Ilme Neppi, Hel-muth Kõõblerit, Henno Hansoni, Sulev Maramaad, Jaak Sõoti, Rein Koldet, Ludmilla Kotkinat, Jadviga Majevskajat, Ene Sarjast, Tooni Luu-kast, Külli Kiliimandit, Anne Ivas-kit, Jutta Egorit, Eha Seppingut, Liidia Saplõhhiinat, Väino Sinisalu, Avo Raitarit, Märt Peedot, Arkadi Sah-harovit, Avo Siilivaske, Jaan Na-pat, Mare Mukki, Maie Eerot, Külli Lotja, Galina Gurlevat, Järvi Lukkseppa, Heidi Ratturit, Eva Moori, Helgi Kaske, Eenok Korne-lit, Malle Külaotsa, Galina Kvisti, Linda Lippurit, Reet Vösu, Malle Krüünerit, Vaika Pälli, Luule Melki, Maret Arrot, Georgi Anusovi, Ando Otsa, Hardo Rätsepä, Helgi Roht-lat, Jaak Laasnurme, Kalju Kenki, Matti Kallikormi, Alvi Kiiderit, Reet Püssi, Ene Keskküla, Ilmar Soomerd, Tatjana Prohaskot, Sirje Onka, Mari-Ann Kadarpiiku, Ants Soosaart, Tiit Rauda, Asso Kriegerit, Arnold Abrami, Agu Tanit, Aadu Pinda, Anti Levandit, Ilder Tallot, Arvo Ruukelit, Ann Kubret ja Anu Ruubast.

ÜLIÖPILASHUUMORIT

Leidlik üliõpilane:

«Kas ma esitan teile ühe keeruli-se või kaks lihtsat küsimust?»
«Ühe keerulise.»
«Kus elas esimene inimene?»
«Arbatil.»
«Miks Arbatil?»
«Aga, professor, see on ju juba teine küsimus!»

KOSMILISI NALJU

Ühelt üliõpilaselt küsiti:

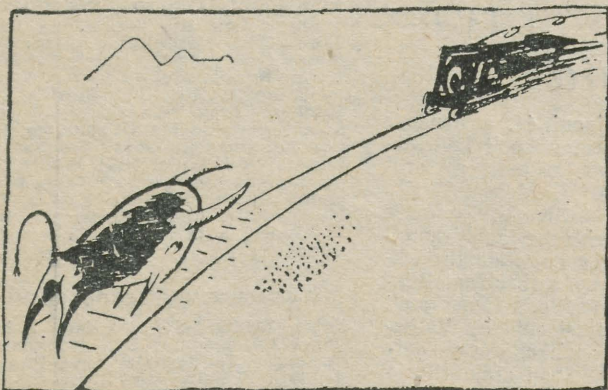
«Mida te teeksite, kui pärast õnnestunud sessiooni teid viiakse Veenusele?»
«Läheksin stipendiumi järele,» oli kindel vastus.

«Tihhon, teie olete meil kõige tagasihoidlikum ja vaiksem üli-õpilane. Miks avaldasite te esime-sena ülikoolist soovi lennata Kuule?»

«Sest seal saab kuus korda ker-gemini riidenagist mantli kätte.»

Suunamiskomisjonis.

«Teeme teile ettepaneku sõita vastavalt teie spetsiaalsusele töö-le põhja — Magadani linna. Kas olete sellega nõus?»
«Ei! Teate, juba lapsepõlves unistasin ma tööst Saturnil.»
«Kuid Saturnile ei lenda veel ra-ketid.»
«Pole viga, ma võin ka oodata?»

1911. aastal asutatud «Qinghua» instituut oli esialgselt kolledž ja kujutas endast mitte roh-kemat kui keskkõppeasutust, mis valmistas üliõpilasi ette õpinguteks Ameerika Ühendriikides. 1925. aastal muudeti ta instituudiks, 1946. aastaks oli ta arenenud kodanlikuks ülikooliks hu-manitaar-, õigus-, loodus-, polütehnilise ja põllumajandusliku teaduskondadega.

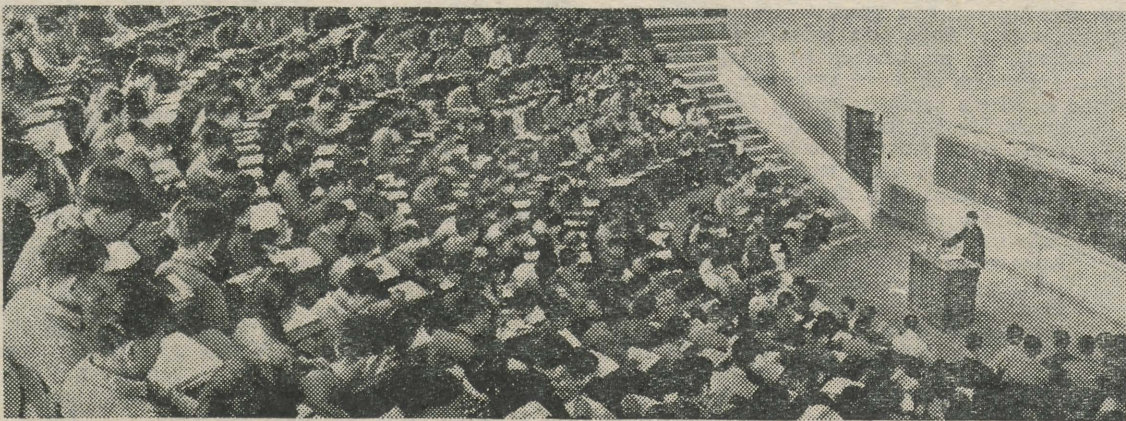
Instituudi asutamiseks kasutati ameeriklaste poolt kaheksa riigi koalitsiooni agressiooni pu-hul 1900. aastal Hiinas võetud kontributsiooni summasid. Sinna õpetama tuli grupp USA õpe-tajaid; õppesüsteem, õppeprogrammid, õppemeetodid — kõik olid ameerikalikud. Ja seda ni-metasid ameerika imperialistid alati «traditsioonilise Hiina—Ameerika sõpruse» tõendiks. 1949. aastal kirjutas USA tolleaegne riigisekretär D. Atcheson Valges raamatus «Ühendriikide suhted Hiinaga», et «Qinghua» instituudi asutamine on üheks heatahtlikkuse tõendiks paljude seast, mida Ühendriigid aastate vältel Hiina suhtes on osutanud. Kuid juba 1907. aastal tun-nistasid Ameerika misjonär Arthur Smith ja Illinoisi ülikooli rektor Edmunth James, et ins-tituudi asutamise eesmärgiks oli «parimal ja osavaimal viisil — Hiina juhtivate inimeste intellektuaalse ja vaimse allutamise abil — kontrollida Hiina arengut.»

Ent instituudi tegevus arenes hoopis teises suunas. Laiad üliõpilasmassid võtsid osa pa-triootilisest üliõpilasliikumisest, arendasid võitlust imperialismi ja sisemise reaktsiooni vastu. Kuni maa vabastamiseni oli «Qinghua» instituut vankumatult Hiina üliõpilasliikumise üheks sõlmpunktiks.

Tänapäevaks on «Qinghua» muutunud sotsialistlikku tüüpi polütehniliseks instituudiks. Eriti tähelepandavad on olnud edusammud viimase kolme aasta jooksul partei kursi «Haridus prole-tariaadi poliitika teenistuses, hariduse seostamine tootva tööga» elluviimise ajal. Praegu on instituudis kaksteist teaduskonda kolmekümne kaheksa erialaga, sealhulgas teaduse ja tehnika uusimail aladel. Kui enne vabastamist oli üliõpilasi kõige rohkem veidi üle kahe tuhande, siis nüüd õpib instituudis üle kümne tuhande üliõpilase, nende hulgas on 18 protsenti tütarlast. Pärast vabastamist on instituudi lõpetanud ligi kümme tuhat inimest, seega kaks ja pool kor-da rohkem kui eelnenud kolmekümne kaheksa aasta jooksul.

Nüüd õpivad instituudi üliõpilased selliseid aineid, mida varem ei õppinud isegi aspirandid. Teooria paremaks praktikale lähendamiseks on koostatud uued õppevahendid, õppeprogramme on paljudel aladel täiendatud uue materjaliga. Samaaegselt viiakse ellu õppetöö, teadusliku töö ja õpetava kallakuga tootva töö seostamise printsiipi. Üliõpilaste poolt täidetud teadusli-kuse teaduskonna dekaan Li Ji-Xiang

Vanas «Qinghua» instituudis

Ühes uuest auditooriumidest.

Arhitektuuri-Ehitusteaduskonna

dekaan Liang Si-cheng:

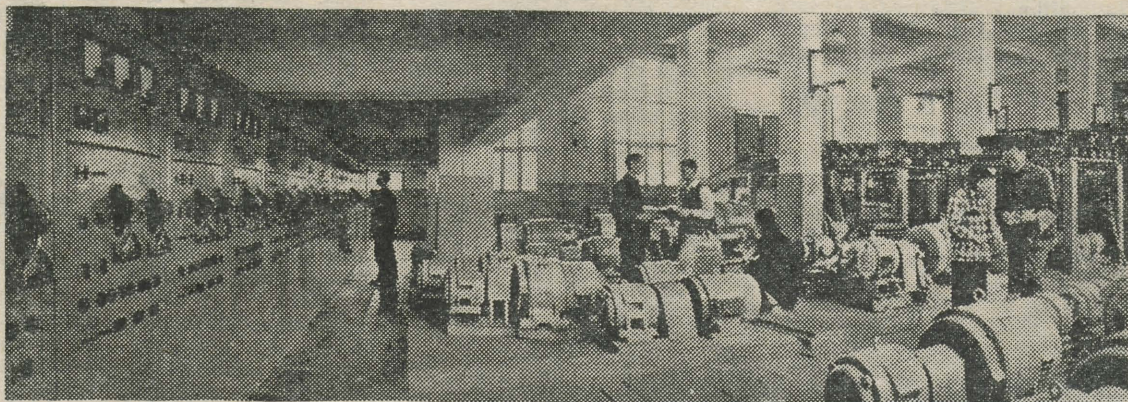
Kui võrrelda teadmiste hulka, mis oli mul pärast aspirantuuri lõpe-tamist USA-s 1927. aastal, meie «Qinghua» instituuti lõpetavate üliõpilaste ettevalmistuse tase-mega, siis juba ideelis-poliitilisest tasemest rääkimata tuleb tunnis-tada, et ma olin neist üsna kaugel erialaste teadmiste poolest. Olen mitu korda mõttes kõrvutanud kõi-ki omal ajal õpitud aineid ja teos-tatud projekteerimisülesandeid nendega, mida praegu õpivad ja projekteerivad meie üliõpilased; ma tunnen, et ma olin neist väga kaugel taga.

1958. aastast alates viiakse «Qinghua» instituudis järjekindlalt ellu partei kursi hariduse alal. Meie teaduskonna 1960. aastal lõpetanud üliõpilased projekteerisid veidi rohkem kui kahe aasta jök-sul mitmesuguseid ehitisi 450 tu-hande ruutmeetri ulatuses, nende projektide järgi on juba ehitatud hooneid 300 tuhat ruutmeetrit.

Vanas Hiinas võisid mõne aasta jooksul sellise projekteerimistöde mahuga hakkama saada haru-harva ehituskontorid, üliõpilastest juba rääkimata.

Põllumajandusliku masinaehi-

olid üliõpilaste õppetöötingimused muidugi halvemad kui käesoleval ajal, kuid veelgi tõsisem oli lugu lõpetajatel töökoha leidmisega. Praegu ei suuda kõrgemad õpe-asutused rahuldada maal toimuva

Instituudi omal jõul ehitatud elektrisüsteemide elektriliste mudeli te laboratooriumis annavad õpe-jõud üliõpilastele konsultatsioone teaduslikuks uurimistöoks.

LIANG WEN-JUNI fotod

Lääne-Saksamaa ajakiri nõukogude üliõpilaselust

Nõukogude Liidu edusammud majanduse ja kultuuri arengus on vii-mastel aastatel nii suured ja kõigile nähtavad olnud, et isegi kodan-like maade reaktsiooniline ajakirjandus ei suuda seda enam täielikult varjata. Isegi selline nõukogudevastane ajakiri kui «Osteuropa» on sunnitud rääkima mõningatest NSV Liidu edusammudest, sest muidu ei usuks teda enam senisedki lugejad.

Ajakirja käesoleva aasta esimese numbril esimesel 12 leheküljel aval-datud Nõukogude Liidus viibinud Teresa Pusylewitschi artikkel «Üli-õpilaselust Nõukogude Liidus» lõpeb sõnadega: «Kokku võttes tahaksin ma Nõukogude üliõpilaselust meie üliõpilaste omaga võrreldes tõsise-mana iseloomustada. Teiselt poolt on Nõukogude üliõpilased ka seltsi-mehelikumad ja oma tervikus tagasihoidlikumad. Üldiselt on nad ajali-selt kui ka isiklikult palju tugevamalt tegevusse rakendunud kui Lääne kõrgemate koolide üliõpilased, mispärast üliõpilaste kogupildis puudub «vaba» käitumine ja valitseb teatav ühetoonilisus.»

Ka kodanlikus Eestis ei olnud muidugi selles mõttes «ühetoonilisust», et kõik üliõpilased oleksid korralikult õppinud. Jõukas üliõpilane võis siis endale lubada «vaba käitumist» nii korporatsioonides kui ka selles mõttes, et ta võis aastaid ülikooli õppetööst vabalt eemale jääda. Kuigi nõukogude haridus- ja kasvatussüsteem omab kindlat üleolekut Lääne omast, ei anna see põhjust rahuloluks. Kommunistliku ühiskonna ülesehitamine vajab meie kõrgemate koolide taseme tõstmist ja kas-vatustöö tugevdamist.

Dots. P. Palmeost õnnitlevad tema juubelisünni-päeva puhul kolleegid, endised ja praegused õpilased ning eesti keele ring.

Kuni 25. novembrini on TRÜ Teaduslikus Raamatukogus ava-tud M. V. Lomonossovi pühendatud näitus.

Parim puhkus —

Niisugune üllas de-
viis on bulgaaria üli-
õpilastel, kes pärast
pingutavaid eksameid,
kui on võimalik mägi-
kuurortidesse või me-
re äärde puhkama
minna, organiseerivad
üliõpilaskorvade.

Need üliõpilaskorvade-
did on vabariigis te-
retulnuks ja väga tö-
husaks abiks põlluma-

janduslikele koopera-
tiividele.

Tänavu suvel oli
Plovdivi ümbruses eri-
ti rikkalik tomatisaak.
Kohalikel põllumees-
tel oleks tomatite kor-
jamine ja sorteerimi-
ne väga palju aega
võtnud. Appi saabus
Sofia Ülikooli üliõpi-
lasbrigaad, kes aitas
tomatisaagi koristada,
sorteerida ja pakkida.

Sofia üliõpilased tegid
tööd 350 000 levi
väärtuses. See oli suur

töö!

abi, millele talupojad
vastasid armastuse ja
lugupidamisega.

Üliõpilased on ise
väga rahul eluga sel-
listes brigaadides, sest
neil tööpäevilt saa-
dud muljed ja mäles-
tused on eredad, jää-
vad kauaks meelde.

22 korda rohkem

1957/58. aastal oli Põhja-Vietna-
mis kuus kõrgemat õppeasutust ja
17 tehnikumi, kus õppis 12 000 in-
imest.

1961. aastal on Põhja-Vietnamis
ühiksu kõrgemat õppeasutust ja
54 tehnikumi. Neis õpib 38 900 in-
imest. Praegu on kõrgemates õppe-
asutustes 14 000 üliõpilast, seega
22 korda rohkem kui kogu Indo-
Hiinas 1939/40. õppeaastal.

Kuusteist aastat tagasi ei olnud
Põhja-Koreas ühtegi kõrgemat õppe-
asutust. Siis oli isegi üldharidus
tööliste lastele kättesaamatu. Nüüd
õpib iga neljas. On asutatud 76 kõr-
gemat õppeasutust.

Kulumata SULEGA

T. LEHTMETS

Ole härmatand maa
ja tellisevinnade
säändab-sinetab
keskõine aeg.
Kuu vidukil silmades
virvendab naer.

Miski,
millele vastu ei saa,
sunnib mind minema.
Minu ees veel varbavatu
kohtamiskäigul ei kaevata.
Noor arm kõnnib tuliseil jalul
ja vaprast naeratab.

Majaks liidetud kivid veel küsivad
lupja.
Vaatame, kallis, aknata tupp!

Meid prahiste treppide punnivinn
keerutab-naerutab neli tuuri.
Ülal kasvõi hommikutunnini
võib suudelda palavaid huuli.

Ole majade, tellisevinnade
särab keskõine aeg.
Kuu vidukil silmades
virvendab naer.

Talveöö küttes kaua-kaua
sõnatult istume aknalaul.

Oh teid — homsete rõõmude hingi,
kes siia saate korteri!
Kas teie võtate kaelast kinni,
kas teie suudlete kordki nii?!

Pärast 125 aastat «tsivilisatsioonile»

Hollandi valitsus armastab korra-
ta, et ta on «püha missiooni» täites
toonud hariduse Lääne-Iirani elan-
ikele.

Valitsus ehitab tõesti mõned al-
ja keskkoolid iraanlaste jaoks.
Kuid haridus on jäänud valitsus-
ametnike ja Hollandi valitsuse po-
litika toetajate privileegiaks. On ka
teisi kooli, mida peavad ülal mis-
jonärid, kuid väga vähe.

Õpetajad, peamiselt indoneeslased
ja iraanlased, on range kontrolli
all. Kui selgub, et keegi astub väl-
ja Lääne-Iirani ühendamisest in-
doneesia, vallandatakse ta kohe
ja teda jälitatakse.

Käesoleva ajani on Hollandi üli-
koolidesse lubatud ainult viis ko-
halikest rahvusest üliõpilast, ent
keegi neist pole saanud ülikooli lõ-
petada.

sunnib inimesi leidma teid elu
juurde, mitte surmaga leppima.

Tänapäeval tõestavad bioloogia
ja meditsiin, et enamik surmajuh-
tumel inimühiskonnas on tapmis-
te ja kuritegude tagajärjeks. Kui
inimesed elavad viletsuses ja rõhu-
mises all, halvasti toituvad, oleskle-
vad armututes hürtsikutest ja selle
tagajärjel surevad enneaegselt, me
võime öelda, et need tapetakse täp-
selt samuti, kui nad oleksid sattu-
nud aatomipommirünnaku alla,
oleksid politsei poolt maha lastud
või lammutatud gaasikambreis. Tel-
sest küllast, kui inimesed, kes el-
avad rohkem õnnelikes maades, su-
revad südamehaigustest või vähist,
siis muutuvad nad järelikult, kuigi
tahtmatult, enesetappjateks. Toit,
mida nad tarvitasid, suitsetamine,
kõik see, mida nad tegid oma ter-
visega, või vastupidi, veel ei jõud-
nud teha, kahtlematult tappis nad.
Sotsiaalselt vaatepunktist on see
samuti tapmine, sest kui ühiskond
oleks kasutanud kasvõi vähesi osa
sõja ettevalmistamiseks minevatest
vahenditest meditsiinilisteks uurim-
isteks, me teaksime, kuidas meil
tuleks elada, et vältida sellastolisi
surma, et mitte sooritada selliseid
enesetapmi. Võib isegi tekkida
kahtlus, kas on olemas loomulikku
surma ehk surma vanadusest...

INIMESD EI PEA ENAM VILETSUST TALUMA

Ma loendasin vaid mõningaid neist
silmanähtavaist võimalustest, mida
avab meie ees teaduslik uurimine.
Kõige huvitavam on, et meie ei
saa öelda, mida toovad meile uued
avastused. Nagu näitab minevik,
mõjustab iga avastus meie igapäe-
vast elu; seejuures uurimistööd, mis
viivad avastusteni, ei avarda mitte
ainult avastajate, vaid ühiskonna
kõigi liikmete silmaringi. Tänu sel-
lele mõjule, mida osutab inimkon-
nale teadus, võivad vajalikud sot-
siaalsed muutused ühiskonnas toi-
muda libedamini ja mõistlikumalt.

Kokkuvõtet tehes võime öelda, et
on juba võimalik likvideerida vi-
letsust ja kurnavat tööd, võita hai-
gused ja tõved. Majanduslikust va-
tepunktist lähtudes ei ole enam
vajadust kannatada viletsust...
Maailmas, kus me elame, on veel
palju tegemata, kuid juba nüüd on
meil kõik võimalused kindlustada
tulevastele põlvkondadele hea elu.
Kõrved võib muuta hilgislike rik-
kuste allikateks. Neid on ainult
vaja väetada ja nautuda ning see
igavese päikese maa suudab anda
selliseid saake, milleni on raske
jõuda isegi kõige viljakamatel
maa-aladel. Seejärel mõningad aast-
ad hiljem saab kasutada võimalust
(Järg lk 1-4.)

Võib...

Võib
üksi töötada ja luua.

Võib
naerda,
nutta,
unistada üksi.

Võib õnne
tilgakaupa
juua.

Võib seista
harkisjalu
keset tuultemaad.

Ei saa ent
üksi

õnne tuua —
suurt puhast õnne
kõigile.

KALLE KURG

Esimene vasikas

Ma seisan harkisjalu
ja uudistan maailma,
mul on naijakas saba
ja kaks suurt silma.
Ja ma ei taha
minna aia taha.

Ennää seda hõiskavat lookesti!
Just nagu elav noodimärk
päikesekilbrtest joonestikul.

Mis küll teda hoiab seal üleval?
Tilbuugi liigutab vaevalt...

Kas see ehk pole
ta laul?

PAUL-EERIK RUMMO

Palju päikest teie ellu,

ELVE METSLANG

ja
HILLAR-HEITI KARM!

Majandusteaduskonna III kursuse

LUHIDALT

Pakistani üliõpilaskorvade kõige
tähtsamaks saavutuseks viimase ka-
he aasta jooksul on Üldise Üliõpi-
lasliidu loomine.

Kohe pärast kolonialismi likvidee-
rimist (umbes kolm aastat tagasi)
oli Gineas vaid nelikümmend kõrge-
ma haridusega ginealast.

KILDE

Paljud klassikud olid üliõpilased,
kuid kaugeltki kõik üliõpilased po-
le klassikuteks.

Kui üliõpilane on hästi valmis-
tunud eksamik, kardab ta, et te-
da võidakse mitte mõista; kui ta
aga pole ette valmistunud, kardab
ta, et teda võidakse mõista.

Kaks poissi vaidlesid selle üle,
mis on vajalikum, kas päike või
kuu. «Teadagi kuu,» ütles üks,
«tema paistab öösel, kui seda on
vaja, aga päike paistab päeval,
kui isegi on küllalt valge.»
(«Jaunais Inženieris»)

«Kas teie rühmas on huvitavad
seminarid?»
«Jah, väga. Vaata, praegugi veel
vaidlevad.»

«Mille üle siis?»
«Kes järgmine kord peaks sõna
võtma...»

Kallis, kas Sa mind ikka armas-
tad?

(«BCH»).

Faru Riiklik
Ülikool 3

Üliõpilasiik Wrocław

Wrocław'i üliõpilased võtavad vä-
ga meeleldi osa paljude kunst-
kollektiivide ja klubide tööst.

Eriti populaarseks on saa-
nud 1957. aastal asutatud üli-
õpilasteater «Kalambuur». Wrocław'i
elanikud mäletavad «Tähtede konfis-
keerimist» — teatri esimest prog-
rammi, mis oli kaugel veel täius-
likkusest. Järgnenud eeskavad olid
õnnestunud ja kandsid ilusa-
maid nimetusi — «Tänavail jalutab
minu armastus» ja «Imestama-
panev naeratus». Kuid suurima
edu pälvits vaatajate ees selle
teatri kabaree, mis valmistas ette
haarava, mõningal määral gro-
teskse eeskava. «Kalambuur» ei
ole ainsaks Wrocław'i üliõpilasteat-
riks.

Teise üliõpilasteatri «XX sajandi
inimene» repertuaar erineb tugeva
kallaku poolest kaasaja ideelise ja
moraalse probleemiatika suunda.
Oma üldiselt suuniltuselt huvita-
vad «Radioaktiivne sütt» ja «Las
ärkab puuraidur!» olid veelkord-
seks loogiks kinnitust pihita kaas-
aja üliõpilaskonna vältimatust
ideetusest.

Wrocław'i Ülikooli poeetiline
estradiansambel «Pandora» popu-
lariseerib poola ja välismaise kir-
janduse silmapaistvaid poeetika-
teoseid. Ansambelisse kuulub viis-
teist liiget. Teine seda tüüpi kol-
lektiiv — «Palacik» esines Bruno
Jasensky revolutsioonilise poeemi
«Sõna Jakov Selist» instseneerin-
guga. See kutsus esile ulatulistliku
loomingulise ja ideelise diskus-
iooni, mis läks kunstiliste ja kir-
janduslike probleemide raamidest
kaugelt välja.

TOOLT. Harkovi Riikliku Kunsti-
instituudi üliõpilase MUFID-ZADE
linoolliige.

Tahan rääkida teiega sellest, mis-
sugune on Maa tulevikus, mitte
just saja aasta pärast, vaid nii,
ütleme, aasta kümne või kuue-
kümne pärast. Kuid see on juba
teie, mitte minu tulevik. Teie elate,
töötate ja loote sel ajal. Kõik, mi-
da meie, vanem põlvkond, võime
teie jaoks teha, on jagada oma ko-
gemusi, kuigi teie kahtlemata tea-
te varsti tunduvalt rohkem kui
meie praegu.

Aeg, kus kõik inimesed meie
planeedil elavad paremini, näib
veel väga kaugena. Kuid tegelikult
see ei ole nii. Mitte kunagi inim-
konna ajaloos see perspektiiv ei
ole olnud nii lihtne. Seda kinnitab
teaduse ja tehnika areng viimase
kahekümne aasta jooksul. Inimene
tegi teaduse ja tehnika alal selli-
seid avastusi, et nendega võrreldes
kahvatuvad kõik varasemad
inimkonna saavutused: tuli, põllu-
majandus, mehhaniseerimine. Kuid
seni need avastused ei ole veel
saanud reaalsuseks. Meie esmajär-
gulisteks ülesandeks on kasutada
meie ees avanenud võimalusi. Pär-
guga uus energia avastamine
inimkonna hirmsa hädaohu ette,
mis kunagi on teda ähvardanud, —
aatomisõja hädaohu ette. Kuid asi
ei ole üksnes selles; aatomisõja
ettevalmistamine, poliitilise pimeu-
se olukord, milles seda tehakse,
tegelikult pidurdab, mõnikord isegi
viskab tagasi inimkonna arengut.
Aatomisõda oleks suureks õnnetu-
seks. Ta võib viia tsivilisatsiooni
ruhat või isegi rohkem aastat taga-
si, kui inimsugu üldse jääb eksis-
teerima pärast niisugust sõda. Jä-
relkult on meie esmajärguliseks
ülesandeks tõkestada teed aatomi-
sõjale. Ma loen seda iseendast aru-
saadavaks ja seepärast püüan kir-
jeldada maailma, kus pole sõda.

MAAILM, KUS POLE SÕDU

Inimkonna poolt sõjalisteks ees-
märkideks kasutatavad vahendid
võiksid saada jõukuse allikaks.
Sada miljardit dollarit kulutatakse
igal aastal sõjalisteks vajadusteks.
See on peaaegu võrdne Aasia, Aaf-
rika ja Lääne-Ameerika maade
rahvusliku tuluga. Kui riigid lõpe-
taksid selliste suurte summade ku-
lutamise sõjalisteks vajadusteks,
suurema osa inimeste elutase tõuseks
kahekordseks ja saajaks jätkaks kil-
ret kasvu. See lihtne võrdlus näit-
ab, missugusel määral «külma sõ-
da» mis peidab endas tõsist kas-
vavat hädaohu, võib pidurdada
inimühiskonna arengut. Kui meil
läheb korda mingil määral nõrgen-
dada «külma sõda», kui me alus-
tame desarmeerimist ja rahvad ei
võistle vastastike hävitamise vah-
endite valmistamises, vaid loomi-

Noorsugu ja tulevik

Prof. John BERNAL

Avaldame tuntud füüsiku, Ülemaailmse Rahunõukogu täide-
saatva presidendi kirjutise, mis käsitleb mitmeid tänapäeva ak-
tuaalseid probleeme. Me ei pruugi kõige tooduga nõus olla, kuid
artikkel aitab meil paremini mõista Läänemaailma progres-
siivseid õpetlasi nende otsingutes.

See ühiskonna hüvanguks, luuakse
maailm ümber vähem kui ühe põlv-
konna vältel.

Meie Maa on väga rikas, tundu-
valt rikkam, kui meile näis viis-
kümmend või isegi kümme aastat
tagasi. Kuid see rikkus eksisteerib
nende jaoks, kes oskavad teda lei-
da ja kasutada. Meie esivanemad
värisesid külma, olugi et maga-
sid kivisöel ja ei almanudki, et
tada võib põleda. Nüüd me võime saa-
da toonist granidist rohkem energ-
giat kui toonist kivisöest. Selleks
aitab meid teadus.

Aatomienergia avastamine veenab
meid selles, et niivõrd, kui on voi-
malik ette näha, inimkond on alati
kindlustatud energiaga. Tegelikult
oleks hea organiseerimise puhul
energia nüüd kogu Maal kätte-
saadav igal hulgal nagu õhki, mi-
da inimesed hingavad.

Energia on kõigi materjalide, mil-
le poolest inimkond võib olla täie-
likult kindlustatud, otseks ekvi-
valendiks. Energia abil võib mulda,
vett ja kive muuta teraseks, alu-
miinumiiks, plastmassideks ja teis-
teks materjalideks. Energia abil
võib kogu Maal, mitte ainult tema
üksikutes kohtades, kasvatada rik-
kalikku saaki. Energia on niisil-
toidu, rõivastuse, elamute ekviva-
lents.

Mulle võidakse vastu väita; sel-
leks, et saada kõike seda energia
abil, tuleb kulutada palju tööd ja
rakendada mitte vähe oskusi. Kõik
see on nii, kuid samal ajal muutis
tehnikat ennemärgatu areng põhja-
likult vajaliku töö iseloomu. Töö-
tusrevolutsiooni toimepannud auru-
masin põhimõtteliselt kaotas kurna-
va füüsilise töö vajaduse.

Agat tegelikkuses oli inimene vii-
mase saja aasta jooksul ikkagi sa-
masuguse orjatoõ poolt hõivatud
kui varemgi. Ent selle põhjuseks
oli ühiskondlik süsteem, mitte teh-
nika mahajäämus.

Automaatika ja elektroonika aren-
guga seoses kaob vajadus väsitava
monotoonseks tööks printsi-
bina. Automaatne töö võib vabastada
tööliisi monteerimisliinil lõputult
korduvaist operatsioonidest. Töö-
tundide arv võib olla vähendatud
sellise määran, et on vajalik val-
ida, kas töötada kakskümmend tundi
nädalas, üks kuu kahest või viis

kuud aastas. Me võime vabastada
teenistujaid niisugusest igavast
tööst, kui on seda arvude liitmine,
formulaaride täitmine, ja isegi lähe-
mas tulevikus masina kirjutami-
sest ja tõlketööst.

VAJALIKUD MUUTUSED

Mitte üks neist tehnilistest
saavutustest ei või olla efek-
tiivselt kasutatud ilma vastava-
te muutuste tegemiseta ühiskon-
na sotsiaalses struktuuris. Seda
tõendab kapitalistlik majandus, mil-
le puhul isegi see vähene automati-
seerimine, mida on rakendatud,
juba sünnitas kasvava tööpuuduse.
Missugune ka ei oleks meie sot-
siaalfilosoofia, ikkagi tuleb mõista,
et ühiskondlikud ja majanduslikud
vormid peavad olema muudetud ja
kooskõlla viidud teaduse ja tehnika
uute jõududega. Poleks õige püsti-
tada küsimust nii: kas uus tehnika
ja tema kasutamise vastavates sot-
siaalsetes tingimustes või vanane-
nud ühiskondlik kord ja vanane-
nud tehnika. Teist üldse ei eksis-
teeri. Iga maa, mis ignoreerib tea-
dust meie päevil, satub langusesse
ja määrab enda näljale ning hai-
gustele. Uued võimalused võivad
olla ebamõistlikult kasutatud, kuid
neid ei saa hülgata.

Näiks justkui, et kõigist neist
inimkonna saavutustest on küllalt
selleks, et rahuldada ühe põlvkon-
na vajadusi; teepoolsest on nad vaid
vähikeseks osaks nendest võimalus-
test, mis on praegu meie käsutuses.
Me võime saavutada üha rohkem
tähelepanuvaid ja kasulikke muu-
tusi, kasutades kolmandat fak-
torit — progressi teaduslikes uurim-
gutes. Me alles veel hakkame ula-
tuma anorgaanilise ja orgaanilise
maailmani ja seda kätte õppima.
Sel määral, kuidas suurenevad meie
teadmised, võime me juhtida mit-
mesuguseid elu külg.

Esmakordselt asub nii haige kui
ka terve inimene arstiteaduse efek-
tiivse mõjustuse all. Suurepärane
on antibiootikute võidukäik. Need
päästsid surmast sadu miljonid
lapsi, muutes juba sellega rahvas-
tiku pilti meie planeedil. Nüüd me
sattusime probleemile, kuidas kind-
lustada kõiki toidu ja tööga. Mal-
tuslaanlastest erinevalt arvan, et
see muutus tervendab ühiskonda.

DOMINIKAANI VABARIIK. ISTUMISSTREIK CIUDAD TRUJILLO ÜLI-KOOLIS. Täna kuu aega tagasi alustasid Santo Domingo ülikooli üliõpilased streiki, sest valitsus tagandas ülikooli rektori ja pani tema asemele «oma mehe». Üliõpilased peavad uut rektorit ilialt truuhiiljaseks ja keelduvad õppimast tema alluvatena. Üliõpilastel on tulnud võidelda käsitsi politseiga ja olukord on pinev.

Ta uuris kõike ja tungis kõigesse

(250 aastat M. V. Lomonossovi sünnist)

Teaduste ajaloos leidub tuhandete teadlaste säravaid nimed, kellest ei kustu ilalgi mälestus, sest need teadlased astusid igatki oma alal järjekordse sammu edasi. Nende väheste teaduse suurkujude hulka, kes on suutnud astuda sammu edasi peaaegu igal alal oma aja teaduse valdkonnas, kuulub aga vene rahva geenius Mihhail Vassiljevits Lomonossov.

M. V. Lomonossov sündis talupoja perekonnas 8. (19.) novembril 1711 Holmogorõ küla lähedal Põhja-Venemaal. Suur tung teaduse poole tõi noore Lomonossovi 1730. aastal salaja vanemate eest, ilma rahata Moskvasse Slaavi-Kreeka-Ladina Akadeemiasse. Oma raudse tahtejõuga ja kustumatu teadusjuga suutis ta aga läbi lüüa kõigist takistustest ning pääseda isegi välismaale edasi õppima «mäeasjandust, keemiat, füüsikat, geometriat, trigonomeetriat, mehhaanikat ja loodusteadust üldse».

Tulnud 1741. aastal tagasi kodumaale, hakkas ta omandama teadmisi kiiresti põhilistes suundades edasi arendama. Ja seda tuli M. V. Lomonossovil teha tingimustes, kus Venemaa teadus kul niisugune praktiliselt veel peaaegu puudus. 1742. aastal kinnitati M. V. Lomonossov Teaduste Akadeemia füüsikaklassi adjunktiks ning esimese vene teadlasena 1745. aastal keemiaprofessoriks (akadeemikuks).

Oma tegevuse algusest peale võitles M. V. Lomonossov akadeemias kuni viimase hingeõhuni vene teaduse ja kultuuri arengu eest, võitles Peterburi Teaduste Akadeemias võimutsevate välismaalaste vastu. 1746. aastal hakkas Lomonossov esimesena Teaduste Akadeemias esinema avalike venekeelsete loengutega. 1747. aastal kirjutas ta Jelizaveta Petrovna troonileastumise päevale pühendatud oodis:

«Te sõandage, hüvitatud, nüüd püüdlusega näidate, et plaatoneid siin kodurajal, et njuutoneid, kel vilgas aju, võib sünnitada Venemaa.»

Venemaal hariduse levitamise eest hoolitsedes rajati M. V. Lomonossovi initsiatiivil ja tema projekti kohaselt 1755. aastal Moskvas ülikool. M. V. Lomonossovi suureks teeneks tuleb pidada, et just Moskva ülikool kujunes XVIII sajandi teisel poolel eesrindlike teaduslike, ateistlike ja demokraatlike mõtete viljelejaks Venemaal.

M. V. Lomonossov suri 4. (15.) aprillil 1765. Ta on maetud Leningradis Aleksander Nevski kalmistul.

M. V. Lomonossovi kogu teaduslikust tegevusest, tema panusest teaduse varamusse põ-

gusagi ülevaate andmine osutub käesolevas lühikirjutises praktiliselt võimatuks. Tolleaegses teaduses olid M. V. Lomonossovi tööd aine ehituse, soojuse ja elektril olemuse kohta, aine ja liikumise säilivuse seaduse avastamine tema poolt tohututeks edusammudeks. Kuid mitte väiksemad pole M. V. Lomonossovi teened mäeasjanduse ja keemia, meteoroloogia ja astronoomia, geoloogia, geograafia, keeleteaduse ning veel terve rea teiste teadusharude valdkonnas. Seejuures ei tegelnud M. V. Lomonossov kaugeltki ainult «teadusega teaduse pärast», vaid rõhutas alati, et teadus peab rahuldama eeskätt praktika nõudeid.

M. V. Lomonossovi elu on igavesti püsima jääv näide enastalgavast kodumaa teenimisest. «Noored peavad erilise tähelepanuga ning erilise armastusega uurima tema elu, kandma oma hinges tema uhket kuju,» kirjutas V. G. Belinski.

A. S. Puškin andis M. V. Lomonossovi kohta vähestes sõnades sügava hinnangu, mis jääb kehtima aegadeks: «Ühendades erakordse tahtejõu erakordse mõttejõuga, tundis M. V. Lomonossov kõiki haridusalasid. Selle kirkedest täidetud hinge kõige tugevamaks kireks oli teadusejahu. Ajaloolane, kõnemees, mehhaanik, keemik, mine-raloog, kunstnik ja poet — ta uuris kõike ja tungis kõigesse.»

Õppeaasta algusest on möödunud üle kahe kuu. Umberkolimise vaev on nähtud ja elu kulgeb juba enam-vähem normaalselt. Kahjuks hakkavad jälle silmi torkima vanad väärnähitused, millega on igal aastal võideldud ja millest seni pole lõplikult jagu saadud.

Köögid ja söögitoad ei taha kuidagi puhtad seista. Paljud üliõpilased ei viitsi pärast söömist leivapuru, juustukoori, vorstinahka ja muid jäätmeid ära koristada. Jäetakse vedelema võipaberid ja ajalehed, mis olid kuuma panni all. Võib ette kujutada lauda, kui neli-viis sellist lohakat inimest on söömise lõpetanud. Ja vähe sellest, et laud on räpane. Ka põrand saab oma osa. Prügikasti ümbrus on poole meetri ulatuses prahti täis. Mahapudene-

Muret täis näoga ja mureliku südamega

nud praht ja paberid lükatakse lihtsalt jalaga laua alla. Kraanikaustid võib leida kartulikoori, makarone, marju, moosi jms.

Kogu see rikkus jääb korrapidaja hooleks. On hea, kui korrapidajal jätkub tahtejõudu. Selle puudumisel püüab ta üldse mitte nägu näidata. Järgmisel hommikul võib kuulda koristajalt (seda täiesti õigustatult), mis-sugused logardid ja loodrid on üliõpilased. Kahju, et see nii on. Enamik üliõpilastest ei ole seda meelepahaavaldust ära teeninud. Süüdi on väike osa. Mõnigi soliidse välimusega tudeng, aktiivne ühiskonnategelane üli-koolis ja hea õppur, muutub ühiselamus tund-

matuseni. Tema kuulub siis nende hulka, kellest on juttu.

Koridorides võib näha ja kuulda asju, millel ei tohiks olla kohta meie ühiselamutes. Nägin kord üliõpilast, kes sülitab sõrandale. Või mida peaks arvama üliõpilastest, kes klopivad koridoris põrandavaipul? Esineb muusikasõpru, kes laulavad ja viilistavad koridorides, vaatamata hilisele ajale (mõnikord täie võimsusega).

Heidame nüüd pilgu pesuruumidesse. Paha-tihti valatakse põrandapesu kraanikaussi-desse. Väikese läbimõõduga avad ei ole selleks mõeldud, et niisuguse kvaliteediga vett läbi lasta. Tulemuseks on

muidugi ummistus. Hiljem on koristaja see, kes peab mustust välja rohkima. Paljudel on halb harjumus jätta tühiad hambapastatubid ja tarvitatud žiletterad kraanikaussi või aknalauale. Prügikastid on aga olemas igas pesuruumis.

Ei tahaks üldtoodu näha toestada, et meie ühiselamutes sanitaarne olukord on päris hull. Meil elab palju tublisid üliõpilasi ja on palju toakollektiive, kellele ei saa midagi ette heita. Uksikud võivad aga palju ära rikkuda. Tahaks loota, et nende üksikute read järjest kasinamaks muutuvad ja et need peagi hoopis kaovad. Ajal, mil me läheneme kommunismile, ei ole lohakate jaoks kohta meie ridades. Tehkem neil jalgealune tulleks!

JAAK LAASNURM, Pälsoni tn. 14 ühiselamunõukogu esimees

Noorsugu ja tulevik

(Algus lk-1 3.)

toota sünteetiliselt lõppematutest mineraalsetest allikatest sööta loomadele ja lõpuks toitu inimestele.

Väga sageli, eriti kapitalistlikes maades, avaldatakse arvamust, et sellised materiaalsed muutused on võimatud, sest intellektuaalselt arenenud inimeste arv olevat piiratud. Mehed, nagu kinnitatakse, olevat liiga rumalad, et võistelda looduse mõistatustega, naistel aga tulevat tegelda kõõgi ja lastega. Kuid elu ise on kummutanud selle teooria. Nad pidasid kõrgemat haridust väikse hulga valitute või äärmisel juhul rikkamate perekondade privileegi. Nõukogude Liidu, seejärel Hiina kogemustest me näeme, et see teooria on välja mõeldud selleks, et valitsevad klassid võiksid säilitada monopoli haridusele.

Just hariduse alal ilmnevad nüüd kõige eredamalt klassivastuolud. Kaasaegset tehnikat pole võimalik ekspluataerida harimatute tööliste, kes on võimelised vaid kõige lihtsamateks operatsioonideks. Kaasaegne tehnika nõuab haritud mehi ja naisi, kes teavad peale tehnika kasutamise oskuse ka seda, kuidas tehnikat täiustada. Kaasaegse tempo juures vananevad masinad juba kahe-kolme aasta jooksul. Nüüd on rohkem arenenud aladel uurimis- ja konstrueerimistöödega seotud rohkem inimesi kui vahetult tootmisega. Et aga kindlustada tööstust kvalifitseeritud töölistega, on vaja avada pääs kesk- ja kõrgema hariduse juurde kõigile elanikkonna kihtidele. Järelikult, kui kapitalistlike maade valitsevad ringkonnad jätkavad kõrgema hariduse juurde pääsemise piiramist, kaotavad nad võistluses tehnilise üleoleku eest. Nõukogude Liit jaseb nüüd elanikkonna arvuga võrreldes kaks korda rohkem inimesi välja kui Ameerika ühendriigid ja viis korda rohkem kui Inglismaa.

SUURIMA PINGE AEG

Niiviisi me võime näha, et uued võimalused, mida avab meie ees teadus ja mida on vaja kasutada, viivad tähtsate ja tõesti kardinaalsete muutusteni. Periood, kuhu me astume, on tähelepanuväärne selle poolest, et sotsialistlikud maad

püüdsid juba kinni kapitalistlikud maad tootlikkusest ja tõenäoliselt jõuavad varsti neist ette. Ilmselt on see suurima pinge ja raskuse aeg, aeg täis hädahoite, kuivõrd pole olemas mingit kokkulepet demeerimise üle ja paljud poliitilised probleemid on liika lahendamata ning igatki neist võib välja kutsuda aatomisõja. Just seetõttu, kui me mõtleme konstruktivistest ja õnnelikust tulevikust, meie esimeseks mõtteks on: kuidas ära hoida uue sõja hädahoitu?

Tuleb inimesi aru saama panna, et nüüd on olemas hiiglaslikud võimalused selleks, et lähema kümne või kahekümne aasta jooksul suurendada inimkonna rikkusi ja kindlustada igale inimesele, isegi kõige vaesemates riikides niisugune elutase, mis on olemas kõige õnnelikumates maades. Teiste sõnadega, majanduslikud eelised (tormijooks nende järele kutsus sel sajandil esile juba kaks maailmasõda) on tühiselt väikesed võrreldes nende edusammudega, mida võiks saavutada rahvusvahelise koostöö või isegi rahuliku võistluse teel. Mõned riigid on praegu niisugustel absurdsel positsioonidel, et tulevad meelde rõõvleid, kes lähevad riidu mõne penni pärast, kuid ise istuvad aaretekastil.

Teie, tänapäeva noored inimesed, peate hoolitsema selle eest, et lõpeks see arutus. Hiiglaslikud, paljuski kasutamata vanade tööstusmaade ressursid tuleb ära kasutada selleks, et abistada tööstuse arendamist kõigis Maakeras nurkades. Tänu sellele abile võivad nõrgalt arenenud maad luua kaasaegse tööstuse ja kindlustada oma rahvastele kõige kõrgema elutase vähehaugi ühe põlvkonna elu vältel. See mõte on otse vastupidine kolonialismideele. Kolonialismi jaoks on nõrgalt arenenud maad vaid tooraine andjad. Kolonialism määras nende maade rahvad mahajätmisele, viiletsusele ja harimatusele.

Need muudatused inimühiskonnas on tulevikus ülesandeks. Kuid teie ei tohi oodata, kuni kindel rahu on Maa peal jalule seatud. Mulle näib, et on tarvis juba nüüd otsida võimalusi uue maailma ehitamiseks.

Hiljuti arutas TRU Spordiklubi juhatus kehakultuuri ja spordi ülevaatuskonkursi juhendi muutmist. Edaspidi kavatakse konkursi korraldada mitte enam osakondade, vaid teaduskondade vahel, kusjuures Arstiteaduskond võistleb kahes osas ning konkursi lülitatakse ka kehakultuuriosakond. Seega on edaspidi konkursist osavõtjaid kollektiive kaheksa: 1. Ajaloo-Keeleteaduskond, 2. Õigusteaduskond, 3. Majandusteaduskond, 4. Bioloogia-Geograafiateaduskond, 5. Füüsika-Matemaatikateaduskond, 6. Arstiteaduskonna I ja II kursused, 6. Arstiteaduskonna vanemad kursused ja 8. Kehakultuuriosakond.

Ülevaatuskonkurs jaguneb nagu varemgi nelja ossa: a) spartakiaad, b) õppe-sportlik töö, c) massiline sporditöö ja d) organisatsiooniline töö.

Spartakiaad koosneb esivõistlustest kõigil ülikoolis harrastatavatel aladel ja tema osatähtsus on poole suurem kui teistel lõikudel (koefitsient 2). Kokku toimu- vad spartakiaadivõistlused 20 spordialal, kusjuures igal kollektiivil võetakse arvesse 12 ala, 7 neist on kohustuslikud. Ülejäänud 13 alast võetakse igal teaduskonnal arvesse 5 ala, need, kus on esinud kõige paremini.

Kohustuslikeks aladeks on sügissemestril võrkpall, laskmine ja jooksukross, kevadsemestril kergejõustik, suusatamine, korvpall ja naistevõimlemine.

Valikaladeks on sügissemestril orienteerumissport, jalgpall, ratsasport, tõstmine, maadlus, lauatennis ja vehklemine, kevadsemestril sõudmine, sisekergejõustik, poks, ujumine, sportlik võimlemine ja mees-

te rühmvõimlemine (ülikooli spordipäeva massikava).

Käesoleval aastal lükatakse mõned sügissemestri alad, nagu jalgpall jt. kevadsemestrile ning ka alade planeerimises võib tulla muudatusi. Ülejäänud konkursilõikudes muudatusi ei tehta.

Õppe- ja sportliku töö osas võetakse aluseks III spordijärgu või VTK II astme märklase ettevalmistamine. II spordijärgu ettevalmistamine võrdub kolme III järguga või VTK II astmega, I järk vastavalt 8 ja meistrijärk 20 III järgu või VTK II astmega. Kogutud punktide summa jagatakse teaduskonna tervete üliõpilaste arvuga ja määratakse teaduskondade paremusjärjestus.

Massilise sporditöö osas võetakse aluseks ühe üliõpilase osavõtt ühest spordiüritusest. Ka siin jagatakse kollektiivi poolt saavutatud punktid tervete üliõpilaste arvuga.

Organisatsioonilises töös jagatakse teaduskonnas olevate TRU Spordiklubi liikmete arv teaduskonna tervete liikmete arvuga ja saadud suhte alusel seatakse teaduskonnad paremusjärjestusse.

Kolmelt viimaselt tööloigult kogub võitja teaduskond 8 punkti, teiseks tulnu 7 punkti jne. Spartakiaadist saab võitja vastavalt 16 punkti, teiseks tulnu 14 punkti jne. Kõigilt neljalt alalt saadud punktide summa määrab konkursi üldise paremusjärjestuse.

Selline on üldjoontes TRU kehakultuuri ja spordi ülevaatuskonkursi juhendi projekt. Kui projekti kohta on mingisuguseid ettepanekuid, siis teha need lähemal päeval TRU Spordiklubile.

TEADAANDED

ÜTÜ võõrkeelte ringi TÖLKEVÕISTLUSELE võib esitada töid 25. novembrini (tähtaeg on osavõtjate soovil pikendatud). Tuletame kõigile meelde, et on viimane aeg asuda tööle ja lasta oma suleproov mainitud päevaks TRU ajalehe toimetuse kirjakasti.

Pärast viimaste tööde laekumist vahitakse žürii, kes määrab kindlaks auhindade jaotuse ja suuruse. Sellest teatakse TRU ajalehes.

Tõlkijaks nagu kirjanikukski ei sünnita, vaid õpitakse.

Esitatud tööd arutatakse ja analüüsitakse läbi võõrkeelte ringi koosolekul (orienteeruvalt käesoleva semestri lõpul). Kindlasti saab sellel arutelmisel mõndagi kuulda, mis abistab meie noori tõlkehuvilisi edaspidises «ümberpanemistöö».

Võõrkeelte ringi juhatus

KINOLEKTOORIUM

Täna kell 19 on loeng «Kommunistliku Partei kasvavast osatähtsusest kommunismi ülesehitamisel».

Film «Alati parteiga».

EELMISE NUMBRI RISTSONADE LAHENDUSED

Paremale: 1. Roos. 4. Otsus. 8. Silla. 11. Isuri. 13. Kask. 14. Leedu. 16. Kiisa. 18. Atika. 21. Angervaks. 22. Navoi. 23. «Elu tee». 25. Kioto. 27. Neri. 29. Baer. 31. Niva. 32. Palu. 34. Asti. 36. «Tempo». 39. Raeda. 41. Tamula. 43. Amuur. 45. «Gasparone». 49. Tasso. 50. Leevi. 52. Levin. 53. Saag. 54. Razin. 55. Senta. 56. Solon. 57. «Nukke».

Alla: 2. Owen. 3. «Slide». 4. «Orkaan». 5. Tilk. 6. Uks. 7. «Saatus». 8. Skane. 9. Liiv. 10. «Abai». 12. Surkov. 14. Lauk. 15. «Egmont». 17. Iser. 19. Taebala. 20. Kobe. 24. Lipp. 26. Tiitus. 28. Edel. 30. Auevov. 33. Araali. 35. Sama. 36. Tuglas. 37. Mage. 38. Ossian. 40. Aden. 42. Arosa. 43. Atos. 44. Usin. 46. AVRO. 47. Renn. 48. Nirk. 51. Ego.

Toimetaja J. FELDBACH

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКМЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk Tartu Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 9924. MB 08094.

15. NOVEMBRI toimus TRÜ aulas ülikooli XII ametiühingukonverents. Kohal oli 290 delegaati. Konverents kuulas ära ametiühingukomitee ja revisjonikomisjoni aruanded, arutas ülikooli ametiühingukomitee eelarvet. Et delegaadid olid komitee aruandega varem tutvunud, piirdus komitee esimees sm. H. Viiding vaid mõningate märkustega aruande kohta.

Konverents valis ülikooli uue ametiühingukomitee ja revisjonikomisjoni ning selt-simeheliku kohtu. Valiti delegaadid vabariiklikule ametiühingukonverentsile.

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorgani satsiooni, rektoraadi, ELKNU komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 34 (500) Reedel, 24. novembril 1961 XIV aastakäik

Lühidalt komitee aruandest

Ülikooli ametiühingukomitee aruandes valgustatakse ametiühingukomitee tööd põhjalikult igast küljest. Ametiühingukomitee liikmetest tõstetakse esile seltsimehi H. Kurmi, V. Ritslaidi, H. Siigurit, R. Kreisi, M. Sõstšikovi, H. Lutrikut, P. Eltermanni ja A. Paed. Ametiühingukomitee komisjonidest töötasid aruandeperioodil paremini õppe-teadusliku ja kultuurmassilise töö komisjonid. Teaduskondade ametiühingubüroode õppe-teaduslike komisjonidest olid aruandeaastal paremad tulemused Ajaloo-Keeleteaduskonna, Arstiteaduskonna ja Matemaatika-Loodusteaduskonna komisjonidel.

Kultuurmassilise töö,

eriti aga kunstilise isetegevuse viljelemises on tehtud samuti tubli samm edasi. Seda soodustas Tähe tänaval asuva klubi loomine. Teiseks ulatusid meie isetegevuslikud üritused ka kaugele ülikooli kollektiivist ja ruumidest, loodi kontakt ja šeflussidemed mitmete Tartu asutuste ja ettevõtetega. Kolmandaks: isetegevuslike ürituste organiseerimiseks ja juhendamiseks rakendati tööle koosseisuline klubi juhatus.

Rida tublisid saavutusi on ülikoolil kehakultuuris ja sporditöös. Nii esinesid meie võistkonnad edukalt vabariigi kõrgemate koolide spartakiaadil, üleliiduliselt ametiühingute spartakiaadil töid meie kergejõus-tiklased koju esikoha. Samal ajal on ametiühingukomitee korduvalt märkinud ka suuri puudusi ÜSK-i töös, eriti

Tähtsaks töölootuks ametiühingutöös on hoolitsus üliõpilaste ja töötajate heaolu eest, puhuse ja heakorra eest ühiselamutes. Need ülesanded lasusid elamu-heaolu komisjonil. Komisjoni tööd on raskendanud mitmed ülikoolist olenemata tegurid. Sel leparast ei saa ta kiitleda oma saavutustega ülikoolirahva elamistingimuste parandamisel.

Töökaitse ja ohutustehnika komisjon töötas aruandeaastal püüdlult. Koos administratsiooniga koostatud töökaitse leping täideti edukalt ning võetud kohustused isegi ületati mõnevõrra.

Esimest aastat töötas ametiühingukomitee süsteemis tootmiskomisjon, kes kontrollis tööplaani de täitmist ja võitles töödistsipliini tugevdamise eest. Tootmiskomisjoni algatusel korraldati

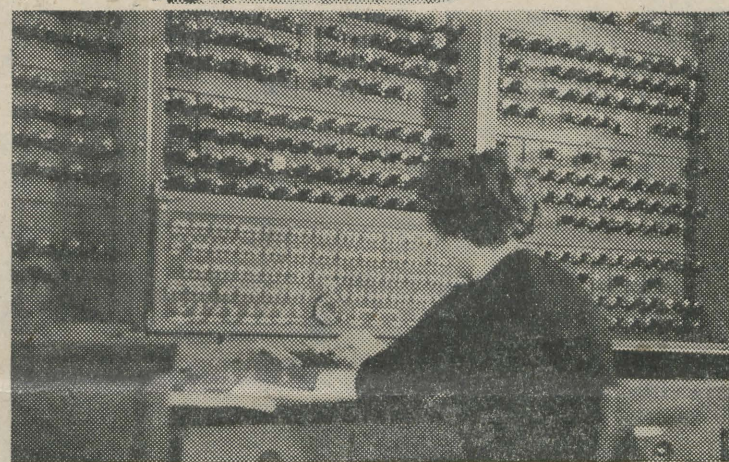
tootmisnõupidamisi majandusosakonna töötajate hulgas, kus arutati sisekorra eeskirjade täitmist.

Hinnates komisjoni tegevust tuleb märkida positiivse saavutusena ülikooli kapitaalehitusosakonna töö asjalikku analüüsi, mis aitab kaasa sealsete puuduste kõrvaldamisele.

Toitlustamiskomisjonil on vaja võtta ühiskondliku toitlustamise olukord eeloleval aastal senisest tõsisemalt vaatluse alla ja jõuda küsimuse sisulise lahenduseni.

Lasteringide tööga tegeles komitee liige R. Kreis. Ta on oma ülesannetes tõsise suhtumise eest pälvinud lastevanemate tänu.

Töölisvarustuse komisjon tegeles põhiliselt töötajate aiamaa ja suvituskruntidega. Järgmisel aastal peaks komisjon osutama abi ülikooli töötajatele küttematerjali hankimisel, selgitades selleks välja konkreetsed vajadused.

Millest mõtled Toomel, Baer? Kas juurdled teadusliku probleemi kallal, imestad, kuidas on muutunud elu alma materis või nendid tõsiasja, et jälle hakkab kätte jõudma teadmiste proov (üäl). Jah, nii see on. Pea need päevad ei lähe. Ja kui istute kohvitasst taga, ärge unustage, et samas kõrval teeb arvutusmasin samal ajal tuhandeid operatsioone (all). Olgu ta virkus eeskujuks!

(Järg lk-1 2.)

Kas pilk on meil alati homses?

• Pettlikud arvud. • Jõudude killustamine toob kahju. • Üldistada kogemusi!

Eesti keele ja kirjanduse osakonna parteigrupi viimasel koosolekul oli taas kõne all töö komsomoligruppides. Olukorda kursustel analüüsisid noored kommunistid ja partei liikmekandidaadid U. Parbus, K. Haan, A. Terask ja J. Orn. Elavas mõttevahetuses tuli kuuldavale tulusaid ettepanekuid ja arvamusi.

Neist veidi allpool.

Eesti filoloogid võivad öelda, et kõigil kommunistlikel noortel on üks või mitu ühiskondlikku ülesannet. Kes on ühe või mitme ringi liige, kes tegutseb rühmajuhina koolis, juhib mõnd klassivälisest ringi või teeb midagi muud... Mõned võtavad endale koguni viis-kuus ülesannet ja on ülemäära koormatud.

Sageli loetakse tublimaks seda, kel on rohkem ülesandeid. Tuleks aga silmas pidada, kuidas keegi oma kohustusi sisuliselt täidab. Ei saa kuigi suureks saavutuseks lugeda seda, kui üliõpilane kord paari nädala kestel tuleb teadusliku ringi koosolekule kuulama, mis seal räägitakse. Aga ka see esitatakse võrdväärseks koormuste loetelusse. Siis võiks filmi vaatamistki kinos võtta ühiskondliku ülesandena, nagu koosolekul arvati. B. Nedzvetki, H. Liimets jt. toonitasid: «Igast üliõpilasest — kommunistlikust noorest ei jää veel muljet, et ta kuulub Kommunistlikku Noorsooühingusse. On vaja sisemist poliitilist kindlust, igapäevast aktiivset osavõttu ühiskondlikust elust. Üritusi on meil rohkelt. Aga kas neis lüüakse kaasa kogu hinge? Komsomoli ülesanne on aktiveerida iga üliõpilast. Noor inimene, kes pole ülikoolis ühiskondlikku tööd teinud, seisab tulevases kutsetöös raskuste ees.»

Rõhutati sedagi, et UTU ringide iga liige peaks tegema teaduslikku tööd, mitte olema vaid kuulaja koosolekuil. Töö ringis aitab üliõpilasel paremini valmistuda tulevaseks eluks, annab teadmisi ja kujundab vilumusi. Ebaõige on, kui ringis esitatakse iseseisvate teaduslike uurimustena seminarides tehtud töid.

«Üliõpilased harjutavad end ühiskondlike ülesannete täitmisel, süveneda aga sageli ei jõua ühelgi alal. Kas niiviisi saavad nad end kõige paremini tulevaseks tööks ette valmistada?» küsisid mitmed sõnavõtjad. Jõuti üksmeelsele järeldusele, et peamine on kasvõi

vähearvuliste, kuid kasvatuslikult tähtsate kohustuste järjekindlalt täitmine iga üliõpilase poolt.

Komsomolitöö üle ei saa otsustada ainult selle järgi, kui palju on kursusel ÜLKNU liikmeid, palju on korraldatud koosolekuid, üritusi, poliitinformatsioone või palju on üliõpilastel ühiskondlike ülesanneteid. Toodi näiteid, kus paljad arvud osutusid väheütlevateks, koguni eksitavateks. Tähtis on ju, mida need üritused sisuliselt annavad. Kui seda ei peeta silmas, kunevad üritused eesmärgiks omaette.

Ülikooli komsomolikomitee heidet ette abi vähesust gruppidele. Komitee üldistab vähe gruppide kogemusi ja ei kasvata küllaldaselt aktiivi. Häist kogemustest kirjutab vähe ka meie ajaleht.

Siis, kui praegused esimese kursuse üliõpilased lõpetavad ülikooli ja suunduvad tööle, esitatakse õpetajale praegustest suuremad nõuded. Kas üliõpilased teavad juba nüüd, missugused on nõukogude õpetaja ülesanded tulevikus? Tulevaste pedagoogide kasvatamisel peame lähtuma sellest, mida nõuab homme päev.

Sellised mõtted jäid tugevalt kõlama.

Koosolekul oli asjalikku arutelu, toodi ohtralt näiteid. Koosoleku ettevalmistamisest võtsid osa paljud kommunistid. Komsomoliaktivistid ütlesid oma arvamusi. Noored kommunistid ja partei liikmekandidaadid abistavad nende kontrollitud komsomoligruppe edaspidiseski töös. See peaks kaasa aitama, et ettepanekud ei jää paberile.

J. ELLEN

LOENGUD, TEADUS, DISTIPLIIN

Paljude õpperühmade loengutundide arv on usumatult suur (bioloogiaosakonna II kursusel üle 50 tunni, vene õppekeelega füüsikaosakonna I kursusel 45 tundi, eesti filoloogia osakonna III kursusel 42–43 tundi nädalas). Rohkesti on nn. kohustuslikke fakultatiivaineid. Lubatud tundide piiri — 30–32 tundi nädalas — ületatakse seega mõnel juhul ligi poole võrra. Ka õppejõududel pole siiani ajaga parem lugu olnud. Tuleks arvestada nende tööd vastuvõtukomisjonis. On hea, et seoses teaduslike kaastöötajate kohtade loomisega võivad kraadi taotlejad õppejõud saada loomingulist puhkust.

Sm. G. Liiv ütles: Ametiühingu ülesanded peaksid olema laialdased. Komitees ei tunda huvi teaduslike komandeeringute vastu. Miks viivitub dissertatsioonide kirjutamine — kas on süüdi saamatuse ja vähene ettevõtlikkus või hoopis koormatus ja kirjanduse puudumine? Õppe-eesmärgil tuleks ülikooli kinolektuurimis näidata dubleerimata filme.

Sm. R. Kleis: On olemas loosung üliõpilaste iseseisvast tööst. See on juba kaua ainult loosung.

Õppeprorektor sm. E. Mikkelsaar: Ametiühing peab olema rektoraadile toeks üliõpilaste loengukoormuse vähendamisel. Rektoraadi ettepanekud loengute ärajätmise kohta konkreetseis õppeaineis on kohanud õppejõudude ja kateedrite kangekaelset vastuseisu.

Üliõpilaste distsipliinirikumisi tuleb märgata kohe alguses. Praegu esinevad ametiühingurühmad ja komsomoligrupid distsipliinküsimustes põhiliselt ainult advokaatidena, siis, kui korrarikkujat ähvardab karistus.

Sm. E. Kudu: Välismaal ilmutavat teaduslikku kirjandust on ülikooli raamatukogul raske saada. Meie ülikooli toimetised peaksid minema ka välismaale. On kahju, et neid trükitakse halvale paberile.

Sm. U. Podar: Spetsialistide ettevalmistus on veel nõrk. Halvad hinded eksameil tulevad magamatusest, õppejõu liialdatud tungimisest peensustesse, tohutust materjalist. See saab alguse õppetöö puudulikkust planeerimisest semestri jooksul.

Ametiühingul tuleks summade ja

gamilisel rohkem arvestada UTU-d. See võiks ühingu olukorda parandada.

ÜHISELAMUIST JA KORTEREIST

Suurem osa meie üliõpilastest elab ühiselamuis. Ruumi on aga vähe, eriti raske on kaugõppijate eksamisessioonide ajal. Uue ühiselamu valmimisel Tiigi tänaval tuleb mitmed senised majad linnale üle anda. Peame taotlema, et need jääksid ülikoolile. Paljud õpperuumid on jälle üliõpilaste elutubadeks muudetud, kuigi eelmisel konverentsil otsustati sellest loobuda. See on aga praegu parata-

Arve ja fakte

Kunstilisest isetegevusest võttis osa aruandeperioodil 885 üliõpilast ja töötajat.

Klubi juures töötas kokku 21 isetegevuslikku kollektiivi või ringi.

TRÜ lektorite grupis töötas 216 liiget, kes pidasid 946 loengut, neist ülikoolis 145.

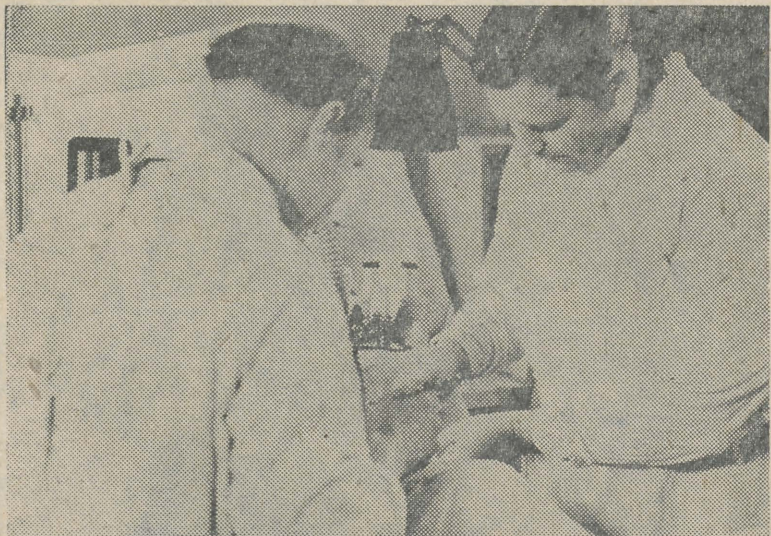
Tervistavatest spordilaagritest Vellaveres, Käärikul ja Kvissentalis võttis osa 330 üliõpilast.

TRÜ korterikomisjoni poolt on korterit taotlejate nimekirja võetud 184 töötajat.

TRÜ töötajad on saanud tuusikuid puhkekodudesse 110, sanatooriumidesse 48.

Pilk konverentsisaali.

Pea need päevad ei lähe 2.

Veel istume loenguil ja seminaridel. Veel kuulame õppejõude, jälgime nende vilunud liigutusi (ülal) ja püüame tallele panna nii palju, kui vähegi võimalik. Kursuste ja komsomoligruppide koosolekuid arutatakse juba, kuidas kõige paremini eelseisvat sessiooni vastu võtta (ülalt teine). Ja ka ühiselamu särab kaua tuledes.

Ning ikka rohkem aega kulub raamatuile (keskel vasakul).

Kui aga õppimishoos pea tarkusele vastu hakkab, tulevad appi kasvõi jogipoosid (keskel paremal).

Kuid ei õpi ainult meie, kes alles asume teaduste teedele. Akadeemikudki ei maga (all).

Istud ja mõtiskled, Baer. Muidugi ei jää Sulle märkamatuks vaiksehäälseid jalutajaid. Kui poleks aga neid, poleks ka selle aasta ülikoolilehtedes sada nelja nime, kellele soovitakse edu ja õnne ühiseks teeks. Ning küllap soovid Sinagi meile kõigile kivi kotti eksameiks ja eluks.

P. PUKSI tekst ja fotod

Sõnavõttudest

(Algus lk-1 l.)

Sm. H. Viidingu vastus: «Kortereid on tõesti vaja kõigil, kes seda taotlevad. On õige, et ülikoolile antavad korterid jagab iga kord välja vastav komisjon. Numbriline järjekord ei tohi siiski määrav olla.»

Sm. G. Liiv toetas E. Laugaste seisukohta. Ta lisas, et siis, kui on saavutatud ühe maja ehitamine ülikoolile, tuleb tingimata kohe taotleda ka teist.

Sm. S. Karu rääkis olukorrast Tiigi tänava ühiselamus. Kõige valusamad küsimused on seotud vee, elektri ja kütisega. Vahel on nädal läbi elekter ära, A-korpuses on mõnes toas alla 10° sooja. On hea, et loengute ajal on nüüd palgatud valve. Ühiselamu õu tuleks asfalteerida.

Sm. U. Podar: Väljaspool Tartut elavad üliõpilased ei saa üldse osa võtta ühiskondlikust tööst.

Haldusprorektor sm. V. Simm: Kui ühiselamus on midagi korra ära, tuleb kaebusega õigesti üksteisest sisse astuda — kõigepealt pöörduda ülikooli administratsiooni poole. Üliõpilased peaksid olukorra parandamiseks ka ise midagi ette võtma. Poleks loogiline, et ühiselamud seataks korda ilma elanike abita.

ESTEETIKAST

Toomemäe korrastamisest rääkis sm. J. Püttsepp. Kas ei saaks ehitada korralikke treppe ülikooli majandusosakonna kõrvale?

Tihe kontakt tuleks luua kapitaalühisusosakonna ja ülikooli kunstnõukogu vahel.

SÖÖKLAST

ja kitsaskohtadest söökla töös rääkis mitmed sõnavõtjad.

«Miks on toitluste kvaliteet parem kui kvaliteet?» küsis sm. G. Liiv. Ta arvas, et lahendus toidude odavuse näol pole sugugi õige. Roogade väljaandmisel on sageli piinlike vaidlusi, sest tšekid on kaduma läinud. Kuidas saaks vältida niisuguseid asju?

Sm. V. Simm soovitas propageerida rohkem abonementide kasutamist ja teha söökla töö kohta konkreetseid ettepanekuid.

Kas ei oleks mõeldav üliõpilassöökla Tiigi tänava uues ühiselamus ja sooja toidu organiseerimine mõlemale ühiselamule Pälsoni tänaval?

Veel soove uuele komiteele

1. Ametiühingubürood peavad nii ajakirjanduse levitamisel kui ka seinalahtede töö organiseerimisel looma tiheda koostöö komsomoliorganisatsiooniga.

2. Tugevnegu komsomoli- ja ametiühingukomitee sidemed rektoraadiga.

3. On vaja lahendada veel umbes kuuendiku ülikooli töötajate korteriprobleem.

4. Äratada unest töökaitse ühiskondlikud instruktorid.

5. Instrueerida teaduskondade ametiühingubüroode esimehi nende ülesannete ja kohustuste osas.

6. Otsustavalt parandada kapitaalühisusosakonna tööd.

Konverentside traditsioone

Võetakse vastu otsuseid, et
* loenguid tuleb vahendada ja iseseisva töö osa suurendada;
* õpperuumidesse ei tule üliõpilasi paigutada;
* ja eelistatakse konverentsi tööst osavõtu asemel ajakirjandust, raamatuid, konsepte jm. huvitavat ja mittehuviavat lektüüri lugeda.

See jäi lahendamata

SELLEST EI KÕNELDUD, VAID VESTELDI

* Kus olla ühiselamus külalistega, kui kõikidest ruumidest on elutoad saanud?

* Oleks tore, kui söökla juhatus peaks võimalikuks kohviku või söökla ruumides kursuseõhtute korraldajale anda ka tühje lauanõusid. Praegu on nii, et need, kes tahavad suupoolise ise valmistada (meil on ju suurepärase kodunduskabineti!), peavad nõud Tähhe tänavaleenutuspunkti tooma. Ruumi de reserveerijate jaoks sööklal nõusid ilma toiduta ei eksisteeri.

«KAS KOHVIKU RESERVEERIMINE ON ÕIGE?»

— niisugune kirjalik küsimus saabus konverentsi presiidiumile. Vahel jäävad reserveeritud laudade kõrged tühjaks. Tihti on kohvikus inimesi, kes ei kuulu ülikooli kollektiivi. Näiteks tänava naistepäeva õhtul.

Vastas H. Viiding: Õhtutel, kui kohvikus on orkester, laudu ei reserveerita. Ametiühingukomitee peab loomulikuks, et peale ülikooli rahva tahavad ka teised meie kohvikus istuda. (Mis arvavad sellest meie ajalehe lugejad? Toim.)

Uus komitee

Komitee liikmeteks valiti konverentsil sm-d H. Viiding, J. Püttsepp, H. Lutrik, H. Rätsep, E. Majorova, E. Vilu, H. Kosenkranius, V. Masing, V. Pisuke, J. Laasnurme, E. Härmaküla, M. Sõstšikov, A. Sults, R. Kreis, J. Kull, A. Pae, G. Dementjev, H. Koit, V. Mendel, P. Elterman, H. Unger ja H. Siiger.

On toimumud juba ka esimene töökoosolek, kus jagati ülesandeid liikmete vahel. Ülikooli ametiühingukomitee esimeheks valiti Helve Unger, aseesimeheks Heino Siiger.

kehakultuuri-kollektiividele!

15 aastat zooloogiaringi

25.—26. novembril tähistab UTU zooloogiaring oma 15. aastapäeva teadusliku sessiooniga.

Ring loodi 1946. aasta sügisel, seega varem, kui tekkis Üliõpilaste Teaduslik Ühing. Mõtte algatajaks ja ringi esimesteks esimeesteks olid Oliver ja Viktor Masing. Heaks lõpündiks ringi senisest vijakast tegevusest on siit võrsunud viisteist bioloogiakandidaati. Mitmed ringi kasvandikud, nagu Hans Remm, Harry Ling ja Kalju Pae, seisavad meie vabariigi zooloogilise uurimistöö organiseerimise eeslinil.

Aastatega väljakujunenud töö traditsioone on silmas peetud ka viimastel aastatel. Huvitavad ettekanadekoosolekud, ringidevahelised üritused ja ekspeditsioonid on saanud zooloogia eriharu üliõpilaste seas populaarseks.

Üht osa senisest teaduslikust tegevusest tutvustavad zooloogiaringi vilistlased ja liikmed 26. novembril algaval sessioonil. Üldist huvi peaksid pakkuma ettekanded perfokeartide kasutamisest, geeniprobleemist pärlilikkuses, fülogeneesi küsimustest ja Kaug-Ida ekspeditsiooni teaduslikest tulemustest.

T. RANDLA

Pearõhk

Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei uus programm sisaldab suured nõuded ka kehakultuuri ja spordi valdkonnas.

Hiljuti arutati ülikooli komsomolitees massilise sporditöö olukorda.

Oma sõnavõtus puudutas komitee sekretär E. Truuväli just neid asjaolusi, mis takistavad sporditööd ülikoolis ning rääkis eelseisvatest ülesannetest.

Näiliselt on spordi alal kõik kõige paremas korras — ülikoolis on terve rida tippklassi sportlasi, tänavu tuli ülikooli võistkond NSV Liidu kõrgemate koollide meistriks kergejõustikus, iga kolmas üliõpilane võtab osa spordisektsioonide tööst.

Tegelikkus olukorda vaadeldes selgub aga, et enamik üliõpilasi pole siiski sportliku tegevusega hõlmatud.

Võtame kasvõi «Kalevipoja» jooksukrossi, mis oleks pidanud olema just sporditöö massilisuse näitajaks, kuid sellest osavõtjate arv ei küündinud sajanigi.

Õ. KASK

TUBLI!

Tervelt tosinal üliõpilastest oli 17. novembril kahekordne pidupäev. Rahvusvahelisel üliõpilaspäeval kinnitati komsomolitee büroo komsomoligruppide otsused nende noorte vastuvõtmise kohta ÜLKNÜ liikmeiks. Marge Leede, Vilma Viilu, Aime Rosin, Viive Heimar ja Irene Rand tulid sügisel saksa keele osakonna esimesele kursusele. Enamik kursusekaaslastest oli juba kommunistlikud noored. Nematki otsustasid liituda ühisesse perre. Kui jõudu on rohkem, võib ka rohkem korda saata!

Sama põhimõtte võtsid omaks inglise keele osakonna esimese kur-

suse üliõpilased. 17. novembril võis grupiorganisator

Ede Kolga öelda: «Nüüd on meil komsomolikursus. Kokku on meid kolmkümmend üks.»

Rahvusvahelisel üliõpilaspäeval astusid sellelt kursusest ÜLKNÜ-sse Reet Juttus, Silvia Arst ja Ene Kreek.

Mitmed esimeste kursuste üliõpilased töötasid enne õppimist ühes või teises asutuses. Nad jutustasid büroo liikmeile oma senisest tööst ja edaspidistest kavatsustest. Kõigil neil on soov kommunistlike noortena agaralt kaasa lüüa ülikooli ühiskondlikus elus.

J. NELL

UTU nõukogus

16. novembril toimus uue, hiljuti valitud ülikooli UTU nõukogu esimene koosolek. Ülesanded nõukogu liikmete vahel jaotati järgmiselt: esimees — H. Sillaste, aseesimehed — E. Väari (tööde temaatika alal) ja E. Kuk (ringide töö alal), vastutav sekretär — J. Zalleskaja, sekretär — K. Riives, nõukogu liige kirjastamise alal

„Kalevipoja“ juubeli tähistamisest Tartus

Fr. R. Kreutzwaldi «Kalevipoeg» — see on peatükk eesti rahva võitlusest oma rahvusliku kultuuri loomisel. Seetõttu on loomulik, et «Kalevipojaga» seotud probleemide uurimine algas juba teose valmistamise käigus ja on nüüd, sada aastat hiljem omandanud ulatusliku kompleksse ilme. Eriti viiljakalt on eepose uurimine kulgenud eesti nõukogude folkloristide ja kirjandusteadlaste hoolet.

Järjekordest lisa tehtud tööle püüab pakkuda eelseisev «Kalevipoja» saja aasta juubeli puhul toimuv vabariiklik teaduslik sessioon, mille korraldavad ENSV TA Keele ja Kirjanduse Instituut, Tartu Riiklik Ülikool ja ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseum. Sessioon algab 27. novembril Tallinnas, jätkub 29. novembril Tartus ja viiakse lõpule 30. novembril «Kalevipoja» sünnilinnas Võrus.

Tartu istungil avab sessiooni dots. K. Siilivase ettekanne teemal ««Kalevipoja» ajalooline sisu ja ideestik». Ettekandes jälgitakse Kalevipoja lugude tekkimist eesti muistse ühiskonna arenguloo valgusel, missugusele küsimusele seni on osutatud suhteliselt vähe tähelepanu. Dots. L. Raud näitab oma ettekandes «õpetatud Eesti Seltsi osa «Kalevipoja» väljaandmisel» nii seltsi teeneid kui ka neid raskusi, mida tuli ületada «Kalevipoja» koostamisel, tõlkimisel ja trükitoimetamisel. Fr. R. Kreutzwaldi elukäiku «Kalevipoja» koostamise perioodil käsitleb ENSV TA Fr. R. Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumi teaduslik töötaja R. Põldmäe. Seni on «Kalevipoja» uurimisel suhteliselt vähe tähelepanu pööratud teose kunstilise külje jälgimisele. Selles osas toob lisa dots. E. Laugaste ettekanne «Mõningatest «Kalevipoja» kunstilistest iseärasustest», kus võetakse vaatluse alla Kreutzwaldi «Kalevipoja» vormiline rahvalaululähedus ja jälgitakse üksikasjalikumalt anzambmaani esinemist eeposes.

Sessioon lõpeb dots. J. Pееgli ettekandega «Murdejoontest «Kalevipoja» keeles». Siin analüüsitakse eeposes esinevaid erilaadseid, kirjakeeles tundmatuid foneetilisi nähtusi ja morfoloogilisi vorme

Fr. R. Kreutzwaldi portree.

T. MUNA linoollõige

Ettekanne püüab samuti rikastada üht vähem käsitletud ala «Kalevipoja» uurimises.

Ühenduses sessiooniga toimub 28. novembril rahvakunstiõhtu, kus esinevad rahvalaulikud, pakkudes näiteid rahvalaulude esitamisiisidest. Samal päeval (28. novembril) toimub ka Kirjandusmuuseumis «Kalevipoja» materjalidega tutv-

mine, mille juhatab sisse muuseumi teadusliku töötaja E. Normanni ettekanne ««Kalevipoja» materjalide kogumine». Nimetatud üritusi aita- vad illustreerida ja süvendada «Kalevipojale» pühendatud näitused TRÜ Teaduslikus Raamatukogus ja Kirjandusmuuseumi poolt korraldatud ulatuslik näitus Kunstifondi majas.

U. KAAS

Uurijail on ees veel palju tööd

100 AASTAT „Kalevipoega“

«Kalevipoeg» ei ole tavaline teos, mida lugeja võtab pihku, lehitseb, loeb, ja kui meeldib, siis veel teist korda, võib-olla korda kolmandatki, et siis jälle käest panna, unustada, või äärmisel juhul selle sisu meeles pidada. Ei, ta on palju rohkem.

Kalevipoeg on rahva sajanditepikkuse loomingu tulemus, eepos aga tema autorite paljude aastate pingutuste vili, äratusteos veel uinuma sunnitud rahvale ajal, kus «magas maa ja tukkus taevass», meile kui nauditav kunstiteos.

«Kalevipoeg» oli orjaks tehtud rahvale tööpoolest nagu julgustav sosin kerjusele, et ta on kuningapoeg. Ta õhutas vabadusvõitlusele ja seda toetasid progressiivsed haritlased C. R. Jakobson, J. Liienbach jt. Usku Kalevi kojutulekusse sisendasid paljud teisedki, veel viimati Nõukogude Liidu Suure Isamaasõja rasketel päevadel. Eepos õhutas loovale tööle. Kui kuningas oli Kalevipoeg ise eeskujuks küninitööl ja linnade ehitamisel. Elada ja töötada rahus, teisiiti ta ei näe edu elus. Ise ei algata kunagi sõdu, aga vaenlaste vastu olgu mehed nagu raudmüür. See on ka eepose autori maailmavaade, mida ta väljendab sõjakulleri sõiduloos ning «Lembitus». Naabritega on tema suhted head, Venemaalt toob ta laudu ehituste jaoks, aga rahulikus suhtlemises. Võitlus ebausu ja mahajäänud vaadete vastu läbib Kreutzwaldi kogu loomingut. Künnelaastudest nõiakübar heidetakse tulle, see märgiks kui vabanemist nõidusvahendeist. Selle eest kogutagu teadmisi ja tarkust, kui raske ja ohtlikki see vahel oleks, aga tarkus on kallim hõbedast ja kullast.

Uurijail on veel palju tööd eeposega. Kas teame küllalt juba eepose jõudmisest rahva juurde, kes seda luges ja mis temast välja loeti? Populariseerisid seda oma kokkuvõtetega autor ise ning Kunder, koolides Jakobsoni lugemik. Faehlmanni juttude ja muistenditega ning Kreutzwaldi loominguga algab tõeline eesti kirjandus. Aga millist mõju see avaldas kaas- või järelaja kirjanikele? Kreutzwald tundis rahvast ja tema vajadusi, sellepärast ongi vaja uurida eesti rahva elu ja olu 19. sajandil, et ühtlasi mõista igakülgselt 19. sajandi valgustajate loomingut, sealhulgas «Kalevipoega». Kreutzwaldi teosed on vägagi ühiskondlikult mõtestatud.

«Kalevipoega» eesti koolis me veel ei tunne, on vaja valgust heita sellelegi küljele.

Ja kui palju me tunneme Kreutzwaldi kunstivahendeid, tema kujundit? Selleski suunas oleme astumas esimesi samme. Kreutzwaldi, eriti «Kalevipoja» keelt meil juba uuritakse üsna edukalt, aga ootame, millal tema loomingust valmib selline keeleline kokkuvõte, nagu on venelastel äsja lõplikult ilmunud Puškini sõnaraamat.

«Kalevipoeg» sündis Võrus, ühtlasi aga ka Tartu ülikooli rüpes. Ülikooli ja Tartu linna noorte teadlaste ühisharrastuste vormiks kujunes Õpetatud Eesti Selts, kelle organiseerimisel ja vaimsel toel eepos leidis tee päevavalgusele. Ei ole siis mõeldav, et Nõukogude Eesti ülikool Tartus seisaks tema uurimisest ja tutvustamisest eemal. Teos, mis omajagu kaasa aitas inimese vabastamisele kurnamisest, on üks järk nõukogude korra saabumise eel ning peaks endast mõistetavalt leidma huviosalisi uurijaid. Jah, seda kindlasti rohkem kui siamaani.

Eepos sündis usumatult raskeis majanduslikes ja poliitilistes tingimustes. Nõukogude kord toob mineviku kultuuriist välja selle progressiivse, edasiviiva ja teeb kasutatavaks kõigile.

E. LAUGASTE

Rohkem aktiivsust ja vastutustunnet

Neid kateedreid tuntakse kogu ülikoolis. Nende kateedrite auditooriumides käivad oma õppeaja jooksul kõik: füüsikud ja filoloogid, arstid ja juristid. On selge, et jutt on ühiskonnateaduste kateedritest.

Tänapäeval on mõeldamatu oma eriala tundev, kuid piiratud maailmavaatega spetsialist. Seepärast on loomulik see tähelepanu, mida ülikoolis pööratakse NLKP ajaloo, poliitilise ökonomia ja marksistliku filosoofia õpetamisele.

Loengute kõrval on just seminarid selliseks õppetöö vormiks, mis võimaldab detailsemalt üksikutesse küsimustesse süveneda, on üliõpilaste iseseisva töö kontrolliks ja väljendusoskuse arendajaks. Eesmärgiga tutvuda olukorraga ning soovidaajtmistega ühiskonnateaduste seminarides külastasid toimetuse liikmed mõningaid seminare ja vestlesid kateedrite juhatajatega.

* Kuidagimoodi, ühe silmaga õpikus, teiseaga konseptis, heietab rääkija jutulõnga. Auditooriumis on väga vaikne. Vaidlusõhkonnaga tähelepanu asemel on tunda unisust. Tõuseb järgmine üliõpilane ja kõik algab jälle nagu koolitunnis tasane jutt vereb loenguil antud radadel ning tundub, et üliõpilase ainsaks mureks on saada «linnuke» seminaripäevikusse.

On meil veel kohati sääraseid seminare NLKP ajaloo? Kahjuks mõningates rühmades on. Kuid minge kord võõrfiloloogide esimese kursuse seminarile, mida juhendab J. Kalits ja te veendute, et kõikidele õppijatele ühiste programmiridade taga peituvad vaidlused, hoogsad sõnavõtud ja oskus siduda pea iga küsimust meie päevadega. Muidugi polnud esimesel korral kuigi kindel püsti tõusta, sest vastata tuli ikkagi ülikoolis. Kuid sellest tundeist saadi üle ja nüüd on vastused juba pikad ning põhjalikud. Seminaril pole «iin põhjusest puudujaid, pole igavaid sõnavõtte. On tunda, et püütakse ise läheneda probleemidele, otsida omapoolseid vaatenurki ja seletusi. Igaüks kuulab tähelepanelikult iga kõnelejat. Iseseisvalt tehtud tööd ja silmaringi avardumist kontrollitakse aga viktoriinidel. Seminaride lõpul on juba traditsiooniliseks saanud kõige põletavamate päeva-probleemide lahendamine.

NLKP ajaloo kateeder on püüdnud loenguid illustreerida ka kunstiliste filmide demonstreerimisega. Kõigis teiste kursuste õppe-rühmades on üle mindud referaatide esitamise moodusele. Need lühikest kümme kuni viisteist minutit kestvad ettekanded peavad andma üliõpilastele võimaluse esinemiskultuuri tõstmiseks, võimaldavad küsimustele läheneda oma mõtetega. Referaatide küsimused on põhiliselt noorte elust ja võitlusest, olles seega üliõpilastele eriti lähe-

dased. Taolised esinemised peavad kaotama koolipoisiliku mõtete paberilt nokkimise, lõpetama harjumuse vastata, looma mõtete vahetamise õhkonnaga. Referaat tõstab ka õppejõu osatähtsust, sest kasvab tema individuaalne osa suhetes üliõpilastega, talle saab selgemaks üliõpilase suhtumine ainesse ja töösse.

Paar korda semestris toimuvad kontrolli- ja abistamistunnid. Seminar juhendavad õppejõud tutvuvad eelnevalt üliõpilaste konseptidega, mida hiljem ühiselt analüüsitakse. See on suureks abiks teoste ja muude materjalide süstemaatilisel ja põhjalikul läbitöötamisel. Aga on ka aluseks väga headele ja headele vastustele eksamil.

* Arstiteaduskonna kolmanda kursuse dialektilise materialismi seminaril käsitleti kvantitatiivsete muutuste kvalitatiivseteks muutusteks üleminekut ja eituse eitamise seadust. Koos olid esimene, teine ja kolmas rühm.

Üldmulje — hea. Tundus töömeeleolu. Rühm oli seminariks ette valmistunud, vastused olid läbi mõeldud. Ainult — filosoofia tõdesid võiks illustreerida näidetega just oma erialaprobleemide valdkonnast. Tulevastel arstidel on selles kindlasti küllalt võimalusi.

Teisel seminaritunnil kuulati üliõpilase Tiitu Mannovi referaati eituse eitamise seadusest. Ettekanne oli sisukas, esitati mitmeid teooriaid ja seisukohti. Olugi et puudu jäi referendi isiklik arvamus, oli ettekandes kuulajaile palju uut. Märkmeid tegid vaid üksikud. Ka kaasettekandja Tiitu Murakas oli oma ülesannet tõsiselt võtnud. Mõelda tuleks siiski ökonomismale esinemisele. Aega kulus liialt palju ja seepärast jäigi mitmete seminaril ülestõstetud huvitavate küsimuste lahendamine järgmiseks korraks.

Seminari juhendaja vanemõpetaja M. Makarov märgib, et üliõpilaste suhtumine ainesse on hea. Ümber korraldada võiks õppeplaani. Praegu langeb dialektilise materialismi õppimine kevad- ja sügissemestritele, s. t. kahele õppeaastale. Kuruse läbivõtmine ühe õppeaasta jooksul annaks pidevuse tõttu paremaid tulemusi.

Kuid kas kõikjal on üliõpilaste suhtumine ainesse niisama hea? Kateedris leiduvad ära kirjad dekanatadesse saadetud kirjadest kõnelevad teist keelt.

Halb distsipliin valitseb heakultuurilaste neljandal kursusel. 28. oktoobril jäi siin loeng üliõpilaste puudumise tõttu ära, 24. oktoobril oli kohal ainult kuus inimest.

Oigusteaduskonna neljandal kursusel jäi 14. oktoobril ära seminar ajaloolises materialismis üliõpilaste ettevalmistamatus tõttu. Üldse polnud seminariks ette valmistunud ka neljanda kursuse lääne filoloogid 4. ja 11. novembril ning neljanda kursuse vene filoloogid 11. novembril.

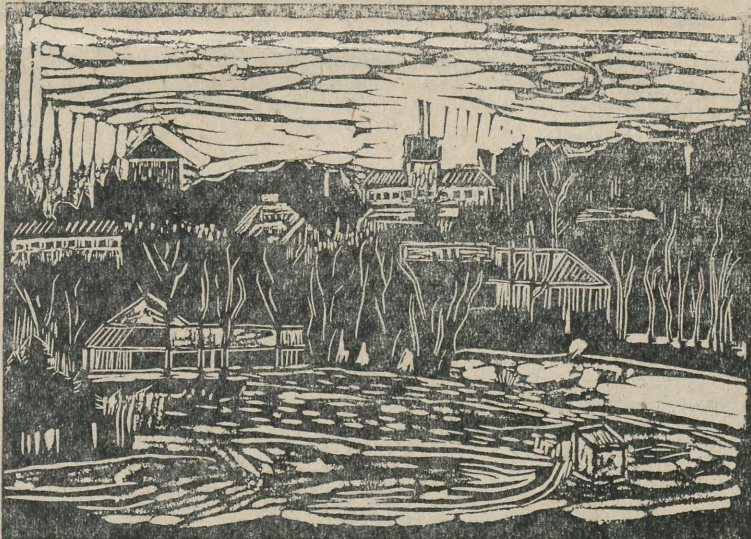
Kateedri juhataja sm. M. Makarov märgib tööd takistava tegurina õppejõudude vähesust. Seetõttu on grupid suurearvulised (kuni nelikümme üliõpilast).

* Poliitilise ökonomia kateedris sellised kurioossed seminaride nurjaajamise juhte ei teata. Aga olukorraga seminarides ei olda päris rahul siingi. Küsimusele «Kuidas hinnata üliõpilaste tööd poliitilise ökonomia seminarides ja mida on teinud kateeder seminaride sisukamaks muutmiseks?» vastab kateedri juhataja sm. M. Bronštein.

Peamiseks puuduseks on üliõpilaste nõrk ettevalmistus seminarideks. Enamasti antakse vastus ainult õpiku ja konsepti põhjal ja ei tungita küllaldaselt probleemide sisse. Tarois on rohkem aktiivsust ja iseseisvust. Seminar on vorm, mis seda just võimaldab. Üliõpilane peab iseseisvalt töötama. See, mida käsitleme loengutel, annab ainult meetodi, aluse.

Kateeder on viimasel ajal rohkem tähelepanu pööranud üliõpilaste iseseisvale tööle. Seminarides esitatakse referaate, kus on kõne all tavaliselt kõige aktuaalsem ning teravam küsimus. Sellegi pärast on tähtis, et iga üliõpilane valmis- tuks ette. Vastasel korral jäävad ülejäänud passiivseteks.

L. ILVES, P. PUKS

Vaade Tartule Emajõe kõrgelt kaldalt. M. KASPERI linoollõige

«Kalevipoja» mapist

«Kalevipoja» mapist

19 REISI

üldjuhendamisel ja millest on osa võtnud ka rohkesti üliõpilasi. Kõiki

Kalevipoja-muistendite maile

Tundub, et sellest oleks nagu möödunud ainult aasta, kui eesti kirjanduse ja rahvaluule kateedris sai teoks mõte — hakata korraldama ekspeditsioone Kalevipoja kinnismuististe kontrollimiseks ja vastava aineistiku kogumiseks.

Lehitseks kateedri rahvaluule-alaseid käsikirjalisi kõiteid selgub aga, et esimesele kahepäevasele reisile — Kalevipoja-muistenditega seotud paikadesse siirduti juba 1950. aastal. (Vastavasisulise atlase koostamiseks hakati materjali koguma juba 1949. a. väljakirjutiste näol arhiivideist.) Sellele järgnes 1951. a. kahepäevane ekspeditsioon marsruudil Väike-Maarja — Vao — Porkuni — Assamalla — Jõepere — Neeruti — Kadrina — Sootaguse — Rakvere — Kaarli mõis, siis 1952. a. Linnutaja — Torma — Tuulavere — Mustvee — Kõnnu küla — Sadala — Reastvere — Laiuse — Vilina — Luua — Kassnurme — Kaarepere. Need marsruudid näitavad, et kontroll ekspeditsioonide alustati just Kalevipoja kinnismuististe kõige rikkamal alal. Nüüd aga võiksime üles lugeda juba Kalevipoja ekspeditsiooni 19 marsruuti, mis kõik on toimunud dots. E. Laugaste

marsruute üksikasjalisemalt loetleda läheks pikale, aga ülevaate saamiseks tuleb siiski märkida: olemas käinud kõikides rajoonides. 19 Kalevipoja ekspeditsioonile tuleks liita veel 42, mis pole küll omanud erisülesannet koguda Kalevipoja aines- tikku, olemas seda teemast siiski ka neil ekspeditsioonidel silmas pida- nud.

On olnud unustamatuid ekspedit- sioone, kust oleme tagasi tulnud mitmesaja-leheküljelise materjaliga. Olemas saanud veel praegu rahva- suus liikuvaid muistendeid Kalevi- poja kivide, sängide, künnivagude jm. kohta, millele lisanduvad meie- poolsed looduslike objektide kirjel- dused, mõõtmised, fotod, joonised, skeemid ja kaardid. Kuid on olnud neidki reise, mille tohtu jala- ja suuvaeva tasuks on vaid mõni rida Kalevipojast ja kõrvus kumismas: «Mis te sest Kalevipojast siit taga ajate? Võtke ja lugege raamatust!» (Järg lk-l 4.)

Tartu Riiklik ülikool 3

Kulumata SULEGA

Suvel käib meil iga sorti turiste. Väga kirju, aga omeli ühtmoodi rahvas. Näevad kadakaid — vaatavad seda nagu eukalüpti ning teevad selle taustal grupipildi. Tuleb tuulik vastu, rüüstavad end jällegi üles ning teevad grupipildi. Peale selle sobib grupipilti teha veel kummulikeeratud paadi või kiviaia foonil.

Niisugune rahvas on turistid.

Maja on meil tee ääres ning mõnikord astuvad matkamehed sisse, et juua karastavat kaevuveet.

Nemad vaatavad mind, mina neid. Vahetame märkimisväärsed tarkusi. Ükskord tuli mul vestelda isegi kirjanduslikel teemadel.

Ekskursantideks olid tookord pealinnas keskmise klassi õpilased koos kirjandus-õpetajaga. Õpetaja oli soliidne, umbes kolmekümne-aastane, pisut juba tusedusele kalduv noor mees. Lapsed nagu ikka lapsed — nooruslikud, vallatud. Üks neist oli pisut väsinud ning püüdis ettevaatlikult kaevu servale istuda.

«Õpilased, ärge istuge kaevule. See oleks sama hea, kui istuksite kodus veeämbrile,» ütles õpetaja meeldivalt naeratas. Sellest juhendades liikusid

poisid ja tüdrukud teeäärsele rohule.

«Ärge arvake, et see on linna muru. Ärge istuge sinna! See on peatselt niitmisele alluv heinamaa,» ütles õpetaja küllalt kirjanduslikus sõnastuses.

«Küll on mul häda õpilastega,» lisas ta juurde.

Ma naeratasin tehtult. Lapsed seisisid nõutult keset teed.

«Ja teie... puhkate siin?» küsis õpetaja.

«Puhkan.»

VESTLUS kirjanduslikel teemadel

Jüri Tuulik

«Olen kuulnud, et tegelete... väiksel viisil kirjandusliku tööga,» jätkas ta pisut ebakindlalt, aga üsna agressiivselt.

Ma punastasin piinlikkusest.

«Ei, mis seal häbeneda,» naeratas mees. «See on hea. Väga hea. Näitab, et mõte liigub.»

Mu väikesed kõrvalestad hakkasid ebameeldivalt õhetama.

«Ja prototüübid võtate muidugi siit, sellelt saarelt?»

Selline linlaste teatud kihile omane pisut jultunud, pealetükkiv familiarisus on mind alati tüüdanud. Ma vaikisin tussalt.

Siis märkas juhuslikult, et teed mööda läks meie küla ainu-

kene halb inimene ja ma ütlesin: «Jah, muidugi. Näete, üks läheb seal.»

«Huviatav, tõepoolest huviatav. Selline suurepärase juhuse näha elusalt prototüüpi. Ja millega tema... teie tähelepanu köitis?»

«Riidleb naisega,» ütlesin vastumeelselt.

«Huviatav. Vat kus ikka mees. Ja mis veel?»

«Kardab välku.»

«Tõepoolest, teil on terav pilk. Talent kohe silmanähtav. Paremat prototüüpi ei oska isegi elukutseline kirjanik leida. Kardab välku, vat kus ikka mees.»

Tõepoolest huviatav.

Ta naeratas meeldivalt neid komplimente jagades.

«Kas ta tuleb teil varsti pa-

berile?» päris

ta siis ülla uudishimuga.

Ma oleksin pahameeles tahtnud küsida milleks, kelle tarbeks on meil vaja sellist kirjandust, selliseid prototüüpe ja kangela-

si, aga ma vaikisin. Mul oli ikka veel piinlik. Ta vist taipas seda ning hakkas tänama lahkuse ja viisakuse eest. Võtsin tänusõnad vaikides vastu.

Lapsed liikusid põldudevahe-

list rada mööda edasi.

«Õpilased, suundugem paremale! Paremale siirdume nüüd!» hüüdis õpetaja.

Ma ei tea isegi, miks mul hakkas kahju lastest. Ma jooksin õpetajale järele ja küsisin:

«Kas te lubate, et ma näile oma saart näitan?»

Keeleteadlase juubel

töötas kolme aasta vältel läbi ekspeditsioonil kogutud materjalid.

1859. aastal alustas R. Maack oma kolmandat ekspeditsiooni, seekord Ussuurimaale, kus tungis lõunasse kuni Hanka järveni. Sama aasta sügisel jõudis ta tagasi Habarovskisse, ning 1860. a. kevadel Peterburi.

R. Maacki uurimused anti välja Vene Geograafia Seltsi teaduslikes väljaannetes ning need olid vahetult ilustreeritud kaartide ning joonistega. R. Maacki poolt kogutud materjalide teaduslikust läbitöötamisest võtsid osa mitmed silmapaistvad oma aja teadlased, nagu akadeemik Ruprecht, Maksimoviit, Brandt, Bremer jt. Maack oli loodusteadlane selle sõna laias mõttes. Tema poolt koguti rikkalikult andmeid läbitud maa-alade geoloogia, geomorfoloogia, kliima, vetevõrgu, taimkatte ja loomastiku kohta. Maacki uurimuste tähtsusest annab

Kui 1944. aastal hakkas taas tööle Tartu Riiklik Ülikool, oli vana peahoone seinte vahel kogunenud väike käputais vanemaid üliõpilasi ja veelgi väiksem hulk endisi õppejõude. Üks endiste õppejõudude seas oli dotsent P. Palmeos. Soome-ugri keelte õpetamine ja uurimine oli Tartu ülikoolis fašistliku okupatsiooni ajal laostunud. Üks neid õppejõude, kelle õlule pandi soome-ugri alade organiseerimine ning edasiarendamine, oli P. Palmeos.

On kulunud aastaid. Võime tagasi vaadata ja nentida, et suur on see töö, mille dots. P. Palmeos on sooritanud nende aastate jooksul. Ta on viinud kõrgele tasemele ungari ja soome keele õpetamist. Tema otsused õpilased on mõlema keele spetsialistideks meie vabariigis ja mujal. 18. novembril, oma 50. sünnipäeval, võis P. Palmeos uhkusega vaadata oma pedagoogilise töö tulemusi.

P. Palmeos on suure energiaga olnud ka teadusliku töö organiseerijaks ja teostajaks. Aastate jooksul on ta juhendanud nooremate, uurijate ekspeditsioone eri läänemere keelte kõneleajate aladele. Ise on ta kujunenud parimaks karjala keele tundjaks; sel alal on temalt ilmunud rida töid ning peatselt ilmub suurem monograafia. P. Palmeos on üleliiduliselt hästi tuntud ka soome-ugri sõnavara uurijana, mis alal ta on edukalt juhendanud aspirante.

Dotsent P. Palmeosel on jätkunud tarmu olla ungari kirjanduse tutvustajaks ja tõlkijaks eesti lugetajale.

Soome-ugri keelte ja eesti keele kateedri kollektiivis on juubilar ikka olnud parimaks seltsimeheks. Prof. P. ARISTE

Õnne, õnne, õnne, ÕIE LIIBER

ja

ALAR MÄGI

Teise kursuse juristid

*

Soovime teile,

RUTH KRIISK

ja

KALJU SOONETS,

kogu südamest õnne!

Memme ja TRÜ

rahvakunstiansambel

3 päeva, 3 ala, 3 intervjuud

Nädalavahetusel oli järjekordne TRÜ — Kaunase Kehakultuuriinstituudi kohtumine. Ujumisele lisandis seekord vettehüpped ja meeste ning naiste veepall. Senine kohtumiste seis oli 4:2 meie kasuks. Mõned muljed võistlusel: «Tore oli. Eriti see meie veepall!»

Võistkonna treener sm. Nõvandi: «Eritavamaid muljeid on kahtlemata kolm. Esiteks naiste veepall, mis oli esimeseks selletaoliseks ametlikuks kohtumiseks NSV Liidu. Meie tüdrukud näitasid ennast üllatavalt temperamentset küljest. Teiseks 100 m rinnulujumine, kus traditsiooniline kolmikvõit kippus käest ära libisema, kuid siiski tuli. Ja kolmandaks meeste veepall, kus üldiselt ennustatud 0:20 kaotuse asemel tuli ainult 2:12. Nende meeskond oli Leedu NSV tšempion, meie oma aga kohapeal kokku klopsitud.»

Lootsime üldvõitu, kuid meie vastased olid sel aastal värskest jõude l jargu naisujajate näol jaurde saanud ja meil tuli alla vanduda.» Üks meestudeng: «Bassein oli neil pagana tore. Ka aegu võis seal üpris mitmesuguseid näidata. Meie meeste au päästis Agu Tani, kes ainsana võistlejaist esines (ja edukalt) kõigil kolmel alal: vettehüpetes, ujumises ja veepallis. Leedulased on üks väga sõbralik rahvas.»

Lõplik paremusjärjestus: 1. KKI 34931 punktiga ja 2. TRÜ 30242 punktiga.

Naised: 1. I. Sodaityte (KKI) 2831 p., 3. T. Lambing (TRÜ) 2478 punkti. 5. T. Raud (TRÜ) 2315 p., 6. I. Pruks (TRÜ) 2144 p., 7. A. Tingas (TRÜ) 2118 p., 8. A. Kubre (TRÜ) 2074 p., 10. I. Rande (TRÜ) 1817 p.

Mehed: 1. I. Sova (KKI) 3589 p., 4. A. Tani (TRÜ) 2508 p., 5. G. Kuura (TRÜ) 2466 p., 7. M. Virkus (TRÜ) 2370 p., 10. R. Ahun (TRÜ) 1789 p., 11. G. Pajo (TRÜ) 1703 p., 12. A. Krieger (TRÜ) 1393 p.

A. TINGAS

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган партийной организации, ректората, комитета ЛКМСЭ и профкома Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükojoka trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 10158, MB 08128.

19 REISI

(Algus lk-l 3.)

Ka selles soovitusel peitub mõte. Jah, sellepärast me just otsimegi, et oleme «Kalevipoja»-raamatut luge-

Kalevipoja-muistendite maile

nud. Kuid Kreutzwald on ainult ühe murdosa rahvapärastest Kalevipoja kohamuistendist oma eeposes ära kasutanud. Rahvasuus on aga kangelaist seostanud looduslike objektidega tuhandekordselt rohkem. Oma ekspeditsioonidel olemegi võinud aluseks kõik seni kogutud Kalevipoja materjalid Kirjandusmuuseumist, kuid ka «Alg-Kalevipojas» ja «Kalevipojas» leiduvad kohad ja kohanimetused. On huviatav kuulda, kui veel praegu juhatatakse nagu iseenesest mõistetavalt: «See on Kalevipoja haud seal Kivimõnne metsas», või siis: «Selle kiviaga tahis Kalevipoeg Haapsalu lossi torni pihita visata». Rääkimata muidugi kõige populaarsematest Kalevipoja süngidest, viskekividest Saadjärve ääres, künnivaagudest Neerutis ja paljust, paljust muust.

Oleme üle elanud ka nukker-kibedaid päevi, kus meil on muuseumis leiduvate materjalide kontrollimiseks tulnud üles otsida ka 20 cm kõrgune kivi lähikonnas leiduvate

tihti kohapealsetelt märkusi: «Mis te nende kividega tegema hakkate? Kas tahate hauakiviiks või? Millega te nad ära viite?» Ka neile küsimustele tuli vastata. Kuid meie mõningad pettumused ja tühja kõnitud kilomeetrid ei ületa seda, millest on ilma jäänud 1920.—30. aastate kogud. Nad panid küll kirja Kalevipoja kohamuistendide, ei tundnud aga kuvi objekti enda vastu või ei võtnud vaevaks seda üles otsida, et oma silm oleks ka kontrollimisel kuningas.

Meie oleme aga üheteistkümnenda-aastase kogumise tulemusena saanud ca 2000 lehekülge Kalevipojaga seotud rahvaluulelist materjali koos mitmesaja fotoga, olemas näinud väga palju mägesid, orge, järvi, rändrahne, kiviirindu jms., millega on rahvas seostanud Kalevipoja töid, võitlust, mitmesuguseid käike ja lubanud tal ka pärast väsitavat tööd või raske lauakoorma kandmist leida endale puhkekohti.

A. ROOM

„Rahu“ retkelt 3.

Kaks järgnenud päeva olime külastamiseks Kaasani üliõpilaste spordilaagris. Vestlesime, näitasime albumeid, mängisime võrkpalli ja lauatennist ning võtsime osa laagri lõkehõõstust. Tütarlapsed parandasid meie grootpurje, mis rebenes sõidul Kaasanis laagrisse. Lahkumisel saatis meid kogu laagri ja paluti edasi anda tervitusi kõigile Tartu üliõpilastele.

Laagrist mõni kilomeeter allpool, Kaama jõe suudmes on Volga kõige laiem koht. Veehoidla laius ulatub viiekümne kilomeetrini ja sagedased tormid, eriti siis, kui nad puhuvad Kaamalt, on väga ohtlikud. Isegi suured laevad ootavad sellistel juhtudel Kaasanis ja Kuibõševis ilma paranemist. Onneks hakkas enne meie Kaasanisse jõudmist alanud torm juba järele andma. Uljanovskisse jõudmise äpardusteta, välja arvatud ehk see, et poti maitsta kalasupiga ümber läks. Üks suurem laine löi poti priimusele maha ja jäimegi lõunast ilma.

Uljanovskis külastasime V. I. Lenini muuseumi ja kohti, mis Lenini eluga seotud.

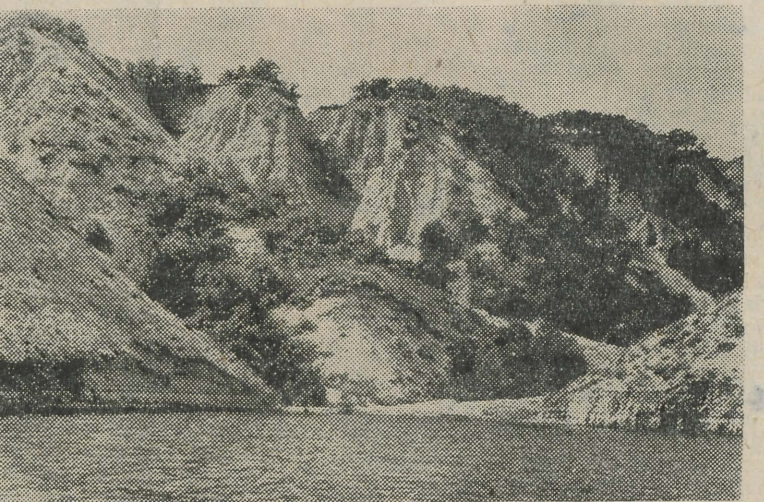
Järgmise päeva õhtupoolikul lähenesime Kuibõševi elektrijaamale. Veehoidla parem kallas muutus järjest kõrgemaks ja raske oli öelda, kust just algasid Ziguli mäed.

Metsaga kaetud kaljud ja avar veehoidla moodustavad harmoonilise terviku. Kohalikul elanikul rääkisid, et enne elektrijaama ehitamist olevat mäed olnud veelgi kaunimad. Veehoidla olevat kogu looduse ilu seal ära rikkunud. Meie nende arvamust ei jaganud, sest just mägedest avanev vaade veehoidlale paelus meid rohkem kui vaade alt mägedele. Jõudsime üles mägedesse päikese loojanguks ja kaunis vaatepilt erutas meid niivõrd, et me ei märganud enne hakata alla ronima, kui oli täiesti pime.

Kuibõševist jäi meelde puhkepark (mis vist on kõige kaunim Volga ääres), ajakohased ehitused kesklinnas ja esmajoones jälle toredad inimesed. Meile soovitati sõita külla noorte laagrisse mingil lõõkehitud, kuid kahjuks jäi külaskäik ära.

Sõidul Kuibõševist Saraatovisse saime esimest korda tunda Kesk-Aasia kõrbeuulust, mis varem oli ümbruskonnas olnud üsna sagedaseks külaliseks ning tõi endaga kaasa püüda ja viljakaldust. Veel nõukogude võimu esimestel aastakümnetel olid põuad suhtluseks Volgamaa talupoegadele, kuid nüüd on harvaks jäänud juhud, kus see tuul jõuab läbi metsakaitseribade veel Volgan.

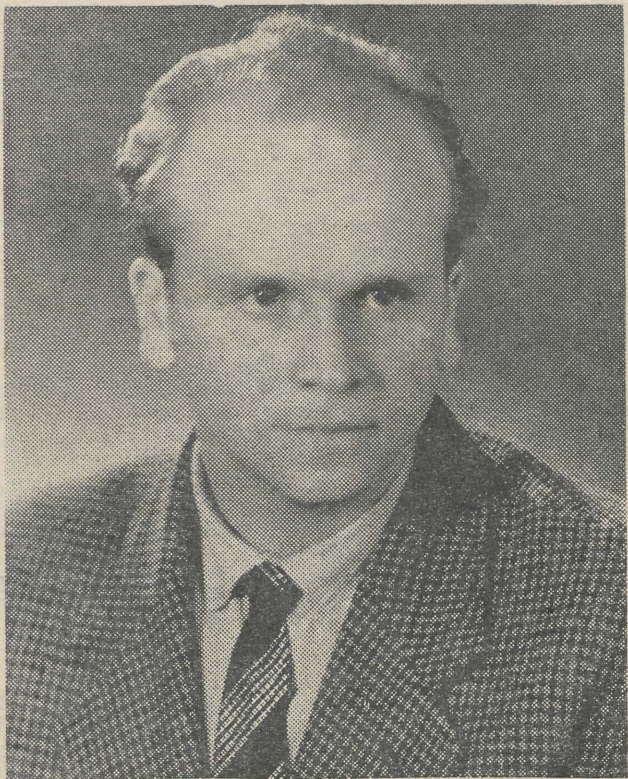
(Lõpp järgneb.)

Teel Volgogradi poole — EESTI

RAHVUSRAAMATUKOJU

AR

Üliõpilane

Kes teab, võib-olla tema, teise kursuse inglise filoloog Rein Niidas ongi üks nendest, kelles me näeme midagi lähedast ideaalsele üliõpilasele. Sellele viitab kasvõi ülikooli komsomolikomitee auraamat, millega autasustatakse ainult neid, kes olid aasta jooksul parimad nii õppe- kui ühiskondlikus töös.

Oppe- ja ühiskondlik töö... Need on Reinu juures liitunud üheks, loomulikult kokkukuuluvaks tervikuks. Seepärast saaksime matriklit lehitsedes ainult kaudse iseloomustuse selle omanikust; tahes-tahmata tuleb abiks võtta ka ühiskondliku töö raamat.

Rein Niidase «ühiskondlik tegevus» algas juba keskkoolis. Tallinna 2. Keskkooli kümnenda klassi õpilaseks ta suvisel vaheajal ametikohal, mille täielik nimi kõlab niimoodi: «Noorte Ehitate Trusti jooksu- vate tööde arvestusala juhataja». Samal sügisel oli Rein kümne kõige tublima hulgas, keda suvisel tööl eesti autasustati kümnepäevase turismiekspeditsiooniga Kaukaasiasse.

Käesoleval suvel seisis Rein jälle «kaptenisillal». Seekord oli ekipaaž suurem ja reis tähtsam. Üliõpilaste-kundalaste esimene vahetus tunneb hästi oma kohusetruud ja energilist staabiülema. Neile, kes on ise suvel töötanud komsomolietihitustel, pole vaja staabiülema kohustusi ja töökoormust kommenteerida: see on tööpäev, mis algab hommikul kuue paiku

ning lõpeb alles pärast süda- ööd. See on organiseerimine ja vaagimine, arvestamine ja ette- nägelikkus, ja mõnikord, kui

vaja, ka ägedad vaidlused ning avalik tülinorimine nendega, kes seda on teeninud.

Rein seisis oma ülesannete kõrgusel. Tema poolt juhitud saja üliõpilase töö on Kunda fikseeritud uutes süvendites, seotud ja betooniga kaetud armatuuris, tsemendihoidlates.

Rein Niidase nõrkuseks on muusika. Keskkoolipäevil õppis ta muusikakoolis trompetit, üli- kooli lõpetamisel kantakse diplo- mitele muusikaline lisaspetsiaal- sus. Isetegevus — see võtab praegugi iga päev tunni või paar. Juba keskkoolis usaldati Reinule noorte kunstihuviliste klubi direktori ametikohused. Üldse, kui rääkida mitmesugus- test kohustustest ja nimedest, siis neid kipub alata rohkem tulema, kui lubavad ööpäeva- pigistatud kakskümned neli tundi.

Aga aega peab jätkuma kõi- geki, igaks ürituseks, kus ilma sinuta toime ei tulda, olgu see siis õhtu rahvaste sõpruse klubi, tööplaani koostamine ja läbiarutamine võõrkeelte osa- konna komsomolibüroos, ühis- elamu sektorivanema suured ja pisimured, näitering, sõudetree- ning, praktilise inglise keele ring, pioneeritöö jne, jne.

Nooruslik elurõõm, optimism, mis on Rein Niidase kõige paremad ja kõige ustavamad kaaslased, kinnitavad, et üli- õpilane suudab ja jõuab palju, kui tal on head tahtmist, nõud- likkust, armastust, millele pole ükski töö mõeldav. R. KUUL

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 35 (501) Reedel, 1. detsembril 1961 XIV aastakäik

Õigus haridusele (Konstitutsioonipäevaks)

Sa saad oma igakuise stipendiumi (ja mõtled tihti, et see võiks ju ometi suurem olla!), töötad uues laboratooriumis või mugavas raa- matukogus (kus, paraku, alati ruumi ei jätku!), einestad kohvikus või üliõpilassööklas (tihti tuleb sabas seista ja söögid võiksid maitstva- mad olla!), pärast loenguid (professor võinuks huvitamine lugeda!) õpid või puhkad oma ühiselamutoas (see võinuks palju mugavam olla!) ning leiad päris loomulikult, et see kõik on nii tavaline ja iga- päevane. Paljud võiksid veel olla hoopis paremini ning huvitavamini korraldatud. Väärikalt paned Sa pähe oma üliõpilasmütsi ja lelad, et Sul on õigus seda või teist nõuda, sest Sinust saab pärast ülikooli lõpetamist ometigi niisugune inimene, kellelt ka hoopis rohkemat nõutakse kui paljudelt teistelt.

Keegi ei taha Sinult seda õigust võtta. Aga kas Sa oled ka järele mõtelnud, kui palju Sa oled rahva ees võlglane?

Igal kodanikul on õigus haridusele, üeldakse Konstitutsioonis. Sinule tähendab see seda, et võid õppida nii hästi ja palju, kui iganes suudad, ja nõuda, et Sind paremini õpetataks, Aga riigile ja rahvale tähendab see eelkõige tohutu suuri kulutusi. Sinu ülikoolikursus läheb riigile maksma ümmarguselt 5000 rubla — kaks uut «Moskvitši»! Pea meeles, et Sind aitavad koolitada töötavad inimesed, kaasa arvatud ka need noored, kes sisseastumiseksamitel ukse taha jäid. Sul on vastutus kõigi nende ees. Aga kui palju maksavad õppeseadmed ja -ruumid, ühiselamud, kes vaeb üles kõigi nende töö, kes eksisteerivad vaid Sinu jaoks — professorist koristajatädin — ja tagavad, et Sa saaksid tõesti ilma maksuta kasutada õigust haridusele?

Sa oled kõige sellega harjunud ja seepärast ei tule Sulle vahest ehk pähegi mõte, et see kõik võis olla ka teisiti. Ainult nõukogude võim andis Sulle avara haridustee. Kas Sinu vanematel oleks olnud võimalik tasuda kõrget õppemaksu kodanlikus ülikoolis, makse eksa- mitelt ja korterlühiri (sest odavaid ühiselamuid ei olnud)? Iga kahek- sas üliõpilane kodanlikus ülikoolis ei saanud igapäev sooja toitu, ainult ligikaudu neli protsenti üliõpilastest said stipendiumi, ainult vähesed vabastati õppemaksust.

Jah, raske oleks olnud, võid vastata, aga andekuse ja tööga oleks ikkagi läbi murdnud. Oige, oli neid kehvikulapsi, kes tõesti andekuse ja tööga läbi murdsid. Kahekümne aasta jooksul lõpetas ülikooli 5751 inimest (praegu õpib meie ülikoolis koos mittestatsionaarsetega ligemale 6000 üliõpilast), väikelalupidajate ja tööliste lapsed ei moo- dustanud sellest arvust kuundikku! Üle 11000 noore lahkus üli- koolist ilma ülikoolikursust lõpetamata... Ainult rikkad võisid õppida lähedasti, neile sokutas korporatsioon ka töökoha pärast ülikooli lõpetamist. See, kes murdis läbi tühja kõhu, külma põõningukambri, andekuse ja tööga, osutus pärast ülikooli tihti töötuks... Nisugune oli süsteem, mida üksikud erandid ei muuda.

Kanna uhkusega nõukogude üli- õpilase nime, nõua, et Sind pare- mini õpetataks ja kasvatataks, eel- kõige aga võitle ise selle eest, et ülikool Sulle rohkem annaks, et Sa paremini õpiksid kasutama õigust haridusele. Pea meeles, mida Sa võlgned kõige selle eest, mis tundub Sulle nii endastmõiste- tavana ja igapäevaseks. Selle kõi- ge taga on raske peatükk isade ja vanemate vendade võitlust nõuko- gude võimu eest, kolhoosnike ja tööliste rasket igapäevast tööd selle eest, et õigus haridusele oleks tõepoolest päris argipäevane ja endastmõistetav konkreetsus.

Ülestõusnutega arveid õiendama. J. Laidoneri kätte koondati diktaa- torlik võim. Rakendati tööle 16 välikohut, kes mõistsid surma või vangi üle 500 inimese. Tuhandeid töölisi ja talupoegi arretereiti.

Ülestõus toimus olukorras, mil kodanlik vabariik elas üle sügavat kriisi. Kuid valge terrori olukorras ei suudetud võitlussalku küllalda- selt ette valmistada. Ajaleht «Prav- da» kirjutas selle kohta ülestõusu kuuendal aastapäeval:

«Võitlussalgad, kellele asetati pea- lootus, olid halvasti organiseeritud, tundsid halvasti sõjariistu ja ei olnud üldse ette valmistatud täna- vavõitluse pidamiseks. Sellepärast löödi ülestõusnud liiga kiiresti pu- ruks. Nad lahkusid lahinguväljalt enne, kui jõudsid laiali hargneda Tallinna proletariaadi peajõudude esimesed kolonnid.»

Liiga vähe pöörasid ülestõusu juhid tähelepanu töölishulkade kaasatõmbamisele. Peaaegu kõik aktivistid olid koondatud võitlus- salkadesse, mistõttu tehasid ja sõjaväeosad jäid otsustaval hetkel juhtideta ega lõõnud vajaliku jõu- ga kaasa.

Vaatamata lüüasaamisele näitas 1. detsembri ülestõus eesti prole- tariaadi kasvavat jõudu ja teadlik- kust. EKP* pidi küll pärast 1. det- sembrit taanduma, kuid ta tegi seda veendununa oma võitluse õig- suses ja lõpliku võidu saabumises. H. PALAMETS

Meie klubis

• Rahvusvahelist üliõpilaspäeva tähistas kirju rida nädala jooksul rahvaste sõpruse klubi poolt kor- raldatud õhtuid ja kohtumisi.

Kuulsime palju uut ning kaasa- kiskuvat sm. V. Pansolt tema rei- sist Aafrikasse. Neli meremeest jahilt «Rahu» jagasid meile mul- jeid sellest, mida nad oma teekon- nal olid näinud-kuulnud. Kohvikus tutvustati rahvademokraatiamaade muusikat ning kirjavahetuste näi- tuse külalisteraamatust võib leida palju sooje tänuõnu näituse kor- raldajate aadressil. Kõigile osavõt- jaile jäi kindlasti meelde nädala viimane üritus, meeleolukas õhtu EPA aulad.

Üldiselt — üliõpilasnädal õnnest- us. Noor ja veel suhteliselt väike klubi tegi seega läbi oma esimese tuleproovi.

• Mõõdunud nädalal kogunesid klubi komitee liikmed kohviku pil- jardisaali, et üheskoos arutada, kuidas klubi tegevust veelgi pare- mini ja huvitavamalt organiseerida.

Külastatuna oli väikesel koosvii- bimisel ka esperantiste ja meie üli- kooli teistest rahvustest üliõpilasi. Endel Ojasild jutustas meile oma kirjavahetusest, mida ta peab pea- aegu kuuekümneme maaga. Kalle Kurg luges ette ühe oma vastval- minud luuletuse. Nonna Ostrovska- ja esituses kuulsime lihtsat ning kaunist luuletust «Berliini park».

Ja siis järgnes «veerand tundi kosmoses». Tehti kindlaks, kes on kõige sobivam kosmoselennuks. Palju naeru tekitas kosmoselendu- ri füüsilise vastupidavuse katse.

Lõpuks õpiti inglise filoloogide initsiaalil ära naljalaul «Mop It Down».

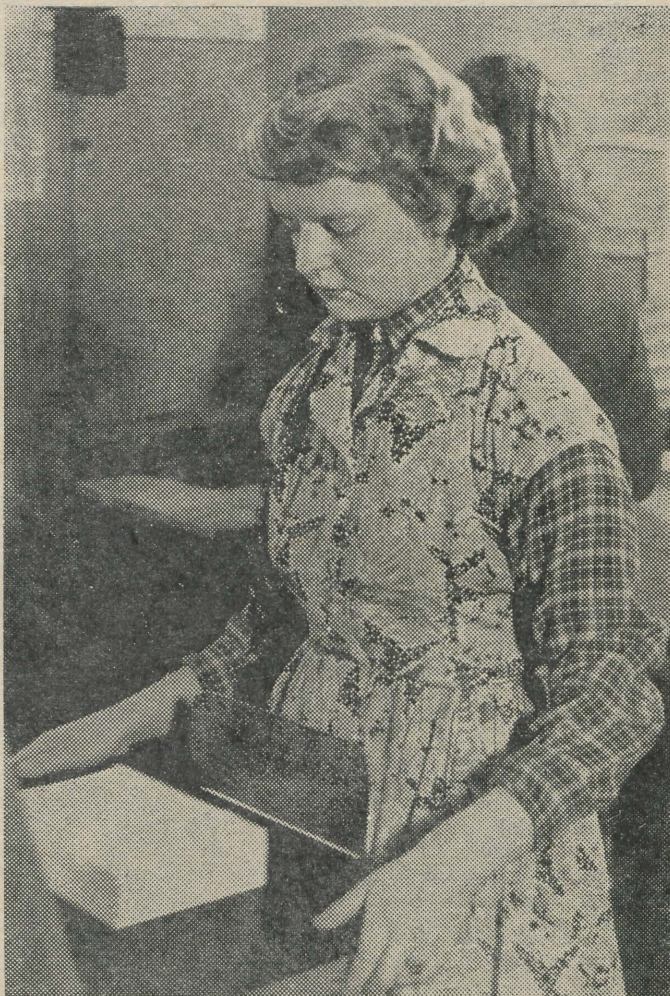
Lahkusime lõbusas tujus ja rea uute plaanide ning kavadega.

• Järgmise üritusena on kavas kohtumine Sofia Universiadast osa- võtnud Kaupo Metsuriga.

• Rahvaste sõpruse klubi võtab vastu uusi liikmeid, kes meie tööle nõu ja jõuga kaasa tahavad aidata. Igauks on teretulnud! T. LIIVIK

Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumis

Teenete eest spetsialistide ettevalmistamisel ja teaduse arendamisel autasustas Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidium 25. novembril 1961 oma aukirjaga meie vabariigi kõrgemate koolide töötajaid. Tartu Riiklikust Ülikoolist autasustati Kadri Jakobi t. GROSSI — mediti- siinikandidaati, sünnitusabi ja günekoloogia kateedri vanemõpetajat, Alice Jaani t. HABERMANI — saksa keele kateedri vanemõpetajat, Raimund Rudolfi p. HAGELBERGI — majandusteaduse kandidaati, dotsenti, rahanduse ja krediidikateedri juhatajat, Mihkel Andrese p. KASKE — meditsiinidoktori, hügieenikateedri juhatajat, Edgar Eduardi p. SALUMAAD — tsiviilõiguse ja -protsessi kateedri vanem- õpetajat ja Herbert Ado p. VIIDINGUT — geoloogiakandidaati, geo- loogiakateedri dotsenti.

Eesti filoloogia osakonna I kursuse üliõpilane Reet Uring töötab H. Heidemannini nim. trükikoja köitetsõhis.

Esimese detsembri varahommik oli külm ja tuuline. Tallinna süda- linna tühjadel tänavatel võis kohata vaid üksikuid inimesi. Politseijaos- kondades tukastasid unised kordin- nikud, kelle arvates kõik oli korras. Kodanlus puhkas pühapäevase pras- simise väsimust, töölistel hakkasid tõusma, et õigeks ajaks tööle jõuda ja paljud kommunistid vaevlesid kas sunnitöö või vanglamüüride taga. Alles kolm päeva tagasi oli lõppenud kurikuulus «149 protsess», mille abil õiendati julmalt arveid töölisliikumise aktivistidega. Kõ- vendatud politseiline valve oli kao- tatud ja Tallinna koondatud nuhid sõitsid tagasi provintsi.

Sellises olukorras algas Eesti- maa Kommunistliku Partei poolt ettevalmistatud tööliste ülestõus kodanlusele täieliku ootamatusena. Kasutades pühapäevaõhtust elavat liiklust, olid võitlussalklased kogu- nenud märkamatuult salakorteritesse, kus neile anti relvad ja tehti teata- vaks võitlusülesanne.

Ülestõus Tallinnas algas täpselt kell 5.15. Laskevalmis relvadega võitlussalklased vallutasid kiirete löökidega politseijaoskonnad ja Lasnamäel asuva sõjaväe lennu- välja. Siin olnud sõdurid tulid üles- tõusnute poole üle. Ülestõusnute valdusse läks kolm lennukit, mitu autot ja mootorratast ning hulk relvi. Ka Toompea loss ja selle läheduses olev riigivanema maja

langesid ülestõusnute kätte. Oota- matu rünnakuga vallutati Balti jaam. Rongide liikumine peatati. Tallinna ja Tartu vahelisel raud- teel lasti õhku kaks silda, et kodan- lus ei saaks pealinna paisata abi- vägesid.

1. XII 1924

Kiiresti vallutati ka peapostkon- tor. Telefoniühendus katkestati. Julgelt tegutsenud võitlussalgad tungisid kodanliku sõjaväe kasar- mutesse ja takistasid nende väeosa- de väljaastumist. Kodanliku võimu saatus rippus juuksekarva otsas.

Pärast esimest edu vähenes üles- tõusu hoog. Oma võitlusülesande täitnud salgad jäid ootama, mis edasi saab. Samal ajal ei suutnud nende seltsimehed vallutada sõja- liselt eriti tähtsaid objekte — Sõja- ministeeriumi, Tondil asuvat sõja- kooli ja ratsapolitsei reservi. Esi- mesest löögist toibununa asus ko- danlus vastupeatungile. Soomus- autode ja ratsapolitseinikkude abil sunniti ülestõusnud taanduma. Pär- rast ägedaid lahinguid pidid nad loovutama äsjavallutatud strateegilised punktid.

Eesti tööliste kangelaslik välja- astumine — 1. detsembri relvasta- tud ülestõus — lõppes seekord kao- tusega. Kodanlus sõostis jöhkralt

On aeg teha järeldusi ...

Arstide ettevalmistamise üle diskuteeritakse meie ülikoolis juba ammu. Tahaksin avalikkuse ette tuua mõned arvamused, mis on meil ning õppejõududel omavahelistes vestlustes, koosolekutel mitu ja mitu korda välja öeldud.

Meie õppetöö peamiseks puuduseks on nõrk side teooria ja praktika vahel, kuigi teaduskonnas on juba mõndagi küsimuse positiivseks lahendamiseks ette võetud. Igähele on teada, et teoreetilisi teadmisi kinnistab praktika. Tingimusi selleks on Arstiteaduskonnas aga veel vähe. Meil, vanemate kursorustel üliõpilastel, moodub palju praktikatunde ebatootlikult, väheefektiivselt. Kliinikutes oleme faktiliselt pealtvaatajate osas, eemal sellest elust, mis siin keeb. Üliõpilasi peetakse siin üleaurusteks inimesteks. Kliinikute personal suhtub meisse mitte väga harva üpris ebasõbralikult ja meie, üliõpilased, tunnetame seda päris hästi. Meil pole meeldiv olla kliinikus tegevuseta ja seepärast läheb igaüks võimalikult kiiremini seal minema. Tihti piirdub kogu meie tegevus praktilisel haiguslool kirjutamisega, juba diagnoositud haige diagnoosimisega ja raviva arsti korralduste haiguslehte sissekandmisega. Igaüks meist tunneb, et meie praktika peab olema midagi suurt, lähedast

arsti iseseisvale tööle. Praegune praktika aga annab meile liiga vähe praktiliste vilumuste osas.

Kas sellisest olukorrast on välja pääsu? Kindlasti on! Et Arstiteaduskonna lõpetajad oleksid võimelised iseseisvalt töötama, tuleb alustada tööd kliinikutes mitte pealtvaatajatena, vaid keskmise meditsiinilise personalina. Aga viiendal ja kuuendal kursusel tuleb usaldada üliõpilastele juba iseseisv töö ordinaatorina (väiksema koormusega kui arstil) kogenud arstide kontrolli all. Teiste sõnadega — asendada osa kliinikute personalist üliõpilastega. Siis alles võivad tulevased arstid öelda, et neil on kindel side teooria ja praktika vahel. Peale selle vabaneb teatav hulk kogenud spetsialiste teiste meditsiiniliste asutuste jaoks.

Ka see, et üliõpilane hakkab saama palka, tõstab tema vastutustunnet töös ning kindlustab teda paremini majanduslikult küljest.

Praktiline tegevus kliinikutes soodustaks ka üliõpilaste osavõttu teaduslikust uurimistööst. Teistest paremini on üliõpilaste praktiline töö korraldatud praegu pediatria rühmas.

Tahaksin juhtida tähelepanu veel ühele momendile meie õpinguis. Igal aastal astub Arstiteaduskonda üha enam meditsiinilise keskhar-

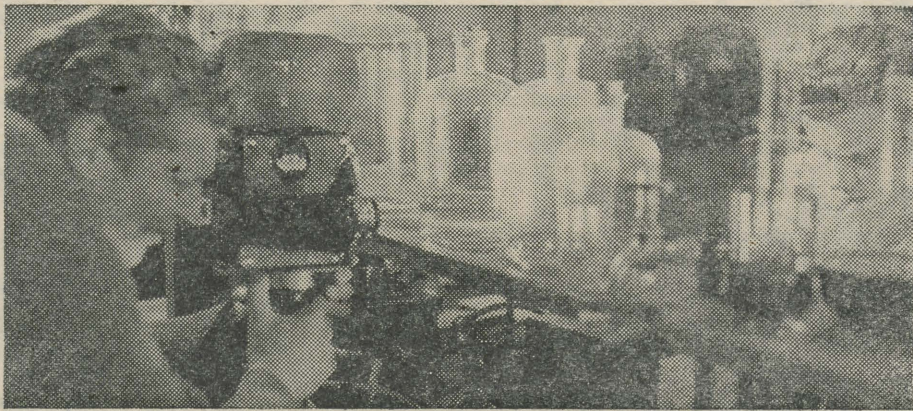
dusega ja meditsiinilise staažiga noori. Peaks olema loomulik, et nende õppe- ja praktiline töö erineks keskkoolipingist tulnud noorte omast. Neile tuleb õpetada rohkem keemiat ja füüsikat (meditsiinilistes keskkoolides pööratakse neile ainetele liiga vähe tähelepanu). Osa noori töötab õppetöö kõrval haiglates ja kliinikutes. Neile tuleks anda võimalus töötada samades kliinikutes, kuhu neil tuleb minna praktikale. Kujuneks välja midagi õhtuse osakonna taolist kõigil erialadel. Neli-kuus tundi päevas praktilist tööd haiglates, siis loengud. Loengute plaani võib ja tulebki karpida, loengukonspekte aga paljundada rotaprintil. Siis langeb ära vajadus «stenografeerida» loenguid, mida senini tehes.

Senisest rohkem tähelepanu tuleb pöörata ainetele, nagu biokeemia, füsioloogia, patoloogiline anatoomia ja patoloogiline füsioloogia. Neljandal või viiendal kursusel peaks loetama ka kliinilist biokeemiat, samuti ei tohiks viienda või kuuenda kursuse õppeplaani puududa kliiniline farmakoloogia, millest meie praegu teame väga vähe.

Need on ainult mõned ettepanekud ja arvamused, mis tõhustaksid arstide väljaõpet. Häid ettepanekuid on aga kindlasti palju rohkem. Tuleb need ainult kokku võtta, läbi arutada ja ellu viia.

M. POTASENKOV,
raviosakonna VI kursuse üliõpilane

TELEVISIOONI TEGEMINE POLE NALJAASI

Rahvusvahelise üliõpilaspäeva eel pöördus Tallinna Televisioonistuudio noortesaadete toimetuse üliõpilas- ja üliõpilaskooli žurnalistide poole palvega sisustada sel puhul pooltunnine saade. Televisiooni tegemine pole aq näljaasi. Pealegi kiipus aeg napiks jääma. Ohiselt saadi stsenaariumi kasvatusest siiski üle. Filmimisel ja stuudiolavastustel löi kaasa väga palju rahvast — peaaegu kogu eesti filoloogial kolmas kursus. Oma teenid ei keelanud ka ükski tänaval «kinni püütud» tudeng.

Saate autoreiks olid Asse Sarapuu, Marek Loo, Ülle Puusepp, Raivo Rammus, Peep Puks, Tõnu Ots.

Pooltseis nädala tõsine töö kandis vilja: saade jõudis eriliste äpardusteta eetrisse ja tunnistati Televisioonistuudios isegi nädala parimaks saateks. Pildil: üliõpilas- ja üliõpilaskooli žurnalistide mõtet tegi kuulajaile-vaatajaile kättesaadavaks operaator Mati Põldre. Momendil käib filmimine keemiahoone laboratooriumides.

Kas murrang keeleteaduses?

Moskva I Riiklik Pedagoogiline Võõrkeelte Instituut korraldas kõrgemate koolide vahelise konverentsi sõnavara uurimise kohta strukturalistlike ja statistiliste meetoditega. Sellest konverentsist võttis allakirjutanu osa ENSV TA Emakeele Seltsi esindajana.

Konverentsil viibisid Moskva juhtivad keskmise ja noorema põlvkonna keeleteadlased, paljud õppejõud Nõukogudemaa paljudest institutidest ja ülikoolidest.

Konverentsi iseloomustas otsiv teaduslik vaim. Vaidlusi ei tekitanud küsimus uute meetodite tarvitamise võimalikkusest ja vajalikkusest; kogu töö oli suunatud meetodide rakendamise efektiivsusele. Üldist tähelepanu äratas J. D. Apresjani ettekanne «Strukturalistliku leksikoloogia mõistest ja meetodist», V. N. Toporovi «Strukturalistliku leksikoloogia loomisest võimalikkusest» ja J. Saikovitši «Sõnade liigitamine tekstis ja keele semantiliste väljade väljaselgitamine». Erilise tähelepanu osaliseks sai A. K. Zolkovski, V. V. Ivanovi, N. N. Leontjeva, J. S. Martemjanovi, V. J. Rosenzweigi ja J. K. Stšeglovi kollektiivne töö «Sõna semantilis-diferentsiaalsed tunnused». Vanemast põlvkonnast esinesid professorid A. A. Reformatski ja M. D. Stepanova, kes on liitunud moodsa keeleteaduse pooldajatega.

Konverentsi töö toimus plenaaristungitel, hiljem strukturalistlike ja statistiliste meetodite sektiioonil. Rõhutati, et meie keeleteaduses toimuv murrang ei tähenda traditsioonilise ajaloolise keeleteaduse ja võrdlev-ajaloolise meetodi eitamist, küll tähendab see aga kaasaja keele uurimise täielikku ümberkorraldamist ning igasuguse subjektiivsuse väljalülitamist keele uurimisest. Just selles seisnebki täppisteaduste meetodite rakendamise põhiväärtus.

Konverents sunnib tõsiselt mõtlema ka meie vabariigis, eeskätt ülikoolis tehtavale keeleteaduslikule uurimistööle.

On tingimata vajalik, et TRÜ Teaduslik Raamatukogu muretses kirjandust strukturalistliku keeleteaduse kohta, et nii keeleteaduse õppejõud kui ka üliõpilased saaksid süveneda uutesse meetoditesse.

Tuleb luua sidemed keeleteadlaste ja matemaatikute vahel nii õppejõudude kui ka üliõpilaste osas.

Õpetatavasse keelealasesse distsipliinidesse tuleb lülitada uute meetodite rakendamist.

Üliõpilastele on vaja luua võimalusi tegelemiseks keeleteaduse teoreetiliste probleemidega väljaspool loenguid.

On viimane aeg asuda uurima ka eesti keelt uute meetoditega.

Konverentsi resolutsioonis rõhutatakse strukturalistliku keeleteaduse suurt tähtsust keeleteaduse lähendamisel praktilisele elu vajadustele, samuti moodsa keeleteaduse täielikku kooskõla marksistliku filosoofia seisukohtadega.

Käesoleval nädalal algas Moskvast NSVL TA Vene Keele Instituudis transformatsiooniteooriale pühendatud konverents, millest võtavad osa ka meie ülikooli esindajad. Käesoleval õppeaastal on oodata veel mitmeid teisigi sellelaadilisi konverentse.

Tekib küsimus: kas on toimunud murrang keeleteaduses?

E. VÄÄRI

Intervjuu sm. J. Püttsepaga

Palusime dotsent J. Püttseppa jutustada mõne sõnaga ülikooli kunstikabineti tööst, mida ta ka lahkelt tegi.

«Esimesed aastad meie kunstikabineti kujunduslikus tegevuses olid arglikud ja katselised. Omandati elementaarseid teadmisi ning osku-

si joonistamises ja tehnikate rakendamises.

1958/59. õppeaastal andis kabinet välja esimese linoollõigete mapi peamiselt ülikooli vaadetega.

Kolmandas, see on viimases mapis esinevad aga juba sellised tööd, nagu «Ei ial sõda!», «Korvpallurid», «Ratsanikud», «L. Tolstoi», «F. R. Kreutzwald» jne.

Kunstikabinet on katsunud mitmel viisil olla kontaktis igapäevase eluga ja selle vajadustega. Nii sai ka meie tegevuse stiimuliks «Kalevipoja» ilmumise 100. juubeliaasta. Kavatsus sai teoks M. Sõstikovi julgustusel ja dotsent E. Laugaste sisulisel juhendamisel. Mitmel korral olid rektoraadi poolt kabineti käsutusse antud autod ja bussid, mis võimaldasid sõita eeposega seoses olevatesse paikadesse eskiise joonistama. Nii valmis 12-leheline linoollõigete mapp Kalevipoja ainetel.

Juubelitähtpäeva puhul korraldati ülalmainitud ja teistest üliõpilaste

töödest kunstinäitus Alatskivi Keskkoolis, Viljandi koolides ja Linnamuuseumis.

Innustatuna saavutustest kavatsetakse käesoleval õppeaastal välja anda töötemaalne linoollõigete mapp.»

Matemaatikutele oma raamatukogu

Matemaatika-osakonna lahtisel komsomolikoosolekul oli päevakorras iseseisev teaduslik töö osakonnas. Kolmanda kursuse üliõpilane H. Tünnpu märkis oma ettekandes ära rea tublisid saavutusi, näiteks J. Rebase (kolmas kursus) ja J. Gabovitši (viies kursus) moodunud-aastased võistlustööd. Head on tulemused kolmandal kursusel, kus üheksateist üliõpilast kahekümne ühest võtab aktiivselt ringide tööst osa või kuulab erialaseid fakultatiivkursusi. Selle kursuse üliõpilaste J. Kiho ja A. Iteri tööd arvutusmatemaatikas ning J. Rebase ja U. Kaljulaiu tööd algebras väärivad esiletõstmist. Aktiivselt tegelevad ringides ka esimese ja teise kursuse matemaatikud, rahule ei saa jääda aga neljanda ja viienda kursusega, kus ainult üksikud üliõpilased tegelevad teaduslike probleemidega väljaspool kohustuslikku õppetööd.

Järgnevates sõnavõttudes tehti mitmesuguseid ettepanekuid OTU töö parandamiseks, arutati kõigi üliõpilaste sellesse kaasatõmbamise võimalusi. Võeti vastu ka otsus, mille kohaselt iga üliõpilane peab kuulama vähemalt ühe fakultatiiv-

kursuse ja tegema vähemalt ühe ettekande teaduslikus ringis.

Arutelu käigus ilmnes, et matemaatika-osakonna üliõpilased teavad liiga vähe kaasaja matemaatika probleemidest. On ju ülikoolis loetavad kursused enamasti n-ö. klassikalised, viimaste aastakümnete tulemusi valgustatakse praktiliselt vähe. Selle lünga kõrvaldamiseks on otstarbekas pidevalt korraldada loengute tsükleid teaduse ja tehnika uusimatest saavutustest.

Koosolekul kerkis esile üks valus probleem, mis raskendab matemaatikute normaalset tööd — matemaatikute raamatukogu killustatus ja lugemistoa puudumine. Praegu on matemaatika-osakonna kateedrite ruumid laiali mõõda keemiahoonet, kusjuures raamatukogu on jaotatud kateedrite vahel. Uute ruumide taotlus jäeti möödunud kevadel rahuldamata. Tundub aga, et küsimus vajab hädasti lahendamist. Matemaatika-osakonnale tuleks eraldada ruum raamatukogu ja lugemistoa jaoks majja, kus asub arvutuskeskus. See oleks soodne ka arvutuskeskuse töötajatele.

T. NILSON

ASTA TAGASI korraldasime ülikoolis ankeedi. Seal oli niisugune küsimus: «Kas loe-te teaduslikku kirjandust oma erialal üle programmi nõuete?» Kahe-saja viiekümne viiest inimesest vastas jaatavalt vähem kui pool. Lisaks sellele selgus, et enamik loeb teaduslikku kirjandust vaid seoses diplomi- või kursusetöödega.

Tõsisetele mõtisklustele viib see, esimesel pilgul mitte väga rahutustegev fakt. Meenusid vestlused üliõpilastega, märkmed eksamitelt, paljude aastate tähelepanekud — ja ma mõtlesin: ei, mitte juhuslikult ei toonud ankeet nii vähe lohutavat. Tõepoolest on parimal juhul ainult viiendik üliõpilastest tõsiselt huvitatud teadusest, õpib iseseisvalt...

Ma ei arva, et meie ülikool oleks teistest halvem; vastupidi — ta on üks maa tugevaimatest ülikoolidest nii õppejõudude koosseisu kui ka teadusliku töö taseme poolest. Sel aastal valmistamis meie üliõpilaste Teaduslik ühing trükkimiseks ette kaks kogumikku. Loengud tsüklist «XX sajandi teadus» on alati kuulajaist tulvil. Olles neil loengutel või lugedes neid tundsin suurt rõõmu, nähes sadade üliõpilaste elavat, jannuvat huvi. Sadade. Aga meil on neid tuhandeid. See teeb rahutuks.

Mind näiteks ei häiri, kui meie üliõpilaste seas on mõned, vahest isegi kümnend inimesed, kes austavad kergelt teed... Mitte väga ei eruta ka noored «nihilistid». Neid on samuti vähe. Pealegi on see päiklike tervele ja tugevale kollektiivile jõudumööda. Mind ja minu kolleegide teeb kohutavalt rahutuks hoopis teine: meil on haile, ilmetuid üliõpilasi.

Nende käsi käib võib-olla igapäevi hästi. Annavad eksameid, lähevad kursustel kursusele ja nende mat-riklites on küllalt sageli korralikud hindad. Kuid nad ei loe mitte midagi üle ettenähtu, ei istu tervet tõi teoreemi taga, mis pole üles antud, ei tunne kaasa tundmatu inimese teaduslikule avastusele.

Vaatled neid ja ei näe tulevat õpetlast, esma-avastajat, tootmiskomandöri (missugune sõna ikka komandör!), vaid lihtsalt täidesaatjat, võib-olla isegi heatahtlikku.

Ma ei taha sellega leppida. Ei või. Meie kõik ei või.

MEIE KÕRGEMA KOOLI TÖÖTÄJAD, töötame tuleviku jaoks, sest tänased esimese kursuse üliõpilased lõpetavad ülikooli viie-kuue aasta pärast. Seejä-

rukorrast, kunstilise isetegevuse kontserte ja muud. Kõik see on muidugi tähtis ja kasulik, kuid selles ei seisne peamine. «Kasvatustöö keskpunktis asetab Partei kommunistliku töössesuhutimise arendamise...» öeldakse NLKP programmis. Just see ongi peamine!

Kommunistlik töössesuhutimine aga tähendab, et inimene ei tööta materiaalse vajaduse tõttu, töötasu jaoks, kuulsuse jaoks, isegi mitte kohusetundest, kuigi ta mõistab oma kohust ühiskonna vastu; see tähendab, et inimene töötab sisemi-

Las olla rohkem rahutuid!

Prof. A. D. ALEKSANDROV,
Leningradi Riikliku Ülikooli rektor

Avaldame NSV Liidu Teaduste Akadeemia korrespondentide liiame professor A. D. Aleksandrovi artikli, mis käsitleb mitmeid kõrgema kooli päeva- ja arenguprobleeme. Loodame, et see kutsub esile elava mõtlevaheste mitte üksnes omavahelistes kõnelustes, vaid ka meie ajalehe veerudel.

rel koguvad nad kogemusi ja saavad täisväärtuslikeks töötajateks 1970. aasta paiku. Kui rääkida ajast, mil tänane esimese kursuse üliõpilane — tulevane teaduslik töötaja, insener, õpetaja, arst — saavutab täisküpsuse ja võib, kui võimend lubavad, mängida juhtivat osa teaduses, siis see juhtub umbes 1980. aastal.

Tähendab, oma edusamme ja puudusi peame mõõtma 1980. aasta täieliku moodupuga, kommunismi moodupuga. Igauks meist, professorist kuni esimese kursuse üliõpilase, ministrist kuni kursusevanmani peab juba nüüd, eriti pärast XXII kongressi endalt küsima, kas vastavad tema töö, tema pingutused, tema teadvus sellele moodupuuale, ülesannete sellele tasemele.

Peamine meie jaoks on tulevase spetsialisti kommunistlik kasvamine. Sellest rääkides kriipsutatakse harilikult esmalt alla ühiskonna-teaduste õpetamise eriti tähtsast osa. Seejärel tuuakse lisaks suvised tööd põllumajanduses või ehitustel ja veel meenutatakse mitmesuguseid üritusi: loenguid rahvusvahelisest

se veendumuse mõjul, töötab see-tõttu, et elu ilma tööta pole tema jaoks elu. Muide, selline töössesuhutamine on alati omane olnud neile, kes on saavutanud tähelepanuväärset teaduse, tehnika või kunsti alal. Ma meenutan seejuures alati Leo Tolstoid. See kiiresti maailmakuulsuse saavutanud mõisnik ja aristokraat oleks võinud rahulikult «loorberitel puhata», kuid ta jätkas kogu oma elu jooksul visa tööd. Kui palju kordi tegi ta ümber oma teoseid, parandas neid enne, kui need ilmusid, kui palju ta mõtles, kui palju luges.

Lugege Stone'i «Elujanu», raamatut van Goghist ja te ei näe inspiratsiooni kergelt lendu, vaid visa, ennastsalgavat tööd. Tõeline talent ongi võimete katkematu liitumine pingerikka tööga.

Sedasama võib rääkida Pavlovist, Mitsurinist ja tuhandetest väsimatutest, oma tööle piiritult ustavatest inimestest. Selline töössesuhutamine on võimalik ilmselt vaid siis, kui töö iseennest sügavalt huvitab inimest, kui ta vastab tema kalduvustele ja võimetele. Ja teisest küljest,

Asutame uue klubi!

Loov mõte andis hobuse asemele veduri, veduri asemele lennuki, lennuki asemele raketi. Loova mõtte viljana me suudame tänapäeval luua fermentidetaolisi, kuid palju võimsamaid katalüsaatoreid, kasutades päikeseenergiat paremini, kui seda teevad taimed, ehitada lihas-tetaolisi masinaid, valmistada elektronajusid, tungida ruumi avarustesse.

Kui vaadata enda ümber ja leida imestusega, kui kaugele on arenenud tänane teadus, siis ei tohi unustada seda, et selles arengus ei ole «süüdi» mitte ainult üksikud geenused, vaid terved teadlaste kollektiivid.

Kallid kaasvõitlejad! Argem olgem ainult tarbijad, vaid püüdkem luua ka uut! Vajadus teha loomingulist tööd on mitte ainult üks kõige õilsamaid, vaid ka üks kõige primaarsemaid, sügavamaid inimese vajadusi.

Vesteldes mõnede õppejõududega on selgunud, et leidub küllalt elementaarseid probleeme, millega üliõpilased suudaksid toime tulla. Asi peab aga sellepärast katki jääma, et ei omata küllaldast erudit-siooni abiteaduste suhtes. Näiteks, bioloogidel on hädasti vaja matemaatikat. Veel õigem oleks aga, kui ühe ja sama probleemi kallal hakkaksid koos töötama matemaatik ja bioloog.

Mõni aeg tagasi ei osanud keegi ette kujutada, milleks läheb keeleteadlasele vaja matemaatikat. Praegu võib aga meie raamatukogudes ja õppesaalides kohata keelemehi, arutuslühakat peos, ees matemaatilisi valemeid täiskirjutatud paberileht.

Tänapäeva meditsiin nõuab arstidel mitmesuguste keemia-, füüsika- ja matemaatikaharude tundmist. Taolisi näiteid võib tuua iga teadusharu kohta.

Niisuguste probleemide lahendamiseks näib olevat üks tore tee — rajada ülikooli juurde teadusehuviliste klubi. Selle klubi asutamise mõte muutus aktuaalseks sügisel korraldatud rahvaste sõpruse festivalil. Diskussioonil «Taome mõõgad atradeks» arutati väga paljusid huvitavaid probleeme. Lõpuks tõsteti meedikute sektisoonis üles küsimus: miks mitte asutada klubi, kus võiks selliseid probleeme sagedamini arutada.

Et asi on uus ja originaalne, siis tuleb see enne ellurakendamist hoolikalt läbi kaaluda. On vaja teada, kas üliõpilastel jätkub nii palju jõudu, et sellesse tulisusega suhtuda; kas õppejõududel jätkub entusiasmi, et teha ettekandeid ja juhtida diskussioone, sest algul on asi nii kavandatud, et ettekandeid teeksid üliõpilased ja ka õppejõud.

Uue klubi kasulikkuses ei tohiks kahtlusi olla, sest tal on mitu eesmärki. Esiteks aitaks selline klubi üliõpilaste erudit-siooni tõsta ja enami-vähem kursis olla uuega teadusemaailmas. Teiseks — kasvatada kriitilist suhtumist. Kolmandaks, lähendada inimesi erinevatest osakondadest. Viimane on kahtlemata kõige tähtsam: siin peituvad kollektivismi alged. Sellest peavad välja kasvama ühised ettekanded, mida oleks hea esitada klubi koosolekutel.

Lahtine on: kas organiseerida klubi ainult TRÜ-s või koos EPA-ga. Loodame, et teadusehuviliste klubi asutamise ümber võtavad lehe veerdudel sõna kõik asjahuvilised.

E. KREEM

MIKS?

Miks pole ühtki seinalehe numbrit ilmunud sel õppeaastal eesti keele ja kirjanduse osakonnas ning vene keele ja kirjanduse osakonnas?

Miks on ajaloo-osakonnas sel õppeaastal ilmunud ainult üks seinalehe number?

Kuidas aga võõrfiloloogid on jõudnud juba välja anda kolm seinalehe numbrit?

Vajalik uudisteos

Hiljuti ilmus müügile kollektiivse töö tulemusena «Tervishoiu käsiraamatu» esimene osa. Käsiraamatu eesmärgiks on anda teadmisi inimese keha ehitusest ja talitlustest, igapäevasest tervishoiust, haiguste tekkest, olemusest, avastamis-

sest ja ravist. Sellised teadmised on tarvilikud igale inimesele, sest nende olemine on üheks abinõuks haigestumise ennetamiseks, nende vähendamiseks ja likvideerimiseks tulevikus. Raamat on kirjutatud populaarteaduslikus stiilis, mis vastab keskkirjandusega inimeste teadmiste tasemele. Iga tänane üliõpilane peab tulevikus oma kutsetöö võitlema ka rahva tervise eest, seepärast on «Tervishoiu käsiraamatu» omandamine vajalik igale üliõpilasele, eriti aga meditsiiniteadlastele. Käsiraamatu teine osa ilmub lähemas tulevikus.

M. UIBO

KAI TOMINGAS

ja

TÖNU KAARE,

palju õnne ühisel eluteel!

Kolmanda ja neljanda kursuse geograafid

Las olla rohkem rahutuid!

(Algus lk-del 2 ja 3.)

oleks selline otsus täiesti õige. Kõige lihtsam on püstitada küsimust: kui väga range süsteemi ei sobi, las siis olla täielik vabadus.

Tänapäeva kõrgema kooli konkreetseis tingimustes viiks vaba loengutekustamine vähemalt nooremale kursustele üliõpilaste sise-mise distsipliini langemisele, edasijõudmise halvenemisele ja vastavalt ka kas suuremale väljalangemisele või siis õppeaja pikalevenemisele. Kuid see ilmselt ei sobi.

Väljapääs on juba ammu näidatud valitsuse tuntud otsusega, mis lubab kõigil üliõpilastel, kes teevad teaduslikku tööd, õppida individuaalplaani järgi. Et aga osavõttu teaduslikust tööst võib tõlgendada küllalt laialt, on ka võimalused individuaalplaneid kasutada samuti suured. Neid võib kasutada lõppkokkuvõttes iga tõsiselt töötav üliõpilane.

Ülikoolide administraatorite seas on aga inimesi, kes ei loe individuaalplaneid vajalikeks, ent ka õppejõudude seas on niisuguseid, kes peavad lubamatuks, et üliõpilane ei käiks nende igal loengul.

Me vajame paindlikku süsteemi, mis ühendaks mõistliku distsipliini iseseisvuse maksimaalse arenguga ja nõudega, et iga üliõpilane võtaks oma võimete täie määra järgi.

Üliõpilaste armastust teaduse vastu kasvatatakse seal, kus teadusest on kaasa kistud õppejõud, kuid õppejõud kasvatav mõju ei või piirduda ainult loengute ja seminaridega. Oma teadusalale andu-

Eesmärgiga arendada kultuuritööd üliõpilaste hulgas, korraldame iga aasta kevadsemestril kunstilise isetegevuse ja omaloomingu ülevaatusi.

Ülevaatusel selgitatakse parimad üksikesinejad ja kollektiivid, parimad teaduskonnad, osakonnad ning kursused.

Olümpiaadi läbiviimise kord ja tingimused määratakse kindlaks olümpiaadi juhendi põhjal. Käesoleva õppeaasta olümpiaadi juhendi väljatöötamisel võetakse aluseks moodunud aasta juhend koos paranduste ja täiendustega. Siinkohal olgu öeldud, et on tere-tulnud iga hea ettepanek ja mõte.

Pidev töö on edu pant mitte ainult eksamil, vaid ka isetegevuslaval. Miks osal meie isetegevusringidel ja -kollektiividel on edu? Miks on tunnustust leidnud isegi väljaspool ülikooli rahvakunstiansambel, naiskoor, Tartu Üliõpilasmeeskoor jt. kollektiivid? Edu põhjuseks on siin kindlasti regulaarne, sihikindel töö.

Praegu on paraku nii, et kui on vaja isetegevus-ettekandeid, siis esineb ikka ja jälle rahvakunstiansambel, naiskoor, Tartu Üliõpilasmeeskoor või instrumentaalsolistid. Peame jõudma olukorrani, kus ka teaduskonnad oleksid võimelised semestris esinema üks-kaks korda iseseisva kontserdiga.

Mõtelda juba aegsasti sellele

Siis kaoks nähtus, et märtsis-aprillis ei ole võimalik leida esinemiseks aega ja kohta, sest kõigi osakondade ja teaduskondade isetegevuslased tahavad vahetult enne olümpiaadi lõppvoorust esine-mispraktikat laval, teaduskonna kontosse aga punkte. Seda saame vältida, kui rakendame kõik isetegevuskollektiivide ja ringide tööle õppeaasta algul, planeerime neile harjutusruumid ja -ajad ning ka esinemised aegsasti ette. Siin peaks isetegevuslastele appi tule-ma komsomoliorganisat-sioon ja ametiühingu-büroo. Tuleb tähele panna, et teaduskonnas ei tegut-seks ainult naisansamblid, vaid ka meesansamblid ja instrumentaalsolistid, sõnakunstnikud, näitering.

Kui üks kursus või osakond ei tule oma jõududega toime, siis koos mõne teise kursuse või osakonnaga on küsimus lahendatav. Miks mitte praktiseerida teaduskon-dadevahelist tööd? Eelmise aasta kogemused näitavad, et paljudel juhtudel oli komistus-kiviks esinejate puudu-mine mõnedes nõutavates aastarides. Juba mitmendal aastal puudub terves üli-koolis estraadiring. Ei

tahaks uskuda, et meie üliõpilastel puudub terav silm või et nõrk käsi ei suuda kuuldot-nähtut pa-serile panna. Puudusi ja vigu meil on, seda ei eita keegi. Aidake ühiselt neid leida, terava satiiri abil sõnalisel ning muusika-lises vormis vead ja puu-dused avalikkuse ette tuua, leida vigade ja puu-duste põhjused. Nii et — tegutsege!

Deklamaatoritest näe-me tihti Mari Viidingut, Evald Hermaküla, Jaan Kartaud. Tahaks näha ka uusi sõnakunstnike-deklamaatoreid. Ülikooli üri-tustel konfereerivad ha-rilikult Endla Vilu, Helle Kaarma, Rein Küttim. Ka siin tahaks näha värskeid jõude. Klubi poolt orga-niseeritavat deklamaatori-te-sõnakunstnike ringi on nõus juhendama «Vane-muise» näitleja Jaan Saul. Praegu puuduvad ringis siiski veel liikmed. Üliõpi-lased, tulge ja siis on ka tegelik ring, liikmetega.

Organiseerige agitbri-gaad igas teaduskonnas ja propageerige päeva-korras olevaid probleeme kogu elanikkonnale maal ja linnas. Kogemusi agit-brigaadide organiseerimi-sel ja töö läbiviimisel ju-ba on. Temaatikast puudu ei tule. Ainult on tar-

vis julget pealehakkamist. Igas teaduskonnas te-gutseb näitering (mõnes isegi kaks). Käesoleval aastal hakkas kunstikabi-neti juures tööle ka la-vadekoraatorite grupp, ke-da juhendab «Vanemuise» sm. Peil. Kahju ai-nult, et osavõtt on nii väi-kesearuuline. Teaduskon-dade ametiühingubüroodel tuleks leida oma teadu-skonnast kaks üliõpilast, kes oleksid nõus töötama koos teaduskonna näite-ringiga niivõrd, et val-mistaksid õpitava näiden-di dekoratsioone.

Mitte kõikidele tegutse-vatele isetegevusringidele ei ole võimalik klubi poolf anda tasulisi juhendajaid. Sel juhul tuleb küsimus lahendada teaduskonna-siseselt. Igas teaduskon-nas ja osakonnas on üli-õpilasi, kes on võimelised juhendama ansambli või tantsurühma. See on ka samm edasi ühiskondliku elukutse omandamisel. Ruume ja aega harjutami-seks peaks klubis leidma. Vaja ainult kokku lep-pida.

Ärge looge isetegevus-kollektiive vahetult enne olümpiaadi lõppvoorust. Mõelge sellele juba aeg-sasti, õppeaasta algul. Harjutage regulaarselt. Vahetult enne olümpiaadi loodud kollektiividel jääb puudu kvaliteedist, jäme-dalt öeldes, puudub tar-bimisyväärtus.

H. LAANEMETS, klubi kunstiaja juhataja

„Rahu“ retkelt

4.

raatovini ei saanud me jahil õiget korda majja, seal aga valmistasi-me raamaturiilutitele kaitset ette, sa-muti tegime kasti toidunõude jaoks

Lastega kusaqil Volga kaldal.

ja kindlustasime, mis kindlustada andis.

Volgogradi jõudsimme veidi enne elektrijaama käikulaskmist. Ehitus-tööd olid juba põhiliselt lõpule jõudnud. Kahjuks ei olnud meil võimalust jääda elektrijaama käiku-laskmise pidustustele. Iga inimene linnas rääkis uhkusega sellest ehi-tusest ja selleks oli ka põhjust, sest on ju see elektrijaam praegu võimsaim maailmas.

Päeva, mil sõitsime Volgogra-dist välja, võiks nimetada meie rei-si äparduste päevaks. Päevikus on selle päeva kohta järgmine sisse-kanne: «Võitsin esimese valvekorra hommikul enda peale, sest uni läks juba varahommikul ära ja teised olid nõus veel mõned tunnid ma-gama. Andrus ja Harry ilmutasid poole ööni filme, Paul aga luges raamatuid ja nüüd on nad siis veel veidi unised. Sõitsime välja kella poole viie ajal. Hommik oli jahe ja niiske. Tuult oli vähe, tuli sõita mootori abil. Tund aega möödus rahulikult, siis aga jäi mootor seisma. Jõudsin hooga siiski faar-buraatrist välja sõita, et mitte laeva-dele ette jääda, ja viskasin ankru sisse. Nagu arvasin, nii ka oli. Kar-buraator oli sodi täis ja mootor ei saanud bensiini. Pärast tunniajalist remonti sain mootorile jälle hääled sisse. Reguleerisin õhuklappi, kui korraga lõi mootori al tule välja.»

(Lõpp järgneb.)

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар-туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту-ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükkikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik-umbri hind 2 kop. Tellimise nr. 10416, MB 08174.

REPORTAAZ

«CALCANEUS DEXTERI»
«Calcaneus sinister!»
«Dexter!»
«Sinister!»
«Ei ole!»
«On!»

Mulle pakkus see vaidlus lõbu. Pilt oli ka kaunis koomiline — kaks meest rinnuli laual, valmis iga hetk karoupidi kokku minema ja seda ainult tühipaljaste kontide pärast. Palusin neid viisakalt mitte kakelda ja koristada jumala eest üks vastik kont mu padja pealt. Seda poleks pidanud ütlema. Hendrik võitis tubli tümika suuruse kondi padjalt ja seda ähvardavalt vibutades tegi mulle vist igaveseks selgeks, et see pole mingi «kont», vaid jeemur, je-ee-e-mur enk reieluu.

Nuhtlus on elada ühes toas arstidega. Agu Lipping ja Hendrik Mägi pole ju õigupoolest mingid arstid — alles esimesel kursusel, aga katsus seda neile ütleida! Kuigi meil on toas niisama palju filoloogide tuba. Ikka reedab mingi pisiasi siin ainult arste. Mis pisiasil? Ei saa ju lugeda pisiasjaks näiteks tükikeks lammutatud luukeret, millest iga detail on mingi «süsteemi» järgi mõõda voodide, laudu ja põrandat laiade laotatud. Olgu kuidas on — need kondid või nagu nemad nimetavad — kolju-, roide-, käsi-, varre-, sääre- ja reieluud pole meil enam suureks tüliküsimuseks. Pealegi kui neid tuleb tundma õppida üle kaheksa ja meeles pidada veel igapäev ladinakeelne nimetus. Mõni päev tagasi tulid poisid koju ja ütlesid nagu muuseas, et nüüd on see esimene arvestus — luudest — ülikoolis siis ära tehtud. Hästi olevat läinud. Endal näod säravad peas.

MEIE TOAS ON vähemalt nelikümmend skalpelli, tosin pintsette, igasuguseid klambreid ja muid orasid, mida operatsioonil tingimata tarvis minervat. Algu aias see päris hirmu peale, nüüd aga oleme harjunud. Nad püüavad sind veenda, et oled läbi teinud trammiohnnetuse ja seovad sind pooleks päevaks sidemesse, nad kompavad kolm korda päevas, kas sul pole ehk kinnist või lahtist luumurdu, kas sul pole ehk hea või halvavoomulist kasvajat, tunnevad huvi, kas sul ei valuta ehk kõht ja lubavad sõbramehe poolest teha sulle pimesooleoperatsiooni siinsamas kirjutuslaual.

Nali naljaks, aga kui minult küsitaks — milline on kõige teaduslikum ja kõige tihedamalt praktikaga seotud teaduskond ülikoolis, vastaksin täiesti veendunult, et Arstiteaduskond. Ülikooli astumisest oli vaevalt poolteist kuud möödas, kui Agu triikis veel kord üle oma niigi suurel kiti, ladus mappi tohutu arsenalil nuge, kääre ning pintsette (vaevalt, et viitendikkugi neist tarvis oli) ja läks. See oli tema sanitaripraktika esimene päev haavakliinikus.

Tol õöl ootasime Agut õige kaua. Algu oli ta kliinikus õppinud, kuidas voodirežiimiga haigetel pesu vahetada, söötud-jootnud neid jne. Arst peab ju ka seda kõike oskama. Siis oli ta poolkogemata, pool-uudishimust ühte ruumi eksperimentaaloperatsioonile sattunud. Mida ta nimelt opereeriti, ma Agu ladinakeelsest jutust küll aru ei saanud. Tegemist olevat olnud koera maoga. Taolistel operatsioonidel juhtub vahel, et katseloom vastu ei pea. Ma ei tea, kas seekord katse õnnestus või

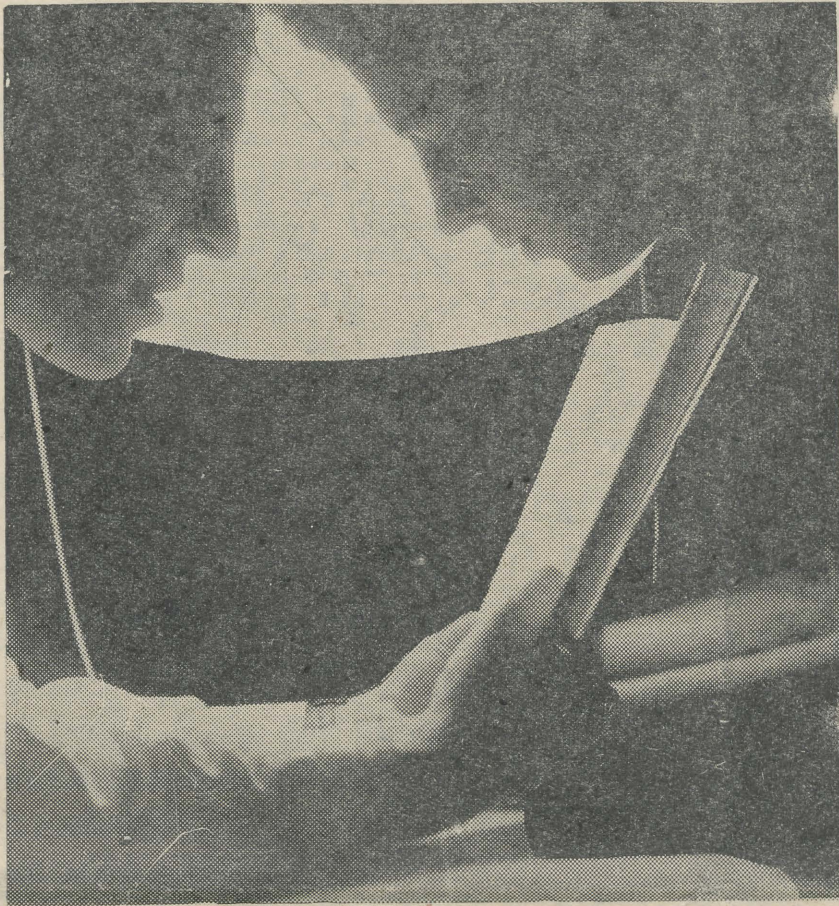

Tartu Riiklik
Ülikool

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 36 (502) Laupäeval, 9. detsembril, 1961 XIV aastakäik

Pool toatait arste

Vahel istuvad Hendrik ja Agu poole ühe laumäe varjusel ühise raamatu taga nagu kummitused ja pobisevad meile arusaamatuid sõnu...

mitte, kuid Agule tuli juhus, et koer suri, küll õnneks. Arstid ei keelanud hakkajat noormeest ja Agu opereeris esimest korda elus päris tõeliselt — ta tegi sooleõmbelusi. Kirurg K. Põdra arvates olevat need küllaliki õnnestunud.

Nüüd tuleb Agu tihti koju alles hilisööl. Me ei oia teda enam. Niikuinii ajab ta meid kõiki üles ja jutustab diivaniservast istudes oma kõlava häälega kord sellest, kuidas tal katsejanes «plehku pani», teinekord sellest, kuidas neil koera vere-soonte eksperimentaaloperatsioon esimest korda täiesti õnnestus. Ja see «meil» on tal öeldud sellise rõõmu ja uhkusega, nagu polekski ta sel operatsioonil ainult pealtvaataja osas.

Nüüd on Agul esimene haiglapraktika faktiliselt lõppenud. See aga ei tähenda veel, et ta kodus seisab. Ikka topib ta pärastlõunal oma kitli portfelliga läheb. Vahel veab Hendrikugi kaasa. Me teame, et poisid hakkavad õppima, kuidas uuel, vastkonstrueeritud masinal vere-sooni kokku õmmelda. Seda teevad nad väljastpoolt praktikat. Ja lihtsalt sellepärast, et see töö neile «koledasti» meeldib.

Kui keegi Agu järele pärib ja soovib teada, kust teda parajasti leida võib, viskame pilgu kõigepealt Agu kappi. Puudub siit treeningudress, siis võib teda leida Toomel «rullikutel» suusatamas, puudub valge kittel — tähendab — haiglas; puudub mapp konspektidega — tähendab — loengutel või «tuubikumis». Puudub aga kõik korraga — siis tähendab see seda, et ta on kõigepealt loengutel, siis treeningudress, raamatukogus, ülikooli raadiosõlmes ja lõpuks kliinikus.

Mõni päev tagasi algas haiglapraktika ka Hendrikul. Nüüd näeme teda tavaliselt ainult siis, kui ta hommikul kõige usinamana meidki loengule minekuks üles äratav.

Kõigi maade proletaarlased, ühinege!

ÜLIKOOI PARTEIKOMITEES

Eesti filoloogia osakonna parteigrupi sekretäri aruande kuulamine pedagoogikakateedri kasvatustööst üliõpilastega kujunes ulatuslikuks. Küsimuse arutamisest võttis osa Eesti NSV haridusminister sm. F. Eisen. Kateedri mõningate saavutuste kõrval tehti konkreetsed ettepanekud töö edasiseks parandamiseks.

Õppe- ja kasvatustöö tugevdamise osas soovitati kateedris läbi töötada kommunismiehitaja moraalkoodeksi, lülitada see pedagoogikakursuse programmi ning osutada abi sellealases töös ülikooli kursusehooldajate kollektiivile. Mitmed ettepanekud tehti üliõpilaste iseseisva töö alal. Eriti soovitati ühiskondliku pedagoogilise töö kogemuste üldistamist. Et pedagoogikakateeder võiks tabada «kaks kärbest korraga», loeti soovitavaks fakultatiivsete kursuste lugemist aktuaalsete kasvatustöö küsimuste alalt. Neid võiksid kuulata ka ülikooli nooremad õppejõud.

Tõsteti üles sellised mõtted, nagu komsomoli- ja pioneeritöö temaatika laiendamine diplomitööde osas, pedagoogilise praktika tugevdamine aspirantidele.

Palju ettepanekuid oli eriala populariseerimise kohta. Sellesse töösse tuleb senisest suuremas ulatuses lülitada ajaleht «Tartu Riiklik Ülikool», organiseerida kohtumisi vabariigi silmapaistvate pedagoogidega jne. Et süvendada pedagoogikaprobleemide läbitöötamist üliõpilaste poolt, avaldati arvamust, et ÜÜ võiks luua vastava pedagoogikaosakonna. Kursuse hooldamisel saavutatud kogemusi on vaja populariseerida kõikide kursusehooldajate hulgas.

Huvitavaid mõtteid oli ka organisatsiooniliste ümberkorralduste alal. Nii loeti vajalikuks, et pedagoogikakateeder oleks üleülikooliline, sest tema funktsioonid ulatuvad kaugemale ühe teaduskonna raamidest. Oldi seisukohal, et pedagoogikakateedri asukoht võiks olla ühes keskkoolis, mis ühtlasi oleks baaskooliks. Otsustati astuda samme selleks, et pedagoogikakateedri jõud oleksid ülikoolis ja ülikoolivälises töös kõige otstarbekohasemalt ära kasutatud. Rõhutati vajadust arvestada teaduslik-pedagoogilise kaadri komplekteerimisel ja kasvatamisel poliitteenilist suunda.

Laialdases mõttevahetuses esiletoodud arvamused kujundas parteikomitee konkreetseks otsuseks.

J. KALITS

Sõprusõhtu ehitajatega

Möödunud nädala keskel toimus eesti keele ja kirjanduse osakonna esimese kursuse komsomoligrupi algatusel üliõpilaste sõprusõhtu sm. Georg Hansoni kommunistliku töö brigadiga, kelle ülesandeks on viimistlustööd kõigis Tartu uuehitustes.

Sm. Hansoni brigad järgib uut, kaasaegset suunda ruumilise sisekujunduses ja on kursis nii kodukui ka välismaiste sellealaste saavutustega.

Kino «Ekraan» fuajee huvitav värvilahendus on tänu võlgu nii arhitektile kui viimistletajatele. Brigadi viimaste tööde hulgas on Tartu Televisiooniateljee ja suurplokkelamu Tiigi tänavas.

Õhtul lauldi üheskoos, mängiti mitmesuguseid mänge ja korraldati viktoriine. Üliõpilased ja ehitajad esitasid luuletusi. Eriti meeldis kõigile kommunistliku töö brigadi liikme sm. Kõivu esitatud A. S. Puškini «Husaar».

Õhtul ei puudunud muidugi ka jalakeerutus, kuid valsi võistlusel tuli üliõpilastel ehitajatele alla vanduda.

Omavahelistes vestlustes arutati edaspidise koostöö võimalusi igapäevases elus, õppimises ja töös, et üksteist abistada ja mõttemaailma vastastikku rikastada. Üritusi hakkavad organiseerima mõlemad komsomoligrupid ühiselt.

A. PABUT

meie tassisime haige inimese suu just omast toojast — oma loengute ajast. Kump on sus tänsam? Kas teie vaba aeg või meie loengute aeg, kus meie loetakse võib-olla just praegu arsti kutse-eetikat. Seda, millest teie ilma olete jäänud.» Kunagi varem pole ma Agu kedagi soimamas näinud. See oli esimene kord, ja ma ei hoidnud teda tagasi. Kandsime mehe Toome-maest alla ja uuesti üles — haavakliinikusse. Agu oli tol õhtul morn, nagu oleks ta ise eksinud arsti kutse-eetika kõige põhilisema reegli vastu. Agust ja Hendrikust saavad teistsugused arstid. Mina selles igatanes ei kahtle. Agust kirurg, Hendrikust neuroloog.

MA VIST UTLESIN, et nuhtlus on elada ühes toas arstidega. Kui aga selle asja üle tõsiselt järele mõelda, siis võib ikka elada küll. Mis sellest, et nad vahel poole ööni nagu kummitused pealuu ees istuvad ja arusaamatuid sõnu pobisevad; et teinekord leiad lausahtlist prepareeritud kääre või jala; mis sest, et pliatsi teritamiseks tuleb kõrvaltoast skalpelli laenamas käia; mis sest, et sa oled nende jutu järgi kõige tõbisem inimene maamunal ja et nad sind kogu aeg «arstiivad».

Ja kui nüüd päris aus olla — siis on ikka tore küll nende poistega ühes toas elada.

TONU OTS

«Või tema tööaeg on läbi, aga

Teooria ja praktika seostamisest õpetajate ettevalmistamisel

Ülikooli praeguste õppeplaanide kohaselt algab pedagoogiliste ainete õpetamine psühholoogiakursusega, millele järgneb pedagoogika, erialnete õpetamise metoodika ja seejärel kahe-etapiline pedagoogiline praktika (IV—V kursusel). Nii-suguse järjekorra määramisel on lähtutud seisukohast, et enne praktikale siirdumist peaks üliõpilane olema omandanud psühholoogia-, pedagoogika- ja metoodikakursuse, sest muidu ei tuleks ta koolis praktika-ülesannete täitmisega toime.

Nii-sugusel järjekorral on väga suur miinus: üliõpilased hakkavad teoreetilisi pedagoogilisi aineid (psühholoogiat, pedagoogikat, metoodikat) õppima enne, kui nad on tutvunud pedagoogilise tegelikkusega. Sellepärast ei oska nad aineid õppides pöörata tähelepanu peamistele ja seostada teooriat praktikaga.

Praeguse õppekorralduse mainitud varjukülgi on püütud kõrvaldada kahel teel.

Pedagoogiliste instituutide uutes õppeplaanides, mis kehtestati umbes aasta tagasi, nähakse ette sissejuhatav pedagoogiline praktika muud õppetööd katkestamata juba esimesest kursusest alates. Algu tutvuvad üliõpilased klassivälise ja kommunistlike noorsoo-organisatsioonide tööga ja viimaks ka aine-

õpetajate tööga. Iga praktikaliigi algul toimub lühike sissejuhatav õppus. Süstemaatiline pedagoogikakursus võetakse läbi alles pärast sissejuhatavat praktikat ja sellele järgneb pikemaajaline, neliteist kuni kuusteist nädalat kestev pedagoogiline praktika.

Nõukogude Liidu senini kehtinud õppeplaanides pidi neid ülesandeid teatud määral täitma klassivälise kasvatustöö praktika, mis eelnes vahetult pedagoogikakursuse omandamisele. TRÜ ütles teatavasti mõningate kateedrite initsiatiivil sellest praktikast lahti ja liitis selle pideva pedagoogilise praktikaga, pikendades viimase kestust kuult nädalalt kaheksale. Praegu püüab TRÜ komsomolikomitee lünka täita sel teel, et ta suunab teise kursuse üliõpilasi ühiskondliku töö korras pioneerirühmade juhtideks, kolmanda kursuse üliõpilasi aga klassivälise õpilasingide ja kooli komsomoliorganisatsiooni abistamisele.

Et pedagoogiline praktika ei lõpeks ilma teoreetiliste üldistusteta, selleks toimus kodanlikus Tartu ülikoolis kõrvuti praktikaga teoreetiline metoodika-alane seminar, kus

vastavad probleemid ja praktika käigus tehtud tähelepanekud õppejõu juhendamisel läbi töötati; ülikooli lõpetamisele järgnenud praktika-aasta lõppes uue teoreetilise seminariga praktika-aasta kogemuste läbitöötamiseks.

Teatavasti algab nõukogude ülikoolides ka uute, 1959. aastal kehtestatud õppeplaanide kohaselt pedagoogiliste ainete õpetamine ilma tegeliku koolitööga eelneva tutvumise. Esimese kursuse üliõpilased suunatakse küll tootvale tööle, kuid see ei tarvitse olla (ega olegi teatavasti) seotud pedagoogilise tegevusega. Pedagoogiline praktika, mis on ette nähtud Ajaloo-keeleteaduskonnas ning Bioloogia-Geograafia-teaduskonnas viiendal kursusel, kestab senisest tunduvalt kauem: tutvumispraktika neli- viis nädalat ja stažöörpraktika 12 nädalat. Praegu puuduvad küll selle praktika programm ja lähemad eeskirjad selle teostamiseks, kuid olemasolevad projektid ei näe sel puhul mingite teoreetiliste üldistuste tegemist ette. Ka ei leia mitmelt poolt kor-

(Järg lk-1 3.)

Las olla rohkem rahutuid!

Kommunistlikus ühiskonnas muutub teadus aina vahetumalt tootlikuks jõuks. Teaduse tähtsuse võimas tõus ja teaduse arengu, harunemise ja ühinemise suund ning perspektiivid on palvinud üha suuremat tähelepanu nii meie õppejõududele kui üliõpilastele.

Meie ajalehe 1. detsembri numbris ilmus korraga mitu artiklit, mis otse või kaudselt puudutavad küsimust: mida teha, et ülikool ja eriti üliõpilased saaksid paremini kaasas käia teaduse arenemisega ja sellesse ka oma osa anda.

Prof. A. D. Aleksandrov'i artikkel «Komsomolskaja Pravda» viib loodetavasti mõtteavaldused sellistel teemadel veel laiematesse ringidesse.

Artiklis väljendatud seisukohad on leidnud üliõpilastes innukat heakskiitu ja tekitanud mõttevahetusi. Kuidas panna enamikku tulevatest spetsialistidest aktiivselt kaasa käima ja kaasa looma oma teadusalal? Kuidas kõrvaldada tegurid, mis seda kaasaloomist pidurdama ja alla surumagi kipuvad?

Tundub, et prof. Aleksandrovil on õigus, kui ta ei süüdistaks esmajoonel mitte üliõpilasi «loides», vaid näitab puudustele teadmiste ja oskuste omandamise süsteemis, iseseisva uurimise väheses soodustamises ja stimuleerimises.

On tulnud tutvuda paljude üliõpilastega, kes on tõsiselt huvitatud teadusest ja kes oleksid iga hetk valmis midagi lugema, uurima ja ette kandma, kui... oleks aega, küllalt palju ja pikalt aega midagi veidigi sügavamalt käsile võtta. Kohustuslikud loengud ja tunnid (sinna hulka ka võimlemine ja lisaspetiaalsus) mitte ainult ei

piira, vaid tükeldavad juppideks vaba aja. Olgu muuga, kuidas on, aga teaduslikku tööd ei saa teha «akende» ajal. Ometi siiski mõni noorema kursuse üliõpilane teeb ja õpib üht-teist omaette (fakultatiivsed võõrkeeled, «mittenõutav» kirjandus). Kuidas seda suu-

Meie ja teadus kommunismi künnisel

J. KAPLINSKI

detakse? Kogemuste ja jutuajamiste põhjal võin väita, et need «huvid» üliõpilased talitavad umbes nii, nagu kõik, kellel liiga palju kohustusi on: kas puuduvad või lihtsalt «istuvad ära» osa loenguid.

Iga puudunud tund aga on rangelt arvel ja peagi ootab süüdlaslik manitsus. Ei või heaks kiita üleminekut «vabakuulamisele», kuid kas on õige selline «skolastiline arvepidamine» puudunud tundide üle, pidamata silmas, mis põhjustel osa loenguid mõnd üliõpilast ei tõmba. Ei või kunagi teada, mis täpselt ühele või teisele uus ning vajalik on. Mõnele ei paku võib-olla just mõne loengu materjali midagi ja ta tahaks selle asemel lugeda äsja raamatukogust väljaotsitud teost. Kas me võime siis pida tema puudumiste ja kohalolekute üle arvet samadel alustel kui teise üle, kes loenguid lihtsalt sisse magab, sealjuures end osavalt varjates sesoonikataride, kõha, kodust saadud paki ja muu taolise taha?

Peaaegu konkreetne näide. Üliõpilane A on huvitatud kirjandusest, keeltest. Kavatses ära

õppida kõik tähtsamad võõrkeeled, mida kindlasti ka saavutab. Koostab kataloogide järgi niimistike raamatuid, mida kindlasti peaks tundma. Ei ütle kunagi lihtsalt laiskusest ära mõnest ülesandest või ettekandest UTU-s. See üliõpilane on aga puudunud kaheksalt loengult. Ta saab hoiatuse, et veel mõni puudunud tund ja talt võetakse stipendium ära.

Samal ajal üliõpilane B ei ole peaaegu kunagi puudunud põhjusteta. Tal

on ühiskondlikke kohustusi rohkem kui A-l (peamiselt igasuguste juhataste liige). Üritustest võtab B osa ainult siis, kui seal on meelelahutust või kui peab. B-l on ka hea pea ja ta hindab näivad üsna hiilgavad.

Asja teeb võib-olla keerulisemaks see, et A ei ole kaua aega teinud ühtegi suuremat teaduslikku tööd, B aga loeb iga UTU konverentsil ette korraliku katke oma kursusetööst. Plaan pidi täis saama, õppejõud palus. A aga keeldus midagi esitamast, sest tal polevat asi selge ja kursusetöö polevat midagi huvitavat ega uut, et mak- saks teistele tutvustada.

Kord on aga asi umbes selline: A asub ametlikes statistikates tagapool, kuigi ta teadmised on B omadest suuremad ja süsteemikamad. A on nüüd vähesel lihvi järel võimeline iseseisvaks teaduslikuks tööks, B aga heal juhul ainult kompilatsiooniks. Kas siin on kõik korras?

Kõrvalpõikena: puudumise «põhjendab» arsti- töend. Kuid kas tõesti igaüks meist tõttab kohe arsti juurde, kui ta end

veidi haigena tunneb? Tavaliselt on visamad arsti tuitajad mitmesugused «ebanaiged» kui need, kel sagedamini midagi viga on. Sudame- tunnustusega inimesele näib, et ainult toendi pärast arsti poole pöördumine on aianav mõlemale.

veel üks küsimus. Prof. Aleksandrov täheldab õigusega, et ühiskondlikult kasuliku töö mõistest on vahel nagu korvale jaanud teaduslik töö. Ometi on teadus saanud ja saamas otseselt tootlikuks jõuks.

Vahel aga ei anna teadusega tegelemine veel niipea resultate uurimuse näol. Ettevalmistav töö võib olla pikk ja keeruline, ning seda tuleks arvestada ja anda teaduslike huvidega inimesele juba varakult võimalused oma aega paindlikumalt planeerida. Asja lahendamise kindlasti aga kõige paremini eriplaan.

Filoloogina on artikli kirjutaja eriti huvitatud sidemeist matemaatikute- ga. On selge, et meil õpitav-õpetatav grammatika ja foneetika kuuluvad osalt rohkem läinud sajandisse kui kaasaega.

Siit kasvab välja ka täielik heakskiit E. Kreemi ideele: asutada teaduslik klubi, et luua ja tihendada sidemeid eri osakondade vahel. Teaduslased sidemed mõnel pool samahästi kui puuduvad, kuigi piirialade tähtsust tunnistavad kõik. Isiklikult arvan, et ühiskond- EPA-ga oleks tere- tulnud, kui mõeldaks näiteks meie bioloogidele ja geoloogidele. Samuti võiks klubi sidemeid luua (kasvõi külalisloisnemise kaudu) TPI ja teiste va- bariigi kõrgemate koolide- ga.

Võiks veel paljugi aru- tada esiletõstetud probleeme, aga loodame, et kõik teadusehuvilised siin oma täiendava või pa- randava seisukohaga välja tulevad.

Kommunismile ülemi- neku perioodil kasvab teadusega tegelejate hulk ennenägematult suureks. Teadlaseks aga kõlbab kõigepealt ainult see, kes

teadust armastab, see, kes «poleb». Kas saab inimesi hinnata nii mää- ravalt nende «korraliku tundist osavõtmise» ja «õppetükkide ette- valmistamise» järgi? Eks ole ju meie sugupõlves tekkimas selline suhtumine teadusse ja töösesse, mida on raske range plaani või program- miga piirata ja määrata. Las olla rohkem rahutuid ning vähem ilme- tuid, oma huvid ja arvamusteta «viimemehi».

Teadusega tegelema ei saa keda- gi sundida. Veel enam, vastu taht- mist tehtu pole teadus, isegi mitte käsitöö. Vaja on, et teadusele viiks inimest ta südame- ja tunnetuse, kom- munismi ehitava ühiskonnaliikme südame- ja tunnetuse, kes ei luba säästa ühtki tundi, ühtki pingutust, et luua seda, mida vajab tänane ja homme päev. Selleks roheline tänav teadusse nende jaoks, kes otsivad, nende jaoks, kes püüavad kauge- male ja sügavamale näha!

Niisiis tegeldakse iga päev õppetööga 12–14 tundi, laupäeval ja pühapäeval pisut vähem (kokku 13 tundi). Puudub aeg loengumater- jale läbitöötamiseks, iseseisvaks ja ringide tööks. (Kui aga tahetakse veel ühiskondlikust elust osa võtta? Või isetegevusest? Või ilukirjan- dust lugeda? — Toimetuse märkus.)

Ülikooli ametiühinguorganisat- sioon tõstis üles küsimuse, mis huvitab otseselt kolmanda-neljanda kursuse üliõpilasi. Jutt on nn. fakultatiivse kehalise kasvatus- kohustuslikkusest. Tartu Riiklikus Üli- koolis on lubatud nõuda kehalise kasvatus- arvestust kolmanda ja neljanda kursuse üliõpilastelt, kuna teistes Nõukogude Liidu ülikoolides lõpeb nimetatud distsipliin juba teise kursusega. See erandlikkus on tingitud meie suurepäraste spordi- hoonete ja staadioni olemasolust. Tekib küsimus: kas spordivahendite omanine on küllaldane põhjus üli- õpilaste koormuse suurendamiseks? Ülikooli juures töötavad kõrge kva-

Teadlikult siduda õpingud pedagoogitööga

Kõrgem kool valmistab ette spet- sialiste, kelle teadmised peavad olema tihedalt seotud tegeliku elu- ga. Sellepärast on tulevaste peda- googide ettevalmistamisel oluline sisse elada koolimiljöösse juba üli- õpilasaastail.

Ülikoolist võrsunud õpetajate tööd analüüsides ilmnes, et raskusi valmistab õpilaste pioneer- ja komsomolitöö suunamine. Senine lüh- ajaline ja juhuslik kokkupuutumine pioneeridega ei andnud vajalikku ettevalmistust spetsiifiliste vormide ja traditsioonidega pioneeritööks. Lisaks sellele nõutakse koolides eesti keele õpetajatelt näiteringi juhen- damise, ilmeke lugemise ja deklameerimise oskust, füüsikaõpetajalt tehnikat, kino- ja fotoala tundmist jne.

Eluläheduse nõue ongi viinud üliõpilased nende tulevaste töökohta — kooli. Pedagoogide ettevalmistavate osakondade teiste kursuste üliõpila- sed on pioneerimalevates rühmajuhtideks, kolmandad ja neljandad kur- sused töötavad aga klassivälise ringide juures. Nii saadakse väärtus- like kogemusi tööks lastega. Samuti näeb tulevane õpetaja, kuidas teostatakse koolireformi, organiseeritakse tootmisõpetust ja missugune on selle seos üliõpilase poolt omandatava erialaga. See aitab loovalt suhtuda pedagoogika ja metoodika loengutesse, teadlikumalt seostada õpinguid pedagoogitööga.

Nimetatud kohustuste süsteemi organiseerimisel on veel rida kitsas- kohti, mille lahendamiseks on olnud töö viljakus koolis ja üliõpilase aja ratsionaalne kasutamine. Puudub asjatundlik juhendamine. Eriala- kateedrid peaksid olema huvitatud sellest, mida teevad kolmanda ja neljanda kursuse üliõpilased koolis. Metoodika lugemisel saaks mõnedki küsimused seostada näidetega praktilisest tööst õpilastega. Ka ringide koosolekute ettevalmistamine ja näidendid lavastamine peaksid kuu- luma erialakateedrite või klubi juhendamisele. Ürituste analüüsimisele tuleks kaasa tõmmata suurem hulk vastava kursuse üliõpilasi. Siis võiks rühmajuhid ja ringide juhendajad pöörduda väiksema arvu üri- tustega. Ka õpetajatel koolides ei ole veel päris selge, missuguse ise- loomuga ülesandeid peaksid üliõpilased täitma. Kui me need lüngad suudame täita, siis peab muutuma ka üksikute üliõpilaste kahtlev suhtu- mine sellesse tööloku. Võime olla kindlad, et juba järgmiste lendude lõpetajad saavad hästi hakkama ka kasvatus- ja pedagoogitööga koolis.

K. INDRE

Teist aastat pioneeridega

kas meie või lapsed. Koonduse lõpuks oli aga tööplaani koos- tatud, sõprus loodud ja meie töö kuuenda klassi pioneeridega ala- nud.

Mida jõudsime aasta jooksul teha, millised koondused haarasid lapsi kõige rohkem? Muidugi morse, sa- lakirjad, kirjanduslik viktoriin, sal- kadevahelised võistlused rahvaste- pallis ja kergejõustikus. Toimusid koondused pioneerlastmete nõuete läbitöötamiseks, ja nels pandi proovile mitte ainult laste, vaid ka meie teadmised ning oskused. Peab üt- lema, et selliseid koondusi on ras- kem korraldada, siin on rohkem vaja teadlikumate inimeste head nõuannet.

Peamiseks takistuseks meie töös oli ajapääsus. Mõnigi huvitav üri- tus jäi ära, sest kumbki pool ei leidnud selleks sobivat aega. Ammu plaanitud matki toimus alles tänavu sügisel. See-eest peeti aga Vapramäel maha tõeline luuremäng

pioneeride ja üliõpilaste vahel ning rahvastepallis saime nappi võitu. Oleks selliseid pühapäevi ainult rohkem.

Milliseks kujuneb Tartu tulevikus — sellele küsimusele andis vastu- se linna generaalplaan, mida uuri- sime viimasel koondusel.

Nüüd, talve saabudes, hakkab meie tööd üha enam häirima ruu- mide küsimus. Vabu klassi koolis on raske leida, pioneeritoale, pre- tendeerib mitu rühma korraga. Ain- saks väljapääsuks on siiani olnud koonduste organiseerimine väljas- pool kooliruumi. Aga alati pole see võimalik. Koolis tuleks mõelda sel- lele, et pioneerid saaksid koondus- teks alati ruumi.

L. PARTS, A. TIIT

Ülikooli ametiühingu- komitees

Ametiühingukomitee valis oma esimeheks Helve Ungerit, aseesi- meheks massilise organiseerimise- alal Heino Siiguri ning õppe- ja teadusliku töö alal Huno Rätseba. Moodustati ametiühingukomitee komisjonid.

Õppe- ja teadusliku töö komisjo- ni esimeheks on Huno Rätsep, liik- meteks Herbert Viiding ja Viktor Masing.

Massilise kultuuritöö komisjoni esimeheks valiti Ela Kogerman, liik- meteks Vilve Hatto, Endla Vilu, Ene Pau ja Evald Hermaküla.

Töökaitse ja ohutustehnika kom- issjoni esimehe ülesandeks täidab Valdek Riitsaid, liikmeteks on Va- lentina Pisuke ja Georgi Dementjev. Elamu- ja elu komisjoni esimehe ülesandeks anti Helve Lutrikule, liikmete ülesandeks aga Helle Ko- idule ja Jaak Laasurmele.

Teatri ühiskoolitust organiseerib Eleonore Majorova, loengulise töö eest vastutab Georg Rekker, ajakir- janduse tellimise eest Jutta Kull.

Kunstidekumitee esindajaks ameti- ühingukomitees on Juhan Püttsepp. Toitlustamiskomisjoni esimeheks valiti Virve Ratnik, liikmeks Ole Mendel.

Seflüstöö organiseerijaks on Hei- no Kosenkranus, sporditööd orga- niseerib Hans Torim, lastetööd Ri- nette Kreis, töölisvarustust Aleksan- der Suits.

Tootmiskomisjoni esimeheks sai Aleksander Pae ja liikmeks Peeter Elterman.

Ametiühingukomitee laekuriks kinnitati Mihhail Sõstikov. Ametiühingu esindajateks töötüli- de komisjoni valiti Valentine Pisu- ke, Heino Siigur ja Aleksander Suits.

J. LOOK

Sedasi ei saa edasi

Kaasajal jääb raskeks ühe teadusharu põhialuseid viie ülikooliaasta jooksul omandada. Kõige hullem on asi keemiaosakonnas. Teoreetilise teadmiste lisaks tuleb omandada laboratoorse töö praktika. Kur- susetööd on peaaegu eranditult praktilised. Lisaks ringide ja lepingu- lised tööd. Pole sügugi haruldane, et üliõpilane viibib katseklaaside ja aparatuuride juures viisteist tundi järjest.

Esitame statistika keemiaosakonna neljanda kursuse ajakulu kohta. Loetletud toimingud on absoluutselt vajalikud ja igaüks lihtsasti juhul on arvestatud minimaalne aeg. Muidugi võib mõnel tulla mõte kärpida meelelahutuste osa, kuid oleme arvamisel, et seda ei saa teha.

* Loengud — 8 tundi.	lugemine, koosolekud, po- liitinformatsioon — 2 tundi.
* Loengute läbitööta- mine (kubul poolteist kor- da rohkem aega kui üles- kirjutamiseks; see on op- timaalne) — 4 tundi.	* Meelelahutused (kino, kontserdid, teater, koh- vik) — 4 tundi.
* Seminarid — 8 tundi.	* Rõivastele kulutatud aeg (pesemine, triikimi- ne) — 5 tundi.
* Ettevalmistus semina- rideks — 8 tundi.	* Isiklik hügieen (saun, dušš) — 2 tundi.
* Füüsilise keemia praktikum — 12 tundi.	* Majapidamistöed (toa koristamine) — 1 tund.
* Üle tunniplaanis ette- nähtud aja kubul prak- tikumiks — 2 tundi.	* Käimiseks kulutatud aeg (tee pikkus ülikooli on 15 minutit, lõuna ajal käiakse kodu söömas) — 7 tundi.
* Praktikumis saadud andmete läbitöötamine, graafikute joonestamine, uueks praktikumiks ette- valmistamine — 12 tundi.	* Söömine koos söögi valmistamisega — 7 tundi.
* Kursusetööks kuluv aeg, milleks tunniplaa- nis on ette nähtud ainult üks tund nädalas — 24 tundi.	* Magamine (riletumine ja koristamine kaasa arvatud) — 56 tundi.
* Kehaline kasvatus — 2,5 tundi.	* Vanematega, abika- saga, lapsega, sõbra või sõbratariga, tuttavatega veedetud aeg — 3,5 tundi.
* Tutvumine igasuguste jooksvate sündmustega, ajalehtede ja ajakirjade	

Vaatleme, kuidas ühel konkreetsel juhul üliõpilane lahendaks vas- tuolu olemasoleva aja ja vajamineva aja vahel.

Esmaspäev. 10–16. Kursusetöö praktiline osa. 16–17. Söömine, käimine. 17–23. Praktikumi- deks etteval- mistamine.	18–19. Söömine, käimine. 19–23. Kursusetöö teoreetiline osa.
Teisipäev. 8–16. Praktikum. 16–17. Söömine, käimine. 17–23. Seminarideks ettevalmis- tumine.	Reede. 8–16. Praktikum. 16–17. Söömine, käimine. 17–19.30. Kursusetöö teoreetiline osa. 19.30–22. Kehaline kasvatus. 22–23. Vaba aeg.
Kolmapäev. 8–14. Loengud, seminarid. 14–15. Võimlemine. 15–17. Dušš, käimine, söömine. 17–23. Praktikumiks ettevalmis- tumine.	Laupäev. 8–15. Loengud, poliitinforma- sioon. Ülejäänud aeg kraamimiseks, meelelahutusteks, puhkuseks.
Neljapäev. 10–18. Kursusetöö praktiline osa.	Pühapäev. Kuu tundi õppimiseks, ülejäänud aeg kulub niisama ära.

Kuidas saaksime tekkinud ummikust üle?

Plusse ja miinuseid

Kolmanda ja neljanda kursuse üliõpilased töötavad koolides ringi-juhtidena. Saksa ja inglise filolooge on nende hulgas 33. Õppeaasta algusest on möödunud juba kolm kuud ja enamik üliõpilasi on asunud tõsiselt tööle, on toimunud huvitavaid üritusi, palju on tehtud mitte ainult vormiliselt, vaid ka sisuliselt. Tublimatena võib siinkohal märkida kolmandalt kursusest Maiu Möldret, kes juhendab näiteringi 11. Koolis, Raivo Rammust, kes aitab kaasa 11. Kooli kunstiringi tööle, Urve Järvasalu, kes abistab kahte 10. klassi õpilast I Töölisnoorte Keskkoolis. Tal on hea kontakt ka aineõpetajaga.

Neljandalt kursusest võib kiitvalt märkida üliõpilasi Kaasikut ja Soontakki, kes valmistavad ette võorkeelte õhtut vastavalt 9. Koolis ja 7. Keskkoolis, samuti E. Keldrit, kes töötab 5. Keskkoolis võorkeelte ringi juures ja on abiks õhtu muusikalise osa ettevalmistamisel.

Seda üllatavam on aga, et osa üliõpilasi ei ole veel suutnud leida kontakti kooliga ega ole veel näinudki aineõpetajat (näiteks 7. Keskkoolis). Siin ei saa süüdistada mitte ainult üliõpilasi, sest kokkulepitud ajal olid nad kohal, kuid ei ilmunud juhendajat. Oleks vaja leida kiiremas korras sobiv aeg ning kõigil asuda tööle.

Takistused tõsiseks tööks on vahel koolidestki tingitud. Kui mõnel pool ollakse tõsiselt huvitatud üliõpilaste abist ja osatakse neid kiiresti rakendada ürituste ettevalmistamisele, siis on ka kahjuks juhtumeid, kus koolid on jäänud passiivsesse pealtvaataja ossa. Vabandatakse küll ruumide puudusega, küll ühise aja mitteleidmisega (7. Keskkoolis). Õpetajad peaksid siiski arvestama üliõpilaste aega, mitte laskma neil mitu korda asjatult koolis käia (nagu see juhtus näiteks

I Keskkoolis). On selge, et kui me ise ei otsi võimalusi, kuidas tööle asuda ja midagi ära teha, siis õpe-

meie töös

tajad meid juba ülikoolist otsima ei tule. Koolidesse määratud üliõpilased geograafiaosakonna neljandalt kursusest töötavad hästi. Ott Kurs ja Maire Miljan on muutnud huvitava-maks õhtud V Keskkooli koduloo-ringis. Nad jutustasid oma muljetest Koola poolsaarelt ja Karjalast. Korraldati ekskursioon Taevaskotta. Praegu on plaanis anda õpilastele üldisi huvitavaid teoreetilisi teadmisi.

Ootamatult halvasti võeti V Keskkoolis vastu üliõpilast Ellen Soed. Talt küsiti, kas ta on tulnud kooli õpetajaks või kooli tööd kontrollima (l). Hiljem hakkas siiski «jää sulama».

Ringi juhendamine on jäetud ainult üliõpilase enda hooleks X Kaheksaklassilises Koolis. Sama kooli pikapäevavärgi juurde suunati E. Teiva ja M. Sarapuu. Nad pidid abistama ja kontrollima õpilasi matemaatikaülesannete lahendamisel. Füüsikaõpetaja sm. Loit leidis, et tal on tarvis rakendada neid hoopis füüsikaringi juures ega lubanud minna matemaatika õpetama. Omavahelist kontakti ei ole aga veel leitud, sest õpetaja pole määratud ajaks kohale tulnud.

Üldiselt jätab kolmanda kursuse füüsikute töö koolides siiski soovida. Mida arvab sellest grupiorganisator M. Vaidla?

Kui võrrelda tööd ringides pioneeritööga, peab ütlema, et viimane on elavam. Kurdetakse ajapuuduse üle. Üldiselt võib aga öelda, et need, kes kõike muud hästi teevad, on ka tublid ringijuhid. T. LAUR

«Aega on vähe.»

«Mida seal ikka teha jõuab.»

Neid mõtteid kuuleb veel mõnikord üliõpilaste hulgast. On see nii? Mida arvavad sellest koolide vanempioneerijuhid? Vestlesime A. H. Tammsaare nim. Tartu I Keskkooli vanempioneerijuhiga I. Markiga.

«Mida annab rühmajuhi abi koolile?»

«Rühmajuhte on meil väga vaja. Olgu neil ainult südamesooja lastele ja indu. Nende abist on kindlasti kasu. Seda mõõta on muidugi raske. Seda ei määra koolis käimise kordade või koonduste arvuga. Kui aga lapsed koonduse lõppedes küsivad kohe, millal järgmine on, võite önnelik olla, sest see ongi tänu.»

Mõni koondus nõuab muidugi rohkem aega, rohkem ettevalmistamist. On aga ülesanded pioneeride vahel hästi ära jaotatud, kulub ka vähem aega. Praegu on meie kooli kuue pioneerirühma juhtideks kakskümmend kaks inimest. Tähelepanu, üliõpilased saavad omavahel koormust jaotada.»

«Kes on tublimad?»

«Tublimad? Raske öelda. Ega kellegi üle päris kurta saa. Aga nimetada võiks Virve Laanemäed ja Anne Uuesood. Nende organiseeritud kohtumiskoondus L. Söödiga, millel viibis ka kooli juhtkond, on kindlasti lastel veel kaua mees.»

Ka kaks Helgit — Reissar ja Rohla — saavad hästi hakkama. Nende rühm on käinud külas pensionäridel, nende pioneerid on oodatud sõpradeks lasteaias mudilastele, nad on abiks kooli pikapäevavärgis.»

«Mida on kool teinud rühmajuhtide abistamiseks?»

«Arvesse võttes seda, et üliõpilastel on vähe vaba aega, oleme neile appi suunanud vanemate klasside õpilased. Nii koob ka võimalus, et koondus võib ära jääda, kui rühmajuht ei saa tulla. Siis võib seda juhtida meie kooli õpilane.»

Side rühmajuhtide ja klassijuhatajate ning kooli juhtkonna vahel on praegu hea.

Märkusena võib öelda, et oleks parem, kui rühmajuhte oleks ühele rühmale vähem, sest praegu saab üks kolmest kahe ülejäänud arvel «viilida».

Üliõpilasrühmajuhte tahaks näha ka Pioneeride Maja juures korraldatavatel seminaridel. Sealgi on üht-teist, mida kõrva taha panna.»

Uus aasta aspirantuuris

15. oktoobril algas uus õppeaasta aspirantuuris. Teise ja kolmanda aasta aspirandid asusid pärast suvepuhkust uuesti oma dissertatsioonide kirjutamisele ja veel sooritamata kandidaadiminimumi eksamite ettevalmistamisele. Samast päevast võeti aspirantuuri vastu ka nelikümmend üheksa uut aspiranti ja samal päeval lõppes aspirantuuri tähtaeg kümnel statsionaarsel ja kahel mittestatsionaarsel aspirandil. Nendest kuus lõpetas aspirantuuri dissertatsiooni valmimisega. Praegu on aspirantuuri lõpetanud asunud oma tööd kõrval ettevalmistusi tegema dissertatsiooni kaitsmiseks.

Tänavu on ülikooli aspirantidepere suuresti kasvanud. Kui 1959. aasta lõpul oli aspirante kuuskümmend viis, 1960. aasta lõpul kaheksakümmend seitse, siis praegu on neid sada üheksateist. Need arvud võivad ainult rõõmustada. Kui kõik aspirandid oma tööd edukalt lõpetavad ja dissertatsiooni kaitsevad, siis täieneb vabariigi teadlaste pere uute tublide õppejõudude ja teaduslike töötajatega.

Käesoleval aastal vastuvõetud aspirantidest suunati väljaspoole ülikooli kaheksa inimest. Leningradi Riikliku Ülikooli juures asusid tööle filosoofiakateedri kabineti endine juhataja Heli Tõkke masinatöökateedri, Kaagvere Internaatkooli kasvatajana töötanud Lembit Kiik NLKP ajaloo erialal ja taimefüsioloogia kateedri endine vanemlaborant Hella Moortis taimebiokeemia erialal. Analüütilise keemia kateedri noorem teaduslik kaastöötaja Heljo Kokk suunati Leningradi Tehnoloogilise Instituudi juurde analüütilise keemia erialale. Arstiteaduskonnast lähetati sihtaspirantuuri Leningradi I Meditsiinilise Instituudi juurde pediatria erialal pediatriakateedri assistent Saima Tamm. Tänavu ülikooli lõpetanud Kaido Hanson asus tööle radiobioloogia erialal Moskvas Onkoloogia Teadusliku Uurimise Instituudi juures. Helle Reim, kes lõpetas ülikooli 1959. aastal ja töötas arstina Hiiu-maa Rajoonihaias, suunati Leningradi I Meditsiinilise Instituudi juurde ning Tallinna Sanitaar-Epidemioloogilise Jaama viroloogi Vaimo Tapupere Moskva Poliümüütili ja Entsefaliitide Teadusliku Uurimise Instituudi juurde.

Tartu Riikliku Ülikooli juures asus tööle kakskümmend kolm uut statsionaarset ja kaheksateist mittestatsionaarset aspiranti. Statsionaarsesse aspirantuuri võeti NLKP ajaloo erialal vastu PTTLÜ Tartu osakonna referent Kalev Koger, ülikooli NLKP ajaloo kateedri kabineti juhataja Siina Lepik, Nõo Keskkooli ajalooõpetaja Riho Rosin, filosoofia alal aga üldise ajaloo kateedri vanemlaborant Aasa Helbe. Matemaatilised meetodid majandusteaduses valis endale erialaks arvutuskeskuse noorem teaduslik kaastöötaja Tõnu Akkel, matemaatika eriala — arvutuskeskuse vanemlaborant Margus Tõnnov, masinatöökateedri eriala — arvutuskeskuse noorem teaduslik kaastöötaja Ain Korjus, arvutusmatemaatika eriala

— Gennadi Vainikko, atmosfääri elektrilise eriala üldfüüsika kateedri assistent Hannes Tammet, eksperimentaalfüüsika eriala — Ilmar Ramm, keemilise kineetika ja katalüüsi eriala — Vilve Mareš, taimestustemaatika eriala — Fotanika eriala teaduslik kaastöötaja Kuulo Kalamees, tööstusökonomi eriala H. Heidemann nim. trükoja tehhiillem Eugen Kaitsa, geograafia õpetamise meetoodika eriala geograafiakateedri assistent Elmi Ilomets, füüsilise geograafia eriala — «Eesti Põllumajandusprojekti» insener Väino Lepasepp.

Soome-ugri keelte alal võeti vastu Mari ANSV Pedagoogika Uurimise Instituudi noorem teaduslik kaastöötaja Ivan Ivanov, inglise keele alal Georg Grünberg, rahvalaule alal Otilie Kõiva, raamatukogunduse alal Teadusliku Raamatukogu lugemissaalide juhataja Ruth Parmas, tsiviilõiguse alal Pajla rajooni prokurör Endel Ploom, farmaatsia organisatsiooni alal Apteekide Valitsuse inspektor Anne-Liis Padar, kehakultuuri teooria ja meetoodika alal suusaspordi kateedri juhataja Hans Gross ja kergejõustiku kateedri vanemõpetaja Martin Kutman.

Mittestatsionaarsesse aspirantuuri kinnitati NLKP ajaloo alal Eesti Riikliku Kirjastuse peatoimetaja Meinhard Teder ja EKP Keskkomitee lektor Valeria Mäe, filosoofia alal ELKNÜ Kohtla-Järve Linnakomitee esimene sekretär Vladimir Kütt, arvutusmatemaatika alal insener Aleksei Zagorski, geoloogia alal vanemgeoloog Väino Puura, soome-ugri keelte alal Klara Vavra Taga-Karpatiast, eesti keele alal Märjamaa Keskkooli direktor Leonhard Vaide, saksa keele alal saksa keele kateedri õppejõud Helme Tõvere, eesti kirjanduse õpetamise meetoodika alal ENSV Pedagoogika Uurimise Instituudi vanem teaduslik kaastöötaja Leo Viiland, vene keele õpetamise meetoodika alal sama instituudi sektori juhataja Ija Batarina, Tallinna Pedagoogilise Instituudi vene keele õppejõud Angelina Jegorova ja Tallinna Poliitehnilise Instituudi õppejõud Veera Kurvits, Kriminaalõiguse alal võeti vastu Tallinna Miilitsakooli õppejõud Konrad Mälo ja Miilitsavälitsuse töötaja Alfred Mõttus, teraapia alal Vabariikliku Tartu Kiinilise Haigla arst Riste Ridala, tervishoiu organisatsiooni alal Tartu Sanitaar-Epidemioloogilise Jaama peaarst Oku Tamm, neuroloogia alal Narva Linnahaigla arst Aja Vernik ja pedagoogika alal Põlva rajooni Pedagoogilise kabineti juhataja Kalju Saks.

Kõik vastuvõetud aspirandid on juba tööle asunud. Esimeseks vastutussrikkaks ülesandeks on uutele aspirantidele individuaalplaneid koostamine. Töö õige planeerimine aspirantuuriaastaks peab kindlustama dissertatsiooni tähtaegse valmimise.

S. LAAR, aspirantuuri juhataja

UUS keeleteaduse RING

Vilmasel ajal on keeleteaduses elavnenud üldkeeleteaduslike probleemide uurimine ning on hakatud rakendama uusi meetodeid kaasaajal kõneldavate keelte uurimiseks.

Et rahuldada üliõpilaste kasvavat huvi keeleteaduslike küsimuste vastu, luuakse soome-ugri keelte kateedri juures üldkeeleteaduse ring.

Ring seab endale ülesandeks levitada ja tutvustada üliõpilaste seas struktuurilise lingvistika meetodeid, suunata üliõpilaste tööle rakenduslingvistika probleemide alal, arutleda huvitavaid üldkeeleteaduslike probleeme eesti, vene, saksa, inglise keele suhteid keelte uurimisel.

* Ring korraldab iga kuu (välja arvatud sessiooni- ja suvekuud) ühe koosoleku

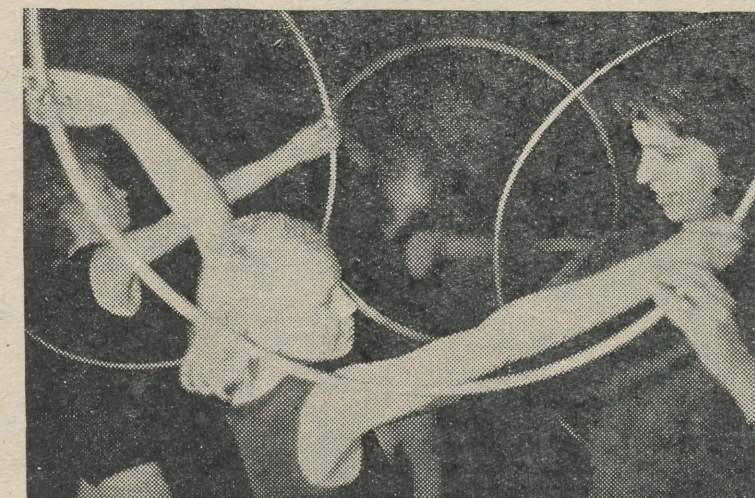
* Ringis tehtavat teaduslikku tööd juhendavad soome-ugri keelte, eesti keele, inglise keele ja saksa keele kateedrite õppejõud.

* Ringi esialgseks hooajajaks on dots. E. Väärli.

* Ringi koosolekuid teatakse ajalehes «Tartu Riiklik Ülikool» kaudu.

* Ringi esimene koosolek toimub reedel, 15. detsembril kell 18 peahoone aul. nr. 5. Ettekandega «Märkmeid struktuurilise keeleteaduse põhendatud konverentsist Moskvas» esineb dots. H. Rätsep.

Palutakse kõigi keelehuviliste osavõttu.

Ringijuhid tööd võib olla sootuks kaugel oma erialast. Kolmanda kursuse eesti filoloog I. Fiveger õpetab Tartu II Keskkooli noori võitlejaid.

Teooria ja praktika seostamisest...

(Algus lk-1.)

duvalt ülestõstetud praktika-aasta küsimus nendes õppeplaanides positiivset lahendust.

Nagu eeltoodust näeme, jääb õpetajate ettevalmistamine ülikoolides ka uute õppeplaanide rakendamisel mõnevõrra ebasoodsasse olukorda, hoolimata võrdlemisi suurest nädalate arvust, mis sellele pühendatakse.

Et Kõrgema Hariduse Ministriumi instruktivkiri I-100 jätab kohalikele ülikoolidele õiguse õppeplaanides muudatusi teha, siis tuleks meil kaaluda, kuidas neid puu-

dusi kõige otstarbekohasemalt korraldada. Näib, et komsomolikomitee poolt ühiskondlikel alustel teostatav pioneeripraktika tuleb muuta tulevaste õpetajate väljaõppe püsivaks komponendiks. See täidaks mõningal määral eelpraktika ülesandeid ja tasandaks teed psühholoogia- ja pedagoogikakursuse omandamisele.

Peale selle tuleks tõsiselt kaaluda, kas suhteliselt pika pideva pedagoogilise praktika arvel ei saaks teostada teoreetilist üldistavat seminari õppe- ja kasvatustöö küsimustes (viitendal kursusel) umbes sel kujul, nagu seda siiani teh-

ti füüsikaosakonnas. Kui ei osutu otstarbekohaseks pedagoogilist praktikat mainitud seminari arvel lühendada, siis võiks praktika koormust nõnda reguleerida, et praktika ajal (mis kestab tulevikus kogu semestri) jääks üliõpilastel aega kord nädalas koguneda teoreetilisele seminarile ja eelnevalt mõningaid küsimusi oma tähelepanekute ning kirjanduslike allikate põhjal läbi töötada. Niisugune seminar kujuneks tulevastele õpetajatele heaks ettevalmistuseks oma kogemuste teoreetiliseks mõtestamiseks ning sissejuhatuseks pedagoogilismetoodilisse uurimistööse.

A. ELANGO, pedagoogikakateedri juhataja

Eilsed pioneerid, tänased kasvatajad.

suseid sai vastu võetud. Aastad möödusid kiiresti ja ununeb see, mida ei korrata, mis ei kordu. Püüa nüüd mõista, miks mõni õpetaja sind kohe kurjata ära võlus, keda austasid, keda veel praegugi mäletad. Miks teine seevastu end ainult

tad, mida nõudsid, kas andestad, mida ei tohi, kas jääd täitmata, mida lubasid. Viimane on suurim patt. «Meest sõnast, hõrga sarvest.» Ja mees tahab 15-aastane pois kõige rohkem olla, isegi veidi üle selle. Hoidku selle eest, kui ta seda oma

Ohel ilusal suvisel päeval pudenest Valgemesa saabunud rongilt kõrarikas lastepere. Vanemad poisid eraldati teistest ning ma astusin oma kasvataja õigustesse. Jaa, mehed seisid minu ees ning veel mililised! Pikem neist ei tahtnud mulle kasvas alla vanduda ja lühikeste kilda pole mind kunagi arvatud. «Et pagan küll...» arutasin ma, kui poisse tavadesse paigutasin. Nad olid siin juba varemgi olnud, kõik oli neil tuttav, nemad olid — vetera-

naeruväärseks tegi oma käikimiste ja paukumistega. Mõne õpetaja karmust aga hindasid.

Esimese käsu peale poiste näod venisid muigele, vaadati üksteisele ning silmanurgast minule. Uustulnukad tegid kiiresti, mis kästud: astusid riviisse. Alles teine, tõsisem nõudmine pani «vanad kalad» liikuma. Nii algab töö, kasvatus. Kord siit, kord sealt proovitakse, kas oled järeleandlik, kas unu-

kasvatajas ei leia. Selle käsud muutuvad talle siis õhuks.

Olla mees. Saada teada palju, salapäraselt — see veetleb. Ja kui poisid vihmasel ilmal del käsi põsakil voodil lamased, kuulavad lugusid ohtlikest seiklustest, kadunud rahvastest, saladuslikest asjadest ja sündmustest, siis võisid uskuda, et ega see lugu «mees-tega» nii hull olegi, kui alguses paistab.

K. JAANSON

Reedel, 15. detsembril kell 15 toimub pedagoogikakateedris

PEDAGOOGIKARINGI KOOSOLEK.

Päevakorras:

1. Mis on lõnguslus? (M. Kreek).
2. Juhatuse valimine.

Ringi juhatus

Lund on veel
napiõitu...

aga suusahooaeg tuleb sisukas

Miks on see tavaline lugu?

(Peaagu olukirjeldus)

Sa tuled «Tiiki». Loengutel on istunud, koosolekutel sõna võetud, ühiskondlikud tööd juttu aetud.

Keerad raadionuppu. Orkester mängib Beethovenit. «Viuu! Kärr-raks!» ja muusika katkeb ülemise «do» pealt. Kaitsekorgid läksid! See on tavaline lugu.

Raamatuvirn laua peal meenutab homset seminari. «Planeerimise põhimõtted, Demokraatlik tsentralism...» Lööd hefti lahti ja haarad otsustava näoga sulepea. Toas on korrapealt pilkane pimedus. «Sa sinder! Te püha Jüri kutsikad!» Ka see on tavaline lugu.

Suure vihaga käänad voodisse. Viskled tükk aega ja uinud mõt- tega: «Homme ostan «tattnina» või peeruhalu.»

Kell pläriseb. Käsikaudu ajad riided selga, plagistad külma pärast hambaid ja lähed pimedasse pesuruumi. Keerad asjatult üht kraani, siis teist, kolmandat. Muidugi! Täna on ju saunapäev! See on saunapäevade tavaline lugu.

Midagi! Haarad mapi ja teele. Ja ega seegi nii lihtne ole. Kori- dori uks on nagu kinni tinutatud. Vaatad ahastades kella, viskad pilgu aknast alla, kahetsed veel kord, et pole alpinismi harras- tanud...

Kümne minuti pärast sa pääsed, kui oled pooleks murdnud paar kahvlit ja ohvriks toonud sõrmeküüed. Nii juhtub.

Nüüd lippad paarist trepist üles-alla, rüseled jupp aega sabas, et võit ära anda ja tuiskad kevadise vasikana teaduste templi poole. Teel jätad paar tuttavat tervitamata, tõukad ümber vanamammi leivakoti ja ähvardad kolm korda auto alla jääda.

Sa jõuad kooli.
«Vabandage, et ma hilinesin.»
«Vabandage, ma pole seminariks valmistunud.»

KUSITAKSE: «MIKS?»

LEENI

„Rahu“ retkelt

5.

Meil läheb kallamisel fihtipeale bensini maha. Puuosad mootori üm- ber on läbi imbunud bensini, õli ja tõrva ning on väga tuleoh- tikud. Me oleme kogu aeg hirmul olnud, et jaht võib summutaja to- rust põlema minna. Nüüd juhtub see minu süü läbi. Arvatavasti kuk- kus suitsust mõni säde alla, ja pal- ju seda bensini jaoks vaja on. Proovisin jalgaodega tuld kustutada, sest käepärast polnud ühtegi nõu, millega vett võtta. Karjusin kaju- tisse, et tuli lahti. Paul ärkas juhl- kohe üles, kuid ei saanud aru, milles asi, ja karjus mulle vastu, et tõm- ba niipalju kõrvale, kui jõuad. Ta oli arvanud, et mõni laev sõidab meile otsa. Niipea aga, kui ta pea kajutiaknast välja pistis, oli asi selge.

Oli sekundite küsimus, et vett saada, sest bensiniipaak võis iga hetk plahvatada. Mina sõtkusin jal- gadega tuld nii, kuidas jõudsin, Paul aga otsis pange, mis, nagu ikka sellistel juhtudel, oli äkki ka- dunud. Ta hüppas kajutisse, et võt- ta keedupotti, ja leidiski selle alt pange üles. Mõni pangetäis vett te- gi tulele lõpu peale. Õnnetus lõp- pes õnnelikult, ainult minul kõrve- tas tuli veidi nahka. Lõunaks jõud- sine Volga-Doni kanalile.

Volga-Donil kinnitasime jahi pal- giparve külge ning koos parvega läbisime kanali ja liüsid.

Rahulikule elule tuli aga lõpp, kui jõudsim Tsimljanski veehoid-

lale. Seal võtsid meid vastu tugev tuul ja kõrge laine. Peaagu kaks ööpäeva viitsutas meid kolme- nelja meetri kõrgune lühike ja ter- rav laine. Lähimärgade ja väsinu- tena jõudsim vaiksele Donile.

Mõned päevad viibisime Rosto- vis ja Taganrogis ning pärast Aasovi mere õnneliku ületamist jõudsim 12. septembril Kerts'i.

Kui me pärast nädalat Kertsist tulema saime ning olime paar päe- va Mustalt merelt Krimmi kaljuseid mägesid imetlenud, tuli meil pikem sunnitud peatus. Kõigepealt pidas meid Jaltas kinni torm, mis kestis kolm päeva. Kui torm oli vaibu- nud ja me tegime ettevalmistusi ärasõiduks, haigestus Harry ras- kesti ja ta tuli haiglasse paiguta- da. Ootasime nädal aega oma poosmani. Tal polnud aga lootust niipea haiglast välja saada ning me otsustasime kolmekesi edasi sõita.

Selleks ajaks oli juba selge, et peame jahi Sevastopoliisse talvita- ma jätma ja ise rongiga Tartusse sõitma. Retke jätkamine jääb aga järgmise suve ürituseks.

Nii me ka tegime. Sevastopoli jahtklubis tõstisime jahi kaldale, is- tusime Moskva rongile ja kolme päeva pärast jõudsim Tartusse.

Praegu viibime kõik jälle oma igapäevase tegevuse juures, kui aga kohtume, pöörduv meie jutt taht- matult möödunud, elamusterohke suve sündmustele.

M. UULI

Jah, keeleteaduses on toimunud murrang

«Tartu Riikliku Ülikooli» eelne- nud numbris on dots. Ed. Vääri meie keeleepetajaile ja -uurijaile esitanud striktküsimuse: «Kas on toimunud murrang keeleteaduses?»

Enne kui hakata lähemalt ana- lüüsima esitatud küsimust, võib sel- lele otsekohe vastata, et keeletea- duses on toimunud mur- rang.

Nagu teised teadused, nõnda on keeleteaduski teinud läbi mitu mur- ranguperioodi, mis on sellele tea- dusele andnud üha enam kindlust ning elimineerinud metafüüsilist suhtumist keele tõelisse olemusse. Keeleteaduse õigeks arenemiseks loodi alus 1599. aastal, kui J. J. Sca- liger hakkas temale tuntud keeli rühmitama suguluse järgi. Siiski ei suudetud tollal veel vabaneda elo- histlikest vaateist, nagu oleks ju- mal andnud valmis keeled olemas- oleval kujul. Esimene suur mur- rang oli keeleteaduses 1710. aastal, kui G. W. Leibniz tõestas, et ole- masolevail keelil on seljataga väga pikk arenemistee. Murrang oli taas 1770. aastal, kui ungarilane J. Saj- novics andis esimese meetodi su- gulaskeelte (ungari ja lapi) struk- tuuri igakülgselt võrdlemiseks. Tõeline revolutsioon toimus keele- teaduses möödunud sajandi teisel ja kolmandal aastakümnel. R. Rask, F. Bopp, A. Vostokov ja J. Grimm löid siis ajaloolis-võrdleva keele- teaduse, mis on andnud palju po- sitiivseid tulemusi eri keelkonda kuuluvate keelte ajaloo uurimisel. Keeleteadusest kadus nüüd müsti- ka. Asemele tuli kindel meetod. 1870. aastaks oli seegi meetod pak- kunud ära kõik, mis tal pakkuda oli. Pidi lejutama uusi avaramaid teid keele ajaloo uurimiseks. Mai- nitud aastal esinesid nn. noogram- matikud oma programmiga, milles toodi esile rohkesti uusi meetodilisi võimalusi keelenähtuste arengu täpseks selgitamiseks.

Noogrammatikute koolkond suun- dus täies ulatuses vaid keele ajaloo uurimisele. Ideaaliks peeti igasuguste üksikasjade mineviku analüüsi. Keelt tervikuna ei osatud aga käsitleda. Minevikukeele har- rastust peeti liiatigi ainsaks õigeks lingvistiliseks teaduslikuks dist- sipliiniks. Kaasaja keele vaatlust ei arvatud peaagu üldse teadusli- ku käsitluse objektiks.

Aeg läks edasi. Juba käesoleva sajandi alguses oli noogrammati- kute koolkond takerdunud hääli-

tänavu uut arvestussüsteemi — tu- lemusi arvestatakse eraldi järkude kaupa. Näiteks võib ülikooli või Tartu meistrivõistlustel esikohale tulla ka kolmanda järgu sportlane (muidugi kolmanda järgu suusata- jate hulgas). Ülikooli teaduskonda- devahelised esivõistlused toimuvad veebruaril lõpul Tartus. Olenevalt massilisusest ja meisterlikkusest neil võistlustel, saavad teaduskon- nad kohti 18. märtsi paiku peeta- vatel Kääriku mängudel.

Peale nimetatud võistluste saavad asjahuvilised oma võimeid proovida real VTK suusavõistlustel ja suu- samärgi normatiivide täitmise kat- setel.

Suusarõõmud pole nauditavad il- ma vajaliku varustusega. On soovit- tav, et iga suusahuviline muretses endale isikliku varustuse. Häid nõu- andeid selleks võib leida kogumi- kust «Abiks kehakultuurilasele» (TRÜ rotaprint 1961). Teataval määral suudab kollektiivseid aval- dusi rahuldada ka kehalise kasvatu- se ja spordi kateedri suusabaas, kus praegu on üle neljasaja komplekti suusavarustust.

Kokkuvõtteks: huvitavaid üritusi tuleb rohkesti. Head indu nendeks ettevalmistumisel!

A. KIVISTIK

SANTO DOMINGO

Üliõpilased võtavad maha viha- tud Trujillo perekonna liikmete pilte. Nad protesteerivad diktaator- liku surmarežiimi vastu, mis sulges neile ülikooli ukseid.

RAHVUSRAAMATUKOGU

AR

kulugudesse ega suutnud enam uut pakkuda. Uus murrang pidi toi- muma ja toimuski otse Esimese maailmasõja järel. Tänapäeva ela- va keele vaatlusele ning kirjeldami- sele hakati õigusega taas tähelepa- nu pöörama. Keel on ju selleks, et teenida elavat olemasolevat ühis- konda, kuigi keeleandmete varal võib teha otsuseid ka paljude aja- looseikade õigeks lahendamiseks. Noogrammatikute koolkonnas pol- nud arenenud meetoditki, kuidas kaasaja keelt teaduslikult uurida, kuidas registreerida ning analüüsi- da selle rikkused ja esitada need süsteemina. Murrang toimus keele- teaduses siis, kui nn. Praha fono- loogid astusid avalikkuse ette oma programmi käesoleva sajandi kahekümnendates aastates. Murran- guks olid alused loodud mujal, na- gu muide Šveitsis, Taanis. Sõdade- vaheline aeg oli käärimisajaks, mil vanast ajaloolis-võrdlevast keeletea- dusest kristalliseerus see, mis seal on väärtuslikku ning mis püsib. Sai ühtlasi selgeks, et uued nõuded keeleteaduses pole üksnes moenäh- tuseks, vaid et need on esile ker- kinud tõelistest vajadustest ning avardavad keeleuurijate tööala ja tulemuste perspektiive. Käesoleval sajandil on keeleteadlaste püsti- tatud uued nõudedki, seda eriti tä- napäeva keele käsitlejale.

Ajaloolis-võrdleva keeleteaduse ehk diakroonilise keeleteaduse mee- todid püsivad, kuid needki peavad täienema, arvestades uusi meeto- deid. Sünkrooniline keeleteadus on aga asunud täiesti uutele teedele. Ei saa enam rahulduda kaasaja keele empiirilise kirjeldusega, vaid kirjeldus peab olema rangelt tea- duslik. Tänapäeval ongi hakatud kirjeldama kogu keele struktuuri tervikuna, arvestades neid suuri võimalusi, mida pakuvad matema- aatika, füüsika, statistika ja teised teadusharud.

Murrang on toimunud. Olen veen- dunud, et ka Tartu Riiklikus Ülikoolis peame kiiresti ise ümber kujunema ning ka õppe- ja teadusli- ku tegevuse eesti keele, soome-ugri keelte ning teistegi keelte struktuuri uurimise alal ümber kujundama. Uued meetodid lubavad keelt vaa- delda palju täpsemalt ning tuua esile detaile, millele varem pole osatud tähelepanu pöörata. Esime- sed sammud on meilgi astutud kee- leteadlaste eneste poolt. Dots. H. Rätsep on lugenud erikursust ning pidanud seminare keeleteaduse uutest meetoditest. Tema on aval- danud ka «Kees ja Kirjanduses» olukorda selgitava asjaliku kirjutise. Meie äsjaselt lõpetajalt T.-R. Viitsolt ilmub neil päevil struktura- lismi meetodil valminud uurimus vadja keele fonoloogiast jne.

On otstarbekas, et kursuse- ja diplomitööde teemastikku võetaks struktuurilise, matemaatilise ja sta- tilise keeleteaduse alaseid töid. On otstarbekas muuta keelealaste distsipliinide õppeprogramme selle poolest, et keeleteaduse uutele nõue- tele antaks vajalik koht niihästi teo- reetilistes kui ka praktilistes aine- tes.

Üheks suureks takistuseks keele- teaduse uute meetodite levimisel meie kollektiivis on peaagu täielik asjaomase kirjanduse puudumine. Meie Teaduslikule Raamatukogule peaks antama eriline võimalus tel- lida ulatuslikumalt niihästi kodu- kui ka välismaist vastavat keeletea- duslikku kirjandust.

Lõpuks veel ühest asjast. Meie ülikoolile on antud ülesandeks eesti keele teadusliku grammatika kirju- tamine. Asjaomane käsikiri ongi valmimas. Arvan, et selle gramma- tika lõplikul redigeerimisel tuleb tingimata arvesse võtta ka neid tulemusi, mida pakuvad strukturalistlik, matemaatiline ja statistiline keeleteadus, et teos ei osutuks ajast mahajäänuks.

Prof. P. ARISTE

MAIE RUUS
ja
EENOK KORNELI
Palju õnne ühisel eluteel!

Stomatoloogiasakonna ja
Õigusteaduskonna kol-
mandad kursused

Alaliselt tegutsevas agitpunktis nr. 8 (Vanemuise tn. 46) esineb teisipäeval, 12. detsembril 1961 kell 19 aruandega rahvakohtunik S. JASINSKI.
Film «Kodumaa laul».

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тар- туский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тарту- ского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikooli 17/19. Üksik- numbril hind 2 kop. Tellimise nr. 10631. MB 08146

Heaks spetsialistiks saab valitud erialal vaid pideva tööga. Pildil: eesti keele ja kirjanduse osakonna esimese kursuse üliõpilased tutvuvad professor A. Kase juhendamisel eesti keele kateedri murdekogudega.

K. RAUA foto

Tartu Riikliku Ülikooli parteiorganisatsiooni, rektoraadi, ELKNO komitee ja ametiühingukomitee häälekandja

Nr. 37 (503) Reedel, 15. detsembril 1961 XIV aastakäik

Sõna on sekretäril

MUUTA TEADUS TOOTLIKUKS JOUKS

Möödunud nädalal kogunesid geograafiaosakonna üliõpilased ja õppejõud ühisele koosolekule. Päevakorras oli probleem — millised on meie võimalused ja ülesanded, et täita NLKP uues programmis püstitatud nõue: muuta teadus tootlikuks jouks. Esinesid sm-d S. Nõmmik, L. Tiik, L. Vassiljev, A. Raik, V. Lepasepp ja E. Varep.

Millised mõtted jäid kõlama?

Füüsilise geograafia alal tuleb edaspidi avada «roheline tee» maafondi maastikulise uurimisele. On ju põllumajandusliku tootmise arengu üheks eelduseks õige maakasutamise süsteemi rakendamine. Selleks on vaja maafondi eelnevat põhjalikku uurimist ja selle alusel maafondi kvaliteedile ehk tootmisvõimele hinnangu andmist, s. o. maade hindamist. Maafondi uurimine maade hindamiseks aga eeldab kogu loodusliku kompleksi üksikelementide põhjalikku tundmist. Kuid samal ajal tuleb neid elemente osata näha vastastikustes seostes tervik — maastikus. Maastikuline printsiip peaks kujunema aluseks maafondi uurimisel.

Füüsilise geograafia haru üliõpilasi, kel on olemas taoliseks tööks vajalikud teadmised ja oskused, saab ja tuleb edaspidi õppe- ja meenituspraktika ajal rakendada põllumajandusele vajalikel uurimistöödel. Samuti on vaja luua üliõpilaste teaduslikule tööle vastav suund.

Majandusgeograafia alal on tulipunktis tootlike jõudude ratsionaalne paigutus. Seni on paigutusküsimused jäänud tagaplaanile, kuid elulistest nõuetest lähtudes rõhutab partei uus programm tootlike jõudude paigutuse edasise parandamise tähtsust. Et tagada ratsionaalne paigutus, tuleb põhjalikult tunda piirkondade majanduse ajaloolist arengut, looduslikke tingimusi ja tööjõuressursse ning neid arvestada. Territoriaalse paigutuse õige la-

hendamine ongi majandusgeograafidele otsene võimalus tootmisest osa võtta. Lai tööpõld avaneb linnade ja asulate perspektiivsel planeerimisel. Koos projekteerimisasutustega tuleb selgitada asulastiku kõige ratsionaalsem paigutus. Koostöös maastikuteadlastega saavad majandusgeograafid kaasa aidata ka põllumajanduse arendamisele.

Kliima mõjustamise meetodite väljatöötamine on partei programmis seatud väga tähtsaks kohale — uute energialiikide kasutuselevõtu ja kosmose uurimise kõrvale. Kuid selleks, et kliimat kujundada, tuleb kliimat ja teda mõjustavaid faktoreid põhjalikumalt tunda. See eeldab uurimisi kliima teooria alal. Klimatoloogial on aga suuri rakenduslikke võimalusi ka käesoleval ajal. Nii puuduvad seni mikroklimaatilised uurimused põldude soojusrežiimi erinevuste kohta. Nende olemasolu korral oleks võimalik näiteks malsi ja suhkrupeedi külvideks valida kõige soojemad põllud. Samuti vajab linnakliima, kuurortide, sanatooriumide jne. kliima uurimist. Põhiliseks aga jäävad uurimised agrometeoroloogia ja agrokliima valdkonnast.

Kõige selle elluviimiseks on geograafiakateeder ette näinud rea samme. Nii on kavas organiseerida kompleksne ekspeditsioon Võru rajooni, kus korraldatakse uurimistööd

Geograafidest hakkab osa tulevikus tööle õpetajatena. Nendel lasub vastutusriikas ülesanne: kasvatada kommunismiajastu inimesi. Pöörati tähelepanu ka sellele, mida teha, et selista selle ülesande kõrgusel.

V. MUREL,
geograafia-geoloogiaosakonna
partei grupi sekretär

Õpime tundma NLKP XXII kongressi materjale!

Seoses NSVL kõrgema ja keskerihariduse ministri käskkirjaga nr. 314 10. novembrist 1961 ja Tartu Riikliku Ülikooli rektori käskkirjaga nr. 1149 2. detsembrist 1961 NLKP XXII kongressi materjalide tundmaõppimisest pöördus meie toimetuse töötaja õppeprorektori sm. E. Mikkelsaare, ühiskonnateaduste kateedrite juhatajate ja teiste kongressi materjale õpetavate kateedrite poole rea küsimustega.

Missugused järeldused tulenesid NLKP XXII kongressi otsustest meie ülikoolile?

NLKP XXII kongressi ajaloolised otsused kohustavad meid paremusega spetsialistide ettevalmistamist, veelgi kõrgemale tõstma ülikooli õppe-, teadusliku ja kasvatustöö ning administratiiv-haldus-majandusliku tegevuse taset. Üheks tähtsamaks eelduseks sellele on XXII kongressi materjalide sügav tundmaõppimine ja rakendamine.

Missugused praktilised sammud on juba selleks astutud?

Rektoraat, dekanaadid, kateedrid — kogu meie ülikooli kollektiiv — lähtuvad praegu oma töö korraldamisel XXII kongressi otsustest.

Mida olulist on sellega seoses öelda üliõpilastele?

Vastavalt käskkirjadele korraldatakse üliõpilastele NLKP programmi ja põhikirja õpetamine 1961/62. õppeaasta vältel järgnevalt:

* kursustele, kus on juba lõpetatud ühiskonnateaduslike ainete (NLKP ajalugu, poliitiline ökonoomia ja filosoofia) õpetamine, 30 tunni ulatuses;

* kursustele, kus käesoleval õppeaastal toimub ühiskonnateaduslike ainete õpetamine, 20 tunni ulatuses;

* esimese kursuse töötavatele üliõpilastele 12 tunni ulatuses;

* kaugõppeüliõpilastele 8 tunni ulatuses.

Lisaks eespoolöeldule kajastuvad XXII kongressi materjalid eksami-pileetide, kursuse- ja kontrolltööde

Ajaloo-Keele-, Füüsika-Matemaatika-, Bioloogia-Geograafiakateedrite V kursused, raaiosakondade IV—VI kursused alustasid XXII kongressi materjalide tundmaõppimist juba 12. ja 13. detsembril.

Teaduslik Raamatukogu ja tema filiaalid on muretsenud vajaliku kirjanduse ja teinud selle kättesaadavaks.

on vaimselt rikas, moraalselt puhas, kehaliselt täiuslik

gas, halvem on lugu kujutava kunstiga. On veel inimesi, kes peaaegu üldse ei tegele enesetäiendamise, kellel puuduvad esteetikalased algteadmisedki. Tuleb kaasa tõmmata need inimesed, sundida huvituma! Enam vaidlusi, diskussioone! Enam külastajaid sm. Staloviitši esteetikaloenguile — need on tõesti väga kõrgel tasemel.

Mulle meeldis J. Kangilaski termin «piiratud maitse». Kas pole just see peamine, mille vastu me peame võitlema. Argem olgem huvitatud ainult kergest muusikast, ainult kinost, ainult kohvikust! Harmooniline tulevikuinimene huvitugu kõigest.

Kaljo Müürisepp: Seminar on tõepoolest väga huvitav. Tahaks, et samalaadseid kujuneksid kõik järgnevad. Meid huvitavad eelkõige TRU kogemused ühiskondliku töö, suviste praktikatööde ning teadusliku töö organiseerimisel. Peab ütleva, et üliõpilaste teadusliku töö poolest oleme me võib-olla isegi veidi eelistatumas olukorras. Meie tööd on seotud kateedrite uurimistöö programmidega — tähendab, nad on vajalikud.

Väga palju teeme lepingulisi töid, ja töid probleemlaboratooriumis. Ainult «mämeestel» on veel n. ö. akadeemilised projektid.

Seadsime endile ülesandeks huvi tunda uute üliõpilaste vastu. Iga üliõpilane, kes on tootmispraktikal, räägib töölisnoortele õppimisvõimalustest TPI-s. On ikkagi vaja, et õppima tuleksid inimesed, kellel on praktilise töö kogemusi.

Eeloleval suvel koondub kommunistlike noorte tähelepanu TPI uue hoonetekompleksi ehitamisele Mustamäel. Et TRU-l on suured kogemused selliste tööde organiseerimisel — olete ju oma kätega ehitanud staadioni, Kääriku spordi baasi, mitu ühiselamut —, siis vahetame selle üle mõtteid.

Teie delegaadid tõstsid seminaril üles küsimuse õppetöö vastavusest kaasaja nõuetele, samuti üliõpilase koormatusest. Need on vajalikud küsimused.

On veel palju ja palju probleeme, mida seminar arutab. Endastmõistetavalt ei saa neid kõiki päevapealt lahendada, ja mõnda neist ei lahendatagi. Kuid hea on see, et me arutame, analüüsime, vaidleme, et me ei ole oma töö vastu külmad.

Tänavu on talve algus täis vigu-reid. Tallinnamaal on peaaegu nissama palju lund kui pildil. Ka Valga mehed teavad sama tõendada. Ent Tartus...

E. SAKI foto

Las olla rohkem rahutuid!

Kõik on kindlasti lugenud Leningradi ülikooli rektori prof. Aleksandrovi artiklit. Ja vaevalt jätsid kedagi külmaks selles esitatud mõttes. Eriti erutas üks — meie, keda praegu ülikoolis õpetatakse, kasvatatakse, suunatakse, astume täisväärtuslike töötajateks ellu 1980. aasta paiku. Ja me teame, mida see aastaarv tähendab.

Tahaksin prof. Aleksandrovi artikli julgustusel veidi sündant puistata. Kujutlege järgmist pilti. Kirjanduse loeng. Kõik tegelevad süvenenult... näiteks väliskirjanduse lugemisega, sest läheneb arvestus. Oppejõud räägib vene kirjandusest. Hästi ja huvitavalt. Loeng lõpeb. Oppejõud meenutab, et tema arvestuseks tuleb läbi lugeda need ja need teosed. Soovib aegsasti pihta hakata, et mitte viimaseks minutiks jätta. Vastuseks kostab resigneerunud ohkeid. Oppejõu juurde lähevad rühmavanemad, päevikud näpu vahel. Ja ilmub allkiri loengu kohta, mida praktiliselt ei kuulunud enamik üliõpilasi. Kõik on näiliselt korras. Kuid oppejõud on nõrduinud — filoloogid ei huvitu kirjanduse loengutest. Puuduvad leiavad vabandavad põhjused. Dekanaadis noomitakse. Ja jälle on kõik korras. Valitseb harjumuspärane kord.

Kas poleks mõeldav kirjandusloengute mõningate osade asendamine seminaridega, nagu üliõpilaste hulgas on jutuks olnud? Kui on tegemist autoriga, kelle raamatud on eesti keeles saadaval, võiks oppejõud ja üliõpilased kohtuda näiteks üle nädala ning arutada ühiselt varem kindlaks määratud teoste ideelis-kunstilist teostust. Sealjuures annaks oppejõud andmeid, mis on üliõpilastele raskesti kättesaadavad. See eeldab muidugi hõredamat nädalakava. Kuid nii kaoks sobimatu nähtus, et de jure kohustuslikel loengutel istudes tegeldakse de facto hoopiski muuga. Ja kaoks kaunist kurioosne olukord, et mõnikord kirjanduse arvestustel ja eksamitel kontrollitakse sedagi, kas vastaja oskab teose sisu rääkida. Siis läheksid keskkoolidesse kirjandust õpetama inimesed, kes

teosest leiavad ka midagi muud kui ainult sõzeege pea analüüsimisel klammerduma kaugeltki mitte täiuslike kirjandusõpikute külge («Onegin oli ühiskonna produkt»).

Paar sõna teaduslikust tööst. Uhinen J. Kaplinski arvamusel, et praeguse ülepaisutatud ja hakitud loenguplaani juures pole süstemaatilist tööst juttugi. Suur hulk õppeaineid (üle 40 loengutunni nädalas) + lüüspetsiaalsused + ühiskondlik töö + ... + päevasündmused (nii poliitilised, kul-

Kasvame, aga kelleks?

tuurilised kui ka erialased) — kõigea kursis olla! Siit annavad paljud plussid kokku miinuse, mille nimeks on pinnapealsus. Ja ülikooli praegune õpetus-kasvatussüsteem ei näe siin ette radikaalset muudatust. Me kasvame, aga kelleks? Pealiskaud, seteks inimesteks?

Konkreetsed näide ühe kursusetöö kohta. Eesti filoloogia kolmandal kursusel on toiminud jagunenine erialade kaupa. Mis on mõeldavum kui see, et kirjanduse eriala üliõpilased teevad kursusetöö mõne kirjandusliku probleemi kohta? Kuid millegipärast on uues õppeplaanis ette nähtud keelealane töö (vaatamata erialale). Ei tee muidugi liiga põhjalikum tutvumine emakeelega (nagu seda põhjendatakse), kuid siiski on raske ette kujutada neid samu üliõpilasi paari aasta pärast tegemas kirjandusosalist diplomitööd, kui vastavate probleemide käsitleks pole saadud omandada kogemusi. Liitigi dubleerivad tööde teemad mulluseid seminaris tehtud keeletöid. Vahest on siiski võimalik seda olukorda parandada. (On enesestmõistetav, et eesti keele ja kirjanduse õpetajaks saav noor teeb erialale vaatamata ülikoolis vähemalt ühe kursusetöö keele alal. Iseküsimus on, kas neid töö teemasid ei saaks tihedamalt seostada omandatava kitsama spetsiaalsusega. Toim. märkus.)

Järgmisel aastal on ette nähtud terve semester pedagoogilist praktikat. Siis on võimalusi erialaseks tööks veelgi vähem.

Lõpuks meenub vägisi üks Juhana Liivi mõte:

«Kes leiva jaoks õpib, see südant ei saa...»

P.-E. RUMMO

VEEL arstide ettevalmistusest

JÄTKAME
MOTTEVAHETUST

Asja ilmus ajalehe «Tartu Riiklik Ülikool» veergudel mõttevahetuse korras artikkel «On aeg teha järeldusi». Selles puudutatakse arstide ettevalmistamist. Mõneski osas tuleb artikli autoriga nõustuda. Nii näiteks on ka allkirjutanu veendunud, et üliõpilaste praktikumid kliinikutes mõeldavad tihti väheefektiivselt ning praktikandid leiavad seal rakendust vaid pealtvaatajalina. Küsimus ei seisne aga üksnes praktikumi organiseerimises, vaid tuleb arvestada ka asjaolu, et praegusel hetkel on Tartu kliinikute baas eba piisav üliõpilaste suure arvu tõttu. Väljapääs ju oleks: parema ettevalmistuse tagamiseks piirata vastuvõtukontingente. Teatavasti pole aga selline lahendus kuidagi vastuvõetav. Baaside laiendamine saab aga teoks alles mitme aasta pärast. Seega tuleb momendil piirduda sise-miste reservide maksimaalse ära kasutamise-ga.

Mis puutub teise väite, et tööd kliinikus peaksid tulevased arstid alustama keskmise meditsiinipersonali koosseisus, siis peitub ka siin oma tõetera. Sellisel teel saadavad vilumused kuluvad edaspidi kindlasti marjaks ära. Sel juhul tuleks tööd organiseerida vilunud õdede juhendamisel, kes ühtlasi kannaksid vastutust praktikumi otstarbekala biivilumise eest.

Ettepanekusse rakendada vanemate kursuste üliõpilasi kliinikutes arstidena koosseisuliselt tööle tuleb suhtuda eitavalt. Selline moodus oleks mõeldav vaid juhul, kui kliinik alluks TRÜ Arstiteaduskonnale ja oleks selle pideva sisulise kont-

rolli all. Praegu aga on kliinik Ter-vishoiuministeeriumi alluvuses ja ükski peaarst ei võta endale vastu-tust üliõpilaste-arstide töö eest. Tea-tavasti ei kanna diplomita üliõpila-ne-praktikant kliinikus töötades oma ravitöö eest juriidilist vastutust.

Oige on muidugi artiklis leiduv seisukoht, et side teooria ja prakti-ka vahel on taoti nõrk. Kui teo-reetilistes küsimustes on Arstitea-duskonna üliõpilased enam-vähem hästi ette valmistatud, siis prakti-lises osas on lünki tublisti rohkem. Allkirjutanu arvates on põhjus sel-les, et pööratakse vähe tähelepanu polikliinilis-ambulaatorse töö vilu-muste kujundamisele. Seda lüli arsti-töös ei tohi aga mingil juhul ala-hinnata: leiab ju polikliinilises sek-toris meditsiiniline teooria kõige rel-jeefsemalt seose praktikaga.

Seoses kliiniliste praktikumidega tekib veel mõte, kas poleks võimalik kuenda kursuse üliõpilaste prakti-kumi korraldada erialade järgi, kus-juures juba aasta algul määrataks ära üliõpilaste eriala. Nii saaks näiteks kirurgiks määratud arst ko-gemusi ainult kirurgi erialal (nii kliinikus kui ka polikliinikus). See aitaks noortel lõpetajatel asuda tööle kindlamate ja sügavamate teadmistega oma erialal.

Need on mõningad mõtted ja tähelepanekud, mis on tehtud pea-arsti-kliinitsisti poolt tulevaste arsti-de ettevalmistuse tõhustamise hu-vides.

R. LEPNER,

Tartu Linna Kliinilise Haigla
peaarst

Kaugõppijad on sessioonil

Viimastel nädalatel suurenes auditooriumide töökoormus. Oiguste aduskonnas ja Majandusteaduskonnas on alanud kaugõppijate talvine õppe- ja eksamissessioon. Et luua paremaid õppimistingimusi mittetatsionaarsetele üliõpilastele, korraldatakse sessioonid kursustele eri aegadel.

Oiguste aduskonna esimesel ja Tõistõikov. Ilmar Tambaur ja Helgi

Koppel kaubanduseriharu neljan-dalt kursusel.

Kogu detsembrikuu on oma vii-masel sessioonil juristid-diploman-did. Esmaspäeval kogunesid üli-kooli ka Oiguste aduskonna kol-manda, neljanda ja viienda kursuse kaugõppijad.

L. ILVES

Usaldus ja nõudlikkus

«Komsomolskaja Pravda» veer-gudel jätkub diskussioon professor A. D. Aleksandrovi kirjutise «Las olla rohkem rahutuid!» üle. Sõna Moskva Riikliku Ülikooli professor K. Markov kirjutab artiklis «Usal-dus ja nõudlikkus», et on kaks asja, millest ilmselt on aeg täiel häälel rääkida. Nendeks on üliõpi-laste halastamatu ülekoormamine koos väiklase reglementeerimisega ja õpetamise passiivsed meetodid.

Autor märgib, et tema teadus-konnas on üliõpilaste keskmiseks koormuseks iga päev kümme tundi (seda ilma lounavaheajata), ja ar-vab, et sellele ei saa muud hinnangut anda, kui vaadelda Töökoodek-si rikkumisenä, seltsmetunnilise töö-päeva seaduse rikkumisenä. Peale kümne tunni «eksisiteerivad ju ka niinimetatud mittekohustuslikud ülesanded: ühiskondlik töö, kunst, sport, kodused kohustused, luge-mine, jalutuskäigud, kohtumised õprade-ga ja lõpuks süvenenud huvi sellesama teaduse vastu. Selles kui-vas nimestikus on kokku kogutud tubli pool kõigest sellest, mida partei programm nimetab isiksuse igakülgsest harmooniliseks aren-guks. Kuid kust võtta seks aega?»

«Kohustusliku õppetööga üle-koormamine on oma olemuselt muu-tunud passiivsuse õpetamise mee-todiks.

Oppejõud annab üliõpilasele loen-gu- ja praktikumidel materjali «siitmaalt siitmaale», annab midagi koju üles, hiljem aga küsib ülesantut. Mõnikord tehakse seda paremini, mõnikord halvemini, kuid põhiolemus on üks: iseseisvat mõtlemist ei nähta ette ei õpetamise süsteemi ega aja poolest. Kuid on ju üliõpilane ilma iseseisva tööta, ilma initsiatiivita nagu lõke ilma tule-ta. Kas ei ole siis kõrgema kooli puhaks kohuseks süüdata need lõkkes?

On iseenesest mõistetav, et kõik üliõpilased on Nõukogude Liidu täiskasvanud kodanikud ja nende vastutust enda eest tuleb mõta täie moodupuu järgi. Kuid meie, ülikooli pedagoogid, oleme süüdi selles, et õpetame üliõpilasi liialt passiivsele tajumisele. Me ei ärata mõtteid ja võimekust mõtete suhtes, vaid, kui võib nii väljenduda, vae-me valmis kaupade lattu.

Kõrgema õppeasutuse töö raskus-punkti ümberasetamine on täna-päeval eesilõikamatuks ülesan-deks. Peame igati soodustama üli-õpilaste iseseisvust.»

Edasi teeb prof. K. Markov mõ-ned praktilised ettepanekud. «On tarvis lühendada loengukursuste ulatust, kokku hoida sõnu, meele-pidades head reeglit: «Sõnadele on kitsas, aga mõtetele avar.» Suured loengukursused sündisid neli aastail, kui polnud õpikuid ja üliõpi-

teaduseuudistest,

konsultatsiooni-dega.

On olemas traditsioon loen-milist tundi. Aga mis oleks, kui lü-geda selline loeng ühe toelise tun-ni (60 minutit) jooksul?

Autor väidab, et asi pole üksnes tundide arvus, vaid ka õppeaine-te hulgas. Meil on ammast ajast kom-beks lugeda algul üldine loengu-kursus, seejärel regionaalne. Kas ei saaks selliseid kursusi ühendada ja koondada? Saab — arvab prof. Markov.

«Kas siis meie ülesanne seisneb vaid selles, et lühendada teaduse passiivse omandamise kestust? Ei, see on ainult vajalik tingimus, et leida aega loova mõtte arengu-ks. Aga kuidas äratada ja arendada loovat mõtet — see ongi küsimuste küsimus. Ja ta vastabki, juba ette hoiatades, et vastus pole täielik. «Usaldus õpilaste vastu, nõudlikkus, tema võimete austamine on tervete teaduslike koolkondade töömeto-diks ja see peab saama ka ülikooli-elu süsteemiks.»

Uued tingimused toovad muidugi kaasa töövormide mitmekesisumi-se. Kõneldes õppejõudude tegevusest, näeb autor tulevikku ette järg-miselt: «Professor peab vähe loen-guid. Vabanevat aega kasutab ta väikeste üliõpilasgruppidega tege-lemiseks. Nii toimuvad seminarid mitmesugustes küsimustes, raama-tute arutelud, üksikasjalikud ja süstemaatilised vestlused tehtava-test kursusetöödest, ühised teadus-like istungite kuulastamise, teadu-likud ekskursioonid linnast välja, konsultatsioonid üliõpilaste esimeste teaduslike oletuste kohta. See kõik on raske ja nõuab jõupingutusi; nii üliõpilastele kui ka oppejõule, kuid süstemaatiline tegevus teeb oma töö ja hea saab harjumuseks, üliõpila-si normiks. Jõuab kätte eksam. Eksamineeritavate arv iga paeva kohta peab vähenema pooleni täna-päevast (10—12 inimest). Väheneb õppeainete arv ja vastavalt ka eksa-mite arv. Oppejõud tunneb üliõpi-lasi palju paremini.»

Autor on veendunud, et kõrgema õppeasutuse õppetöö korda muutes aitame noorsool sügavamalt tead-misi omandada, paremini valmis-tuda kommunismi praktilisest üles-ehitamisest osavõtuks.

Mõelge ka teie!

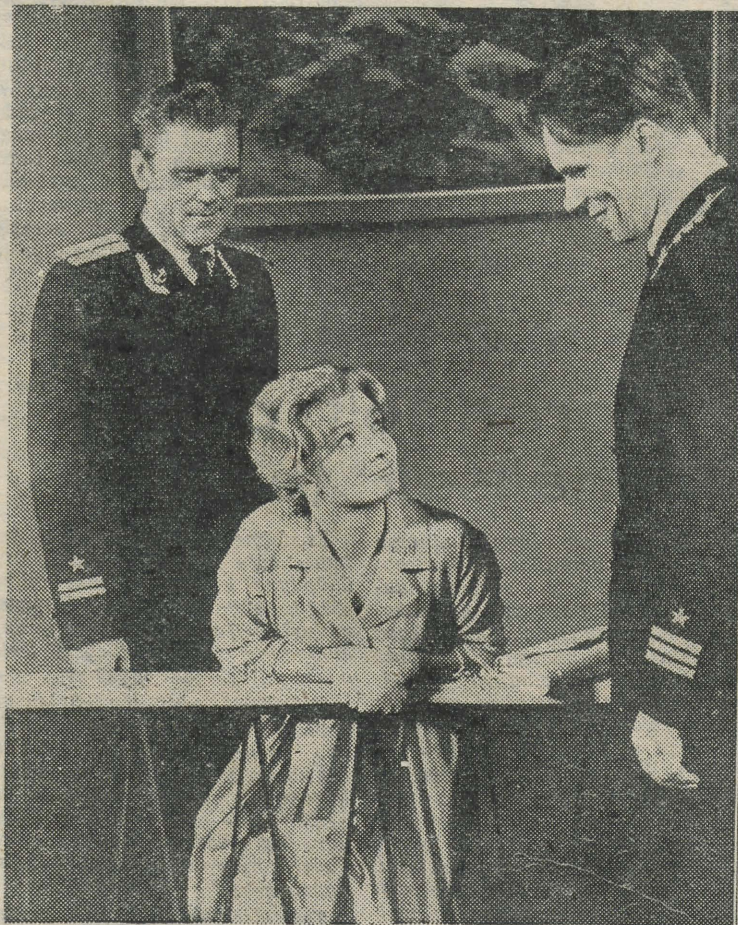
UTU võõrkeelte ringis toimus Salingeri romaani «Kuristik rukkis» arutelu.

J. Rähesoo esitas põhjaliku ja haarava ettekande.

Kas meie ühiskonnas võib olla Holden-i taolisel negatiivset mõju noortele? Koosolnute arvamusel lan-gesid ühte: «Ei võib!»

Arutelul kerkis ka küsimus: «Kas paljudel meie hulgas on Holden-i jooni?» See oli esitatud mõtle-miseks, ei vajunud vastamist. Mõelge ka teie!

H. POST

Stseen «Ookeani» viimasest vastusest. Tšassovnikov (K. Süvalepi), Anja (L. Laats) ja Platonov (J. Saul).

«O OKEAN» on lavastatud meie maa mitmetes teatrites. Tema kangelsed on leidnud mitme-suguseid tõlgendusi. Tšassovnikov on olnud laval «pea tuult täis» ning närvilise koleerikuna, Anja tühise väikekodanlasena ning publiku silmade all kasvava inimese-na ja armastava naisena.

Nõukogude dramaturgia viimase aja saavutuste hulgas on see näi-dend üks huvitavamaid ja elujõu-lisemaid. Kui võrdlemisi paljudele

värsketele lavateostele tuleb ikka ja jälle ette heita seda, et tegelik elu on tema peegeldusest kunstis võrratult rikkam, et inimesi kuju-tatakse lavateostes väikestena, et konfliktides laskuvad mõlemad vas-tasleerid tillukeste väikekodanlike probleemideni, siis «Ookean» on põhiliselt nendest puudustest vaba. Temas on sisukat nõukogude ühis-konna elu.

Näidendi põhikonflikt on seotud Tšassovnikoviga. Tema pärast võit-leb Platonov — võitleb inimese pä-

rast, kes ei tunne veel iseennast, oma kohta, kes teeb vea vea järe-le, sest Platonov usub, teab, et Tšassovnikovist võib kasu saada kom-munist. Usk inimesse, kommunist-lik humanism (nimelt «kommu-nistlik»), sõprus, mis meie ühiskon-nas on saanud uue kvaliteedi, isik-liku ja ühiskondliku õnne organi-line ühtekasvamine, mitte kiretu

„Ookeanist“

kõrvalvaatamine, vaid sekulaarõmi-ne kõigesse — need on näidendi mõtted. Nende kandjaks on Plato-nov, tugevalt kaasaegne lavakuju.

Tahaks seejuures märkida üht: Platonovis hindab autor ümber ammu väljakujunenud mõiste «kar-jerist». Algul tundub ootamatusena Platonovi sügavtoosine kinnitus, et tema on karjerist. Tavaliselt inime-seid kohkuvad, kui neid teenitult või teennimatult nimetatakse selle sõnaga.

Platonov usub oma põhimõtete ja tegude õigsusesse, oma võime-tesse. Vaevalt, et seda keegi hukka mõistab; kahjulik on hoopis väär tagasihoidlikkus. Vabadus on tun-netatud paratamatus. See ei ole Platonovi jaoks Engelsilt õpitut tees, vaid sisemiselt omane. Mida enam on karjeriste-platoonovide, kelle eesmärgiks on ühiskondlik kasu, seda vähem on karjeriste-kukline ning seda jõuetumad on need.

Tšassovnikovil pole seda parata-matuse tunnetamisest tulenevat vaba-dust. «Mina tahan üldse «keis», kui partei ütleb «jaa»... mitmesu-gustel põhjustel». Tšassovnikov on näidendi vastuolulisemaid ja võib-olla ka nõrgemaid ülisid. Ei pruugi siinjuures korrata kõiki temale langevaid süüdistusi, kuid fakt jääb faktiks, ja kui uskuda mit-meid retsensente, pole üheski la-vastuses üle saadud Tšassovnikovi kuju n.õ. ebaselgusest.

Platonovi võitlus «väikekodanlu-sele ära ei anna» kaotab oma kaa-lus sellepärast, et me ei mõista, kes on Tšassovnikov. Küsimusele võib selgust tuua mitme konstrukt-

Kallis seltsimees!

Lugesin hooiga Su kirjutust ülikooli ajalehe eelmises numbris. Tood keemiaosakonna neljanda kursuse ajahäda kohta nähtavasti tõepoolest objektiivse ülevaate, kusjuures arvad, et Teie osakonnas on olukord kõige hullem. (Sama arvavad oma eriala kohta ka arstid, füüsikud, geograafid, kehakultuurilased ja veel mitmete teiste osakondade üliõpilased.) Sealjuures kuulud Sa veel ilmselt üliõpilaste hulka, kes ühiskondlikule tööle kulutavad suhteliselt vähe aega. Aega on üliõpilastel tõepoolest vähe ja õigusega on selle küsimuse ümber viimastel aastatel tekkinud elav mõttevahetus. On tehtud mitmesuguseid ettepanekuid ja tõstetud üles huvitavaid probleeme, kusjuures eriti palju sisukaid mõtteid on Leninigradi ülikooli rektori prof. A. D. Aleksandrovi artiklis «Las olla rohkem rahutuid!».

Hoopis üllatavaid on aga Sinu mõningad järeldused ja ettepanekud. Võttes matemaatilisel kokku oma kursuse koormuse, tuled lõpuks järeldusele, et kogu kurja juur on kehalise kasvatus tundides! Sinu poolt toodud ajabüdzeti kalkulasioonis kulub 168 tunnist kehalisele kasvatuslele nädalas 2,5 kuni 3,5 tundi. Et Sa teisi küsimusi seoses õppetöö korraldamisega ei püstita, tuleb järeldada, et Sinu arvates lahendaks kehalise kasvatus tundide ärajätmine olukorra. Jättes kõrvale Su naiivseõitu arutlused kolmandal neljandal kursusel kehalise kasvatus tundide korraldamise põhjuste kohta (sellise loogika järgi õpetatakse ülikoolis keemiat ainult sellepärast, et meil on olemas keemiahoone), tahaksin esitada mõned küsimused, millele Sinult ja Su mõttekaaslastelt ootaksin vastust.

1. Kas Sa oled kunagi tõsiselt järele mõelnud, kas kehakultuuri ja spordiga tegelemine aitab või takistab Sind valitud eriala omandamisel ja hiljem kutsetöös?

2. Kas Sa arvad, et NLKP programmis uuele kommunismiajastu inimesele püstitatud nõue kehalise täiuslikkuse kohta tuleb iseenestest või on see saavutatav ainult auditooriumides ja laboratooriumides istudes?

3. Kas Sa arvad, et prof. P. Ariste, prof. M. Kask, prof. K. Ramul, dots. H. Trass, dots. K. Siilivask, dots. J. Konks, dots. J. Madisson ja paljud teised meie ülikooli silmapaistvad teadlased ning pedagoogid kuuluvad sellepärast igal nädalal rohkem aega kehakultuurile, kui see Sinu ajakalkulasioonis on ette nähtud, et neil on väga palju vaba aega ja pole mitte midagi muud teha, või on neil selles mingi muu põhjus?

4. Kas Sa tead, et artikli «Las olla rohkem rahutuid!» autor prof. A. D. Aleksandrov on NSVL meisterspordlane ühel kõige raskeimal spordialal, alpinismis? Ta võtab igal suvel osa mäetippude vallutamist. Selleks peab ta olema aastaringses treeningus ja kulutab nähtavasti nädalas rohkem aega kehakultuurile kui 2–3 tundi.

5. Kas ei peaks Sind mõtlema panema ka see, miks Arstiteaduskond organiseerib oma algatusel kuuenda kursuse üliõpilastele kõige pingelisemal ajal, kevadise eksamissessiooni eel 10-päevase suusalaagri Käarkuul!

Lugupidamisega

K. ADAMSON

Keelehuvilised!

Üldkeeleteaduse ringi esimene koosolek toimub täna kell 18 aud. nr. 5.

Päevakorras:
* Dots. H. Rätsepa ettekanne
* Märkmel struktuuralse keele-

uurimisele pühendatud konverentsid Moskvas.

* Üliõpilase M. Sauvera ettekanne «Kas keeleline vabadus või normeeritud kirjakeel?»

siooniga, nii üks kui teine võib olla õige, ja võib seda ka mitte olla.

Ei tahaks Tšassovnikovist aru saada kui praegu alles üsna väljaku-junemata inimesest. Kas tõesti on Platonov meist niivõrd parem inimesetundja, et tema näeb, meie aga mitte?

Kui Tšassovnikovil on kutsumus

«kadedus» (ühes pildis ilmub ta lavale pärast Tšassovnikovi poolt lausutud sõna «kadedus»). Kuklin ei ole mees, kes silmatorkavalt mängib peitemängu, seda enam, et formaalselt ei tee ta midagi valesti. Alati saiapätsilikult naarev Kuklin, kes vahel tundub ainult heasüdamlik-kadedana, lihtsalt saamatuna töös, näitab kontrastselt oma

ja selle lavastusest

(Ühiskoolilaste eel)

n. õ. puhtale teadusele, olgu ta leidur-inseneri kalduvustega, kelle jaoks üks kindel laev on kitsas, milleks siis tolstoiliku sõnavõtt mõnevõrrast intelligendist? Muide, I. Višnevskaja nimetab ajakirja «Teatp» (nr. 11, 1961) veergudel viisi, kuidas Platonov püüab Tšassovnikovi veenda revolutsiooni soldati vajalikkusest meigi ajal ja alati («kuni ükskord kõrvad pea all»), mittekaasagseks. Neid sõnu räägiti koduõja päevil liberaalsele intelligendile.

Kulno Süvalep mängib Tšassovnikovi toredalt, kogu selle rolli vastuolulisuses. Siin on lausa võlv poisikeselikkus, sügav siirus, ja samas ilmub Tšassovnikov lavale ägedana, isegi jämedana, tehes isale rumalaid etteheiteid ning solvates teda (Peterhofi pilt). Tšassovnikov kaldub ühelt meeleolult teisele, ta on kindlustatud. Kord hindab ta Platanovit kõrgelt, samas aga lausub ta temast rääkides inetu väikeste sõna: «sosistatakse» — sosistatakse, et Platonov on despootlik, isikukultusele kalduv.

Lavastaja on teinud näidendis kopüüri, jättes välja Tšassovnikovi joomapildi. Seda võib ainult heaks kiita. Nimetatud stseen oleks halvemal juhul teinud Tšassovnikovi osa veelgi segasemaks, rõhutanud tema väikest mina; paremal juhul poleks see stseen lihtsalt pakkunud midagi olulist.

«Kolmas musketär», kolmas näidendi peategelane on «seltsimees» peastaabi varustuskeskusest — Kui selline kooskõla saavutatakse Slava Kuklin. Tema märgusõna on

sisemust 8. kilomeetri-piltides: väiklaselt kade, andetu ja mis põhiline — mittenõukoguliku ellusuhtlusega. Tahaks juhtida tähelepanu ühele lausele, mis teda nii hästi iseloomustab: «Puškin just ei ole, aga ikkagi trükitakse». Ikkagi. Kuklinile ei tule mõttessegi hinnata tegude ühiskondlikku väärtust, vaid ainult kasulikkust egoistlikel eesmärkidel.

Et Kuklini jutustus «märgist mööda» (I vaatuses) tekitab Platonovis, ja mis eriti oluline — vaatajates — vastikustunde, näitab, et A. Stein ei ole seda tegelast loonud kunstlikult ja et Enn Adusson on leidnud osale õige, tekstile vastava tõlgenduse.

Meenub pilt II vaatusest (Platonov Zubi juures). See ning mitmed teisedki esitatakse lihtsalt suurepärase temperamendiga, autori teravmeelne ja tõesti tark tekst ning meisterlikult valitud ja partnerite (ansambli) poolt peenelt tunnetatud tempo-rütm võivad vaataja ette viia. Kui publik nende stseenide ajal naerab, siis julgen arvata, et see ei ole sageli esinev koomika otsimine maksu-maksab, vaid heameele avaldus.

Tahaksin nende toredade stseenide hulgas nimetada ka Peterhofi pildi lõppu — kolm joobnud musketäri. Selle kohta on öeldud, et tundub küllalavastusena jne. Aga ometi on selles jälle suurepärase rütmilise vastavuses tekstiga. Kui selline kooskõla saavutatakse nii mõneski seda väärriivas lavateo-

Siln nad on:

Enok Kornel — juristide kolmanda kursuse vanem;

Ilo Sepp — juristide kolmanda kursuse ametiühingu grupiorganisator;

Mai Rooste — sama kursuse komsomoliorganisator.

Ekslik oleks arvata, et jutt tuleb ainult neist. See on jutt kogu kursusest, sest kursuse kolmik elab nendesamade rõõmude ja muredega, mis terve kolmas kursus. Nende kolme kätte jooksevad aga niidid kõigist kursuse üritustest. Siin otsustatakse tihti kogu kursuse suutuvaid küsimusi. Milliseid?

Alustame kasvõi loengute külastatavusega. Enok Korneli sõnade järgi kajastub päevikus tema kui kursusevanema «jumalus». Jumalus — s. t. ei mingisugust liberaalset semist. Kes puudub, see tuleb ka päevikusse kirjutada. Kas me teistsiti suudaksimegi distsipliini kindlustada? Teisest küljest — külastatavus sõltub loengu kvaliteedist. Paraku loetakse veel seniajani üksikuid distsipliini ainult sellepärast, et nii on plaanis ette nähtud. Materjal on liiga suur, et teda loengutega

ammendada, seetõttu kuneb see mõnikord ainult teatud «teadusliku distantsi» kiiretempoliseks läbivõtmiseks, mille üliõpilase jaoks on äärmiselt vähe kasu. Et vastav kirjandus on olemas, siis näib loomulikuna mater-

rahuamalevasse, tööta- takse propagandistidena, esmakordselt tegutsevad kuus üliõpilast linna täitevkomitee seaduslikkuse üle järelevalve komisjonis. Juhtub aga sedagi, et loobutakse ühiskondlikust tööst. Näiteks võeti ko-

dala poliitilistest sündmustest, sest sellega ol-lakse isegi kursis.

Kursus elab oma igapäevast pingsat elu, milles peab ruumi jätku-ma nii tööks, puhkuseks kui ka ühiskondlikeks üritusteks. ÜTO õigustea-duse ringis moodustavad enamiku kolmanda kursu-se üliõpilased. Nad laula-vad teaduskonna naisan-samblis, võtavad osa näi-teringi tööst, annavad välja seinalehte, mis on ülikooli huvitaamaid ja sisukamaid. Kõigis neis üritustes näeme osakes-t kursusekolmiku tööst. Mõõdunud nädalal arutas kolmik küsimust, mis hu-vitab kõiki kursusekaasla-si: koostati eksamiplaan. Sessioon tuleb pingeline: viis eksamit, neist enamik sisaldab mitme semestri materjali. Kursusekolmik leidis, et sessiooni tuleb pikendada. Paraku oli pi-kendamise tähtaeg möö-dunud. Tuli kõik seni omandatud juriidilised os-kused käiku lasta. Need aitasid.

Kevadisel sessioonil sai kursuse ainult kaks rahul-davat hinnat, kaheksale üliõpilasele makstakse kõrgendatud stipendiumi. Loodame, et seekord hal-vemini ei lähe.

K. POOL

Kursusest ja kursusekolmikust

jali omandamine iseseis-valt. Nüüd aga tuleb ko-huse tõttu istuda tarbetul loengul ja mõnikord tun-da isegi solvumist, et te-hakse küsimus sellest, kas loengul on 95% või 100% üliõpilastest. Aga nii kaua kui õppeplani-des ei tehta muudatusi, tuleb siiski alustada dist-sipliinivõetetele...

Enamike ühiskondlike ürituste algatajaks on kursusel kolmeliikmeline komsomolibüroo. Pakli-semaid küsimusi aru-takse väikkoosolekutel, samuti loengute vahe-ajadel. Ühiskondlikku tööd teevad kõik. See ei saagi teisiti olla, sest ju-ba kevadel kõroutati sti-pendiumi määramisel õpinguraamatut ühiskond-like tööde raamatutena. Kursus kuulub tervikuna

hustus töötada valmiva ühiselamu juures. Teatati isegi tähtaeg, millal võib tööle hakata, kuid ometi jäeti minemata. Kursuse-vanem käis varem objek-til, tutvus olukorraga ning leidis, et see on tar-betu. Tööd toimuval ju-duslikult, tööriistu ei ole-gi, sageli ei viibi objektil ühtki töölisi. Ja ainult sellepärast, et ürituste kirja märkida nii ja ni-mitu tundi ühiskondlikult kasuliku tööd — selleks polnud tõesti mõtet minna.

Kursuse poliitinforma-sioonid kujunevad taval-i elavaks ja diskussioo-niderohkeks. Enamasti valmistatakse ette mingi kitsam lõik või probleem, kusjuures ettekandja peab oma materjali hästi valdama. On tarbetu an-da lühilüüvaade terve an-

LÕPETANU KIRI

Juba Tartu Riiklikus Ülikoolis õp-pimise ajal jäi mõnevõrra arusaa-matuks, miks meile loeti teadusliku ateismi aluste teoreetilist kursust. On ju üliõpilased vastuvaldematult peaaegu 100% veendunud ateistid. Tundus mõttetu kordamisena ateis-tile selgeks teha, miks ta õieti ateist on ja et see on ikka küll ainuõige mõtlemisviis. Võitlevat ateisti see ühliku kursuse kellestki ei tee, sel-leks peab inimesel endal huvi ja kutsumust olema. Teadlikuks ateis-tiks saab aga lihtsalt mõne vasta-vasisulise brošüüri läbilugemisega. Pealegi pakub meie nõukogulik tänapäev ateistile tuhandeid võima-lusi usudomade kummutamiseks. Eksib üliõpilaste hulka mõni usklik noor, tuleb teda hakata elule taga-si võitma mitte teoreetiliste loen-

Kas teadusliku ateismi alused või ilmalike kombetalituste meetodika?

gute, vaid ateistide klubi poolt juhitava ja suunatava individuaalse lähenemise ja selgitustöö kaudu.

Kas me oleme ateistliku kasvatus-töö vastu üldse kõrgemates kooli-des? Ei ole! Vastupidi — üliõpilaste-le tuleb tingimata vastavaid tead-misi anda, kuid mitte üldise teoree-tilise kursuse. Üliõpilastele tuleb lihtsalt ja selgelt, elust võetud prak-tiilse näidetega illustreeritult sel-geks teha, kuidas tuleb pidada ilmalikke kombetalitusi.

Mida tähendab termin ilmalik-kud kombetalitused? Olemas kommunistlikku ühiskonda ehitava

riigi kodanikud. Meie elu reguleerib ja korraldab sotsialistlik seadusand-lus. Iga päevaga muutub ikka vöö-rastavamaks ja kohatumaks, et meie abielu registreerimisel või matustel olemas kombetalitustes siiski veel säilitatud keskajastki pärinevaid suugemid. Samal ajal on inimes-tes soov pühitseda abielumist pidu-likult ja rõmsalt, mätta lahkunudid väärilikt, nende mälestust austa-valt.

Seda igati õigustatud soovi on lin-nade ja rajoonide perekonnaseisu-aktide büroo arvestanud. Büroode juures on inimesi, kes võivad pida-da matusekõnet, orkestrid. Oha pidulikumaks muutub abielude registreerimine. Perekonnaseisu-aktide büroode ja töötajate loomingu-lise koostöö tulemusena sünnivad uued tavad ja kombed, erinevad ja väärilikad kiriklikest. Neid uusi kombeid ja tavasid võibki kokku-võttes nimetada «ilmalikuks kombetalituseks». Viimaste levitamisel on oma suur osa täita diplomiga noortel spetsialistidel.

Kui kutsuselt mõni on juba mehe-le läinud või naise võtnud, siis teat-takse, et pulmade korralda-mise põhiasuks lasub kursuse õigadel. Noorpaar ise on seejuures peaaegu külaiste osas. Nii on see ka hiljem tele töökohtades. Mida teha, kuidas olla, et pulmad tulek-sid lõbusad ja huvitavad? Sellele küsimusele peaksidki üliõpilased vastuse saama vastava ilmalike kombetalituste meetodika kursuse abil. See on ainult üks külg. Tuleb ju tihti töökaaslastel kaasa lüüa ka lahkunu matuste organisee-rimisel või koguni üldela järele-hüüd, iseloomustada lahkunut kui tõõmeest, kui inimest. Viimase ajal ongi vabariigis selline tendents, et järelehüüu teeb mitte võõras inime-ne, vaid lahkunu sõber ja töö-kaaslane, kes teda isiklikult tundis. Kõrgema haridusega spetsialistid on siin esimesed, kellelt neil puhkudel abi loodetakse. Ja lõpuks — kuidas talitada, kui töökaaslane või tutta-va perekonda sünnib uus maailmakodanik? Sünnis nõu-kogude inimene — see on suur ja tähtis sündmus mitte ainult vane-matele, vaid kogu kollektiivile, ja seda tuleb tingimata kuidagi tähis-tada. Mis moel seda teha, sellele peab samuti vastuse andma vastav meetodiline kursus.

Vastavate lektorite leidmisel meie arvates muret tekkida ei tohiks. Lektoriks võiks väga edukalt kasu-tada linnade ja rajoonide pere-konnaseisuahtide büroode juhata-jaid-praktikuid. Kindlasti oskavad need tuua praktikast huvitavaid näited ja läheneda probleemile reaalselt ja elulähedasele. Pealegi töötavad mitmes büroos kõrgema eriharidusega spetsialistid, kellele loengute pidamine ei tohiks proble-emiks olla.

Vastuseks pealkirjas esitatud kü-simusele tahaks öelda: kindlasti ilmalike kombetalituste meetodika. Võiks lugeda muidugi ka teaduslik-ku ateismi, kuid lühidalt ja rohkem seotult praktilise eluga, tänapäe-vaga.

V. LATTIK,

Viljandi Rajooni Perekonnaseisu-aktide Büroo juhataja, õigus-teaduskonna lõpetanu

Tartu Riiklik
Ülikool 3

Maša (E. Kaarma) ja Platonov (J. Saul).
R. KANGRO fotod

ÜTÜ NÕUKOGUS

Murrang küll,

Keeleteaduse arenemine on toimunud ja toimub meetodite ja teooria pideva täiendamise, uute fak-

tide esiletoomise, uurimise ja üldistamise kaudu.

ent mitte veel meil

Hiljuti Moskvas toimunud struktuuraalsele lingvistikale pühendatud konverentsid näitasid selgesti, et keeleteaduse areng on viimastel aastatel tulnud väga palju uut. Meie lingvistide arsenalil on vastu võetud mitmesugused struktuuralsed ja statistilised meetodid. See omakorda on kaasa toonud muutusi keelekäsitluses üldse.

Juba esimesest konverentsipäevast peale ilmes, et sel ajal, kui meil veel üldiselt kõheldakse ja kaalutakse, mis uute meetoditega peale hakata, kas õppida või ei, ja kui meil asjaga kuidagi tuttavaid lingvistide võib lugeda ühe käe sõrmedel, siis paljudes teistes keskustes on õppimisperiood juba seljataga. Konverentsidel esitati mitte tutvustavaid ülevaateid, vaid teooriate originaalseid arendusi ja rakendusi mitmesuguste keelte uurimisel. Ja ei esinenud mitte ainult Moskva ja Leningradi teadlased. Ettekanded oli Gorkist, Vilniusest, Odessast, Zaporozhest, Petrozavodskist, Tbilisist, Minskist, Harkovist, Tšernovitsist, Beltsist. See polnud ju esimene suurem konverents, vaid juba kolmas-neljas.

Kui prof. P. Ariste vastas meie ajalehe veergudel dots. E. Vääri provotseerivale küsimusele kindlalt ja optimistlikult: «Jah, keeleteaduses on toimunud murrang.» siis tekkis allkirjutanus tahtmatult resonanceeriv mõte: murrang küll, ent mitte veel meil. Tegelikult pole ju meil midagi muutunud. Meie loengud kajastavad neid muutusi äärmiselt vähe, enamasti üldse mitte. Ja üliõpilased on kõigest uuest seni kuulnud ainult juhuslikult. Mõnesteistkümneltunniline erikursus ja seminar kümnekonnale üliõpilasele — see on tilk meres.

Murrang ei toimu üle öö ja selleni jõuda pole hõlpus. Järele jõuda keeleteaduse üldisele tasemele lähemate aastate jooksul oleks siiski tarvis.

Vaja on kõigepealt lahti saada ükskõiksusest üldise keeleteaduse probleemide vastu. Teooria ja praktika peaksid ka lingvistikas käes käima. Muidugi uusi seisukohti ja meetodeid aegamööda nende loomulikus esilekerkimise järgnevuses vastu võtta on kergem kui mõnekümne aasta jooksul kuhjunud raamatute ja ajakirjade hulga läbi lugeda, kuid muud väljapääsu vist pole.

Uhe teguviisi eest tuleks siiski hoiatada. Oleks ebaõige arvata, et kogu probleem on ainult siltide muutmises: asendamine sõna häälikifoneemiga, häälikuõpetus fonoloogiaga, sõnaühend süntagmaaga ja kasutamine laialdaselt selliseid sõnu, nagu struktuur, süsteem, diakroonia, sünkroonia jne. Oluline on eelkõige see, mida nendega mõeldakse, mis on nende terminite sisu.

Raskusi on meil kahtlemata ka matemaatika-alaste teadmiste laiendamise ja mis seal salata, Ajaloo-Keeleteaduskond on ju olnud teatud mõttes varjupaik täppisteaduste eest. Kõik mis on olnud matemaatilise loogika, informatsiooniteooria jms. matemaatiliste distsipliinide elementaarkursuste omandamisviisidest vajaks laiemat kaalumist. Ilmselt saaksid meid ses osas aidata matemaatikud.

On kurdunud kirjanduse puudumise üle. Ma ei ütleks, et raamatuid ei saaks muretseda. Raamatukogutöötajad on alati lähkesti valmis olnud raamatukogudevahelise abonemendi kaudu puuduvat raamatut tellima. Kuid häda on selles, et sellised raamatud jõuavad pärale tavaliselt paari kuu jooksul ja kaks nädalat või heal juhul kuu aega on liiga lühike aeg, eriti kui tuleb läbi töötada korraga mitu raamatut. Pealegi lugemisaeg pole lugeja enda valida. Kahtlemata on õige nõudmine, et lingvistika-alaste põhiteoste ja ajakirjade hulka meie Teaduslikus Raamatukogus suurendataks. Ärgu neist raskustest saagu aga «objektiivselt põhjused», millega varjatakse oma ükskõiksust.

Paljude puhtpraktiliste küsimuste lahendamine nõuab juba, et keeleteadus liiguks edasi ikka suurema hooga. Ees on veel tükk tõsist tööd, enne kui võime öelda õigusega: murrang on ka meil tõepoolest toimunud.

Dots. H. RATSEP

Uusi teatmeteoseid

• Библиография изданий Тбилисского государственного университета 1919—1960. Тбилиси 1961. 404 lk., 3204 nimetust.

• Каталог архивоведческой литературы 1917—1959. Москва 1961. 191 lk.

• Библиография учебной и научно-методической литературы по русскому языку для иностранцев. Теице parandatud ja täiendatud väljaanne. Москва 1961. 48 lk.

• Корь. Библиографический указатель отечественной литературы (1928—1958). Киев 1961. 88 lk., 936 nimetust.

• Определение абсолютного возраста горных пород и минералов. Библиография советской и иностранной литературы за 1945—1957 годы. Москва 1961. 102 lk., 1244 nimetust.

• Иностранная геологическая литература. Новые поступления Всесоюзной геологической библиотеки I. Ленинград 1960. 190 lk., 1841 nimetust.

• Краткая географическая энциклопедия (neljas köites). Köited I—II (A—Миллар). Москва 1961.

• Ülikooli Teaduslik Raamatukogu saab jooksvalt järgmisi eriala-bibliograafiaid:

• Bibliographie für Staats- und Rechtsfragen. Saksa Riigi ja Õiguse Akadeemia poolt väljaantav rahvusvaheline jooksev bibliograafia. Ilmub kuus korda aastas.

• Medizinischer Literaturnachweis. Deutsche und ausländische Bücher, Zeitschriften und Zeitschriftenaufsätze aus den Beständen der Deutschen Staatsbibliothek. Ilmub kord kuus kuues sektsioonis: 1) anatoomia, patoloogiline anatoomia, onkoloogia, füsioloogia ja farmakoloogia; 2) sisehaigused, tuberkuloos ja kopsuhaigused; 3) otorinololoogia, stomatoloogia ja otorinololüüsioloogia; 4) günekoloogia, kirurgia, dermatoloogia ja veneroloogia; 5) neuroloogia ja psühhiaatria; 6) füsioteraapia, bakterioloogia, hügieen ja veterinaaria.

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийдлик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükojoka trükk. Tартu, Ülikooli 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 10827, MB 09936

Hiljuti saabusid meie rahvatantsiljad Moskvast, kus nad esinesid ametiühingute V ülemaailmse kongressi delegaatidele. Fotol: siin aga käisid veel treeningud.

K. RAUA foto

Tutvume kodundusalaste saladustega!

Tänapäeva inimestelt nõutakse muuhulgas head maitset, korrektset käitumist ning oskust majapidamises kiiresti ja ökonoomselt toime tulla. Ülikoolis töötab juba viiendat aastat kodunduse kabinet, kus üliõpilased saavad vajalikke oskusi käsitöö, rõivaõmblemise ja toiduvalmistamise alal ning omandavad põhieriala kõrval lisaspetsiaalsuse. Kõik üliõpilased aga ei leia selleks nelja tundi nädalas, pealegi ei mahu kõik huvitavad ja vajalikud küsimused programmi raamidesse. Tekkis mõte asutada kodunduse ring, kus vastavate küsimustega saaksid tegelda ka need üliõpilased, kel pole võimalik omandada lisaspetsiaalsust, kuid kes on huvitatud kodundusest.

Ringi avakoosolek toimub täna, 15. detsembril kell 18, kodunduse kabinetis (Ülikooli tn. 18-a, II korrus), kus keemik J. Vene esineb ettekandega «Laiatarbekaupe sünteetilistest ainetest». Lektor demonstreerib meile rohkesti tehastes toodetud plastmassist esemeid.

Edaspidi on kavas vestlused ja arutlused elamukultuurist, käitumisest ja moest, korraldatakse praktikume õppekõõgis, tutvutakse mitmesuguste majapidamismehhanismidega. Soovijatele korraldatakse ekskursioone kodundusalastele näitustele, kunstitoodete tehastesse jne. Täpsema tööplaan koostab ringi juhatus.

ANNE ELANGO

KOHTUMINE VALIJATEGA

Homme, 16. detsembril kell 17 KOHTUVAD alalises agilpunktis nr. 8 (Vane-muise tn. 46) Tartu Linna TSN saadikud sm-d A. Pruks, L. Eks, E. Tuubel, K. Püss, V. Uist, A. Beresina, E. Velsman, M. Jaropovets-kaja, E. Kohu, K. Ostra, J. Lott, J. Toomla, L. Rebane, P. Kutina, L. Vainer, H. Paluots, A. Liim, L. Meijel, E. Abel, T. Kaare, H. Särekenno, E. Puusta, A. Kuusik, V. Zelenin ja J. Lelov

OMA VALIJATEGA.

Aruannetega Tartu Linna Töerahva Saadikute Nõukogu ja selle täitevkomitee tööst esinevad täitevkomitee esimehe asetäitja sm. J. Lott ja täitevkomitee kaubandusvalitsuse juhataja J. Lelov, alatiste komisjonide tööst räägivad sotsialistliku seaduslikkuse komisjoni esimees sm. K. Püss, hariduskomisjoni esimees sm. A. Liim ja rahvasaadik sm. L. Vainer.

Pärast kohtumist demonstreeritakse filme.

HUMORESK

Esimesel komsomolikoosolekul valiti grupiorganisatorit. Tüdrukud põiklesid üksteise järele mitmesuguste ettekäänutega sellest ametist kõrvale. Noormehed aga pidasid oma vääriskusest madalamaks üldse vaidlustesegi laskuda. Nad lihtsalt vaikisid. Keegi nimetas minu nime. Ma tahtsin juba vastu punnima hakata, kuid meenutanud oma seisust, olin väit. Teaduskonna komsomolisekretär kiikas oma okulaaride alt mulle karmilt otsa ja teatas:

«Onniltlen teid. Loodan, et te õigustate seltsimeeste usaldust.»

Nurgas turtasatati ebaviisakalt.

Kord pärast seda sündmust otsustati välja lasta teaduskonna uus seinaleht, kuid äkki selgus, et kunstnik oli juba ülikooli lõpetanud ja kedagi polnud maalimas.

Komsomolisekretär tuli meie juurde ja küsis:

«Poisid, kes teist oskab joonistada?»

Kõik vaikisid. Ja siis nimetas keegi minu nime.

Sekretär läks turri:

«Seltsimees Ivanov, miks te kohe ei õelnud, et joonistate? Juba homme annate seinalehe väljal!»

«Aga... viimati joonistasin ma kuendas klassis... teekannu, ja sellegi eest pandi mulle «kolm.»

«Pole viga, ka mina pole büroo

Ühiskondliku aktivisti pihtimus

IGOR KABAK

sekretäriks sündinud. Välja õpetati. Ka teid õpetatakse välja.»

Tõmbusin raskelt ohates kõssi. Muidugi, minu debüüt kunstnikuna polnud kuigi hiilgav. Sekretär rahustas mind: «Esimene vasikas läheb ikka aia taha.» Kuid kunstnikukohustest vabastas ta mu siiski, ent andis ülesande koguda kirjutisi seinalehe jaoks. Seejuures sõnas ta:

«Muide, meie teaduskond organiseerib kontsertbrigaadi, aga saatjat pole. Teie hakkate akordionil mängima.»

«Kuid ma pole kunagi seda käes hoidnud, kuidas teda nüüd kutsutakse, akordionil?»

«Annan teile akordioni, õpite ära!»

«Mul pole muusikalist kuulmist ja peale selle...»

«Mis «peale selle»? Kas olete kommunislik, noor või mitte? Võtke vaevaks komsomoliülesanne täita!»

Ja mis mul jäigi muud üle teha? Ülesandeid tuli mulle iga tunni- ja iga juurde. Peggi kuulusin noorkirjanike koondisse (peale kirjajade pole ma kunagi midagi kirjutanud), nääriõhtul sai minust nääri-va-na (kuigi minu hääln sarnaneb Lumi-

valgekese häälega.) Mind valiti huvitavate kohtumiste klubi juhatusse, filatelistide ringi büroosse, ühiskondliku nõukogusse ja veel kuhugi, ma ei mäleta enam isegi, kuhu.

Pärast loenguid läksid minust õnnelikumad kursusekaaslased, kel ei olnud mingeid ülesandeid, kinno, lugemisaali, parki. Vaatasin neid kadedusega ja läksin raskelt ohates järjekordest ülesannet täitma.

Algul hakkasin lugemisaalis käima, seejärel ei leidnud isegi aega loenguid külastada. Ja esimesena meie kursusel jäi mulle võlgnevus.

Läksin büroo sekretäri juurde ja ütlesin:

«Tehke, mis tahate, aga vabastage mind kohustustest.»

Ta patsutas mulle vaid sõbralikult õlale:

«Harju, Ivanov, ja jäägu see ainult meie vahele: ka mul on võlgnevusi. Pole viga. Muide, varsti avatakse meie teaduskonnas õmb-luskursused.»

Tormasin toast välja, läksin koju ja hakkasin kirjutama seda...

Aidake, sõbrad! Võtke kasu õi osakegi kohustusi endale!

Lugupidamisega

VIKTOR IVANOV, esimese kursuse üliõpilane, kursuse komsomolisekretär, kontsertbrigaadi liige jne., jne., jne... (Dnepropetrovski ülikooli ajalehest «За передовую науку».)

AILI SILD

ja
HUUGO NORBERG.

palju õnne ühisel eluteel!

Vilenda kursuse eesti filoloogid

!!!

(«Всемирные студенческие новости»)

KONKURSS

Ülikooli ametiühingu klubi embleemi kavandi saamiseks.

Konkursi tingimused:

• Konkursist võivad osa võtta kõik.

• Embleem peab sümboliseerida kajastama üliõpilaste vaba aja veetmise mitmekesisel vorme.

• Embleem peab väljendama klubi Tartu Riiklikule Ülikoolile kuuluvust.

• Embleemi kasutatakse klubi nimesildil, embleemi jälgend trükitakse müürilehtedele, kontserdikavadele, klubi juhatusse liikmepiletile, kõigile klubi poolt väljasaadetavatele kirjadele, kutssetele jne.

Embleemi kavand varustada varjunimega, märkides ümbrile «Klubi embleem» ja anda see 25. detsembrini 1961 TRÜ peahoone valvelauda või TRÜ ametiühingu klubiisse. Teisele ümbrile märkida varjunimi, ümbrikusse asetada leht perekon-na ja esinimega, töökoha ning aadressiga.

Züril (A. Metsa, H. Unger, E. Truuvali, J. Püttsepp, V. Peil ja H. Pilter) teeb konkursist kokkuvõtte ja jaotab auhinnad (üks I preemia 10 rubla, üks II preemia 5 rubla ja üks III preemia 3 rubla).

Konkursi tulemused avaldatakse meie ajalehes.

ÜTÜ eesti kirjanduse ja rahva-luule ringi koosolek on kolmapäeval, 20. detsembril kell 20 peahoone 5. auditooriumis:

— Eufemismid lindudest (H. Liin)

— M. Sepingu värsiraamatust «Heliseval silsil». (H. Mets)

17.

Pühapäeval, 17. detsembril kell 13 algab TRÜ klubi kohvikus laste münasjuthommik.

Esinevad Ajaloo-Keeleteaduskonna üliõpilased.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

AR

Ta kohustab meid analüüsima oma tööd, otsima uusi teid kitsaskohtade ületamiseks ning kavandama samme õpetus- ja kasvatussüsteemi ajakohastamiseks.

Läinud nädalal toimunud ülikooli parteiorganisatsiooni lahtisel üldkoosolekul kõneldi arvukatest probleemidest, mis nõuavad edasilükkamatut lahendamist. Asjalikus töömeeleolus arutletud küsimused väärivad, et siinkohal veel kord nende juurde pöörduda ja kutsuda ülikooli kollektiivi liikmeid oma ajalehe veergudel nende üle mõttevahetust jätkama.

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISATSIOONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETI-
OHINGUKOMITEE HÄALEKANDJA

REEDEL, 22. DETSEMBRIL 1961

Nr.
38 (504)

XIV aastakäik

XXII KONGRESS KOHUSTAB

PERSPEKTIIVITUNNE

on see, mis meie igapäevases õppe- ja teaduslikus töös ning kasvatustalikes üritustes peab avalduma. Kas rutiin ja kohustuste täitmine nii «nagu see tavakohaseks on muutunud» või tõeline põlemine, kommunislik vastutustunne oma töö tulemuste eest, otstarbekamate ja kaas- aegsemate teede otsimine?

Parteikoosolekul ettekandega esinenud EKP Keskkomitee sekretär sm. L. Lentsman kriipsutas, ilmekalt alla neid ülesandeid, mis praegusel momendil kogu TRÜ kollektiivi ees seisavad. Ja ilmneb, nende lahendamine polegi mõeldav loominguiliste otsinguteta, õige perspektiivitundeta. Kuid mõtleme vaid hetkeks mõnele sõlmküsimusele:

- Kas meie ülikooli kõigi töötajate erialane ja maailmavaateline tase vastab homse päeva nõuetele?
- Kas ülikooli diplomiga suurde ellu minev noor spetsialist on piisavalt küps oma eriala saavutusi edasi viima või vähemalt sammugi pidama teaduse, tehnika ja kultuuri kaasaegse arenemise- ga?
- Kas pole meil ülikoolis veel mõndagi sellist nii õppe- kui ka kasvatustöös, mis annaks juba olemasolevate võimaluste piires ümber korraldada?

Meie noored hakkavad elama ja töötama kommunismi ajal. Seega tuleb järsult tõsta kollektiivi iga liikme vastutust, pidevalt kontrollida iga liili tööd meie kaadrite sepi-kojas ja radikaalselt kõrvale heita kõik kasvu pidurdav.

ÕPETÖÖ

ümberkorraldamise vajadusest on kõneldud palju ja kõneldakse ka edaspidi. Oigustatult märkis TRÜ õppeprorektor E.-L. Mikkelsaar: «Praegused õppeplaanid ja olemasolev õppesüsteem pidurdavad juba teataval määral arengut.» Muidugi pole see mõeldud üleskutsena üli- kilirelt valminud uute plaanide kehtestamiseks. On vaja tõsist, süvenevat analüüsi, et olukorrasse radikaalselt parandust tuua. Prof. A. Aleksandrovi artikli ainetel toimuv arutelu vajab veelgi suuremat kand- vust ja ka õppejõudude ula- tuslikku kaasalöömist.

Tehes ülevaadet ajaloolaste kaad- ri ettevalmistamisest rõhutas prof. H. Moosberg, et suurimaks kitsas- kohaks on ajanappus e r i a l a osas: nii palju on kõike muud, mida üli-

õpilane peab lugema, kuulama ja tegema, et omandatav spetsiaalsus kipub tagaplaanile nihkuma. Seda enam, et kõiksugu täiendavaid kur- susi, mittevahendatava tundide arvuga kursusi ja nn. kohustuslikke fakultatiivkursusi tekib sedavõrd juurde, et üliõpilase koormust saab faktiliselt kergendada vaid eriala arvel. Siin tuleb olukord kindlasti ümber korraldada, esineb ju sama nähtus peaaegu kõigis osakondades. Üliõpilase koormust tuleb vähen- dada, pearõhk õppetöös asetada aga just erialale, toonitas ka J. Anan- jeva.

Mis puutub sellesse, kui suures ulatuses suudab ülikool varustada vabarilgi majandust ja kultuuri uue kaadriga, siis on siin otsustav sõna öelda planeerimisega tegelevail or- ganeil. Anekdootlik situatsioon, et esimesele kursusele lubatakse vastu võtta 25 inimest, lõpetajaid aga sel- lest lennust loodetakse 40—50, on paraku tekkimas. Planeerimise kit- saskohtadest võiks iga teaduskond vist vägagi drastilisi näiteid tuua, kuid asjal on ka teine külg: ei saa unustada, et vastuvõtukontingente saab laiendada vaid ajakohase õpe- beaasi ja muude materiaalsete tin- gimuste olemasolu korral.

TEADUSLIK TÖÖ

vajab oma temaatika ja organiseerimise osas samuti ümberkorralda- mist.

R. Blumi ja A. Lenzneri mõtted teadusliku töö koordineerimisest ja kontsentreerimisest vajavad iga- tahes toetust. Pole otstarbekas luua meie vabariigis mitmesuguseid kää- businstitute, vaid tõesti ajakoha- se õppe-teadusliku baasi loomine ühes kohas annab kokkuhoiu ja võimaldab samal ajal nii õppe- kui ka teaduslikku tööd väga tihedasti siduda hetke pakilisemate ülesanne- tega. Mitmete teadlaste arvates on ülikoolil sellise keske asutusena võimalused parimad: siin on tihe- dad sidemed mitmete piirialade vahel, siin on rida silmapaistvaid spetsialiste, siin toimub ka noore kaadri sepiamine.

Probleeme on veel väga palju. Meenutagem kasvõi kaugõppetöö ümberkorraldamist, õppejõudude ülekoormatust (see pole sugugi väiksem kui üliõpilastel!), teooria ja praktika süveneva seostamise päe- väülesandeid jne. Kõigi nende probleemide ja kitsaskohtade konstruk- tiivne arutamine on vajalik, et Tar- tu Riikliku Ülikooli seniseid saavu- tusi jätkata ka uutes tingimustes NLKP XXII kongressi programmi- liste nõuete täitmisel.

gi paremini tundma õppida nii kur- sust tervikuna kui ka iga üliõpilast eraldi.

Et nõupidamisel selgus positiivse kõrval ka rida puudujääke kursuse töös, siis organiseeriti pärast mai- nitud nõupidamist kursusel komso- molibüroo laiendatud koosolek. Kursusehooldaja informeeris bü- rood nõupidamisel esiletõstetud puudustest, ning samas kavandati abinõud nende kõrvaldamiseks. Et eksamisessiooni alguseni oli jäänud ligemale kuu aega, siis on täiesti reaalne, et puudused suudetakse õigeaegselt likvideerida ning kur- sus võib minna eksamisessioonile täiesti ettevalmistatuna.

Kokkuvõttena võib õigustatult öelda, et sellised õppejõudude nõu- pidamised aitavad tunduvalt kaasa õppe- ja kasvatustöö taseme tõstmisele ning nad väärivad, et neid korraldataks ka edaspidi. Ühtlasi vajavad kogemused üldistamist.

A. PALTSE

Miks mitte nii?

Eesti filoloogia neljandal kursusel on poliitilise ökonomia loengud ja seminarid õppejõud sm. H. Metsa juhatusel alati tihedad ja kasuli- kud. Loeng sisaldab seda, mida õpi- kust ei leia. Referaatide koostami- ne seminarideks suunab üliõpilasi uute allikate uurimisele, täiendava kirjanduse lugemisele. Seminarides saab läbi arutada ja selgust tuua kõige tänapäevasematesse problee- midesse — käsitleb ju praegune kursus sotsialismiperioodi majan- dusseadusi.

Möödunud nädalal oli seminar Tartu Naha- ja Jalatsikombinaadis. Miks just seal? Eelmises seminaris olid kõne all planeerimise põhimõt- ted. Läks diskussiooniks. Ja lõpuks otsustasime — toimu järgmine seminar mõnes Tartu ettevõttes, et saaksime kohapeal küsida ja vael- da, materjaliks konkreetseid arvud ja faktid.

Naha- ja Jalatsikombinaadis olid meie seminaris plaaniosakonna töö- tajad, kes vastasid küsimustele. Rentaablus, käibemaks, uute kauba- artiklite kinnitamine, hinnapoliitika — see oli teemaks. Kuid ei piirdu- tud muidugi ainult antud tehase majanduslike probleemidega. Rääki- sime põllumasinate hindadest, töös- tuse spetsialiseerumisest, kaubava- hetusest välismaaga.

Kõikide ühine arvamus oli, et niisugune õppemeetod tasub end ära. Igatahes kõik, mis puudu jäi, oli meie, üliõpilaste süü. Loodame, et järgmine kord ei tule keegi seminari ilma, et tal oleksid selged põhimõisted, antud teema teoreeti- line alus.

M. VIIDING

Meie intervjuu majandusteadlasega

Meie ülikooli Majandusteaduskond valmistab vabarilgi rahvamajan- dusele kõrgema haridusega kaadrit kaubanduse ja rahanduse erialal. Tundsi me huvi nende probleemide ja ülesannete vastu, mis partel uus programm selles teaduskonnas esle nihutas. Meile vastas sm. R. Hagel- berg.

MISSUGUSED KÜSIMUSED ON PÄEVAKORRAL SEOSES ÕPPE- TÖÖGA?

Peame oma esimeseks ülesandeks kindlustada kõik üliõpi- lased kvaliteetsete õppevahenditega, esmajoones õppekirjandu- sega. Ainult siis, kui üliõpilane vabaneb stenografisti osast, saab õppeprotsess kujuneda loominguliseks tööks. Seni on teadus- konna 17 õppejõudu rotaprindil välja andnud kokku 24 nimetust kogumahuga 128 trükipoognat. 1962. a. loodame trükkida 16 ni- metust kogumahuga 83 trükipoognat.

Korralik õpikute baas vabastab ka õppejõud üleliigsete loen- gute pidamisest ja jätab neile aega tõsisemaks teaduslikuks tööks. Selles suunas jätkame tööd lähema 2—3 aasta jooksul.

MIDA UUT ON ÜLIÕPILASTE PRAKTIKA KORRALDAMISES?

Kaubandusharu üliõpilased lähevad juba eeloleval semestril aastapikkusele tootmispraktikale, kus õppejõudude juhtimisel töötatakse läbi praktilise töö kõik küljed. Rahandusharus algab niisugune praktika aasta pärast.

JARJEST SUUREMAT OSA HAKKAVAD RAHVAMAJANDUSE JUH- TIMISEL ETENDAMA STATISTILISED JA MATEMAATILISED MEETODID. KUIDAS ON LOOD NENDE ÕPETAMISEGA?

Vastavaid aineisikuid õppeplaanides tugevdatakse. Rahan- dusharu üliõpilastele hakatakse valikainena lugema lineaarset planeerimist. Palju väärtuslikku ja uut võiks üliõpilastele pak- kuda majandusliku analüüsi ja planeerimise valdkonnast. Sel- leks tuleks aga õppeprotsess vabastada ballastist «õppeplaanides mitteettevõetud kohustuslike ainetes» näol. On kahtlane, kas rahanduse või kaubanduse spetsialistile on vaja «hutustehnikat või mõnda samalaadset distsipliini.

MILLISEKS KUJUNEB TEADUSLIKU TÖÖ PÕHISUUND PARTEI UUE PROGRAMMI VALGUSEL?

Meie teaduskonnas saab põhiliseks majandusliku analüüsi ja planeerimise meetodika probleemistik. Kavatsime pakkuda prak- tikale senises täiuslikumal meetodil. Üht-teist on juba ära tehtud. Raamatupidamise kateedri õppejõud V. Valk, A. Ruuvel ja K. Parvel töötavad arvostuse parandamise ja mehhaniseeri- mise suunas, rahanduse ja krediidid kateedri õppejõud U. Meres- tel on tõsiseid saavutusi majanduslike nähtuste teguriteks jao- tamise uurimisel. Lähemal ajal valmivad uurimused kolhoosi- tootmise majanduslikust analüüsist, autotranspordist jt.

Meie tööle tuleks tublisti kasuks kõigi organisatsioonide töö koordineerimine. Kontsentreerime ülikooli kapitaalvahetused õppe- ja teadusliku töö jaoks, anname üliõpilastele lisaspetsiaal- sused nende erialale lähedastel aladel, finantseerime üliõpilaste teaduslikku tööd mitte halvemini sporditööst, siis suudame anda rahvamajandusele tõelisi spetsialiste.

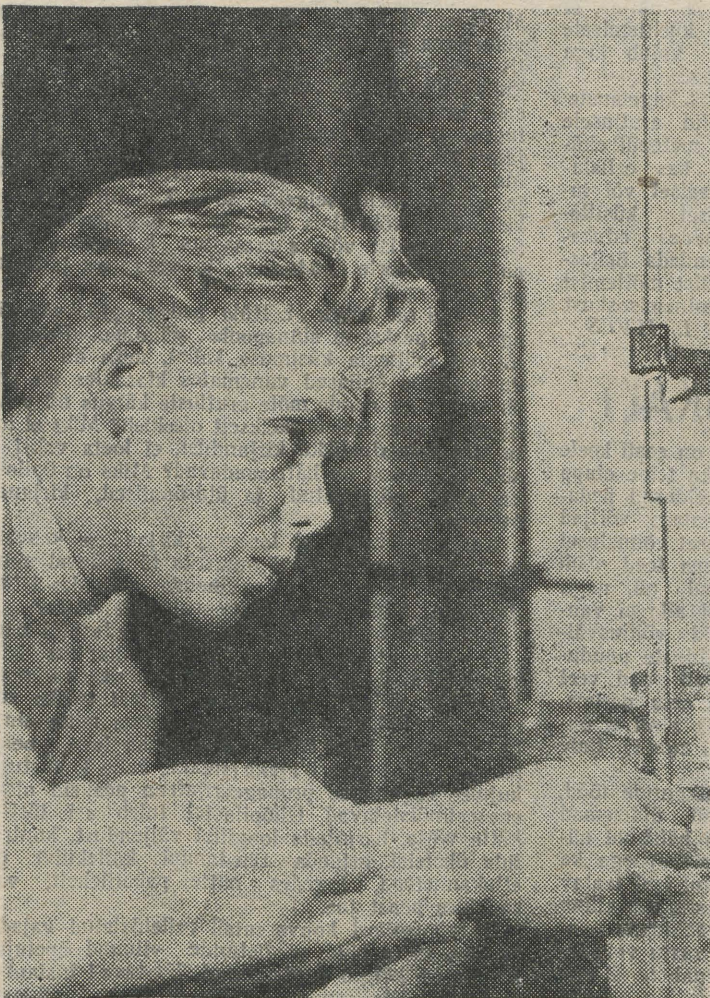
TRÜ lektorite- grupi konverents

Seoses sellega, et PTTLO TRÜ lektorite grupile otsustati anda PTTLO rajooniosakonna õigused, toimus 14. det. konverents, kus arutati lektorite senist tööd ja rää- giti tuleviku perspektiividest ning ülesannetest.

TRÜ lektorid on olnud aktiivse- teks ühingu liikmeteks ja pidanud käesoleva aasta 10 kuu jooksul üle 1400 loengu Tartu linna asutustes, ettevõtetes ja koolides. Seni on aga lektoritena tegutsenud peamiselt õppejõud, on ju TRÜ 215-st PTTLO liikmest üliõpilasi vaid paarikümne ümber. Põhilisteks ülesanneteks on praegu NLKP XXII kongressi otsuste propageerimine ja üliõpi- laste kaasatõmbamine ühingu töö- se, seda eriti III ja IV kursuse üli- õpilaste hulga. Noored lektorid saaksid sel moel juba ülikoolis käes vajaliku ettevalmistuse ja omandaksid kogemusi, et ka hiljem, pärast ülikooli lõpetamist esineda loengute ja ettekannetega rahva ees.

Konverentsil valiti TRÜ lektorite- grupi juhatus, mille esimeheks sai H. Palamets. Otsustati moodustada ajaloo, arstiteaduse, bioloogia, füü- sika-matemaatika, keele ja kirjan- duse, majanduse, NLKP ajaloo, pe- dagogika, rahvusvaheliste suhete, riigi ja õiguse ning teadusliku ateismi sektioid.

A. TERASK

113
päeva üliõpilasena

113 päeva üliõpilasena. Seda ei ole eriti palju. Uusi teadmisi toob aga iga loeng, iga prakti- kum, iga tund.

Tulevane keemik Heldur Kreis on üks esimese kursuse üliõpilastest, kellele uus aasta toob esimese eksamisessiooni ülikoolis, annab hinnangu seni tehtud tööle.

Riia mäel, kaupluses «Tartu» töötab müüjana Anne Volk. Pärast keskkooli lõpetamist oli ta aasta müüjaks Puides. Nüüd saab Anne hakkama ka Tartu ostjate soovide kiire täitmisega.

«Töö meeldib. Eks töötamist ju ole — eksamid ja arvestused on ees. Kuid hakkama peab saama. Kaupluse töötajad püüavad kommunistliku töö kollektiivi nime poole ja ega ülikooli nimelegi tohi häbi teha,» ütleb Anne Volk.

26. detsembril esimene eksam! See tuleb anda üliõpilasena, kuid mitte ülikoolis. Ligi neli kuud on osa eesti ja vene filoloogide aidanud laiendada Tartu Naha- ja Jalatsikombinaati. Nüüd jääb veel ainult atestaat kätte saada. Tütarlapsed saavad maalri või krohvija, klaasija või betoneerija kutse. Senises töös on tihti abioks olnud brigadir I. Belfajevi ja teiste kaastöölise head nõuanded. Nüüd tuleb aga juba ise meistriks olla.

Oppida jõuab ka. Vene filoloogid tahavad koguni ühe eksami, vene rahvaluulest, ette teha. Kivi kottil!

Pildil: I. Luukas saab tõstukijuhiks. Kuid kui vaja, lööb ta tööle käed külge ka mujal.

Kuidas täidetakse võetud kohustusi?

Käesoleva aasta kevadel pöördus taimesüstemaatika ja geobotaanika kateeder TRÜ kõigi kateedrite poole üleskutsega läbi vaadata kateedrite võimalused sotsialistliku põllumajanduse abistamisel ning võtta endale konkreetsed kohustused. Taimesüstemaatika ja geobotaanika kateeder ise võttis endale rea uusi ülesandeid. Kuidas neid täidetakse? Meie ajalehes töötaja pöördus taimesüstemaatika ja geobotaanika kateedri juhataja dots. H. Trassi poole mõne küsimusega.

Võetud kohustuste hulgas on esikohal kateedri teadusliku töö plaani täiendamine uue teemaga «Looduslike niitude koosseisu ja saagikuse suunav muutmise pealtparandamise erinevate võtetega». Kuidas edeneb töö selle teema kallal?

Väljaspool plaani oleme selle teemaga tegelnud juba mitu aastat. Tänavu töötasid Eesti Maaviljeluse ja Melioratsiooni Teadusliku Uurimise Instituudi katsealadel mitu botaanikaosakonna üliõpilast. Veebruarikuus toimub Kaasanis üliõpilaste konverents eksperimenteraalgeobotaanika küsimustes. Seal esinen ülevaatega niitude eksperimentaalgeobotaanilise uurimise senistest tulemustest Eestis. Edaspidi pöörame suuremat tähelepanu vastava probleemi metodoloogilistele ja teoreetilistele küsimustele.

netust või vähemalt virvendust klassis vaid hääle varieerimisega, olulise rõhutamisega parajal kohal.

Siiit jõuamegi ühe kitsaskoha juurde, millele tuleks edaspidi rohkem mõelda. Asi puudutab üliõpilaste väljenduskust, võimet loogiliselt mõelda ja oma mõtteid selgesti, komistusteta, kujukas keeles väljendada. See võime ei arene iseenesest, vaid nõuab pidevat harjutamist, kuni kaob kobamine, asjatud

taitesõnad lauses, takerdumine küsimuste formuleerimisel jne. Väljenduskusega on lähedalt seotud ilmekas lugemine, mis on eesti keele õpetajale mõõdapäasmatu, kui ta oma töös tahab edu saavutada. Just ilmeka lugemisega on võimalik õpilaste emotsioone esile kutsuda, neid mõjustada eetilisel ja esteetiliselt. Kui see kunst on selge, võib õpetaja klassis imet teha.

Sellest on juba üle 40 aasta tagasi, kui Muhu- maa mees Madis Küla (tuntud õpikute autor M. Nurmik) õpetas eesti keelt ja kirjandust ühes väikelinna gümnaasiumis. Ta ei võtnud midagi erist ette oma tundides, ei pannud meid taga ajama kujundeid kirjanduslikust teosest ega kõnelnud selle kompositsioonist. Ta võttis kätte raamatu ja luges, ja meie kuulasime hinge kinni pidades ja jälgisime üksisilmi tunnetekõnet tema näoilmes. Me naersime koos ja hoidsime koos pisaraid tagasi ja nii sai meile selgeks sõna kunstiline jõud ja kirjanduse võlu ilma igasuguse teoretiseerimiseta. Sellest külvist võrsus armastus kirjanduse vastu paljude noorte südames, ja seda on jätkunud aastakümneiks.

Meil ei ole kõigil M. Küla pedagoogilisi võimeid, aga me peaksime sennapoole püüdma. Peaksime tõsiselt mõtlema küsimuse kallal, miks on kirjandustundides õpilased vanemates klassides nii passiivsed. Miks nende mõte arutluste käigus nii visalt liigub ja enamaсти üksikõkselt üleskõleb? Miks ei loeta läbi kohustuslikku kirjandust, ei loeta vahel ka siis, kui teosed on kättesaadavad? Miks on õpilaste vastused nii ilmetud ja üldisõnalised, kirjandid šabloonsed?

Kui me tahame, et loosung kirjanduse kasvata- vast mõjust noortele ei muutuks tänapäeval ainult sõnakõlksuks, peame asuma nende «miksides» lahendamisele. Mida tuleks kõigepealt ette võtta?

Et meie kirjandusõpetus koolis edaspidi muutuks efektiivsemaks, tuleb võimalusi leida kõne- ja deklamatsioonikursuse sisse- toomiseks ülikooli õppekavva. Ühtlasi tuleks suunata stiilikursusest osa võtma mitte ainult kirjanduse eriharju üliõpilasi, vaid ka teisi, nende hulgas eriti tulevase ajakirjanikke, kelle kohustused kujuka väljenduse propageerijana peaksid olema enesestmõistetavad. Üliõpilastel tuleb asi tõsiselt kätte võtta, harjutada loogilist väljendust, kontrollida üksteist, esineda tihedamini kollektiivi ees ettekannetega, lugedes mitte paberilehelt, vaid rääkides peast jne.

Pedagoogilisel konverentsil esiletõstetud vajadus rohkem nēha häid näidistunde vilunud õpetajate juures on kõigiti põhjendatud. Vastavad instantsid peaksid selleks samme astuma, et Tartu koolidesse, arvestades ülikooli vajadusi, koondataks rohkem väljapaistvate kogemustega õpetajaid. Seni seda tehtud pole.

Ja lõpuks tuleks kogemuste ammutamiseks rohkem jälgida metodilist kirjandust nii vene kui ka eesti keeles.

Dots. L. RAUD

Kuidas olete täitnud teist võetud kohustust — loetavate kursuste täiendamist põllumajandusliku andmestikuga?

Võrdlemisi edukalt. Mitme kursuse programmid on sellest seisukohast läbi vaadatud ja täiendatud.

Suured kohustused olid teil võetud teaduse populariseerimise alal. Kas olete võetud kohustused täitnud?

Tundub, et ületanudki. Aasta jooksul on kateedri ja botaanika-ai liikmetelt ilmunud mitukümmend populaarteaduslikku artiklit ajalehtedes ja ajakirjades. Trükitist on ilmunud kolm brošüüri aianduse alalt — «Tulbid», «Gladioolid» ja «Liilid». Botaanika-aed täitis ka oma kohustuse: kasvatas ülikoolile ja teistele asutustele üle 20 000 lil- letaime.

Ning teie viimane kohustus — kvalifikatsiooni tõstmine?

Lubasime, et 1961. a. lõpuks on kateedri kõik õppejõud vähemalt teaduste kandidaadid. Oleksime oma sõna ka pidanud, kui Teaduste Akadeemia II osakonna nõukogu ei oleks kaitsmise «saba». Nüüd aga ootab assistent A. Kalda dissertatsiooni, mis valmis lõplikult ja esitati Teaduste Akadeemiasse juba septembrikuus, pikas

järjekorras... Lubatakse, et kaitsmine saab teoks jaanuaris-veebru- ris.

Ja doktoritööd?

Onneks on antud tähtajani (1965) veel liiga palju aega sel- leks, ei sellele küsimusele midagi konkreetset vastata. Aga siiski — teeme... Kuid tõtt öelda — roh- kem tähelepanu pöörame me prae- gu õpikutele. Nendega on meil aga suured plaanid — mitu «Mater- jalide» vihikut rotaprindil, geobo- taanika õpik ja üldbotaanika õpik kõrgematele koolidele (kolmes köi- tes).

Jutustage ka oma raskustest.

Neid me üleskutsesse ei võit- nud... Aga nad tulevad ise. Nüüd põhilised on: õppejõudude ülekoor- matus õppe- ja ühiskondliku tööga, laborantide vähesus, ruumide kits- sikus. Noh, ja siis veel terve rida väiksemaid. Aga need ega ka teis- sed raskused meid ei kohuta. Meie kateedri kollektiiv on teotahteline ja rahutu, tal seisavad ees suured tööd ja koos nendega ka kahtle- mata tulemused. Teha on aga pal- ju, väga palju. Lugege vaid uut programmi ja te näete, missugu- sed tohutud ülesanded on pandud nõukogude bioloogide ette. Me ta- hame anda võimekohase panuse nende ülesannete lahendamiseks.

Kaugõppija nõuab hoolt ja abi

Õigus-Majandusteaduskonna mit- testatsionaarsete üliõpilaste arv on 725, neist 285 Õigusteaduskonnas, 440 Majandusteaduskonnas. Ülikooli vastutus nende 725 eest on suur.

Mittestatsionaarne üliõpilane, see on tegelik töötaja, kes ühel või teis- el põhjusel ei saa statsionaarselt õppida ala, millel ta juba töötab või millele tahab ümber kvalifitseer- ruda. Ta tunneb lünki oma tead- mistes ja on seepärast otsustanud uuesti raamatutele taha asuda.

«Partei programm näitab iga- ühele ära tema osa kommunismi- ehitajate ridades. Ta näitab, kuidas tuleb töötada ja õppida kommu- nismi nimel, kuidas ette valmistada kommunistlikus ühiskonnas elami- seks,» ütles N. S. Hruštšov ettekan- des NLKP XXII kongressile.

Teadus on üks. Teaduskond on üks, vaid õppijad jagunevad ka- heks: ühed — noored, otse ülikooli juures, teised vanemad, kes on ra- kendunud juba tegelikule tööle, kuid paralleelselt nõutavad oma tööle teaduslikke aluseid.

Meie kaugõppeosakonna töö neile üliõpilastele parimate õppimisvõ- maluste organiseerimisel on suur ja tänuväärne. On kujunenud tea- tav kindel kord mittestatsionaarse õppetöö korraldamisel, mis küll õppejõududel nõuab palju, kuid püüab igati arvestada ja kergenda- da mittestatsionaarsete üliõpilaste hariduse omandamist.

Kokkusuurutud tundide arvuga tuleb neile anda kõike seda, mida saavad statsionaarsed üliõpilased semestri kestel. Kerge ei ole ka üliõpilastel kuulata loenguid ja sooritada eksameid sellel väga lühike- sel ajavahemikul. Seepärast on äärmiselt tähtis, et mittestatsionaar- sete üliõpilaste kasutuses oleksid igas aines õpperaamatud, mis on ilmunud parimate teadlaste ja õp- pejõudude sulest. Nõuab ju iseõp-

pimine täit kursust, mitte vaid lühikest konspekti. Üliõpilaste varus- tamine vajalike õpikute ja üks põhiküsimusi, mis vajab kiiret la- hendamist. Ka meie raamatukogu- dele esitab see uusi ülesandeid.

Metoodiline juhend koos vastava aine programmiga peab aitama õp- pilal leida kõige olulisemaid osi aine- st, mis tuleb eriti sügavalt ja läbimõeldult omandada. Et selles küsimuses paremat lahendust lei- da, jätkavad tööd iga teaduskonna juures vastavast metoodilised ko- misjonid.

Iga töö allub kontrollile. Ka tead- miste omandamine on kontrollitav vastavate katsete — suusõnaliste eksamite või kirjalike tööde põhjal. Kuidas paigutada eksamid ja arves- tused ajalisel õppe-eksamissessio- nide plaanidesse, kui sageli sessio- ne korraldada, et see õppijate kut- setööd ja asutuste töökorda, kus mittestatsionaarsed üliõpilased töö- tavad, vähem segaks — needki kü- simused on veel kaalumisel. Samuti nõuavad lahendamist probleemid, mis on seotud uute üliõpilaste vas- tuvõtmisega.

Eesmärk on aga selge: luua mit- testatsionaarsetele üliõpilastele pari- mad võimalused tööks, kuid ühtla- si leida ka pedagoogiliselt õigemad ja tagajärjekamard õppe- ja kont- rollimeetodid.

Teaduskond püüab tundma õppi- da iga mittestatsionaarset üliõpi- last, tema õppimise tingimusi, huvi- alasid ja osutada õppijale igakül- get abi ja nõu, et sellega aidata kaasa kommunismiaja uue inimese kujundamisele. See suur ja ülas ülesanne on igale õppejõule süda- melähedane ja selle saavutamiseks annab ta oma teadmised ja peda- googilise oskuse.

L. KANGUR, Õigus-Majandusteaduskonna prodekaan kaugõppe alal

MUUTUSI KA GERMANISTIKAS

Nõukogude Liidu germanistidel on saanud traditsiooniks koguneda erialastele nõupidamistele iga kahe- kolme aasta järel. Järjekordne kok- kutulek toimus 11.—14. detsembrini Moskvas NSVL TA Keeleteaduse Instituudi korraldusel. Sellest kol- mandast teaduslikust sessioonist germaani keeleteaduse alal võtsid osa Nõukogude Liidu kõrgemate koolide ja teaduslike asutuste esin- dajad, samuti rida germaniste Sak- sa Demokraatlikust Vabariigist. Osavõtjaid oli üle kolmesaja.

Konverentsi töö toimus plenaar- istungitel ja neljas (üldgermanis- tika, saksa, inglise ja skandinaavia keelte) sektiisioonis. Ettekannetega esinesid või koosolekuid juhatasid tuntud nõukogude germanistid pro- fessorid V. N. Jartseva, B. A. Iljiš, I. P. Ivanova, V. G. Admoni, M. M. Guhman, M. I. Steblin-Kamenski jt. Kõllalistest esinesid prof. H. Grosse Leipzigi ülikoolist, filoloogiadoktor H. Spitzbardt Jena ülikoolist jt.

Eriilist tähelepanu äratas ning dis- kussiooni tekitas V. G. Admoni ettekanne «Genitiivi arengust ger- maani keeltes», M. D. Stepanova «Sõna struktuur ja analüüs vahe- tute moodustajate abil (tänapäeva saksa keele materjali alusel)», I. P. Ivanova «Sõna morfoloogilise- st karakteristikast inglise keeles» ja V. N. Konetskaja «Adjektiivide supletiivsusest germaani keeltes».

Ka germaani keelte uurimise alal on märgata kiirenevat ümberkor- raldamist struktuurse lingvistika meetodite rakendamise kasuks. Kui eelmisel germaani keeleteaduse konverentsil 1959. aastal olid uute meetodite pooldajad ilmses vähe- muses ja peamiselt noorema põlv- konna eriteadlaste hulgast, siis oli peaaegu kõigis äsja lõppenud konverentsi ettekannetes märgata strukturalismi ja täppisteadustelt laenatud meetodite mõju. Tõsi küll, mõne teadlase juures piirdus «edu- meelsus» esialgu vaid terminoloogia mõninga kohendamisega. Sõna- võttudes ja diskussiooni käigus rõhutati, et uusi meetodeid saab üsna tulemusrikkalt rakendada mit- te üksnes kaasaja germaani keelte struktuuri paremaks kirjeldamiseks, vaid ka nende ajaloolisel uurimi- sel. Suur tähtsus on uutel suunda- del lingvistika lähendamisel prak- tilise keeleõpetuse vajadustele.

Ka meie ülikoolis põhialinena õpe- tatavate germaani keelte alal tuleb luua võimalusi uute meetodide tund- maõppimiseks ja rakendamiseks. Sobivaks alguseks vastavate koge- muste omandamisel oleks näiteks morfemaatilisel analüüsil põhineva- te ja statistilist laadi seminari- ja kursusetööde kirjutamine.

O. MUTT,

inglise keele kateedri juhataja

LÕPPES PEDAGOOGILINE PRAKTIKA

TEHTI KOKKUVÕTTEID

Ajaloo-Keeleteadus- konna viiendal kursu- sel lõppes pedagoogi- line praktika. Mida uut kogesid eesti keele osakonna diplomandid koolis, sellest räägiti kursuse praktikakon- verentsil.

Osa üliõpilasi oli praktikal tööliskoortele keskkoolis. V. Kaimre, J. Orni ja L. Labe sõ- navõttude teemaks olidki sealse õppetöö iseärasused. H. Raim ja T. Saadre rääkisid õpilaste iseseisva töö vormidest.

Prof. A. Kask mär- kis, et praktikandid olid püüdnud ja ko-

husetruud. Peamisteks puudusteks olid halb väljenduskuse ja kir- jandustundides rasku- sed ilmekal lugemisel.

Dots. A. Elango tõi esile lünki küsitlemis- tehnikas ja näitas, et õpilaste küsitlemisele tundides kulub liiga palju aega.

Praktikakogemuste varal tulid arutlusele mitmed metoodikakü- simused: kas eelista- da frontaalset või in- dividuaalset küsitle- mist, kuidas eduka- malt arendada õpilas- tes loogilist mõtlemist ning esinemisuskust jne. L. ILVES

MULJEID PRAKTIKALT

Päevad täis pingelist tööd koolis on eesti keele praktikantidel seljataga. Praktika teine etapp selgitas mõnele üliõpilasele tema eeldused peda- googikutseks. Ühed lahkusid koolist nagu võitjad õnneliku naeratusena, et minna esimesel võimalusel jälle sinna tagasi. Teised astusid oma teed veidi mõttes ja murelikult: kõik ei läinud nii, nagu peaks. Kuid ega nad sellepärast veel alla ei van- dunud. Oli ka üksikuid, kes otsustasid võitlusväl- jalt taganeda, ja seda mitte alati eelduste puudu- mise pärast. Aga võib-olla mõtlevad nad veel ümber. Üldiselt püüdis enamik anda oma parima. Kui siis väheste kogemuste tõttu kõik alati ei õn- nestunud, oli seegi õppetunniks nii tunniandjale kui ka kuulajajale.

Vaagides nüüd tagantjärele praktikantide tööd, kerkivad silmade ette mõningad üldisemad puudujäägid. Mind kui metoodikut ei häirinud ni- võrd lüüdnud ainetundmises (neid esines) ega ka villulaskmised metoodilistes võtetes, kui just teatav monotoonsus tunni käigus. Eriti paistis see silma kirjandustundides. Puudus lainetus, rääkimata haa- ravast üheksandast lainest. Võidakse vastu vaielda. Praktikandil on vähe kogemusi, ta annab tundi eri- lises psüühilises seisundis, küll ta muidu oskaks klassi lainetama panna. Võib-olla oskab, aga ena- masti ei oska, dist- sipliin võib katse- tuste puhul käest ära minna. Ja ome- ti, kui kergesti võiks tekitada lai-

Seekordse lõunatunnil trütkoka- ja köitetsehhis ei naera «tüh- rukute» seal kokkupandud päi, vaid vaidleb M. Sepingu uue luuletuskogu üle. Nende juurde astub keskealine naine.

«Toredad luuletused. Nendes on palju lapselikku,» ütleb ta lihtsalt.

«Aga ta kirjutab liiga palju ise- endast,» vastab ruttu üks neidu- dest.

«Teda lugedes tunned, et mõtled samuti kui tema,» lisab kolmas vestleja.

Kellega nõustuda?

Naine, elukutselt kaanetaja, mõt- les sõna «lapselik» all siirust, seda tasast ja vaikset, kuid ometi nii kaasaiviivat põhitooni «Helisevas sil- las». On ju lapsed tavaliselt kõiges siirad. Ja noor luuletaja on seda nii tõs, armastuses kui ka looduses.

Tema «Meie kevad», «Õpilane» jt. lausa sunnivad tundma sedasama, mida tundis autor neid laule luues. Nad toovad kaasa «naeru, juttu», mõtteise «rahutust ja ruttu» ja tahtmist kõike enda ümber tähele- panekult jälgida. Peagi märkad, et see tsehh ja töökaaslastel on sama- sugused nagu Sepingu luuleski. Ta- haks koos autoriga tulla õõsel töölt

... väsinud, rahul ja rauge, silmad on kõige jaoks valja, randmes veel mootoritaks («Õine».)

Me tuleme loenguilt ja Sepingu sõnad kuuluvad ka meile:

... sinagi õpikud sulle — saabuval päeval, mu sõber, jätkame taas oma tööd. («Õine».)

Juubelijuttu

Kas juhuslikult või teadlikult tähistab Verdi «Aida» lavastus «Vanemuises» maailma ooperilite- ratuuri selle suurteose 90. aasta- päeva. Nimelt toimus 24. detsemb- ril 1871 Kairos «Aida» esietendus.

Meenutame sel puhul «Aida» va- rasemaid lavastusi Eestis.

Esimest korda võitis selle ooperi oma mängukavasse «Estonia» 1922. aastal. Lavastajaks oli küllalisena sakslane Joseph Pirchmann, töö viis aga tegelikult lõpuni Karl Jung- holz. Ajakirjandus nimetas lavas- tust üksmeelselt ennenägematuks ja suurejooneliselt ning seda loeti ees- ti ooperi arengu esimese etapi üheks kõrgemaks saavutuseks.

Valusaks probleemiks oli aga mitme partii tessimuuri mittevasta- vus lauljatele. Nii pidi lüüriline sopran Olga Olak-Mikk laulma dra- maatilist Aidat (ja ometi peeti seda tema hiilgeosaks), sopran Helmi Ei- ner — metsosopran — Amnerist. Radamesi osas debüteeris tenorina seni baritoni laulnud Karl Ots (esi- mene Radamesi osatäitja oli külla- lislaulja Karl Jörn). Lavakujundus paistis silma dekoratiivsuse ja vär- virohkuse poolest, vähemalt selles osas taotleti suurlavastust.

Kümne aasta pärast, 1932. aastal, oli «Aida» taas «Estonia» laval. 27. oktoobril toimunud esimest eten- dust ei loetud mõnede arvustajate poolt esietenduseks, sest see oli te- gelikult 1922. aasta lavastuse uuen- damine. Mõningaid muudatusi oli teh- tud lavakujundu- ses, kostüümides ja tantsudes. Nii oli lavapilt veelgi kirevam ning kõiki tantsu esitas mees- rühm. Need uuendused ei leidnud tollaegse «Päeva- lehe» kriitiku Th. Lemba poolt heaks- kiitu. Ka pidi krii- tik esietendusele pühendatud arvus- tuse lõpetama sõna- dega: «Rahvast» oli hõredavõitu»!

Hiljem mitmed peaosades esinenud küllalislavastajad, kel- ledest nimekamaks oli Milaano «La Scala» laulja An- toniette Toini (Am- neris), tõstsid tun- duvalt publiku huvi lavastuse vastu.

Põhikoosseisus laulsid seekord: Aidat Ida Aav-Loo, Amnerist noor laul- ja Niina Romano- va, Radamest Karl Ots.

Ka «Vanemuine» mõtles sõjaeelsel perioodil «Aida» lavastamiseks. Nii oli 1938/1939. a. hooaja plaani koostamisel kaalumisel Verdilt «Aida» või «Rigoletto», otsustati aga viimase kasuks. «Vanemuise» lavalt kõlas Verdi suure ooperi muusika esmakordselt 1947. aastal. Esietendus toimus 30. mail, lavas-

HELISEVAL SILLAL

Me pole küll veel näinud keva- det tsehhis ega olnud puhkusel, aga küllap meilegi ütleme pärast esimest puhkust:

kuid nagu koju siiski siia, tean, iga tee mind jälle toob. («Jälle tööle».)

Milvi Seping ei kasuta kusagil oõnsalt kõlavaid fraase, üldisõnalisi targutusi, ta värsid on usalduslikud, toredad.

Pealkirjata («Ma sõidan su kodu- saare teedel...») ja «Matkapildike» hõlmavad kogu Saaremaa omapära. «Tehumardi» ütleb väheste sõnade- ga kogu selle erutava, mis valdab ta külastajat:

Tolmune maantee. Kaugemal sinendav meri. Vaikivad kadakad. Liivikul veretav nelk.

Kogu kaks viimast jaotust «Õis» ja «Mu südamesse laulu jätsid, ema...» kinnitavad, et kõik kirja- pandu on ise läbi elatud, oma su- lega kirjutatud. Sepingu luulet lu- gedest ei karda selle «nõtkuva varre pärast,» sest tema vars pole selline. Ta luule toetepind on alati meie töörohkes elus ja autoris endas.

Kirglikud, nukrad ja ühtaegu elujaatavad on tema read armastu- sest. Neis pole midagi laenatud.

Esimene luuletuskogu näitab, et autoril on oma kindlad arusaamad, mis on aluse saanud tööst. Töö al-

tajaks oli küllalisena Eino Uuli, dirigendiks R. Kursk. «Postimehe» ret- sensendi J. Feldbachi sõ- nade järgi ei olnud lavastaja taot- lenud enneolematut ja vapustavat vaatepilti, püüe luua nauditavat

„Aidast“

lavateost aga põhiliselt õnnestus. Järelikult kammerlik «Aida» nagu praegugi.

«Vanemuises» laulsid Aidat Linda Tanni ja Elsa Lamp, Amne- rist Elo Tamul, Radamest Johannes Lükki, Amonasrot Ernst Kruuda, Ramfist noor laulja Elmar Lätti ja vaaraod Enn Ra. Õnnestunumaks peeti Elo Tamuli Amnerist ja Ernst Kruuda Amonasrot. Lavakujundus oli ka siin värvikas, tagapindadeks suured inimfiguuridega freskod. Tei- se vaatuse finaali (neljanda pildi) alguses oli alles jäetud sõjavägede läbimarssimine (praeguses lavastu- ses seda ei ole) ning selle kohta märkis retsensent, et see «võinuks olla võimsam».

25. novembril 1961 sai teoks jär-jekordne «Aida» lavastus «Vane- muises», jälle küllalislavastaja — Udo Väljaotsa tööna. See on huvit- tav lavastus mitmete komponentide osas ja kuigi me ei näe suur-«Aida» esimest ja neljandat pilti (gran- diossemates lavastustes on neljan- das pildis lavalt läbi marssinud terved sõjalevantiide karavanid), oleme me tõestanud, et «Aida»

Siseen «Aida» viimasest lavastusest.

«naelteks» võivad olla kolmas, viies ja neljas pilt, mitte itaaliaalik lahen- dus halvas mõttes, vaid sügavad mitmekordsed isikudraamad, rah- vaste ning sõja-rahva probleemid — need haaravad meid «Aidas» 1961. aastal.

S. KASK

tas tal mõista, et kui «saaks elu nagu kõidet võtta», sealjuures te- des, et «lõpp vaid valu tõi», siiski uuesti «tööks» lahti kuldset kirja tiitellehel («Kui pihku sattus luge- mata raamat...»). Kas see ei kutsu esile tahet töötada samuti päev päeva kõrval ja mõista elu, aga mõista ise?

Luuletuskogu viimases osas on meeldejäävamaid nimiluletusi «Mu südamesse laulu jätsid, ema...» Selles jaotuses on laule kodulinnast ja maatööst. Lehmaltüpsist kolhoosi karjalaudas pole küll keegi meie luuletajatest paremini kirjutanud («Lüps»). Ja see «habras telemasti filigraan» mahutab endasse nii palju.

Ometi tükib vahel pähe mõte, et autor võiks julgemini kasutada sõ- na «meie». Seda enam, et Sepingu minas on nii palju meist igaühest, igast lihtsast töötajast, meie ajast. Tema elutunnetus on meie elutun- netus.

Südames on soov, et Sepingu uued laulud erutaksid lugejat sa- muti nagu Peipsi luuletajat:

Ja ta ainsast puudutusest värisema jääb mu hing.

E. LAIDO.

I kursuse üliõpilane

Käeharjutusest kunstiteoseni

Ei iial sõdal!

T. MUNA linoollõige

Kulmata SULEGA

Suve algul tulid kolhoosi ehitusmehed. Neli olid veel üsna noorukesed, kaheküm- ne ümber, brigadir pisut vanem, hõrenevate juustega pealael. Esimees vaatas neile ülalt alla ja küsis imestusega:

«Niisuguse koosseisuga mõt- lete lauda sügiseks valmis te- ha?»

«Mis koosseisul viga?» küsis brigadir muates. «Väikesed ole- me, aga virgad. Nagu sipel- gad.»

Ega ta palju valetanud. Laut hakkas nagu imevõel kerkima. Väsimatud mehed. Õhtuti käisid nooremad veel palli mängimas ning üks neist, kõige lähem, mustajuukseline, võlus oma lõõtspillist päris erutavaid hääl- l. Seda kuuldes hakkasid külas tütarlaste näod õhetama. Kellel arglikult, vargsi, kellel julge- malt ja trotslikumalt, aga kõi- gil ühteviisi igatsevalt. Võta kinni, kui palju häid inimesi on lihtne, tagasihoidlik lõõtspill maailmas paari pannud!

Niisugused mehed olid need ehitusmehed. Välja arvatud üks. Tema ei käinud kusagil.

Hakkasin brigadiri käest tasa- pisi uurima, miks see üks nii- moodi redutab.

«Tema jäi tööle,» ütles briga- dir. «Laob veel müüri.»

«Miks siis nii?»

«Tahab teha,» muigas briga- dir. «Ja kive ka jätkub. Neid on meil rohkem kui Hiinas in- mesi.»

Seda ta muidugi liialdas. Tal oli üldse liialdamise haigus. Näiteks ütles ta mulle juba esi- mesel õhtul:

«Eile käisin vaatamas Tallin- na kinostuudio uut kunstilist filmi. Pärast võtsin palderjani.»

Kui veidi tõsisemalt mõtelda, siis võis sellisel jutul veel min- gisugune põhi all olla, kuid järgmisel nädalal rabas ta mind uuesti. Arutas näiteks niimoodi:

Ühel hommikul viis rong küm- mekond tulevast žurnalisti pea- linna. Astusime majja Pikal täna- val, kus töötab kenake hulk meie vabariigi ajakirjanikest. Ei jõudnud öieti ringi uudistada, kui algas «Noorte Hääle» toimetuse tootmis- nõupidamine.

Kohe anti sõna küalistele.

Ütlesime siis oma mõtteära- kesed julgesti välja. Vahepeal mõtlesime ise, et nüüd õpetab muna kana... Aga mõni sõnake meie jutust võeti üsna rõõmuga vastu. Ülo Tuulik arvas, et ajaleht unustab ära noo- red kalurid. Jüri kõneles viimase paari nädala kestel trükimista näi- nud olukirjeldustel. P. Kivine esi- nes sportlaste nimel. P. Hein soo- vitas anda «ABC» temaatilisena ja korraldada «Noorte Hääle» luule- võistlus. Lehe veergudele ei ole jõudnud veel kõigi rajoonide ja linnade noorte elu. Märksa rikka- likum võiks olla «Noorte Hääle» žanriliselt.

«Noorte Hääle» mehed kütsid, et meie arvamusel olid õigel kohal. Samas ütlesid nad: «Ootame ka teie abi!»

Ja õige ta on: meie, tulevased

lehemehed, oleme seni teinud vähe «Noorte Hääle» heaks! Palju ei va- banda seegi, et meist (vähemalt IV kursusest) koolitatakse ülikoolis mitte ajakirjanikke, vaid esma- jooksu pedagooge. Muidugi on see üks põhjusi, miks meie kursuse žurna-

listid saavad üli- koolis napilt praktilisi oskusi tööks ajakirjan- duses ja miks meil ei piisa juba praegu aega kaastöö

tegemiseks teiste ajalehtedele. Arusaadav, et tööks kahel mit- te just eriti lähedasel erialal (pedagoog ja ajakirjanik) ei suu- da me korralikult valmistuda. Se- da on näidanud varasemate lõpe- tajate töö toimetustes (ka «Noorte Hääles»). Tore, et järgmistel kur- sused kujuneb seoses uute õppe- plaanidega olukord paremaks!

Lubasime olla virgemad. Ehk leidub pedagoogilise praktika ajal mõni minut «Noorte Hääle» abista- miseks.

Õhtupoolikul tuli meie keskele Robert Vaidlo, kes töötab «Rahva Hääle» toimetuses. Ta vestis, kuidas koguda materjali olukirjelduse jaoks. J. ELLEN

Pühapäeval, 24. det. kell 20 ülikooli kohviku piljardisaalis	Kavas:
TRÜ ja EPA TEADUSLIKU KLÜBI asutamiskoosolek	1. Keeleteadusest ja tema abitea- dustest tänapäeval — prof. P. Aris- te.
	2. Juhatuse valimine ja organi- satsioonilised küsimused.

Meie kunstnikest üliõpilased ei piirdu ainult käeharjutustega, ise- enda jaoks kunsti loomisega, vaid valmistavad rõõmu ka kunstisõpra- dele ja näituste külastajatele. Pea- le selle, et auditooriume kaunista- vad üliõpilaste tööd, tulevad nad oma kunstiga välja mujalgi.

NLKP XXII kongressi ajal oli Moskvas avatud kongressile pühen- datud teine üleliliduline isetegevus- like kunstnike tööde näitus, kus eksponeeriti ka TRÜ üliõpilaste töid. Neid oli 13. Näitusele antud hin- nangutes kiideti meie noorte kunst- nike julgeld katsetusi mitmesugus- tes tehnikates, nagu akvarell, süsi, monotüüpia, linoollõige. Graafikast tõsteti eriti esile A. Kartna, M. Otsa, T. Muna ja L. Heaposti portreed, maastikud ja natüürmordid.

Nüüd on näitus lõppenud ja tööd Tartusse tagasi jõudnud Kunstikabi- net avas aga uue näituse sēffus- aluses A. H. Tammsaare nimelises Tartu I Keskkoolis. Siin on välja pandud mitmeid monotüüpiad, ak- varelle jm. Õpilasi kutsuvad seisa- tuma ja arvamus vahetama mate- maatiku V. Allsalu «Karu», «Natüür- mort kipspeaga», M. Elleri mono- tüüpia ja paljud teised tööd.

Edaspidi on kunstikabinetil kavas korraldada samas koolis väljapanek Kalevipoja-ainelistest linoollõige- test.

Ü. PUUSEP

ütles lõpuks kahedalt: «... naise- sed mängus. Kus on midagi kahlast, seal on alati naised mängus.»

Ma jäin ta sõnu uskuma.

Läksin siis uuesti õhtul lauda juurde ja küsisin päris ava- meelselt, nagu oleks mul kõik teada:

«Ah tema jaoks siis töötad- ki?»

Poiss läks näost punaseks ning vaatas mulle imestades ot- sa:

«Ku-kust te teate?»

Selle lausega oli ta end juba reetnud. Poiss pani kella vastu tahtmist kõrvale. Ma istusin müürile ning küsisin poolnarri- des, nagu pisut vanemad tavat- sevad noorukite käest pärida:

«Kuidas ta sul on? Kaunitar?»

Poiss ohkas tõsiselt, päris vanamehelikult ja rääkis siis siira avameelsusega:

«Oli. Ta oli väga ilus tüdruk. Aga õnnetus juhtus. Ta töötab farmis... Lehm löi sarvega, vist juhuslikult, neli hammast välja...»

«Küllap pannakse uued,» ütlesin tõsiselt.

Poiss vaikis. Veidi aja pärast ütles:

«Ma tahan, et ta kuldhambad paneks.»

«Milleks kullast?» küsisin imestades. «Praegu tehakse ju- ba väga häid proteese.»

«Kullast on paremad,» lausus poiss. «Need on väga ilusad.»

«See tähendab kalliks.»

Poiss võttis kella ja telliskivi ning ütles läbi hammaste:

«Noh, sellest saame üle.»

Nüüd ma mõistsin, miks poiss õhtuti müüri ladus. Ma vaata- sin imelises, millise osavusega ta kive kohale aetas. Läksin vaikselt läbi kastese rohu kodu poole ja mõtlesin sellest, kui suur on siira armastuse jõud.

„Head uut aastat!“

Olgu meie töö teaduse omandamisel ja arendamisel, meie endi kujundamisel ajastu väärtisteks uue ühiskonna inimesteks kommunismi programmi elluviimise esimesel aastal senisest veelgi sihikindlam ja edukam!

U. POLISINSKI,
EKP TRU Komitee sekretär

Kallid seltsimehed ja sõbrad!
Seljataha jääb 1961. aasta — inimkonna ajaloos suurte sündmuste ja uue ajastu pöördeline aasta. Rõõmustame tublide saavutuste üle, tunneme uhkust meie kangelaslikest inimestest — julgetest uue maailma rajajatest.

Uude, 1962. aastasse astume suurte austavate ülesannetega, mida püstitas NLKP XXII kongress. Oleme sügavalt veendunud selles, et eeloleval aastal annab igaüks meist oma parima niisama kindlalt ja kangelaslikult nagu meie ajastu kodaniku eeskujud Juri Gagarin ja German Titov homse päeva nimel.

Onnitleme südamest kogu meie kollektiivi saavutusterikka 1961. aasta lõppemise puhul ja soovime uueks aastaks palju loomingulist tuld, kommunistlikku sirgumist ja töötahet.

Head uut aastat, kallid seltsimehed ja sõbrad!

ELKNO TRU Komitee

Tartu Riikliku Ülikooli ametiühingukomitee soovib kõigile TRU ametiühingu liikmetele head uut aastat, edu töös ja õpinguis ning palju õnne isiklikus elus.

Miks just temast?

Kui sinust mõni sentimeeter lühem poiss sul äkki vöö kohalt kinni haarab ning ühe käega pea kohale tõstab, siis ei taha algul uskuda, hiljem aga palud end maa peale tagasi lasta.

Niisuguse tembu tegi Toomas Sulling allkirjutatuga 1958. aasta sügisel ülikooli profülaktoriumis.

See oli meie esimene kohtumine.

Viimane kohtumine toimus paar päeva tagasi.

«Asi on nii, et tahaks üht pilti saada...»

«Miks?»

«Ajalehele...»

Argu ajagu ma udu. Temast pilti. Võtku mõnelt teiselt.

Ma teadsin seda ette.

Toomaga on olnud palju kokkusaamisi, kuid midagi ta enda kohta teada saada, see on raske. Nelja aasta jooksul olen ma mällu jätnud väga vähe.

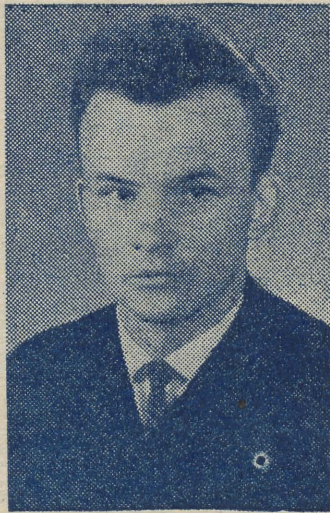
Kõigepealt seda, et ta oli sportlane. 16-aastaselt poisil oli eeldusi saada heaks võimlejak ning herjeevustiklaseks. Juba sel ajal oli noorukil jõudu, mis paljusid pani imestama. Siis aga — juhuslik kukkumine rööbaspuudelt, ja mitu pikka aastat haigevoosis. Kuid ta ei suutnud seal püsida. Enne kui arstid seda lubasid, lõhkus ta jalgadelt kipsi. Siis ei teadnud ta veel, et «arst ravis iseenast», kuid 1958. a. sügisel on ta meedikute esimestel loengutel.

Nelja ülikooliaasta jooksul näeb Toomast kodus haruharva. Kas loengud või siis haigla.

Opinguraamat siiani rahuldavat hinnat ei tunne.

Möödunud aastal valiti Toomas Sulling teaduskonna kirurgiaringi esimeheks. Et ringi töö on elav ja huvitav, selles peab peale juhendaja prof. Linkbergi «süüdistama» ka Toomast.

«Kuule, miks pead sa just minust kirjutama?» rääkis Sulling. «Võta mõni teine ringi inimene.»

«Näiteks?»

«Sepp. Ringi juhatuses.»

«Veel?»

«Tiit Nilson. Ka juhatuses. Peale selle laulukooris.»

Selle vastu ei ole loomulikult midagi.

Kõlgi maade proletarilased, ühinege!

TARTU RIIKLIKU ÜLIKOOLI PARTEIORGANISATSIONI, REKTORAADI, ELKNO KOMITEE JA AMETIÜHINGUKOMITEE HÄXLEKANDJA

REEDEL, 29. DETSEMBRIL 1961

Nr.
39 (505)
XIV aastakäik

Aastavahetusel

On möödumas aasta 1961 ja taas seisame uue aasta ees. On saabu- nud aeg teha kokkuvõtteid ja määrata uued suunad. Kõige suurem sündmus lõppeval aastal oli kindlasti Kommunistliku Partei XXII kongress, mis määras muu- seas ka kõrgema hariduse ja tea- duse arendamise uued ülesanded.

Ülikooli elu kulges 1961. aastal meie töö laiendamise tähe all.

Kasvas esimesele kursusele vastuvõetavate üliõpilaste arv (pea- miselt Füüsika-Matemaatikateadus- konnas ja võõrkeelte osakonnas). Eriti palju on suurenenud kau- g-õppeosakonna üliõpilaste arv, mis on praegu peaaegu võrdne sta- sionaarsete üliõpilaste omaga (2675 mittestatstionaarset ja 2969 statstio- naarset).

Samuti on suurenenud vastuvõ- tavate aspirantide arv. Praegu on ülikoolis aspirante 119 (1959. aas- tal oli 65).

Seoses töömahu suurenemisega loodi uued teaduskonnad (Füüsika- Matemaatika- ja Bioloogia-Geo- graafiategaduskond endise Mate- maatika-Loodusteaduskonna ase- mel) ja uued kateedrid (saksa keele ja inglise keele kateedrid endise võõrkeelte kateedri asemel).

Teadusliku töö süvendamiseks ja laiendamiseks asutati uued labo- raatooriumid (elektrokeemia ja bio- füüsika alal), laiendati olemasole- vate laboratooriumide koosseise ning eraldati koosseisud uue mediti- sililise kesklaboratooriumi loomi- seks.

Rida õppejõude kaitses oma kan- didaadi- ja doktoriväitekirju.

On paranenud olukord uue apa- ratuuri ja inventariga varustami- sel. 1961. aastal osteti 251,6 tuh. rbl. eest (1958. aastal 108,5 tuh. rbl. eest; uues vääringus).

Suur tähtsus on sel asjaolul, et 1961. aastal vastuvõetud üliõpilaste hulgas oli 41,3% vähemalt kahe- aastase tööstaažiga (1960. aastal oli vaid 27,4%).

Ka ülikooli lõpetanute arv oli lõppeval aastal kõige suurem tema- ajaloos (700).

Rida saavutusi oli ülikooli kol- lektiivi teaduslikus töös, meie üli- õpilaste tegevuses kõikidel aladel — õpinguis, suvistel ehitustöödel, kunstilises isetegevuses, spordi alal.

1962. aastal seisavad meie ees suured ülesanded oma töö edas- pidiseks parandamiseks ja Partei XXII kongressi otsuste täitmiseks.

Põhiline probleem on selles, et ülikool paremini täidaks oma pea- mise ülesande — sügavate tead- miste, laia silmaringiga, poliitiliselt küpsete ja loovalt mõttevate spet- sialistide ettevalmistamise. Meie

Raske on kirjutada inimes- test, kes lehemeste jaoks ei kujuta eeskujuliku üliõpilase musternäidist. Nii näiteks võik- sin mõelda — kas on need kolm inimest peale selle veel neljal-viiel ühiskondlikul ameti- kohal, nagu paljud nendest, ke- da me nimetame tuntuteks. Mulle meeldib, et nad seda ei ole. Inimene, keda meie ühis- kond vajab, peab eelkõige ar- mastama oma põhiala, sellele pühendama enamiku vabast ajast. Loodan, Toomas, et ma Sind uuel aastal näen niisama vähe kui möödunud kuude ja nädalate jooksul ning et Su hvi teaduse vastu nakatab veel paljusid teisi.

Ü. RAJAMETS

õppetöös on sellest seisukohast ik- kagi veel palju puudusi. Kõige suurem nendest on see, et õppe- plaanid (ja vastavalt sellele ka tunniplaanid) on väga üle koorma- tud, õppetöös on palju formaalsust ja tuupimist, üliõpilastel ei jää kül- lalt aega ainetesse süvenemiseks ja paljud nendest ei tunne tõsist huvi õppimise vastu, ei tööta loovalt.

Kõrgema ja Kesk-erihariduse Mi- nisteerium tegeleb praegu üliõpilas- te ülekoormuse probleemiga, aga olukorra parandamiseks võib palju ära teha ja peabki tegema ka üli- kool ise.

Suur osa selle ülesande lahenda- mises peitub õppejõudude kvali- fikatsiooni edaspidisel tõstmisel, teadusliku töö igakülgse tugevda- misel. Tuleb veelgi laiendada tea- duslike laboratooriumide võrku, vä- hendada õppejõudude koormust.

Ka üliõpilaste vastuvõtt esime- sele kursusele peab olema organi- seeritud paremini, et valida töö- poolest eesrindlikumaid, andeka- maid ja paremini ettevalmistatud noori, kes tunnevad sügavat huvi valitud eriala vastu.

Samuti tuleks paremini korralda- da meie poliitiline ja ühiskondlik töö. Selle töö koormus on jaotatud ebavõrdselt, on olemas väga üle- koormatud «aktiiv», aga palju ka neid, kes ei tee midagi ja kelleni ei ulatu meie poliitilised üritused.

Palju muret teeb meie materiaal- se baasi edaspidine laiendamine. Kui inventari muretsemisega on olukord paranenud, siis hoonete juurdeehitamisega on veel raskusi. 1962. aasta algul lõpetatakse ja antakse ekspluatatsiooni uus suur ühiselamu ja sellega lahendatakse statstionaarsete üliõpilaste majuta- mise küsimus. Kuid ka mittestat- sionaarsed üliõpilased vajavad eks- samisessioonide ajal ühiselamut ning annab samuti tunda auditoo- riumide ja laboratoorse töö ruumi- de kitsikus. Vastavad ehitused on küll ette nähtud, kuid alles mõne aasta pärast, sest kõige olulisem ülesanne on varustada meie inime- si lähematel aastatel korteritega.

Kitsaskohaks meie töös oli ka õppevahendite puudumine mõne- del erialadel. See andis eriti tunda Kaugõppeosakonnas. Olukord selles küsimuses on siiski viimastel aasta- tel paranenud ja me peame tegema kõik selleks, et 1962. aastal meie õppejõud koostaksid õpikud või vä- hemalt loengukursused nendel ala- del, kus need praegu puuduvad.

See fakt, et real aladel meie üli- kool on saavutanud suurepäraseid tulemusi ja üleüldiselt tunnustust, näitab, et meie kollektiiv on töö- jõuline ning suudab lahendada ka need ülesanded, mis meil veel ees seisavad.

Selleks jõudu ja edu!

Head uut aastat, seltsimehed!

Prof. F. KLEMENT,
Tartu Riikliku Ülikooli rektor

UUE AASTA
ONNESOOVE

Tartu Riikliku Ülikooli kollektiiv- ile on saanud M. V. Lomonosovi nimeline Moskva Riiklik Ülikool ja M. Sklodowska-Curie nimeline Lub- lini Ülikool.

Meie planeedil paiknevad nad üksteisest tuhandete kilomeetrite kaugusel. Väheste eestlaste silm on seiranud Pekingi ja Dehli tänavapilti, Niiluse ja Eufrati vooge või saarteriike Jaapanit ja Indoneesiat. Idamaade minevik ja tänapäev erinevad sootuks meie sünnimaast omast.

Kui praegune TRÜ üldise ajaloo kateedri õppejõud dotsent Jaan Konks õppis keskkoolis, kõitsid teda need kauged ja saladuslikud maad. Vastavat kirjavara liikus vähe, ent see, mis näpu puutus, neelati imekähku. Just soov rohkem teada ergutas noorukit ülikoolis juba põhjalikumalt süvenema Vana-India ja Vana-Hiina filosoofiasse. Tõllal ülikoolis idamaade ajaloo süstemaatilist kursust ei loetud. Uurida tuli omal käel.

1929. aastal lõpetas Jaan Konks ülikooli magistrakraadiga ajaloo alal. Järgnes pikemat aega kestev töö õpetajana Tartu koolides, 1944. a. alates aga TRÜ-s.

Aastad töid kaasa muutusi nii meil kui ka teistel mandritel. Revolutsioonilised sündmused Hiinas, Aasia rahvaste võitlus kolonialismi vastu ei jätanud ükskõikseks.

Ülikoolis asus J. Konks lugema algul NSV Liidu rahvaste ajalugu, seejärel ka uusaega ja koloniaalmaade ajalugu. Viimane kasvas aja jooksul ulatuslikuks idamaade ajaloo kursuseks.

Riigid ja rahvad, kellest kõneles õppejõud, seadsid sammud iseseisvate teele. Need, kes olid sajanende vaevelnud saagiahnete imperialistide küüsis, hakkasid looma uut elu ja uut ajalugu.

Kõigest sellest vestab õppejõud. Loengud meeldivad. J. Konks tunneb hästi mitte üksnes minevikku, vaid ka tänase päeva sündmusi, annab edasi uusimaid andmeid. Nende leidmiseks on vaja uurida päevast päeva vene-, saksa- ja ingliskeelset kirjandust. Tänavu sai õppejõud mitmeid Pekingis Hiina kohta inglise keeles väljaantud teoseid. Näitematerjaliks muretseb ta pilte. Kauge astub lähemale, kõigepealt endale, siis üliõpilastele.

Mitmeis. on J. Konks aratanud püsiva huvi aine vastu. Üliõpilased uurivad ühe või teise riigi ajalugu, kirjutavad seminari- ja diplomitöid.

Sõltumatus rajale ruttavad kümned Aafrika riigid. Kuigi ajaloolaste programmis otseselt veel ei ole Aafrika maid, on J. Konks pidanud mõned loengud nende kohta. Samatemaatilisi ettekandeid teevad üliõpilased ise ajalooringsis.

leks uurib ta veel Saare- ja Liivimaa kohta käivaid ajaloolisi dokumente.

Suvel küpses monograafia kava, piiskhaaval koguneb järjest uut materjali.

Lõppeval aastal oli teadlase elus teinegi rõõmus sündmus. Asja astus ta NLKP liikmekandidaadiks.

Teadlane ja noorte pedagoogide ning uurijate kasvataja ei piirdu oma kahe lemmikalaga. Filosoofilises seminaris arutab ta praegu

koos teiste ajaloolaste-õppejõududega partei XXII kongressi materjale. Süvenemine kaasaja probleemides ei ole vähem paeluv ega too ka vähem uut.

Seda on J. Konks otsinud kogu elu ja alati ka leidnud.

J. ELLEN

AVASTAJA RÕÕMUD

Mitmel suvel oli J. Konks kooli-õpetajate keskel, jutustas koloniaalsüsteemi lagunemisest.

Uuel aastal kavatseb õppejõud koostada õppevahendi, kus on üks osa idamaade ajaloo kursusest. Siis väheneb loengutundide arv ja saab pakkuda süvendatud loenguid tähtsamate momentide kohta.

NUUD EESTIMAAST

Kümmekond aastat tagasi hakkati Jaan Konksu sagedamini nägema arhiivides — kas siis Tartus, Leningradis või Moskvas. Kord oli uurija ees vakuraamat, kord rüütelkonna protokollid või kohtute materjalid. Tuhanded leheküljed, mõned neist niivõrd halva käekirjaga, et iga sõna nõudis kurja vaeva. Mõnikord möödus mitu päeva ja ohtralt lehekülgi, ilma et teadlane oleks tabanud midagi vajalikku.

Avastaja rõõmud... Kui uurija avas arhiiviukse, oli tema saatjaks küsimus: «Mis ma täna leian?».

Juunis kaitses Jaan Konks doktoriväitekirja «Eestimaa feodaal-pärisorjuslik põllumajandus ja talurahva olukord XVIII saj. lõpul ning XIX saj. esimesel aastakümnel».

676 masinakirja leheküljel on pikaajalise uurimuse tulemused. Väitekirja valmis samal ajal, mil autor ise pidas loenguid hoopis teisest valdkonnast.

Sünnimaa mineviku uurimine kestab. Lähemal aastail tahab J. Konks koostada monograafia Eesti ajaloost XVII sajandil. Sel-

Mida oli uut möödunud aastal

Seda oli muidugi palju. Toome ainult mõned faktid.

● Aasta jooksul said neljast ülikooli õppejõust doktorid.

● Kuusteist õppejõudu kaitsesid väitekirjad kandidaadikraadi saamiseks.

● Ülikooli parteiorganisatsioon oli aasta lõpuks 279 kommunisti, neist 56 kandidaati. Üldse võeti 1961. a. jooksul NLKP liikmeks vastu 46 inimest ja liikmekandidaatideks 52 inimest.

● Üliõpilased võtsid aktiivselt osa tööst vabariigi mitmel objektidel. Parimaks osutus suvel 1961. a. Oigus-Majandusteaduskond.

Olla revolutsionäär

Möödunud aasta oli täis revolutsioonilisi ümberkorraldusi, sündmusi, mis töid põhjalikke muutusi uue ja parema suunas paljudele inimestele. Kaks nõukogude noort — Juri Gagarin ja German Titov — rebisid end lahti Maast ja tõusid kosmosesse; Kremli uues Kongresside Palees oli koos Nõukogude Liidu Kommunistliku Partei XXII, kommunistliku ühiskonna ehitajate

kongress. Suurt edasiliikumist tähistavaid sündmusi oli veel sadu ja tuhandeid.

Ka meie sinuga oleme revolutsionärid — võitlejad uue ja parema eest. Me ei kanna küll relva, kuid võitlejad oleme ikkagi. Igav ja tühi on elu, milles puudub võitluspinge. Keda me peaksime kukuutama? Kelle vastu võitlema?

Võideldes kõige vana ja iganenu vastu on meie revolutsiooniline ülesanne eelkõige luua uut ja positiivset meie elus. See Lenini mõte pole kaotanud aktuaalsust nüüdki. Selles mõttes oleme revolutsionärid ka tänapäeval.

Moskvas lõpetas oma töö NLKP XXII kongress. Partei uus programm on revolutsiooniprogrammiks, ta muudab ajaloo sellegi etapi tuliseks ja revolutsiooniliseks.

Hiljuti esitas Leningradi Ülikooli rektor prof. A. Aleksandrov üldsusele läbiarutamiseks oma mõtteid meie kõrgema kooli ümberkorraldamise kohta. See iseenest pole veel revolutsioon, vaid kutse revolutsioonile. Ta ei teinud praegusest koolikorraldusest endale vaenlast, ta ei võidelnud selle vastu, vaid püüdis leida veelgi paremat, kasulikumat teed.

Sõber, mis oli läinud aastal sinu panuseks revolutsiooni teenimisel? Kas sa töid midagi uut ja progressiivset inimeste ellu? See ei pruugi olla suurejooneline ega tähelenavääriv. Väike, üsna väike võib ta olla. Aga täidetud peab olema kindlasti üks tingimus — ta peab uut ja head tooma paljudele inimestele peale sinu.

Hiljuti kuulsin huvitavat juttu. Kunagi väljus Tartu-Elva lõunane rong kolmveerand tundi praegusest väljumisajast varem ja jättis paariks tunniks Tartusse maha palju neid, kelle tööpäev lõppes täpselt rongi väljumise ajal. Selle rongiga sõitis iga päev koju üks ülikooli tütarlaps. Tema jõudis rongi peale täpselt, kuid teiste nuriad ei jäänud talle kuulmata. Ja ühel päeval käiski ta mööda vagu- nit ja kogus allkirju avaldusele rongi väljumisaja muutmiseks. Nüüd väljub see rong hiljem ja ei jäta enam maha sõiduhuvilisi, kes töötavad linna teises otsas.

Võib-olla valutasid sa juba ammu südant erialase ettevalmistuse pärast. Sulle tundus, et sinu praktika on puudulik. Kaalusid asja nii ja teisiti, siis aga esitasid oma ettepanekud töö ümberkorraldamiseks. Sind võeti kuulda, olukorda paran-

gati. Kes sai kasu? Kas ainult sina ja mõned sinu seltsimehed? Ei, sa ju tahtsid, et ühiskond saaks oma kasutusse täisväärtuslikumad spetsialistid. Võib-olla oli see sinu revolutsioon. Aga võib-olla hoopis see?

Teie kursus on šefflussidemeis, oletame, ehitusbrigaadiga. Võistlete spordis, käite koos teatris, kinoros, arutate kirjandust. Ja siis ühel päeval esined oma šeffide ees nõudmisega, et igaüks neist lõpetaks keskkooli. Sa pead võitma nii mõnegi mehe vastuseisu — «pole aega», pead võitma võib-olla päris mitme ehitaja kõhklused, pead neid õpetades võitma isendas väsimuse ja ajapuuduse. Ja kasu? Kasu sinust on siis paljudel.

Kallis sõber! Kardad, et sinu jaoks pole enam jäänud suuri tegusid? Pole õige! Iga uus muutub kunagi vanaks, see tuleb asendada veel uuemaga. Kas sa oled ise teinud kõik selleks, et tunda rõõmu ilusatest auditooriumidest ja hubasest internaaditoast? Ja kui näed kusagil midagi laita, kas oled leppinud ainult fakti konstateerimisega või oled tõesti püüdnud asja parandada?

Võib-olla kardad, et sul pole juuriidilist alust selliseid ümberkorraldusi nõuda. On. Sa oled kommunistlik noor, sa tegutsed meie ühiskonna nimel. Kui oled veendunud, et teed seda meie kõigi hüvanguks, siis ära kõhkle. Kaasaeg nõuab, et iga meie samm oleks julge, et ta oleks võitlev. On veel neid, kes ei suuda meie revolutsioonilise eluga sammu pidada, takerdavad mõnikord vanas. Peamine ülesanne on võidelda mitte nende vastu, vaid nende eest, et nad tuleksid koos meiega, põleksid koos meiega, looksid uut koos meiega.

Ja siiski on meil vaenlasi, tõiseid vaenlasi. Nendeks vaenlasteks on igandid. Seni, kui meil on veel parasiite, joodikuid, huligaane, keda meie ei loe enda, töötava rahva hulka kuuluvaks, peame olema leppimatud pahedega, mis takistavad meie südi sammu.

Sõbrad, kuullete, kuidas meie elu laulab meile võitlusmarssi! Meie võitlusprogrammiks on partei XXII kongressi programm. Meie relva- aeks kommunistlik ideelisus ja teadmised. Oleme julged ja tarmukad. Tõkestame tee homsesse kõigele vananenule ja iganenule. Me ei tohi kõhelda, olla leiled, relvitud veel esinevate puuduste ees. Võideldagem kommunistliku homse eest, olgem revolutsionärid!

TONU OTS

„Romantikud“

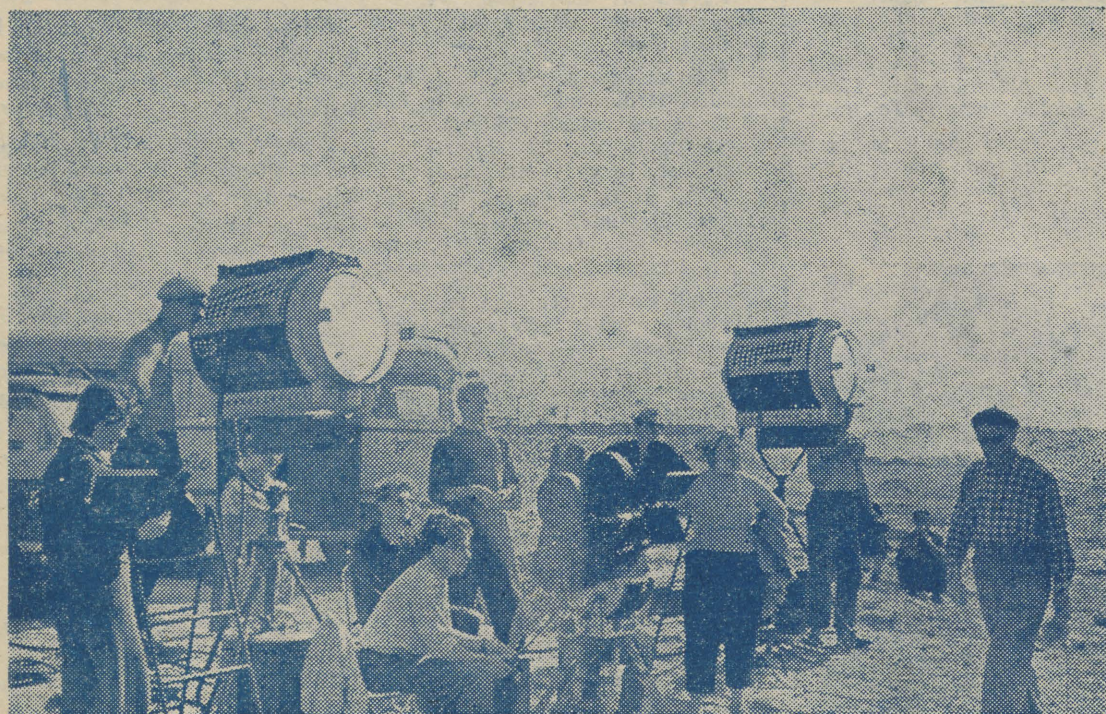
Kena näärikingina annab Tallinna Televisioonistuudio aasta- vahetusel eetrisse uue kunstilise täismetraazilise televisioonifilmi «Romantikud». Meile pakub ta erilist huvi eriti seepärast, et võib peaaegu ütelda: see film on Tal-

naariumi autorit, Tartu Riikliku Ülikooli NLKP ajaloo kateedri assistenti Aigar Vahe- metsat.

Ta jutustas, et filmimine kes- tis umbes kaks kuud. Filmida oli raske — töögraafik oli üli- tihe. Režissöör Virve Aruoja poolt oli küllaltki suur jul- gus panna peaosades mängima

tud ka talendikas kinonäitleja. Väga paljud üliõpilased nii Tar- tus kui ka Kundas võtsid fil- mimisest osa täiesti ühiskondli- kus korras ja sealjuures väga suure entusiasmiga. Suur tänu ülikooli rektoraadile ja kom- somolikomiteele abi eest filmi- misel.

«Romantikute» filmijaks oli sama filmigrupp, kes «vāntas»

linna Televisioonistuudio ja Tartu Riikliku Ülikooli ühis- toode. Uue filmi eetrisse ilmu- mise eel intervjuerisime ste-

talesti kogemusteta noori. Sellele vaatamata tuli Ajaloo-Keele- teaduskonna eesti filoloogiasa- konna kolmanda kursuse üli- õpilane Karin Uibo peaosaga hästi toime, samuti ka üliõpi- lased E. Koppel, J. Tamm, M. Viiding jt. Professor Aris- teski on lõpuks ometi avasta-

suure populaarsuse võitnud te- levisioonifilmi «Näitleja Joller». Eriti hinnatav on operaator An- toni Muti töö.

Filmi režissööri assistendiks oli eesti filoloogiasa- konna viienda kursuse üliõpilane Peet Lepik.

uude aastasse!

TOOMAS LAUL

TUDENGI NÄÄRIMÖTTED

Kust võib kõige enne
tunda uue aasta lõhna?
Eks ahjust ikka —
ega's sinna pandud kõhna,
pandi kõige suurem vorst.

Nüüd see pirsib ja praksub seal
kui vaene tudeng sessi ajal
ja uljalt tudeng nagu õppejõud
ta kuumusesse ajab.
Kui vorst on küps
ja säravad pokaalid täis,
siis kuuske süüdata on aeg,
sest nõnda vana komme käib.

(Olgu taevast eksamitel
armuline, et ei rooskaks
kuusega professor.
vaid hellalt palmioksaga
meid paitaks ülivõimas kvestor).

Nii, ja nüüd siis sõbrad,
tõstke klaas —
et ka uuel aastal intris
püsiks kindel kodurahu
et õppäevasse
kõik loengud ära mahuks,
et tuleval semestril
püsima jääks stipp
ja et armastuses õnne oleks —
terviseks, hiripli!

Moodsa kunsti sõpradele:
Must ja valge

ehk allegooriline pilt: valgustus
ühiselamus.

Üliõpilane ütleb

«Lõhestatud hingeelu» ütles
Luule, kui hommikul kahevahel oli,
kas edasi magada või loengule
minna.

«Hing, hoia alt, uputus tuleb»
ütles kaugõppija, kui sessiooni
plaani vaatas.

«Vee jõud on suur» ütles Liisi,
kui professorilt pisarsilmi oli «kol-
me» välja nurunud.

«Rohkem kaasaegsust!» ütles
Kaarel, kui talle mullust akadeemi-
list võlgnevust meenutati.

«Emotsionaalne stiil» ütles Rein,
kui rektori käskkirjast eksmatriku-
leerimist luges.

Mere komsomol

● Praegu kuulub ülikooli
komsomolorganisatsiooni 2057
kommunistlikku noort (möödu-
nud aastal oli see arv 1772).
Aasta jooksul on komsomoli ri-
dadesse vastu võetud 130 noort.

● Käesoleva aasta suvel töö-
tas kahe kuu jooksul vabariik-
likel objektidel, Tartu linnas,
pioneerilaagrites ja haiglates
kokku 1233 üliõpilast. Neist 47
parimat autasustati ELKNU
Keskkomitee aukirjaga.

● 1961. aastal peeti ülikoolis
kommunistliku kasvatusse konve-
rents, mille raamides toimus ri-
da huvitavaid üritusi.

● Praegu on ülikooli kommu-
nistlikel noortel tihedad side-
med peaaegu kõigi Tartu linna
tööstusettevõtete, nagu ehitus-
valituse, veduridepoo, Naha- ja
jalatsikombinaadi jt. Suvel kor-
raldati hooetõõpõvõakuld šefius-
alustes kolhoosides.

● Korraldati palju Internat-
sionaalseid üritusi. Toimus rah-
vaste sõpruse festival (avatati ka
vastav klubi). Toimusid kohtu-
mised välismaa üliõpilastega.

Jaauarvis kohtumine Lenin-
gradis õppivate rahvademokraa-
tiaaade ning Afrika ja Ladi-
na-Ameerika maade üliõpilaste-
ga;

— augustis kohtumine noor-
soofoorumist osavõtjatega;
— oktoobris sõpruskohtumine
Helsingi üliõpilastega.

● Asutati TRÜ ja EPA teadus-
lik klubi «Sigma».

● Tehastes, sovhoosides ja
kolhoosides esinesid üliõpila-
sed-propagandistid, tutvustades
NLKP programmi materjale.
Üliõpilased moodustasid kolm
agitbrigadi:

«Lend tulevikku»
«Vaba maailm»
«Rahu»

Üliõpilane ütleb

«Tuhat lehekülge ja üks öö» üt-
les Ants enne eksamit.

«Rõugepanek on selge» ütles
Maie pärast kirurgiapraktikat.

«Kohe leidis tühja koha üles»
ütles Kutt, kui sada grammi pähe
hakkas.

«Koomust tuleb vähendada» üt-
les Lilli, kui neli tundi järjest koh-
vikus suitsu oli pähvinud.

«Nagu teine kodu» ütles Ruudi,
kui internaadis kuni põrandale vis-
kas.

«Inimene on looduse õis» ütles
Lilli, kui huuli võõpas.

«Tase kõrge, kukkumine valus»
ütles Maie, kui eksamit tuli.

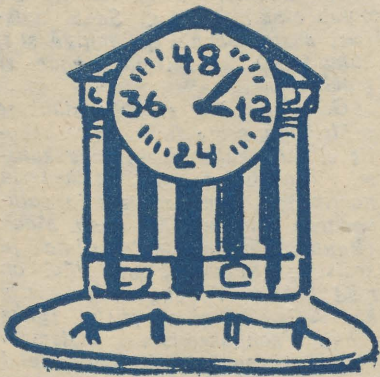
«Eruditsioon» ütles Udo, kui
õppejõud õpiku järgi loengut pidas.

«Veerand tundi häbi, aga arves-
tus kirjas» ütles mittestats, kui õp-
pejõu juurest tuli.

«Noorust tuleb mõista» ütles Huu-
gu, kui internaadi ahnast tütarlaste-
le vett kaela kallas.

«Darvinism» ütles Malle Ruudolfi
täishabet nähes.

Rullukse, et Nääritvana baunas on

... kell, mille sihverplaat on jao-
tatud 48 tunniks. Seega peaksid
kõik senised ajapuuduse-mured
valutu lahenduse leidma;

... piisavalt paberit mitte ainult
aruannete jaoks, vaid ka dissertat-
sioonideks ja teadusliku ning
õppekirjanduse kirjastamiseks.

... helikopter Peedul elavatele

Fantastiline reportaaž

On õhtu. 29. detsember 1961.
Väljas sajab vaikset lund. Teie
istute televiisori ette, keerate nuppe
ja ekraanile ilmub pealkiri

TRÜ-STUDIO
VISUAALNE KAAMERA

Algab televisioonisaade ülikooli
stuudivast, oleme külas kirjastus-
grupil. Valjuhääldajaist kõlab
stereofooniline heli: «Meil on rõõm
teatada, et ettenähtud 500 trüki-
pögnaga asemel andis ülikooli kir-
jastusgrupp peagi lõppeval aastal
välja 504 pögnat trükitud kons-
pekte...» Kirjastusgrupi juhataja
ütles, et tublimad on Majandus-
teaduskonna, Õigusteaduskonna ja
mikrobioloogia kateedri õppejõud.

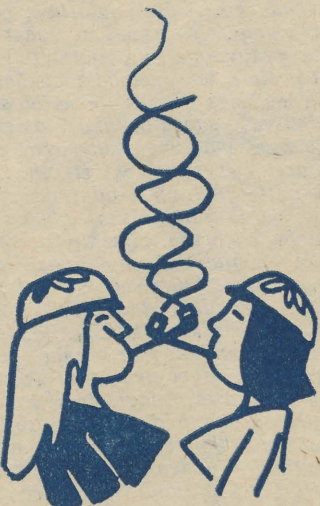
Kaamera pilk suundub samas
ruumis ülesseatud kirjastusgrupi
autaholile. Sinna pannakse üles
kõik õppejõud, kes selle aasta
lõpuks on saanud kahekordseks
autoriks. Momendil on autaholile
jõudnud Heino Siigur, Ain Ruuvet,
Heiki Määr, Uno Mereste ja Rai-
mund Hagelberg Majandusteadus-
konnast, Abner Uustal, Jüri Jegor-
rov ja Paul Vihalem Õigusteadus-
konnast, Eduard Laugaste Ajaloo-
Keeleteaduskonnast ning Ludmilla
Nurmand ja Herman Vahter Arsti-
teaduskonnast.

«Viimase kvartali plaanis on
saada 34 käsikirja. Tublimaid auto-
reid on meil kolm: Salme Nõmmik,
Jenny Ananjeva ja Leida Keres.
Nendel on kvartaliplaan ennetäht-
selt täidetud...» jutustab juha-
taja. «Ent vaatame, mis ülejäänud
teevad.»

Lülitatakse sisse järgemööda
kõigi kolmekümne ühe töö autorite
kabinetid. Üksteise järel vaheldu-
vad pildid ja silme ette tulevad
M. Kask, O. Lepp, Z. Saar, R. Teel-
aus, A. Tomingas, L. Twikene,
H. Rätsep, H. Arumaa, V. Kalnin,
O. Lepik, J. Reinet, P. Prüller,
J. Lembra, H. Müdla, J. Mäll,
K. Parvel, M. Loim... A. Kasel,
V. Kargul, L. Viilebergil ja
K. Püssil on koguni kaks asja kor-
raga käsil, B. Luik ja E. Salu on
üheskoos ametis, et asi viimase

üliõpilastele tohutute transpordi-
kulutuste vältimiseks;

... suur rull kortsumatut kleidi-
riiet ühiselamus elunevate tütar-
laste jaoks, et neil ei tarvitseks
kasutada triikraudu ja koormata
niigi hingitavat pinget;

... piibud neile suitsumeestele
(ja -naistele), kes avalikes koh-
tades on sigaretikõrvetamise kunsti
juba nüanssideni omandanud ning
tunnevad karjuvat vajadust oma
kvalifikatsiooni tõsta;

... 2 kilo uusi õppeplaane, mida
vajaduse ja ettepanekute kohaselt
annaks iga noorkuu ajal asendada.
Iseenesestki mõista ei puudu ka
üleminekuplaneid;

kahe päevaga katuse alla saada.
Jaa, kui seda koormust ees ei
oleks...

Televiisor toob meid jälle kirjas-
tusgruppi. Juhataja näitab kolme
raamatut:

I. HION

Elementaararvemaatika
kõrgemalt vaatekohalt

1961

A. MIHKELSOO

Aafrika

1961

H. HANSEN

Tekstide kogu saksa keeles
geograafidele

1961

«Need ilmusid kõik selle aasta
esimeses kvartalis.»

Raamatud avatakse meie silme
ees. On vaid puhtad valged lehed,
teksti ei ole...

Seejärel ilmub ekraanile 1960.
aasta kirjastamisplaan. Loeme:
«R. Kleis. Vana-Kreeka kirjandus».

1961. aasta plaan.

«R. Kleis. Vana-Kreeka kirjan-
dus. — II kvartal.»

1962. aasta plaan.

«R. Kleis. Vana-Kreeka kirjan-
dus.»

Edasi jõuame linnulennul pea-
hoonesse. Müügilaud. Siin valvab
alati üks «Abiks kehakultuurilasele»
kaheteistkümmet autori tragi usal-
dusmees. Viimane mainitud teose
eksemplar müüdi. Krapas on usal-
dusmehel telefonitoru käes ja traadid
huugavad: «Kirjastusgrupp...
Sai otsa... Tooge ruttu...»

Hääl valjuhääldajast: «Autorite
kollektiiv on ikka üks suur jõud,
mida võiksid arvestada ka teised
kateedrid, sest siis poleks olukorda,
kus...»

Näeme sama müügilauda. Tu-
deng küsib: «Palun soome keele
grammatikat soome keeles.»

«Ei ole.»

«Aga «Eesti keele ajalugu?»»

«Ei ole.»

««Eesti kirjakeele ajalugu?»»

«Ei ole.»

Riiravastuseid

Üliõpil. A. P. Arstiteaduskon-
nast. Teie ettepanekut üliõpilaste
koormuse vähendamiseks ei
saa me avaldada. See tooks
kaasa uue õppeplaani koostami-
se. Kogemused aga näitavad,
et koormus iga uue plaaniga
kasvab.

Üliõpil. S. K. Majandustea-
duskonnast. Teie luuletus põh-
jatu suurest armastusest on hea,
aga toimetuse leiab, et eksamite
ja arvestuste ajal oleks selle
avaldamine kergemeelsus, millel
võivad olla kurvad tagajärjed.

Üliõpil. F. L. Ajaloo-Keeletea-
duskonnast. Teie soov, et fakul-
tatiivsed kehakultuuritunnid
muudetaks kohustuslikeks, on
tegelikkuses täitunud. Kindlasti
allikaist saadud andmete järgi
viiakse tundide arv tuleval aastal
15 tunnile nädalas.

Dots. S. V. Õigusteaduskon-
nast. Teie kaastöö õppejõudude
tohtu suure õppe- ja ühiskond-
liku koormuse kohta (magada
saab vaid 3 tundi õppäevas!) jääb
ajalehest ajapuudusel välja.
Soovitame Teil kasutada
kõiki võimalusi magamiseks
liigsete koosolekute ajal.

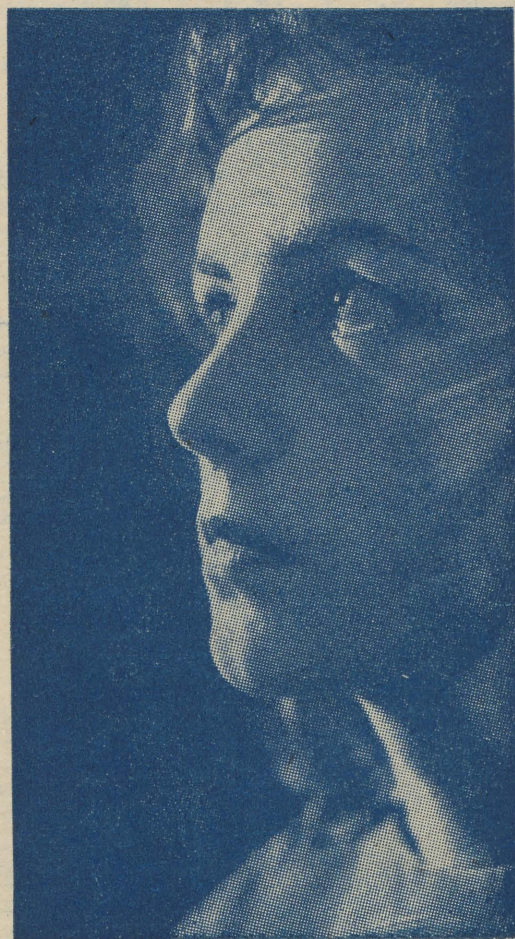
Üliõpil. L. H. Bioloogia-Geo-
graafiateaduskonnast. Teie kaastöö
mikrofilmiaparaadi kohta
jääb ruumi puudusel välja, s. o.
ajalehes on ruumi küll, aga
mikrofilmiaparaadi jaoks ei
ole ülikoolis ruumi leitud.

Üliõpil. S. N. Arstiteaduskon-
nast. Ärge ülitage toimetust
asjatute küsimustega. Toimetust
ei ole teadetebüroo või juurd-
lusorgan, kes peab teadma, ku-
hu seinalehed on kadunud.

Üliõpil. U. V. Õigusteadus-
konnast. Teie lahkumislauetus
eksmatrikuleeritud napsivenda-
de P. Juhannsoni ja E. Padari
kohta on kahtlemata hea, kuid
rektori käskkirja ütleb asja tuu-
ma ära palju lühemalt ning
konkreetselt. Kui Te seda
aga tingimata avaldada soovite,
pange Juhannsoni ja Padari
nime asemel mõnede teiste top-
sitõtjate omad, kes praegu veel
ülikooli peal ringi liiguvad, ja
toimetuse on kohe nõus ära trük-
kima.

Üliõpil. O. S. Ajaloo-Keeletea-
duskonnast. Küsite, miks esime-
se kursuse üliõpilased ei saa
vormimist. Kõrgemal pool ol-
laks arvamisel, et teil on veel
liiga vähe aganuid, mida varju
alla panna.

„Romantikud“

... ja peaosaline Karin Uibo.

Tartu Riiklik
Ülikool 3

Külm kaanetab veed.

Kirjavastuseid

Üliõpil. O. O. keemiaosakonnast. Kurdate halva valgustuse üle keemiahoones. Jääb arusaamatuks, miks te seda vana asja korrutate, kui juba ammust ajast on teada, et ainult jaanussidel on korralik valgustus.

Üliõpil. O. I. Ajaloo-Keeleteaduskonnast. Küsite, miks ei ilmu enam ülikooli kirjanduse ja kunsti almanahhi. Teatavasti on Baabülioni varemeist leitud savitahvel, kus üks muistne autor tõestab, et juba siis on kõik poetilised teemad ammendatud olnud.

Dots. S. S. Bioloogia-Geograafiaduskonnast. Kurdate, et Teilt nõutakse rohkem lõpetajaid, kui võimaldavad vastuvõutokontingendid. Toimetusel on väga raske Teile nõu anda, kuidas seda keerulist küsimust otstarbekalt lahendada.

Võib-olla katsetaksite ehk rakupooldumisega?

Üliõpil. S. R. Pälsoni tn. 14 ühiselamust. Küsite, miks ühiselamus saab sooja dušši ainult kuus tundi nädalas. Te nähtavasti ei tea, et aasta tagasi oli duširuum hoopis lukus. Ja lõpuks ei ole ju inimesed mingid veeloomad.

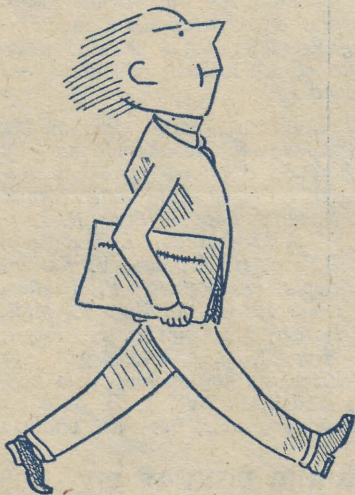
Üliõpil. M. L. Õigusteaduskonnast. Kaebate reumatismi üle ja küsite, kust saaksite tuusikut ravilasse. Võiksite läbi ajada ka lihtsamalt, kasutades ülikooli sõudebaasi kõrval asuvat mudabasseini. Võib-olla aitaksid ka kuivvannid Tähtvere mäe ujulas.

Van.-õp. F. R. ja dots. V. W. Küsite, kas dekaanid on valitavad. Jah, üldiselt on. Valimiskooosolekuid võib muutumatu eduga isegi korduvalt pidada.

VESTE

Tervist kolleegi!

Ara imesta, et sind kolleegiks nimetan. Olen pedagoogilisel praktil ja oman seega täit õigust ennastki koolmeistriks pidada. Naerad? Ma tean, et sa naerad. Tuleta meelde, kuidas sa ise esimest korda klassi ette läksid, siis enam ei naera.

Kuidas mina kavatsesin klassi minna

Annan juba teist nädalat tunde. Nii mõneski päevikus ilutsevad minu kirjutatud neljad ja viied, ja et mitte nii ühekülgne olla nagu mõni noorpoet oma loomingus, siis vahelduseks kahed-kolmed ka. Nii kaua kui tunde kuulasime, polnud vigagi. Kritisereisin vapralt vanu pedagooge ega jätnud kivi kivi peale nende metoodikast. Tampisin pulbriks õpetajate erialased teadmised, kasvatuslikku momenti ei leidnud ma tundides, aga sel põhjusel, et seda seal ei olnudki. Kui mitte just ülemaailmseid reforme haridusalal, siis vähemalt oma IV. c klassis, olin kindel, saavutan põhjalikke muudatusi nii õppeedukuses kui ka distsipliinis.

Enne praktikat lugesin kapsaks kõik kättepuutuvad konseptid. Vedasin raamatukogust koju seal leiduvad pedagoogikaalased teosed ning kirjutasin foneetilises transkriptsioonis ümber «Mahtra sõja».

Esimene tunnikonspekt ei mahtunud ühte kladesse ära. Viimaks ometi läksime tundi, mina ees ja terve eelõn pealtkuulajaid taga. Iga sammuga muutusid mu põlved ikka nõrgemaks ja kui klassi jõudsin, pani üks tüdruk sealt kiljudes plehku: nii valge näo ja plagisevate hammastega mees ei saa olla keegi muu kui kodukäija.

Igatahes hirm ja aukartus olid vastastikused. Jaa... konspekt paberil on küll hea asi, aga veel parem, kui ta on peas.

Järgmiste tundidega enesetunne paranes. Isegi päevikut olin juba suuteline klassis täitma. Siis haigestus õpetaja. Olin uhke: alles nüüd näitan oma võimeid! Opiti

Piltidega kiri õpetatud sõbrale

jalikult selle sõna etimoloogilist päritolu ja roop ise kui näitlik õppevahend käis nobedasti käest kätte. Lapsed vahtisid mind nagu fakiiri. Olin uhke saavutatud efekti üle ja vajutasin terve kriidipulga tahvile «ahjuroobi» järele punktiks.

Tund hakkas juba lõpule jõudma, kui klassi astus turske noormees. Ta heitis põlastava pilgu minule ja tüüris siis esimesele tühjale kohale. Vandusin ennast, et ma õigel ajal kõiki suurusi tundma polnud õppinud — äkki on õppealajuhatajal Noormees pani iirise suhu, võttis plekist püstoli ja hakkas mind sellega sihtima.

«Õpetaja, ärge kartke! See on minu pinginaaber,» tutvustas pisike rohutirtsutavoline pois ta kõrvalt. Rahunesin. Saabunu oli Jüri Mauk, ainus õpilane klassis, keda ma veel näinud ei olnud ja kelle kohta direktor ütles: «Ah, see ootab ainult kevadet. Saab kuusteist aastat vanaks ja mingi siis, kuhu tahab. Meie temaga enam ei tegele.»

Oige ka. Mis sa ikka sihukese veidrikuga peale hakkad, kes koolis ei taha käia ja kes juba kuusteist aastat vana on! Lähenesin noormehele, kummardusin ja palusin teda mänguasi ära anda. Mauk pilgutas kõikemoistvalt silma ja sosistas: «Kumba tahad? Mul on neid kaks.» Ta sirutas ka teise käe välja. Sealgi oli püstol. Igaks juhaks konfiskeerisin mõlemad. Mauk oli rabatud. Ilmselt polnud ta varem nii ahnet õpetajat kohanud. Ta toibus aga kiiresti ja võttis taskust kada. Viimil lendas paberitükk esimeses pingis

... ja kuidas ma sinna läksin.

Teateid vana aasta lõpetusel

Loodusekaitsering teatab kõigile, et pühapäeval, 31. detsembril toimub traditsiooniline küünalde süütamine loodusekaitse- ja kultuuritegelaste kalmudel ning uue aasta vastuvõtt Toomemäel.

Kogunemine kell 21.30 Fr. R. Kreutzwaldi mälestussamba juurde Oktoobri puistestel.

Ringi juhatus

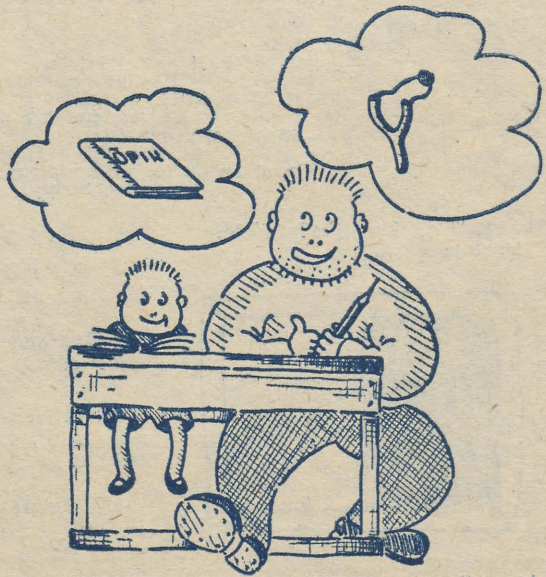
TRU administratsiooni ja ametiühingukomitee vahel 1962. aastaks sõlmitava töökaitse-alase kokkuleppe lõplik viimistlemine ja vastuvõtmine toimub laupäeval, 30. detsembril kell 10 TRU Õpetatud Nõukogu saalis ametiühingukomitee laiendatud koosolekul.

Kokkuleppe projektiga on asjahuvilistel võimalik tutvuda alates 28. detsembrist 1961 kas TRU ametiühingukomitees või rektori ning haldusprorektori sekretäride juures.

Töökaitsekokkuleppe arutamise ja vastuvõtmise koosolek on ülikooli kollektiivile avalik ja sellest palutakse kõiki asjast huvitatud töötajaid ja üliõpilasi, eelkõige aga töökaitse-alast aktiivi osa võtta.

Head uut aastat kõigile loodusesõpradele ja oma ringi juhendajale

soovib Tartu Üliõpilaste Loodusekaitsering

PINGINAABRID

istuvale poisile kuklasse. Mul läks supp keema. Käratasin: «Stipilt mahat! Mauk naeris ja kallas pool potti tinti oma naabrile krae vahele. Küsisin päevikut. Ime küll, andiski. Kirjutasin suurelt üle lehe: «Poisil nakk tuliseks tehal! Rikub koolis korda ja ei kuula õpetajate sõna. Klassijuhataja.»

Paar päeva tagasi tegin klassi kirjandi teemal «O. Lutsu «Kevade» kompositsioon ja stiililised iseärasused». Tead, mis need põrgulised tegid? Andsid ära täiesti tühjad vihikud. Ainult üks pois, seama rohutirts, oli kirjutanud, et seda, mis kompostijoon on, tema ei tea, aga «Kevades» siili iseärasustest üldse juttu ei ole ja Toots olevat hoopis kassi skalpeerinud.

Panin poisile viie. Äin temalt idee. Skalpeerimal! Ometi üks keerulisem sõna, mille tähendust seletama peab! Ainuke viga — mis siis saab, kui mõni naasek tahab, et ma seda ka praktiliselt demonstreeriks? Tulekustutamisvahu teha ma oskan, aga kassi skalpeerimist pole veel keegi õpetanud. Ja kust seda kassi võtta. Linnakassid, need on kavalad. Eks nad tea, missugust hinda biokeemiakateeder nende peade eest pakub!

Mõtle ise — kui Paunvere kõster nägi surmaaeva Joosep Tootsiga, seegi möödunud sajandist, mis pean siis mina, vaene hing, peale hakkama kolme tosinat moderniseeritud eksemplariga samast sordist? Mis teha?

Anna nõu!

Sinu sõber, stud. ped. phil. VILLI

Onnelikku reisi elumere! LUDMILLA GURJANOVALE ja ARVI MURUMAELE

soovivad III kursuse ajaloolased.

Onnitleme teid,

NEIDA TRUU

ja HEINU REITSNIKI

TRU rahvakunstiansambel ja Memm

Toimetaja H. PEEP

«Тарту Рийклик Юликоол» («Тартуский государственный университет»). г. Тарту Эстонской ССР. Орган Тартуского государственного университета. Hans Heidemann nim. trükikoja trükk. Tartu, Ülikoogi 17/19. Üksiknumbri hind 2 kop. Tellimise nr. 11336, MB 10004.

Ilmus müügile

„LÕPPEPÄEVAPELLE“

(teine, täiendatud trükk)

Küsiha sm. W. Wiiresest